

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Filologie – český jazyk

Disertační práce

Komplexní studium Rukopisu dzikovského se zaměřením
na grafickou, jazykovou a textovou analýzu české sbírky kázání

A Comprehensive Study of The Dzikowian Manuscript Focusing
on a Graphic, Language and Textual Analysis of the Czech Postil

školitel: PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.

Praha 2016

Mgr. Andrea Svobodová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem disertační práci napsala samostatně s využitím pouze uvedených a řádně citovaných pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 26. září 2016

Andrea Svobodová

Abstrakt

Cílem předkládané disertační práce je popsat a filologicky prozkoumat dosud málo probádaný pozdněstředověký Rukopis dzikovský, který obsahuje latinská nedělní a sváteční kázání a česká kázání na dni svatých, a zasadit jej do širšího kontextu středověkého kazatelství prostřednictvím kritického zhodnocení dosavadního bádání a hledání nových souvislostí. Práce je rozdělena do tří kapitol, jejichž společným tématem je atribuce obou sbírek na základě rozboru stránky nejen kodikologické a obsahové, ale zejména stránky jazykové. Těžištěm práce je popis jednotlivých jazykových rovin s důrazem na přepis nestandardních jevů, jejichž interpretace byla klíčovým úkolem pro vyvození transkripčních řešení (jedním z hlavních výsledků je kromě zpřesnění lokalizace a datace rukopisu také transkribovaný přepis celé staročeské sbírky). Popsané jevy rozšiřují inventář dosud popsaných odchylek, vyzývají k hledání vztahu k jevům dochovaným v pramenech, které jsou tradičně označovány jako nářeční, a tedy k formování historické dialektologie. Práce je doprovázena několika soupisy usnadňujícími orientaci v obou kazatelských sbírkách a také transliterovaným přepisem staročeské sbírky.

Abstract

The thesis submits a comprehensive philological analysis of the Dzikowian Manuscript, an insufficiently explored late medieval manuscript containing two postils, *de tempore* in Latin and *de sanctis* in Old Czech. The thesis aims to specify the place of this work in the context of medieval preaching, to critically review the previous research and to find new paths of research in evaluating this work. It is divided into three chapters, their common topic being attribution of both the postils on the grounds of codicological, content, and especially language features. Special emphasis is put on description of non-standard language phenomena, their interpretation being a key factor for transcription rules (one of the main results achieved apart from precisising probable dating and localisation is a complete transcription of the Old Czech postil). The phenomena described enrich the existing inventory of deviations from the standard language and call for relating to other sources traditionally categorised as dialectal and thus for elaborating diachronic dialectology. For better orientation in both postils, several lists and other aids are attached to the thesis and a transliteration of the entire Old Czech postil is added, too.

Klíčová slova

stará čeština, kázání, perikopa, atribuce, překladová glosa, historická dialektologie, nestandardní jazykový jev, transkripce, transliterace

Key words

Old Czech, sermon, pericope, attribution, translation *glossa*, diachronic dialectology, non-standard linguistic phenomenon, transcription, transliteration

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, bez jejichž pomoci by předkládaná práce vůbec nevznikla.

V první řadě děkuji svému školiteli, PhDr. Robertu Dittmannovi, Ph.D., nejen za podnětné připomínky a cenné rady, ale také za četná povzbuzení.

Dále děkuji všem kolegům z oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR za inspirativní pracovní prostředí a za ochotu vždy a nezištně pomoci. Jmenovitě patří největší díky kolegyni Mgr. Kateřině Volekové, Ph.D., za trpělivou pomoc s revizí prepisů latinských pasáží a za veškerý obětovaný čas a v neposlední řadě za mnohé podněty k hledání nových badatelských otázek. Za přečtení dílčích částí a za komentáře k nim dále děkuji Mgr. Ireně Fukové, PhDr. Miladě Homolkové, Ph.D., Mgr. Markétě Pytlíkové, Ph.D., a Mgr. Janě Zdeňkové. Borisi Lehečkovi děkuji za obětavou technickou podporu a zejména za převedení a zveřejnění prepisů kázání.

Ráda bych velice poděkovala také PhDr. Zdeňku Uhlířovi z Národní knihovny ČR za četné konzultace stránky obsahové a zasazení postil do širšího kontextu a dále kodikologovi Mgr. Michalu Dragounovi za rady ohledně fyzické stránky rukopisu.

V neposlední řadě pak děkuji za trpělivost a oporu všem svým blízkým.

Obsah

Úvod	11
1 Rukopis dzikovský: vznik, historie, popis	12
1.1 Kodikologický popis	14
1.1.1 Vlastnické a knihovnické záznamy	14
1.1.2 Psací látka, psací plocha, písmo a výzdoba rukopisu	14
1.1.3 Složky a písaři	15
1.1.4 Filigrány.....	16
2 Dzikovské kazatelské sbírky: obsah, atribuce, textové vztahy	22
2.1 Princip a metody atribuce textu	22
2.2 Atribuce dzikovského temporálu a sanktorálu.....	25
2.2.1 Mimetextové indicie.....	26
2.2.2 Typologie dzikovského temporálu a sanktorálu	28
2.2.3 Mezi textové vztahy.....	30
2.2.4 Dzikovská kázání: zastoupení a řazení nedělí a svátků	43
2.2.5 Staročeský překlad latinských biblických citátů	52
2.2.6 Staročeské glosy v latinských kázáních dzikovských	66
3 Analýza grafické a jazykové stránky staročeských dzikovských kázání	70
3.1 Klasifikace nestandardních jevů: překážky historické dialektologie	70
3.2 Problematika transkripce staročeských dzikovských kázání	72
3.2.1 Transkripční zásady ve staročeských dzikovských kázáních	74
3.3 Tvaroslovná stránka	101
3.3.1 Skloňování	101
3.3.2 Časování	110
3.4 Poznámky k skladbě	128
Závěr	130
Použité zkratky a značky	136
Zkratky citovaných pramenů	137
Rukopisy	137
Edice	138
Internetové zdroje, slovníky, lístkové databáze	139
Seznam použité literatury	139
Přílohy	
Příloha A: Chronologický soupis kázání dzikovského temporálu a sanktorálu.....	151
Příloha B: Chronologický soupis kázání Peregrinova temporálu a sanktorálu.....	237
Příloha C: Liturgický rok podle dzikovského a Peregrinova temporálu a sanktorálu	243
Příloha D: Synopse biblických mott v dzikovském a Peregrinově temporálu a sanktorálu ..	265
Příloha E: Transliterovaný přepis dzikovského sanktorálu	273
Příloha F: Transkribovaný přepis dzikovského sanktorálu	481

Úvod

Cílem předkládané práce je analyzovat dosud málo prozkoumaný pozdněstředověký Rukopis dzikovský, který obsahuje latinská nedělní a sváteční kázání a česká kázání na dni svatých, a zasadit jej do širšího kontextu středověkého kazatelství. Společnou otázkou všech tří kapitol je atribuce obou sbírek a s tím spojená snaha o zhodnocení některých zavedených závěrů dosavadního bádání a hledání nových souvislostí. Těžištěm práce je popis jednotlivých jazykových rovin s důrazem na přepis nestandardních jevů.¹

První kapitola se zabývá otázkou atribuce na základě fyzického popisu kodexu, tedy paleografického rozboru písma a stáří papíru na základě filigránů.

Druhá kapitola je věnována otázce atribuce obou sbírek na základě samotného obsahu, tedy výběru a řazení jak samotných nedělí a svátků, tak výběru a znění biblických citátů, které jsou v kázáních rozvíjeny. Tento stav byl porovnán s kázáními Peregrinovými a v případě staročeských překladů citátů jsme se zaměřili také na jejich srovnání s jednotlivými staročeskými redakcemi staročeského biblického překladu. Chronologické soupisy kázání obou sbírek jsou obsaženy v příloze A a B, přílohy C a D jsou praktickými pomůckami pro lepší orientaci v nich.

Třetí, stěžejní kapitola se zabývá otázkou atribuce prostřednictvím analýzy pravopisné a jazykové stránky staročeských kázání se zaměřením na jevy nestandardní a problematické, jejichž interpretace byla klíčovým úkolem pro vyvození transkripčních řešení (transkribovaný přepis celé sbírky o rozsahu 365 normostran je obsažen v příloze F, transliterovaný přepis tvoří přílohu E). Popsané jevy rozšiřují inventář dosud popsaných odchylek, vyzývají k hledání vztahu mezi nimi a jevy dochovanými v památkách, které jsou tradičně označovány jako nářeční, a tedy k formování historické dialektologie.

Při práci jsme vycházeli ze studia primární a sekundární literatury, v případě pramenů rukopisných jsme pracovali, bylo-li to možné, přímo s originály, případně s prověřenými edicemi. Jejich soupis je uveden před seznamem použité sekundární literatury.

Práce si neklade nároky na úplnost ani na nekompromisnost navržených řešení, chce být především materiálovým příspěvkem.

¹ Při vzniku práce byly využity zdroje *Výzkumné infrastruktury pro diachronní bohemistiku* (RIDICS, <http://vokabular.ujc.cas.cz>).

1 Rukopis dzikovský: vznik, historie, popis

Rukopis dzikovský je označení pro rukopis uložený v krakovské univerzitní knihovně.² Jedná se o rukopis z první třetiny 15. století, který mj. obsahuje jedinečný opis staročeských kázání. Přestože se jedná z hlediska vývoje češtiny o významný materiál,³ byl rukopis poněkud zapomenut, o čemž svědčí dosavadní, byť nečetné zmínky v literatuře. Poprvé rukopis popsal A. Bielowski v roce 1864, kdy byl rukopis uložen v knihovně hrabat Tarnowských v Dzikově (část města Tarnobrzeg v Haliči nad Vislou),⁴ jeho stručný popis přejal J. Jireček do své rukověti k dějinám literatury české.⁵ O několik let později, v roce 1875, publikoval polský slavista W. Wisłocki zásadní studii zaměřenou zejména na staročeskou postilu, doplněnou transliterací pěti staročeských kázání o českých a polských světcích;⁶ studie vyšla též jako samostatná knižní publikace.⁷ Svým dílem upoutal pozornost českých badatelů, kteří nejednou zdůraznili potřebu hlubšího studia tohoto rukopisu, zejména staročeských kázání, u této výzvy však bohužel také zůstalo, neboť další články pouze více či méně tlumočily Wisłockého poznatky.⁸ Nové úvahy podnětené Wisłockého studií přinesla až práce R. Urbánka, většinu jeho závěrů je ovšem vzhledem k tomu, že nepromyslel se samotným rukopisem, nutno přijímat

² Rkp., Kraków, Biblioteka Jagiellońska Uniwersytetu Jagiellońskiego, sign. Przyb. 177/51. Digitalizovaná podoba rukopisu je od roku 2016 zveřejněna ve formátu pdf na stránkách Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa [online]. Dostupné z [www: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra>](http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra). Citováno dne 26. 9. 2016.

³ Digitální kopie pro potřeby vzniku předkládané disertační práce byla pořízena z účelového stipendia FF UK s dobou řešení v akademickém roce 2010/2011; výstupem projektu je studie *Sbírka staročeských kázání z Rukopisu dzikovského: zasazení do kontextu dobových postil*. Sborník z konference Setkání mladých lingvistů 2011, Olomouc (v tisku). Reprodukce rukopisu je uložena též v tzv. *Staročeské sbírce*, tj. sbírce kopií středověkých rukopisů v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. Naskenovaný katalog *Staročeské sbírky* je od roku 2013 zveřejněn na stránkách Ústavu pro českou literaturu, srov. *Staročeská textová sbírka* (lístkový katalog) [online]. Dostupné z [www: <http://www.starocech.ucl.cas.cz>](http://www.starocech.ucl.cas.cz). Citováno dne 26. 9. 2016. Srov. též Zajíčková 2014. Jedná se o kopie pořízené snad Studijním ústavem slezským (srov. Chaloupecký – Ryba 1953, s. 271): černobílý mikrofilm (inv. č. 1756) celého rukopisu včetně vyvolaných fotografií (inv. č. 1907/1, ff. 1r–123v; 1907/2, ff. 124r–229v) a černobílý mikrofilm (inv. č. 2238), v němž záznam obsažený v prvním poli „Stacja mikrofilmowa Biblioteki Narodowej w Warszawie Nr 381 41 51“ zapříčinil zmatky ohledně uložení rukopisu (na katalogizačním lístku je uvedeno „mikrofilm 1756, kopie č. 1907 Varšava (?) Dzikovská kázání arch. fot. 2238 mikrof.“). Mikrofilm není datován a ani se nepodařilo zjistit, zda byl rukopis před uložením v Krakově uložen ve Varšavě, nebo zda tam byl pouze pořízen mikrofilm. Jako jisté vysvětlení se nabízí, že krakovská univerzitní knihovna nedisponovala potřebnou technikou, proto byl mikrofilm rukopisu pořízen ve Varšavě a po technickém vybavení krakovské knihovny byl rukopis ofotografován podruhé, což by vysvětlovalo existenci dvou mikrofilmů v ÚČL AV ČR.

⁴ Bielowski 1864.

⁵ Jireček 1875a.

⁶ Wisłocki 1875a.

⁷ Wisłocki 1875b.

⁸ Jireček 1875b, Jireček 1876, Šulc 1876, Hrubý 1901, Vydra 1927. Uvést lze také zmínku v univerzitní přednášce Stanislava Součka z r. 1933 věnované české homiletické literatuře. Za laskavé poskytnutí textu přednášky děkujeme Jakubu Sichálkovi z Institutu für Mittelalterforschung Rakouské akademie věd.

s opatrností.⁹ Stručný bibliografický údaj o rukopise přináší soupis rukopisů knihovny hrabat Tarnowských,¹⁰ soupis pramenů ke *Staročeskému slovníku*,¹¹ který ovšem uvádí pouze prokopskou legendu, nikoli kázání jako celek, a dále J. Tříška, který jako jediný uvádí aktuální signaturu.¹² V rámci specializovaných monografií dzikovská kázání zmiňují H. Hrubý v rámci monografie věnované staročeským postilám,¹³ V. Chaloupecký a B. Ryba v prokopské monografii,¹⁴ J. Wolny v práci věnované latinským kázáním Peregrina z Opole a jejich vztahu k tzv. *Hnězdenským kázáním*¹⁵ a Z. Uhlíř v monografii zaměřené na svatováclavské legendy.¹⁶ Kromě uvedené literatury nacházíme o dzikovských kázáních zmínku ještě u A. Škarky, který je považuje za jedny z nejstarších mariánských kázání.¹⁷

Rukopis obsahuje jazykově latinskou postilu na okruh *de tempore* neboli temporál, která je zapsaná na ff. 2r až 123v a která v chronologickém pořádku církevního roku obsahuje 188 kázání na neděle, svátky a některé feriální dny, počínaje 1. adventní nedělí a konče 26. nedělí po letnicích. Na ff. 124r až 221r je zapsaná jazykově česká postila na okruh *de sanctis* neboli sanktorál, která podle pořádku liturgického roku obsahuje 88 kázání jednak na svátky svatých vázané na pevné datum, jednak na některé svátky pohyblivé, *sv. Trojici* počínaje a *letnicemi* konče. K oběma částem je na závěr v příslušném jazyce připojeno kázání na *Posvěcení kostela*, v sanktorálu převzaté z Husovy nedělní postily. Zbývající prázdná folia poslední složky byla popsána různými latinskými texty náboženského obsahu (mj. Desatero, sedm hlavních hříchů či výklad jména *Matthaeus*).

V dosavadní literatuře se nejčastěji užívá souborného pojmenování *kázání dzikovská*, ať se mluví o kodexu ve smyslu fyzickém, nebo obsahovém. V naší práci však rozlišujeme, mluvíme-li o rukopise jako celku (pak užíváme pojmenování *Rukopis dzikovský*, dále zkracujeme Dzik¹⁸), pro část latinskou používáme označení *temporál* (zkratka KázDzikTemp) a část českou označujeme jako *sanktorál* (zkratka KázDzikSet),

⁹ Srov. Urbánek 1947a, b.

¹⁰ Srov. Chmiel 1908, s. 31.

¹¹ Srov. StČSZkratky, s. 102.

¹² Srov. Tříška 1972, s. 188.

¹³ Srov. Hrubý 1901, s. 9–10.

¹⁴ Srov. Chaloupecký – Ryba 1953, s. 106n., 271n.

¹⁵ Srov. Wolny 1961, s. 183.

¹⁶ Srov. Uhlíř 1996, s. 142n.

¹⁷ Srov. Škarka 1947/1948; souborně též Škarka 1986.

¹⁸ Zkratky vytváříme analogicky podle úzu StČS (srov. StČSZkratky).

třebaže obsahuje i kázání na několik pohyblivých¹⁹ svátků. Jak z temporálu, tak ze sanktorálu se do jisté míry vyjímá z obsahového hlediska kázání na *Posvěcení kostela*, o kterém bude pojednáno zvlášť (viz 2.2.3.3). Latinské texty zabírající většinu poslední složky rukopisu necháme vzhledem k omezenému prostoru této práce stranou (jejich stručný popis viz v příloze A).

1.1 Kodikologický popis²⁰

Papírový rukopis o rozměrech přibližně 32 x 22 x 5 cm obsahuje 229 folií. Z původních prkénkových desek potažených kůží se dochovala pouze zadní, přední deska byla zřejmě při vazbě či při opravě nahrazena pergamenovým listem ze staršího středověkého latinského rukopisu,²¹ přezky se nedochovaly. První dvě folia jsou značně poškozena, část stránek chybí, u dalších 12 listů je pravý spodní roh listu poškozen vlhkem, text je rozpitý, ale na mnoha místech je stále čitelný.

1.1.1 Vlastnické a knihovnické záznamy

Na hřbetě listů je zapsáno mladší rukou *Sermones dominicales scripti et alia 89*, na zadním přideštlí je tužkou napsána poznámka „DZIKÓW 218“ a pod tím toutéž rukou „124–221“ (pravděpodobně značí folia, na kterých se nachází staročeská postila), žádné razítko ani ex libris se v rukopise nenachází.

1.1.2 Psací látka, psací plocha, písmo a výzdoba rukopisu

Jedná se o papírový kodex se zrcadlem o rozměrech cca 14 x 20 cm, v němž jsou nalinkovány dva sloupce o 37 až 46 řádcích. Text je psán černým inkoustem, červený inkoust je použit zpravidla pro zvýrazňování titulků kázání či klíčových slov nebo sousloví (nejčastěji přeškrtnutím). Rubrikou jsou dále nejčastěji zvýrazňována velká písmena, odstavcové odrážky či interpunkční znaménka. Text je psán úhlednou bastardou ve dvou sloupcích, jejichž linie jsou dodržovány dělením slov pomocí dvojitého rozdělovníku, příp. využíváním indexů pro zkrácení několika koncových písmen. Prázdná místa na řádcích se téměř nevyskytují, tedy ani nebylo třeba žádných výplní. Několikrát

¹⁹ Podle Wislockého jde o překlad sedmi kázání obsažených v části *de tempore* (čísla před lomítkem odkazují na chronologický soupis *KázDzikTemp* a *KázDzikSct*, viz příloha A): *De sancta Trinitate* (temporál č. 110/79r, sanktorál č. 1/124r); *De Nativitate Christi* (temporál č. 15/11r, sanktorál č. 49/175v); *Epiphania* (temporál č. 27/19r, sanktorál č. 57/183r); *De Resurreccione* (temporál č. 78/58r, sanktorál č. 72/198r); *In diebus Rogacionum* (temporál č. 99/71v, sanktorál č. 83/211r); *De Sancto Spiritu* (temporál č. 106/76r, sanktorál č. 85/215r); *De eodem* [ad De Sancto Spiritu] (temporál č. 107/77v, sanktorál č. 86/215r); srov. Wislocki 1875a, s. 284. Wislocki však zřejmě vycházel pouze ze srovnání incipitů, při důkladnějším srovnání textu kázání na svátek *Epifanie* v obou pramenech se výraznější shody neprokázaly.

²⁰ Za četné konzultace děkujeme kolegovi Michalu Dragounovi.

²¹ Na okrajích latinského textu zapsáno rukou C několik českých výrazů: *milost, múdrost, rozum, síla, umění, rada, bázen, buoží* a o něco níže snad toutéž rukou *Maria, matko milá*.

se objevují dobové čtenářské grafické orientátory (ručička ukazující do textu). Co se týče interpunkce, v celém zápise jsou užita pouze dvě znaménka, tečka umístěná na vertikálním prostředku řádky a virgula. Úhlednost stránky je narušována občasnými marginálními a interlineárními glosami a opravami soudobými i mladšími, kustomy se nevyskytují.

1.1.3 Složky a písáři

V rukopise je zavedena novodobá foliace, značena inkoustem na *recto* v pravém horním okraji. Složky obou sbírek jsou číslovány zvlášť, zpravidla na *verso* posledního listu složky, latinská sbírka sestává z 10 sešitů (sešity 1–7, 9–10 mají po 12 listech, sešit 8 má 14 listů²²), česká sestává z 9 sešitů (sešity 11–18 mají po 12 listech, sešit 19 má 10 listů, český text zabírá jen část složky). Při rozlišování písářských rukou používáme kontinuální počítání složek zavedené Wisłockým,²³ u nichž zmiňujeme též rozsah opsaných folií (pro kázání obsažená na daných foliích viz číslování soupis textů latinské a české sbírky v příloze A):

sešit 1: primus (fol. 13v); **sešit 2:** II^{us} (fol. 25v); **sešit 3:** 3^{ius} (fol. 37v); **sešit 4:** III^{us} (fol. 49v); **sešit 5:** V^{us} (fol. 61v); **sešit 6:** VI^{us} (fol. 73v); **sešit 7:** VII^{us} (fol. 85v); **sešit 8:** VIII^{us} (fol. 99v); **sešit 9:** IX^{us} (fol. 111v); **sešit 10:** X^{us} (fol. 123v); **sešit 11:** primus (fol. 135v); **sešit 12:** secundus (fol. 147v); **sešit 13:** tercius (fol. 159v); **sešit 14:** III^{us} (fol. 171v); **sešit 15:** V^{us} (fol. 183v); **sešit 16:** VI^{us} (fol. 195v); **sešit 17:** VII^{us} (fol. 207v); **sešit 18:** [octavus] (fol. 219v); **sešit 19:** [nonus] (fol. 229v)

Co se týče písářských rukou, Wisłocki uvádí, že se v opise střídají čtyři písáři, tři soudobí (A, B, C) a jeden mladší na sklonku 15. století (D), který dopsal text „kdesi v Uhrách“:²⁴

ruka **A:** ff. 2r–82v; 208r–215r

ruka **B:** ff. 87r–123v

ruka **C:** ff. 124r–207v, 215r–221r

ruka **D:** ff. 82v–86v, 221r–229v

²² Signatura 8. složky je na fol. 99v, ale měla by být na fol. 97v. Tuto diskrepanci je možno vysvětlit snad tím, že k této složce byl přidán další dvojlist. Uprostřed fol. 82v (ve složce 7) byl totiž písář L vystřídán písářem C (viz níže), který měl zřejmě zbývající prostor složky zaplnit textem o sv. Ladislavu a o sv. Kosmovi a Damiánu, místo mu však nevyšlo, a tak byl přidán další list k další složce. Zápis písáře C tak pokračuje až do fol. 86v, na fol. 87r kontinuálně pokračuje písář L zápisem kázání na okruh *de tempore*. Na přidaných listech se nachází stejný filigrán jako ve zbytku 8. sešitu, předcházející 7. sešit obsahuje filigrán jiný (viz níže).

²³ Srov. Wisłocki 1875a, s. 260.

²⁴ Srov. Wisłocki 1875a, s. 261.

Na základě důkladného studia písma (vycházíme z charakteristických tahů, posuzování je ovšem často ztíženo jednak různou hustotou a velikostí písma, jednak samotným jazykem zápisu) bychom se však přiklonili k tomu, že se v celém zápise střídají pouze dvě ruce, označené pracovně ruka L (tj. ruka, která zapsala většinu latinského textu, ztotožňujeme Wislockého ruku A a B) a ruka C (tj. ruka, která jednak zapsala většinu českého textu včetně překladových glos v latinském textu zapsaném L a jednak korigovala český text písaře L, ztotožňujeme tedy Wislockého ruku C a D):

ruka L: ff. 1r–82v, 87r–123v, 208r–215r

ruka C: ff. 82v–86v, 124r–207v, 215r–229v; české glosy v latinských kázáních (pro čísla folií viz 2.2.6)

O tom, že oba písaři pracovali ve stejné době, svědčí jednak to, že se ruce střídají i v rámci jedné složky, jednak samotný typ písma a datace filigránů (viz 1.1.4). Nevíme bohužel, z jakého důvodu písař C svou práci přerušil a nechal opsat několik folií méně vypsaným písařem, nutno je však upozornit na to, že tento zápis podrobil pečlivě korektuře, tj. odstranil nejen zkomolené zápisy, ale veden svým jazykovým povědomím zasáhl často i do hláskoslovné roviny. Četné rozdíly, které u obou písařů pozorujeme, mohly být tedy způsobeny jak tím, že oba pocházeli z jiné nářeční oblasti, přijmeme-li ovšem možnost, že opisovali stejnou předlohu (předpokládáme, že nářečně „standardní“, tj. „středočeskou“), můžeme rozdíly vysvětlit různou mírou pečlivosti. Třebaže se jistě snažili držet předlohového textu přesně, přesto do svého zápisu vnesli svůj úzus pravopisný i jazykový (mluvený) a tím lze vysvětlit četné překvapivé rozdíly a diskrepance (viz níže třetí kapitola).

1.1.4 Filigrány

V celém rukopise byly objeveny tři typy filigránů: tři variace volské hlavy, zvon a koruna. Vzhledem k hustotě textu byly filigrány i přes prosvícení listu v některých případech obtížně viditelné a změřitelné, v takovém případě je za foliem v závorkách uveden otazník. Na několika místech jsou však filigrány lehce obtaženy tužkou, naměřené rozměry byly porovnány s rozměry v Piccardově on-line katalogu vodoznaků,²⁵ z nichž byl na základě největší shody vybrán vždy jeden pro srovnání a pro ilustraci. Filigrány však uvádíme pouze jako podpůrnou metodu pro datování rukopisu, neboť jsme si vědomi toho, že jde pouze o přibližnou identifikaci s uvedenými typy. Navíc u stáří filigránů v datovaných rukopisech je s ohledem na možnou délku uložení papíru od jeho vzniku do použití třeba počítat až s dvacetiletou rezervou dozadu i dopředu.²⁶

²⁵ *Wasserzeichensammlung Piccard* [online]. Dostupné z [www: <http://www. piccard-online.de/start.php>](http://www.piccard-online.de/start.php). Citováno dne 26. 9. 2016.

²⁶ Kodikologické názory se různí od pěti přes deset po dvacet let, záměrně uvádíme maximální rozpětí.

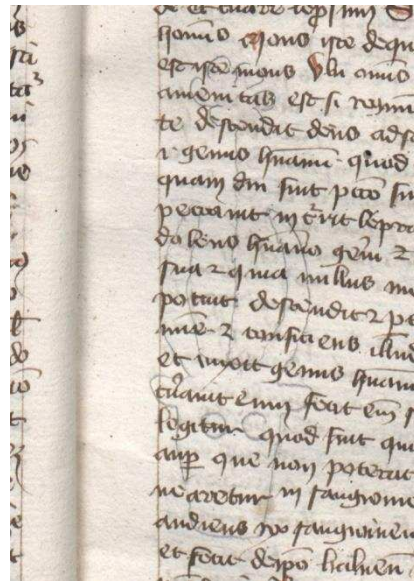
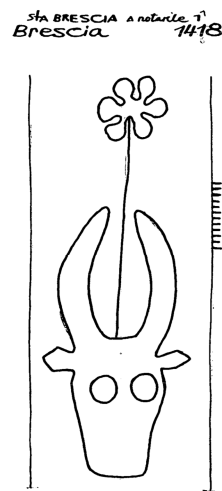
- 1) Volská hlava s rohy zatočenými dovnitř a s drátkem ukončeným šestilistou růží
(na ff. 23v a 25r obtažen tužkou):

složka 1: ff. 2, 6, 8, 11, 12

složka 2: ff. 20, 21, 22, 23, 24, 25

složka 6: ff. 62, 64, 65

složky 8–13: ff. 86, 87, 88, 89, 93, 94 (?), 95 (?), 101, 104 (?), 106, 108, 109, 111, 113 (?), 118, 120, 121, 123, 125, 126, 130, 131, 132, 136, 137, 139, 140, 141, 145, 148, 150, 153 (?), 155, 155, 158

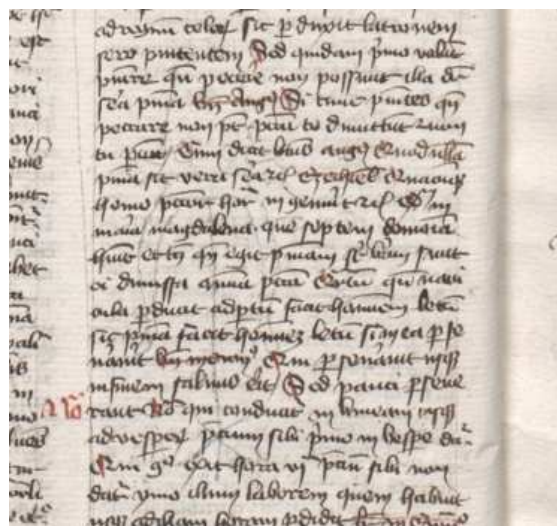
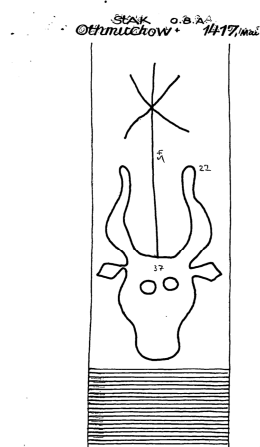
Obr. 1: Vlevo filigrán z Piccardova katalogu (No. 64881,²⁷ doložen z r. 1418): šířka 34 mm, výška 92 mm, rozpětí mezi drátky 42 mm. Vpravo filigrán v Rukopise dzikovském (ff. 23rv): šířka ± 29mm, výška 92 mm, rozpětí mezi drátky 42 mm.

²⁷ *Wasserzeichensammlung Piccard* [online]. Dostupné z [www: <http://www. piccard-online.de/start.php>](http://www.piccard-online.de/start.php). Citováno dne 26. 9. 2016.

2) Volská hlava s rohy zatočenými ven a s drátkem ukončeným hvězdou (na fol. 27v obtažen tužkou):

složky 3–6: ff. 27, 29, 31, 33, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 46, 50, 51, 53, 55, 57, 59, 63, 66, 68

složka 14–17: ff. 160, 161, 163, 165, 167, 169, 175, 177, 179, 181, 182, 185, 186, 189, 191, 192, 195, 197, 201, 203, 204, 205, 207

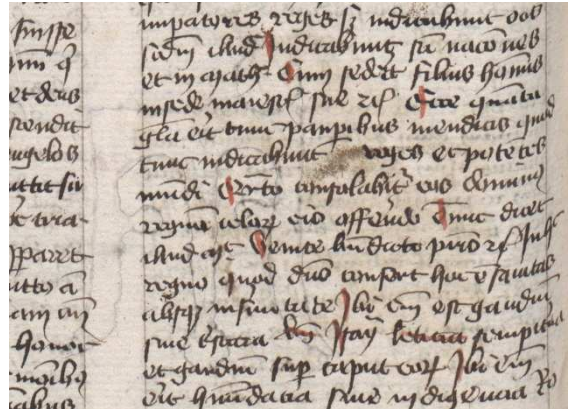
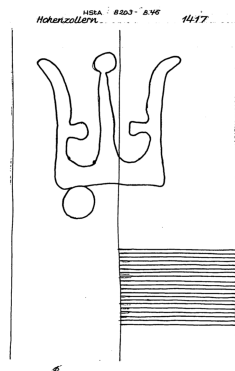

Obr. 2: Vlevo filigrán z Piccardova katalogu (No. 67095,²⁸ doložen z r. 1417): šířka 38 mm, výška 90 mm, rozpětí mezi drátky 41 mm. Vpravo filigrán v Rukopise dzikovském (ff. 31rv): šířka ± 35 mm, výška ± 95 mm, rozpětí mezi drátky 41 mm.

²⁸ *Wasserzeichensammlung Piccard* [online]. Dostupné z [www: <http://www. piccard-online.de/start.php>](http://www.piccard-online.de/start.php). Citováno dne 26. 9. 2016.

3) Koruna s kruhem vespod (na fol. 81v lehce obtažen tužkou):

složka 7: fol. 81

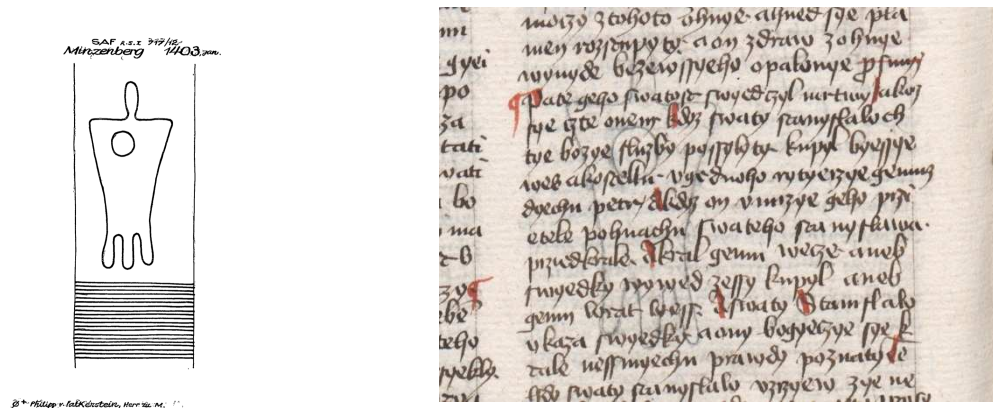

Obr. 3: Vlevo filigrán z Piccardova katalogu (No. 51629,²⁹ doložen z r. 1417): šířka 53 mm, výška 62 mm, rozpětí mezi drátky 82 mm. Vpravo filigrán v Rukopise dzikovském (ff. 81rv): šířka 53 mm, výška 62 mm, rozpětí mezi drátky 82 mm.

²⁹ *Wasserzeichensammlung Piccard* [online]. Dostupné z www: <<http://www.piccard-online.de/start.php>>. Citováno dne 26. 9. 2016.

4) Zvon s kruhem uvnitř (na ff. 210v, 211v a 215v lehce obtažen tužkou)

složka 18: ff. 214, 218, 219

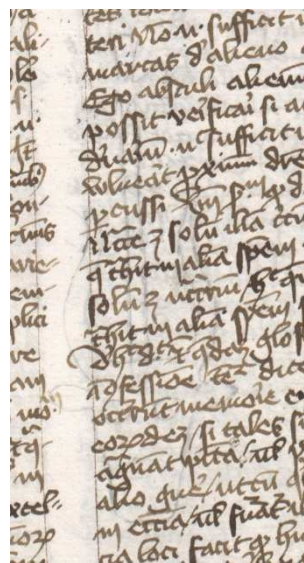
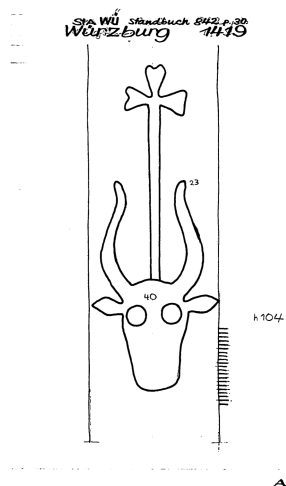

Obr. 4: Vlevo filigrán z Piccardova katalogu (No. 41105,³⁰ doložen z let 1402–1403): šířka 30 mm, výška 66 mm, rozpětí mezi drátky 42 mm. Vpravo filigrán v Rukopise dzikovském (ff. 215v): šířka ± 31mm, výška ± 60 mm, rozpětí mezi drátky ± 40 mm.

³⁰ Wasserzeichensammlung Piccard [online]. Dostupné z www: <<http://www.piccard-online.de/start.php>>. Citováno dne 26. 9. 2016.

- 5) Volská hlava s rohy zatočenými ven a s drátkem ukončeným křížem (na fol. 223v lehce obtažen tužkou):

složka 19: ff. 223, 228, 229

Obr. 5: Vlevo filigrán z Piccardova katalogu (No. 68471,³¹ doložen z r. 1419): šířka 41 mm, výška 105 mm, rozpětí mezi drátky 42 mm. Vpravo filigrán v Rukopise dzikovském (ff. 223rv): šířka 41mm, výška ± 102 mm, rozpětí mezi drátky 42 mm.

³¹ *Wasserzeichensammlung Piccard* [online]. Dostupné z [www: <http://www. piccard-online.de/start.php>](http://www.piccard-online.de/start.php). Cítováno dne 26. 9. 2016.

2 Dzikovské kazatelské sbírky: obsah, atribuce, textové vztahy

Ústředními body diskutovanými v literatuře věnované dzikovskému rukopisu jsou otázky určení autorství a datace, nutno však poznamenat, že pozornost byla spíše věnována pouze sbírce staročeské, zatímco latinská byla opomíjena. Než přistoupíme k vlastnímu pokusu o zasazení vzniku obou dzikovských sbírek, zaměříme se nejprve obecně na přístupy k atribuci textu.

2.1 Princip a metody atribuce textu

V českém prostředí se metodologii atribuce především novočeských textů věnoval P. Vašák,³² který doporučuje soustředit se spíše na příznaky rozdílu, nikoli shody, a postupovat tak od ateteze (odmítnutí autorství) k vymezení porovnávací množiny, ve které lze hledat skutečného autora. Za nejspolehlivější metodu pak považuje jazykový a stylistický rozbor, který však vyžaduje nutně další texty předpokládaných autorů, neboť rozbor je třeba provádět na uceleném materiálu a jednotlivé jevy posuzovat v širokém kontextu. Vychází přitom z hypotézy, že „pokud je styl charakteristický a jednotný princip organizace, znamená to, že stylové jevy se v jazykových textech objevují zákonitě, projevují se opakováním – tj. můžeme je kvantitativně měřit“.³³ V případě děl starší české literatury se však tato metoda neukazuje jako nosná, jak ukázal pokus J. Daňhelky aplikovat ji na údajně Husův výklad na pašijovou perikopu podle sepsání svatého Jana. Daňhelka se pokusil obhájit domnělé Husovo autorství na základě usouvztažnění textu pašijové perikopy k pramenům *Staročeského pasionálu* obsahujícím výklad na svátek *Umučení Páně*, přičemž pomocí exaktní metody vyčíslil hodnotový vztah mezi texty této množiny.³⁴ Od výpočtu textové hodnoty pašijové perikopy však nakonec upustil s odůvodněním, že zkoumaný text součástí tradice *Staročeského pasionálu* není.³⁵

S tímto Daňhelkovým závěrem a vůbec s metodou výpočtu textové hodnoty polemizuje ve svém článku K. Hádek, který se domnívá, že Daňhelka „od výpočtu textové hodnoty údajně Husovy úpravy výkladu na Janovu pašiji neustoupil na základě výpočtu, ale proto, že komplexním ohledáním usoudil, že tento text se vymyká z tradovaného textu SP [Staročeského pasionálu]. Tím také dokazují, že Daňhelkův návrh

³² Ze zahraniční literatury srov. např. Bennet 2005; Love 2002.

³³ Vašák 1980, s. 45.

³⁴ „[Textová hodnota] je v rámci všech dochovaných textových pramenů dána poměrem individuálních rozdílů (různočtení), doložených jen v daném textovém prameni, ke všem rozdílům (různočtením) ve všech dochovaných textových pramenech zjištěným. Plynou z toho dva závěry. První, že textová hodnota daného textového pramene je tím větší, čím menší je zastoupení individuálních rozdílů (různočtení – pro přesnost je dobré dodat: která nelze kvalifikovat jako zřetelnou formální nebo sazečskou chybu) [...] a naopak. Druhý závěr, že souhlas daného textového pramene s ostatními má pro dané místo v textu význam prakticky rozhodující. [...] Shoda se standardním čtením všech textových pramenů dílem náhody být nemůže.“ (Daňhelka 1992, s. 29).

³⁵ Srov. Daňhelka 1992.

exaktního, objektivního postupu zjišťování textové hodnoty pramenů památky dochované ve více opisech nesouvisí s tím, zda je Hus autorem výkladu Janovy pašije“.³⁶ Kromě toho má Hádek výhrady k samotné podstatě textové hodnoty, především ke standardnímu čtení jako jakémusi průměru dochovaných pramenů, neboť podle něj čím více je dochovaných pramenů, tím menší je informativní metoda jejich vypočítaných hodnot.³⁷ A zvláště pak to platí u textů středověkých, u kterých je třeba počítat se ztrátou pramenů, neboť každý nově objevený pramen by vychýlil standardnost do jiné polohy. Jako problémový faktor se Hádkovi jeví také „individuálnost“ čtení, na jejímž základě by mohl být nejstarší pramen (nejbližší archetypu) vyčleněn v rámci většího počtu mladších (inovujících) shodných pramenů na okraj, a tím pádem by hodnotová řada neodpovídala řadě vývojové. V neposlední řadě se Hádek vymezuje proti Daňhelkově metodě výpočtu textové hodnoty, při které je text zbavován „balastu“ (tedy nejsou zohledňovány jevy hláskoslovné a některé jiné jazykové) s odůvodněním, že „povinnost jeho eliminace je tím větší, čím jsou větší časové rozestupy vzniku pramenů“.³⁸ Pro Hádku je naopak tento „balast“ důležitým projevem jazykové autenticity: „Právě čím větší je časové rozpětí mezi vznikem památky a dobami jejího opisování, tím je ‚balast‘ důležitější.“³⁹ Daňhelkova metoda se proto jeví jako pro atribuci textu ne příliš přínosná, tou je podle Hádky „pouze komplexní přístup k textu, i když není exaktní“.⁴⁰

Všechny uvedené metody tedy nutně předpokládají předem určenou množinu potenciálních autorů. A. Škarka ovšem trefně klade otázku, zda je vůbec možné a nutné přiřknout všechny „anonymní“ texty nějakému autoru, jehož známe jménem. Poukazuje tím na omezenou produktivitu středověkého autora, neboť třebaže známe produktivní autory, jako byl Hus nebo Štítný, naopak známe jen jedno dílo Kosmy nebo Jarlocha atp.⁴¹ Podobně komentuje přehnanou snahu o atribuci textu také Oldřich Králík: „Když u některých památek vládne nejistota, z kterého vůbec století pocházejí, může se zdát troufalostí, aby někdo pomýšlel na konkrétního autora (např. tzv. Kristián byl ztotožněn nejméně s tuctem nejrůznějších osobností z různých století), takové počínání vlastně diskredituje autorské atribuce děl anonymních nebo dochovaných pod falešným jménem.“⁴²

³⁶ Hádek 1996, s. 77.

³⁷ „Při větším počtu dochovaných opisů lze snad s tolerovanou mírou hypotetičnosti modelovat či rekonstruovat archetyp a k tomuto archetypovému modelu porovnávat dochované textové prameny, ale domnívám se, že nelze uvažovat o textové hodnotě konkrétního opisu vzhledem k průměru různocnění pramenů dochovaných, a již vůbec ne k výběru z nich.“ (Hádek 1996, s. 77).

³⁸ Daňhelka 1992, s. 30.

³⁹ Hádek 1996, s. 78.

⁴⁰ Hádek 1996, s. 80.

⁴¹ Srov. Škarka 1986, s. 12.

⁴² Králík 1995, s. 47.

V případě atribuce kazatelských textů je ovšem podle Z. Uhlíře zapotřebí zvolit komplexnější přístup a hodnotit jejich význam spíše ve vztahu k jiným textům v rámci textového procesu. Pro historické porozumění kazatelství je podle něj rozhodující téma, nikoli text, všeobecně však stále převládá hledisko konkrétní individualizace, totiž přeceňování jednotlivého a nedoceňování hromadného jevu, jehož „neblahým konečným výsledkem je pak čistě formalistní pojetí pramenné evidence, jež nakonec neváhá vytvořit zcela fiktivní autory a zatemňovat tak transmisi kazatelských textů v evropské dimenzi“.⁴³ Dnešní měřítko ustálenosti textu a autorství podle něj v kazatelských dílech, která považuje za „paraliteraturu“,⁴⁴ neplatí, a proto vymezuje tři typy autorství: individuální, intencionální⁴⁵ a arbitrární (tj. přiřčení textu některé obecně uznávané autoritě). Tato perspektiva vybízí k tomu, vidět texty strukturovaně, zařazené do jednotlivých shluků, které se na základě různé míry podobnosti různě překrývají.⁴⁶ Pojmy autorství a dílo na jedné straně a dokument a odpovědnost na straně druhé jsou tedy podle Uhlíře závislé na informačním a komunikačním prostředí, v němž je text distribuován. Cílem poznání středověkého kazatelství je postihnout komplexnost transmise a performance zároveň, což je však značně znesnadněno tím, že můžeme pracovat pouze s omezeným množstvím dochovaných rukopisů (přičemž nemáme představu, jak velká část se jich nedochovala), v nichž jsou navíc texty často změněny k nepoznání, a že jsme odkázáni pouze na texty psané, zatímco o ústní podobě máme představu pouze zprostředkovanou.⁴⁷

⁴³ „Od počátku 15. století je dochováno nesmírné množství kazatelských rukopisů, přičemž značná část je tradována anonymně, resp. nejistě, nespolehlivě, či dokonce fiktivně (již dobově nebo postupem času).“ (Uhlíř 2005, s. 86).

⁴⁴ „Ke kazatelství nejenom nelze přistupovat jako k ať už narativnímu, nebo diplomatickému pramennému materiálu a právě tak je nelze studovat na způsob textů literárních. Kázání – ať už pronášená, nebo zapisovaná – se nacházejí v širokém a neurčitém pásmu mezi literaturou a rétorikou, mezi skripturální a orální kulturou. To je velká výzva pro hledání odpovídající metodologie.“ (Uhlíř 2005, s. 92n).

⁴⁵ Tento pojem vysvětluje Uhlíř na příkladu tematického kázání, které „dovoľovalo zvláštní techniku diskursu, totiž kazatelské texty na jedné straně prodlužovat a prohlubovat a na druhé straně zkracovat a zjednodušovat podle intelektuální úrovně předpokládaného publika, podle časových možností nebo podle vzdělání přepisovače, zprostředkovatele, kazatele atp. Veškerá reprezentace informace při tomto způsobu zprostředkování nebyla tudíž pouhým reprodukováním, nýbrž redigováním a adaptováním vzoru, které mu mohlo být jak věrnější, tak naopak vzdálenější. ‚Původního autora‘ a ‚následné redaktory‘ – pokud to mám přiblížit dnešnímu chápání – tak nelze vidět dnešními očima jako ‚individuálního autora‘ a jeho pouhé adaptátory nebo dokonce jen epigony. Celou tuto skupinu je naopak třeba vidět jako ‚intencionálního autora‘, jehož původcovství není jednorázovým aktem, ale je opakovaně rozloženo v čase. ‚Intencionální autor‘ je hromadným, kolektivním původcem fluentního textu zapojeného do celkového textového kontinua a je označován jménem osoby, která proces ‚intencionálního autorství‘ v čase započala. Ne každá osoba, tj. ne každý, kdo kázal a psal, se dostala až na tuto úroveň; takovými se staly jen ty osoby, jejichž kazatelské výkony – ať už mluvené, nebo psané – dosáhly velké obliby, a byly tudíž dále upravovány a přetvářeny.“ (Uhlíř: *Vztahy českého a polského kazatelství ve středověku*).

⁴⁶ Srov. Uhlíř 2005, s. 91.

⁴⁷ Srov. Uhlíř 2010, s. 82; srov. též Vilikovský 1948.

2.2 Atribuce dzikovského temporálu a sanktorálu

Solidní základ dosavadního bádání tvoří poznatky W. Wisłockého, který však, třebaže jako jediný vyšel z přímého studia rukopisu, nezohlednil důležitý fakt, že jde alespoň v případě staročeské sbírky o opis nedochované předlohy, a že četné jevy je proto třeba připsat na vrub písařům,⁴⁸ a autorství staročeského sanktorálu přisoudil nejmenovanému kazateli moravského původu, působícímu zřejmě v olomoucké diecézi.⁴⁹ Tento závěr nejen podpořil ve svém článku J. Jireček, ale dokonce se pokusil jej zkonkrétnit: „Snad bychom se neminuli s pravdou, vyslovíc domněnku, že celá sbírka Dzikovská není než pozdější přepis diktátův Miličových. Jen kázání o sv. Ladislavu složena jsou v Uhrách.“⁵⁰ Naopak, Miličovo autorství vyloučil, resp. pro nedostatek argumentů jej nemohl potvrdit L. Klicman.⁵¹

Po těchto pokusech zájem o dzikovská kázání utichl a s ním i snaha o jejich atribuci, až o několik desítek let později J. Wolny na základě pěti kázání na dni českých patronů vydaných Wisłockým určil, že jde o adaptaci kázání slezského dominikána Peregrina z Opole,⁵² nejvlivnějšího vzoru polského kazatelství.⁵³ Ten je podle Uhlíře typickým představitelem zmíněného středověkého intencionálního autora, jehož osobní jméno podlešlo metonymické transformaci již ve 14. století: „Peregrinus (de tempore nebo de sanctis) jako název díla není označení identifikačně deskriptivní v dnešním striktním smyslu, ale mnohem volnější označení orientačně symbolické, dalo by se říci. To znamená, že takto označená sbírka neobsahuje (nejenom nutně, ale ani obvykle) vždy tytéž texty, a ani v případě výskytu týchž textů v různých rukopisech není vždy jejich znění shodné [...] Na osudu ‚Peregrina‘ je tak velmi dobře vidět fungování rukopisné tradice a textové transmise v dominantním rukopisném informačním a komunikačním prostředí.“⁵⁴ Není tedy snad zcela mylné domnívat se, že adaptací Peregrinových kázání jsou nejen zbylá staročeská kázání v sanktorálu, ale také latinská kázání v temporálu.

⁴⁸ Srov. Černá 2004, s. 13.

⁴⁹ Srov. Wisłocki 1875a, s. 288.

⁵⁰ Jireček 1875b, s. 443.

⁵¹ Srov. Klicman 1890, s. 361. Z další literatury věnované Miličovi je možno uvést např. Morée 1999.

⁵² Srov. Wolny 1961, s. 183. Též Uhlíř charakterizuje svatováclavský dzikovský text jako „scholastický tematický sermon s narativními prvky“ (Uhlíř 1996, s. 143). Srov. též popis „Dzikowska kázání: Sermons, adapted from Sermones Peregrini de sanctis, 14th c.“ in *Anonymous classics: a list of uniform headings for European literatures* [online]. Dostupné z [www: <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/pubs/anonymous-classics_2004.pdf>](http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/pubs/anonymous-classics_2004.pdf) Citováno dne 26. 9. 2016.

⁵³ Srov. Jakobsen (2013, s. 130). Peregrinus de Opole (asi 1260–1330) byl v letech 1305, 1312 a 1322–1327 polským provinciálem (srov. Offermann 2010, s. 207), díla *Sermones de tempore* a *Sermones de sanctis*, vzniklá v letech 1297 až 1303, cirkulovala zejména po krakovské a vřatislavské diecézi (srov. Kuzmová 2008, s. 72) a stala se brzy kánónem, o čemž svědčí jejich hlaholská verze pořázená chorvatskými mnichy v klášteře v Klepaři (srov. Verkholtantsev 2015, s. 51nn.). Jeho popularita se však brzy rozšířila také do přílehlých zahraničních diecézí, kde se držela po celé 15. století (srov. Kuzmová 2008, s. 71). Dále srov. Nechutová 2000, Černušák – Filip 2002, Martin 2008. Teologické otázky ponecháváme v této práci stranou.

⁵⁴ Uhlíř 2005, s. 75n.

2.2.1 Mimotextové indicie

Pozornost je třeba věnovat především tomu, co může o původu textu prozradit samotný rukopis. V celém kodexu se však neobjevují žádný záznam datace či jména potenciálního autora ani další záchytné dobové narážky, jisté hypotézy proto můžeme vyvodit pouze z několika mladších přípisků a glos. Na okraji prvního listu latinské nedělní postily se podle Wislockého rukou z přelomu 16. a 17. století nacházel přípisek *Ex Bibliotheca Venerabilis [...]*, ale již v době vzniku jeho článku byl roh stránky utržen právě v místě, na kterém bylo zřejmě zapsáno jméno vlastníka.⁵⁵ Daný list však od těch dob značně utrpěl časem a dnes se z původního zápisu dochovalo již jen slovo „Ex“.

Mladší, obsahově podobný přípisek *Venerabilis Aegidii Dobrzynensis* se nachází na levém horním okraji prvního listu české sváteční postily. Wislocki se domníval, že se jedná o opis přípisku z první strany nedělních kázání, zaznamenaný v 1. polovině 19. století, kterému opisovač buď nerozuměl, nebo jej špatně přečetl.⁵⁶ Soudí tak i na základě toho, že tentýž písař přičinil *in margine* českých kázání polské překlady latinských titulků, z toho ve dvou případech mylně.⁵⁷ Kromě zmíněného přípisku se na daném foliu nachází touž rukou ještě přípisek *Kazania kaznodziei wiślickiego a. d. 1420*, který odkazuje na stáří a místo vzniku, resp. užívání díla. Wislocki však odmítl jeho výpovědní hodnotu pro nedostatek důkazů o tom,⁵⁸ že se ve Wiślici nebo v okolí na začátku 15. století kázalo česky,⁵⁹ čímž negoval tvrzení A. Bielowského.⁶⁰

V jedné z prací věnovaných česko-polským středověkým (nejen kazatelským) vztahům⁶¹ jednu dobovou zmínku o vesnici ve Svatokřížském vojvodství *Wiślica* přece jen nacházíme: „Długosz ve své Historii IV, str. 297, při r. 1424 vypráví: ‚V těchto

⁵⁵ Srov. Wislocki 1875a, s. 258.

⁵⁶ Zde se ocitáme na tenkém ledě spekulací, neboť nevíme, zda je přípisek z latinské části opisem přípisku v části české, a pokud ano, jaké bylo jeho původní znění, resp. zda byl v době vzniku opisu ještě úplný, nebo již fragmentární (a zda tedy doplnění není jen prostým výmyslem či snad dokonce mystifikací mladšího písaře). Navíc se nabízí otázka, zda by potvrzení autentičnosti přípisků, tedy že byl někdejší majitelem jakýsi Jiljí z Dobříně, osoba jinak historicky neznámá, představovalo pro studium rukopisu zásadní posun.

⁵⁷ Pro další tvrzení je důležité tyto omyly přiblížit – v prvním případě se jedná o chybu rubrikátora, kterou celkem logicky nemohl překladatel titulků (pravděpodobně rodilý Polák) dekodovat, pokud se orientoval jen podle latinských nadpisů a nečetl staročeský text kázání (jiná otázka je, zda mu vůbec rozuměl, a pokud ne, proč jej nadepisoval). V druhém případě jde o chybnou číslovku v titulku, místo deset tisíc (*decem milium*) je zapsáno čtyřicet tisíc (*czterdziestu tysięcy*) – to ovšem poukazuje spíše na chybu z nepozornosti.

⁵⁸ „W Wiślicy jeszcze za Kazimierza Jagiellończyka [vládl 1447–1492] mieszano w kosciele kazania do ludu w języku czeskim, a spory rękopism tych kazań znajduje się w Dzikowie w bibliotece hr. Tarnowskich.“ (Bielowski 1864, s. 186)

⁵⁹ Známe je především pozdější doklad polského překladu českého rejstříku perikop z poloviny 16. století (srov. Kwilecka 1990, s. 76).

⁶⁰ Srov. Wislocki 1875a, s. 259.

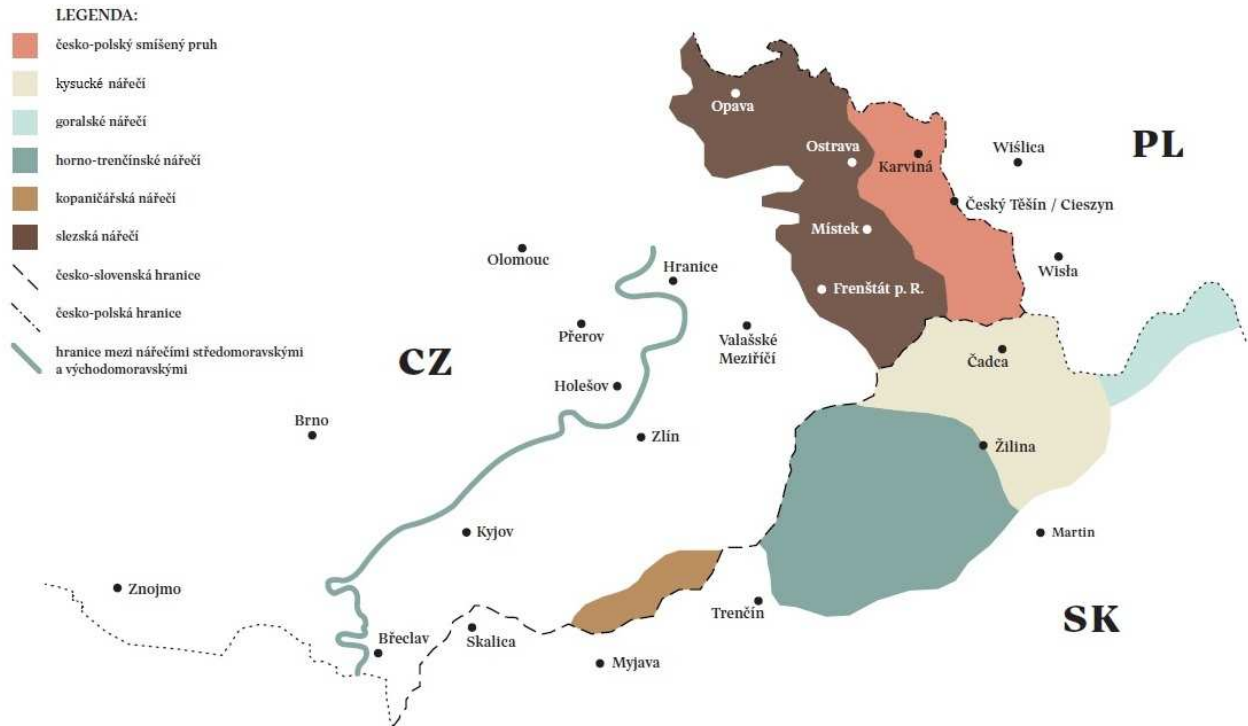
⁶¹ Viz též Brückner 1895, Perwolf 1873, Vydra 1927, Havránek 1963, Kopecký 1970, Uhlíř 2005.

dobách též jistého kněze českého, který na královském dvoře ve Wiślici české učení kázal a vychvaloval, na usilovné naléhání Zbihněva, krakovského biskupa, horlivě zamítajícího tuto bezbožnou sektu a radícího králi, aby jako katolický král podléhající římské církvi, [sic!] nedovoloval na svém dvoře zjevně a s hanbou a pro své jméno rozsévati bludy kacířské, kázal (král) shoditi s kazatelny, s níž měl mluvit, a vsaditi do vězení. A kromě toho pro přítomnost Čechů tentýž Zbihněv vydaným interdiktum zavřel všechny kostely.“⁶² Vydra se dále pokouší nalézt souvislost mezi touto Długoszovou zmínkou a přípiskem v kázání dzikovských, dostává se však poněkud do bludného kruhu, neboť vychází z toho, co o původu soudí Wisłocki: „Rovněž Bruchnalski [...] hovoří o nejstarší formě kázání v Polsku, praví, že kázání musela se konati v jazyku lidovém anebo jazyku lidovému blízkém (na př. českém) přímo anebo prostřednictvím překladatele. Stěží ovšem za to lze míti, že to platilo o kázáních polských v celém jejich rozsahu [...]. Zprávu o českých kázáních v Polsku ve Wiślici máme i z doby pozdější, z dob Kazimíra Jagielly, zakládá-li se ovšem na pravdě [...]. Je-li to ovšem sbírka kázání latinských a českých z poč. XV. st., kterou popisuje W. Wisłocki [...] podle kodexu hr. Tarnowskich v Dzikowě, zmínka tato byla by chybná, neboť to jsou kázání, která podle důkazu Wisłockého napsána byla Čechem v diecési olomoucké kolem r. 1400 a dostala se do Polska teprve později, koncem XVI. nebo počátkem XVII. st. [...], ovšem Wisłocki v poznámce na s. 259 sl. připomíná pouze, že zpráva Bielowského vztahuje se pravděpodobně na tento kodex (zvláště slova „pravděpodobně“ podtrhuje), neboť r. 1421 nepanoval ještě Kazimír Jagiello.“⁶³ Vzhledem k uvedeným dohledaným zmínkám se domníváme, že i přestože byl přípisek do rukopisu přičiněn mnohem později, nelze mu snad s ohledem na uvedený Długoszův záznam upřít jistou míru pravděpodobnosti.⁶⁴

⁶² Vydra 1927, s. 86. Pro úplnost dodáváme též původní znění pramene: „Wtedy też pewnego czeskiego kapłana, który na dworze królewskim w Wiślicy słauił i wynosił w pochwałach sektę czeską, kazał wyrzucić z miejsca, w którym ważył się na głoszenie kazania, i uwięzić. Uległ w tym gorliwym namowom biskupa krakowskiego Zbigniewa, który uporczywie prześladował niegodziwą sektę i doradzał królowi, by jako król katolicki i oddany Kościołowi rzymskiemu nie pozwalał publicznie na swym dworze szerzyć herezji, gdyż narazi przez to swe imię na zniesławienie. Nadto wspomniany biskup krakowski Zbigniew z powodu obecności Czechów nakazał natychmiast, by przestrzegano interdylktu kościelnego.“ (Długosz 1985, s. 210n.).

⁶³ Vydra 1927, s. 11.

⁶⁴ Jako další interpretace přípisku se nabízelo vztažení k městu Wisła ve Slezském vojvodství, které by z dnešního pohledu více odpovídalo zasazení zvláštních jazykových jevů ve staročeských kázáních (srov. Závěr), to je ovšem v pramenech poprvé doloženo až v roce 1615 (srov. obr. 6).

Obr. 6: Mapa současných nářečí na česko-polské a česko-slovenské hranici⁶⁵

2.2.2 Typologie dzikovského temporálu a sanktorálu

Třebaže jsou kázání na jednotlivé okruhy církevního roku odlišena jednak rozdělením na temporál a na sanktorál, jednak jazykem, jakým jsou zachycena, z obsahového hlediska tvoří celek. Z typologického hlediska se jedná o tematický sermon, uvozený krátkým citátem neboli mottem z bible či jiné církevní autority, který je postupně rozvíjen. Podle Z. Uhlíře se tento útvar ve střední Evropě rozšířil díky působení Peregrina z Opole a právě díky němu se stal na dlouhou dobu nezpochybnitelným vzorem.⁶⁶ „Kompoziční stavba Peregrinových kázání je poměrně uměřená: počet *distinctiones* či *divisiones* zpravidla nepřesahuje tři; hlubší členění obvykle končí již ve druhé vrstvě (a tyto *subdistinctiones* či *subdivisiones* opět pravidelně zachovávají trojnou formu); struktura je tedy pedagogicky přehledná a úsporná. Objevují se jak biblické, tak i ostatní autority, ovšem vsutku pouze jako autority a doklady; text není utkán pouze z nich, jak tomu leckdy bývalo v pozdější době. Právě tato klasická jednoduchost a uměřenost byla důvodem nesmírné oblíbenosti a obrovského vlivu Peregrinových kázání a jejich transformace v kázání peregrinovská.“⁶⁷ Nabízí se proto porovnání makrostruktury

⁶⁵ Mapu jsme připravili za použití map dané oblasti z Běliče (1972).

⁶⁶ Ve své práci vycházíme zejména z prací Z. Uhlíře věnovaných Peregrinovým/peregrinovským kázáním, z další literatury zabývající se kazatelstvím zvl. v českém předhusitském a husitském období je možno uvést např. Bartoš 1955; *Heresy and Literacy* 1994, s. 239; Marek 2011; Soukup 2011.

⁶⁷ Uhlíř 2005, s. 76. Ke struktuře kázání viz též Wolny 1961, s. 176n.; Poleg 2011.

a mikrostruktury dzikovských kázání se sbírkami peregrinovského typu, překážkou ovšem je, že jejich rukopisná tradice není zatím stále dostatečně zmapována – v celém středoevropském regionu je totiž možné napočítat na stovky rukopisů lišících se podle místa a doby vzniku. Pro potřebu této práce proto bylo využito nejnovějšího vydání Peregrinových kazatelských sbírek *Sermones de tempore et de sanctis* z roku 1997, které postačilo k rámcovému porovnání výběru a řazení kázání na určitou příležitost i výběru samotných témat (srov. 2.2.4).

V případě temporálu i sanktorálu jde o adaptaci tematických kázání peregrinovského typu, motta obsažená v kázáních dzikovských jsou zastoupena převážně biblickými citáty pocházejícími zpravidla z perikopy (srov. 2.2.4), ale i několika nebiblickými liturgickými citáty. V obou sbírkách jsou motta uváděna výhradně latinsky a zvýrazněna rubrikou, často bez určení příslušné knihy a kapitoly. Co se týče sanktorálu, jde o nejstarší známý jazykově český záznam kázání (nepočítáme-li stč. překlad Waldhauserovy postily, pořízený jeho studenty),⁶⁸ zápis kázání v domácích jazycích je však jev obecně poněkud vzácný, kněží totiž obvykle i při kázáních pronášených v národních jazycích používali latinsky psané podklady. Spíše než na struktuře textu záleželo na funkci jeho využití, texty v národním jazyce byly obvykle pořizovány ne jako kazatelská pomůcka, ale když byly zamýšleny a když fungovaly jako zbožná četba laiků,⁶⁹ což by ostatně podporovalo silnou literární stylizaci kázání dzikovských.⁷⁰ Na druhou stranu o využití rukopisu, resp. alespoň jeho části v pastorační praxi svědčí hojně glosovaný latinský temporál. Lze tedy spatřovat společné rysy dzikovských sbírek s kazatelskými texty Jakoubka ze Stříbra, jejichž zamýšleným čtenářem byl podle J. Marek jistě kněz, kterému sbírka sloužila jako opora na kazatelně: „Svědčí o tom i relativní složitost a kompendiálnost kázání v tuhé pozdněscholastické formě, přičemž na kazatelně jistě mohly zaznívat části textu tak, jak jsou v postile zapsány. [...] kázání je

⁶⁸ Tento překlad (resp. jeho fragment, zachována je pouze zimní část „*Sermones sacri*“) je dochován v jediném známém rukopise z 1. poloviny 15. století, uloženém t. č. ve Vědecké knihovně v Olomouci, původní signatura Ol. Lyc. 2 IV 7, nová signatura M II 135 (srov. Boháček 1994); dostupné v digitální knihovně Vědecké knihovny v Olomouci (VKOLdigit). Jako první popsal tento rukopis Josef Jireček v ČČM roku 1861 jako nejstarší staročeskou kazatelskou sbírku, která je svědectvím toho, „jak ku konci 14. věku stoupenci Waldhauserovy [sic!] a Milíčovy [sic!] mluvívají s kazatelen k lidu českému“ (Jireček 1861, s. 272). Tento rukopis zmiňuje také Hrubý (Hrubý 1901, s. 4), kromě toho však v kapitole o předhusitských postilách uvádí bez uvedení signatury také jakousi „sbírku starých kázání českých, rukopis c. k. bibliotheky olomúcké“ (Hrubý 1901, s. 9). Ze samotného popisu pramene, ve kterém mj. odkazuje na Jirečkův článek z roku 1861, však vyplývá, že jde o tentýž rukopis Waldhauserovy postily, a že tedy jde pouze o omyl. Srov. též se Šimkovou edicí *Staročeské zpracování Postily studentů svaté university pražské Konráda Waldhausera* (1947).

⁶⁹ Srov. Uhlíř 2010, s. 82; srov. též Kolár 1999.

⁷⁰ Také Husova nedělní kázání, z nichž bylo vzato kázání na *Posvěcení kostela*, jsou podle Daňhelky dílem spíše literárním než kazatelským (srov. Hus 1992, s. 8).

chápáno jako promluva a ty prvky literární stylizace, jichž přibývá s vyšší literárností textu a jež představují de facto ‚fikci mluvenosti‘, mají představit kázání jako promluvu, jako slovem fixovanou řeč.“⁷¹

V případě KázDzikSct je dále nutno při porovnávání znění s případnými předlohovými texty zohlednit, že se jedná o překlad, a musíme proto vzít v potaz, že „na rozdíl od práce s textem autorským pracujeme v případě atribuce překladu neustále s dvěma znakovými rovinami – skrytou rovinou jazyka originálu a zjevnou rovinou jazyka překladu, který je skrytou znakovou rovinou determinován a přitom ji přetváří v nový znakový systém.“⁷²

2.2.3 Mezitextové vztahy

V rámci otázky hledání možné předlohy a nastínění mezitextových vztahů byly s obdobnými zněními dochovanými v dobových rukopisech porovnány dva texty obsažené v KázDzikSct: modlitba ve svatodušním kázání (2.2.3.1) a kázání na den sv. Prokopa (2.2.3.2). Kromě toho jsme se, ačkoli zatím spíše okrajově, věnovali textům, které do vlastních sbírek nepatří, totiž latinskému a českému kázání na *Posvěcení kostela* (2.2.3.3).

2.2.3.1 Svatodušní modlitba

2.2.3.1.1 Veršovaná forma

Staročeská veršovaná modlitba ke sv. Duchu, překlad antifony *Veni, sancte Spiritus, reple, se* v rámci dzikovských svatodušních kázání nachází jak v temporálu, zapsaná písařem L, tak v sanktorálu, zapsaná písařem C. Jak vyplývá z porovnání níže uvedeného transliterovaného a transkribovaného přepisu obou znění (rozdíly na všech jazykových rovinách jsou vyznačeny tučně), překlad vychází ze stejné předlohy, případně stejné (ústní) tradice, a odlišnosti lze snad vysvětlit pouhou nepozorností (chybějící verš *abychom živi byli k tvé libosti* v zápise písaře L), zbylé odlišnosti odrážejí pravopisný úzus či nářeční původ písaře C.

⁷¹ Marek 2011, s. 202.

⁷² Pytlíková 2011, s. 22n.; k překládání liturgických textů ve středověku srov. Špaldák 1940.

Proprium de tempore (kázání č. 108, fol. 77v):

Zavítaj, svatý duše⁷³,
 napln **srdcě**, naše duše,
 vypud' odtud všechny zlosti,
jeho smy činili přieliš dosti.
 Rozněť oheň **tvěj** milosti.
 Daj, abychom snažně poslúchali,
všech slów božích zachovali,
 ve všem⁷⁴ sě boha bojiece⁷⁵,
 dobré skutky vždy **plodiece**⁷⁶.
 Potvrď nás ve všie **ctnosti**,
 doved' nás věčné radosti.
 Uslyš to pán buoh ten,
 jenž jest stvořil noc **a** den.
 Amen.

Zawytay fwaty duffye
*napln **frdczye** naffye duffye*
Wypud odtud wffechny zlofty
Geho ffmy czynyly przyelyff dofty
*Roznyeth ohen **twey** mylofty*
Day abychom snaznye posluchaly
Wffyech slow bozych zachowaly
We wffyem fye boha bogyeczye
*Dobre skutky wzdy **plodyeczye***
Potwrd naff we wffye cztnofty
Dowed naff wyeczne radofty
Vflys to pan buoh ten
Genz gest ftworzil nocz a den
Amen

⁷³ duše] duffye *rkp.*

⁷⁴ všem] wffyem *rkp.*

⁷⁵ bojiece] bogyeczye *rkp.*

⁷⁶ plodiece] plodyeczye *rkp.*

Proprium de sanctis (kázání č. 86, fol. 216r):

Zavítaj, svatý duše⁷⁷,
 napln **srdce**, naše duše,
 vypud' odtud všechny zlosti,
jichž sme činili přieliš dosti.
 Rozněť oheň **tvé** milosti,
abychom živi byli k tvé libosti.
 Daj, abychom snažně poslúchali,
všech slów božích zachovali,
 ve všem sě boha bojiece,
 dobré skutky vždy **plodieće**⁷⁸.
 Potvrď nás ve všie **čstnosti**,
 doved' nás **do** věčné radosti.
 Uslyš to pán buoh ten,
 jenž jest stvořil noc **i** den.
 Amen.

Zawytay fwaty duffye
*napln **frdcze** naffye duffye*
Wypud odtud wfechny Zlofty
***gychz fme** czynyly przelyff dofty*
*Roznyet ohen **twe** mylofty*
abychom zywy byly k twe lybofty
Day abichom fnaznye posluchaly
***wfzech** flow bozych zachowaly*
We wfem fye boha bogyecze
*dobre skutky wzdy **plodyetye***
*potwrđ nas we wffye **czstnofty***
*dowed nas **do** wieczne radofty*
wflys to pan buoh ten
genz gest ftworzil nocz y den.
Am(en)

⁷⁷ duše] duffye *rkp.*

⁷⁸ plodieće] plodyetye *rkp.*

V mírně obměněné podobě modlitbu nacházíme také ve dvou dobových latinských postilách z 1. poloviny 15. století.⁷⁹ První zápis se nalézá ve vratislavském rukopise,⁸⁰ ve kterém se kromě svatodušní modlitby nachází stejnou rukou ještě několik českých textů,⁸¹ jejichž zápis se vyznačuje určitými pravopisnými zvláštnostmi (ve svatodušní modlitbě např. zápis koncového měkkého konsonantu: *ohegn*) a řadou písařských chyb (např. *gyhcz* místo *gychz*). Do zápisu pronikly také některé prvky mluveného jazyka (*srdší, všicky*). Po stránce obsahové se v porovnání se zněním dzikovským a drkolenským jedná o zápis relativně svébytný (oproti dzikovskému znění má verš *naplň nás svéj světlosti* namísto *abychom živi byli k tvé libosti* a dále poslední dva verše *Všemohúci bože, rač to dáti, s tebu na věky přebývati*, naopak však chybějí verše *Uslyš to pán buoh ten, jenž jest stvořil noc i den*).

Zawytay fwaty duffye / Napln nafye frdffy y nafye dufye / Vypud odtud wfyczky zlofty / gyhcz [sic!] fmy czynyly przylyff doffty / Roznyet oheng twe mylofty / Napln naff fwey fwyetlofty / Day abychom wplnye poffluchaly / wfech flow bozych y zachowaly / we wfem fye boha bogycze / a dobre skutky plodycze / potwrđ naff pan buoh ten / genz stworzyl nocz a den / am(en)

Zavítaj, svatý duše⁸², / naplň naše srdší i naše duše, / vypud' odtud všicky⁸³ zlosti, / jichž⁸⁴ smy činili příliš dosti. / Rozněť oheň tvé milosti, / naplň nás svéj světlosti. / Daj, abychom vplně poslúchali / všech slów božích i zachovali, / ve všem sě boha⁸⁵ bojíce / a dobré skutky plodíce. / Potvrđ nás pán buoh ten, / jenž stvořil noc a den. / Amen.

Druhý zápis nacházíme v rukopise drkolenském,⁸⁶ v němž se kromě této modlitby žádné další české texty neobjevují.⁸⁷ Zápis je vcelku standardní, objevuje se pouze

⁷⁹ Vzhledem k tomu, že ani jeden z rukopisů nebyl zveřejněn v digitální podobě, připojujeme transliteraci i transkripci obou znění.

⁸⁰ Rkp., Vratislav, Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego, sign. I Q 374, 1. polovina 15. století, 130 ff. Svatodušní modlitba je zapsána (spolu s dalšími třemi českými modlitbami na ff. 115r–115v) na prázdném místě fol. 115v stejnou rukou jako předchozí latinský text (následuje latinský zápis jinou rukou).

⁸¹ Srov. Maciołek – Malicki 2002, s. 4.

⁸² duše] *duffye rkp.*

⁸³ všicky] *za tím škrtnuto nadbytečné zloty za*

⁸⁴ jichž] *gyhcz rkp.*

⁸⁵ boha] *za tím škrtnuto nadbytečné boy*

⁸⁶ Rkp., Schlägl, Stiftsbibliothek, sign. Cpl. [822] 211 (pořadové číslo v katalogu 80), 1418, 328 ff. Svatodušní modlitba je zapsána na fol. 140v na prázdném foliu jinou soudobou rukou než tou, kterou je zapsán předchozí a následující latinský text. Ohledně signatury a foliace rukopisu však v literatuře panuje zmatek: „V rukopise papírovém v malém 4^{ci} v knihovně Drkolenského kláštera v Horních Rakousích (č. 248), který obsahuje latinskou postillu, jest na listě 126b tato píseň kostelní připsána. [...] Rukopis jest psán asi v letech 1400–1420 písmem dosti pěkným. Píseň tato se nám zachovala ještě v jednom rukopise XV. stol. a sice v bibliotece hr. Tarnowských v Dzikově.“ (Patera 1898, s. 466–467). Z. Nejedlý ve své práci věnované dějinám husitského zpěvu pouze cituje Paterovy údaje (srov. Nejedlý 1955, s. 149). Tytéž údaje uvádí J. Tříška (srov. Tříška 1972, s. 200). V edici J. Lehára nacházíme totožné znění modlitby, označení pramene i folia se ovšem oproti Paterovi, Nejedlému a Tříškovi liší: „80 Cpl. [822], 211, f. 140 f.“ (Lehár 1990, s. 308). Na zadní straně kopie příslušné strany rukopisu uložené v tzv. *Staročeské sbírce* v Ústavu pro českou literaturu AV ČR je škrtnut původní zápis „227a“ a rukou A. Šarky

výrazné matení záznamu sykavek (*s* místo *z*: *Sawitay*, *sachowaly*, *s* místo *ž*: *Gens*, a naopak *z* místo *s*: *ze*), které v transkripci emendujeme. Stejně jako ve vratislavském rukopise i zde narážíme na neobvyklý záznam měkkosti konsonantu v koncové pozici imperativu (*wypugd*). Z hlediska obsahového se po srovnání se zněním dzikovským i vratislavským jeví tento zápis jako svébytný (oproti dzikovskému znění má navíc slova *k nám* v prvním verši, dále má oproti dzikovskému znění verš *napln nás své světlosti* namísto *abychom živi byli k tvé libosti* a v neposlední řadě celé poslední dva verše *Všemohúci bože, rač to dáti, s tebu na věky přebývati*).

Sawitay k nam fwaty duffe / Napln srdce y naffe duffe / Wypugd otud wfsczky zlofty / Gich gfmy czynyly przylifs dofty / Roznyet ohen fwey mylofty / Napln nas fwei fwietlofty / Day abichme fnaznye posluchaly / Wfjeh slow fwatich y sachowaly / We wfsem ze boha bogicze / Dobre skutky plodycze / Podtwrd nas we wfjy cznofty / Dowed nas do wiecznei radofti / Vfflis to pan buoh ten / Gens nam ftworzil nocz y den / Wfsemohuczy boze racz to daty / S tebu na wieky przebiwaty / al(e)l(uj)a

Zavítaj⁸⁸ k nám, svatý duše, / napln srdce i naše duše, / vypud' otud všechny zlosti, / jich smy činili příliš dosti. / Rozněť oheň své milosti, / napln nás své světlosti, / daj, abychme snažně poslúchali / všech slov svatých i zachovali⁸⁹, / ve všem se⁹⁰ boha bojice, / dobré skutky plodíce. / Podtvrď nás ve vši cnosti, / doved' nás do věčné radosti. / Uslyš to pán buoh ten, / jenž⁹¹ nám stvořil noc i den. / Všemohúci bože, rač to dáti, / s tebu na věky přebývati. / Aleluja.

Kromě těchto dvou znění nacházíme ještě volnou veršovanou parafrázi⁹² antifony ve dvou rukopisech. První se nachází v latinsko-českém sborníku náboženských textů⁹³ a kromě dvou nenáležitých záznamů jotace (vok. sg. *duffye*, adv. *stateczne*) se v něm z pravopisného ani jazykového hlediska neobjevují žádné zvláštnosti.

Zawitay w nas fwati duffie / a ofwietiz naffe duffe / wfsczknny zlofti naffe zruffe / Neb nebude lit twe pomoczi / takt my zuofstaneme w noci / vkaziz se nam fwu moczi etc. / A opiet p(ro)smez geziffie mile(h)o / na nas welmie laskaweho / Wolaymez k nie(mu) stateczne / at fie nad nami fmiluge / Seffli ducha fwateho / toho miftra draheho / at naffe etc.

je přičiněna poznámka: „musí být 140b, jestli jde o rukopis (822) 211“. Lehárovy a Škarkovy údaje o signatuře a umístění svatodušní modlitby můžeme potvrdit na základě studia originálu, Paterovu signaturu lze snad vysvětlit přečíslováním katalogu (ačkoli jsme prošli existující převodník signatur, na žádný rukopis, v jehož označení by kdy figurovalo číslo 248, jsme nenarazili) a uvedenou foliaci lze považovat pravděpodobně za omyl.

⁸⁷ Srov. Vielhaber – Indra 1918, s. 115.

⁸⁸ Zavítaj] *Sawitay rkp.*

⁸⁹ zachovali] *sachowaly rkp.*

⁹⁰ se] *ze rkp.*

⁹¹ jenž] *Gens rkp.*

⁹² Na proces tradování a obměny struktury ukázal už Nejedlý (1955, s. 148n.)

⁹³ Rkp., Vídeň, Österreichische Nationalbibliothek, sign. 4935, 2. třetina 15. století, 356 ff. Svatodušní modlitba zapsána na fol. 311r přímo v latinském textu zapsaném hlavní rukou.

Zavítaj v nás, svatý duše⁹⁴, / a osvětiž naše duše, / všeckny zlosti naše zruše. / Neb nebude lit' tvé pomoci, / takt' my zuostaneme v noci, / ukažiž se nám svú mocí etc. / A opět prosmež Ježíše milého, / na nás velmě laskavého, / volajmež k němu statečně⁹⁵, / ať se nad námi smiluje: / Sešli ducha svatého, / toho mistra drahého, / ať naše etc.

Druhá parafráze se nachází s několika dalšími českými modlitbami v latinské postile.⁹⁶ Z jazykového hlediska obsahuje zápis řadu jevů, které bývají hodnoceny jako moravismy (srov. např. Greň 1988; dále viz níže třetí kapitolu a Závěr): na několika místech nacházíme na místě ř (resp. spřežky rz/rs) pouhé *r* (*hřefna*, *ftworitieli* atp.), objevuje se pokles jotace po retnicích (*offwet*), a naopak, nadbytečná jotace v slabikách krátkých (*posluchamye*, *ftworitieli*) a na místě původního *é*, kde ji lze vysvětlit snad kolísáním měkkých a tvrdých vzorů (*hřefnyeho*, *Syerednyeho*), změna znělosti sykavek před vokály (*zyefly* = *sešli*) a hláskami jedinečnými (*pořnanye* = poznání, *wefrzy* = vezři) atp.⁹⁷ Nelze však vyloučit, že řadu jevů by bylo možno vyložit jako pouhé písařské omyly.

*Zawytay k nam fwathy duffye / naufczew naffye hřefnye duffye / offwet naffie frdcze hřefna / wtiEFF
gye przielifnye řmutna / ftworitieli zyefly dar ducha Swatheho / do naffyeho frdcze hřefnyeho /
wypud S naff hřiecha Smritdlynyeho / day pořnanye bořtwye tweho / wyřřen dyabla Syerednyeho /
at pořluchamye řloua tweho / o prředrahy darcze myli / wefrzy na naff w tuto chwily / i^e x^e racz
to daczy hrziewchow / řye řtatecznye kaczy*

Zavítaj k nám, svatý duše, / navřčev naše hřieřné duše, / osvět' naše srdce hřeřná, / utěř
jë přielišně řmutná, / stvořiteli, seřli dar ducha svatého / do našeřo srdce hřeřného, / vypud' z nás
hřiecha řmritdlného, / daj pořnáníe bostvie tvého, / vyřžen diábľa řeredného, / ať pořluchámě slova
tvého, / ó, přředrahý dárče milý, / vezři na nás v tuto chwily, / Jezukriste, rač to dáci, / hřiechów
se řtatečně káci.

Třebaže by verřovaná struktura mohla evokovat, že jde o text určený pro zpěv, rukopisná zkratka za latinské „oracio“ na okraji textu poukazuje na funkční zařazení více než jasně. Z. Nejedlý ostatně uvádí: „Druhý obor, jeřž musíme z písni předem vyloučit, jsou verřované a řymované modlitby, jeřž lze dosti nesnadno rozeřnat od textu písňového. [...] Kdybychom neměli při latinských verřích nadpis ‚Oracio de sancto Jeronimo‘ a kdyby české verře nebyly zapsány mezi jiné modlitby, kdo by je rozeřnal od písni? Někdy takové modlitby braly si začátky z latinských hymnů a písni, což jich určení jeřřě

⁹⁴ duše] duffie *rkp.*

⁹⁵ statečně] řtateczne *rkp.*

⁹⁶ *Rkp.*, Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, Sbirka rukopisů metropolitní kapituly v Olomouci, CO.120, poč. 15. století, 365 ff. Svatoduřní modlitba je zapsána (spolu s dalšími českými texty zapsaných rukou 2. poloviny 15. století) na fol. 1v soudobou, ale jinou rukou, než která zapsala vlastní latinský text.

⁹⁷ V řádném českém nářeči však ke ztrátě znělosti v těchto případech nedochází, a poukazuje spíše na výřlovnost nerodilého mluvčího, zřejmě z německojazyčného prostředí.

více stěžuje, na př.:⁹⁸ Zavítaj v nás svatý duše [sic!] / a osvětiž naše duše / všechny zlosti naše zruše, / neb nebude líť tvé pomoci, / takt' my zuostaneme v noci, / ukažiž se nám svú mocí atd. Při takovém stavu a povaze zachovaných textů nutno se ptát při každém textu zvláště, mohl-li se vůbec zpívat, a za druhé, mohl-li se zpívat v 13. nebo 14. století, z něhož pochází. Pod ‚zpěvem‘ rozumíme tu zpěv písňový a předem tu vylučujeme žalmovou recitaci. Žalmovým tónem lze zpívat všechno, i nejprosaičtější kroniku; co se však žalмовě recituje, ukazuje již samo sebou nezpěvnost, ano třebas i neschopnost zpěvu.⁹⁹

2.2.3.1.2 Prozaická forma

Kromě veršované verze nacházíme ve středověkých rukopisech též několik verzí prozaického překladu antifony *Veni, sancte Spiritus, reple*.¹⁰⁰

První verze sestává z úvodní antifony *Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, et tui amoris in eis ignem accende: qui per diversitatem linguarum cunctarum gentes in unitate fidei congregasti. Alleluia, alleluia*¹⁰¹ a závěrečné mešní části *Emittes Spiritum tuum, et creabuntur: et renovabis faciem terrae*. Celkem jsme ve středověkých rukopisech dohledali čtyři záznamy této úpravy. Nejstarší záznam nacházíme v tzv. Milíčovském sborníku modliteb (dále ModlMil),¹⁰² který veskrze obsahuje českojazyčné texty, které z pravopisného ani jazykového hlediska výrazně nevybočují z úzu textů vzniklých ve středočeském prostředí.¹⁰³

Zawytaj swaty duffe a napln srdczye twych wyernych a zapal w nych ohen twe mylofty Nebf ty rozlycznofty wffyech yazykow febral lydy w gednotu gedne wyery Racz ny take febraty w gedno fpafenye abychom tye wyecznye chwalyly Amen

Zavítaj, svatý duše, a naplň srdce tvých věrných a zapal v nich oheň tvé milosti, nebs ty rozličností všech jazykův sebral lidi v jednotu jedné viery. Rač ny také sebrati v jedno spasenie, abychom tě věčně chválili. Amen.

⁹⁸ „Rkp. Rak. nár. knih. 4935, f. 311a; kazatel, snad už z první doby husitské, cituje tento začátek ve svém latinském kázání o sv. duchu [...]“ (Nejedlý 1954a, s. 364). „Že jest to modlitba, a ne píseň, ukazuje výzva kazatelova: ‚dicamus illud omnes‘. Srv. moje Dějiny husitského zpěvu I, str. 364 a d.“ (Nejedlý 1955, s. 164, pozn. č. 138).

⁹⁹ Nejedlý 1954a, s. 364n.

¹⁰⁰ Modlitba se podle Tříšky nachází ještě v dalších dvou středověkých rukopisech, jejichž přepis neuvádíme vzhledem buď k pozdní dataci pramene: Praha, Národní knihovna České republiky, NK XVII J 7, 1511, fol. 320v; nebo se nám nepodařilo rukopis do této chvíle ohledat: Praha, Knihovna Národního muzea, III H 36, 1444, fol. 25v (srov. Tříška 1972, s. 186).

¹⁰¹ Srov. *Odd hours* 2012, s. 120.

¹⁰² Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, sign. XVII F 30, 80. léta 14. století, 182 ff. Svatodušní modlitba je zapsána ve vlastním českém textu hlavní rukou na fol. 1r. Dostupné v MNS.

¹⁰³ Srov. Flajshans 1898, tam i transliterovaný přepis vybraných modliteb.

Druhý záznam nacházíme v soudobé latinské postile v tzv. Admontském rukopise,¹⁰⁴ která obsahuje kromě české svatodušní modlitby též četné překladové glosy.¹⁰⁵ Po obsahové i jazykové stránce nenacházíme oproti znění v ModlMil zásadnějších rozdílů.

Zawytay swaty duffye napln frdczye twych Wyernych a zapal w nych ohen twey mylofty nebs ty rozlycznofty wffyech yazykuow sebral lydy w gednotye gedney wyery Racz ny take febraty w gedno spaffeny aby chom tye wycznye chwalyly Amen

Zavítaj, svatý duše¹⁰⁶, naplň srdce tvých věrných a zapal v nich oheň tvé milosti, nebs ty rozličností všech jazykuov sebral lidi v jednotě jedné viery. Rač ny také sebrati v jedno spasenie, abychom tě věčně chválili. Amen.

Třetí soudobý záznam se objevuje v tzv. Štěknově rukopise,¹⁰⁷ který kromě svatodušní modlitby obsahuje ještě několik českých a německých modliteb.¹⁰⁸ Po obsahové stránce se řadí mezi záznamy v rukopise Admontském, ModlMil i Lvov, Tříška jej však, zřejmě omylem, uvádí mezi veršovanými překlady.¹⁰⁹ Po jazykové stránce v zápise narážíme na několik projevů asibilace (*rozličnosći, sebraći, ce*), které zřejmě odkazují na východní nářeční původ písaře.

Veni S(anc)te sp(iritu)s

Zawytay swaty duffye napln twych wiernych frdcze a zapal w nych twey mylofti neb si rozlicznofczi wfiech yazykow sebral lydy w gednotu gedney wiery Racz ny take febraczi w gedno spaffeny aby chom cze wiecznye chwalili Amen

¹⁰⁴ Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, sign. XX A 5 (původně Admont Cod. 167), 2. polovina 14. století, 271 ff. Svatodušní modlitba je jako jediný český text zapsána v latinském textu na horním okraji fol. 60r mladší rukou na konci 14. století. Dostupné v MNS.

¹⁰⁵ Srov. Tille – Vilikovský 1934, s. 113.

¹⁰⁶ duše] duffye rkp.

¹⁰⁷ Rkp., Krakov, Biblioteka Jagiellonska, sign. 1954, okolo 1400, 476 pp. Svatodušní modlitba je zapsána (spolu s dalšími českými a německými modlitbami) na p. 441 jinou soudobou rukou, než která zapsala předchozí a následující latinský text. Digitální kopie rukopisu dostupná na stránkách Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa [online]. Dostupné z [www: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra>](http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra). Citováno dne 26. 9. 2016.

¹⁰⁸ Srov. Király 1958, s. 147, srov. Bidlo 1895, s. 126, srov. Škarka 1949 s. 86. Přítomnost svatodušní modlitby v tomto kazatelském rukopise vysvětluje Z. Nejedlý: „Jako Milíč i Štěkna byl horlivým ctitelem lidové modlitby. [...] Jako Milíč tak i Štěkna nespokojil se s Otčenášem, Zdrávasem a Věřím v boha, nýbrž šířil i jiné modlitby: k božimu tělu (při přijímání i uctívání) *Vítaj pravé božie tělo*, o duchu svatém pak parafrázi známé antifony *Zavítaj svatý duše*. Jest to táž snaha jako u Milíče, opatřiti lidu různé texty k rozmanitým příležitostem, čímž se lid velmi dobře připravoval k pozdějšímu zpěvu podobných textů. Že v tom Štěkna viděl skutečně lidový vychovávací prostředek, tedy něco, co se lidu musí učiniti zcela blízké, ukazuje ta okolnost, že v Polsku tyto české modlitby překládal do polštiny, čímž položil základ k proniknutí české duchovní písně v Polsku. [...] Jako Milíč, tak i Štěkna učil lid těmto modlitbám při *kázání*, povzbuzuje nakonec lid k některé z těchto modliteb. Tento způsob stal se u reformních kazatelů českých vůbec velmi oblíbeným a zajisté neminul se dobrého účinku u lidu.“ (Nejedlý 1954b, s. 163n.)

¹⁰⁹ Srov. Tříška 1972, s. 201.

Zavítaj, svatý duše¹¹⁰, naplň tvých věrných srdce a zapal v nich tvěj milosti, neb si rozličnoscí¹¹¹ všech jazyków sebral lidi v jednotu jednéj viery. Rač ny také sebračí¹¹² v jedno spasenie, abychom će¹¹³ věčně chválili. Amen.

Poslední záznam této prozaické verze se nachází v tzv. Lvovském rukopise modliteb a legend (dále Lvov),¹¹⁴ který obsahuje veskrze českojazyčné texty.¹¹⁵ Oproti starším záznamům obsahuje navíc doplněné závěrečné oslovení (*abychom tě věčně chválili, boha všemohúciho*). Po stránce pravopisné a jazykové nacházíme pouze jeden zkomolený zápis (*yazykw m. jazyków*) a jeden záznam nenáležité jotace (*gyedney*).

Zauytay fwaty duffe a napln frdcze twych wyernych a zapal w nych ohen twey fwatey mylofty nebf ty rozlycznofty wfecch yazykw [sic!] febral lydy w gednotu gyedney vyry Racz ny take febraty w gednotu spaffeny abychom tye wyecznye chwalyly boha wfemohuczyho Amen

Zavítaj, svatý duše, a naplň srdce tvých věrných a zapal v nich oheň tvěj svatěj milosti, nebs ty rozličností všech jazyków¹¹⁶ sebral lidi v jednotu jednéj¹¹⁷ víry. Rač ny také sebrati v jednotu spasení, abychom tě věčně chválili, boha všemohúciho. Amen.

Druhá verze prozaického překladu, kterou nacházíme ve dvou rukopisech, sestává z úvodní antifony *Veni, Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, et tui amoris in eis ignem accende: qui per diversitatem linguarum cunctarum gentes in unitate fidei congregasti. Alleluia, alleluia*, vlastního žalmového verše *Emitte Spiritum tuum, et creabuntur* (Ps 103,30) a responsoria *Et renovabis faciem terrae*.¹¹⁸ Starší záznam nacházíme v jazykově českém sborníku náboženských skladeb,¹¹⁹ který oproti dalším dochovaným záznamům odlišuje tím, že za ním následuje ještě „orace“, tedy *oratio* neboli společná modlitba. Ve srovnání s dalšími záznamy vykazuje některé svébytné prvky na rovině pravopisné (*oheyn*) i jazykové (*přid'* namísto *zavítaj*, *zazyków*, *v jednostajný vieř*, příznakový slovosled *naplň tvých srdce věrných*).

Przyd fwaty duffe napln twych frdcze wyernych a tweho mylowanye w nych oheyn zazzy genz gfy skrze rozlycznoft zazykow wfecch lydy w gednostajny wyerzye werffyk Wypušt duch twoy a zplodyfs gye A obnowyfs twarznoft zemye Oracze Boze genz frdcze wyernych fwateho ducha ofwyeczenym nauczył gfy day nam w temz duchu prawye rozomyety a w geho wzdy vtyeffeny fye radowaty

¹¹⁰ duše] duffye rkp.

¹¹¹ rozličnoscí] rozlicznofczi rkp.

¹¹² sebračí] febraczi rkp.

¹¹³ će] czye rkp.

¹¹⁴ Rkp., Varšava, Biblioteka Narodowa, sign. 12688 II, polovina 15. století, 97 ff. Svatodušní modlitba je zapsána ve vlastním textu na fol. 32v jednou ze šesti písařských rukou.

¹¹⁵ „Jest to sbírka modliteb, jež J. Jireček a po něm Konrád prohlásili za písň.“ (Nejedlý 1954a, s. 364).

¹¹⁶ jazyków] yazykw rkp., za tím škrtnuto nadbytečné fera

¹¹⁷ jednéj] gyedney rkp.

¹¹⁸ Srov. *Odd hours* 2012, s. 120.

¹¹⁹ Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, sign. NK XVII A 18, konec 14. století, 88 ff. Svatodušní modlitba je zapsána na fol. 9r. Dostupné v MNS.

Přid', svatý duše, naplň tvých srdce věrných a tvého milování v nich oheň zažži, jenž jsi skrze rozličnost zazykóv [sic!] všech lidí v jednotajný [sic!] vieř. Veršík: Vypuř' duch tvój a zplodiř je¹²⁰. A obnoviř tvárnost země. Orace: Bože, jenž srdce věrných svatého ducha osvícením naučil jsi, daj nám v témž duchu právé rozoměti a v jeho vždy utěšení se radovati.

Mladší záznam této druhé prozaické verze pochází z latinsko-českého sborníku náboženských textů¹²¹ a po stránce pravopisné a jazykové v něm nenacházíme nestandardních jevů.

Zawitay Swati duffe napln twich wiernich frdcze a twe milosti w nich ohen zapal Genz fkrze rozlicznost yazikuow lidy w gednotu wieri fhromazdil fi aleluia w(ersu)s Vipuřt ducha tweho a ftworzenie budu a obnowiřs twarz zemie

Zavítaj, svatý duše¹²², naplň tvých věrných srdce a tvé milosti v nich oheň zapal, jenž skrze rozličnost jazykuov lidí v jednotu viery shromáždil si, aleluja. Versus: Vypuř' ducha tvého a stvořeni¹²³ budů. A obnoviř tvář země.

Kromě těchto dvou prozaických verzí jsme narazili ještě na svébytné znění v již zmíněném jazykově českém sborníku náboženských skladeb.¹²⁴ Třebaže Tříška uvádí, že se ve zmíněném rukopise nachází dvakrát prozaický překlad antifony *Veni, Sancte Spiritus, reple*, považujeme za nutné upřesnit, že se v tomto případě jedná o překlad zcela svébytný (navíc zapsaný mnohem mladší rukou v poslední třetině 15. století), a je otázkou, zda jej lze vůbec za překlad antifony považovat (zajímavá je mj. postpozice adjektiva v oslovení *duše svatý*).

Zawitay duffye fwaty Zawytay miřtrze dobry tys vtiěřfytel wfsech fmutnich Tys wiernie zprawcze wfsech bludnych Tys lekarz wfsech nemocznich Tys wfsech hrzieřfnich zywy plamen dayz nam znaty fwu fwatu prawdu am(en)

Zavítaj, duše¹²⁵ svatý, zavítaj mistře dobrý, tys utěšitel všech smutných, tys věrně zprávce všech bludných, tys lékař všech nemocných, tys všech hříšných živý plamen, dajž nám znáti svú svatú pravdu. Amen.

¹²⁰ je] gye *rkp.*

¹²¹ Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, sign. XVII H 28, 1490–1520, 359 ff. Svatodušní modlitba je zapsána na fol. 280v.

¹²² duše] duffye *rkp.*

¹²³ stvořeni] ftworzenie *rkp.*

¹²⁴ Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, sign. NK XVII A 18, konec 14. století, 88 ff. Svatodušní modlitba je zapsána na fol. 1r rukou poslední třetiny 15. století. Dostupné v MNS.

¹²⁵ duše] duffye *rkp.*

2.2.3.1.3 Poznámka k zápisu modliteb

V případě veršované i prozaické svatodušní modlitby se jedná o texty, které bývaly tradovány spíše ústně, dochované písemné záznamy se objevují nejčastěji jako přípisek v latinském rukopise. Poměrně častá nestandardní podoba zápisu poukazuje na to, že byl pořízen zřejmě mluvčím češtiny, který nebyl příliš zvyklý používat její písemnou formu. Obdobných zápisů (nejen modliteb, ale také různých písní či kázání), které odrážejí mluvenou, resp. nářeční formu jazyka, je známo poměrně omezené množství.¹²⁶ Tento materiál byl však dosud představen pouze prostřednictvím dílčích studií,¹²⁷ a bylo by proto potřebné nahlédnout jej v rámci formování historické dialektologie komplexně.¹²⁸

2.2.3.2 Kázání o sv. Prokopu

Pokusili jsme se též o srovnání několika dzikovských kázání ze sanktorálu, která nenacházíme v Tatarzyňského edici Peregrinových kázání, s vybranými českými hagiografickými texty jednak staršími, mezi kterými je hypoteticky možné hledat předlohy (zejména nejstarší rukopis *Staročeského pasionálu*), jednak mladšími, které naopak mohly být ovlivněny právě dzikovským zněním (např. tzv. *Kázání založená na legendách* z 1. poloviny 15. století, příp. pro některá kázání nejmladší pramen *Staročeského pasionálu*: tištěný *Kališnický pasionál* z r. 1495). Ukázalo se však, že jde v případě dzikovských kázání o znění na textové i tematické rovině zcela svébytná. Přijmeme-li jako fakt, že dzikovská kázání jsou adaptací textů Peregrinových, jedním z úkolů do budoucna bude porovnat sanktorál ještě s dalšími bohemikálními peregrinovskými rukopisy.¹²⁹

¹²⁶ Výběrově uvádíme např.: rkp., Olomouc, Vědecká knihovna v Olomouci, sign. M I 406, ff. 340v–343r (tzv. východoslovenská kázání) – dostupné v VKOLdigit; rkp. Mnichov, Bayerische Staatsbibliothek, sign. 26899, fol. 204r (zповědňi formule); rkp. Vyšší Brod, knihovna Cisterciáckého kláštera, sign. 92 (kázání), ff. 204r–208r; rkp. zlomek, Praha, knihovna Královské kanonie premonstrátů, č. 75 (modlitba *Zdráva, Panno Marie*); rkp., Praha, knihovna Královské kanonie premonstrátů, sign. DB III 15, fol. 2v (modlitby *Věřím a Zdráva, Královno*); rkp., Národní knihovna ČR, sign. VI G 1, fol. 126v (modlitba *Věřím*); rkp. St. Florian, Stiftsbibliothek, sign. XI 34, fol. 228r (modlitby *Otče náš; Ave; Věřím*); rkp. Kremsmünster, Stiftsbibliothek, sign. 287, fol. 87r (modlitba *Věřím*); rkp., Vratislav, Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego, sign. I Q 466 (sborník Mikuláše z Kozlí, např. píseň *Chci já na pannu žalovat* na fol. 4r či modlitby *Otče náš* a *Zdravas* na fol. 151r).

¹²⁷ Výběrově uvádíme např.: Jireček 1875c, Müller 1876, Truhlář 1885, Mašek 1896, Flajšhans 1896, Flajšhans 1898, Černý 1901, Kůst 1915, Pastrnek 1922, Stanislav 1935, Weingart 1935, Vintř 1972, Nejedlý 1988, Pavera – Lechová 2000, Twardzik – Eder 2006, Baluch 2013, Vilikovský 2014, Svobodová – Voleková (v tisku).

¹²⁸ V současné době vzniká dílčí studie věnovaná záznamům modlitby *Otčenáš* vzniklým do r. 1500, k samotné lingvistické a textologické analýze bude připojen též popis dochovaných pramenů a transliterovaná a transkribovaná plná znění všech dochovaných zápisů.

¹²⁹ Zatím jediné nám známé porovnání dzikovského kázání o sv. Václavu se zněním peregrinovským ukázalo, že jde o adaptaci jeho znění (srov. Uhlíř 1996, s. 143).

Zaměřili jsme se proto detailněji na předlohu kázání na den sv. Prokopa, neboť prokopská legenda je dochována v několika latinských a českých redakcích,¹³⁰ dzikovské znění však obsahuje některé motivy, které alespoň v ostatních dvou dochovaných českých verzích nenacházíme, jako je např. zázrak o koláři, který nesvětil svátek, a byl proto paralyzován, dokud za něj přátelé nepřinesli sv. Prokopu oběť, nebo zázrak o slepci, kterému přátelé nechali sv. Prokopem vrátit zrak, který se však pro nevoli pracovat nechal pod přimluvou sv. Prokopa opět oslepit, a v neposlední řadě nenacházíme nikde zmínku o tom, že světec křísil mrtvé děti. V. Chaloupecký ve své prokopské monografii proto vymezuje dzikovské znění jako svébytnou redakci, tzv. mladší českou prozaickou legendu, která podle něj stejně jako staročeská veršovaná legenda vychází z tzv. *Vita s. Procopii maior*; některé její rukopisy obsahují stejné chyby jako dzikovské znění, např. jméno řeky Sáva namísto Sázava.¹³¹ Znění chápe jako „fragment legendy, jak se jeví v úryvcích ve zmíněném kázání obsažených“ a otiskuje pouze text bez kazatelských pasáží.¹³² Jako možnou předlohu spatřuje latinskou legendu odvozenou z *Vita maior*, otištěnou Dobrovským „podle starého missálu někdy Pelclova“,¹³³ rukopis je dnes však nezvěstný a z Dobrovského práce se bohužel nedozvídáme, z jaké doby rukopis někdy Pelclův pocházel.¹³⁴ Závěry R. Urbánka, které vedou k jakémusi nedochovanému staročeskému veršovanému pasionálu,¹³⁵ pak odmítá jako nepravděpodobné.¹³⁶

Jak je zřejmé, hledání předloh bude vyžadovat důkladné studium pramenů, zejména v případě těch světců, jejichž hagiografická tradice nebyla dosud příliš zpracována. Prvním krokem budoucího výzkumu by však mělo být zmapování obsahu bohemikálních rukopisů Peregrinova/peregrinovského sanktorálu.

2.2.3.3 Dedicazione sermo/Posvěcení kostela¹³⁷

V dzikovském rukopise se dvakrát objevuje kázání na *Posvěcení kostela*, jednou latinsky na konci temporálu a podruhé česky na konci sanktorálu. Toto kázání připadalo na den, kdy byl ten který kostel posvěcen, tzn. pro každý kostel je to jiné datum, tudíž v určitém pohledu nepatří nikam (má sice určité historické datum, které se však nevztahuje k žádnému světci), ale bývá řazeno spíše do cyklu kázání svátečních (de sanctis), protože

¹³⁰ Srov. Chaloupecký – Ryba 1953.

¹³¹ Pro podrobné srovnání obsahu viz Chaloupecký – Ryba 1953, s. 106n.

¹³² Srov. Chaloupecký – Ryba 1953, s. 271. Toto transkribované znění pořízené na základě Wislockého transliterace (srov. Wislocki 1875a, s. 308–314) a opatřené výběrovým různocněním z veršované prokopské legendy bylo excerpováno pro StčS (srov. zkratka „Prokop“, StčSZkratky, s. 102).

¹³³ Srov. Dobrovský 1929, s. 29n.

¹³⁴ Srov. Chaloupecký – Ryba 1953, s. 107.

¹³⁵ Srov. Urbánek 1947a, b.

¹³⁶ srov. Chaloupecký – Ryba 1953, s. 32.

¹³⁷ Za konzultaci problematiky děkujeme Zdeňku Uhlířovi z Národní knihovny ČR.

se váže na datum historické, nebiblické. Obvykle se zařazovalo na konec sanktorálu těsně před *commune sanctorum*, v ojedinělých případech jím *commune* začíná.¹³⁸ V peregrinovské předloze, ze které opisovač/adaptátor dzikovských kázání vycházel, se však pravděpodobně kázání na *Posvěcení kostela* nenacházelo, a on proto musel sáhnout po jiném (dostupném) zdroji. V případě sanktorálu vybral jazykově české kázání z Husových čtení nedělních a svátečních, třebaže sám Hus v jeho úvodu výslovně uvádí, že se o čtení nedělní nejedná.¹³⁹ Přestože se toto kázání od předchozích textů liší zejména po stránce stylové, chápeme jej jako součást sanktorálu,¹⁴⁰ nikoli jako samostatné dílo, neboť bylo přizpůsobeno formě okolních kázání.

U Husa je totiž kázání uvozeno zněním celé perikopy J 19,1–19, kdežto dzikovský opis uvádí v peregrinovském duchu pouze dva verše jako motto (J 19,1–2). Jinak se dzikovské znění velice blíží znění rukopisu vydanému Daňhelkou, nečetné úpravy, kterými opisovač Husův text přizpůsoboval mluvenému přednesu (ač nepochybně do jisté míry také stylizovanému), komentujeme stylem veřejné poznámky přímo v textu naší transkribované edice (viz přílohu F, ff. 217vb–221r).¹⁴¹ Četnější hláskoslovné rozdíly, které lze připsat zejména na vrub zvláštností charakteristických pro písaře C, jednotlivě neuvádíme, je však až pozoruhodné, nakolik do opisu pronikly. Na konci temporálu se nachází latinské kázání na *Posvěcení kostela*, uvozené mottem ze Žaltáře (Ps 92,5), u něhož se nám ovšem dosud nepodařilo dohledat jeho zdroj.¹⁴²

¹³⁸ Svátek nacházíme ve dvaceti třech bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 44–45), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se neobjevuje. V rejstříku perikop a ve sledovaných evangeliářích se objevuje běžně. O zavedení svátku více M. Dragoun: „30. září – 1. října: Dedicatio ecclesiae Pragensis (Vysvěcení kostela sv. Víta v Praze). Původním dnem zasvěcení kostela sv. Víta bylo snad 22. září, avšak již v kalendáři z r. 1143 je výročí dedikace uvedeno u 30. září. Ke změně tohoto data došlo na synodě pražské arcidiecéze v r. 1385, která jej přesunula na 1. října. V olomoucké diecézi je pouze v kalendáři tzv. horologia olomucense zmíněno datum vysvěcení chrámu sv. Václava, a to k 30. červnu. Olomoucká synoda v r. 1349 rozhodla o změně data na neděli po oktávu Těla Páně. Nejspíše tato závislost na datu pohyblivého svátku je hlavním důvodem, proč se s jeho zmíněním v moravských kalendářích nesetkáváme.“ (Dragoun 1999, s. 80).

¹³⁹ Srov. Hus 1992, s. 442. O oblíbenosti *České nedělní postily* svědčí množství dochovaných pramenů: 12 rukopisů, 2 tisky a 3 rukopisné zlomky.

¹⁴⁰ Přítomnost Husova kázání nelze v dané době dosud spojovat s konfesním rozštěpením.

¹⁴¹ Srov. Hus 1992, s. 14; studium originálu výchozího pramene jako i variantních rukopisů jsme museli z časových důvodů odložit, spoléháme se tedy na znění edice.

¹⁴² V první řadě se nabízela úvaha, zda se nejedná o překlad druhého Husova kázání obsaženého ve čteních nedělních a svátečních, (srov. Hus 1992, s. 450nn.), ta však byla vyloučena. Dále byl text porovnán se zněním vydaného Husova latinského kázání betlémského (srov. *Mag. Io. Hus Sermones in Bethlehem* 1942, s. 128nn.).

2.2.4 Dzikovská kázání: zastoupení a řazení nedělí a svátků

V otázce datace a provenience vzniku kazatelských sbírek může napomoci jednak výběr a řazení jednotlivých nedělí a svátků,¹⁴³ jednak výběr perikop, jež byly dány latinskou církevní liturgií,¹⁴⁴ jejímž prostřednictvím lze vysvětlit většinu rozdílů mezi jednotlivými prameny,¹⁴⁵ ale také biblických citátů sloužících jako motto, jejichž výběr sice nebyl předepsán jako v případě perikop, ale zároveň nebyl nahodilý. Dzikovská kázání jsou rozdělena na jazykově latinské *proprium de tempore* neboli temporál (dále též KázDzikTemp) a na jazykově české *proprium de sanctis* neboli sanktorál (dále též KázDzikSct), přičemž temporál obsahuje též několik latinských kázání na svátky svatých a sanktorál naopak několik svátků z temporálu. A právě zařazení těchto několika pohyblivých¹⁴⁶ svátků mezi pevně datované svátky světců, tj. umístění svátku *sv. Trojice a Božího těla* před *sv. Erazima* (3. 6.), *Božího hodu velikonočního* před svátkem *sv. Ambrože* (4. 4.) a dále svátku *Křížových dní, Nanebevstoupení Páně* a *Letnic* po svátku *sv. Stanislava* (8. 5.), může částečně napomoci k dataci vzniku sanktorálu. Na základě tohoto pořadí svátků Wislocki vypočetl Velikonoce na 3. 4., kterého datum podle něj připadlo pouze na roky 1390 nebo 1401.¹⁴⁷ V tomto případě však nelze vyloučit invenci písařů, výběr i řazení kázání tak nemusí nutně odrážet rok vzniku sbírky, ale i rok opisu.

Tato kapitola shrnuje výsledky porovnání dzikovských sbírek s temporálem a sanktorálem Peregrinovým/peregrinovským¹⁴⁸ a v případě sanktorálu též s několika staročeskými prameny: s nejstarším dochovaným rejstříkem perikop, s nejstarším dochovaným lekcionářem a s vybranými evangeliáři (pro popis pramenů a přehledný soupis viz přílohu A). V případě sanktorálu byla navíc zmapována tradice festivity zařazených světců porovnáním s bohemikálními latinskými rukopisy *Zlaté legendy*¹⁴⁹ a s rukopisy *Staročeského pasionálu*¹⁵⁰.

¹⁴³ Podle J. Vašici „ve středověku panovala větší volnost v zavádění svátků. Právo k tomu příslušelo biskupům pro jejich diecézi. [...] U nás byl počet zasvěcených svátků, jež se měly slavit ‚per abstinentiam ab omni opere servili‘, stanoven pro Moravu na synodě olomoucké v r. 1342 a pro Čechy na synodě pražské v r. 1355.“ (Vašica 1931, s. 123–124).

¹⁴⁴ Srov. Vašica 1931, s. 105.

¹⁴⁵ Srov. Vašica 1931, s. 124

¹⁴⁶ Viz kázání č. 1–3, 49, 50, 56, 57, 71, 72, 83–87 v sanktorálu (příloha A).

¹⁴⁷ A také roky 1328, 1412 a 1485, které však vyloučil rovnou, srov. Wislocki 1875a, s. 285. Srov. Emler 1876, Friedrich 1934, Bláhová 2001.

¹⁴⁸ V případě Peregrinových kázání jsme měli k dispozici pouze Tatarzyňského kompilovanou edici, neboť práce, která by se věnovala obsahové stránce Peregrinových/peregrinovských rukopisů, stále chybí; k dispozici je pouze heuristická práce J. B. Schneyera (1972).

¹⁴⁹ Srov. Vidmanová 1984.

¹⁵⁰ Srov. Vidmanová 1985.

Při porovnání biblických mott jsme vyšli z porovnání kázání jednotlivých nedělí a svátků podle chronologického soupisu, který odstraňuje omyly dzikovských sbírek (příloha C), zastoupení jednotlivých citátů ukazuje synopse (příloha D). Uvědomujeme si přitom, že srovnání může mít platnost pouze relativní, zejména v případě temporálu, ve kterém se objevují až čtyři kázání na jednu příležitost, což se často odráží ve variabilitě výběru mott. Kromě toho není dosud zmapován perikopální systém pozdněstředověkých bohemikálních pramenů ani výběr mott v peregrinovských rukopisech, výsledky budoucího bádání na tomto poli jistě leccos osvětlí, v tuto chvíli se tedy musíme spokojit s pouhým popisem daných pramenů. Výchozím pramenem pro přítomnost nebo absenci neděle či svátku a pro srovnání výběru biblických citátů byla kázání dzikovská, několika mottům nebiblického původu pozornost věnována nebyla.

2.2.4.1 Proprium de tempore

2.2.4.1.1 Přítomnost a řazení nedělí a svátků

V KázDzikTemp oproti Peregrinovu temporálu chybí v adventní době vánoční vigilie *Božího hodu vánočního*,¹⁵¹ v době postní žádné odchylky nenacházíme, v době velikonoční a svatodušní schází úterý po *Seslání sv. Duchy*.¹⁵² Na první pohled se zdá, že chybí také úterý po *Božím hodu velikonočním*, to bylo ale nedopatřením rubrikátora přiřazeno jako první kázání na příležitost, která následuje, k *1. neděli po Vzkříšení*; a také *5. neděle po Zjevení*, jejíž dvě kázání byla však omylem označena jako první a druhé kázání na následující neděli *Devítniku*. Naopak, oproti Peregrinovu temporálu přebývá v KázDzikTemp kázání na *Popeleční středu*, která je ve sledovaných českých pramenech běžnou součástí temporálu,¹⁵³ kterou však nenacházíme ani v žádném ze sledovaných evangeliářů, ani v rejstříku perikop. Zdánlivě přebývá také kázání na *Očištění Panny Marie*, zapsané překvapivě mezi svátkem *sv. Silvestra* a *Zjevením Páně* (vedle kázání se stejným nadpisem zapsaného na náležitém místě mezi *Obrácením sv. Pavla* a *sv. Blažejem*); znění motta připadající na *Oktáv Narození Páně* však odhaluje rubrikátorův omyl. Oproti evangeliářům ze 14. století nacházíme v KázDzikTemp jiné počítání neděl svatodušní doby.¹⁵⁴

¹⁵¹ Peregrin: motto Jos 3,5; české prameny: *epištola* R 1,1–6, *čtenie* Mt 1,18–21; absenci tohoto svátku v KázDzikTemp a Peregrinův výběr citátů odlišného od českých perikop osvětlí snad studium dalších pramenů.

¹⁵² Peregrin: motto E 4,30; z českých pramenů má jen RegBibIDobrNZ a jen *čtenie* J 1,1–10.

¹⁵³ KázDzikTemp má na danou příležitost 3 kázání: motta JI 2,12; Mt 6,16; české prameny: *epištola* JI 2,12–19, *čtenie* Mt 6,16–21.

¹⁵⁴ Tato diskrepance je způsobena absencí svátku *sv. Trojice* v nejstarších evangeliářích, který byl podle Vašici závazně zaveden od r. 1334 (srov. Vašica 1931, s. 118), v EvOl jej již nacházíme.

2.2.4.1.2 Výběr biblických mott

Při rozboru biblických mott jsme došli k těmto dílčím závěrům:

(1) Pozorujeme shodu ve výběru biblického motta v kázáních dzikovských a peregrinovských, které pochází z epištolní či evangelní perikopy nalezené ve sledovaných staročeských pramenech; sem řadíme i ty případy, kdy má Peregrin epištolu a KázDzikTemp čtenie (nebo naopak), avšak shodné s perikopami. Vzhledem k tomu, že se jedná o většinu kázání, příklady jmenovitě neuvádíme a odkazujeme na přehledný soupis v příloze C.

(2) Pozorujeme shodu ve výběru biblického motta v kázáních dzikovských a peregrinovských, které nepochází z epištolní či evangelní perikopy nalezené ve sledovaných staročeských pramenech. Společné motto, které nemá oporu v perikopě, nacházíme u Peregrina a v KázDzikTemp: na svátek *Nejsvětější Trojice*¹⁵⁵ a na pondělí po *Seslání sv. Ducha*.

(3) Motto v kázání dzikovských pochází z epištolní či evangelní perikopy nalezené ve sledovaných staročeských pramenech, Peregrin má odlišný citát: na *Boží hod vánoční, Oktáv Narození Páně*, a na *Zjevení*.

(4) Motto v kázání Peregrinových pochází z epištolní či evangelní perikopy nalezené ve sledovaných staročeských pramenech, kázání dzikovská mají odlišný citát.¹⁵⁶ Svěbytný citát nacházíme v jednom ze dvou¹⁵⁷ kázání na *2. neděli na Zjevení*, ve všech třech kázáních na *Zelený čtvrtek*. Na *Posvěcení kostela* nacházíme v KázDzikTemp epištolní motto, které nemá oporu v perikopě, v KázDzikSct se objevuje motto z evangelní perikopy.¹⁵⁸

(5) Všechny sledované prameny se rozcházejí, svěbytná motta nacházíme: na *1. adventní neděli* u Peregrina a v jednom ze čtyř¹⁵⁹ dzikovských kázání; na *Květnou neděli* u Peregrina a ve dvou ze čtyř¹⁶⁰ dzikovských kázání; na *Velký pátek* u Peregrina a v jednom ze dvou¹⁶¹ dzikovských kázání (s Peregrinem se shoduje pouze motto u kázání na tutéž příležitost zapsané v KázDzikSct); na *Boží hod velikonoční* u Peregrina a v jednom ze dvou¹⁶² dzikovských kázání (zajímavé je, že toto od perikopy odlišné motto se objevuje u téže příležitosti zapsané v KázDzikSct); na svátek *Nanebevstoupení Páně* u Peregrina a ve všech třech dzikovských kázáních; na *Křížové dny* u Peregrina a v KázDzikSct¹⁶³ a nakonec na *Boží hod svatodušní* u Peregrina a v jednom ze tří¹⁶⁴ dzikovských kázání.

¹⁵⁵ V KázDzikTemp motto vychází z perikopy.

¹⁵⁶ Dané neděle či svátky jsou uvedeny prostřednictvím odlišností v KázDzikTemp.

¹⁵⁷ V případě motta druhého kázání pozorujeme shodu s Peregrinem i perikopou.

¹⁵⁸ Peregrin kázání na tuto příležitost nemá ani v jednom svátečním okruhu.

¹⁵⁹ Zbývá tři motta se shodují s perikopou.

¹⁶⁰ Zbývá dvě kázání jsou bez motta.

¹⁶¹ Druhé kázání neobsahuje biblické motto.

¹⁶² Motto druhého kázání se shoduje s perikopou.

¹⁶³ Motta obou kázání k téže příležitosti v KázDzikTemp vycházejí z perikop.

¹⁶⁴ Zbývá dvě motta pocházejí z perikopy.

2.2.4.2 Proprium de sanctis¹⁶⁵

2.2.4.2.1 Přítomnost a řazení svátků

V KázDzikSct chybí oproti Peregrinovu sanktorálu svátek *Přenesení ostatků sv. Dominika*,¹⁶⁶ který nenacházíme ani v žádném z porovnávaných pramenů. Dále chybí svátek *sv. Františka*¹⁶⁷ a *sv. Hedviky*.¹⁶⁸ Naopak, oproti Peregrinovu sanktorálu přebývají v KázDzikSct svátky, které se dají rozdělit na dvě skupiny, totiž na ty, které v porovnávaných pramenech nacházíme spíše zřídka: *sv. Zikmund*¹⁶⁹ a *sv. Erazim*,¹⁷⁰ a na ty, které jsou již jejich běžnou součástí: *sv. Barbora*,¹⁷¹ *sv. Blažej*,¹⁷² *sv. Dorota*,¹⁷³

¹⁶⁵ Uvádíme též stručnou informaci o zavedení daného svátku, podařilo-li se nám ji zjistit. Datum svátku je uvedeno v příloze C; zde jsou na závěr komentovány pouze markantní odchylky.

¹⁶⁶ V Tatarzyńského edici Peregrina doplněno znění svátku podle rukopisu Ms.24 polské provenience (srov. *Kazania Gnieźnienskie* 1953).

¹⁶⁷ V Tatarzyńského edici Peregrina doplněno znění svátku podle rukopisu JU 1617 polské provenience. Svátek nacházíme ve dvou bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 48), v rukopisech *Staročeského pasionálu*, ve sledovaných evangeliářích ani rejstříku perikop se neobjevuje. K zavedení svátku více M. Dragoun: „František z Assisi (+ 1226) byl kanonizován dva roky po své smrti. V českých kalendářích se začíná pravidelněji objevovat v období kolem r. 1270, od 14. století již představuje jejich pravidelnou součást.“ (Dragoun 1999, s. 80)

¹⁶⁸ V Tatarzyńského edici Peregrina doplněno znění svátku podle rukopisu JU 1617 polské provenience. Svátek nacházíme v devíti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 49), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se objevuje místy (Vidmanová 1985, s. 30). Ve sledovaných evangeliářích ani rejstříku perikop se neobjevuje. K zavedení svátku více M. Dragoun: „Hedvika Slezská (+ 1243, kanonizována 1267) je v českých kalendářích poprvé zaznamenána na počátku 14. stol., od poloviny téhož století je pak vcelku trvalou součástí kodexů pražské (arci)diecéze. V prostředí olomouckém přes občasný dřívější výskyt plně zdomácňuje až v době kolem r. 1430, přestože její svátek byl vyhlášen jako závazný s četbou tří lekcí v r. 1412.“ (Dragoun 1999, s. 80)

¹⁶⁹ Svátek nacházíme v jedenácti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* v několika redakcích (srov. Vidmanová 1984, s. 53), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje jen v PasF a PasKal (srov. Vidmanová 1985, s. 33). V rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje. O zavedení svátku více M. Dragoun: „Světec, který se výjimečně vyskytoval již v době přemyslovské u 16. října, se stal trvalou součástí českého kalendáře po r. 1365, kdy získal část jeho ostatků Karel IV. Poté zaujal své místo mezi zemskými patrony a jeho festivita mezi závaznými svátky. V moravském prostředí se projevuje méně důsledně a také s odstupem jednoho až dvou desetiletí. Jeho svátek v Čechách záměrně umístěný na 2. května, aby nedocházelo ke kolizi se svátkem apoštolů Filipa a Jakuba, může být v moravských kalendářích občas zapsán i o den dříve.“ (Dragoun 1999, s. 78)

¹⁷⁰ Svátek nacházíme v osmi bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 48), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje jen v PasH (srov. Vidmanová 1985, s. 34). V rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje.

¹⁷¹ Svátek nacházíme v šestnácti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 46), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 24). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje.

¹⁷² V bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* svátek nenacházíme, v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 26). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje.

¹⁷³ Svátek nacházíme ve dvaadvaceti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 48), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 26). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje. K původu svátku více M. Dragoun: „V pražské arcidiecézi její svátek začíná převládat na úkor biskupů Vedasta a Amanda přibližně od poloviny 14. století, od 70. let je pak již téměř zcela

10 000 rytířů,¹⁷⁴ sv. Prokop,¹⁷⁵ sv. Šťastný a Zbožný,¹⁷⁶ sv. Ludmila,¹⁷⁷ sv. Brikcí,¹⁷⁸ sv. Pět bratří,¹⁷⁹ sv. Augustin,¹⁸⁰ sv. Kryštof,¹⁸¹ Rozeslání apoštolů,¹⁸² sv. Jan a sv. Pavel,¹⁸³ a sv. Anna¹⁸⁴.

vytlačuje. V olomoucké diecézi došlo k této změně snad o něco dříve, Dorota je zapsána v naprosté většině liturgických rukopisů po celou dobu středověku, avšak právě do r. 1370 máme pro olomouckou diecézi velmi málo pramenů.“ (Dragoun 1999, s. 76–77)

¹⁷⁴ Svátek nacházíme v devatenácti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 47–48), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se místy objevuje od konce 14. století (srov. Vidmanová 1985, s. 28). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje. K původu svátku více M. Dragoun: „Svátek původem z bavorské oblasti přes časnější náběhy zdomácněl v českém kalendáři v l. 1360–1370 (možná i o něco dříve), v moravském pak v téže době.“ (Dragoun 1999, s. 78)

¹⁷⁵ Svátek nacházíme v několika redakcích v osmnácti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 51–52), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 28). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje. Zavedení svátku komentuje M. Dragoun: „Sv. Prokop (kanonizován 1204), jeden ze zemských patronů, se do kalendáře začíná prosazovat v době kolem r. 1230, avšak ani v době pozdější není jeho výskyt zcela samozřejmý. V Čechách se snad stává obvyklou součástí ještě během 13. století, na Moravě o něco později, avšak právě pro toto období máme k dispozici minimum pramenů. V pražské diecézi je jeho festivita vyhlášena jako závazná v r. 1336, v olomoucké datum ani fakt není jasný.“ (Dragoun 1999, s. 78)

¹⁷⁶ Svátek nacházíme v jednom bohemikálním rukopise *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 48), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 30). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje.

¹⁷⁷ Svátek nacházíme v několika redakcích v sedmnácti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 49–50), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje jen v PasL (srov. Vidmanová 1985, s. 33), svátek na přenesení ostatků, stanovený na 10. 11., se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 32). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje.

¹⁷⁸ Svátek nacházíme ve dvaceti čtyřech bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 44–45), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 30). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje.

¹⁷⁹ Svátek nacházíme v patnácti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* v několika redakcích (srov. Vidmanová 1984, s. 52), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 32). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop se neobjevuje. K zavedení svátku více M. Dragoun: „Úcta k Pěti bratřím se v Čechách rozvíjela po přenesení jejich ostatků z Hnězdna v r. 1039, jejich svátek je také součástí téměř všech kalendářů doby přemyslovské. K rozlišení mezi oběma diecézemi dochází poté, co olomoucká katedrála získala většinu ostatků Kristýna, jednoho z bratří, a tak zatímco v českých kalendářích se užívá formulací *Quinque fratrum* či *Benedicti cum sociis*, v moravských převládá, zvláště od doby kolem r. 1430, *Cristini cum fratribus*.“ (Dragoun 1999, s. 80–81).

¹⁸⁰ Svátek nacházíme ve dvou bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 52), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 30). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl (epištola Sap 7,7–14 a čtenie jen v rámci *commune sanctorum*), v rejstříku perikop se neobjevuje.

¹⁸¹ Svátek nacházíme ve dvaceti šesti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 40–41), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 29). V rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje.

¹⁸² Svátek nacházíme v šesti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (1984, s. 48), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje jen v PasKal (srov. Vidmanová 1985, s. 34). Nachází se v rejstříku perikop a ze sledovaných evangeliářů pouze v EvOl.

A nakonec přebývá svátek *Božího těla*, který se vyskytuje také v RegBiblDobrNZ a v omezeném počtu evangeliářů, ovšem výhradně v temporálu.¹⁸⁵ Oproti sledovaným bohemikálním pramenům, tj. evangeliářům a rejstříku perikop, se KázDzikSct a Peregrinův sanktorál liší zařazením svátků *sv. Petra Veronského*,¹⁸⁶ *sv. Stanislava*,¹⁸⁷ *sv. Dominika*¹⁸⁸ a dále přítomností některých svátků zařazovaných běžně do temporálu, *sv. Štěpána*, *Mlád'átek*, *sv. Jana Křtitele*.

¹⁸³ Svátek nacházíme ve dvaceti osmi bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 38–39), v rukopisech *Staročeského pasionálu* jen v PasKal (srov. Vidmanová 1985, s. 34), v rejstříku perikop a ve sledovaných evangeliářích se vyskytuje běžně.

¹⁸⁴ Svátek nacházíme ve třech bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 46), v rukopisech *Staročeského pasionálu*, v rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje. K zavedení svátku více M. Dragoun: „V českých kalendářích její první výskyt náleží době kolem r. 1270, od 2. čtvrtiny 14. století pak již tvoří nedílnou součást obvyklé sestavy kalendáře jak pražské, tak i olomoucké diecéze.“ (Dragoun 1999, s. 79)

¹⁸⁵ Svátek nacházíme v jednom bohemikálním rukopise *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 47), v rukopisech *Staročeského pasionálu* jen v PasKal (srov. Vidmanová 1985, s. 33). J. Vašica uvádí, že svátek Božího Těla byl zaveden v r. 1316 a obě synody (olomoucká 1342 a pražská 1355) jej kladou mezi zasvěcené svátky. V latinských misálech se nalézá v temporálu buď po svátku *sv. Trojice*, nebo po 1. svatodušní neděli (tak i např. v registrech BiblBosk, BiblDuch či BiblLobk). Svátek by tedy měl být i v těch evangeliářích, které nemají *proprium de sanctis*, jeho absence proto může vypovídat o starobylém původu pramene, srov. Vašica 1931, s. 124.

¹⁸⁶ Svátek nacházíme ve dvaceti čtyřech bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 36–37), v rukopisech *Staročeského pasionálu* běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 27). V rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje. K zavedení svátku více M. Dragoun: „Petr z Verony (kanonizován 1253), mučedník řádu dominikánů, nejrychleji svatořečená osoba v dějinách. V českých kalendářích první záznamy jeho svátku náležejí přelomu 13.–14. stol. a častěji rukopisům pražské (arci)diecéze.“ (Dragoun 1999, s. 77)

¹⁸⁷ Svátek nacházíme ve čtrnácti bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 53), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje jen v PasKal (srov. Vidmanová 1985, s. 33). V rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje. K zavedení svátku více Kuzmová (2008).

¹⁸⁸ V KázDzikSct zařazen mezi svátky sv. Erazma a sv. Barnabáše namísto náležitého umístění mezi svátek sv. Petra v okovech a sv. Vavřince, jako má Peregrin. Svátek nacházíme v jednom bohemikálním rukopise *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 48), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 30). V rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje. K zavedení svátku více M. Dragoun: „Sv. Dominik (+ 1221, kanonizován 1234) se v českém materiálu poprvé objevuje kolem r. 1270, celkem pravidelnou součástí kalendáře se pak stává od 2. čtvrtiny 14. století, často je však zapisován na druhém místě nejprve za králem Osvaldem, později za svátkem P. Marie Sněžné.“ (Dragoun 1999, s. 79)

2.2.4.2.2 Výběr biblických mott¹⁸⁹

1. Pozorujeme shodu ve výběru biblického motta v kázáních dzikovských a peregrinovských, které pochází z epištolní či evangelní perikopy nalezené ve sledovaných staročeských pramenech; sem řadíme i ty případy, kdy má Peregrin epištolu a KázDzikTemp čtenie (nebo naopak), avšak shodné s perikopami. Shodu nacházíme na kázání těchto svatých: *sv. Lucie, sv. Štěpán, Mlád'átka, sv. Anežka, Obrácení sv. Pavla, Očištění Panny Marie (Hromnice),¹⁹⁰ sv. Matěj, sv. Řehoř, sv. Benedikt, sv. Filip a Jakub, sv. Vít a Modest, sv. Petr a Pavel, sv. Markéta, sv. Matouš, sv. Šimon a Juda, sv. Martin.*

2. Pozorujeme shodu ve výběru biblického motta v kázáních dzikovských a peregrinovských, ve sledovaných staročeských pramenech se objevuje jiná perikopa, příp. daný svátek chybí: *sv. Ondřej, sv. Mikuláš, sv. Tomáš apoštol, sv. Jan, sv. Tomáš Becket, sv. Silvestr, sv. Fabián a Šebestián, sv. Vincenc, Stolování sv. Petra, Zvěstování Páně, sv. Ambrož, sv. Vojtěch, sv. Jiří, sv. Marek, sv. Petr, Nalezení sv. Kříže, sv. Jan v oleji, sv. Stanislav, sv. Barnabáš, Narození sv. Jana Křtitele, Památka sv. Pavla, sv. Marie Magdaléna, sv. Jakub, sv. Petr v okovech, sv. Dominik, sv. Vavřinec, Nanebevzetí Panny Marie, sv. Bartoloměj, Narození Panny Marie, Povýšení sv. Kříže, sv. Václav, sv. Michal, sv. Lukáš, sv. Uršula a 11 000 panen, Všech svatých, Dušičky, sv. Alžběta, sv. Cecílie, sv. Klement, sv. Kateřina.*

3. Motto v kázáních dzikovských pochází z epištolní či evangelní perikopy nalezené ve sledovaných staročeských pramenech, u Peregrina se objevuje odlišný citát, případně daný svátek chybí: *10 000 rytířů, sv. Prokop, Stětí sv. Jana Křtitele, sv. Ludmila, sv. Brikcí.*

4. Všechny sledované prameny se rozcházejí, příp. je nelze porovnat, neboť v některém z pramenů chybí. Svěbytná motta nacházíme na kázání na den těchto světců: *sv. Barbora, sv. Blažej, sv. Dorota, sv. Zikmund, svátek Božího těla, sv. Erazim, sv. Jan a Pavel, Rozeslání apoštolů, sv. Kryštof, sv. Anna, sv. Šťastný a Zbožný, sv. Pět bratří.*

¹⁸⁹ „Perikopy pro svátky světců a světic se mnohem více měnily než perikopy nedělí a hlavních svátků Páně. Mnozí svatí pozbyli vlastní mše a dostali místo ní formulář z Commune Sanctorum. [...] do 11. století byly vkládány perikopy čtené na svátky svatých mezi neděle církevního roku, čímž seznamy se stávaly spletitými a nepřehlednými. Když se svátky ty množily, snažili se sestavitelé perikopních sbírek neb seznamů věc zjednodušit tím, že čtení opakující se při určitých družích svátků, t. j. apoštolů, mučeniců [sic!], vyznavačů a panen, shromáždili do t. zv. Commune Sanctorum, a při svátcích jen k nim odkazovali.“ (Vašica 1931, s. 121n.).

¹⁹⁰ Nadpis *De Purificatione Marie* uveden omylem též u kázání na *Oktáv Narození Páně*, viz příloha C, část *Proprium de tempore*, příležitost č. 8 „In Circumcisione Domini“.

2.2.4.3 Shrnutí

Na základě zařazení jednotlivých nedělí a svátků a výběru biblických mott v dzikovských kázáních byly srovnáním se sledovanými prameny uvedenými v úvodní části kapitoly zjištěny shody i rozdíly, což především podpořilo představu neustálené tradice. Ze sledovaných pramenů vykazují dzikovská kázání co do výběru mott nejvyšší shodu s Peregrinem, např. v temporálu ve svátek *Nejsvětější Trojice* a na pondělí po *Seslání sv. Duchu* a dále v sanktorálu na den *sv. Mikuláše, sv. Tomáše apoštola, sv. Marka* ap.

Některé rozdíly v KázDzikTemp lze vysvětlit buď chybným zněním předlohy, nebo písařovým přiřazením perikopy k té které příležitosti. Jde např. o záměnu kázání č. 21 s č. 22,¹⁹¹ které výběrem citátu náleží podle perikopy na *Oktáv narození Páně*, ale které je přiřazeno jako první kázání na neděli *Oktávu*, a naopak. Častý je dále jistý posun způsobený zřejmě nepozorností, nejčastěji první kázání na danou příležitost náleží ještě k předcházející, nebo kázání poslední patří již k příležitosti následující: např. kázání č. 47 je v rukopise označeno jako třetí kázání na *8. neděli před Velikonocemi*, podle srovnání motta s perikopou jej však určujeme jako původně první kázání na *Masopustní neděli*. Kázání č. 51, původně třetí kázání na *Masopustní neděli*, opět na základě srovnání s perikopou určujeme jako první kázání na následující *Popeleční středu*. Kázání č. 54, v rukopise třetí kázání na *Popeleční středu*, přesouváme jako první kázání na nadcházející *1. postní neděli*. Kázání č. 94, v rukopise uvedeno jako první kázání na *3. neděli po Vzkříšení*, je identifikováno jako první kázání na *4. neděli po Vzkříšení*. Kázání č. 101, původně první kázání na *Křížové dny*, bylo podle perikopy určeno jako třetí kázání na *5. neděli po Vzkříšení*, která předchází. Od 17. do 25. neděle po *sv. Trojici* nacházíme v KázDzikTemp posun ve výběru motta v porovnání s perikopou o jednu neděli, tato diskrepance vznikla tím, že na 16. neděli bylo uvedeno jediné motto, které však náleží ještě k 15. neděli, a motto kázání náležejících k 16. neděli byla přiřazena až k neděli 17. a tak dále až do neděle poslední. Seřazením mott k náležitým nedělím se tak i v KázDzikTemp dobíráme konečného počtu 25 nedělí, který je běžný i v dalších dochovaných pramenech, a uvedenou 26. neděli proto můžeme jednoznačně vyhodnotit jako omyl (je možné, že opisovač se nechal zmást předlohou, která mohla neděle počítat od *Seslání sv. Duchu*, těch je opravdu 26).¹⁹²

Nejzřetelnější zvláštností KázDzikSct je skutečnost, že začíná až v polovině církevního roku (a navíc pohyblivým svátkem *sv. Trojice*), a ne *sv. Ondřejem*, jak jsme zvyklí nejen ze sledovaných pramenů. Navíc zde oproti bohemikálním pramenům

¹⁹¹ Očíslovaný chronologický soupis kázání je obsažen v Příloze A.

¹⁹² Přestože jsme v projitých pramenech narazili nejvýše na 25 neděl, mohla mít podle A. Adama svatodušní doba až 28 nedělí, tj. 27 neděl po *sv. Trojici* (srov. Adam 1998, s. 152).

nacházíme hned několik zvláštností, které by snad mohly poukázat na dobu a provenienci původu sbírky, například umístění svátku *sv. Jiří* před *sv. Vojtěchem*, kteréžto pořadí je charakteristické pro olomouckou a vřatislavskou diecézi,¹⁹³ a dále přítomnost svátku *sv. Stanislava*, moravského a polského patrona, a svátku *sv. Pěti bratří*, který je slaven v diecézi olomoucké a ve všech diecézích polských kromě vřatislavské. Zajímavým jevem je navíc přítomnost latinských kázání na den *sv. Ladislava*¹⁹⁴ a *sv. Kosmy a Damiána*,¹⁹⁵ zapsaných v rámci temporálu na prázdné listy jedné ze složek stejnou rukou, jakou je zapsána většina sanktorálu. Uvedené odchylky mohou být indiciemi k určení původu sanktorálu,¹⁹⁶ žádná proveniencce ovšem nemůže být podpořena jednoznačně, například hypotéze o diecézi olomoucké odporuje absence svátku *sv. Cyrila a Metoděje*,¹⁹⁷ pokládaného za projev přináležitosti k ní.¹⁹⁸ Zapotřebí je tedy značná obezřetnost při vyvozování závěrů, neboť dosud nebylo popsáno dostatečné množství pramenů a při posuzování standardnosti obsahu se můžeme pouze opřít o stav relativně nedávný. V případě původu sanktorálu proto nezbyvá než uchýlit se k poněkud opisnému závěru, že sbírka pravděpodobně vznikla pro liturgické potřeby v prostředí, kde se sice čeština v této funkci používala, které však bylo od tehdejšího jazykového centra vzdáleno, o čemž svědčí jak stránka obsahová (výběr svátků, jejich posloupnost ad.), tak jazyková (viz níže třetí kapitolu a Závěr).

Přítomnost, nebo naopak absence jednotlivých neděl a svátků je podmíněna především lokálně a dobově, jinou tradicí lze vysvětlit také samotný výběr perikopy a motta. Každý nově popsáný pramen proto snad napomůže zodpovědět otázku některých obtížně vysvětlitelných jevů, např. jakou tradicí mají některá dzikovská motta, která nemají oporu v citátech, jež nacházíme shodně u Peregrina a ve staročeských pramenech.

¹⁹³ Srov. Wislocki 1875a, s. 288n.

¹⁹⁴ Svátek nenacházíme v žádném ze sledovaných pramenů (pro text legendy viz edici *Legendy a kroniky koruny uherské* 1988).

¹⁹⁵ Svátek nacházíme ve dvaceti sedmi bohemikálních rukopisech *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 42–43), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje běžně (srov. Vidmanová 1985, s. 31). Ze sledovaných evangeliářů se objevuje jen v EvOl v rámci *commune sanctorum*, v rejstříku perikop chybí.

¹⁹⁶ Podle Wislockého byla latinská kázání o *sv. Ladislavu* a *sv. Kosmovi a Damiánovi* do rukopisu zapsána o mnoho později na jiném místě, na základě několika zmínek o Uhrách, které v textech nacházíme, usuzuje, že písařem byl Slovák ze severozápadní části Uher, kde se ještě na konci 15. století používala čeština jako kulturní jazyk (srov. Wislocki 1875a, s. 281); srov. též Rejnuš 1961; Knop 1965. Pokud přijmeme jako fakt, že se v rukopise střídaly pouze dvě ruce, je třeba ztotožnit písaře těchto kázání s písařem, který zapsal většinu českého textu (viz 1.1.3).

¹⁹⁷ Svátek nacházíme v jednom bohemikálním rukopise *Zlaté legendy* (srov. Vidmanová 1984, s. 47), v rukopisech *Staročeského pasionálu* se vyskytuje jen v PasKal (srov. Vidmanová 1985, s. 33). V rejstříku perikop ani ve sledovaných evangeliářích se neobjevuje. K zavedení svátku více M. Dragoun: „Svátek obou věrozvěstů ustanovila olomoucká synoda v r. 1349, a moravské kalendáře je také od doby okolo r. 1350 pravidelně zmiňují. V pražské arcidiecézi byla jejich festivity zavedena později, nejspíše kolem r. 1385 a toto zpoždění se projevuje i v českých liturgických rukopisech.“ (Dragoun 1999, s. 77)

¹⁹⁸ Srov. Homolková 2004, s. 35.

2.2.5 Staročeský překlad latinských biblických citátů¹⁹⁹

V předchozí kapitole jsme se v rámci atribučních otázek zabývali výběrem citátů v obou sbírkách KázDzik, v případě KázDzikSct se však nabízí zaměřit se též na samotný překlad citátů s cílem identifikovat jejich latinskou předlohu nebo alespoň vulgátní typ, případně předlohu staročeskou.

Prvním krokem bylo porovnání znění latinského (dále též KázDzikSct/lat) a českého (dále též KázDzikSct/čes) navzájem. Dále pak bylo KázDzikSct/lat srovnáno se zněním vulgátním (Vulgata Clementina) a peregrinovským,²⁰⁰ sledována byla zejména stránka lexikální, a tedy i případná vypuštění, nebo naopak přidání jednoho či více slov. Z tohoto srovnání vyplynuly různorodé vztahy, které jsme zvolili jako výchozí pro dělení citací níže. Poměrně vzácné jsou případy, kdy se znění KázDzikSct/lat i KázDzikSct/čes shoduje se zněním vulgátním (2.2.5.1). Častější jsou případy, kdy se znění KázDzikSct/lat nebo KázDzikSct/čes od Vulgáty liší (přidává nebo vypouští): buď se liší KázDzikSct/lat, ale KázDzikSct/čes se v překladu doslovně drží vulgátního čtení (2.2.5.2), nebo naopak se vulgátního čtení drží KázDzikSct/lat, ale KázDzikSct/čes se nějakým způsobem liší (2.2.5.3). A naposledy nastává situace, kdy se od vulgátního čtení liší KázDzikSct/lat i KázDzikSct/čes (2.2.5.4).

U překladu citátů byla pozornost zaměřena na to, zda v něm lze pozorovat vliv některé ze čtyř staročeských biblických redakcí, či zda jde o překlady svébytné. Pro interpretaci českého dzikovského překladu bylo třeba vyjít ze srovnání jednak se zněním staročeských redakcí biblického překladu (s ohledem na nejasné stáří předlohy a opisu kázání dzikovských byl udělán průřez zněními všech čtyř překladů v těchto reprezentativních rukopisech: pro 1. redakci BiblDrážď, BiblOl a BiblLitTřeb, pro 2. redakci BiblLit a BiblBosk, pro 3. redakci BiblPad, pro 4. redakci BiblPraž), jednak se zněním vybraných evangeliářů a žaltářů. Rozdíly zejména lexikálního charakteru (ostatní roviny byly reflektovány spíše výjimečně) jsou popsány v rámci komentáře každého citátu níže.

Celkem je v KázDzikSct zaznamenáno 90 různých latinských citátů a jejich překladů.²⁰¹ Zpravidla se citují biblické verše z perikop na příslušný svátek a verše

¹⁹⁹ Část této kapitoly byla publikována v našem článku *Překlad biblických veršů v tzv. kázáních dzikovských ve vztahu ke staročeským překladům bible* (v tisku).

²⁰⁰ Jednotlivé prameny jsou pro úsporu místa uváděny zkratkami, pro jejich kompletní soupis a plná znění excerpovaných citátů viz příloha A (řazeno chronologicky podle pořadí v KázDzikSct; synopsi biblických míst viz v příloze D).

²⁰¹ V této práci se zaměřujeme pouze na ty úvodní biblické citáty (motta), po nichž bezprostředně následuje staročeský překlad. Pozornost jsme nevěnovali určení a srovnání citátů a parafrází, u nichž bezprostřední latinská předloha chybí, a dále mottům obsaženým v KázDzikTemp.

z příslušných mešních oficií a textů breviáře, v následující kapitole se však budeme zabývat jen následujícími biblickými citáty, včetně parafrází (naznačeny zkratkou srov. před příslušným odkazem):

Gn 4,10; **Ex** 9,29; 15,25; **Nu** 35,25; **Job** 23,11; **Ps** 16,3; 18,2; 22,5; 29,12; 44,10; 44,15; srov. 45,6; 63,3; 66,7–8; 67,4; 67,19; 76,20; 91,13; 115,7–8; 117,24; 118,1; 138,17; **Pr** 31,10; 31,25; **Ct** 2,12; 2,16; 8,5; **Sap** 3,1; 4,10; 5,1; 5,16; 8,3; 10,10; 12,1; **Sir** 31,8; 38,1; srov. 44,27; 45,1; 45,2–3; srov. 46,16; 51,13; **Is** 11,1; 40,20; 49,6; 52,13; **Ez** 28,12–13; **Dn** 12,1; **Mal** 1,2–3; **1 Mach** 2,51; **Mt** 2,2; 7,7; 7,14; 9,9; 13,44; 16,19; srov. **Mc** 6,17; **L** 1,13; 1,28; 2,10–11; 2,21; 2,22; 14,16; **J** 14,23; 14,26; 15,5; 15,14; 15,16; **A** 1,24; 6,8; 9,15; **R** 12,15; **E** 6,11; **Hb** 7,26; 11,5; 11,33; **Ja** 1,12; **Ap** 2,7; 10,1; 11,4,6; 12,1; 14,1.²⁰²

2.2.5.1 Dzikovský citát latinský i český se shoduje se zněním vulgátním

Následující starozákonní a novozákonní citáty odpovídají svým latinským zněním i českým překladem víceméně vulgátnímu znění biblického textu, proto upozorňujeme u jednotlivých veršů zvláště na samostatný český překlad, neshodující se s jinými stč. překlady bible.

Ps 22,5 Od svatého Jana v uoleji vařeného. In oleo (208v)

KázDzikSct/čes přináší v mnohém svébytný překlad, jednak oproti latinským i stč. verzím má navíc slovo *hospodine*, jednak svébytný překlad *učinils* za lat. *parasti* (srov. *upravil si* BiblOl, BiblPraž, *připravil jsi* ostatní sledované prameny), *na mém obezření* za lat. *in conspectu meo* (srov. *přede mnú* BiblDrážď, *před obličejem mým* BiblPad), *smucují* za lat. *tribulant* (srov. *mútie* BiblOl, *zamucují* BiblPad), *zmazals* za lat. *inpinguasti* (srov. *utučnil si* BiblOl, *ztučnil jsi* BiblDrážď, *otučnil si* BiblPad, *pomazal* BiblPraž), *zápojny* za lat. *inebrians* (srov. *zapojujcie* BiblOl, *opojuje* BiblPad, *zapájějící* BiblPraž), *překrásný* za lat. *praeclarus* (srov. *přěsvětla* BiblOl, *převelmi čistý* BiblBosk, *převelmi slavný* BiblPraž).

Ps 67,4 Felicis et Adaucti (152r)

KázDzikSct/čes má oproti českým pramenům svébytný překlad celého verše.

Ps 76,20 Clementis (168v)

KázDzikSct/čes má svébytný překlad *nebudú známy* za lat. *cognoscentur* (srov. *nebudú poznány* BiblOl, *(sled) nebude poznán* BiblLit).

Ps 117,24 De Resurreccione (198v)

KázDzikSct/čes má svébytný překlad *buoh* za lat. *Dominus*, ostatní sledované stč. prameny mají *hospodin*, dále má oproti všem pramenům navíc slovo *ten (den)* a *sám (buoh)*.

²⁰² Zkratky biblických knih používáme ve shodě se StčS (StčSZkratky, s. 119).

Pr 31,25 Ludmille sancte (155r)

KázDzikSct/čes má samostatný dvojí překlad *v súdný den anebo v poslední den* za lat. *in die novissimo* (srov. *den poslední* BiblOl, *v najposlední den* BiblPad, *v dni posledním* EvOl).

Ct 8,5 De Assumpcione [Marie] (148v)

KázDzikSct/čes má oproti jiným pramenům svébytný překlad druhé části citátu, navíc má též slovo (*s*) *téjto* (*púšče*).

Sap 4,10 De sancto Marco ewangelista (203v)

KázDzikSct/čes má svébytné znění celého citátu, jednak vypouští slovo *vivens* a naopak dodává spojení *libý a milý* za lat. *dilectus*, dále lat. *peccatores* překládá jako *hříšné* (ostatní sledované stč. prameny mají bez výjimky *hříšníky*).

Is 11,1 De Nativitate Marie (152v)

KázDzikSct/čes má svébytný překlad *Jessova* za lat. *Iesse*, ostatní prameny mají *Jesse*, a *jejie pustí* za lat. *ascendet* (srov. *vzejde* BiblDrážď, *vzende* BiblLit).

Mt 13,44 Margarete (140r)

KázDzikSct/čes přináší jedinečný překlad *v roli* za latinské spojení *in agro*, tento překlad je ze všech sledovaných stč. pramenů doložen pouze v EvOl (srov. *na poli* BiblDrážď, *v poli* BiblBosk).

L 14,16 Sermo de corpore Christi (127r)

KázDzikSct/čes je doslovným překladem vulgátního znění nevybočujícím od ostatních stč. překladů.

J 15,5 De sancto Thoma (174r)

KázDzikSct/čes přináší jedinečný překlad *bývá* za latinské *manet*, ostatní překlady napříč redakcemi mají *přebývá*, *bydlí* či *zůstává*. Dalším specifikem je překlad *užitek* za latinské *fructum*, zatímco všechny ostatní stč. překlady mají bez výjimky *ovoce* (srov. J 15,16 v části 2.2.5.4, kde je v rámci kázání *ad Simonis et Jude* výraz *fructum* v KázDzikSct/čes též přeložen jako *užitek*, ve stč. překladech již jednota nepanuje, 1. redakce překládá jako *ovoce* a zbylé redakce včetně EvSeit překládají jako *užitek*).

A 6,8 Stephani sermo (177r)

KázDzikSct/čes má svébytný překlad *silnosti* za lat. *fortitudine* (srov. *síly* BiblDrážď, *viery* BiblLit).

R 12,15 De animabus (163v)

KázDzikSct/čes má svébytný překlad *radostnými* za lat. *gaudentibus*, který se shoduje s EvOl (ostatní české prameny mají bez výjimky *radujícími*).

E 6,11 De sancto Georgio (200v)

KázDzikSct/čes má svébytný překlad *lsti* za lat. *insidias* (srov. *chytrosti* BiblOl, *zálohám ďábelským* BiblPraž).

2.2.5.2 Dzikovský citát český odpovídá Vulgátě, latinský se odlišuje

Následující starozákonní a novozákonní citáty odpovídají svým českým překladem víceméně vulgátnímu znění biblického textu, latinským zněním se od něj však odlišují. Upozorňujeme proto především na tyto rozdíly a v případě českého znění na samostatný český překlad, který se neshoduje se sledovanými stč. překlady bible.

Ps 16,3 Laurencii martyris (147r)

KázDzikSct/lat má neúplné znění, chybí konec verše, oproti Vulgátě má navíc slovo *Domine* (taktéž čte Peregrin, ačkoli ten délku citátu nezkracuje). KázDzikSct/čes má svébytný dvojitý překlad *zlost a nespravedlnost* za lat. *iniquitas*, nejbližší má ŽaltWittb *nespravedlnost*, ostatní české prameny mají bez výjimky *nepravost*.

Mt 2,2 Ephifania (183r)

V KázDzikSct/lat nacházíme namísto vulgátního *adorare eum* spojení *adorare dominum*, KázDzikSct/čes překládá ovšem podle Vulgáty *jemu* (taktéž všechny sledované stč. prameny mají napříč redakcemi překlad *jemu*, pouze EvSeit má *i přišli sme následovaci* [sic!] *hospodina*).

2.2.5.3 Dzikovský citát latinský odpovídá Vulgátě, český se odlišuje

Následující starozákonní a novozákonní citáty odpovídají svým latinským zněním víceméně vulgátnímu znění biblického textu, českým překladem se od něj ovšem odlišují. Upozorňujeme proto především na tyto rozdíly a na samostatný český překlad, neshodující se s jinými stč. překlady bible.

Mt 16,19 De sancto Petro [et Paulo] (137r)

KázDzikSct/lat se shoduje s Vulg, KázDzikSct/čes přidává oslovení *Petře*. Toto znění nemá oporu v žádném ze sledovaných latinských ani stč. znění.

L 2,21 De Purificazione Marie (182r)

KázDzikSct/lat se shoduje s Vulg, KázDzikSct/čes se liší v překladu slova *puer* nikoli výrazem *dítě*, který mají stč. překlady napříč všemi redakcemi, ale spojením *syna božieho*. Pasivní tvar *circumcideretur* (napříč stč. redakcemi překládán *obřezáno*) je přeložen v KázDzikSct/čes aktivním tvarem *obřezachu*, pasivní tvar *vocatum* (napříč stč. redakcemi překládán *nazváno jest*) je přeložen tvarem *převzdiechu*.

J 14,26 De Sancto Spiritu (215r)

KázDzikSct/lat se shoduje s Vulg, KázDzikSct/čes se liší rozšířením citátu (tučně vyznačeno, co je navíc) *Jěště bych vám měl mnoho praviti, ale nemůžete sněsti, a protož když přide utěšitel váš, svatý duch, jehož pošle vám böh ve jmě mé, tent' vás naučí vši spravedlnosti*. Toto znění nemá oporu v žádném ze sledovaných latinských ani stč. znění.

2.2.5.4 Dzikovský citát latinský i český se odlišuje od Vulgáty²⁰³

Následující starozákonní a novozákonní citáty se svým latinským zněním i českým překladem liší od vulgátního znění textu. Upozorňujeme proto především na tyto rozdíly a v případě českého znění na samostatný český překlad, neshodující se s jinými stč. překlady bible.

Gn 4,10 De sancto Wencesslao (156v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí první část verše, KázDzikSct/lat má oproti Vulgátě navíc slovo *Abel* (to se odráží též v českém překladu), navíc je též oproti Peregrinovi, ale jinak je citát stejně dlouhý.

Ex 9,29 In die Parasceves (196r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí závěrečná část verše, společné znění se kromě jedné slovosledné změny shoduje. KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu čtení navíc slovo *hac*, KázDzikSct/čes podle toho překládá *tohoto*, KázDzikSct/čes má svébytný překlad *a nebude bůře* za lat. *non erit grando* (srov. *nebudeť krup viec BiblOl, krupobitie nebude BiblPraž*).

Ex 15,25 De Invencione sancte Crucis (206v)

KázDzikSct/lat (Peregrin také zkracuje, ale ne tak výrazně) i ~čes mají neúplné znění, chybí úvodní a závěrečná část verše, společné znění se shoduje. Znění KázDzikSct/čes neodpovídá latinskému znění, neboť přidává dvakrát jméno *Mojžieš* a celou závěrečnou část citátu *hned voda osládne jako med* a dále přináší svébytný překlad *vloži* za lat. *missiset* (srov. *vložil BiblPraž, ostatní prameny bez výjimky pustil*) a volný překlad *hned voda osládne jako med* za vulgátní *in dulcedinem versae sunt* (srov. *v sladkost sú sě obrátily BiblOl, obráceny sú v sladkost BiblPraž*).

Nu 35,25 De sancto Thoma (180v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, v obou případech jsou ocitovány jen části veršů, společné znění je spíše parafrází. KázDzikSct/čes má oproti ostatním pramenům navíc dovětek *tehdy dajte milost ztračeným*.

Job 23,11 De sancto Andrea (171r)

V KázDzikSct/lat *ab* nacházíme oproti Vulgátě *ex*, KázDzikSct/čes přináší svébytný překlad *nesstúpil sem* za lat. *declinavi* (srov. *nepochýlil sem BiblOl*).

Ps 18,2 In Divisione apostolorum (141r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí druhá část verše, společné znění se shoduje.

²⁰³ Hodnoceno vzhledem k úplnému vulgátnímu znění verše/veršů, popsány jsou proto též rozdíly vyplývající pouze ze zkrácení dzikovských citátů.

Ps 29,12 Magdalene (142r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí druhá část verše, společné znění se shoduje. V KázDzikSct/lat oproti Vulgátě chybí slovo *mihi*, v KázDzikSct/čes je oproti ostatním pramenům navíc slovo *hospodine*.

Ps 44,10 De sancta Elisabeth (166v)

KázDzikSct/lat (Peregrin také zkracuje, ale nikoli tak výrazně) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech je ocitována jen prostřední část verše. KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu znění drobné slovosledné změny, KázDzikSct/čes má svébytný překlad *přistúpila* za lat. *adstitit* (srov. *přístojí* BiblOl).

Ps 44,15 Undecim milia [virginum] (160r)

KázDzikSct/lat shoduje se s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech je ocitována jen prostřední část verše. KázDzikSct/čes má oproti stč. pramenům svébytný překlad, který odráží překladatelskou volnost.

Ps 45,6 Barbare sancte (172r)

Znění KázDzikSct/lat i ~čes jsou zcela volnou parafrází vulgátního citátu.

Ps 63,3 Sermo Erassimi (129r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí druhá část verše, společné znění se shoduje. KázDzikSct/čes přináší svébytný překlad *sňatku zlobivých* za lat. *conventu malignancium* (srov. *sňatka zlobivých* v ŽaltD a *sňatkuov zlobivých* v BiblLit a BiblPraž).

Ps 66,7–8 [Sermo de s. Trinitate] (124r)

KázDzikSct/lat (shoduje se s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, chybí začátek verše 7, společné znění se shoduje. KázDzikSct/čes přináší svébytný překlad *všechni konci země* za lat. *omnes fines terre* (srov. *všecky končiny země* v BiblLit a BiblPraž).

Ps 67,19 In Ascensione Christi (213v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, ocitovány jsou části verše, společné znění je spíše parafrází. KázDzikSct/čes přináší zcela svébytné znění, oproti latinské předloze má navíc slovo *bóh* a namísto vulgátního *accepisti dona in hominibus* má *dedit dona hominibus* (což odráží také překlad: *dal mnohým lidem rady*) a vysvětlivku *točič duše svatých otcuov*, oproti ostatním stč. pramenům přináší překlad *nebesa* za lat. *altum* (jinde je překlad *výsost*).

Ps 91,13 De sancto Sigismundo (206r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí druhá část verše, společné znění se shoduje.

Ps 115,7–8 Ad vincula Petri (146v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí začátek verše 7 a druhá část verše 8, společné znění se shoduje.

Ps 118,1 Quinque fratrum (166r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí závěrečná část verše. KázDzikSct/čes nepřekládá slova *qui ambulat* a dále má svébytný dvojí překlad *nezkalení, točíš neposkrvnění* za lat. *immaculati* (srov. *neposkrvnění* ŽaltWittb, ostatní excerpované stč. prameny bez výjimky *nepoškrvnění*).

Ps 138,17 Luce evangeliste (159r)

KázDzikSct/lat (= Peregrin) i ~čes mají neúplné znění, ocitována je jen prostřední část verše, KázDzikSct/lat má čtení *honorati* namísto vulgátního *honorificati*, KázDzikSct/čes podle toho překládá *učení* namísto náležitého *uctění* (tak i ŽaltPod).

Pr 31,10**1. De sancta Lucia (173v)**

KázDzikSct/lat (shodují se s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, druhá část verše chybí, společné znění se shoduje. KázDzikSct/čes má ve srovnání s ostatními českými prameny svébytný slovosled (*Kto nalezne silnú ženu?* oproti latinskému slovosledu ve sledovaných překladech *Ženu silnú kto nalezne?*).

2. Sermo Agnetis (184v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, druhá část verše chybí, společné znění se shoduje. KázDzikSct/čes má ve srovnání s ostatními českými prameny příznakový slovosled. (*Kto nalezne silnú ženu?* oproti latinskému slovosledu v ostatních českých překladech *Ženu silnú kto nalezne?*).

Ct 2,12 De sancta Dorothea sermo (190r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, druhá část verše chybí, společné znění se shoduje. Český překlad má vzhledem k českým pramenům zvláštní překlad *na zemi* za lat. *in terra*, ostatní stč. prameny mají bez výjimky *v zemi*.

Ct 2,16 Iohannis apostoli (178v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí druhá část verše.

Sap 3,1 Sermo Viti (133r)

V KázDzikSct/lat oproti Vulgátě chybí slovo *autem* a slovo *mortis* je nahrazeno pomocí *malicie*. KázDzikSct/čes se navíc oproti KázDzikSct/lat liší upraveným slovosledem a oproti českým překladům má zcela svébytné znění *mučenie zlosti* za lat. *tormentum malicie*, ostatní sledované stč. prameny mají nejčastěji *muka smrti/smrtelná* za lat. *tormentum mortis*.

Sap 5,1 Philipi et Iacobi (205r)

KázDzikSct/lat (= Peregrin) i ~čes mají neúplné znění, chybí závěrečná část verše, společné znění se shoduje. KázDzikSct/čes přináší svébytný dvojí překlad *nuzili a mučili* za lat. *angustaverunt*, stč. prameny mají jen jeden ekvivalent (srov. *mútili* BiblOl, *sužovali* BiblPad).

Sap 5,16 Decem milium militum (134r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí druhá část verše, společné znění se shoduje. Český překlad má vzhledem ke všem pramenům navíc slovo *zajisté*.

Sap 8,3 Cecilie (167v)

KázDzikSct/lat (shoduje se s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, chybí první část verše. KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu znění drobné slovosledné změny a namísto vulgátního *illam* má *eam*. KázDzikSct/čes přináší svébytný překlad *všeho světa* za lat. *omnium* (srov. *všech* BiblOl).

Sap 10,10 Procopii (139r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, ocitována je jen prostřední část verše, oproti pramenům navíc slovo *Dominus/buoh*. KázDzikSct/čes má navíc slovo (*spravedlivého*) *člověka* za lat. *iustum* (srov. *spravedlného* BiblOl, *spravedlivého* BiblLit).

Sap 12,1 De eodem [De Sancto Spiritu] (215r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí závěr verše. KázDzikSct/čes přináší svébytný překlad *milý pane bože* za lat. *Domine* (srov. *hospodine* BiblDrážď, *pane* BiblPad).

Sir 31,8 Sermo sancti Gregorii (192v)

KázDzikSct/lat (shodují se s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, druhá část verše chybí. KázDzikSct/lat má *vir* oproti vulgátnímu *dives*, KázDzikSct/čes podle toho překládá *muž* (srov. *bohatý muž* BiblDrážď, *bohatý* BiblPad).

Sir 38,1 Sermo Silvestri (181r)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybí druhá část verše, společné znění se shoduje.

Sir 44,27 Sermo Briccii (166r)

Znění KázDzikSct/lat i ~čes jsou zcela volnou parafrází vulgátního citátu.

Sir 45,1 Sermo de sancto Benedicto (193v)

Znění KázDzikSct/lat (shodné s Peregrinem) i ~čes vypouštějí oproti vulgátnímu znění jméno *Moses*.

Sir 45,2–3 De sancto Martino (164v)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, ocitovány jsou jen části veršů, společné znění je spíše parafrází.

Sir 46,16 De sancto Nicolao (172v)

Znění KázDzikSct/lat i ~čes je zcela volnou parafrází vulgátního citátu.

Sir 51,13 Katedra sancti Petri (191r)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, druhá část verše chybí. KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu čtení navíc slovo *Domine* (= Peregrin), KázDzikSct/čes podle toho překládá *hospodine* a dále vypouští slovo *meam*

(*habitationem*), které ovšem KázDzikSct/čes má přeloženo jako *mého* (*přebývanie*), srov. *priebytká* BblOl, *priebytku* BiblPraž.

Is 11,1 De sancta Anna (145v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, ocitována je v obou případech jen prostřední část verše, společné znění je spíše parafrází. KázDzikSct/češ přináší navíc samostatný dvojí překlad *metla anebo berla* za lat. *radice*.

Is 40,20 Exaltacio sancte Crucis (153v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí závěrečná část verše, ve společné části jsou drobné slovosledné změny (až na ně se znění shoduje s Peregrinem). V KázDzikSct/lat je oproti vulgátnímu čtení navíc slovo *sibi*, které se odráží také v českém překladu. KázDzikSct/čes má navíc dvojí překlad *črstvé a neshnilé* za lat. *inputribile* (srov. *jemužto shnutí nelže* BiblDražď, *nehnilé* BiblPad) a *vybral* za lat. *elegit* (ostatní stč. prameny mají bez výjimky *zvolil*).

Is 49,6 Pauli apostoli (138r)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, ocitována je v obou případech jen prostřední část verše. V KázDzikSct/čes je oproti všem ostatním pramenům navíc oslovení *Petře*.

Is 52,13 De sancto Ambrosio (199v)

KázDzikSct/lat (= Peregrin) i ~čes mají neúplné znění, části verše chybí, společné znění se shoduje. V KázDzikSct/lat chybí oproti vulgátnímu znění slova *intelliget* a *et elevabitur*, podle toho čte i český překlad. KázDzikSct/čes má oproti všem pramenům navíc slovo *již*.

Ez 28,12-13 De sancto Petro (204v)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrin – kromě přidání slova *es*) i ~čes mají neúplné znění, chybí začátek verše 12 a druhá část verše 13, společné znění se až na několik odchylek shoduje. KázDzikSct/lat oproti vulgátnímu znění vypouští slovo *Dei* (též v KázDzikSct/čes) a *lapis* (v KázDzikSct/čes vypuštěno není), a naopak dodává slovo (*tu*) *es* (v českém překladu se odráží: *ty jsi*, ostatní prameny jen *ty*). KázDzikSct/čes přináší svébytný překlad *každý* za lat. *omnis* (ostatní stč. prameny mají *všeliký*) a *oděnie* za lat. *operimentum* (srov. *oděv* BblOl, *přikrytie* BiblPraž).

Dn 12,1 Sermo Michaelis (158r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, ocitována je jen prostřední část verše. KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu čtení *mei* místo *tui*, KázDzikSct/čes podle toho překládá *mého* (ostatní české prameny mají bez výjimky *tvého*).

Mal 1,2–3 Iacobi apostoli (143v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí první část verše, v KázDzikSct/lat chybí slovo *autem*.

1 Mach 2,51 De omnibus sanctis (161v)

KázDzikSct/lat (= Peregrin) i ~čes mají neúplné znění, chybí závěrečná část verše. KázDzikSct/čes má navíc slovo (*činy*) *vašich (otcuo)* za lat. *operum patrum* a svébytný překlad (*za svého*) *zdraví* za lat. *in generationibus suis* (srov. v *rodiech svých* BiblOl).

Mt 2,2 Ephifania (183r)

KázDzikSct/lat oproti Vulgátě přidává spojení *cum muneribus*, které KázDzikSct/čes překládá z *dary*. Toto znění má oporu též ve stč. biblickém překladu 1. redakce (v rukopisech BiblOl a BiblLitTřeb).

Mt 7,7 O křížových dnech. In diebus Rogacionum (211r)

KázDzikSct/lat má oproti vulgátní pasivní konstrukci *dabitur vobis* aktivní tvar *accipietis*, který KázDzikSct/čes překládá jako *vezmete*. Tato záměna nemá oporu v žádném ze sledovaných latinských ani českých znění (stč. biblické překlady napříč redakcemi mají *bude vám dáno*).

Mt 7,14 Bartolomei (150v)

KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu *ad vitam* spojení *ad regnum celorum*, které je KázDzikSct/čes přeloženo *do království nebeského*. Tato záměna nemá oporu v žádném ze sledovaných latinských ani českých znění (stč. biblické překlady napříč redakcemi mají *do života / k životu*).

Mt 9,9 Sermo Mathei apostoli (155v)

KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu *Jesus* (stč. biblické překlady napříč redakcemi mají *Ježíš*) výraz *Dominum*, které KázDzikSct/čes překládá *syn boží*; dále má oproti vulgátnímu spojení *ait illi* variantu *dixit ei*, které je v KázDzikSct/čes přeloženo silně lexikalizovaným výrazem *vece* (taktéž překládají všechny stč. biblické redakce).

Mc 6,17 [Decollatio s. Iohannis] (151v)

Znění KázDzikSct/čes i ~čes je zcela volnou parafrází vulgátního citátu.

L 1,13 Iohannis Babtiste (135r)

KázDzikSct/lat oproti Vulgátě přidává větu *et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae*, kterou KázDzikSct/čes překládá *Ducha svatého bude naplněn ješče z života matky své*. Naopak v KázDzikSct/lat i v KázDzikSct/čes schází část vulgátního znění citátu *et erit gaudium tibi et exultatio* (stč. biblické překlady napříč redakcemi mají *bude tobě radost a veselé*).

L 1,28 De Anunciacione sancte Marie (194v)

KázDzikSct/lat přidává oproti Vulgátě oslovení *Maria*, které se ve stejném znění objevuje také v KázDzikSct/čes. Toto znění nemá oporu v žádném ze sledovaných stč. znění.

L 2,10–11 De Nativitate Christi (175v)

KázDzikSct/lat oproti Vulgátě přidává výraz (*salvator*) *mundi*, KázDzikSct/čes překlad rozšiřuje na (*spasitel*) *všeho světa*. Pro toto znění nacházíme ze sledovaných jazykově latinských pramenů oporu u Peregrina, z českých pak v evangeliářiích EvSeit a EvOl.

Ve Vulgátě nacházíme spojení *gaudium magnum*, KázDzikSct/lat má jen *gaudium*, KázDzikSct/čes se ovšem v překladu drží znění vulgátního *velikú radost* (taktéž všechny stč. redakce překládají *velikú radost* nebo *radost velikú*).

L 2,22 In Purificazione Marie (187v)

KázDzikSct/lat oproti Vulgátě přidává jméno *Mariae*, které KázDzikSct/čes překládá *Mařie*. Pro toto znění nacházíme ze sledovaných latinských pramenů oporu u Peregrina, z českých pak ve znění 4. redakce (BiblPraž) a v evangeliářích. Dále má KázDzikSct/lat oproti vulgátnímu *impleti* lexikální variantu *confirmati*, kterou KázDzikSct/čes překládá *naplnichu sě*. Tato záměna nemá oporu v žádném ze sledovaných latinských ani stč. znění (ostatní sledované stč. překlady napříč redakcemi mají *dokonali sě*, *sú dokonány*, *dokonali sě*). KázDzikSct/čes se liší v překladu vulgátního tvaru zájmena *illum* nikoli výrazem *jeho*, který mají stč. překlady napříč všemi redakcemi, ale spojením *syna božieho*.

J 14,23 Item de sancto Spiritu (216r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybí úvodní část verše, společné znění se shoduje.

J 15,14 Barnabe apostoli (132r)

KázDzikSct/lat i KázDzikSct/čes oproti Vulgátě vypouštějí zájmeno *ego* (ostatní stč. překlady napříč redakcemi jej mají: *co já vám prikazuji*). Pro toto znění nacházíme ze sledovaných latinských pramenů oporu u Peregrina, z českých pak ve znění EvSeit.

J 15,16 Simonis et Iude (160v)

KázDzikSct/lat oproti Vulgátě přidává spojení *de mundo*, které KázDzikSct/čes překládá *z světa*. KázDzikSct/lat i KázDzikSct/čes oproti vulgátnímu znění vypouštějí sousloví *et posui vos*. Tyto obměny nemají oporu v žádném ze sledovaných latinských ani stč. znění (ostatní stč. překlady napříč redakcemi mají *ustavil/postavil (j)sem vy/vás*). Vulgáta má spojení *fructus vester maneat*, KázDzikSct/lat má jen *fructus vester*, KázDzikSct/čes se ovšem při překladu drží vulgátního znění: *ovoce přinesli*, taktéž všechny stč. redakce (některé ale místo *ovoce* mají *užitek*, srov. 2.2.5.1).

A 1,24 Mathie apostoli (192r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, chybí úvodní a závěrečná část verše (Peregrin vulgátní znění zkracuje ještě více). KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu čtení navíc slovo *vobis*, které je v KázDzikSct/čes přeloženo slovem *nám*. KázDzikSct/čes má oproti všem ostatním pramenům navíc dovětek *Jozefa li, či svatého Matěje* a kromě toho svébytný překlad *vieš srdce lidská* za lat. spojení *nosti corda omnium* (srov. *všech srdcě znáš BiblDrážď*).

A 9,15 In conversione sancti Pauli apostoli (186v)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybí první část verše, druhá část verše je spíše parafrází. KázDzikSct/čes má oproti ostatním sledovaným pramenům navíc sousloví *svatý Pavel*.

Hb 7,26 Stanislai (210r)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybějí části verše. V KázDzikSct/lat je oproti vulgátnímu čtení vypuštěno slovo *enim* a provedena drobná slovosledná změna. V KázDzikSct/čes je oproti ostatním sledovaným pramenům vypuštěno zájmeno *nám*, naopak přidáno je slovo *taký*: *taký byl biskupem* (srov. *nám byl biskup* BiblDrážď).

Hb 11,5 Sermo Dominici (131r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění (Peregrin také zkracuje, ale naopak i něco přidává), v obou případech chybí první část verše, v druhé části je pozměněn slovosled, dále je vypuštěno zájmeno *enim* a naopak dodáno jméno *Enoch*, vulgátní *Deo* nahrazeno *Domino*, které KázDzikSct/čes překládá *hospodinu* (ostatní stč. prameny mají bez výjimky *bohu* za vulgátní *Deo*). KázDzikSct/čes přináší také svébytný překlad *ustavenie* za lat. *testimonium*, ostatní stč. prameny mají bez výjimky *svědectvie*.

Hb 11,33 Fabiani et Sebastiani (183v)

Neúplné znění KázDzikSct/lat i ~čes, chybí druhá část verše (u Peregrina nacházíme také zkrácení vulgátního znění, třebaže ne do takové míry). KázDzikSct/lat má oproti vulgátnímu *qui* znění *sancti*, KázDzikSct/čes má oproti ostatním pramenům svébytný překlad *svatí mučedlníci*.

Ja 1,12**1. Cristofori sermo (145r)**

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, v obou případech druhá část verše chybí, společné znění se shoduje. Český překlad má vzhledem ke sledovaným stč. pramenům samostatný překlad *snese* za lat. *suffert* (srov. *snášie* BiblLit, *snosí* BiblPad, *přetrpí* BiblLitTřeb).

2. Sermo Blassii (188v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, v obou případech druhá část verše chybí, společné znění se shoduje. Český překlad má vzhledem k českým pramenům zvláštní překlad *sdrží* za lat. *suffert* (srov. *snášie* BiblLit, *snosí* BiblPad, *přetrpí* BiblLitTřeb).

Ap 2,7 Vincencii sermo (185v)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybí první část verše, společné znění se shoduje. Český překlad má vzhledem ke sledovaným stč. pramenům svébytný překlad *vítězovi* za lat. *vincenti* (srov. *ktož svítězí* BiblOl).

Ap 10,1 Adalberti (202v)

KázDzikSct/lat shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybí závěrečná část verše, v KázDzikSct/lat chybí oproti vulgátnímu čtení slovo *fortem* a namísto vulgátního *alium* má *alterum* (podle toho má český překlad *druhého* namísto *jiného* ve sledovaných stč. překladech) a místo vulgátního *erat ut* má *sicut*, podle toho KázDzikSct/čes překládá *tvář jeho jako slunce* (srov. *tvář jeho bieše jako oheň* BiblLitTřeb).

Ap 11,4.6 Iohannis et Pauli (136r)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, v obou případech se částečně shoduje první část verše 4, zbytek je spíše parafrází.

Ap 12,1 Katherine (169v)

KázDzikSct/lat (shodná s Peregrinem) i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybí první část verše. KázDzikSct/lat obsahuje oproti vulgátnímu znění drobné slovosledné změny, v KázDzikSct/čes nacházíme překlad *viděl sem dievku* za lat. *mulier amicta* a ve srovnání se sledovanými stč. prameny svébytný překlad *koruna bieše ze dvanásti hvězd* (srov. *koruna dvanácte hvězdami zřízená* BiblOl, *koruna hvězd dvanácti* BiblPad).

Ap 14,1 Sermo de Innocentibus (179v)

KázDzikSct/lat i ~čes mají neúplné znění, v obou případech chybí závěrečná část verše, společné znění je spíše parafrází.

2.2.5.5 Shrnutí

Srovnání latinského znění biblických citátů obsažených v KázDzikSct se zněním vulgátním a peregrinovským a se staročeskými překlady ukázalo různorodé vztahy, které lze interpretovat několika způsoby. Rozdílná znění všech sledovaných pramenů je často nutné připsat na vrub již samotné předloze (či předlohám), ze které vycházely, především tedy Vulgátě:²⁰⁴ zatímco první staročeské evangeliáře čerpaly z dobových misálů a lekcionářů založených na textu alkuinovského typu Vulgáty,²⁰⁵ první redakce biblického překladu vycházela z tzv. pařížského znění Vulgáty, tj. znění značně zkomoleného, ovšem ve 13. století v Evropě velmi oblíbeného,²⁰⁶ a další biblické překlady vycházely již z vulgátních znění opravovaných.²⁰⁷ Změny je v neposlední řadě však možno interpretovat též jako důsledek vlivu kompilace různých biblických citátů,

²⁰⁴ Mnohé rozdíly v KázDzikSct oproti Vulgátě by bylo lze vysvětlit pomocí různocnění vydaných vulgátních pramenů, pro potřeby této práce jsme však tuto otázku nechali stranou a zaměříme se na ni v dalším bádání.

²⁰⁵ Srov. Vintř 1977, s. 38.

²⁰⁶ Srov. Kyas 1997, s. 26.

²⁰⁷ Srov. Kyas 1997, s. 26n. Pro vývojové tendence srov. Stummer 1928, van Liere 2014, k tzv. pařížskému typu srov. Light 2010, Light 2011, Light 2012.

případně i jiných liturgických textů. V případě kázání dzikovských se na základě srovnání s latinskými prameny ukazuje, že předlohou byl pravděpodobně pramen peregrinovského typu, resp. že byl v porovnání s Peregrinem přetlumočen ve shodě s dobovým pojetím překladu poněkud volněji. Cílem dalšího bádání by proto mělo být ohledání Peregrinových a peregrinovských rukopisů a zasazení kázání dzikovských do jejich textové tradice, což je ovšem vzhledem k množství a rozptýlenosti těchto pramenů úkolem vyžadujícím dlouhodobou mezioborovou spolupráci.

Co se týče srovnání českého překladu biblických citátů obsažených v KázDzikSct s jednotlivými staročeskými překlady bible, příp. též s vybranými evangeliáři a žaltáři, shody se vyskytují spíše napříč jednotlivými redakcemi, a nelze proto říci, že by se výrazněji blížil k některému z nich, markantní jsou však dvě jedinečné shody s EvOl:²⁰⁸ překlad *v roli* za latinské spojení *in agro* v mottu Mt 13,44 na den sv. Markéty a překlad *radostnými* za lat. *gaudentibus* v mottu R 12,15 na příležitost na den *Dušiček*). Jako zcela svébytné se ve srovnání se s odpovídajícími místy staročeských pramenů ukazují časté dvojí překlady (*v súdný den anebo v poslední den* za lat. *in die novissimo* v mottu Pr 31,25 na den sv. Ludmily; *zlost a nespravedlnost* za lat. *iniquitas* v mottu Ps 16,3 na den sv. Vavřince; *nezkalení, točíš neposkrvnění* za lat. *beati immaculati* v mottu Ps 118,1 na den sv. Pěti bratří; dvojí překlad *nuzili a mučili* za lat. *angustaverunt* v mottu Sap 5,1 na den sv. Filipa a Jakuba; *metla anebo berla* za lat. *radice* v mottu Is 11,1 na den sv. Anny; a *črstvé a neshnilé* za lat. *inputribile* v mottu Is 40,20 na den Nalezení sv. Kříže), které poukazují buď na přítomnost glosy již v předloze, nebo na snahu o co nejpřesnější překlad či na hledání odpovídajícího výrazu. Z uvedených svébytných rysů dzikovského překladu je patrná jeho nezávislost na staročeských perikopách – ukazuje se tak, do jisté míry podle očekávání, že u tohoto typu textu překladatelé nešli do již existujících překladů sbírek perikop či celobiblických textů,²⁰⁹ ale překládali ad hoc z latinské předlohy, kterou měli k dispozici.

²⁰⁸ Překladatelským vrstvám EvOl se nejnověji věnuje Vintř (2016).

²⁰⁹ Ty byly podle Vintřa poměrně pozdní (z přelomu 14. a 15. století) a ojedinělé (srov. Vintř 2016, s. 67).

2.2.6 Staročeské glosy v latinských kázáních dzikovských

V předchozí kapitole jsme se věnovali otázce samostatnosti staročeského překladu celých biblických citátů v KázDzikSet, na niž navážeme kapitolou zabývající se překladovými glosami obsaženými v latinských KázDzikTemp. Cílem jazykového rozboru glos bylo jednak především prověření závislosti, či naopak samostatnosti vůči staročeskému dzikovskému sanktorálu, potažmo hledání intertextuálních vztahů s doloženými staročeskými překlady, jednak pokus o odhalení jejich původu a funkce.

Celkem jde o přibližně 400 překladů slov nebo slovních spojení ve 13 kázáních:²¹⁰ 3. kázání na 3. postní neděli (č. 62); 1. kázání na 4. postní neděli (č. 63); 3. kázání na 4. postní neděli (č. 65); 1. kázání na 5. postní neděli (č. 66); 1. kázání na 6. postní neděli (č. 69); 1. kázání na Zelený čtvrtek (č. 74); 2. kázání na Zelený čtvrtek (č. 75); 4. kázání na 1. neděli po Vzkříšení (č. 87); 1. kázání na 2. neděli po Vzkříšení (č. 88); 1. kázání na 5. neděli po Vzkříšení (č. 98); 3. kázání na 6. neděli po sv. Trojici (č. 136); 1. kázání na 11. neděli po sv. Trojici (č. 149); 3. kázání na 24. neděli po sv. Trojici (č. 184).

2.2.6.1 Kompletní excerpce glos

Pro kompletní transkripci viz přílohu A, kde jsou glosy uvedeny pod jednotlivými kázáními zmíněnými v předchozí kapitole. Staročeské glosy uvedeny včetně glosovaných latinských výrazů chronologicky v transkribované i **transliterované** podobě a staročeské výrazy jsou navíc doplněny **podobou lemmatu k roku 1300**.

2.2.6.2 Komentář k vybraným glosám

Ohledně písařských rukou lze na základě jistých formálních i jazykových jevů s jistotou tvrdit, že se v případě staročeských glos nejedná o překlady přičiněné mladšíma rukama v průběhu dalších desetiletí po vzniku rukopisu, jak se domníval W. Wisłocki,²¹¹ ale že jde o zápisy téhož písaře, který zapsal většinu českých kázání (ruka C, srov. 1.1.3).

Pozornost jsme věnovali v první řadě překladu celých čeledí a vztahu mezi latinskými a českými lexémy, abychom zjistili nejen míru korespondence jednotlivých ekvivalentů, ale také míru náhodnosti, či naopak systematičnosti překladu. Na jednu stranu lze pozorovat překladatelovu snahu o jednotnost překladu; ustálenost se projevila zejména v oblasti náboženských termínů: tvary lat. *consciencia* jsou překládány výhradně stč. ekvivalentem *svědomie* (46v, 63v), tvary lat. *contricionem* ekvivalentem *skrušenie* (2krát 43v, 44v, 63r), tvary lat. *virtus* výhradním *čstnost* (4krát 44v, 45v, 95r) a tvary lat. *confusio* ekvivalentem *hanba* (5krát 44v) atp. Spíše se ale v rámci českého překladu projevuje variantnost, zvláště pokud překládáné pojmy stojí v bezprostřední blízkosti:

²¹⁰ Čísla odkazují na chronologický soupis kázání části *Proprium de tempore* v Příloze A.

²¹¹ Srov. Wisłocki 1875a, s. 281.

blížnost, blízkost za lat. *propinquitas* (48v), méně často jsou nadepsány varianty dvě: *dokonanie* a *setrvanie* za lat. *perseveranciam*, *dokonati* a *setrvati* za lat. *perseverare*, *dokoná* a *setrvá* za lat. *perseveraverit* (všechny doklady na fol. 70r). Dále platí, že český ekvivalent zastupuje vícero latinských výrazů: *ukrutnost* překládá lat. *rigiditas*, *amaritudo*, *asperitas*, *sevitas*, a to i v rámci jednoho kázání (na fol. 63r jsou ekvivalenty dva: *amaritudinem* a *asperitatem*, zbylé dva jsou na fol. 44r a 46v), ale také naopak, že několik českých výrazů odpovídá jednomu latinskému, např. tvary slovesa *contemnere* (*contempnuit*, *contempneret*) jsou překládány pomocí stč. výrazů *zhrzěti*, *opustiti*, *potupiti* (všechny doklady na fol. 44r). Uvedené příklady názorně ilustrují proces ustalování termínů: *virtus* bylo třeba jako zavedený náboženský pojem překládat přesně a vždy stejně, proto si ho glosátor přeložil českým zavedeným termínem při téměř každém výskytu, zatímco v případě výrazů *propinquitas* nebo *contemnere* jde o polysémní slova, která v daných kontextech mohla mít jiný význam, což se odráží v dané polylexii a synonymii. Z toho je patrné, že glosátor byl s nejběžnější českou terminologií obeznámen a že variantnost se projevuje tam, kde buď byla v té době běžná, nebo odráží překlad v různých kontextech.

Co se týče četnosti českých lexémů, z přibližného celkového počtu 400 glos se zhruba polovina objevuje dvakrát a více (je zastoupena prostřednictvím 67 lexémů), druhou polovinu zastupuje přibližně 190 lexémů, které jsou užity pouze jednou. Obě skupiny tvoří lexikální jednotky z běžné a hojně doložené staročeské slovní zásoby, s výjimkou několika výrazů doložených řídce nebo ojediněle. První hapax legomenon je lexém *žiezlivost*, doložený v nářeční podobě *žizlivosc*,²¹² za lat. *fames* (resp. ak. sg. *famem*, fol. 46v).²¹³ SSL uvádí primární význam ‚hlad‘ a přenesený ‚touha, žádostivost‘,²¹⁴ ze stč. slovní zásoby máme doloženo adj. *žiezlivý* s vazbou *k čemu, čeho* ve významu ‚prahnoucí po něčem‘ – význam odvozeného abstrakta *žiezlivost* odpovídá přenesenému významu lat. *fames*.²¹⁵ Hláskovou podobu *zizliwofcz* vysvětlujeme analogickým působením tvarů, ve kterých jsou ke změně *t' > c* podmínky, a přepisujeme proto *žizlivosc* ‚žiezlivost‘.²¹⁶ Druhým, v rámci staročeské slovní zásoby ojediněle doloženým lexémem může být výraz *ratoraslie* za lat. *ramus* (resp. ak. pl. *ramos*,

²¹² Srov. Gebauer 1894, s. 388.

²¹³ V rukopise je zapsáno *fame* bez zkratky, zápis emendujeme.

²¹⁴ Srov. SSL s. v. *fames*.

²¹⁵ Srov. ESSČ s. v. *žiezlivý*.

²¹⁶ Taktéž interpretujeme i další dva doklady: zápis *radofczy* = *radoscí* ‚radost‘ v KázDzikSct na fol. 196ra.

²¹⁶ Srov. Pražák – Novotný – Sedláček 1955, s. v. *ramus*, a glosu *zadoscemi* = *žadoscemi* ‚žádost‘ na fol. 63r; v tomto případě nelze však vyloučit ani interpretaci *žadoscemi*, tedy formu, která se často objevuje v jediném dochovaném rukopise moravské proveniencie *Legendy o sv. Kateřině* ‚i-kmeny na -ost v některých pádech množných skloňují se s příponou -oště (dušě)‘ (Jireček 1880, s. 15).

fol. 48r), ‚větvev, ratolest‘.²¹⁷ Problém spočívá v tom, jak interpretovat rukopisnou podobu (jotaci hodnotíme jako nenáležitou, třebaže nelze vyloučit možný nářečně slovenský původ), neboť je sporné, zda zápis zachycuje ak. pl. feminina *ratorasl*, tedy *ratorasle* (s *ja*-kmenovou koncovkou proniknuvší do *i*-kmenové deklinace),²¹⁸ nebo zda jde o ak. sg. neutra *ratoraslé*, k čemuž bychom se přikláněli, třebaže kolektivum tvořené sufixem *-ie* ve významu ‚větвовí‘ není v žádné hláskové podobě doloženo.²¹⁹

Výrazem ve StčSExcerptci doloženým spíše řídce je *pokňura*²²⁰ za lat. *ypocrite* (fol. 64r), ‚pokrytec‘,²²¹ což je hlásková podoba k r. 1300 (patří do čeledi slovesa *pokňúřiti se* spolu s dalšími odvozeninami *pokňurný*, *pokňúřenie*, *pokňúřenstvie*, *pokňúřile*, *pokňúřený*, *pokňúřenec*), doloženy máme ovšem výhradně podoby s provedenou přehláskou *poknír-/poknír-*, třebaže doklady pocházejí v naprosté většině z památek moravské provenience, kde přehláska proběhla později a v omezené míře.²²² Tento velmi starý ekvivalent použil překladatel patrně z toho důvodu, že častější ekvivalent *licoměrník* použil již při překladu lat. *phariseus* (*pharizei* – *liceměrníci*; další možná synonyma jako *ypokrit*, *ošemetník* ani *pokrytec* se v dzikovských glosách ani staročeských kázáních nevyskytují), jedná se však o ojedinělý expresivní lexém pro označení ‚pokrytce‘, který nepronikl již ani do první redakce biblického překladu a který

²¹⁷ Srov. Pražák – Novotný – Sedláček 1955, s. v. *ramus*.

²¹⁸ V KázDzikSct v části zapsané týmž písařem nacházíme podoby *ratolesl* (145vb), *ratorasl* (219rb) a *ratolest* (4krát 145vb). Hláskové varianty doloženy v EvOl: ak. pl. *ratorasle* 197v, 206r, 250r; též nom. pl. *ratorasly* 174v.

²¹⁹ Základní podoby k r. 1300 jsou *letorast*, *letorasl* (srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 264), ale jsou doloženy četné variantní podoby, vzniklé mj. přesmyknutím: *letorost*, *letorostl*, *ratolest*, *ratolest*, *ratoles*, *ratolasl*, *ratolestl*, *ratorasl*, *ratoresl*; podoba *rator-* je doložena především v památkách moravské provenience (např. EvOl).

²²⁰ K etymologii slova srov. Machek 2010, s. v. *poňurý*. Srov. též Rejzek (2009, s. 86n., s. v. *pokrytec*): ‚Stč. *pokrytec*, vedle toho i jiné varianty, které můžeme sledovat na několika místech ve stč. biblích a evangeliářiích (2. pol. 14. st.). U Lk 6,42 má EvRajhr *Pokrytce*, *vyňmi dřéve kládu z oka tvého* (EvSeit má na stejném místě *licoměrníče*, EvBeneš *pokňúřenče*), u Lk 13,15 je v EvOl vokativ *pokrytsse* (oproti předloze v sg.), v EvSeit *ypokryti*, v EvRajhr *ypokrytci*, u Matouše 6,5 v BiblOl *nebudete jako pokrytci* (BiblDrážď má v posledních dvou případech slovo *licoměrník*, EvBeneš opět *pokňúřenec*), srov. StčS 18, s. 547n. V lat. originále je *hypokrita* z ř. *hypokritēs* ‚pokrytec, herec‘ od *hypokrīnomai* ‚hrajú (na jevišti), přetvařují se‘ z *hypó* ‚pod aj.‘ a *krīnō* ‚třídím, zkoumám, pokládám, věřím‘. Lat. slovo našlo vhodný zdroj sekundární motivace v rodině stč. slovesa *pokryti* ‚pokryt, skrýt, utajit, překryt‘, takže mohlo dojít k jeho rychlému a nenásilnému ‚počeštění‘ (zajímavým svědectvím procesu jsou výše uvedené podoby *ypokryti*, *ypokrytci*). Vedle slov *pokrytec* a jeho odvozenin se přitvořila celá řada příbuzných výrazů (*pokrytč* ‚pokrytecký‘, *pokrytník*, *pokryvač*, *pokrytel*, *pokrytec*‘, *pokrytný*, *pokrytecký*‘ aj.). Dobový výklad motivace slova najdeme např. u Štítného (*přikrývá pokrytec svú neupřémnost*) a Husa (*jenž přikryl svůj hřích*), dnešní převládající interpretace by asi byla ‚ten, kdo je pokryt přetvářkou‘ (srov. ještě i EisP 210).“

²²¹ Srov. Pražák – Novotný – Sedláček 1955, s. v. *hypocrita*.

²²² V StčSExcerptci nacházíme doklady z těchto pamenu: EvOl, EvRajhr, EvBeneš a dále ze skupiny pramenů neznámého původu: Zdíkův latinsko-český vokabulář z r. 1424, muzejní rukopis *Trojích knih o svatém Jeronýmovi* z 2. poloviny 14. století nebo klementinský rukopis lokálního mamotrektu z poloviny 15. století.

byl omezen především na východní nářeční oblast.²²³ Tato archaická čeled' se ovšem, byť okrajově, drží dlouho (ve staré češtině srov. StčS s. v. *pokňúřiti se*) i po r. 1500, kdy si sice ponechala expresivní hláskovou podobu s *-ň-*,²²⁴ ovšem významově se specifikovala a stylisticky se vyhranila (v češtině doby střední nacházíme doklady na slova *pokňournost* a *pokňourný* stále s významem ‚pokrytec‘, ‚pokrytectví‘, také v JgSlov, z novějších slovníků se však objevuje pouze v SSSJČ heslo *škňuřit se* s významem ‚upejpat se‘).

Jak ukázala analýza překladových glos v latinských kázáních a překladu latinských citátů v českých kázáních, dzikovské znění vykazuje pozoruhodné shody na rovině hláskoslovné, tvaroslovné (*ratoreslé*) i lexikální (*pokňura*) s EvOl, který má v rámci překladu evangeliářů, lekcionářů i bible jako celku svébytné postavení.²²⁵ Získání dalších poznatků v oblasti jazyka umožní ale až hlubší zkoumání těchto pramenů.

Odpovědi na otázku, jakou plnily staročeské glosy funkci, zůstávají tedy na rovině spíše hypotetické. Domníváme se, že vzhledem k tomu, že nemáme dochován český překlad části temporálu, mohlo by se snad jednat o překladatelský náčrt, jako další se nabízí vysvětlení, že jde o doklad přípravy kázání nebo opory pro jeho formulaci.

²²³ Odráží problém s překladem latinského (resp. řeckého) *hypocritus* do češtiny, výrazu expresivního a omezeného úzce na náboženské texty (překládán byl obvykle paleoslovenismem *licoměrník* nebo přejatým latinským výrazem *ypokrit*).

²²⁴ Podle I. Němce bývá v češtině formálním znakem expresivity skupina hlásek, která se v neutrálních výrazech běžně nevyskytuje, zejména kombinace měkké souhlásky a zadní samohlásky (srov. Němec 1968, s. 126). Srov. též Mareš 1958.

²²⁵ Srov. Vintř 2016, s. 58n.

3 Analýza grafické a jazykové stránky staročeských dzikovských kázání²²⁶

Tato kapitola se zaměří na vybrané problematické jevy, nemá být vyčerpávajícím popisem všech jevů na všech jazykových rovinách. Doklady v dalších kapitolách podle povahy jevu uvádíme buď v transliterované, nebo v transkribované podobě (případně jsou uvedeny podoby obě, oddělené znakem =), u neprůhledných transkribovaných forem je doplněno též staročeské lemma (hlásková podoba k roku 1300). Jevy, které je možno interpretovat dvojím způsobem, komentujeme v transkripci přímo v textu.

3.1 Klasifikace nestandardních jevů: překážky historické dialektologie²²⁷

Při interpretaci grafického záznamu staročeských památek 14. a 15. století je nutno brát v úvahu jak rychlý vývoj staré češtiny ve všech jazykových rovinách, tak rozkolísanost a nejednotnost pravopisu, kterým jsou tyto rukopisné texty psány. Nestandardními jevy máme na mysli buď ojedinělé, nebo i hojně se vyskytující jazykové odchylky od „běžných“ soudobých záznamů. Tyto odchylky bývají v příručkách a studiích zabývajících se vývojem češtiny klasifikovány různě, jednak jako chyby vzniklé zvrtnou analogií, jednak jako odraz původu autora nebo písaře. V takovém případě bývají označovány jako jevy nářeční, úžeji někdy také jako moravismy, případně slovakismy. Je ovšem otázka, kudy vést hranici mezi těmito jevy a jak vůbec o dialektismech ve staré češtině přemýšlet, když víme velice málo o kořenech vydělování a o stabilizaci dialektů. Pro nepatrný počet dobových svědectví o mluveném jazyce je možné opřít se o pozdější reflexi dialektů, prvním důležitým zdrojem poznání nářečního stavu jsou Blahoslavovy postřehy v jeho *Gramatice*,²²⁸ systematické popisy nářečí máme však dochovány teprve od poloviny 19. století.²²⁹ Při jazykové analýze staročeských textů by tedy mohlo být v mnohém zavádějící z těchto novodobých popisů vycházet, alespoň za předpokladu rozdílného rozvrstvení izoglos a rozdílného směru a tempa jednotlivých jazykových změn. Je proto třeba lišit zrod změny a její geografické rozšíření – znamená to sledovat nejen odchylky, ale i to, co je společné.²³⁰

²²⁶ Pro formální podobu přepisu viz přílohu F.

²²⁷ Část této kapitoly vychází ze článku A. Svobodové a K. Volekové *K nestandardním jazykovým jevům ve staročeských textech* (v tisku).

²²⁸ Srov. Blahoslav 1991.

²²⁹ V chronologickém pořadí uvádíme nejdůležitější práce teoretické i materiálové: Šembera 1864; Jireček 1887; Pastrnek 1890; Gebauer 1894, 1896, 1909, 1929; Flajšhans 1896; Černý 1901; Kůst 1915; Vašica 1922; Trávníček 1935; Weingart 1935; Havránek 1936; *Slovo a slovesnost* 1955; Bělič 1955; Stanislav 1956; Király 1958; Marečková 1958; Utěšený 1958; Knop 1965; Lamprecht 1965; Cuřín 1967; Bělič 1972; Greň 1988; Balhar et al. 1992–2012; Komárek 2006.

²³⁰ Srov. inspirativní studii Z. Greňa, který na základě rozšíření materiálové základny o další nářeční texty rozlišuje moravismy primární a sekundární.

Nestandardní jevy hodnotíme z hlediska časového a z hlediska rozsahu území, na kterém se vyskytovaly (opíráme se též částečně o dnešní stav nářečí, resp. o popsany stav mluvených dialektů). Jedná se např. o archaismy, tj. neproběhlé změny očekávané vzhledem k době vzniku textu, které svědčí o zpomaleném průniku některých změn na okrajová území (např. nepřehlasované *u*: *cúdichu* 139ra, *Judáš* 192ra),²³¹ nebo naopak rané doklady na nastupující změny, které započaly na určitém území a které postupně zasáhly všechny nářeční oblasti (např. monoftongizace *uo* > *ú*: *rúže* 191rb; *ie* > *í*: *víru* 182ra, *slůžichu* 166ra, *kvasíchu* 157va, *naříče* 195va).²³² Některé změny, ač byly provedeny poměrně důsledně a na téměř celém území, se ve všech pozicích a na celém území neudržely a leckde se vracely k původnímu stavu. Tento ústup byl způsoben analogickým, tedy ne fonologickým vlivem (v *KázDzikSct* nacházíme masivní provedení přehlásky *'u* > *i*: *Jidita* 158vb, *kralijí* 167vb). A v neposlední řadě jde též o doklady na neprovedené změny, které jinak zasáhly většinu území kromě okrajových oblastí, soudě alespoň podle stavu dnešních nářečí (např. několik dokladů na nedokončení změny *g* > *h*: *bogoboyny* 157va). Stranou systémových změn stojí jevy, které se projevují pouze v některých nářečních oblastech, např. protetické *h* před vokály (*hoslyczy* „oslicé“ 215r).²³³

Každý pokus o uchopení těchto jevů ve staročeských textech navíc nutně naráží na to, že může vycházet pouze z textů psaných, jejichž provenience a doba vzniku často není známa. U opisů je navíc třeba počítat s vlivem předlohy, protože řada odchylek mohla vzniknout pouze bezradností písaře nad pravopisnou a hláskoslovnou stránkou opisovaného textu, a tak je každý opis do jisté míry nutně „kontaminován“ opisovačovým územ; nežádka však přitom není možné vzájemně odlišit jazyk opisu a jazyk předlohy. Dále je nutné zohlednit to, že písemná podoba vývoj jazyka koriguje, na rozdíl od mluvených textů, v nichž bývá tento konzervující vliv minimalizován. Změny pravděpodobně pronikaly do písemných projevů pomaleji, podle Josefa Vintra s odstupem až 50 let (přičemž trvání každé změny odhaduje na 70 až 100 let). V mluvené podobě se podle jeho odhadu ustálil vokalický systém češtiny (kromě vokalické kvantity) už ve 2. polovině 15. století, ale v nářečích je vývoj v této době stále otevřený.²³⁴ Při

²³¹ V tomto případě se však zřejmě jedná o výrazy lexikalizované, neboť, jak je uvedeno dále, v dzikovských kázáních přehláska *'u* > *i* proběhla téměř všude.

²³² Srov. Marečková 1958.

²³³ Velké množství nestandardních jevů v *KázDzikSct* se nejvíce shoduje s Běličovým popisem nářečí polsko-českého smíšeného pruhu (srov. Bělič 1972, s. 307n.) či Šemberovým popisem nářečí v kapitole *O polštině na Slovensku* „Mluvíť se polsky, jak svrchu uvedeno, v severním Trenčansku okolo Čadce a v severní Oravě nad Náměstkovem.“ (Šembera 1864, s. 79). Z novější literatury věnované slovenským dialektům vybíráme: *Atlas slovenského jazyka* 1958–1984, Štolz 1994.

²³⁴ Srov. Vintř 1978, s. 274.

každé snaze o zmapování stavu staročeských dialektů je kromě těchto okolností třeba zaměřit se i na rysy standardní, neboť podle M. Komárka může psaný materiál pak poskytnout svědectví také o vývoji nářečí a jeho tempu. Přitom je však nezbytné vzít v potaz aspekt materiálové neúplnosti, totiž neúplné doložení vývoje samého psaného jazyka, a pracovat s pojmem produktivity v jazyce a také frekvencí jevů v jazykových projevech.²³⁵

Z tohoto hlediska je ze staročeského období lépe zmapováno (tj. zeditováno a popsáno) 14. století vzhledem k relativně malému počtu pramenů a naše představa o dobovém standardu je poměrně jasná. Obraz 15. století je ovšem stále poněkud rozostřený a mění se s každým nově popsáním a z jazykového hlediska prozkoumaným literárním pramenem. Je však třeba mít na paměti, že literární jazyk se vyvíjel rychle a dialektismy do něj pronikají spíše zřídka, proto by bylo vhodné materiál rozšířit i o písemné prameny neliterární. Při klasifikaci navíc hraje důležitou roli hodnocení takzvané zvrtné analogie, respektive to, zda jevům takto označovaným přisuzovat platnost pouze grafickou, nebo fonologickou, totiž zda lze předpokládat, že mohly pronikat i do mluveného úzu. Na vliv jazykové analogie upozorňuje Daňhelka: „Nelze zapomínat na to, že i bizarní tvary vznikaly různými analogiemi, vyrovnáváním morfologických typů, někdy naopak snahou o jejich různě motivované rozlišení.“²³⁶ Úskalím ovšem může být samotný pojem analogie, který je používán pro jevy rozdílného charakteru, je proto zapotřebí jistá klasifikace těchto změn podle toho, zda se jedná o analogii písarskou, a tedy čistě grafickou, zvrtnou, kterou je třeba při transkripci odstraňovat, nebo zda jde o změnu, která se odráží též v jazyce, a kterou je tedy nutno respektovat i v přepise. A opomenout nelze již zmíněné lexikalizované podoby.

3.2 Problematika transkripce staročeských dzikovských kázání

V opise se střídají dvě písarské ruce, větší část textu, ff. 124r–207v a 215r–221r, zapsala ruka C a zbylých 7 folií, ff. 208r–215r, zapsala ruka L (viz 1.1.3), přičemž v zápise písáře L působil písář C jako korektor. Oba písáři používají spřežkový pravopis bez náznaku diakritiky, úzus obou rukou je však značně rozkolísaný a každý se vyznačuje určitými specifiky pravopisnými i jazykovými, která jsou popsána dále. Kromě samotné klasifikace těchto jevů se však v souvislosti s editováním jeví jako aktuální též otázka jejich transkripce.

²³⁵ Komárek 2006, s. 38.

²³⁶ Daňhelka 1985, s. 300.

Zatímco pro přepis neproblematických textů stále platí za největší autoritu Daňhelkovy *Směrnice pro vydávání starších českých textů*,²³⁷ pokyny pro přepis jevů problematických jsou spíše kusé a vágní: „neodstraňují se zvláštnosti jazykové, ať už dobové, nebo nářeční, popřípadě takové, jež za ty nebo ony mohou být považovány.“²³⁸ Oporu pro to, jak tyto jevy transkribovat, zpravidla nelze hledat ani v dosavadních edicích – „problematické texty“ jsou totiž často transliterovány.²³⁹ V případě edic transkribovaných je nutné vymezit se vůči danému editorovu přístupu (který zpravidla odráží již zavedené přístupy jiných editorů, často konzervativní) – v dosud zpřístupněných transkribovaných pramenech jsou však nestandardní jevy spíše okrajové, což odráží to, že jejich koncepční řešení nebylo zapotřebí. Také v případě přepisu dzikovských kázání, v němž jsme se rozhodli nestandardní jevy ve shodě s Daňhelkovým doporučením ponechávat, a ne je emendovat, vyvstal jako klíčová otázka způsob jejich přepisu. Při transkripci nestandardních zápisů jsme vyšli z charakteru a množství dokladů v kontextu celkového hodnocení zápisu. V případě „nezvládnutého pravopisu“ bylo řešením uchýlit se, s ohledem na etymologii a způsob tvoření slova, ke standardizaci (na rovině jazykové naopak kolísání zachováváme a ke standardizaci se uchylujeme zřídka). Otázka přepisu však vyvstala v případě těch nestandardních jevů, které lze vysvětlit nářečními vlivy či vzájemným vlivem písma a výslovnosti,²⁴⁰ při jejichž interpretaci se nemůžeme příliš opřít o obecně přijímané ediční zásady.²⁴¹

S ohledem na to, že předkládáme kritickou edici určenou především lingvistům, jejímž hlavním cílem je zprostředkovat autentičnost jazyka vydávaného textu v co největší možné míře, nabízí se využít též grafémy z hlediska novočeského pravopisu nestandardní (např. grafém *ć* pro označení asibilované výslovnosti, srov. 3.2.1.10.4.2), které jazykové zvláštnosti signalizují už na úrovni samotného textu, a ne až v poznámkovém aparátu. Proti takovému řešení lze namítnout, že při transkripci je obecně užíváno novočeského repertoáru grafémů a že „přepisem do diakritického pravopisu, užívaného v nové češtině, odstraňujeme starou grafiku se vši její primitivností, neustáleností a nedůsledností“,²⁴² oponovat lze však tím, že nestandardní zápisy vyžadují

²³⁷ Srov. Daňhelka 1985; srov. též další obecné zásady zpřístupněné na stránkách *Vokabulář webový*. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni/edicni-zasady>](http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni/edicni-zasady). Citováno dne 26. 9. 2016. Dále srov. zásady užívané pro přepis textů vznikajících pro potřeby Edičního modulu a Staročeské textové banky *Vokabuláře webového* (srov. Černá – Lehečka 2016).

²³⁸ Daňhelka 1985, s. 300.

²³⁹ Srov. *Evangeliář olomoucký* 1901.

²⁴⁰ Srov. Frinta 1916; Stich 1982.

²⁴¹ Inspiraci lze proto hledat např. také v zásadách pro transkripci dokladů ve StČS, ovšem s vědomím toho, že při vzniku slovníku byla otázka transkripce podružnější, neboť šlo spíše o jednotnost transkribovaných dokladů než o řešení problémů, a navíc heslové slovo bylo transliterováno (srov. StČSZkratky, s. 46n.).

²⁴² Daňhelka 1985, s. 290.

nestandardní postupy. Argumentem proti užívání nestandardních znaků by snad byla samotná technická stránka věci – například zhoršené vyhledávání v elektronickém textu v neznačkovaných diachronních korpusech, jistým řešením je proto uvést u každého daného problematického tvaru transliterovanou podobu, případně též podobu lemmatu k roku 1300 či novočeské znění. Vzhledem k výše nastíněným překážkám by se jako ideální forma zveřejnění problematických textů jevila transliterace, což je ovšem řešení, které editora zbavuje výsady přímé interpretace, kterou přináší transkribovaná forma (třebaže nemusí být navržené řešení přepisu vždy všeobecně přijímáno). Otázkou je, do jaké míry nestandardní jevy v přepisu ponechávat: zda ponechávat všechny ve snaze nesetřít žádný jazykový jev – způsob přepisu takových jevů je pak otázka druhá, nebo zda standardizovat podle etymologického principu – v tomto případě je otázkou, do jaké míry je standardizace žádoucí, aby nedošlo k potlačení autenticity jazyka památky.

Stanovení transkripčních pravidel u textů s velkým množstvím nestandardních jevů je mnohdy, jak se ukazuje, až mučivým úkolem. Rozhodnutí, co a jak přepisovat, je tedy více či méně arbitrární, důležitější je jednotný ediční přístup. Předložený návrh řešení transkripce diskutovaných problematických rysů tedy představuje pouze jedno možné řešení z mnoha, které nemusí být konečné, a chce být spíše příspěvkem do potřebné diskuse.

3.2.1 Transkripční zásady ve staročeských kázáních dzikovských

3.2.1.1 Emendace

Mezi nesporné chyby, které emendujeme, patří chybějící písmeno nebo zkomolený, případně zdvojený zápis, který často vznikl na předělu řádků či nedůslednou písařovou autokorekturou, např. (*u veselém vidění*) *buozye* > *buoziem* 124vb; (*aby ny k své milosti*) *przygalgednal* > *prijednal* 125va; *fhryewa* > *shřievá* 126va; *Nobo* > *nebo* 126vb; *prygymaly* > *prijímali* 127ra; *ffu* > *svú moc* 127vb; (*w ta*) *do* > *doba* 128va; *wzczmost* > *věčnost* 129ra; (*Ktos ty a odkas sy (si)*) > *odkad ty* 129va; *křfentanfsku* > *křesťanskú* 130rb; *králi zenskemu* > *zemskému* 132rb; *lazazowy* > *Lazarovi* 132vb; *fw fw (věřú)* > *svú* 133rb; *womye* > *vóně* 133vb; *nyektey* > *některý* 134vb; *tzy* > *tři* 136 ra; *borunu* > *korunu* 138ra; *za* > *že* 138va, *fnylug* > *smiluj* 144rb; *znena* > *žena* 142vb; (*v*) *Skutyech (apoštolských)* > *Skutciech* 144ra; *kalewftwie* > *králevstvie* 144va; *terychzto* > *kterýchžto* 149ra; *zwohachu* > *zvolachu* 158ra; *wkazawona* > *ukazována* 158rb; *wyzerzaty* > *vyřezati* 172va; *wzerzy* > *vzezři* 219va, *uollowe* > *uorlové* 210va, *obzyzeny* > *obezření* 208va (*za lat. conspectu*), (*na*) *zwychod* > *východ* atp.

3.2.1.2 Interpunkce

Na rovině syntaktické zavádíme novočeskou interpunkci, emendujeme jen zřetelně mylné zopakování stejného textu, případně různá větná vyšinití. Čárkou oddělujeme rozvité (tj. více než dvoučlenné) přechodníkové vazby. Pro uvození citátů a přímých řečí jsou použity uvozovky, řeči polopřímé či parafráze uvozeny nejsou.

3.2.1.3 Hranice slov

Hranice slov píšeme podle dnešních pravidel, ovšem s přihlédnutím k dobovým specifikům. Příklonky *t', to, že, ž, s* připojujeme vždy k předcházejícímu slovu, výraz *li (koli)* přepisujeme samostatně a bez spojovníku.²⁴³ U spřežkových výrazů jsme přepis sjednotili ve prospěch jedné varianty, psané nejčastěji dohromady (např. *navěky, takže, zdaleka, avšak, krveprolitie, zaživa, zamladu, zmladi, zmladi, zmladu*).

3.2.1.4 Gemináty

Grafické gemináty kromě některých výjimek rušíme bez poznámky, na morfologickém švu ponecháváme dle stavu rukopisu (podrobnější komentář viz níže u hlásek *d, l, p, s, t*).

3.2.1.5 Zkratky

Běžné zkratky rozepisujeme bez poznámky, u méně častých zkratkách připojujeme transliterovanou podobu pramene.²⁴⁴ Zkrácené tvary jsou rozepisovány ve prospěch převládající nezkrácené hláskové podoby:

- *ihus* (32krát), *ihc* (1krát) přepisujeme *Jezus* na základě převládající nezkrácené podoby (6krát *gezu*, 2krát *gezus*, 2krát *iefus*, 2krát *iefu*, 2krát *gefu*);
- *x, xps, crift* rozepisujeme *Kristus*;
- *ihu xpe* (6krát), *ihe xpe* (4krát), *gefu xpe* (1krát) přepisujeme *Jezukriste*²⁴⁵; *ihu xpa* (26krát), *gezu xpa* (2krát) přepisujeme *Jezukrista*; *ihu xpu* (6krát), *gezu xpu* (1krát) přepisujeme *Jezukristu*;²⁴⁶
- *s., f.* (1163krát) rozepisujeme *svatý* (v příslušném tvaru; v dat. sg. f. rozepisujeme na základě četnější nezkrácené podoby *svaté*, nikoli *svatěj*);
- *d.* (47krát) rozepisujeme *duch* (v příslušném tvaru);
- *t.* (15krát), *tocz.* (9krát) rozepisujeme na základě převládající nezkrácené podoby *točič*,²⁴⁷ s uvedením transliterované podoby pramene v poznámce;

²⁴³ Tato zásada respektuje úzus přepisů vznikajících v OVJ ÚJČ AV ČR, v. v. i. (srov. Černá – Lehečka 2016, s. 71).

²⁴⁴ Pro kompletní soupis zkratk viz přílohu E.

²⁴⁵ Podobu *Jezekriste* jsme vyloučili.

²⁴⁶ V latinských mottech v KázDzikTemp, KázDzikSct a v přepise vulgárního znění rozepisujeme zkratky *ihus, ihs* jako *Iesus*. Zápis *Gesus* v latinském mottu kázání na Hromnice (182rb) chápeme jako ovlivněný český pravopisem, a transkribujeme jej proto *Jesus*.

- *g.* (6krát) rozepisujeme *groš* (v příslušném tvaru), s uvedením transliterované podoby pramene v poznámce;
- *b.* (1krát) rozepisujeme ve prospěch převládající hláskoslovné podoby *buoh*,²⁴⁸ s uvedením transliterované podoby pramene v poznámce;
- *ewan^{te}* (3krát), *Ewan^{tye}* (1krát) přepisujeme *evanjelistě*;
- *Salom* (40krát), *Salon* (1krát) přepisujeme *Šalomún* (v příslušném tvaru);²⁴⁹
- *M^t* (1krát) rozepisujeme *Matěj*;²⁵⁰
- *Siluešť* (5krát) přepisujeme *Silvester*;²⁵¹
- *Abraha^v* (1krát) rozepisujeme *Abrahamuov*.

Co se týče rozepisování vlastních jmen v latinských mottech uvedených v příloze B, zkratky *Ioh*, *Iohis* stejně jako nezkrácené podoby přepisujeme *Iohannis*.²⁵² Zkratku *luc* rozepisujeme *Luce*, zkratku *Mc* jako *Marci*.

Ve staročeském zápise se pod vlivem latiny objevuje také několik ligatur. Jednak ligatura *w* pro písmena *wu*, kterou přepisujeme jako *-vu-* (ak. sg. f. *kraw* = *krávu* 125vb; též na mezislovním předělu: *wcho* = *v ucho* 2x na 181vb, *wfta* = *v usta* 217ra), *-vú-* (*ffw* = *svú* 125rb; *prw* = *prvú* 175vb), a jednou také *-vů-* (gen. pl. *dyw* = *divů* 158ra). Nacházíme poměrně hojnou ligaturu *y*, již rozepisujeme *-ji-* (*troyczy* = *trojici* 204ra), *-jí-* (*dwoy* = *dvoji* 201vb, *troy* = *trojí* 199ra)²⁵³ a jednou též *-ja-* (*przyal* = *přijal* 209vb). Některé z těchto zápisů by však bylo možné vysvětlit také jako snahu o redukci hlásky v určité pozici: odstranění bilabiálního *w* (*kraw* = *krau*)²⁵⁴ a zánik samohlásky *i* po *j* (*troyczy* = *trojci*, srov. např. *krajina* > *krajna*²⁵⁵).

3.2.1.6 Římské a arabské číslovky

Římské číslice v KázDzkSct rozepisujeme s uvedením podoby pramene v edičním komentáři pomocí číslic arabských. V prepise mott v KázDzikTemp ponecháváme stav dle pramene (viz přílohu A).

²⁴⁷ Přepisujeme s ohledem na převažující nezkrácenou podobu *tozys* (117krát). V zápise se objevuje šestkrát též nezkrácená podoba *tozyl*, kterou přepisujeme *točíš*.

²⁴⁸ V zápise se objevuje 16krát též podoba *bóh*.

²⁴⁹ Na základě převažující nezkrácené podoby *Salomun*. Kromě toho se v zápise objevuje pětkrát též *Salamuon* a 5krát *Salamon*, které přepisujeme *Šalamuon*, *Šalamón*.

²⁵⁰ Podoba *Matúš* se v nezkrácené podobě nevyskytuje. V latinských mottech v KázDzikTemp a KázDzikSct přepisujeme *Mathei*.

²⁵¹ Na základě převažující nezkrácené podoby.

²⁵² Jediný výskyt tohoto jména zapsaného zkratkou ve vlastním textu KázDzikSct na fol. 123rb rozepisujeme jako *Johannes*.

²⁵³ Tvary přepisujeme ve prospěch tvarů složených, srov. 3.3.1.4.

²⁵⁴ Srov. Greň 1988, s. 134; Balhar et al. 2012 s. 432n. (*Český jazykový atlas* 5); Cuřín 1967, s. 12.

²⁵⁵ Srov. Gebauer 1894, s. 228.

3.2.1.7 Velká písmena

Psaní velkých písmen podřizujeme současným pravidlům pravopisu, u náboženských pojmů volíme bezpříznakovou variantu s malým písmenem (též podle Daňhelky byla pojmenování bytostí a institucí požívajících úctu ještě po celý středověk výrazně spjata s významem užitých výrazů, a je proto správné je psát s malými písmeny na začátku), stejně tak u většiny zástupných výrazů:²⁵⁶ *pán (bóh); bóh, boží; bóh otec; otec nebeský; otec všemohúci; hospodin; tvořec nebeský; syn boží; spasitel; král nebeský; svatá královna; matka boží; sv. trojice – otec, syn a duch sv., Vašie Svatosti (služebník)* (když mluví sv. Mikuláš k biskupovi). Názvy svátků píšeme s některými dříve jmenovanými výjimkami podle současných pravidel: *Hod boží; Vánoce; Velikonoce; Velika noc; Veliký pátek; Veliký čtvrtek*; taktéž jména modliteb: *Páteř; Zdravas, Maria*.²⁵⁷ V případě přepisu místních a pomístních názvů se řídíme tím, že v názvech hor, moří, ostrovů atp. píšeme s velkým písmenem adjektivum a s malým písmenem jméno druhové (např. *Křišťálové moře, hora Olivetská*), v názvech měst, zemí, království, krajin atp. píšeme jak adjektivum, tak i druhové jméno s malým písmenem (např. *česká země, německé země*). Názvy biblických knih a jiných citovaných děl píšeme s velkým písmenem: např. *Tajnice, knihy Královy/Králevy, Rodné knihy, Žaltář*. Jména a příjmy přepisujeme následovně: *Panna Maria, Jan Křtitel* (ale *svatý Jan, křtitel boží*), *Jan evanjelista* (či jen *evanjelista*, i když se mívá konkrétní; taktéž *apoštol*), *Jan Zlatoustý, Jakub Spravedný* [sic!], *Jakub Menšie, Jezukrist, Luciper, Antikrist, Ščepán Jeruzalémský* atp.; jména příslušníků národů a jména obyvatelská: *Žid, Židovstvo* (země) vs. *židovstvo* (víra).

Kromě toho rozlišujeme psaní velkých písmen podle kontextu: **Starý zákon** (slova následující po citátu z Ex 15,25: *Tato slova se čtú v Starém zákoně, a ta se česky vypravují takto* 206vb) vs. **starý zákon** (*jakož v starém zákoně obětovali červené jalovice bohu* 202rb), **Nový zákon** (*však se mienie v Novém zákoně na svatého Jakuba* 143vb) vs. **nový zákon** (*a proto slóve dnes nové léto, že jest jako dnes se nový zákon počal* 182va), atp.

3.2.1.8 Kvantita

Při přepisu kvantity respektujeme délku naznačenou v zápise, přičemž zdvojení samohlásky může znamenat též zdvojenou výslovnost, zvl. v cizích jménech (*kanaanského* 145va). Není-li kvantita značena, užíváme staročeskou podobu předpokládanou pro období vzniku textu.²⁵⁸ Z dubletních hláskových podob jsme

²⁵⁶ Srov. Daňhelka 1985, s. 294n.

²⁵⁷ *Spěl jednu Zdráve Marii* (149rb).

²⁵⁸ Opírali jsme se především o nevydanou práci M. Nedvědové *Kvantita samohlásek ve starší češtině* (interní materiál uložen v ÚJČ AV ČR, v. v. i.).

se rozhodli pro variantu krátkou: *nikake, pilně, usta* (ale *úst*), *hledati, třidcěti* atp., či dlouhou: *jedné, (j)méno, (naj)prvé, teprú, také/takéz/takét, velímy, velíme, malítko, malítký, právě, zóve, slóve, viec(s), latině*. Délku dále rekonstruujeme ve jmenných tvarech adjektiv a adverbii (např. *míle, míl*), v gen. pl. dvouslabičných slov (např. *slów, slúh, múk, knih*), přičestí minulé trpná přepisujeme dlouze (např. *otevřiena*). Homonymní tvary, které mohou být odlišeny právě pouze rozdílnou kvantitou (jmenné a složené tvary adjektiv, u některých sloves též tvar aoristu a imperfekta), jsou komentovány jednotlivě přímo v textu.

Co se týče proprií, zdvojenou výslovnost respektujeme tam, kde je naznačena v grafice (*Naaman* 181va, *kanaanského* 145va, *Aaron* 6krát, *Balaam* 2krát), u hláskoslovných dublet krátce přepisujeme následující propria: *Augustin, Roboam, Abraham, Nabal, Maří, Abel*; dlouze: *Balám*,²⁵⁹ *Jákob, Betlém*. U dublet *-ián/-ian*²⁶⁰ sjednocujeme přepis ve prospěch dlouhé varianty: *Sebastián, Dioklecián, Kvincián, Valerián, Domicián, Marcián*,²⁶¹ *Adrián, Terencián, Julián, Oktavián*; avšak u původní koncovky *-anus* ponecháváme krátkost: *Dacianus*. U dublet *-iáš/-ias* volíme dlouhou variantu: *Isaiáš, Joziáš, Ananiáš, Tobiáš, Ezechiáš*.

3.2.1.9 Propria: zvláštnosti

Při přepisu vlastních jmen podobu pramene sjednocujeme pouze zápis sykavek, ostatní zvláštnosti ponecháváme včetně kolísání podle pramene, u neprůhledných forem připojujeme též lemma či komentář (*Samsan, Nazeret, Margreta, Danel, Damascín/Damascen, Krescencie*²⁶²/*Krescencie*²⁶³, *Vincent*-²⁶⁴/*Vincenc-*, *Almachius/Almach, Achaćius*,²⁶⁵ *Erachus/Erchus, z Konstantinapole*²⁶⁶, *Křiščena*,²⁶⁷ *Zecheus, Padva* „Padova“²⁶⁸, *Tinne/Timin*,²⁶⁹ *Komon/Komone*²⁷⁰, *Sčastný a Sbožný*²⁷¹).

²⁵⁹ Zapsáno *Balamowy* 158vb.

²⁶⁰ Zapsáno *-yan/-ian*, kromě toho se však objevuje zápis *-gan*, který přepisujeme *-jan* (*pabganu* = *Pabjanu* 184ra, *pabgan* = *Pabjan* 2krát 184ra, *burgan* = *Buřjan* 137řb).

²⁶¹ *Martyana* 172va.

²⁶² *Krescencie*] *Krestentye rkp.*

²⁶³ Zapsáno *Kreszcencii* 134ra.

²⁶⁴ *Nikoli Vincenc-*.

²⁶⁵ *Achaćie*] *Achatye rkp.* 134vb.

²⁶⁶ V rkp. zapsáno zvlášť.

²⁶⁷ Lemmatizovaná podoba je *Křiščena*, přesto zápis interpretujeme jako analogickou změnu *st' > šč*, a ne jako *t' > č*.

²⁶⁸ Tato podoba je doložena v 16. století, srov. StčS s. v. *Padova*.

²⁶⁹ Tj. *Tunna* (jeden z vrahů sv. Ludmily).

²⁷⁰ Tj. *Gommon* (jeden z vrahů sv. Ludmily).

²⁷¹ Původní hláskovou podobu zohledňujeme také při přepise apelativ.

3.2.1.10 Hlásky: zápis a hláskové změny²⁷²

3.2.1.10.1 Samohlásky

Hlásky *a, á*

Hlásky *a, á* jsou zachyceny grafémem *a*, pouze v několika málo případech nacházíme v zápise proprií spřežku *aa*, která naznačuje dlouhou nebo zdvojenou výslovnost: *kanaanſkeho* 145va, *Balaam* 183rb, *Isaac* 125ra, *Aaron* 196va atp. Kromě toho se u písaře L objevuje zápis *ya*,²⁷³ který značí měkkost předchozího konsonantu²⁷⁴ (*ř: krzeſtyane* 212va, *š: wſſyak* 208vb, *č: czaſto* 209vb, *ř: neprzyatel* 208ra, *zwyerzatom* 2krát 210va, *zaprzyahſſye* 211rb), působením písařské analogie se ovšem dostává i tam, kde měkkost neznačí (tyto výskyty byly emendovány: *czyeſſyarz* 208v, *przeſtyanye* 214ra). Sporný je doklad (*w*) *nebeſſya* = *nebesia* 214rb, který je snad možné vysvětlit jako slovakismus, proto jej v transkripci ponecháváme s lemmatizovanou podobou; jako slovakismus ponecháváme podobu *ſvetého* „svatý“ 158va. Neobvyklou hláskovou podobu *kleněly ſě* ponecháváme s připojením lemmatu *klaněti ſě*.

Hlásky *e, é, i, í, y, ý, jotace v krátkých a dlouhých slabikách*

Hlásky *é* je zaznamenána grafémem *e* či geminátou *ee* (8krát *Betleem*²⁷⁵), která se používá rovněž pro zachycení zdvojené výslovnosti (*galilee*²⁷⁶ = *Galilee* 199va, *zacheem* = *Zacheem* 218ra, *zachee* = *Zachee* 2krát 219va).

Hlásky *i, í, y, ý* jsou zapsány *i, y* bez jakéhokoli odlišovacího diakritického znaménka a bez výraznější distribuční tendence (pouze ve funkci spojky *i* převládá grafém *y*, jednou však nacházíme také grafém *i*). Geminátu *ii/yy* přepisujeme *í* (*Cecilii* = *Cecilí* 168rb, *V Brytanyy* = *u Britaní* 160rb, *lekcii* = *lekcí* 171rb, *Bryccii* = *Brikcí* 165rb; jednou se objevuje zápis pomocí *iiii*: *apokalypſiiii* = *Apokalypsí* 153rb), jako *ii* po tvrdých souhláskách na morfologickém švu (*marii* = *Marii* 149rb, *k tomu walerii* = *Valerii* 186ra, *w alexandrii* = *v Alexandrii* 203vb), zápis *tyeſſarz* (205rb) hodnotíme jako záležitost grafickou, kterou odstraňujeme bez poznámky. Časté spřežce *yg/ig* na místě *í/ý* ve tvarech

²⁷² Při analýze pravopisného systému jsme využívali program BRUS vytvořený Borisem Lehečkou z oddělení vývoje jazyka ÚJČ AV ČR, v. v. i. (Lehečka – Voleková 2010), který na základě přepisu vygeneruje frekvenční analýzu grafémů a jejich kombinací (digramů a trigramů); a tím je kromě samotného popisu systému umožněna kontrola správnosti zápisu (mj. upozorní na zvláštní kombinace grafémů vzniklé z nepozornosti).

²⁷³ Doloženo též v dalších nářečních textech (srov. Marečková 1958, s. 233; Greň 1988, s. 134; Stanislav 1956, s. 39).

²⁷⁴ Greň (1988, s. 134) však obdobné doklady *neprzyatelom*, *wſſyak*, *potrzyaſly* vysvětluje jako sekundární diftongizaci.

²⁷⁵ Rozhodli jsme se pro přepis *Betlém*, třebaže nelze vyloučit, že i v tomto případě jde o zachycení zdvojené výslovnosti podoby vzniklé z původního *Bethlehem*.

²⁷⁶ Zápis může však odrážet též staženou podobu *Galilé*.

jmen i sloves,²⁷⁷ kterou se pokusil neúspěšně vysvětlit Jireček z jazykového hlediska,²⁷⁸ přisuzujeme platnost pouze grafickou²⁷⁹ (např. *p(ro)fyg* = *prosí* 148v, *muffyg* = *musí* 157v, *nykdyg* = *nikdy*²⁸⁰ 140va, *fmyg* = *smý*²⁸¹ 182v).²⁸² Z hláskových změn nacházíme již několik dokladů na provedení monoftongizace *ie* > *i* (*wyru* = *víru* 182ra, *czyfarz* = *císař* 2krát 208vb), která se začíná projevovat právě v pramenech moravské provenience.²⁸³

Jotace *ě*, *ie* se v krátkých i dlouhých slabikách zaznamenává pomocí spřežky *ye/ie*, přičemž náležitá jotace je již na ústupu a je zachována nejčastěji v krátkých slabikách po sykavkách. V zápise nacházíme četné zvláštnosti, charakteristické pro východní nářečí:²⁸⁴ Pokles jotace v dlouhých slabikách nastává v menší míře než ve slabikách krátkých²⁸⁵ (*nazbéral* 138vb, *přejěti* 158ra, *ludaře* 137vb, *nesěchu* 16krát (oproti třem dokladům *nesiechu*).²⁸⁶ Úžení *ě* (*resp.* *e*) > *i*, změnu v krátkých slabikách analogickou k monoftongizaci *ie* > *i*, ponecháváme s připojením staročeského lemmatu: *odpovidě* „otovědět“ 172vb, *odpovidě (sě boha)* „otovědět sě“ 195va, *obit* „obět“ 180vb, *svidčila* „svědčiti“ 181ra; *sbišši* „sběhnúti“ 170va, *uzřiv* „uzřieti“ 145va, *nim* „on“ 147va, *pojivši* „pojieti“ 215ra.²⁸⁷ Záměnu *ě/e* po retnicích ponecháváme dle rukopisu s připojením staročeského lemmatu:²⁸⁸ jednak ztrátu jotace po retnicích²⁸⁹ a po palatálách²⁹⁰ (*povesiti* „pověsiti“ 134ra, *velme* „velmě“ 160rb, 191vb, *velíme* „velimě“ 167vb, 171va, *opet* „opět“ 178v, *človečstvie* „člověčstvie“ 180ra, *verně* „věrně“

²⁷⁷ Celkem jsme v KázDzikSet napočítali 240 dokladů.

²⁷⁸ „Zvláštnost, s kterou sme [sic!] se posud v žádném jiném rukopise českém nepotkali, jest psaní mužského jednotného nominativu přídavných [sic!]: *slawnyg*, *dostognyg*, *osmyg*, *lytyg*, *wiecznyg*, úkaz to, jehož se stanoviska dialektologického vyložití neumíme.“ (Jireček 1875, s. 443). Nám se bohužel také dosud nepodařilo v dochovaných pramenech nalézt obdobný doklad.

²⁷⁹ U každého výskytu je připojena transliterovaná podoba pramene.

²⁸⁰ Ponecháváme kolísání se standardní podobou *nikdy*, která je zastoupena 33krát.

²⁸¹ Jedná se o staženou podobu tvaru 2. os. imper. slovesa *smýti*.

²⁸² V KázDzikTemp nacházíme jeden doklad v překladové glose *czychig* = *čichý* 46v.

²⁸³ Srov. Marečková 1958.

²⁸⁴ Srov. Tříška 1995–1996, s. 183.

²⁸⁵ Srov. Komárek 1969, s. 122.

²⁸⁶ Četné doklady též ve Lvov, srov. Kúst 1915, s. 407.

²⁸⁷ V hodnocení tohoto jevu se dosavadní literatura značně rozchází. Podle Gebauera se jedná o písarskou manýru, kterou není třeba respektovat (srov. Gebauer 1894, s. 193n.), s ním do jisté míry souhlasí J. Stanislav, který by však některé jevy chápal jako jazykové (srov. Stanislav 1956, s. 42). Jako jazykový jev příznačný pro moravská nářečí hodnotí absenci *e*-ové složky Bartoš (1864, s. 60n.), Trávníček (1935, s. 108), Marečková (1958, s. 235n.) a Greň (1988, s. 131); srov. též Šipková 2000; Černá 2005, s. 77.

²⁸⁸ V. Kúst tyto jevy zachycené ve Lvov odmítá s tím, že „skutečně jen malá část jest reflexem skutečné výslovnosti, mnohé lze pravděpodobněji vyložití neobratností starých písařů a kolísavostí písarského usu“, a dodává, že pak by musel tento jev podle některých dokladů nastat i v slabikách dlouhých, což je „pravděpodobné“ (srov. Kúst 1915, s. 293n.). Naopak, Z. Greň je řadí do skupiny moravismů sekundárních, tj. vyskytujících se nejen v nářečích moravských, ale také některých slovenských a českých (srov. Greň 1988, s. 131).

²⁸⁹ Srov. Gebauer 1864, s. 198nn.; Bělíč 1972, s. 233, 282; Tříška 1995–1996, s. 183.

²⁹⁰ Srov. Gebauer 1864, s. 373; Tříška 1995–1996, s. 183.

208rb, *bežieše* „běžeti“ 164rb, *běžiece* „běžeti“ 165vb, *přibehši* „přiběhnúti“ 178rb, *svečskéj* „svěčský“ 167ra, jednak nadbytečnou jotaci po retnicích (125v, *kúpěli* „kúpel“ 172vb). Zápisy s chybějící jotací po *t* a *ň* interpretujeme na základě dalších nestandardních jevů jako depalatalizované podoby, charakteristické pro některá východní nářečí, a v transkripci je ponecháváme s uvedením lemmatu (*křstenie* „křšćenie“ 183rb, 183vb, *čsten* „čstíti“ 148vb, *ješte* „ještě“ 200rb, *čistote* „čistota“ 209va; *nemž* „on“ 162va, *nem* „on“ 217va, *méne* „málo“ 133rb, *najméne* „málo“ 162ra, *tajne* „tajně“ 165rb, 191va, *jme*²⁹¹ „jmě“ 158ra, 187rb, 192vb. V některých případech však jotaci odstraňujeme, přestože by se dala vysvětlit též slovtvornou analogií (*mladyenty* = *mládenčí* „mládenec“ 180va, srov. 3.3.3.2).²⁹² Podobu *mier* se sekundární jotací ponecháváme bez poznámky jako již lexikalizovanou.

Vzhledem ke stáří opisu ponecháváme jotaci všude, kde je náležitá, nenáležitou jotaci považujeme za písařskou manýru, a odstraňujeme ji proto s uvedením transliterované podoby pramene v poznámce u každého výskytu kromě výše uvedených odůvodněných příkladů. Ve většině zápisů totiž jota ve spřežce *ye/ie* vyjadřuje pravděpodobně již jen měkkost předchozí souhlásky (srov. zápis asibilovaného *ć*, 3.2.1.10.4.2), u písaře C se jota ve funkci naznačení měkkosti předchozího konsonantu navíc vyskytuje ve spřežce *yo* (*donyowadz* = *doňovadž* 152ra, *dnyowe* = *dňové* 2krát 128vb, 187va), u písaře L ve spřežce *ya* (*Wffyak* = *však* 208vb, *wynyat* = *vyňat* 208vb, *neprzyatel-* = *nepřátel-* 3krát,), na několika místech ji však odstraňujeme jako písařskou manýru, která neodráží měkkou výslovnost (*przeŷtyanye* = *přestánie* 214ra, *czyeffyarz* = *ciesař* 208vb), v jednom případě však spřežku interpretujeme jako dvojhlásku proniknuvší vlivem slovenštiny (*nebeffya* = *nebesia* 5krát). Rozkolísaný záznam jotace v rukopise tedy poukazuje na to, že distribuce *ie/ye* označujícího *ě/ie* nebyla v množství dokladů opřena o soudobý výslovnostní stav, o čemž svědčí také tzv. nenáležitá jotace, tj. výskyt digrafu *ie/ye* v historicky nenáležitých pozicích, v krátkých slabikách s původním *e* a v dlouhých slabikách s původním *í*.²⁹³

Hojná nenáležitá jotace, kterou nacházíme u obou písařů, v mnohem větší míře však u písaře L, proniká nejčastěji po hláskách *ř, j, č, ž, s, š*, resp. je vázána na grafémy (tj. také jsou-li součástí spřežky) *z, s, f, g*. V kořeni ji nacházíme jak v krátkých slabikách (*cziele* = *čele* 208va; *trzyetye* = *třetie* 28krát; *poŷyel* = *posel* 209ra; *pozyehnaty* = *požehnatí* 209ra; *gyeŷt* = *jest* 18krát; *fyeŷt* = *šest* 211vb), tak v dlouhých slabikách, kde

²⁹¹ Srov. Stanislav 1956, s. 38n.

²⁹² Podle Gebauera lze tento jev vysvětlit jednak jako zvrtnou analogii ke ztrátě jotace, jednak jako dialektismus doložený např. ve Lvov či PasKlem (srov. Gebauer 1894, s. 146n.).

²⁹³ Srov. Černá 2006, s. 79.

ji nejčastěji odstraňujeme (*myelemu* = *milému* 217rb; *myflielye* = *myslěše* 155va, *dyeliechu* = *dělěchu* 153ra; *modlefy* = *modlěše* 148ra, *wolyechu* = *volěchu* 193ra; *ponyezenye* = *poniženie* 193rb, *myeru* = *myrru* 176ra; *hrzebiekow* = *hřebikóv* 202rb), ale v několika případech ji necháváme jako variantu (*ozzyety* = *ožieći* „ožěci“ 175va; *dwye* = *dvie* „dvě“ *štěnc* 210rb). Zvláštním jevem je podoba *nazievati*, která se objevuje výlučně, kterou však emendujeme navzdory tomu, že ji StčS uvádí jako variantu (v StčSExcerpci jsou doklady pouze z EvVid, který se prosycen nenáležitou jotací).²⁹⁴ Dále proniká do koncovek tvarů substantiv a sloves. V deklinaci ji nejčastěji nacházíme v zakončení středních *ɔjo*-kmenů (lok. sg.: *bozftwye* = *božství* 124rb, *kralewftwye* = *králevství* 125rb,²⁹⁵ instr. sg.: *wzkrzyeffyeny* = *vzkříšením* 199vb, *kopyem* = *kopím* 4krát 201rb), středních *jo*-kmenů (ak. sg.: *morzye* = *moře* 210vb), mužských *o*-kmenů (vok. sg. m.: *bratrfy* *Petrffy* = *bratře Petře* 201va), ženských *ɔja*-kmenů (*lodye* = *lodi*), ale také v zakončení zájmen (lok. sg. f.: *nye* = *nie* 203va, ak., gen. sg. n.: *wafye* = *vaše* 133ra, *wfyeho* = *všeho* 133vb). Ve flexi proniká nejčastěji do zakončení 3. sg. imperfekta (celkem 229 dokladů, např. *lezieffy* = *ležeše* 139ra), 3. pl. aoristu (*nemozyechu* = *nemožechu* 172ra), participií (*wzrzewfy* = *uzřevše* 173ra, *rzkuczye* = *řkúce* 173rb, *posfyllugye* = *posiluje* 178va). Kromě toho často proniká před zakončením *-enie* (*vtyeffyeny* = *utěšenie* 209ra).

Hlásky *o, ó*

Hlásky *o, ó* jsou zaznamenány grafěmem *o*, ve dvou případech je délka zaznamenána geminátou *oo* (*dooftogen* 156r, *dooftoyny* 153v; jednou nacházíme digraf *oo* též v krátké slabice: *v boozye* = *u božie* 149v). Dloužení náslovného *o-* po neslabičných předložkách nerekonstruuujeme. V koncovce gen. pl. m., ve které odpadl koncový konsonant, ponecháváme dlouhé *ó* (*diwo* = *divó* 131vb, *z uokowo* = *z uokovó* 146vb, 147ra).²⁹⁶ V zápise nacházíme též několik dokladů na provedení přehlásky *o > ě*²⁹⁷ (*tiesařevi* 130vb, *králev-* 91krát vs. *králov-* 257krát). Mimo přehlásku narážíme na změnu *o > e* (lok. sg. m. *temto* 124vb, 125ra, 127ra, *onem* 129rb, 165ra, *jednem* 154vb, 185va), kterou Gebauer vykládá jako kontaminaci měkkých a tvrdých tvarů.²⁹⁸

Hlásky *u, ú*

Hlásky *u, ú* jsou zachyceny prostřednictvím grafémů *u, v, w*, příp. spřežek *uu, wu*, příp. ligaturou *w*, přičemž distribuce je velice rozkolísána ve všech pozicích, a proto byla při

²⁹⁴ Srov. StčS s. v. *nazývati*.

²⁹⁵ Neutra na *-stvie* lze však interpretovat též jako tvary *o*-kmenové zakončené na *-stvo* (srov. 3.3.3.2).

²⁹⁶ Srov. Gebauer 1896, s. 56.

²⁹⁷ Grafémy *o* a *e* jsou si vizuálně velice podobné, nelze proto vyloučit, že jde o pouhý písařský omyl.

²⁹⁸ Srov. Gebauer 1896, s. 437n.; 1894, s. 240n.

transkripci standardizována. Hláska *u* je zaznamenána grafémem *u* (*uſta* = *uſta*²⁹⁹ 217 ra), *v* (*vdyelana* = *udělána* 215vb), *w* (*wvrzechu* = *uvrzechu* 128va, *kralwo* = *králuo* 156va, *eſaw* = *Esau* 143vb). Hláska *ú* je zaznamenána spřežkou *uu* (*mnuu* = *mnú* 208rb, *uuſt* = *úst* 128rb), spřežkou *wu* (*ſluhwu* = *sluhú* 148ra, *rukwu* = *rukú* 188va) či ligaturou *w* (*drahw* = *drahú* 127va). Hláska *ú* z *ó* je zaznamenána grafémem *u* (*ruze* = *rúže* 191rb, *czwoku* = *cvokú* 130vb, *wrzedu* = *vředú* 132vb, *apoſtolu* = *apoštoľu* 141vb, *angelu* = *anjelú* 176vb, *chrzyechu* = *hřiechú* 218rb). V přepise ponecháváme takové zápisy jako rané projevy provedené změny *uo* > *ú*, jednak s ohledem na hojnou diftongizaci *ó* > *uo* (*buoh* 352krát vs. *bóh* 16krát) i *o* > *uo* (*buojiece se* 128vb, *truoji* 141vb, *muosíme* 162vb, *muosiš* 207va; jako diftongizaci v krátkých³⁰⁰ slabikách hodnotíme také zápisy *uotce* = *uotce* 140v, *wohni* = *uohni* 186ra, *wo herodowi* = *uo Herodovi* 152ra, *wo apoſtolech* = *uo apoštolech* 216ra),³⁰¹ zejména s ohledem na to, že v nářečních textech je tato změna doložena poměrně brzy.³⁰² Pro přepis *ú* jsme se rozhodli také v případě rozepsání ligatury *w* (*dyw* = *divú* 158ra, 161va), která vždy zastupuje dvě hlásky (*vu/vú*).

Přehláska *u* > *i*, *ú* > *i* proběhla důsledně v apelativech (*kraliji* 167vb; neprovedena je jen jednou: *cúdichu* 139ra) i v propriích (*Jidita* 158vb; ovšem *Judášovi* 192ra).

3.2.1.10.2 Slabikovorné likvidy *r*, *l*; vkladné vokály

Průvodní vokály kolem slabikotvorných likvid v transkripci ponecháváme, vzhledem k časté formální neprůhlednosti tvaru připojujeme též staročeské hyperlemma. Široké zastoupení průvodních vokálů (*a*, *e*, *i*, *u*) vysvětluje M. Komárek tím, že „vokální prvek slabičných likvid byl [...] značně nestálý, nezávazný, jeho výslovnost i postavení (před likvidou nebo za ní) byly velmi proměnlivé“.³⁰³ Průvodní vokál *e* stojí při *l*, a to buď před ním (*ſyelzyty* = *selziči* „slzicě“ 211vb),³⁰⁴ nebo po něm (*ſmrtdleneho* = *smrtdleného* „smrtdlný“ 213rb).³⁰⁵ Průvodní vokál *a* při *r* (*zraczadlo* = *zracadlo* „zrcadlo“ 180va) hodnotí A. Knop jako hláskový polonismus,³⁰⁶ Gebauer vykládá nářeční podoby vlivem analogie: „Dial. smradutý BartD. 11 (zlin., smrdutý) a mrazně t. 127 (opavsk.) mají *-ra-* analogií podle subst. smrad a mráz.“³⁰⁷ Poněkud stranou stojí podoba *skroz/skrozě*, která se v zápise objevuje celkem 55krát (oproti 149 výskytům *skrz/skrzě*). Gebauer ji vykládá

²⁹⁹ M. Nedvědová uvádí tento lexém mezi dvojslabičnými neutry, u nichž kolísá kvantita; v této práci se kloníme v nom. pl. ke krátké variantě *uſta*, v gen. pl. však upřednostňujeme variantu dlouhou *úſt*.

³⁰⁰ Tento jev bývá hodnocen jako písarská analogie (srov. Kůst 1915, s. 294n.).

³⁰¹ Vyloučit ovšem nelze, že se jedná o zachycení protetického *v-*, které snad proniklo do opisu z předlohy. Jako písarský omyl hodnotíme zápis *kuo* (*božie službě*) 198vb a přepisujeme jej *ku*.

³⁰² Srov. Marečková 1958, s. 97; Gebauer 1894, s. 243; 1896, s. 56.

³⁰³ Komárek 2012, s. 89.

³⁰⁴ Srov. Gebauer 1894, s. 289n.

³⁰⁵ Srov. Gebauer 1894, s. 297n.

³⁰⁶ Srov. Knop 1965, s. 25. Srov. též Tříška 1995–1996, s. 183.

³⁰⁷ Gebauer 1894, s. 298.

jako nářeční tvar, který je možno nalézt též v jiných slovanských jazycích, tuto podobu proto ponecháváme dle pramene bez poznámky či lemmatu.³⁰⁸ Zápisy *muluwye* = *mluvě* 208rb, *muluwyty* = *mluviti* 212rb emendujeme, třebaže by se snad daly vysvětlit tendencí vkládat vokály kolem slabikotvorných hlásek z obou stran.³⁰⁹

3.2.1.10.3 Souhlásky

Hlásky *d*, *d'*

Hlásky *d* je pravidelně zapsána grafémem *d*, geminátu *dd* nacházíme pouze tam, kde je náležitá z morfologického hlediska (ve slovech *oddati* a jeho odvozeninách). V řadě zápisů se odráží rozkolísaný stav skupiny *kt* a *kd* (*gd*) v iniciálním postavení: *kdyz* i *kyz* 216rb, *kdyby* i *kyby* 125vb, ale také *ktery* i *kdery* 162vb, ponecháváme proto v těchto případech kolísání dle pramene.³¹⁰ Co se týče zastoupení hláskové podoby předpony *ot-/od-*, je stav víceméně vyrovnán.

Hlásky *d'* je zachycena jednak grafémem *d*, jednak grafémem *d* s průvodním znakem *y* před vokály *e* (*dyety* = *děti*), *o* (*potwrdyowaffye* 170va = *potvrďováše*). Písař C používá kromě toho též spřežku *dg* (*dgabelskym* 148rb, *dgablu* 173rb, *dgablu* 196ra, *dgabel* 216ra).³¹¹ Asibilace *d' > ʒ*, na kterou narážíme v některých dobových nářečních textech,³¹² v zápise dzikovském nepozorujeme, což je v případě hojného zachycení asibilace *t' > ć* poněkud překvapivé (srov. 3.2.1.10.4.2). Geminátu *dd* nacházíme pouze tam, kde je náležitá z morfologického hlediska (*oddyelen* = *oddělen* 126va).

Hlásky *f*

Hlásky *f* se v apelativech a propriích zapisuje prostřednictvím grafému *f*, spřežky *ff* nebo *ph* (*Effrodyffe* 189va, *Huffat* 156va, *Pharaon* 216vb, *Sapharz* 205rb). Při transkripci zdomácnělých apelativ přepisujeme spřežky *ff* a *ph* jako *f*. Záznamy proprií s *ph* často počešťujeme, zvláště pokud se skloňuje, příp. vyskytují-li se obě dublety, sjednocujeme prepis ve prospěch české: *Effrodyffe* = *Efrodíše*, *Ephez/Ephes* = *Efez/Efes*, *Philet* = *Filet*, *Philip* = *Filip*, *Pharaon* = *Faraon*, *Iozeph* = *Jozef*, *Raphael* = *Rafael*, *Cleophas* = *Kleofáš*, *Alphea* = *Alfea*, *Iozaphat* = *Jozafat*, *Porphirius* = *Porfirius*, *Thephilus* = *Tefilus*;³¹³ ponecháváme však např. podobu osobních jmen *Huffat*, *Phebe* a *Phebo*.

³⁰⁸ Srov. Gebauer 1894, s. 297.

³⁰⁹ Srov. Kúst 1915, s. 297.

³¹⁰ Srov. Gebauer 1894, s. 324; StěSZkratky, s. 47.

³¹¹ Tyto doklady transkribujeme *d'ábel-*, doklady zapsané *dyabel/diabel* přepisujeme v příslušném tvaru *diábel*.

³¹² Srov. Greň 1988, s. 134.

³¹³ Necháváme jako hláskoslovnou variantu jména *Teofilus*, také *Teohilus* 191rb.

Hláška *g*

Hláška *g*, objevující se zejména v propriích cizího původu, je zapsána jedině grafémem *g* (*Gorgyaffowy* = *Gorgiášovi* 205rb). Ve zdomácnělých propriích a v apelativech cizího původu grafém *g* přepisujeme nejčastěji jako *j* (*egipt* = *Ejpt* 193vb, *Ewange*^a = *evanjelista* 135vb, *angelem* = *anjelem* 138va), v některých případech však jako *g* (*Magdalena*, nikoli *Majdalena*). Hlásková podoba některých proprií může poukazovat na východní nářeční původ písaře, např. výhradní podoba *Zigmund* jako odraz znělé výslovnosti párových souhlásek před jedinečnými souhláskami (a před samohláskami a na mezislovním předělu i na švu morfémů), která je podle Běliče příznačná pro část středomoravských a východomoravských nářečí.³¹⁴ Ponecháváme též podobu *langrabie*, která poukazuje buď na to, že výraz nebyl v domácím jazyce dostatečně asimilován, nebo na již zmíněnou znělou výslovnost.

Hlásky *h, ch*

Hláška *h* je zpravidla zaznamenána grafémem *h*, jednou též geminátou *hh* (*hhrzyeffne* 195va). Na několika místech lze pozorovat zápis *ch* na místě náležitého *h*, který interpretujeme jako zachycení neutralizované výslovnosti na konci slova (např. *sních* 179vb, *vyběch* 173va) či před neznělým konsonatem (*křechkéj* 141ra; *křechkost* 194vb; *křechkú* 217vb, *flechka* = *zlechka* 220rb). Takový zápis však nacházíme i tam, kde nelze vysvětlit výslovnostní spodobou (např. mezi vokály ve tvarech *buocha* 128va, *knichách* 148va, *mnochých* 168va). Zápis *ch* namísto náležitého *h* lze najít několikrát též v iniciální pozici: např. *chluchých* 151ra či *chřiech-* (16krát). I přesto, že není možné se jednoznačně rozhodnout, zda tyto zápisy odrážejí pouze písařovu nejistotu ohledně správné hláskové podoby způsobenou právě vlivem probíhajících asimilačních změn, nebo odrážejí jeho nářeční původ,³¹⁵ případně jsou pouhým odrazem nezvládnutého pravopisu, rozhodli jsme se je v transkripci zohlednit a pro neprůhlednost formy je uvádíme s lemmatizovanou podobou.³¹⁶ Na nářeční oblast polsko-česko smíšeného pruhu ovšem poukazuje kombinace tří, byť sporadicky zachycených jevů:³¹⁷ *g* na místě náležitého *h* (*bogoboyny* „bohobojný“ 157va, *ynged* „inheď“ 184ra, *rozgnyewaw* „rozhněvati“ 148ra, *Gegoz* „jeho“

³¹⁴ Srov. Bělič 1972, s. 257n. Připouštíme ovšem též možnost, že znělá výslovnost signalizuje cizí původ slova (srov. Trávníček 1935, s. 124).

³¹⁵ Srov. Tříška 1995–1996, s. 183; Bělič 1972, s. 42.

³¹⁶ A. Knop tyto jevy ve slezské češtině 16. století klasifikuje jako polonismy (srov. Knop 1965, s. 25).

³¹⁷ „Omezený rozsah *g* v nářečích českého jazyka s výjimkou pol.-čes. smíš. pruhu (§ 10) je důsledkem změny starého slovanského *g* v *h*, kterou se zhruba od poloviny 12. stol. čeština spolu se slovenštinou odlišila od polštiny. Pokud se souhláska *h* v některých slovech vyskytuje i v pol.-čes. smíš. pruhu, hlavně na jeho západním okraji (např. *hoz'ic'* ‚hodit‘ vs. *choz'ic'* ‚chodit‘ aj.), jde zřejmě o novější vliv sousedních slez. nářečí a spis. češtiny; zčásti se zde pak mísí *h* s *ch* (např. *hruza*||*chruza* [...] a naopak *chlyv*||*hlyv* ‚chlév‘).“ (Bělič 1972, s. 42).

176va), protetické *h* (*hoslyczy* „oslicě“ 215rb), a *h* na místě náležitého *ch* (*hlebu* „chléb“ 131rb); tyto jevy v transkripci respektujeme s uvedením hláskové podoby k roku 1300. Zápis *nyewyech* „hněv“ 138v, odstraňujeme jako písařský omyl, ačkoli snad není vyloučeno chápat jej jako zjednodušení hláskové skupiny po předložce. Původní neasimilovanou podobu *chřbet* ponecháváme. Hláska *ch* je zapsána výhradně spřežkou *ch*. Jediný odlišný zápis *htyes* = *chtěš* 145va hodnotíme jako chybu, ačkoli i zde by se snad dalo uvažovat o nářečním jevu typu *hleb* „chléb“ uvedeném výše.

Hláska *j*

Hláska *j* je nejčastěji zaznamenána grafémem *g* (*zgewnye* 213ra,³¹⁸ *zgewnye* 218vb), dále pak grafémy *y* (*przyyat* = *přiját* 208vb, *odye* = *odje* 181ra, *troye* = *trojé* 195rb), *i* (*Iydas* = *Jidáš* 205rb) či spřežkou *yg* (*dostoygenštwy* = *dostoženství* 210ra) nebo *ig* (*troigie* 216ra). Pobočné slabiky ponecháváme v transkripci podle pramene: (*k nemu lyde*) *dyechu* = *diechu* (tj. *šli*) 194ra. V případě dubletních podob proprií s *-i/-j* přepisujeme ve prospěch varianty s *i*: *Abigail*, *Kain*, *Achaia*, *Sinai*, varianty *Iohannis/Iohannes* ponecháváme pouze v latinských nadpisech a incipitech, v českém textu používáme variantu *Johannes*. Podobu jména *Ayrius* necháváme podle pramene.

Hláska *k*

Hláska *k* je zachycena nejčastěji grafémem *k*. Kromě toho je pro její záznam použit grafém *c*, a to v apelativech a propriích cizího, ale i domácího původu (*kracowa* = *Krakova* 211rb, *Weronyca* = *Veronika* 214va, *cristus* = *Kristus* 219rb, *cardinal* i *kardynal* = *kardinál* 2krát 211ra, *cleczal* = *klečal* 200rb, *zaplacawffy* = *zaplakavši* 211vb, *neplacalo* = *neplakalo* 212ra, *credu*³¹⁹ = *kredu* 214vb). U hláskoslovných variant proprií s *-c/-k-* přepisujeme ve prospěch české podoby i v případě, že je původní koncovka (*Klimentus*, *Kornelius*, *Konstantin*), pouze zápis *maczedonii* přepisujeme *Macedonii* 192va. Zápisy proprií obsahující grafém *q* při přepisu adaptujeme na českou podobu *kv* (*Kvirinus*, *Kvirin*, *Kvincián*), v případě záznamu hlásek *ks* však necháváme kolísání podle rukopisu (*Sixtus/Sikstus*).

Hláska *l*

Hláska *l* je zachycena zpravidla grafémem *l* a často též spřežkou *ll* (nejčastěji ve výrazu *lle* = *le* a *alle* = *ale*, *zhrzell* = *zhrzel* 175rv, *pollyczek* = *políček* 175va, *powollenym* = *povolením* 180rb, *zlle* = *zle* 216vb, *zllemu* = *zlému* 217va, *kostellu* = *kostelu* 210vb, *tyellesne* = *tělesně* 211rb, *tollyk* = *tolik* 212va), které ovšem přisuzujeme platnost pouze grafickou a při transkripci na ni nebereme ohled.

³¹⁸ Původně písař L zapsal *zewnye*, *g* nadepsáno rukou C.

³¹⁹ Připsáno *in margine* u slova *kreda* v samotném textu.

Hláška *m*

Hláška *m* se zapisuje grafémem *m*, ve zkrácené podobě též vlnovkou nadepsanou nad předcházejícím vokálem (*nyczē* = ničem 181ra), též na mezislovním předělu (*kēnye* = ke mně 179rb).

Hlásky *n, ň*

Hláška *n* se vyjadřuje grafémem *n*, ve zkrácené podobě též vlnovkou nadepsanou nad předcházejícím vokálem (*tēto* = tento 179vb). Geminátu *dd* nacházíme pouze tam, kde je náležitá z morfologického hlediska (a kromě toho pravidelně u slova *zákonnik* a jeho odvozenin). Hláška *ň* je zachycena jednak grafémem *n*, jednak grafémem *n* s průvodním *y* před vokály *e* (*nyemz* = němž 174vb),³²⁰ *a* (*wynyal* = vyňal 202va, *fnial* = sňal 171vb), *o* (*pnyowe* = pňové 142ra, *donyowadz* = doňovadž 152ra, *ponyowadz* = poňovadž 153ra, *dnyowe* = dňové 187va, *naplnyowaty* = naplňovati 157rb) a *u* (*p/ro/myeniuge* = proměňuje 195rb).

Hláška *p*

Hláška *p* je zachycena zpravidla grafémem *p* a často též spřežkou *pp* (*kopp* = kop 212rb, *byffkupp* = biskup 209ra), které ovšem přisuzujeme platnost pouze grafickou a při transkripci na ni nebereme ohled.

Hlásky *r, ř*

Hláška *r* se zapisuje zpravidla grafémem *r*, často se ovšem na místě, kde bychom čekali zápis *r*, objevuje zápis *rz* (např. sg. tvar vztažného zájmena *Kterzyz* = kteříž 217rb),³²¹ tento zápis při transkripci respektujeme. V případě proprií necháváme kolísání *-r/-ř* (*Lazar/Lazař*, *Křistor/Kristofor*). Hláška *ř* je zachycena dvou- až třípísmennou spřežkou se *z*-ovou složkou (výlučně *rz*) nebo *s*-ovou složkou (*rf*: *gytrfny* přepisujeme *jitrní* 124ra, *rff*: *trffye* transkribujeme *třie* 124ra). U spřežky *rff* však vyvstává někdy otázka, zda ji interpretovat jako hláskovou skupinu *rs* nebo *řs*: v případě *kaczyerffky* 181vb jsme se rozhodli pro přepis *kacieřský*, stejně tak doklad *koperffke* 218rb přepisujeme *kopěřské* (doklad *koperftwie* 218rb však přepisujeme s původní hláskovou podobou *koperstvie*), *morffka* 206vb přepisujeme *mořská*, *strunarffkym* 205vb transkribujeme *strunařským*.³²² U slovesa *řeci* dochází v některých tvarech jednak ke kolísání *r/ř*, jednak k pronikání průvodních vokálů,³²³ kolísání proto ponecháváme podle znění rukopisu (*rzyeczyete* chápeme jako kontaminovanou podobu 2. os. pl. ind.

³²⁰ Často se však objevuje zápis *nem*, který interpretujeme jako nářeční ztrátu jotace, viz 3.2.1.10.1.

³²¹ Opačnou změnu, *r* na místě *ř*, hodnotíme ve všech dokladech jako písarskou chybu vyskytující se nejčastěji na předělu řádků (např. *pr-ygymaly* 127ra).

³²² Srov. Komárek 1969, s. 113.

³²³ Srov. Gebauer 1894, s. 345.

préz., a přepisujeme ji *řečete* 211va; z kolísajících podob imperativu se nachází pouze varianta *řc-*).

Hláská *v*

Hláská *v* je zaznamenána grafémy *w*, *u* a *v*, přičemž nelze říci, že by jakýkoli z nich byl zastoupen výhradně v jedné pozici. Nacházíme tak kromě *w* v iniciální pozici také *v* (*vrzyechu* = *vrziechu* 133ra, *vfw ruku* = *v svú rukú* 188ra), uprostřed slova pak *u* (*Dauid* = *David* 180ra, *Paula* = *Pavla* 139rb). Na záměny *v* a *b* v zápise KázDzikSct nenarážíme, ačkoli je tento jev doložen zejména ve východních nářečích, jediný sporný doklad *vdynym* 165rb chápeme jako písařský omyl (grafémy *v* a *b* si byly vizuálně podobné) a přepisujeme podle smyslu *bděním*.

Hlásky *s*, *š*, *z*, *ž*

Hláská *s* je zachycena grafémem *f*: ve všech pozicích (*flowa* 148va, *zagifte* 149ra, *przeff* 150ra); grafémem *s*: zpravidla ve finální pozici, jednou též i v iniciální (*sye* 147va); spřežkou *ff*: ve všech pozicích (*ffwazany* 151rb, *maffo* 127v, *przeff* 151ra); spřežkou *fff*: jednou v iniciální pozici (*fffwym* 214vb); grafémem *z*: ve všech pozicích (*mozazne* = *mosazné* 168vb, *wyzazeny* = *vysazeni* 169ra, *z anczykryftē* = *s Ancíkristem* 131ra, *dzera* = *dsera* 143ra, *dzeru* = *dseru* 153rb, *ztrzyebra* = *sřiebra* 154ra; *zkrzypyety* = *skřipěti* 191ra, *zte* = *ste* „býti“ 129r, *kdez* = *kdes* 168rb, *zczyefyte* = *sčestie* 211va, číslovky na *-nazty* = *-nástý* 67krát).

Hláská *š* je zaznamenána grafémem *f*: ve všech pozicích (*feft* 132rb, *naywyeczfy* 132va, *przewzdygef* 136ra); grafémem *s*: v iniciální nebo finální pozici (*Sesta* 169va, *przydes* 164rb); spřežkou *ff*: ve všech pozicích kromě iniciální (*awffak* 126vb, *odwodyff* 131va); spřežkou *sf*: v iniciální pozici (*Sfed* 191va); grafémem *z*: *wzkrzyzenie* = *vkříšenie* 199va, *towarzyzstwo* = *tovařištvo* 135va; *wydyz* = *vidíš* 128rb; *drzyz* = *držíš* 191va).³²⁴

Hláská *z* je zachycena grafémem *z*: ve všech pozicích (*ztratil* 198rb, *skroze* 198rb, *bez* 198va); spřežkou *zz*: v iniciální pozici (*zzkrzyeffyl* 175ra), ve finální pozici (*wyzez* 212v); grafémem *f*: ve všech pozicích (*fachowas* = *zachováš* 154ra;³²⁵ *skrfye* = *skrže* 160vb; *brzefye* = *březě* 169rb; *obrzefowaty* = *obřezovati* 181rb; *wyczefom* = *vícezóm* 185vb; *czifye* = *cizie* 218va; *fastupt* = *zástupť* „zástup“ 219ra; *wfechu* = *vzechu* 185va; *fnamenawagy* = *znamenávají* 209rb; *fwyestowal* = *zvěstoval* 159rb); spřežkou *ff*: v neiniciální a nefinální pozici (*tyffoloznyty* = *čizoložníci* 129ra, *weffty fye* = *vězti se* 204ra).

³²⁴ Poslední dva doklady by šlo vysvětlit snad změnou znělosti na konci slova, která je dochována v některých nářečích (srov. Kůst 1915, s. 408).

³²⁵ Původně zapsáno *fchowas*, a písař nadepsal, ovšem sykvaku již nepřepsal.

Hláška *ž* je zachycena grafémem *z*: ve všech pozicích (*ze* 200rb, *bozieho* 198rb, *kdyz* 199va); spřežkou *zz*: v neiniciální a nefinální pozici (*gezzka*³²⁶ 184vb); grafémem *f*: ve všech pozicích (*krzife* = *kříže* 154ra; *krzyfyfe* = *křížě* 154rb; *byefyfe* = *běžiše* 139va; *Kdys* = *když* 154ra; *gyes* = *jiež* 168rb; *tychs* = *týchž* 213rb; *nychs* = *nichž* 207va; *w nyes* = *v niež* 150rb; *czfos* = *čsož* 162rb; *tieško* = *těžko* 145va; *Moyfyfes* = *Mojžieš* 13krát)³²⁷; spřežkou *ff*: v neiniciální a nefinální pozici (*fluffyeffye* = *slůžieše* 210va; *nefflušte* = *neslužte* 151rb; *Ambroffye* = *Ambrožě* 200va, *geffiffie* = *Ježíšě* 219ra, *geffyyffye* = *Ježíšě* 219ra).

Geminátu *zz* ponecháváme na morfologickém švu, kde značí *zz* (*zzu se* 154r, *zzadu* 156va), *zž* (*rozžieti* 130va, *rozžené* 140ra, *rozžeti* 148rb, *rozžehl* 154vb, *zazžieti* 174ra, *zželilo* 198va) či *žž* (tvary slovesa *zazžieti* a různé slovotvorné odvozeniny, 31 dokladů).

Vzhledem k rozkolísanému zápisu sykavek (písmeno *s* může podobně jako písmeno *z* označovat čtyři sykavky)³²⁸ jsme se rozhodli pro standardizaci podle etymologie, zejména v těch pozicích, ve kterých znělost nemá v češtině důvod kolísat (např. mezi vokály), na nestandardní pravopis uvedených dokladů však upozorňujeme přímo v textu uváděním transliterované podoby pramene. V některých případech však necháváme kolísání odrážející buď vlastní hláskový vývoj, nebo nářeční výslovnost (*prozba/prosba*, *sbožie/zbožie*, *strava/ztrava*, *sbierati/zbierati*, *spievati/zpievati*, *nalésti/nalésti*, vývoj předpony *vz-*: *vschopiti/vzchopiti*, *skriesiti/vzkriesiti*, *shubený/zhubiti*).

V případě hláskoslovných dublet, jejichž interpretace je ztížena homografií, přepis sjednocujeme ve prospěch převažující hláskové varianty: *apoštol*, *epištol*, *poskvrna*, *okrášlenie*, (*a*)*byšte*, *probošt*, *přenesenie*, *balšám*, *poprslek*, *skřipěti*, *spustek*, *svítězilý*. Kolísání podle pramene ponecháváme pouze v těchto případech: v podobě adverbia *točič* (> *totič*; je-li zapsáno *toczyz*) a *točiš* (> *točúš*, je-li zapsáno *toczyf*), *sbožie/zbožie*, *strava/ztrava*, *sbierati/zbierati*, *nalésti/nalésti*, předpona *vz-*: *vschopiti/vzchopiti*, *skriesiti/vzkriesiti* atp. Dále respektujeme zápis *z* grafémem *s* před hláskami znělými a jedinečnými (*s něho* 2krát, *s země* 4krát, *s měchu* 209va).

Vzhledem k neustálenosti zápisu sykavek nerespektujeme možné kolísání podob proprií s dubletními podobami a sjednocujeme je buď ve prospěch *s/š*: *Esau*, *Anastasia*, *Isodorus*, *Israhel*, *Eklesiastikus*, *Josef*,³²⁹ *Isaiáš*, nebo ve prospěch *z/ž*: *Anastazeus*, *Anastazia*, *Dionýz*, *Izák*, *Jeruzalém*, *Efez*, *Jezu-*. Stav dle rukopisu necháváme v případě

³²⁶ Tj. *ježka*, původně zapsáno *geřka*, podtečkováno.

³²⁷ Ojedinělý zápis *moyfes* 208ra transkribujeme jako citátovou podobu *Moyses*.

³²⁸ Srov. Marečková 1958, s. 233.

³²⁹ Vedle varinaty *Jozep*, která se v zápise vyskytuje dvakrát.

propria, ve kterém kromě zápisu sykavky kolísá též zápis hlásky *p/b*: *Alžběta* (9krát) / *Alšběta* (1krát) / *Alšpěta* (3krát) / *Alžpěta* (2krát) / *Elžpěta* (1krát) / *Elšpěta* (1krát). Z dubletních podob se *-š/-s* přepisujeme ve prospěch *š*: *Šimon* (gen. *Šimoně*, dat. *Šimoniovi*), *Šalomón/Šalomún*, *Zaldeš*.³³⁰

Hlásky *c, č, t, t'*

Hlásky *c* je v kázáních dzikovských zapisována ve většině případů spřežkou *cz*, zcela ojediněle pouhým grafémem *c* (v záznamu *proprii*: např. *Damašcin* 135vb, *Dyoklecyan* 152va; jednou též v apelativu: *lucernu* 159vb). Pro záznam hlásky *č* je používána spřežka *cz*, pouze v jediném případě, který interpretujeme jako písařskou chybu, je použit grafém *c* (*cifte* = *čisté* 194vb). Hlásky *t* je zpravidla zaznamenána grafémem *t* (který se vizuálně často neliší od písmene *c*), případně geminátou *tt* (výhradně tuto podobu nacházíme ve slově *zlatto* a jeho odvozeninách,³³¹ kterou v přepise ponecháváme, v zápise *fczytt* = *ščit* 153v ji však odstraňujeme bez poznámky jako grafický jev). Nacházíme též několik dokladů na změnu *t > d*, kterou v přepise respektujeme (*odvierali* 142ra, *odevřiena* 165va, *kdery* = *kdery*³³² 162vb). Hlásky *t'* je zapisována jednak pouhým grafémem *t*, jednak je měkkost naznačena pomocí průvodního grafému *y/i* před *-e-* (*tye/tie*: např. *tyelem* 135ra, *dietie* 143va) a před *-a-* (*tya/tia*: např. zápis *krzeftyan* nacházíme jen u písaře C, písař L má pouze *krzeftan*), jednou je naznačena geminátou *tt* (*obyett* 134va – transkribujeme jako nářeční podobu *obět'*,³³³ ostatní záznamy *obyet/obiet* přepisujeme *obět*). Zvláštním jevem je opakovaný výskyt grafému *d* namísto očekávaného *t* ve slově *dietě*: *dydyete* 135rb, *dyedye* 143rb; protože se nám dosud nepodařilo ve staročeských pramenech dohledat obdobný doklad, uchýlili jsme se k emendaci.

Vyslovované *t* zapsané spřežkou *th* ponecháváme zpravidla v *propriích* a slovech citátových (*Theofil*, *Arimathie*, *Matatheus*, *Seth*, *Pathmos*, *Matathias*, *Matathia*, *Theodora*, *Theodosia*, *Athenis*), naopak, jako jev pouze grafický jej hodnotíme ve slovech počestěných (tedy podléhají-li deklinaci) či domácích (*dorotha* = *Dorota* 190va, *rythyerzye* = *rytieř* 211ra, *lETH* = *let* 209va, *Katherzyna* = *Kateřina* 202ra, *Thoma* = *Tóma* 214vb, *czerthuom* = *čertuom* 212v, *deřth* = *děšť* 212v, *cztwrtheho* = *čtvrtého* 208ra, *lotha* = *Lot* 203ra, *Iudith* = *Judit* 125rb, *thabyta* = *Tabita* 138ra, *Margaretha* = *Margareta* 8krát, *kunrath* = *Kunrát* 167ra,³³⁴ *Martha* = *Marta* 188va, *Marthu* = *Martu* 209rb, *Dorothea* = *Dorotea* 190rb, *Nazareth-/Nazereth* = *Nazaret-/Nazeret* 5krát, *Mathyey* =

³³⁰ V rkp. *Zaldeffe*, ve staré češtině není doloženo.

³³¹ Kromě jediného dokladu: *zlatyczy* 187ra, který přepisujeme s jedním *t* jako *zlatici*.

³³² Srov. Gebauer 1894, s. 324, 449.

³³³ Srov. Gebauer 1894, s. 386nn.

³³⁴ Necháváme kolísání s podobou *Kunrát*.

Matěj 214vb, *mathyegye* = *Matějě* 214vb, *Bethanie* = *Betanie* 2krát 213vb, *Astaroth* = *Astarot* 2krát, *Berith* = *Berit* 2krát 151ra), a v transkripci jej proto nezohledňujeme.

3.2.1.10.4 Asibilace a změny zvrtné

U písáře C vedle relativně standardních zápisů uvedených v předchozím odstavci narážíme na poměrně častou záměnu grafému *t* a spřežky *cz* pro záznam hlásek *c*, *č* a *t'*. U písáře L jsme našli pouze jediný doklad: *fyzelzyty* „slzicě“ (211vb), podobu *nehczye* = *nehcíe* (209vb) pro tvar 3. os. pl. ind. prez. slovesa *chtieti* lze vysvětlit jako kontaminaci s hláskovou podobou dalších tvarů. Tyto záměny bývají badateli zkoumajícími staročeské prameny hodnoceny často jako moravismy, jak bude ukázáno dále. Poprvé je jako staročeské nářeční jevy uvedl J. Jireček,³³⁵ který i přes leckteré ukvapené a často nepodložené závěry³³⁶ přináší jakýsi inventář odchylek od většiny dobových zápisů. Podrobné poučení o diskutovaných jevech na rovině hláskoslovné a tvaroslovné z hlediska stavu soudobých dialektů i stavu zachyceného ve staročeských rukopisech nacházíme dále v historické mluvnici J. Gebauera. Zásadní hodnocení přinesla ale až přelomová studie V. Kůsta věnovaná dialektismům ve Lvov, ve kterém se dané záměny hojně objevují u tří písářů ze šesti: „Psaní *cz* za náležité *t'*, jakož i psaní *t* za *c* vyskytuje se ve velmi mnohých stč. památkách, i v nemoravských, a není tedy samo o sobě symptomem původu dialektického; zato případy kladení *t* za *č* jsou rozhodující, neboť jsou doloženy jen z textů zřejmě východního původu“.³³⁷ Otázku problematického hodnocení diskutovaných jevů reflektoval později též M. Komárek ve své historické mluvnici: „V staročeských památkách nacházíme velmi často na místě palatály *t'* grafiku *c*, *cz*, méně často na místě *d'* grafiku *dz* [...]. Tato grafika je odrazem výslovnosti souhlásek *t'*, *d'*. S tím pak souvisí jev opačný, totiž pronikání litery *t* v platnosti souhlásky *c*, např. *tiesarz* Kat. [...]. Ne zcela jasná je výslovnost slov, v nichž se zvrtnou analogií píše *t'* místo *c*. Gebauer, opíraje se o svědectví Jana Blahoslava, předpokládá, že se *t'* skutečně vyslovovalo. Blahoslav dovědčuje výslovnost *těsta* m. *cesta*, *tisař* m. *cisař* v moravském dialektu kolem Ivančic; výslovnost *tisař* je doložena i v nové době z východomoravských nářečí. Je tedy možné, že se v ojedinělých případech vyslovovalo zvrtnou analogií *t'* m. *c* i ve 14. století. Týká se to zejména těch slov, která máme s výslovností *t'* doložena později v mluveném jazyce (*tisař*, *těsta*, *František*, *Břetislav*).

³³⁵ Srov. Jireček 1887.

³³⁶ Některé jeho závěry negoval J. Vašica ve své práci o EvOl (srov. Vašica 1922) a F. Pastřnek ve studii o moravismech ve staročeských památkách (srov. Pastřnek 1890). Naopak, většinu Jirečkových hodnocení přijal F. Černý ve své edici EvOl (srov. *Evangeliář olomoucký* 1901) a V. Flajšhans v práci věnované obhajobě nářečních jevů v tomto prameni, která vznikala na pozadí rukopisných sporů (srov. Flajšhans 1896).

³³⁷ Kůst 1915, s. 296.

Je však málo pravděpodobné, že by se *t'* bylo skutečně vyslovovalo všude, kde se místo *c* v památkách píše; je např. nepravděpodobné, že by se vyslovovalo *chtieti* m. *chtienci* (part. prés.), *paniti* m. *panici*, *osliti* m. *oslici* atp. (všechny tyto příklady jsou doloženy). Z toho plyne, že záměnu litery (spřežky) pro souhlásku *c* grafěmem *t* je velmi často třeba považovat za jev pouze grafický (za zvrtnou písarskou analogii), vyplývající z blízkosti souhlásky *č* a asibilovaného *t'*.³³⁸ Psaní grafému *t* na místě náležitého fonému *č* (např. *zluty*, tj. *žlučí* Lvov 25v) Komárek zcela opomíjí, lze se proto pouze dohadovat, zda by záměnu považoval též za pouhou zvrtnou piseckou analogii.

Hodnocení diskutovaných nestandardních jevů lze hledat také v obecných transkripčních zásadách a v samotných transkribovaných edicích staročeských nářečních textů, jejichž editor se s danými jevy musel vypořádat. Například ve vydání *Legendy o sv. Kateřině* editor V. Vážný v poznámce uvádí: „Jako zvláštní dialektický rys hláskoslovný v legendě o sv. Kateřině se projevuje *t'*, psáno *t*, za *c*, *č*; naopak ovšem zase bývá *c*, psáno *cz*, za *t'*. Musíme si však připomenout, že věc se týká jen omezeného počtu dokladů a že v převážné většině příkladů je stav, jaký očekáváme v normální staré češtině. [...] Z těchto tří jevů možno asi nesporně pokládat za moravismus typ *tiesář*, podnes doložený, a snad i sporadickou změnu *č > t'*: *svytějem* ze *svyčějem*.³³⁹ Změnu *-ti > -ci*, doloženou hlavně v inf. *mlčeci* ap., nelze pokládat za nějaký zvláštní dial. rys, neboť se vyskytuje i v hojných textech staročeských, kde by se dalo těžko mluvit o moravismech.“³⁴⁰ Nutno dodat, že Vážný ze všech uvedených jevů ponechává v transkripci podobu „tisař“ a jednou též ve spojení „na svém těle“ (místo náležitého „čele“, *Dvě legendy* 1959, s. 161, verš č. 1641), všechny ostatní výskyty s poznámkou odstraňuje. Jistý návod, jak tyto jevy transkribovat, předkládá J. Daňhelka ve svých *Směrnících pro vydávání starších českých textů*. U hlásky *c* uvádí: „,t' [sic! při tisku snad vypadla část textu „Psaní ,c' místo“] (vyslovovaného t') (např. ,cis'uc, cělestný‘), je třeba v transkripci zachovat jako projev tendence k asibilaci. Jde-li však o výrazné matení znaků ,t' a ,c' a o zvrtnou písarskou analogii, nelze psaní ,t' místo ,c' a naopak respektovat.“³⁴¹ A dále nacházíme poučení u hlásky *t*: „Záměnu znaku ,t' a ,c' je nutno respektovat, jde-li o výraz změn ve výslovnosti (,cis'uc' jako projev asibilace, ,František' vedle ,Francišek' jako vítězství nové výslovnosti, bezpečně doložené a potvrzené

³³⁸ Komárek 1969, s. 107n.

³³⁹ Vážný přepisuje „svyčějem“, neboť je v rýmu s „obličejem“ (*Dvě legendy* 1959, s. 140, verš č. 746).

³⁴⁰ *Dvě legendy* 1959, s. 229 n.

³⁴¹ Daňhelka 1985, s. 295.

přetrváním). Avšak zřetelné matení znaků ‚t‘ a ‚c‘, zejména písarskou zvratnou analogií (‚t‘ místo ‚c‘) patří jen do poznámek, popřípadě do obecné charakteristiky pramene.³⁴²

Pro správnou interpretaci diskutovaných jevů v zápisu dzikovských kázání je zapotřebí jejich klasifikace podle toho, v jakých památkách a v jaké míře jsou zastoupeny, a dále podle toho, v jakém hláskovém okolí a v jaké pozici ve slově se objevují, případně jakou roli hraje případná lexikalizace či morfologizace (níže připojujeme kompletní excerpce dokladů). Co se týče hláskového okolí, vyskytují se záměny nejčastěji před souhláskami a předními samohláskami; jediným dokladem záměny před samohláskou *a* je participium od slovesa *utieti*: *uczato* 158rb (standardní zápis *utyato* se v celém textu objevuje jen jednou na témže foliu). Pokud jde o slovní pozici, asibilovaná podoba se projevuje nejčastěji v kořenech slov (*wyczez* = *vítěz*), v náslovné pozici dokonce převažuje (*czezky* = *těžký*). Jev proniká dále do zakončení slovních tvarů, zejména infinitivu (*zawitaczy* = *zavítati*) či lok. sg. deklinace *o*-kmenových a *a*-kmenových substantiv (*fwyecze* = *světě*), zde ovšem převažují doklady neasibilované. V případě zápisu grafému *t* za foném *c* nestandardní podoba v kořenech slov převažuje (*tyesta* = *cěsta*, *zatratyenye* = *zatracenie*), do zakončení slov hojně proniká, zejm. do participia přezenta (*rzkutye* = *řkúce*), do substantiv zakončených na *-c* (případně na *-k*, které alternuje s *-c*), *-cě*, *-ce* nebo *-cí* (*zakonnyty* = *zákonníci*, *tyffytye* = *tisícě*) a do číslovek zakončených na *-cěti* (*dwadyety dwadcěti*), vzácně se objevuje i v zakončení infinitivů (*moty* = *moci*) a adverbii (*wietye wiece*). Zápis grafému *t* za foném *č* se objevuje pouze ojediněle, a to u kořene *čis-* (*tyfty* = *čistý*), kde je však četnost výskytu oproti standardní podobě zanedbatelná, a jednou také v kořeni slova (*obklyty* = *obklíči*) a v koncovce (*zluty* = *žlučí*), kde je poměr výskytů vyrovnán standardní podobou.

3.2.1.10.4.1 Kompletní excerpce³⁴³

Excerpovány byly všechny doklady užití spřežky *cz* za foném *t'* (a), grafému *t* za foném *c* (b), grafému *t* za foném *č* (c). V rámci popsané slovní pozice jsou doklady řazeny podle poměru standardních a nestandardních zápisů, nejprve je uvedena převaha nestandardní podoby, dále výhradní zastoupení nestandardní podoby, poté shoda počtu dokladů obou podob a na posledním místě převaha standardní podoby. Samotné doklady jsou uvozeny staročeskou podobou lemmatu, za níž následuje transliterovaná nestandardní podoba

³⁴² Daňhelka 1985, s. 299.

³⁴³ Excerptce byla pořizena z hlediska odchylek obsažených v části zapsané písarem C, doplnění též o výhradně zastoupené standardní podoby a porovnání s částí zapsanou písarem L bude cílem dalšího výzkumu. Doklady jsou seřazeny abecedně podle znění lemmatu, u něhož jsou uvedeny všechny vyskytnuvší se tvary.

konkrétního slovního tvaru s odkazem na folio (konkrétní folia uvádím do pěti výskytů, od pěti výše pouze celkové číslo) a případný morfologický popis (zejm. v případech tvarové homonymie), za symbolem ~ je uvedena transliterovaná standardní podoba téhož tvaru, vyskytuje-li se v dzikovských kázáních (absence dokladu je naznačena znakem Ø).

a) Spřežka *cz* za foném *t'*

Před konsonantem³⁴⁴

obrátit: *obraczme* (124vb) ~ Ø.

Před *-i-*³⁴⁵

dáti: *daczy* (193rb) ~ *daty* (58krát); jíti: *gyczy* (171va) ~ *gyty* (63krát), *gity* (150vb, 164vb, 171ra); mluvíti: *mluwyczy* (167ra) ~ *mluwyty* (20krát), *mluwity* (160ra); navšćieviti: *nawfsczyewyczy* (217vb) ~ *nawfsczyewyty* (136rb); osvietiti: *offwiczil* (215vb), *offwiczyl* (216va, 217va) ~ *offwyetyl* (13krát), *offwietyl* (158ra, 2krát 187rb, 206va); otpustiti: *odpuszczil* (217vb, 219vb) ~ *odpustyl* (8krát), *odpustil* (181va, 196va); spáliti: *spalyczy* (207rb) ~ *spalyty* (161va), *ffpalyty* (210rb); šlechtična: *fflechczyczna* (207va) ~ Ø; ten (nom. pl.): *czy* (177ra) ~ *ty* (50krát); utierati: *vczyeral* (192ra) ~ *vtyeraffye* (165ra); učiniti: *vczynyczy* (204vb) ~ *vczynyty* (28krát), *vczynity* (8krát); varovati: *warowaczy* (216va) ~ *warowaty* (150va, 217va, 218va); zavítati: *zawitaczy* (216ra) ~ Ø; žádati: *zadaczy* (219rb) ~ *zadaty* (9krát).

Před *-i/-ie-*

chtieti (3. pl. ind. prez.): *nechczye* (209vb) ~ *chtye* (10krát), *nechtye* (10krát); letěti: *leczyecz* (190vb) ~ Ø; radost: *radofczy* (196ra) ~ Ø; světiti: *ffwiczime* (218vb) ~ *ffwyetye* (124ra), *fwietymye* (sic! 141va).

Před *-e-*

bláto: *blacze* (217rb) ~ *blatye* (191rb); cesta: *czefcze* (155vb, 200ra) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (10krát); dietě: *dycze* (124va), *diecze* (124va) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (46krát); jednota: *gednoczye* (215va), *gednocze* (215va) ~ *gednotye* (7krát); jistě: *giscze* (219vb, 220ra) ~ *gystye* (168ra), *gistye* (199vb); obtěžovati: *obczugye* (216vb) ~ Ø; obtieženie: *obcziezeny* (216vb) ~ Ø; rošt: *roffcze* (201vb) ~ Ø; svět: *fwiecz* (163vb, 188ra, 191vb, 216ra, 216va), *ffwyeczye* (200vb), *ffwyecze* (124vb, 126vb, 156va, 215rb), *ffwiece* (203va) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (51krát); svítěziti: *fwyczezy* (154ry) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (17krát);

³⁴⁴ Jeden doklad analogické změny *t > ć* v nacházíme též překladových glosách v KázDzikTemp (*zizliwofcz* „žiezlivost“ 46v), srov. 2.2.6.

³⁴⁵ Dva doklady v nacházíme též překladových glosách v KázDzikTemp (*czychofcz* „tichost“ 44v, *wieczy* „vzieti“ 63r), srov. 2.2.6.

ten (instr. pl.): *czemy* (218rb) ~ *tyemy* (9krát), *tyemi* (1krát); tělesenstvie: *czelefenstwy* (154vb, 169vb), *czelefenstwym* (207vb), *czelefenstwie* (220vv) ~ *tyelefenstwym* (171rb); tělesný: *czelefn-* (v různých tvarech 27krát) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (34krát); tělo: *czelo* (2krát 206va, 206vb, 210va), *czele* (7krát) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (267krát); těžkost : *czekoſt* (199va) ~ *tyezkoſt* (130rb); těžký: *czeczka* (2krát 176rb), *czeczky* (216vb), *czeczku* (174ra), *czeczke* (216vb), *przeczezke* (155ra) ~ *tyezky* (147ra, 194va), *tyezka* (142rb); těhotný: *czehotne* (191ra) ~ Ø; ten: *czech* (218rb) ~ *tyech/tiech* (126krát); ty (záj. os., ak.): *cze* (219va) ~ *tye/tie* (83krát); utěšitel: *vczeſſytele* (216va, 216vb), *wczeſſytel* (216va) ~ *vtyeſſytele* (214rb); utěšení: *vczeſſenye* (203va), *vczeſſenie* (219vb) ~ *vtyeſſenye* (141ra, 142rv, 146rb, 208vb), *vtyeſſeny* (155va); utěšiti: *vczeſſyl* (175vb), *vczeſſil* (219vb), *vczeſſeny* (n-ové part. pl. 216vb) ~ *vtyeſſeny* (n-ové part. pl. 131vb, 163rb), *vtyeſſyl* (176va, 196va, 208vb, 214vb), *vtyeſſyty* (197rb); vítěz: *wyczeſom* (185vb), *wyczezy* (206ra) ~ neasibilovaná podoba *wytyez-* (14krát); vítězství:³⁴⁶ *wyczeſtwy* (169va, 185ra), *wyczezſtwy* (205rb), *wyczeſtwy* (185ra), *wyczezſtwy* (207v) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (8krát); Vojtěch: *woyczech* (203ra) ~ neasibilovaná podoba v různých tvarech (18krát); znamenitě: *znamenicze* (218vb) ~ *znamenitie* (218va); život: *zywocze* (2krát 135va, 156vb), *zywoczye* (205vb) ~ *zywoytye* (12krát); očitě: *oczicze* (218vb) ~ Ø.

b) Grafém *t* za foném *c*

čstítí: *tſtye* (136vb) ~ Ø; dědičství: *dyedytſtwy* (142ra), *dyedytſſtwie* (180ra) ~ *dyedyczſtwy* (161rb), *dyedyczſtwy* (163va); kanovníčstvo: *kanownyſtwo* (193rb) ~ Ø.

Před *-i*³⁴⁷

býti: *futy* (140vb) ~ *gffuczy* (1krát), *gfuczy* (142rb, 176rb, 195ra); cuzí: *tyzy* (134rb, 148vb), *tyzyeho* (139rb) ~ *czizy/czyzy* (v různých tvarech 8krát); dědic: *diedyty* (165rb) ~ Ø; hledati: *hledagyty* (142rb) ~ Ø; choditi: *chodyety* (127vb, 174vb) ~ Ø; chváliti: *chwalety* (199vb) ~ Ø; mládenec: *mladenty* (2krát 180ra, 180va) ~ *mladenczy* (200vb); oblak: *oblaty* (132rb, 137rb) ~ *oblaczy* (132rb, 213vb, 214ra); Polák: *polaty* (203va) ~ Ø; služebník: *ſluzebnyty* (153va, 168rb) ~ Ø; vešken: *wſyczy* (154rb) ~ Ø; zákoník: *zakonnyty* (159va, 162vb, 217rb) ~ *zakonnyczy* (159va); zpovědník: *zpowyedlnyty* (125ra) ~ Ø; medenicě: *medenity* (172vb), *medenyty* (193rb) ~ *medenyczy* (193rb); moc: *moty* (7krát) ~ *moczy* (17krát); moci: *moty* (136ra) ~ *moczy* (137vb); nemoc: *nemoty*

³⁴⁶ Jeden doklad v nacházíme též překladových glosách v KázDzikTemp (*wiczezſtwym* „vítězství“ 48r), srov. 2.2.6.

³⁴⁷ Dva doklady nacházíme též v překladových glosách v KázDzikTemp (*liczemyernyty* „liceměrník“ 46r; *naſledownity* „následovník“ 95r).

(6krát)³⁴⁸ ~ *nemoczy* (14krát); (pól)noc: *noty* (8krát) ~ *noczy* (52krát); ozžieci: *ozzyety* (174va) ~ Ø; plakati: *placzyty* (138vb, 169rb) ~ *placzyczy* (212rb), *placzycze* (181va); řeci: *rtty* (144ra) ~ *rczy* (181ra, 182ra, 209ra); řeci: *rzkuty* (25krát) ~ *rzkuczy* (9krát); řepičě: *rzepity* (2krát 139vb), *rzepyty* (179vb) ~ Ø; sklenicě: *fklenyty* (203va) ~ Ø; srdce: *frdty* (135rb, 149ra, 153va, 156vb, 180va) ~ *frdczy* (9krát); služebnicě: *ffluzebnyty* (170va) ~ Ø; studnicě: *studnyty* (7krát) ~ Ø; tajnicě: *taynyty* (11krát), *taynity* (4krát) ~ *taynyczy* (202va); Trojicě: *trogyty* (8krát), *trogity* (2krát) ~ *troyczy* (124ra, 203vb), *trogiczy* (126vb); věc: *wyety* (11krát) ~ *wyeczy* (13krát), *wieczy* (6krát); viděti: *wyduyty* (167ra) ~ *wyduczy* (169va, 170vb, 194vb, 197vb), *widuczy* (155va); zazžieci: *zazzyety* (174ra) ~ Ø; želeti: *zelegyty* (138vb) ~ Ø.

Před -i-/-ie-³⁴⁹

ciesar-: *tyeffarz-* (224krát) ~ *czyefarz-* (8krát), *czyeffarz-* (5krát); kniežecí: *knyezetyeho* (140vb, 157ra, 168ra, 193ra) ~ Ø; moc: *moty* (8krát) ~ *moczy* (11krát); nemoc: *nemoty* (166vb) ~ *nemoczy* (140rb, 178ra, 182rb, 202vb, 213rb); sedieci: *fedytyem* (sic! 215va), *fedytym* (215va) ~ Ø; služebnicě: *fluzebnyty* (168rb) ~ *fluzebnyczy* (170va); slzicě: *fyelzyty* (211vb); srdce: *ffrdtyech* (165ra) ~ *frdczyech* (188v), *frdczech* (177rb); sviet'úci: *fwyetytye* (136rb) ~ Ø; taký: *taty* (163rb, 216vb, 217rb) ~ *taczy* (129ra, 216vb, 217ra); věc: *wyety* (6krát), *wiety* (1krát) ~ *wieczy* (9krát), *wyeczy* (16krát); veliký: *welyty* (nom. pl. 129ra, 139vb) ~ *weliczye* (nom. du. 151ra); všemohúci: *wfemohuty* (129rv, 143vb, 153vb, 162ra), *wfemohutyeho* (124ra, 151ra, 152vb, 181vb), *wfemohuotyeho* (140vb), *wfemohutieho* (175rb) ~ *wfemohuczy* (199rb), *wfemohuczyeho* (204va).

Před -e-, resp. -ě-³⁵⁰

cěsta: *tyefta* (16krát), *tyeftye* (15krát), *tyeftach* (2krát), *tyeftu* (18krát), *tyefty* (5krát), *tieftie* (1krát) ~ *czyeftye* (211rb), *czyeftu* (214rb), *chieftu* (209vb), *czefta* (154va, 168vb); cělý: *tyelu* (124vb), *tyele* (177ra) ~ *czelu* (168rb), *czelyg* (162rb, 168rb); dávatí: *dawagytye* (124vb) ~ *poddawagycze* (160rb); hořeti: *horzytye* (130rb) ~ Ø; chváliti: *chwaletye* (150rb, 158ra), *chwaletie* (153vb) ~ Ø; choditi: *chodyetye* (166ra) ~ Ø; láska: *laftye* (215va, 2krát 216ra) ~ Ø; léčeti: *letye* (210va) ~ Ø; letnicě: *letnytye* (124ra) ~ Ø;

³⁴⁸ Jeden z dokladů se vyskytuje v kázání na den sv. Prokopa (*miesto komornikuo měl zvierátka, ješto sú jemu slúžily a jeho sě hlavě kleněly, an je ve jmě božie z nemoty uzdravováše* 139va), které bylo vydáno Chaloupeckým na základě přepisu W. Wislockého (srov. Chaloupecký – Ryba 1953, s. 272). Chaloupecký jej však, neznaje širší grafický kontext rukopisu, vyhodnotil pravděpodobně jako mylný zápis slova *nēmota*, a transkriboval jej proto bez poznámky. Shodou okolností bylo toto vydání excerpováno pro StčS, kam se doklad dostal jako figurativní význam, byť ojedinelý (srov. StčS s. v. *nēmota*).

³⁴⁹ Další doklady nacházíme též v překladových glosách v KázDzikTemp (*naftawagytye* „nastávající“ 51v; *przymagyetieho* „přijímající“ 51r; *potrzebugiety* „potřebující“ 51r), srov. 2.2.6.

³⁵⁰ Další dva doklady nacházíme též v překladových glosách v KázDzikTemp (*lehtie* „lehcě“ 44r; *lehtye* „lehcě“ 44r), srov. 2.2.6.

mládenec: *mladentye* (179vb) ~ *mladencze* (137vb); mudřec: *mudrtye* (183rb) ~ Ø; netbati: *netbagytye* (140ra) ~ Ø; ploditi: *plodyetye* (216ra) ~ *plodiecze* (161va); pomocnicě: *pomocznitye* (171ra) ~ *pomocznycze* (172ra); rádcě: *radtye* (vok. pl. 141ra) ~ *radcze* (nom. sg. 124vb), *radczy* (nom. du. 194va); rok: *rotye* (2krát 140ra) ~ *rocze* (139ra, 169rb, 204vb); řéci: *rzkutye* (130va, 150rb, 151va, 177ra) ~ *rzkuczye* (174rb, 178rb, 183rb, 214va), *rzkucze* (45krát); služebnicě: *ffluzebnytye* (141ra) ~ Ø; studnicě: *ftudnytye* (138vb, 169rb) ~ *ftudnycze* (140vb, 174vb, 187va, 208ra), *ftudnicze* (175va); tisíc: *tyfftye* (138ra, 179vb, 181va) ~ *tyffycze* (155ra); trojicě: *trogtye* (2krát 125va) ~ *trogicze/trogyczye* (8krát); svěcený: *fwyetyeny* (217vb) ~ Ø; více: *wietye* (147va) ~ *wieczce* (23krát), *wyecze* (44krát); číslovky na *-dcět*: *dwadtyety* (9krát), *cztyrzydtyety* (16krát), *trfydczyety* (1krát), *trzydtyety* (4krát), *trfyedczyety* (1krát) ~ *dwadczety* (205v, 207v), *trzydczety* (204v), *trffydczety* (194v), *trzidczety* (204v), *cztyrzydczety* (159v, 178r);

c) Grafém *t* za foném *č*

Před *-i-*

čistý: *tyfta* (140va), *tyftych* (150vb), *tyfte* (180ra) ~ *czyfta* (9krát), *czyfte* (11krát), *czyftu* (8krát), *czyftych* (3krát), *czyftym* (3krát), *czifty* (3krát), *czifte* (5krát), *cziftu* (1krát); čistota: *tyftoty* (136vb), *tyftotu* (178vb) ~ *czyftota* (12krát), *czyftotu* (46krát), *czyftoty* (21krát), *cziftota* (2krát), *cziftoty* (3krát), *cziftoty* (3krát), *cziftotu* (4krát); obklůčiti: *obklyty* (172ra) ~ *obklyczy* (186vb), *obklyczyl* (155ra); (v)skočiti: *wfkoty* (130va), *fkoty* (131rb) ~ Ø.

Před *-í/-ie-*

mračiti: *mraty* (126va) ~ Ø; ráčiti: *raty* (126ra, 126va) ~ *raczy* (37krát); žluč: *zluty* (197ra) ~ *zluczy* (171rb).

Před *-e-*

křščenje: *krzfienye* (183ra, 183rb) ~ *krzfczenye* (157vb, 183va).

3.2.1.10.4.2 Transkripční řešení

Při hledání řešení přepisu problematických jevů v kázáních dzikovských narážíme však též na samotnou povahu spřežkového pravopisu, neboť nevíme, do jaké míry je takový ne zcela standardní zápis projevem zachycování odlišné výslovnosti a do jaké míry je odrazem neustálené písařské tradice. Navíc vyvstává otázka, jaké fonémy tyto nestandardní zápisy vlastně reprezentují, a jaké grafémy tedy využít pro jejich transkripci. V případě použití spřežky *cz* pro foném *t'* jako projevu asibilace se nabízí hned trojí možná realizace: *c*, *č* nebo *ć* (ve značné části slezských nářečí i ve většině nářečí polsko-českého smíšeného pruhu je dochována výslovnost různá, např. k obecné podobě

ticho je doložena výslovnost *c'icho, čycho, cicho*).³⁵¹ Zápis grafému *t* za foném *c* (a řidčeji též za *č*) je jev v uvedených pramenech poměrně častý, ovšem je otázkou, do jaké míry pronikal kromě silně lexikalizovaného výrazu *tisař* dochovaného v některých východních nářečích také do jazyka³⁵² a zda tento jev neodstraňovat jako zvratnou analogii písarskou.³⁵³

Vzhledem k tomu, že řadu dokladů (*nawratyten, odwratygy, potwrdyenye*) je nutno interpretovat jako analogii vedenou tendencí k unifikaci kmene – tato snaha o jednotnou hláskovou podobu kmene je realizována skrze potlačení morfonologické alternace u těch slovesných tvarů a dalších slov od nich utvořených, kde běžně alternace probíhá (např. tvarotvorné alternace *t'~c*, které zvyšují kontrast uvnitř paradigmatu u sloves typu *prosiťi* a od nich vytvořených nedokonavých protějšků: sloves násobených typu *vracěti* a od předponových sloves typu *osvěcovati*, srov. 3.3.2.5), rozhodli jsme se pro zohlednění těchto zápisů též v transkripci pomocí grafému *ć* jak pro asibilaci *t' > ć*: *měla čistotu dvoji, na ćele*³⁵⁴ *i na duši* 172ra; *skrže svatú zpověď obraćme*³⁵⁵ *sě k hospodinu* 124vb; *ať ráći zavítaći*³⁵⁶ *v našě srdcě* 216ra; tak i pro změnu k ní zvratnou *c/č > t'*³⁵⁷ *tito mládenći*³⁵⁸ *byli sú ćisté*³⁵⁹ *dietky* 180ra; *úzká jest ćesta*³⁶⁰ 150va, *uslyšav tu řeć ćiesar'*³⁶¹ 134va. V případě zápisu *t* namísto *c* před *-e-*, resp. před *-ě-*, tj. v krátkých slabikách, tedy kde *tye* zastupuje slabiku *ce/cě*, přepisujeme všude *će*, a to také v těch slabikách, kde by byla jotace náležitá, chápeme totiž, že měkkost je obsažena již v samotném znaku *ć* (měkkost implikuje nadcházející spřežka *ye/ie*, „tvrdý“ zápis *te* se nevyskytuje ani jednou). Je jistě zcela na místě namítnout, že se jedná o řešení z hlediska transkripční

³⁵¹ Srov. Bělič 1972, s. 26.

³⁵² Doloženo též v některých dnešních slovenských nářečích, srov. Stanislav 1956, s. 45; srov. Greň 1988, s. 133.

³⁵³ J. Vašica uvádí doklad záměny *t'* a *č* z EvOl, ale také ze soudobého opavského nářečí: „V přípisku na prvním listě, shora již citovaném, čte se ‚utinila‘ místo učinila, což by upomínalo na dialekt lašský (BartD I, 107).“ Poznámka pod čarou doplňuje: „Pamatuji se, že ještě v kvartě, na opavském gymnasiu, jeden z mých spolužáků za trest padesátkrát opisoval ‚cvićiti‘, a když potom měl desetkrát vysloviti za sebou toto sloveso, zase pletl ‚cvititi‘, k nemalé zlosti páně profesorově, který snad ani nechápal, jaké nám to působí obtíže.“ (Vašica 1922, s. 55). Srov. též doklad ve StčSExcerptci z tzv. *Žilinské knihy*, slovenské právní památky z 2. poloviny 15. století: *A také Petr Polák Nikúšovi jednu jatku nebli masarni'i dal slobodně duo smrti požívati (1464)*. Doklad byl ověřen jak v transliterované edici V. Chaloupeckého (*Knihy žilinská* 1934, s. 119), tak v nejnovějším transliterovaném vydání, jehož součástí je také faksimile pramene (*Žilinská právní kniha* 2009).

³⁵⁴ *će*] *czele rkp.*

³⁵⁵ *obraćme*] *obraczme rkp.*

³⁵⁶ *zavítaći*] *zawitaczy rkp.*

³⁵⁷ Za inspiraci k tomuto řešení děkujeme kolegovi Petru Nejedlému.

³⁵⁸ *mládenći*] *mladenty rkp.*

³⁵⁹ *ćisté*] *tyfte rkp.*

³⁶⁰ *ćesta*] *tyeŕta rkp.*

³⁶¹ *ćiesar'*] *tyefarz rkp.*

praxe nestandardní, cílem navrženého řešení však jistě není snaha o fonetický přepis, tento kompromis jednak upozorňuje na nestandardní jevy již na úrovni samotného přepisu a jednak zabraňuje případné nežádoucí homonymii.

3.2.1.10.5 Změny souhláskových skupin

Přisouvání hlásek

V textu se vyskytuje jak hlásková podoba *s dn* (*spravedného* 205vb, *zповědníka* 196ra), tak i s hláskovou skupinou *dln*, ve které je *l* přisunuto (*spravedlný* 177va, *zповědlníkóm* 135vb).³⁶² Zřejmě pod vlivem latiny se do hláskové skupiny *mn* přisouvá přechodová hláska *p* (*tempnost* 180ra).³⁶³ Podobu substantiva *šlechtnic* 210vb lze vysvětlit zřejmě analogií k adjektivu *šlechtný*. Ponecháváme též podoby proprií s hiátovou hláskou (*Abigahel*, *Betlehem*).

Odsouvání hlásek

Objevuje se původní podoba hláskové skupiny *stk-* (*stkoľo* 2krát 195ra, *stkoľnice* 2krát 203va) i podoba *sk-* (*skľenice* 193vb, 203va), ve které se *t* odsouvá.³⁶⁴ Hláskovou podobu *ako* (147ra) interpretujeme jako slovakismus a v přepise ji ponecháváme s lemmatem „jako“.

Přesmyknutí hlásek

Vedle pěti dokladů *manžel-* nacházíme čtyřikrát též podobu *malžen-*, která je sice etymologicky náležitá, ale ve staročeských textech se objevuje spíše již jen jako archaismus a bývá vysvětlována jako dialektismus³⁶⁵ či polonismus.³⁶⁶ Tvary slovesa *kvísti* se objevují již přesmyknuté (*zektve* 2x 206ra, 2. os. imper. *vzektvet'* 145va). Archaická přesmyknutá podoba spojky *že* se v zápise KázDzikSct nenachází ani jednou.

Kontaminace

Zápis *-sejnd-* (např. *nesejnde* 133va), která se v zápise objevuje šestkrát, interpretujeme jako kontaminaci tvarů *-sejd-* a *-send-*. Jako kontaminaci ponecháváme podobu *zvýchod* (138vb) a *dobrosvětstvie* (160ra). Podobu *zakamenilý* „zkamenilý“ 208ra ponecháváme jako analogickou k dalším adjektivům s přeponou *za-*. Jako kontaminované hláskové podoby necháváme znění *dcsera* 176va, *otcse* 125ra (srov. 3.2.1.10.5), ačkoli nelze vyloučit platnost pouze grafickou. Zápis *wyetczffty* (211vb) emendujeme na podobu *větčší*, vzniklou pravděpodobně náležitou podobou *větší* a zjednodušenou výslovnostní variantou *větčí*.

³⁶² Srov. Gebauer 1894, s. 366.

³⁶³ Srov. Gebauer 1894, s. 420; Trávníček vykládá přisunutí *p* vlivem neznělého *t* (Trávníček 1935, s. 168).

³⁶⁴ Srov. Gebauer 1894, s. 397.

³⁶⁵ Srov. Kůst 1915, s. 295.

³⁶⁶ Srov. Gebauer 1894, s. 544.

Zjednodušování hláskových skupin

V přepise ponecháváme s připojením náležitě lemmatizované podoby následující zjednodušení: $čtv > čv$ (čtvrté 216ra), $žst > st$ (bostvie 124vb, mnoství 214rb),³⁶⁷ $dln > dn$ (Spravedný).³⁶⁸ Ponecháváme zjednodušenou podobu slovesa *sstúpiti* zapsanou pouze s náslovným *f* (*ftupyl = stúpil* 126ra). Vedle zjednodušené podoby adjektiva *světský*, resp. *svěcký*, ve které proběhla změna $ts > c$, narážíme osmnáctkrát též na podobu *svěcský* a jednou dokonce na podobu *světcský* (*fwyetczſke* 186va), které jsou pravděpodobně výsledkem míšení několika hláskových změn. Vedle původních souhláskových skupin nacházíme též doklady provedených zjednodušení např. skupiny $dc > c$ (*Sedmyczat = sedmicát* 202rb), $tc > c$ (*oczy = oci* „otec“ 192va), $čst > čs$ (*czfnye = čsně* 171ra), $ctn > tn$ (*cztnoſty = ctností* 200ra) či $ctn > cn$ (*cznoſti = cnosti* 155rb). Ve všech těchto případech je v transkripci ponechávána hlásková podoba pramene, ke které je připojena lemmatizovaná podoba k roku 1300.

Disimilační změny

Dalším jevem, který by mohl poukazovat na východněnářeční³⁶⁹ původ písaře C, je častá změna $c > s$ v souhláskových skupinách dc , tc , cc , ct .³⁷⁰ $dc > ds$ (v grafice *dz*, *dzf*, *df*, *dff*): *dffy* (140va, 2krát 142vb, 152rb, 170rb, 172rb, 176vb, 178rb, 195ra, 201va), *dſy = dsi* (142vb, 145vb, 167rb); *dſeru = dseru* (151rb, 153ra), *dſſeru = dseru* (151rb, 156va, 160rb, 172va, 173va, 174vb, 190rb, 195va, 2krát 201va); *dſerky = dserky* (153vb)³⁷¹; $tc > ts$ (grafika *czf*, *tczf*, *tf*): *otſe = otse* (125ra); $tc > (cc) > cs$: *oczſe = ocse* (177rb); $cc > tc$: *wſetczy = vſetci* (150va);³⁷² $ct > st$: *dwanazte = dvanáste* (34krát)³⁷³. Uvedené doklady v transkripci ponecháváme s uvedením příslušné lemmatizované podoby.

Nářeční hláskové změny

Jako nářeční změnu $a > o$ lze snad vysvětlit hláskoslovnou podobu *klodivo* „kladivo“ 154vb, *poprslek* „paprsek“ 124rb, 210va.³⁷⁴ Podobu slova *dřevi* „dřevo“ (144rb) interpretujeme jako nářeční změnu $e > i$ (*y*),³⁷⁵ původ nářeční podoby *preč*, kterou v zápise nacházíme dvakrát vedle 13 dokladů podoby *pryč*, je podle Gebauera temný.³⁷⁶

³⁶⁷ Srov. Gebauer 1894, s. 516.

³⁶⁸ Chybějící doklady v StěSExcerptci; srov. ESSČ s. v. *spravedný*.

³⁶⁹ Srov. Kůst 1915, s. 297; 409.

³⁷⁰ Srov. Gebauer 1894, s. 502n.

³⁷¹ Srov. Gebauer 1896, s. 428nn.

³⁷² Srov. Gebauer 1894, s. 518.

³⁷³ Třebaže jsou číslovky s příponou *-ste* důsledně zapsány *-zte*, přepis normalizujeme (ke každému výskytu je však připojen transliterovaný přepis).

³⁷⁴ Srov. Greň 1988, s. 133, Balhar et al. 2012, s. 142n. (*Český jazykový atlas* 5).

³⁷⁵ Srov. Gebauer 1894, s. 149.

³⁷⁶ Srov. Gebauer 1894, s. 284.

Na východní nářeční původ poukazuje též omezené provedení změny *šč > št'*, která započala v českých nářečích v užším slova smyslu a do nářečí moravských téměř nepronikla.³⁷⁷ V KázDzikSct nacházíme u písaře C pouhých pět dokladů (*zvláště* 140va, 174rb, 178va, *ještě* 141ra, 200rb³⁷⁸), u písaře L je provedena hojněji (*Štěpán* 208va, *přepuštěním* 208vb, *odpúštěti* 210ra, *štěněc* 210rb, *odpuštěníe* 211va, 2krát 211vb, 213ra, 213vb, 215ra, *odpúštěli* 214vb, *ještě* 215ra).

3.3 Tvaroslovná stránka

Stav zachycený v KázDzikSct je značně rozkolísán, což odpovídá dobovým vývojovým tendencím (např. prosazování principu životnosti, odstraňování tvarové homonymie, snaha zabránit nefunkční souhláskové alternaci ve kmeni, tendence k unifikaci koncovek, vliv jiných deklinačních typů atp.).³⁷⁹

3.3.1 Skloňování

Užívání tvarů v rámci gramatických kategorií odpovídá očekáváním pro starou češtinu. Co se týče gramatického rodu a vyhraňování životnosti, v zápise se neobjevují odchylky, které by nebyly běžné pro jazykový vývoj. Co se týče gramatického čísla, tam, kde jsou náležitě, se drží stále duálové tvary, odchylky se objevují spíše ojediněle (*bosými nohami* 157ra). Původní singulár se stále drží u slov, u nichž proběhla pluralizace, např. u pojmenování časových období či svátků (lok. *nešpor* 127ra, *Velice noci* 146va, ak. *Veliku noc* 8krát).³⁸⁰ V gen. pl. mužských *o*-kmenů a *jo*-kmenů nacházíme varianty převzaté *u*-kmenové koncovky *-óv/-uov*, někdy kolísají tvary s odpadlým koncovým *v* i v rámci jednoho lexému (*divón* 203va, 206va, *divuo* 156vb, *divó* 4krát).

3.3.1.1 Podstatná jména

3.3.1.1.1 Samohláskové deklinace

Mužské *o*-kmeny

V lok. sg. substantiv životných nacházíme několik dokladů původní koncovky *-ě* (*člověce* 190rb, *smutce* 139va), která brzy začala ustupovat novotvaru *-u* (*člověku* 159ra, *smutku* 3krát). V lok. pl. nacházíme veskrze koncovku *-iech* (*hřiešiech* 13krát, *hněviech* 138vb, *domiech* 3krát atp.). U substantiv neživotných končících sykavkou dochází v některých pádech k přechodu k deklinaci *jo*-kmenové (*sekáchu v lesi* 194rb vs. *v lese* 157ra, 193rb; *v krátkém časi*³⁸¹ 132rb); tento jev bývá hodnocen jako příznačný pro východní nářečí.³⁸²

³⁷⁷ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 125.

³⁷⁸ *ještě*] *gefte rkp.*

³⁷⁹ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 141.

³⁸⁰ Srov. Knop 1965, s. 62.

³⁸¹ Tvar *v čase* v KázDzikSct nenacházíme.

³⁸² Srov. Gebauer 1896, s. 86; Kůst 1915, s. 298; Balhar et al. 2002, s. 135–135 (*Český jazykový atlas* 4).

Lexém *bratr* je v plurálu a duálu skloňován jednak podle *ɔja*-kmenové deklinace (*bratřie*, 20krát), jednak podle *o*-kmenové deklinace (10krát). U substantiva *duch* zaznamenáváme v gen. sg. vedle původní koncovky *-a* dvakrát též novější koncovku *-u* (*duchu* 2krát 217rb), v ak. sg. se objevuje pouze novější tvar zakončený na *-a* (doklad na starý akuzativ jsme v celém textu nenašli ani u jiných substantiv).

Mužské *jo*-kmeny

V nom. pl. jmen životných jednou nacházíme koncovku *i*-kmenovou (*marinárie* 178rb),³⁸³ do dat. sg. pronikla již veskrze koncovka *u*-kmenová *-ovi*, resp. *-ěvi* (> *evi*) u substantiv, jejichž kmen končí měkkým konsonantem, a to nejen u proprií (*Ježíšovi* 218ra, 219ra, *Lazarovi* 132vb, 157rb atp.), ale též u apelativ (*anjelovi* 126ra, *mužovi* 218va, *čiesarevi* 130rb, 130vb). U neživotných nacházíme často původní koncovky *o*-kmenové, a to v nom. pl. původní koncovku *-i* (*konci* 124ra). V tomtéž pádě se objevuje koncovka *-ové*, přejatá od *u*-kmenů (*oltářové* 197va). V ak. sg. lexému *blýskot* se projevuje genitiv-akuzativ (*blýskota* 212vb), v dat. sg. je doložena *u*-kmenová koncovka *-ovi* (*oltářovi* 180vb, *křišťálovi* 168vb).

Mužské *ɔjo*-kmeny

Oproti očekávanému dobovému stavu nenacházíme ve skloňování tohoto vzoru výraznějších odchylek, u některých slov se drží stále původní tvary (gen./ak. sg. *uhlé* 4krát, gen. sg. *Jiří* 201rb), některá jména přešla již k deklinacím jiným (9 dokladů podoby *hřebík* oproti původní *hřebí*, která se již neobjevuje).

Mužské *a*-kmeny

Nacházíme stále především původní koncovky bez novotvarů pronikajících v důsledku uplatňování rodového principu (lok. sg. *evanjelistě* 4krát, nom. pl. *sluhy*, gen. pl. *slúh* 3krát, *starost* 132vb, dat. pl. *vládkám* 210rb, *sluhám* 9krát).

Mužské *ja*-kmeny

V gen. sg. lexému *súdcě* došlo v důsledku kontaminace s *ɔja*-kmenovou podobou *sudí* k průniku koncovky složené deklinace (*súdcieho* 2krát 133va).

Mužské *ɔja*-kmeny

V zápise nacházíme dva doklady původního sklonění (nom. sg. *purgrabie* 137ra, gen. sg. *langrabie* 167rb).

Mužské *u*-kmeny

Substantiva *syn*, *dóm* se v celém paradigmatu skloňují už podle *o*-kmenové deklinace (např. dat. pl. *synóm* 136vb, 161vb, 162ra, 216vb; lok. pl. *domiech* 137ra, 147vb, 197vb).

³⁸³ Gebauer 1896, s. 105.

Mužské *i*-kmeny

V zápise nacházíme v případě substantiva *host*³⁸⁴ kolísání tvarů s původními koncovkami (dat. sg. *hosti* 188va; nom. pl. *hostie* 188va; gen. pl. *hostí* 188va; lok. pl. *hostech*; instr. pl. *hostmi* 151vb) a tvarů s koncovkami přejatými od jiných kmenů (gen. sg. *hostě* 4krát, 216va; nom. pl. *hostě*³⁸⁵ 188va; dat. pl. *hostóm* 187ra).

Střední *o*-kmeny

Gen. pl. lexému *slovo*, které přešlo od původní *s*-ové deklinace, přepisujeme dlouze *slów*, neboť podle Gebauera „vzhledem ke kvantitě bývá při tomto genitivu proti obyčejí jazyka spisovného ta zvláštnost, že bývá mnohdy zdloužen, a bývá tu zdloužena dílem slabika kořenná, dílem koncovka, mějž tato samohlásku pevnou nebo pohybnou.“³⁸⁶ Vedle *o*-kmenové podoby dřvo (ak. pl. *drva* 157ra, 194rb) nacházíme též podobu *i*-kmenovou (nom. pl. *dřvi* 163ra, 175ra, ak. pl. *dřvi* 133vb). V lok. pl. veskrze nacházíme koncovku *-iech* (*sloviech* 77krát, *třeviech* 216rb atp.). *A*-kmenové koncovky, běžně pronikající do jednotlivých tvarů, se v KázDzikSct nevyskytují. Pro skloňování neuter zakončených na *-stvo* srov. 3.3.3.2.

Střední *jo*- a *ujo*-kmeny

Oproti očekávanému dobovému stavu nenacházíme ve skloňování jmen podle těchto vzorů výraznějších odchylek. Pro skloňování neuter zakončených na *-stvie* srov. 3.3.3.2.

Ženské *a*-kmeny

V KázDzikSct zaznamenáváme v některých tvarech *a*-kmenové deklinace kolísání způsobené přechodem ke skloňování *ja*-kmenovému, kteréžto tvary označil za obecně moravské již Jan Blahoslav,³⁸⁷ doklady jsou však nečetné (*hrózi* 144ra;³⁸⁸ ak. sg. *hruozi* 159ra, též překladová glosa za lat. *pro timore* na fol. 44r; instr. sg.: *krásí* 160rb).³⁸⁹ V některých dokladech však v celém zápise narážíme pouze na starší *a*-kmenovou podobu, např. *lázna* (dat. sg. *lázně* 181va, lok. sg. *lázně* 190va, 202ra, 205va, 208vb). Dvouslabičné *a*-kmeny, které mají v nom. sg. krátký vokál, přepisujeme v gen. pl. s vokálem dlouhým (*múk* 212vb, *nóh* 202rb atp.),³⁹⁰ a naopak, v případě nom. pl. *kniehy* přepisujeme gen. pl. *kníh* 189rb, v ostatních pádech však přepisujeme krátce (lok. pl. *kněhách* 149ra).

³⁸⁴ Srov. Gebauer 1896, s. 342n.

³⁸⁵ „Podle kmenů souhláskových s délkou snad vlivem starého *-ie*.“ (Komárek 1963, s. 76)

³⁸⁶ Gebauer 1896, s. 140n.

³⁸⁷ Srov. Kúst 1915, s. 298; Gebauer 1896, s. 190.

³⁸⁸ „Dial. *-e* v nářečích, kde se vůbec y mění v e“ (Gebauer 1896, s. 175).

³⁸⁹ Vedle kolísání jmen zakončených na *-sa*, *-za*, *-la* nacházíme také jeden doklad jiného zakončení (gen. sg. *straně* 134vb), který lze však vysvětlit též jako písářskou chybu.

³⁹⁰ Srov. Gebauer 1896, s. 179.

Zkomolený zápis *v ta dobo* (fol. 128va) jsme emendovali na podobu *v ta doba* (180rb, 195ra, 207vb). Kromě této se vyskytují podoby *v tu dobu* (219ra, 138vb, 139ra, 144vb, 166va): *v ta doby* (141ra, 191rb, 207va); *v době* se neobjevuje. Množství podob vysvětluje Gebauer tím, že „při výrazích adverbálních snadno a rády vyvíjejí se odchylky; význam adverbální vstupuje v nich víc a více do popředí, slova vypadají ze svých kategorií a propadají pak změnám, kterým nepropadají slova stejná, v kategoriích svých zachovaná. Tím způsobem vyvinuly se též z výrazů *v tu dobu*, *v ty doby* atp. výrazy odchýlné *v ta doba*, *v ta dobu*, *v ta doby*. [...] Počátek stal se trvám tím, že za plur. nom. akk. vzal se tvar *doba* místo *doby*, jako *hora* Gebirge m. *hory* § 142; pak bylo *v ty doba* vedle *v tu dobu* a *v ty doby*, a vznikalo jednak assimilací *v ta doba*, jednak smíšením *v ta dobu*, *v ta doby* atp. [...] V nč. obnovena grammatická správnost a říká se *v tu dobu*, *v ty doby* atp.“³⁹¹

Ženské *ja*-kmeny

Dat. pl. slova *duše* přepisujeme krátce *dušem*, neboť Gebauer tuto koncovku vykládá jako analogickou podle *i*-kmenů, nikoli jako původní *ja*-kmenovou koncovku s pokleslou jotací *-ém*.³⁹² Také v lok. pl. uvádí vedle náležitých zakončení analogické *-ech*, a proto v našem jediném dokladu *gitrfnech* (= *jitřnech* 149ra) spatřujeme také koncovku *i*-kmenovou, a nikoli ztrátu jotace v původní koncovce.³⁹³

Latinská a řecká jména zakončená na *-ia* po souhlásce, do češtiny adaptovaná s koncovkou *-ie*, byla podle M. Komárka původně dvouslabičná a podléhala skloňování podle *ja*-kmenů. V důsledku kontrakce se však koncovka stala jednoslabičnou a jednotlivé tvary se postupně vyrovnaly podle vzoru *paní*.³⁹⁴ Podle jednoznačného tvaru gen. sg. se v textu objevuje podoba *ja*-kmenová (*Burgundie* 171va, *Kampanie* 130vb, *Alexandrie* 169vb atp.) i *ɣja*-kmenová (*Burgūdii* = *Burgundí* 171va, *lekcii* = *lekcí* 173rb), homografické tvary dat., ak. a lok. sg. přepisujeme ve prospěch převažujících *ja*-kmenů (*Burgundii* 4krát, *Alexandrii* 2krát, *omelii* 216rb, *lekcii* 171rb, *Krescencii* 134ra, *Britanii* 2krát, *Cecilii* 4krát). Při přepisu jména *Maria*/*Maří* respektujeme pravopisnou podobu rukopisu: převládá podoba s *ř*, (141krát), podoba s *r* se vyskytuje 24krát, zkrácenou podobu gen. sg. (*panny Ma* 220vb) přepisujeme ve prospěch varianty *Marie*.

Ženské *ɣja*-kmeny

V přepise ponecháváme podobu lok. sg. *panie* (2krát 125rb, 138vb, 167vb), který Gebauer vykládá jako novotvar podle složené deklinace (koncovka původního tvaru

³⁹¹ Gebauer 1896, s. 191; Komárek 1963, s. 61.

³⁹² Srov. Gebauer 1896, s. 212.

³⁹³ Srov. Gebauer 1896, s. 214.

³⁹⁴ Srov. Komárek 2000, s. 200; Gebauer 1896, s. 245n.

paniej se změnila v *-ie* a dále pak byla monoftongizována v *-i*).³⁹⁵ Též výraz *kněžie* skloňujeme ještě jako původní *ɔja*-kmenové kolektivum.³⁹⁶

Ženské *i*-kmeny

Zápis *zaklady* interpretujeme podle kontextu (*Tehdy svatý Pavel vza odpušćenie od svatého Petra a řka: „Pokoj bud' tobě, zaklady viery křesťanskéj 138ra*) jako vok. sg. *i*-kmenového substantiva *základ'* a přidané lemma označujeme jako hapax legomenon (ve staré češtině máme pouze jediný obdobný doklad substantiva *rozklad'*³⁹⁷ z *Legendy o svaté Kateřině* dochované v rukopise moravské provenience).

Ženské *ɔv*-kmeny

U lexému *větev* nacházíme podobu gen. sg. *větvě* 145vb, kteréžto zakončení Gebauer obecně vykládá jako analogické k zakončení *ja*-kmenovému (uvedené doklady pocházejí z nářečních pramenů, např. ze Lvov).³⁹⁸

3.3.1.1.2 Souhláskové deklinace

Mužské *n*-kmeny

Substantivum *den* je skloňováno podle původní deklinace (nom./ak. pl. *dni* 19krát), jednou se objevuje také již tvar *o*-kmenový s *u*-kmenovou koncovkou (nom. pl. *dnové* 211va).

Střední *n*-kmeny

V *KázDzikSct* nacházíme v případě doklady tvarů jak původní souhláskové deklinace (*jmě* 56krát), tak novější *o*-kmenové (*jmeno* 39krát).

Střední *nt*-kmeny

Substantivum *knížě* se objevuje pouze podle původního sklonění (ak. sg. *učinil veliké knížě všeho světa* 138ra).

Střední *s*-kmeny

Substantivum *nebe* je skloňováno pouze podle původní deklinace (ak. sg. *nebe* 7krát, lok. sg. *nebi* 31krát, ak. pl. *nebesa* 13krát, lok. pl. *nebesiech* 33krát).

Ženské *r*-kmeny

Původní sklonění *dci* nacházíme pouze v nom. sg. (*dci* 146vb, 211vb; *dsi* 14krát; *dcsi* 146rb, 146va), v ostatních tvarech nacházíme podobu *a*-kmenovou (*dcera*, *dsera*).

³⁹⁵ Srov. Gebauer 1896, s. 239.

³⁹⁶ Srov. Gebauer 1896, s. 241.

³⁹⁷ Srov. MSS, s. v. *rozklad'*.

³⁹⁸ Srov. Gebauer 1896, s. 338.

V případě substantiva *mateř* převažují původní tvary (gen. sg. *mateře* 4krát, lok. sg. *mateři* 7krát, avšak nom. pl. *matery* 180rb, dat. pl. *materám* 181va).

Mužské *t*-kmeny

V zápise KázDzikSct se objevují jak tvary původní deklinace (gen. pl. *loket* 3krát), tak tvary *o*-kmenové (gen. pl. *loktuo* 165rb, ak. pl. *lokty* 143ra, *nehty* 130vb).

3.3.1.2 Jmenná deklinace adjektiválií

a-kmeny a *o*-kmeny

Do této deklinace spadají posesiva *bratrův*, *matčin*: v KázDzikSct nacházíme jak běžné tvary jmenné (lok. sg. n. *při otcovu království* 154ra), tak složené (instr. sg. f. *s mateřiným povolením* 173vb). Vedle běžných složených tvarů adjektiv nacházíme též jmenné tvary *mlád* (155rb), *stár* (4krát), *míl* (7krát) atp. Tvary *n*-ových a *t*-ových participií přepisujeme jako podoby jmenné deklinace, zvláště jsou-li součástí složených slovesných tvarů (*bude požehnána od buoha* 125rb, *krev, ješto jest prolita* 127ra; *dřvi svatého Jakuba vždy stáchu otevřieny* 163ra, *má býti hospoda pokojna* 188va atp.); kromě toho se často objevují také již podoby adjektivizované, které mají deklinaci výhradně složenou (*kteřá jest tato tak svatá, tak dóstojná* 149ra, *buoh s tobú, požehnanás ty mezi ženami* 194va). Číslovky se zakončením *-er* ve jmenném tvaru se v zápise objevují jak podle deklinace jmenné (*čtverem rúchem* 165ra), tak složené (*čtverým rúchem* 165ra).

jo-kmeny a *ja*-kmeny

Této deklinaci původně podléhala některá propia, např. u jmen *Boleslav* a *Kuřim* v zápise nacházíme pouze mužské tvary *jo*-kmenové (gen. sg. *Boleslavě* 157va, *Kuřimě* 139rb; lok. sg. *v Starém Boleslavi* 166rb).

ɔjo-kmeny a *ɔja*-kmeny

Z původních jmenných adjektiv nacházíme pouze ustrnulý tvar ve rčení *musíma ve psí býti* (166ra).³⁹⁹

i-kmeny

Číslovky *tři*, *čtyři* jsou skloňovány zpravidla podle původní deklinace, ojedinělý doklad tvaru dat. *třóm* (*třóm mrtvým* 179vb) lze podle Gebauera vyložit jako analogický novotvar podle *o*-kmenové deklinace;⁴⁰⁰ objevuje se také v dalších moravských pramenech.⁴⁰¹ Tvar nom. *tře* (*prstové sú tře v jedné ruce* 126va) je podle Gebauera hojně doložen u životných substantiv ve východních nářečích.⁴⁰²

³⁹⁹ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 176.

⁴⁰⁰ Srov. Gebauer 1896, s. 404.

⁴⁰¹ Srov. Marečková 1958, s. 236.

⁴⁰² Srov. Gebauer 1896, s. 402; Balhar et al. 2002, s. 404 (*Český jazykový atlas* 4).

u-kmeny

Zbytky jmenné *u*-kmenové deklinace nacházíme v adverbialních výrazech *zmladu* (4krát) a *zamladu* (10krát).

3.3.1.3 Zájmenná deklinace

Zájmena osobní

Co se týče deklinace osobních bezrodých zájmen, ponecháváme kolísání původních a novějších tvarů instr. sg. (*sobú* 15krát vs. *sebú* 22krát, *tobú* 5krát vs. *tebú* 14krát), dále respektujeme ztrátu jotace po retnicích v dialektickém tvaru dat. sg. (*slibuji tebe*⁴⁰³ 204ra). Po předložce se v celém zápise nacházejí výhradně tvary zkrácené (*naň* 50krát, *zaň* 14krát, *veň* 10krát, *proň* 11krát atp.).

Zájmena vztažná

V dokladu *svatý Stanislav ... prosí krále, aby jemu rok dal za tři dni, aby jeho svědka postavil, u něžto tu ves kúpil* (210vb) ponecháváme užití vztažného zájmena jako tvar absolutní, třebaže jde o ojedinělý jev, který je možno vysvětlit též jako písařův omyl.

Zájmena *ten, ta, to*

Ve všech rodech zájmena *ten* se v deklinaci objevují též tvary analogické podle zájmena *on* či podle složené deklinace, tyto tvary jsou dochovány ve většině moravských nářečí (lok. sg. podle *jen, něm: deset tisíc rytieřuo na tem dříví zvěsichu* 194vb; dat. pl. podle *jim: kterýmž vy odpustíte hříechy, tymt*⁴⁰⁴ *bude odpuščeno i navěky* 141vb, gen./lok. pl. podle *dobrych: v neděli týchž dní* 213rb, *v tých sloviech* 132rb, 196rb).⁴⁰⁵ Tvar lok. sg. f. *o tý věci* 161rb vykládá Vážný jako odsunutí koncového *-j* nebo jako kontaminaci se zúženým tvarem gen. sg.⁴⁰⁶

Zájmena *j(en), ja, je*

V zápise nacházíme v některých ženských tvarech sg. a pl. doklady původního absolutního užití posesiva *její* (též podobu *jejé* s pokleslou jotací), které se vyvinulo z gen. f. sg., neboť jak uvádí Gebauer, „kde se vyvinul a zachoval tvar dvojí, totiž vedle kratšího *jie* také delší *jejie*, tu vyvinul se obyčej a pravidlo, bráti tvar delší pro význam posesivní, a tvar kratší pro významy jiné. Genitivy poses. tvaru kratšího se nemění, nechť substantivum, ke kterému příslušejí, kteréhokoli jest rodu, čísla a pádu. A to přešlo částečně i do tvarů delších“⁴⁰⁷ (dat. sg. *posla mocné posly k jejie otcsi* 160va; lok. sg.

⁴⁰³ Srov. Gebauer 1896, 528.

⁴⁰⁴ Gebauer uvádí též zdložené podoby z mluvených nářečí (srov. Gebauer 1896, s. 446).

⁴⁰⁵ Srov. Kůst 1915, s. 299; Gebauer 1896, s. 444; Bělíč 1972, s. 178n.; Balhar et al. 2002, s. 383 (*Český jazykový atlas* 4).

⁴⁰⁶ Srov. Vážný 1963, s. 133n.

⁴⁰⁷ Gebauer 1896, s. 483.

v jejé živoče 135va, opět ji zase v jejie přiebytce posadichu 142vb; dat. pl. Viděli jsú ji nepřietelé a posmievali sú sě svátkóm jejie, znamenaj, koho sú viděli diáblí, než duši každého člověka, jenž hřeší v svátky a posmievají sě jejie svátkóm 218vb).

Zájmena veš, vša, vše

V zápise kolísají podoby veš- (vešken 56krát), vše- (všeckn- 30krát, všechn- 146krát). Doklad svatá Maří Magdalena pokorně prosila a plačící, i odpustil jie hospodin **všech** hřiechy 212rb chápeme jako kontaminaci všech hřiechóv a všechny hřiechy, a proto v transkripci podobu opravujeme na podobu všechny.

Číslovky dvój, obój

Homografické zápisy číslovek, které lze interpretovat jako tvary podle skloňování zájmeného (dvój, trój, obój atp.) i složeného (dvojie, trojje, obojje atp.),⁴⁰⁸ sjednocujeme z důvodu převládajících jednoznačných tvarů složených v jejich prospěch (měl dwoge požehnanie 124vb transkribujeme dvojé, ne dvoje; pro dwoy věc 217vb transkribujeme dvoji,⁴⁰⁹ ne dvoji).

Posesiva mój, tvój, svůj

V zápise KázDzikSct se někdy objevují tvary nestažené (svoj- 11krát, moj- 6krát, tvoj- 15krát), převládají však podoby stažené (své- 626krát, mé-/mý- 105krát).

3.3.1.4 Složená deklinace

Pokud jde o homografické zápisy, které lze interpretovat buď jako tvary jmenné, nebo jako tvary složené, přikláníme se spíše ke tvarům složeným (druhé má býti hospoda pokojná 188va; uzře jě, ana deta do města, za ruce sě držiece a v světlém rúšě a v korunách připravená⁴¹⁰ 138ra), viz též dále deklinace číslovek. Vyplývá-li však podoba jednoznačně z grafiky, ponecháváme kombinaci jmenného a složeného tvaru též v bezprostřední blízkosti (když je krásny a silné uzři 185vb).

Adjektiva tvrdá

V gen. sg. fem. složené a zájmené deklinace měkkých i tvrdých vzorů často proniká koncovka *-iej/-ěj* analogicky podle náležité koncovky dat./lok. sg. (královnu téj země 175va, svatěj královny požehnaní 177rb, postavť jest středniej 151ra),⁴¹¹ vzhledem k všeobecné rozšířenosti této změny ve staročeských pramenech však nejde o výlučně nářeční rys.⁴¹²

⁴⁰⁸ Srov. Gebauer 1896, s. 499; Vážný 1963, s. 154 n.

⁴⁰⁹ Toto rozhodnutí bylo podpořeno též tím, že je v zápise místy již provedena monoftongizace *ie > í*.

⁴¹⁰ Duálový tvar; srov. Gebauer 1909, s. 104.

⁴¹¹ Srov. Marečková 1958, s. 233.

⁴¹² Srov. Kůst 1915, s. 296; 409.

Jako charakteristický východní nářeční rys bývá naopak hodnocena koncovka *-ej* na místě původního *-é* ve tvarech adjektiv a zájmen rodu mužského a středního⁴¹³ (nom./ak. sg. n.: *osvět' se jmě tvej* 2krát 212va, *jeho svatej tělo uzrie* 214ra, *měl pokušenie diábelskej* 145ra, *vše zbožie svěčskej potupili* 166ra, *abychom jej v svej srdce přijeli* 214ra, *přemohl jest svej tělo* 202rb; ak. pl. f.: *ať by odpustil tvej viny a všechny hříechy* 213ra, *mezi velikej hory* 139rb; ak. pl. m.: *oblaky nebeskej otvierali* 137ra, *ať by odpustil tvej dluhy* 213ra, *ať by buoh odpustil tvej hříechy* 2krát 213rb, *že jest ráčil navšćieviti svej lidi* 136rb, *svola svej bratry* 140ra; *svatej apostoly utěšil* 215ra, *uslyšachu hlasy anjelskej* 167va).

Ve složené deklinaci adjektiv zakončených na *-rý* dochází v některých tvarech k měkčení na *-ří* též v tvarech jednotného čísla⁴¹⁴ (*to ta vóně mého syna jako vóně plněj rolé, kteříž je sám požehnal* 131vb; *přistúpil k hradu, kteříž byl diábel ... obklíčil* 155ra; *a hned ten kaćieř obráti se na křesťanskú vieru, kteříž jie dřeve nenávidieše* 200va; *a ten hřebík, kteříž jemu byl skrze hlavu probit* 202va).

Zájmeno *sám* se skloňuje podle složené deklinace *dobrý*, instr. sg. *samiem bohem* (dvakrát 138va) Gebauer vykládá jako analogický k archaické podobě *dobřiem*.⁴¹⁵ K tomuto tvaru vznikla snad analogicky podoba dat. sg. *jemu samiemu* (157ra), kterou v transkripci také ponecháváme.

Adjektiva měkká

V případě homografických zápisů, ze kterých není zřejmé, zda jde o adjektivum měkké, nebo tvrdé, přepisujeme ve prospěch měkké varianty (*druhý olej ozimny* 136va = *ozimní*, ne *ozimný*; *skrze potok frdecznych slz* 142va = *srdečních*, ne *srdečných*, *před zloději pekelnymy* 153va = *pekelními*, ne *pekelnými*) v souhlase s první variantou uváděnou v záhlaví daného hesla ve StČS.

Ojedinělý doklad koncovky *-é* ve tvaru nom. pl. adj. *svaté evanjelisti* (149ra) ponecháváme jako jev nejasného původu, třebaže nelze vyloučit ani to, že jde pouze o písarskou chybu.⁴¹⁶

V zápise také nacházíme ojedinělý doklad užití elativu, tj. formy komparativu nikoli ve srovnací funkci: *svatý Pavel jest dostojnější z jiných svatých* (138va).⁴¹⁷

⁴¹³ Srov. Gebauer 1896, s. 540; Gebauer 1894, s. 145n.; Marečková 1958, s. 235.

⁴¹⁴ Srov. Gebauer 1896, s. 555n.

⁴¹⁵ Srov. Gebauer 1896, s. 460.

⁴¹⁶ Gebauer vykládá tento tvar jako jako odchylku „v strojeném jazyku spisovatelů neumělých“ (srov. Gebauer 1896, s. 551).

⁴¹⁷ Srov. *Encyklopedický slovník češtiny* 2002, s. 121.

3.3.2 Časování

3.3.2.1 Zastoupení slovesných tvarů

Stále jsou hojně zastoupeny jednoduché minulé časy: aorist (např. *když se on poče tomu diviti, vece jemu anjel* 164ra) a imperfektum (např. *i nelíbieše se jemu, že svatý Martin vse chudým rozdávaše pro buoh* 166va). Ze složených slovesných tvarů nacházíme složené préteritum (*od toho času, jakž jest tam přišel Bartoloměj* 151ra) a plusquamperfektum označující děj předminulý (*když svatý Jan bieše přišel do Efesa i obrátil bieše mnoho lida na vieru křesťanskú, tuž jeden biskup učini velikú svádu* 209ra), opisné futurum od nedokonavých sloves (*budu se s ním radovati věčně* 191ra), kondicionál přítomný⁴¹⁸ (*abychom jemu snažně slúžili* 200ra) a dále tvary opisného pasiva (*nejsem prázden* 149vb; *nedadie jemu lačnu býti* 151ra; *jsa pochován* 196rb, *vyhnán býva* 215va; *vícezi koronováni bývali* 206ra; *budu vyveden* 195vb; *by byli povýšeni* 165ra). Nacházíme také pět dokladů užití supina (*jdu kázat božieho slova* 131va, *jedechu hledat syna božieho* 176ra, *má přijíti súdit živých i mrtvých* 175vb, *přide v súdný den súdit živých i mrtvých* 213vb, *neb přišel jest syn člověka hledat a spasit, čso bylo zahynulo* 220va), které však bývá již nahrazováno infinitivem (*nechodie boha hledati* 183vb, *přide súditi živých i mrtvých* 214vb atp.).

Co se týče gramatického čísla, duálové tvary se stejně jako v deklinaci drží, plurálové tvary na místě původních duálových se objevují spíše ojediněle, často v bezprostřední blízkosti dalších tvarů duálových (*A by to byla pravda, by tato svatá dva apoštoli mnoho drahého kamenie dovedli a donesli do nebeského chrámu?* 161ra; *Těj noci u prvospí ta dva komnatu vyrázista a svatú Lidmilu, ana klečí, pochopista a hned ji šlojierem zadávista. A tak jejie duši ku bohu poslachu a sami se črtu dostachu* 155va; *tiežeš li našeho rodu, obať sva Židy, pakli tiežeš, čso jsmý, obať sva sluhy Jezukrista* 161rb).

Ke slovesným tvarům bývá často připojeno enklitické *-t'* (3. os. sg. ind. préz. *ukážeť* 168ra, 1. os. sg. ind. préz. *kazujit'* 137vb, 2. os. imperativu *uprošit'* 211ra). V případě částice *nechať*, která tvoří součást opisného imperativu (*nechať jej Silvester zkriesí ve jmě svého boha* 181vb, *Nechať jest již těch deset dní, učin hned, čsož chtěš potom učiniti* 136vb), došlo ke spojení tvaru 2. os. sg. imperativu *nech* se spojkou *ať* (podobu *necht'* s enklitickým *-t'* se neobjevuje).⁴¹⁹ Enklitické *-t'* se připojovalo i k dalším slovním druhům: substantivům (*zástupť* 219ra), zájmenům (*jáť* 26krát, *všicknyť* 205va atp.), slovesům (*nemohuť* 212ra) či spojkám a adverbium (*žeť* 32krát, *ažť* 6krát, *kdyžť*

⁴¹⁸ Kondicionál minulý není v KázDzikSct doložen.

⁴¹⁹ Srov. Gebauer 1909, s. 326.

5krát, *vždyt'* 151ra, 212ra, atp.). Vedle tvaru 2. os. sg. pomocného slovesa *jsi* nacházíme ve složeném přeteritu poměrně často jeho redukovanou podobu v enklitickém postavení (*Maria, našlas milost* 195vb). Tyto zkrácené tvary jsou typické pro většinu moravských nářečí a pro některá nářečí česká; osobní formant se připojuje k přičestí *l*-ovému (*viděls* 128vb), k zájmenům (*ktos ty, pane* 186vb), příslovcím (*málos mi dal* 183rb) i k jiným slovním druhům (*všaks proto člověka stvořil* 194vb).⁴²⁰

3.3.2.2 Zvláštnosti slovesných tvarů

V 1. os. pl. ind. prez. a v 1. os. pl. imper. se vedle běžných koncovek *-me* (26krát) a *-my* (23krát) objevuje koncovka *-mě* (*slůžímě* 134va; *věřmě* 126vb; *prosmě* 128ra, 137ra, 153va; *světímě* 141va; *přebývámě* 125vb), kterou Gebauer uvádí jako nářeční.⁴²¹ Tato koncovka se objevuje také v 1. os. pl. imper. (*prosmě* 128ra, 137ra, 153va, *věřmě* 126vb), vedle koncovek *-me* (62krát) a *-my* (104krát).⁴²² Tento jev ponecháváme v transkripci jako polonismus. V 2. os. pl. ind. prez. slovesa *býti* se desetkrát vyskytuje tvar (*a*)*bychte*, který v přepise ponecháváme jako kontaminaci tvarů 1. os. pl. *abychme* a 2. os. pl. *abyste* (třebaže Gebauer jej ve své mluvnici neuvádí).⁴²³ V 3. os. aor. se v zápise kromě běžné podoby *odpovědě* (39krát) objevuje jednou též podoba *odpově* (*i odpově se své vůle činiti* 167ra); ve staré češtině je tato varianta doložena řídce.⁴²⁴

3.3.2.3 Hláskové podoby slovesných tvarů

V 3. os. pl. ind. prez. nacházíme koncovku po přehlásce (*prosme jich, ať nám pošlí ducha svatého* 141rb).⁴²⁵ U slovesa *musiti* ustoupil původní tvar 1. os. sg. ind. prez. *mušu* zcela novotvaru *musím* (4krát). Tato alternace *s~š* se již v dalších tvarech neprojevuje, přepisujeme proto všude *-s-*, třebaže zpravidla bývá zapsáno *ff* (3. os. aoristu *muffy* = *musi* 124vb), též v hláskové podobě novotvaru *musěti* (3. os. pl. ind. prez. *mussygy* = *musijí*⁴²⁶ 211va).

⁴²⁰ Srov. Balhar et al. 2002, s. 594 (*Český jazykový atlas* 4).

⁴²¹ Srov. Gebauer 1909, s. 19.

⁴²² Srov. Gebauer 1909, s. 305.

⁴²³ Srov. Gebauer 1909, s. 429n.

⁴²⁴ Srov. Gebauer 1909, s. 295.

⁴²⁵ Srov. Gebauer 1909, s. 357, resp. 348.

⁴²⁶ Kromě toho se 5krát objevuje tvar 3. os. sg. ind. prez. *musie* od *musiti*.

3.3.2.4 Homografie slovesných tvarů

Při přepisu však v několika případech narážíme na problém interpretace homografických tvarů, jednak 3. os. sg. ind. prez. a *nt*-ového participia, např. *to pyffye svatý Lukáš a řka* (127ra), který přepisujeme ve prospěch tvaru přítomného (*píše*⁴²⁷), jednak tvarů imperfekta a aoristu zakončených na *-achu/-áchu*, *-ichu/-íchu*, *-ěchu/-iechu*: *tři znamenie byechu jako při božím umučení* 134vb (přepisujeme ve prospěch tvaru imperfekta *biechu*), *a tu učinivše sobě brážec na lesě, tu przebywachu a bohu snažně sluzychu* 166ra (podle smyslu přepisujeme ve prospěch imperfekta *přebýváchu*, *služichu*); a v neposlední řadě také některé tvary přítomného a aoristu zakončené na *-a/-á*, *-i/-í* (s jistotou nelze vyloučit ani to, že jde o historický přezens:⁴²⁸ *a hned nebeská světlost vderzy a anjel prikry jeho ruce zlatohlavem nebeským* 165rb; při transkripci se však přikláníme k přepisu ve prospěch aoristu *udeři*). Homografické jsou také některé tvary tvořené od slovesa dokonavého a nedokonavého, např. doklad *ját' nikake kázni neostanu ani moji bratřie, a ty pokufyes nás, jakž chtěš, a myt' z boží pomocí ostojíme tobě* (131va) přepisujeme ve prospěch tvaru nedokonavého (*pokúšieš*), neboť v případě dokonavého tvaru bychom v přepise museli emendovat jotaci (*pokusieš* > *pokusíš*). V dokladu *také sě čte, že jeden pútník k svatému Jakubu dieše a črt sě jemu zjevi a poczte sě svatým Jakubem i poče jemu kázati od zlosti tohoto světa a radě jemu a řka* (145ra) jsme zvýrazněný zápis vzhledem k okolnímu výskytu pouze tvarů minulých časů emendovali na podobu aoristu, třebaže snad není vyloučeno interpretovat jej jako historický přezens.⁴²⁹

⁴²⁷ Jotaci odstraňujeme jako nenáležitou.

⁴²⁸ Srov. Komárek 2012, s. 210.

⁴²⁹ Doklad *jenž po dvú letú zkve na hlavě a volal na Boleslava* (158ra) ponecháváme jako zjednodušenou podobu tvaru 3. os. sg. ind. prez. slovesa *kvísti*.

Specifickým problémem je pak interpretace homografických tvarů slovesa *chtieti* (viz tab. 1): v případě zápisu *chtye/chtie* je často obtížné rozhodnout, zda se jedná o tvar *nt*-ového participia *chtě*, nebo o tvar 3. os. sg. ind. prez. *chtě* vzniklý zvratnou analogií namísto náležitého *chce*.⁴³⁰ V *KázDzikSct* se v přítentu zvratné tvary objevují poměrně často, je proto sporné, zda byl zápis motivován tendencí unifikace kmene (srov. 3.3.2.5), nebo naopak snahou vyhnout se tvarové homonymii; v transkripci tak ponecháváme kolísání dle pramene a přepisujeme bez uvedení transliterace a lemmatu.⁴³¹

slov. tvar ⁴³²	podoba bez alternace hlásky v kořeni		podoba s alternací hlásky v kořeni	
	transliterace	transkripce	transliterace	transkripce
1. sg. prez.	<i>chtit</i> 2x, <i>chty</i> 28x, <i>chtyt</i> 3x, <i>nechty</i> 8x	<i>(ne)chti</i>	<i>chczy</i> 2x, <i>chczyt</i> 1x	<i>chci</i>
2. sg. prez.	<i>chties</i> 2x, <i>chtieff</i> 1x, <i>chtyes</i> 18x, <i>chtyef</i> 8x, <i>nechties</i> 1x, <i>nechtyes</i> 5x, <i>nechtyef</i> 1x	<i>(ne)chtěš</i>	<i>chczes</i> 2x, <i>chczyef</i> 1x	<i>chceš</i>
3. sg. prez.	<i>chtie</i> 13x, <i>chtye</i> 89x, <i>nechtye</i> 26x, <i>nechtie</i> 4x, <i>chtyet</i> 1x	<i>(ne)chtě</i>	<i>chcze</i> 3x, <i>nechczye</i> 3x, <i>nechcze</i> 1x	<i>(ne)chce</i>
1. du. prez.	<i>nechtyewat</i> 1x	<i>nechtěvat'</i>	--	--
2. du. prez.	--	--	--	--
3. du. prez.	<i>chtieta</i> 1x, <i>chtyeta</i> 1x	<i>chtěta</i>	--	--
1. pl. prez.	<i>chtieme</i> 3x, <i>chtyeme</i> 7x, <i>chtyem</i> 3x, <i>nechtyem</i> 1x, <i>nechtyeme</i> 1x	<i>(ne)chtěm(e)</i>	<i>chczem</i> 1x	<i>chcem</i>
2. pl. prez.	<i>chtyete</i> 1x	<i>chtěte</i>	--	--
3. pl. prez.	--	--	--	--

Tab. 1: Homografické tvary slovesa *chtieti*

⁴³⁰ Tentýž tvar je náležitý též pro 3. os. sg. sigmatického aoristu, a tak „v některých případech je obtížné rozhodnout, zda jde o PP, nebo o aorist, např. »ju kázal rozřezati a chtě na to sám hlédati na to záповědně lože« (LegAp)“ (Dvořák 1970, s. 79).

⁴³¹ Srov. Balhar et al. 2002, s. 456 (*Český jazykový atlas* 4).

⁴³² Sporné zápisy *tehdy ona žebráky chtyeřta utěci v jednu uliči* (165vb); *a když se nechtyeřta modlám klaněti* (168rb), které lze interpretovat buď jako tvar aoristu, nebo jako tvar imperfekta, přepisujeme ve prospěch hláskové podoby tvaru aoristu *chtěřta/nechtěřta*.

3.3.2.5 Morfonologické alternace

Při tvoření některých slovesných tvarů dochází často k morfonologickým alternacím, tj. zákonitým (zpravidla fonologicky nepodmíněným) změnám v rámci téhož morfému.⁴³³ Alternace, které zvyšují kontrast uvnitř paradigmatu (zejména vzhledem k tvaru základnímu), probíhají nejčastěji před vokály přední řady a jsou vázány jednak na určité slovtvorné typy, jednak na určitou slovtvornou kategorii či paradigma.⁴³⁴ Rozlišovány jsou proto alternace ve funkci slovtvorné, u nichž je za základní považována alternanta vystupující v základovém slově derivační dvojice, a ve funkci tvaroslovné, u nichž se alternační řady zdají být neuspořádané, a proto obtížně hodnotitelné.⁴³⁵ V současném jazyce je popsána celá řada alternací vokalických i konsonantických, tvaroslovných i slovtvorných, v předkládané práci se však zaměřujeme pouze na ty, které lze v textu kázání dzikovských s ohledem na zápis spřežkovým pravopisem sledovat bezpečně (vyloučeno je například zkoumání alternací kvantity vokálů a též kvality některých souhlásek jako *s/š*: *prosen/prošen*, *z/ž*: *vozen/vožen* atp.).⁴³⁶ Sledovali jsme proto výskyt alternací *t'/c* a *d'/z*, resp. též jejich potlačení ve snaze vyrovnat koncovou souhlásku základu ostatním tvarům paradigmatu (v našem textu zejména u přičestí minulých činných a některých tvarů indikativu prézenta, imperativu a imperfekta a dále u přičestí minulých trpných⁴³⁷ a od nich odvozených substantiv a adjektiv, u sloves typu *vrátiti* a od nich vytvořených nedokonavých protějšků: sekundárních imperfektiv typu *navracovati*, srov. tab.2).

⁴³³ Dokulil 1986, s. 182.

⁴³⁴ Srov. Čechová 2000, s. 176.

⁴³⁵ Srov. Dokulil 1986, s. 183n.

⁴³⁶ V těchto případech přepis standardizujeme s ohledem na předpokládanou dobovou hláskovou podobu, a jsou-li přípustné dublety, sjednocujeme přepis ve prospěch jedné z nich.

⁴³⁷ Dnes jsou trpná přičestí u těchto typů sloves tvořena buď bez alternace (*pokosit – pokosen*), nebo jen s alternací (*dušit – dušen*), nebo jak s alternovanou, tak nealternovanou dubletou (*čistit – čistěn/čištěn*; varianty mohou lišit význam: *mísit – mísen/míšen*), srov. Čechová 2000, s. 237n. V SSJČ a SSČ je jako kodifikovaná varianta trpného přičestí od slovesa *jíst* uvedena pouze podoba *jeden* (resp. *sněžen*), srov. též Balhar et al. 2002, s. 580 (*Český jazykový atlas* 4); od slovesa *zasadit* jen varianta *zasazen*; od slovesa (*z*)*ostudit* v SSJČ pouze varianta (*z*)*ostuzen*, zatímco v SSČ též varianta *zostuděn*. U substantiva verbale od slovesa *řadit* je v SSJČ vedle podoby *řazení* uvedena jako řídká varianta *řadění*, v SSČ však nacházíme již jen podobu *řazení*.

infinitiv	popis tvaru	bez alternace hlásky v kořeni	s alternací hlásky v kořeni
<i>obrátititi</i> D	subst. verb.	<i>obráťení</i> 142va (gen. sg.) <i>obráťení</i> 142vb (lok. sg.) <i>obráťenie</i> 183rb, 2x 186vb (nom. sg.), 142vb, (ak. sg.)	<i>obrácení</i> 138rb, 142rb (lok. sg.) <i>obrácenie</i> 142rb, 186vb (nom. sg.), 186vb (ak. sg.), 156ra (instr. sg.)
<i>navrátiti</i> D	<i>n</i> -ové part.	<i>navrátěn</i> 136ra <i>navrátění</i> 180va <i>vrátěním</i> 220rb (instr. sg.)	<i>vráceno</i> 189ra <i>navraceni</i> 182vb
<i>vrátiti</i> D	subst. verb.		--
<i>ukrotiti</i> D	<i>n</i> -ové part.	<i>ukrotěni</i> 153va	--
<i>ztratiti</i> D	<i>n</i> -ové part.	<i>ztratěna</i> 166va <i>ztratěny</i> 175rb	--
<i>ztratiti</i> D	subst. verb.	<i>ztratěnie</i> 147v (nom. sg.)	--
<i>ztratiti</i> D	deverb. adj. (zpodst.)	<i>ztratěné</i> 2x 167rb <i>ztratěným</i> 180vb	-- ⁴³⁸
<i>zatrátiti</i> D	subst. verb.	<i>zatrátěnie</i> 10x (gen., ak. sg.)	<i>zatracenie</i> 195rb (ak. sg.)
<i>(po/o)světiti</i> D	<i>n</i> -ové part.	<i>posvětěn</i> 171vb, 205vb <i>osvětěn</i> 135vb, 200rb	<i>osvěceni</i> 154va
<i>(po/o)světiti</i> D	subst. verb.	<i>posvětění</i> 146ra (ak. sg.) <i>světěný</i> 217vb	<i>posvěcenie</i> 9x <i>osvěcenie</i> 154va
<i>světiti</i> D	deverb. adj.		--
<i>shltiti</i> D	<i>n</i> -ové part.	<i>shltěni</i> 217ra	--
<i>pozlatiti</i> D	deverb. adj.	<i>pozlatěný</i> 166vb	<i>pozlacené</i> 164vb
<i>potvrđiti</i> D	<i>n</i> -ové part.	--	<i>potvrzen</i> 189va, <i>potvrzena</i> 149ra, <i>potvrzeni</i> 216ra
<i>potvrđiti</i> D	subst. verb.	<i>potvrďenie</i> 216rb (ak. sg.) ⁴³⁹	<i>potvrzení</i> 147rb, 166vb (dat., lok. sg.)
<i>potvrđiti</i> D	deverb. adj.	<i>potvrďěného</i> 216rb	--
<i>prochladiti</i> D	subst. verb.	<i>prochladěnie</i> 148rb (ak. sg.)	--

Tab. 2: Morfonologické alternace

⁴³⁸ Nealternovaný doklad tvaru deverbativního substantiva *ztracenci* 180va.⁴³⁹ Jeden doklad se objevuje též mezi překladovými glosami v části KázDzikTemp: *potvrďení* 63v (dat. sg.).

U některých sloves na *-ovati* však dochází k vyrovnání podoby kmene podle jejich dokonavých protějšků:

infinitiv	popis tvaru	s alternací hlásky v kořeni	bez alternace hlásky v kořeni
<i>obracovati</i> N <i>otvracovati</i> N	<i>l</i> -ové part. 3. pl. prez.	<i>obrat'ovali</i> 152rb <i>odvratijí</i> 141vb	-- ⁴⁴⁰ --
<i>navracovati</i> N	<i>l</i> -ové part.	<i>navratieval</i> 140rb	--
(<i>za/z</i>) <i>tracovati</i> N	3. pl. prez.	<i>zatratijí</i> 217va	<i>ztracují</i> 209vb
<i>osvěcovati</i> N <i>osvěcovati</i> N	3. sg. impf. <i>l</i> -ové part.	<i>osvětěváše</i> 129va <i>osvět'ováše</i> 139ra <i>osvět'ovali</i> 178rb	<i>osvěcováše</i> 130ra, 157rb, 192vb <i>osvěcoval</i> 139ra, 140rb, <i>osvěcovali</i> 137ra, 141va, 141vb, 183ra <i>osvěcovala</i> 136va
<i>smucovati sě</i> N	2. sg. imper.	<i>nesmut'uj sě</i> 143va	<i>nesmucuj sě</i> 189ra
<i>potvrzovati</i> N	3. sg. impf.	<i>potvrďováše</i> 170va, 2x183rb	<i>potvrzováše</i> 201ra

Tab. 3: Potlačení morfonologických alternací

Slovotvorné alternace jsou výsledkem lexikálního vývoje nových imperfektiv na *-ovati*, odvozených z imperfektiv starých na *-ěti*, které v důsledku některých hláskových změn (zejm. úžení *ie > i*) formálně splynuly se svými dokonavými protějšky na *-iti* (např. změna vidové dvojice *rozlúčiš – rozlúčieš* v typ *rozlúčiš – rozlučuješ*).⁴⁴¹ Tvaroslovné alternace vznikají také v důsledku hláskových změn, např. přehlásky *'u > i*, která v KázDzikSct proběhla poměrně důsledně (*zatratijí < ztracijí < ztracují*), nebo přehlásky *'o > ě* (*osvětěváše – osvěcováše*).⁴⁴² Nealternované tvary chápeme jako výsledek snahy o jednotnou hláskovou podobu kmene a při transkripci podobu pramene respektujeme, v případě méně průhledných tvarů připojujeme též staročeské lemma.⁴⁴³ Několik dokladů je však nutno vyložit jako hláskoslovnou kontaminaci: v případě tvaru *nenaráděla sě* (*tak byla krásná, že nikdy v ženském národě sě tak krásná nenaráděla*,

⁴⁴⁰ Nealternované doklady 3. os. impf. *obracováše* (146vb, 157rb, 192vb), inf. *obracovati* (175rb).

⁴⁴¹ Srov. Němec 1968, s. 54, 80.

⁴⁴² Srov. Gebauer 1909, s. 398n.

⁴⁴³ Pro představu o poměru nealternovaných tvarů ve staročeském období byl prohledán též materiál obsažený v STB a ve StčSExcerptci, z dokladů obsažených v KázDzikSct jsme ovšem nedohledali ani jediný (nahlédnuto bylo též do *Lexikální databáze humanistické a barokní češtiny*, ovšem také bez pozitivního výsledku). Obdobné doklady uvedené Gebauerem jsou hodnoceny veskrze jako odchylky pocházející z pramenů východní proveniencí (srov. Gebauer 1960, s. 309nn.). Nářeční diferenciaci vyjadřování slovesného vidu (*i*-kmenů a *ova*-kmenů) prostřednictvím provedení, či naopak potlačení hláskových alternací se věnoval též D. Šlosar (srov. Šlosar 1974).

avšak žádného hříechu neměla 149va) jde o smíšení podob *nenarázela se*⁴⁴⁴ a *nenarodila se*.⁴⁴⁵ Jako kontaminaci podob *přicházie*, *vycházie*⁴⁴⁶ a *přichodie*, *vychodie*⁴⁴⁷ hodnotíme také doklady *přichádie*, *vychádie* (též *duch svatý přichádie k těm* 216ra; *jimaž plamen z uší vychádie* 156rb).⁴⁴⁸ Dokladem kontaminace podob *vsaditi*⁴⁴⁹ a *vsázěti*⁴⁵⁰ je zápis *vsaděti* (*rytieře káza v klády vsaděti a v okovy* 134va).

3.3.2.6 Vidové rozdíly

V zápise jsou patrné tendence slovotvorného vývoje vidových protějšků, často nacházíme kolísání tvarů původních i nově utvořených.

Některé doklady odrážejí stav nejstarších staročeských pramenů, např. *poče se zatmovati a mrklo bylo* (134vb), ve kterém nedošlo dosud k nahrazení původního bezpředponového perfektiva perfektivem prefigovaným. Některá bezpředponová slovesa byla ve staré češtině dokonavá,⁴⁵¹ např. *siesti* (2. os. pl. ind. prez. *sedete na dvanáste stolic* 141vb). V dokladech se slovesy *-choditi* (např. *káza jim z Jeruzaléma se nerozchoditi* 213vb) nedošlo k nahrazení prefigovaného imperfektiva imperfektivem sufigovaným – v zápise se neobjevuje doklad iterativní podoby *-zěti* (srov. 3.3.2.5).⁴⁵²

U slovesa *honiti* narážíme několikrát na prefigovanou nedokonavou variantu,⁴⁵³ např. *vyhoniti* (*jsú apoštolé tím jmenem črty vyhonili* 183ra, *mrtvé křiesili a diábly vyhonili* 214vb, *mrtvé křiesil a diábly vyhonil* 133vb, *diábly vyhonili* 137ra, *z mnohých lidí črty vyhonil* 139vb, *slepé osvěcovali a diábly vyhonili* 141va, *mrtvé křiesili a diábly vyhonili* 141vb), jednou se objevuje také iterativum *vyhoněvati*⁴⁵⁴ (*slepé osvěcovali a črty vyhoněvali* 212va).

⁴⁴⁴ Nedokonavé sloveso *narázěti se* je v zápise doloženo třemi tvary: v ženském národě *nenarázal se větší než svatý Jan křstiteľ* 135vb; *jenž se na každý den narázie v nábožných srdcích* 177ra; *svatý Jan Křtiteľ, jehož se žádný větší nenarázal* 179ra.

⁴⁴⁵ Dokonavé sloveso *naroditi se* je v zápise doloženo 45krát. Deprefigované imperfektivum *roditi se* v zápise doloženo není.

⁴⁴⁶ Tvary nedokonavých sloves *přicházěti*, *vycházěti* v zápise doloženy nejsou. Stejně tak nejsou z imperfektivních podob doloženy *procházěti se*, *rozcházěti se*, ale pouze *prochoditi se*: *ani měl s kým pomluvit ani se měl s kým raditi ani prochoditi* 139va; *rozchoditi se*: *káza jim z Jeruzaléma se nerozchoditi* 213vb (v daném významu se jedná o ojedinělý staročeský doklad).

⁴⁴⁷ Nedokonavá slovesa *přichoditi*, *vychoditi* jsou v zápise doložena 6krát: *A ktyž jej naleznete, prosím vás, proste jeho, ať sem nepřichodí* 151ra, *a mnoho lidí přichodieše* 169rb, *a v tom věku najviac lidé k hříechu přichodiechu* 185ra, *a rozličná zvieřata k nemu přichodiechu a jeho se nohám klanějiechu* 129va; *dušě vychodie radostně z svých hrobuo* 164va, *Druhý máme příklad na studniči, od niež vychodí potok a učini z sebe veliký rybník* 126vb.

⁴⁴⁸ Gebauer podobu vykládá jako novotvar 3. os. sg. ind. prez. slovesa *přicházěti* (srov. Gebauer 1909, s. 338); srov. též ESSČ s. v. *přicházěti*.

⁴⁴⁹ Dokonavé sloveso *vsaditi* je v zápise doloženo 43krát.

⁴⁵⁰ Nedokonavé sloveso *vsázěti* v zápise doloženo není, pouze varianta bez prefixu *sázěti* (2krát).

⁴⁵¹ Srov. Gebauer 1909, s. 140; Dostál 1967, s. 178.

⁴⁵² Srov. Němec 1968, s. 55.

⁴⁵³ Srov. Dostál 1967, s. 177.

⁴⁵⁴ Interpretujeme jako podobu vzniklou přehláskou z *vyhoňovati*, nikoli jako předponovou odvozeninu neaktuálního iterativa *honievati*.

Hojně doložena jsou i další nedokonavá slovesa s předponou, tvořená z dokonavých protějšků nejčastěji příponami *-va-* a *-ova-*.⁴⁵⁵ Podoba slovesa *zatmovati se* (poče se *zatmovati a mrklo bylo* 134vb) vznikla pravděpodobně z původního imperfektiva *zatemvati se*. Obdobným dokladem je sloveso *smieřovati* (*hněvníky smieřují* 125rb, *ty smieřuješ hříšné s synem* 195va), které bylo odvozeno snad od dokonavého slovesa *smieřiti*, a proto se též nabízí vysvětlit jej jako hláskoslovnou variantu slovesa *smiřovati*.

3.3.2.7 Aktivní participia

Ve staré češtině nacházíme oproti staroslověnštině pouze tři tvary aktivních participií, první pro mužský a střední rod jednotného čísla, druhý pro ženský rod jednotného čísla a třetí pro všechny rody množného a dvojného čísla. Co se týče tzv. přechodníku přítomného (*nt-ového*), existovaly původně dva typy, jednak typ *nesa*, *nesúci*, *nesúce*, tvořený od sloves 1., 2., 3. a 5. třídy, jednak typ *trpě*, *trpieci*, *trpiece* (po hláskových změnách *ie > í*, *ú > í*: *trpě*, *trpíci*, *trpíce*), tvořený od sloves 4. třídy.⁴⁵⁶ Tzv. přechodník minulý (*s-ové participium*) byl tvořen jednak příponami *-Ø*, *-ši*, *-še* od sloves se kmenem zavřeným a u sloves typu *tisknutí*, jednak příponami *-v*, *-vši*, *-vše* od sloves s kmenem otevřeným.⁴⁵⁷

3.3.2.7.1 Participia *nt-ová*

V distribuci tvarů *s-ových* participií jsme nenarazili na výraznější odchylky od soudobého stavu (podobu tvaru m. sg. *s-ového participia* *wyffede* 169ra vysvětlujeme jako kontaminaci podob *vyjde* a *vyšed*, a v transkripci ji opravujeme na náležitou podobu *vyšed*), a proto se v této kapitole budeme podrobněji věnovat pouze participiím *nt-ovým* (všechna zakončení jsou přehledně uvedena v tabulce č. 4), u kterých se kromě uvedených tvarů již v nejstarších českých textech objevuje též novotvar zakončený *-c*, tedy s odsunutím koncového *-i* z tvaru feminina singuláru a koncového *-e* z tvaru plurálového (srov. tab. 4). Podle E. Dvořáka představuje v pramenech 2. poloviny 14. století více než dvě třetiny všech kongruentních tvarů jak fem. sg., tak pl., v pramenech 15. století však zastupuje pouhou čtvrtinu všech plurálových tvarů, oproti tvarům fem. sg., ve kterých tvoří přibližně polovinu. Stav rozdílné distribuce zakončení lze vysvětlit všeobecnou tendencí odlišovat nežádoucí homonymní tvary, což však zároveň vedlo ke ztrátě povědomí o náležitém užití zakončení a k narušování kongruence. Nutno ovšem dodat, že ve staročeských textech je všeobecně míra kongruence značně vysoká a že tendenci používání jednoho tvaru přechodníku bez rozlišení rodu a čísla lze pozorovat až v textech mladších, přičemž se uvolňovala postupně a odlišnou mírou

⁴⁵⁵ Srov. Dostál 1967, s. 174.

⁴⁵⁶ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 238.

⁴⁵⁷ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 242.

v různých typech přechodníků. Procesu uvolňování kongruence mohla navíc napomoci také dvojí možnost kongruence, totiž buď shoda gramatická, nebo shoda podle smyslu (u kolektiv, číslovek, několikanásobného podmětu se členy jak v sg., tak v pl., u plurálu majestaticu a u vykání).⁴⁵⁸ V KázDzikSct jsou všechny doklady přítomného i minulého přechodníku kongruentní, nekongruentní tvary lze vysvětlit jako shodu podle smyslu: *zástup anjelský jda před ním zpieváše a boha chváléc a radujíce se* 214va. Problematickým jevem byla otázka přepisu jotace v homonymních tvarech m. sg. participia *nt*-ového a 3. os. ind. prez. u sloves typu *miluje, kryje, maže*, např. *Tato slova píše/píšě (pyfyje) svatý David v Žaltáři a řka* 146va.

	nom. m. sg.	nom. fem. sg.	plurál/duál
původní tvar	<i>nesa/trpě</i>	<i>nesúci/trpieci</i> ⁴⁵⁹	<i>nesúce/trpiece</i> ⁴⁶⁰
KázDzikSct	-a	-úci 18x	-úce 79x
	-ě	-úci 16x	-úce 4x
		-úc 12x	-úc 12x
		-ieci 3x	-iece 43x
		-ieci 18x	-iece 19x
		-iec 1x	-iec 13x
		-íci 3x	-íce 54x
		-íci 20x	-íce 24x
		-íc 3x	-íc 13x
		-éci Ø	-éce 2x
		-éci 7x (nejen po l)	-éce 5x
		-éc Ø	-éc 5x
			-iéci 1x

Tab. 4: Přehled zakončení tvarů *nt*-ových participií v KázDzikSct.

Co se týče distribuce zakončení participiálních tvarů v KázDzikSct, v mužském rodě nacházíme pouze náležitě užitě původní koncovky *-a*, *-ě*, ve tvarech fem. sg. a tvarech plurálních se v různém zastoupení a hláskovém provedení objevují zakončení na *-ce*, *-ci*, *-c*. Rozkolísanost lze připsat snad jednak tomu, že písaři neměli povědomí o náležitém užití zakončení, jednak snad také vysvětlit střídání variant hlediskem stylistickým, čemuž by odpovídalo střídání tvarů v bezprostřední blízkosti (*všichni svatí usilují na tomto světě, žádajíc božie přiezni, postiece se mnoho muky trpiece* 132rb).

⁴⁵⁸ Srov. Dvořák 1970, s. 68nn.

⁴⁵⁹ Koncové *-i* se časem odsouvá.

⁴⁶⁰ Koncové *-e* se může odsouvat.

Ve tvaru pro ženský rod se koncové *-i* jako nefunkční hláska ztratilo již ve 14. století,⁴⁶¹ nezkrácený tvar je však typickým rysem pramenů východní proveniencie,⁴⁶² též v KázDzikSct převažuje původní koncovka (85 dokladů oproti 16 zkráceným). Co se týče hláskové podoby zakončení, převažují původní podoby *-úc-*/*-iec-*, příp. asibilované *-úć-*/*-ieć-* (68 dokladů, např. *Lidmila vidúci* 155va; *živa jsem a přišla sem spúci teprú s tebu* 143va; *dievkú súc porodila* 195ra; *ana běžela za synem božím volajici a prosieci* 211vb; *Alžběta stydieci se* 136ra; *svatá Lidmila ... na svém těle nechtiec izádné rozkoši* 155rb), 26 dokladů je s podobou *-íc-*, *-íć-* (*sama mísy umývající* 166rb; *tato duše, ješto pláče a majíci malé muky* 164ra; *jedna vdova, majíc čtvero dietek* 152rb), a 7 dokladů s jotací pokleslou *-éc-* (doloženo je jen zakončení *-éci*: *raduj se, svatá královno, držéci syna na svú rukú* 182rb).

Tvar participia středního rodu, mající původně koncovku shodnou s mužským tvarem, později s ženským, se v KázDzikSct objevuje jen ve funkci akuzativního doplňku, srov. 3.3.2.7.2.

V množném čísle nacházíme častěji též tvary původní, s dosud neodsunutým *-e* (228 dokladů oproti 44 zkráceným). Co se týče hláskové podoby zakončení, převažují původní hláskové podoby *-úc-*/*-iec-*, příp. asibilované *-úć-*/*-ieć-* (168 dokladů: *aby kněžie dúce do chrámu umývali se* 168vb; *a druzí lidé voláchu a řkúće*: 130va; *vsedúc na lodí, jedte do jiného krajě* 133va; *uzřevše to kniežata římská bojiece se* 160va; *marinárie bojiece se ztonúti* 178rb; *a črté lećiec u povětrí* 190vb), 91 dokladů je se staženou podobou *-íc-*, *-íć-* (*uslyšě anjely zpievající* 178ra; *apoštolé před domem stáchu a divíce se tomu* 149vb; *také stanú anjelé, žalujíc na hřešné* 206ra). Tvary s jotací pokleslou nacházíme podle očekávání po souhlásce *l* (např. *ti biskupové jě jechu a do chrámu vedechu a veléce se jich modlám klaněti* 161va; *anjelé, chváléce syna božieho* 153vb; *že se máme tak veseliti na božie službě, chváléc milého boha* 199rb). Jednou nacházíme též tvar zakončený na *-ieci* (*konšelé ... Vy, ješto za mnú chodíte a mě následujete, sedete na dvanáste stolic súdieci dvanáste roduov lidských* 141vb).

3.3.2.7.2 Participia ve funkci akuzativního doplňku

Již v nejstarších staročeských textech je doloženo též použití přechodníku ve funkci akuzativního doplňku, v těch případech, kdy, jak uvádí Dvořák, „původce participiálního děje je vyjádřen řídicím substantivem s platností objektu, např. »Viděch ve sně dievku krev ločúce, v svéj zemi jako vzteklú běhajúce.« Dal, VýbAkad. 1,158“.⁴⁶³ Podle něj bývají tvary participia v této funkci zakončeny nejčastěji na *-ce*, *-še*, méně pak *-c*,

⁴⁶¹ Srov. Dostál 1967, s. 59.

⁴⁶² Srov. Kúst 1915, s. 296.

⁴⁶³ Dvořák 1970, s. 160.

zakončení *-a*, *-ě* se objevuje pouze výjimečně, přičemž v plurálu se objevuje distribuce obou zakončení, zatímco v jednotném čísle *-ce* převládá u maskulin a *-c* u feminin.⁴⁶⁴

V KázDzikSct nacházíme v sg. m. hláskové podoby zakončení *-iec* (*uzřev jednoho člověka sediec na mýtě* 155va; *Viděl sem svatých tak veliký zástup, že jeho nemohl izádný zčisti, stojec před božím trónem* 162ra); *-iece* (*uzře jednoho mniška sediece* 139vb); *-ieće* (*uzře krále nebeského na stoliči sedieće* 162va; *Čtvrté měl velikú pomoc, točič Jezukrista, jehož viděl na praviči uocse všemohúcieho stojec, točič pomoči chtieće* 177vb); *-ice* (*dobrého rytieře, jenž vidí svého krále bojijice* 177va); *-íce* (*Milý tatíku, čso sme blúdili, že sme se črtóm modlili, a tak sem sám viděl u pekle hoříce* 130rb).

Objevují se též dva doklady tvaru n. sg. zakončeného na *-éc* (*svatý Silvester uzře rytierstvo, veléc jemu před čiesare, mnieše, aby jej chtěli umučiti* 181va) a na *-íce*: *tehda uzře jedno dietě stojíce podlé vody* 124va.

Ve dvou tvarech fem. sg. nacházíme pouze zakončení *-iece*: *uzře svatú Maří Magdalenu v kuoře stojiece* 143ra; *viděl lis kterou dievku běžiece* 172rb.

V plurálu se objevuje zakončení *-iece*, *-íce*: *uzře sedm anjeluo okolo něho stojiece* 134ra; *uzřechu anjely tu stojiece a korunu z kvietí, z ruožě a lilie držiece a jich dušě korunujice* 138ra; *uzře ... dva anjely okolo něho stojiece* 159rb; *uzře náhle lidi běhajíce po městu* 133ra; *tehdy uslyšě anjely zpievajíce pod nebem* 165vb.

Kromě uvedených příkladů, kde je původce děje vyjádřen řídicím substantivem s platností objektu, nacházíme ještě jeden doklad ve funkci akuzativního doplňku, kde není původce participiálního děje konkretizován:⁴⁶⁵ *Druhé jie anjel nesměl menovati. Protož každý, když uslyší ji jmenujice Maria, má pokleknúti* 195vb.

3.3.2.7.3 Departicipiální adjektiva ve funkci atributu

Participiální základy *volajúc-*, *trpiec-* atp. byly však také východiskem pro tvoření deverbálních adjektiv (tzv. zpřídavnělých přechodníků) typu *volajúci*, *trpieci* atp.,⁴⁶⁶ u nichž často dochází k přechodu mezi přívlastkovou a přechodníkovou funkcí.⁴⁶⁷ V KázDzikSct se tento typ objevuje poměrně často (47 dokladů adjektiv na *-úci*, 6 dokladů na *-íci*⁴⁶⁸), přívlastková funkce je bezpečně identifikovatelná zejména v těch dokladech, ve kterých tvar podléhá deklinaci: *přijmi mě kajícieho* (*kajúci*) *k své milosti*

⁴⁶⁴ Srov. Dvořák 1970, s. 160nn.; Trávníček 1935, s. 343.

⁴⁶⁵ Srov. Dvořák 1970, s. 161n.

⁴⁶⁶ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 238; Dostál 1967, s. 59.

⁴⁶⁷ Srov. Dvořák 1970, s. 68nn.

⁴⁶⁸ Nacházíme též dva doklady zpodstatnělých adjektiv: *páté buoh miluje kajície, ješto se kají svých hřiehuov* 209va; *sedmé buoh miluje v pokoji přěbývajicie jako Šalomúna* 209va.

144rb; *jsú nynie dnové prosící a prositedlní* 211va;⁴⁶⁹ *sám buoh miluje hřiešné kajície* 160ra; *tata svatá dva mučedlníky božie jsta dvě olivě a dva sviecný sviťtície před bohem* 136rb; *opět jedno dietě zlámané a črvenú nemoc mající k sobě vzala* 167rb. K funkci přívlastkové se přikláníme též při přepisu sporných dokladů, které není vyloučeno interpretovat též jako nominativní tvar přechodníku: *tehda u bráně potka jej jedna paní plačící* „plačící“ a *želející* „želející“ *jeho* (snad možno číst též *plačící a želející*), nebo jako přechodník ve funkci akuzativního doplňku: *když máš matku boží orodující před svým synem* 195rb (vyloučen není snad ani přepis *orodující*).⁴⁷⁰

3.3.2.7.4 Poznámky k podobě a přepisu ostatních participií

V *l*-ovém participiu bývá ojediněle odsunuto koncové *-l*, zejména při seskupení dvou a více konsonantů,⁴⁷¹ např. *vzhled*⁴⁷² (8krát). V případě participia *n*-ového nacházíme několik dokladů se zdloženým zakončením *-en > -ien > -ín* (tam, kde je toto *-e-* součástí slovesného kmene).⁴⁷³ Tento jev v přepise ponecháváme: *otevřien* 153rb, *odřien* 155ra, *zavřieno* 153rb atp.).

3.3.3 Lexikologie a slovtvorba⁴⁷⁴

3.3.3.1 Slovtvorné typy

Ani ze slovtvorného pohledu nevybočuje KázDzikSct z celkového obrazu staročeského stavu, jakkoli byl dosud popsán spíše útržkovitě; nicméně sporadicky se objevují slovtvorné podoby typické pro moravská nářečí. Velmi produktivní je tvoření denominativních substantiv na *-stvie*,⁴⁷⁵ na *-ost* (zastoupení v překladových glosách obsažených v KázDzikTemp: *ukrutnost* 4krát, *tesknost* 64r, *čstnost* 6krát, *hanebnost* 43v, *marnost* 44r, *neustavičnost* 45v, *bližnost* 48v, *hořkost* 63r, *křehkost* 43r, *lehkost* 44r, *mrzkost* 45v, *blížnost* 48v, *žiezlivost* 46v, *tichost* 44v, *chytrost* 43r, *zúfalost* 43v, *milost* 4krát, *zlost* 43v, *smělost* 43v, *syťost* 46v), na *-(n)ík* (v glosách: *liceměrník* 46r, *zákonník* 46v, *vražedlník* 51v, *protivník* 51v, 95r, *následovník* 2krát 95r). Sufix *-isko* se neobjevuje v zápise ani jednou, a to ani v překladových glosách, nacházíme pouze variantu *-išče*

⁴⁶⁹ Zde interpretaci napomáhá též rovina syntaktická, tedy jednoznačný tvar přívlastku *prositedlní*.

⁴⁷⁰ Srov. Dvořák 1970, s. 147–148: „Jestliže participiální konstrukce, u níž máme rozhodnout mezi platností přívlastkovou a přechodníkového určení, závisí na substantivu, které není podmětem věty, nasvědčuje tato okolnost, že jde o funkci přívlastkovou. [...] Ale ani v závislosti participia na substantivu v jiné členské platnosti než v platnosti podmětu věty není jednoznačným důkazem, že PPs nebo PPT mělo funkci atributu: i v tomto případě mohlo být hodnoceno i jako přechodníková konstrukce, ovšem různopodmětná.“

⁴⁷¹ Srov. Gebauer 1909, s. 95; Knop 1965, s. 90.

⁴⁷² Může však jít také o podobu *s*-ového participia.

⁴⁷³ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 243.

⁴⁷⁴ Pro komentář staročeských glos obsažených v KázDzikTemp srov. 2.2.6.

⁴⁷⁵ K distribuci slovtvorných sufixů *-stvo* a *-stvie* srov. 3.3.3.2.

(*topořišče* 2krát 194rb, *lučišče* 160vb, *útečišče* 177va, 178ra).⁴⁷⁶ Deadjektivní substantiva jsou tvořena mj. pomocí sufixů *-ota* (v glosách se nachází pouze jednou: *dobrota* 43r, v KázDzikSct je tento typ zastoupen hojně, např. *čistota* 118krát, *hluchota* 165vb atp.), *-oba* (v glosách není zastoupena, v zápise KázDzikSct se objevuje pouze lexém *chudoba* 29krát). Velmi produktivní je tvoření substantiv slovesných, u deverbativ na *-enie* se však často nabízí otázka, zda vznikla z formy dokonavé, nebo nedokonavé iterativní, odvozeniny však bývají homonymní, a proto transkripční dilema vyvstává jen v některých případech. Například zápis *ſſkruffeny* je možné interpretovat jako formu *skrušenie* od *skrušiti*, nebo *skrušenie* od *skrušeti*, přičemž obě formy se liší významem; v přepise KázDzikSct přepisujeme všech šest dokladů s ohledem na sémantickou stránku ve prospěch podoby *skrušenie*.

V tvoření adjektiv jsou v KázDzikSct nejfrekventovanější typy na *-ný* (glosy: *malomocný* 43v, 44v, *nebezpečný* 44r, *pokorný* 46v, *stajný* 52v, 64r, *poddaný* 63v, *ustavičný* 64r, *neproměnný* 64r) a *-ní* (*duchovní* 46r).⁴⁷⁷ Podobu *malitký* (166vb, 200va) a z něj vzniklé adverbium *malitko* považuje Kůst v polovině 15. století za příznakový moravismus: „Adj. *malitký* (z *mal'utký*) [...] V staročestíně původně bylo, zdá se, obecně rozšířeno, ale v době vzniku naší památky [*Lvovský sborník modliteb a legend*, doplnila AS] ale už omezeno asi jen na území moravské, jakož i dnes. Blahoslav (s. 274) uvádí ‚malitko‘ jako místní tvar moravský. Podnes ‚mal'utký‘ na Moravě (val., Bartoš).“⁴⁷⁸

V tvoření sloves nacházíme překvapivě často odvozeniny příponou *-ova-* od protějšků dokonavých (v glosách: *smucovati sě* 53r, *utonovati* 63r, v KázDzikSct: *okrášlovati* 206va, *zatmovati sě* 134vb), příp. nedokonavých (v KázDzikSct např. *obracovati* 204vb); ve většině případů se jedná o hapax legomena.⁴⁷⁹

Skládání slov není příliš produktivním slovtvorným typem, nejčastěji se objevuje složenina *malomocný*, která se v různých tvarech objevuje v zápise KázDzikSct celkem 18krát.

3.3.3.2 Zvláštnosti slovní zásoby KázDzikSct

Zvláštnosti, které lze vysvětlit vlivem analogie či kontaminace, v přepise ponecháváme s připojením „náležitého“ lemmatu/lemmat: např. podobu *špehař* (152ra)

⁴⁷⁶ Podle Šlosara jde ve staré češtině o vzácnou morfologickou variantu (srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 266).

⁴⁷⁷ K přepisu homografických zápisů měkkých a tvrdých adjektiv srov. 3.3.1.4.

⁴⁷⁸ Kůst 1915, s. 409.

⁴⁷⁹ A. Knop upozorňuje na oblibu tohoto typu v lašských nářečích (srov. Knop 195, s. 48). Nedokonavá předponová slovesa tvořená touto příponou, běžná ve staré češtině, se do nového jazyka často nedochovala, neboť přípona *-ova-* se časem prosadila a ustálila v jiných funkcích (srov. Dostál 1967, s. 178). Srov. též Trávníček 1923; Kopečný 1962; Šlosar 1974, Šlosar 1981.

s lemmatem *špehěr* (ve staročeských textech doloženo též *špehýř*),⁴⁸⁰ která vznikla zřejmě analogií k dalším konatelským jménům na *-ař/-ár* (nelze tedy vyloučit ani variantu *špehár*).⁴⁸¹ Se stejným vysvětlením ponecháváme podobu *pastár* (*pastáři všech božích ovec* 138ra) jako variantu *pastýř*.⁴⁸² Podobu *podtvrđiti* (*podtvrđí nás ve všie spravedlnosti* 127ra) necháváme s lemmatem *potvrđiti*⁴⁸³ jako tvar vzniklý kontaminací se slovesy s předponou *pod-*. Podobu *měšččen* (8krát) lze vysvětlit buď jako slovotvornou kontaminaci *měščan* (1krát) a *měšččenín* (8krát), nebo jako podobu s tendencí ke sjednocení kmene odpadnutím slovotvorné přípony *-ín*. Přikláníme se ke druhé variantě, a proto v přepise ponecháváme danou podobu bez komentáře. Stejně tak jsme postupovali v případě podoby *kvašen* (2krát).⁴⁸⁴ Podobu *stěnie* (*hříšný, bojě sě svého stěnie* 209vb) interpretujeme jako deverbativum vytvořené od slovesa *stieti* z participia *n*-ového namísto náležitého způsobu z participia *t*-ového (*stětie*⁴⁸⁵). Podobu *velíme* (5krát) ponecháváme s připojením lemmat *velmi* a *velím*, podobu *velímě* (22krát) a podobu *velíme se* ztrátou jotace (2krát) ponecháváme v přepise s lemmaty *velmě* a *velím*.

Některé doklady jsme však pro nedostatek argumentů pro jejich obhájení emendovali, např. podobu *neščastný bratrobojce a vražedníku Boleslave* (157vb) jsme emendovali vzhledem k významovému hledisku na znění *bratrobijce* jako nežádoucí kontaminaci. Dále jsme emendovali podobu *dneší* na náležité znění *dnešní*, ale přestože není možné jev vysvětlit systémově, nelze vzhledem k tomu, že se v zápise objevuje čtyřikrát, vyloučit vliv dialektu či idiolektu. Emendovali jsme také podobu *křastanové* (188vb) na náležitou podobu *křestánové*, třebaže by ji snad bylo možné vysvětlit jako dittografii (první *a* bylo zapsáno snad pod vlivem vokálu následujícího). Stejně hodnotíme zápis dat. pl. *przyataluom* (213ra) a opravujeme na náležitou podobu *přáteluom*.⁴⁸⁶

Kromě výše uvedených zvláštností se v zápise v neposlední řadě objevují také slova v jiných (excerpovaných) staročeských pramenech nedoložená, každé z nich opatřujeme přímo v textu poznámkou, že se jedná o hapax legemenon: *uplvánie a chrchotiny* (196vb); *v to máme sprostně věřiti a nevelmě sě o to hádati, neb často svaditel svaté trojice bývá potupen* (124rb); *a tu učinivše sobě brážec*⁴⁸⁷ *na lesě*,

⁴⁸⁰ V KázDzikSct se však žádná další podoba nenachází.

⁴⁸¹ Srov. Gebauer 1894, s. 594.

⁴⁸² Srov. Dokulil 1967, s. 85.

⁴⁸³ Srov. Šimek 1947, s. v. *podtvrđiti*; ve StčSExcerptci však doklady nejsou.

⁴⁸⁴ V KázDzikSct se podoba *kvašan* vyskytuje jednou, *kvašenín* se neobjevuje.

⁴⁸⁵ V KázDzikSct není tato podoba doložena.

⁴⁸⁶ K pravopisné stránce zápisu srov. 3.2.1.10.1.

⁴⁸⁷ Interpretujeme jako odvozeninu slova *brah*, srov. ESSČ s. v. *brážek*.

tu přebýváchu (166ra); *byl pokušován šťastím i nešťastím i protivenstvím jakti novenec*⁴⁸⁸ (148rb). Případně se objevují slova doložená pouze ojedinele: *pro velikú úzkost mosil svú kuoži svléci a postem sě uteniti*⁴⁸⁹ (150vb). Podobu *mladyenty* (180va) přepisujeme vzhledem k četné nenáležité jotaci jako *mládenčí* „mládenec“, třebaže by snad bylo možno chápat jej jako kontaminaci podob *mládenec* a *mládě* a přepsat jej jako *mláděnci*.

Součástí lexika KázDzikSct jsou také slova cizího původu, veskrze již adaptovaná (z latiny: *lekcie* 171rb, *lekcí* 173rb, *omelie* 216rb;⁴⁹⁰ z němčiny: *purgrabie* 2krát 173ra, *langrabie* 167rb, *frejovati* 218va atp.).

3.3.3.2 Diferenciace neuter na *-stvie* a *-stvo* a otázka jejich transkripce⁴⁹¹

V této kapitole se zabýváme distribucí a diferenciací přípon *-stvie* a *-stvo* a jejich poměrem v zápise staročeských dzikovských kázání. Nabízí se otázka, zda jde v případě jejich odvozenin o kmenoslovné dublety rozlišené významově, nebo zda jde o kmenoslovné dublety, které koexistují bez tendence k nástupnictví jako synonymní varianty.⁴⁹² S tím se pojí klíčový problém transkripce tvarů lok. sg., které mohou být, připustíme-li vliv nenáležité jotace, často homografické: zápis „w kralowstwie“ je totiž možno interpretovat jako lok. sg. tvaru *o*-kmenového *královstvě*, nebo jako tvaru lok. sg. *ɔjo*-kmenového *královstvie* zapsaný s nenáležitou jotací, která u tohoto typu do lokálu pronikala pod vlivem koncovek ostatních pádů velice často.

3.3.3.2.1 Distribuce a diferenciace sufixů *-stvie* a *-stvo* ve staročeském období: sonda do vybraných textů

V období staročeském sloužily oba sufixy stále převážně pro tvoření jmen vlastností, jejich distribuce byla ovšem opačná než ve staroslověnštině: četnější je sufix *-stvie*, který je zastoupen asi v pětině všech formací, zatímco sufix *-stvo* je zastoupen podstatně méně a téměř výhradně vždy jako významově synonymní paralela k sufixu *-stvie*.⁴⁹³ Šlosar totiž tvrdí, že pomineme-li doklady Štítného a Klaretovy, existuje jen málo případů, kdy by k útvaru na *-stvo* nebylo doloženo synonymum na *-stvie*, a dále uvádí, že v této době lze

⁴⁸⁸ Vykládáme jako odvozeninu od adjektiva *prvý* (srov. StčS s. v. *prvenec*).

⁴⁸⁹ Ve významu ‚utenčiti, učinit se tenkým‘, doloženo kromě KázDzikSct jen ve KlarBohN, srov. ESSČ s. v. *uteniti*.

⁴⁹⁰ K přepisu homografických tvarů *ja*-kmenů a *ɔja*-kmenů srov. 3.3.1.1.1.

⁴⁹¹ Srov. Svobodová: *Jehožto královstvo královstvie jest* (v tisku).

⁴⁹² „Za výrazy jednotné po stránce formální zde považujeme i výrazy lišící se navzájem jen zanedbatelnými formálními rysy, tj. [...] (b) kmenoslovné dublety s některými tvary shodnými, nerozlišitelnými co do paradigmatu (jako *manželstvo*||*manželstvie*, *lesný*||*lesní*, *náčrný*||*náčrn*) [...]“ (StčSZkratky, s. 21).

⁴⁹³ Kromě toho se sufix *-stvie* funkčně shodoval se sufixem *-stvo*, proto nacházíme paralelně vytvořené synonymní řady *lhostajstvo*/*lhostajstvie*/*lhostajnost* (srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 279).

pozorovat využití sufixu *-stvo* pro tvoření kolektiv, zatím ovšem jako jev vzácný,⁴⁹⁴ dokladů pozdější významové diferenciaci je z tohoto období tedy velmi málo, např. u dvojice *křesťanstvie* (abstraktum) vs. *křesťanstvo* (kolektivum).⁴⁹⁵

Spolehlivě lze distribuci a diferenciaci obou přípon zkoumat pouze v širším kontextu celého záznamu (tj. vzhledem k době jeho vzniku, pravopisné soustavě, standardnosti, resp. chybovosti atp.). Byla proto též provedena hlubší sonda do několika náboženských a nábožensky vzdělavatelých textů ze 14. a 15. století. Tento materiál byl zvolen z několika důvodů: jednak jde o texty poměrně jednotné z hlediska stylu a dobou vzniku památky i pramene spadající do staročeského období (kromě opisu Rokycanovy *Postily* pocházejícího z r. 1586), jednak jde o texty, které prošly transkripčním přepisem jednoho editora,⁴⁹⁶ a lze se tak opřít o ověřený stav samotného pravopisného záznamu, zejména co se týče množství zvrtné jotace. Z textů pak byly nehledě na význam excerpovány všechny tvary neuter tvořených těmito sufixy s důrazem na nejednoznačné zápisy typu lokálových tvarů singuláru v textech se zvrtnou jotací, u nichž je zásadní otázkou, jak je transkribovat. Bylo zjištěno, že po formální stránce převládají v excerpovaných textech *ɣjo*-kmenové tvary neuter. V takových případech je legitimním řešením přepsání sporných tvarů ve prospěch typů na *-stvie*.

Po významové stránce, jak se na základě projití obsáhlého staročeského materiálu ukázalo, přípony *-stvie* a *-stvo* fungovaly v tomto období zejména pro tvoření jmen abstraktních, v četných památkách lze však pozorovat již také využití sufixu *-stvo* pro tvoření jmen hromadných, třebaže se pro tuto funkci ještě zcela nevyhranil. Využití přípony *-stvie* pro tvoření kolektiv je doloženo pouze v lexému *ptačstvie*.

Co se týče dobové a teritoriální distribuce daných sufixů, nelze, vzhledem k diskrepanci vznikající nejen počtem dokladů, stylovou rozrůzněností a různou kvalitou materiálu, ale také odlišnou dobou vzniku památky a daného opisu (neboť málo památek máme dochováno v autorském opisu), vyvodit žádné přesvědčivé závěry, nýbrž pouze pozorovat jisté vývojové tendence, do značné míry shodné se stavem popsaným Šlosarem.

⁴⁹⁴ Jako ojedinělý je třeba vnímat pokus tvoření názvů zemí tímto sufixem ve staročeském žaltáři: *Múřinstvo* ‚Aethiopia‘ (srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 279). Nejnověji se sémantické diferenciaci daných sufixů ve staré češtině věnovala na příkladu lexému *tovaryšstvo* a *tovaryšstvie* M. Vajdlová, která přináší nové doklady kolektivního významu (srov. Vajdlová 2015).

⁴⁹⁵ Srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 279. Pro další vývojové fáze srov. Lamprecht 1956, s. 284nn.; Daneš 1967, s. 480–481; Rusínová – Šlosar 1971, s. 88–89.

⁴⁹⁶ Přepisy byly pořízeny autorkou práce v rámci oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., a projektu *Manuscriptorium* Národní knihovny České republiky. Jedná se o následující prameny: PasTisk, ŠtítKlem, ŠtítSvátB, KázLeg, Lvov, RokPostP, Baw. Celkem materiál čítá přibližně 3200 normostran.

3.3.3.2 Transkripční řešení

V případě KázDzikSct je však rozhodování ztíženo tím, že se jedná o zápis dvou písařů a navíc o zápis s četnou nenáležitou jotací. Jedenadvacet sporných tvarů kmene *královst-* bylo nakonec vzhledem k absenci jednoznačných zápisů lok. sg. a téměř naprosté převaze variant na *-stvie* (231 : 1) emendováno ve prospěch *hjo*-kmenových koncovek. Dva sporné tvary kmene *smilstv-* byly vzhledem k absenci jednoznačných zápisů lok. sg. a převaze variant na *-stvo* (4 : 1) přepsány ve prospěch *o*-kmenových koncovek.

Vzhledem k časté významové nerozlišitelnosti podle formy je proto obtížné rozhodnout, jak zapisovat homografické tvary lok. sg., případně jak rozepsat písářskou zkratku (např. tvary slova *královstvie* jsou v 15 dokladech zapsány zkráceně *královstv-*). Zde je možné opřít se jednak o významovou stránku, neboť, jak bylo řečeno, kolektiva byla ve staré češtině tvořena kromě varianty *ptačstvie* pouze příponou *-stvo*, a sporný tvar lze pak přepisovat s *o*-kmenovou koncovkou. V případě jmen abstraktních je možné se opřít o frekvenci slovotvorných typů v daném textu na základě zastoupení jednoznačných tvarů, a sporné tvary podle toho přepisovat s koncovkou *o*-kmenovou *-ě*, nebo tvar vyhodnotit jako zvrtný zápis lexému tvořeného příponou *-stvie*, zvláště s ohledem na veliké množství nenáležité jotace, a přepsat jej s náležitou koncovkou *hjo*-kmenovou *-í*.⁴⁹⁷ Každé řešení s sebou jistě nutně nese tíhu spoluutváření dobového jazykového obrazu, v případě KázDzikSct jsme při transkripci sporných tvarů lok. sg. vycházeli z převahy či výhradního zastoupení tvarů jednoznačných takto: ve prospěch varianty na *-stvie* přepisujeme (a standardizujeme jotaci) lexémy se slovotvorným základem *královstv-*, *poselstv-*, *poslušenstv-*, *člověčstv-*, *náboženstv-*, *mužstv-*, *důstojenstv-*, *poselstv-*, *prospěšenstv-*, ve prospěch varianty na *-stvo* emendujeme lexémy *židovstv-*, *smilstv-*, *opilstv-*.⁴⁹⁸

3.3.3.2 Frazémy a ustálená spojení

V zápise je doloženo několik frazémů (*nemözema dělati ani umiema, musíma ve psí býti, již nám nedadie žebati* 166ra) a ustálených slovních spojení (*čtvrté, že jie tak čist niti nechal, aby zimú umřela* 185rb: ve významu ‚nahý‘⁴⁹⁹; *Čtvrtý stupeň byl pokrytstvo, že bohu slúžil, a kromě očí řekl Židóm a řka: „Kohožť já políbím, toho vy jměte a ved'te*

⁴⁹⁷ K rozhodnutí ve prospěch *hjo*-kmenové dublety může přispět též samotný vývoj středních *o*-kmenů, u kterých stejně jako u mužských *o*-kmenů je původní koncovka lok. sg. *-ě* na ústupu před dativním *-u*, a to již od počátku 14. století. Dodnes mají původní koncovku *-ě* hlavně jen substantiva stará s konkrétním významem, nepůvodní koncovku *-u* pak mají substantiva abstraktní, slova nově vytvořená či cizího původu, ale také slova končící na *-ko*, *-go*, *-cho*, *-ho*, která se tak vyhýbají souhláskové alternaci (srov. Lamprecht – Šlosar – Bauer 1986, s. 151–152).

⁴⁹⁸ Analogicky jsme postupovali také při přepisu homografických zápisů v pramenech uvedených v tabulce.

⁴⁹⁹ Srov. GbSlov s. v. *čistý*; dále srov. Gebauer 1896, s. 284n.

bezpečně.“ 192va: ve významu ‚za zády‘; *tehdy svatý Vavřinec prosí roku do třetího dne* 148ra: v juristickém významu ‚požadoval lhůtu 3 dnů‘.⁵⁰⁰).

Připojujeme též komentář k významu některých vybraných dokladů: *tehdy anjelé vzemši jejie tělo i nesli na horu Sinai, odtad více než dvadčeti noclehuo* 171ra: ve významu ‚dnů cesty‘; *vyvedl Židy z pohanův i vedl je do svaté země* 209rb ve významu ‚z krajů obývaných pohany‘; *potom sám se chtěl prodati, aby jednoho křesťana z pohan vyplatil* (131va) ve významu ‚z kmene příslušníků pohanských národů‘; *opět jedno dietě zlámané a červenú nemoc mající k sobě vzala a mnoho s ním práce měla, že s ním bez poroka někdy šestkrát přes den a tolikéž přes noc na potřebu chodila, ješto by to jemu máti jeho neučinila, a sama po nem plenky prala* (167rb) ve významu ‚bez výtky, bez pokárání‘; *těj noci u prvospi ta dva komnatu vyrazista a svatú Lidmilu, ana klečí, pochopista a hned ji šlojieřem zadávista* (155va) ve významu ‚vyrazili dveře‘; *Čte se, že Boleslav jem panoši svatého Václava, bojě se, by naň nepravil, káza jej oběsiti. Jenž po dvú letú zkve na hlavě a volal na Boleslava.* 158ra: ve významu ‚obživl‘; *Ktož prosí nevěda co, vezme, což nechce. A ktož prosí boha ležě, tomu böh spě odplatí. Protož ktož chce co u pána prositi, musí s z dobrými koláči jíti a múdře prositi s přáteli, kteréž pán rád vidí.* 212rb: ve významu ‚ne bděle‘; *A hned svatá Maří zjevi se jemu a rškúci: „Jdi k arcibiskupovi, k svatému Tómě, a řci jemu takto: Poslalať mě ta k tobě, pro niž žini nosíš na sobě a ščetku na chřebtě.* 181ra: ve významu nejistém, jinde nedoloženém.⁵⁰¹

3.4 Poznámky k skladbě

Některé syntaktické jevy byly komentovány spolu s jevy morfologickými, v této kapitole se zabýváme pouze těmi odchylkami od větné vazby, jejichž klasifikace byla klíčová pro transkripční řešení. Jedná se především o několik případů atrakce, tedy přizpůsobení daného slova tvaru slova sousedního:⁵⁰² *čte se o nich, když po božím vstúpením* (> *vstúpení*) *na nebe do Paříže přijidesta* (161ra); *bude u věčném a u veselém vidění buože* (> *buožím*) (124vb); *třetie buoh miluje ty, kteréžto* (> *kteřížto*) *jiné k dobrému připravují* (209rb), a několik případů anakolutu, tj. vyšínutí z větné vazby : *abychom byli silni bojovati proti svým nepřátelóm vidomými* (*vidomým*) *i nevidomými* (*nevidomým*) 124va,⁵⁰³ *šestá prosba jest za nepřátely* (> *nepřátel*) *přemoženie* (213rb), a v neposlední řadě kontaminace různých vazeb: *Páté se počiščujem skrzě almužnu dávaním* (> *dávaní*) *jako tělo krve púščením* (> *púščení*) (187vb). Tyto jevy jsme v transkripci emendovali,

⁵⁰⁰ Srov. StěS s. v. *prositi*.

⁵⁰¹ Nedohledáno ani v *Lexikální databázi humanistické a barokní češtiny* (Madla).

⁵⁰² Srov. *Encyklopedický slovník češtiny* 2002, s. 50.

⁵⁰³ Vzniklo zřejmě kontaminací s vazbou ‚s přáteli‘. Opraveno na základě opakující se genitivní vazby *přátel vidomých i nevidomých* (131ra, 140ra, 159ra).

kromě toho se však objevuje několik odchylek, které lze odůvodnit buď kontaminací s vazbou obdobného významu, a které jsme z toho důvodu v přepise ponechali: *když chtieše skonati s tohoto světa* (140ra),⁵⁰⁴ případně analogií k řídicímu substantivu: *tehdy ten pán naplniv lodí ztravy i káza jej vyvésti za moře a mnoho žakovstvo za ním* (169ra), nebo vlivem latiny: *zvolichu na císaře Juliána křesťana* (136vb).

Při přepise jsme se snažili počet emendací eliminovat, ponecháváme proto často znění pramene i za cenu ztíženého čtení (*Když svatý Vít modlám se nechtieše klaněti, tehdy káza jej metlami býti a hned ty, ješto jej tepiechu, ruce i toho súdcieho usvadechu až do paží, že jimi nemožechu hýbati* 133va; *Prvé diábel posielá své panošě skrze pokušení a radu sedmi smrtedlných hřiechuo, kteří tito jsú: pýcha, závist, lenost, lakomstvie, hněv, lakota, točíž obžerstvie, těch jest sedm panoší diábloých jímati duše lidské*⁵⁰⁵ 151vb). V některých případech si však nejsme svojí interpretací jisti, v těchto případech připojujeme komentář přímo v přepise: *že jest počala svatého Jana, hned svatý Jan přijal míle syna božieho, jehož země a nebe svěče* *ffwyecze* **svět** *nejisté čtení ješče nevědělo* (135rb).

⁵⁰⁴ Snad kontaminace s vazbou *sjíti s světa*.

⁵⁰⁵ Srov. ESSČ s. v. *býti* (odd. D/II/7).

Závěr

Ve své disertační práci jsme se zaměřili na rozbor dosud málo známého *Rukopisu dzikovského* obsahujícího latinská a česká kázání. V dosavadní literatuře bývá toto pojmenování používáno ve smyslu *pars pro toto* pouze pro postilu staročeskou, neboť latinské sbírce dosud nebyla věnována náležitá pozornost. V naší práci používáme spojení *Rukopis dzikovský* pouze tehdy, mluvíme-li o stránce fyzické (kodikologické), po stránce obsahové pak rozlišujeme latinská nedělní a sváteční kázání neboli *temporál* (KázDzikTemp) a česká kázání na dny svatých neboli *sanktorál* (KázDzikSct).

V první kapitole, věnované kodikologickému popisu rukopisu, byly přehodnoceny především závěry ohledně počtu a datace písařských rukou, které zásadně mění pohled na dataci pramene. Paleografickým rozbohem písma jsme došli ke zjištění, že se v celém zápise střídají pouze dvě ruce (označujeme je jako C a L), které tvořily ve stejné době, namísto rukou čtyř (z nichž navíc jedna měla psát o několik desítek let později), jak se domníval Wislocki. Hlavním argumentem je skutečnost, že se ruce střídají také v rámci jedné složky. Vznik zápisu odhadujeme na základě písma na první třetinu 15. století, rozbor filigránů tento odhad upřesnil a posunul jej nejdříve na přelom desátých a dvacátých let 15. století.

Druhá kapitola je zaměřena na atribuci kazatelských sbírek na základě obsahové stránky. Dosavadní bádání se soustředilo pouze na sbírku staročeskou, přičemž nebylo dosud dostatečně akcentováno, že jde jednak o překlad či adaptaci latinské předlohy, jednak o mladší opis, a třebaže se liší jazykem, tvoří po obsahové stránce celek s temporálem. Tento náhled poněkud změnil preferenci našich výzkumných otázek: odpoutali jsme se od hledání konkrétního autora a pokusili jsme se spíše o zasazení sbírek do širšího kontextu. K dosažení tohoto cíle nám pomohl rozbor následujících jevů.

V první řadě to byly mladší přípisky, zejména ten na *recto* prvního listu KázDzikSct, který tvrdí, že jde o kázání kněze wiślického z roku 1420. Přestože Wislocki (1875) tvrdí, že chybějí doklady o tom, že by se ve Wiślici v té době kázalo česky, našli jsme v Długoszově kronice z roku 1424 zmínku o jakémsi tamějším českém kazateli, který kázal kacírské bludy, a byl proto shozen z kazatelny. S tím je spojena otázka, jakou vlastně plnila zapsaná – a zvláště staročeská – kázání funkci, neboť texty v národních jazycích byly určeny spíše ke kolektivnímu čtení (o čemž by svědčilo také zařazení Husova kázání na Posvěcení kostela, které pochází z díla spíše literárního), na druhou stranu četné překladové glosy v několika latinských kázáních by mohly svědčit o využití KázDzikTemp přímo na kazatelně.

Dále jsme se na základě srovnání několika vybraných dzikovských textů s dochovanými dobovými prameny pokusili najít všechny vztahy, které by ukázaly

dzikovská kázání v novém světle. Zaměřili jsme se proto na svatodušní modlitbu obsaženou jak v KázDzikTemp, tak v KázDzikSct (zápisy jsou cenným materiálem pro porovnání pečlivosti obou písařů), která se v téměř identickém znění nachází ve dvou soudobých rukopisech a v odlišných zněních ještě v dalších četných rukopisech. Druhý srovnávaný text, svatoprokopská legenda, bývá dokonce označována vedle veršované verze z *Hradeckého rukopisu* a prozaické verze ze *Staročeského pasionálu* jako třetí, mladší prozaická redakce, textově se nejvíce blíží latinské předloze veršované redakce a s některými dochovanými zápisy se navíc shoduje v chybách (např. jméno řeky *Sázava* zapsané opakovaně jako *Sáva*). Posledním srovnávaným textem bylo kázání na Posvěcení kostela, jehož autorství náleží Husovi. Tento fakt lze vysvětlit tak, že v předloze kázání na tuto příležitost chybělo, a proto opisovač sáhl po dostupném znění, v našem případě po Husových čteních nedělních a svátečních, která sice přizpůsobil formálně předchozím kázáním tak, že zkrátil perikopu na dvouveršové *motto*, do obsahu však zasahoval pouze minimálně. Na začátku proto zůstala Husova slova, že „toto čtenie nepříslušie mezi nedělní čtenie“, což vzhledem k tomu, že je obsaženo v sanktorálu, vyznívá jako nedopatření. Překvapivá je skutečnost, nakolik pronikly jazykové zvláštnosti písaře C do opisu tohoto textu. Fakt, že pronikly především do rovin nižších a ne zcela důsledně, podporuje argument, že také v případě ostatních staročeských kázání jde o opis jakési nedochované nářečně nepříznačové předlohy.

Zaměřili jsme se dále také na porovnání výběru a řazení kázání v obou sbírkách. Nejprve však bylo zapotřebí vymezit pole, na kterém se budeme pohybovat. Z typologického hlediska se jedná o tematické sermony, uvozené krátkým citátem neboli mottem z bible či jiné církevní autority, který je postupně rozvíjen. Podle Z. Uhlíře (2005) se tento útvar ve střední Evropě šířil od konce 13. století díky působení slezského dominikána Peregrina z Opole a právě díky němu se stal na dlouhou dobu nezpochybnitelným vzorem, což se odráží v množství dochovaných opisů a adaptací jeho děl. Nabízelo se proto porovnat makrostrukturu a mikrostrukturu dzikovských sbírek se sbírkami Peregrinovými/ peregrinovskými, což bylo podpořeno také Wolného (1961) označením pěti staročeských dzikovských kázání vydaných Wislockým (1875) za adaptaci Peregrinových kázání. Výsledky našeho porovnání mají však sloužit spíše pro rámcovou představu, neboť jsme pracovali s edicí Peregrinových kázání vycházející z několika provenienčně i stářím odlišných pramenů (jiná edice dosud není k dispozici), pro samotnou atribuci a dataci kázání dzikovských je proto třeba brát naše závěry s rezervou, neboť řada zvláštností připadá na vrub písaři. Na druhou stranu však může být přítomnost, či naopak nepřítomnost a zařazení jednotlivých příležitostí dobrým provenienčním ukazatelem. Tak například v KázDzikSct nacházíme svátek sv. Jiří před sv. Vojtěchem, svátek sv. Stanislava a svátek sv. Pěti bratří, což je příznačné pro diecézi

olomouckou a některé diecéze polské, překvapivá je však absence svátku sv. Cyrila a Metoděje, který byl v olomoucké diecézi zaveden ještě dříve než v pražské. Zvláštní je také skutečnost, že KázDzikSct začíná letnicemi, tedy v polovině liturgického roku, a že obsahuje několik kázání svátečních, která nejsou vázána na pevné datum. V KázDzikTemp je na prázdných listech jedné ze složek zapsáno písařem C několik kázání na den sv. Ladislava a Kosmy a Damiána, což by mohlo poukazovat na vztah k provenienci uherské.

Kromě výběru a řazení kázání nás zajímala také samotná *motta*, tj. jejich původ a v případě biblických citátů původ jejich překladu, totiž zda pocházejí z existujících českých překladů bible či evangeliářů a žaltářů. Porovnáním s nejstarším dochovaným rejstříkem perikop a s nejstarším lekcionářem jsme zjistili, že ve většině případů pocházejí *motta* z evangelních a epištolních perikop, a co se týče překladu, porovnáním s vybranými zástupci staročeských biblických redakcí jsme zjistili, že se jedná o překlady svébytné, ale konzistentní. Rozbor četných překladových glos zaznamenaných písařem C – soudě na základě shodných specifických jazykových jevů – v KázDzikTemp ukázal tendenci překládat určité výrazy stejně, zejména v oblasti termínů. U neterminologických pojmů se naopak projevila spíše snaha o variantnost překladu. Jednou z možných indicií původu písaře C jsou četné shody překladových glos s *Evangeliářem olomouckým* na všech jazykových rovinách, některé z nich dokonce jedinečné.

Poslední, hlavní kapitola je věnována jazykovému rozboru české části rukopisu. Tato část není vyčerpávajícím popisem jednotlivých jazykových rovin, nýbrž zaměřuje se na nestandardní jevy, které bývají tradičně hodnoceny jako východně nářeční, resp. jako moravismy či slovakismy. Je ovšem otázka, jak vůbec o dialektismech ve staré češtině přemýšlet a kudy vést hranici mezi nestandardními jevy, když víme velice málo o kořenech vydělování a o stabilizaci dialektů. V případě atribuce KázDzikSct na základě jazykových jevů navíc nutně narážíme na to, že se jedná o práci dvou písařů, kteří opisovali předlohu odlišnou od jejich úzu. Opis každého z nich je tedy do značné míry „kontaminován“ jeho zvyklostmi a jazyk předlohy a jazyk opisu již nejde spolehlivě odlišit. S vědomím těchto překážek jsme se pokusili dané jevy interpretovat a následně transkribovat, vedeni snahou zohlednit v přepise maximum relevantních zvláštností na všech jazykových rovinách včetně hláskoslovné. Byli jsme proto leckdy nuceni vědomě porušit některá obvyklá pravidla transkripce, např. zavedením nestandardního znaku pro asibilované *ć* a dále ponecháním některých jevů (asimilace, disimilace a záměny vokálů), kterým přisuzujeme nářeční původ, třebaže by bylo možné vysvětlit je jako pouze nezvládnutý pravopis a odstranit je. Naše transkripce si neklade nároky na konečnost řešení, naopak je především příspěvkem do žádoucí diskuse nad přepisem

nestandardních jevů, jejichž inventář každý nově nalezený a popsáný pramen obohacuje, a mění tak naši představu o dobovém jazyce.

Nestandardní jevy hodnotíme z hlediska časového a z hlediska rozsahu území, na kterém se pravděpodobně vyskytovaly (opíráme se též částečně o dnešní stav nářečí, resp. o popsáný stav mluvených dialektů), a rozlišujeme tak některé vývojové tendence. V zápise se objevují jak archaismy, tj. neproběhlé změny očekávané vzhledem k době vzniku textu, které svědčí o zpomaleném průniku některých změn na okrajová území (např. nepřehlasované *u/ú*: *cúdichu*, *Judáš*), tak naopak rané doklady na nastupující změny, které započaly na určitém území a které postupně zasáhly všechny nářeční oblasti (např. monoftongizace *uo > ů*: *růže*; *ie > í*: *víru*). Některé změny, ač byly provedeny poměrně důsledně a na téměř celém území, se ve všech pozicích a na celém území neudržely a leckde se později vracely k původnímu stavu, tento ústup byl způsoben analogickým, tedy ne fonologickým vlivem (srov. např. v našem rukopise ještě masivní provedení přehlásky *'u > i*: *Jidita*, *kralijí*). V neposlední řadě jde též o doklady na neprovedené změny, které jinak zasáhly většinu území kromě okrajových oblastí, soudě alespoň podle stavu dnešních nářečí (např. nedokončení změny *g > h*: *bogobojný*).

Stranou systémových změn stojí jevy, které se projevují pouze v některých nářečních oblastech, např. protetické *h* (*hoslici* ‚oslici‘). Třebaže provedení, či naopak neprovedení hláskových změn diskutovaných výše u jednotlivých hlásek je do značné míry odrazem odlišného úzu obou písařů, může napovědět o přibližné dataci vzniku předlohy. Téměř důsledné provedení přehlásky *'u > i* by poukazovalo na konec 14. století nebo na počátek 15. století, tato datace je podpořena hojným provedením diftongizace *ó > uo* i v krátkých slabikách. Kromě provedených změn o této pravděpodobné dataci svědčí dále např. to, že dosud nebyla příliš provedena monoftongizace *ie > í* či *uo > ů* ani diftongizace *ú > ou* či *ý > ej*, změna *šč > šť* je důsledně provedena pouze u jednoho z písařů.

Je však třeba mít na paměti, že většinu daných jazykových jevů a změn nelze přesně ani datovat, ani lokalizovat, a proto je výsledky jazykové analýzy nutno brát při posuzování atribuce s rezervou. Zápis staročeských dzikovských kázání totiž odráží zřejmě několik časových i provenienčních vrstev a navíc zachycuje rozkolísanost způsobenou živým dobovým jazykovým vývojem, zejména v nářečích. Dále je nutné zohlednit to, že písemná podoba vývoj jazyka koriguje, na rozdíl od mluvených textů, v nichž bývá tento konzervující vliv minimalizován. Změny totiž pravděpodobně pronikaly do písemných projevů pomaleji, s odstupem až několika desítek let. S vědomím těchto úskalí jsme se zaměřili jednak na jevy společné pro celý zápis, jednak na jevy diferenční, tj. charakteristické pro každého z písařů.

Co se týče zápisu písaře L, nenarážíme na několika málo foliích na žádné signifikantní jazykové jevy, rozdíl se projevují pouze na rovině pravopisné, nejmarkantnějším rysem je velké množství nenáležité jotace odrážející písařovu nejistotu a nemožnost opřít se o dobový mluvený jazyk. Naproti tomu zápis písaře C je prosycen jevy, které mohou odkazovat na jeho východní nářeční původ. Na hláskoslovné rovině jde například o výhradní podobu propria *Zigmund*, která je odrazem znělé výslovnosti párové souhlásky před souhláskou jedinečnou a která je charakteristická pro část dnešních středomoravských a východo-moravských nářečí. Na nářeční oblast dnešního česko-polského smíšeného pruhu dále poukazuje kombinace některých, byť sporadicky zachycených jevů: zápis *ch* namísto náležitého *h* v iniciální pozici (*chluchých*) i mezi vokály (*knicha*), *g* na místě náležitého *h* (*bogoboyny* „bohobojný“, *ynged* „inhed“, *rozgnyewaw* „rozhněvati“, *Gegoz* „jeho“), protetické *h* (*hoslyczy* „oslici“) a *h* na místě náležitého *ch* (*hlebu* „chléb“). Na východní nářeční oblast ukazuje také výrazné matení užití grafému *t* a spřežky *cz* pro záznam hlásek *c*, *č* a *t'* (u písaře L jsme našli pouze jediný doklad: *fyelzyty* „slzicé“, podobu *nehczye* = *nehćie* pro tvar 3. os. pl. ind. prez. slovesa *chiti* lze vysvětlit jako kontaminaci s hláskovou podobou dalších tvarů). Abychom na tyto jevy upozornili již na úrovni samotného přepisu a zabránili případné nežádoucí homonymii, rozhodli jsme se v transkripci zachytit tyto zápisy pomocí grafému *ć* jak pro asibilaci *t' > ć*, tak pro změnu k ní zvrtnou *c'č > t'*. Východní nářeční původ je podpořen jen ojedinělým provedením změny *šč > št'*, která započala v českých nářečích v užším slova smyslu a do nářečí moravských téměř nepronikla (oproti tomu u písaře L nacházíme již důsledné provedení této změny).

Na rovině tvaroslovné bývá jako charakteristický východní nářeční rys hodnocena koncovka *-ej* na místě původního *-é* ve tvarech adjektiv a zájmen rodu mužského a středního (např. nom./ak. sg. n.: *osvět' se jmě tvej*). Koncovku *-mě*, objevující se dle běžných koncovek *-me* a *-my* v 1. os. pl. ind. prez. a v 1. os. pl. imper. (např. *slůžimě*, *prosmě*), hodnotíme jako polonismus, resp. jev objevující se pouze v okrajovém úseku českých nářečí. Dalším znakem typickým pro prameny východní proveniencí je nezkrácený tvar *nt*-ového participia pro ženský rod jednotného čísla (např. *vidúci*; v KázDzikSct nacházíme 85 dokladů oproti 16 zkráceným). Směrem k vyšším jazykovým rovinám nářečních jevů ubývá, což je jedním z argumentů pro tvrzení, že jde o opis nářečně „standardní“ předlohy. Ze zvláštností na rovině lexikální lze zmínit nářeční podobu adjektiva *malitký* či hapax legomenon *žizlivosć* „žiezlivost“. Cenné jsou také některé lexikální shody s významným východněnářečním pramenem, kterým je *Evangeliář olomoucký* (např. *ratoraslé*, *pokňura*).

S ohledem na získané poznatky je možné na základě kombinace vnitřních a vnějších znaků vplynuvších z rozboru různých stránek pramene vyslovit závěr, byť

poměrně opatrný, že sbírka byla opsána na přelomu 10. a 20. let 15. století podle nedochované, ovšem pravděpodobně ne o moc starší předlohy a sloužila zřejmě pro liturgické potřeby v prostředí, kde se sice čeština v této funkci používala, které však bylo od tehdejšího jazykového centra vzdáleno (pravděpodobně krakovská diecéze), o čemž svědčí jak indicie obsahové (výběr svátků, jejich posloupnost ad.), tak jazykové (řídce zachycené slovakismy ukazující na vliv uherského prostředí).

*

Při psaní projektu disertační práce nás ani nenapadlo, kolik otázek se ukáže být vedlejšími, a naopak kolik netušených otázek se objeví. Práce proto není a ani nemá být uzavřeným dílem: některé otázky klade bez nároku na odpovědi, některá témata spíše nastiňuje a hledá cesty k jejich uchopení. Většinu z načatých témat bude proto jistě třeba prohloubit a rozšířit o studium dalších, zejména liturgických textů. V řadě případů je naše hodnocení bržděno závislostí na nedostatečně propracovaném výzkumu příbuzných oborů (historie česko-polských jazykových vztahů, dějiny liturgie, latinská literatura vážící se k českojazyčnému prostoru) i diachronní bohemistiky samotné (čeština 15. století, diachronní dialektologie, diachronní slovtvorba ad.).

Použité zkratky a značky**Obecné zkratky**

aj.	a jiné	s.	strana
atp.	a tak podobně	s. v.	sub vocem
fol./ff.	folio/folia	sign.	signatura
m.	místo	srov.	srovnej
p./pp.	pagina/paginy	t. č.	toho času
rkp.	rukopis		

Lingvistické zkratky

dial.	nářeční	m.	mužský rod
du.	duál	part.	participium
ind.	indikativ	pl.	množné číslo
imper.	imperativ	préz.	prézens
impf.	imperfektum	sg.	jednotné číslo
lat.	latinský	stč.	staročeský

Značky

[xxx]	doplněný text
~	následuje transliterovaná podoba standardního tvaru (jen 3.2.1.10.4.1)
∅	standardní/nestandardní podoba se nevyskytuje (jen 3.2.1.10.4.1)
=	následuje transkribovaná podoba

Zkratky biblických knih

Gn	První Mojžíšova (Genesis)	Am	Ámos
Ex	Druhá Mojžíšova (Exodus)	Mi	Micheáš
Nu	Čtvrtá Mojžíšova (Numeri)	1 Mach	První Makabejská
Jos	Jozue	Mt	Matouš
Jdc	Soudců	Mc	Marek
1 Rg	První Královská	L	Lukáš
Job	Jób	J	Jan
Ps	Žalmy	A	Skutky apoštolské
Pr	Přísloví	R	Římanům
Ct	Píseň písní	1 C	První list Korintským
Sap	Kniha moudrosti	2 C	Druhý list Korintským
Sir	Sírachovec	G	Galatským
Is	Izajáš	E	Efezským
Jr	Jeremjáš	Ph	Filipským
Ez	Ezechiel	Tt	Titovi
Dn	Daniel	Hb	Židům
Zch	Zacharjáš	Ja	List Jakubův
Mal	Malachiáš	1 P	První list Petřův
Jl	Jóel		

Zkratky citovaných pramenů

Rukopisy⁵⁰⁶

- Baw: *Sborník hraběte Baworovského*. Rkp., Varšava, Biblioteka Narodowa, sign. BN 12594 II, 1472, 226 ff.
- BiblBosk: *Bible boskovská*. Rkp., Olomouc, Vědecká knihovna, sign. M III 3, 1420/1430, 537 ff.
- RegBiblDobrNZ: *Rejstřík perikop obsažený v Dobrovského NZ*. Rkp., Budapešť, Egyetemi Könyvtár, sign. Cod. Slav. 6, 1417, ff. 1r–200v.
- BiblDrážď: *Bible drážďanská*. Rkp. ze 2. pol. 14. století, zničený za 1. světové války, existují pouze fotografie recto stránek (srov. BiblDrážďfaksimile); některé knihy opsány J. Vraštillem opis uložený v OVJ ÚJČ AV ČR, v. v. i. (srov. Kyas 1997, s. 16, 37).
- BiblLitTřeb: *Bible litoměřicko-třeboňská*. Rkp., Litoměřice, Státní oblastní archiv, Biskupské sbírky Litoměřice, sign. B I F/3–1, 1411/1414, 297 ff.
- BiblLit: *Bible litoměřická*. Rkp. t. č. nezvěstný (dř. Litoměřice, bisk. knih. B I F/2), 1429, 489 ff.
- BiblOl: *Bible olomoucká*. Rkp., Olomouc, Vědecká knihovna, sign. M III 1/I, II, 1417, 290 + 289 ff.
- BiblPad: *Bible padeřovská*. Rkp., Vídeň, Österreichische Nationalbibliothek, sign. Cod. 1175, 1432/1435, 443 ff.
- BiblPraž: *Bible pražská*. Starý tisk, [Tiskař Pražské bible], Praha 1488, 610 ff. (pro exempláře viz Knihopis č. 2).
- EvBeneš: *Čtenie kněze Benešovy*. Rkp., Olomouc, Státní okresní archiv (dř. KapOl 105), konec 14. století, ff. 60rv, 71r–72v, 76v–84v, 95r–113v.
- EvOl: *Evangeliář olomoucký*. Rkp., Olomouc, Vědecká knihovna, sign. M II 249/2, 2. polovina 14. století, ff. 94v–331v.
- EvRajhr: *Evangeliář rajhradský*. Rkp., Rajhrad, klášterní knihovna, sign. R 364, 1. polovina 14. století, ff. 106r–124r.
- EvSeit: *Evangeliář seitenstettenský*. Rkp. Seitenstetten, klášterní knihovna, sign. 272, 1. polovina 14. století, ff. 144r–153r.
- KázDzik⁵⁰⁷: *Rukopis Dzikovský*. Krakov, Biblioteka Jagiellońska, sign. Przyb. 177/51, počátek 15. století, 229 ff.
- KázLeg: *Sbírka kázání založených na legendách*. Rkp., Brno, Moravský zemský archiv, fond G 10, č. 456, polovina 15. století, 195 ff.
- KlarBohN: *Klaretův Bohemář tzv. větší*. Rkp., Ostřihom, Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, sign. Ms. II 8, 2. polovina 15. století, pp. 1–24, 49–57.
- Lvov: *Lvovský sborník modliteb a legend*. Rkp., Varšava, Biblioteka Narodowa, sign. 12688 II, polovina 15. století, 97 ff.
- ModlMil: *Milíčovský sborník modliteb*. Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, sign. XVII F 30, 80. léta 14. století, 182 ff.

⁵⁰⁶ Využívány byly kopie uložené v oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.; pro detailnější popis pramenů viz StěSZkratky, Kyas 1997, Vašica 1931, Vintr 1977, Voleková 2015.

⁵⁰⁷ Zkratka byla vytvořena analogicky podle úzu StěSZkratek; rozlišujeme KázDzikTemp pro temporál a KázDzikSct pro sanktorál (viz první kapitulu disertační práce).

PasKlem: *Pasionál klementinský*. Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, sign. XVII C 52, 1395, ff. 47r–267v.

PasTisk: *Pasionál tištěný před r. 1487*. Starý tisk [tiskař Arnoštových statut], Plzeň, 276 ff. (pro exempláře viz Knihopis č. 7).

RokPostP: Rokycanova *Postila*. Rkp., Praha, Národní knihovna ČR, XVII B 2, 1586, 435 ff.

ŠtítKlem: *štítenský sborník Klementinský*. Praha, Národní knihovna ČR, sign. XVII A 6, 1376, 159 ff.

ŠtítSvátB: Štítného *Řeči nedělní a sváteční*. Rkp., Praha, Královská kanonie premonstrátů na Strahově, sign. DG III 13, okolo 1500, 478 ff.

ŽaltD: žaltář zapsaný v BiblDrážď

ŽaltWittb: *Žaltář wittenberský*. Rkp., Vitemberk, Predigerseminar Bibliothek, sign. A VI 6, 1. polovina 14. století, ff. 1r–263r.

Edice:

BiblDrážď, BiblOl, BiblLitTřeb:

Staročeská bible drážďanská a olomoucká: Kritické vydání nejstaršího českého překladu bible ze 14. století. Díl I, Evangelia. V. Kyas (ed.), Praha: Academia, 1981.

Staročeská bible drážďanská a olomoucká: Kritické vydání nejstaršího českého překladu bible ze 14. století. Díl II, Epištoly; Skutky apoštolů; Apokalypsa. V. Kyas (ed.), Praha: Academia, 1985.

Staročeská bible drážďanská a olomoucká: Kritické vydání nejstaršího českého překladu bible ze 14. století. Díl III, Genesis – Esdráš. V. Kyas (ed.), Praha: Academia, 1988.

Staročeská bible drážďanská a olomoucká: Kritické vydání nejstaršího českého překladu bible ze 14. století. Díl IV, Tobiáš – Sirachovec. V. Kyas – V. Kysová – J. Pečirková (eds.), Paderborn: Schöningh, 1996.

Staročeská Bible drážďanská a olomoucká s částmi Proroků rožmberských a Bible litoměřicko-třeboňské: kritické vydání nejstaršího českého překladu Bible ze 14. století. J. Pečirková et al. (eds.), Praha: Academia, 2009.

BiblDrážďfaksimile: *Die alttschechische Dresdener Bibel = Drážďanská anebo Leskovecká bible: Facsimile aufgrund der photographischen Aufnahmen von 1914 nach dem verbrannten Original aus dem 14. Jahrhundert*. H. Rothe – F. Scholz (eds.), Paderborn: Ferdinand Schöningh, 1993. (Biblia Slavica, Ser. 1, Tschechische Bibel, Bd. 1)

EvSeit: Vintr, Josef: *Die ältesten tschechischen Evangeliare: Edition, Text- und Sprachanalyse der ersten Redaktion*. München: Otto Sagner, 1977.

EvOl: *Evangeliář olomoucký*. F. Černý (ed.), Praha: Česká akademie Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1901.

Peregrin: Peregrinus: *Sermones de tempore et de sanctis*. R. Tatarzyński (ed.), Warszawa: Institutum Thomisticum PP. Dominicanorum Varsaviensium, 1997.

ŽaltWittb, ŽaltD: Vintr, Josef: *Die älteste tschechische Psalterübersetzung: Kritische Edition des glossierten Museumspsalter (aus den Jahren 1300–1310), des Museumspalterfragments (1310–1330), der Brünner Psalterfragmente (1320–1340)*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1986.

Internetové zdroje, slovníky, lístkové databáze

- ESSČ: *Elektronický slovník staré češtiny. Vokabulář webový* [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>](http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx). Citováno dne 26. 9. 2016.
- GbSlov: Gebauer, Jan: *Slovník staročeský*. I: A–J, II: K–N. Praha: Academia, 1970.
- JgSlov: Jungmann, Josef: *Slownjik česko-německý Josefa Jungmanna*. W Praze: Pomocj Českého Museum, 1835–1839.
- Madla: *Lexikální databáze humanistické a barokní češtiny*. [online]. Dostupné z [www: <http://madla.ujc.cas.cz/>](http://madla.ujc.cas.cz/). Citováno dne 26. 9. 2016.
- MNS: *Manuscriptorium. Virtuální badatelské prostředí pro oblast kulturních fondů*. [online]. Dostupné z [www: <http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php>](http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php). Citováno dne 26. 9. 2016.
- MSS: Bělič, Jaromír – Kamiš, Adolf – Kučera, Karel: *Malý staročeský slovník*. Praha: SPN, 1979.
- Černá, Alena – Lehečka, Boris: *Metodika přípravy a zpracování elektronických edic starších českých textů*. [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/nastroje/metodika/o-aplikaci>](http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/nastroje/metodika/o-aplikaci). Citováno dne 26. 9. 2016.
- SSČ: *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Voznice: Leda, 2004.
- SSJČ: *Slovník spisovného jazyka českého*. Díly 1–8, Praha: Academia, 1989.
- StčS: *Staročeský slovník*. Díly 1–26, Praha: Academia, 1968–2008.
- StčSExcerptce: *Lístková kartotéka ke Staročeskému slovníku*. Uložena v oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
- StčSZkratky: *Staročeský slovník. Úvodní stati, soupis pramenů a zkratek*. Praha: Academia, 1968.
- SSL: *Slovník středověké latiny v českých zemích*. Praha: Academia, KLP 1977–.
- STB: *Staročeská textová banka. Vokabulář webový* [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/banka.aspx?idz=STB>](http://vokabular.ujc.cas.cz/banka.aspx?idz=STB). Citováno dne 26. 9. 2016.
- VKOLdigit: *Digitální knihovna historických fondů Vědecké knihovny v Olomouci* [online]. Dostupné z [www: <http://dig.vkol.cz/>](http://dig.vkol.cz/). Citováno dne 26. 9. 2016.
- Vulg: *Biblia Sacra iuxta Vulgatam Clementinam* [online]. Dostupné z [www: <http://vulsearch.sourceforge.net/html/>](http://vulsearch.sourceforge.net/html/). Citováno dne 26. 9. 2016.

Seznam použité literatury

- Adam, Adolf: *Liturgický rok*. Praha: Vyšehrad, 1998.
- Atlas slovenského jazyka*. 4 sv. Bratislava: Veda, 1968–1984.
- Balhar, Jan et al.: *Český jazykový atlas*. 6 sv. Praha: Academia, 1992–2011.
- Baluch, Jacek: *Zamazany inkaustem rękopis: czyli śląsko-czeska sprośna śpiewka*. Kraków: Scriptorum, 2013.
- Bartoš, František Michálek. *Dvě studie o husitských postilách*. Praha: ČSAV, 1955.
- Bennet, Andrew: *The Author*. New York: Routledge, 2005.
- Bělič, Jaromír: *Nástin české dialektologie*. Praha: SPN, 1972.
- Bělič, Jaromír: *Sedm kapitol o češtině. Příspěvky k problematice národního jazyka*. Praha: SPN, 1955.

- Bidlo, Jan: Čeští emigranti v Polsku v době husitské a mistr Jeronym Pražský. *Časopis Musea Království českého* 69, 1895, s. 118–128, 232–265, 424–452.
- Bielowski, Augustyn: Nowoodszukany zabytek polszczyzny z początku XV. wieku. *Bibliotheca Ossolińskich* 4, 1864, s. 186.
- Blahoslav, Jan: *Gramatika česká Jana Blahoslava*. M. Čejka – J. Nechutová – D. Šlosar (eds.), Brno: Masarykova univerzita, 1991.
- Bláhová, Marie: *Historická chronologie*. Praha: Libri, 2001.
- Boháček, Miroslav et al.: *Beschreibung der mittelalterlichen Handschriften der Wissenschaftlichen Staatsbibliothek von Olmütz*. Köln: Böhlau, 1994.
- Brückner, Alexander: *Kazania Średniowieczne*. Krakow: Nakladem Akademii umiejętności, 1895.
- Čuřín, František: *Studie z historické dialektologie a toponomastiky Čech*. Praha: Univerzita Karlova, 1967.
- Čechová, Marie et al.: *Čeština – řeč a jazyk*. Praha: ISV, 2000.
- Černá, Alena: Herbář z kodexu vodňanského a jeho ortografické zvláštnosti. *Naše řeč* 88, 2005, s. 71–82.
- Černá, Alena M: Středověký pisar – opisovač, tvůrce, mystifikátor? *Naše řeč* 87, 2004, s. 1–13.
- Černý, František: Paběrky z moravského zemského archivu. *Věstník České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění* 10, 1901, s. 48–51.
- Černušák, Radim Tomáš – Filip, Stěpán Martin: Master Nicolaus Biceps OP and the relations between the dominican Studium Generale of St Clement in Prague and the Prague University. In: *Dominikanie v srodkowej Europie w XIII-XV wieku*. J. Kloczowski – J. A. Spiez (eds.), Poznan: W drodze, 2002.
- Daneš, František et al.: *Tvoření slov v češtině. 2: Odvozování podstatných jmen*. Praha: Academia, 1967.
- Daňhelka, Jiří: Směrnice pro vydávání starších českých textů, *Husitský Tábor* 8, 1985, s. 285–301. Též in: Daňhelka, Jiří: *Textologie a starší literatura*. J. Sichálek (ed.), Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2013, s. 101–132.
- Daňhelka, Jiří: Textologická studia ke kázání údajně Husovu. *Česká literatura* 40, 1992, s. 25–35.
- Długosz, Jan: *Jana Długosza Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego = Ioannis Długossii Annales seu Cronicae incliti Regni Poloniae. Ks. jedenasta, 1413–1430*. [překlad na jazyk polski Julia Mrukówna]. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1985.
- Dobrovský, Josef: *Jos. Dobrovského Kritická rozprava o Legendě Prokopské*. F. Pastrnek – J. Pekař (eds.), Praha: Česká akademie věd a umění, 1929.
- Dokulil, Miloš a kol.: *Mluvnice češtiny: vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult aprobace český jazyk. [Díl] 1, Fonetika, Fonologie, Morfonologie a morfemika, Tvoření slov*. Praha: Academia, 1986.
- Dokulil, Miloš a kol.: *Tvoření slov v češtině. 2: Odvozování podstatných jmen*. Praha: Academia, 1967.
- Dostál, Antonín: *Historická mluvnice česká. Díl II, Tvarosloví. 2: Časování*. Praha: SPN, 1967.

- Dragoun, Michal: *Kalendář liturgických rukopisů jako datační pomůcka*. In: Problematika historických a vzácných fondů Čech, Moravy a Slezska 1998. Středověké rukopisy a jejich prezentace. J. Sládková (ed.), Brno: Sdružení knihoven ČR, 1999, s.74–84.
- Dvě legendy z doby Karlovy*. J. Hrabák – V. Vážný (eds.), Praha: NČSAV, 1959.
- Dvořák, Emil: *Vývoj přechodníkůvých konstrukcí ve starší češtině*. Praha: Univerzita Karlova, 1970.
- Emler, Josef: *Rukověť chronologie křesťanské, zvláště české*. Praha: Spolek historický, 1876.
- Encyklopedický slovník češtiny*. M. Nekula et al. (eds.), Praha: NLN, 2002.
- Flajšhans, Václav: Nejstarší rukopis staročeských „Modliteb“. *České museum filologické* 4, 1898, s. 42–60, 176–198; 5, 1899, s. 108–123, 313–350.
- Flajšhans, Václav: Z výletu do Moravy. *Osvěta* 26, 1896, s. 887–899.
- Friedrich, Gustav: *Rukověť křesťanské chronologie*. Praha: Univerzita Karlova, 1934 (reprint Praha: Paseka, 1997).
- Frinta, Antonín: *Fonetická povaha a historický vývoj souhlásky "V" ve slovanštině: (S ukázkou jazykového zeměpisu)*. Praha: Česká akademie, 1916.
- Gebauer, Jan: *Historická mluvnice jazyka českého. 1: Hláskosloví*. Praha – Vídeň, F. Tempský, 1894.
- Gebauer, Jan: *Historická mluvnice jazyka českého. 3: Tvarosloví, 1: Skloňování*. Praha – Vídeň, F. Tempský, 1896.
- Gebauer, Jan: *Historická mluvnice jazyka českého. 3: Tvarosloví, 2: Časování*. Praha: Česká grafická Unie, 1909.
- Gebauer, Jan: *Historická mluvnice jazyka českého. Díl IV. Skladba*. F. Trávníček (ed.), Praha: Česká akademie věd a umění, 1929.
- Greń, Zbygniew: Morawizmy w zabytkach staroczeskich. In: *Z polskich studiów slawistycznych*, 7. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1988, s. 129–137.
- Grepl, Miroslav et al.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: NLN, 1995.
- Hádek, Karel: Je možno vypočítat textovou hodnotu opisů středověkých památek? In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis: Facultas philosophica. Philologica 70, Studia Bohemica 7*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996, s. 75–83.
- Havránek, Bohuslav: Spisovný jazyk český a slovenský. In: *Československá vlastivěda, řada 2*. Praha: Sfinx, 1936.
- Havránek, Bohuslav: K historické dialektologii. *Slovo a slovesnost* 16, 1955, s. 153–159.
- Havránek, Bohuslav: Vlivy spisovné češtiny na jiné jazyky slovanské v době feudalismu. In: *Studie o spisovném jazyce*. Praha: NČSAV, 1963.
- Homolková, Milada: K epištolní části tzv. Lekcionáře (Evangeliiáře) olomouckého. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas philosophica. Moravica. Studia moravica* 1, 2004, s. 31–44.
- Hrubý, Hynek: *České postilly: studie literárně a kulturně historická*. Praha: Jubilejní fond Královské české společnosti nauk, 1901.

- Hus, Jan: *Česká nedělní postila. Vyloženie svatých čtení nedělních*. J. Daňhelka (ed.), Praha: Academia, 1992.
- Chaloupecký, Václav – Ryba, Bohumil: *Středověké legendy prokopské*. Praha: NČSAV, 1953.
- Chmiel, Adam: *Rękopisy Biblioteki hr. Tarnowskich w Dzikowie*. Krakow: [vlastním nákladem], 1908.
- Jakobsen, Johny G. G. “What Jesus means is ...”: The Dominican Order as Theological Authority for Laity and Clergy in Medieval Northern Europe. In: *Authorities in the Middle Ages: influence, legitimacy, and power in medieval society* [online]. Berlin: Walter de Gruyter, 2013, s. 123–144.
- Jireček, Josef: *Dějiny literatury české. 1: Rukověť k dějinám literatury české do konce 18. věku, ve způsobě slovníka životopisného a knihoslovného, 1*. Praha: B. Tempský, 1875a.
- Jireček, Josef: *Dějiny literatury české. 1: Rukověť k dějinám literatury české do konce 18. věku, ve způsobě slovníka životopisného a knihoslovného, 2*. Praha: B. Tempský, 1876.
- Jireček, Josef: Hlídka literatur slovanských, zprávy a úvahy. *Časopis Musea Království českého* 49, 1875b, s. 442–443.
- Jireček, Josef: Hlídka literatur slovanských, zprávy a úvahy. *Časopis Musea Království českého* 49, 1875c, s. 575–578.
- Jireček, Josef: Nejstarší sbírka českých kázání. *Časopis Musea Království českého* 35, 1861, s. 270–272.
- Jireček, Josef: *O zvláštnostech češtiny ve starých rukopisech*. Praha: Královská česká společnost nauk, 1887.
- Kazania Gnieźnieńskie: Podobizna, transliteracja, transkrypcja*. Poznań: Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 1953.
- Király, Péter: Zur Frage der ältesten slowakischen Sprachdenkmäler. *Studia slavica Academiae scientiarum Hungaricae* 4, 1958, s. 113–158.
- Klicman, Ladislav: Studie o Milíčovi z Kroměříže. *Listy filologické* 17, 1890, s. 28–44, 114–125, 356–368, 347–362.
- Knihá žilinská*. V. Chaloupecký – R. Rauscher (eds.), Bratislava: Učená Společnost Šafaříkova, 1934.
- Knop, Alois: *Spisovná čeština ve Slezsku v 16. století*. Praha: SPN, 1965.
- Kolár, Jaroslav: *Návraty bez konce*. Praha: Atlantis, 1999.
- Komárek, Karel: *Osobní jména v českých biblich*. Olomouc: Votobia, 2000.
- Komárek, Miroslav: *Dějiny českého jazyka*. Brno: Host, 2012.
- Komárek, Miroslav: *Historická mluvnice česká 1: Hláskosloví*. Praha: SPN, 1969.
- Komárek, Miroslav: *Studie z diachronní lingvistiky*. O. Bláha – K. Komárek (eds.), Olomouc: Univerzita Palackého, 2006.
- Kopecký, Milan: *Starí slezští kazatelé*. Ostrava: Profil, 1970.
- Kopečný, František: *Slovesný vid v češtině*. Praha: NČSAV, 1962.
- Králík, Oldřich: Atribuce děl starší literatury. In: *Osvobozená slova*. Praha: Torst, 1995, s. 47–63.

- Kůst, Václav: O dialektických zvláštnostech staročeských rukopisných Lvovských modliteb a legend. *Časopis pro moderní filologii* 4, 1915, s. 291–300, 407–413.
- Kuzmová, Stanislava: Preaching on Martyr-Bishops in the Later Middle Ages: Saint Stanislaus of Kraków and Saint Thomas Beckett. In: *Britain and Poland-Lithuania: contact and comparison from the Middle Ages to 1795*. Leiden: Brill, 2008, s. 67–85.
- Kwilecka, Irena: Średniowieczna biblia czeska a staropolskie przekłady biblijne (zarys problematyki badawczej). *Acta universitatis Lodziensis. Folia linguistica* 23, 1990, s. 73–82.
- Kyas, Vladimír: *Česká bible v dějinách národního písemnictví*. Praha: Vyšehrad, 1997.
- Lamprecht, Arnošt – Šlosar, Dušan – Bauer, Jaroslav: *Historická mluvnice češtiny*. Praha: SPN, 1986.
- Lamprecht, Arnošt: Vývoj hláskového systému českého národního jazyka se zvláštním zřetelem k nářečím na Moravě a ve Slezsku. *Slovo a slovesnost* 17, 1956, s. 65–78.
- Legends a kroniky koruny uherské*. R. Pražák (ed.), Praha: Vyšehrad, 1988.
- Lehár, Jan: *Česká středověká lyrika*. Praha: Vyšehrad, 1990.
- Lehečka, Boris – Voleková, Kateřina: (Polo)automatická počítačová transkripce. In: *Dějiny českého pravopisu (do r. 1902)*. M. Boháčová – L. Rychnovská – J. Zemanová (eds.), Brno: Host, 2010, s. 466–478.
- van Liere, Frans: *An Introduction to the Medieval Bible*. New York: Cambridge University Press, 2014.
- Light, Laura: French Bibles c. 1200–30: a new look at the origin of the Paris Bible. In: *The history of the book in the West*. Aldershot: Ashgate, 2010.
- Light, Laura: The Bible and the Individual: The Thirteenth-Century Paris Bible. In: *The Practice of the Bible in the Middle Ages*. S. Boynton – D. J. Reilly (eds.), New York: Columbia University Press, 2011, s. 228–246.
- Light, Laura: The Thirteenth Century and the Paris Bible. In: *The New Cambridge history of the Bible. Vol. 2, From 600 to 1450*. R. Madsen – A. E. Matter (eds.), Cambridge: Cambridge University Press, 2012, s. 380–391.
- Love, Harold: *Attributing Authorship*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
- Maciołek, Manuela – Malicki, Jarosław: *Książki z Czech i o Czechach w dawnych bibliotekach śląskich: prezentacja wybranych bohemików ze zbiorów specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*. Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 2002.
- Mag. Io. Hus Sermones in Bethlehem 1410–1411, 5*. J. Flajšhans (ed.), Praha: Nákladem Královské české společnosti nauk, 1942.
- Machek, Josef: *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: NLN, 2010.
- Marečková, Dana: K rozšíření změn ie > í a uo > ů v 15. stol. *Listy filologické* 80, 1957, s. 232–236; 81, 1958, s. 85–97.
- Marek, Jindřich: *Jakoubek ze Stříbra a počátky utrakvistického kazatelství v českých zemích*. Praha: Národní knihovna ČR, 2011.
- Mareš, František Václav: Vývoj skupiny gn (kn) v období slovanské jazykové jednoty. In: *Československé přednášky pro IV. mezinárodní sjezd slavistů v Moskvě*, 1958, 109–123.

- Marek, Jindřich: *Jakoubek ze Stříbra a počátky utrakvistického kazatelství v českých zemích. Studie o Jakoubkově postile z let 1413–1414*. Praha: NKP, 2011.
- Martin, Hervé: *Pélerin d'Opole (vers 1260 – vers 1330): un prédicateur dominicain à l'apogée de la chrétienté médiévale*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes, 2008.
- Mašek, Ignác B.: Neznámý rukopis Persiových satir z r. 1418 a staročeské glossy v něm obsažené. *České museum filologické* 2, 1896, s. 84–90.
- Morée, Peter C. A.: *Preaching in fourteenth-century Bohemia: the life and ideas of Milicius de Chremsir (+1374) and his significance in the historiography of Bohemia*. Heršpice: EMAN, 1999.
- Müller, Alois: Fragmentum concionatorium boemice. *Archiv für Slawische Philologie* 1, 1876, s. 617–620.
- Nedvědová, Milada: *Kvantita samohlásek ve starší češtině*. Nepsáno: Interní materiál ÚJČ.
- Nechutová, Jana: *Latinská literatura českého středověku do roku 1400*. Praha: Vyšehrad, 2000.
- Nejedlý, Petr: Staročeská nebo staropolská píseň z poč. 15. stol.? *Listy filologické* 111, 1988, s. 8–11.
- Nejedlý, Zdeněk: *Dějiny husitského zpěvu. 1: Zpěv předhusitský*. Praha: ČSAV, 1954a.
- Nejedlý, Zdeněk: *Dějiny husitského zpěvu. 2: Předchůdci*. Praha: ČSAV, 1954b.
- Nejedlý, Zdeněk: *Dějiny husitského zpěvu. 3: Jan Hus*. Praha: ČSAV, 1955.
- Němec, Igor: *Vývojové postupy české slovní zásoby*. Praha: Academia, 1968.
- Odd hours. Daily Prayer*. M. Church (ed.), Claudiopolis: Red Egg Press, 2012.
- Offermann, Julia. „*Sie aber begriffen nichts davon, und der Sinn der Rede war ihnen verborgen, und sie verstanden nicht, was damit gesagt war*“: *Quinquagesimalpredigten über Lk 18,31–43 von Gregor bis Luther*. Berlin: Logos Verlag, 2010.
- Pastrnek, František: Moravismen in den ač. Sprachdenkmälern. *Archiv für slavische Philologie* 12, 1890, s. 180–211.
- Pastrnek, František: Stará jazyková památka slovenská, *Sborník filologický* 7, 1922, s. 100–127.
- Patera, Adolf: Ukázky ze staročeských rukopisů XV. století. *České museum filologické* 4, 1898, s. 466–472.
- Pavera, Libor – Lechová, Martina: Mikuláš z Kozlí a jeho rukopis IQ 466. In: *Kapitoly z literárních dějin Slezska a severní Moravy*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2000, s. 13–61.
- Perwolf, Josef: Čechové a Poláci v XV. a XVI. století. *Osvěta. Listy pro rozhled v umění, vědě a politice* 3, 1873, s. 762–778, 813–823, 896–916.
- Poleg, Eyal: “A Ladder Set Up on Earth”. the Bible in Medieval Sermons. In: *The Practice of the Bible in the Middle Ages*. S. Boynton – D. J. Reilly (eds.), New York: Columbia University Press, 2011, s. 205–227.
- Pražák, Josef – Novotný, František – Sedláček, Josef: *Latinsko-český slovník*. Praha: SPN, 1955.
- Pytlíková, Markéta: *Průzkum překladové a překladatelské stránky první redakce staročeského biblického překladu*. Olomouc: FF UP, 2011 [nepublikovaná disertační práce].
- Rejnuš, Miloš: K otázce spisovné češtiny v Polsku 15. a 16. století. *Slovanské historické studie* 4, 1961, s. 163–261.

- Rejzek, Jiří: *Lidová etymologie v češtině*. Praha: Karolinum, 2009.
- Rejzlová-Zajíčková, Vendula: Staročeská fotoarchivní sbírka. Historie, současný stav a význam. *Česká literatura* 62, 2014, s. 133–137.
- Rusínová, Zdenka – Šlosar, Dušan: Slovotvorná produktivita abstrakt ve vývoji češtiny. In: *Miscellanea linguistica: [Sborník]*. Ostrava: Profil, 1971.
- Schneyer, Johannes Baptist: *Repertorium der lateinischen Sermones des Mittelalters: für die Zeit von 1150-1350. [Teil] 4., Autoren: L–P*. Münster: Aschendorffsche Verlags, [1972].
- Slovo a slovesnost* 16, 1955, č. 1 [tematické číslo věnované historické dialektologii].
- Souček, Stanislav: *Dějiny staré literatury české 1*, rkp. zápis, aut.: Jan Dudr, 18. 5. 1933 [nepublikovaná univerzitní přednáška]
- Soukup, Pavel. *Reformní kazatelství a Jakoubek ze Stříbra*. Praha: Filosofia, 2011.
- Stanislav, Ján: *Pôvod východoslovenských nářečí*. Bratislava: [s. n.], 1935, s. 51–89.
- Stanislav, Ján: Zur Frage der Slowazismen in den altschechischen Denkmälern. *Zeitschrift für Slawistik* 1, 1956, s. 58–70; 2, 1957, s. 37–51.
- Staročeské zpracování postily studentů svaté university Pražské Konráda Waldhausera*. F. Šimek (ed.), Praha: ČSAV, 1947.
- Stich, Alexandr: Výslovnostní kodifikace přejaté slovní zásoby. *Naše řeč* 65, 1982, s. 86–101.
- Stummer, Friedrich. *Einführung in die lateinische Bibel: ein Handbuch für Vorlesung und Selbstunterricht*. Paderborn: Ferdinand Schöningh, 1928.
- Svobodová, Andrea: *Jehožto královstvo královstvie jest. K diferenciaci neuter na -stvie a -stvo ve staré češtině* (v tisku).
- Svobodová, Andrea – Voleková, Kateřina: K nestandardním jevům ve staročeských textech. *Bohemica Olomucensia* (v tisku).
- Svobodová, Andrea: Otázka transkripce grafému t a spřežky cz v tzv. Rukopise dzikovském. In: *Od slova k modelu jazyka: Sborník z 13. mezinárodního setkání mladých lingvistů*. B. Bednaříková – P. Hernandezová (eds.), Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 73–88.
- Šembera, Alois Vojtěch: *Základové dialektologie československé*. Vídeň: [vlastním nákladem], 1864.
- Šimek, František: *Slovníček staré češtiny*. Praha: Orbis, 1947.
- Šipková, Milena: Nářeční změna krátkého e > i? *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity A* 48, 2000, s. 117–119.
- Škarka, Antonín: *Nejstarší česká duchovní lyrika*. Praha: Orbis, 1949.
- Škarka, Antnín. Z problematiky českého gotického básnictví. *Český časopis historický* 48/49, 1947/1948, s. 30–109.
- Škarka, Antonín: Z problematiky českého gotického básnictví. In: *Půltisíciletí českého písemnictví*. Praha: Odeon, 1986, s. 48–122.
- Šlosar, Dušan: Slovesný vid v nářečích na Moravě a ve Slezsku. *Naše řeč* 57, 1974, s. 127–134.
- Šlosar, Dušan: *Slovotvorný vývoj českého slovesa*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1981.

- Šmahel, František: Literacy and heresy in Hussite Bohemia. In: *Heresy and Literacy, 1000–1530*. P. Biller – A. Hudson (eds.), Cambridge: Cambridge University Press, 1994, s. 237–254.
- Šmilauer, Vladimír: *Novočeské tvoření slov*. Praha: SPN, 1971.
- Špaldák, Adolf: O překládání liturgických textů do češtiny za starších dob. *Časopis národního musea* 114, 1940, s. 154–180.
- Štolc, Jozef: *Slovenská dialektológia*. I. Ripka (ed.), Bratislava: Veda, 1994.
- Šulc, Václav: Kazania niedzielne [...]. *Časopis katolíckého duchovenstva* 17, 1876, s. 77–80.
- Tille, Václav – Vilikovský, Jan: Rukopisná bohemika v Admontě. *Časopis archivní školy* 11, 1934, s. 77–122.
- Trávníček, František: *Historická mluvnice československá*. Praha: Melantrich, 1935.
- Trávníček, František: *Studie o českém vidu slovesném*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1923.
- Tříška, Josef: Anonymní česká literatura předhusitské reformace. *Acta Universitatis Carolinae. Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 12, 1972, s. 155–207.
- Tříška, Josef: Husovo a slezská kázání na Povýšení sv. Kříže. *Studie o rukopisech* 31, 1995–1996, s. 179–194.
- Twardzik, Waclaw – Eder, Maciej: Czy staropolska kicz/kić naprawdę była wyrazem nieprzyzwoitym? („Cantilena inhonesta” odczytana na nowo). In: *Od fonemu do tekstu. Prace dedykowane Profesorowi Romanowi Laskowskiemu*. Kraków: Instytut Języka Polskiego, 2006, s. 163–175.
- Uhlíř, Zdeněk: *Literární prameny svatováclavského kultu a úcty ve vrcholném a pozdním středověku*. Praha: Národní knihovna ČR, 1996.
- Uhlíř, Zdeněk: O řečech nedělních a svátečních Tomáše ze Štítného: Problém české a latinské transmise kazatelských textů. *Z badání nad kšiazką i księgozbiorami historycznymi* 4, 2010, s. 81–90.
- Uhlíř, Zdeněk: Středověké kazatelství v českých zemích. Nástin problematiky. *Almanach historyczny* 7, 2005, s. 57–94.
- Uhlíř, Zdeněk: Vztahy českého a polského kazatelství ve středověku: prolegomena ve světle českých rukopisných fondů. [Nepublikovaný konferenční příspěvek; pdf zveřejněno na portálu *Academia.edu*.] Dostupné z www: <<https://www.academia.edu/24360152/>>. Citováno dne 26. 9. 2016.
- Urbánek, Rudolf: *Legenda t. zv. Kristiána ve vývoji předhusitských legend ludmilských a václavských a její autor. 1, 1*. Praha: NČSAV, 1947a.
- Urbánek, Rudolf: *Legenda t. zv. Kristiána ve vývoji předhusitských legend ludmilských a václavských a její autor. 2, 1: Poznámky – rejstříky*. Praha: NČSAV, 1947b.
- Utěšený, Slavomír: K otázce původu českých nářečních oblastí. *Slavia* 27, 1958, s. 188–208.
- Vajdlová, Miloslava: Od duchovního společenství k ozdobě: Lexémy *tovaryštvie* a *tovaryštvo* ve staré češtině. *Naše řeč* 98, 2015, s. 206–211.
- Vašák, Pavel: *Metody určování autorství*. Praha: Academia, 1980.
- Vašica, Josef: Olomoucké 500leté knižní jubileum. *Časopis vlasteneckého spolku musejního* 33, 1922, s. 49–57.

- Vašica, Josef: *Staročeské evangeliáře*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1931.
- Vážný, Václav: *Historická mluvnice česká. 2: Tvarosloví, 1: Skloňování*. Praha: SPN, 1964.
- Verkholtantsev, Julia: Croatian monasticism and Glagolitic tradition. Glagolitic letter at home and abroad. In: *Monasticism in Eastern Europe and the Former Soviet Republics*. London: Routledge, 2015, s. 42–61.
- Vidmanová, Anežka: K původní podobě a textové tradici staročeského Pasionálu. *Listy filologické* 108, 1985, s. 16–45.
- Vidmanová, Anežka: K vydávání latinských textů české provenience ze 14. a 15. století. In: *Laborintus: latinská literatura středověkých Čech*. Z. Silagiová – J. Matl (eds.), Praha: KLP, 1994, s. 36–54. Původně vyšlo in: *Husitský Tábor* 8, 1985, s. 271–283.
- Vidmanová, Anežka. Legenda aurea a Čechy. In: *Jacobus de Voragine: Legenda aurea*. A. Vidmanová (ed.), V. Bahník (přel.). Praha: Vyšehrad, 1984, s. 11–65.
- Vielhaber, Godefrido – Indra, Gerlacus: *Catalogus codicum plagensium (Cpl.) manuscriptorum*. Linz: Libreria Ebenhoechiana, 1918.
- Vilikovský, Jan: *Písemnictví českého středověku*. Praha: Universum, 1948.
- Vilikovský, Jan: Poznámka o původu tak zvaných „východoslovenských kázání“. *Slovo a smysl* 11, 2014, č. 22, s. 111–114. Původně vyšlo in: *Literárnohistorický sborník. Časopis literárnohistorického odboru Matice slovenskéj* 2/3, 1945–1946, s. 95–98.
- Vintr, Josef: Das alttschechische *Pater noster*, *Ave* und *Credo* in einer Handschrift der Wiener Nationalbibliothek, *Wiener Slavistisches Jahrbuch* 17, 1972, s. 303–309.
- Vintr, Josef: Die alttschechischen Diphthongierungen und Monophthongierungen. In: *Wiener slavistisches Jahrbuch. Vierundzwanzigster Band, Beiträge österreichischer Slavisten zum VIII. Internationalen Slavistenkongress Zagreb-Ljubljana*. Wien: Hermann Böhlau Nachf, 1978, s. 262–277.
- Vintr, Josef: Stopy nejstaršího českého překladu epištol. *Listy filologické* 139, 2016, s. 57–62.
- Voleková, Kateřina: *Česká lexikografie 15. století*. Praha: Academia, 2015.
- Vydra, Bohumil: *Polská středověká literatura kazatelská a její vztahy ke kazatelské literatuře české*. Praha: Královská česká společnost nauk, 1927.
- Weingart, Miloš: O nejstarších jazykových památkách slovenských. *Časopis pro moderní filologii* 21, 1935, s. 113–126.
- Wisłocki, Władysław: Kazania niedzielne i świąteczne w języku łacińskim i czeskim z początku XVgo wieku, podług kodeksu biblijoteki hr. Tarnowskich w Dzikowie. *Rozprawy wydziału filologicznego Akademii umiejętności w Krakowie* 3, 1875a, s. 256–342.
- Wisłocki, Władysław: *Kazania niedzielne i świąteczne w języku łacińskim i czeskim z początku XVgo wieku, podług kodeksu biblijoteki hr. Tarnowskich w Dzikowie: odbitka z IIIgo tomu Sprawozdań Wydz. filolog. Akad. Umiejęt.* Krakow: W drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem Ignacego Stelcła, 1875b.
- Wołny, Jerzy: Łaciński zbiór kazań Peregryna z Opola i ich związek z tzw. „Kazaniami gnieźnieńskimi“. In: *Średniowiecze. Studia o kulturze*. J. Lewański (ed.), Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1961, s. 171–238.
- Žilinská právna kniha*. R. Kuchár (ed.), Bratislava: Veda, 2009.

Přílohy

Příloha A:
Chronologický soupis kázání dzikovského
temporálu a sanktorálu

Předkládaný soupis rubrik latinských a českých kázání obou sbírek eviduje také latinské citáty, které byly využívány jako témata neboli motta.¹ Sledované citáty byly porovnány též se zněním Peregrinovým, pro tyto účely byla využita Tatarzyńského edice (Peregrin 1997), kterou, je-li citát obsažen, citujeme doslovně s odkazem na její stranu (absence citace Peregrina v našem soupise znamená absenci pouze v rukopisech zmíněné edice).² Ke všem citátům včetně parafrází bylo doplněno vulgátní znění (citováno je klementinské znění z r. 1592 dostupné online; citován je vždy úplný verš, příp. i více veršů, které s dzikovským citátem souvisejí, často tedy citace přesahuje rozsah dzikovského citátu).³

Shody a rozdíly v rubrikách jsou komentovány v poznámkách pod čarou. V případě KázDzikSct byl český překlad porovnán též s překladem všech staročeských biblických překladů a vybraných překladů evangeliáře a žaltáře (existuje-li edice, je daný verš citován prostřednictvím jednotící transkripce, viz dále, v ostatních případech je uvedena transkripce podle pramene; z každé redakce byl vybrán jeden reprezentativní pramen, jejich soupis včetně užívaných zkratk viz dále). Excerptce byla prováděna kompletně, absence pramene tedy znamená absenci citátu v něm. Shoduje-li se znění citátu na všech jazykových rovinách ve více pramenech, uvádíme je jen jednou s uvedením příslušných zkratk (jejich soupis je uveden dále). Pro metodu a výsledky porovnání dzikovského překladu s vybranými staročeskými prameny viz kapitolu 2.2.5 disertační práce.

České citáty obsažené v KázDzik a v uvedených pramenech byly transkribovány na základě pravidel sestavených pro přepis KázDzikSct (viz třetí kapitolu disertační práce), pravidla byla aplikována též na přepis pasáží z transliterovaných edic BiblDražď a EvOl, v citátech z transkribovaných vydání EvSeit, ŽaltWittb a ŽaltD bylo sjednoceno psaní velkých písmen podle stanovených transkripčních pravidel a byla dodána novočeská interpunkce. V případě latinských citátů obsažených v KázDzik bylo přihlíženo k obecně přijímaným zásadám stanoveným Bohumilem Rybou⁴ a dále k doporučení Anežky Vidmanové,⁵ hranice větných celků a interpunkce jsou sjednoceny s vulgátním čtením. Na defektní místa je ve všech případech upozorněno poznámkou v hranatých závorkách obsahující transliterované znění pramene kurzivou.

¹ Uvedeny jsou v části KázDzikTemp pouze vlastní motta, v části KázDzikSct též incipity samotných kázání. Explicity excerptovány nebyly.

² Tatarzyńského edice je kompilací více Peregrinových/peregrinovských rukopisů, v případě kázání na okruh de tempore přináší edice text podle rukopisu Národní knihovny v Praze, sign. VII.E.12, a v tomto rukopise chybějící kázání na *Velký pátek* z rukopisu krakovské univerzitní knihovny (Biblioteka Jagiellońska), sign. 1617. V případě kázání na okruh de sanctis zpřístupňuje edice text podle rukopisu Vatikánské apoštolské knihovny, sign. Pal. lat. 465, s doplňky z několika rukopisů (Národní knihovna v Praze, sign. VII.E.12; Kapitulní knihovna v Hnězdně, sign. Ms. 24; Národní knihovna ve Vídni, sign. Cod. 14570).

³ Pro účely této práce nebylo přihlíženo k různocnění vulgátních rukopisů zohledněných v kritických edicích Vulgáty (pro starozákonní knihy srov. *Biblia sacra iuxta latinam vulgatam versionem ad codicum fidem* I–XVIII. Romae: Typis polyglottis Vaticanis, 1926–1995; pro novozákonní knihy srov. *Nouum testamentum D. N. Iesu Christi Latine secundum editionem Hieronymi*, I–III. Iohannes Wordsworth – Henry Julian White (eds.), Oxonii: Typographeo Clarendoniano, 1889–1954).

⁴ Ryba, Bohumil: *Pravidla pro transkripci latinských literárních rukopisných textů*. Nepublikováno. Interní materiály Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

⁵ Srov. Vidmanová 1994.

Proprium de tempore (KázDzikTemp), ff. 1r–123v

1. 2r [**De Adventu Christi**]

Preparare in occursum Domini Dei tui, Israel. Amos III°

Vulg (Am 4,12): Quapropter haec faciam tibi, Israel: postquam autem haec fecero tibi, praeparare in occursum Dei tui, Israel.

2. 2v **De Adventu Christi sermo 2us**

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus et pius. Mathei XVI° [sic!]

Vulg (Mt 21,5): Dicite filiae Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, et pullum filium subiugalis.

Peregrin⁶ (Tatarzyński, s. 103): Dicite filiae Sion: Ecce Rex tuus.

3. 3r **Sermo de eodem tercius**

Dicete filie Syon etc. Mathei XXI°

Vulg. srov. káz. 2

4. 4r **Sermo de Adventu Christi III^{us}**

Ecce rex tuus etc. Mathei

Vulg. srov. káz. 2

5. 4v **Dominica secunda in Adventu**

Tunc videbunt filium hominis venientem cum potestate magna. Luce XXII° [sic!]

Vulg (L 21,27): Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate.

6. 5r **Secundus**

Erunt signa in sole et luna et stellis etc. Luc XXII° [sic!]

Vulg (L 21,25): Et erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris, et fluctuum.

Peregrin⁷ (Tatarzyński, s. 7): Erunt signa in sole et luna et stellis.

7. 5v [**Tercius**]

Tunc videbunt filium hominis. Luce

Vulg. srov. káz. 5

8. **6r Dominica tertia**

Cum audisset Iohannes in vinculis opera Christi

Vulg (Mt 11,2): Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis.

Peregrin⁸ (Tatarzyński, s. 11): Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi etc.

⁶ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica in Palmis*.

⁷ Peregrin má jako motto kázání *Dominica secunda adventus*.

⁸ Peregrin má jako motto kázání *Dominica tertia adventus*.

9. 6v **Secundus**

Cum audisset Iohannes etc.

Vulg. srov. káz. 8

10. 7v **Tercius**

Cum audisset Iohannes etc.

Vulg. srov. káz. 8

11. 8r **4us**

Cum audisset Iohannes etc.

Vulg. srov. káz. 8

12. 8v **Dominica III.**

Gaudete in Domino semper etc. Dominus enim prope est. Philippensium III°

Vulg (Ph 4,4–5): ⁴Gaudete in Domino semper: iterum dico gaudete. ⁵Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: Dominus prope est.

13. 9r **2us**

Ego vox clamantis in deserto [...; chybí jednoslovo, inkoust na tomto místě rozpítý] *parate viam Domini* [...; chybí několik slov, inkoust na tomto místě rozpítý].

Vulg (J 1,23):⁹ Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta.

Vulg (srov. Mt 3,3; Mc 1,3; L 3,4): Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

14. 10r **Sermo tercius**

Gaudete in Domino semper etc.

Vulg srov. káz. 12

15. 10v **Sermo quartus**

Dominus prope est etc.

Vulg srov. káz. 12

16. 11r **De Nativitate Christi**

Evangelizo vobis gaudium magnum etc. Luce II°

Vulg (L 2,10–11): Et dixit illis angelus: Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo.

Peregrin¹⁰ (Tatarzyński, s. 324): Ecce evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo.

⁹ Stejně má Peregrin (srov. Tatarzyński 1997, s. 15).

¹⁰ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *In festo Nativitatis Domini* (citát ještě pokračuje veršem 11).

17. 12r **De Nativitate Christi**

Invenietis infantem positum presepio pannis involutum. Luce II°

Vulg (L 2,12): Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum, et positum in praesepio.

18. 12v **Sermo de Nativitate**

Apparuit benignitas et humanitas etc. Timotei quarto [sic!]

Vulg (Tt 3,4): Cum autem benignitas et humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei.

19. 13v **Dominica infra Octavas**

Erat Ioseph et mater Iesu (eius) mirantes super hiis etc. Luce I [sic!]

Vulg (L 2,33): Et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo.

20. 14r **Secundus**

Tuam ipsius animam pertransivit gladius etc. Luce

Vulg (L 2,35): Et tuam ipsius animam pertransibit gladius ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

21. 14v **Sermo 3us**

Vocatum est nomen eius Iesus, quod priusquam ab angelo in utero concipetur. Luce II°

Vulg (L 2,21): Et postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur.

22. 15v **In octava Nativitatis Christi sermo**

Ecce positus es in ruina et in resurreccione multorum in Israel. Luce

Vulg (L 2,34): Et benedixit illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in Israel, et in signum cui contradicetur.

23. 15v **2us**

Vocatum est nomen eius Iesus, ab angelo priusquam in utero conciperetur. Luce II°

Vulg srov. káz. 21

24. 16v **[Sermo in Epiphania]**

Intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum et apertis thesauris suis obtulerunt munera ei, aurum, thus et miram. Mathei II°

Vulg (Mt 2,11): Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham.

Peregrin¹¹ (Tatarzyński, s. 46): Intrantes domum invenerunt puerum etc.

¹¹ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica prima post Epiphaniam Domini*.

25. 17v **In Ephiphania**

Cum natus esset Iesus Bethlem Iude, magi venerunt ab oriente Ierosalemam etc. Mathei

Vulg (Mt 2,1): Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iuda in diebus Herodis regis, ecce magi ab oriente venerunt Ierosolymam.

26. 18r **Sermo de Ephifania**

Leva, Ierusalem, in circuitu oculos tuos et vide. Ysaias

Vulg (Is 60,4): Leva in circuitu oculos tuos, et vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi; filii tui de longe venient et filae tuae de latere surgent.

27. 18v **De eodem sermo**

Apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus et mirram. Mathei

Vulg srov. káz. 24

28. 19r **Sermo de eodem bonus**

Vidimus stellam eius in oriente etc. Mathei

Vulg (Mt 2,2): dicentes: Ubi est qui natus est rex Iudaeorum? vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum.

29. 20r **Dominica infra Ephiphaniam**

Cum factus esset Iesus annorum duodecim etc. Luce II°

Vulg (L 2,42): Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi.

30. 20v **Sermo secundus de eodem**

Enim post triduum invenerunt puerum in templo. Luce

Vulg (L 2,46): Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, et interrogantem eos.

Peregrin¹² (Tatarzyński, s. 43): Post triduum invenerunt eum parentes eius in templo.

31. 21r **Sermo 3us**

Ego et pater tuus dolentes querebamus te. Luce

Vulg (L 2,48): Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te.

32. 21v **Dominica prima post Octavam**

Deficiente vino ait mater ad eum: Vinum non habent.

Vulg (J 2,3): Et deficiente vino, dicit mater Jesu ad eum: Vinum non habent.

¹² Peregrin má jako motto kázání *Dominica prima post Epiphaniam Domini*.

33. 22v **Sermo 2us**

Viri, diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea. Ephesiorum V

Vulg (E 5,25): Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea.

Peregrin¹³ (Tatarzyński, s. 49): Viri, diligite uxores vestras.

34. 22v **Dominica prima post Octavam Epiphanie**

Nuptie facte sunt in Gana Galilee etc. Iohannis

Vulg (J 2,1): Et die tertia nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae, et erat mater Iesu ibi.

Peregrin¹⁴ (Tatarzyński, s. 11): Nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae.

35. 23r **Dominica secunda post Octavam Epiphanie**

Cum descendisset Iesus de monte, secute sunt eum turbe multe. Mathei VIII^p

Vulg (Mt 8,1): Cum autem descendisset de monte, secutae sunt eum turbae multae.

36. 24r **Sermo 2us de eodem**

Domine, si vis, potes me mundare etc. Mathei

Vulg (Mt 8,2): Et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare.

Peregrin¹⁵ (Tatarzyński, s. 53): Ecce leprosus veniens, adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare.

37. 25r **3us**

Ecce leprosus veniens, adorabat eum etc. Mathei VIII^p

Vulg srov. káz. 36

38. 25v **Dominica tertia**

Domine, salva nos, perimus etc. Mathei VIII^p

Vulg (Mt 8,25): Et accesserunt ad eum discipuli eius, et suscitaverunt eum, dicentes: Domine, salva nos: perimus.

Peregrin¹⁶ (Tatarzyński, s. 60): Domine, salva nos, perimus!

39. 26v **Secundus**

Tunc surgens Iesus imperavit ventis, et mari etc. Mathei

Vulg (Mt 8,26): Et dicit eis Iesus: Quid timidi estis, modicae fidei? Tunc surgens imperavit ventis, et mari, et facta est tranquillitas magna.

¹³ Peregrin nemá jako motto téma, ale v rámci kázání *Dominica secunda post Epiphaniam Domini*.

¹⁴ Peregrin má jako motto kázání *Dominica secunda post Epiphaniam Domini*.

¹⁵ Peregrin má jako motto kázání *Dominica tertia post Epiphaniam Domini*.

¹⁶ Peregrin nemá jako motto téma, ale v rámci kázání *Dominica quarta post Epiphaniam Domini*.

40. 27v **3us**

Ascendens Iesus in naviculam etc. Mathei VI° [sic!]

Vulg (Mt 9,1): Et ascendens in naviculam, transfretavit, et venit in civitatem suam.

41. 28r **LXX.**

Nonne bonum semen seminasti. Mathei V^o [sic!]

Vulg (Mt 13,27): Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde ergo habet zizania?

42. 29r **Dominica in Septuagesima**

Simile est regnum celorum homini, qui seminavit semen suum bonum in agro suo etc. Mathei

Vulg (Mt 13,24): Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo.

Peregrin¹⁷ (Tatarzyński, s. 63): Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro.

43. 29v **Sermo 2us in Septuagesima**

Sic curite ut comprehendatis. Prima Corinthiorum IX°

Vulg (1 C 9,24): Nescitis quod ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis.

44. 30r **3us**

Sic currite ut comprehendatis.

Vulg srov. káz. 43

45. 30v **In LX. sermo**

Exit qui seminat, seminare semen suum. Luce VIII°

Vulg (L 8,5): Exiit qui seminat, seminare semen suum. Et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres caeli comederunt illud.

Peregrin¹⁸ (Tatarzyński, s. 72): Exiit, qui seminat, seminare semen.

46. 31v **Sermo secundus**

Quod autem cecidit in terram bonam: hii sunt qui corde bono et optimo fructum auferunt in paciencia. Luce etc. VIII°

Vulg (L 8,15): Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia.

47. 32v **[Tercius]**

Quid vis ut faciam tibi? Raboni, ut videam lumen. Luce XVIII°

Vulg (L 18,41): dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, ut videam.

¹⁷ Peregrin má jako motto kázání *Dominica quinta post Epiphaniam Domini.*

¹⁸ Peregrin má jako motto kázání *Dominica in Sexagesima.*

48. 33r **Sermo in Quinquagesima**

Ecce ascendimus Ierosolimam et consumabantur omnia que dicta sunt de filio hominis. Mathei, legitur in Luce

Vulg (L 18,31): Assumpsit autem Iesus duodecim, et ait illis: Ecce ascendimus Ierosolimam, et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis.

Peregrin¹⁹ (Tatarzyński, s. 76): Ecce ascendimus Ierosolimam, et consummabantur omnia.

49. 33v **In Quinquagesima secundus**

Quid vis ut faciam tibi? Domine, ut videam lumen. Luce XVIII°

Vulg srov. káz. č. 47

50. 34v **Sermo tercius**

Cecus sedebat secus viam.

Vulg (L 18,35): Factum est autem, cum appropinquaret Iericho, caecus quidam sedebat secus viam, mendicans.

51. 34v **[Quartus]**

Convertimini ad me in toto corde vestro etc. Ioel

Vulg (Jl 2,12): Nunc ergo, dicit Dominus, convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, et in fletu, et in planctu.

52. 35r **In Capite ieiunii**

Cum ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes. Mathei VIII° [sic!]

Vulg (Mt 6,16): Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae, tristes. Exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam.

53. 36r **Sermo 2us de eodem utilis**

Convertimini ad me in toto corde vestro. Ioel

Vulg srov. káz. 51

54. 36v **Sermo tercius de eodem**

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis etc. Corinthiorum VI°

Vulg (2 C 6,2): Ait enim: Tempore accepto exaudivi te, et in die salutis adiuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.

55. 38r **Dominica I. in XL.**

Ductus est Iesus in desertum etc. Mathei III°

Vulg (Mt 4,1): Tunc Iesus ductus est in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo.

Peregrin²⁰ (Tatarzyński, s. 80): Ductus est Iesus in desertum a Spiritu.

¹⁹ Peregrin má jako motto kázání *Dominica in Quinquagesima*.

²⁰ Peregrin má jako motto kázání *Dominica prima in Quadragesima*.

56. 38v **Item sermo secundus in Quadragesima**

Et cum ieiunasset XL diebus et XL noctibus etc. Mathei III^p

Vulg (Mt 4,2): Et cum ieiunasset quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, postea esuriit.

57. 39v **Dominica 2^a in XL.**

Miserere mei, fili [v rukopise filiie] David, filia mea male vexatur a demone. Mathei XV°

Vulg (Mt 15,22): Et ecce mulier chananaea a finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere mei, Domine fili David: filia mea male a daemonio vexatur.

Peregrin²¹ (Tatarzyński, s. 85): Mulier Chananaea a finibus illis egressa clamavit dicens: Miserere mei, Domine fili David.

58. 40v **[Secundus]**

Magna est fides tua etc. Mathei [totéž motto zapsáno mezi kázáním 58 a 59, bez nadpisu: Sanata est filia eius ex illa hora. Mathei]

Vulg (Mt 15,28): Tunc respondens Iesus, ait illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

Peregrin²² (Tatarzyński, s. 89): Mulier, magna est fides tua; fiat tibi etc.

59. 41v **Sermo 3us**

Dimitte eam, quia clamat post nos etc. Mathei

Vulg (Mt 15,23): Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes: Dimitte eam: quia clamat post nos.

60. 42r **Dominica 3**

Erat Iesus eiciens demonium et illud erat mutum etc. Luce XI

Vulg (L 11,14): Et erat eiiciens demonium, et illud erat mutum. Et cum eiecisset demonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae.

Peregrin²³ (Tatarzyński, s. 90): Erat autem Iesus eiciens demonium, et illud erat mutum.

61. 42v **Sermo secundus de eodem**

In Belzezub principe demoniorum eicit demonia. Luce

Vulg (L 11,15): Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe demoniorum eicit demonia.

62. 43r **Sermo tercius [s českými překladovými glosami]**

Erat Iesus eiciens demonium et illud erat mutum. Luce

Vulg srov. káz. č. 60

[43r] astucia **astucia** – chytrost **chitrost** **chytrost**; redit **redi** – činí **czyny** **činiti**;

fragilitas **fragilitas** – křehkost **křehkost** **krzechkoft** **křehkost**; quod non resistit

²¹ Peregrin má jako motto kázání *Dominica secunda in Quadragesima*.

²² Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica secunda in Quadragesima*.

²³ Peregrin má jako motto kázání *Dominica tertia in Quadragesima*.

q(uod) no(n) refiſit – že ſe neprotiví **ze fye nep(ro)tywy** **protiviti ſě**; bonitas **bonitas** – dobrota **dobrota** **dobrota**; eicit **eicit** – vyhánie **vyhanye** **vyháněti**; possidet **poſſidet** – obkličí **obkliczy** **obkľ'účiti** [43v] pudor **pudor** – ſtud **ſtud** **ſtud**; excuſavit **excuſavit** – omlúval **omluwal** **omlúvati**; propter pudorem **p(ro)pt(er) pudorem** – pro ſtud **p(ro) ſtud** **ſtud**; paliavit **paliauit** – zatajil jeſt **zatabil geft** **zatabiti**; meruit **meruit** – zaſlúžil jeſt **zaſluzil geft** **zaſlúžiti**; palliant **palliant** – tajie **tagye** **tajiti**; nota **nota** – známy **znamy** **známý**; revelabo **reuelabo** – praviti budu **prawyty budu** **praviti**; pudenda **pudenda** – hanebnosť **hanebnosť** **hanebnosť**; oculum **oculum** – tajného **tayneho** **tajný**; timor **timor** – bázen **bazen** **bázn**; pruinam **pruinam** – jínie **gynye** **jínie**; aruet **aruet** – padne **padne** **páſti**; percussus eſt lepra **p(er)cullus e(st) lep(ra)** – malomocný **malomoczny** **malomocný**; contricio **cont(ri)c(i)o** – ſkruſenie **ſkruffenie** **ſkruſenie**; et ſecuritas **(et) ſecu(r)itas** – a bezpečenosť **a bezpečenſtwye** **bezpečenosť**; ampliare **ampia(re)** – rozſiřiti **rozſyrzyty** **rozſiřiti**; longioris **longio(r)is** – delſieho **delſyeho** **dlúhy**; repromiſſio **Rep(ro)miſſio** – ſľibenie **ſlybenye** **ſľubenie**; desperacio **deſp(er)ac(i)o** – zúfalosť **zuffaloſť** **zúfalosť**; venie **venie** – milosť **myloſť** **milosť**; desperant **deſp(er)ant** – zúfajú **zuffagy** **zúfati**; miseria **miſ(er)ia** – zlosť **zloſť** **zlosť**; preſumpcio **p(re)ſu(m)pe(i)o** – ſmeľosť **ſmyeloſť** **ſmeľosť** + doufanie **dovfanye** **doufanie**; non dampnabit **non dampnabi** – nezatrátí **nezatraty** **zatrati**; contricionem **co(n)t(ri)c(i)onem** – ſkruſenie **ſkruffenye** **ſkruſenie**; ingemuit **i(n)gemuit** – vzdechne **wzdechne** **vzdechnúti**

63. 44r **Dominica quarta** [s českými prekladovými glosami]

Abiit Iesus trans mare Galilee, quod est Tyberiadis, quia videbantur signa, que fiebant. Iohannis XIII° [sic!]

Vulg (J 6,2–3): Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae, quod est Tiberiadis: et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quae faciebat super his qui infirmabantur.

[44r] famam **fama(m)** – pověſť **powyest** **pověſť**; narari **narari** – praviti **prawyty** **praviti**; querebat **querebat** – žádaſe **zadafſye** **žadati**; deorsum **deorfum** – doluo **dolový**; in desertum **in deſ(er)tum** – na púſči **na pufczy** **púſč**; pedestres **pedeftres** – peſí **pieſty** **peſí**; escas **efcas** – pokrm **pokrm** **pokrm**; discumbere **diſcu(m)b(er)e** – ſieſti **ſyefty** **ſieſti**; periculolum **p(er)iculolum** – nebezpečné **nebezpečne** **nebezpečný**; periculosus **p(er)iculofus** – nebezpečný **nebezpečny** **nebezpečný**; faciliter **facil(ite)r** – ľehce **lehtie** **ľehce**; facilliter **ffacil(ite)r** – ľehce **lehtye** **ľehce**;

contempnit **contempnit** – zhrzie **zhrffye zhržeti** + opustí **opufty opustiti**;
 delectamenta **del(ec)tam(en)ta** – rozkoš **rozkoſſye rozkoš** + marnost **marnofſſe marnost**;
 contempneret **contempn(er)et** – potupil by **potupil by potupiti**;
 pro timore **p(ro) timore** – pro hruozi **p(ro) hruozy hróžē**; stillabant **ſtillabant** – kapaly sú **kapaly ſſu kapati**;
 gutte **gutte** – krópěj **kropiegie krópějē**; ad confortandum **ad confortandum** – ku potvrzenie **potvrzenie**;
 humanitatis **hu(m)anitatſſe** – človečenſtvie **czlowieczenſtwie človečenſtvie**;
 propter eius ſevitatem **propt(er) eius ſevitatem** – pro ukrutnoſt **p(ro) vkrutnoſt ukrutnoſt**;
 membra **m(em)bra** – údové **vdowe úd**; auffert **auff(er)t** – odjíma **odgyma otjímati**;
 voluntatem **voluntate(m)** – vóli **woly vóle**; inproviſe **inp(ro)viſe** – neopačnē **neopacznyc neopačnē**;
 flat **flat** – dme **dme dmúti**; inproviſe **inp(ro)viſe** – neopačnē **neopacznyc neopačnē**;
 facilitatem **facilitatem** – lechkoſt **lechkofſſe lehkofſt lehkofſt**;
 lucerna **luc(er)na** – ſvětlo **ſwietlo ſvětlo**; memoria(m) **memoria(m)** – pamět **pamyet pamět**;
 ratione huius **r(aci)o(n)e hui(us)** – toho dle **toho dle dle**; arreſcit **arreſcit** – uvadne **vwadne uvadnúti**;
 fugiendum eſt **fugiendum eſt** – varováno má býti **warowano ma býti varovati** [44v] defectum conſequeris **def(e)c(tum)m (con)ſequer(is)** – nedoſtatek mieti budeſ **nedoſtatek myeti budeſ imieti nedoſtatek**;
 opera **o(per)a** – skutky **ſkutky ſkutek**; virtutes **v(ir)tutes** – čſnoſti **czſnoſty čſnoſt**;
 ordinat **ordinat** – jedná **gedna jednati**; ſingula **ſing(u)la** – rozličné **rozliczne rozličny**;
 vicia **vicia** – hříechy **hrziechy hříech**; virtutes **v(ir)tutes** – čſnoſtech **czſnoſtech čſnoſt**;
 virtutem **v(ir)tutem** – čſnoſt **czſnoſt čſnoſt**;
 verbi gracia **v(er)bi gr(aci)a** – jakžto **gakžto jako**; humilitatem **hu(m)ilitatem** – čichofſt **czychoſt tichofſt**;
 pacienciam **paciencia(m)** – pokoru **pokoru pokora**; et occidat **(et) occidat** – a zabil **a zabył zabiti**;
 virtutes **v(ir)tutes** – čſnoſti **czſnoſty čſnoſt**; effodit **effodit** – vykopa **wikopa wykopati**;
 appetat **appetat** – žádal **zadal żadati**; auffert **auffert** – otejme **oteyme otjeti**;
 timorem **timorem** – bázen **bazen bázni**; potestatem **p(otes)tatem** – moci **moczy moc**;
 difficulter **difficulter** – neſnadnē **neſnadnye neſnadnē**; conſueta **(con)ſueta** – obvyklé věci **obwikle wiczzy obvykly**;
 induccione **inducc(i)one** – návodem **nawodem návod**; colleccio **collecc(i)o** – ſhromážďenie **ſhromazďenie ſhromážďenie**;
 confuſſionis **(con)fuſſionis** – hanby **hanby hanba**; confuſiones **confuſiones** – hanby **hanby hanba**;
 convente **conve(n)te** – učiněny **vczynieny učiniti**;
 per contricionem **p(er) cont(ri)c(i)one(m)** – ſkrze ſkruſenie **ſkrze**

fruffenye **skrušenie**; et satisfacionem (et) fatiffac(i)onem – a dostiučinenie
 a dofty vczynienye **dostiučinenie**; delete **delete** – shlazený **hlazený** **shladiti**;
 in confusionem **in confufionem** – na hanbu **na hanbu** **hanba**; verecundiam
 v(er)ecundiam – stud **tud** **stud**; in confussionem **in confuffionem** – v hanbu
w hanbu **hanba**; propter confusionem **p(ro)t(er) (con)fufionem** – pro hanbu **p(ro)**
hanbu **hanba**; extrema ulcio **extrema ulc(i)o** – poslednie pomsta **poſſednye**
poſta **poſlední pomsta**; exercitus **ex(er)citus** – zástup **zaſtup** **záſtup**;
 submergant **f(u)bm(er)gant** – pohřížijí **pohrzyzygy** **pohřůžeti**; leprosus **leprofus** –
 malomocný **malomoczny** **malomocny**; inpunita **inpu(n)ita** – nepomščený
nepomſczeny **nepomščený**; vindicta **vindic(t)a** – pomsta **poſta** **poſta**;
 et spaciosum (et) fpac(i)ofu(m) – a široké **a fyroke** **široký**

64. 44v **Sermo secundus de eodem**

Est puer unus hic etc. Iohannis VI°

Vulg (J 6,9): Est puer unus hic qui habet quinque panes hordeaceos et duos pisces:
 sed haec quid sunt inter tantos?

Peregrin²⁴ (Tatarzyński, s. 94): Est puer unus hic, qui habet quinque panes
 hordeaceos et duos pisces.

65. 45v **Sermo tercius** [s českými překladovými glosami]

Accepit Iesus panem et gratias egisset etc. Iohannis

Vulg (J 6,11): Accepit ergo Iesus panes: et cum gratias egisset, distribuit
 discumbentibus: similiter et ex piscibus quantum volebant.

[45v] refecciones **ref(e)cc(io)nes** – pokrmuo **pokrmuo** **pokrm**; consideracio
confiderac(i)o – poznánie **poznanye** **poznánie**; vilitatis **vilitat(is)** – mrzkosti
mrzkoſty **mrzkost**; in peccato **in pe(cca)to** – v hřiechu **w hrziechu** **hřiech**;
 memoria **memo(r)ia** – pamět **pamyet** **pamět**; asperam **asp(er)am** – ukrutnú
ukrutnu **ukrutný**; consideramus **confideram(us)** – znamenáme **znamename**
znamenati; instabilitas **inſtabilitas** – neustavičnosť **nevtawicznoſt** **neustavičnosť**;
 separatur **((e)p(ar)iat(ur)** – odlúčena bývá **odlucena bywa** **otlúčiti**; virtutem
v(ir)tutem – čſtnoſt **czſtnoſt** **čſtnoſt**; memoria **memoria** – pamět **pamyet** **pamět**
 [46r] consideracio **confideracio** – znamenanie **znamenanye** **znamenánie**; cogitare
cogita(re) – pamatovati **pamatowaty** **pamatovati**; cruciatibus **cruciatib(us)** –
 ukrućenſtvím **ukrućenſtwym** **ukrućenſtvie**

²⁴ Peregrin má jako motto kázání *Dominica quarta in Quadragesima*.

66. 46r **Dominica quinta** [s českými překladovými glosami]

Qui est ex Deo, verba Dei audit etc. Iohannis VIII°

Vulg (J 8,47): Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.

[46r] negatiatores **negatiato(re)s** – kupci **kupczy** **kupec**; in longinquam **in longinquam** – do dalekého **do dalekeho** **daleký**; regionem **regionem** – králevstvie **kralewftwie** **královstvie**; famam **famam** – pověst **powyeft** **pověst**; reprehensus **rep(re)henfus** – popaden **popaden** **popásti** + tresktán **tresktan** **tresktati**; religiosi **religiosi** – duchovní **duchowny** **duchovní**; pharizei **pharizei** – liceměrníci **liczemyerny** **liceměrník**; persequantur **p(er)sequant(ur)** – protivili sú sě **p(ro)tywili fu fye** **protiviti sě**; abiit **abii** – jde **gde** **íti**; oris **oris** – úst **wft** **usta**; nonne **Nonne** – a nezdali **anezdaly** **a nezdali**; Samaritanus **famar(i)tan(us)** – pohan **pohan** **pohan**; accio **accio** – učinění **uczynyenie** **učinění**; infruccio **infruccio** – naučení **navczyenie** **naučení**; excusavit **excusavit** – vymlúval **wymluwal** **wymlúwati**; arguet **arguet** – tresktati bude **tresktaty bude** **tresktati**; testamentum **testamentum** – poručení **poruczenytwyc** **poručení**; [46v] tribus de causis **tribus de causis** – pro trojí věc **p(ro) trojy** **wiecz** **trój**; arguitur **arguit(ur)** – tresktán **tresktan** **tresktati**; argucione **argucione** – tresktáním **tresktanym** **tresktání**; propter timorem **p(ro)pt(er)** timorem – pro bázen **p(ro) bazen** **bázn**; humilis **h(u)m(i)l(is)** – pokorný **pokorny** **pokorný**; potentem **potentem** – mocného **mocznego** **mocný**; propter pudorem **p(ro)pt(er)** pudorem – pro stud **p(ro) stud** **stud**; humilis **h(u)m(i)lis** – čichý **czychy** **tichý**; innocenciam **innocenciam** – nevinu **newynu** **nevina**; simplices **simplices** – sprostných **prostnych** **sprostný**; legis peritos **leg(is) p(er)itos** – zákonníkuo **zakonnykuo** **zákonník**; innocencia **i(n)noce(n)cia** – nevina **newyna** **nevina**; argui **argui** – tresktán býti **tresktan byty** **tresktati**; equitatem **equitatem** – spravedlnost **sp(r)awedlnost** **spravedlnost**; equaliter **equaliter** – rovně **rownye** **rovně**; rigiditatem **rigiditatem** – ukrutnost **wkrutnoft** **ukrutnost**; cause **caufe** – viny **wyny** **vina**; auctoritatem **aucto(r)itatem** – příklad **przyklad** **příklad**; delectantur in mundanis **del(e)c(t)ant(ur) in mu(n)danis** – rozkoš mají v svěckých věcech **rozkos** **magy w swieczlkych wieczach** **rozkoš** **světský** **věc**; fastidiunt **fastidiu(n)t** – ustydají **wftydagy** **ustydati sě**; exhorrent **exhorrent** – lekají **lekagy** **lekati**; vivificantur **viuificant(ur)** – obživeni bývají **obzywony bywagy** **obživiti**; consciencia **consc(i)entia** – svědomie **swędomie** **fwiedonye** **svědomie**; dignitatem

dignitatem – duostojenstvie **duoftogenftwyę** **dóstojenstvie**; et medicinalis **(et) medicinal(is)** – a lékařský **alekarŋkwy** **lékařský**; contempnunt **contempnū** – zhrzejí **zhrzegy** **zhrzėti**; propter temporalem **p(ro)pt(er) t(em)p(or)ale(m)** – pro marnú **p(ro) marnū** **marny**; delectacionem **del(e)c(t)ac(i)onem** – rozkoř **rozkoř** **rozkoř**; delectacio **del(e)c(t)ac(i)o** – rozkoř **rozkos** **rozkoř**; famem **fame(m)** – žízlivosć **zizliwofcz** **żiezliwost**; parturit **p(ar)turit** – činí **czyny** **činiti**; plenitudinem **plenitudi(n)e(m)** – sytosti **ŋytoŋty** **ŋytost**; moneta **moneta** – mince **myncze** **mincę**; infirmata **infirmata** – přirovnána **przyrownana** **přirovnati**; testamentum **testamentum** – poručenstvie **poruczenftwyę** **poručenstvie**; delicatum **delicatu(m)** – rozkoř **rozkoř** **rozkoř** [47r] testamentum **testamentum** – poručenstvie **poruczenftwyę** **poručenstvie**

67. 47r **Secundus**

Si enim sanguis hircorum et thaurorum et cinis vitulaorum aspersus inquinatos sanctificat ad emendacionem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo et mundavit consciencias nostras ab operibus mortuis. Hebreorum IX°

Vulg (Hb 9,13–14): ¹³Si enim sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, ¹⁴quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi?

68. 47v **Sermo tercius**

Tulerunt lapides Iudei, ut iacerent in eum. Iohannis

Vulg (J 8,59): Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum: Iesus autem abscondit se, et exivit de templo.

Peregrin²⁵ (Tatarzyński, s. 99): Tulerunt lapides Iudaei, ut iacerent in eum. Iesus autem abscondit se etc.

69. 48r **Dominica sexta** [s českými překladovými glosami]

Cum appropinquasset Iesus etc.

Vulg (srov. Mt 21,1): Et cum appropinquassent Ierosolymis, et venissent Bethphage ad montem Oliveti: tunc Iesus misit duos discipulos.

[48r] ab hostibus **ab hostibus** – od nepřátel **od neprzate** **nepřítel**; cum victoria **cum victo(r)ia** – s vítězstvím **ŋwiczestwym** **wítězstvie**; stadiis **stadiis** – honuo **honuo** **hon**; susceperunt **sufcep(er)unt** – přijali sú **przigaly ŋu** **přijiet**; et honore **et hono(r)e** – a se čští **a fe czŋty** **čest**; celestis laus **Celest(is) laus** – nebeská chwála **nebelka chwála** **nebeský** **chwála**; obsequia **obsequia** – služby **ŋuzby** **služba**;

²⁵ Peregrin má jako motto kázání *Dominica in Passione Domini*.

honorēs **honorēs** – čsti **czſty** **čest**; exhibita **exibita** – učiněny **uczynieny** **učiniti**;
 obsequium **obſequiu(m)** – služba **ſluzba** **služba**; vicus **vicus** – ulice **vlycze** **ulicě**;
 obsequium **obſequium** – služba **ſluzba** **služba**; a iumentis **a iume(n)t(is)** –
 od hovad **od howad** **hovado**; indigebat **indigebat** – potreboval **potrſebowa**
potřebovati; ramos **ra(m)os** – ratoraslé **ratoraslé** **ratoramlye** **letorast** [48v]
 iumenta **iumenta** – hovada **howada** **hovado**; osana **Ofana** – chvála buď **chwala**
buď **chwála**; cum laudibus **cum laudibus** – s chválami **ſchwalamy** **chwála**;
 in ſignum huius **in ſignu(m) hui(us)** – na znamenie toho **na znamenye toho**
znamenie; reputatur **reputa(tur)** – znamená ſě **znamena ſye** **znamenati ſě**;
 honoratus **honoratus** – čtěn **czſtyen** **čstíti**; duravit **duravi** – trval jeſt **trwal jeſt**
trvati; in poſterum **inpoſter(um)** – najpoſledy **naypoſledy** **najpoſledy**;
 propinquitatis **p(ro)pinquitat(is)** – bližnosti **blyznoſty** **bližnoſt**; caritatis
ca(r)itat(is) – lásky **laſky** **láſka**; dileccionis **dilecc(i)onis** – miloſti **myloſty**
miłoſt; magne **magne** – velikého **welikeho** **weliký**; dignitatis **digni(tatis)** –
 duoſtojenſtvie **duoſtoge(n)ſtwie** **dóſtojenſtvie**; propinquitatis **p(ro)pinquitat(is)** –
 bližkoſti **blyzkoſty** **bližkoſt**; putelam **putelam** – přiezniwoſti **pryeznywoſty**
přiezniwoſt; contragere **co(n)trage(re)** – přijieti **przygiety** **přijiet**; propinquior
p(ro)pinq(ui)or – bližſí **blyzſzy** **bližky**; naturalis **na(tura)lis** – přirozená
przyrozena **přirozený**; matrimonialis **m(at)ri(m)o(n)ialis** – manželská **manželſka**
manželský; ſocialis **ſocial(is)** – tovařiſká **towarziſska** **tovařiſký**; amicalis
am(i)calis – přátelská **przatelſka** **přátelský**; cruciatus **cruciatus** – mučen **muczen**
mučiti; honor **honor** – čest **częſt** **čest**; dignitas **dignitas** – duoſtojenſtvie
duoſtogenſtwie **dóſtojenſtvie**

70. 49r **In die Palmarum** [bez citátu]

71. 49r **In die Palmarum sermo**

Benedictus, qui venit in nomine Domini, rex Israhel. Mathei

Vulg (J 12,13; srov. Mt 21,9): Acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, rex Israēl.

Peregrin²⁶ (Tatarzyński, s. 426): Benedictus qui venit in nomine Domini.

72. 50r [Tertius]

Benedictus, qui venit etc. Mathei

Vulg. srov. káz. 71

²⁶ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *In festo s. Ioannis ante portam latinam*.

73. 50v [Quartus]

[bez citátu]

74. 51r *In Cena Christi* [s českými překladovými glosami]*Homo quidam fecit cenam magnam, et vocavit multos. Luce*

Vulg (L 14,16): At ipse dixit ei: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocavit multos.

Peregrin²⁷ (Tatarzyński, s. 187): Homo quidam fecit cenam magnam, et vocavit etc.

[51r] iocundentur **iocudent(ur)** – kratochvílili **kratochwíly** **kratochwílti**;
 districte **dift(ri)cte** – pevně **pewnyc** **pevně**; ex nimia **ex nimia** – z přelišné
z przelilifne **přelišny**; propter institutionem **p(ro)pt(er) infituc(i)onem** – pro
 ustavenie **pro vftawenyc** **usta□enie**; effectum **eff(e)c(tu)m** – účinku **vczynku**
účinek; sumentis **fument(is)** – přijímajícíeho **przygymagetyeho** **přijímající**;
 egentis **egentis** – potřebující **potrzebugiety** **potřebující**; propter institutionem
p(ro)pt(er) infituc(i)onem – pro ustavenie **p(ro) vftawenyc** **usta□enie**; instituit
infuit – ustavil jest **vftawyl gest** **ustaviti**; precium **p(re)ciu(m)** – mzdy **mzdy**
mzd [51v] cogunt **cogunt** – přinutí **przynutyc** **přinutiti**; prebeat **p(re)beat** – dala
 by **dala by dāti**; experimentum **exp(eri)me(n)tu(m)** – naučení **nawczenyc**
naučení; perseveranciam **p(er)seuera(n)cia(m)** – přiebytek **prziebitek** **přiebytek**;
 multiplicem **m(u)ltiplicem** effectum **eff(e)c(tu)m** – mnohý **mnohy** **mnohy** účinek
vczynek **účinek**; insumentem **infumente(m)** – nastávajícíe **nastawagytye**
nastávající; suicide **luicide** – vražedníková **wrazedlnykowa** **vražedník**;
 persecutoribus **p(er)secutoribus** – protivníkom **p(ro)tywnykom** **protivník**; veniam
veniam – milost **myloft** **milost**; obest **Obest** – překážie **prziekazie** **překážeti** [52r]
 ex defectu **ex def(e)c(tu)** – z nedostatku **z nedostatku** **nedostatek**

75. 52v [Secundus] [s českými překladovými glosami]

Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit. Psalmi

Vulg (Ps 97,1): Psalmus ipsi David. Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit. Salvavit sibi dextera eius, et brachium sanctum eius.

[52v] comprehendi **comp(re)hendi** – osáhnúti **offahnuty** **osáhnúti**; perpende
p(er)pende – znamenaj **znamenay** **znamenati** [53r] stabiles **stables** – stajný
stajny **stajný**; non turbet **No(n) turbet** – nesmucuj se **nemuczog fie** **smucovati**
se; neque formidet **neq(ue) formidet** – ani boj **any boy** **báti**; stabiles **stables** –

²⁷ Peregrin má jako motto kázání *Dominica secunda post Pentecosten*.

ustaviční **vřtawyczny**; **ustavičný**; compaciebat **compaciebat** – želel **zelel**; **žěleti**;
 obsequium **obfequiu(m)** – službu **řlužbu**; **řlužba** [53v] per reconciliacionem **peř**
reconciliac(i)onem – skrze navrácenie **řkrze nawraczenye**; **navrácenie**

76. 53v [**Tercius**]

Respice in me et miserere mei, quia unicus sum et pauper sum ego. Psalmi

Vulg (Ps 24,16): Respice in me, et miserere mei, quia unicus et pauper sum ego.

77. 55r **In die Parasceve**

*Omnes amici mei.*²⁸

Responsorium Omnes amici mei dereliquerunt me, et praevaluerunt insidiantes mihi...

78. 56v **In die Parasceves**

Percusserunt me et vulneraverunt me, tulerunt palium meum custodes etc.

Vulg (Ct 5,7): Invenerunt me custodes qui circumeunt civitatem; percusserunt me, et vulneraverunt me. Tulerunt pallium meum mihi custodes murorum.

79. 57r **In Resurreccione Christi**

Iesum queritis Nazarenum, crucifixum, surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum etc. Marci

Vulg (Mc 16,6): Qui dicit illis: Nolite expavescere: Iesum quaeritis Nazarenum, crucifixum: surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum.

80. 58r [**Secundus**]

Hec dies quam fecit Dominus exultemus etc. Psalmi

Vulg (Ps 117,24): Haec est dies quam fecit Dominus; exultemus, et laetemur in ea.

81. 58v **Feria II. post Resurrectionem**

Et coegerunt eum dicentes: Mane nobiscum Domine etc.

Vulg (Lc 24,29): Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est iam dies. Et intravit cum illis.

Peregrin²⁹ (Tatarzyński, s. 117): Mane nobiscum, Domine.

82. 59v [**Secundus**]

Mane nobiscum Domine etc.

Vulg: srov. káz. 81

83. 60v [**Tercius**]

Mane nobiscum Domine etc. Luce

Vulg: srov. káz. 81

²⁸ Responsorium.

²⁹ Peregrin má jako motto kázání *Feria secunda post Pascha*.

84. 61r **Dominica prima post [Resurreccionem]**

Stetit Iesus in medio discipulorum suorum. in Luce ultimo

Vulg (L 24,36): Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, et dicit eis: Pax vobis, ego sum, nolite timere.

Peregrin³⁰ (Tatarzyński, s. 124nn.): Pax vobis [...] nolite timere [...].

85. 61v **Secundus**

O, Thoma, infer digitum tuum in latus meum et noli esse incredulus, sed fidelis.

Vulg (J 20,27): Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis.

Peregrin³¹ (Tatarzyński, s. 319): Infer digitum tuum in locum clavorum, mitte manum tuam in latus meum.

86. 62r **Tercius**

Pax vobis, ego sum, nolite timere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et pedes. Luce

Vulg (L 24,36.40): ³⁶Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, et dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere. [...] ⁴⁰Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et pedes.

Peregrin³² (Tatarzyński, s. 124nn.): Pax vobis [...] nolite timere [...].

87. 63r **[Quartus]** [s českými překladovými glosami]

Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.

Vulg (J 20,22–23): ²²Haec cum dixisset, insufflavit, et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: ²³quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt.

Peregrin³³ (Tatarzyński, s. 130): Accipite Spiritum Sanctum.

[63r] skutky dobrými a žádostmi **(f)kutky dobrymy a zadofczemy**; ³⁴ offer **offer** – obětuj **obietug** **obětovati**; arietem **arietem** – skopec **skopecz** **skopec**; ymolare **ymola(r)e** – obětovati **obyetowaty** **obětovati**; ardentem **arde(n)t(er)** – snažně **fnaznye** **snažně**; afflixeris **afflix(er)is** – mučiti **muczyty** **mučiti**; consequeris **(con)sequer(is)** – následovati **nalledowaty** **následovati**; cruce[m] **c(ru)cem** – utrpenie **utrpenye** **utrpenie**; submerguntur **(f)u)bm(er)gunt(ur)** – utonují **vtonugy** **utonovati**; per delicaciones **p(er) delicac(i)ones** – skrze rozkoš **krze rozkoffie** **rozkoš**; mundanas **mu(n)danas** – světské **fwieczflke** **světský**; amaritudinem **amaritudine(m)** – ukrutnost **ukrutnof** **ukrutnost** + hořkost **horzkof** **hořkost**;

³⁰ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Feria tertia post Pascha*.

³¹ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *In festo sancti Thomae apostol*.

³² Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Feria tertia post Pascha* (parafráze verše 36).

³³ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica prima post Pascha*.

³⁴ Zapsáno in margine, nejde o překladovou glosu, ale o komentář k textu.

in contricione **in co(n)t(ri)c(i)o(n)e** – v skrušení **skrušení** **fkruffenye** **skrušenie**;
 verecundiam **v(er)ecundiam** – stud **ftud** **stud**; in confessione **in confessione** –
 na zповědi **na zpowiedy** **vzповěd**; asperitatem **asp(er)itate(m)** – ukrutnost
vkrutnoſt **ukrutnost**; in satisfaccione **in fatiff(ac)cione** – v dostiučinění
dostiučinění **doſtyvczyneny** **dostiučiňenie**; unigeniti **unigeniti** – prvorozeného
prvorozeného **prvorozeny**; amarum **amar(um)** – hořký **horzky** **hořký**;
 unigenitum **unigenitu(m)** – prvorozeného **prvorozeného** **prvorozeny**;
 in contricione **in cont(ri)c(i)one** – v skrušení **w** **fkruffenye** **skrušenie**; fructum
fructum – užitek **vzitek** **užitek**; erubescitis **erubescit(is)** – stydíte se **ftidyte fye**
styděti se; in opere **in op(ere)** – v skutku **wſkutku** **skutek**; per delectacionem
p(er) del(e)c(t)ac(i)onem – skrze rozkoš **fkrze rozkoſſ** **rozkoš**; persistere
p(er)ſist(er)e – státi **ſtaty** **státi**; accipiendum **accipiendum** – vzato má být **wzato**
ma byty **vzieti**; in syndone **in ſyndone** – u plátno **vplatno** **plátno**; pura **pura** –
 čistú **czyftu** **čistý**; mente **mente** – myslí **myſly** **mysl**; accipiendum **accipiendum** –
 vzieći máme **wzeczy** **mame** **vzieti** [63v] ad confirmacionem
ad confirmac(i)onem – ku potvrdění **ku potvrdění** **potwrdyeny** **potvrzenie**;
 tormenta **tormenta** – muk **muk** **muka**; Ibant apostoli gaudentes **Ibant ap(osto)l**
gaudentes – nebo duostojní sú pro méno boží protivenství trpěti **nebo duoſtoyny**
fw p(ro) meno bozy p(ro)tywe(n)ſtwie trpiety; sensum **ſ(en)ſ(um)** – smysl **ſmyſl**
ſmysl; ab illicitis **ab illicitis** – od marných **od marnych** **marny**; sensus **ſenſus** –
 smyslové **ſmyflowe** **ſmysl**

88. 63v **Dominica secunda post Resurreccionem** [s českými překladovými glosami]

Pastor bonus ponit animam suam pro ovibus suis.

Vulg (J 10,11): Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.

Peregrin³⁵ (Tatarzyński, s. 135): Ego sum pastor bonus.

[63v] conscienciam **conſci(enci)am** – svědomie **ſwiedomye** **swědomie**; gregem
gregem – dobyt看 **dobitkem** **dobytek**; errantes **errantes** – bludné **bludne**
bludny; corrigit **corrigit** – tresktal **trektal** **tresktati**; ad societatem **ad**
ſocietatem – k tovařistvu **ktowarziſtwu** **tovařiſtvo**; gregis **greg(is)** – dobytka
dobitka **dobytek**; reducat **reducat** – dovedl **dowedl** **dověsti**; morbidas **morbidas** –
 neduživé **neduzywe** **neduživý**; separat **ſeparat** – odlúčil **odluczy** **otlúčiti**;

³⁵ Peregrin má jako motto kázání *Dominica secunda post Pascha*.

diligencia **diligencia** – snahu **fnahu** **snaha**; custodire **custodi(r)e** – ostriehati **oftrziehaty** **ostriehati**; subditum **(u)bditum** – poddaný **poddany** **poddaný** [64r]
 defecerunt **def(ecer)unt** – sešli **sefly** **sjíti**; reduxit **reduxit** – dal jest **dal gest** **dáti**;
 erantes **era(n)tes** **errare** – bludné **bludne** **bludný**; stabilis **tabil(is)** – ustavičný **vftawiczny** **ustavičný**; firmus **f(ir)mus** – stajný **ftayny** **stajný**; coerceat **coerceat** – tresktal **tresktal** **tresktati**; inmutabilis **inmutabil(is)** – neproměnný **nep(ro)myenny** **neproměnný**; pro delictis **pro delictis** – za viny **za wyny** **vina**;
 morbidam **morbida(m)** – neduživú **neduzywú** **neduživý**; corrigi **corrigi** – polepšiti **polepšty** **polepšiti**; inquinabitur **inquinab(itu)r** – poskvrněn bude **poskwrnye(n) bude** **poškvrnit**; ypocrite **ypoc(ri)te** – pokňura **poknyura** **pokňura**; simulat **simulat** – pravie **prawie** **praviti**; de tedio **de tedio** – teskností **tesknofty** **tesknost**; ingerit **ingerit** – činí **czyny** **činiti**; perturbat **p(er)t(ur)bat** – smucuje **smucuje** **fmuczogie** **smucovati**; separari **sep(ar)a(r)i** – odlúčiti **odluczyty** **otlúčiti**; difficile **difficile** – nesnadno **nefnadno** **nesnadný**; ad maturitatem **ad matu(r)ritatem** – k dozránie **k dozranye** **dozranie**

89. 64r **Sermo secundus de eodem**

Ego sum pastor bonus etc. Iohannis

Vulg srov. káz. č. 88

90. 64v **Sermo tercius de eodem**

Ego sum pastor bonus etc. Iohannis X^o

Vulg srov. káz. č. 88

91. 65r **Sermo de eodem**

Lupus rapit et dispergit oves etc. Iohannis

Vulg (J 10,12): Mercenarius autem, et qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus rapit, et dispergit oves.

Peregrin³⁶ (Tatarzyński, s. 135): Lupus rapit, et dispergit oves.

92. 65v **Dominica tertia post Resurrectionem**

Amen, dico vobis, plorabitis et flebitis vos, mundus quidem gaudebit etc. Iohannis XVI°

Vulg (J 16,20): Amen, amen dico vobis: quia plorabitis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

Peregrin³⁷ (Tatarzyński, s. 139): Modicum, et non videbitis me etc.

³⁶ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica secunda post Pascha*.

³⁷ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica tertia post Pascha*.

93. 66v **De eodem**

Obsecro vos tamquam advenas et peregrinos etc. Petri III^p [sic!]

Vulg (1 P 2,11): Carissimi, obsecro vos tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis, quae militant adversus animam.

94. 67r **Sermo tercius de eodem**

Tristitia inplevit cor vestrum etc. Iohannis

Vulg (J 16,6): Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.

95. 67v **Dominica quarta**

Cum autem venerit ille, mundum arguet de peccato et de iusticia et de iudicio. Iohannis XVI^p

Vulg (J 16,4): Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, et de iudicio.

96. 68r **Secundus de eodem**

Arguet mundum de peccato etc. Iohannis XVI^p

Vulg srov. káz. č. 95

97. 68v **Sermo tercius**

Vos autem contristabimini, sed tristitia vestra etc. Iohannis XVI^p

Vulg srov. káz 92

98. 69v **Dominica V.** [s českými překladovými glosami]

Amen, dico vobis, si quid petieritis Patrem meum in nomine meo, dabit vobis etc. Iohannis XVI^p

Vulg (J 16,23): Et in illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

[70r] perseveranciam **p(er)feueranciam** – dokonanie **dokonanye** **dokonanie** + setrvanie **setrvanie** **setrvanie**; perseveraverit **perfeuera(etc.)** – dokoná **dokona** **dokonati** + setrvá **setrwa** **setrvati**; perseverare **p(er)feuerare** – setrvati **setrvati** **setrvati**

99. 70r **Sermo tercius** [sic!]

Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: petite, et accipietis etc. Iohannis XVI^p

Vulg (J 16,24): Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

Peregrin³⁸ (Tatarzyński, s. 147): Usque modo non petistis quidquam in nomine meo.

³⁸ Peregrin má jako motto kázání *Dominica quinta post Pascha*.

100. 71r [**Quartus**]

Petite et accipietis etc. Iohannis XVI°

Vulg: srov. káz. č. 99

101. 71v **Sermo bonus et utilis**

Petite et accipietis etc. Iohannis XVI°

Vulg: srov. káz. č. 99

102. 72r **Sermo de eodem**

Omnis qui petit, accipit etc. Luce

Vulg (L 11,10): Omnis enim qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur.

103. 72v **Sermo ut ante etc.**

Multum enim valet deprecacio iusti assidua. Iacobi

Vulg (Ja 5,16): Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, et orate pro invicem ut salvemini: multum enim valet deprecatio iusti assidua.

104. 73r **De Ascensione Christi**

Sic veniet quem ad modum vidistis eum ascendentem in celum. Actuum

Vulg (A 1,11): Qui et dixerunt: Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in caelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.

105. 74r **De Ascensione**

Ascendit Deus in iubilatione etc.

Vulg (Ps 46,6): Ascendit Deus in iubilo, et Dominus in voce tubae.

Peregrin³⁹ (Tatarzyński, s. 156): Ascendit Deus in iubilatione.

106. 75r **De Ascensione**

Ascendit iter pandens ante eos. Marci [sic!]⁴⁰ III° [sic!]

Vulg (Mi 2,13): Ascendet enim pandens iter ante eos: dividet, et transibunt portam, et ingredientur per eam: et transibit rex eorum coram eis, et Dominus in capite eorum.

Peregrin⁴¹ (Tatarzyński, s. 157): Ascendet iter pandens ante eos.

107. 75v **Dominica infra Ascensionem**

Estote prudentes et vigilate in orationibus vestris. Primo Petri

Vulg (1 P 4,7): Omnium autem finis appropinquavit. Estote itaque prudentes, et vigilate in orationibus.

³⁹ Peregrin má jako motto kázání *In Ascensione Domini*.

⁴⁰ V rukopise je zkratka *Mc*, nebo *Mt* (?).

⁴¹ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *In Ascensione Domini*.

108. 76r **De Sancto Spiritu**

Paraclitus Spiritus Sanctus, quem Pater mittet in nomine meo, ille vos docebit omnia etc. Iohannis

Vulg (J 14,26): Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia quaecumque dixerero vobis.

109. 77r **De Sancto Spiritu**

Repleti sunt omnes Spiritu Sancto etc. Actuum II°

Vulg (A 2,4): Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto, et coeperunt loqui variis linguis, prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis.

110. 77v **De Sancto Spiritu**

Dabo vobis cor novum et spiritum novum ponam in medio vestri. Ezechielis

Vulg (Ez 36,26): Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum ponam in medio vestri: et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum.

Peregrin⁴² (Tatarzyński, s. 170): [...] et dabo vobis Spiritum novum.

111. 78r **De eodem**

Ascendit ignis de petra et carnes et asimos panes consumpsit. Iudicum VI°

Vulg (Jdc 6,21): extendit angelus Domini summitatem virgae, quam tenebat in manu, et tetigit carnes et panes azymos: ascenditque ignis de petra, et carnes azymosque panes consumpsit: angelus autem Domini evanuit ex oculis eius.

Peregrin⁴³ (Tatarzyński, s. 169): Ascendit de petra, et carnes et panes consumpsit.

112. 79r **De sancta Trinitate**

*Benedicamus Patrem et Filium et Spiritum sanctum.*⁴⁴

113. 80r **Item de sancta Trinitate sermo**

O altitudo diviciarum sapientie et scientie Dei etc.

Vulg (R 11,33): O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, et investigabiles viae eius!

114. 80v **Dominica I. post [Trinitatem]**

Homo quidam erat dives. Luce XVI°

Vulg (L 16,19): Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide.

115. 81r **Sermo 2us**

Factum est ut moreretur pauper et portabatur ab angelis in synum Abrahe. Luce XVI

Vulg (L 16,22): Factum est autem ut moreretur mendicus, et portaretur ab angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives, et sepultus est in inferno.

⁴² Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Feria secunda post Pentecosten* (verše 25–26).

⁴³ Peregrin má jako motto kázání *Feria secunda post Pentecosten*.

⁴⁴ Liturgický verš.

116. 81v [**Tercius**]

Homo quidam erat dives etc. Luce XVI°

Vulg srov. káz. č. 114

117. 82v [**Sermo de s. Ladislao**]

Dedi [v rukopise edi] te in lucem gentium. Psalmo [sic!] XLVIII°

Vulg (Is 49,6): Et dixit: Parum est ut sis mihi servus ad suscitanas tribus Jacob, et faeces Israel convertendas: ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terrae.

Peregrin⁴⁵ (Tatarzyński, s. 543): Dedi te in lucem gentium.

118. 83v [**Secundus de eodem**]

Ecce vir ipse dominabitur populo meo. Primi Regis

Vulg (1 Rg 9,17): Cumque aspexisset Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixeram tibi: iste dominabitur populo meo.

119. 84v [**Tercius de eodem**]

Si quis mi ministraverit honorificabit eum Pater meus, qui in celis est. Iohannis XII

Vulg (J 12,26): Si quis mihi ministrat, me sequatur, et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.

120. 85r [**Quartus de eodem**]

Qui mihi ministrat, me sequatur.

Vulg srov. káz. č. 119

121. 86r **De sancto Cossma et Dapmiano**

Medici suscitabunt te et confitebunt tibi. Psalmo

Vulg (Ps 87,11): Numquid mortuis facies mirabilia aut medici suscitabunt, et confitebuntur tibi?

122. 87r [**Dominica secunda post Trinitatem**]

Homo quidam fecit cenam magnam. Luce

Vulg srov. káz. č. 74

123. 87v **Dominica 2. post Trinitatem**

Homo quidam etc. Luce

Vulg. srov. káz. č. 74

124. 88r **Item sermo tercius de eodem**

Homo quidam fecit cenam magnam. Luce XVIII°

Vulg srov. káz. č. 74

⁴⁵ Peregrin má jako motto kázání *In commemoratione sancti Pauli apostoli*.

125. 88v **Dominica tertia**

Erant appropinquantes ad Iesum peccatores et publicani etc. Luce XI° [sic!]

Vulg (L 15,1): Erant autem appropinquantes ei publicani, et peccatores ut audirent illum.

Peregrin⁴⁶ (Tatarzyński, s. 194): Erant appropinquitates ad Iesum publicani et peccatores.

126. 89v **Secundus**

Gaudium est angelis Dei super uno peccatore. Luce

Vulg (L 15,10): Ita, dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente.

Peregrin⁴⁷ (Tatarzyński, s. 194): Gaudium est angelis Dei.

127. 89v **Tercius**

Erant appropinquantes ad Iesum et peccatores ut audirent eum et murmurabant scribe et pharizei dicentes: Quare peccatores hic recipit et manducat cum eis quasi amicus peccatorum et in etc. Luce XV°

Vulg (L 15,1–2): ¹Erant autem appropinquantes ei publicani, et peccatores ut audirent illum. ²Et murmurabant pharisaei, et scribae, dicentes: Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis.

128. 90r **Dominica IIII.**

Estote ergo misericordes sicut et Pater vester misericors est. Luce XVI° [sic!]

Vulg (L 6,36): Estote ergo misericordes sicut et Pater vester misericors est.

Peregrin⁴⁸ (Tatarzyński, s. 199): Estote misericordes, sicut et Pater vester misericors est.

129. 91r **Secundus**

Estote misericordes etc. Luce

Vulg: srov. káz. č. 128

130. 91v **Sermo tercius de eodem**

Date et dabitur vobis. Glosa dicit: Date temporalia et dabuntur vobis eternalia. Luce decimo VI°

Vulg (L 6,38; zbytek je glosa): Date, et dabitur vobis: mensuram bonam, et confertam, et coagitatam, et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis.

Peregrin⁴⁹ (Tatarzyński, s. 202): Date et dabitur vobis.

⁴⁶ Peregrin má jako motto kázání *Dominica tertia post Pentecosten*.

⁴⁷ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica tertia post Pentecosten*.

⁴⁸ Peregrin má jako motto kázání *Dominica quarta post Pentecosten*.

⁴⁹ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica quarta post Pentecosten*.

131. 92r **Dominica quinta**

Preceptor, per totam noctem laborantes nichil cepimus.

Vulg (L 5,5): Et respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in uerbo autem tuo laxabo rete.

132. 92v **Sermo secundus**

Ascendens Iesus in naviculam. Luce [sic!]

Vulg (L 5,3): Ascendens autem in unam navim, quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas.

133. 93r **Sermo tercius**

Exi a me quia homo peccator sum etc.

Vulg (L 5,8): Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine.

134. 93v **Dominica sexta**

Nisi habundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et pharizeorum, non intabitis in regnum celorum. Mathei V^o

Vulg (Mt 5,20): Dico enim vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum.

135. 94r **Item sermo secundus de eodem**

Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.

Vulg (Mt 5,22): Ego autem dico vobis: quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, raca: reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit gehennae ignis.

Peregrin⁵⁰ (Tatarzyński, s. 211): Omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.

136. 94v **Sermo tercius** [s českými překladovými glosami]

Si offers munus tuum ante altare etc. Mathei VI° [sic!]

Vulg (Mt 5,23): Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te.

[95r] propter quinque causas **p(ro)pt(er) q(u)inq(ue) caufas** – pro pateru věc **p(ro) pateru wicz** **paterý věc**; reconciliari **reconcilia(r)i** – pokořiti **pokorzity** **pokořiti**; pro prosequentibus **p(ro) p(ro)sequentibus** – za protivníky **za p(ro)tywniky** **protivník**; modos **modos** – obyčeje **obiczege** **obyčej**; reconciliacionis **reco(n)ciliac(i)onis** – pokory **pokory** **pokora**; reconciliari **reconcilia(r)i** – pokořiti se **pokorzity se** **pokořiti se**; post reconciliacionem **p(ost) reconciliac(i)one(m)** – po pokoře **po pokorze** **pokora**; amiciciam **a(m)iciciam** – přizen **przizen** **přiezn**; oderunt **oderu(n)t** – nenávidějí **nenawydięgy** **nenáviděti**; reconciliari **reconcilia(r)i** – pokořiti **pokorzity** **pokořiti**; reconciliacio **r(e)co(n)ciliac(i)o** –

⁵⁰ Peregrin má jako motto kázání *Dominica sexta post Pentecosten*.

pokora **pokora** **pokora**; perfecta **p(er)f(ec)ta** – svrchovaná **fvrchowana**
svrchovan; brutum **brutum** – nemá tvář **nyema twarz** **němý** **tvář**; oderunt
oderunt – nenáviděj **nenawidiey** **nenáviděti**; reconciliari **reconciliar** – pokořiti se
pokorzity **fy** **pokořiti**; imitator **imitator** – následovník **nalledownik**
následovník; indulst **indulst** – odpustil **odpuetyl** **otpustiti**; ymitatores **ymitatores**
 – následovníci **nalledownity** **následovník**; absorberet **abforbe(re)t** – pohltila
pohltyla **pohliti**; susciperet **fuscip(er)et** – přijalo **przygalo** **přijeti**; reconciliari
reconcilia(r)i – pokořiti **pokorzity** **pokořiti**; veniam **veniam** – milost **myloft**
milost; consequeris **(con)seq(ue)r(is)** – najdeš **naydes** **najíti**; provocas **p(ro)uocas**
 – zbudíš **zbudyz** **vzbuditi**; reconciliari **reconciliar** – pokořiti **pokorzity** **pokořiti**;
 virtutes **v(ir)tutes** – čstnosti **czftnosty** **čstnost**; karitatem **ka(r)itatem** – lásky **lasky**
láska; prodest **p(ro)dest** – prospěšno **p(ro)spiefno** **prospěti**; desperacionis
desp(er)ac(i)onis – zúfalství **zufalftwie** **zúfalství**; desperet **desp(er)et** – zúfal
zufal **zúfati**; non fructificat **no(n) fructificat** – neplodí **neplody** **ploditi**; non
 proficit **non p(ro)ficit** – není prospěšno **nenie p(ro)spiefno** **prospěti**;
 incredulitatis **incredulitat(is)** – nevěry **newiery** **nevěra**; atullit **atullit** – přinese
przineffe **přiněsti** [95v] reconciliari **reconcilia(r)i** – pokořiti **pokorzity** **pokořiti**

137. 95v **Dominica septima**

Misereor super turbam, quia iam triduo sustinet etc. Mathei VII° [sic!]

Vulg (Mt 15,32): Iesus autem, conuocatis discipulis suis, dixit: Misereor turbae, quia triduo iam perseuerant mecum, et non habent quod manducant: et dimittere eos ieiunos nolo, ne deficient in uia.

138. 96r **Sermo secundus de eodem**

Misereor super turbam etc.

Vulg. srov. káz. č. 137

139. 96v **Sermo tercius de eodem**

Misereor super turbam etc. Mathei VIII° [sic!]

Vulg. srov. káz. č. 137

140. 97r **Dominica VIII.**

Omnis arbor que non facit fructum bonum etc. Mathei VIII° [sic!]

Vulg (Mt 7,19): Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur.

141. 97v **Sermo secundus**

Non potest arbor mala fructus bonos facere etc.

Vulg (Mt 7,18): Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere.

142. 98r **Sermo tercius**

Omnis arbor que non facit fructum etc. Mathei VIII° [sic!]

Vulg srov. káz. č. 140

143. 98v **Dominica nona**

Homo quidam erat dives qui habebat vilicum etc. Luce XVI

Vulg (L 16,1): Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat vilicum: et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius.

144. 99v **Sermo secundus**

Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. Luce XVI°

Vulg (L 16,9): Et ego vobis dico: facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cum defeceritis, recipiant uos in aeterna tabernacula.

Peregrin⁵¹ (Tatarzyński, s. 227): Facite vobis amicos de mammona iniquitatis; ut, cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.

145. 100r **Sermo tercius de eodem**

Redde rationem villicationis tue etc. Luce XVI°

Vulg (L 16,2): Et vocavit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuae: iam enim non poteris villicare.

146. 100v **Dominica X.**

Videns Dominus civitatem flevit super illam etc. Luce

Vulg (L 19,41): Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens.

Peregrin⁵² (Tatarzyński, s. 231): Cum appropinquaret Iesus Ierusalem, videns civitatem flevit super illam.

147. 101r **Secundus**

Videns Iesus civitatem flevit super illam. Luce XX° [sic!]

Vulg srov. káz. č. 146

148. 101v **[Tercius]**

Cum appropinquasset Iesus Ierosolymam etc. Luce XX° [sic!]

Vulg (srov. Mt 21,1): Et cum appropinquassent Ierosolymis, et venissent Bethphage ad montem Oliveti: tunc Iesus misit duos discipulos.

⁵¹ Peregrin má jako motto kázání *Dominica nona post Pentecosten*.

⁵² Peregrin má jako motto kázání *Dominica decima post Pentecosten*.

149. 102r **Dominica XI.** [s českými překladovými glosami]

Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros, parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent etc. Luce XVIII°

Vulg (L 18,9–10): Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur ceteros, parabolam istam. ¹⁰Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus pharisaeus et alter publicanus.

Peregrin⁵³ (Tatarzyński, s. 236): Duo homines ascenderunt in templum ut orarent.

[102v] propositum **p(ro)po(s)itu(m)** – úmysl **wmyſl** **úmysl**; proponebat **p(ro)poneba** – umyslil **wmyſlil** **umyslil**

150. 103r **Secundus**

Deus, propicius esto mihi peccatori.

Vulg (L 18,13): Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad caelum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.

Peregrin⁵⁴ (Tatarzyński, s. 238): Deus, propitius esto mihi peccatori.

151. 103v **Tercius**

Deus, propicius esto michi peccatori. Luce XVIII°

Vulg srov. káz. č. 150

152. 104r **Dominica XII.**

Misit digitos suos in aures eius et expeta tetigit lingwam eius etc. Marci III° [sic!]

Vulg (Mc 7,33): Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in aurículas eius: et exspuens, tetigit linguam eius.

153. 104v **Sermo secundus de eodem**

Aducunt ei surdum et mutum et deprecabantur, ut inponeret illi manus etc. Marci

Vulg (Mc 7,32): Et adducunt ei surdum, et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum.

Peregrin⁵⁵ (Tatarzyński, s. 240): Adducunt ei surdum et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum.

154. 105r **Dominica XIII.**

Beati oculi qui vident que vos vidistis. Luce X^o

Vulg (L 10,23): Et conuersus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi qui uident quae uos uidetis.

Peregrin⁵⁶ (Tatarzyński, s. 244): Beati oculi, qui vident, quae vos uidetis.

⁵³ Peregrin má jako motto kázání *Dominica undecima post Pentecosten* (verš 10).

⁵⁴ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica vicesima prima post Pentecosten*.

⁵⁵ Peregrin má jako motto kázání *Dominica duodecima post Pentecosten*.

⁵⁶ Peregrin má jako motto kázání *Dominica tertia decima post Pentecosten*.

155. 105v **Sermo 2^{du}**

Dilige Dominum Deum tuum. Luce X^o

Vulg (L 10,27): Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus uirtutibus tuis, et ex omni mente tua: et proximum tuum sicut teipsum.

156. 106r **Sermo 3us**

Dilige Dominum Deum tuum. Luce X^o

Vulg srov. káz. č. 155

157. 106v **Dominica quarta decima**

Iesu preceptor, miserere nostri. Luce

Vulg (L 17,13): Et levaverunt vocem, dicentes: Iesu praeceptor, miserere nostri.

158. 107r **Sermo secundus de eodem**

Ocurrerunt ei decem viri leprosi.

Vulg (L 17,12): Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe.

Peregrin⁵⁷ (Tatarzyński, s. 248): Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe, etc.

159. 107v **Dominica XV.**

Nemo potest duobus dominis servire. Mathei

Vulg (Mt 6,24): Nemo potest duobus dominis seruire: aut enim unum odio habebit, et alterum diligit: aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo seruire et mammonae.

Peregrin⁵⁸ (Tatarzyński, s. 252): Nemo potest duobos dominis servire.

160. 108r **Sermo secundus de eodem**

Que seminat homo, hec et metet etc.

Vulg (G 6,8): Quae enim seminaverit homo, haec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam.

161. 108v **Dominica XVI.**

Primum querite regnum dei etc. Luce

Vulg (L 12,31): Verumtamen quaerite primum regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia adiicientur vobis.

Peregrin⁵⁹ (Tatarzyński, s. 255): Primum quaerite regnum Dei.

⁵⁷ Peregrin má jako motto kázání *Dominica quarta decima post Pentecosten*.

⁵⁸ Peregrin má jako motto kázání *Dominica quinta decima post Pentecosten*.

⁵⁹ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *Dominica quinta decima post Pentecosten*.

162. 109r **Secundus**

Primum querite regnum dei. Luce

Vulg srov. káz. č. 161

163. 109v **Dominica XVII.**

Ibat Iesus in civitatem que vocatur Naim etc. Luce XVI° [sic!]

Vulg (L 7,11): Et factum est: deinceps ibat in civitatem quae vocatur Naim: et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa.

Peregrin⁶⁰ (Tatarzyński, s. 257): Ibat Iesus in civitatem, quae vocatur Naim.

164. 110r **Secundus**

Ibat Iesus etc.

Vulg srov. káz. č. 163

165. 111r **Tercius**

Et resedit qui erat mortuus, et dedit eum matri suae. Luce

Vulg (L 7,15): Et resedit qui erat mortuus, et coepit loqui. Et dedit illum matri suae.

166. 111r **Dominica XVIII.**

Incipies cum rubore novissimum locum tenere.

Vulg (L 14,9–10): Et veniens is, qui te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum: et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere.

167. 111v **2us**

Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis pharizeorum etc. Luce

Vulg (L 14,1): Et factum est cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum.

168. 112r **Sermo tercius**

Sanavit eum, ac dimisit. Luce

Vulg (L 14,4): At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit eum, ac dimisit.

169. 112v **Dominica XIX.**

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex totis viribus tuis etc. Mt XXII°

Vulg (Mt 22,37): Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua.

Peregrin⁶¹ (Tatarzyński, s. 266): Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

170. 113r **Sermo secundus**

Magister, quod est mandatum magnum in lege etc.

Vulg (Mt 22,36): Magister, quod est mandatum magnum in lege?

⁶⁰ Peregrin má jako motto kázání *Dominica sexta decima post Pentecosten.*

⁶¹ Peregrin má jako motto kázání *Dominica duodevicesima post Pentecosten.*

171. 114r **Dominica vicessima**

Surge et tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. Mathei

Vulg (Mt 9,6): Ut autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam.

172. 114v **Secundus**

Ascendens Iesus in naviculam, transferavit et venit in civitatem suam. Mathei

Vulg srov. káz. č. 140

173. 115r **Sermo tercius**

Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

Vulg (Mt 9,2): Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

Peregrin⁶² (Tatarzyński, s. 270): Ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto.

174. 115v **Dominica XXI.**

Parata sunt omnia, venite ad nuptias. Mathei

Vulg (Mt 22,4): Iterum misit alios servos, dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias.

175. 116r **Sermo secundus**

Intravit rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Mathei XVII° [sic!]

Vulg (Mt 22,11): Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali.

176. 116v **Dominica XXII.**

Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnau. Iohannis III°

Vulg (J 4,46): Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum.

Peregrin⁶³ (Tatarzyński, s. 278): Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur.

177. 117r **Secundus**

Domine, descende priusquam moriatur filius meus. Iohannis III°

Vulg (J 4,49): Dicit ad eum regulus: Domine, descende priusquam moriatur filius meus.

178. 117v **Sermo tercius de eodem**

Erat quidam regulus etc.

Vulg srov. káz. č. 176

⁶² Peregrin má jako motto kázání *Dominica undevicesima post Pentecosten*.

⁶³ Peregrin má jako motto kázání *Dominica vicesima prima post Pentecosten*.

179. 118v **Dominica XXIII.**

Redde quod debes. Mathei XVIII°

Vulg (Mt 18,28): Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios: et tenens suffocavit eum, dicens: Redde quod debes.

Peregrin⁶⁴ (Tatarzyński, s. 282): Redde quod debes.

180. 119r **Item ut supra scriptum**

Redde quod debes. Mathei

Vulg srov. káz. č. 179

181. 119r **Sermo de eodem**

Iratus dominus tradidit eum tortoribus etc. Mathei

Vulg (Mt 18,34): Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet uniuersum debitum.

182. 119v **Dominica XXIII.**

Ostendite mihi numismata census. Mathei

Vulg (Mt 22,19): Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium.

Peregrin⁶⁵ (Tatarzyński, s. 287): Ostendite mihi numisma census.

183. 120r **Secundus**

Magister, scimus quia verax es [v rukopise eff], et viam Dei in veritate doces. Mathei

Vulg (Mt 22,16): Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum.

184. 120v **3us** [s českými překladovými glosami]

Magister, scimus quia verax es. Mathei XXII°

Vulg srov. káz. č. 183

[121r] remedica **remedi(ca)** – odplaty **odplaty** **otplata**, lékařství **lekarzftwy**
lékařstvie

185. 121v **Dominica XXV.**

Domine, filia mea modo defuncta est, sed veni et inpone manum super eam. Mathei

Vulg (Mt 9,18): Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit, et adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet.

Peregrin⁶⁶ (Tatarzyński, s. 291): Domine, filia mea modo defuncta est; sed veni, impone manum tuam.

⁶⁴ Peregrin má jako motto kázání *Dominica vicesima secunda post Pentecosten*.

⁶⁵ Peregrin má jako motto kázání *Dominica vicesima tertia post Pentecosten*.

⁶⁶ Peregrin má jako motto kázání *Dominica vicesima quarta post Pentecosten*.

186. 122r **Sermo 2us**

Surrexit puella etc. Mathei

Vulg (Mt 9,25): Et cum eiecta esset turba, intrauit: et tenuit manum eius, et surrexit puella.

187. 122r **Dominica XXVI.**

Cum sublevasset oculos Iesus. Luce VII° [sic!]

Vulg (srov. J 6,5): Cum sublevasset ergo oculos Iesus, et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi?

Peregrin⁶⁷ (Tatarzyński, s. 297): Cum sublevasset oculos Iesus.

188. 122v **Sermo secundus**

Cum videris [v rukopise na tomto místě podtečkováno jedno slovo, snad dofa] abhominacionem desolacionis que dicta est ad Danielem prophetam stantem in loco sancto, qui legit, intelligat. Mathei XXIII°

Vulg (Mt 24,15): Cum ergo videritis abominationem desolationis, quae dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui legit, intelligat.

189. 123r **Sermo de Dedicacione [ecclesie]**

Domum tuam, Domine, decet sanctitudo.

Vulg (Ps 92,5): Testimonia tua credibilia facta sunt nimis; domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.

Peregrin⁶⁸ (Tatarzyński, s. 321): Domum tuam, Domine, decet sanctitudo.

⁶⁷ Peregrin má jako motto kázání *Dominica vicesima quinta post Pentecosten*.

⁶⁸ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *In festo sancti Thomae apostoli*.

Proprium de sanctis (KázDzikSct), ff. 124r–221r

1. 124r [**Sermo de s. Trinitate**] *Benedicat nos Deus, Deus noster, et benedicat nos Deus, et metuant eum omnes fines terre.* Tato slova, jenž sem já propověděl latinským hlaholem, ta se píše v Žaltáři [**Ps 66,7–8**] a ta se česky vykládají takto: *Požehnaj nás buoh, buoh náš a požehnaj nás buoh a bojte se všichni konci země.*

Vulg: ⁷*Terra dedit fructum suum: benedicat nos Deus, Deus noster!*
⁸*Benedicat nos Deus, et metuant eum omnes fines terrae.*

Peregrin⁶⁹ (Tatarzyński, s. 177): *Benedicat nos Deus, Dominus noster!*
Benedicat nos Deus, et metuant eum omnes fines terrae.

KázDzik/lat: *Benedicat nos Deus, Deus noster, et benedicat nos Deus, et metuant eum omnes fines terre.*

KázDzik/čes: *Požehnaj nás buoh, buoh náš a požehnaj nás buoh a bojte se všichni konci země.*

Požehnaj ny, buože, buože náš, požehnaj nás, buože, i buojte se jeho všickny kraji zemščí. BiblDrážď (IV, s. 218)

Požehnaj nás böh náš a požehnaj nás böh a bojte se jeho všěcky kraje země. BiblOl (IV, s. 219)

Požehnaj nás böh náš a požehnaj nás böh a bojte se jeho všěcky kraje země. BiblLitTřeb

Požehnajž nás buoh náš, požehnajž nás böh a strachujte se ho všěcky končiny země. BiblLit

Požehnaj nás böh náš a požehnaj nás böh a bojte se jeho všěcky krajiny země. BiblBosk

Požehnaj nás böh, böh náš a požehnaj nás böh a bojte se jeho všěchny krajiny země. BiblPad

Požehnajž nás buoh náš, požehnajž nás böh a strachujte se ho všěcky končiny země. BiblPraž

Požehnaj ny, Bože, Bože náš i požehnaj nás Bože i bojte se jeho všickni kraji zemščí. ŽaltWittb (Vintr, s. 141)

2. 125v [**Secundus de s. Trinitate**] *Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu etc. [...]* Jakož v těchto sloviech učí nás svatý Řehoř⁷⁰ a řka: *Pochvalme otcsě a syna a svatého ducha.*

⁶⁹ Peregrin má jako motto kázání *In festo Sacratissimae Trinitatis.*

⁷⁰ Liturgický verš z modlitby *Benedici* (součást Hodinek), zde přisouzený sv. Řehořovi.

3. 127r **Sermo de corpore Christi**. *Homo quidam fecit cenam magnam, et vocavit multos*. [...] a to píše svatý Lukáš [L 14,16] a říká: *Jeden člověk učinil večeři velikú a pozval mnohých*.

Vulg: *At ipse dixit ei: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocavit multos*.

Peregrin⁷¹ (Tatarzyński, s. 187): *Homo quidam fecit cenam magnam, et vocavit etc*.

KázDzik/lat: *Homo quidam fecit cenam magnam, et vocavit multos*.

KázDzik/čes: *Jeden člověk učinil večeři velikú a pozval mnohých*.

Kterýs člověk učinil velikú večeři i pozval mnohých. BiblDrážď (I, s. 252), BiblLitTřeb (I, s. 253)

Člověk jeden učinil večeři velikú i povolal jest mnohých. BiblLit

Člověk jeden učinil večeři velikú i pozva mnohých. BiblBosk

Člověk jeden učinil večeři velikú a povolal jest mnohých. BiblPad

Člověk jeden učinil večeři velikú a pozval mnohých. BiblPraž

Člověk jeden učinil večeři velikú i pozval mnohých. EvSeit (Vintr, s. 268)

Člověk některaký učinil večeři velikú i pozval mnohých. EvOl (Černý, s. 215)

4. 129r **Sermo Erassimi etc**. *Protexisti me Deus a conventu malignancium*. Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 63,3] a říká: *Obránils mě, buože, od sňatku zlobivých*.

Vulg: *Protexisti me a conventu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem*.

KázDzik/lat: *Protexisti me Deus a conventu malignancium*.

KázDzik/čes: *Obránils mě, buože, od sňatku zlobivých*.

Zaslonil jsi mě od sňatka zlostivých. BiblDrážď (IV, s. 216)

Obránil si mě ot sboru zlostivých. BiblOl (IV, s. 217), BiblLitTřeb

Obránil si mě od sňatkuov zlobivých. BiblLit, BiblPraž

Obránil si mne od sebranie zlostných. BiblBosk

Obránil si mě od sboru zlostných. BiblPad

Zaclonil si mě ot sňatka zlobivého (ŽaltD: zlobivých). ŽaltWittb (Vintr, s. 137)

⁷¹ Peregrin má jako motto kázání *Dominica secunda post Pentecosten*.

5. 131r **Sermo Dominici**. *Ante translacionem habuit testamentum Enoch placuisse Domino*. Tato slova píše svatý Pavel [**Hb 11,5**] a říká: *Před přenesením Enoch měl ustavenie, že byl se slíbil hospodinu.*

Vulg: *Fide Henoch translatus est ne videret mortem, et non inveniebatur, quia transtulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo.*

Peregrin⁷² (Tatarzyński, s. 592): *Ante translationem habuit testimonium Henoch placuisse Deo ad Hebraeos.*

KázDzik/lat: *Ante translacionem habuit testamentum Enoch placuisse Domino.*

KázDzik/čes: *Před přenesením Enoch měl ustavenie, že byl se slíbil hospodinu.*

Před přenesením svědečstvie jměl, že se jest líbil bohu. BiblOl (II, s. 233)

Před přenesením svědečstvie jměl, že se jest líbil bohu. BiblLitTřeb

Před přenesením měl jest svědečstvie, že se jest líbil bohu. BiblLit

Před přenesením jměl jest svědečstvie, že se jest líbil bohu. BiblBosk

Před přenesením měl jest svědečstvie, že se jest líbil bohu. BiblPad

Než jest přenesen, měl svědečstvie, že se jest líbil bohu. BiblPraž

6. 132r **Barnabe apostoli**. *Vos amici mei estis, si feceritis que precipio vobis*. Tato slova píše svatý Jan [**J 15,14**], a ta jest pověděl sám král nebeský svým apoštolóm a říká: *Vy jste moji přítelé, ač učiníte, což vám přikazuji.*

Vulg: *Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis.*

Peregrin⁷³ (Tatarzyński, s. 430): *Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis.*

KázDzik/lat: *Vos amici mei estis, si feceritis que precipio vobis.*

KázDzik/čes: *Vy jste moji přítelé, ač učiníte, což vám přikazuji.*

Vy jste moji přítelé, ač učiníte, což já vám přikazuji. BiblDrážď (I, s. 344)

Vy jste moji přítelé, ač učiníte to, co já vám přikazuji. BiblOl (I, s. 345),
BiblLitTřeb

Vy přítelé moji ste, ač učiníte to, co já vám přikazuji. BiblLit, BiblBosk

Vy přátelé moji jste, ač učiníte to, což já vám přikazuji. BiblPad

Vy přátele moji jste, učiníte li, což já přikazuji vám. BiblPraž

Vy ste moji přítelé, ač učiníte to, co přikazuji vám. EvSeit (Vintr, s. 319)

⁷² Peregrin má jako motto kázání *In festo Translationis sancti Dominici confessoris*.

⁷³ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Barnabae apostoli*.

7. 133r **Sermo Viti etc.** *Iustorum anime in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum malicie.* Tato slova píše Šalomuon [Sap 3,1] na čest a na chválu svatému Vítu a jeho tovaříšóm a rka: *Duše spravedlivých jsú u božie ruce a nedotkne se jich mučenie zlosti.*

Vulg: *Iustorum autem animae in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum mortis.*

Peregrin⁷⁴ (Tatarzyński, s. 435): *Iustorum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum mortis.*

KázDzik/lat: *Iustorum anime in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum malicie.*

KázDzik/čes: *Duše spravedlivých jsú u božie ruce a nedotkne se jich mučenie zlosti.*

Ale duše spravedlných v ruce božie jsú a nedotkne se jich muka [pekelná a] smrteľná. BiblOl (IV, s. 443)

Ale duše spravedlných v ruce [...] ⁷⁵ BiblDrážď (IV, s. 442)

Ale duše spravedlných v ruce božie sú a nedotkne se jich muka pekelná. BiblLitTřeb

Ale duše spravedlivých v ruce božie sú a nedotkne se jich muka smrti. BiblLit

Ale duše spravedlivých v ruce božie jsú a nedotkne se jich muka smrteľná. BiblBosk

Ale duše spravedlivých v ruce božie jsú a nedotkne se jich muka smrti. BiblPad

Spravedlivých pak lidí duše v rukú božích jsú a nedotkneť se jich muka smrti. BiblPraž

Spravedlivých duše v ruce boží jsú a neobrazí jich muka zlosti. EvOl (Černý, s. 123)

8. 134r **Decem milium militum.** *Iusti autem in perpetuum vivent etc.* Tato slova píše Šalomón [Sap 5,16] a rka: *Spravedliví budú zajisté navěky živi.*

Vulg: *Iusti autem in perpetuum vivent, et apud Dominum est merces eorum, et cogitatio illorum apud Altissimum.*

KázDzik/lat: *Iusti autem in perpetuum vivent etc.*

KázDzik/čes: *Spravedliví budú zajisté navěky živi.*

Ale spravedlní na věky budú živi. BiblDrážď (IV, s. 446), BiblOl (IV, s. 447), BiblLitTřeb

⁷⁴ Peregrin má jako motto kázání *In festo Viti et Modesti sanctorum martyrum.*

⁷⁵ Předěl listů, text chybí.

Ale spravedliví navěky budou živi. BiblLit

Ale spravedliví navěky ostanú živi. BiblBosk

Ale spravedliví navěky živi budú. BiblPad

Ale spravedliví lidé navěky živi budú. BiblPraž

Spravedliví navěky živi budú. EvOl (Černý, s. 121)

9. 135r **Iohannis Babtiste.** *Elizabet uxor tua pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Iohannes, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae, et multi in nativitate euis gaudebunt etc.* Tato slova píše svatý Lukáš [L 1,13] v dnešním čtení, a ta jest pověděl anjel Gabriel, poslaný od boha k svatému Zachařovi biskupovi, zvěstujě jemu narozenie svatého Jana, božieho křstitele, a řka: *Elžpěta, žena tvá, porodí tobě syna, a přezděješ jemu méno Jan, a ducha svatého bude naplněn ješče z života matky svéj, a mnozí se budú radovati na jeho narození.*

Vulg: ¹³*Ait autem ad illum angelus: Ne timeas, Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Ioannem: ¹⁴et erit gaudium tibi, et exsultatio, et multi in nativitate eius gaudebunt.*

Peregrin⁷⁶ (Tatarzyński, s. 441): *Elisabeth uxor tua pariet tibi filium, et vocabitur nomen eius Ioannes; et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero suae matris, et in nativitate eius multi gaudebunt.*

KázDzik/lat: *Elizabet uxor tua pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Iohannes, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae, et multi in nativitate euis gaudebunt etc.*

KázDzik/čes: *Elžpěta, žena tvá, porodí tobě syna, a přezděješ jemu méno Jan, a ducha svatého bude naplněn ješče z života matky svéj, a mnozí se budú radovati na jeho narození.*

Tvá žena Alžběta urodí tobě syna, i vzděješ jemu jmě Jan, i bude tobě radost i utěšenie a mnozí se budú radovati jeho narození. BiblDražď (I, s. 194)

Tvá žena Alžběta urodí tobě syna, i vzděješ jemu jmě Jan, a bude tobě radost i utěšenie a mnozí se budú radovati jeho narození. BiblOl (I, s. 195)

Elžběta, žena tvá, urodí tobě syna, a budeš nazývati jméno jeho Jan, a bude tobě radost a veselé a mnozí v narození jeho budú se radovati. BiblLit

Tvá žena Alžběta urodí tobě syna, a vzděješ jemu jmě Jan, a bude tobě radost i utěšenie a mnozí se budú radovati z jeho narození. BiblLitTřeb

⁷⁶ Peregrin má jako motto kázání *In festo Nativitatis sancti Iohannis Baptistae.*

Alžběta, žena tvá, urodí tobě syna, a budeš nazývati jméno jeho Jan, a bude tobě radost a veselé a mnozí v narození jeho budou se radovati.
BiblBosk

Žená tvá Alžběta porodí tobě syna, a nazývati budeš jméno jeho Jan, a bude tobě radost a veselé a mnozí v narození jeho budou se radovati.
BiblPad

Alžběta, manželka tvá, porodí tobě syna, a nazoveš jméno jeho Jan, i budeť tobě radost i veselé a mnozí z jeho narození budou se radovati.
BiblPraž

Žena tvá Alžběta porodí tobě syna, a nazoveš jej jménem Jan. I bude tobě radost i veselé a mnozí budou se radovati jeho narození. EvWittb (Vintr, s. 308)

Žena tvá Alžběta porodí tobě syna, a nazoveš jméno jeho Janem. A budeť tobě radost i veselé a mnozí v narození jeho veseliti se budou. EvOl (Černý, s. 253)

10. 136r **Iohannis et Pauli.** *Isti sunt due olywe et duo candelabra lucencia ante Dominum habent potestatem claudere celum nubibus etc.* Tato slova píše svatý Jan v Tajničí [Ap 11,4.6], uzřev velikú chválu svatého Pavla, i die a řka: *Tata svatá dva mučedlníky božie jsta dvě olivě a dva sviecny svítícíe před bohem a máta moc zavřieti oblaky nebe.*

Vulg: ⁴*Hi sunt duae olivae et duo candelabra in conspectu Domini terrae stantes. [...] ⁶Hi habent potestatem claudendi caelum, ne pluat diebus prophetiae ipsorum: et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem, et percutere terram omni plaga quotiescumque voluerint.*

KázDzik/lat: *Isti sunt due olive et duo candelabra lucentia ante Dominum habent potestatem claudere celum nubibus.*

KázDzik/čes: *Tata svatá dva mučedlníky božie jsta dvě olivě a dva sviecny svítícíe před bohem a máta moc zavřieti oblaky nebe.*

Toť jsta té dvě olivě a dva sviecny, ješto stojíta před hospodinem, [...] to sta ta, ješto jmáta moc zavřieti nebe. BiblDrážď (II, s. 402)

Toť jsta tě dvě olivě a dva sviecny, ješto stojíta před hospodinem, [...] to jsta ta, ješto máta moc zavřieti nebe. BiblOl (II, s. 403)

Toť sta tě dvě olivě i dva sviecny, ješto stojíta před hospodinem, [...] to jsta ta, ješto máta moc zavřieti nebe. BiblLitTřeb

Tatoť jsta dvě olivě a dva sviecny, ještoť svietíta před tváří boha, [...] tatoť mají moc zavřieti nebe. BiblLit, BiblPraž

Toť sú tě dvě olivě a dva sviecny před tváří pána boha všie země stojiece, [...] tiť mají moc zavřieti nebe. BiblBosk

Toť jsú ty dvě olivě a dva sviecny před tváří pána země stojiece, [...] tiť mají moc zavřieti nebe. BiblPad

11. 137r **De sancto Petro.** *Tibi dabo claves regni celorum.* [...] Protož král nebeský, chtě to zavření lidem otevřít, pověděl svatému Petru tato slova, a ta píše svatý Matěj [Mt 16,19] v dnešním čtení a říká: *Tobě, Petře, dám klíče království nebeského.*

Vulg, Peregrin⁷⁷ (Tatarzyński, s. 446): *Tibi dabo claves regni caelorum.*

KázDzik/lat: *Tibi dabo claves regni celorum.*

KázDzik/čes: *Tobě, Petře, dám klíče království nebeského.*

A tobě dám klíče království nebeského. BiblDrážd (I, s. 88)

A tobě dám klíče království nebeského. BiblOl (I, s. 89), BiblLitTřeb, BiblBosk

A tobě dám klíče království nebeského. BiblLit

A tobě dám klíče království nebeského. BiblPad, EvOl (Černý, s. 254)

A toběť dám klíče království nebeského. BiblPraž

A tobě dám klíče království nebeského. EvSeit (Vintr, s. 310)

12. 138r **Pauli apostoli.** *Dedi te in lucem gentium etc.* Tato slova píše svatý Isaiáš [Is 49,6], a ta jest pověděl král nebeský k svatému Pavlu a říká: *Pavle, já sem tě dal na osvětlení všemu lidu.*

Vulg: *Et dixit: Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob, et faeces Israel convertendas: ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terrae.*

Peregrin⁷⁸ (Tatarzyński, s. 453): *Dedi te in lucem gentium.*

KázDzik/lat: *Dedi te in lucem gentium etc.*

KázDzik/čes: *Pavle, já sem tě dal na osvětlení všemu lidu.*

Dal sem tě v světlo lidí. BiblDrážd' (V/1, s. 136), BiblOl (V/1, s. 137), BiblLitTřeb, BiblBosk

Dal sem tě v světlo pohanóm. BiblLit, BiblPad

Aj, dal sem tě v světlo národóm. BiblPraž

Dal sem tě v světlost lidu. EvOl (Černý, s. 108)

13. 139r **Procopii.** *Iustum deduxit Dominus per vias rectas.* Tato slova píše múdry Šalomún [Sap 10,10] o svatém Prokopě a říká: *Spravedlivého člověka dovedl buh po pravých cestách.*

Vulg: *Haec profugum irae fratris iustum deduxit per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei, et dedit illi scientiam sanctorum; honestavit illum in laboribus, et complevit labores illius.*

⁷⁷ Peregrin má jako motto kázání *In festo Petri et Pauli apostolorum.*

⁷⁸ Peregrin má jako motto kázání *In commemoratione sancti Pauli apostoli.*

Peregrin⁷⁹ (Tatarzyński, s. 488): *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, et ostendit illi regnum Dei.*

KázDzik/lat: *Iustum deduxit Dominus per vias rectas.*

KázDzik/čes: *Spravedlivého člověka dovedl buoh po pravých cestách.*

Spravedlného vodí po pravých cestách. BiblOl (IV, s. 457)

Táž múdrost spravedlného [...] provedla jest jej po pravých cestách.
BiblLitTřeb

Táž múdrost spravedlivého [...] provedla jest jej po pravých cestách.
BiblLit

Spravedlivého vodí po pravých cestách. BiblBosk

Spravedlivého provedla jest po cestách pravých. BiblPad

Ta zajisté múdrost [...] spravedlivého provedla skrze cesty. BiblPraž

Spravedlivého vedl pán po cestách pravých. EvOl (Černý, s. 124)

14. 140r **Margarete.** *Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro etc.* Tato slova pověděl jest sám král nebeský, a ta píše svatý Matěj [Mt 13,44] a říká: *Podobno jest králevstvie nebeské pokladu skrytému v roli.*

Vulg: *Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro.*

Peregrin⁸⁰ (Tatarzyński, s. 457): *Simile est regnum caelorum thesauro abscondito.*

KázDzik/lat: *Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro etc.*

KázDzik/čes: *Podobno jest králevstvie nebeské pokladu skrytému v roli.*

Podobno jest královstvie nebeské k pokladu skrytému na poli. BiblDrážď (I, s. 80)

Podobno jest králevstvie nebeské k pokladu skrytému na poli. BiblOl (I, s. 81)

Podobno jest králevstvie nebeské k pokladu skrytému na puoli.
BiblLitTřeb

Podobno jest králevstvie nebeské pokladu skrytému u poli. BiblLit

Podobno jest královstvie nebeské pokladu skrytému v poli. BiblBosk, BiblPad, BiblPraž

Rovno jest královstvo nebeské sboží schovanému v zemi. EvSeit (Vintr, s. 324)

Podobno jest královstvie nebeské pokladu skrytému v roli. EvOl (Černý, s. 272)

⁷⁹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Augustini episcopi.*

⁸⁰ Peregrin má jako motto kázání *In festo sanctae Margarethae virginis.*

15. 141r **In Divisione apostolorum.** *Celi enarrant gloriam Dei etc.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 18,2], chvále úřad svatých apoštoluo, jich jest dnes rozeslání, a řka: *Nebesa vypravují chválu boží.*

Vulg: *Caeli enarrant gloriam Dei, et opera manuum eius annuntiat firmamentum.*

KázDzik/lat: *Celi enarrant gloriam Dei etc.*

KázDzik/čes: *Nebesa vypravují chválu božie.*

Nebesa vypravují slávu buoží. BiblDrážď (I, s. 158)

Nebesa vypravují slávu boží. BiblOl (I, s. 159), BiblLitTřeb

Nebesa vypravují slávu boží. BiblLit, ŽaltWittb (Vintr, s. 74)

Nebesa vypravují chválu boží. BiblBosk, BiblPad, BiblPraž

16. 142r **Magdalene.** *Convertisti planctum meum in gaudium mihi.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 29,12] a řka: *Obrátils, hospodine, muoj pláč mně v radost.*

Vulg: *Convertisti planctum meum in gaudium mihi; conscidisti saccum meum, et circumdedisti me laetitia.*

Peregrin⁸¹ (Tatarzyński, s. 460): *Convertisti planctum meum in gaudium mihi.*

KázDzik/lat: *Convertisti planctum meum in gaudium mihi.*

KázDzik/čes: *Obrátils, hospodine, muoj pláč mně v radost.*

Obrátil jsi kvielenie mé v radost mně. BiblDrážď (IV, s. 170)

Obrátil si kvielenie mé v radost mně. BiblOl (IV, s. 171), BiblLitTřeb

Obrátils pláč mój mně v radost. BiblLit

Obrátil si pláč mój mně v radost. BiblBosk, BiblPad

Obrátil si mi kvielenie mé v radost. BiblPraž

Obrátil si kvílenie mé v radost mně. ŽaltWittb (Vintr, s. 89)

17. 143v **Iacobi apostoli.** *Iacob dilexi, Esau odio habui.* [...] Proto převěděv to svatý prorok duchem svatým, pověděl tato slova a řka: Král nebeský praví: *Jakuba sem miloval, a Esaua sem nenáviděl.* Jakož koli jsú tato slova pověděna jsú [sic!] v Starém zákoně [Mal 1,2–3].

Vulg: *Sicut scriptum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui.*

Peregrin⁸² (Tatarzyński, s. 465): *Iacob dilexi, Esau autem odio habui.*

KázDzik/lat: *Iacob dilexi, Esau odio habui.*

⁸¹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sanctae Mariae Magdalенаe.*

⁸² Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Iacobi apostoli.*

KázDzik/čes: *Jakuba sem miloval, a Esau sem nenáviděl.*

I miloval sem Jakuba, ale Esau sem nenáviděl. BiblOl (V/2, s. 115)

A miloval sem Jakuba, ale Esau sem nenáviděl. BiblLitTřeb

I miloval sem Jakuba, a Ezau sem nenáviděl. BiblLit

I miloval sem Jakoba, ale Esau sem nenáviděl. BiblBosk

I miloval sem Jakoba, a Ezau sem v nenávisti jměl. BiblPad

A miloval sem Jakoba, ale Ezau v nenávisti sem měl. BiblPraž

18. 145r **Cristofori sermo.** *Beatus vir qui sufert tentacionem.* Tato slova píše múdry Šalomún [Ja 1,12] a říká: *Blahoslavený jest muž, jenž snese pokušení.*

Vulg: *Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se.*

KázDzik/lat: *Beatus vir qui sufert tentacionem.*

KázDzik/čes: *Blahoslavený jest muž, jenž snese pokušení.*

Blažený muž, jenžto přetrpí pokušení. BiblLitTřeb (II, s. 343)

Blahoslavený muž, který snášíe pokušení. BiblLit, BiblPraž

Blažený muž, kterýž snosí pokušení. BiblBosk

Blahoslavený muž, kterýž snosí pokušení. BiblPad

19. 145v **De sancta Anna.** *Virga Yesse floruit.* Tato slova píše svatý Isaiáš [Is 11,1], zvěděv chválu svaté Anny, a říká: *Metla anebo berla Jessova zkvetla jest.*

Vulg: *Et egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet.*

Peregrin⁸³ (Tatarzyński, s. 495): *Egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet.*

KázDzik/lat: *Virga Yesse floruit.*

KázDzik/čes: *Metla anebo berla Jessova zkvetla jest.*

Vyjde prut z kořene Jesse. BiblDrážď (V/1, s. 54), BiblOl (V/1, s. 55), BiblLitTřeb, BiblBosk, BiblPraž

Vynde prut z kořene Jesse. BiblLit

Vyjde metla z kořene Jesse. BiblPad

Vynde metla z kořene Jesse. EvOl (Černý, s. 3)

⁸³ Peregrin má jako motto kázání *In festo Nativitatis Beatae Mariae Virginis.*

20. 146v **Ad vincula Petri.** *Disrupisti vincula mea et tibi sacrificabo hostiam laudis.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 115,7–8] a říká: *Roztrhl si, hospodine, mé okovy, a proto tobě budu obětovati obět chvály.*

Vulg: ⁷*O Domine, quia ego servus tuus; ego servus tuus, et filius ancillae tuae. Dirupisti vincula mea: ⁸tibi sacrificabo hostiam laudis, et nomen Domini invocabo.*

KázDzik/lat: *Disrupisti vincula mea et tibi sacrificabo hostiam laudis.*

KázDzik/čes: *Roztrhl si, hospodine, mé okovy, a proto tobě budu obětovati obět chvály.*

Zlámal jsi okovy mé, tobě obětuju vzdviži chvály. BiblDrážď (IV, s. 290)

Roztrhl si okovy mé a tobě obětovati budu obět chvály a jmě božie vzóvu. BiblOl (IV, s. 291)

Roztrhl si okovy mé, a tobě obětovati budu obět chvály. BiblLitTřeb

Ztratil si okovy mé, tobě obětovati budu obět chvály. BiblLit

Zrušil si okovy mé, a tobě obětovati budu obět chvály. BiblBosk

Zrušil si mé okovy, tobě obětovati budu obět chvály. BiblPad

Zrušil si okovy mé, tobě obětovati budu obět chvály. BiblPraž

Zlámal jsi okovy mé, tobě obětuju vzdviži chvály. ŽaltWittb (Vintr, s. 225–226)

21. 147r **Laurentii martyris.** *Probasti cor meum, Domine, et visitasti, ygne me examinasti.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 16,3] a říká: *Pokusil si, hospodine, srdce mého a navščevoval si mě v noci i ohněms mě zkušoval, a nenie nalezena na mně zlost a nespravedlnost.*

Vulg: *Probasti cor meum, et visitasti nocte; igne me examinasti, et non est inventa in me iniquitas.*

Peregrin⁸⁴ (Tatarzyński, s. 473): *Probasti, Domine, cor meum, et visitasti nocte; igne me examinasti, et non est inventa in me iniquitas.*

KázDzik/lat: *Probasti cor meum, Domine, et visitasti, ygne me examinasti.*

KázDzik/čes: *Pokusil si, hospodine, srdce mého a navščevoval si mě v noci i ohněms mě zkušoval, a nenie nalezena na mně zlost a nespravedlnost.*

Zkusil jsi srdce mé i navščievil jsi v noci, ohněms mne pokusil i nenie nalezena ve mně nepravost. BiblDrážď (IV, s. 152, 154)

Zkusil si srdce mé i navštievil si v noci, ohněm si mne pokúšal a nenie nalezena ve mně nepravost. BiblOl (IV, s. 153, 155), BiblLitTřeb

⁸⁴ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Laurentii martyris.*

Zkusils srdce mé i navštíevils v noci, ohněms mě pokusil a nenalezna jest ve mně nepravost. BiblLit

Zkusil si srdce mého a navštíevil si v noci, ohněms mě pokusil a nenie nalezena ve mně nepravost. BiblBosk

Zkusil si srdcě mého a navštíevil si v noci, ohněms mne pokusil a nenie nalezena na mně nepravost. BiblPad

Pokusil jsi srdce mého i navštěvoval jsi v noci, ohněm si mě přepaloval a nenie shledána na mě nepravost. BiblPraž

Zkusil si s¹rdce mé i navščíevil si v noci, ohněm s mě pokúšal s i nenie nalezena ve mně nespravedlnost. ŽaltWittb (Vintr, s. 69)

22. 148v **De Assumpcione [Marie]**. *Que est ista que ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?* Tato slova píše múdry Šalomún v knihách, ješto slovú Piesni od piesní [Ct 8,5], a takto sě česky vykládají: *Ó, která jest tato, jenž vstupuje s téjto púšče, všech rozkoší naplněná, držěci se svého syna milého?*

Vulg: Chorus. *Quae est ista quae ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?*

Peregrin⁸⁵ (Tatarzyński, s. 478): *Quae est ista, quae ascendit per desertum deliciis affluens, innixa super dilectum suum?*

KázDzik/lat: *Que est ista que ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?*

KázDzik/čes: *Ó, která jest tato, jenž vstupuje s téjto púšče, všech rozkoší naplněná, držěci se svého syna milého?*

Která jest to, ješto vcházie s púšče, jsúci plna rozkoší zpolehši na svém zmilelém? BiblDrážď (IV, s. 434)

Která jest to, ješto vcházie s púště, jsúci plna rozkoší <zpolehši> na svém zmilelém? BiblOl (IV, s. 435)

Která jest to, ješto vcházie s púšče, jsúci plna rozkoší na svém zmilelém zpolehši? BiblLitTřeb

Která jest tato, ješto vcházie s púště, plna jsúci rozkoší zpolehši na svém milém? BiblLit

Která jest to, ješto vcházie s púště, jsúci plna rozkoší zpolehši na svém zmilelém? BiblBosk

Která jest tato, ješto vstupuje z púště, rozkošmi sě rozmáhaje zpolehši na milém svém? BiblPad

Která jest toto, kteráž vstupuje s pouště, plna rozkoší vzpoléhající na milého svého? BiblPraž

⁸⁵ Peregrin má jako motto kázání *In festo Assumptionis Beatae Mariae Virginis*.

23. 150v **Bartolomei**. *Arta est via, que ducit ad regnum celorum, et pauci vadunt per eam etc.* Tato slova píše svatý Matěj evanjelista [**Mt 7,14**], a ta jest pověděl sám syn boží a řka: *Úzká jest cesta, kteráž vede do královstvie nebeského, a málo lidí de po nie!*

Vulg: *Quam angusta porta, et arcta via est, quae ducit ad vitam: et pauci sunt qui inveniunt eam!*

Peregrin⁸⁶ (Tatarzyński, s. 484): *Arta est via, quae ducit ad vitam, et pauci sunt, qui inveniunt eam!*

KázDzik/lat: *Arta est via, que ducit ad regnum celorum, et pauci vadunt per eam etc.*

KázDzik/čes: *Úzká jest cesta, kteráž vede do královstvie nebeského, a málo lidí de po nie!*

Úzká cesta, ješto vede k životu, a riedcí jsú, jižto po niej jdú! BiblDrážď (I, s. 58)

Úzká cesta, ješto vede do života, a málo jich jest, ješto skrzě ně jdú! BiblOl (I, s. 59), BiblLitTřeb

Těskná cesta, ješto vede k životu, a málo jest těch, kteřížto nalézají ji! BiblLit, BiblBosk

Úzká cesta, kteráž vede k životu, a nemnozí jsú, ješto nalézají ji! BiblPad

Úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají! BiblPraž

24. 151v [**Decollacio s. Iohannis**]. *Herodes eum tenuit et vinxit Iohannem in carcere, et misso spiculatore precepit decolare eum etc.* Tato slova píše svatý Marek [**srov. Mc 6,17**] v dnešním čtení od svatého Jana, křstitele božieho, jenž tresktáše krále Heroda, že držal ženu svého bratra Filipa. Tehdy král posla své posly a káza jej jieti a svázati a v žalář vsaditi.

Vulg: *Ipse enim Herodes misit, ac tenuit Ioannem, et vinxit eum in carcere propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam.*

KázDzik/lat: *Herodes enim tenuit et vinxit Iohannem in carcere, et misso spiculatore precepit decolare eum etc.*

KázDzik/čes: Tato slova píše svatý Marek v dnešním čtení od svatého Jana, křstitele božieho, jenž tresktáše krále Heroda, že držal ženu svého bratra Filipa. Tehdy král posla své posly a káza jej jieti a svázati a v žalář vsaditi.

Nebo ten Erodes bieše poslal i jal Jana i okoval jeho v žaláři pro Erodíášovu, ženu Filipovu, bratra svého, neb ju bieše pojal. BiblDrážď (I, s. 154)

⁸⁶ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Bartholomaei apostoli*.

Nebo ten Herodes bieše poslal a jal Jana i choval jeho v žaláři pro Herodiášovu, ženu Filipovu, bratra svého, neb ji bieše pojal. BiblOl (I, s. 155), Bibl LitTřeb

Nebo ten Erodeš poslal a jal Jana i okoval jeho v žaláři pro ženu bratra svého Filipa, neb ji bieše pojal. BiblBosk

Neb ten Herodes poslal jest a jal Jana a okoval jeho v žaláři pro Herodiadu, ženu Filipa, bratra svého, neb ji bieše pojal. BiblPad

Neb on Erodes byl poslal a jal Jana a vsadil jej do žaláře pro Erodiadu, manželku Filipa, bratra svého, neb jest ji byl pojal. BiblPraž

V onom časi poslal Herodes i jal Jana i pustil ho v žalář pro Herodiadem, svého bratra ženu Filipovu, již bieše pojal. EvSeit (Vintr, s. 313)

25. 152r **Felicis et Adaucti.** *Iusti epulentur, et exultent in conspectu Dei, et delectentur in leticia etc.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 67,4], a ta se tak vykládají: *Spravedlní budou se radovati a kochati na božím obezření.*

Vulg: Et iusti epulentur, et exsultent in conspectu Dei, et delectentur in laetitia.

KázDzik/lat: Iusti epulentur, et exultent in conspectu Dei, et delectentur in leticia etc.

KázDzik/čes: Spravedlní budou se radovati a kochati na božím obezření.

Spravedlní kvaste i veselte se před buohem i pichlete se v raduosti. BiblDrážď (IV, s. 220)

A praví hodovati budú a zradují se v obezření božiem a kochati se budú u veselí. BiblOl (IV, s. 221)

A praví hodovati budú a zradují se v uobezření božiem a kochati se budú u veselí. BiblLitTřeb

A spravedliví hodujtež a veseltež se před obličejem božím a kochajtež se v potěšení. BiblLit, BiblPraž

A spravedliví hodujte a radujte se před tváří boží a těšte se u veselí. BiblBosk

A spravedliví hodujte a radujte se před obličejem božím, kochajte se u veselí. BiblPad

A pravedlní kvaste i veselte se před Bohem i pichlete se v radosti. ŽaltWittb (ŽaltD: před obličejem, Vintr, s. 142)

26. 152v **De Nativitate Marie.** *Egredietur virga de radice Yesse, et flos de radice eius ascendet etc.* Tato slova píše svatý Isaiáš [Is 11,1] prorok a tak řka: *Vynde metla z kořene Jessova a květ z kořene jejíe pustí.*

Vulg: Et egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet.

Peregrin⁸⁷ (Tatarzyński, s. 495): *Egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius ascendet.*

KázDzik/lat: *Egredietur virga de radice Yesse, et flos de radice eius ascendet etc.*

KázDzik/čes: *Vynde metla z kořene Jessova a květ z kořene jejie pustí.*

Vyjde prut z kořene Jesse a prut z kořene jeho vzejde. BiblDrážď (V/1, s. 54)

Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vzejnde. BiblOl (V/1, s. 55), BiblLitTřeb

Vynde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vzende. BiblLit

Vyjde prut z kořene Jesse, jeho vzejde [sic!]. BiblBosk

Vyjde metla z kořene Jesse a květ z kořene jeho vzejde. BiblPad

Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí. BiblPraž

Vynde metla z kořene Jesse a květ z kořene jeho vyktve. EvOl (Černý, s. 3)

27. 153v **Exaltacio sancte Crucis.** *Lignum forte et inputribile elegit sibi sapiens artifex.* Tato slova píše jeden prorok Ezechiáš [Is 40,20] a říká: *Silné dřevo črstvé a neshnilé vybral sobě múdrý řemeslník.*

Vulg: *Forte lignum et inputribile elegit; artifex sapiens quaerit quomodo statuat simulacrum, quod non moveatur.*

Peregrin⁸⁸ (Tatarzyński, s. 501): *Lignum forte et inputribile elegit artifex sapiens.*

KázDzik/lat: *Lignum forte et inputribile elegit sibi sapiens artifex.*

KázDzik/čes: *Silné dřevo črstvé a neshnilé vybral sobě múdrý řemeslník.*

Silné dřevo, jemužto shnítí nelzě, zvolil jest řemeslník múdrý. BiblDrážď (V/1, s. 114), BiblOl (V/1, s. 115)

Silné dřevo, jemužto shnítí nelzě, zvolil jest řemeslník múdrý. BiblOl

Silné dřevo, jemužto shnítí nelze, zvolil jest řemeslník múdrý. BiblLit, BiblLitTřeb

Silné dřevo, jemuž shnítí nelzě, zvolil jest řemeslník múdrý. BiblBosk

Silné dřevo a nehnilé zvolil jest řemeslník múdrý. BiblPad

Silné dřevo a ježto nehnije zvolil řemeslník múdrý. BiblPraž

⁸⁷ Peregrin má jako motto kázání *In festo Nativitatis Beatae Mariae Virginis.*

⁸⁸ Peregrin má jako motto kázání *In Exaltatione Sanctae Crucis.*

28. 155r **Ludmille sancte.** *Fortitudo et decor indumentum eius, et ridebit in die nowissimo.* Tato slova píše král Šalomón [Pr 31,25] a říká: *Síla a krása oděv její a smáti se bude v súdný den anebo u poslední den.*

Vulg: *Fortitudo et decor indumentum eius, et ridebit in die novissimo.*

KázDzik/lat: *Fortitudo et decor indumentum eius, et ridebit in die nowissimo.*

KázDzik/čes: *Síla a krása oděv její a smáti se bude v súdný den anebo u poslední den.*

Síla i lepota její oděv a vzsměje se den poslední. BiblOl (IV, s. 403)

Síla i lepota její oděv a vsměje se den poslední. BiblLitTřeb

Síla i lepota jest oděv její a rozsměje se v den poslední. BiblLit

Síla i lepota její oděv a vsměje se v den poslední. BibBosk

Síla a krása oděv její a bude se smieti v najposlední den. BiblPad

Síla a krása oděv její a veseliti se bude v den najposlednější. BiblPraž

Síla a krása oblečení její a bude se smíti v dni posledním. EvOl (Černý, s. 130)

29. 155v **Sermo Mathei apostoli.** *Cum transisset Dominus, vidit hominem sedentem in telonio, Matheum nomine, et dixit ei: Sequere me etc.* Tato slova čtů se dnes na mši ve čtení svatému Matěji [Mt 9,9] a na utěšení všem věrným, a tak se vykládají: *Když bieše syn boží šel do jednoho města, uzřev jednoho člověka sediec na mýtě, ménem Matějě, i vece jemu: Pod' za mnú a následuj mě. An hned jide.*

Vulg: *Et, cum transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthaeum nomine. Et ait illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum.*

Peregrin⁸⁹ (Tatarzyński, s. 507): *Iesus vidit hominem sedentem in telonio, Matthaeum nomine.*

KázDzik/lat: *Cum transisset Dominus, vidit hominem sedentem in telonio, Matheum nomine, et dixit ei: Sequere me etc.*

KázDzik/čes: *Když bieše syn boží šel do jednoho města, uzřev jednoho člověka sediec na mýtě, ménem Matějě, i vece jemu: Pod' za mnú a následuj mě. An hned jide.*

A když plu odtud Ježíš, uzřev člověka sediece na cělném, jménem Matějě, vecě jemu: Následuj mne. BiblDražď (I, s. 62)

A když jdieše ottud Ježíš, uzřě člověka sedě na mýtě, jemužto jmě bieše Matěj. I vecě jemu: Pod' za mnú. BiblOl (I, s. 63)

⁸⁹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Matthaei apostoli et evangelistae.*

A když jdieše ottud, uzřě Ježíš člověka sediece na mýtě, jemužto jmě bieše Matěj, i vecě jemu: Pod' za mnú! BiblLitTřeb

A když jdieše Ježíš odtud, viděl člověka sedícíeho na mýtě jménem Matúše, i vece jemu: Pod' po mně. BiblLit

A když jdieše odtud Ježíš, viděl člověka sedícíeho na mýtě, jménem Matúšě, i vece jemu: Pod' po mně. BiblBosk

A když jdieše odtud Ježíš, viděl jest člověka sedícíeho na mýtě Mathúšě jménem, i vecě jemu: Následuj mne. BiblPad

A když jest šel odtud Ježíš, uzřel člověka, an sedí na cle, jménem Mathúše, i vece jemu: Pod' po mně. BiblPraž

Kdyžto Ježíš chodieše, vidě člověka sediece, jménem Matúšě, na mýtě, i vecě mu: Pod' po mně. EvSeit (Vintr, s. 315)

30. 156v **De sancto Wencesslao.** *Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra etc.* Tato slova pověděl jest sám král nebeský [Gn 4,10], lajě nevěrnému Kainovi, že zabil bratra svého Abele, a tak die: *Již to' hlas krve bratra tvého Abele volá ke mně z země.*

Vulg: Dixitque ad eum: Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.

Peregrin⁹⁰ (Tatarzyński, s. 605): *Ecce vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.*

KázDzik/lat: *Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra etc.*

KázDzik/čes: *Již to' hlas krve bratra tvého Abele volá ke mně z země.*

Hlas tvého bratra krve ke mně křičí z země. BiblOl (III, s. 26), BiblLitTřeb, BiblBosk

Hlas krve bratra tvého volá ke mně z země. BiblLit, BiblPad, BiblPraž

31. 158r **Sermo Michaelis etc.** *Michael magnus princeps stat pro filiis populi mei.* Tato slova píše svatý David [Dn 12,1] prorok a řka: *Svatý Michal, veliké knieže, stojí za syny lidu mého.*

Vulg: In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui: et veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse coeperunt usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit scriptus in libro.

Peregrin⁹¹ (Tatarzyński, s. 511): *Michael princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui.*

KázDzik/lat: *Michael magnus princeps stat pro filiis populi mei.*

⁹⁰ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Wenceslai martyris.*

⁹¹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Michaelis archangeli.*

KázDzik/čes: *Svatý Michal, veliké knieže, stojí za syny lidu mého.*

Michael kniežě veliké, jenžto stojí za syny lida tvého. BiblDrážď (V/1, s. 530), BiblBosk

Michael kniežě veliké, jenžto stojí za syny lida tvého. BiblOl (V/1, s. 531), BiblLitTřeb

Michael knieže veliké, jenž stojí za syny lida tvého. BiblLit

Michal kniežě veliké, jenž stojí za syny lida tvého. BiblPad

Michal knieže veliké, jenž stojí za syny lidu tvého. BiblPraž

32. 159r **Luce ewangeliste.** *Nimis honorati sunt amici tui, Deus.* Tato slova pověděl svatý David v Žaltáři [Ps 138,17], divě se téj chvále, kterůž sú měli svatí ewangelisti, a řka: *Ó, milý hospodine, toť sú přieliš učení přietelé tvoji.*

Vulg: *Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus; nimis confortatus est principatus eorum.*

Peregrin⁹² (Tatarzyński, s. 516): *Nimis honorati sunt amici tui, Deus.*

KázDzik/lat: *Nimis honorati sunt amici tui, Deus.*

KázDzik/čes: *Ó, milý hospodine, toť sú přieliš učení přietelé tvoji.*

Přieliš poctění jsú přietelé tvoji, buože. BiblDrážď (IV, s. 318, 320)

Přieliš poctíví jsú přietelé tvoji, bože. BiblOl (IV, s. 319)

Přieliš poctíví jsú přietelé tvoji, bože [v rukopise *bozye*]. BiblLitTřeb

Přieliš poctíví sú přietelé, bože. BiblLit

Přieliš učiněni ve cti přietelé tvoji, bože. BiblBosk

Přieliš učiněni ve cti přietelé tvoji, bože. BiblPad

Přieliš počestní učiněni jsú přátelé tvoji bože. BiblPraž

Přieliš počšćeni jsúť přietelé tvoji, Bože. ŽaltWittb (Vintr, s. 255)

33. 160r **Undecim milia [virginum].** *Adducentur regi virgines post eam.* Svatý David [Ps 44,15] prorok svatého ducha zjevením uzřev, že svatá Uršula tak mnoho panen má ku bohu dovésti, povědě tato slova a řka: *Bud'te přivedeny, děvečky, po nie našemu královi.*

Vulg: *Circumamicta varietatibus. Adducentur regi virgines post eam; proximae eius afferentur tibi.*

Peregrin⁹³ (Tatarzyński, s. 520): *Adducentur regi virgines post eam.*

KázDzik/lat: *Adducentur regi virgines post eam.*

KázDzik/čes: *Bud'te přivedeny, děvečky, po nie našemu královi.*

⁹² Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Lucae evangelistae.*

⁹³ Peregrin má jako motto kázání *In festo sanctae Ursulae et Undecim Milium Virginum.*

Přivedú královi dievky po nej. BiblDrážď (IV, s. 194)

Přivedeny budú královi dievky po nie. BiblOl (IV, s. 195), BiblLitTřeb

Přineseny budú králi panny po nie. BiblLit, BiblPraž

Přivedeny budú královi panny po ní. BiblBosk, BiblPad

Přivedú královi děti po nej. ŽaltWittb (ŽaltD: *dievky*, Vintr, s. 115)

34. 160v **Simonis et Iude.** *Ego vos elegi de mundo, ut eatis, et fructum afferratis, et fructus vester.* Tato slova pověděl sám syn boží [J 15,16] k svatému Šimoniiovi a Judě a k jiným apoštolóm a řka: *Já sem vás sobě zvolil z světa, abyšte šli a užitek přinesli.*

Vulg: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et fructum afferatis, et fructus vester maneat.*

KázDzik/lat: *Ego vos elegi de mundo, ut eatis, et fructum afferratis, et fructus vester.*

KázDzik/čes: *Já sem vás sobě zvolil z světa, abyšte šli a užitek přinesli.*

Já sem vás zvolil i ustavil vy, abyšte šli a ovoce přinesli. BiblDrážď (I, s. 344), BiblOl (I, s. 345), BiblLitTřeb

Já sem vás zvolil a postavil sem vás, abyšte šli a užitek přinesli. BiblLit

Já sem vás zvolil a ustavil sem vás, abyšte šli a užitek přinesli. BiblBosk, BiblPad

Ját' sem vás vyvolil a postavil sem vás, abyšte šli a užitek přinesli. BiblPraž

Jáz sem vy volil i postavil sem vy, aby šli a užitek ostal. EvSeit (Vintr, s. 319)

35. 161v **De omnibus sanctis.** *Mementote operum patrum vestrorum, que fecerunt in generacionibus suis, et accipietis gloriam magnam.* Tato slova pověděl svatý Matathias [1 Mach 2,51], Řek a člověk bohobojný, milovník, k svým synóm a řka: *Pomněte na činy vašich otcuo, kteréť jsú činili za svého zdravie, a vezmete velikú chválu.*

Vulg: *Et mementote operum patrum, quae fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriam magnam, et nomen aeternum.*

Peregrin⁹⁴ (Tatarzyński, s. 526): *Mementote operum patrum vestrorum, quae fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriam magnam.*

KázDzik/lat: *Mementote operum patrum vestrorum, que fecerunt in generacionibus suis, et accipietis gloriam magnam.*

KázDzik/čes: *Pomněte na činy vašich otcuo, kteréť jsú činili za svého zdravie, a vezmete velikú chválu.*

⁹⁴ Peregrin má jako motto kázání *In festivitate Omnium Sanctorum.*

Pamatujte skutky otcové, ježto sú činili v rodiech svých, a vezmete chválu. BiblOl (V/2, s. 129)

Pamatujte skutky otcové, ježto sú činili v rodiech svých, a vezmete chválu velikú. BiblLitTřeb

Pamatujte skutky otcovské, ježto sú činili v národěch svých, a přijmete slávu velikú. BiblLit, BiblBosk

Pamatujte skutky otcov, kteréž sú činili v národiech svých, a přijmete slávu velikú. BiblPad

Pomněte na skutky otcuov, kteréž činili v svých národech, a vezmete za to slávu velikú. BiblPraž

36. 163v **De animabus.** *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus etc.* Tato slova píše svatý Pavel k Římanům [R 12,15] a říká: *Radujte se s radostnými a plačte s plačlivými.*

Vulg: *Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus.*

Peregrin⁹⁵ (Tatarzyński, s. 531): *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus.*

KázDzik/lat: *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus etc.*

KázDzik/čes: *Radujte se s radostnými a plačte s plačlivými.*

Radovati se s radujícími a plakati s plačícími. BiblDražď (II, s. 54)

Radujte se s radujícími a plačte s plačícími. BiblLitTřeb (II, s. 55), BiblBosk

Radujte se s radujícími a plačte s plačlivými. BiblLit, BiblPad

Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. BiblPraž

Radujte se s radostnými, plačte s plačlivými. EvOl (Černý, s. 10)

37. 164v **De sancto Martino etc.** *Magnificavit eum in conspectu regum et dedit illi coronam glorie etc.* Tato slova píše král Šalomón [srov. Sir 45,2–3] a říká: *Povýšil jeho před králi a dal jemu koronu chvály.*

Vulg: ²*Similem illum fecit in gloria sanctorum, et magnificentavit eum in timore inimicorum, et in verbis suis monstra placavit.* ³*Glorificavit illum in conspectu regum, et iussit illi coram populo suo, et ostendit illi gloriam suam.*

Peregrin⁹⁶ (Tatarzyński, s. 535): *Magnificavit eum in conspectu regum et dedit illi coronam gloriae.*

⁹⁵ Peregrin má jako motto kázání *In commemoratione omnium animarum.*

⁹⁶ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Martini episcopi et confessoris.*

KázDzik/lat: *Magnificavit eum in conspectu regum et dedit illi coronam glorie etc.*

KázDzik/čes: *Povýšil jeho před králi a dal jemu korunu chvály.*

Oslavil jeho před králi a přichýlil jemu korunu svého lidu. BiblOl (IV, s. 571)

Oslavil jeho před králi a přikazoval jemu před lidem svým. BiblLitTřeb

Oslavil ho jest před králi a přichýlil jemu korunu u lida svého. BiblLit

Oslavil jeho před králi a přichýlil jemu jemu [sic!] korunu svého lidu. BiblBosk

Oslavil jest jeho před obličejem králův a přikázal jemu před lidem svým. BiblPad

Zvelebil jest jej před obličejem králuov a přikázal jemu před lidem svým. BiblPraž

Oslavil jej před králi a ukázal jemu slávu svú. EvOl (Černý, s. 119)

38. 166r **Quinque fratrum.** *Beati immaculati in via, qui ambulant.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 118,1] a říká: *Blahoslavení nezkalení, točíž neposkvrnění na cestě.*

Vulg: *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.*

KázDzik/lat: *Beati immaculati in via, qui ambulant.*

KázDzik/čes: *Blahoslavení nezkalení, točíž neposkvrnění na cestě.*

Blažení nepoškrvnění na cestě. BiblDrážď (IV, s. 292), BiblOl (IV, s. 293), BiblBosk

Blažení nepoškrvnění na cestě. BiblLitTřeb

Blažení nepoškrvnění v cestě. BiblLit

Blažení nepoškrvnění na cestě. BiblPad

Blahoslavení nepoškrvnění na cestě. BiblPraž

Blažení nepoškrvnění na cestě. ŽaltWittb (Vintr, s. 228)

39. 166r **Sermo Briccii.** *Invenit sibi gratiam coram oculis Domini etc.* Tato slova píše múdrý Šalomún [srov. Sir 44,27]⁹⁷ vida, ano svatý Brikcí má taký dar od boha, že vládne svěcskou hanbú, a říká: *Nalezl milost před božíma očima.*

Vulg: *Et conservavit illi homines misericordiae, invenientes gratiam in oculis omnis carnis.*

KázDzik/lat: *Invenit sibi gratiam coram oculis Domini etc.*

KázDzik/čes: *Nalezl milost před božíma očima.*

⁹⁷ Liturgická parafráze.

A zachoval jemu lidi milosrdné, ješto sú nalezli milost před očima všelikého tvorů. BiblOl (IV, s. 571)

A zachoval jemu lidi milosrdné, ješto sú nalezli milost před očima všelikého tvorů. BiblLitTřeb

A zachoval jemu lidi milosrdné, jižto sú nalezli milost před očima velikého tvorů. BiblLit

A zachoval jemu lidi milosrdné, ješto sú nalezli milost před očima všeliké [sic!] tvorů. BiblBosk

A zachoval jemu lidi milosrdenstvie, kteříž nalézají milost před očima všelikého těla. BiblPad

A zachoval jest mu lidi milosrdené, kteřížto nalezli sú milost před očima všelikého těla. BiblPraž

40. 166v **De sancta Elisabeth.** *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato etc.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 44,10] a říká: *Přistúpila královna na tvú pravici v rúšě pozlaťném.*

Vulg: Filiae regum in honore tuo. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.

Peregrin⁹⁸ (Tatarzyński, s. 540): *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.*

KázDzik/lat: *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato etc.*

KázDzik/čes: *Přistúpila královna na tvú pravici v rúšě pozlatěném.*

Stála královna na pravici tvéj <v> rúšě pozlatitém. BiblDrážď (IV, s. 194)

Přístojí králová na pravici tvé v rúšě pozlaceném. BiblOl (IV, s. 195), BiblLitTřeb

Postavila se královna na pravici tvé v oděvu pozlaceném. BiblLit, BiblPraž

Tu jest stála královna na pravici tvé v oděvu pozlaceném. BiblBosk

Přitom stála jest královna na pravici tvé v oděvu pozlaceném. BiblPad

Stála královna na pravici tvéj v rúšě pozlaceném. ŽaltWittb (ŽaltD: pozlatilém, Vintr, s. 114)

41. 167v **Cecilie etc.** *Dominus omnium dilexit eam.* Tato slova píše múdry Šalomún [Sap 8,3] a říká: *Pán všeho světa miloval ji.*

Vulg: Generositatem illius glorificat, contubernium habens Dei; sed et omnium Dominus dilexit illam.

Peregrin⁹⁹ (Tatarzyński, s. 544): *Dominus omnium dilexit eam.*

⁹⁸ Peregrin má jako motto kázání *In festo sanctae Elisabeth viduae.*

⁹⁹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sanctae Caeciliae virginis.*

KázDzik/lat: *Dominus omnium dilexit eam.*

KázDzik/čes: *Pán všeho světa miloval ji.*

Všech hospodin miluje ji. BiblOl (IV, s. 453), BiblLitTřeb, BiblBosk

Buoh všech miloval jest ji. BiblLit

Všech věcí pán miloval jest ji. BiblPad

Všech věcí pán miloval jest ji. BiblPraž

Pán všech miloval ji. EvOl (Černý, s. 128)

42. 168v **Clementis.** *In mari via tua, et semite tue in aquis multis, et vestigia tua non cognoscentur.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 76,20] a říká: *V moři cesta tvá a stezky tvé v mnohých vodách a šlépěje tvé nebudú známy.*

Vulg, Peregrin¹⁰⁰ (Tatarzyński, s. 548): *In mari via tua, et semitae tuae in aquis multis, et vestigia tua non cognoscentur.*

KázDzik/lat: *In mari via tua, et semite tue in aquis multis, et vestigia tua non cognoscentur.*

KázDzik/čes: *V moři cesta tvá a stezky tvé v mnohých vodách a šlépěje tvé nebudú známy.*

U moři cesta tvá a stezky tvé u vodách mnohých a stopy tvé nebudú poznány. BiblOl (IV, s. 237), BiblLitTřeb

V moři cesta tvá a stezky tvé u vodách a sledi tvoji nebudú poznáni. BiblDrážď (IV, s. 236)

V moři cesta tvá a stezky tvé u vodách mnohých a sled tvój nebude poznán. BiblLit

Na moři cesta tvá a stezky tvé na vodách mnohých a šlépěje tvé nebudú poznány. BiblBosk

Na moři cesta tvá a stezky tvé na vodách mnohých a šlapěje tvé nebudú poznány. BiblPad

Na moři cesta tvá a stezky tvé u vodách mnohých a šlépěje tvé nebudout' seznány. BiblPraž

U moři cesta tvá a stezky tvé u vodách mnohých a sledi tvoji nebudú poznáni. ŽaltWittb (Vintr, s. 160)

¹⁰⁰ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Clementis martyris.*

43. 169v **Katherine.** *Mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona duodecim stellarum.* Tato slova píše svatý Jan evanjelista v Tajnici [Ap 12,1] a říká: *Viděl sem dievku oděnou sluncem a měsíc pod jejíma nohama a na její hlavě koruna biele ze dvanásti hvězd.*

Vulg: *Et signum magnum apparuit in caelo: mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona stellarum duodecim.*

Peregrin¹⁰¹ (Tatarzyński, s. 552): *Mulier in caelo amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona duodecim stellarum.*

KázDzik/lat: *Mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona duodecim stellarum.*

KázDzik/čes: *Viděl sem dievku oděnou sluncem a měsíc pod jejíma nohama a na její hlavě koruna biele ze dvanásti hvězd.*

Žena přioděná sluncem a pod jejíma nohama měsíc a na její hlavě koruna dvanáste hvězdami zřízená. BiblDrážď (II, s. 404)

Žena přioděná sluncem a pod jejíma nohama měsíc a na její hlavě koruna dvanácte hvězdami zřízená. BiblOl (II, s. 405)

Žena přioděná sluncem a pod jejíma nohama měsíc a na její hlavě koruna dvanácte hvězdami zřízená [sic!]. BiblLitTřeb

Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejíma a na hlavě její koruna se dvanácti hvězdami. BiblLit, BiblPraž

Žena přioděná sluncem a měsíc pod jejíma nohama a na hlavě její koruna hvězd dvanádst. BiblBosk

Žena přioděná sluncem a měsíc pod jejíma nohama a na hlavě její koruna hvězd dvanácti. BiblPad

44. 171r **De sancto Andrea etc.** *Vestygia illius secutus est pes meus, viam eius custodivi etc., et non declinavi ab ea.* Tato slova píše svatý Job [Job 23,11] a říká: *Šlépěje jeho následovala jest noha má, cesty jeho stříehl sem a nesstúpil sem s nie.*

Vulg: *Vestigia eius secutus est pes meus: viam eius custodivi, et non declinavi ex ea.*

Peregrin¹⁰² (Tatarzyński, s. 307): *Vestigia eius secutus est pes meus; viam eius custodivi, et non declinavi ab ea.*

KázDzik/lat: *Vestygia illius secutus est pes meus: viam eius custodivi etc., et non declinavi ab ea.*

KázDzik/čes: *Šlépěje jeho následovala jest noha má, cesty jeho stříehl sem a nesstúpil sem s nie.*

¹⁰¹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti sanctae Catharinae virginis.*

¹⁰² Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Andreae apostoli.*

Štúpějě jeho následovala jest noha má, cěsty jeho sem ostřiehal a nepochýlil sem sě s nie. BiblOl (IV, s. 118), BiblLitTřeb

Šlápěje následovala jest noha, cesty sem jeho ostřiehal a nepochýlil sem se od nie. BiblLit

Štúpějě jeho následovala noha má, cěsty jeho sem ostřiehal a nepochyl [sic!] sem sě od nie. BiblBosk

Šlápějí jeho následovala jest noha má, cěsty jeho ostřiehal sem a neuchýlil sem sě z nie. BiblPad

Šlépějí jeho následovala jest noha má a cesty jeho ostřiehal sem a neuchýlil sem se s nie. BiblPraž

45. 172r **Barbare sancte.** *Adiuuabit eam Deus vultu suo etc.* Tato slova píše svatý David [srov. Ps 45,6]¹⁰³, uzřev velikú milost boží na svatěj Barboře, že má býti veliká pomocnice ve všech bolestech i v nemociech, i vece tato slova a řka: *Spomoži jie, hospodine, svým obličejem.*

Vulg: Deus in medio eius, non commovebitur; adiuuabit eam Deus mane diluculo.

KázDzik/lat: Adiuuabit eam Deus vultu suo etc.

KázDzik/čes: Spomoži jie, hospodine, svým obličejem.

Buoh prostřed jeho nezamútí sě, pomoz jemu buoh ráno v zóřě. BiblDrážď (II, s. 196)

Bóh u prostředce jeho, nehne sě; pomóz jie bóh ráno na zabřěždění. BiblOl (IV, s. 197)

Buoh u prostředce jeho nehne sě, pomoz jie buoh ráno na zabřěždění. BiblLitTřeb

Bůh prostřed jeho nepohne se, spomáhati bude jemu bůh zjitra na úsvitě. BiblLit¹⁰⁴

Buoh v prostředce jeho nepohne se, pomoz jemu bóh ráno na úsvitě. BiblBosk

Bóh v prostředce jeho nepohne sě, pomoz jemu ráno na úsvitě. BiblPad

Buoh prostřed jeho nepohne se, spomáhati bude jemu buoh zjitra na úsvitě. BiblPraž

¹⁰³ Liturgická parafráze.

¹⁰⁴ V rukopise chybí, doplněno Václavem Hankou podle BiblPraž (jen s hláskovou úpravou *buoh* > *bůh*).

46. 172v **De sancto Nicolao.** *Ecce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit Deo etc.* Tato slova píše múdry Šalomón [srov. Sir 44,16]¹⁰⁵ a řka: *Ej toť jest kněz veliký, jenž v svých dnech líbil se bohu.*

Vulg: *Enoch placuit Deo, et translatus est in paradysum, ut det gentibus poenitentiam.*

KázDzik/lat: *Ecce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit Deo etc.*

KázDzik/čes: *Ej toť jest kněz veliký, jenž v svých dnech líbil se bohu.*

Enoch se líbil bohu i přenesen jest do ráje, aby dal lidu múdrost. BiblOl (IV, s. 571)

Enoch se líbil bohu i přinesen jest do ráje, aby dal lidu múdrost. BiblLitTřeb, BiblBosk

Enoch líbil se jest i přenesen jest do ráje, aby dal pohanóm pokánie. BiblLit

Enoch líbil se jest bohu i přenesen jest do ráje, aby dal národóm múdrost. BiblPad

Enoch líbil se bohu i přenesen jest do ráje, aby dal národóm múdrost. BiblPraž

47. 173v **De sancta Lucia etc.** *Mulierem fortem quis inveniet etc.* Tato slova píše múdry Šalomón [Pr 31,10] a řka: *Kto nalezne silnú ženu?*

Vulg: *Mulierem fortem quis inveniet? procul et de ultimis finibus pretium eius.*

Peregrin¹⁰⁶ (Tatarzyński, s. 316): *Mulierem fortem quis inveniet?*

KázDzik/lat: *Mulierem fortem quis inveniet etc.*

KázDzik/čes: *Kto nalezne silnú ženu?*

Ženu silnú kto nalezne? BiblOl (IV, s. 401), BiblLitTřeb, BiblLit, BiblBosk, BiblPad, BiblPraž, EvOl (Černý, s. 129)

48. 174r **De sancto Thoma.** *Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum etc.* Tato slova píše svatý Jan evanjelista [J 15,5], a ta jest pověděl syn boží a řka: *Ktož ve mně bývá a já v nem, ten nese mnohý užitek.*

Vulg: *Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere.*

Peregrin¹⁰⁷ (Tatarzyński, s. 319): *Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum.*

KázDzik/lat: *Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum etc.*

¹⁰⁵ Liturgická parafráze.

¹⁰⁶ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti sanctae Luciae virginis.*

¹⁰⁷ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Thomae apostoli.*

KázDzik/čes: *Ktož ve mně bývá a já v něm, ten nese mnohý užitek.*

Kto bydlí ve mně a já v něm, ten nese mnohé ovoce. BiblDrážď (I, s. 344)

Kto bydlí ve mně a já v něm, ten nese mnohé ovoce. BiblOl (I, s. 345),
BiblLitTřeb

Ktož přebývá ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnoho. BiblLit

Kto bydlí ve mně a já v něm, ten nese mnohé ovoce. BiblBosk

Ktož zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovotce. BiblPad

Ktož zuostává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé. BiblPraž

Ktož přebývá ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnoho. EvOl (Černý,
s. 263)

49. 175v **De Nativitate Christi.** *Ewangeliso vobis gaudium, quod erit omni populo, quia natus est nobis Salvator mundi etc.* [...] Ale dnes najlepšie noviny pověděny sú nám skrzě posla nebeského, točič od anjela, jenž jest tato slova pověděl pastuškám a řka [L 2,10–11]: *Tot' vám zvěstují velikú radost, kteráž bude všemu lidu na spasení, žeť se nám narodil spasitel všeho světa.*

Vulg: ¹⁰*Et dixit illis angelus: Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo:* ¹¹*quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.*

Peregrin¹⁰⁸ (Tatarzyński, s. 324): *Ecce evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis Salvator mundi.*

KázDzik/lat: *Ewangeliso vobis gaudium, quod erit omni populo, quia natus est vobis Salvator mundi etc.*

KázDzik/čes: *Tot' vám zvěstují velikú radost, kteráž bude všemu lidu na spasení, žeť se nám narodil spasitel všeho světa.*

Neboť vám zvěstují velikú radost, ješto bude všemu lidu, že se jest narodil nám dnes spasitel. BiblDrážď (I, s. 200), BiblOl (I, s. 201)

Neboť vám zvěstují velikú radost, ješto bude všemu lidu, že se jest narodil nám dnes spasitel. BiblLitTřeb

Neb aj, zvěstují vám radost velikú, kterážto bude všemu lidu, neb se jest narodil nám spasitel. BiblLit

Neb aj, zvěstují vám radost velikú, kterážto bude všemu lidu, neb se narodil jest nám spasitel dnes. BiblBosk

Neb aj, zvěstují vám radost velikú, ješto bude všemu lidu, neb se jest narodil vám dnes spasitel. BiblPad

¹⁰⁸ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání *In festo Nativitatis Domini*.

Neb aj, zvěstujit' vám radost velikú, kteráž bude všemu lidu, neb narodil se jest nám dnes spasitel. BiblPraž

Nebo vám ukáži radost, jenž bude všemu lidu, nebo narodil se dnes spasitel světa. EvSeit (Vintr, s. 164)

Zvěstuji vám radost velikú, jenž bude všemu lidu, nebo narodil se jest nám dnes spasitel světa. EvOl (Černý, s. 146)

50. 176v **De eodem sermo.** [bez motto]

51. 177r **Stephani sermo.** *Stephanus autem plenus gracia et fortitudine, faciebat prodigia et sygna magna in populo etc.* Tato slova píše svatý Lukáš mezi činy apoštolskými [A 6,8] chvále svatého Štěpána a říká: *Svatý Štěpán, sa pln milosti a silnosti, činieše veliké znamenie a divy mezi lidmi.*

Vulg: *Stephanus autem plenus gratia et fortitudine, faciebat prodigia et signa magna in populo.*

Peregrin¹⁰⁹ (Tatarzyński, s. 328): *Stephanus autem, plenus gratia et fortitudine, faciebat signa et prodigia magna in populo.*

KázDzik/lat: *Stephanus autem plenus gracia et fortitudine, faciebat prodigia et sygna magna in populo etc.*

KázDzik/čes: *Svatý Štěpán, sa pln milosti a silnosti, činieše veliké znamenie a divy mezi lidmi.*

Svatý Štěpán, plný milosti a síly, činieše zázrakov a znamení mnoho v lidu. BiblDrážď (II, s. 260)

Svatý Štěpán, plný milosti a síly, činieše zázrakov a divov mnoho v lidu. BiblLitTřeb (II, s. 261)

Štěpán pak, pln jsa milosti a viery, činil divy a zázraky veliké v lidu. BiblLit, BiblPraž

Štěpán, jsa plný milosti a síly, činieše zázraky a znamenie veliká v lidu. BiblBosk

Štěpán, jsa pln milosti a síly, činieše zázraky a znamenie veliká v lidu. BiblPad

Štěpán, pln milosti a síly činieše zázraky a znamenie veliká v lidech. EvOl (Černý, s. 6)

¹⁰⁹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Stephani protomartyris.*

52. 178v **Iohannis apostoli**. *Dilectus meus michi, et ego illi*. Tato slova píše múdry Šalomún v svých Piesniech [Ct 2,16] a rka: *Milý mój mně a já jemu*.

Vulg: *Dilectus meus mihi, et ego illi, qui pascitur inter lilia*.

Peregrin¹¹⁰ (Tatarzyński, s. 336): *Dilectus meus mihi, et ego illi*.

KázDzik/lat: *Dilectus meus michi, et ego illi*.

KázDzik/čes: *Milý mój mně a já jemu*.

Batík mój mně a já jemu. BiblOl (IV, s. 428–429), BiblLitTřeb, BiblBosk

Milý mój mně a já jemu. BiblLit, BiblPad, BiblPraž

53. 179v **Sermo de Innocentibus**. *Vidi supra montem Syon agnum stantem, et cum eo centum quadraginta quatuor milia, habentes nomen Dei, et nomen*. Tato slova čtem dnes na mši a ta píše svatý Jan v Tajničí [Ap 14,1] a rka: *Viděl sem na hoře na Sion beránka stojiece a s ním sto a čtyřidceti a čtyři tisíce dietek majíce znamenie božie na svých čelech*.

Vulg: *Et vidi: et ecce Agnus stabat supra montem Sion, et cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen eius, et nomen Patris eius scriptum in frontibus suis*.

Peregrin¹¹¹ (Tatarzyński, s. 341): *Vidi supra montem Sion Agnum stantem et cum eo centum quadraginta quattuor milia*.

KázDzik/lat: *Vidi supra montem Syon agnum stantem, et cum eo centum quadraginta quatuor milia, habentes nomen Dei, et nomen*.

KázDzik/čes: *Viděl sem na hoře na Sion beránka stojiece a s ním sto a čtyřidceti a čtyři tisíce dietek majiče znamenie božie na svých čelech*.

Viděl sem, ano beránek stojí na hoře Sion a s ním čtyři a čtyřidceti a ke stu tisícov, jmajíce jmě jeho a jmě otcě jeho napsáno na čelech svých. BiblDrážď (II, s. 408)

Viděl sem, ano beránek stojí na hoře Sion a s ním sto a čtyřidceti a čtyři tisícov, jmajíce jmě jeho a jmě otcě jeho napsáno na čelech svých. BiblOl (II, s. 409)

Viděl sem, ano beránek stojí na huoře Sion a s ním čtyři a čtyřidceti tisícov ke stu, jmajíce jmě jeho a jmě otcě jeho napsáno na čelech svých. BiblLitTřeb

Viděl sem, a aj, beránek stál na huoře Sion a s ním sto a čtyřidceti a čtyři tisícov, majíce jméno jeho napsané na čelech svých a jméno otce jeho. BiblLit, BiblPraž

¹¹⁰ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Ioannis evangelistae*.

¹¹¹ Peregrin má jako motto kázání *In festo Innocentium*.

Viděl sem, a aj, beránek stáše na hoře Sion a s ním sto čtyřidceti a čtyři tisíce, jmájice jméno jeho a jméno otce jeho napsané na čelách svých.
BiblBosk

Viděl sem, a aj, beránek stáše na hoře Sion a s ním sto čtyřidceti a čtyři tisíce, majíce jméno jeho a jméno otce jeho napsané na čelech svých.
BiblPad

Viděl sem na hoře Sion berana stojíce a s niem [sic!] sto čtyřidseti čtyři tisíce, jmájice jméno jeho a jméno otce jeho napsáno na čelech svých.
EvOl (Černý, s. 7)

54. 180v **De sancto Thoma. Sacerdos magnus, qui unctus est oleo, moriatur in lege etc.** Tato slova psána jsú v Starém zákoně [Nu 35,25], že byl buoh přikázal, když by biskup umřel, aby všichni psanci a ztracenci navrátěni byli k milosti. Nebo to sám buoh pověděl a řka: *Když kněz veliký, jenž jest mazán olejem, umře v zákoně, tehdy dajte milost ztratěným.*

Vulg: *Liberabitur innocens de ultoris manu, et reducetur per sententiam in urbem, ad quam confugerat, manebitque ibi, donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur.*

Peregrin¹¹² (Tatarzyński, s. 344): *Sacerdos magnus, qui unctus est oleo, moriatur.*

KázDzik/lat: *Sacerdos magnus, qui unctus est oleo, moriatur in lege etc.*

KázDzik/čes: *Když kněz veliký, jenž jest mazán olejem, umře v zákoně, tehdy dajte milost ztratěným.*

Poňadž veliký pop, jenž olejem svatým mazán jest, neumře. BiblOl (III, s. 265), BiblBosk

Dokudž velí pop, jenž olejem svatým mazán jest, neumře. BiblLitTřeb

Doňadž veliký pop, jenž olejem zmazán svatým jest, neumře. BiblLit

Donidž by kněz veliký, kterýž olejem svatým pomazán jest, neumřel.
BiblPad

Dokavadž kněz veliký, kterýž pomazán jest olejem svatým, neumře.
BiblPraž

55. 181r **Sermo Silvestri etc. Honora medicum propter necessitatem.** Tato slova píše Šalomún [Sir 38,1], vele nám svatého Silvestra čtíti a řka: *Cti lékaře pro potřebu.*

Vulg: *Honora medicum propter necessitatem: etenim illum creavit Altissimus.*

Peregrin¹¹³ (Tatarzyński, s. 348): *Honora medicum propter necessitatem.*

¹¹² Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Thomae archiepiscopi Cantuariensis.*

KázDzik/lat: *Honora medicum propter necessitatem.*

KázDzik/čes: *Cti lékaře pro potřebu.*

Cti lékařě pro potřebu. BiblDrážď (IV, s. 556), BiblBosk

Cti lékařě pro potřebu. BiblOl (IV, s. 557), BiblLitTřeb

Cti lékaře pro budúcie potrebie. BiblLit

Cti lékaře pro potřebu. BiblPad, BiblPraž

56. 182r **De Purificatione Marie.** *Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, et vocatum est nomen eius Jesus etc.* Tato slova píše svatý Lukáš [L 2,21] v dnešním čtení a rka: *V osmý den obřezachu syna božieho a převzděchu jemu méno Jezus.*

Vulg: *Et postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus.*

KázDzik/lat: *Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, et vocatum est nomen eius Gesus etc.*

KázDzik/čes: *V osmý den obřezachu syna božieho a převzdiechu jemu méno Jezus.*

A když se dokona osm dní, aby bylo obřezováno dietě, nazváno by jeho jmě Ježíš. BiblDrážď (I, s. 200), BiblOl (I, s. 201)

A když se dokonalo osm dní, aby bylo obřezováno dietě, nazváno by jeho jmě Ježíš. BiblLitTřeb

A když sú se dokonali osm dní, aby bylo obřezáno dietě, nazváno jest jméno jeho Ježíš. BiblLit

A když sú se dokonali osm dní, aby bylo obřezáno dietě, nazváno jest jmě jeho Ježíš. BiblBosk

A když sú se dokonali osm dní, aby bylo obřezáno dietě, nazváno jest jméno jeho Ježíš. BiblPad

A když se dokonalo osm dní, aby obřezáno bylo dietě, nazváno jest jméno jeho Ježíš. BiblPraž

Když se skonali osm dňov [v rukopise dnyw], aby obřezáno bylo dietě, nazváno jest jméno jeho Jezus. EvOl (Černý, s. 149)

¹¹³ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Silvestri papae.*

57. 183r **Ephifania.** *Vidimus stellam eius in oriente, et venimus cum muneribus adorare Dominum etc.* Tato slova píše svatý Matěj [Mt 2,2] v dnešním čtení, a ta jsou pověděli tři králové a říkají: *Viděli jsme hvězdu jeho na východ slunce a přišli jsme z dary klaněti se jemu.*

Vulg: *Vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum.*

KázDzik/lat: *Vidimus stellam eius in oriente, et venimus cum muneribus adorare Dominum etc.*

KázDzik/čes: *Viděli jsme hvězdu jeho na východ slunce a přišli jsme z dary klaněti se jemu.*

Nebo jsme viděli jeho hvězdu na východ sluncě i přišli jsme, chtíec se jemu pokloniti. BiblDrážď (I, s. 42)

Nebo smy viděli hvězdu jeho na východ sluncě i jedem s dary, abychom se jemu modlili. BiblOl (I, s. 43)

Nebo smy viděli hvězdu jeho na východ slunce i jedem z dary, abychom se jemu modlili. BiblLitTřeb

Neb jsme viděli hvězdu jeho na východ slunce a přišli jsme klaněti se jemu. BiblLit

Neb jsme viděli hvězdu jeho na východ slunce a přišli smy klaněti se jemu. BiblBosk

Neb sme viděli hvězdu jeho na východ sluncě a přišli jsme se klanět jemu. BiblPad

Neb zajisté viděli jsme hvězdu jeho na východ slunce a přijeli jsme, abychom mu se klaněli. BiblPraž

Viděli jsme hvězdu jeho na vschod slunce i přišli jsme následovací Hospodina. EvSeit (Vintr, s. 171)

Nebo smy viděli hvězdu jeho na východu i přišli jsme následovat. EvOl (Černý, s. 149)

58. 183v **Fabiani et Sebastiani.** *Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iusticiam etc.* Tato slova píše svatý Pavel [Hb 11,33] a říká: *Svatí mučedlníci skrze svou víru přemohli sú mnohé krále a činili sú spravedlnost.*

Vulg: *Qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum.*

Peregrin¹¹⁴ (Tatarzyński, s. 352): *Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones.*

KázDzik/lat: *Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iusticiam etc.*

¹¹⁴ Peregrin má jako motto kázání *In festo Fabiani et Sebastiani sanctorum martyrum.*

KázDzik/čes: *Svatí mučedníci skrze svú vieru přemohli sú krále a činili sú spravedlnost.*

A o jiných prorociach, jenžto skrzě vieru přemohú královstvie, [činili] dělali sú pravedlnost. BiblDrážď (II, s. 234)

A o jiných prorociach, jížto sú skrzě vieru přemohli královstva, činili sú spravedlivost. BiblOl (II, s. 235)

A o jiných prorociach, jížto sú skrzě vieru přemohli královstvie, činili sú spravedlivost. BiblLitTřeb

A o jiných prorociach, kteřížto sú skrze vieru přemohli králevstvie, i učinili sú spravedlnost. BiblLit

A o jiných prorociach, kteřížto jsú skrze vieru přemohli královstvie, činili sú spravedlivost. BiblBosk

I o jiných prorociach, kteřížto sú skrzě vieru přemohli králevstva, činili sú spravedlivost. BiblPad

A o prorociach, kteřížto skrze vieru přemáhali královstvie, činili spravedlnost. BiblPraž

Bratřice svatí, skrze vieru přemohli královstva, činili jsú spravedlnost. EvOl (Černý, s. 121)

59. 184v **Sermo Agnetis.** *Mulierem fortem quis inveniet etc.* Tato slova píše múdrý Šalomún [Pr 31,10] a řka: *Kto nalezne silnú ženu?*

Vulg: *Mulierem fortem quis inveniet? procul et de ultimis finibus pretium eius.*

Peregrin¹¹⁵ (Tatarzyński, s. 356): *Mulierem fortem quis inveniet?*

KázDzik/lat: *Mulierem fortem quis inveniet etc.*

KázDzik/čes: *Kto nalezne silnú ženu?*

Ženu silnú kto nalezne? BiblOl (II, s. 401), BiblLitTřeb, BiblLit, BiblBosk, BiblPad, BiblPraž, EvOl (Černý, s. 129)

60. 185v **Vincencii sermo.** *Vincenti dabo edere de ligno vite, quod est in paradiso Dei mei etc.* Tato slova píše svatý Jan v Tajnici [Ap 2,7] a řka: *Vítězovi dám požívati dřeva, ješto jest v ráji boha mého.*

Vulg: *Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vitae, quod est in paradiso Dei mei.*

Peregrin¹¹⁶ (Tatarzyński, s. 360): *Vincenti dabo edere de ligno vitae, quod est in paradiso Dei mei.*

¹¹⁵ Peregrin má jako motto kázání *In festo sanctae Agnetis martyrae.*

¹¹⁶ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Vincentii martyris.*

KázDzik/lat: *Vincenti dabo edere de ligno vite, quod est in paradiso Dei mei etc.*

KázDzik/čes: *Vítězovi dám požívati dřeva, ješto jest v ráji boha mého.*

Ktož svítězí, dám jemu jiesti s dřeva toho, ješto života prodléváše, ješto jest v ráji boha mého. BiblOl (III, s. 385)

Ktož svítězí, dám jemu jiesti s dřeva toho, ješto života prodléváše, ješto jest v ráji pána boha mého. BiblLitTřeb

Tomu, ktož přemuož, dám jiesti z dřeva života, které jest v ráji boha mého. BiblLit, BiblPraž

Kto svítězí, dám jemu jiesti s dřeva života, kterýžto jest v ráji boha mého. BiblBosk

Tomu, jenž svítězuje, dám jiesti s dřeva života, jenž jest v ráji otce mého. BiblPad

61. 186v **In conversione sancti Pauli apostoli.** *Vas electionis est mihi, ut portet nomen meum palam in gentibus, et coram regibus terre etc.* Tato slova píše svatý Lukáš [A 9,15], a ta jest pověděl sám buoh a řka: *Svatý Pavel jest můj sud zvolený, aby nosil mé jméno mezi lidmi a před králi zemskými.*

Vulg: *Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, et regibus, et filiis Israel.*

Peregrin¹¹⁷ (Tatarzyński, s. 365): *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus et coram regibus et filiis Israel.*

KázDzik/lat: *Vas electionis est mihi, ut portet nomen meum palam in gentibus, et coram regibus terre etc.*

KázDzik/čes: *Svatý Pavel jest můj sud zvolený, aby nosil mé jméno mezi lidmi a před králi zemskými.*

Jdi, neb mi jest tento osudie mého zvolenie učiněn, aby nosil jmě mé před lidmi i před králi i před syny izrahelskými. BiblLitTřeb (II, s. 271)

Jdi, neb súd tento vyvolený jest, aby nesl jméno mé před pohany i před králi i před syny izrahelskými. BiblLit

Jdi, neb súd vyvolený mi jest tento, aby nesl jméno mé před pohany i před králi i před syny izrahelskými. BiblBosk

Jdiž, neb súd vyvolenie jest mi tento, aby nesl méno mé před pohany a před králi a před syny izrahelskými. BiblPad

Jdi, neboť na dobu vyvolenú jest mi tento, aby nosil méno mé před pohany i před králi i před syny izrahelskými. BiblPraž

Jdi, neboť bečka [sic!] zvolena jest mně tento, aby nesl jméno mé před králi i před lidmi i před syny izrahelskými. EvOl (Černý, s. 103)

¹¹⁷ Peregrin má jako motto kázání *In conversione sancti Pauli apostoli.*

62. 187v **In Purificatione Marie.** *Postquam consumati sunt dies purificationis Marie, tulerunt illum in Ierusalem.* Tato slova píše svatý Lukáš [L 2,22] v dnešním čtení a říká: *Když se naplníchu dňové počišćovanie svatej Mařie, nesechu syna božieho do Jerusalema.*

Vulg: *Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, ut sisterent eum Domino.*

Peregrin¹¹⁸ (Tatarzyński, s. 369): *Postquam impleti sunt dies sanctae purgationis Mariae.*

KázDzik/lat: *Postquam consumati sunt dies purificationis Marie, tulerunt illum in Ierusalai.*

KázDzik/ćes: *Když se naplníchu dňové počišćovanie svatej Mařie, nesechu syna božieho do Jerusalema.*

A pak když jsú se dokonali dnové jejieho očišćenie podlé Mojžieševa zákona, vzěchu jeho do Jeruzaléma. BiblDrážď (I, s. 200)

A pak když sú se dokonali dnové jejie očišćenie podlé zákona Mojžiešova, vzěchu jeho do Jeruzaléma. BiblOl (I, s. 201)

A pak když sú se dokonali dnové jejieho očišćenie podlé Mojžiešova zákona, vzechu jeho do Jeruzaléma. BiblLitTřeb

A když sú se naplnili dnové jejieho očišćenie podlé zákona Mojžiešova, nesli sú jeho do Jeruzaléma. BiblLit

A když sú se naplnili dnové její očišćenie podlé zákona Mojžiešova, nesli sú jeho do Jeruzaléma. BiblBosk

A když sú se naplnili dnové očišćenie jejieho podlé zákona Mojžiešova, nesli sú jeho do Jeruzaléma. BiblPad

A když se naplnili dnové čišćenie Marie podlé zákona Mojžiešova, nesli sú dietě do Jeruzaléma. BiblPraž

V onom časi když sú dokonány dny očišćenie Marie podlé zákona Mojžiešova, nesechu jeho do Jeruzalema. EvSeit (Vintr, s. 302)

Když naplnili se dňové očišćenie Marie podlé zákona Mojžiešova, nesli jej do Jeruzaléma. EvOl (Černý, s. 249)

63. 188v **Sermo Blassii.** *Beatus vir, qui suffert tentacionem, quia cum probatus fuerit accipiet.* Tato slova píše múdry Šalomún [Ja 1,12] a říká: *Blahoslavený muž, jenž sdrží pokušenje.*

Vulg: *Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se.*

¹¹⁸ Peregrin má jako motto kázání *In festo Purificationis Beatae Mariae Virginis.*

KázDzik/lat: *Beatus vir, qui suffert tentacionem, quia cum probatus fuerit accipiet.*

KázDzik/čes: *Blahoslavený muž, jenž sdrží pokušení.*

Blážený muž, jenžto přetrpí pokušení. BiblLitTřeb (II, s. 343)

Blahoslavený muž, který snáší pokušení. BiblLit, BiblPraž

Blážený muž, kterýž snosí pokušení. BiblBosk

Blahoslavený muž, kterýž snosí pokušení. BiblPad

64. 189r **De sancta Agata.** *Gaudeamus omnes in Domino diem festum celebrantes in honore Agate.* Tato slova píše svatý Řehoř¹¹⁹ a říká: *Radujme se všichni u boze, slavieце hod svatě Háty, božie mučedlnice.*

65. 190r **De sancta Dorothea sermo.** *Flores apparuerunt in terra nostra.* Tato slova píše múdry Šalomún [Ct 2,12] a říká: *Kvietí se zjevilo na naše zemi.*

Vulg: *Flores apparuerunt in terra nostra; tempus putationis advenit: vox turturis audita est in terra nostra.*

KázDzik/lat: *Flores apparuerunt in terra nostra.*

KázDzik/čes: *Kvietí se zjevilo na naše zemi.*

Kvietie se zjevilo v naše zemi. BiblOl (IV, s. 429)

Kvietičko se zjevilo v naše zemi. BiblLitTřeb

Kvietičko se zjevilo v zemi naše. BiblLit

Kvietičko se zjevilo v našej zemi. BiblBosk

Kvietí ukázala sú se v zemi naše. BiblPad

Kvietí okázalo se v zemi naše. BiblPraž

Kvítí ukázalo [sic!] v zemi naší. EvOl (Černý, s. 110)

66. 191r **Katedra sancti Petri.** *Domine, exaltasti super terram habitationem.* Tato slova píše múdry Šalomún [Sir 51,13] a říká: *Hospodine, povýšil si na zemi mého přebývání.*

Vulg: *Exaltasti super terram habitationem meam, et pro morte defluente deprecatus sum.*

Peregrin¹²⁰ (Tatarzyński, s. 379): *Domine, exaltasti super terram habitationem meam.*

KázDzik/lat: *Domine, exaltasti super terram habitationem.*

KázDzik/čes: *Hospodine, povýšil si na zemi mého přebývání.*

¹¹⁹ Liturgický verš, zde přisouzený sv. Řehořovi.

¹²⁰ Peregrin má jako motto kázání *In festo Cathedrae sancti Petri.*

Povýšil si na zemi mého přiebytku. BiblOl (IV, s. 583, 585), BiblBosk

Povýšil jsi na zemi mého přiebytku. BiblLitTřeb

Povýšil si na zemi přiebytku mého. BiblLit, BiblPad

Povýšils na zemi přiebytku mého. BiblPraž

67. 192r **Mathie apostoli.** *Tu Domine, qui nosti corda hominum, ostende vobis quem elegeris etc.* Tato slova píše svatý Lukáš [A 1,24], a ta jest pověděl svatý Petr a řka: *Ty, hospodine, ty vieš srdce lidská, ukaž nám, koho ráčíš zvoliti, Josefa li, či svatého Matěje?*

Vulg: *Et orantes dixerunt: Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus unum.*

Peregrin¹²¹ (Tatarzyński, s. 383): *Tu, Domine, nosti corda hominum.*

KázDzik/lat: *Tu Domine, qui nosti corda hominum, ostende vobis quem elegeris etc.*

KázDzik/čes: *Ty, hospodine, ty vieš srdce lidská, ukaž nám, koho ráčíš zvoliti, Josefa li, či svatého Matěje?*

Ty, milý hospodine, jenž všech srdce znáš, rač ukázati, kohos zvolil z túto dvú jednoho. BiblDrážď (II, s. 246)

Ty, milý hospodine, jenž všech srdce znáš, rač ukázati, kohos zvolil z túto svú [v rukopise dwu] jednoho. BiblLitTřeb (II, s. 247)

Ty, pane, jenž znáš srdce všech, ukaž, kohos zvolil z těchto dvú jednoho. BiblLit

Ty, pane, jenž znáš srdce všech, ukaž, kohos zvolil z těchto dvú jednoho. BiblBosk

Ty, pane, jenž znáš srdce všech, ukaž, kohos zvolil z těchto dvú jednoho. BiblPad

Ty, pane, jenž znáš srdce všech, okažiž, kterého si vyvolil jednoho z těchto dvú. BiblPraž

Ty, pane, jenž znáš srdce všech lidí, ukaž, kterého zvoliti chceš z těchto dvú jednoho. EvOl (Černý, s. 105)

68. 192v **Sermo sancti Gregorii.** *Beatus vir, qui inventus est sine macula etc.* Tato slova píše múdrý Šalomún [Sir 31,8] a řka: *Blahoslavený muž, jenž nalezen jest bez poskvrny.*

Vulg: *Beatus dives qui inventus est sine macula, et qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris.*

Peregrin¹²² (Tatarzyński, s. 387): *Beatus vir, qui inventus est sine macula.*

¹²¹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Matthiae apostoli.*

KázDzik/lat: *Beatus vir, qui inventus est sine macula etc.*

KázDzik/čes: *Blahoslavený muž, jenž nalezen jest bez poskvrny.*

Blažený jest bohatý muž, jenž jest nalezen bez poskvrny. BiblDrážď (IV, s. 542)

Blažený jest bohatý muž, jenž jest nalezen bez poskvrny. BiblOl (IV, s. 543)

Blažený jest bohatý muž, jenž jest nalezen bez poskvrny. BiblLitTřeb

Blažený bohatý, jenž jest nalezen bez poskvrny. BiblLit

Blažený jest bohatý, jenž jest nalezen bez poskvrny. BiblBosk

Blažený bohatý, kterýž jest nalezen bez poskvrny. BiblPad

Blahoslavený bohatý, kterýž nalezen jest bez poskvrny. BiblPraž

Blahoslavený muž, kterýž nalezen jest bez poskvrny. EvOl (Černý, s. 124)

69. 193v **Sermo de sancto Benedicto.** *Dilectus Deo et hominibus, cuius memoria in benedictione est.* Tato slova píše múdry Šalomún [Sir 45,1] a rka: *Milý bohu a lidu, jehož pamět u požehnání jest.*

Vulg: *Dilectus Deo et hominibus Moyses, cuius memoria in benedictione est.*

Peregrin¹²³ (Tatarzyński, s. 391): *Dilectus Deo et hominibus, cuius memoria in benedictione est.*

KázDzik/lat: *Dilectus Deo et hominibus, cuius memoria in benedictione est.*

KázDzik/čes: *Milý bohu a lidu, jehož pamět u požehnání jest.*

Milý jest bohu i lidem Mojžieš, jehožto pamět u blahání jest. BiblOl (IV, s. 571), BiblLitTřeb, BiblBosk

Milý bohu i lidem Mojžieš, jehožto pamět jest požehnání podobna. BiblLit

Milý bohu i lidem Mojžieš, jehožto pamět v požehnání jest. BiblPad

Milý bohu i lidem Mojžieš, jehožto památka v požehnání jest. BiblPraž

Milý bohu i lidem, číž památka v požehnání jest. EvOl (Černý, s. 126)

¹²² Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Gregorii papae.*

¹²³ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Benedicti abbatis.*

70. 194v **De Anunciacione sancte Marie.** *Ave Maria, gracia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.* Tato slova píše svatý Lukáš evanjelista [L 1,28] v dnešním čtení o svatém zvěstování svaté Maříe, a ta slova jest pověděl anjel Gabriel, od boha poslán k svatěj Maříe, a tak pozdravil jie a řka: *Zdráva, Maria, milosti plná, buoh s tobú, požehnanás ty mezi ženami.*

Vulg: *Ave, gratia plena: Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus.*

Peregrin¹²⁴ (Tatarzyński, s. 395): *Ave, gratia plena; Dominus tecum.*

KázDzik/lat: *Ave Maria, gracia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.*

KázDzik/čes: *Zdráva, Maria, milosti plná, buoh s tobú, požehnanás ty mezi ženami.*

Zdráva, milosti plná, hospodin s tobú, blahoslavenás ty mezi ženami.
BiblDrážď (I, s. 196)

Zdráva, milosti plná, hospodin s tebú, blahoslavenás ty mezi ženami.
BiblOl (I, s. 197)

Zdráva, milosti plná, hospodin s tebú, požehnanás ty mezi ženami.
BiblLitTřeb

Zdráva, milosti plná, buoh s tebú, požehnaná ty mezi ženami. BiblLit

Zdráva, milosti plná, bôh s tebú, požehnaná ty mezi ženami. BiblBosk

Zdráva, milosti plná, hospodin s tebú, požehna [sic!] ty mezi ženami.
BiblPad

Zdráva, milosti plná, hospodin s tebú, požehnaná ty mezi ženami. BiblPraž

Zdráva, milosti plná, Hospodin s tobú, blažená ty mezi ženami. EvSeit
(Vintr, s. 160)

Zdráva, milosti plná, pán s tebú, požehnaná ty mezi ženami. EvOl (Černý,
s. 143)

71. 196r **In die Parasceves.** *Cum egressus fuero de urbe hac, extendam palmites meas ad Dominum, et cessabunt tonitrua, et non erit grando etc.* Tato slova píše Mojžíš [Ex 9,29] a řka: *Když vyndu z tohoto města, ztáhnu svoji ruce k hospodinu, a přestanú hromové a nebude búrě.*

Vulg: *Ait Moyses: Cum egressus fuero de urbe, extendam palmas meas ad Dominum, et cessabunt tonitrua, et grando non erit, ut scias quia Domini est terra.*

Peregrin¹²⁵ (Tatarzyński, s. 561): *Cum egressus fuero de urbe, extendam palmas meas ad Dominum, et cessabunt tonitrua, et grando non erit.*

¹²⁴ Peregrin má jako motto kázání *In festo Annuntiationis Beatae Mariae Virginis.*

¹²⁵ Peregrin má jako motto kázání *In Parasceve.*

KázDzik/lat: *Cum egressus fuero de urbe hac, extendam palmites meas ad Dominum, et cessabunt tonitrua, et non erit grando etc.*

KázDzik/čes: *Když vyndu z tohoto města, ztáhnu svoji ruce k hospodinu, a přestanú hromové a nebude bůře.*

Kdyžt' vyjdu z města, zprostruť dlani svoji hospodinu, a přestanúť hromové a nebudeť krup viec. BiblOl (III, s. 115), BiblLitTřeb

Kdyžt' vyjdu z města, zprostruť dlani svoji hospodinu, a přestanúť hromové a nebudeť krup vicee. BiblLit

Kdyžt' vyjdu z města, zprostit' dlani svoji k hospodinu, a přestanúť hromové a nebudeť krup viec. BiblBosk

Kdyžt' vyjdu z města, ztáhnúť dlani mé hospodinu, a přestanúť hromové a krup nebude. BiblPad

Kdyžt' vyjdu ven z města, vztíhnúť ruce své ku pánu, a přestanouť hromové a krupobitie nebude. BiblPraž

72. 198v **De Resurreccione.** *Hec est dies, quam fecit Dominus, exultemus et letemur in ea etc.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 117,24] a chvále tento hod a den čstný a duostojný, to jest božie vzkříšenie, a rka: *Tot' jest dnes ten den, kterýž jest sám buoh učinil, radujme se a veselme se v nem.*

Vulg: *Haec est dies quam fecit Dominus; exultemus, et laetemur in ea.*

KázDzik/lat: *Hec est dies, quam fecit Dominus, exultemus et letemur in ea etc.*

KázDzik/čes: *Tot' jest dnes ten den, kterýž jest sám buoh učinil, radujme se a veselme se v nem.*

Ten den jest, jehož učinil hospodin, veselmy se i radujmy se v něm. BiblDrážď (IV, s. 292)

Tento den, jenž učinil jest hospodin, radujmy se a veselmy se v něm. BiblOl (IV, s. 293)

Tento den, jenž učinil jest hospodin, radujmy se a veselme se v něm. BiblLitTřeb

Totoť jest den, jež učinil pán, veselmy se i radujmy v něm. BiblLit

Tot' jest den, kterýž jest učinil hospodin, radujme se a veselme se v něm. BiblBosk

Tot' jest den, kterýž jest učinil pán, radujme se a veselme se v něm. BiblPad

Tentoť jest den, kterýž jest učinil hospodin, veselmež se a radujmež se v něm. BiblPraž

Ten jest den, jehož učinil Hospodin, veselmy se a radujmy se v něm. ŽaltWittb (Vintr, s. 228)

73. 199v **De sancto Ambrosio.** *Ecce servus meus, exaltabitur, et sublimis erit valde etc.* Tato slova píše svatý Isaiáš [Is 52,13] a říká: *Tot' bude můj sluha, již povýšen a bude velmĕ vysoký.*

Vulg: *Ecce intelliget servus meus, exaltabitur et elevabitur, et sublimis erit valde.*

Peregrin¹²⁶ (Tatarzyński, s. 401): *Ecce servus meus, et exaltabitur et sublimis erit valde.*

KázDzik/lat: *Ecce servus meus, exaltabitur, et sublimis erit valde etc.*

KázDzik/čes: *Tot' bude můj sluha, již povýšen a bude velmĕ vysoký.*

Aj toť rozumĕti bude sluha muoj, povýšen bude a pozdvižen bude a vysoký bude velmi. BiblDrážď (V/1, s. 142, 144)

Aj toť rozumĕti bude sluha můj, povýšen bude a pozdvižen bude a vysoký bude velmi. BiblOl (V/1, s. 143, 145)

Aj toť rozumĕti bude sluha můj, povýšen [v rukopise je powyffŷyen] bude a pozdvižen [v rukopise je pozdwyzen] bude a vysoký bude velmi. BiblLitTřeb

A toť rozumĕti bude sluha můj, povýšen bude a pozdvižen bude a vysoký bude velmi. BiblLit

A toť rozumĕti bude sluha můj, povýšen bude a pozdvižen bude a vysoký bude velmi. BiblBosk

Aj srozumiet' sluha můj, povýšen bude a pozdvihne sĕ a vysoký bude velmi. BiblPad

Aj rozumĕti bude sluha muoj, povýšen bude a pozdvižen a vysoký bude velmi. BiblPraž

74. 200v **De sancto Georgio etc.** *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli etc.* Tato slova píše svatý Pavel [E 6,11] převĕdĕv, že božíe sluhy budú jmiĕti mnoho protivenstvie na tomto svĕtĕ, a říká, chtě, aby sĕ připravili jako udatní rytieřie ku boji protiv svým nepřátelóm, i vece a říká: *Oblecte sĕ u božíe odĕnie, abychte mohli státi lsti diábelské.*

Vulg: *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli.*

Peregrin¹²⁷ (Tatarzyński, s. 405): *Induite vos armatura Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli.*

KázDzik/lat: *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli etc.*

¹²⁶ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Ambrosii episcopi et confessoris.*

¹²⁷ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Georgii martyris.*

KázDzik/čes: *Oblecte se u božie oděnie, abyčte mohli státi lsti diábelské.*

Oblecte se v oděnie božie, abyšte mohli státi proti chytrosti diáblově.
BiblOl (II, s. 153)

Oblecte se v uoděnie božie, abyšte mohli státi proti chytrosti diáblově.
BiblLitTřeb

Posilte se v boze, abyšte mohli státi proti chytrosti d'áblově. BiblLit

Oblecte se v oděnie božie, abyšte mohli státi proti chytrosti d'áblově.
BiblBosk

Oblecte se v oděnie božie, abyšte mohli státi proti chytrostem d'ábla.
BiblPad

Oblecte se v oděni božie, abyšte mohli státi proti zálohám d'ábelským.
BiblPraž

Oblecte se v oděnie božie, abyšte mohli státi protiv lákanie d'ábelskému.
EvOl (Černý, s. 92)

75. 202v **Adalberti.** *Vidi alterum angelum descendentem de celo amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius sicut sol.* Tato slova píše svatý Jan v Tajnici [Ap 10,1] a říká: *Viděl sem druhého anjela sstúpivše s nebes, oděného oblakem, a duha na jeho hlavě a tvář jeho jako slunce.*

Vulg: *Et vidi alium angelum fortem descendentem de caelo amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius erat ut sol, et pedes eius tamquam columnae ignis.*

Peregrin¹²⁸ (Tatarzyński, s. 573): *Vidi alterum angelum descendentem de caelo, amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius sicut sol.*

KázDzik/lat: *Vidi alterum angelum descendentem de celo amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius sicut sol.*

KázDzik/čes: *Viděl sem druhého anjela sstúpivše s nebes, oděného oblakem, a duha na jeho hlavě a tvář jeho jako slunce.*

I viděl sem jiného anjela silného an oblečen v oblak a duha na jeho hlavě a tvář jeho bieše jako oheň. BiblOl (II, s. 401)

A viděl sem jiného anjela silného an oblečen v uoblak a duha na jeho hlavě a tvář jeho bieše jako oheň. BiblLitTřeb

I viděl sem jiného anděla silného, an stupuje s nebe oděn sa oblakem, a duha bieše na hlavě jeho a tvář jeho bieše jako slunce. BiblLit, BiblPraž

A viděl sem jiného anjela silného sstupujě s nebe oděného v oblak a duha na jeho hlavě a tvář jeho jako bieše slunce. BiblBosk

¹²⁸ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Adalberti episcopi et martyris.*

A viděl sem jiného anjela silného sstupujícíeho s nebe oděného oblakem a duha bieše na hlavě jeho a tvář jeho bieše jako slunce. BiblPad

76. 203v **De sancto Marco evangelista.** *Placens Deo factus est dilectus, vivens et inter peccatores translatus est.* Tato slova píše múdry Šalomún [Sap 4,10] a řka: *Libý a milý bohu učiněn jest a mezi hříšné přinesen.*

Vulg: *Placens Deo factus est dilectus, et vivens inter peccatores translatus est.*

Peregrin¹²⁹ (Tatarzyński, s. 413): *Placens Deo dilectus factus, vivens inter peccatores translatus est.*

KázDzik/lat: *Placens Deo factus est dilectus, vivens et inter peccatores translatus est.*

KázDzik/čes: *Libý a milý bohu učiněn jest a mezi hříšné přinesen.*

Líbí-li se bohu učiněný zmilelý a živ jsa mezi hříšníky přenesen jest. BiblOl (IV, s. 445)

Líbí li se bohu učiněný zmilelý a živ jsa mezi hříšníky přinesen jest. BiblLitTřeb

Libý bohu učiněn jest zmilelý a živ jsa mezi hříšníky přenesen jest. BiblLit

Líbí li se bohu učiněný zmilelý a živ jsa mezi hříšníky přenesen jest. BiblBosk

Líbě se bohu učiněn jest milý a živ jsa mezi hříšníky přenesen jest. BiblPad

Líbezný bohu učiněn milý a živ jsa mezi hříšníky přenesen jest. BiblPraž

77. 204v **De sancto Petro.** *Tu es signaculum similitudinis, plenus sapientia, perfectus decore; in deliciis paradisi fuisti, omnis preciosus operimentum tuum.* Tato slova píše svatý Isaiáš prorok [Ez 28,12–13] o prvém anjelu, a ta se mohú přirovnati svatému Petru, božiemu mučedlníku, a řka: *Ty jsi znamenie podobenstvie, pln múdrosti, svrchovaný krású, tys byl v rajskéj rozkoši, každý drahý kámen tvé oděnie.*

Vulg: ¹²*Et dices ei: Haec dicit Dominus Deus: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, et perfectus decore.* ¹³*In deliciis paradisi Dei fuisti: omnis lapis pretiosus operimentum tuum, sardius, topazius, et iaspis, chrysolithus, et onyx, et beryllus, sapphirus, et arbunculus, et smaragdus: aurum, opus decoris tui: et foramina tua, in die qua conditus es, praeparata sunt.*

Peregrin¹³⁰ (Tatarzyński, s. 578): *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, perfectus decore; in deliciis paradisi fuisti: omnis lapis pretiosus operimentum tuum.*

¹²⁹ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Marci evangelistae.*

KázDzik/lat: *Tu es signaculum similitudinis, plenus sapiencia, perfectus decore; in deliciis paradisi fuisti, omnis preciosus operimentum tuum.*

KázDzik/čes: *Ty jsi znamenie podobenstvie, pln múdrosti, svrchovaný krású, tys byl v rajskéj rozkoši, každý drahý kámen tvé oděnie.*

Ty znamenie podobenstvie (točíš božieho), plný múdrosti, svrchovaný v krásě, v rozkošiech rajských božích si byl. Všelický kámen drahý oděv tvój.
BiblOl (V/1, s. 427)

Ty znamenie podobenstvie (točíš božieho), plný múdrosti, svrchovaný v kráse, v rozkošiech rajských božích si byl, všelický kámen drahý oděv tvój.
BiblLitTřeb

Ty znameničko podobenstvie (tověz božieho), plný múdrosti, svrchovaný v krásě, v rozkošech ráje božieho byl si, všelický kámen drahý oděv tvój.
BiblLit

Ty znamenie podobenstvie (točíš božieho), plný múdrosti, svrchovaný v krásě, v rozkošiech rajských si byl, všelický kámen drahý oděv tvój.
BiblBosk

Ty znamenie podobenstvie, plný múdrosti, dokonalý krású, v rozkošiech ráje božieho byl si a všelický kámen drahý oděv tvój. BiblPad

Ty znamenie podobenstvie plný múdrosti a svrchovaný v krásě v rozkošech ráje božieho byl si, všelický kámen drahý přikrytie tvé. BiblPraž

78. 205r **Philipi et Iacobi etc.** *Stabunt iusti in magna constancia adversus eos, qui se angustaverunt.* Tato slova píše múdry Šalomún [**Sap 5,1**] a řka: *Stanú spravedlní u velikéj ustavičnosti protiv těm, ješto je nuzili a mučili.*

Vulg: *Tunc stabunt iusti in magna constantia adversus eos qui se angustiaverunt, et qui abstulerunt labores eorum.*

Peregrin¹³¹ (Tatarzyński, s. 416): *Stabunt iusti in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt.*

KázDzik/lat: *Stabunt iusti in magna constancia adversus eos, qui se angustaverunt.*

KázDzik/čes: *Stanú spravedlní u velikéj ustavičnosti protiv těm, ješto je nuzili a mučili.*

Tehdy povstanú spravedlní u velikém ustavičenství proti těm, ktož sú jě mútili. BiblDrážď (IV, s. 444), BiblOl (IV, s. 445)

Tehdy povstanú spravedlní u velikém ustavičenství proti těm, ktož sú jě mútili. BiblLitTřeb

¹³⁰ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti beati Petri primi martyris.*

¹³¹ Peregrin má jako motto kázání *In festo Philippi et Iacobi.*

Tehdy spravedliví stanú u velikém ustavičenství proti těm, kteří sú je smuzovali. BiblLit

Tehda povstanú spravedliví u velikéj ustavičnosti proti těm, kteří sú jě mútili. BiblBosk

Tehdy spravedliví stanú u veliké ustavičnosti proti těm, kteří sú jě sužovali. BiblPad

Tehdy stanú spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteří jsú sužovali. BiblPraž

Stanú spravedliví u velikéj ustavnosti [sic!] protiv těm, kteříž se tesklili a kteříž odjali usilování jejich. EvOl (Černý, s. 120)

79. 206r **De sancto Sigismundo.** *Iustus ut palma florebit.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 91,13], převěděv velikú svatost a čest svatého Zigmunda, a řka: *Spravedlný jako palma zektve.*

Vulg: *Iustus ut palma florebit; sicut cedrus Libani multiplicabitur.*

KázDzik/lat: *Iustus ut palma florebit.*

KázDzik/čes: *Spravedlný jako palma zektve.*

Pravý jako palma vzektve. BiblDrážď (IV, s. 258), ŽaltD (Vintr, s. 187)

Spravedlný jako palma zektve. BiblOl (IV, s. 259), BiblLitTřeb

Spravedlný jako palma vzektve. BiblLit

Spravedlivý jako palma kvísti bude. BiblBosk, BiblPad

Spravedlivý jakožto palma kvísti bude. BiblPraž

80. 206v **De Inventione sancte Crucis.** *Ostendit ei lignum, quod cum misisset in aquas etc.* Tato slova se čtú v Starém zákoně [Ex 15,25], a ta se česky vypravují takto: *Buoh ukázal Mojžiešovi dřevo jedno. Když je Mojžieš vloží u vodu, hned voda osládne jako med.*

Vulg: *At ille clamavit ad Dominum, qui ostendit ei lignum: quod cum misisset in aquas, in dulcedinem versae sunt: ibi constituit ei praecepta, atque iudicia, et ibi tentavit eum.*

Peregrin¹³² (Tatarzyński, s. 420): *Ostendit ei lignum; quod cum misisset in aquas, in dulcedinem versae sunt.*

KázDzik/lat: *Ostendit ei lignum, quod cum misisset in aquas etc.*

KázDzik/čes: *Buoh ukázal Mojžiešovi dřevo jedno. Když je Mojžieš vloží u vodu, hned voda osládne jako med.*

Tehdy on volal k hospodinu, jenž ukázal jest jemu dřevo, ježto když pustil u vody, v sladkost sú se obrátily. BiblOl (III, s. 126)

¹³² Peregrin má jako motto kázání *In festo Inventionis sanctae Crucis.*

Tehdy on volal k hospodinu, jenž ukázal jest jemu dřevo, ješto když pustil u vody, v sladkost sú se obrátily. BiblLitTřeb, BiblLit

Tehdy on volal k hospodinu, jenž ukázal jemu jest dřevo, ješto když pustil u vody, v sladkost sú se obrátily. BiblBosk

Tehdy on volal jest k hospodinu, jenž ukázal jemu dřevo, kteréž když pustil u vody, v sladkost sú se obrátily. BiblPad

Tehda on volal ku pánu, kterýž ukázal mu dřevo, kteréžto jakž vložil do vod, obráceny jsú v sladkost. BiblPraž

81. 208v **Od svatého Jana v uoleji vařeného. In oleo.** *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me, impinguasti in oleo caput meum, et calix meus inebrians, quam preclarus est.* Tato slova píše svatý David v Žaltáři [Ps 22,5] a říká: *Učinils, hospodine, na mém obezření stól protiv jim, ješto mě smucují. Zmazals v uoleji mú hlavu a kalich mój zápojný jak překrásný jest.*

Vulg, Peregrin¹³³ (Tatarzyński, s. 425): *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me; impinguasti in oleo caput meum: et calix meus inebrians, quam praeclarus est!*

KázDzik/lat: *Parasti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me; impinguasti in oleo caput meum: et calix meus inebrians, quam praeclarus est.*

KázDzik/čes: *Učinils, hospodine, na mém obezření stól protiv jim, ješto mě smucují. Zmazals v uoleji mú hlavu a kalich mój zápojný jak překrásný jest.*

Připravil jsi přede mnú stuol proti jim, jížto <mútie> mě. Ztučnil jsi v uoleji hlavu mú a čiešě má zapojicie kako přeskvtúcie jest. BiblDrážd' (IV, s. 164)

Upravil si přede mnú stuol proti nim, jenž mě mútie. Utučnil si v oleji hlavu mú a čiešě má zapojicie kterako přěsvětlá jest. BiblOl (IV, s. 165)

Upravil si přede mnú stuol proti nim, jenž mě mútie. Utučnil si v uoleji hlavu mú a čiešě má zapojicie kterako přěsvětlá jest. BiblLitTřeb

Připravil si před obličejem mým stuol proti těm, jížto mútie mě. Otučnil si v oleji hlavu mú a kalich mój zapojící kterak přěsvětly jest. BiblLit

Připravil si před opatřením mým stuol proti nim, kteříž zamucují mě. Imazal si olejem hlavu mú a kalich mój opojuje, převelmi čistý jest. BiblBosk

Připravil si před obličejem mým stól proti těm, kteříž mě zamucují. Otučnil si v oleji hlavu mú a kalich mój opojuje, kterak přechistý jest. BiblPad

¹³³ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Iohannis ante portam Latinam*.

Připravil si před obličejem svým stoupl proti těm, kteříž zamucují mě. Pomazal jsi v tučnosti olejem hlavy mé a kalich muoj zapájející převelmi slavný jest. BiblPraž

Upravil si přede mnú stól proti jim, již mútie mě. Ztučnil jsi v oleji hlavu mú a čiešě má zapojúcie kako přěsvětlá jest. ŽaltWittb (Vintr, s. 80)

82. 210r **Stanislai**. *Talis decebat, ut esset nobis pontifex. Sanctus, innocens, excelsior celis factus*. Tato slova píše svatý Pavel [**Hb 7,26**] o svatém Stanislavu a říká: *Sluší, aby taký byl biskupem: svatý a nevinný a vyšší nebes*.

Vulg: Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, et excelsior caelis factus.

Peregrin¹³⁴ (Tatarzyński, s. 584): *Talis decebat, ut esset nobis pontifex, sanctus, innocens, excelsior caelis factus est, etc.*

KázDzik/lat: *Talis decebat, ut esset nobis pontifex. Sanctus, innocens, excelsior celis factus.*

KázDzik/čes: *Sluší, aby taký byl biskupem: svatý a nevinný a vyšší nebes.*

Také podobno bylo, aby nám byl biskup svatý, nevinný, nepoškvrněný, odlúčený od hřiechov hřiešníkóv a vyšší nebes byl. BiblDrážď (II, s. 224)

Nebo hodné by bylo, aby nám taký byl biskup svatý, nevinný, nepoškvrněný, vykodlúčený od hřiešníkóv a vyšší nebes učiněn. BiblOl (II, s. 225)

Nebo hodné by bylo, aby nám taký byl biskup svatý, nevinný, nepoškvrněný, vykodlúčený od hřiešníkúov a vyšší nebes učiněn. BiblLitTřeb

Nebo slušie, aby nám byl takový biskup svatý, nevinný, nepoškvrněný, odlúčený od hřiešníkóv a vyšší nebes. BiblLit

Nebo slušie se, aby nám byl takový biskup svatý, nevinný, nepoškvrněný, odlúčený od hřiešníkóv a vyšší nebes učiněn. BiblBosk

Nebo jest slušalo, aby nám byl takový biskup svatý, nevinný, nepoškvrněný, odlúčený ot hřiešníkóv a vyšší nad nebesa učiněný. BiblPad

Neb takové slušalo nám mieti biskupa svatého, nevinného, nepoškvrněného, odlúčeného od hřiechuov a toho, jenž jest učiněn vyšší nežli nebesa. BiblPraž

Na takové slušělo, aby nám byl biskupem svatý, nevinný, nepoškvrněný, odlúčený od hřiešníkóv a vyšší nad nebesa učiněn. EvOl (Černý, s. 126)

¹³⁴ Peregrin má jako motto kázání *In festo sancti Stanislai episcopi et martyris*.

83. 211r **O křížových dnech. In diebus Rogacionum.** *Petite, et accipietis, quaerite, et invenietis, pulsate, et aperietur vobis.* Tato slova píše svatý Matěj evangelista [Mt 7,7], a ta jest pověděl sám syn boží a říká: *Proste a vezmete, hledajte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno.*

Vulg: *Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis.*

KázDzik/lat: *Petite, et accipietis, quaerite, et invenietis, pulsate, et aperietur vobis.*

KázDzik/čes: *Proste a vezmete, hledajte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno.*

Proste a bude vám dáno, hledajte a naleznete, tlucte a otevru vám. BiblDrážď (I, s. 56)

Proste a bude vám dáno, hledajte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno. BiblOl (I, s. 57)

Proste a bude vám dáno, hledajte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno. BiblLitTřeb, BiblLit, BiblBosk, BiblPad

Proste a budeť vám dáno, hledajte a naleznete, tlucte a budeť vám otevřeno. BibPraž

84. 213v **In Ascensione Christi.** *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona hominibus.* Dnes ctímy hod slavný a důstojný božieho vstúpenie, jehož dne jest syn boží vstúpil na nebesa před svými přátely. A dnešní den jest jako zátvora všech hoduov. O nemž píše svatý David v Žaltári [Ps 67,19] a říká: *Bóh vstúpiv na nebesa, pojal s sobú vězně, točíš dušě svatých otcuov, a dal mnohým lidem dary.*

Vulg: *Ascendisti in altum, cepisti captivitatem, accepisti dona in hominibus; etenim non credentes inhabitare Dominum Deum.*

KázDzik/lat: *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona hominibus.*

KázDzik/čes: *Bóh vstúpiv na nebesa, pojal s sobú vězně, točíš dušě svatých otcuov, a dal mnohým lidem dary.*

Vstúpil jsi na výsost, jal jsi věženie, vzal jsi dary na lidech. BiblDrážď (IV, s. 220)

Vstúpil si u výsost, vzal si vězenie, vzal si dary v lidech. BiblOl (IV, s. 221), BiblLitTřeb

Vstúpil si na výsost, pojals vazbu, vzal si dary, děle mezi lidi. BiblLit

Vstúpil s u vysokost, vzal si vězenie, vzal si dary na lidi. BiblBosk

Vstúpil si na výsost, vzal si vazbu, vzal si dary na lidi. BiblPad

Vstúpil si na výsost, pojals vazbu, vzal si dary, děle mezi lidi. BiblPraž

Vstúpil jsi na výsost, jal jsi vězenie, vzal jsi dary na l'udech. ŽaltWittb (Vintr, s. 143)

85. 215r **De Sancto Spiritu.** *Paracletus Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo.* Dnes čtemy a slavímy hod ctný a dostojný našeho utěšitele, svatého ducha, krále nebeského, jehož jest slíbil nám syn boží poslati a řka apoštoluom [J 14,26]: Ještě bych vám měl mnoho praviti, ale nemůžete snést, a protož když přide utěšitel váš, svatý duch, jehož pošle vám böh ve jmě mé, tent' vás naučí vši spravedlnosti.

Vulg: *Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia quaecumque dixerit vobis.*

KázDzik/lat: *Paracletus Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo.*

KázDzik/čes: *Utěšitel váš, svatý duch, jehož pošle vám böh ve jmě mé, tent' vás naučí vši spravedlnosti.*

Utěšitel duch svatý, jehožto pošle otec ve jmě mé. BiblDrážď (I, s. 342), BiblOl (I, s. 343)

Utěšitel duch svatý, jehož pošle otec ve jměno mé. BiblLit

Utěšitel duch svatý, jehož otec pošle ve jměno mé. BiblPad

Utěšitel duch svatý, jehožto pošle otec ve jmě mé. BiblLitTřeb

Utěšitel duch svatý, jehožto pošle otec ve jměno mé. BiblBosk

Utěšitel duch svatý, kteréhož pošle otec ve jměno mé. BiblPraž

Ucešitel Duch Svatý, jehož pošle Otec u mé jmě. EvSeit (Vintr, s. 261)

Utěšitel duch svatý, kteréhož pošle otec ve jměno [v rukopise ygmeno] mé. EvOl (Černý, s. 212)

86. 215r **De eodem.** *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto etc. Actuum secundo. [...]* Jakož múdrý Šalomún [Sap 12,1] praví takto a řka: *O, quam suavis est Domine spiritus tuus. Ó, milý pane bože, kterak sladký jest duch tvój.*

Vulg: *O quam bonus et suavis est, Domine, spiritus tuus in omnibus!*

KázDzik/lat: *O quam suavis est, Domine, spiritus tuus.*

KázDzik/čes: *Ó, milý pane bože, kterak sladký jest duch tvój.*

Ó, kterak jest dobrý i chutný duch tvuoj, hospodine, v nás. BiblDrážď (IV, s. 458)

Ó, kterak jest dobrý i chutný duch tvój, hospodine, v nás. BiblOl (IV, s. 459)

Ó, dobrý i chutný duch tvój, hospodine, v nás. BiblLitTřeb

Ó, kterak dobrý a kterak chutný jest duch tvój v nás, pane. BiblLit

Ó, kterak jest dobrý i chutný duch tvój, hospodine, v nás. BiblBosk

Ó, kterak dobrý a chutný jest, pane, duch tvój v nás. BiblPad

Ó, kterak dobrý a kterak chutný jest duch tvój, hospodine, ve všech. BiblPraž

87. 216r **Item de Sancto Spiritu.** *Si quis diligit me, sermonem meum servabit etc.* Iohannis XIII. Tato slova, jako sem pověděl latíně, ta pokládá svatý Jan ve čtrnácté kapitole [J 14,23], takto řka: *Ač kto miluje mě, řeč mú zachová.*

Vulg: *Respondit Iesus, et dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit.*

Peregrin¹³⁵ (Tatarzyński, s. 545): *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.*

KázDzik/lat: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit etc.*

KázDzik/čes: *Ač kto miluje mě, řeč mú zachová.*

Ktož mě miluje, schová mú řeč. BiblDražď (I, s. 342), BiblOl (I, s. 343)

Ktož mě miluje, zachová mú řeč. BiblLitTřeb

Ač kto miluje mě, řeč mú zachovává. BiblLit, BiblPad

Ač kto miluje mě, řeč mú zachovav [sic!]. BiblBosk

Miluje li mě kto, řeč mú zachová. BiblPraž

Kto miluje mě, kázanie mé schová. EvSeit (Vintr, s. 261), EvOl (Černý, s. 212)

88. 217r **De Dedicacione sermo.** *Ten čas vyšed Jezus, dieše přes Jericho. A aj muž jménem Zacheus. [L 19,1–2]* Svaté toto čtenie nepříslušie mezi nedělnie čtenie, ale čtú je na posvěcenie kostelnie pro dvojí věc.

In diebus Rogacionum sermo bonus

221rv **In diebus Rogacionum sermo bonus** *Letanie bis in anno fiunt, scilicet in esto sancti Marci, tunc dicitur letanie maior, et ante ascensione Domini tribus diebus et dicitur minor letania, dicitur supplicatio vel rogacio. × Rogemus ergo Dominum, ut nostras preces exaudire dignetur et ut nobis peccata nostra dimittat, pacem tribuat, fructus terre conservet et multiplicem spiritum sanctum nobis mittat. Qui regnat in unitate.*

221v–229v [Notae variae]

221v [Nota de festis celebrandis] *Nota, quod propter tria homo debet visitare dedicacionem vel festum alicuius patroni × in mundo unius peccatoris conversio vel unius anime de penis liberacio etc.*

221vb–229v [Tractatus de confessione et poenitentia] *Scire debes, quod ad confessionem veram et salubrem hec requiruntur × cum quo ad execucionem operis etc.*

229v [Notae variae: Decem praecepta, Septem peccata mortalia, Nota de memoria, Nota de peccato mortali, Nota de Mathei]

¹³⁵ Peregrin nemá jako motto, ale v rámci kázání na sv. Cecílii.

Příloha B:
Chronologický soupis kázání Peregrinova
temporálu a sanktorálu

Proprium de tempore¹

1. Dominica prima adventus [Zch 9,9; Mt 21,25]
2. Dominica secunda adventus [L 21,25]
3. Dominica tertia adventus [Mt 11,2]
4. Dominica quarta adventus [J 1,23]
5. In vigilia Nativitatis Domini [Jos 3,5]
6. In festo Nativitatis Domini [Jr 31,22]
7. Dominica infra octavam Nativitatis Domini [L 2,34]
8. In Circumcisione Domini [Ap 21,5]
9. In Epiphania Domini [Is 55,5]
10. Dominica prima post Epiphaniam Domini [L 2,46]
11. Dominica secunda post Epiphaniam Domini [J 2,1]
12. Dominica tertia post Epiphaniam Domini [Mt 8,2]
13. Dominica quarta post Epiphaniam Domini [Mt 8,23]
14. Dominica quinta post Epiphaniam Domini [Mt 13,24]
15. Dominica in Septuagesima [Mt 20,1]
16. Dominica in Sexagesima [L 8,5]
17. Dominica in Quinquagesima [L 18,31]
18. Dominica prima in Quadragesima [Mt 4,1]
19. Dominica secunda in Quadragesima [Mt 15,22]
20. Dominica tertia in Quadragesima [L 11,14]
21. Dominica quarta in Quadragesima [J 6,9]
22. Dominica in passione Domini [J 8,59]
23. Dominica in Palmis [Pr 14,13]
24. In Cena Domini [J 13,15]
25. In festo Resurrectionis Domini [L 24,34]
26. Feria secunda post Pascha [L 24,29]
27. Feria tertia post Pascha [L 24,36.40, cf. J 20,19–20]
28. Dominica prima post Pascha [J 20,19]
29. Dominica secunda post Pascha [J 10,11]
30. Dominica tertia post Pascha [J 16,16]
31. Dominica quarta post Pascha [J 16,5]
32. Dominica quinta post Pascha [J 16,24]
33. In festo Rogationum [J 1,19]
34. In Ascensione Domini [Ps 46,6]
35. Dominica infra octavam Ascensionis Domini [J 15,26]
36. In festo Pentecostes [Ps 103,30]
37. Feria secunda post Pentecostem [Jdc 6,21]
38. Feria tertia post Pentecostem [E 4,30]
39. In festo Sacratissimae Trinitatis [Ps 66,7–8]

¹ Soupis převzat z edice Peregrinus: *Sermones de tempore et de sanctis*. R. Tatarzyński (ed.). Warszawa: Institutum Thomisticum PP. Dominicanorum Varsaviensium, 1997.

40. Dominica prima post Pentecosten [L 16,25]
41. Dominica secunda post Pentecosten [L 14,16]
42. Dominica tertia post Pentecosten [L 15,1]
43. Dominica quarta post Pentecosten [L 6,36]
44. Dominica quinta post Pentecosten [L 5,1]
45. Dominica sexta post Pentecosten [Mt 5,22]
46. Dominica septima post Pentecosten [Mc 8,2]
47. Dominica octava post Pentecosten [Mt 7,17]
48. Dominica nona post Pentecosten [L 16,9]
49. Dominica decima post Pentecosten [L 19,41]
50. Dominica undecima post Pentecosten [L 18,10]
51. Dominica duodecima post Pentecosten [Mc 7,32]
52. Dominica tertia decima post Pentecosten [L 10,23]
53. Dominica quarta decima post Pentecosten [L 17,12]
54. Dominica quinta decima post Pentecosten [Mt 6,24]
55. Dominica sexta decima post Pentecosten [L 7,11]
56. Dominica septima decima post Pentecosten [L 14,1]
57. Dominica duodevicesima post Pentecosten [Mt 22,37]
58. Dominica undevicesima post Pentecosten [Mt 9,2]
59. Dominica vicesima post Pentecosten [Mt 22,2]
60. Dominica vicesima prima post Pentecosten [J 4, 46]
61. Dominica vicesima secunda post Pentecosten [Mt 18,28]
62. Dominica vicesima tertia post Pentecosten [Mt 22,19]
63. Dominica vicesima quarta post Pentecosten [Mt 9,18]
64. Dominica vicesima quinta post Pentecosten [J 6,5]

Proprium de sanctis

1. In festo sancti Andreae apostoli [Job 23,11]
2. In festo sancti Nicolai confessoris [Sir 44,16]
3. In festo sancti sanctae Luciae virginis [Pr 31,10]
4. In festo sancti Thomae apostoli [J 15,5]
5. In festo Nativitatis Domini [Is 9,6]
6. In festo sancti Stephani protomartyris [A 6,8]
7. In festo sancti Ioannis evangelistae [Ct 2,16]
8. In festo Innocentium [Ap 14,1]
9. In festo sancti Thomae archiepiscopi Cantuariensis [Nu 35,25]
10. In festo sancti Silvestri papae [Sir 38,1]
11. In festo Fabiani et Sebastiani sanctorum martyrum [Hb 11,33]
12. In festo sanctae Agnetis martyrae [Pr 31,10]
13. In festo sancti Vincentii martyris [Ap 2,7]
14. In conversione sancti Pauli apostoli [A 9,15]
15. In festo Purificationis Beatae Mariae Virginis [L 2,22]
16. In festo sanctae Agathae martyrae [Ap 19,7]

17. In festo Cathedrae sancti Petri [Sir 51,13]
18. In festo sancti Matthiae apostoli [A 1,24]
19. In festo sancti Gregorii papae [Sir 31,8]
20. In festo sancti Benedicti abbatis [Sir 45,1]
21. In festo Annuntiationis Beatae Mariae Virginis [L 1,28]
22. In festo sancti Ambrosii episcopi et confessoris [Is 52,13]
23. In festo sancti Georgii martyris [E 6,11]
24. In festo sancti Marci evangelistae [Sap 4,10]
25. In festo Philippi et Iacobi [Sap 5,1]
26. In festo Inventionis sanctae Crucis [Ex 15,25]
27. In festo sancti Iohannis ante portam Latinam [Ps 22,5]
28. In festo sancti Barnabae apostoli [J 15,14]
29. In festo Viti et Modesti sanctorum martyrum [Sap 3,1]
30. In festo Nativitatis sancti Iohannis Baptistae [L 1,13–15]
31. In festo Petri et Pauli apostolorum [Mt 16,19]
32. In commemoratione sancti Pauli apostoli [Is 49,6]
33. In festo sanctae Margarethae virginis [Mt 13,44]
34. In festo sanctae Mariae Magdaleneae [Ps 29,12]
35. In festo sancti Iacobi apostoli [Mal 1,2–3; R 9,13]
36. In festo sancti Petri ad vincula [Ps 115,16–17]
37. In festo sancti Laurentii martyris [Ps 16,3]
38. In festo Assumptionis Beatae Mariae Virginis [Ct 8,5]
39. In festo sancti Bartholomaei apostoli [Mt 7,14]
40. In festo sancti Augustini episcopi [Sap 10,10]
41. In festo Decollationis sancti Ioannis Baptistae [Pr 10,30]
42. In festo Nativitatis Beatae Mariae Virginis [Is 11,1]
43. In Exaltatione Sanctae Crucis [Is 40,20]
44. In festo sancti Matthaei apostoli et evangelistae [Mt 9,9]
45. In festo sancti Michaelis archangeli [Dn 12,1]
46. In festo sancti Lucae evangelistae [Ps 138,17]
47. In festo sanctae Ursulae et Undecim Milium Virginum [Ps 44,15]
48. In festo Simonis et Iudae apostolorum [J 15,19]
49. In festivitate Omnium Sanctorum [1 Mach 2,51]
50. In commemoratione omnium animarum [R 12,15]
51. In festo sancti Martini episcopi et confessoris [cf. Sir 45,3]
52. In festo sanctae Elisabeth viduae [Ps 44,10]
53. In festo sanctae Caeciliae virginis [Sap 8,3]
54. In festo sancti Clementis martyris [Ps 76,20]
55. In festo sancti sanctae Catharinae virginis [Ap 12,1]

Appendix

1. In Parasceue [Ex 9,29]
2. In festo sancti Adalberti episcopi et martyris [Ap 10,1]
3. In festo sancti beati Petri primi martyris [Ez 28,12–13]
4. In festo sancti Stanislai episcopi et martyris [Hb 7,26]
5. In festo Translationis sancti Dominici confessoris [Hb 11,5]
6. In festo sancti Dominici confessoris [1 Mach 10,65–66]
7. In festo sancti Wenceslai martyris [Gn 4,10]
8. In festo sancti Francisci confessoris [Ap 7,2]
9. In festo sanctae Hedvigis viduae [Ap 12,14]

Příloha C:
Liturgický rok podle dzikovského a Peregrinova
temporálu a sanktorálu

Představený přehled představuje ideální konstrukt svátků temporálu (*proprium de tempore*) a sanktorálu (*proprium de sanctis/proprium sanctorum*) v chronologickém pořádku liturgického roku vzniklý propojením kazatelských sbírek dzikovských a Peregrinových.¹ Soupis biblických citátů užitých jako motto kázání na jednotlivé příležitosti by se měl stát základem pro porovnávání s dalšími dobovými kázáními.² Doplněn je proto také o „epištolý“, tj. neevangelní perikopy, a „čtenie“, tj. evangelní perikopy obsažené v *Evangeliáři olomouckém* (EvOl)³ z roku 1424,⁴ dále v nejstarším rejstříku perikop, který je součástí *Nového zákona Dobrovského* z roku 1417 (RegBiblDobrNZ)⁵, a také o evangelní perikopy z vybraných nejstarších evangeliářů vydaných J. Vintrem⁶. Staročeských výrazů *epištolá* a *čtenie* je pro jejich výstižnost užíváno záměrně. V této práci se zaměřujeme především na otázku určení možného vztahu mezi mottem a perikopou, proto, je-li svátek obsažen alespoň v jednom ze sledovaných pramenů, je uvedena pouze perikopa a prameny jsou jmenovitě (v poznámkách pod čarou) zmíněny pouze tehdy, když se od sebe ve výběru biblické citace liší. Na prvním místě jsou uváděny latinské názvy svátků, v závorkách pak názvy české.⁷

Proprium de tempore

1. Dominica I. in Adventu (1. adventní neděle)

Peregrin: Zch 9,9; Mt 21,25 (kázání 1)

KázDzikTemp: Am 4,12 (kázání 1); Mt 21,5 (kázání 2, 3, 4)

perikopy: epištolá R 13,11–14, čtenie Mt 21,1–9

2. Dominica II. in Adventu (2. adventní neděle)

Peregrin: L 21,25 (kázání 2)

KázDzikTemp: L 21,27 (kázání 5, 7); L 21,25 (kázání 6)

perikopy: epištolá R 15,4–13, čtenie L 21,25–33

3. Dominica III. in Adventu (3. adventní neděle)

Peregrin: Mt 11,2 (kázání 3)

KázDzikTemp: Mt 11,2 (kázání 8, 9, 10, 11)

perikopy: epištolá 1 C 4,1–5, čtenie Mt 11,2–10

¹ Zvláštnosti dzikovských a peregrinových sbírek jsou blíže popsány v kapitole 2.2.4.

² Pro pořadová čísla Peregrinových kázání viz přílohu B, pro pořadová čísla dzikovských kázání viz přílohu A, pro synopsi jednotlivých citovaných biblických míst viz přílohu D.

³ Název a zkratku užíváme v souladu s územ StčSZkratek (s. 70), přestože jde z hlediska obsahu o lekcionář (srov. Homolková 2004) představující nejstarší doklad epistolních perikop (srov. Vašica 1931, s. 105).

⁴ Srov. Černý 1901.

⁵ Zkratku tvoříme analogicky podle úzu StčSZkratek.

⁶ Srov. Vintř 1977, s. 326–332.

⁷ V obou případech jsou evidována znění vyskytující se ve sledovaných pramenech, případně též pro snazší identifikaci standardizované názvy novočeské.

4. Dominica IV. in Adventu (4. adventní neděle)

Peregrin: J 1,23 (kázání 4)

KázDzikTemp: Ph 4,4 (kázání 12, 14, 15), J 1,23 (kázání 13)

perikopy: epištola Ph 4,4–7, čtení J 1,19–28 (EvOl L 1,26–38)

5. In vigilia Nativitatis Domini (vigilie Božího hodu vánočního: 24. 12.)

Peregrin: Jos 3,5 (kázání 5)

KázDzikTemp: Ø

perikopy: epištola R 1,1–6, čtení Mt 1,18–21

6. Nativitatis Domini (Boží hod vánoční: 25. 12.)

Peregrin (de tempore): Jr 31,22 (kázání 6)

Peregrin (de sanctis): Is 9,6 (kázání 5)

KázDzikTemp: L 2,10–11 (kázání 16), L 2,12 (kázání 17), Tt 3,4 (kázání 18)

KázDzikSct: L 2,10–11 (kázání 49), bez mota (kázání 50)

perikopy:⁸ epištola Tt 2,11–15, čtení L 2,1–14;⁹ epištola Tt 3,4–7, čtení L 2,15–20;¹⁰ epištola Hb 1,1–12, čtení J 1,1–14¹¹

7. Dominica infra octavam Nativitatis Domini/Dominica infra Circumcisionis (neděle mezi 25. 12. a 1. 1.)

Peregrin: L 2,34 (kázání 7)

KázDzikTemp: L 2,33 (kázání 19), L 2,35 (kázání 20), L 2,34 (kázání 22)¹²

perikopy: epištola G 4,1–7, čtení L 2,33–40

8. In Circumcisione Domini/In Octava Nativitatis Christi (Oktáv Narození Páně:¹³ 1. 1.)

Peregrin: Ap 21,5 (kázání 8)

KázDzikTemp: L 2,21 (kázání 21),¹⁴ L 2,21 (kázání 23)

KázDzikSct: L 2,21(kázání 56)¹⁵

perikopy: epištola Tt 3,4–7¹⁶, G 3,23–29, 4,1–2¹⁷; čtení L 2,21

9. In Epiphania (Zjevení Páně/Boží křest/Svíčky/Tři králové: 6. 1.)

Peregrin: Is 55,5 (kázání 9)

KázDzikTemp: Mt 2,11 (kázání 24, 27), Mt 2,1 (kázání 25), Is 60,4 (kázání 26),

Mt 2,2 (kázání 28)

KázDzikSct: Mt 2,2 (kázání 57)

perikopy: epištola Is 60,1–6, čtení Mt 2,1–12

⁸ Sledované prameny mají jen v temporálu.

⁹ RegBiblDobrNZ „O puolnoci“.

¹⁰ RegBiblDobrNZ „Na úsvitě“.

¹¹ RegBiblDobrNZ „Veliká mše“.

¹² Omylem označeno jako první kázání na svátek *In octava Nativitatis Christi sermo*.

¹³ Do roku 1960 *Obřezání Páně*; dříve též *Oktáv Matky Boží Panny Marie*.

¹⁴ Omylem označeno jako třetí kázání na *Dominica infra Octavas*.

¹⁵ Omylem označeno jako *De Purificatione Marie*.

¹⁶ RegBiblDobrNZ.

¹⁷ EvOl má oproti sledovaným pramenům navíc.

10. Dominica I. post Epiphaniam/Dominica infra Epiphaniam (1. neděle po Zjevení)

Peregrin: L 2,46 (kázání 10)

KázDzikTemp: L 2,42 (kázání 29), L 2,46 (kázání 30), L 2,48 (kázání 31)

perikopy: epištola R 12,1–5¹⁸, R 3,19–26¹⁹; čtenie L 2,42–52

11. Dominica II. post Epiphaniam/Dominica I. post Octavam Epiphaniae (2. neděle po Zjevení)

Peregrin: J 2,1 (kázání 11)

KázDzikTemp: J 2,3 (kázání 32), E 5,25 (kázání 33), J 2,1 (kázání 34)

perikopy: epištola R 12,6–16, čtenie J 2,1–11

12. Dominica III. post Epiphaniam/Dominica II. post Octavam Epiphaniae (3. neděle po Zjevení)

Peregrin: Mt 8,2 (kázání 12)

KázDzikTemp: Mt 8,1 (kázání 35), Mt 8,2 (kázání 36, 37)

perikopy: epištola R 12,16–21, čtenie Mt 8,1–13

13. Dominica IV. post Epiphaniam/Dominica III. post Octavam Epiphaniae (4. neděle po Zjevení)

Peregrin: Mt 8,23 (kázání 13)

KázDzikTemp: Mt 8,25 (kázání 38), Mt 8,26 (kázání 39), Mt 9,1 (kázání 40)

perikopy: epištola R 13,8–10, čtenie Mt 8,23–27

14. Dominica V. post Epiphaniam/Dominica IV. post Octavam Epiphaniae (5. neděle po Zjevení)

Peregrin: Mt 13,24 (kázání 14)

KázDzikTemp: Mt 13,27 (kázání 41), Mt 13,24 (kázání 42)²⁰

perikopy: epištola C 3,12–17, čtenie Mt 11,25–30;²¹ Mc 3,1–5²²

15. Dominica in Septuagesima (Devítník/9. neděle před Velikonocemi)

Peregrin: Mt 20,1 (kázání 15)

KázDzikTemp: 1 C 9,24 (kázání 43, 44)

perikopy: epištola 1 C 9,24–27 a 10,1–5; čtenie Mt 20,1–16

16. Dominica in Sexagesima (8. neděle před Velikonocemi)

Peregrin: L 8,5 (kázání 16)

KázDzikTemp: L 8,5 (kázání 45), L 8,15 (kázání 46)

perikopy: epištola 2 C 11,19–33 a 12,1–9; čtenie L 8,4–15

¹⁸ RegBiblDobrNZ.

¹⁹ EvOl má oproti sledovaným pramenům navíc.

²⁰ Omylem označeno jako první a druhé kázání na *Dominica in Septuagesima*.

²¹ RegBiblDobrNZ a EvOl.

²² Sledované evangeliáře kromě EvOl. „Jest toliko dvojjí možnost, jak si vysvětlit vznik této nedělní perikopy v SRV [EvSeit, EvRajhr, EvVíd]: buď octlo se Mc 3,1–5 mezi nedělními perikopami omylem tak, že první sestavovatel sbírky perikop tohoto typu feriální čtení položil na neděli, a potom opisy se chyba šířila dále; nebo byla to zvláštnost některého kláštera, řádu neb kraje.“ (Vašica 1931, s. 109).

17. Dominica in Quinquagesima (Masopustní neděle/7. neděle před Velikonocemi)

Peregrin: L 18,31 (kázání 17)

KázDzikTemp: L 18,41 (kázání 47),²³ L 18,31 (kázání 48), L 18,41 (kázání 49), L 18,35 (kázání 50)

perikopy: epištola 1 C 13,1–13, čtenie L 18,31–43

18. In Capite Ieiunii (Popeleční středa: 40 dní před Velikonocemi)

Peregrin: Ø

KázDzikTemp: Jl 2,12 (kázání 51, 53),²⁴ Mt 6,16 (kázání 52)

perikopy: epištola Jl 2,12–19, čtenie Mt 6,16–21

19. Dominica I. in Quadragesima (1. postní neděle)

Peregrin: Mt 4,1 (kázání 18)

KázDzikTemp: 2 C 6,2 (kázání 54),²⁵ Mt 4,1 (kázání 55), Mt 4,2 (kázání 56)

perikopy: epištola 2 C 6,1–10, čtenie Mt 4,1–11

20. Dominica II. in Quadragesima (2. postní neděle)

Peregrin: Mt 15,22 (kázání 19)

KázDzikTemp: Mt 15,22 (kázání 57), Mt 15,28 (kázání 58), Mt 15,23 (kázání 59)

perikopy: epištola 1 T 4,1–7, čtenie Mt 15,21–28

21. Dominica III. in Quadragesima (3. postní neděle)

Peregrin: L 11,14 (kázání 20)

KázDzikTemp: L 11,14 (kázání 60, 62), L 11,15 (kázání 61)

perikopy: epištola E 5,1–8, čtenie L 11,14–28

22. Dominica IV. in Quadragesima (4. postní neděle)

Peregrin: J 6,9 (kázání 21)

KázDzikTemp: J 6,2–3 (kázání 63), J 6,9 (kázání 64), J 6,11 (kázání 65)

perikopy: epištola G 4,22–31, čtenie J 6,1–14

23. Dominica V. in Quadragesima/Dominica in Passione Domini (5. postní neděle)

Peregrin: J 8,59 (kázání 22)

KázDzikTemp: J 8,47 (kázání 66), Hb 9,13–14 (kázání 67), J 8,59 (kázání 68)

perikopy: epištola Hb 9,11–15, čtenie J 8,46–59

24. Dominica VI. in Quadragesima/Dominica in Palmis (Květná neděle/6. postní neděle)

Peregrin: Pr 14,13 (kázání 23)

KázDzikTemp: srov. Mt 21,1 (kázání 69), bez mota (kázání 70), Mt 21,9 (kázání 71, 72), bez mota (kázání 73)

perikopy: epištola Ph 2,5–11, čtenie Mc 11,1–10²⁶; Mt 26,1–75 a 27,1–66²⁷; J 17,11–26²⁸

²³ Omylem zařazeno mezi kázání v rámci *Dominica in Sexagesima*.

²⁴ Omylem označeno jako třetí kázání na *Dominica in Quinquagesima*.

²⁵ Omylem označeno jako třetí kázání na svátek *In Capite ieiunii*.

²⁶ RegBiblDobrNZ.

25. In Cena Domini (Večeře Páně/Zelený čtvrtek)

Peregrin: J 13,15 (kázání 24)

KázDzikTemp: L 14,16 (kázání 74), Ps 97,1 (kázání 75), Ps 24,16 (kázání 76)

perikopy: epištola 1 C 11,20–32, čtenie J 13,1–15

26. In Parasceve (Velký pátek)

Peregrin: Ex 9,29 (Appendix 1)

KázDzikTemp: moto není biblický citát (kázání 77), Ct 5,7 (kázání 78)

KázDzikSct: Ex 9,29 (kázání 71)

perikopy: epištola Os 6,1–6; proročstvie Ex 12,1–11²⁹; čtenie (pašije) J 18,1–40 a 19,1–42

27. In Paschae/In Resurrectione Domini (Vzkříšení Páně/Boží hod velikonoční)

Peregrin: L 24,34 (kázání 25)

KázDzikTemp: Mc 16,6 (kázání 79), Ps 117,24 (kázání 80)

KázDzikSct: Ps 117,24 (kázání 72)

perikopy:³⁰ epištola 1 C 5,7–8, čtenie Mc 16,1–7

28. Feria II. Paschae

Peregrin: L 24,29 (kázání 26)

KázDzikTemp: Lc 24,29 (kázání 81,82, 83)

perikopy:³¹ epištola A 10,37–43, čtenie L 24,13–35

29. Feria III. Paschae

Peregrin: L 24,36.40 (kázání 27)

KázDzikTemp: L 24,36 (kázání 84, 86)³²

perikopy:³³ epištola A 13,26–33, čtenie L 24,36–47

30. Dominica in octava Paschae/Dominica I. post Resurrectionem (1. neděle po Vzkříšení/1. neděle Padesátnice)

Peregrin: J 20,19 (kázání 28)

KázDzikTemp: J 20,27 (kázání 85), J 20,22–23 (kázání 87)

perikopy: epištola 1 J 5,4–10, čtenie J 20,19–31

31. Dominica II. post Pascha/post Resurrectionem (2. neděle po Vzkříšení/2. neděle Padesátnice)

Peregrin: J 10,11 (kázání 29)

KázDzikTemp: J 10,11 (kázání 88, 89, 90), J 10,12 (kázání 91)

perikopy: epištola 1 P 2,21–25, čtenie J 10,11–16

²⁷ EvOl.

²⁸ Sledované evangeliáře kromě EvOl.

²⁹ RegBiblDobrNZ.

³⁰ RegBiblDobrNZ „Vělika noc“.

³¹ RegBiblDobrNZ „U pondělí“.

³² Omylem označeno jako první kázání na *Dominica I. post Resurrectionem*.

³³ RegBiblDobrNZ „V úterý“.

32. Dominica III. post Pascha/post Resurreccionem (3. neděle po Vzkříšení/3. neděle Padesátnice)

Peregrin: J 16,16 (kázání 30)

KázDzikTemp: J 16,20 (kázání 92), 1 P 2,11 (kázání 93), J 16,20 (kázání 97)³⁴

perikopy: epištola 1 P 2,11–19, čtenie J 16,16–22

33. Dominica IV. post Pascha/post Resurreccionem (4. neděle po Vzkříšení/4. neděle Padesátnice)

Peregrin: J 16,5 (kázání 31)

KázDzikTemp: J 16,6 (kázání 94),³⁵ J 16,4 (kázání 95, 96)

perikopy: epištola Ja 1,17–21, čtenie J 16,5–14

34. Dominica V. post Pascha/post Resurreccionem (5. neděle po Vzkříšení/5. neděle Padesátnice)

Peregrin: J 16,24 (kázání 32)

KázDzikTemp: J 16,23 (kázání 98), J 16,24 (kázání 99, 100), J 16,24 (kázání 101)³⁶

perikopy: epištola Ja 1,22–27, čtenie J 16,23–30

35. In diebus Rogationum/In festo Rogationum (Křížové dni/Prosebné dny: pondělí až středa po 5. neděli po Vzkříšení)

Peregrin: J 1,19 (kázání 33)

KázDzikTemp: L 11,10 (kázání 102), Ja 5,16 (kázání 103)

KázDzikSct: Mt 7,7 (kázání 83)

perikopy:³⁷ epištola Ja 5,16–20³⁸; A 4,32–35³⁹, čtenie L 11,5–13

36. In Ascensione Domini (Nanebevstoupení Páně: čtvrtek 40. den po Vzkříšení)

Peregrin: Ps 46,6 (kázání 34)

KázDzikTemp: A 1,11 (kázání 104), Ps 46,6 (kázání 105), Mi 2,13 (kázání 106)

KázDzikSct: Ps 67,19 (kázání 84)

perikopy: epištola A 1,1–11, čtenie Mc 16,14–20

37. Dominica post Ascensione Domini/Dominica infra octavam Ascensionis Domini (neděle po Nanebevstoupení)

Peregrin: J 15,26 (kázání 35)

KázDzikTemp: 1 P 4,7 (kázání 107)

perikopy: epištola 1 P 4,7–11, čtenie J 15,26–27 a 16,1–4

³⁴ Omylem označeno jako první kázání na *Dominica IV. post Resurrectionem*.

³⁵ Omylem označeno jako třetí kázání na *Dominica III. post Resurrectionem*.

³⁶ Omylem označeno jako *sermo bonus et utilis* v rámci *In festo Rogationum*.

³⁷ Sledované prameny mají jen v temporálu.

³⁸ RegBiblDobrNZ.

³⁹ EvOl má oproti sledovaným pramenům navíc.

38. Dominica Pentecostes/De S. Spiritu (Boží hod svatodušní/Letnice)

Peregrin: Ps 103,30 (kázání 36)

KázDzikTemp: J 14,26 (kázání 108), A 2,4 (kázání 109), Ez 36,26 (kázání 110)

KázDzikSct: J 14,26 (kázání 85), bez mota (kázání 86), J 14,23 (kázání 87)

perikopy: epištola A 2,1–11, čtenie J 14,23–31

39. Feria II. post Pentecosten

Peregrin: Jdc 6,21 (kázání 37)

KázDzikTemp: Jdc 6,21 (kázání 111)

perikopy:⁴⁰ čtenie J 3,16–21

40. Feria III. post Pentecosten

Peregrin: E 4,30 (kázání 38)

KázDzikTemp: Ø

perikopy:⁴¹ čtenie J 10,1–10

41. In S. Trinitatis (Svátek Nejsvětější Trojice)

Peregrin: Ps 66,7–8 (kázání 39)

KázDzikTemp: moto není biblický citát (kázání 112), R 11,33 (kázání 113)

KázDzikSct: Ps 66,7–8 (kázání 1), moto není biblický citát (kázání 2)

perikopy: epištola R 11,33–36, čtenie J 3,1–15

42. Dominica I. post Trinitatem

Peregrin: L 16,25 (kázání 40)

KázDzikTemp: L 16,19 (kázání 114,116), L 16,22 (kázání 115)

perikopy: epištola 1 J 4,8–21, čtenie L 16,19–31

43. Dominica II. post Trinitatem

Peregrin: L 14,16 (kázání 41)

KázDzikTemp: L 14,16 (kázání 122, 123, 124)

perikopy: epištola 1 J 3,13–18, čtenie L 14,16–24

44. Dominica III. post Trinitatem

Peregrin: L 15,1 (kázání 42)

KázDzikTemp: L 15,1–2 (kázání 125, 127), L 15,10 (kázání 126)

perikopy: epištola 1 P 5,6–10, čtenie L 15,1–10

45. Dominica IV. post Trinitatem

Peregrin: L 6,36 (kázání 43)

KázDzikTemp: L 6,36 (kázání 128, 129), L 6,38 (kázání 130)

perikopy: epištola R 8,18–23, čtenie L 6,36–42

46. Dominica V. post Trinitatem

Peregrin: L 5,1 (kázání 44)

KázDzikTemp: L 5,5 (kázání 131), L 5,3 (kázání 132), L 5,8 (kázání 133)

perikopy: epištola 1 P 3,8–15, čtenie L 5,1–11

⁴⁰ RegBiblDobrNZ „Pondělí“.

⁴¹ RegBiblDobrNZ „Úterý“.

47. Dominica VI. post Trinitatem

Peregrin: Mt 5,22 (kázání 45)

KázDzikTemp: Mt 5,20 (kázání 134), Mt 5,22 (kázání 135), Mt 5,23 (kázání 136)

perikopy: epištola R 6,3–11, čtenie Mt 5,20–24

48. Dominica VII. post Trinitatem

Peregrin: Mc 8,2 (kázání 46)

KázDzikTemp: Mc 8,2 (kázání 137, 138, 139)

perikopy: epištola R 6,19–23, čtenie Mc 8,1–9

49. Dominica VIII. post Trinitatem

Peregrin: Mt 7,17 (kázání 47)

KázDzikTemp: Mt 7,19 (kázání 140, 142), Mt 7,18 (kázání 141)

perikopy: epištola R 8,12–17, čtenie Mt 7,15–21

50. Dominica IX. post Trinitatem

Peregrin: L 16,9 (kázání 48)

KázDzikTemp: L 16,1 (kázání 143), L 16,9 (kázání 144), L 16,2 (kázání 145)

perikopy: epištola 1 C 10,6–13, čtenie L 16,1–9

51. Dominica X. post Trinitatem

Peregrin: L 19,41 (kázání 49)

KázDzikTemp: L 19,41 (kázání 146, 147, 148)

perikopy: epištola 1 C 12,2–11, čtenie L 19,41–47

52. Dominica XI. post Trinitatem

Peregrin: L 18,9–10 (kázání 50)

KázDzikTemp: L 18,9–10 (kázání 149), L 18,13 (kázání 150, 151)

perikopy: epištola 1 C 15,1–10, čtenie L 18,9–14

53. Dominica XII. post Trinitatem

Peregrin: Mc 7,32 (kázání 51)

KázDzikTemp: Mc 7,33 (kázání 152), Mc 7,32 (kázání 153)

perikopy: epištola 2 C 4,5–10, čtenie Mc 7,31–37

54. Dominica XIII. post Trinitatem

Peregrin: L 10,23 (kázání 52)

KázDzikTemp: L 10,23 (kázání 154), L 10,27 (kázání 155, 156)

perikopy: epištola G 3,16–22, čtenie L 10,23–37

55. Dominica XIV. post Trinitatem

Peregrin: L 17,12 (kázání 53)

KázDzikTemp: L 17,13 (kázání 157), L 17,12 (kázání 158)

perikopy: epištola G 5,16–24, čtenie L 17,11–19

56. Dominica XV. post Trinitatem

Peregrin: Mt 6,24 (kázání 54)

KázDzikTemp: Mt 6,24 (kázání 159), G 6,8 (kázání 160), Mt 6,33 (kázání 161, 162)⁴²

perikopy: epištola G 5,25–26; 6,1–10, čtenie Mt 6,24–33

57. Dominica XVI. post Trinitatem

Peregrin: L 7,11 (kázání 55)

KázDzikTemp: L 7,11 (kázání 163, 164), L 7,15 (kázání 165)⁴³

perikopy: epištola E 3,13–21, čtenie L 7,11–16

58. Dominica XVII. post Trinitatem

Peregrin: L 14,1 (kázání 56)

KázDzikTemp: L 14,9–10 (kázání 166), L 14,1 (kázání 167), L 14,4 (kázání 168)⁴⁴

perikopy: epištola E 4,1–5, čtenie L 14,1–11

59. Dominica XVIII. post Trinitatem

Peregrin: Mt 22,37 (kázání 57)

KázDzikTemp: Mt 22,37 (kázání 169), Mt 22,36 (kázání 170)⁴⁵

perikopy: epištola 1 C 1,4–8, čtenie Mt 22,35–46

60. Dominica XIX. post Trinitatem

Peregrin: Mt 9,2 (kázání 58)

KázDzikTemp: Mt 9,6 (kázání 171), Mt 7,19 (kázání 172), Mt 9,2 (kázání 173)⁴⁶

perikopy: epištola E 4,23–28, čtenie Mt 9,1–8

61. Dominica XX. post Trinitatem

Peregrin: Mt 22,2 (kázání 59)

KázDzikTemp: Mt 22,4 (kázání 174), Mt 22,11 (kázání 175)⁴⁷

perikopy: epištola E 5,15–21, čtenie Mt 22,1–14

62. Dominica XXI. post Trinitatem

Peregrin: J 4,46 (kázání 60)

KázDzikTemp: J 4,46 (kázání 176, 178), J 4,49 (kázání 177)⁴⁸

perikopy: epištola E 6,10–17, čtenie J 4,46–53

63. Dominica XXII. post Trinitatem

Peregrin: Mt 18,28 (kázání 61)

KázDzikTemp: Mt 18,28 (kázání 179, 180), Mt 18,34 (kázání 181)⁴⁹

perikopy: epištola Ph 1,6–11, čtenie Mt 18,23–35

⁴² Omylem označeno jako první a druhé kázání na *Dominica XVI. post Trinitatem*.

⁴³ Omylem označena jako kázání na *Dominica XVII. post Trinitatem*.

⁴⁴ Omylem označena jako kázání na *Dominica XVIII. post Trinitatem*.

⁴⁵ Omylem označena jako kázání na *Dominica XIX. post Trinitatem*.

⁴⁶ Omylem označena jako kázání na *Dominica XX. post Trinitatem*.

⁴⁷ Omylem označena jako kázání na *Dominica XXI. post Trinitatem*.

⁴⁸ Omylem označena jako kázání na *Dominica XXII. post Trinitatem*.

⁴⁹ Omylem označena jako kázání na *Dominica XXIII. post Trinitatem*.

64. Dominica XXIII. post Trinitatem

Peregrin: Mt 22,19 (kázání 62)

KázDzikTemp: Mt 22,19 (kázání 182), Mt 22,16 (kázání 183, 184)⁵⁰

perikopy: epištola Ph 3,17–21; 4,1–3, čtenie Mt 22,15–21

65. Dominica XXIV. post Trinitatem

Peregrin: Mt 9,18 (kázání 63)

KázDzikTemp: Mt 9,18 (kázání 185), Mt 9,25 (kázání 186), Mt 24,15 (kázání 188)⁵¹

perikopy: epištola C 1,9–11, čtenie Mt 9,18–26

66. Dominica XXV. post Trinitatem

Peregrin: J 6,5 (kázání 64)

KázDzikTemp: J 6,5 (kázání 187)⁵²

perikopy:⁵³ epištola Jr 23,5–8, čtenie J 6,1–14

Proprium de sanctis**1. De S. Andrea (sv. Ondřej, apoštol: 30. 11.)**

Peregrin: Job 23,11 (kázání 64)

KázDzikSct: Job 23,11 (kázání 44)

perikopy: epištola R 10,10–18, čtenie Mt 4,18–22

2. De S. Barbare (sv. Barbora z Nikomédie: 4. 12.)

Peregrin: Ø

KázDzikSct: srov. Ps 45,6 (kázání 45)

perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“⁵⁴

3. De S. Nicolao (sv. Mikuláš, biskup z Myr: 6. 12.)

Peregrin: Sir 44,16 (kázání 44)

KázDzikSct: Sir 44,16 (kázání 46)

perikopy: čtenie L 12,35–44

4. De S. Lucia (sv. Lucie, panna a mučednice v Syrakusách: 13. 12.)

Peregrin: Pr 31,10 (kázání 3)

KázDzikSct: Pr 31,10 (kázání 47)

perikopy: Pr 31,10–31⁵⁵

⁵⁰ Omylem označena jako kázání na *Dominica XXIV. post Trinitatem*.

⁵¹ Omylem označena jako kázání na *Dominica XXV. post Trinitatem*.

⁵² Omylem označena jako kázání na *Dominica XXVI. post Trinitatem*.

⁵³ Ze sledovaných pramenů má jen EvOl a RegBiblDobrNZ.

⁵⁴ V EvOl jen tyto epištoly: Sir 24,1–5 a 21–22, Sir 51,1–12, Sir 51,13–17.

⁵⁵ Jen EvOl in Commune Sanctorum „od panen“.

- 5. De S. Thoma (sv. Tomáš apoštol: 21. 12.⁵⁶)**
 Peregrin: J 15,5 (kázání 4)
 KázDzikSct: J 15,5 (kázání 48)
 perikopy: J 10,11–16
- 6. De S. Stephani (sv. Štěpán: 26. 12.)**
 Peregrin: A 6,8 (kázání 6)
 KázDzikSct: A 6,8 (kázání 51)
 perikopy:⁵⁷ epištola A 6,8–10; 7,54–59, čtenie Mt 23,34–39
- 7. De S. Ioannis (sv. Jan, apoštol a evangelista: 27. 12.)**
 Peregrin: Ct 2,16 (kázání 7)
 KázDzikSct: Ct 2,16 (kázání 52)
 perikopy:⁵⁸ čtenie J 21,19–24; Sir 15,1–6⁵⁹
- 8. In die Innocentium (sv. Mlád'átek: 28. 12.)**
 Peregrin: Ap 14,1 (kázání 8)
 KázDzikSct: Ap 14,1 (kázání 53)
 perikopy:⁶⁰ epištola Ap 14,1–5, čtenie Mt 2,13–18
- 9. De S. Thoma (sv. Tomáš Becket, biskup v Canterbury: 29. 12.)**
 Peregrin: Nu 35,25 (kázání 9)
 KázDzikSct: Nu 35,25 (kázání 54)
 perikopy: Ø
- 10. De S. Silvestri (sv. Silvestr: 31. 12.)**
 Peregrin: Sir 38,1 (kázání 10)
 KázDzikSct: Sir 38,1 (kázání 55)
 perikopy: Ø
- 11. De Ss. Fabiani et Sebastiani (sv. Fabián a sv. Šebestián: 20. 1.)**
 Peregrin: Hb 11,33 (kázání 11)
 KázDzikSct: Hb 11,33 (kázání 58)
 perikopy: čtenie L 6,17–23
- 12. De S. Agnetis (sv. Anežka, panna a mučednice v Římě: 21. 1.)**
 Peregrin: Pr 31,10 (kázání 12)
 KázDzikSct: Pr 31,10 (kázání 59)
 perikopy: Pr 31,10–31⁶¹
- 13. De S. Vincentii (sv. Vincenc, jáhen a mučeník ve Španělsku: 22. 1.)**
 Peregrin: Ap 2,7 (kázání 13)
 KázDzikSct: Ap 2,7 (kázání 60)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od mučedlníkův“⁶²

⁵⁶ Do roku 1969, dnes 7. 3.

⁵⁷ Sledované prameny mají jen v temporálu.

⁵⁸ Sledované prameny mají jen v temporálu.

⁵⁹ Jen EvOl.

⁶⁰ Sledované prameny mají jen v temporálu.

⁶¹ Jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“.

⁶² EvOl jen Ap 7,13–17.

- 14. In conversione S. Pauli (Obrácení sv. Pavla, apoštola: 25. 1.)**
 Peregrin: A 9,15 (kázání 14)
 KázDzikSct: A 9,15 (kázání 61)
 perikopy: epištola A 9,1–22, čtenie Mt 19,27–29
- 15. In Purificatione Beatae Mariae Virginis (Očištění Panny Marie/Uvedení Páně do chrámu/Hromnice: 2. 2.)**
 Peregrin: L 2,22 (kázání 15)
 KázDzikSct: L 2,22 (kázání 62)⁶³
 perikopy: epištola Mal 3,1–4, čtenie L 2,22–32
- 16. De S. Blassii (sv. Blažej, biskup v Sebaste: 3. 2.)**
 Peregrin: Ø
 KázDzikSct: Ja 1,12 (kázání 63)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od mučedlníkův“⁶⁴
- 17. De S. Agathae (sv. Háta, panna a mučednice v Katánii: 5. 2.)**
 Peregrin: Ap 19,7 (kázání 16)
 KázDzikSct: moto není biblický citát (kázání 64)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“⁶⁵
- 18. De S. Dorothea (sv. Dorota: 6. 2.)**
 Peregrin: Ø
 KázDzikSct: Ct 2,12 (kázání 65)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“⁶⁶
- 19. In Cathedrae S. Petri (Stolování sv. Petra, apoštola: 22. 2.)**
 Peregrin: Sir 51,13 (kázání 17)
 KázDzikSct: Sir 51,13 (kázání 66)
 perikopy: epištola 1 P 1,1–7, čtenie Mt 16,13–19
- 20. De S. Mathei (sv. Matěj, apoštol: 24. 2.)⁶⁷**
 Peregrin: A 1,24 (kázání 18)
 KázDzikSct: A 1,24 (kázání 67)
 perikopy: epištola A 1,15–26, čtenie Mt 11,25–30
- 21. De S. Gregorii (sv. Řehoř I. Veliký: 12. 3.)**
 Peregrin: Sir 31,8 (kázání 19)
 KázDzikSct: Sir 31,8 (kázání 68)
 perikopy: epištola Sir 31,8–11⁶⁸

⁶³ Kázání 56 omylem označeno jako *De Purificatione Marie*, srov. příležitost č. 8 „In Circumcisione Domini“ výše v části Proprium de tempore.

⁶⁴ EvOl obdobnou epištolu jako KázDzikSct nemá.

⁶⁵ EvOl obdobnou epištolu jako KázDzikSct nemá.

⁶⁶ EvOl má epištolu Ct 2,8–14 v rámci *Navštívení Panny Marie*.

⁶⁷ Do roku 1969, dnes 14. 5.

⁶⁸ Jen EvOl in Commune sanctorum „od svatých apoštolův“.

- 22. De S. Benedicto (sv. Benedikt: 21. 3.)**
 Peregrin: Sir 45,1 (kázání 20)
 KázDzikSct: Sir 45,1 (kázání 69)
 perikopy: epištola Sir 45,1–6⁶⁹
- 23. In Annuntiatione Beatae Mariae Virginis (Zvěstování Páně: 25. 3.)**
 Peregrin: L 1,28 (kázání 21)
 KázDzikSct: L 1,28 (kázání 70)
 perikopy: epištola Is 7,10–15, čtenie J 1,15–18
- 24. De S. Ambrosio (sv. Ambrož, biskup v Miláně a učitel církve: 4.4. ⁷⁰)**
 Peregrin: Is 52,13 (kázání 22)
 KázDzikSct: Is 52,13 (kázání 73)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od zpovědníkův“⁷¹
- 25. De S. Adalberti (sv. Vojtěch: 23. 4.)**
 Peregrin: Ap 10,1 (Appendix 2)
 KázDzikSct: Ap 10,1 (kázání 75)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od mučedníkův“⁷²
- 26. De S. Georgio (sv. Jiří, mučedník v Kapadocii: 24. 4.)**
 Peregrin: E 6,11 (kázání 23)
 KázDzikSct: E 6,11 (kázání 74)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od mučedníkův“⁷³
- 27. De S. Marco (sv. Marek, evangelista: 25. 4.)**
 Peregrin: Sap 4,10 (kázání 24)
 KázDzikSct: Sap 4,10 (kázání 76)
 perikopy: epištola Ez 1,10–14, čtenie L 18,25–30
- 28. De S. Petro (sv. Petr Veronský, dominikán: 29. 4.)**
 Peregrin: Ez 28,12–13 (Appendix 3)
 KázDzikSct: Ez 28,12–13 (kázání 77)
 perikopy: Ø
- 29. De Ss. Philippi et Iacobi (sv. Filip a sv. Jakub, apoštolové: 1. 5.)**
 Peregrin: Sap 5,1 (kázání 25)
 KázDzikSct: Sap 5,1 (kázání 78)
 perikopy: epištola Sap 5,1–5,⁷⁴ čtenie J 14,1–13
- 30. De S. Sigismundo (sv. Zikmund, král burgundský, patron Čech: 2. 5. ⁷⁵)**
 Peregrin: Ø
 KázDzikSct: Ps 91,13 (kázání 79)
 perikopy: Ø

⁶⁹ Jen EvOl in Commune sanctorum „od zpovědníkův“

⁷⁰ Úmrtí; narození 7. 12.

⁷¹ Žádná epištola z Is není obsažena.

⁷² Má jen epištolu Ap 7,13–17.

⁷³ Žádná epištola z E není obsažena.

⁷⁴ Jen EvOl in Commune sanctorum „od apoštolův“.

⁷⁵ 2. 5. u nás; ve světě 30. 4.

31. De Inventione S. Crucis (Nalezení sv. Kříže: 3. 5.)

Peregrin: Ex 15,25 (kázání 26)

KázDzikSct: Ex 15,25 (kázání 80)

perikopy: epištola G 5,10–15, 6,12–14, čtenie J 3,1–15

32. In festo S. Ioannis ante portam latinam (sv. Jan v oleji: 6. 5.)

Peregrin: Ps 22,5 (kázání 27)

KázDzikSct: Ps 22,5 (kázání 81)

perikopy: epištola Sir 15,1–6, čtenie J 21,19–24

33. De S. Stanislai (sv. Stanislav, krakovský biskup: 7. 5.⁷⁶)

Peregrin: Hb 7,26 (Appendix 4)

KázDzikSct: Hb 7,26 (kázání 82)

perikopy: Ø

34. In S. Dominici (Přenesení ostatků sv. Dominika: 24. 5.)

Peregrin: 1 Mach 10,65–66 (Appendix 6)

KázDzikSct: Ø

perikopy: Ø

35. Sermo de corpore Christi

Peregrin: Ø

KázDzikSct: L 14,16 (kázání 3)

perikopy: epištola 1 C 11,23–29, čtenie J 6,56–59

36. De S. Erassimi (sv. Erazim: 2. 6.)

Peregrin: Ø

KázDzikSct: Ps 63,3 (kázání 4)

perikopy: Ø

37. De S. Barnabae (sv. Barnabáš, apoštol: 11. 6.)

Peregrin: J 15,14 (kázání 28)

KázDzikSct: J 15,14 (kázání 6)

perikopy: epištola A 13,44–52, čtenie jen EvOl in Commune sanctorum „od apoštolův“⁷⁷**38. De Ss. Viti et Modesti (sv. Vít a sv. Modest, mučedníci na Sicílii: 15. 6.)**

Peregrin: Sap 3,1 (kázání 29)

KázDzikSct: Sap 3,1 (kázání 7)

perikopy: Sap 3,1–8⁷⁸**39. Decem milia militum (10 000 rytířů: 22. 6.)**

Peregrin: Ø

KázDzikSct: Sap 5,16 (kázání 8)

perikopy: Sap 5,16–21⁷⁹⁷⁶ 7. 5. u nás; Polsko 8. 5.⁷⁷ EvOl má jen čtenie J 15,1–7 a J 15,5–12.⁷⁸ Jen EvOl in Commune Sanctorum „od mučedníkův“.⁷⁹ Jen EvOl in Commune Sanctorum „od mučedníkův“.

40. In Nativitatis S. Ioannis Baptistae (Narození sv. Jana Křtitele: 24. 6.)

Peregrin: L 1,13 (kázání 30)

KázDzikSct: L 1,13 (kázání 9)

perikopy: epištola Is 49,1–7, čtenie L 1,57–68

41. De Ss. Ioannis et Pauli (sv. Jan a sv. Pavel, apoštolové: 26. 6.)

Peregrin: Ø

KázDzikSct: Ap 11,4.6 (kázání 10)

perikopy: epištola A 3,1–10, čtenie J 21,15–19

42. De Ss. Petri et Pauli (sv. Petr a sv. Pavel, apoštolové: 29. 6.)

Peregrin: Mt 16,19 (kázání 31)

KázDzikSct: Mt 16,19 (kázání 11)

perikopy: epištola A 12,1–11, čtenie Mt 16,13–19

43. In Commemoratione S. Pauli apostoli (sv. Pavla památka: 30. 6.)

Peregrin: Is 49,6 (kázání 32)

KázDzikSct: Is 49,6 (kázání 12)

perikopy: epištola G 1,11–24, čtenie Mt 19,27–29

44. De S. Procopi (sv. Prokop: 4. 7.)

Peregrin: Ø

KázDzikSct: Sap 10,10 (kázání 13)

perikopy: Sap 10,10–14⁸⁰**45. De S. Margarethae (sv. Markéta: 13. 7.)**

Peregrin: Mt 13,44 (kázání 33)

KázDzikSct: Mt 13,44 (kázání 14)

perikopy: Mt 13,44–52⁸¹**46. In Divisione Apostolorum (Rozeslání apoštolů: 15. 7.)**

Peregrin: Ø

KázDzikSct: Ps 18,2 (kázání 15)

perikopy: epištola R 10,10–18; čtenie: Mc 16,15–20

47. De S. Mariae Magdaleneae (sv. Marie Magdaléna: 22. 7.)

Peregrin: Ps 29,12 (kázání 34)

KázDzikSct: Ps 29,12 (kázání 16)

perikopy: epištola Ct 3,1–4, čtenie L 7,36–50

48. De S. Iacobi (sv. Jakub: 25. 7.)

Peregrin: Mal 1,2–3 (kázání 35)

KázDzikSct: Mal 1,2–3 (kázání 17)

perikopy: čtenie Mt 12,46–50,⁸² Mt 20,20–28⁸³

⁸⁰ Jen EvOl in Commune Sanctorum „od zpovědníkův“ (fakticky je však epištola zachycena v rámci oddílu „od mučedníkův“).

⁸¹ Jen EvOl in Commune Sanctorum „od panen“.

⁸² Sledované evangeliáře kromě EvOl.

⁸³ EvOl a RegBiblDobrNZ.

- 49. De S. Cristofori (sv. Kryštof: 25. 7.)**
 Peregrin: Ø
 KázDzikSct: Ja 1,12 (kázání 18)
 perikopy: Ø
- 50. De S. Anna (sv. Anna: 26. 7.)**
 Peregrin: Ø
 KázDzikSct: Is 11,1 (kázání 19)
 perikopy: epištola Sir 24,11–20, čtenie Mt 1,1–16
- 51. De S. Petri ad vincula (sv. Petr v okovech: 1. 8.)**
 Peregrin: Ps 115,16 (kázání 36)
 KázDzikSct: Ps 115,7–8 (kázání 20)
 perikopy: epištola A 12,1–11, čtenie Mt 16,13–19
- 52. De S. Dominici (sv. Dominik, kněz a zakladatel řádu: 5. 8.)**
 Peregrin: Hb 11,5 (Appendix 5)
 KázDzikSct: Hb 11,5 (kázání 5)
 perikopy: Ø
- 53. De S. Laurentii (sv. Vavřinec, mučedník v Římě: 10. 8.)**
 Peregrin: Ps 16,3 (kázání 37)
 KázDzikSct: Ps 16,3 (kázání 21)
 perikopy: epištola 2 C 9,6–10, čtenie J 12,24–26
- 54. In Assumptione Beatae Mariae Virginis (Nanebevzetí Panny Marie: 15. 8.)**
 Peregrin: Ct 8,5 (kázání 38)
 KázDzikSct: Ct 8,5 (kázání 22)
 perikopy: epištola Sir 24,11–20, čtenie Mt 5,13–16
- 55. De S. Bartholomaei (sv. Bartoloměj, apoštol: 24. 8.)**
 Peregrin: Mt 7,14 (kázání 39)
 KázDzikSct: Mt 7,14 (kázání 23)
 perikopy: epištola jen EvOl in Commune sanctorum „od apoštolův“,⁸⁴ čtenie L 22,24–30
- 56. De S. Augustini (sv. Augustin, biskup v Hippo a učitel církve: 28. 8.)**
 Peregrin: Sap 10,10 (kázání 40)
 KázDzikSct: Ø
 perikopy: epištola Sap 7,7–14, čtenie jen EvOl in Commune sanctorum „od zpovědníkův“⁸⁵
- 57. In Decollatione S. Ioannis Baptista (Stětí sv. Jana Křtitele: 29. 8.)**
 Peregrin: Pr 10,30 (kázání 41)
 KázDzikSct: Mc 6,17 (kázání 24)
 perikopy: epištola Sir 49,1–5, čtenie Mc 6,17–29

⁸⁴ Obsažené epištoly: Sir 44,26–27 a 45,2–9; E 2,19–22; Sap 5,1–5.

⁸⁵ Obsažená čtenie: L 12,35–44; L 11,33–36; Mt 25,14–23; Mt 5,13–16; Mt 24,42–47; L 19,12–26.

58. De Ss. Felicis et Adauti (sv. Šťastný a Zbožný: 30. 8.)

Peregrin: Ø

KázDzikSct: Ps 67,4 (kázání 25)

perikopy: epištola⁸⁶ i čtenie⁸⁷ jen EvOl in Commune sanctorum „od mučedlníkův“**59. In Nativitate Beatæ Mariæ Virginis (Narození Panny Marie: 8. 9.)**

Peregrin: Is 11,1 (kázání 42)

KázDzikSct: Is 11,1 (kázání 26)

perikopy: epištola Pr 8,22–35, čtenie Mt 1,1–16

60. In Exaltatione S. Crucis (Povýšení sv. Kříže: 14. 9.)

Peregrin: Is 40,20 (kázání 43)

KázDzikSct: Is 40,20 (kázání 27)

perikopy: epištola Ph 2,5–11, čtenie J 12,32–36

61. De S. Ludmille (sv. Ludmila: 16. 9.)

Peregrin: Ø

KázDzikSct: Pr 31,25 (kázání 28)

perikopy: Pr 31,10–31⁸⁸**62. De S. Matthæi (sv. Matouš, apoštol a evangelista: 21. 9.)**

Peregrin: Mt 9,9 (kázání 44)

KázDzikSct: Mt 9,9 (kázání 29)

perikopy: epištola 1 T 5,5–11, čtenie Mt 9,9–13

63. De S. Wenceslao (sv. Václav: 28. 9.)

Peregrin: Gn 4,10 (Appendix 7)

KázDzikSct: Gn 4,10 (kázání 30)

perikopy: epištola jen EvOl in Commune sanctorum „od mučedlníkův“;⁸⁹ čtenie jen EvOl in Commune sanctorum „od jednoho mučedlníka“⁹⁰**64. De S. Michaelis (sv. Michal, archanděl: 29. 9.)**

Peregrin: Dn 12,1 (kázání 45)

KázDzikSct: Dn 12,1 (kázání 31)

perikopy: epištola Ap 1,1–5, čtenie Mt 18,1–10

65. De S. Francisci (sv. František z Assisi: 4. 10.)

Peregrin: Ap 7,2 (Appendix 8)

KázDzikSct: Ø

perikopy: Ø

⁸⁶ Žádná epištola z Ps není obsažena.⁸⁷ Obsažená čtenie: Mt 10,34–42; Mt 10,16–22; L 21,9–19; Mt 5,1–12; Mt 24,3–13; Mc 13,1–13; L 12,1–8; Mt 10,26–32.⁸⁸ Jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“.⁸⁹ Žádná epištola z Gn není obsažena.⁹⁰ Obsažené čtenie: L 14,26–33.

- 66. De S. Hedvigae (sv. Hedvika Slezká: 17. 10.)**
 Peregrin: Ap 12,14 (Appendix 9)
 KázDzikSct: Ø
 perikopy: Ø
- 67. De S. Lucae (sv. Lukáš, evangelista: 18. 10.)**
 Peregrin: Ps 138,17 (kázání 46)
 KázDzikSct: Ps 138,17 (kázání 32)
 perikopy: epištola Ez 1,10–14, čtenie L 10,1–7
- 68. De S. Ursulae et Undecim Milium Virginum (sv. Uršula a 11 000 děvic: 21. 10.)**
 Peregrin: Ps 44,15 (kázání 47)
 KázDzikSct: Ps 44,15 (kázání 33)
 perikopy: jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“⁹¹
- 69. De Ss. Simonis et Iudae (sv. Šimon a sv. Juda, apoštolové: 28. 10.)**
 Peregrin: J 15,16 (kázání 48)
 KázDzikSct: J 15,16 (kázání 34)
 perikopy: epištola R 8,28–39, čtenie J 15,17–25
- 70. In Omnium Sanctorum (Všech svatých: 1. 11.)**
 Peregrin: 1 Mach 2,51 (kázání 49)
 KázDzikSct: 1 Mach 2,51 (kázání 35)
 perikopy: epištola Ap 7,2–12; čtenie Mt 5,1–12
- 71. In Commemoratione Omnium Animarum (Dušičky: 2. 11.)**
 Peregrin: R 12,15 (kázání 50)
 KázDzikSct: R 12,15 (kázání 36)
 perikopy: Ø
- 72. De S. Martino (sv. Martin, biskup v Toursu: 11. 11.)**
 Peregrin: Sir 45,3 (kázání 51)
 KázDzikSct: Sir 45,2–3 (kázání 37)
 perikopy: Sir 45,1–6⁹²
- 73. De quinque fratrum (sv. Pět bratří: 11. 11. Polsko, Čechy a Morava 25. 8.)**
 Peregrin: Ø
 KázDzikSct: Ps 118,1 (kázání 38)
 perikopy: epištola⁹³ i čtenie⁹⁴ jen EvOl in Commune sanctorum „od mučedníkův“

⁹¹ Žádná epištola z Ps není obsažena.

⁹² Jen EvOl in Commune sanctorum „od zpovědníkův“.

⁹³ Žádná epištola z Ps není obsažena.

⁹⁴ Obsažená čtenie: Mt 10,34–42; Mt 10,16–22; L 21,9–19; Mt 5,1–12; Mt 24,3–13; Mc 13,1–13; L 12,1–8; Mt 10,26–32.

74. De S. Briccii (sv. Brikkí: 13. 11.)

Peregrin: Ø

KázDzikSct: srov. Sir 44,27 (kázání 39)

perikopy: Sir 44,16–26 a 45,2–8,⁹⁵ čtenie jen EvOl in Commune sanctorum „od zpovědníkův“⁹⁶**75. De S. Elisabeth (sv. Alžběta Durynská, řeholnice: 19. 11.)**

Peregrin: Ps 44,10 (kázání 52)

KázDzikSct: Ps 44,10 (kázání 40)

perikopy: epištola jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“,⁹⁷ čtenie L 1,39–56**76. De S. Caeciliae (sv. Cecílie, panna a mučednice v Římě: 22. 11.)**

Peregrin: Sap 8,3 (kázání 53)

KázDzikSct: Sap 8,3 (kázání 41)

perikopy: epištola⁹⁸ i čtenie⁹⁹ jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“**77. De S. Clementis (sv. Klement I., papež a mučedník: 23. 11.)**

Peregrin: Ps 76,20 (kázání 54)

KázDzikSct: Ps 76,20 (kázání 42)

perikopy: epištola¹⁰⁰ i čtenie¹⁰¹ jen EvOl in Commune sanctorum „od zpovědníkův“**78. De S. Catharinae (sv. Kateřina: 25. 11.)**

Peregrin: Ap 12,1 (kázání 55)

KázDzikSct: Ap 12,1 (kázání 43)

perikopy: epištola¹⁰² i čtenie¹⁰³ jen EvOl in Commune sanctorum „od panen“**79. In Dedicatione ecclesiae (Posvěcení kostela)**

Peregrin: Ø

KázDzikTemp: Ps 92,5 (kázání 189)

KázDzikSct: L 19,1–2 (kázání 88)

perikopy: epištola Ap 21,2–5, čtenie L 19,1–10

Královská kanonie premonstrátů na Strahově

⁹⁵ Jen EvOl in Commune sanctorum „od zpovědníkův“; Sir 44,26–27 nacházíme též v rámci dne „vigiljí apoštolských“.

⁹⁶ Obsažená čtenie: L 12,35–44; L 11,33–36; Mt 25,14–23; Mt 5,13–16; Mt 24,42–47; L 19,12–26.

⁹⁷ Žádná epištola z Ps není obsažena.

⁹⁸ Žádná epištola z Ps není obsažena.

⁹⁹ Žádná epištola ze Sap není obsažena.

¹⁰⁰ Obsažená čtenie: Mt 25,1–13; Mt 13,44–52.

¹⁰¹ Žádná epištola z Ps není obsažena.

¹⁰² Obsažená čtenie: L 12,35–44; L 11,33–36; Mt 25,14–23; Mt 5,13–16; Mt 24,42–47; L 19,12–26.

¹⁰³ Žádná epištola z Ap není obsažena.

¹⁰⁴ Obsažená čtenie: Mt 25,1–13; Mt 13,44–52.

Příloha D:

Synopse biblických mott v dzikovském a Peregrinově temporálu a sanktorálu

bibl. místo	KázDzikTemp	KázDzikSct	Peregrin temporál	Peregrin sanktorál
Gn 4,10		30		App 7
Ex 9,29		71		App 1
Ex 15,25		80		26
Nu 35,25		54		9
Jos 3,5			5	
Jdc 6,21	111		37	
1 Rg 9,17	118			
Job 23,11		44		1
Ps 16,3		21		37
Ps 18,2		15		
Ps 22,5		81		27
Ps 24,16	76			
Ps 29,12		16		34
Ps 44,10		40		52
Ps 44,15		33		47
Ps 45,6		45 (srov.)		
Ps 46,6	105		34	
Ps 63,3		4		
Ps 66,7–8		1	39	
Ps 67,4		25		
Ps 67,19		84		
Ps 76,20		42		54
Ps 87,11	121			
Ps 91,13		79		
Ps 92,5	189			
Ps 97,1	75			
Ps 103,30			36	
Ps 115,7–8		20		
Ps 115,16				36
Ps 117,24	80	72		
Ps 118,1		38		
Ps 138,17		32		46
Pr 10,30				41
Pr 14,13			23	
Pr 31,10		47, 59		3, 12
Pr 31,25		28		
Ct 2,12		65		
Ct 2,16		52		7
Ct 5,7	78			
Ct 8,5		22		38
Sap 3,1		7		29
Sap 4,10		76		24
Sap 5,1		78		25
Sap 5,16		8		

bibl. mÍsto	KázDzikTemp	KázDzikSct	Peregrin temporál	Peregrin sanktorál
Sap 8,3		41		53
Sap 10,10		13		40
Sir 31,8		68		19
Sir 38,1		55		10
Sir 44,16		46		2
Sir 44,27		39 (srov.)		
Sir 45,1		69		20
Sir 45,2–3		37		51 (srov.)
Sir 51,13		66		17
Is 9,6				5
Is 11,1		19, 26		42
Is 40,20		27		43
Is 49,6	117	12		32
Is 52,13		73		22
Is 55,5			9	
Is 60,4	26			
Jr 31,22			6	
Ez 28,12–13		77		App 3
Ez 36,26	110			
Dn 12,1		31		45
Zch 9,9			1	
Mal 1,2–3		17		35
Jl 2,12	51, 53			
Am 4,12	1			
Mi 2,13	106			
1 Mach 2,51		35		49
1 Mach 10,65–66				51
Mt 2,1	25			
Mt 2,2	28	57		
Mt 2,11	24, 27			
Mt 4,1	55		18	
Mt 4,2	56			
Mt 5,20	134			
Mt 5,22	135		45	
Mt 5,23	136			
Mt 6,16	52			
Mt 6,24	159		54	
Mt 6,33	161, 162			
Mt 7,7		83		
Mt 7,14		23		39
Mt 7,17			47	
Mt 7,18	141			
Mt 7,19	140, 142, 172			

bibl. místo	KázDzikTemp	KázDzikSct	Peregrin temporál	Peregrin sanktorál
Mt 8,1	35			
Mt 8,2	36, 37		12	
Mt 8,23			13	
Mt 8,25	38			
Mt 8,26	39			
Mt 9,1	40			
Mt 9,2	173		58	
Mt 9,6	171			
Mt 9,9		29		44
Mt 9,18	185		63	
Mt 9,25	186			
Mt 11,2	8, 9, 10, 11		3	
Mt 13,24	42		14	
Mt 13,27	41			
Mt 13,44		14		33
Mt 15,22	57		19	
Mt 15,23	59			
Mt 15,28	58			
Mt 16,19		11		31
Mt 18,28	179, 180		61	
Mt 18,34	181			
Mt 20,1			15	
Mt 21,1	69 (srov.)			
Mt 21,5	2, 3, 4			
Mt 21,9	71, 72			
Mt 21,25			1	
Mt 22,2			59	
Mt 22,4	174			
Mt 22,11	175			
Mt 22,16	183, 184			
Mt 22,19	182		62	
Mt 22,36	170			
Mt 22,37	169		57	
Mt 24,15	188			
Mc 6,17		24		
Mc 7,32	153		51	
Mc 7,33	152			
Mc 8,2			46	
Mc 16,6	79			
L 1,13		9		30
L 1,28		70		21
L 2,10–11	16	49		
L 2,12	17			
L 2,21	21, 23	56		

bibl. mÍsto	KázDzikTemp	KázDzikSct	Peregrin temporál	Peregrin sanktorál
L 2,22		62		15
L 2,33	19			
L 2,34	22		7	
L 2,35	20			
L 2,42	29			
L 2,46	30		10	
L 2,48	31			
L 5,1			44	
L 5,3	137, 138, 139			
L 5,5	131			
L 5,8	133			
L 6,36	128, 129		43	
L 6,38	130			
L 7,11	163, 164		55	
L 7,15	165			
L 8,5	45		16	
L 8,15	46			
L 10,23	154		52	
L 10,27	155, 156			
L 11,10	102			
L 11,14	60, 62		20	
L 11,15	61			
L 14,1	167		56	
L 14,4	168			
L 14,9–10	166			
L 14,16	74, 122, 123, 124	3	41	
L 15,1	125		42	
L 15 1–2	127			
L 15,10	126			
L 16,1	143			
L 16,2	145			
L 16,9	144		48	
L 16,19	114, 116			
L 16,22	115			
L 16,25			40	
L 17,12	158		53	
L 17,13	157			
L 18,9–10	149		50	
L 18,13	150, 151			
L 18,31	48		17	
L 18,35	50			
L 18,41	47, 49			
L 19,1–2		88		

bibl. mÍsto	KázDzikTemp	KázDzikSct	Peregrin temporál	Peregrin sanktorál
L 19,41	146, 147, 148		49	
L 21,25	6		2	
L 21,27	5, 7			
L 24,29	81, 82, 83		26	
L 24,34			25	
L 24,36.40	84, 86		27 (L 24,46)	
J 1,19			33	
J 1,23	13		4	
J 2,1	34		11	
J 2,3	32			
J 4,46	176, 178		60	
J 4,49	177			
J 6,2–3	63			
J 6,5	187 (paraf.)		64	
J 6,9	64		21	
J 6,11	65			
J 8,47	66			
J 8,59	68		22	
J 10,11	88, 89, 90		29	
J 10,12	91			
J 12,26	119, 120			
J 13,15			24	
J 14,23		87		
J 14,26	108	85		
J 15,5		48		4
J 15,14		6		28
J 15,16		34		48
J 15,26			35	
J 16,4	95, 96			
J 16,5			31	
J 16,6	94			
J 16,16			30	
J 16,20	92, 97			
J 16,23	98			
J 16,24	99, 100, 101		32	
J 20,19			28	
J 20,22–23	87			
J 20,27	85			
A 1,11	104			
A 1,24		67		18
A 2,4	109			
A 6,8		51		6
A 9,15		61		14
R 11,33	113			

bibl. mÍsto	KázDzikTemp	KázDzikSct	Peregrin temporál	Peregrin sanktorál
R 12,15		36		50
1 C 9,24	43, 44			
2 C 6,2	54			
G 6,8	160			
E 4,30			38	
E 5,25	33			
E 6,11		74		23
Ph 4,4–5	12, 14, 15			
Tt 3,4	18			
Hb 7,26		82		App 4
Hb 9,13–14	67			
Hb 11,5		5		App 5
Hb 11,33		58		11
Ja 1,12		18, 63		
Ja 5,16	103			
1 P 2,11	93			
1 P 4,7	107			
Ap 2,7		60		13
Ap 7,2				App 8
Ap 10,1		75		App 2
Ap 11,4.6		10		
Ap 12,1		43		55
Ap 12,14				App 9
Ap 14,1		53		8
Ap 19,7				16
Ap 21,5			8	

Příloha E:
Transliterovaný přepis dzikovského sanktorálu
(KázDzikSct)

Ediční poznámka

Transliterovaný přepis staročeských dzikovských kázání¹ vznikl za podpory materiálového i softwarového vybavení *oddělení vývoje jazyka* Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.,² v předložené edici zveřejňujeme podobu před konverzí do xml.³ Předkládaná transliterace s některými prvky paleografického přepisu byla primárně pořízena pro analýzu pravopisné stránky, a třebaže nebyla zamýšlena jako součást vlastní edice (viz přílohu F), je do jisté míry možno ji takto využívat i nadále, alespoň do zveřejnění kopie rukopisu.⁴ Co se týče zásad přepisu, z původní grafické stránky nebyla zachována dvousloupcová struktura ani dělení slov, text je tedy přepisován in continuo, rovněž mezislovní hranice jsou upravovány zpravidla podle dnešního úzu. Naopak, zachována byla veškerá v rukopise naznačená interpunkce a dále rozdíl mezi malými a velkými písmeny včetně jejich případného **zvýraznění rubrikou**, ačkoli ne vždy lze s jistotou rozhodnout, zda jde o písmeno malé či velké (využit je znakový styl „iniciála“, třebaže o iniciálu v pravém slova smyslu nejde, tento styl se ovšem nejvíc vizuálně blíží předloze a umožňuje tak snazší orientaci při práci s ní).

Obsah rukopisu je kompletně zachycen prostřednictvím lineárního přepisu, přičemž veškeré přípisky meziřádkové i marginální stejně jako v rukopise podtržené či škrtnuté úseky a jakékoli opravy jsou komentovány prostřednictvím **fialově podbarveného edičního komentáře**. Veškerý latinský text je **orámován tenkou černou linkou**, marginální polské překlady nadpisů dopsané v 19. století jsou proznačeny jako přípisky, tj. fialově. Chybná místa opomenutá korektorem ponecháváme bez komentáře, odstraňujeme je až v transkribovaném přepise (pro aplikované transkripční zásady viz třetí kapitolu disertační práce). Podle pramene jsou naznačeny **hranice folií** a **podnadpisy**, v prameni zvýrazněné často rubrikátorem. Podle rukopisu je dále zachována distribuce dlouhého *f* (ve fontu Times New Roman kód 017F) a kulatého *s* a dále užití zkratk, které nejsou rozepisovány (pro pravidla přepisu zkratk v latinském a v českém textu viz kapitolu 3.2.1.5 disertační práce), ale jsou napodobovány za využití funkcí programu MS Word: horní indexy dle rukopisu: ^v = -mu (koncovka), ^o = -ho (koncovka), dále např. ewange^{ta} (evangelista), magda^a (= Magdalena), mag^{na} (= Magdalena) atp. Další nestandardní znaky jsou zachyceny prostřednictvím znaků fontu Times New Roman a Titus Cyberbit Basic,⁵ pro práci s prohledavatelým pdf souborem uvádíme kódy jednotlivých znaků dále.

¹ Rkp., Kraków, Biblioteka Jagiellońska Uniwersytetu Jagiellońskiego, sign. Przyb. 177/51.

² Při vzniku práce byly využity zdroje *Výzkumné infrastruktury pro diachronní bohemistiku* (RIDICS, <http://vokabular.ujc.cas.cz>).

³ Konvertovaná podoba je zveřejněna v Edičním modulu transliterovaných textů na stránkách *Vokabuláře webového* [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/modules/transliterace>](http://vokabular.ujc.cas.cz/modules/transliterace). Citováno dne 26. 9. 2016. Pro náležité zobrazení je zapotřebí instalace fontu TITUS Cyberbit Basic, viz pozn. č. 5. Transkribovaná podoba tvoří přílohu F, v konvertované podobě je zveřejněna v Edičním modulu transkribovaných textů na stránkách *Vokabuláře webového* [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/modules/edicni>](http://vokabular.ujc.cas.cz/modules/edicni). Citováno dne 26. 9. 2016.

⁴ Digitalizovaná kopie rukopisu je zveřejněna ve formátu pdf od roku 2016 na stránkách *Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa* [online]. Dostupné z [www: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra>](http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra). Citováno dne 26. 9. 2016.

⁵ Pro více informací ohledně instalace fontu viz *Thesaurus Indogermanischer Text- und Sprachmaterialien*. Dostupné z [www: <http://titus.fkidg1.uni-frankfurt.de/unicode/tituut.asp>](http://titus.fkidg1.uni-frankfurt.de/unicode/tituut.asp). Citováno dne 26. 9. 2016.

Times

- • (kód 2022) = univerzální zkratka pro zachycení slov zkrácených vypuštěním několika posledních písmen, případně několika písmen uprostřed slova, tečka v rukopisu není, nahrazuje však obtížně zachytitelnou písařskou zkratku, nečastěji oblouček nad několika písmeny, příp. celým slovem; např.: *Salom, nebes, kralo, am, magd, bartog, dad, ihs, ihus xps, ihus x, ihu, ihe, xpa, xpu, xpe, t, tocz, f, S, d, ff, proff, g* atp.
- ē⁶ (kód 0113) = -em-, -ém-, -en-
- ō (kód 014D) = -óm-, -om-, -on-
- ā (kód 0101) = -an-, -ám-, -am-
- ū (kód 016B) = -un-, -um-

Titus

- ꝑ (kód E67D) = -pro-
- ꝑ̄ (kód E664) = -pra-, -prá-
- ꝑ̇ (kód E66A) = -při-, -per-, -pr-
- ? (kód 0294) = -us
- ð (kód E449) = -bri-
- ð̇ (kód E6EA) = -tri-, -tr-, -tra-
- ŷ (kód 04EF) = -ým-
- Ɔ (kód 03FD) = -con-
- đ (kód E477) = -der-
- ḟ (kód E4EF) = -for-, -far-
- ï (kód E544) = -ri-
- ċ (kód E470) = -cer-
- κ (kód 03BA) = etc.
- ə (kód 0259) = et
- " (kód 02DD) značí korekci slovosledu
- z = -m-

⁶ Namísto vlnovky, která se objevuje v prameni, používáme důsledně vodorovnou čárku nad daným grafémem.

Text edice

124ra Benedicat nos d̄s d̄us nr̄ • ə bndicat • nos d̄s Et metuant eum omēs fines terre latinský text
přetržen rubrikou

Tato flowa genz fem ga p̄powyedyel • latynfkym hlaholem • ta fe pyšfy w zaltarzi a ta fe czešky
wykladagy takto • **P**ozehnaġ našš • buoh buoh nas • a pozehnaġ nas buoh a boyte fe gehu wfecny
konczy zemye

¶ w tych flowyech wczy nas **S** • Daudid přetrženo rubrikou czšo mame wyerzyty a czšo zadaty
Nebo zagifte den šlawnyġt bozych hoduo trfykrat do roka czštyme

¶ **P**rwe chwalyme oczše wfemohutyeho na bozye narozenye neb na wanocze • a p̄to ze gešt raczyl •
k nam poššlaty šyna šweho

¶ **D**ruhe chwalimy šyna bozyeho na welyku nocz p̄to ze ny šw šwatu krwy wykupyl • a dyabla
potupyl • a wycznu šmrt šhladył •

¶ **T**rřetye chwalily šime **S** • **D**ucha • w šyz nedely na letnytye p̄to aby ny šw mylošty oššwyetyl • az
by nyekto pak rzekl • kdyz troy hod bozy ššwyetye tehda šu trššye hodowe p̄toz dnešny den
chwalyme **S** • **T**royczy w gednotye • to gešt oczše y šyna y šwateho ducha aby každyġ potom
wyedyel • ze ty trššye otecz šyn **S** • duch • gešt wše geden buoh • a to flowe **S** • trogycze **T**ake flowa
ta zpyewaly šime na gytršny • a chtyel bych to rad wyedyety • by ge každyġ czlowiek vmyel • gešt
welmye dobra modlytwa a dobre zehnanye • ale w tom trfykrat buoha menugye • chtye nas
nawczyty czšo mame wyerzyty **N**ebo dye **S** • **R**zehorz **C**zlowiecze mas wierzyzy • ze gešt buoh
otecz buoh šyn / buoh • duch šwatyġ a ty trfy ošoby ġfu geden a prawyġ buoh a to ma wyerzyty
každyġ czlowyiek • ktoz zada špašen byty **O** tom • ze otecz šyn a **S** • **D**uch gešt geden buoh / mame
pšano na mnohych myeštech • švateho původně *štareho*, nad *t* je zapsáno *v* a *r* je přepsáno na *t*
pyššma w štarem zakonye

¶ **N**agprwe na štworzeny prweho czlowyeka powyedyel • buoh oczšy k šynu a **S** • **D**uchu /
Wczynme czlowyeka k uobrazu a ku podobenštwy naššemu / toho gešt nemluwyl k angelō any
kteremu štworzeny / neb štworzenye nemoze nyczš štworzyty **A** p̄toz kdiz gešt rzekl • vczynme
czlowyeka wkažal • **124rb** nam **S** • trogity **A** kdyz gešt rzekl k našemu podobenštwy • wkažal
gednotu **S** • trogycze

¶ **D**ruhe znamenye mame angelške / gešto yšayas šlyšal • ano angele w nebeššych zpyewagy •
a rzkuče šwatyġ **S** • **S** • hošpodyn / buoh nas / **W** tom znamenawa fe **S** • trogycze • ze trfykrat ššu
rzekly šwatyġ / **A** w tom gešto dyegy hošpodyn buoh nas • znamenawa šye p̄wa gednota
Swyedeczštwye take šyna buozyeho • na to mame gešto gešt powyedyel • šwym apoštolom • a rzka
Dyete po wfem šwyetye a krřczyete wfychny lydy • we ymye oczše y šyna y **S** • ducha • w tom gešt
došty **S** • trogycze wkažana

¶ **T**ake muozem myety šwiedeczštwye • na mnohem štworzeny prwe na študnyty od nyez de potok •
a potom bude rzeka • awšak gešt wždy gedna woda • **T**akez otecz a šyn a šwaty duch gešt wše geden
p̄wyġ buoh

¶ **D**ruhyg przyklad mame na ohny w nyemz gefť trogye wycz ohen horkoft a ſwyetloft · awľak gefť gedn ohen **T**akez na ſlunczy · gefť ſwyetloft poprľek a horkoft **A**wľak gefť gedno ſluncze **T**akez otecz ſyn ſ• duch gefť gedn buoh

¶ **O**pyet gedn myſtr **A**uerois p̄wy ze naſe duſe ma trogy wycz w ſoby **R**ozum pamyet a woly · awľak gefť gedna duſe **T**akez we trſech ofľobach / gefť gedn buoh / nerozdyelnyg **I**akoz p̄wy Myſtr přetrženo rubrikou Ioſies přetrženo rubrikou **N**emame rzety by byly trſlye bohowe ale gedn buoh · p̄ gednotu bytenſtwye a p̄ trſly ofľoby / **W** tom p̄wem bozſtwye **O**pyet p̄wy myſtr **A**uerois **H**rom a rozedrzenye a blyſľkanye oblaka / wſye ſye zagedno ſtane **W**ľak nagprwe blyſľkotu wrzryme potom hrom wſlyfyme / **A** to gefť potom / **Z**e mozem ſpyeſſe wrzryety nez vſlyfety **T**akez buoh otecz hrzmy ſyn bozy blyſľka duch **S**• zazeħugye a wſe gedn buoh a gedno bozſtwye / a w to mame ſproſtne wyerzty / a newelmie 124va ſye o to hadaty / neb czaſto ſwadytel **S**• troycze bywa potupen **I**akoz ſe bylo przyhodylo gednomu myſtru · genz wyſed z myeſta · chtyſe zwyedyety nyczſſo o ſwateg trogyty a wymyſlyty · **T**ehda wrze gedno dyetye ſtogytye podle wody ano dyela dolczek ſw nohu y otaza geho czemu to czynys wecze gemu diecze chty tuto wodu wſechnu w tento dolczek wlety myſtr gemu wecze nepodobna gefť to wycz **I**dyecze wecze **S**pyeſe ga to vczynym nez ty to wymyſlys czſozs zamyenyl · o ſwate trogity

¶ ptoz nechag toho hadanye · a wyerz p̄wy v buoh ze otecz ſyn a **S**• duch gefť gedn buoh / ptoz kazdy czlowiek ma naſľedowaty na **S**• trogyty trogy wycz

¶ **P**rwe na oczſy ma naſľedowaty ſyľnoſty · kterak ſyľnoſt ſye oczſy przyrownawa · aby nebyl · czlowyek gako treſť kteraz ſye przed maľym wyetrem trſaſye zagyſte czlowyek nema ſye tak welmye podtečkováno trſlyeſty przed maľym powyetrſym ale ma byty gako twrdyg ſľup · genz ſe zadnemu wyetru nehne **A** ptoz ktoz opuľty boha oczſe / ten ztraty wſechnu ſyľu p̄ime buoha abychom byly ſilny boyowaty p̄ty ſſwym neprſatelom wydomymy y newydomymy

¶ **D**ruhe mame naſľedowaty na ſſynu · bozy / mudroſty · a tey mame od neho zadaty / ze gye ſamy od ſebe nemozeme myety o tom mame przyklad o kraly **S**alomunu kdyz gemu buoh wecze **P**ros na mnye czſoz chtyſe **T**ehdy on nepoproſy kraſy / any zbozye / any dluheho zdrawy / gedno p̄ſy ſoby mudroſty **A**le zagyſte tey mudroſty nemyel geho ſyn **R**oboam genz ſwym blaźnowſtwym / deſſet czeſty ſweho kralewſtwye ztratil na marginu ſtejnou rukou · ze nechtiel rady ſtarſych poſľuchaty · kterzyz gemu radyechu aby byl myľoſtywyg chudym ſwym zemenom **A**le poſľuchaſye rady mladſych lydy / kterzyzto byechu w rozkoſſy wzchowany / a nyczs zleho nepokufely **T**akez dewiet czeſty 124vb ztratil nebeſſkeho kralewſtwye a ztraty · toczyz dewyēt kuoruo angeliſſkych · ktoz nechtye poſľuchaty ſtarſych rady / kazateluo cznych gedn ſtaryg radcze gefť Izayas genz powyedyel a rzka **O**ſtawſe ſwich na marginu ſtejnou rukou wſech zlych zloſty · ſkrze ſwatu zpowyed obracme ſye k hoſpodynu · ſkrze ſwate pokanye **P**oproſimez hoſpodyna · aby nam raczyl · daty mudroſť abychom · vmyely buohu ſľuzyty · a wſeho ſye zleho chowaty

¶ **T**rſetye mame naſľedowaty **S**• **D**ucha w dobrotye · abychom byly dobrzy gynym / a ſcedrzy chudym · almuznu dawagytye · gakoż gefť **S**• **D**uch ſcedr w ſwych ſwatych ſedmy darzyech **A** od nyeho take mame zadaty pozeħnanye gakoż gefť byl pozeħnan **I**acob paťarcha genz myel dwoge pozeħnanye · gedno od oczſe a druhe od angela **S**krze nye ſye znamenawa dwogye pozeħnanye ſwatych

¶ **P**rwne myloftywe

¶ **D**ruhe sławne

¶ **P**rwym pozeħnan bywa człowyek zde na temto słwyetye

¶ **D**ruhym na onom słwyetze

¶ **O** prwem mame pľano w rodnych knychach · geřto **I**ľaac pozeħnal řwemu řynu **I**ľakobowy a rzka **D**ag tobye buoh dořty rořřy nebeřřke / a czřřnořty zemřřke **S**krze rořřu nebeřřku / znamenawa řye bořřtwe / a řkrze tucznoř zemřřku / znamenawa řye cłowyeczřřtwe bozye / gako by rzekl **D**ag tobye buoh z řřwey mylořty wře dobre / a mnořřtwe czřřnořty

¶ **O** druhem ře tudyez czte / ze tyz ľakob ř angelem bogowařřye / tyelu na tomto mřřře inkoustem přeřřkrtnuta dwe přřmena, jřř neřitelna nocz az do gytra / az geho muřy angel pozeħnaty / a to pozeħnanye bylo dywne · gehoz oko newydyelo / anyz wcho řlyřalo wřak gemu **A**ngel meno řpyenyľ a rzka **słowa a rzka na marginu stejnou rukou** wyeczř nebudes řluty **I**ľacobem ale **I**ľraheel bude meno twe **I**ľraheel słowe muz wydyew **přvodně wydyw, e nadeřřano stejnou rukou** boha řto ze w nebeřřych nebudes wyeczze bogowaty / řty chrzyeħuom ale bude v wyeczřnem a w weřřelem wydyeny buozye za to pozeħnanye řpyľ gedem oczře řweho a rzka **D**alř my zemy řuchu / řpy tebe dag my mokrzeřřy / mog **125ra** otcze myľy **S**krze toho řřbu znamenawa řye wyerynyg krzeřřan / genz ma řpyty otcře nebeřřkeho a rzka / **D**alř my zemy řuchu / tocz zbozye na temto słwyetye · řpy tebe dag my zemy mokrzeřřy · tocz• nebeřřke pozeħnanye **A**le wyezme komu bude dano to nebeřřke pozeħnanye / zagyřte pateru ľydu

¶ **P**rwe kterzy rodcze myľy / a czřřye toczyz oczře a materz / a netolyk czeľřtne · ale y duchownye / yako kazatele a zpowyedľnyty gakož řpy kral **S**alomuon a rzka **C**zyt oře a materz at przyde pozeħnanye ot buoha · gakož geřt byl · **I**ľaac pozeħnan od řřweho otcře abrahama řto ze geřt czřřyl · řwe rodcze · a gych wzd y pořřluchal · **I**ľakož ře czte o nem ze řel / po řřwem otcřřy na řmrt řw kdyz geř chtyeře **A**braham buohu na czeřř obyetowaty / řto řye czte o nem przyzeħnal buoh yřakowy az řye byeře rozbohatyel · przyeľyř mnoho **P**ořřře hořřpodyna byħom mohly buoha otcře tak myľowaty a czřřty a pořřluchaty / abyħom przygyeľy od neho pozeħnanye · zde y na onom słwyetye

¶ **D**ruhe dano bywa pozeħnanye tyem kterzy ř buoh almuznu czynye gakož vczy **S**alomun a rzka ztyehny řw ruku k ĸudemu · a przygmes pozeħnanye bozye **I**ľakož czynyl · **T**obias **G**enz ř řw almuznu byl pozeħnan od buoha / ze geř ořřwyetyľ buoh na geho oczy / genz byl ořřlepen mnoho czalřřuo / řto kto chtye byty pozeħnan od buoha / ten ma almuznu dawaty ĸudym / z řřweho řřatku

¶ **T**řřetye bywa dano pozeħnanye wyerynym kazatelom / a tyem wřem kterzyz k dobremu ľydy przyřřwgy / a przywodye a łowie duřye buohu gako łowczy zwyeryzata gakož řľac **stejnou rukou na marginu na pravě straně sloupce za slovem gakož** ľakob **stejnou rukou na marginu na levě straně sloupce před slovem powyedyel** powyedyel řwemu řynu **E**ľau a rzka wezmy řwe odyenye / a gdy na pole / a włow my neyczřo poгыeřty / a damt řwe pozeħnanye **S**krze yřřaka znamenawa ře kral nebeřřkyg **E**ľawowy toczyz kazatelowy aby łowyl · duřřye ľyďřke / bozym řłowem **125rb** řkrze nyz by przygal buozye pozeħnanye

¶ **C**zwarte dano bywa pozehnanye tyem kterzy fwytyezye / nad ffwymy neprzately **T**o mame vkazano w ftarem zakonye na panye **I**udith kteraz gefť fwytyezyła nad ffwym neprzetelem **O**lof nem byla pozehnana od buoha y od lydy **T**akez duřfye wierna kdyz fwytyezy nad dyablem / a przyde do nebes / bude przygata welmye myle a bude pozehnana od buoha y ode wfłech fwatych **P**oprosfmez buoha abychem fwytyezyly tak nad ffwymy neprzately aby duřfye naffye mohly dogyty do kralewfłtwe nebeřłkeho

¶ **P**ate bywa dano pozehnanye tyem kterzy hnyewnyky řmyerzogy · o tom mame przyklad na gedney panye gyez rzyekachu **A**bygahel · kdyz vřlyfye ze by gegye muz Nabal rozhnyewal byeffye krale **D**auida tu hned nabrawf y chleba a wyna / y gide pty kraly dawydowy / y pfy geho aby raczył odpufyty fwog hnyew gegyemu muzy **N**abalowy / an vřlyřal gyegye přbu / y odpufyty gemu / a zywy geg **A** pto byla od neho pozehnana / nazwana **T**ake kazdyg ktoz myerzy hnyewnyky przygme pozehnanye w nebeřłkē kralewfłtwe

¶ **T**ake bywa dano pozehnanye tyem kterzyz buozye původně *buofy, ř* přeřpsáno na z, koncové e nadeřpsáno stejnou rukou kazanye czynye **I**akozto **M**oyřes powyedyel w ftarem zakonye a rzka **B**udete ly czynynty buozye przykazanye kterez ga wam dnes przykazogy / przygdu na wy tyto pozehnanye ze budete pozehnany na kazdem myeřfye / na kazdyg czas / y na kazdey wyeczy / zde y na onom fwyetye / a potom waffye duřfye pozehnany budu w nebeřłkem kralewfłtwe **G**ehozto mnye y wam dopomahag otecz a fyn a **S** · **D** · wfłe geden hořpodyn **W**řtantez wzhoru aby nas ř · trogycze raczyła pozehnaty fw fwatu moczy **P**ozehnayme fye wfłechny a rzkuoze **P**ozehnana bud **S** · trogycze slova *Pozehnana bud S trogycze podteřkována* **P**ochwalena bud ř · troycze nynye y na wyeky **O**tecz a fyn **125va** a řfwaty duch wfłe geden hořpodyn **P**ochwalen bud otecz / genz nas gefť řtworzil / a řřłfnye na řfwyetye zplodył · **P**ochwalen bud **S**yn buozy genz p ny řw fwatu krev pplył · **A** od wyeczneho zatratyeny nas wykupyl · **P**ochwalen bud duch ř · genz ny řw myłofly offwyetyl / a naffye duřfye hrzyefne obzywyl · **P**ochwalena bud řfwata trogytye buoh w gednotye · genz naffym duřfym nebeřłke kralewfłtwe przyřyltal · aby ny k řwe myłofly przygednal nad řásti przy nadeřpsáno stejnou rukou *gal* ale řást *gednal* neřkrtnuta

Benedicam? patrem ꝑ filiū cū řto řpu κ latinský text přeřřžen rubrikou; na marginu mladři rukou: pro Festo SS. Trinitatis

Dnies fwyetymy hod řlawnyg a duořłognyg ř · trogycze · to gefť oteczf a fyn a řfwateho ducha / wfłe gednoho hořpodyna

¶ **T**o flowe řwata trogytye · otecz fyn a ř · duch / to gefť geden buoh · genz ma řřly mena · awřak gefť geden buoh · gehoz mame dnes chwalyty · gakoř w tyechto řlowyech wczy nas řwaty rzehorz a rzka pochwalme oteczfye a fyn a ř · ducha / neb tento hod gefť buozy / a pořłledny řwatey trogycze · gefťo gyř na kazdu nedely my knyzezy řfwate mřfye slova *my knyzezy řfwate mřfye* připsána na marginu stejnou rukou mozem řluzyty od řwatey trogycze az do adwenta

¶ **W** tyech řlowyech mame znamenaty trogy wyecz

¶ **P**řwe pcz mame chwalyty ř · trogyty

¶ **D**ruhe kterak mame chwalyty

¶ **T**řzetye kty mame chwalyty

¶ **O**řwem mame znamenaty / ze řme myely trogye welyke buozye hody

¶ **P**rwe na wanocze myely sime buozye narozeny / a tu sme chwalyly otcze buoha nebelkeho ze gest raczyl sweho syna pollaczy / nam na wykupenye

¶ **D**ruhe hody gfw na welyku nocz · a tu chwalyme syna buozyeho · ze p ny sw swatu krew plyn a na krzyzy za ny vmrzal · a nalfye przedky z muk wykupyl · a wital z mrtwych / na nebesa wstupil

¶ **T**rfetye hody gfu byly na swateho ducha · ze gest raczyl wfy krzeftanstwo · fw mylofty ofswyetyty · a rozlyczne lydy po wfem swyetu w gednu wyeru sfebraty **A** dnes **125vb** pak mame chwalyty wfecny trzy spolu w gednotye **O**tcze y syna y swateho ducha

¶ **O**tcze mame chwalyty p trogy wycz

¶ **P**rwe ze buoh otcz nebeskyg · gest nas wfec stworzytel · dal nam tyelo a duffy / tyelo dobrze zposobene · a duffy czyftu a mudrofty naplnyenu · **Z**namenag kazdyg / by komu ruku vtaly · czfo by ten czlowiek dal · ktyby gemu gy kto nawratyl · nebo opyet ktoz oka nema · czfo by dal · zlatta a strzyebra · by mohl zaslye zdrawe oko myety **K**terak by ty tomu dyekowal · kto by tye od smirty wykupyl · to wyedye ze by gemu welytye dyekowal · a sluzyl by gemu / a wzdy by geg welytye chwalyl · ptoz dnes chwalyty mame otczye nebeskeho / ze nas gest tak czstnye stworzyl · a sfobye tak podobny wczynyl · **N**ebo kterzy nechtye z toho buohu dyekowaty · any gemu sluzity · any gehu chwalyty tyem buoh odgyrna zdrawy / y wlye dobre

¶ **D**ruhe mame chwalyty buoha otcze ze nam dawa wfecnu potrfebu na tomto swyetye

¶ **P**rwe nam dal zemy na nyez fye nam rody trawa a obyle a owocze a potrfeba czeleftna **podtrženo tužkou** **N**a nyez przebywamy a domy fobyne czynimy

¶ **D**ruhe nam dal wodu · abychom fye zemy krmyly · a wodu napagely / z nyez mame ryby · a gy fye vmywame / bez nyez nykoly nemozem zywy byty

¶ **T**rfetye dal nam powyetrnye / aby nam decz przynafelo · a tyem dychamy · a bez neho nemozem byty · gako ryba bez wody

¶ **C**zwrtwe dal nam ohen / abychom fye ohrzyewaly · a gyefty fobyne przy nem przypowaly

¶ **P**ate dal nam nebesa aby nam sluncze / a myesfycz / a hwyezdy / na zemy swyetyly / neb bez swyetofty nestal by czlowyek za nyczs

¶ **S**efte dal nam angely · aby nas ofstrzyehaly · ode wfy zle potky dyabelske

¶ **S**edme dal nam ptaczftwo / a zwyzzata / abychom gednyech pozywaly / a druhymy fobyne dyelaly a potrfebu fobyne czynily **R**ozumyeg tomu kazdyg / ktyby kteremu z nas nyekto dal darmo / kraw nebo kuon / nebo lan dyedyny / neb forberg nebo wes · kterak by ty gemu dyekowal · a rad by gemu sluzil **126ra** a snaznye by geg nade wfecny chwalyl · **A** czfoz pak dnes mas chwalyty hofpodyna at by dal potrfebu tyleftnu **podtrženo tužkou** · do twe smirty

¶ **K**tyz lyde p malu wycz / tyely den dyelagy · az gedynego g• przelf den robotygy / czfoz pak ty nechtyes buoha chwalyty any na malu chwyly nechtyes **původně chtyes, písmena ne nadepsána stejnou rukou** gemu posluzity · by fye vtekl na bozy mly ptoz chwalme buoha a plime gehu at nam raty daty dobre leto / a dobre powyetrnye · a myer a pokog za nalfeho zdrawy

¶ **T**rfetye mame chwalyty buoha otcze / ze nam sweho syna ihu• xpa• na wykupenye poslal · nebo kdyz byl **A**dama stworzyl · w ragy y przykazal gemu aby ragy strzyehl · a wfeho owocze pozywal · gedynkeho sczepu buohu nechal · **T**ehdy zly duch przysed k ewie · namluwyl gy · aby ten sczep buozy sczefla a buozye kazanye przerwyla · a ona poslechlly gehu wzala od nyeho gablko y shryzla / a druhe dala adamowy · a tak buoha otcze rozhnyewala / ze gye hned kazal angelowy z ragy wypudyty **A** p ta gablka buoh **na marginu stejnou rukou** hnyewal fye pyet czyfycz leth ·

a dwye ftye bez gedyneho leta · ze bylo buohu welmye ptywno · gych nepoflufenftwy · ze yzadne mylofty buoh lydem newkazal · a mnoho zleho na nye przepufty · a mor / a kazdyg kteryz wmrzel · fel do pekla / **P**otom zbudyw fye ffw mylofty / naffym nezaffluzenym / pofflal fyna ffwheho nam na wykupenye / **H**ledagz kazdyg na ffwemy · ktyby tye kte ftawyly · a wyezenye wfadyly · myfflyetye tye zahubyty / **A** pan twog pofflal tam lyft / a wyppwyl tye z tey nuze wyem to zatyelo / ze by gemu dyekowal · a rad gemu fluzyl · a wzdy geg chwalył / **C**zffo pak buohu mas dyekowaty · a fluzyty gemu · chwale geg bez przelstanye · ze gefł pofflal fyna fweho / aby czrte nefławyly twey duffye any wedly do pekla · ale gffly bezpecz / ze twa duffye / bude w nebeflyech · acz toho budes fam hledaty

¶ **D**ruhe mame chwalyty fyna buozyeho p trffly wyeczy **P**rwe pto ze gefł p ny f nebe ftupyl · na tento zalofny fwyet z nebelkey radofty · a narodyl ffye z fwatey marzye **podtrženo tužkou** · **126rb** przygem na ffye tyelo naffye / przyppwyw fye gako rytyerz ku bogy / chtye ny od wyeczneho zatratyeny wykupyty **R**ozpomen fye czlowyeczce · gakuł gefł fyn buozy myloft vkazal / ze gefł ftupyl · z nebes p tye / na tēto fwyet / wyda ze fye nemohu famy lyde z dyabelskeho offydlu wyppwyty · ze kazdy do pekla gde **R**zekł gefł otczy · y czfo nam to platno bude · ze fme czlowyeka ftworzyly na zatratyeny / nedagme te pochwaly czrtom · byt panowaly nad naffym lydem · poffly mye tam na ffwyet · at ga geg tam od dyabla odpftym · a tak przyfed fem by pftyl gefł nas od dyabla ptoz mame geg chwalyty a dyekowaty gemu z tey mylofty

¶ **D**ruhe mame geg chwalyty ze fye gefł dal na fmrt za ny · a dal fye na krzyzy vmuczty **I**akoz ppwy fwaty Rzechorz **přetrženo rubrikou** **N**yczs by nam nebylo ppfyelo buozye narozenye / by nebylo gehu vmuczenye / fkroze nyez mame wykupenye / **H**ledagz czlowyeczce · kto by tye z ktere nuze wyppwyl / rzeczy dyekowal by gemu / a kto by tye penyezy wyplatyl · tot by gemu rad fluzyl · a kto by tye pak fwym zywotem zaftal · a tye od fmrti wyppftyl · tot wyedye ze by gemu rad dyekowal / a fluzyl / a chwalył · geg / po wfye czaffy / **T**o gefł fyn buozy vczynyl · ze gefł tye wyeczne fmrti zbawyl · a dal fye fam na horzku fmrt za tye · a ffw tye fwatu krwy wykupyl ne penyezy · gefło by tye **podtečkováno** twog wlaftny otecz · any twog fyn tobye nevczynyl / by fye dal na fmrt za tye ptoz podyekugme gemu wfychny dnes za to · a fluzme gyemu naboznye · a chwalmy geg fwymy modlytwamy a pffime gehu at by nas od febe neodluczyl ·

¶ **T**rfetye mame fyna buozyeho chwalyty · pto ze naffeho neprzyetele porazyl · a fwazal · a wfechnu mocz od neho odgal · genz drzyewe mnoho lydem przekazel **A** panowal nad czlowyekem · wfłupugye w lydy / a oflepugye gye · a vmrtwge gye / na gych duffych / a wodye gegych dufe do pekla **T**u gefł mocz odgal fyn buozy · kdyz gefł vmrzel na krzyzy · y fel do pekla y wywedł duffe fwatych otczfu · y fel do nebes · a otewrzel nam nebelke kralewftwy **O** czlowyeczce gaku by ty myel radoft kdyz by wydyel ffwheho wraha przed febu lezyecce / beze **126va** wfye moczy a ffwazaneho a vmrtweneho / tot by gemu dyekowal kto by tweho wraha zabyl · a tye w fwoy duom przygal · a vczynyl by dobre bydlo **T**akez mas dyekowaty dneffny den fynu buozyemu · ze tye zbawyl tweho wraha dyabla · a mas geg chwalyty a fluzyty gemu · zet gefł otewrzel kralewftwy nebelke · a pogal tam naffye przedky k ffoby · pffime gehu κ

¶ **T**ake **S** · **D**ucha mame chwalyty p trfy wyety

¶ **P**rwe ze nas offwyeczugye fw mylofty

¶ **D**ruhe ze ny obzywgye · neb gakoż bez powyetrŝyie a bez dychanye nemoz tyelo zywo byty ·
Takez duffye naffye wmrly gŝu bez **S**· ducha

¶ **T**rŝetye ze naffye duffye dowody do kralewŝtwe nebeŝkeho / ꝑtoz mas znamenaty · ktoz by tobye temnoŝ ofŝwyetyl · a nawczyl tye mudroŝczy a vmrleho tye obzywyl · a tw duffy wedl do nebeŝkeho kralewŝtwe · kterak by ty gemu dyekowal a ŝluzyl y chwałyl by geg nade wfeczko ꝑtoz mas dnes chwałyty ŝ· ducha · a ꝑfyty gehu · aby tye ŝw myloŝty ofŝwyetyl · aby wmyel buohu ŝluzity / a obzywyl tye

¶ **W**mrzel **podtrženo tužkou** lys ŝnad w ŝmrtdlnych hrzyeŝŝyech / a potom dowedl tw duffy do nebeŝkeho kralewŝtwe

¶ **O** druhem znamenagte · ze mame chwałity ŝ· trogyty w gednotye · abychme wyerzylly ŝrdczem · ze otecz ŝyn a ŝ· **D**uch geŝt wfye geden buoh · moczny a wyechny / a prawyg / genz ŝwyety a mraty · a czyny na ŝŝwyetye czŝoz raty y na neby Nebo trŝyie gŝu w gednotye a ta ŝ· trogycze · geŝt ꝑwa gednota · a gedno bozŝtwe · gakoż ꝑrŝtowe ŝlu trŝe w gedne rucze ze geden ꝑrŝt / oddyelen geŝt od drugeho · genz geg moz zatahnuty a ŝkryty bez drugeho · wfak geŝt wzdy w gedne rucze a gedna ruka **T**ez otecz a ŝyn a ŝ· duch gŝu trŝy ofŝoby · awŝak ŝu w gednom bozŝtwe · geden ꝑwy buoh **N**a to mame przyklad · na trŝech wyeczach /

¶ **P**rwe na ŝlunczy · to ma trogy wyecz w ŝoby **P**rwe okruhloŝt a byeznoŝt · ze wzdy byezy na neby

¶ **D**ruhe poprŝlek a ŝwyetloŝt genz poŝŝyela na zemy · aby nam ŝwyetyla

¶ **T**rŝetye ma horkoŝt / gyz nas ŝhryewa · a wlahu dawa · a **nadepsáno stejnou rukou** obŝŝwyeczugye weŝken narod · a zplozugye owocze a obzy**126vb**wgye korzenye **T**akez ŝwata trogycze wzdy geŝt w gednom bozŝtwy kteraz ofŝwyeczuge weŝken ŝwyet **T**a ŝwyetloŝt nebeŝka znamenawa otcze nebeŝkeho · genz geŝt wypuŝtyl poprŝlek na zemy · tocz· poŝlal / ŝyna ŝweho ŝem na ŝŝwyet / aby nam częŝtu vkazal · do nebeŝkeho kralewŝtwe **S**kroze horkoŝt ŝluncznu · znamenawa ŝye · ŝwaty duch · genz ŝhryewa ŝrdcze zmrla od ŝmrtdlnych hrzyechuo a obzywge duffye krzeŝtanŝke · a przywody gye k myloŝty buozye

¶ **D**ruhy mame przyklad na ŝtudnyty · od nyez wychody potok / a wczyny z ŝebe welykyg rybnyk anebo gezero **T**akez buoh otecz · puŝtyl od ŝebe potok / tocz· ŝyna ŝweho · od nyehoz geŝt wyfel rybnyk / tocz ŝ· duch · genz geŝt weŝken ŝwyet zwlazyl

¶ **T**rŝety przyklad mame na ŝŝwyeczy / kteraz ma trogy wyecz w ŝoby · woŝk · knot · a ohen / awŝak ta trogye wyecz ŝlowe gedna ŝwyecze **T**akez otecz ŝyn a ŝ· d· geŝt wfye geden moczny a ꝑwy buoh **N**obo o ŝŝwate troyty neŝŝmyeme wam mnoho / ꝑwyty any ŝmyeme hluboko zabrzyeŝczy / nebo o nye nemuoż yzadnyg wymyŝlyty / **I**akoż ŝe czte o ŝwatem **A**uguŝtynu / kdyz dyeŝŝyie podle morze myŝle o ŝwate trogiczy · y wzrze gednoho pyekneho pacholyka an czyny dolczek na pyeŝku / a to byeŝyie ŝyn buozy **T**ehda gemu ŝ· **A**uguŝtin wecze / czŝŝo to czynys myle dyetye / **A**n gemu wecze / chty toto morze przelyty w tento dolecz / y on wecze / neŝŝnadno to wczynys **A**n gemu wecze / ŝnadnyegye **původně ŝnadgye, písmena nye nadepsána stejnou rukou** to wczynym / nez ty wymyŝlyŝ o d· **nadepsáno stejnou rukou** ŝ· trogyty czŝoŝ poczał ꝑtoz wyerzmye tyele ze ŝ· troytye · otecz ŝyn ŝ· duch / geŝt geden ꝑwy buoh / genz ny ŝtworzyl · a wykupyl · a obzywyl · ꝑŝŝmy gehu at ny pogme k ŝoby · po naŝem ŝkonczyenye do wyeczne radoŝty

¶ **O** trŝetyem mame znamenaty / ze wzdy mame ŝ· trogyty chwałyty zamladu · ꝑto ze ny ŝtworzyl · w muzŝtwe · ꝑto ze ny wykupyl · na ŝtaroŝty ꝑto aby naŝye duffye k ŝoby pogal / **O**piet mame

chwalyty f• trogyty · na kazdu hodynu / ze nam otecz nebeſſkyg dawa potrebu w kazdu hodynu ·
A nas f• **D**uch obzywgye a ofſwyeczugye a ofrzyeha ode w **127ra** ode wfeho zleho **T**ake mame
 geg chwalyty na kazdy rok a na kazdy myeſſyecz a na kazdyg den **A** pime gehu myloſty at nam da
 wfſye dobre · a podtwrdy nas we wfye ſprawedlnoſty · a zbawy ny wfeho zleho a potom aby przygal
 naſſye duſſye do kralowſtwe nebeſſkeho **G**ehoz mnye y wam dopomahag κ

Šmo d corpe x' na marginu mladší rukou: na Bože ciało

Homo quid• fecit cenā magnā et uocā multos

Dnes mame ſlawnyg den a duoſtognyg **S**wateho bozyeho tyela geſto nam ſyn buozy kral nebeſſkyg
 oſtawyl na tento ſwyetye · myeſto ſebe naſſym duſſem na ſpaſſenye · kterež geſt byl dal ſſwym
 apoſtolom na weczery v welykyg czwtwrtek · ſtworzene z chleba · a rzka · **T**o czynte p mu pamyet
 / ktoz to wzrzyte gako bychte mye ſameho wzrzely / kdyz me tyelo przygymate wczynte gako
 bychte mnye ſamemu wczynyly **A** pto ze v welykyg czwtwrtek nemozem tak wczynyty / any
 chwalyty buozyeho tyela · gakoz by toho doſtogno bylo p paſſygye a p buozye vmuczenye ptoz
 wyda to **S**• **V**rban papez wſtawyl geſt tento den / prwny czwtwrtek po ſwatey trogyty / buohu na
 czeſt a na chwalu · a gehu **S**• tyelu · abychom to nahradyly · czſo **původně cz, o je nadepsáno**
stejnou rukou ſme v puoſtce zameſſkaly · ze mnozy gfu prygymaly buozye tyelo v **W**elyky patek
 neduoſtognye · a nenaboznye **A**ny ſu gehu tak wczſtyly · gakz by na to ſluſſalo ptoz dnes mame gye
 wczſtyty ſwymy dobrymy ſkutky · a za to mame kraſſne kolacze od **S**• **V**rbana · ktoz przyde na
 mſſy · neb na gytrſny neb na neſpor · przeſ tyely ochtaw ten bude myety ſto dny odpuſtka · od kazde
 mfye · a od menſych hodyn **C**ztyrzydytety dny ptoz ſam kral nebeſſkyg zuowe nas k ſſwemu ſtolu
A to pyſſye **S**• lucas **přetrženo rubrikou** a rzka **G**eden czlowyek wczynyl weczery welyku
 a pozwal mnohych **T**en czlowiek geſt ſyn buozy / genz geſt przygal p ny czlowyeczeneſtwe naſſye
 · a wczynyl geſt weczery ſwym krzeſtanom · tocz• ſwate obczowane · aby ſ nym obczowaly a za
 gehu ſtolem gedly · a przygymaly gehu f• tyelo a pyly gehu f• krew · geſto geſt plyta za ny · a na tu
 weczery zwal geſt mnohe **127rb** ale ne wfęchny nez gedno doſtogne a nabozne a pokorne

¶ **W** tyech ſlowyech mame trogy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe welyku buozye pokoru · ze ſſye czlowykiem nazyewa · a gſſa buoh moczny a kral
 nebeſſkyg

¶ **D**ruhe gehu ſzczeroſt ze wczynyl welyku weczery

¶ **T**rſetye bozye myloſrdęſtwe · ze raczyl · pozwaty mnohych

¶ **O** prwem mame znamenaty ze ſyn buozy myel czwtweru pokoru na ſſoby **P**rw na ſſwem narozeny
 · ze gſa buoh moczny a ſſwrchny wfak ſye tak welmye ponyzyl · ze ſye wczynyl welmye malym
 dyetatkę **A** gſſa bohaty narodyl ſye w chudobie gſſa radoſt angelſſka · przyſſel w zaloſty · gſa
 ſwyetloſt nebeſſka · narodil ſye we tmnye · gſa kral wfeho ſwyeta wfak gedynu ruſſku byl obynut /
 a na ſſenye w geſſlyczkach byl polozen

¶ **D**ruhu pokoru myel na przebywane ze przebywal mezy lydmy · welmye pokornye · gym
 poſſluhugye · a ſſwym apoſtolom nohy wmywagy · a to byla welyka pokora

- ¶ **T**rfety myel · pokoru neprzetrpenu · ze czŝo gemu laly czŝo fu gemu zyde przymluwały · a mnohe ptywenftwye czynily · **W**fak to wfye przetrpyel · a myle to przechowyl ·
- ¶ **C**ztrwrtu pokoru myel na vmuczeny · ze fye p ny dal dyablu pokuffyety *původně pokuffyty, e* *nadepsáno stejnou rukou* · a zydom muczyty y na krzyzy rozbyty y zabyty a to wfŝye p ny **O** myly hofpodyne gakus ty myel pokoru ze gŝfa tak moczny buoh · nemoczne wzdrawgye · mrtwe krzyeffye · wfak ŝfye tak welmye ponyzyl · zef fye czlowykiem nazwal · a to p trogy wyecz geft wczynyl
- ¶ **P**rwe pto aby kazdy czlowyiek rad gemu fluzyl · a chwalył geg bez przeftanye
- ¶ **D**ruhy mame przyklad · abychom fye wzdychny ponyzowaly · a pty buohu y pty lydem pokorny byly
- ¶ **T**rfety aby fwym czlowyeczŝtwym wczynyl ny wfeczny wczafny ŝwego bozŝtwye · pfme geho at nam da pokoru na naŝfye ŝrdcze
- ¶ **O** druhem **127va** mame znamenaty ze kral nebeŝky vkazal nam ŝcedroŝt na mnohe wyety · awŝak zwlaŝcze na ŝfwe weczery a ta geft trogye weczere
- ¶ **P**rwa byla a druha bywa **A** trffetye bude
- ¶ **P**rwa weczere bozy byla v welyky **C**ztrwrtek · gefto geft weczeral f fwymy apoŝtoly · **W**zem chleb pozehnal · y dal gym a rzka · zagyŝte tot geft tyelo me · **A** wzem kalych f wynē pozehna y da gym a rzka **P**yte z tohoto kalycha wfŝechny · neb zagyŝte tot geft ma krew · geftot bude plyta za mnohe **T**a geft weczere byla welyka trogy wyety
- ¶ **P**rwe panŝtwym a doŝtogenŝtwym · **Z**e gfu tu weczery f kralem nebeŝkym · duoŝtoyny pany ŝwaty apoŝtolowe · kterzy fu byly welykeho doŝtogenŝtwye
- ¶ **D**ruhe krmyemy · ze gych tyelo nakrmyl · fyn buozy · krmy *podtrženo tužkou* tyeleŝtnu *podtrženo tužkou* · **P**otom gych duŝe nakrmyl · fwym tyelem ŝwatym · a napogyl gye ŝfw krwy ŝwatu a drahw **A** to fu welyke krmye · any ryby any zwyrzyna · any zlatto any ŝtrzyebro muoz fye te krmy przyrownaty **N**eb buozy tyelo drazfy geft wfŝyeho ŝwyeta
- ¶ **T**rffetye welyku ŝw moty · ze tyech gyŝtych pyet ŝlow · **Z**agyŝte tot geft tyelo me · od buoha powyedyenych ŝfu welykey moczy · ze kdyz gye knyez dye na ŝfwatey mŝfy nad oplatkem / **H**ned z toho chleba ŝtworzy buozye tyelo tak tyelye gako geft na krzyzy pnyelo a gako na ŝfwyetye przebywalo · a tu fye mnoho dywo ŝtane · ze knyez ŝa ŝtworzenye buozye · y ŝtworzy buoha ŝtworzytele ŝwego · a tu v maŝem chlebye wrzzy buoha mocznego na zemy wrzrys buoha nebeŝkeho **T**yemy ŝlowy wynyma knyez ŝyna buozyeho · z ruku otcze nebeŝkeho pto geft to welika weczere byla
- ¶ **D**ruha weczere bywa na kazdy den · gefto knyezye weczery z buohem · za geho ŝtolem duchow **127vb** wnye na kazdy den · ze takez pwye f nym weczery duchownye · **K**toz przygymagy buozy tyelo · naboznye gakoŝ fu apoŝtole f nym weczery tyeleŝtne *podtrženo tužkou* · a tu dnes pamatugem **A** ta weczere geft zagyŝte welyka **T**ake p trogy wyecz **P**rwe welykym dywem · ze buoh vkaze fye lydem · w twarzy w chlebney
- ¶ **D**ruhe welyku moczy · ze naŝfye duŝfye poŝfily
- ¶ **T**rffety myloŝty · ze naŝfye duŝfye wzdrawy · a wfŝyeho zleho zbawy
- ¶ **O** prwem mame pfano · **K**dyz gedna zena peczyeffye oplatky · a to myŝly · kterak by z toho chleba mohlo byty ŝfwate buozye tyelo a rzkuczy wfak ga ŝama ten chleb peku · **A** tak ŝŝtupy

f prawey wyery · a chodyety po wfem rzymu · pocze tu rzecz mluwyty · by to nebylo þwe buozye tyelo · a tak mnozy lyde v blud wfupychu zwyedyew to fwaty **R**zehorz kaza tey zenye przed fye gyty · a oplatkuo fobyte przynefty kterychz byeffye fama napekla · a ffwolaw wffechen lyd · fwaty **R**zehorz mfy fluzy **A** kdz buozye tyelo wzdwyzye · pfy myleho buoha · aby raczyl ffu mocz vkazaty · a hned ty lyde w tom oplacze fwatem · **W**zrzechu kraffne dyetatko · ano gemu fwaty krzyz na czele · a druhy na prfech / a tak drzye dlugo buozye tyelo · aby lyde wydyle a wyerzily prawye w fyna buozyeho **A** kdz polozy · ten fwaty oplatek na oltarzy · ynhed fye obraty w krwawe maffo **W**zrzewfye ten dyw rzymfity pany · tepru w buoh wyerzychu / a bozye tyelo welmye czftychu wczftyeme gye tak dnes dobrymy ffwymy skutky

¶ **O** druhem mame przyklad na ffwatem **E**lyaffy kdz byeffye geg buoh pofflal na gednu horu · gyez dyechu **O**reb y byeffye welmye vftal a nemoze gyty p welike horko y pade na tyeftye p welyku mdlobu y wfínu pod gednym drzewem **128ra** **A** hned angel · przyffed k nemu y vbudy geg a rzka · dy przed ffye **E**lyaffy **T**ehdy fwaty **E**lyas wzhlede nalyt pokruta chleba · a kalych wody w nyeho w hlawah wzem tu pokrutu y ffnye gy · a tu wodu wypye · y by tak poffylen · ze gyde cztyrzydyety dny a cztyrzydyety noczy · kuffa negeda · y przygyde na tu horu · z nyez geg przyga buoh do ragye k fobyte **T**akez ktoz ffye vmdly ffwymy hrzyechy · zpowyedagye ffye a przygymagye buozye tyelo · a przydes na horu nebefku · a budes f buohem przebywaty pfimye buoha

¶ **O** trffetyem mame przyklad o gednom rytjerzy · genz welmye czftyeffye buozye tyelo **A** kdz lezyeffye na fmrtdlne pofftely v welyke nemoty tehda pfyl · by gemu buozye tyelo daly przygyety · wyda ze gemu zadnyg lekarz nemoze pomoty · y knyez przyffed · da gemu ffwate bozye tyelo · a gakz przyga bozye tyelo ynhed wfata z nemoty · a by zdraw · neb ktoz naboznye przygyma buozye tyelo · a bez hrzyechu · ten obdrzy fobyte zdrawye toho leta pfime gehu x

¶ **A** to mame wkazano w ftarem zakonye na mannye gefto buoh poffydelal zydom mannu nebefku toczyz chleb nebefkyg · cztyrzydyety let na pufty / ze donydz fu ten chleb angelfkyg gedly / yzadny fye z nych neroznemohly / any ktery zyd wmrzel · za cztyrzydyety leth · any fye gych rucho pokazylo / any kteryg neprzytel gym vkodyl · any ktere zwyerze · gedno ze myely wfiffe dobre / czfoz fu famy chtyely **I**akoz þwy fwaty Daudid **přetrženo rubrikou** **C**hleba angelfky gedly lyde

¶ **K**dyz fu zyde myely zdrawye geducze ten chleb nebefkyg / czfoz pak kazdy krzeftan bude myety od buoha zdrawye / ktyz przygyma naboznye tyelo bozye **I**akoz w dneffnym czteny powyediel zydom fyn buozy / a rzka / waffy otczy gedly gffu mānu na pufczy wfak fu potō zemrzely **A**le ktoz me tyelo doftognye przygyma **128rb** ten nawycky zyw bude pfimez gehu at nas zbawy wyeczne fmrty

¶ **T**ake buozye tyelo zbawgye czlowyeka wfyeho zleho / ze kdz gye naboznye przygymas / toho leta budet fye wefty **podtečkováno** dyety **na marginu stejnou rukou** wfye dobre **A** ktere hoz dne wydyz buozye tyelo f praw wyeru / toho dne budes zbawē wfifeho zleho

¶ **O** prwem mame przyklad na gednom katyerzy / kdz v welyky patek przygymal buozy tyelo ffed domuo y wynya gye z uufft y wlozy gye w uly ku wczelam a rzka / **B**oze hledag my tu wczel · **T**ehdy wczely fye gemu tu welmye rozplodychu y wfiffe zbuozye a na kazdy den mnozftwye ptakuo zpyewaffye w tey zahradye / angelfkymy hlaffy **T**ehda **B**yffkup wfaw gednu zytra rano na hodyny vfflyfye ten hlas angelfky y gyde k tomu kaczyerzy / f knyezy a f zakowftwem y otyeze

geho a rzka Mylyg kteru fwatoft w ffwem domu mas **A**n gemu weczce tak ktet by fye v mne fwatoft wzala / **A** kdz tam gydech do zahrady / otwzrechu gedem vl · nalyt wczely wczynyly z woſtku pyeknyg koſtelyk / a w nyem malyg oltarzyk a na tom oltarzyku lezyeffye buozye tyelo **A** kdz ten kaczyerz wzrze ten welykyg dyw ynhed pade przed byfkupem / a zpowyeda fe ſfwych hrzyechuo / a powyedye gemu prawdu · ze ſam byl wlozyl to bozye tyelo w ul · aby fye gemu wczely **podtrženo tužkou** plodyly a kdz geft kaczyerzy tak pſpyelo bozie tyelo czfoz pak krzeſtanu nabožnemu pſfime buoha ˆ

¶ **O** druhem mame przyklad na gednom zadowczyety / kdiz v welyky patek przygymachu krzeſtane buozye tyelo / **Y** on przybyeh do koſtela pocze fye dywyty / ano knyecz dawa kazdemu · pyekne dyetatko · **K**dz to wzrze ten pacholyk zydowſſky · przyſtupy take y przyga buozye tyelo · przyfed domuo y pocze to rozpwyety / y zyde ſſye wtypyechu / ze geft przygymal buozye **128va** tyelo a bogyetye ſſye by fye nekrzſtyl · bychu geg welmye metlamy · a vpalywſſye pecz wfadychu geg w tu pecz · a nechachu gehu tam przelſ tyelu nocz · a chtyetye aby whorzal · a nazaytrſſye odkrychu pecz an pſtrzed nye lezy a ſpy · we zdrawy any mnyetye by vmrzal · wynyachu geg z peczy an ptytyw y pocze pwyty **C**zelu nocz hral ſem ſ tyem dyetatkem gefto ſem geg wczera przygymal · **W**zrzewſſye zyde ten dyw · buocha pochwalychu · a mnozy fye na wyeru krzeſtātku obratychu · **W**yducze ze buozye tyelo ma taku mocz · ze zbawgye ode wſeho zleho **A** **na marginu stejnou rukou** pſfimy myleho buoha ˆ

¶ **O** triffetyem mame przyklad kdz **W**ernyerz oſſoczyl byeffye pana **W**ylema przed kralem · le kral poſſla wylema do wapennycze · aby geg tam y ſſ konyem vpalyly · tehda ten wylem geda tyeſtu wſſyfa ano w gedne wſſy ke mſy zwonye an przygew y ſlyfa mſſy · od ſfwatey kralewny · a wzrzew buozye tyelo · poruczy fye buohu · y doczeka pozehnanye netbagye kralewa kazanye · a w ta dobo nemoha **W**ernyerz doczekaty · kdz **W**ylem v mſſye ſtaſſye · hnaw k wapennykom y weczce gym · wczynyly ly ſte czſo wam kral kazal · any gemſe gey y wvrzechu geg toho **W**ernyerzye y ſſ konyem do wapenycze / ze byl tak kral kazal · kteryz by drzewe przygel aby geg vpalyly y mnyel **W**ernyerz by **W**ylem byl gyz wpalen **T**ehdy potom przygew wylem weczce wapenycznykom **G**yz ly ſte wczynyly czfoz wam kral kazal · any weczcechu gyz **P**owyez tak kraly ze ſime gyz wczynyly **P**rzygew wylem powyedye to kraly / a kral podywy fye tomu ze geg buoh oſtrzyehl ſmrty ptoze toho dne wydyel · buozye tyelo a welmye by nan laſſkaw · **A** ſam kral nykda nykam negel · az drzewe wzrzal buozye tyelo pſfime gehu at nas oſtrzye od nahle ſmrty ſnaznye ˆ

128vb ¶ **O** cztrwtem mame przyklad o gednom myeſczenynu · genz geft nechtyel yzadnyg den gyeſty drzewe nez by buozye tyelo wzrzal a kdz koly ſlyfal gyty z buozym tyelem tehda wzdy pwydyl buozye tyelo **A** kdz po poſſelſtwye pana ſweho gedyeffye po tyeſtye · wzrze za ſſebu gyezdne · a ty gey poſtyhachu / y pogedu ſ nym / an gych otaza · kam chtye gyety a kto by byly · any gemu weczcechu my ſime dnyowe a gedem ſ tebu · abychom tye pwydly · a z twych tye neprzatel wyppodyly · gefto hledagy tweho zywota odgyety **A** kdz to pwyechu geducze ſkroze gedem les **T**ehda ten Myeſczenyn wzrze ſwe trſſy wrahy · any gehu ſtrzyezechu · chtyecz gey zahubyty · mnyecze by on ſam gel · a wzrzewſſe tych ſedm dny ſ nym buogyecze fye wteczcechu przed nymy do leſſa **T**ehdy dnyowe gemu weczcechu pto zes na kazdy den rad wydyel · buozye tyelo a pwydylſ **první l podečkováno** gye myle · wydyels dnes mocz nad ſfwymy neprzately ˆ

a my śmy tye przez les pwoodyly · a potom tw duffy pwoodyme do nebes pime ꝛ at nas buozye tyelo wchowa ode wśeho zleho

¶ **T**rffetye weczerye bude w kralewstwyne nebeskem · to gśu wyeczne hody / **A** to ślowu weczerye · neb gakoż po wśem wśyly · a po wśech hoſtech a po wśyie pcy pany zawyeragy fye na hradye f fw czeledy a weczerye **T**akez kral nebesky po śudnem dny a po naśyie śmrti pogme naśe duśe k śobyie **A** ta geśt weczerye welyka p trogy wyecz

¶ **N**ayprwe p dośtatecznośt · ze nebeska rzyśyie nema nyzadneho nedośtatu · ale ma wśechnu radośt · a wśyie dobre o nyez nyzadnyg nemoz any wyplaty any wyřwyty **N**eb tu budu plne a welmye welyke rozkośyie **O**czyrna bude krmye ſwata trogye wśyima angelśke zpyewanye wśtom buozye chwala duśy nebeska radośt a to budu drahe krmye pime buoha abychme na te weczerye byly

¶ **D**ruhe ꝛ **129ra** mnozſtwyem ze ſe wśeho ſwyeta dośtoiny lyde zberu fye na tu weczerye

¶ **T**rffetye wyeczmośt ze ta weczerye neśkona ſyie wyeky wyekoma · pmez buoha abychom fye f nym na tey weczerye wyeczne radowaly

¶ **O**trfetyem mame znamenaty ze kral nebesky geśt nam mylośtyw · a geho mylośrdenſtwyie nemoz nyzadnyg wyřwyty **N**ebo czfoz nam koly dobreho czyny · ne p naśyie zaśluzenyie / ale p ſwe mylośrdenſtwyie Iakoż pwy ſwaty Paweł **p**ętręeno rubrikou **A** to gśu trfyy buozye mylośrdenſtwyie

¶ **P**rwe geśt tyeleśtne **p**odtręeno tuękou

¶ **D**ruhe duchownye

¶ **T**rffetye wyeczne

¶ **P**rwe ze geśt byl ſam ſtupyl f nebes a wzał mnohe na tu weczerye **A**wślak f nym malo weczerye gedno dwanaźte apośtoluo **A**wślak geścze gedem z nych · to geśt gydas weczerye f nym neduośtognye · a przygał buozye tyelo ſobyie na zatraťenyie · ze po weczerye byezaw · k zydom pdal ſyna buozyeho pime buoha abychom nebyly taczy

¶ **D**ruhe mylośrdenſtwyie geśt duchownye geśto zowe nas duchownye na tu weczerye · abychme f nym weczerye aśy gednu w rok a geho ſwate tyelo przygymaly / a na tu weczerye gdu mnozy lyde czyfyy ſprawedywy mylośrdny pokorny naboźny trpyedlny kagyty · a wśechny geśto dośtognye przygymagy buozye tyelo **T**ey weczerye lyknugy fye ſedmerzy lyde · toczyz Iakomy zawyśtywy tyśloznyty a hnyewnyty · a bozy ptywnyty · a welyty kośtecznyczy a hrzyeśnyty · geśto p ſwe hrzyechy nemohu buozyeho tyela przygymaty **T**yem w ſudnyg den ſam buoh odpowye ſwey mylośty **A** wyzene gye od ſwe ſwatey weczerye nebeske **A** rzka **W**y ſte ſe mnu nechtyely na onom ſwyetye weczerye / any meho tyela przygymaty **T**aket nynyie nechty f wamy przebywaty berzte fye ode mne do horutyeho pekla / **W**ślak gśem was zwał nechtyely ſte ke mnye gyty / ga ſem was pśyl · nechtyely ſte ſe mnu gyeśty / pto gyz wy zte ſe mnu rady byly / ale ga gyz take ſf wamy nechty byty **C**zrtom ſte ſluzyy a **129rb** f nymy ſte fye kochaly / dytez a wyeczne f nymy przebywagte Ach gaka to bude załośt ze otecz nebeskyg buoh wfemohuty bude tak vkrutnyg / ze ſwe ſyny poślle na wyeczne zatraťenyie / a rzka **I**a ſem wam byl na onem ſwyetye mylośtyw chrzyechy wam odpuczezye / a dluho howyegye / a wśyiczku poťrűebu dawagye a wy ſte na to p nyczs netbaly / any ſte chtyely meho kazanye czynyty pśmy buoha abychmy ty nebyly

¶ **T**rřfetye mylořrdenřtwyge geřt wyeczne a to bude w nebeřřych po řřudnem dny / ktyz kral nebeřřkyg przygme k řřoby w řřechny řřprawedlywe / a powede gye do řřweho przyebytku nebeřřkeho / na tu geřt weczery zwal mnohe zydy / a ty gřřu wzhrzely tw weczery **druhé z nadepsáno stejnou rukou** / y take pohany zwal a ty gřřu mnozy neprzyřřly **T**ake geřt zwal w řřechny krzeřřtany / na nyz gřřu przyřřly w řřechny kteryz geho woly czynye / a geřcze mnozy przydu bezczyřřla / az do dne řřudneho a wendu do kralewřřtwyge nebeřřkeho **G**ehoz mnye y wā dopomahag ˆ **W**czřřtyemy dnes řřwate buozye tyelo nabozyne a pokornye řřye gemu poruczme ˆ

Šmo Erazimi • na marginu mladší rukou: Na Święto S. Erazima

Protexifti me dŕs a Ouĕtu malignantiũ ˆ **latinský text přetržen rubrikou**

Tato řřowa pyřřye řřwaty dauid **přetrženo rubrikou** w zaltarzy a rzka **O**branyřřl mye buoze od řřnatku zlobywych **T**a řřowa powyedyel dneřřny den řřwaty **E**rařřym **G**ehoz dnes obchody řřye czeřřt a chwala w nebeřřych / gehoz geřt kral nebeřřky obranyřřl ˆ od řřwych neprzatel / **Z**e geřt mnohe muky myel ˆ awřřřak geg buoh ze w řřech wyřřwyl / ze geřt potom řřw dobru řřmřřty wmrzel

¶ **W** tyech řřlowyech mame trogy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe .pcz geřt buoh obranyřřl řřwateho **E**rařřyma

¶ **D**ruhe kterak gey obranyřřl

¶ **T**rřfetye komu gey obranyřřl

¶ **O** prwem znamenawa řřwatořřt řřwateho **E**rařřyma ze geřt obranyen od řřweho e w řřweho **původně zapsáno od řřweho**, to podtečkováno a na dalřřim řřadku dopsáno **ewřřeho** zleho

¶ **N**a druhem ze myny bozye mylořřrděřřtwy ze geg raczyl obranyty

¶ **N**a trřřetyem řřye wkazugye **129va** zlořřt neprzatelřřřka / gyz geřt byl zbawen řřwaty **E**rařřym

¶ **O** prwem mame znamenaty ze kral nebeřřky obranyřřl řř • **E**rařřyma p geho welyku řřwatořřt / nebo geřt myel trogy řřwatořřt řř • **E**rařřim

¶ **P**rwu na řřwem tyele / genz geřt w czyřřtote przebywal / a zadne pořřřkwřřny na řřwē tyele nemyel / a p tu czyřřtotu řřam buoh gey mylowal / a obranyřřl gey ode w řřech neprřatel ˆ czeleřřtnych **podtrženo tuřřkou**

¶ **D**ruhu řřwatořřt myel na řřwey myřřly / tak ze geřt wzdy na buoh myřřly ˆ a na buozy řřluzbu / a bozy czeřřt plodyl

¶ **T**rřřety řřwatořřt geřt myel na řřwych řřkutczych / ze gřřa byřřkupem plodyl wyeru krzeřřtanyřřřku / a pohany tupyl / a welyku řřczedrořřt wkazawal ze chudym pomahal / a na w řřem tyele wtrpenye myel ˆ ze řřye pořřtyl a řřřřřyl řřwe tyelo / a bdyel na modlytwach / przęřř den a przęřř noc / a welyke nabozyřřtwyge myel pto gey obranyřřl ode w řřyego zleho / czeleřřtnego y duchownyego **I**akoz řřye czte o nem **K**dyz řřwaty **E**rařřym byęřřye byřřkupem w ludykru w tak rzeczenem myęřřtye / tehdy almuznu dawallye a welyku řřwatořřt wkazowallye / ze nemoćne wzdrawowallye / a řřlepe ořřwyetyewallye / a mřřtwe krzřřyęřřye **T**ehdy czyęřřřarz **D**yokleczyan hubyęřřye krzeřřtanyřřřwo / a byęřřye zapowyedyel **přřsmena yel podtečkována** wczynyl ˆ ze ktoz by řřye geho buohom neklanyel aby gey beze w řřyego rzeczy na řřmřřt daly w řřyřřaw to řřwaty **E**rařřym / gyde na puřřcz a bydy tam **S**edm let na lybanřřkey horze przebywagye / a mnohe dywy czynye / ze byly angye řřnym / a ptaczy

gey buozym pokrmem krmyly / a rozlyczna zwyerzata k nemu przychodyechu / a gehu fye noham klanegyechu **T**u gefłt zgewena gehu ffwatofłt na trfech wyecznych

¶ **P**rwe ze f nym angele mluwyly / nebo angele nerady f gynymy mluwyte / gedno f fwatymy

¶ **D**ruhe ze gemu ptaczy gyefty nofily / a to fu byly angele / ze fu geg tu za fedm let krmyly na pufty / ktez gefłt ne **129vb** mohl pokrmu myety

¶ **T**rzetye ze fu f nym zwyerzata przebywala / a tyeffyla fye gemu gako fwemu otczy / aby gye vzdrawyl a obranyl gych od neprzatel **T**akez pfimy buoha at p pfbu fwateho **E**razyma raczy nam potrebu daty / a ode wfeho zleho vchowaty

¶ **O** druhem mame znamenaty ze kral nebelkyg branyl f • **E**a^a trffimy wyeczmy

¶ **P**rwe f • duchem

¶ **D**ruhe anielem

¶ **T**rfetye take dyablem **I**akoz fye czte o nem **K**dyz gyz f • **E**rafym fedm let przebywalye na pufty / tehdy hlas gehu zawola a rzka **E**razyme wfłan a gdy do fweho myełta kaz wyeru krzełtanfku an ynhed wfław wfye poŤluŤenŤtwye vkaza / ze gyde do myełta y pocze wyeru krzełtanfku kazaty / chwale buoha / a modly tupye / a mnohe nemoczne vzdrawgye a zle duchy wyhanyegye / a mnohe na wieru obraty / a we ymye buozye gye pokrzyty vlyŤŤaw to czyełarz **D**yokleczyan kaza f • **E**r^a gyety a przed Ťe wełty y wecze gemu ktos ty a odkas fy fy **T**ehdy on wecze ga Ťem byłkup **E**razym krzełtan buozy fluha / tak ze byeŤye f • **E**ra w angelŤke twarzy / krafnyg bez połkwyny / a mluwyeŤe f • **D**uchem beze wfyeho Ťrachu / y wecze gemu czyełarz **R**azyt ołtan toho buoha vkrzyzowaneho / a modl fye buohom mym **P**akly toho nevczynys welmye mrzku Ťmrty Ťendes / y on wecze **T**oho ga nevczynym bych Ťe drzywy a kameny modlył ty fye gym modl / ze fy gym rowen ze nemozes poznaty buoha mocznego / ale ga fye modlym buohu mocznemu / genz gefłt Ťworzyl nebe a zemy / ale twogyt fu bozy czrte / a wfechny v pekelnem ohny horzye **T**ehdy fye czyełarz welmy rozhnyewa a kaza gey ołownymy **zde vynecháno mÍsto na jedno slovo** byty az do Ťmrty **A** on wzhlad na nebe wecze **H**oŤpodine gefu xpe • dyekugyt tve myloŤty / zes mye raczyl k ŤŤwe myloŤty przywynuty / Ťpomoz my fwemu Ťluze tu f • duch gey obrany ze gemu ty rany nevfkodychu **O**bratyw fye czyełarz k nyemu wecze wyzy zes krafny **130ra** muz a mlady vfmyŤł Ťobyte a klaney fye mym buohuom a damt zlatto a Ťrzyebra doŤty a odyegy tye w drahe rucho • a vczynym tye mocznym na ŤŤwem hradye **I** ŤŤwaty **E**rafym wecze wlcze zloŤnyg a ludarzy krzełtãkyg neodwratys mne od buozye myloŤty • a tve zlatto a Ťrzyebro dowede tye f twym otczem f dyablem do horuczyeho pekla • **A**le gat mam panczyerz **D**ucha fwateho wyeru krzełtanfku ktoz w ny wyerzy pekla nemoze dotknuty **A** tak geg f • duch obranyl od wnytrfnyeho zleho / ze ŤŤwe wyery nepfmyenyl • **K**tyz tu rzecz czyełarz wflyłfa kaza geg ŤpuŤky byty / az by duŤe zbył • **A** kdyz gey vbychu ze mnyechu by gyz vmrzel an polezew y wfłta / gako beze wfeho vrazu aneb gey Ťam buoh vzdrawyl • wzrzewfye ten dyw lyde zwolachu a rzkucz **T**ot gefłt moczny buoh krzełtanfky ze tak brany fweho fluhu y tyełfarz gym wecze czło mluwyte **C**zarzyt to gehu czynyte **S**waty **E**rafym wecze **N**eczŤny człowyecze wyzy zes dyablu rowen / a f nym drzys gat nevmyem czarowaty ale branył mne kral nebelky **T**ehdy opyet tyełfarz kaza gehu tyelo zełeznymy klykamy trhaty / a klefczemy draty **A** Ťwaty **E**rafym pocze zpyewaty buohu na czelŤ

Opyet tyełfarz kaza rozpuŤyty ołowo a Ťmolu a Ťyru a pryŤkyrzyty f woŤkē a f uolegem y kaza wen lety **A** ŤŤwaty angel • podle neho Ťtafye / a ty muky gemu Ťudyefye **A** tak gemu to nyczs newŤłkody

Neb kral nebelky poslal k nemu angela / aby gey obranyl / tey muky **W**rzzewfe ten dyw lyde zwolachu na tyefarze / welytye gey puftyty / nebo fye wfeczna zemye pocze trfalty / a welyky hrom a blyfkota vderzy / ze trfetynu lydy zaby **A** swaty angel · stafye podle f• **E**razyma / a slepe lydy ofswyeczowalfye a k buozye mylofty przywodyefye **A** tyefarz na hrad byeze bogye fye by fe myefto neppadlo y obraty wfecnu wynu na fwateho **E**razyma a rzka **T**ot **E**razym nalfymy bohy klama **A** ptoto mame tento zamutek y kaza gyety f• **E**razyma w zalarz wfadyty a **130rb** fedeffat kruhuo olowa nan wlozyty aby gey ta tyezkost wdawyla a vmuczyla / a kaza gemu gyefty nedaty / a zalarz znamena fwym prfem **O** puolnoczy zwola f• **E**razim k buohu a rzka **H**ospodyne gefu xe• polpzye a wyf w mye z teyto nuze hned zalarz ofswyety dwanzaty fwyetyemy / y przygyde k nemu angel y rozmeta f nyeho wfye olowo y zelezo / ze fye rozplulo gakty wok /an wfaw y pochwaly hospodyna / y wecze gemu angel **P**od fe mnu do ytalye a tam sobye wyfluziz nebelku korunu **A** tak geft f• **E**razim druhe od angela obranyen pfme boha at nas p gehu pfbu obrany ode wfeho zleho **N**azaytrfye kaza gyty tyefarz do zalarze a fwateho **E**razyma kaza k sobye wefty **S**edfye nyczs v zalarzy nenalezechu / y powyedyechu to tyefarzewy an hnyewy da sobye polyczek a rzka **B**yeda mye tot geft obluzeno me kralewftwy y poczechu mnozy ptaty f• **E**razyma **I** tyefarz gym wecze / **B**uoh gey wzal k sobye / **K**dyz f• **E**razym do **I**talye przygyde / mnohe dywy pocza czynnyty obraczugye lyd na wyeru krfentanfku **T**ehdy geden myefczenyn menē **A**nafazeus fyna fweho plakafye / a k hrobu pwodyeffye lle **přetrženo rubrikou** f• **E**razym wecze gemu / neplacz myey fe dobrze **C**htyef ly vwyrzyty v buoh / bude zdraw fyn twoy y on wecze wyerzym w gezu xpa• moczneho boha **T**ehdy f• **E**razym poklecze a pfy boha y wecze wfan pacholyku ynهد ten pacholyk wfaw podyekowa bohu /a otczy wecze myly tatyku czlo fme bludyly ze fme fye czrtom modlyly / **A** tak fem fam wydyel v pekle horzytye **A**le ihu• cryft pfy geft buoh nebelkyg / y pokrzfity fye toho dne cztyrzydyety lydy y kaza f• **E**razym wfeczky modly zkazyty / a sedm dny kaza lydem buoha chwalyty a gemu fluzyty /pfye **130va** by gych buoh raczyl pozehnaty **A** hned fam kral nebelky toho lydu pozehna pfme gehu at nas take raczy pozehnaty **T**ehdy geden neczfny czlowyek menem gyfteczy gyde k tyeffarzowy a rzka **S**lys myly tyeffarzy czlot fye dyege w ludykru / zet gfu wfeczky modly zkazeny wfylfaw to tyefarz / kaza f• **E**razyma gyety / a przed fe wefty / a wfeczku twarz zbyty a na tom myeftye by opyet zdraw lle tyefarz gemu wecze / **R**azyt gefcze fe obrat a modl fye mym bohomy on wecze **A**z tve bohy vzrzym / tehda tyefarz radofnye gyde fpyfczy a f hudty do fyrmytana myefta do chramu y wecze tot nas buoh / lle f• **E**razym wzdefe k bohu k gezu xpu• a tu stafye obraz zlattyg na dwanezte loket wyffoky **A** hned czrt wzrzew f• **E**razyma ten obraz na kuffy zetrffe **A** wykoczy czrt gako drak a zaby tezmyerz trfetynu lyda wzrzew to tyefarz wfkoty na kuon y gede precz lagye sobye ze geft tak oklaman a druzy lyde wolachu a rzkutye **S**waty **E**razyme bozy fluh o ps za ny boha at nezhyne od tohoto draka / y on kaza drakowy aby fel precz a lydem nefkodil y pokrzfity fye opyet mnozftwy lyda chwalecz boha ihu• xpa• **R**ozhnyewaw fye tyefarz kaza wfeczky stynaty kterzyz fu fye krzfyty **T**rzy fta a cztyrzydyety lydy **A** tak trzetye obranyen geft f• **E**razym bozy moty **S**krze toho draka genz zabył · trzetynu lydy pfme boha at nas obrany od draka pekelneho

¶ **O** trfetyem mame znamenaty ze kral nebelky obranyl f• **E**razima od troy wyety

¶ **P**rwe tomuto fwyetu

¶ **D**ruhe tyelu

¶ **T**rfetye czrtu gakož fye czte o nem **K**dyz tyefarž wzrze množſtwy krzeſtanſtwa · kaza opyet
 f• Erazyma gyety a kaza panczyerz rozzyety a wen gey oblety / a rzka wzrym obrany ly tye twoy
 buoh a wynme ly tye z mych rukw a on wecze **C**zyn czſo chtyeſ ne[130vb]horzymt a pozehnaw fye
 f• krzyzem oblecze fye w ten panczyerz horuczy / a pochwały boha a hned weſſken panczyerz na
 nem wſtyde a gemu nyczs nevkody lle přetrženo rubrikou f• **E**razim wecze **P**oznay boha gehoz
 wydys mocz nade mnu opyet tyeffarž wecze **T**at rzecz neſpomoze wzdy tye obratym od tweho boha
 / y kaza przyneſty myedyeny hrnecz / we dwadtyety czebruo welyky / y poſtawy gey na ohen
 y rozpuſty opyet w nem olovo / a ſmolu a woſſk a oley **A** kdyz to byeſye welmye zewrzelo az
 z hrncze kloktalſye **T**ehdy kaza tu wfadyty f• **E**razyma / an tu ſedyeſye gakty v wlaže / ze gemu ta
 hrozna muka nemože nyczs vſkodyty / **A** kdyz to olovo kypyeſſye tehdy gedna kropyegye vpade
 tyeffaržewy na nohu / y ozze gey welmye / az zwola a rzka **O** byeda mnye neſczaſtnemu y wecze
 f• **E**razymowy .ps za mye boha a vzdraw mye / y on wecze **N**e p tye zlyg czlowyeczce ale p božye
 gmye bud zdraw a hned tyeffarž by vzdrawen wzrzewſye to lyde mnozy / obratychu fye na wyeru
 krzeſtanſku **A** tak buoh obranyl geſt f• **E**razyma tomuto fwyetu / ze geſt z božy pomocy przemohl
 geſt tyeffarže / y gehoz zloſt a neſtupyl geſt z božye wyery pſime gehoz at nas obrany ode wſeho zleho
 wzrzew tyeffarž ze gemu nemož ohen vſkodity kaza gemu czwoku za nehty nabyty do wſech prſtuo
 rucznych a nožnych potom kaza gemu brzych .pkuchaty / a wſechna trſſewa z neho wywlatyty / ze
 gey wykuchachu gako rybu / chtye gey tak vmorzyty **A**wſak f• Erazym newmrzel geſt .pto / y kaza
 gey w zalarz wfadyty / a mnoho zeleza nan nabyty **A** tak geſt przemohl ſwe tyelo /ze trpyel .p buoh
 welyke muky / a kdyz lezyeſſye w zalarzy modle fye bohu **T**ehdy zgewy fye gemu f• mychal
 y wywede gey z toho wyezenye / y przywede gey k gedne rzetye / a tu f• **E**razym wfede na lody /
 y przygede do kampanye toho kragye y pocze kazaty wyeru krzeſtāſku [131ra]w myeſtye
 w formanye / y odpoczynu tu za ſedm dny / **A** angele gemu fluzyechu a gyeſty gemu noſſyechu / **A**
 ode wſyeho zleho gehoz oftrzechachu **A** tu gſa f• **E**razim pocze .pſyty boha aby gey gyz k ſobye
 raczył · przygyety **A** ſſwe ſluhy bohu poruczy / .pſye aby byly wſeho zleho zbaweny / a dobreho
 naplnyeny **H**nede hlaz z nebes gemu wecze pod ke mnye odpoczyn ſſe mnu we wſems vſlyfan /
Wzhled nahoru f• **E**razym / wzrze koronu nebeſſku / y naklony ſw hlawu y wecze / bože myly
 tobye poruczegy duſſy ſw **A** hned puſty duſyczku a angele wzemſe gy neſechu do nebeſkeho
 kralewſtwy **A** tak božy moty ſwytyezyl gyeſt nad dyablem / a obranyen geſt ode wſyeho zleho
 pſime f• **E**razyma at nam v .pſy v boha zdrawy a ſczeſtye a wſſye dobre / a zbawy nas wſyeho zleho
 / chudoby tyeleſtney **p**odtrženo tužkou / hanby ſwyetſſkey ſmrti wyeczney / y wſech neprzatel ·
 wydomych y newydomych **A** potom naſſye duſſye dowede do nebeſkeho kralowſtwy **G**ehoz
 mnye y wam dopomahay ⁝

Šmo dominici na marginu mladší rukou: na S. Dominik.

Ante inflacionem • habuit Enoch placuisse dno • latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyšše ſ• pawel • a rzka **P**przed przeneseny **E**noch myel • wstawenye ze byl fye slybyl hořpodynu / ta flowa mozem dnes przyrownaty k swatemu domynkowsy / gehoz dnes swyetyme przeneseny **A** w tych flowyech przyrownawa gey k enochowy ꝑ troy wyecz

¶ **P**rwie gmenem

¶ **D**ruhe przeneseny

¶ **T**rfetye chwalenym

¶ **O** prwem znamenayte ze **E**noch adamuo wnuk byl welmye ſprawedlny a nabożny **A** ꝑto gey buoh ſ tohoto swyeta wzal • a przynelł gey do ragye / **A** tam geřt gefcze y dnes żyw / genz ma z anczykryřtē **podtręeno tuękou** bogowaty prřed ſudnym dnem **E**noch to gmeno wyřwge fye gako by rzekl chody ſ bohem **A** tyem fye przyrownawa k nemu ſ• **D**omynk **N**eb gedny lyde chodye ꝑ y buohu a ty ſu mylownyty tohoto swyeta **131rb** **I**akoz řwy swaty **I**akub **K**toz ſswyet mylugye ten geřt boży neprzytel

¶ **D**ruzy chodye przed buohem a ty ſu rozkofny geřto nechtye ꝑ buoh myety yzadneho wtrpenye na ſwē tyele

¶ **T**rzety chodye po bohu / a ty ſu kagyty / geřto czynye pokanye ſwym hrzyechom

¶ **C**zwtwrtye chodye ſ bohem / a ty gſu newynny / geřto w czyřtotye przebywagy / a chowagy fye ſmrtedlnych hrzyechuo **A**le ſ• domynk nechodył geřt ꝑtyw bohu neb geřt zhrzel • tento swyet / y wſye zbożye **T**ake nechodył geřt przed bohem neb fye geřt rozkofny warowal / a nykdy mařa negedł • gakoz y dnes geho bratrřſye tynyty magy / **A**le chodył geřt po bohu • ſkrze wtrpenye / od ſſwey mladořty gakoz fye czte o nem **K**dyz byeřye w ſedmy letech / **H**ned nechtyeřye na lozy lehaty ale na holey zemy **I**akoz ſ• **M**ykulas zamladu fye pořtył • a ſuřyl ſwe tyelo / a na kazdu nocz trzykrat fye rzetyezem byl **P**rw ranu ſobye dal za wfechny przed fye

¶ **D**ruhu za hrzyeřne / aby gym buoh hrzyechy odpuřtył • **A** trfety za duřyczky **A** kdyz byeře przygel do gednoho myeřta y pocze kazaty bożye wyeru kaczyerzom any na to nedbachu / y on tyelyg puořt ſuřy fye k wodye a k hlebu / a lehařye na holey zemy wzrzewřye to katyerzy / tyem przykľadem obratychu fye ſpyeřye na wyeru krzeřtanřku / nez kazany **T**aket geřt chodył ſ bohem / ze geřt w czyřtocze przebywal • az do ſſwey ſmrti / a zadneho fye chrzyecha ſmrtedlneho nedopuřtył / ꝑto fye geřt buohu lybył **A** take fye geřt zwlařtye buohu lybył • ꝑ troy wyecz

¶ **P**rwie ꝑ wyeru ze geřt ſylył a plodył • wyeru krzeřtanřku / a ſ katyerzy o ny bogowal • gakoz fye czte / **K**dyz fye ſ katyerzy hadařſye / a ge welmye przemahařye / tehdy pořlla gym lyřt na nyemz bylo o bożye wyerze pľano / any ſedyechu okolo ohnye / y ony ten lyřt wzrzechu a wvrzechu gey na ohen / awľak neřhorze a ſkoty z uohnye trřykrat **A** tu geden rytyerz mezy nymy byeřſye genz na nye **131va** tu zlořt ꝑneře **A** czřo geřt to wczynyło gedno wyera gehu / bez nyz fye zadny moze lybyty bohu

¶ **D**ruhe ſ• **D**omynk lybył ſe geřt bohu ꝑ welyku mylořt / ze geřt myel mylořt k bohu y k lydem / **Z**e kdyz byeře v padwy na wczeny / **V**derzy welyky hľad / **Z**e mnoho lydy od hľadu mrzyeřſye / y on ꝑda mnohe knyhy / y rozda to wſye řtrzyebro chudř ꝑ buoh / aby hľadem nezemrzely / a tu geřt wkařal welyku mylořt / ze geřt plakal nad chudymy / zelege gych nedořtaku potom ſam fye chtyel ꝑdaty / aby gednoho krzeřtana z pohan wyřatyl / by gehu byl gynak nezpřtył

¶ **T**rzetye fye lybyl bohu ꝑ flechetny zakon / genz geft on vftawil na ſpaſenye duſſem krzeſtianskym
Neb geft mnoho duſy k bohu dowedl / ſwym kazany / a ſſwych bratruo **A** kolyk gich dowedl ·
 tolyk drahych kamenuo v bozy korunu wſadyl · **A** czo by bylo duſy v pekle / gefto ſ· domynyk do
 nebes dowedl · gakoz fye czte o nem **K**dyz dyefye po tyeſtye myſle na kazanye / tehda potka gey
 czrt a rzka kam des domynycze y on wecze gdu kazat bozyeho flowa lle czrt wecze **C**htyeff ly ſe
 mnu trh vczynyty / a flyb my aby nykdy nekazal / any twogy bratrfye **A** ſſlybugyt take tobye zet
 nykdy nebudu was pokuſſety / ze yzadny bratr newybyehne z klaſtera / y on wecze **A** czſo tobye
 ſkody naſye kazanye **O**dpowyedye czrt neb my mnoho duſy odwodyſſ · **I** ſſwaty domynyk wecze
Iat nykake kazny neoſtanu /any mogy bratrfye a ty pokuſyſes nas gakz chtyſes a myt z bozy pomoty
 oſtogyme tobye ꝑſme buoha x

¶ **O** druhem znamenayte ze geho przeneſſenye bylo welmye dywne

¶ **P**rwe ze ſ· duch gey ſ tohoto ſwyeta przeneſſl do klaſtera ſ tyelem y z duſy genz gemu dal na myſſl
 · aby zakon przygal a ſwaty zywot wedl ·

¶ **D**ruhe ſyn bozy przyneſl geho duſſy do nebes **I**akoz fye czte o nem kdyz na gehu ſmrt byefye
 byefe **podtečkováno** geden bratr wmrzel **podtečkováno** wfnul y vzrzye nebefſa otewrzyena / a dwa
 rzebrzyky z nebes gdyeffſta / geden drzyſe ſyn bozy **131vb** a druhy ſwata marzye **podtrženo** tužkou
 angele gdyechu po nych a w ꝑſtrzedtye ſedyeffſye bratr w kapy a to byefye ſ· **D**omynyk /
 y wtazechu gey ſ tyemy rzebrzyky do nebes / y zawrzechu fye hned nebefſa ꝑtytyw ten bratr gyde
 do bolonye a powyedye to wydyeny bratrom

¶ **T**rfety przyneſſl gey buoh otecz z hrobu na wyſſy myeſto **I**akoz fye czte o nyem **K**dyz
 ſ· domynyk mnoho dywo czynyeffſye / a buoh gehu chtyeffſe powyſyty na ſſwyetye **T**ehdy fye ſnyde
 mnozſtwye bratruo / z nych geden bratr menē mykulas pocze tu myſlyty o gehu przeneſſenye / hned
 hlas gemu wecze / mate pozehnanye ze wſychny nemoczny kterzy tu byechu byly wzdraweny / ze ta
 wonye ſlepe oſſwyety / nemoczne wzdrawy a czrty vyhanyefſye **N**eb gehu rucze donydz gefcze zyw
 byefe byeſta drahe wonye naplnyeny / ze geden gynoch oſtydly a neczſtny tyelowaw gehu rucze
 ſwate hned by zbawen ſwe wſye zloſty **A** ta wonye gehu ſwate tyelo powyſyla **I**akoz **I**zak pozehnal
 ſweho ſyna a rzka **T**o ta wonye meho ſyna gako wonye plney role kterzyz gye ſam pozehnal **O**n
 geft gako druhy **A**braham / gemuz buoh pozehnal kdyz geft wyſel z ſſweho rodu do gyne zemye
Aꝑtoz kdyz geft byla ta role ta wonna pobyehnyete tam wſſechny ſmutny / a budete vtyeffſeny /
Kdyz geft nazwan yzakuow toczyz ſyn bozy podte k nemu hrzyefny at by was ſwym oczſem
 nebefſkym ſmyerzyl **I**akoz fye czte o nem ze geden bratr klecze na modlytwach / **W**zrze ſyna
 bozyeho na powyetrzy ano trſſye meczy du od neho na ſſwyet ꝑ trſſy hrzyechy ꝑ pychu
 a ꝑ lakomſtwye a ꝑ ſmylſtwo / a ten wecze gemu **M**ylg buoze czſo myſlys vczynyty nad ſſwymy
 lydmy / y buoh wecze **H**leday tot pln ſwiet hrzyechu / chtyt fye pomſtyty nad nymy ze mne nechtye
 poſluchaty / byl ſem poſlal ꝑroky a muczednyky / any my wſeczny zbyly / a mne ſameho
 newczſtyly **S**wata marzy **podtrženo** tužkou gemu wecze **M**ylly ſynu **132ra** racz ſw myloſt
 vczynyty racz gym malo pohowyety **M**amt gednoho ſluhu genz po wſem ſwyetu bude kazaty /
 a vczyne lyde po twe woly **A** ſyn buozy gye wecze **M**atko czſoz ꝑſys ga to chty rad vczynyty
 wkaz my ſweho ſluhu / a ona gemu wkaza ſ· **D**omynyka / wzhled nan ſyn bozy / zagyſte dobyt geft
 / a podobny k tomu kazany / a gat gemu przyzehnam meho flowa kazanye / po wſem ſwyetu /

a człoz geft gyz on f fwymy bratrffymy dowedl · duffy do nebes / **T**ot geft to drahe pole plno kwyety / z nyehoz panny rady czynye sobye wyencze drahe **B**laze gemu ktoz bude myety w fwem wyenczy fyolu pokory buozye myłofty **T**yt bezpieczne pogdu do nebeffkeho tancze toczyz do radofty nebeffke **G**yezto mnye y wam dopomahay x

Barnabe apli• na marginu mladší rukou: na S. Barnabę

Uos amici mei est• si fecerit• que ꝑcipio uobis |latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyfye f• gan a ta geft powyedyel sam kral nebeffky fwym apostołom a rzka wy gfte mogy przytele acz vczynte / człoz wam przykazugy **N**eb w starem zakonye byl kral nebeffky przykazal po **M**oyfifowy aby gey lyde mylowaly / a przytelftwa sobye buozyeho dobywaly / a kdyz to nebyeffye **S**am buoh stupyl na swyet / a mnoho dobreho lydem wczynyl · a flybugye gym wycznu radoft **D**oby sobye mnohych przatel / nayprwe apostołuo z nych geft byl geden swaty Barnabas / gehoz dnes my hod człtymy **T**ake geft vczył kterak by ony bozye przyezny dobyly **A** rzka wy zte mogy przytele **N**a tom mozem znamenaty welyku bozy dobrotu **N**eb nenyte dyw kdyz chudy hleda przyezny v bohateho ze gehu potrfefugye **A**le kdyz buoh gffa bohaty / genz ma wfachny poklady w fw ruku / a dawa gye komuz raczy nepotrfefugye nas / wfak hleda przyezny naffye / **A** tomu fye podywy f• dauid a wecze **M**ylly hořpodyne czfo geft człowyek ze tak welmye pomnys nan fw myłofty **T**ez swaty Auguřtyn řwy **P**rozenaymylefy **132rb** hořpodyne czfo fem ga ze me przyezny zadas k sobye / a kdyz tebe nebudu mylowaty tehdy fye rozhnjewas na mye **K** tomu odpowyedye řyn bozy flowem f• yzayaffye **K**azdy człowyek gako kwyet a gako feno řhnygye w kratkem czaffy bude z neho czrw a hnyłof **A**wřak buoh geft tak myłoftywy a dobrotywy / **Z**e lydfkey przyezny zada

¶ **W** tych flowyech muozem trogy wycz znamenaty

¶ **P**rwe ze wzdy mame bozye przyezny hledaty

¶ **D**ruhe czym gye mame hledaty

¶ **T**rfetye ktere řu znamenye ku bozye przyezny

¶ **O** prwe znamenayte ze ř troy wycz mame bozye przyezny hledaty

¶ **P**rwe řto ze geft poczeřtna **N**eb kdyz geft czeřt řluzyty kraly zenřkemu / mnohem geft wyczřy czeřt řluzyty kraly nebeřkemu **A** naywyczřyfe geft czeřt byty przyetelem bozym Iako řwy f• **D**auid

O myly bozye tot gffu przyelys vcřtyeny twogy przyetele Netolik ze gffu na neby kralowe a knyezata moczna **A**le take vcřtyeny na wfem řwyetye **A** to wydymy řwyma oczyma ze fye wyřfye czeřt dyegye / tomu prachu / nebo kořtkam / gako zde bozyeho przyetele naymylefyfye / **N**ez naywyczřyfeho knyezete na řřwyetye **A** netolyko bozye przyezen geft poczeřtna / **A**le geft nam welmye wzyteczna / ze wfychny řwaty řřylugy na tomto řwyetye / zadagycz bozye przyezny / pořtyecze fye / mnoho muky trpyetye / a to řto czynye ze geft gehu przyezen wzyteczna **N**eb bozym przatelom / wfye řtworzenye przegye

¶ **P**rwe řtworzenye nebeřke gakoř řu oblaty Na to mame przyklad na řwatem **E**lyafowy / gehoz kazany oblaczy gffu pořřluffny byly / ze z řebe nepuřtyly dřcze za trřy leta / a za řeřt myeffyeczuo /

a opyet gednym flowem wczynyl deszcz **A** to gest wczynylo gedno bozy przyezen **T**ake zemskie stworzenie bylo poslusno moyzyeskie / genz gest flowem morze czrwene rozdyelil na dwanaście cześci ze fu przeszly przez morze po fufie bozy przytele **132va** do zemye buohem flybene / a to wfy bozye przyezen wczynyla / a tyestu vkazala / a neprzately gych zftopyla pfmy boha x **O**pyet rozumne stworzenie / poslusno bylo bozyego przytele **A**brahama Iako fye czte ze **K**dyz **A**braham stafye we drwech swego domu / y wzrze trzy angely / z nych geden zwyestowa gemu / ze bude fyna myety a dwa gdyesta do sodomy / chtycz to myesto przewraty **S**odoma a druhe **G**omora **A** kdyz **A**brahama mynusta / tehdy wecz gym **A**braham **P**osedte tu a odpoczynte a pogezte / y ony hned sedechu a poslluchachu gehu **T**akez dobrego kazdeho poslluchagy / y nerozumne stworzenie / take bozym przatelom przyezen wkazugy **I**ako fye czte kdyz f• **D**anele byechu wfadyly do obory mezy sedm lwo welmy hladowytych / aby gey spyese fnyedly / **T**ehdy ty llwowe lyfachu fye k nyemu / a nyczs gemu newczynychu any wlkodychu / a czfo to wczynylo gedno buozye myloft **A** pto ktz gest tak wzyteczna bozy myloft a przyezen buozy f prawem mamy wfyłowaty / a gye sobye dobywaty **N**eb bozy przyezen gest tak wstawyczna a wyczna / **N**eb fu nyekterzy przytele / ze dotud przytele mylugy / donydz gym dawa / a w nuzy zabyehnu od neho **T**y przately **S**alomon nazyewa przately pochlebne / gesto nechtye przyetely w nuzy pomoty **A**le kral nebesky pomaha swym przatelom z nuze **A** to gest vkazal dnes na swatem **B**arnabafy kdyz byefye w zalarzy / tehda sam buoh ten pwy przyetel k nemu przygyde / a poslyly gehu a rzka **B**ud wstawyzen a wezmes odplatu wycznu pto zes swie przately opufty a swoy zywoť p mye na smrt poddal **A** tu przyezen naywyecz buoh wkazugye na smrt / kdyz gest czlowyeku naywyeczfy potrzeba / kdyz wfychny przytele fye gehu lyknugy / a lyde gey wzhrzegy / a sluhgy gehu oftanu / tehdy buoh przyde **O** tom mame przyklad o chude **132vb** lazazowy genz lezyesky v podwozye w gednoho bohacze pln wrzedu a zadny o nem netbafye / tehdy sta fye ze sam buoh by przy gehu smrt / a angele wzemsfy gehu dufy wnefchu gy w rucze abrahamowye pfime buoha at nam raczy przyety swe mylofty / a przygyety nas k sobye

¶ **O** druhem znamenayte ze bozye przyezny mozem trogy troy wyety dobyty

¶ **P**rwe czyftotu **I**akoz pwy **S**alomon ktoz mylugye czyftotu / bude myety przyetele krale nebeskeho / genz gest kral nade wfemy kraly / a ten mylugye czyftotu nade wfe **I**akoz to mame vkazano na swatem **I**anu ewan^{te} genz drzal czyftotu p nyz myel buozy przyezen

¶ **D**ruhe skrze pokoru **I**akoz pwy f• lukas **přetrženo rubrikou** **P**ryzetely wftup wyfye / genz sedys na nyzkem stole neb myesty a pokornem **N**ebo skroze pokoru nayfpyese dobudem bozye przyezny **A** to mame vkazano na gedne **P**annye menem **H**ester / ta byla tak pokorna ze p gegye pokoru kral **A**swerus gy byl poyal **T**akez kral nebesky pokorne k sobye przygyma **A** to znamenye ze fyn bozy / dyetky pokorne odgymal ·

¶ **T**rfetye muozem dobyty bozye przyezny / skrze posllufenstwy **T**oho mame przyklad w ftarem zakonye / na swatem **A**brahamowy / gemuz byl buoh prikazal / aby swego fyna **I**faka gemu obyetoval a na oltarzy vpaly / an to hned chtyel wczynyty / a tu vkazal swe welyke posllufstwie a pto gest nazwan bozy przyetel · **A** takez kterzy poslluchagy buozyego flowa a swych starost / a swych zpowyednykuo ty bozye przyezen obdrzye pfime boha

¶ **O** trfetyem mame znamenaty ze troge gest znamenye bozye przyezny

¶ **P**rwe kdyz czlowyiek rad bozyeho flowa poslucha / tehdy gefł znamenye / ze gefł przyetel bozy
Otom mame podobienstwy na swatey marzye magdalenye **K**teraz gefł flowa bozyeho rada
 posluchala

¶ **D**ruhe znamenye ktyz kto rad p buoh dawa Iakoz pwy s• **P**awel **S**zczedreho **133ra** darcze buoh
 mylugye o tom mame przyklad na gednom pohanu / gemuz dyechu **C**ornelius / genz chudym
 welmye pomahalye a apoftoly v sebe chowalye a krmyelye / a pto gefł sobye obdrzal bozye przyezen
Takez ktoz chtye bozye przyezen myety / musy bozyeho kazanye rad posluchaty / a chudym
 z sweho zbozye rad pomahaty

¶ **T**rfetye bozye znamenye przyezny gefł / ktyz kto rad trpy wfye ptywenstwy p buoh / **I**ako su
 byly swaty muczedlny / a bozy apoftolowe / kterzyz radoŃny dyechu na muky p bozye gmye /
 a pto su bozy przyezen obdrzaly **N**eb gym syn bozy powyedyel a rzka pwy wam mym przatelom
 abyŃte fye nebaly tych / gefłto mohu wafye tyelo muczyty **A** ta trzy znamenye myel na sobye
 s• Barnabas

¶ **P**rwe ze rad bozyeho flowa posluchal gako fye czte o nyē z dobroweztwye toczyz z czŃtney
 ŃwatoŃty **slova z czŃtney ŃwatoŃty podtečkována** cztenye s• **M**atyegye wždy v sebe noŃyelye a to na
 nemoczne kladyelye / **A** tym gye vzdrowowalye / a mrtwe krzyelyelye

¶ **D**ruhe rad Ńw almuznu chudym dawal pdaw Ńw dyedynu / a Ńwoy wesken Ńtatek dal na pokrm
 Ńwatym apoftolom

¶ **T**rfetye ze mnohe ptywenstwy p buoh trpyel a dal Ńwoy zywot na Ńmrt gakož fye czte o nyem
Kdyz s• **B**arnabas wzrze nahle lydy byehagytye po myeŃtu / zeny y muze / a Ńwe hody w chramy
 walegye / wzrzew taku neczeŃt pocze klety ten chram / a ten weske fye chram oborzy / a mnoho
 lydy zby **T**ehdy popadye gey zyde welmye zbychu / a pwaz gemu na hrdlo wdyechu /
 a wywedechu gey z myeŃta / a na rozhrany gey wrzyechu a angele wzemŃe gehu duŃy do
 kralewstwy nebeskeho gy doneŃechu **A** tak gefł byl bozy przyetel · a Ńwateho **P**awla towarzys /
 a Ńluzebnyk apoftolŃky a Ńyna bozyeho vczedlnyk pŃme gehu at nam vpsly bozy myloŃt a potom
 nebeske kralowstwy **G**ehoz mnye y wam x

Šmo viti x na marginu mladší rukou: **S. Wita**

lufor• aie• in manu dei Ńt et nō tanget illos tormētum malitie x **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa pyŃe **S**alomuon na czeŃt a na chwalu s• **133rb** **W**ytu a gehu towarzysom a rzka duŃe
 Ńprawedlywych gŃu v bozye rucze a nedotkne fye gych muczenye zloŃty **N**eb mnohe wyczy gŃu
 gefłto czlowyeku przekazegy aby neŃel na bozy Ńluzbu

¶ **P**rwe Ńwyet odtahugye lydy od bozye Ńluzby / mnohu czty a doŃtogenŃwym / **K**terez zde dawa
 lydem / aby neprzyŃly do nebeske radoŃty

¶ **D**ruhe tyelo odtahugie czlowyeka rozkoŃŃemy aby zapomanul rozkoŃŃye nebeske

¶ **T**rfetye dyabel odtahugie lydy od bozye chwaly / p welyku zawyŃt ze zawydy czlowyeku / aby
 nedoŃel toho myeŃta nebeskeho / kterez gefł on ztratyl · Ńw pychu **A** pto czym gefł horŃy czlowyek

tym gehu mene czrte lakagy / neb gye gyz ma po ffwe woly / uto o nych nyczs netba **A**le dobrzy fu poklad bozy a uto gych welmye laka / a hospodyn dobrych ostrzyeha **I**akoz gest powyedyel **S**alom• **D**ufe sprovedlywe ˆ

¶ **W** tyech flowyech mame troy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe tyehto f• sprovedlnoft kdyz dye dufye sprovedlnych

¶ **D**ruhe bezpečnoft kdiz dye w bozye rucze gfu

¶ **T**rfetye gych radoft kdyz dye ze fe gych nedotkne zadna boleft

¶ **O** prwem mame znamenaty ze f• **W**yt a f• **M**odeft gehu vczedlnik a kreftyentye gehu pyeftunka / nazwany gfu sprovedlny p cztwery wyecz

¶ **P**rwe ze fu sprovedlnoft mylowaly gakoz buoh kazal po kraly **S**alomunowy a rzka **M**ylugte sprovedlnoft kterzy fudyte zemy / a ta sprovedlnoft gest nazwana fwatoft p nyz fu ony fwaty

¶ **D**ruhe nazwany fu sprovedlny / ze fu sprovedlnoft lydym kazaly / a drzety vczyly **I**akoz pwy

f• **D**avid zwyestowaly fu nebeffa toczyz fwaty sprovedlnoft bozy

¶ **T**rfetye ze fu sprovedlnoft czynily gakoz pwy f• **P**awel **S**waty fw fw wyeru przemohly kralewftwa / a czynily fu sprovedlnoft

¶ **C**ztwrte ze fu gye branyly do fwe smrty / a o ny fu boyowaly

¶ **P**rwe ze fwaty wyt ff towarzyftwem fwym / mylowaly gfu sprovedlnoft / czte fye o nyem kdyz

133va ffwaty wyt byefye we *e nadepsáno stejnou rukou* dwanažty letech **H**ned modly tupyeffye / a gym fye klanyety nechtyeffye **A** uto od oczfe fweho czafto byt bywaffye **W**lyffaw to **W**aleryan genz byefye fudcze rzymfkyg / **P**anom kaza fwateho wita przed fye przywefty / a modlam fye kaza gemu klanyety / **K**dyz f• **W**yt modlam fye nechtyeffye klanyety **T**ehdy kaza gey metlamy byty **A**hned ty gesto gey tepyechu rucze y toho fudczyeho ufwadechu az do pazy / ze gymy nemozechu hybaty / **T**ehda ten pan zwola a rzka **B**yeda mnye ze gfem rucze ztratyl **T**ehda f• **W**yt pocze gemu o boze kazaty / y wyery branyty a rzka / kde gfu twoy bozy ps gych at przygdu / a wzdrawye tye / **L**le ten pan wecze zda by ty to mohl vczynyty / a ffwaty wyt wecze / we ymye bozye mohu a chty to vczynyty / y popfy boha zan a hned by wzdrawen / y ty gesto gey tepyechu pfme at nam vpfy zdrawye w krale nebeffkeho **A** tak gest sprovedlnofty branil dywy a kazany

¶ **D**ruhe gest sprovedlnoft czynyl gakoz fye czte o nyem kdyz toho pana fudczyeho byeffye wzdrawyl **T**ehdy on powolaw otcze f• wyta y wecze gemu / kaz ty sam fweho fyne at zlu smrty nefeynde **T**ehdy otecz pogem gey domuo wczyny welyke hody / a przypwy mnozftwy hudczuo a pyffczuo / a ffwola mnoho panen y kaza gym f nym tanczowaty aby gey od fwatofty odwratyly fkroze rozkos / ale f• wyt toho wfyeho ˆ netbaſſye ˆ nyczs **A** kdyz otecz myffyefye gey zabyty / tehda zgewy fye angel f• modeftu / a gehu pyeftuncze / a rzka / wfeducz na lody gedte do gyneho kraye **A** kdyz przygedechu do gyneho kragye **T**ehdy buoh gym po orlu pokrm dawaffye / a tu mnohe dywy czynychu / bozy wyeru kazytye

¶ **O** druhē znamenayte / ze f• wyt f fwym towarzyffem byl v welykey *původně welykem*, pismo *m přeřpsáno na y* bezpečnofty ze gffu byly w bozye rucze krafne wyeczy *slova krafne wyeczy podtečkována* gako gffu pany zwykly nofyty / w rucze krafne wyeczy / yako prfeny zlatte a ſtrfyebne a drahe kamenye a wonne **133vb**wocze

¶ **P**rwe tyto fwaty byly v bozycie ruce jako prfien
 ¶ **D**ruhe jako drahe kamenye o yak drahy kamen byl f• **W**yt genz welyke mocy a dywy czynyl /
 ze mrtwe krzyefyl a dyably wyhonyl gako fye czte o nyem **K**dyz fyn czyefarze **D**yokleczyana
 wztrhl fye byeffye od dyabla **A** kdyz toho czrta chtyechu z neho wyhnaty **T**ehdy czrt wecze
Newyndut nyczs od tohoto donydz f• wyt neprzyde **A** hned tyefarz kaza f• **W**yta dobyty a przed fe
 przywefty **A** kdyz gey przywedechu y wecze gemu czyefarz mozeff ly ty meho fyne vzdrawyty /
Le f• **W**yt wecze **N**e ga ale kral nebefky **K**dyz f• **W**yt na gehu fyne ruku wlozy / ynhed czrt
 z neho wyftupy / a by zdrow ten tyeffarzuo fyn pfmy gehu at nam fdrawy vpfy / a chrzyechuo
 zbawy opyet byl gef welykey mocy ze w ohny fhorzety nemohl **I**akoz fye czte **K**dyz gey tyefarz
 byeffye wfadyl w zalarz f gehu pyeftunem / hned fye okowy okolo neho rozetrfechu / **A** zwyedyew
 to tyefarz / **K**aza gey z zalarze wywefty / a w horuczy gey pecz wfadyty / an z te peczy beze
 wfyeho opaleny wynde **I**akoz f• **I**an Ewangeta přetrženo rubrikou z wruczyeho olegye / **G**edno
 gako by v w lazney wodye pofedyel **O**pyet byl welike mocy nad zwyerzaty / yakoz fye czte ktyz
 z te peczy bez vrazu wynde **T**ehda czyefarz kaza nan lwa puftyty / aby gey fnyedl hned ten lew
 przybyeh k nyemu pocze fye gemu klanyety / a w tom gef byl podoben f• danyelowy přetrženo
 rubrikou pfme buoha

¶ **T**rfetye gfu byly v bozycie ruce / gaky wonye owocze / nebo f• **W**yt myel gef drahu wony na
 foby / a tu wony vczył gef gehu otecz na zemy / a fwaty angele na neby **I**akoz fye czte o nyem
Kdyz gehu otecz nemoze przyklonyty k modlam y zawrzel gey byefye w gednom domye tu hned
 z toho domu welmye draha womye wynde / ze wfeczku czeled y gehu otcze nadgyde **T**ehdy gehu
 otecz wzhlde tam fkrze drzwy / y wzrze sedm angeluo **134ra** okolo nyeho ftogyecze kterez gemu
 buoh byefe pofllal / aby gehu od sedmy fmrtedlnych hrzyechuo chowaly / a ofrzyehaly **P**otom
 tyefarz kaza f• **W**yta a f• **M**odefta a fwatu krefzczonii na pnerzy powefyty a zelezny my klykamy
 trhaty / **A** hned fye zemye potrzyefye / a hrzymanye a welyke blyskanye byefye ze chramowe
 padechu / a modly fye na kufy zetrzechu / a mnohe lydy zbychu **T**ehdy czyeffarz lecze fye y byeze
 prycz tepa fye a rzka o byeda mnye ze fem przemozen od maleho pacholyka / **A** w tom hrzymany
 a blyfkany angel ge rozwaza / a tych muk gye zbawyw y wynefe gye / ze ffye wzrzechu v gednoho
 potoka / a tu poruczywfye fye bohu / duffye puftychu a angele gye wzemfye / nefechu gye do
 nebefke radofty **T**ake gych wonye orlowe wczlyly kdyz tu byechu vmrzely f• wyt f fwymy
 towarzyffy **T**ehdy przyletyewfye dwa orly y ofrzyehafta gych fwatych tyel · a nedafta fye gych
 zadnemu zwyerzety dotknuty **P**otom gedna pany zgewenym f• wyta wzgyde na to pole / a ta fwata
 tyela naleze a wzemfy gye welmye czftnye pochowa **P**otom f• **W**aczlaw wpfyl v tyefarze ruku
 f• vita y przynel gy do p̄hy **A** wfawyl v p̄ze klafter we ymye f• wyta a potom gef wefken
 przynel do p̄hy **A** tak fu byly v boze ruce bezpeczny od ffwych neprzatel / kterzy fu ge chtyely
 odwratyty / od bozycie mylofty / **A** ptoz ktyz gef f• wyt · naff czelky dyedycz mame gey f prawem
 vczftyty / a pokorzyty fye dnes gehu mylofty / **A** pflyty gehu by nam wpfyl zdrowye a dobre leto /
 a zbywal nas naffych neprzatel / a wfeho zleho

¶ **O**trzetyem znamenayte ze gych radoft gef welyka a wyeczna / ze gffu zbaweny muky pekelney /
 nebo fu gye przemohly mukamy czeleffny my podtrženo tužkou / ze fu pflyly p buoh fw krew

¶ **D**ruhe nebogye fye muky oczyfczowey nebo gacz gych duffye wyftupyly z tyela tak hned fu wzaty do nebeſkeho kralewftwe **G**ehoz f• **W**yt geft czefſky dyedycz a nas pan a obrancze czefſkey zemye ptoz kdyz gey f• waczlaw tak welmy czſtyl · a mylowal nade wfeczko ze v tyefarze za **134rb** welyky dar vpfyl gehu ſwatu ruku **S** p̄wem my mame gey tak czſtyty / abychom fye f nym doftaly do nebeſkeho kralewftwie **G**ehoz mnye y wam ⁜

decem m• militū na marginu mladší rukou: na S. 40 tyſíęcy Męczennikow

luſti aut• in p̄petuum uiuent ⁜ latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyſe **S**alomon a rzka **S**p̄wedlywy budu zagyſte na wyeky zywy neb dnes geft den ſlawny **D**eſſet tyſſycz rytyrzuow kterzy ſu byly ſprawedlny ze gſſu p wyeru krzeſtanſku p̄lyly ſw krew bogygycz **A** take ſu byly mezy nymy byſkupy a mnozy panyty **A** kdyz gednoho ſwateho ſwyetymy / tehdy owſem tyto ſwate mnohe mame vczſtyty / dobrymy ſkutky **W** tych flowyech mame dwoy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe gych ſwatoſt

¶ **D**ruhe wyecznu radost

¶ **O** prwem mame znamenaty ze gſu myely ſwatoſt dwogy / gednu na tyele a druhu na duffy

¶ **P**rw ſwatoſt na tyele fu myely p troy wyecz

¶ **P**rwe p ſw czyſtotu / ze gſuczye welykeho doftogenſtwye / a gſuczye rytjerzy paſſowany / **W**ſak gſu w czyſtocze buohu ſluzily / ne gako nynyeyſye rzytyerzy

¶ **D**ruhe p ſw myloſt / ze ſu myely welyku myloſt k bohu / ze gſu mylowaly boha nade wſytko / p̄nz gſu daly ſſwa tyela na ſmrt

¶ **D**ruhu myloſt myely k lydem / ze gſu mylowaly druzczye gako famy fye / ze mohucze czyefarze zabyty / wſak ſu p buoh toho nechtyely wczynyty

¶ **T**rfety ſprawedlnoſt ze ſu gy plodyly / a tey nemohly ſyty byty poſluchagycz ſyna bozyeho / genz geft rzekl **B**lahoſlaweny gſu kterzyz laczny ſu a zyezlywy ſp̄wedlnoſty / nebo gych geft kralewftwe nebeſke **N**eb ſprawedlnoſt geft czyzyeho nezadaty / a czyzye nawratyty a panu wyernu byty / **A** to gſſu myely tyto ſwaty / ze ſu ſwyeczkey czſty nezadaly / a tyzy ſu nawratyly / ze ſwe tyelo genz gye ſtworzyl daly vmuczty toczyz p buoh **A** ſw dufy czyſtu bohu poſlaly od nyehoz gſu gy przygaly

Ale gyz lyde magytye od boha dufy pozczenu wſak gy radyeyſy chtye czrtu daty **134va** nezly buohu **A** to nenye ſprawedlnoſt **A**le tyto ſwemu panu ihu• xpu• wyernye ſu ſluzily / **A**le my nyne bohu ſluzymy a czrtu fye nechtyeme oſtudyty **T**ake ze ſu p **nadepsáno stejnou rukou** ſp̄wedlnoſt mnohe ptywenſtwie trpyely y na ſmrt fye daly gakož fye czte o nych **K**dyz tyeſſarz **A**dryan

krzeſtanſtwo hubyefye **T**ehdy byſkup f• Ermolaus kazafye wyeru krzeſtanſku y ſebra mnoho a mnozſtwye rytjerzuo a panow y gyde przed tyeſſarze / y pocze wyery krzeſtanſkey branyty / a tyefarzowy welmye porokowaty / ze czrtom ſluzy a boha nechtye poznaty / ze kazal buozye ſluhy hubyty **W**ſlyſaw tu rzecz tyeſſarz otaza gehu ſam ly to mluwys f• **E**rmola? wecze Ne ga ſam ale buoh muog ihus• xps• a twogy wfeczny rytjerzy y tyeſſarz vzafye fye welmye y ſede ſam na ſudye

y kaza przed fye wfemu rytyerftw y otaza gych / kteremu wy bohu fluzyte / any wfeczny gednym hlaſem weczehu **M**y fluzymy mocznemu bohu ihu• xpu• genz geft ſtworzyl nebe y zemy **R**ozhnyewaw fye tyefarz pocze gym welmy laty **podtrżeno tużkou** a rzka **O** blazny nemudrzy kto was przewratyl f prawey wyery / gaky geft to buoh an fye dal zydom vmuczty **R**azyt wam y kazugy abyfte fye modlyly naſemu bohu **A**ſtarotowy acz chtyete zywy byty **P**akly toho newczynyte kazyt was wfech neczſtnu ſmrty zahubyty **T**ehdy ſ• **E**rmola? za wfeczny odpowyedye a rzka **M**y chtyem ſwemu bohu obyetowaty czyſtu a zyw obyett **T**ehdy tyefarz kaza gemu kamenē wfia zbyty aby nemohl wyecze mluwyty a hned kaza gey w zalarz wfadyty **A** rytyerze kaza w klady wfadyety a w okowy **P**otom kaze gye ſwlety a nahy po myeſtu wodyty / a gedny kaza metlamy byty **D**ruhe zpuſtky / **T**rzetye klykamy trhaty **C**ztywte klefczemy draty patym wlaſy wytrhaty **S**eſtym brady fklubaty **S**edme kaza na ſnerzy wyeffyty a pochodnyemy palyty **P**otom kaza gye **134vb** w czrwene rucho oblety a kazdemu trnowu korunu gako ſynu bozyemu na hlaw wfawyty **A** potom kaza gym daty pyty zlucz f uocztem / aby na pokoy fly a rzka poydete nyny a odpoczynete po ſſwem trudu **T**ehdy kaza wfechen les okleſtyty **A** to wfeczno rytyerftwo kaza f gedney ſtranye metaty po gednom na to drzywy ze nyektery rytyerz vwazyneſye na drzewye a na oſtrwy za ruku a za nohu / druhy ſobye ſrdcze pklafye / trſety ſkrze hrdlo ptknyeſye **A** tak tych deſſet tyſſycz rytyerzuo na tem drzywy zwyeſſychu ze nyektey byl za den zyw druhy za dwa dny **A** ſwateho **E**rmolaa byfkupa a ſwateho **A**chatye a gynych panow kaza vkrzyzowaty / a tu hned pocze fye zatmowaty / a mrklo bylo gako gefto byl bozy ſyn muczen na krzyzy **A** zemye fye pocze trſſyefy a ſkale pukaty a trzy znamenye byechu gako przy bozym vmuczony **A**ny pnyety na krzyzy zwolachu rzkucze hoſpodyne w twogye rucze poruczylene ſwe duſye **A** pſſymy twe myloſty ktoz nas den bude pamatowaty / aby gey p ny raczyl vſlyſety / a ze wfye nuze wyſyty a wfye dobre raczyl daty **A** po ſkonczenie racz gym daty przybytek nebeſſkyg a tak hlaſ z nebes gym wecze **C**zfoz pſyte we wfem ſte vſſyſany **T**ahdy ſ• **E**rmolaus a ſ• Marek a ſ• Alexander a ty gefto ſ nymy byly vkrzyzowany / puſtychu duſy ſw a angele wzechu gye do nebes a kdyz by trzety den kaza tyefarz gyty do leſſa a gyne rytyerze / kteryz gyeſcze wyſſyechu na drzywy a byechu zywy kaza wfeczky zbyty **A** to fye geft dalo na gednom myeſtye **A**rarat na welykey horze / patnazte honuo od **A**lexandrye **A** tak ty ſwaty rytyerzy bogowaly o ſw ſprawedlnoſt ay do ſwey ſmrty **A** ptoz gſu blahoſlaweny gakozy bozy ſyn powyedyel **B**lahoſlaweny gakozy bozy ſyn powyedyel **B**lahoſlaweny gſu kterzy trpye ptywenſtwye p ſpſwedlnoſt neb gych geft nebelke kralewſtwye pſmy gych at raczye za ny orodowaty przed kralew nebeſſkym

¶ **O** druhem **135r** znamenayte ze gych geft radoſt wyeczna p troy wyecz

¶ **P**rwe myeſtem

¶ **D**ruhe lydem

¶ **T**rſſyetye panſtwym

¶ **P**rwe gych radoſt geft wyeczna / ze ſu na wyecznem myeſtye gefto nykdy nezhyne / any fye kdy ſkona ale wyeczne bude

¶ **D**ruhe bydlem ze gich duſſyie budu w nebeſkey radoſty / a ta nykdy nezhyne / a ta radoſt geft beze wfye zloſty y beze wfye telknoſty

¶ **T**rzetye gych radoſt geſt wyečna panſtwym / neb gych pan kral nebeſky / geſt wyečný bez poczátka genz wyda tyechtó ſwatyche deſſet tyfycz rytierzuo wytyeſtwe / pogal gye k ſobye a paſſował gye druhe / a dal gym wyečnu korunu / a odplatu w nebeſſyech / pto ze gfu pñ boyowały na zemy /ze ſu ſwytyezyły na tomtó ſwyetye / nad ſwym tyelem y nad złym duchem **I**akoz p̄wy ſ• Ian w taynty ktoz ſwytyezy nad ſwymy neprzately zde na ſſwyetye / toho buoh obradugye w nebeſſyech / **A** ptoze ſu tyto ſwaty rytierzowe ſwytyezyły / wzały gfu wyečnu radoſt w nebeſkem kralewſtwye **G**ehoz mnye y wam dopo ˆ

lohānis Babtife na marginu mladší rukou: S. Jana chrzciciela

Elizabeth uxor tua piet tibi filiū et uocabis nomē ei• Iohes• ə ſpu• ſto• replebit• adhuc ex vtero matris ſue et mlti• in natite• eius gaudebunt |latinský text přetržen rubrikou

Tato ſlowa pyfye ſ• **L**ucas w dneſſnym czeny / a ta geſt powyedyel angel gabriel poſlany od boha k ſwatemu **Z**acharzowy **podtrženo tužkou** byſkupowy / zwyeſtugye gemu narozenye ſ• **I**ana bozyeho krzſtytele a rzka **E**lzpjeta zena twa porody tobye ſyna / a przezdyegeſſ gemu meno **I**an a ducha ſwateho bude naplnyen / geſtce z zywota matky ſwey a mnozy ſye budu radowaty na geho narozenye

¶ **W** tyeche ſlowyech mozem cztweru wyeč znamenaty

¶ **P**rwe ze angel zwyeſtował geho narozenye

¶ **D**ruhe ze gemu meno powyedyel

¶ **T**rzetye geho ſwatoſt vkazugye a rzka mnozy ſye radowaty budu geho narozeny ſ• Iana

¶ **O** prwem mame znamenaty / ze angel zwyeſtował narozenye ſ• Iana a to vkazal welmy dywnye / p cztweru wyeč / ktere ſu byly na nem pty cztweru nedoſtátku geſto **135rb** myewa každy człowyek przy ſſwem narozeny

¶ **P**rwe za každy dyetye wrody ſye neczyſte a w hrzyeſyech / zye **původně zy, e** nadeſáno ſtejnou rukou yzadny nevrody ſye czyſtye bez hrzyechu / **A**le wſyczkny ſu ſynowe hnyew bozyeho **A** to gakoz p̄wy ſ• pawel **přetrženo rubrikou** **A** ten hnyew **podtrženo tužkou** vkazugye na dyetech / kterzyz bez ſwateho krzſtu mru ze gfu odluczeny od bozye twarzy / a to pto ze gfu ſye w hrzyechu poczaly

¶ **D**ruhe ze každy dyetye vrody ſye nemudre a nerozumne **I**akoz p̄wy mudry Salom• **přetrženo rubrikou** **B**lažnowſtwye geſt przywazano na ſrdty dyetynnem **N**eb tak gfu nemudre dyetky zmladu ze by čeſſku zemy dały za gablko / nebo newye ke gye zle a ke dobre

¶ **T**rzetye ze každy dyetye narody ſye mdle a nemoczne / ze ſobye ſamo nemoze pomoty **I**akaz powyedyel kral Saul **přetrženo rubrikou** **D**awydowy **D**yetyes nemozes bogowaty ſ tymto obrem **podtrženo tužkou**

¶ **C**ztwrte ze každy dyetye narody ſye w platy a w zaloſty / ze gakz ſye wrody tak hned zplacze **T**oho cztwera nedoſtátku zleho to dyetye ſ• Ian byl zbawen **N**eb pty prwnyemu narodyl ſye czyſty a ſwaty ze drzewe byl ſwat nez ſye narodyl • a to gemu ſam buoh powyedyel po **I**eremyaſowy a rzka **D**rzewe nez ſem tye ſtworzyl znal ſem tye / a drzewe nez ſy ſye narodyl poſwyetyl ſem tye

¶ **D**ruhe ɣtyw nevmýeloſty / myel ſwrchowanu mudroſt / ze geſcze gfa w zywoſtye matky ſwey / poznal geſt ſyna bozyeho / a ſwey matcze geſt wkaſal **N**eb ktyz byeſſye ſwata **M**arzye **podtrženo tužkou** przyſla k ſwatey **E**lſpyetye radugyty ſye / ze geſt poczala ſ• **I**ana hned ſ• **I**an przygal myle ſyna bozyeho / gehoz zemye a nebe na ſſwyecze geſcze newyedyelo **T**oho ſ• **I**an poznal geſcze w zywoſtye ſwatey marzye ɣto ſ• **I**an byl ſwe matky drzewe wczedlnik nez ſyn bozy / a drzewe gy wczyl nez ſye narodyl

¶ **T**rfetye ɣty mdlobye / myel · geſt welyku ſylu ze hned zmladu ſel na puſcz / a tam w trpeny przebywal hledayte dywne ſyly toho dydyete ze za duom myel puſczy za czeled a za to **135va** warczyſtwo myel zwyerzata / za krmýe myel ſczewyk za pyty myel wodu / **D**awagy nam przyklad / abychom zde na ſwyetye nemyely rozkoſſy ale na neby **A** kdyz tento ſwíet genz geſt gakty zalarz lydſky / zda ſye tak kraſſny / czſo pak bude w nebelkem kralowſtwy

¶ **C**ztywte ɣtyw platy myel radoſt ze ktyz ſwata marzye pozdrawyla ſ• **A**lſpyety hned ſye ſ• **I**an radował w geſte zywoſtye ze ſ• **A**lſpyeta wczze **O** kady my ta radoſt ſpade ze bozy matka przyſla ke mnye **N**eb gacz ſy mne pozdrawyla tak hned dyetye radugie ſye v mem zywoſtye ɣtoz ſ• **I**ana nazywagy yzakem gehoz matye ſkrze ſmyech byla porodyla **T**ez ſ• **I**an byl pln radoſty

¶ **O** druhem mame znamenaty ze to meno **I**an bylo mylo bohu y ſynu y otczy y ſwatemu duchu **A** to ſlowo **I**an geſt **I**ako by rzekl czſo ſem ga to on

¶ **P**rwe bylo mylo bohu otczy ze geſt w zywoſtye gehoz matky pokrzytyl · a to gemu meno przewzdyel · **I**an **A** ɣtoz buoh otcz byl gehoz otcz **I**akoz ɣwy on ſam ſ• **I**an **B**uoh my meno przewzdyel a powołal mne k ſoby **O**pyet to meno **I**an bylo mylo ſynu bozymu ze geſt ſwym krzytyelem wczynyl **O**piet bylo mylo ſ• duchu ze ſ• duch raczył gehoz myſtr byty a wczyl geſt bozye wyery kazaty **I**akoz ɣwy ſam ſ• **I**an wczynyl buoh ma wſta **I**ako mecz oftry **O** gacz oftry to byl mecz ze heroda krale zatal a poſſekl ſw rzeczy / treſſktye geſt aby wratyl zenu ſwemu bratru **T**ake to meno **I**an bylo mylo ſwatey marzye ze geſt geſt · raczyła pyeſtowaty na ſſw ruku a myeſto baby zdwyhla geſt ſ zemye

¶ **O** trzetyem znamenaty ze ſ• **I**an myel cztywero ſwyedeczſtwýe na ſw ſwatoſt

¶ **P**rwe ſwyedeczſtwýe myel · od boha otcze genz geſt nazywal angyem a rzka **T**ot wam poſſyelaſ angela ſweho genz wczyny tyeſtu memu ſynu **A** ɣto ſlowe angel ze w czyſtoty przebywal angelke do ſſwe ſmrtý

¶ **D**ruhe ſwyedeczſtwýe myel od ſyna bozyeho ze gehoz pochwałyl ſam ſyn bozy a rzka w zenlkem narodye nenarazel ſye wyeczſy nez ſ• **I**an krzytyel

135vb ¶ **D**ruhe ſyn bozye powedyel a **nadepsáno stejnou rukou** rzka **nadepsáno stejnou rukou** **S**waty **I**an byl geſt oſſwyetyen w ſwyetye / dobrymy ſkutky a horzel v bozye myloſty **O**piet ɣwy ſ• **D**amaſcý **H**leday yak geſt ſwatey a czyſtye ſ• **I**an przebywal na ſſwyetye / an geſtce yzadneho dyw byeſſye nevczynyl / wſak wſechny lyde mnyechu by on byl ſyn bozy

¶ **T**rfetye ſwyedeczſtwýe myel od ſwateho ducha kdyz **Z**acharz otcz gehoz naplnýen byl ducha ſwateho / **P**ochwały gehoz a rzka / **T**y dyetye nazwano budes ɣrok / wrchnyeho boha

¶ **C**ztywte gehoz ſwatoſt ſwyedety angel a rzka / zagyſte ten bude welykyg prezd bohem / wyna nebude pyty / any maſſa gyeſty **O** gehoz ſwatoſty ɣwy ſ• **I**an **E**wange^a w tanyty a rzka wydyel ſem

mezy sedmy fwyeczny podobneho k fynu bozyemu / odyeneho nyty / a opallaneho zlattu nyty přeškrtnuto inkoustem, podtečkováno šnoru **S**krze tych sedm fwyecznuo / znamenawa fye sedm porzaduow / na neby przebywagytych / a mezy nymy byl f• **I**an krzŕytel bozy **N**eb geft doŕtoyno bylo / by tym byl podoben chwalu / genz geft byl podoben czyŕtotu ptoz f• **I**an byl rowen **A**ngelom fwym czyŕtym przybytkem **P**ařarchō ŕkrze mnoho fynuo duchownych pprokom ŕkrze zwyŕŕtowanye bozye / **A**poŕtolom ŕkrze kazanye / **M**uczedlnykom ŕkrze fwe vmuczenye **Z**powyedlnykō ŕkrze tyela vmrtwenye **D**yewyeczem byl rowen ŕkrze fwe czyŕŕte przebywanye

¶ **O** cztwrtem znamenayte ze mame mnohyg vzytek gehu narozenye / ze gfu fye mnozy radowaly na gehu narozenye

¶ **P**rwe gfu fye radowaly hrzyeŕŕny / ze gym vkazal tyeŕtu do nebes **A** rzka **P**okanye czynte fwym hrzyechem a przyblyzyt fye wam kralewŕtwye nebelke pfmy gehu my hrzyeŕŕny at nam vpfyg bozy myloŕt

¶ **D**ruhe fye radowala gehu matka f• **A**lzyeta / ze geft byla zbawena zlorzeczenye / geŕto gfu myely bezdyetkynye **podtrženo tužkou** w ŕtarem zakonye

¶ **T**rzyete radowal fye buoh otec z fye gemu narodyl wyerny poŕŕel a dobry **R**adowal fye ŕyn bozy ze fye narodyl krzŕytel gehu **R**adowal fye f• duch ze fye narodil gehu f• przytel tyeleŕtny **R**adowaly fye **136ra** ŕwaty oczŕowe kterzy byechu przed peklem ze gym zwyŕŕtowal wykupenye a bozye narozenye / ŕkroze nyez ŕu myely byty wykupeny byty / od dyabelŕkey moczy **T**ake fye radowal gehu otec **Z**acharz **podtrženo tužkou** / ze geft ke czŕŕty nawratyem byl / a ducha f• naplnyem / gakož ŕfye czte o gehu narozeny / **Z**e kral f• **D**avid chtye rozŕyryty bozy ŕluzbu byl vŕtawyl cztyrzy a dwadtyety byŕkupuo / z nych byeŕŕye take geden **Z**acharz / a ten myegyeyŕye zenu menem **A**lŕyetu mnoho let bezdyetky oba byeŕŕta / ŕprawedlywa przed bohem y przed lydmy **A** kdyz fye to ŕta ze **Z**acharz wnyde do chramu chtye obyet bohu polozyty na oltarz tehdy zgewy fye gemu angel gabryel / an fye gehu welmye vzafye / **W**ecze gemu neboy fye **Z**acharzy **podtrženo tužkou** / nebot geft vŕlyŕana twa modlytwa / **A** twa zena **A**lzyeta porody tobye ŕyna a przewzdyegeŕ gemu meno **I**an Iako ŕme rzekly na poczaczte **T**ehdy zacharz znamenagye ŕwey ŕtaroŕty / a ŕwey zeny neplodŕtwye / pocze fye mylyty a podle obyczegye zydwŕŕkeho znamenye pfyty **I** angel gemu wecze **I**at ŕem angel gabryel genz wzdy ŕtogym przed bohem pto ze s newyerzyl mym ŕlowom / onyemyes a hned nebudes moty **podtrženo tužkou** mluwyty / az do gehu narozenye / **A** kdyz z chramu wnyde nemoze mluwyty / hned lyde znamenachu / ze geft nyektere wydyenye wydyel / a kdyz ŕkona ŕwoy wrzad / wraty fye do ŕweho domu **A** tu hned f• **A**lzyeta poczala geft f• **I**ana **A** ŕtym fye tagyla pyet myeŕŕyeczuoow / ŕtydyety fye ze na ŕtaroŕty poczala ŕyna **P**otom w ŕeŕty myeŕŕyecz ŕwata marzye **podtrženo tužkou** przyŕla k nye radugyty fye / ze geft ŕyna poczala **A** kdiz gye pozdrawy ŕwata marzye **T**ehda f• **I**an pln ducha ŕŕwateho pozna ŕyna bozyeho / a welyku radoŕty pocze fye metaty w zywoŕtye ŕwey matky / **Y** oŕta tu ŕny f• marzye za tzy myeŕŕyecze / a poŕŕluhowa gye **A** ŕwateho **I**ana pyeŕtowala w ŕŕw ruku **A** oŕmyg den ŕnydechu fye przatele aby dyetye obrzezowaly / y chtyechu gemu przewzdyety zacharz po otczy tehda f• **A**lzyeta wecze **P**rewzdyeyte gemu **I**an **A** hned **Z**acharz **136rb** gehu otec otwyrzel ŕwa vŕta zwola a rzka / pozehnany hoŕpodyn / buoh moczny / ze geft raczyl nawŕczyewyty ŕŕwey lydy **T**ehdy gych przyetele dywyechu fye tomu welmye a rzkuoze / czŕo fye wam zda gake to dyetye bude / ze geft

bozy mocz f nym **A** tak gest f• **I**an obradowal weſſken ſſwyet ſſwym narozenym **A** .pto ſwyety me
geho narozenye / gako bozye / a ſſwate marzye .pſme gehu at nas obweſſely zde na tomto ſwyetye /
a nafe duſe w nebeſkē kralewſtwy **G**ehoz mnye ʘ

lohāis et Pauli na marginu mladší rukou: S. Jana i Pawła Męczennek

Isti funt due olywe et duo candelabra lucencia ante d̄um hnt• poteſtatē claude• celum nubibus ʘ
latinský text přeřřzen rubrikou

Tato flowa pife f• **I**an w taynyty vřzew welyku chwalu f• **P**awla y dye **A** rzka **T**ata f• dwa
mucedlnyky bozye gſta dwye olywe a dwa ſwyeczny / ſwytyetye przed bohem / a mata mocz
zawřzyety oblaky nebe / **W** tyehto ſlowyech mozeme troy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe .pcz ge przyrownawa ku olywā a k ſſwyecznom

¶ **D**ruhe vkažugye gych doſtogenſtwye / ze ſwytyeta przed bohem

¶ **T**řzetye gych mocz welyku / ze nebeſa zawyeragy / a zlu burzy od nas odhanyegy **A** .pto flowe
Ian burgan ze burzy wladnu a dobry deſcz dawagy

¶ **O** prwem mame znamenaty / ze .p troy wyecz gye nazyewa olywy

¶ **P**rwe gakož dwye olywe plodnyegfy ſta nez gedna fama ſtoгыty **T**akez tato dwa f• muczedlnyky
/ byla ſta welmy plodna / ze ſta plodyla krzeſtanſtwo / a wyeru bozy .pſme gych at nam ſw .pſbu
v .pſye bozy myloſt / a zplodye naſye zbozye y zdrowye

¶ **D**ruhe gakož olywy fu welyke moczy a wonye / ze ſw wony zahonygy gedowatu wyecz **T**akez
tato ſwata ſw myloſty zahonyla ſta pohankke modly .pſme gych at ſw .pſbu tohoto leta odzenu od nas
wſſye zle / a dadye nam wſſye dobre

¶ **T**řzetye gakož olywa dawa z ſebe oleg / gymz mnohe rany leczye **T**akez tato dwa f• dawala ſta
z ſebe myloſt dwogy

¶ **P**rwe ze gſta boha welmye mylowala a to gest byl drahy oleg / bez nehož yžadnyg nemoze do
nebes any gehu puſtye a to **136va** mame wkažano na onyech pyety pannach na nemudrych / geſto
bez olegye przyſedſye a ſſwyecze zhaſſywfye / poczechu tlučzy v rag a buoh gym wecze **N**eznam
was nebo ſte nemyely olegye myloſfřdenſtwye / byſſte boha mylowaly ze wſyeho fřdce **A**le f• **I**an
a f• **P**awel . mylowaſta ten zadnyg oleg / tak ze gſta mylowala boha nade wfeczno

¶ **D**ruhym *písmena ym podečkována a stejnou rukou nadepsáno u* myloſt myela ſta k ſwym
blyznym / ze gſu chude mylowaly pracznym pomahaly laczne křmyly nahe odyewaly / a to gest
druhy oleg ozymny geſto ſta tyeto dwye olywe z ſebe dawale Iakož ſye czte o nych ze gſta byla
dwa moczna rzymſka pany / **A** welyka ſlechtytye / a prwa na tyeſſarzew dworu / a ta welmye
plodyeſta wyeru krzeſtākuu **A** když **G**allygant bratr rzymſkyg byeſye pobyt v bogy / y ona gemu
weczefſta / pokrſty ſye a ſlyb wyeru drzety / a budeſ lepſy vytyez nezs kdy drzewe byl / **A** tu gey
na wyeru obratyſta / ze ſye pokorzy ſe wſemy przately y gyede na pohany / a kaza przed ſſebu
welyky krzyz neſty / y poby wſſye pohankſtwo znamenym f• krzyzye / a tak gſta tato ſwata buozy
wyeru .plodyla / a pohanku tupila a welyku myloſt ku bohu myela a .pto ſta ku olywam
przyrownana

¶ **D**ruhe gye przyrownawa k ſſwyecznu .p dwogy wyecz

¶ **P**rwe gakoż sŕwyczen kořtel ořwyczuga a okrařluga / takez řta ona řwatu czyerkew / a boży kořtel sŕwym zbozym okrařlila **podtečkováno** a okrařlowala a przyřwowała

¶ **D**ruhe gakoż sŕwyczen drży řwyety na řłoby a kořtel ořwyczuga **T**akez ona drzala řta boży wyeru / a zakon na řłoby / a boży przykazanye / gymz řta řwyetyla a ořwyczowała wyeru krzeřřanku a gyz řta w nebeřřyech / a řwyetyta przed bohem napłnyena řucz wřřy radořty řřime gich at nas raczy řw myłory ořřwyetyty zde y na onom řwyetye

¶ **O** druhem mame znamenaty ze řu myely na řłoby trogye duořtogenřwye przed bohem y przed lidmy

¶ **P**rwe gfu myely czyřtotu / a ta geřt velykeho duořtogenřwye przed bohem a przed lydmy / ze gřta oba przebywala **136vb** w czyřtoty na tyele y na duřy **N**obo neczyřty řu nedořtoyny řluzyty przed bohem **I**akoż powyedyel buoh **I** **podtečkováno** w řtarem zakonye moyzyeřřowy a rzka kaz **A**aronowy a geho řynom wy **podtečkováno** at mye řřy a řluzye / at by byly dořtoyny przede mnu řtaty **T**akez kto cħtye bohu řluzyty / muřy w tyřtoty przebywaty

¶ **D**ruhe řu myely řřw wyeru k bohu ř nyz řu byly dořtoyny boży myłory **I**akoż dye ř **P**awel řřwa wyera duořtoyny ny wczynyla / bez nyez řy nemozem bohu řybyty / a tu gřta vkařala řwymy dobrymy řkutky **N**eb ktoz wyery v buoh / a neczyny dobrze / ten ma mrtw a zlu wieru ale ona řta myela zyw a řřw wyeru **I**akoż řy cħte o nych kdyz zwolychu na tyeřarze řulyana krzeřřana / řto ze gym řlybył krzeřřany hubyty / a pohany plodyty **T**ehdy ten tyeřarz **I**ulyan obratyw řy na pohanku wyeru / pocze welymy krzeřřany hubyty **A** řwaty **I**an a řřwaty **P**awel ř nerodyřta gemu řluzyty řto ze řy pohãłke wyery przygal / y poczeřta krzeřřanuo branyty / a ge welymy plodyty / a řřwe zbozie wfeczno rozdawaty **T**ehdy tyeřarz zawoław gych k řłoby weczze gym **S**luzta my gakoż řta gynemu tyeřarży řluzyla a wczynym was naymocnyeřřy na řwem dworu / y ona odpowyedyeřta **T**yeřarży donyds byl krzeřřanem dotud řwa tobye rada řluzyla / ale kdyz pohanem wyeru krzeřřanku nechtyewat tobye řluzyty / ale kraly nebeřřkemu **I** tyeřarz gyma weczze **M**yeřta řłoby rok za deřřet dny a w tych řy dobrze rozmyřle a wczynyta me kazanye / a ořtanta boha wkrzyřowaneho gakoť řem ga geho ořtal **P**akly toho nevczynyta neczřtnu řmřty řeyndeta **A**na gemu weczeřta **N**echat geřt gyz tych deřřet dny wczyn hned cħřoz cħtyes potom wczynyty / neb nechtyem řwey wyery řmyenyty **I** tyeřarz weczze y zda mnyta byt was krzeřřane cħřyly bycht ga was newczynyl **přřmena ne podtečkována** muczedłnyky wczynymt was gehoz řy nenadyeřete **A**na gydeřta a bohu řy tych deřřet dny modlyřta / a zboży řwe chudym rozdařta **137ra** a bohu řnaznye řluzyece a tak řta myela řřwu wyeru k bohu řřime gych at nas raczy ta v řřwey wyerye potwřdyty

¶ **T**řzetye řta myela řřwe wytyeřřwye a řnazne ř nyez řta byla dořtoyna wyeczne kořuny ze řta řnaznye boyowala a wyeru krzeřřanku az do řřwe řmřty / ze řta řwytyeřyla nad dyablem y nad tyemto řwyetem y nad řwř tyelem **I**akoż řy cħte o nych / ktyz by deřřatyg den kaza tyeřarz řwemu purřby gyty k řwatemu **I**anu a k řwatemu **P**awłu aby gych otazał / cħtyeta ly boży wyery ořtaty **P**akly by nechtyely aby gye taynye zahubyl ř **A** kdyz ten purřbye menem **T**erencian przygyde k nyma / pocze gyma młuwyty aby tyeřarżowy řluzyly / a boha ořtaly / y ona gemu weczeřta **T**woyt geřt pan **I**ulyan řto ty myey ř nym pokoy ale namt gynyg nebude gedno hořpodyn ihuř cryřtus / **T**ehdy terenczyan řta hław ř **I**anu y pocze řřyty ř **P**awła aby řy od boha odwřatyl ř **T**uz ř **P**awel

wecze **G**edynat geft wyera a geden buoh wnagy / nelzet fye nama rozluczyty / an gey pogem take gemu ftye hlawu a welmye tajnye kaza gye w gych domyech pochowaty **A** hned fye wztrzye taka burze / az domy przewraczowalſſye / a hrom a blyknota mnoho lydy zaby / a welyke krupy obyle / zbychu a czrt wſtupy w tyefarzowa ſyna / y p̄neſe na ſſweho otczye ten chrzyech / ze geft tajnye zahubyl ty ſwate / y gych hroby lydym wkaza **A** tak ſta boyowala p̄ bozy wyeru do ſſwey ſmrty p̄ſmye ⁜

¶ **O** trzetyem znamenayte ze ſu troy mocz myely na tomto ſwyetye

¶ **P**rw nad lydmy / ze ſu nemoczne wzdrawowaly / a ſlepe ofſwyeczowaly p̄ſmye gych at nam v̄p̄ſye zdrawy a wſye dobre

¶ **D**ruhu mocz ſu myely nad czrty ze dyabły wyhonyly y ſyna **T**erencianowa dyabla zbawyl **I**akoz fye czte ze przywedl lydy ſebw k hrobu ſwatyeh muczedlnykuow / a hned z neho czrt wynyde p̄ſmye gych at od nas wſye zle zazenu

¶ **T**rzety mocz myely nad nebem / a to troy wyety

¶ **P**rwe ze ſu oblaky nebelkey otwyeraly / a to gſu vkazaly na ſwe ſmrty **137rb** ze kdyz byechu gym hlawy ſtynaly hned fye k **podtečkováno** oblady otworzychu a hrom zaby mnoho lydy a by welyka burze okolo rzyma **A** p̄to ſlow ſamomſtye ze fye ſama mſtyta ktoz gych newczſty / ze buoh przepuſty nan zlu burzy p̄ſmye ⁜ **A**t nas vchowagy zle burze / y naſſye zbozye geſto na poly ſtogy ze mnohokrat ſu zazhly wuoz ſuobylym / geſto gych dne neczſtyly p̄to ſlowe ſ• **I**an burz**I**an

¶ **D**ruhe ze oblaky zawyeragy / gakoz ſu byly zawrzely oblaky w rzymy / ze toho leta neſel deſcz / any bylo dobre powyetrzye

¶ **T**rzetye ze kraleſtwy nebelke odmykagy ſwym ſluzebnykom **I**akoz p̄wy ſ• **R**zehorz **T**ato ſwata mata mocz otewrzyety nebeſſa y zawrzyety oblaky / nebo gych gazykowe wczynyeny gſu klyczowe nebeſſy p̄ſmye gych at nam w̄p̄ſye bozye myloſt a otewru nam kraleſtwy nebelke

de fancto petro na marginu mladší rukou: **S. Piotra**

Tibi dabo claves regni celorum latinský text přetržen rubrikou

Dnes ſlawymy hod ſlawnyg dw ſwatu apoſtoluo welyku / ſwateho petra genz geft knyzeze wſyech apoſtoluo a ſ• **P**awla bozeho zwolentye **N**ebo gakoz mnohym vrata nebelka byla zawrzyena a zamczena / p̄ hrzyech naſeho prwnyeho otcze Adama / **T**ak to zamczenye nam / ſyn bozy odmekl ſwym vmuczenym **A**wſak kazdy czlowyek ſobye odmyka **písmena od podtečkována, stejnou rukou nadepsáno za** nebeſſa ſwymy hrzyechy ſmrtdlynymy p̄toz kral nebelkyg chtye to zawrzenye / lydym otewrzyety **P**owyedyel ſ• **P**etru tato ſlowa / a ta pyſe ſ• matyeg w dneſnym czteny **A** rzka **T**obye **P**etrſe dam klycze kralowſtwy nebelkeho **I**ako by rzekl **A**cz který czlowyek zamkne ſobye nebeſſa ſwymy hrzyechy a bozy myloſt **A**le wſak oſtawym ty klycze na ſwyetye a ſwateho petra aby ſobye kazdy mohl otewrzyety nebeſſa / a przygyty k myloſty bozye **A** ſwaty **P**etr dal tuz mocz ſwym namyſtkom bylkupom a knyezym p̄ſmye at nam otewrze ⁜ **W** tych ſlowyech mame troy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe ſwatofſt ſ• petra

¶ **D**ruhe łczedroft bozyc

137va ¶ **T**rzetye welykoft a mocz toho daru ze ſwatoft ſ• **P**etra zgewyla ſyc na troy wyety

¶ **P**rwe na poſſluſenſtwycze ze geft weſkē ſtatek ſwoy ꝑ buoh opuſtyl gakoż ſe czte kdyż ſyn bozyc chodyeſſyc podle morze / wzrzew ſ• **P**etra ſ geho bratrem powolał gich k ſobye a rzka **P**odte po mnye wczynym was rybarze lydſſike **A**ny hned nechawſe ſytye a lodye / a od ſſwey zeny gydeſta ſłowa *a od ſſwe zeny podtrżena tużkou* po nē **A** by nyekomu nyny rzekl buoh dy od ſſwych dyety a od ſſwe zeny / a od ſſweho ſtatu a zebrzy do ſwe ſmrty / o gak by ſyc gemu to hrozna wyecz zdala **A**wſak geft to wczynyl ſ• **P**etr ze opuſtyw wſſyc ꝑ buoh y nalledował geho do ſwe ſmrty

¶ **D**ruhe geho ſwatoft zgewila ſyc na welykey myloſty / kteruz geft myel ku bohu **I**akoz ſyc czte o nyem **Z**e wzdy wbruffecz v ſebe noſſyefyc / gymz ſobye oczy trſſyefyc / nebo wzdy plakalſyc / ze gemu byeſe twarz vſchla a wwadla

¶ **T**rzetye geho ſwatoft zgewyla ſyc na welykem nabozenſtwy **I**akoz ſie czte o nyem ze na kazdu noc / gakz kurzy zapyely hned na modlytwy wſtawalye / a tak az do ſſwyeta ſyc bohu modlil / a welike wtrpenye myel / na ſſwem zywoſty ꝑ buoh bogigie o wyeru krzeſtanſku **I**akoz ſie czte o nyem **K**diz biefie wfazen w zalarz od krale **H**eroda / a tu byl hladem muczen a od angela z zalarze wyweden potom byl vſachy byczowan / a to wſie myle trpiel ꝑ buoh / naypoſledy y ſmrt przygal ꝑ bozyc gyme **I**akoz ſie czte o nyem **K**diz ſ• **P**etr kazalye w Ieruzalemye **T**ehdy geden czarodyegnyk menem **S**ymon czynyl ſyc bohem / mnohe przywoſyc k bludu / **Z**namenaw to ſ• **P**etr geho zloft odhonyeſſie / a na hadanye gey przemahalſyc / **W**zrzew **S**ymon ze nemoze oſtaty ſ• **P**etru gyde do **R**zyma / y poſtawy **T**yeffarze na ſſwey tyeſtye / ze gey myegyechu za þweho boha / zwyediew to ſ• **P**etr / gyde tam za nym do **R**zyma y pocze kazaty wyeru krzeſtanſku / a **S**ymonow zloft wſemu lydu oznamowalye / **W**ſlyſaw to **S**ymon gyde przed tyefarze y wecze gemu **A**by wyerzyl **137vb** tyeffarzy zet ſem ga þwyg buoh kaz my hlau ſtyety a yat chty trzety den wſtaty **T**ehdy **N**ero kaza gey ſtyety a **S**ymon to ſwymy czary przyþwy / ze on ſtal hlau **S**kopczowy mnyege **S**ymona / a trzy dny ſyc tagy / trzety den ſie tyefarzowy wkaza a rzka kaz mu krew plytu ſetryety / a ted mye wydys zywa / gako drzewe **W**zrzew to **N**ero vzafie ſyc a pocze ſyc dywyty tomu welmye / a mnyeſe gey þwym bohem / **T**ehdy ſ• **P**etr vhledaw czas / y gyde **N**erona tyefarze / y pocze **S**ymonow zloft gemu wkaſowaty / **L**e **S**ymon pocze ſie chlubity a rzka / ga mohu mrtwe wzkrzyeſty kdyż chty **I** przyhody ſyc ze geden gynoch vmrze **T**ehda tyefarz powola ſ• **P**etra a **S**ymona y wecze gyma / kteryg z was dw nebude moczycy tohto mrtweho zkrzyeſty / toho hned kazy zabyty / y ten **S**ymon ſwymy czary wczyny / ze ten mrtwy pocze hlau wrtyety **T**ehdy wſychny pochwalichu **S**ymona a ſ• **P**etra chtyechu kamenowaty / y ſ• **P**etr gym wecze **G**eft ly zyw ten gynoch tehdyt wſtane a chodyty bude / a mluwiti ſ namy / **P**aklyt toho nemoze wczynyty tehdy wyezte zet geft przelud **A** kdyż **S**ymon nemoze toho mrtweho zkrzyeſty / **T**ehdy ſ• **P**etr ſtogie z daleka y wecze we ymye hoſpodyna naſeho ihu• xpa• tobie kazugy mladencze aby wſtal **A** ten gynoch by hned zdraw / a pocze chodyty wzrzewſyc ten dyw lyde chtyechu **S**ymona kamenowaty **A**le ſ• **P**etr pocze gich þſty / aby toho neczynily a rzka **N**eſluſyc nam zlemu zlym oplatyowaty / tehda **S**ymon ſed wen pocze nad myeſtem letaty y tyeffarz wecze **T**ot geft zatyelo

řwy buoh / **A**le **P**etr ř **P**awlem gřta ludarže **W**zrzew to ř **P**etr **W**zhled nahoru wecze kazugit
 wam czrte geřto **S**ymona nořřyte / **A**byřte gey hned puřtyly a hned **S**ymon doluo vpade / y řlomy
 hlauu / a hned zdeřřye **W**řllyřaw to Tyeřřarž pocze geho welmye zelety / y odfudy apořtoly ř na
 řmrt / y kaza ř **P**etra wkrzyzowaty / a ř **P**awlu kaza hlau **138ra** řřtyety **T**ehdy ř **P**awel wza
 odpuřczenye od ř **P**etra **A** rzka **P**okoy bud tobye zaklady wyery krzeřřanřkey / a pařtarzy wfec
 bozych owecz ř řwaty petr wecze ř **P**awlu dy v pokogy kazately lyđky / a wuodcze řřwedlnich
A tak ř **P**etra wkrzyzowachu doluo hlauu powyefyřřye **A** řwatemu pawlu hlauu řřyechu **T**ehda
 ty geřto tu řřachu wzrzecu angely tu řřogyecze / a borunu z kwyety z ruozye a z lyly **koncové y**
podteřkováno, stejnou rukou nadeřřáno e drzyecze / a gych duřye korunugycze **A** řwaty **D**yonyz
 ř **P**awla wczednyk vzrze gye ana deta do myeřta / za rucze řye drzyecze / a w řwyetlem ruřřye
 a w korunach przyřřwena **A** tak geřř vkazana řwatofř ř **p**etra řřmy **přetrřeno rubrikou**
 ¶ **O** druhem znamenayte / ze welyka řcedrořř bozye byla na řwatem **P**etru ze toho genz geho
 trřykrat zapřřel / wczynil welyke knyzeze wřřyeho řwyeta **A** tu geřř troy řcedrořř vkazal / ze gemu
 dal **M**ocz mudrořř a dobrotu **N**eb mocz geho vkazugy dywowe / kterež get czynyl / gakož řye czte
 o nyě ze kdiz ř **P**etr gye po myeřtu / tu wfecny nemoczne kladyechu po myeřtu a po wliczech
A kdež gedno geho řřyen zařel nemoczneho ynhed byl kazdy wzdrawen řřmy **přetrřeno rubrikou**
 geho at nas raczy wzdrawyty **O**piet ř **P**etr chodil geřř po morzy a po wodye gako po řřyřye **T**ake
 geřř mrtwe krzyeřřyl / **I**akoz řie czte o nyě **K**dyž byeřřye pořřlal ř **P**etr řwa dwa wczednyky / do
 gedne wlařřty / aby kazaly bozye wyeru / tehda geden z nych vmrže / y wraty řye druhy k řwatemu
Petru y powyedye to gemu **T**ehdy ř **P**etr da gemu huol aby polozył / na mrtweho / a on przyeřř
 tam polozy tu huol nan / an hned z mrtwych wřřta genz **C**ztyrzyđtyety dny lezał byl w hrobie **O**piet
 řye czte o nyem ze gedna zena menem thabyta byeřřye vmržela / a ta bieřře plna dobrych řkutkuo /
 ze řwym řřatkem chude krmyeřřye a odyewallřye / **T**ehdy pořřlachu k řwatemu **P**etru / by raczył k
 nym przygyty / **A** když przygyde řřbu chudich řlytowaw řye popřřy boha za ny y by zdrawa **O**piet
 gemu dal buoh mudrořř kterež mudrořřty geřř wyecze nez trřy tyřřyřte lydy obratyl na řw wyeru
 bozye a to geřř wkazal na řwatem kazany **O**piet geho **138rb** mudrořř zgeřřila řye na tom kdiz
Ananiař ř řw zenu ř **A**řru řđal dyedynu / polowiczy penyez przyneřřl przed apořtoly / a na tom
 gych zkufugye / a polowyty řobye řchował / **T**ehdy ř **P**etr zwyedyew to ř **D**uchem wecze gemu
 řcz klamas buohem wřřak nebilo tych penyez bez dyeky daty / mohł řye radyegye wfecny řoby
 myety / hned ten zly **A**naniař letyew anebo pad y zdeřřye řto ř **P**etr geřř nazwan **S**alomonem neb
 řwu mudrořřty przemudrowal mudromyřly a myřřy wřřyeho řwyeta řřmy **přetrřeno rubrikou** x
 ¶ **O** trzetyem mame znamenaty ze welykyg dar dal gemu řyn bozy / toczyř klycze nebeřřkeho
 kralewřřtwe **O** zagyřte welyky geřř to dar ze kral nebeřřky nerzeł đamt klycze od pywnycze nebo
 od komory / ale rzeł đamt klycze / ode wřřeho meho domu / aby zawřřel a otewřřel / komu cħtyeřř /
 nebeřřke kralowřřtwe **O** tom znamenayte / ze kral nebeřřky otwyera kralewřřtwe nebeřřke **P**ateru
 lydu
 ¶ **P**řwe **D**yetkam kterežy k řwatemu krztu řeyndu / **A** to na znamenye ktyž ř **I**an krzřřyl geřř řyna
 bozeho / tehdy řye byla nad nym nebeřřa otewřřela

- ¶ **D**ruhe chudym gefto kterzyz mohucz dofty myety y wzdadye a rozdadye to chudym p buoh **I**ako f• **M**artyn **A** pto fu fye gemu nebeffa otwyrzela
- ¶ **T**rzetye bozym muczedlnykom / **I**akoz ktyz f• **S**zczepan byl kamenowan wydyel nebeffa otwyrzyena
- ¶ **C**ztwrte w czyftoty przebywagyty **I**ako f• **I**anu **E**wan^{te}• genz geft wydyel nebeffa otwyrzyena / a bozye tagenftwye napfal
- ¶ **P**ate kagytym kterzyz fye chtye k bohu obratyty / to mame vказano zde vynechano místo na jedno slovo genz na ffwem obraczeny byl wfchopen do nebes **H**ledayz czlowieczye fyly z tych lydy gedem / tehdat f• **P**etr otwyrze kralewftwie nebeffke pfime gehu at nam dnefny den otemkne nebe toczyz bozy myloft a potom nafym duře nebeffke x

Pauli apli• na marginu mladři rukou: S. Pawła

Dedi te in lucem genciū x latinský text přetržen rubrikou

- T**ato flowa pyře f• **I**zayas a ta geft powyedyel **138va** kral nebeffkyg k fwatemu **P**awlu a rzka **P**awle ga fem tye dal na offwyety wfemu lydu **W** tych fflowyech mozem troy wycz znamenaty
- ¶ **N**ayprwe bozye mylořdenftwye
- ¶ **D**ruhe f• **P**awla duoftogenftwye
- ¶ **T**rzetye nafyie wzyteczenftwye
- ¶ **O** prwem znaменаite ze bozy myloft a dobrota wказuge fye na tom / ze taky dar raczyl daty / tomuto fwietu toczyz f• **P**awla apořtola / welykeho vczedlnyka / na offwyety wfem hrzyefnym ptoz **P**odyekugme hořpodynu / ze taky dar raczyl daty nam na wtyechu a na offwyety nebozatkem hrzyefnym
- ¶ **N**ebo fwyetloft geft welmy potrebna tyem / kterzyz we tmach sedye **I**zadny hrzyefnyk nezufay do bozye mylořty wyda z lyteho wlka / pokorneho beranka f• **P**awla vczynyena
- ¶ **O** druhē **Z**namenayte ze f• **P**awel przyrownawa fye k fwietlořty p troy wiecz
- ¶ **N**ayprwe gakoz gakoz fwyetloft geft nayduoftoynyeyfy na wfem fwyetye / **T**akez f• **P**awel • geft dořtoynyeyfy z gynich fwatych / ze p gehu welike duoftogenftwie nazywa gey czrt zemřkym angelem ze na zemy gyefcze gffa angelfky zywot vedl w czyřtotie przebiwagie **O**piet tyz czrt nazywal gey nebeffkym czlowiekem a bozym obrazem / a ffwieczřkym trubarzē **N**ebo trubu fweho kazany / weřken fwiet napřnyl **A** kdez nemohl řam dogyty a kazaty wiery krzeřtanskey tu fwe lyřty pořřlal **O**piet zagyřte byl dořtoynyg / za řamyem bohem byl nawczen nebo mnozy fye tyem chľubye / ze gfu byly v parzyzy nawczeny / ktez mnoho myřřruo bywa vczenych **A**le f• **P**awel nebyl geft nawczen v parzyzy / **A**le na trzetym neby / **A** tu řamyem buohem w angelfkey řkole byl nawczen
- ¶ **D**ruhe przyrownawa fye k fwietlořty **N**ebo gakoz fwietlořt zahonygye tmy / tez f• **P**awel • zahonygie tmy pekelne toczyz dyably **I**akoz fye czte o nyem **Z**e gedem hrzyefnyg zufal byeffye do bozye mylořty / y chtyefie řie řam obieřřity / awřřak zpomenul na buoh a rzka / **O** řřwaty **138vb**
- P**awle racz my řpomoty hned f• **P**awel przygide / a ofyřlo gemu ř hrdla řřzye a wecze gemu

Nebozczyku warug fye toho / a vczyn pokanye za to czos shrzefyl · ptyw bohu pfmy gehu at nas zbawy offydlu pekelnego

¶ **T**rzetye fie przyrownawa k swietlofty / neb gakoż swietloft gefł naycziffye a gakoż koly swietloft dotkne fye blata nebo nyekterey necziffoty / **W**łak fie nykty nepořkwrny / ale wždy gefł czyřta / tez ř• **P**awel bil · gefł przeczyřty / a w cziffoty przebiwal / az do řwey řmřty **I**akoż fye czte o nyem / **K**dyz ř• **P**awel w rzyrnye kazaře wieru krzeřtanřku / a mnohe rzyrmany byeřř obratil na wieru / **W**řliřaw to **T**yefarz gemuz dychu / nero / wecze gemu **P**awle pcz my me rytyerřtwo odgimas a k řobie gye przygimas **T**ehda ř• **P**awel gemu wecze **N**etolik ř tweho kralewřtwye ale ře wřyeho řwieta gřem gich nazberal gymz kral nebeřřky chtye wieczny dar daty / **W**řlyřaw to **N**ero vzařřye fye w nyewyech / y kaza wřeczny rytyerze řtynaty kterez byeře ř• **P**awel na wieru obratyl **A** potom take y řwateho **P**awla ř nymy y řwaty **P**awel gemu wecze **T**yefarzy ga chty rad myle przetřpyety mały czas řmřt / abyh byl wiecznye żyw ř řwym hořpodynem geżucyřřem **I** kaza geż hneđ tyefarz za myeřto wyweřty / aby gemu hławu řtyely **A** kdiz z myeřta dieřřye ř• **P**awel · tehda v branye potka geż gedna pany placzyty a zelegyty gehu **Y** on gie wecze **P**ocz my ruřřky a gednakt gy wratym / **A** kdiz przygide na rozhranye / na zwychod řluncze / poklecze řtyřk a řlozyw řwe rucze / a zaplakaw modly fye bohu **H**ořpodyne ihe• xpe• w twogy rucze poruczyem řw duřřy **A** kdiz gemu hławu řtyechu / w tu dobu ř• **P**awel w tu ruřku řřw krew zawynu / a řed da tey gyřte panye / geřto gemu byla ruřřky pozczeła **A** hława řkoczywřy od tyela trzykrat wecze ihe• xpe• ihe• xpe• ihe• xpe• **A** hneđ fye tu trzy řtudnyte vczynychu nebo **139ra** to gemu bylo naymyleyřřye donyđż żyw byl **A** z gehu řwatey řygie myeřto kře mleko teczyeřye / a na rucho rytyerřke řkakaye / a welyka řwietloft nad nym bieřye **A** kdiz ten geřto geż řtal do myeřta fye wraty / tehdy przybieze k nemu ona panna y wecze gemu kdes nechal meho myřtra **P**awla **A**n gye wecze tam za mieřtem lezy ř řwym towarzylřem ř petrem Ana gemu wecze y **T**o ty **A**no gednak ř• **P**etr ř řwatym pawlem dyeřta do myeřta w krařnem ruřřye a drzyetie fye za rucze **A** w řwietlych korunach / a przyneřly my mu ruřku plnu kře / **W**zřzewřye to mnozy na wieru ře obratychu / **W**řliřaw to **N**ero vzařřye fye welmye y pocze ř rytyerřtwem o to mluwyty / a w tu dobu ř• **P**etr ř řwatym **P**awlem wřtupiřta zawřzenymy dwerzmy y řtařta przed tyefarzē y weczeřta gemu **H**ledayz zet gřem ga ted **P**awel · rytyerz krale nebeřkeho a newmřzelt řem ale żywt řem ř řwatim **P**etrem **A**le ty vmřzes wiecznu řmřty pto ze bozye řwate muczys / a wiecze gich newzřzechu

¶ **O** trzetyem znamenayte ze welyka potrzeba byla nam tey řwietlofty **N**ebo lyd pohanyky genz chodieře we tmach hrzyechu a obluduo a zlych obyczeguow / nemohl dogyty tyeřty řpřawednořty gedno řkrozye řwietloft tocziz řkroze ř• **P**awla Nebo czo gefł on hrzeřnych ořwietyl **T**a řwietloft ř• **P**awel myel gefł trzy poprřřky / gymyz lydy ořwiczowal

¶ **P**rwe řlowy kazye **I**akoż fye czte o nyem **Z**e od prweho kur pienye az do patey hodyny dne řwyma rukama robotowaye **A** potom przeř tyely den bozy wieru kazařřye / a ořtatny czas na modlytwach řkonawaye

¶ **D**ruhe ořwietyowale lydy dobrymy przyřklady / ze to czoz lydem kazařye / to řam wždy czynyeye

¶ **T**rzetye ořřwyczowal gie welikymy dywy **I**akoż řwy ř• **D**yonyz kdiz ř• **P**awla hława w řtudny lezyeye / po rocze tu řtudny czudychu / a řwateho **P**awla hławu wen wiwrzechu / **T**ehdy geden

paftyrz wrzew hlauu f• **P**awla / y pocze gy nofyty v fweho štada / a po trzy noczy vzrze welyku fwyetlošt nad tu hlauu **S**ed y powiedie to **139rb** byskupowy a gynym knyeczym **T**ehdy byskup wybra fye z myešta f knyeczymy a f lydem a f zakowštwem / **W**zrzechu hlauu f• **P**awla / a na zlatty fne **podtečkováno** štuol gy wlozychu / a nefechu gy do koštela / a przyczynychu gy k tyelu f• **P**awla / a polozychu gy k noham gehu / y pomodlychu fye bohu / a hned hlaua škoczy / a k tyelu šie šama przyczyny / **H**ledyecz na to wfychny buoha pochwalychu / a šfwateho **P**aula mocz vzrzechu pšmy gehu at nas raczy ošwyetyty na tyele y na duššy / a šw šwietlošt raczy daty škroze nyz bychom došly šwietlošty nebešškey / tocz• kralewštwye nebešškeho **G**ehoz mnye ʘ

Procopii na marginu mladší rukou: S. Prokopa

Ivštum deduxit dšs p uias rectas latinský text přetržen rubrikou

Tato šlowa piše mudry **S**alōm o šwatē pškopie **A** rzka **S**pšwedlyweho czlowyeka dowedl buoh po pšwih tyeštach w tyech šlowiech muozem troy wyecz znamenaty

¶ **N**ayprwe šwatošt welyku f• pškopa přetrženo rubrikou

¶ **D**ruhe bozye mylošrdēštwye

¶ **T**rzetye gehu vtrpenye

¶ **O** prwē mame znamenaty ze špšwednošt f• **P**rokopa wkazana gešt na dw wyeczy

¶ **P**rwe na opuščzenye tohoto šwyeta

¶ **D**ruhe na opuščzenye šwey wole

¶ **P**rwe myel špšwednošt ze opuštyl wfeczkno šwe zbozye p buoh / netolik ze gešt tyzyeho nezadal · /

Ale wiecze ze gešt welyke šwe zbozye p buoh opuštyl y šwe przately y šwe weššele **I**akoz fye czte o nyē kdyz f• pškop bieše kanownykiem na wyššehrade / wrzew lešt tohoto šwyeta wzda kanownyštwo / y gide na puščzy wyda ze bozye špšwednošty nemozye plodyty / wnyde w leš gešto lezy podle kurzymye / mezy welykey hory / a tu šobie vczynyw komorzyczku w škale mnoho let przebywašye / šluze bohu bez přeštanye / poštem modlytwamy a gynymy dobrymy škutky

¶ **D**ruhu špšwednošt myel ze opuštyl wfeczknu šw woly y šwe przately / ze moha welyku rozkof myety / a w zbozy pychu plodyty / a mezy kanownyky bohu šluzyty / wfak to myle wfychno p buoh zhrzel · a na puščz **139va** šye bral

¶ **O** druhem mame znamenaty ze gey šam buoh wedl · na tu tyeštu **I**akoz pšwy šam šyn bozy / **B**eze mne nyczš nemozete vczynyty **A** to p troy wiecz

¶ **P**rwe p gehu czyštoty / ze fye gešt bohu lybyl p šw czyštoty / ze gešt w czyštoty prebywal / az do ššwey šmrty

¶ **D**ruhe p gehu šnazenštwie / ze gešt šnaznie bohu šluzył / we dne y w noty / ze gešt toho welyku radošt myel bez přeštanye

¶ **T**rzetye p gehu pokoru p niz gešt opuštyl / zemške zbozye / a kupyl šobie nebeške zbozie **A** kto by to nynye vczynyl · aby wzdal šwe zbozye / a byl zebrakem do ššwey šmrty

¶ **O** trzetyem znamenayte ze f• pškop myel gešt welyke vtrpenye p krale nebešškeho

¶ **P**rwe ze geft na pufty przebywal / kdez geft nemyel yzadneho vtyefenye / any myel f kym pomluwyty / any fe miel f kym radyty / any pchodity / ale fam w fmutcze a w zalofty przebywal y w utrpeny

¶ **D**ruhe ze geft hlad trpyel poftie fye a fufye tyelo / gedno traw a gableczka a hrušky hryzl / a wodu z **S**awy pyl · zadnych ginych krmy niemiel · any wyna pil / any chleba gedl · gedno czfoz fwyma rukama wykopal · w rok gednu za den pogedl

¶ **T**rzetye myel wtrpenye na rufye / ze moha chodyty w drahem rufye · gako gyny kanownik **W**fak chodyl w fere kapy / a myeſto poſtele myel rohozy / a kamen w hlawy w noty podkladal / myeſto komornykuo myel zwyerzatka geſto fu gemu ſluzily a gehu fye hlawie klenyely / **A**n **n** **n**adepsáno **stejnou rukou** ge we ymie bozye z nemoty vzdrawowafye / **A** kdez byefye bohu lybo / aby fe gehu ſwatoſt pneſla / ze fye ſwietoſt we tmach nemoz tagity **N**echtye buoh ſweho ſluhy zapomenuty / ale chtye kazdemu podle gehu ſkutku otplatyty **S**ta fye ze geden pan kurzymſky menem **O**ldrzych tudy lowiefye / a po gelenu byefyſe **T**ehdy gelen przybyeh k ſwatemu pkopu hned przed nym klecze / a chrte **139vb** a oharzye za nym byezycze i przybyehfye take przed ſwaty m pkopem kleczechu wrzew to **P**an **O**ldrzych pocze fye tomu welmye dywyty czſo by to bylo / y przybiezyc tam fam na kony / y wzrze gednoho mnyſka ſedyecze / y otaza gehu a rzka kto gfy ty y on wecze ga ſem bozy ſluha **B**ratr chudy y pan gemu wecze maſ ly czſo day my fe napyty **I** ſwaty pkop gemu wecze **R**aczyſ ly poczekaty at naberu rzepity wody z **S**awy nebt ga gineho pytye nemam lle ten pan wecze **R**ad gſem tomu czfoz my das **T**ehdy ſ pkop nabraw rzepity wody z **S**azawy y pozehna **A**na fye hned wynem obraty y poda gemu **A**n napyw fye wecze / ga bych wzdy tu wodu rad pil **N**ebo ſem dawno lepſyeho wyna nepil **H**ned ten pan pneſe ſwatoſt gehu a koſtelik kaza gemu wczynyty **A** ſwaty pkop wyda ze fye gyz nemoz dele tayty pocze fam koſtel ſ **M**arzye dyelaty a bratruow ſobie drahnye ſebraw / pocze w zakonye bohu ſluzyty / **A** p to gehu welike wtrpenye / obdarzyl gey kral nebeſſky trzmy dary

¶ **N**ayprwe wiecznym menem gakoż pwy ſ **D**auid **S**pwedlny bude na wieczney pamyety / a gehu ſemye wzrzy radoſt wiecznu / ze gehu menu klanyegy fye kraly a knyeczata / a welyty pany / geſto by fye naylepſyemu kanownykowy neklanyely **N**ebo ktoz wzhrzye tento ſwiet poſkwrnyenyg / ten obdrzy ſobye pokoy wiecznyg

¶ **D**ruhe gey buoh obdarzyl · welyku moty / ze geft mocz myel weliku / mnohe dywy czynye ve ymye bozye

¶ **P**rwe geft myel mocz nad dyably Iakoz to fye czte o nyem / kdez dyelaſye koſtel nad **S**azawu na ſkale / a w tey ſkale byefye mnoho czrtuow / zwyedyew to ſ pkop / wzem znamenye ſ krzyzyc pocze gie odtad honity we ymye bozycze a wczynyw byczyk odtad gye wyby / a geden czrt chtyefye gemu kamenem daty / an fye zawrzye znamenym ſ krzyzyc **A** kdiz ty czrty z tey ſkaly wyhna **140ra** y poſſwiety toho myeſta / a wczyny tu kaplu we ymeno bozie pſme gehu at od nas wſſye zle odzene

¶ **D**ruhe miel mocz nad wodu **I**akoz ſie ctze kdez geden pan k ſwatemu pkopu gedycyſe / tehda trſſye gehu neprzyetele wyrazychu ſie nan a chtiecz gey zabity **I**on przed nymy bieze az do **S**azawy wolagie a rzka **O** ſwaty pkopecz racz mye obranyty **A** to byefe pſprzed leta / tehda hned **S**azawa

zamrze / a on przefed do klaftera k fwatemu .pkopu vtecze / a tak by zbawen fmirty fwich neprzatel
·/ .pfimy gehu at nas obrany neprzatel wydomych y newydomych

¶ **T**rzetye gefł myel mocz nad fmirty **I**akoz fye czte o nyem ze kdyz chtyefie fkonaty f tohoto fwietu /
/ tehdy fwola fwey bratry y wecze gym **W**yete ly czfo fye wam ftaty ma / gize ga chty od waf gyty /
Pomnyete ma flowa / budete myety zleho opata tent waf rozzene / **A**le gat po rotye z mrtwych
wftanu / a gey wyzenu a was fwolam / **A** kdyz f .pkop fnyde / ony bratrffye netbagytye gehu flowa
/ vczynychu **O**patem gednoho nyemcze / genz pak wflechny czechy z klaftera wyhna / a ony fedfye
do vher byechu tam do roka **A** fwaty .pkop vkazowafye fye we fnye tomu **O**patu / a wele gemu
bratry do klaftera przygyety / **P**o rotye fie bratrffye wratychu / an opiet nerody gych przygyety
Tehdy f .pkop tyelefnye fie vkaza / popad opata za kuklu wecze gemu .pcz nechtyef mych bratruo
przygyety / y on wecze neb nemohu f nymy byty **L**le f .pkop gemu wecze / rucze gdy z klaftera /
nebot tuto huol o tye ztepu **A** kdyz nerody wen gyty **T**ehdy f .pkop da gemu trzykrat berlu /
y wyhna gey z klaftera **A** on tu modlye fye gemu wen wynyde **A** tak yzadny nyemecz nemoz
wyecze opatem w fwateho .pkopa byty / gedno puhly czech profimy **přetrženo rubrikou** gehu at nas
raczy obranyty a nafye neprzately f zemye wyhnaty a myer a pokoy nam v .pfyty / nebo gefł on nas
obrancze / a dyedycz czeflkey zemye a dawno by czechy zahynuly / .pto ze magy nyemeczské
zemye okolo febe by gye f .pkop a f **W**aczlaw nebranyly / .ptoz profime **přetrženo rubrikou** »

140rb ¶ **C**ztwrté myel gefł mocz nad nemoczy / ze gefł nemoczne vzdrowowal / za fweho zdrawy
y po fwe fmirty flepe ofwiczowal / a zlamané a nemoczne a neduzywe vzdrowowal a belhawe
a kulhawe a chrome / k zdrawy nawratyewal **I**akoz fye czte o nyem **Z**e gedén kolarz dyelal na
ffwateho .pkopa **A** klamal gym a rzka kaky gefł to .pkop hned f .pkop gey porazy ze oflnul
a onyemyel a walel fye nemoha vftaty **A** kdyz gey przyneflechu k ffwatemu .pkopu / a obietowachu
gey / hned by vzdrowen .pfimy gehu at nas raczy vzdrawyty / **A** opiet gedén flepy chudy byefye
a mnoho let zebrafye / tehdy przyetele gehu / wezechu gey k fwatemu .pkopu / a obyet wzdachu
a hned by zdrow na fwe oczy **P**rzyfled domuow pocze fye welmy mutyty / ze gemu welechu
dyelaty / y .pfyefye boha aby aby opyet oflnul **A** po temdny ynهد oflnu y by flep gako drzewe
.pfimy gehu at nas offwyety na tyele y na dufy

¶ **T**ake dyety mrtwe krzyefyl · a z mnohych lydy czrty wyhonyl **A** mnoho gynych welykych dywo
czynyl .pfimy gehu at nas vprofy bozy myloft

¶ **T**rzety dar myel od boha / wiecznu radoft a korunu nebeflku / gyez nykdy neztratyl / nebo gye gefł
dobył fwym welykym vtrpenym **A** ta gefł trogye

¶ **P**rw korunu ma **P**anénku / ze gieft w czyftotyé przebywal

¶ **D**ruhu ma zpowyedlnykowu / ze gefł kazal wieru krzeftanlku

¶ **T**rzety korunu myel zakonnykowu ze gefł prwe byl kanownyem **P**otom puftenyem a potom
zakonnyem / a potom byl **O**patem a naypolledy gyz gefł mocznym bylkupē w nebelkem kralewyé
přetrženo rubrikou »

Margarete na marginu mladší rukou: S. Małgorzaty

Simile est regnū celorum • tezauro • abscōdito in agro x latinský text přetržen rubrikou

Tato slova powiedyel geft sam kral nebesky a ta pyfye f• **M**atyeg a rzka **P**odobno geft **K**ralewftwie nebelke pokladu skrytemu w roly **W** tych slowyech kralewftwie nebeske przyrownawa fye / k skrytemu pokladu / a skryty poklad znamenawa fye panenska czystota skroze **140va** nyz dnes blahoslawena panna f• **M**argaretha kupyla sobye drahu roly toczyz nebeskeho kralewftwie **N**eb zagyste poklad geft kdez geft mnoho strzyebra a zlatta a draheho kamenye ptoz poklad przyrownawa fye panenftwye p troy wiecz

¶ **N**ayprwe p rzyedkoft nebo poklad geft rzyedky / a rzyedko gey naleznu **T**akez rzyedko geft panenftwo / ledwa mezy tyfficz dyewkamy gedna muoz nalezena byty pwa a tyfta panna **N**ebo pwe paneftwye gieft drahy poklad / kteryz nenyne pokwrnyeno offobu any myfly any tyelem

¶ **D**ruhe p drahoft **N**ebo gakoż poklad geft drahy / **T**akez fwrchowane panenftwie / geft welmy drahe przed bozyma oczyma **N**ebo mezy trzmy ftawy swyeczfkymy / **P**anenfky ftaw geft naywyffy / ze fwaty przyrownaway manzelftwo k uolowu a wdowftwye k strzyebru a panenftwo k zlattu **O**piet manzelftwo przyrownawagy kw **podtečkováno** k hwiezdye a wdowftwo k myefyty a panenftwo k flunczy **A** pto panny zwlasty gfu przygaly korunu od boha / ze zpiewagy nowu pyfen przed bohem / a naffledugy beranka fyna bozyeho / a gffu w fluzbye fwatey kralewny matky bozye / a w drahem ruffye chodye / zwlastye v bylem / **G**ako fyn bozy w czlowyeczftwye / **I**akoz pwy f• **I**an w taynty

¶ **T**rzetye gakoż poklad ma mnoho neprzatel • **T**akez czyfte panny **I**akoz pwy mudry **S**aloūn **P**rawe panny a twrdy hradowe nykdyg pokoge a przymyerzye nemagy / nebo panenftwye mnohe wyety lakagy / **A** to mame vkazano na fwatey **M**argretye **podtrženo tužkou** / gyez dnes czeft a chwala fye dyegye **I**akoz fye czte o nye ze geft byla dlly **T**eodorowa genz geft byl knyzeze pohanfke / a tu byl kazal krzftyty na pwu wyeru ducha fwateho / **A**na hned zamladu poklad ffweho panenftwie flyby kraly nebeskemu / a pto gy welmye otecz gegye nenawydysye ze buohu rada fluzyla **T**ehdy gegye przyetelnytye przygye gy k sobye / a poczfty gye chowafye a kazany gy vczyeffye **A** kdyz f• **M**argareta **140vb** byeffye v patnazty letech a f gynymy pannamy owcze fwe przietelnycze **i nadepsáno stejnou rukou** paffyeffye **T**ehda kral **O**lybrius tudy geda wzrzew tak kraffnu pannu / pocze fye dywity gegye kraffy / y zazzye fye w gegye mylofty a hned poffa k nye fwe panofe a rzka gdyete a przywedte gy przed mye / at gy wezmu sobye **A** kdyz gy przeden przywedechu otaza gye kterakt dyegy / y ona wecze margaretha y kral wecze kterehos rodu ana wecze knyezeteyeho **O**pyet otaza gie kterehos zakonu ana wecze krzeftanka gfem / **T**ehda kral gye wecze **D**wogye wyecz welmy tobye flufye / a znamenyta geft na tobie zes dobreho wrozenye a krafne meno mas margareta / nebos welmy krafna / ale trzetye wyecz ta tebe neczfty ze futy tak krafna a tak flechetna mas boha vkrzyzowaneho **A** kdyz f• **M**argareta • pocze gemu pwyty o bozym fynu / ze geft p hrzyefneho czlowyeka raczyl fye narodyty / a fw dobru woły dal fye na

krzyzy wmuczyty / **A** potom wfal z mrtwych wfupyl na nebeffa y fedy na p̄wity votcze
 wfemohuotyeho w nebekem kralewfuye **W**fflyfaw to kral y rozhyewa fye welmye / a kaza gy
 w zalarz wfadyty a nazaytrzye kaza gy przed fye przywefty **I** wecze gye **P**anno **M**argareto fmylug
 fe nad ffw kraffu a modl fye mym bohomy / a budes mu kralewnu / **A**na gemu odpowiedye a rzkuczy
Tomut fem fwe panenstwo flybyla / a tohot fem fobyte choty zwolyla / kteremuz fluzy wfye
 ftworzenye / y on gye wecze **N**ewczynyl ly toho kazy tyelo tve neczfnye draty / **A**lle ona gemu
 wecze **S**yn bozy dal fye fam p̄ mye na fmrt **A** ga take hotowa gffem p̄n wmrzyety / y on kaza gy na
 p̄nerzy powyeffyty / a gegye tyelo hroznye klykamy draty ze krew z nye gako potok z ftudnycze
 teczyeffye az wfechny plakachu kterzyz tu ftachu a rzkucze **O** margareto zel nam tebe ze ffwe tyelo
 das tak hroznye muczyty / a ffw krafu chtyes zatratyty tak rucze **P**owol gefcze kraly naffemu
 a budes zywa / **I** ona gym wecze **141ra** o zly a newyerny radtye odstupte ode mne neb toto meho
 tyela muczenye / gefť mey dufe vtyeffenye y wecze **O**lybryowy **P**ffe nefťydlawyg zde na mem
 tyele mocz mas / ale dufe me chowa kral nebeffkyg / tehdy kral placzem zawrze fw twarz / aby
 nehledyel na tak welyke krwe p̄lytye / y kaza gy fnyty f p̄nerze a w zalarz wfadyty / **A** kdyz ona
 w zalarzy fedyefe pocze p̄fyty boha aby gie wkazal gegie neprzyetele / f kym by mohla boyowaty
 tyelefnye / a hned geden welyky drak zgewyw fe gye y pohly gy **A**na pozehnawfy fye fwatym
 krzyzem pomodly fye bohu **A** hned fye ten drak na dwe rozpade **A**na beze wfeho vrazu z neho
 wynyde **O**piet zly duch wczynyw fye krafnym panyczem / **P**ocze gye mluwyty chtye gy od gegie
 czfťy odwefty / y ona gey za wrch popadffy vderzy gym o zemy y wfupy gemu nohu na hrdlo /
 y wecze gemu podday fye newierny czrte krzechkey **podtrženo tužkou dyewcze / y czrt zwola**
 a rzka **O** fwata margreto poddawamt fye tobie / y ona gemu wecze **P**owyez my p̄cz tak welmy
 krzeftanuow lakas a gych wzdy welmy pokufyfes **A** czrt wecze **P**rzyrozena nenawilť gefť mezy
 namy a mezy lydmi f̄p̄wedlnymy / ze wydymy any gdu na nafe **p̄vodně nafy, y p̄epsáno na e**
 myefťo do nebes kterezy fme my ztratly / a nemozem gehu zafye dobyty **A** kdyz gye to powyedye
 hned gey ona pufty **A** nazaytrfy kaza gy olybryus przywefty **P**řed fye y wecze gye Razyt modl
 fye gefťye mym bohomy **A** kdyz to nerodye wczynyty **T**ehdy gy kaza za rucze powyeffyty / a tyelo
 gegye pochodnyemy palyty / a potom gy kaza wfadyty w kad plnu wody wruczye / aby gye wyeczfy
 muka byla / a wieczfy boleť **A** w ta doby fye zemye potrffyefye / a ona z tey muky bez wrazu
 wynyde **T**ehdy pyet tyffycz lyda na wyeru fye obraty / a p̄ bozy gmye dachu fobyte hlawy ftynaty
Bogye fye kral aby fye weczze lydy na wyeru neobratylo offudy gy y kaza gy na popraw wefty
 a hlaw gye kaza ftyety **T**ehdy f̄ Margreta poklekfy pocze boha p̄fyty za ffwe fluzebnyky y za
 fluzebnytye / y za ffwe obietnyky **141rb** a rzkuty Moy myly choty ihu• xpe• p̄fy tebe racz daty
 mym fluzebnykom czfoz budu we ymye me na tve mylofty zadaty **A** take p̄fym tebe kteraz koly
 zena przy fwe p̄ty bude mu pomocz nazyewaty racz gye ze wfye nuze pomoty / a dobry plod daty
A kdyz dokona tu modlytw **H**ned przygyde hlas z nebe a rzka **M**a myla choty **C**zfozs p̄fyla we
 wfems vfflyfana **T**ehdy ftyechu gye fwatu hlawu **A** tak gefť korunu przygala muczedlnykowu /
 a tak gefť vkazano ze gieft myela mnoho p̄tywenffuye **A** p̄to ze gefť krale **O**lybrya przemohla
 y gehu lydy y czrty / a fmrt p̄ buoh przygala / a fw krew p̄ wyeru krzeftanffku p̄plyla / p̄to gefť ten

drahyg poklad fwey czyftoty fchowala / kteruz gefť ſoby kupyla kralewftwye nebelke **G**ehoz mnye
 x

In diuie• apoftolor• na marginu mladší rukou: na Rozeslancow

Celi ennarant• glam• dei x latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyfye f• **D**auid **W** zaltarzy chwale vrzad f• **A**poftoluo · gych gefť dnes r **podtečkováno**
 rozefllanye **A** rzka **N**ebefša wyřwgy chwalu bozye

¶ **W** tyech flowyech mame znamenaty troy wyecz

¶ **N**ayprwe gych f• **A**poftoluo doftogenftwye

¶ **D**ruhe gych vrzad kazanye

¶ **T**rzetye bozy chwalu

¶ **O** prwem znamenayte / ze ſwaty ch apoftoluo gefť welyke doftogenftwye / ze gye nazyewa nebefšy

A to p troy wyecz

¶ **P**rwe ſwaty apoftolowe przyrownawagy fye k nebefom **N**ebo gakoz nebefša dawagy nam defcz
 a roffu / gymz zplozogy wfechnu zemy **T**akez ſwaty apoftolowe daway nam roffu ducha ſwateho /
 a poſſyelagy nam defcz mylofty bozye / a zplozogy zemy w dobrych ſkutczyech / toczyz hrzyefna
 frdce na řw tyefnu nařwgy řfme gych at nam poſſly ducha ſwateho

¶ **D**ruhe gakoz nebefa fu welmy powyffena nade wfye ftworzenye / wfak fye zdagy by na zemy
 lezala / a zemye fye dotykala **T**akez ſwaty apoftolowe gakz koly gfu powyſeny / nade wfychny
 ſwate / ſwym welykym duoftogēftwym **141va** wfak fye nas wzdy dotykagy hrzyefnych a na zemy
 ſwe ſluhy ode wfeho zleho obranygy / řfmy gych at raczye podle nas ſtaty / a wfyeho zleho nas
 tohoto leta zbawyty a vchowaty

Trzetye gakoz nebefša wzdy fye toczye / a ſluncze a myeſſyecz wfyemu ſwyetu vkazugy a welken
 narod opatrzygy **T**akez f• **A**poftolowe v bozye ſluzbie przebyway a w nebeſkem kralewftwie fye
 řbohem kochagy / a ſluncze nebelke toczyz ſina bozyeho wfemu lydu zwyefugy **A** myeſſyecz
 toczyz f• **K**ralewnu nam vkazugy a po wfem ſwyetye bozye flowo kazy **I**akoz řwy f• **D**auid
 w kazdu zemy wyfel gefť gych hlas a na kraly ſwieta gych flowa **I**akoz fye czte o nych kdiz ſyn
 bozy ſedyefe na horze / a mnoho zaftupuo ř nym byefye **T**ehdy wybra ſoby z tye ch ze wfech lydy
 dwanzate apoftoluo / gychz fu tato mena **P**etr pawel Ondrzey **I**an **I**akub **T**homa **B**artolomyey
Philip **I**akub menfy Matiey **i** nadepsáno stejnou rukou **E**wanta **S**ymon **I**uda a **I**gydas gefťo gey
 řdal / myeſťo gydafye zwolyly ſu ſoby apoſtole ſamy **S**• **M**atyegie **T**iech dwanzate poſſlal gye ſyn
 bozy po wfē ſwyetu a rzka dyete po wfem ſwiewu a kazte me flowo wfemu ftworzenye ktoz wwyerzy
 a pokrzſty fye ten bude ſpaſſen **A** ktoz wam nevwyerzy ten bude zatratyen **A** dal gym welyku mocz
 aby nemoczne wzdrawowaly mrtwe krzyefily ſlepe oſſwyeczowaly a dyably wyhonyly **A** kdzy
 wſtupowal na nebe tehda ge rozefllal po ſſwyetu a rzka **P**oczekayte zde **W** Ierufalemye / at wam
 poſſly ducha f• **A** kdzy przygmtete ducha f• tehdy diete po wfem ſwiewu / a kazte me flowo **A** to
 rozefllanye ſwaty ch apoftoluo dnes ſwiewymye / ze ſu ony chodyly po ſſwyetu kazytye / a řczowaly

kazytye a p̄wyetye bozye gmye a obratygytye lydy na p̄w wyeru / a krzŕyetye pohanŕtwo / a mnohe p̄tywenŕtwy trpyetye / ano gym lacy a tepu a ŕŕeku a pale / a konmy wlatye a na klykach wyeffegytye / a rozlyczne muczyecz **141vb** **A** ŕŕwaty pawel gyz trzynazty apoŕtol po bozym vmuczenye / na trzetye leto na wyeru ŕye obratyl · a gynych menŕych apoŕtolu byla dwa a **S**edmdŕŕat / kterzy gfu byly bozy poŕŕlowe a vczennyty a kazately kazycz ŕlowo bozye / po wfem ŕwyetu / **O**znamugycz nebelke ŕluncze wfemu ŕwyetu p̄ŕmy gych at nam zwyŕŕtugy bozy myloŕt / a vkazugy nam ŕyna bozyeho / a ŕwatu marzy matku bozye

¶ **O** druhem znamenayte ze vrzad ŕ• apoŕtoluo byl geŕt truoy

¶ **P**rwny vrzad gfu myely / nemoczne vzdrowowaty / ze kdez ŕu koly przyŕly / tu gfu nemoczne vzdrowowaly / a mrtwe krzyefyly a dyably wyhonyly / a welyke dywy czynily p̄ŕmy gych at nas raczye z naffye nemoczy vzdrowyty

¶ **D**ruhy vrzad gfu myely kazaty bozye ŕlowo a krzŕyty / a bozye tyelo ŕtworzyty / a myloŕt bozye lydem dawaty a chrzyechy odpufczowaty / a nebelke kralewŕtwy lydem otwyeraty / ze gym ŕyn bozy rzekl / **P**rzygmyete ducha ŕ• kterymz wy odpuŕtyte hrzyechy / tymt bude odpufczeno / y na wyeky p̄ŕmy gych at nam v p̄ŕye hrzyechom odpufczeny / a naffym duŕem nebelŕa otewru

¶ **T**rzety vrzad gfu myely / ze gfu lydy oŕŕwieczowaly a duchem ŕ• zazehaly **A** p̄to ŕlow bozy zhaty a orodugy za lydy / gakoz ŕu p̄ŕily za onu zenu pohanku a rzkucze / **M**ylg pane vŕŕlys gy / nebt wola byezety po nas / a v p̄ŕygy lydem bozy myloŕt a odwratygy bozy hnyew od nas a w ŕŕudnyg den magy ŕudyty zywe a mrtwe / a ŕedyety na ŕŕudye gako moczny konŕele / a ŕudytye wŕyeho ŕwyeta **I**akoz gym ŕyn bozy powyedyel a rzka wy geŕto za mnu chodyte a mye nalledugyete / ŕedete na dwanzate ŕtolycz ŕudyety dwanzate roduow lydŕkych p̄ŕmy gych at raczye za nas p̄ŕyty aby nam na bohu wŕye dobre v p̄ŕyly a **142ra** a wŕyeho zleho nas zbawyly a potom naffye duŕŕye przywedly do nebelŕkeho kralewŕtwy

¶ **O** trzetyem znamenayte ze ŕwaty apoŕtolowe wzdawaly ŕu bohu chwaly p̄ troy wyecz

¶ **P**rwe ze z ŕpoŕŕnych lydy raczyl gye vczynyty myŕtry tohoto ŕwyeta / a z rybarzuo byŕkupy a z hlupych papezye / a z ŕŕwych ŕluch knyezata / wŕyeho ŕwyeta / a z lydy vczynyl angely / a z ŕmrtedlnych vczynyl neŕmrtedlne / a ŕ zemye vczynyl nebelŕa / a ze pnyowe ptaky / a z kamenye zwyerzata geŕto geŕt dyw nad dywy / gehoz ŕye geŕt nykdy neŕtawalo na ŕwyetye / any ŕye ŕtane do dne ŕudneho

¶ **D**ruhe p̄to gey chwale ze gym dal welyku mocz / nade wŕym ŕtworzenym / a geŕcze wyeczŕy gym mocz dal / ze gfu wyeczŕye dywy czynily nez ŕam kral nebelŕky / **Z**e ŕyn bozy gedynke trzy mrtwe zŕkrzyefyl · a nyktery apoŕtol · po gednu gych wŕkrzyefyl cztyrzydytyety / **Z**e bywŕye tak mdly lyde / wŕak ŕu myely tak welyku mocz ze gfu nemoczne vzdrowowaly / dyably wyhanyely / a nebelŕa odwyeraly / a chrzyechy odpufczowaly / a gyne welyke moty vkazowaly p̄ nyez gfu ŕ p̄wem myely chwalyty boha

¶ **T**rzetye p̄to ŕu chwalyly boha ze gye raczyl vczynyty dyedycze / wŕŕeho kralewŕtwy nebelŕkeho **I**akoz gym powyedyel ŕyn bozy a rzka kterzy ŕte opuŕtyly p̄ mye tento ŕwiet / ŕtokrat wiecze wezmete za to a potom wyeczny zywoť budete myety z takeho daru a z takeho dyedyŕŕtwy / gemuz nykdy koncze nebude / ŕ p̄wem ŕu myely chwalyty boha / a to gfu gyey troy wieczy chwalyly

¶ **P**rwe ŕwimy modlytwamy ze ŕu we dne y w noty na modlytwach lezely / **I**ako ŕ• **B**artolomyey ŕtokrat klekl za den a ŕtokrat za nocz

¶ **D**ruhe gey chwalyly ffwym kazany / ze gfu wzdy bozyc gmye chwalyly / a onyem mluwyly / a lydem pwyly a oznamowaly meno bozyc **I**akoz gym fyn bozy rzekl / **K**toz mye bude chwalyty przed lydmy / toho ga budu chwalyty przed angely

¶ **T**rzetye fu gey chwalyly fw sluzbu ze fu gemu sluzylly bez **142rb** bez przestanye az do ffwey fmrt / a .pn fwe zywoy daly na fmrt / a .pto gym take hospodyn dal troy wyecz a welyku czest

¶ **P**rwe dal gym fwe przebywane ze f nymy tyelefnyc **podtrżeno tużkou** przebywal

¶ **D**ruhe dal gym czest na tomto fwyetye / ze wfecnyc krzeftane czftye gye po wfem fwyetye / a f pwwem to magy vczynly **N**eb ktyz gednoho fwateho czftye / magy f pwwem dwanzate apoftoluo czftyty

¶ **T**rzetye geft gym dal fw wyecznu radoft w nebefkcm kralewftwyc **přetrżeno rubrikou** x

Magdalene na marginu mladší rukou: S. Magdaleny

Conuetisti • planctū meū in gaudium x **latinský text přetržen rubrikou**

Tato slowa pifye f • **D**auid w zaltarzy **A** rzka **O**bratyls hospodyne muog placz mnye w radoft

¶ **T**a slowa dobrze powiedyela fwata marzy magdalena gyez dnes czest a chwalu czynymy / w tych slowiech mozem dwoy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe f • marzye magdaleny plakanye

¶ **D**ruhe bozyc vtyeffenyc

¶ **O**prwem znamenayte / ze placz f • marzye magdaleny znamenawa fye v pwwem gegyc obraczeny Nebo gegyc obraczenyc bylo geft pwe a fwrchowane genz geft nasledowala rada f • **P**awla genz geft rzekl / **I**akoz fte poddaly fwe tyelo sluzly neczfnofty a neczfoty **T**akez poddayte fwe tyelo fprawednofty **A** to geft vczynly f • marzy magdalena **I**akoz fye czte o nye ze geft byla zgewna hrzyefnytye / a ze geft byla fwe meno ztratyla / a gedno flula hrzyefnytye ze rzyekachu gye / tot gde hrzyefnytye **A** mnohy zlyg przyklad lydcm dawala .pto aby wfem dala dobryg przyklad obratyla fye gyeft k bohu **N**ebo ktyz fyn bozy byefyc pozwan na hody k fymonowy malomoczncmu / a tu fye mnoho lydy byefyc felflo / wfak fye ona gych nevftydla / ale hned tam przyfla a ftala mezy gynymy hledagyty mylofty bozyc

¶ **D**ruhe fye znamenawa gegyc zpowyed fpaffytedlna / ze w fwwem ftaw hrzyffncm gfuczy / yzadneho fye **142va** gyeft nebala any ftydyela **T**akez w zftawu fweho obratycny vczynly / ze przyfedly do toho domu / gefto fyn bozy fedyeffyc przyftupy fzadu k nemu / a nefmyc gemu na oczy gyty / znagyty fye w fwyc hrzyefyc **I**ako by rzekla **H**ospodyne boze mog ftydym fye przed twoy oblyczey gyty / .pto ze fu fye rozmnozyly me zlofty

¶ **T**rzetye znamenawa fye gegyc welyka pokora / na tom ze ftafyc podle noh / a padla geft k gehu noham / ale nefahla geft k hlawy **A** tak fye geft welmy ponyzyla / ze take pokory yzadna znena na ffwyetye nemyela **N**ebo geft fw nemocz znamenala **O** yak geft byla welmy nemoczna / ze ne fedm hrzyechuo fmrtedlnych / ale fedm dyabluo w fobyemyela

¶ **C**ztywte fye znamenawa gegyc frdeczne wzkrufenyc a zalofnc **N**eb gakozy geft byla fwyma oczyma fhrzefyla **T**akez geft fwyma oczyma dofty za to vczynly / ze geft tak welmye plakala ze

geft fwymy flzamy bozyc nohy vmywala **A** tak skrce potok frdecznych flez whafyla geft ohen h **podtečkováno** · pekelnýg / a fwe wfychny hrzyechy omyla / a zazhla fye ohnyem ducha f• v mylofty bozyc

¶ **P**ate znamenawa fye pokorne dofty vczynyeny / a pokanye fwrchowane **N**eb gakož byla pychala fwymy wlaſy / takez gymy dofty za to vczynyla **N**ebo geft dobrze mohla myety vbrufecz / ze geft byla flechtyczna / a bohata pany / by byla chtyela / ale ze byla fwymy wlaſy ſhrzeſyla / .pto gymy bozyc nohy vtrzela **T**ake fwymy vſty pyſſnye a nekazanye mluwyla czaſto / .pto gymy dofty za to vczynyla / ze vſty tyelowala bozyc nohy **T**ake fwym tyelem byla ſhrzeſſyla / .pto fwym wfym tyelem na zemy lezela / hledagycz bozyc mylofty / **A** tak gegye placz byl geft na **142vb** obratyeny

¶ **O** druhem znamenayte ze bozyc vtyeſyeny / bylo geft w tomto ſlow geſto gye ſyn bozyc powyedyel a rzka **O**dpuſczenyt gfu tobye twoy hrzyeſſy **O** gaku geft radoſt myela / kdyz geft to ſlowo myloftywe vſlyſala / ze bywſy przedſyem **f podtečkováno a stejnou rukou nadepsáno t** dſy dyablowa / yhned byla dſſy gezucryſtowa **B**ywſſy dſſy wyeczne ſmrty yhned byla dſſy zywota wyeczneho / a to p gegye fwrchowane obratyeny / kterež geft netolyk na ſſobyc vkala / ale y potom wzdy do ſſwey ſmrty przebywagyty wzdy v pokany / **I**akož fye czte o nye

¶ **K**dyz byeſy po bozym wſtupyeny / obratywſy na wyeru mnoho lydy i gyde na puſcz / a tu trſydyety let przebywala / a na tom myeſtye nebylo pokrmu / any wody any drzyewy / any owocze / any korzeny / any ktereho obyle **A**by potom kazdy mohl wyedyety ze gy tu ſam buoh krmyl · netolyk tyeleſtnu krmy / ale take y nebeſku **A** na kazdy den gy angele ſedmkrat pod nebe na ſw ruku noſſyechu / aby mohla ſlyſyety zpyewanye a radoſt nebeſku a opyet gy zaſe w gegye przyebytce poſſadychu **A** tyech czaſuo gedno knyzye nabožne przygyde na tu puſcz / a chtye bohu ſluzyty / y vczyny ſobyc chyſku za dwanažte honuo od nye wzdaly **A** kdyz gednu byeſy na modlytwach wſlyſy hlaſ angelſky / wſtaw y gide tam / y ſta powzdał · gako by mohl kamenem dowrty / y zwola arzka **Z**aklynam tye bozy moty / czlowiek lys czy ktere zwyerze / geſto w tey geſkyny przebywas / **A**by my powiedielo czſo gſſy **T**ehdy f• marzy magdalena wecze k niemu przyſtup ſem blyzye a powyemt czſo gſſem / **A** kdyz on k nye przygyde y ona gemu wecze **S**lychal lys kty v bozym czteny / o tey hrzyeſſnyty / geſto ſlowe magdalena geſto bozyc nohy wmywala / y ten knyecz wecze / gyz geft mynulo tomu wyeczne nez trzydyety **143ra** **I**akž fye geft to ſtalo **A**na gemu wecze **I**a ſem ta genz ſem trzydyety let na teyto puſty a gakožs wczera wydyel ano mye angele noſſy pod nebe abych ſlyſala radoſt nebeſku **A** gizt my geft to zgeweno od boha ze mam giz ſnyty ſ tohoto ſwyeta .ptoz pſym tebe dy k ſwatemu maxymynowy ku byſkupu / a powiez gemu tak at w nedyely na gytržny mne czeka / tehda ten knyecz hned gide ku byſkupu k tomu / y powyedye gemu to wſſy **T**ehdy byſkup przyſed na gytrſſny wzrze f• marzy magdalenu w kuorze ſtogyecze / ana zdwyżena od zemy na dwa lokty / ano gy angele mezy ſebu drzye / byſkup fye welymye wzafye / a tam przyſtupity neſſmyegieſe **I**ona wecze gemu **O** myly otcze duchowny przyſtup ſem blyze / a neboy fye ſwe dzery **T**ehdy on przyſtupy k nye / y vzrze gegie twarz rozkoſnu ana ſwiety gako ſluncze / a tu f• **M**arzy magdalena v welykem naboženſtwy przyga od neho bozyc tyelo / a polozywſy fye przed oltarzem y puſty duſſy / a tu hned vderzy taka wony / ze za ſedm dny nepomynu / a tu gy welymye czſtne pochowachu a angele duſſy wzechu y neſſechu gy do nebes **A** tak przebywa ſſ bohem w nebeſkē kralewſtwy / **A** gegie placz obratyl fye geft v welyku radoſt **A** .ptoz welyke geft dywy czynyla za ſſweho zdrawie y po ſſwey ſmrty ſkrze kterež

dywy vkażal geſt buoh gegie ſwatoſt **N**ayprwe za ſweho zdrowye v pſyla geſt ſyna gednomu knyezetu **I**akoz ſye czte o nye **K**tyz byeſe po bozym vmuczeny cztrnazte leto / a giz byechu zyde ſwateho ſzczepana vkamenowaly / **A** gyne apoſtoly bozye byechu rozehnaly **T**oho czaſu byeſye ſ• **M**axymyn **G**emuz byeſye ſ• marzy magdalena poruczona od ſ• **P**etra **T**ehdy zyde wyducze ze ſ• marzy magdalena plody wyeru krzeſtaniſku / a kaze bozye ſlowo / y wfadychu gy w lody / y ſ ſwaty **M**aximinem a ſ ſwaty **M**artu / a ſ gynymy mnohymy krzeſtany / **P**uſtychu gye na morze beze wſeho **143rb** weſſla / aby ztonuly **A**ny bozym powolenym przyplynuchu do **M**arfylie a tu wyſedſye z lody ſ• marzy magdalena / wzrzewſy lyd hlupyg / any ſe modle czrtom a boha neznagy / **P**ocze ge od te wyery odluczowaty / a ſyna bozyeho gym oznamowaty **T**ehdy knyetze tey zemye przygide do chramu chtye obyet modlam daty aby nyektery plod mohl myety **I**le ſ• marzy magda^a pocze gemu o bohu kazaty a neda ſye gemu modlam modlyty / y knyetze gie wecze **M**ozell ly tey wyery dokazaty a doweſty kteruz nam kazes **A**na gemu wecze mohu / dywy a kazaſy ſ• **P**etra / genz geſt papezem w rzymie **A** knyetze gie wecze **H**otow ſem tobye wyerzyty / muozes ly my ſyna v boha wy pſyty **T**ehdy ona zan boha po pſy / a hned geho pany pocze ſynem / tyeſe **podtečkováno** knyetze chtye pſwdu zwiediety geſtly to tak gakoz ona pſy / zamyſly do rzyma gety **A** pany geho nerodye oftaty y gyede ſ nym a gſucz gyz welmy tyezka / a ſwata marzy magdalena kaza gyma na plety wzyety / znamenye ſ• krzyze / aby gyma dyabel na tyeſtye neprzekazel / **P**oruczywſe zemy ſ• marzye magdaleny / y wfedechu na lody gedechu przyz **A** kdyz byeſe na morzy **O**mlady ſye a porody ſyna / a hned ſama wmrze / a dyetye pocze welmy plakaty **T**ehdy knyetze zwola a rzka **B**yeda mnye nebozczykowy czſo ſem ſobie vczynyl · ze ſem zadal ſyna myety / a tak ſem materz y ſyna ztratyl **T**ehdy marynerzy zwolachu a rzkuce wywrzte tyelo mrtwe wen z lody a neztonem podle neho / y knyetze pocze gich pſyty aby toho neczynily a rzka **N**echtyete ly ſe ſmylowaty nad materzy ale ſmylugte ſye nad dyetatkem **A** tak dogewſe gednoho oftrowa / polozichu tu dyedye y ſ materzy / a plačzem gye odyechu / a wſedſye opiet do rzyma przygedechu / **A** ſwaty petr potka gey a wzrze znamenye ſ• krzyze na nem / y otaza geho kto gſy / a odkad gedes / an **143va** gemu to wy pſy porzadnye **T**ehdy ſ• **P**etr wecze **P**okoy tobye a wytay myly pane dobreys rady poſſluchal / zes vwierzyl tey pany **N**eſmutyug ſye pto ze twa pany ſpy / a dietie ſ ny odpocziwa / **T**ehdy ſ• **P**etr gide ſ nym do **I**eruzalema / a vkaża gemu bozy hrob / a ta wſechna myeſta ktez byl ſyn bozy muczen **A** kdiz gey tu dobre wiery nawczy pozehna geho / a kaza gemu domuo gyty **A**n wſed na lody y giede po morzy a bozym powolenym a zgednanim / przygede k tyelu ſwey panye / y wzrze ano dietie zywo / ano byeha **podtečkováno** bieha okolo matky y ſkry ſſye pod plačzem **I** knyetze wſed z lody wzem dietie y wecze **O** ſwata marzy magda^{no} · gak bich ga bil ſcaſtſny / a tot bich weſſel domuo przygel · by ma pany ozyla / a ſe mnu we zdrowy domuo przygela **N**ebo wierzym tomu kdizs mohla dietie za dwie letye chowaty **T**ake mozes y matku zkrzyeſyty **A** gakz to wecze hned ſye ta zena mrtwa ptaze / a tak wecze / **O** welikehos zaſluzeny ſ• marzye magda^{no} · przed bohem / zes my dwye letye ſluzyla a mye krmyla / **W**ſlyſaw to knyetze y wecze k nye / **Z**ywa liſ ma mila pany / y ona wecze zywa gſem / a przyſla ſem ſputy tepru ſ tebu / **I**akoz tye ſ• petr wodyl po **I**erufalemie / takez mye ſ• marzy magda^{na} · wodila vkażugcz my bozie myeſta **T**ehda knyetze pogem ſw pany a dietie ſ weliku radoſty przygiede

domuo y naleze f• marzy **M**agdaⁿⁿ• ana kaze lydem / y pocze gie wyřwowaty to wfe czfoz fye gemu na czeřtie dalo a przihodilo **A** ynhed po řfwe zemy kaza wfichni modly zkazyty / a kořteluo bohu na czeřt nařtawieyty **A** tak tu wfieczku zemy řwym kazanyu obratila řfmy gie at nam bozy mylořt vřfy

¶ **D**ruhe czte fye ze gedem rytyerz chodieře k hrobu f• marzie magda^{nc}• **A** kdyz gey na woynye zabychu a na nořidla wlozichu a neřfechu / a řwatey marzie mag• porokowachu ze tak naboźnemu řluze řwemu przepuřtila **143vb** bez řwatey zpowieyty vmrziety / **T**ehda hnede ten mrtwy rytyerz ozy a wfřta z mrtwych a kaza k řobie knyzeze przywoľaty / y pocze fye gemu welmy naboźnye zpowyedaty a zpowyedaw fye y prziga bozie tielo / y řkona trzety den / řw dobru řmry řfmy gye at nam v boha vřfy dobre řkonczyeny / bychom nezemrřely w řwich hrzyeřych / a potom abychem dořly do kralewřtwie nebeřkeho **G**ehoz řřetrřeno rubrikou x

Iacobi A• na marginu mladři rukou: S. Jakoba

Iacob dilexi efau odio habui **latinský text řřetrřen rubrikou**

Dnes řlawymy hod welyky f• **I**akuba welikeho genz geřt byl teczeny bratr kraly nebeřkemu **A** wlařtny bratr f• **I**anu **E**wan^{te} gehoz geřt buoh apořtolem řwym vczynyl • a w řwem tagenřtwy gey myel • a welmy gey myľowal

¶ pto prweyedyew to f• řprok duchem řwatim powiediel tato řlowa a rřka / **K**ral nebeřřkyg řwy **I**akuba řem myľowal / a efaua řem nenawidiel / **I**akoz koly řfu tato řlowa powiediena řfu w řřarem zakonye / **O** iakubowy pařarchowy a o geho bratru efaw / **W**řak fye myeny w nowem zakonye na f• **I**akuba / a řkrze **E**řawa znamenawa fye **H**erodes kral **N**ebo gakož efaw honyl a nenawidiel **I**akuba / takež kral herod zahubil geřt f• **I**akuba

¶ **W** tyech řlowiech mame dwoy wiecz znamenaty

¶ **P**rwę pcz geřt kral nebeřky f• **I**akuba myľowal

¶ **D**ruhe kteru řfu byla znamenye božye myľořty

¶ **O** prwem znamenayte ze buoh myľowal f• **I**akuba ř troy wiecz

¶ **P**rwę ř geho weliku czyřtotu / kteruz geřt drzaz az do řřwey řmry pto gey przyrownawagy k řtolu řlonowemu / genz byl przykryt zlattem a drařym kamenym na nyemz wfemohuty kral ředieřye **I**akoz řwy f• **I**an **S**krze ten řtuol řlonowy znamenawa fye czyřta duřřie f• **I**akuba / na nyemz przebywal geřt řyn bozy / kral nad kraly řw myľořty / **N**ebo hořpodin naywiecz řie kocha w czyřřich ľidech **A** pto zwolil geřt řobie matku naytyřřy řwatu marzy

¶ **D**ruhe myľowal gey řyn **144ra** bozy ř geho pořřluřenřtwie **N**ebo kdiz řyn bozy chdieřye podle morze / y vřrze f• **I**akuba an ľowy ryby řwym ořczem y powola geho **T**ehda hnede f• **I**akub nechaw wfeho y řřweho ořcze y gide za nym a chody wřdi po nem **N**e pořřluřenřtwie czyni czľowieka myľeho bohu **I**akoz řwy f• **I**an w tagenřtwy / a to řam buoh powiediel k ľidę a rřka **M**ilywal řem tye pto zes pořřluřenřtwie drzal **A** to geřt f• **I**akub welmy drzal a chowal geho **I**akoz fye czte **W**řkutyech apořřolřkych kdyz fye byechu zyde řebraľy weľecz apořřolom aby nekazaly božieho

flowa **T**ehdy **f**• **I**akub gim wecze **M**ufymet wiecze boha poffluchaty nez lydy **T**rzetye milowal gehu buoh ꝑ gehu wftawicznu myloft / kteruz gefť myel ku bohu do fwey fmrtý **N**ebo gefť tak filnye boha mylowal ꝑ ze yzadne hrozy any muky any fmrtý / nemohly gehu odlutyty od **d** nadepsáno stejnu rukou mylofty bozye **N**eb **W** **I**erufalemye f gynimy apořtoly byl byczowan / aby przeřtal kazanye / awfak to mile trpiel / a nadto fmrtý fye nedal przemoty **I**akoz fye czte o nyem kdyz kazafye **f**• **I**akub w zydowřtwie tehdy gedem czarodieynik menem **H**ermogenes pořla k niemu fweho wczedlnika aby gey potupil a przemohl fwymy czary **A**le **f**• **I**akub toho wczedlnyka menem **P**hyleta bozy moty przemoze a na wieru bozy obraty **A** kdiz ten philet wraty fye k řwemu miřtru / y powiedie gemu ze gefť krzeřtanem / a wieru gefť przygal / y pocze chwality kazanye bozye od apořtoluo **T**ehdy hermogenes fye rozhnyewa / a řwimi czary řwaza **P**hileta ze fye nemoze hnuty / y wecze wzřzym pomoz lyt tobye twoy **I**akub **T**ehdy philet newieda řobie czřřo zdiety **P**owiedie to **f**• **I**akubowy po pořřlu **I** řwaty **I**akub pořla gemu řw pařnyczku **zde wynecháno mřsto na jedno slovo** a rzka wezmy tuto pařnyczku a rty wzdraw mye hořpodine ihu• xpe• **A** gakz to wecze tak hned by zdraw a gide k řwatemu **I**akubu / **W**zřzew to **H**ermogenes hnyewy welykymy / pořla czřty a kaza **144rb** gym aby **f**• **I**akuba a phileta przedem przyneřly

¶ **P**rzyfedře czřte przed **f**• **I**akuba poczechu wolaty w powietrzye a rzkuce **O** **f**• **I**akube bozy apořtole řnylug řie nad namy / neb drzewy nez gřy nas dořel / az giz horzymy ohniem pekelnym **I** wecze gim **f**• **I**akub **A** pocz řte řem przyřly **C**zřte gemu odpowiediechu **H**ermogenes nas pořřlal k tobie / abichom řie ř **P**hiletem řwazały / a řwazicz przineřly k nemu **A** giz nas angel bozy řwazal plamennymy rzetyezy / a welymy nas muczy wecze gim **f**• **I**akub / **R**ozwiez was angel bozy **G**dytezy a **H**ermogena řwiezycze przywedte ke mnye bez vrazu **I** czřte gemu weczechu **D**ay nam mocz nad nym / at řweho horze pomřtimy / **W**ecze gim **f**• **I**akub **T**ot philet przed wamy řtogy czemu gehu negmyete **I** czřte gemu weczechu **M**y fye neřmyeme dotknuty any vrazyty toho gefťo gefť w twem lozy **A** kdiz czřte letyewřie řwazachu **H**ermogena a przywedechu gey k řwatemu **I**akubu **H**ned **H**ermogenes klecze pocze plakaty / a mylofty ꝑřity **T**uz **f**• **I**akub gey rozwaza / an vderzy řebu k gehu noham a rzka **O** wikupitely lidřkych duřly / przygmy mye kagietyeho k řwe miłofty / a **f**• **I**akub przyge gey k mylofty / **A** hned gehu řam pokřřly wzřzewřie to zide ze řie hermogenes obratil na wieru krzeřtanřřku rozhnyewachu řie welymy **T**ehdy przifedřie y gachu **f**• **I**akuba a ꝑwaz gemu na hrdlo wzdiechu y wleczechu gey przed krale **H**eroda a kral ꝑ pořřbu **r** nadepsáno stejnu rukou zydowřku kaza gemu hlaw řtyety **A** kdiz gey wedechu na popraw / tehdy gedem zlamany na tyeřtye lezie / **Z**wola k nemu a rzka **O** **f**• **I**akube racz mye wzdrawity **I** řwaty **I**akub wecze a rzka / we ymye bozye ꝑ gehoz meno wieru wedu mye na popraw wřtan a bud zdraw / **A**n hned wřta we zdrawy / a pochwały boha / **A** wzřzew to **Y**ozias genz gey za hrdlo wleczyeřřie **144va** pocze ꝑřity mylofty / a obraty fye na wieru krzeřtanřřku **A** tak řtiechu **f**• **I**akubu hlawu / y tomu **I**ozyaffowy podle nyeho a angele gich duřlye wzechu do nebeřkeho kalewřtwie a tak **f**• **I**akub mylowal gefť boha az do řwwe fmrtý

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze gřřu bily czřtyrzy znamenye na **f**• **I**akubu bozye mylofty

¶ **P**rwe znamenye mylofty fwe buoh gemu vkażal / ze fye z geho tetky narodil / ze geft fynu bożyemu bil tetyeny bratr **O** zagifte welika geft to myloft / myety bratra tak draheho a tak moczneho / krále vſſeho ſwieta

¶ **D**ruhu myloft gemu vkażal / ze gey ſſwim apoſtolem wczynil **A** potom konfelem a ſudty / zywich y mrtwich w ſudny den ꝑſmy geho mylofty at nas przyſſudy k wieczne radoſty

¶ **T**rzetye myloft byla / ze gey ſyn boży ſſwim tagemnikem vczynil / nebo fye przed nym byl ꝑmyenyl **A** krafu ſwego ſwateho zywota byl vkażal / a przed nym dyeweczku z mrtwich wzkrzyefyl **A** gineho mnoho tagenſtwye gemu zgewil

¶ **C**zwarte znamenye bożye mylofty bylo / ze gey welykymy dywy oſlawil **I**akoz fye czte **G**eden meyczenyn byeſſye fye dopuſtyl welikeho niemeho hrzyechu **T**ehdy fararz napſaw gemu ten hrzyech na lyſtku y poſſla gey k ſwatemu **I**akubu aby gey polozył na oltarzy / a ꝑſyl ſ• **I**akuba aby gemu ten hrzyech ſhladył **A** kdyz ten lyſt na oltarzy polozył / a wzda / obyet ſ• **I**akubu / hned ten hrzyech by ſhlazen ſ toho lyſta / an to wzrzew buohu y ſ• **I**akubu podyekowa / a domuo ſie wratyw to wſie fararzy ſwemu powiedie / ꝑſmy geho at raczy naſye hrzyechy ſhladyty

¶ **D**ruhe fye czte ze geden neymecz ſel na put k ſ• **I**akubu ſ ſwim ſynem / a kdyz na tyeſtye podpy fye / v gednoho hoſpodarze **T**ehdy ten hoſpodarz chtye gych zbozye zbawyty / wlozy ſtrzyebrnyty **144vb** w gegich moſnu **A** kdiz rano pryecz gydechu **T**ehdy hoſpodarz po nych ſ lydmy wybieze a ſtawy gie a rzka **O** zly putnyty newyerny ꝑcz ſte my ſtrzyebrnyty vkradly **A** ona gemu weczefta / **W** kohoz gy naydes nad tym poꝑw / **A** kdyz gye przehledachu nalezechu w gegich moſnye ſtrzyebrnyty **A** tak ze ſyna obieſſychu **A** otcze k ſwatemu **I**akubu gyty puſtichu **A** kdyz otecz k ſſwa^{mu} **I**akubu ſ welyku zaloſty gide / a pod **d** *podtečkováno* trfyedyety dnech wraty fye do toho myeſta / chtye gefcze opatryty ſwego ſyna / y pocze welmy plakaty wyda an gefcze wyfy / **H**ned ſyn geho ꝑhledge a wecze gemu **M**yly tatyku neplacz nebt my nyczs neny / a mam ſie welmy dobrze **N**ebot mye geft ſ• **I**akub drzał / a nebeſſku roſſu mye krmył **W**ſlyſaw to otecz ſ welyku radoſty bieze do myeſta / a przyſed k rycharzowy to gemu wſe wyꝑwy ꝑſye geho aby każal ſyna geho ſnyety doluow **A** w tu dobu **R**ychtarz obiedwaſſye / a dwe kur przed ſſebu na myſy myegielfye y wecze gemu **T**olykez ꝑwye geft to tak by twoy ſyn byl zyw / gako tyto kurzy wzletye **A** hned tych dwe kur peczenych wzletyechu / a zyw byechu **W**rzzew to rycharz hned ſ konfely a ſſ myeſczany tam gidechu / a geho ſyna wtyechu / a bohu a ſ• **I**akubu chwału wzdachu ꝑſmy geho at naſſe duſſe zꝑſty wieczne muky **O**piet fye czte ze geden putnik gdieſſe k ſ• **I**akubu y nedoſta gemu peniez na ztraw / a ſtydyel fye welmy zebraty / **A** tak gda tyeſtu y myſlyeſye czſo ſobie wczynyty / y fede pod gednym drzewem y zdrzyema ſie / y zdaſie fye gemu we ſſnye by gey ſam ſ• **I**akub krmył **T**ehdy ꝑtytyw naleze v ſebe w hławach pokrutu chleba / a tu by zyw trfydyety dny / az fye ꝑwie y domuo wraty / **A** na každy den tu pokrutu gedyeſye / az gie malo oſtafye / a nazaytrſſye opiet tyela bieſye ꝑſmy geho at nam przyſporzy wſeho dobreho **145ra** a zbawy nas wſeho zleho **T**ake fye czte ze geden putnyk k ſwatemu **I**akubu dyeſie a czrt fye gemu zgewy / a poczte ſie ſwatim **I**akubem y pocze gemu każaty od zloſty tohoto ſwieta / a radie gemu a rzka **I**at ſem ſ• **I**akub zaby ſe ſam ꝑ mye / an toho powoly wytrhna nuoz hned fye ſam zaby **T**ehdy

hořpodarž geho welmy fye smuty boge fye aby geho myeřczeny negaly / aby nan hlawy nepocztly /
 toczyz aby on gey řam zabil / y řfyeře boha by mohl toho zbyty **A** hnd ten zabyty wřta z mrtwych
 a pocze řw przyhodu rozřwyety / ze kdiz ten czrt genz my fye kařal zabyty / przyneře mye do muk
 pekelných **T**ehdy hnd ř• **I**akub przygide a zařta mye a rřka **T**ot geřt muog řluha / nechayte my
 geho / y gyde ř nymy przed buoh **A** kdyz czrte poczechu na mye wolaty **T**ehdy ř• **I**akub wecze /
 k czemu řte gey oklamaly / y kaza mye wřkryeřyty / řřmy boha a řwateho **I**akuba at nam vřřy
 zdrawy na teyto tyeřtye **A** potom nebeřřke kralewřtwy **G**ehoz mnye y wam ˆ

Criftofori řmo• na marginu mladři rukou: S. Krzysztofora

Beatus uir qui řufert tentacionem• latinský text přeřřzen rubrikou

Tato řlowa řyře mudry **S**alom• a rřka **B**lahořřlaweny geřt muz genz řneřy pokuřřeny
 ¶ **W** tyech řlowyech moře troge pokuřřeny znamenaty / genz geřt pokuřen / a gehoř geřt pokuřřyl
 ř• kryřtofor na tomto řwiyety / a to geřt wřechno řřpyel rad a myle przemohl
 ¶ **P**rwe myel pokuřřeny tohoto řwiyeta / ze geho řwyet pokuřřel welmy zbořym a řeřřřym /
 a mnohu rozkořřy a dořtogenřtwym a to geřt wřřeřkno przemohl / a wřřzel ř myleho boha
 ¶ **D**ruhe pokuřen myel od řřweho tyela / ze byl krařny a wyřřoky czlowiek / obroweho rodu /
Dwanazte loket zwyřy lydu pohanřřkeho
 ¶ **T**rzetye myel pokuřen dyabelřřkey a to geřt przemohl / ze czeleřnye ř czrtem chodyl / a zahnal
 gey od řebe / znamený ř• krzyřy **I**akoz řy e czte o tom **K**dyz ř• krzyřtofor gednomu krařy řluzyeře
 y vmyřřyl řobie aby řobie hledal naywyecřřyeho pana na řwyetye / y gyde **145rb** k gednomu krařy
 welmy mocznemu y řluzy gemu **A** kdiz za řřolem řediechu / y menowachu czrta / y kral řy hnd
 pozehna y řwaty krzyřtofor gemu wecze řcz to czynys / **L**e kral wecze gemu / nebo řy czrta
 bogym / y on wecze **T**ehdy ga chty czrtu řluzyty ale ne tobie **A** tak wřřaw y gide od toho kraře /
A kdiz gide po tyeřtye zadagy e czrta poznaty **H**nd řy gemu czrt zgeřy / wczynyw řy welykym
 czlowykiem gako on / wřřzew gey y wecze k nemu ktoř ty **I** on wecze ga řem czrt pan nad pany
I řwaty kyřtoř• wecze **I**a chty v tebe byty a chty tobie řluzyty **A** kdyz gideřta czeřtu wřřzew czrt
 krzyř v tyeřty wywynu z tyeřty / y gide pod ře řkroze krzowye y ř• krzyřtofor gemu wecze **I** czřo ře
 bogys pod tudyto / a czrt wecze **B**ogim řy toho krzyře řto ze geřt na nem ihuř• xps• vmřřel y on
 gemu wecze **T**ehdy geřt to wieczřy nez ty / tomut ga chty řluzyty ale ne tobie **A** tu czrt hnd ořta
A tak gda řam tyeřtu nadgyde gednoho y pocze řy ptaty kte by mohl naleřty ihuř• xpař• řyna
 bořyeho **A** tak geřt ř• kryřtoř przemohl wřy pokuřen / a potom geřt opyet myel troge pokuřen
 ¶ **P**rwe od boha
 ¶ **D**ruhe od zen
 ¶ **T**rzetye od kraře **D**agna **I**akoz řy e czte o nyem / **K**dyz ten puřřenyk vznamena / ze řy geřt
 zazeřl duchem ř• a pta řnaznye řyna bořyeho wecze gemu / **C**htyř ly gey poznaty muřys gemu
 nyekteru řluřbu wkařaty / pořtyty řy nebo modlyty řy / gemu / y on wecze **T**ohot ga nyczs
 nemohu wczynyty / lle on wecze **A**le przenes lydy przeř tuto mořřku zatoku tot gemu bude welmy

wdiek / **A** tu gey nayspiefe naydes / an wecze ga to chty rad vczynyty **S**ed y wytrze dub welyky y oklefy gey a wczyny foby huoh z neho y podpýrafye fye gym / **P**rozenaflegie lydy przef tu wodu / a to mnoho let czynyefye **T**ehdy gednu w weczef chtyefe odpoczynuty / tuz gedno dyetye zwola na oney **145va** ftranye a rzka przenes przenes y on gide a niczs nenaleze y gide zafe **O**piet dietye zwola an gide po nie y wza gie **A** kdiz by pftrzed tey wody / obtiezy fe dietye / az fe gemu wody w hrdlo nalewafye / an wzhled na nie y wecze gemu **O** mile dietie gaks my tielko / zda my fe gako bych na flobie weffken fwiet nefl · **T**uz dietie gemu wetye **D**obrze pfwis ze wfeczef fwiet nefles **I**at fem ten gemuz ty fluzys y on wecze gemu **D**ay my to znamenye zes ty to ten pan gemuz fem ga fluzyl **A** fyn bozy weczye **I**at fem ihus· xps· gemuzs ty fluzyl a fluzys / **W**yndy z wody a potkny fw huol w zemy a wzewktwet **A** kdyz to wczyny ynhed · pocze huol kwyefty **A** zaludy na nye poczechu kwyefty **podtečkováno** ruofly **W**zrzyw ten dyw f· krzystof´ tepru fnaznie bohu fluzy **I**gide do pohan do miefta menem lyczya a pocze bozie slowo kazaty / **W**flýfaw to kral poßla fto odienczuo / aby gey przywedly / an gim wecze chty ly poydu **T**ehdy gemu gedem z nich da polliczek **A**n gemu wecze **B**icht fweho boha neczftil pomfczilt bich toho **A** druzy weczechu dy kam htyes a vtecz mit dyemy nemohlit fme gehu nalefty **A**n gim wecze poydu ga f wamy **A** hned opiet wtecze huol w zemy a hned pocze kwiefty y obraty ty wfeczky rytierze na pfw wieru krzeftanßku / **I**gide przed krale / a kral gemu wecze / ktos ty a odkad gfy an gemu wecze / ga fem kanaanßkeho rodu a obroweho / ale giz fem krzeftanem a bohu fluzym / a wieru gehu plodim **W**flifaw to kral **W**ecze gemu **M**ezys zwierzaty roßl / a ptos nemudry czlowiek **M**odlis fye tomu bohu gefto fu gey zide vkrzizowaly **S**waty **K**rzystofor wecze **D**al fye geft vkrzizowaty za nafie fpafenye **T**ehdy kral kaza gey k flupu przywazaty / a welmy byczowaty / a pochodniemy palyty a potõ w zalarz wfadity **A** kdiz biefy w zalarzy tehda kral poßla dwie kraßne zenye aby gey przemluwile **A** on bozy mocy **145vb** gych lyfanye przemoze **A** obie na wieru krzeftanßku obraty / **Z**wiediew to kral **r** **nadepsáno stejnou rukou** kaza tye obyze zenye wpalyty a rytýerftwo ftynaty / kterezy biefe na wieru krzeftanßku obratyl f· **K**rystofor **A** fwateho krzystof´ kaza na pole wiwefty / a k dubu przywazaty y kaza k nyemu gaky k dubu nebo gaky k tyly ftrzyeety / **T**ehda gedna ftrzela zafie letyewfy / y wyftrzely oko tomu kraly dagnowy **A**n zwola a rzka gyz fem bez oka / a f· krzystofor **přetrženo rubrikou** gemu wecze **A**zt ga vmru toz mu krwy pomazes a budes zdrow **A** tak kral kaza gemu gehu fwatu hlawu ftyety / a dußfy angele wzachu do nebelkeho kralowftwie **A** kral pomaza foby gehu krwy oka a hned by zdrow / **A** hned fe wfym lidem obraty fye na wieru krzeftanßku **A** tak geft przemohl f· krzystof´ wfeczko pokußenie **A** pto geft przygal korunu wiecznu w nebelkem kralowftwy **G**ehoz mnye y wam ꝛ **P**oruczme fye gemu **N**ebt f· **K**rzystofor ftrzelu wladne a zaßtrzelem tyeleßnym y duchownym **A** pto pyfy gey na ftyenach / ze ktoz gey ktereho dne opatrßfy / gehu obraz / a spyege trßfy paterze / toho dne nebogý fye zadneho vrazu any zaßtrzelo / pfmy gehu at nas oftrzezye ꝛ

de fcta•Anna na marginu mladší rukou: **S. Annę**

Uirga yeffe floruit latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyše f• yzayas přetrženo rubrikou zwiedyew chwalu f• **A**nny a rzka **M**etla anebo **B**erla gessowa zkwetla gest škrze tu metlu znamenawa fye f• **A**nna f• marzye matye kteraz gest byla z gessowa rodu f• **D**aida přetrženo rubrikou z gehoz rodu byla f• **A**nna a zkwetla nade wfěchny pānye y nade wfěchny zeny zde y na onom swietye / **Z**e gest zkwetla welyku mylošty / a kwietem drahim a ratolestmy wyšfokymy / ze gedna ratolestl · wikwetla z nye do nebes / nade wfychny fwate kuory angelske / to gest dfy fwata marzy matka bozy / gegie kwyety gest owšem drahe / z tey prwey wyetwie wyfel kwiet drahy ihus• xps• fyn bozy **146ra** do nebeskeho kralowštwye **O** tom mamy pľano w štarem zakonye / ze moyšyes wzal dwanzate metel a poštawyl gie na oltarzy **A** hned a **A**ronowa fucha zkwetla / a ratolesty podrženo tužkou puštyla a orzechy vrodyla **S**krze tu metlu mozemy znamenaty f• **A**nnu kteraz gest byla fucha toczyz bezdietkynye mnoho let / tu gest wzal moyšyes tocziz kral nebeskyg y poštawil gy prw na oltarzy / tocziz w nowem zakonie / a tu zkwetla gest a ratolesty podrženo tužkou z šfebe puštyla / a šladke orzechy puštyla a zplodyla

¶ **O** tom mame znamenaty ktere gfu to ratolesty byly **N**ebo trfy wyetwye genz welyke na nych kwyety a orzefy roštyly

¶ **P**rwa wyetew byla f• marzye z nyez wyfel kwyet drahy nas myly špasytel · ihus• xps• fyn bozy / genz gest gyz w nebeskem kralowštwy / gako orzech dobry w škrziny šchowany / anebo ktoz geho okušty ten kazdy zyw bude nawyeki / **O** tom fye czte ze **I**oachim byl zyd dobry cšlowiek nabožny / a šřwedlywyg z nazaretha toho myešta rodem / **A** tu przebywal / a došty bohaty / **T**en przygal fobie zenu z betlehema / rodu **D**aidowa f• **A**nnu / y biešta oba welmy šřwedlywa / przed bohem y przed lydmy / **A** wfěczkno fwe zbozye na tre dyelyechu / na kazde leto **T**rzetynu dawachu chudim / a trzetynu na koštely a trzetynu na czeled chowachu **A**le dyety negmyegiechu ze f• **A**nna byešfye bezdietkynye slova *Anna byešfye bezdietkynye* podržena tužkou **A** pto biechu welmy šmutny / a bohu fye welmye šnaznie modlichu aby gim raczil plod daty **A** kdyz by po mnoho letech **T**ehda **I**oachim f f• **A**nnu do **I**erufalema gidechu na pošwietyenye y položyta obyet zywu beranka na oltarzy **T**ehdy **I**zacharz byškup / wzem gehu obyet y wrze gy f uoltarze a rzka / **N**enie twa obiet bohu wzaczna / nobof ty zlorzczenyg mezy lydmy y f tw zenu / ze nemozeta plodu myety wšlyšaw to **I**oachim welmy šie zamuty a zahanby fye / a wštaw hned fye bra z **I**eruzalema / k ššwim paštucham / y by tam f nymy dwa dny myšle fye wyeczš newratyty domuo p tu **146rb** hanbu **T**ehdy angel przygide k niemu trzety den a wtyešfy gey a rzka / **W**idiel buoh tw hanbu a twe našlye / geštot šie diege bez wyny / nebo buoh mšczy hrzyechuo / ale ne przyroženy pto všlyšanat gest twa modlytwa **A** twa zena **A**nna porody dšferu / gyz przewzdieges meno maria / a ta porody fywa božyeho ihu• xpa• / špasytele wfěho ššwyeta **T**ot znamenye dawam / kdyz przygdes do **I**eruffalema / do zlattey brany / potka tye twa zena Anna / kterat fye welmye štara tebu / kams ty fye dyel / **A** hned angel od nyeho ošštupy a **I**oachim obyetowa zyw obyet bohu **A** w ta doba f• **A**na gdyešfye mymo geden **S**ad ano ptak krmy šwa ptaczatka **A** zaplakawšy welmye wecze **O** myly hošpodine / kazdyg narod ma wtyeššeny ššwich dyety / ale mnye nebožycztye nedal šfy plodu **O** racz fye na mye myly boze ošhlednuty / a day my plod hrzyeššne zenye / **A** hned angel przyššed k nye tez gešto **I**oachymowy powyediel zwyeštowa gye **A**na bezewšy f welyku radošty do zlattey brany y potka ioachima / y przyge gey welmy myle y gidešta oba do **N**azereta / **A** hned pocze

f• marzy přetrženo rubrikou / a dewateho gy myeffyecze porody **A** ofšmy den přewzde přewzdie gie maria / a trzetyeho leta obietowachu gy k oltarzy / a w šledme leto dachu gy do chramu / aby bohu fluzyla / a we cztrnaztem letye / zwyštował gye angel bozy poczetye **A** patnaztego leta porodyla geft ſyna bozyeho / ten kwyet drahy genz nas geft wykupyl od dyabla

¶ **D**ruha wyetew byla geft f• marzy druha dczyf f• **A**nny / kdyz **I**oachym byl vmrzal tehdy pogal f• **A**nnu gyny muz gemuz diechu **C**leophas / a tu geft bila dala za **A**lphea / a ta geft myela cztyrzy ſyny / **Y**ozepa ſpředlyweho a f• **I**akuba menšlyeho / a f• **S**ymonye a f• **I**udu **A** to geft byla take flechetna wyetew / genz take myela cztyrzy kwyety **146va** toczyz ſyny **I**ako kwiety / **T**rzety wyetew bila trzety dczyf ſwatey **A**nny / opiet maria a ze kazdey tak přewzdiela / gakož od angela ſlyfala / a tu geft myela za trzety muzem / gemuz diechu **S**alomas a tu geft wdala **Z**ebedeowy / a ta geft myela dwa kwyety welmy krafna a ſwata **S**wateho **I**akuba welykeho / a ſwateho **I**ana **E**wan^{tu}• bozieho tagemnyka / tot geft ta metla dobrze zkwetla / ze p ſwe wyetwe / a p ſwe kwyetye / zkwetla geft do nebeškeho kralewštwye **G**ehoz mnye y wam ꝛ **A** pšmy f• **A**nny at ſwymy dczeramy a ſwymy wnuky pšye za ny wnuka myleho ſyna bozyeho at nam raczy milošt daty ꝛ

Ad vīcula pet• na marginu mladší rukou: S. Piotr w okowach

Difrupifti vincla• mea ꝛ tibi facficabo• hoštiam laud• latinský text přetržen rubrikou

Tato ſlowa pyſye f• **D**avid w zaltarzy a rzka **R**oztrhl ſy hošpodyne me okowy / a pto tobie budu obyetowaty obyet chwały

¶ **W** tyech ſlowyech gako dnes f• **P**etr dyekował hošpodynu / ze geho okowy roztrhl / a gey g **podtečkováno** rozwal / a z zalarze wywedl / **A** to ſlowe dnes rozhrzyešſenye / nebo rozwalanie f• **P**etra **A** pto rozwalanye ſlybuge gemu f• **P**etr obyetowaty obiet wšye chwały

¶ **O** prwem ſye czte / w czynych anebo w ſkutczych apoštolškych ze kdyz kral **H**erodes kazał biešſye ſtyety hlav f• **I**akubu wyeczſyemu / wzrzew ze ſſye to lyby zydom / kaza gyety f• **P**etra y wfady gey w zalarz / myenye gey po welycze noczy zahubyty / a kdiz gako nazaytršſye myegiechu gey zatratyty / tey noty ſpašye f• petr mezy dwiema rytyerzoma / a ſtražny lezyechu przed zalarzē **T**ehdy angel wštupy do zalarze / y ošſwyety zalarz / a vderzyw f• **P**etra po boku y vbudy gey a rzka wštan rychle / a ynhed opadechu rzetyezy ſ gehu ruku / y kaza ſye gemu oblety / y wywede gey z zalarze / ſkrze wfechny ſtraze / **A** kdiz przygydechu k zeležnym wratom / gymyz myely gyty na myešto / otewrzechu ſye gyma **146vb** ſamy **A** hned angel ošštupy od nyeho **T**ehdy f• **P**etr poznaw ſye wecze / **G**yz zatyelo wyem / ze buoh pošllal angela ſweho aby mye wyšwil z zalarze / **A** ten hod czšty dnes ſwata tyerkew p troy wyecz nebo geft wštawen tento hod p troy wiecz prwe p rozwalanye z wokow **podtrženo tužkou** f• **P**etra

¶ **D**ruhe kdyz geden papez po ſwatem **P**etršſe byešye w rzyme / menem **A**lexander / mnoho pohanuo ten na wieru obraczowafye **T**ehdy **T**yefarz **Q**uirinus kaza gey w zalarz wfadity / a potom przyšed k nemu kaza gey z zalarze wywešty y wecze gemu mamt gednu dczeru bolawu / a gye dyegy awyna / mozeš ly gy wzdrawyty / chty ſye na twu wieru obratyty **A**n wecze **P**rzywed gy ſem

A kdyz przywedechu gy / tu ona pocze tyelowaty okowy f• **A**lexandra / y f• **A**lexād wecze **T**yelug okowy f• petra a budes zdrawa **A** gak ona tyelowa tak hned by zdrawa / **A** hned **Q**uyryn pokrŕŕty ſye ſe wŕy ſw czeledy **A** ſſwateho **A**lexandra wynye z uokowo **podtrženo tužkou** a z zalarze **T**ehdy f• **A**lexander kaza gako dneŕny den ſwyetyty **O**kowy f• petra

¶ **D**ruhe geſt vſtavē tento hod p pohanſkey wyery zatratyeny **I**akoz ſye czte kdyz octawyan rzymſſky tyefarz byeſye welmy ſczaſtny v bogy **T**ehdy po gehu ſmrty / myegiechu gey rzymane za boha / a czŕtyechu gehu den gako dneſſny den **P**o dlujem czaſſu gedna pany **E**udochia gednoho tyefarze dczy / gide do **I**erufalema na put y przynefſe okowy f• **P**etra / geſto gye geden zyd byl dal za welyky dar / **A** pomluwywſy ſ papezem gemuz dyechu **P**elagius / y vſtawy ten den okowam hod okowam f• **P**etra **G**eſto byl hod octawyanuo **A** kdiz ſye to wſem rzymanom lybyſſye **T**ehdy ta pany przynefſe ta dwa rzetyezy **P**apezowy / a vkaza ge wſem lydem **A** papez wzem trzety rzetyez / geſto f• petr byl gym ſwazan od **N**erona **A** hned ſye dywnye ſczynychu **147ra** ty rzetyezy akoby kdy geden byl **A** ten y dnes geſt w koſtele f• **P**etra **T**ehda papez a ta kralewna **E**udochia / vſtawichu tento den na czelſt f• **P**etru / geſto byl na czelſt prwe pohanu rzymſkemu tyefarzy

¶ **T**rzetye tento hod geſt vſtawen nam na vzytek ze hoſpodyn dal f• **P**etru tu mocz / rozwarzanye na tomto ſwietye **A**by gakoz gey geſt w zalarzy z uokowo **podtrženo tužkou** rozwarzal **T**akez aby nas hrzyeſne na ſwietye chrzyechuo zbawyl **A** ptoz my genz ſme ſwazany okowamy ſmrteſnych hrzyechuo / a potrſſebugeme rozwarzanye a rozhrzeſenye pto mamy dnes ſnaznie f• **P**etra czŕtyty / aby on nas raczyl · rozhrzyeſſyty / naſſyech wſech hrzyechuo pſmy **prętrženo rubrikou** gehu myloſty

⌘

¶ **O** druhem znamenayte / ze f• petr wzdal bohu cztweru obyet

¶ **P**rw ze ſweho hrzyecha / geſto byl boha trŕykrat zaprzel · welmy zeſel az do ſwe ſmrty

¶ **D**ruhe ze pomnyel na hoſpodyna / a gehu kazanye wzdy czynil / ze kdiz na ſyna bozieho zpomenul ynhed zaplakal

¶ **T**rzetye ze wſczkno ptywenſtwywe zydowſſke pn trpiel ·

¶ **C**ztwrte ze ſye p buoh na ſmrt dal

¶ **P**rwe plakal geſt na ſſwoy hrzyech / wieda ze chrzyech mnoho zleho czyny lydem

¶ **P**rwe ze hrzyech odwody od nebeſſkeho kralewſtwie

¶ **D**ruhe ze ſye bohu · welymye nelyby / a buoh gehu welmy mſty **I**akoz geſt na onyech vkazal geſto gie potopu ztopyl / a geſto ſie pyet myeſt ppadlo p ſſwe hrziechy **A** **A**dam z ragie wyhnan **A**ngel ſ nebe ſtrzen lucyŕ ſe wſemy czrty

¶ **T**rzetye ze ſie hrzyech dyablu welmy lyby **A** pto lidy rozlicznye pokuſſye / aby gie k hrzyechu przyŕwſil **N**a to mamy przyklad na gednom puſtenyku / gehoz zly duch pokuſel · cztyrzydyty let awſak gehu nemohl przelſtyty **podtrženo tužkou** pſmy myleho f• **P**etra at p ſwe ſwate rozwarzanye / raczy nas rozwarzaty a rozhrzyeſyty naſſyech wſech tyezkych hrzyechuo **A** potom naſym mylym duſyem raczy vŕpſyty bozy myloſt **A** wyweda ge z muk doweſty gye do nebeſkeho kralewſtwywe kdez myly **147rb** ktez myly f• **P**etr koronowan a naſtolowan geſt **G**ehozto **prętrženo rubrikou** ⌘

Laurencii M. na marginu mladší rukou: S. Wawrzenća

Probaſti cor meum domine ꝛ viſitaſty ygne me examinaſt ꝛ latinský text přetržen rubrikou

Tato ſlowa pyſye ſ• **D**avid a rzka pokuſyl ſy hoſpodine frdcze meho a nawſczewował ſy mye w noty / y ohnyems mye zkuffował / a nenie nalezena na mnye zloſt a neſp̄wednoſt **T**ato ſlowa p̄fal geſt ſ• **D**avid w zaltarzy **A** ta geſt powiedyel ſ• **W**awrzynecz gemuz dneſny den diegye ſye czeſt a chwala **A** w tyech ſlowyech troy wyecz czyny

¶ **P**rw bohu diekugie ze gey na tomto ſſwiete treſktal **I**akoz dyetkam czynye / kdyz ge kazy / tehdy dyekugy ſwym ſtaroſtam a nyekty lybagy metly / kterymys gye tepu **T**akez czyny dneſny den ſ• wawrzynecz / ze dyekugye hoſpodynu z dobre kazny

¶ **D**ruhe vkazugie ſw ſwatoſt na tom kdiz dye **A** nenalezena geſt na mye zloſt nebo wyna **M**alo geſt nynye takych wawrzyneczuo / kterzy by mohly rzety **N**enye na mnye zloſty a neſp̄wednoſty

¶ **T**rzetye p tu dwoy wyecz nawſczewowan byty od boha kdyz die **A** nawſczewował ſy mye w noczy

¶ **P**odle prwnyeho mame znamenaty / ze buoh zde na ſſwiete / ſwych przatel pokuſſye / kterez chtye myety w ſwem klafterze nebeſſkem **I**akoz obyczeg geſt zakonnykom / ze zaczkowe kterzys magy przygyety byty do klaftera / **P**rwe pokuſſeny bywagy / a kdiz bratrſſye vzrye na nych / ze gſſu kazany ſnazny a nabożny / **P**okorny a ſſkrowny potom gye przygmu k ſſwemu ſwrchowany a potwrzeny klafterſſkemu

¶ **Z**namenayte ze hoſpodin pokuſyie ſſwich robenczuo we dw wyeczy

¶ **P**rwe v p̄ſpyeſenſtwyie

¶ **D**ruhe v p̄tywenſtwie **W** p̄ſpyeſenſtwy dwogye wyecz zbawgye czlowyeka zbozye czeſty / toczyz ſbozye a doſtogenſtwyie **N**ebo nyekdy hoſpodyn dawa czlowieku zbozye **na marginu ſtejnou rukou** na wſſem ſwyetye **A** ktoz gehu dobrze vzywa a dobrze **147va** chowa chudim wdawa / tomu buoh przyda nebeſſke zbozye **A**le czaſto ſkupoſt ſwody czlowyeka / a mnoho potupugie kdiz czlowyiek nechtye w tom doſty myety czſoz gemu buoh oddal **A**le vzdy wietye zada **A** nemoze ſye nalytyty **I**akozto **A**chas o nym ſye czte **I**oſue drzewe nez byl dobyl myeſta **I**erycho / zaklel wſeczko / czſo bylo w tom myeſtye / aby zadny z neho niczs nebral / ale wſye aby ſpaleno bylo y ſ myeſtem **A** kdiz dobichu toho myeſta / **T**ehdy **A**chor wza geden plaſcz taynye drahy a korunu zlattu / y ſkry a ſchowa ſobyie / nechtye w tom doſtateczen byty / czſoz mohl myety / genz potom gat byeſſye / a za myeſtem vkamenowan byl **A** gydas take ſkupoſty naweden y p̄radyl boha a p̄dal gehu za penyeze a potom ſye ſam obyeſſyl

¶ **D**ruhe geſt ze p̄ſpyeſenſtwyie ſwody czlowyeka ſ bozye tyeſty **G**eſt doſtogenſtwyie / ktyz koho buoh powyſy který duoſtogenſtwym na tom ſwyetye / bude ly ſye ten dobrze weſty w tom duoſtogenſtwy / tehdy bude powyſen na onom ſwyetye **P**akly przyde pycha a porazy gey tehdy nebude powyſſen any przypuſczē do rzadu nebeſſkeho **I**ako luciſ kdyz byeſye w doſtogenſtwy nebeſſkem / ze nad gyne angely byl kraſen a wyſſy / y zpychal chtye byty bohu rowen **A** p̄to wywrzen geſt z klaftera nebeſſkeho / neb geſt v pokuſſeny neoſtal / p̄toz drzewe ſlul denytye toczyz

fwyetlonofye / a giz flowe luciþ toczyz fwyetloztratnyk **T**akez kral **N**abochodonor kdyz byeffye w kralewffkem duostogenftwy rozpychal przyelys ptoz pmyenyen byl v wolow twarz / ze feno gedl gako gynyg wol **A** mnozy gfu nynyne v pekle kterzy by radyegfy feno gedly zde na tōto fwyetye **T**aky gefť nebyl f• **W**awrzynecz genz kdyz welike poklady myegyefe a buoh gehu w nych pokufel / **T**ak zagifte lakomftwo gehu neobludylo **N**eb toho pokladu fobyne neschowal / any przatelom bohatym rozdal any herczom any hudczom gedno chudym **I**akoz fye czte **147va** o nyem **B**yefe geden tyefarz w rzymie gmenem **P**hilipp genz tyech czaffuo f• wawrzyncze byefe przygal wyeru krzeftanſku **A** ten tyefarz myegiefe gednoho rytjerze **D**ecia **A** kdiz tyech czaffuo gedna zemie menem galilea wzpaczyła fye a ptywyla fye / ptyw rzymanom **T**ehdy tyefarz poſła tam fweho rytjerze / a on pobyw tu zemy / a po bytye vczynyw / a obdrzaw po fwe woly / **W**raty fye do rzyma / a tyefarz gey przyga f welyku czfty **T**ehdy ten decius pocze wlafty wfym tyefarzfťwym **A** pocze myſlyty o ſmrty ſweho pana philypa **A** kdiz tyefarz w fwey komnatye na lozy ſpafye **T**ehdy Decius wfed taynye y zadawy gey **A** hned do myeſta fwu kralow przyweze bohatye / **W**ſlyſaw to tyeffarzewo ſyn menem take **P**hilipp vzafye fye **A** weſſken poklad f• **S**yxtu a f• **W**awrzynty poruczy a rzka / **Z**abye lit mye decius tehda ty poklady rozdayte na koſtely a chudim **A** kdiz philippa neby hned **D**ecia tyeffarzem wczynychu / **T**ehdy ten decius tyeffarz pocze krzeftany hubyty **A** mnozy muczedlnyty tu ſu feſly mezy nymy / tu philip tyeffarzewo ſyn vmuczenym koronowan gefť wzrzew to f• wawrzynecz wſieczky poklady rozda chudym **A** tak zgewno gefť ze ſkroze zbozye nenyne odweden od bozye myloſty **A**ny ſkroze doſtogenſtwe **N**ebo kdyz byefye v welykem doſtogenſtwy / ze byl **A**lczyprzyeſť a **I**ahen papezuow awfak w tom nezpychal **I**akoz fye czte o nyem **Z**e toho czaffu ktyz krzeftany p buoh muczyechu / **T**ehdy hledafye chudych po domyech a krmyefye gye / a vmywafe gym nohy / a lybaſye gie przykladem ſpafytele fweho

¶ **T**ake buoh pokufil f• wawrzyncze v ptywenſtwy

¶ **D**woge wiecz gefť gefťto w neſczefťy odwody czlowieka f bozye czefťy

¶ **P**rwe to gefť ztratyenyne zbozye

¶ **D**ruhe bazen ſmrty

¶ **I**ako kral **H**erodes bogye fye fweho kralewſtwey ztratyty / kdyz fye ſyn **148ra** ſyn bozy byl narodyl wfechny dyetky zbyl czfoz gich bylo v betlehemye

¶ **O** druhem mame prziklad na ſwatem petru / ze bogie fye ſmrty a zywota ztratyty / p hlas gedyney dyewky boha zaprzel trſſykrat **T**ak gefť neczynyl f• wawrzynecz / genz ktyz wzrzel f• **S**ykſta wedena na ſmrt / zwola a rzka **O**tcze myly kam gdes bez ſyna poymy mye f ſebu na ſmrt **N**ebal fye ztratyty doſtogenſtwy / any zywota fweho **A** pto fye czte o nyem / **K**dziz tyeffarz **D**ecius pta fye pokladuow fweho pana / y przywedechu gemu f• **S**yxta **T**ehdy tyefarz kaza gey zahubyty gako toho genz czfty boha vkrzyzowaneho / a ma poklady tyeffarzewy **A** kdiz gey na popraw wedyechu **S**waty wawrzynecz po nem zwola a rzka **O** nerod mne oſtawyty po ſfobyne otcze ſwaty / neb ſem twe poklady gyz ztratyl · a vtratil kterezs my byl oddal y **S**waty **S**yxť wecze gemu **O** ſynu nezapomynamt tebe **N**ebo trzety den poydes ſe mnu / f wyeczſym zaſſluzeny **W**ſlyſawſe tu rzecz /

gechu f• wawrzyncze **A** rzkucze kte gfu poklady kostelny **T**ehdy f• wawrzynecz pfy roku do trzetyeho dne **T**rzety den fhledaw wfecnny chude flepe a chrome / y wede gie przed tyeffarze a rzka **T**ot fu ty poklady wieczny / kterzyz nykdyg nezahynu **N**ebo rucze tyechto chudych donefly gye do nebellkeho kralewstwy / **R**ozgnyewaw fye tyeffarz / kaza gey byczowaty a klykamy draty / a welesye fye gemu modlam" klaniety "pohanflkym **O**dpowyedie f• **W**awrzynecz a rzka **N**efczafnyg kraly tyech gfem krmy wzdy zadal **T**ehda **D**ecius kaza gey zpuftky byty a rozzeney fyry k gehu boku klafty **I**wecze f• **W**awrzynecz **O**hoſpodyne ihu• xpe• ſmylug fye nade mnu / nad ſwym ſluhwu **T**ehdy tyefarz wecze wyem ze ſwymy czary mamy klamas **A** kaza gey metlamy byty **A**n fye modlesye a rzka **O**boze myly przygmy mu duſſy k ſſobie **H**ned hlas z nebes k nemu wecze / gefcze **148rb** mas wycze trpiety / p bozyc gmye **T**ehdy tyefarz ſluham wecze **P**ryneſte zelezne lozyc / at odpoczycne wawrzynecz na nem **H**ned panofye ſwleczechu gey **A**wſtawywſe ten roſt na vhle na horutye polozychu nan f• wawrzincze **A**zeleznymy widlamy gey przytyſtyechu / a peczyechu gey / **T**ehda f• wawrzynecz tyeffyfarzowyy wecze **O**hubeny tyeffarzy wyez zet to vhle horutye mnye da wyczne pchladyednye **druhé d je podečkováno** / a tobye wieczne zatratyeny **O**pyet weſſele wecze **N**eboztyku gyzs vpekl gednu ſtranu / obrat druhu / a fed nagez fye meho tyela / y zwola k bohu a rzka **D**yekugy twey ſwatey myloſty / myly hoſpodyne / ze ſem do twych wrat gyty zaſlluzyl **A**tak duſſy puſty a **A**ngele wzeſſe gy y neſſechu do nebellkeho kralewstwy **T**ehdy f• **I**polytus / gehoz byl obratyl na wyeru krzeſtanſku f• wawrzynecz / wzem gehu tyelo ſchowa gye welmye krafnye / / gakož toho doſtoyno bylo **A**tak zgewno geſt ze byl pokuſſowan ſczeſtym y neſſezeſtym y ptywenſtwym gaktly nowenecz **A**p to geſt przygat dneſſny den do zakona nebellkeho **A**p toz geſt dobrze powiedycno **P**okufſyls hoſpodyne ſrdcze meho ¶ **O**trzetyem geſto dye nawſczywil ſſy mne w noczy / znamenaty geſt ze f• wawrzyncze buoh nawſczewowal rozlycznymy dywy / p gehu zaſluzeny **I**akož fye czte o ſſwatem **G**yndrzychu tyeffarzowyy / ze kdiz on a gehu zena **G**ywegunda w czyſtote przebywachu / tehdy dgabelſkym przyſpwenym niewierzeſe gye p gednoho rytterze **I**kaza rozzety ſyny zelezne / y poſtawy gy na nych boſſyama nohama **T**ehdy ona naboznye wzdechſy wecze **O**hoſpodyne gakož wyes mye czyſtu ode wfyeho hrzyecha / tak my racz pomoty z teyto nuze **H**ned hlas gye z nebe wecze maria czyſta dyewka tye toho zpſty **A**hned wfечно zelezo pod gegyma **148va** nohama vſtyde a gye nyczs neozzye / **A**kdiz ten gyſty tyefarz gyndrych vmrzal byeſe tehdy mnozy czrte / przeſſ gednoho puſtenika chiſſe letyechu **I**puſtenik gednoho czrta otaza czſo by to bylo / y on wecze / tma ſmy toczyz deſſet tyſſycz nas czrtuo lety po duſſy tyeffarzewu tehda puſtenik zakle gey aby fye zaſſye wratyl a powyediel gemu kterak fye gym tam zwede **A**kdyz fye wratychu tehda ten czrt tomu puſtenyku wecze **N**yczs ſmy tam nezyſkaly **N**eb kdyz gehu zle skutky polozychu na **podečkováno** na wahy / y dobre **T**ehda on peczenyg wawrzynecz **P**ryneſe zlaty hrnecz a polozy na wahy **A**tak nas wfech ſ gehu zlymy ſkutky przewazy / a ga hnyewy vtrzech gedno vcho tomu hrnczy / a to geſt wrhl gemu y odgyde **A**ten hrnecz zlaty myenyl kalych geſto byl ten tyeffarz vczynyl na czeſt f• wawrzynty **A**p welikoſt bile gemu dwye wſſy vczyneny **T**ehdy ten puſtenyk fel do rzyma / y naleze tyefarze mrtwa / a to papezy powyedyc / a da gemu to vchcho od kalicha toho **O**piet fye

czte ze gedem fararz w rzymye chtie pořwyty kořtela f• wawrzyncze / y řřwola mnoho dyelnykuow / a kdyz ře gemu ztrawy nedořta popřy boha a f• wawrzyncze / y wzhlde do peczy / ano malo chleba / ze by ledwa za dwa dny bylo tyem dielnikom / **A** kdiz ten chleb z pety wybrachu / przyřporzy gehu myly f• wawrzynecz / ze řu gehu myely dořty za deřfet dny **P**opřmy gehu mylořty at nam przyřporzy nafych dobrych řkutkuow / y duchownych y tyeleřtnych a take at nam vřřy zdrawy e a chryzechom odpuřczenye a potō nebeřke kralowř• přetrřeno rubrikou

De Affūpcione na marginu mladří rukou: W niębowzięcie N. M. P.

Qve est ifta alcēdit de deřto• dliciiß affluens innixa sup delictū fuum | latinský text přetrřen rubrikou

Tato řlowa pyře mudry Salom• přetrřeno rubrikou w knychach geřto řlow pyřeny od pyřeny / a takto řye czeřřky wykładay **148vb** **O** ktera geřt tato genz wřtupugye ř teyto puřce / wřech rozkořřy napřnyena drzety ře řweho řyna myleho **T**o geřt mudry Salom• přetrřeno rubrikou przewiedyel duchem řwatim / przed mnoha let / kterak řyn bozy gako dneřny den wczřřil matku řw / podle byeha tohoto řwyeta **N**eb kdyz ktery putnyk anebo puřtenik podtrřeno tuřkou / w tyzy zemy w neznamey przygat bude do hořpody / a myle cztřen bude / ten nemoz toho zapomenuty by toho dobrym nezpomynal / a nezaplatyl řwemu hořpodarzy ktyz by k nemu take przyřřel **A** takez řyn bozy ktyz z nebeřřkey řtolycze przyřed k řřwatey marzye / přil hořpodu po pořlu gabrielowy / genz przyřed k nye zbuzowaře gy k mylořrdenřtwy / aby dobrotywy przygala putnyka řyna bozyeho z nebeřkey wlařty / **A** rzka **Z**drawa mařa milořty plna / gakoby byl rzeřl **B**ud mylořty plna neb geřt buoh ř tebu **A** chtye buoh w twem domu przebywaty / **W**řlyřawřy ta řlowa / ze putnik z dalekey wlařty přyg hořpody v nye / **W**zdwyhřly řwoge rucze a oczy do nebeß y wece **A**y ga řem řluha bozy / řtan my ře podle řlowa tweho **I**ako by rzeřla / toho putnika welikeho a cztřneho rada przygymā **A** hned řin bozy poczał řye w gegyem zywořtye duchem řwatim / **A** prawyg cztřowyek **A** netolik przygala gey dobrotywy do řweho domu **A**le kdiz gey porodyla bez boleřty krmyla gey a chowala gey / **G**ako matka řweho myleho řyna **G**enz tey mylořty a toho dobreho cztřnyeny matky řwey nemohl zapomenuty **A** zagilte nykakez / **K**dyz geřt on řam buoh kařal mylowaty řwe neprzately / a gym dobre cztřnyty **M**nohem wyecze przately a řřwe dobrodyetye **A** ptoz ze řwata marzy dořřogna matka byla gey **149ra** przygala chyety gemu dobre dny vkařaty **S** přwem dneřny den przygal gy řyn bozy do řřweho domu / a do wlařty nebeřřkey **N**aypřwe duřřy a potom tyelo trzety den **A** ptoz wřzew kral Salom• přetrřeno rubrikou gegie chwale kteruz geřt myela dneřnieho dne / y powiedye ta řlowa drzewe rzeřena a rzka ktera geřt ta **W**terychřto řlowiech dywy řye troye wyeczy

¶ **P**rwe gegie řwatemu ziwotu

¶ **D**ruhe gegie dywney řmřty

¶ **T**řzety gegie welike chwale / kteruz geřt gako dneß miela od řřweho mileho řina

¶ **P**rwe p̄wy ze tak diwna geft bila zywotem a to na trzech wyeczyech / tocziz na ffwatofty / nebo drzewe fwata bila nez fie geft narodila **A** po poczety fina bozieho tak bila potwrzena / ze nikake hrzefity nemohla **O** zagifte ona geft chram **S**alomuouow / na wfem fwietye nayfwatyeyffy **O** niz fye czte w kralowich knichach p̄toz fwatieyfy bila nez angele / p̄ ffw pokoru **S**watieify nez pařarchy / tocziz fwaty a ſtarzy otczowe p̄ fw wieru / y fwatieyffy nez apoſtolowe **N**ebo ktyz bieſye potuchla wiera w frdty apoſtołfkm *původně apoſtołfkm, nad y je stejnou rukou nadepsáno e* / kdyz zadny przy nem neoſtal / **T**u ona ſama oſtala pod krizem / a to fie znamenawa na gedney fwiety / kterež nevhaffygy na temnych gitrfnech **S**watieify bila nezly fwate **E**vangelify / nebo geft gie ona vczila / a p̄wila gym czfoz geft vmyela a wiediela a ſliſala od angela a od boha **O**piet fwatieify bila nezly muczedlny **N**ebo ony fu muczeny gedno na tiele / ale ona y na duſy / **A** p̄toz ſ• **B**ernart p̄wy ze geft wieczfy nade wfechny muczedlniky **T**ake fwatieify nez zpowiedny **N**ebo acz gfu byly zpowiedny myloſtiwy / wfak fwata marzy *podtrženo tužkou* matka milofrdna / bila plna miłoſty **S**watieify bila nez dziewicze nebo panenſtwo ſlybila bohu / a cziftu pannu oſtala y po ffwem porozeny / **G**enz geft porodila naſſeho ſpaſſitele ihu• xpa• **A** p̄toz zagifte geft miela taku ſwatoſt / ze wfechny fwate przewiſila **A** p̄toz Salom• *přetrženo rubrikou* diwie fie gegie ſwatoſty y wecze / a rzka **K**tera geft tato tak fwata / tak doſtoyna **149rb** a to znamenawa fye ſkrze lylyowy kwyet genz byfye w chramy **S**alomonowie na **S**lupy wyteſſan **S**krze ten kwiet znamenawa fie / fwata kralewna / ze geft vſtawena nad ſlupy w chramy toczyz nade wfſemy ſwatymy / w nebelkem kralowſtwy

¶ **D**ruhe dywy ſe gegye myloſty / kteruz geft miela w ſwem zywoty / a kteruz vkaze dnes wfem ktoz budu hledaty gyegye myloſty **A** kterzy potrſſebgy gegie miłoſty p̄toz p̄ſmy *přetrženo rubrikou* gegye miłoſty at nam raczy byty miłoſtywa **N**ebo gy k modle przyrownawagy / a prutem gy nazyewagy p̄to ze gy k foby fnađno przyklonye **I**akoz fye czte o gednom / genz kdiz kolywyek vzrzel obraz fwatey marzye / ynhed klekl a ſpyel gednu zdrawe marii **A** kdiz ten gyfty lezyefe na ſmrtdlney poſtely / nenadiege fye zdrawy **T**ehdy ſ• **M**arzy przygide k nemu ſe dwyema panoma / y wecze gemu zdrow przyetely y on otaza kto ſte wy **S**wata marzye odpowidie ga ſem matka miłoſtywa / **A** ta metla nebeſka / gyz zahonym tve neprzately / **Z**es mye k foby przykloniowal ſw modlitwu **T**ys mnye ſluzyl malu wyecz / **P**ozdrawgie mne gednu modlytwu / genz my bila od tebe welmy wzaczna p̄to chtyef lyz zdrow byty / y on wecze **O** zadna miłoſtywa y to ty rad **H**ned fwata marzy vgemfy gey za ruku wzdwiže gey a rzkuty wſtan a budes zdrow a ſluz my rad / a doſſluzys fye bidla nebeſkeho **W**zdechnuč *přetrženo rubrikou* p̄ſmy *přetrženo rubrikou* gye at nam v̄pſy dluhe zdrawy **N**ebo hned ten gifty poklek podiekowa gye a rzka **O** matko bozie przyelis gffy rozpuſtyla ſw miłoſt / ze tak wyfoko ſaha az do nebes / tak hluboko az do pekla / tak dluze az fye rozſyrzogy na kray ſwyeta **T**rzetye dywy fye gegye kraſſy **N**eb tak byla krafna / ze nykdy w zenfkm narodie **149va** fye tak krafna nenaradiela / awſak zadneho hrzyechu nemiela **N**etolik bila krafna na tiele ale y na duſy bila krafna beze wfye polkwyny

¶ **D**ruhe dywna byla na ſmrty / a to fye myeny w tom ſlowie gefto fye dye / **K**tera geft wſtupila ſ pucze tocziz ſ tohoto fwieta vmrzewfy **A**le kterak geft ſella vkazuge nam pyfmo **I**akoz fye czte kdyz po bozym wſtupeny apoſtole bili ſie rozefly po ſfwietu kazytie bozie ſlowo / a ſfwata marzy

biefe w gednom mieście w **S**yon w swem domu nabożnie / nawfczewgity tych miest po kterychz fyn gegye pan buoh chodil / tocziz kde sie krzłtyl kte fye pořtil kte vmuczen kte wřtupil na nebe **A** tak przebywagyty dwanzate let byla na swietye po swem fynu **A** kdiz bila w feřt deřřaty letech fwata marzy / **T**ehdy gednoho dne zazzye fie v boozye mylořty / y pocze zadaty fyňa fwego widiety / y zplaka řrdecznye **T**ehdy fye gye angel zgewy a rzka zdrawa matko bozye / **P**rzygmy pozehnanye od fwego fyňa ihu• xpa• **A** ted gřem palmu przynesł z ragye kteruz kazes neřty przed fwim tyelem **A** trzety den wzata budes y ř tielem y ř duřy / k fwemu fynu / genz tebe mile czeka **T**ehdy ř• **M**arzy wecze **P**owiez tak memu milemu fynu **N**alezła lit řem miłořt v tebe tehdat řpfym za troy wiecz **N**ayprwe aby wfychny apořtole byly przy me řmřty

¶ **D**ruhe abich zleho ducha newidiela

¶ **T**rzecie aby moy řin řam przifeł ke mnye **I** angel gye wecze **C**zřos koliwiek řřila tos wfye obdrzala **I** řta fie ze ř• **I**an euwan^{ta} kazafie w **E**phezu w tom mieřcie **A** hned zahrzmye a oblak wfchopił gey pořtawy gey domem fwatey marzye **A** fwata marzy gemu wecze **I**ene moy mily fynu zpomen na to ze tye mog fyn **149vb** my dal za řtrazy / a mye tobie za matku **G**izt fye tobie poruczyem / nebt trzety den mam řnyty ř tohoto řwyeta **T**ehdy ř• **I**an powiedie **O** mily ihu• x^e• by zde bili take gini apořtole mogy bratrřye **A** gakz to wecze tak wfechny apořtole przed domem řtachu / a dywicie fye tomu czřo to ma byty **I** fwaty **I**an fed k nim powiedie gim / ze ř• marzy chcie ř tohoto řwieta řnyty **A** kdiz ř• marzy **řřtrřeno rubrikou** **V**rze wfychny apořtoły pochwaly boha a zazzye pořtawnyky a tak mezy nymy kleczyeřřye / modleti fye k bohu **A** kdiz biefe o puolnoty tehdy welika řřwietłořt vderzy **A** řin bozy przygide ř welyku chwalu / **W**zem gegye duřy w řwogie rucze na nebe vřtupy **A** wecze apořtołom **T**o tyelo mey mile matky neřte do gozaphat / a tu w nowem hrobie gye polozte / **A** tu mne do trzecieho dne czekaite **T**ehdy apořtole wzemřie tielo ř• marzye poneřechu ř weliku chwalu / a fwaty **I**an przed nymy palmu neřřiefie **A** kdiz wyndu zpiewagicze / **H**ned oblak gie oklyty ze gich yzadny nemoze wydyety / gedno gych hłas řřifechu / ze take biechu ř nymy angele zpyewagycze **A** k tomu zpiewany zbudichu fye zyde / a wybiezechu z mieřta / tyzytye czřo by to bylo **T**ehdy gym gedem zid wecze / **A**pořtole neřu řufyedu matku onoho řroka chtyecz gy pochowaty / y zide zwolachu podme zbygmy apořtoły / a gegie tyelo řpalme **T**uz gedem knyecz menem **R**ubyn przybyeh wderzy rukama na nořřidla / chtie gegie ř• tyelo przewraty **A** hned gemu oby rucze vřchnuřta / ze gyma nemoze hnuty / a przyřnuřta k nořřydlam a gynyg lyd weřken ořřlnu **T**en knyecz zwola a rzka ř• **P**etrřře řpomoz my / ř• petr odpowiedie gemu **N**ynit řime na řřluzbie řwey mile panye řřtot neřřem prazden tebe leczyty **A**wřřak chtyeř ly wyerzyty w fyňa bozieho a w tuto geho czyřtu matku / nadiegit fie ze budes **150ra** zdraw **podtrřeno tuřřkou** **I** on zaplakaw **I** wecze **O** wierzym w ihu• xpa• w fyňa bozyeho • a w tuto geho řwatu matku / **A** hned fye gemu rucze puřtyřta od nořřydl / y polyby nořřidla a hned by zdraw **I** wecze gemu ř• **P**etr wezmy tu palmu v řwateho **I**ana a wzkładay gy na hław wfem lydem ořřlepenym / a kterzyt wwierzye tyt na zřaku zdrawy budu **A** tak doneřřechu to řwate tielo gakoz gim bil buoh rozkazal /a w hrobie gye polozichu **T**rzety den řin bozy řtupy ř angely y pozdrawy gich a rzka **P**okoy wam y ony odpowiediechu **C**hwala tobie hořpodyne **I** wecze gim řin bozy **C**zřo fye wam zda kteru bych częřt vczynil řwey mile matcze y ony weczechu **T**ak fye nam zda za podobne **I**akoz

fy ty fwytyezyw nad smrty y wftupil na nebeffa / y kraluges f fwim milim otczem **A**by tez wzkrzyefye fw milu matku y wzal gy f tyelem y f duffy do nebelkeho kralowftwie **A** hned lin bozy radoftnie wecze wftan ma myla zwolenitye ma mila matko / pod budes fe mnu kralowaty v wiecznem zbozy **A** hned wftawfy ochwaty gey diekugity gemu z te radofty **A** tak f fwim milim fynem gide do nebelkeho kralewftwy / y fwaty **T**oma zwola k nye a rzka **O**pany zadna day my fw pamatku **T**ehdy f• marzy fwrze gemu fwoy pas wzem gey f• toma podiekowa matcze bozy ¶ **T**rzety dywy fye gegie welikey chwale / kteruz gye gegye lin dnefny den vczynil / **Z**agifte welika by byla chwala ktyz by ktera zena chuda zwiediel a fweho fyn a krale / **A** pollal po ny f welyku czfty **T**ez welika ffye chwala dnefny den ftala fwatey marzye / po kteruz fyn gegye kral nebelky / netolik pollal ale fam przyfel / **A** patnazte zaftupuo f nym **D**ewy et kuoruo gefť angelfkych **150rb** a deffaty zaftup fwatych otczuo a pařarchuo / **G**edenazty zbor .prokuow dwanazty zbor fwatych apoftoluo **T**rzynazty f• muczednykuo **C**ztrnazty zpowiednykuo *původně zpovidnykuo, e nadepsáno stejnou rukou* **P**atnazty fwatych dyewycz **A** o tom mame pľano w ftarem zakonye / w kralowich knychach / kdyz f• dauid *přetrženo rubrikou* biele przynefl fwatu do miefta fyon / zwolachu wfychny lyde chwaletye boha z toho daru / a ff welyku radofty nefechu gy do **I**eruzalema **S**krze tu fkrzynku w nyes byefe fwatoft a wfचना vtiecha zydwofka / znamena fye fwata marzy / genz gefť nafye nadiegye a fyn bozy przebywal tu gefť dauid *přetrženo rubrikou* tocz• xps• dnefnyeho dne dowedl f weliku radofty do gerufalema tocz do kralowftwie nebelkeho / **A** tu fu zwolaly wfychny fwaty a rzkutye **O** ktera gefť to gefťo f puřcze gde tak rozkofnye **A** tak poftawichu gie ftolity podle fyn a bozyeho / aby za ny wzdy orodowala za hrzyefne pľmy gye at racz za nas orodowaty **T**ak fwata marzy wzata *původně fwata, f je podečkováno a stejnou rukou nadepsáno z* gefť y f tyelem y f duffy k fwemu fynu **A** o tom fie czte w dywyech fwatey **A**lfpiety **A** kdyz f• **A**lzybeta byeffye na modlytbach vzrze geden hrob w nyemz ftafye gedna diewka przekrafna / a okolo nye mnoho angeluow **T**ehdy przyfed geden muz krafny / magie krzyz na plety / y wza tu pannu / y wftupy f ny na nebeffa **T**ehda f• **A**lfbieta otaza angela czfo by to bylo / a on gie wecze / **B**uoh obnowge wzety fwe myle matky genz gefť gako dnefny den byla wzata f tyelem y f duffy do nebelkeho kralowftwy **A** to vflyfawfy y pocze dyekowaty fwatey kralownye z toho wydieny zaduczyeho / **A** k tomu fyn bozy odyel fw milu matku we troy rucho **N**ayprwe v bile p gegye **150va** czyftotu **A** w zlatte p gegie zafluzenye / **A** w fwyetle p gegie fwatoft pľmy gye by nas take odield wfym dobrym w nebelkem kralowftwy Gehoz *přetrženo rubrikou* κ

Bartolomei *na marginu mladší rukou: S. Bartlomieia*

Arta est via que ducit ad regnū celor• et pauci vadūt• p eam κ *latinský text přetržen rubrikou*

Tato flowa pyfye f• Matyeg *přetrženo rubrikou* ew^{ta} *přetrženo rubrikou* a ta gefť powiediel fam fyn bozy a rzka **W**zka gefť tyefta kteraz wede do kralowftwie nebelkeho / **A** malo lydy de de po nye / **W**tyech flowyech mame znamenaty ze fyn bozy vkazal nam dwye tyeftye / gedna gefť fyroka / a ta wede do pekla / a te fye mame warowaty **N**ebo pto flowe fyroka ze mnozy du po nye **I**ako luciř po

nye ſel ſ fwim woylkem kdyz geſt ſtrczen ſ nebes ꝑ fw pychu **T**wz czeſtu ſly gfu **S**odomyene / genz ſu ſye ꝑpadly ſ fwim ſtatkem do horutyeho pekla / **A** trzy mieſta a trzy zemye ſly gfu po tey tyeſtye / a ſly ſu ty wfetczy kteryz ſu potopem zahynuly / **A** ze tak mnoho lydy gaky czrtuo po nye ſlo az bezczyſlla **S** ģwem ta tyeſta ſlowe ſyroka / a mnozy po ny gdu geſcze y podnes to ſu wfychny zly pohane / kalyerzy a zlych krzeſtanuo na kazdy den ſedm zaſtupuo to ſu wfeczny zawyſtyny hnyewnyty ſmylnity lakomczy opilty wrzedlnity **N**ebo niekty gednoho dne vmrze niekoliko **podtečkováno** tyſlicz lydy po wfem ſwyyetye **A** z tych gedwa ſedma duſe ſpaſſena bude **A** to wfeczko du ſiroku tyeſtu do pekla ꝑſmy **přetrženo rubrikou** ꝛ

¶ **D**ruha tyeſta ſlowe vzka / a ta gma trſy ſtezky podle ſebe / po kterychz du trogy lyde / na tomto ſwyyetye / a ty gfu znamenany ſkrze **D**obellſye a ſkrze angela a ſkrze pſa **T**en gyſty mladyg dobes / kazany ſweho otcze tobyaſe miel gyty na daleku tyeſtu a do dalekey zemye / y pogal ſ ſebu y pſyka / **A** ſwaty **R**aphael k nemu ſye przytowarzyſyl **A** tak ſu ſly ſpolu na daleku **150vb** tyeſtu **S**krze pſa znamenawagy ſye lide kteryz netbagy kako gyny pſſy czoz gym kazatele mluwy / any ſye ſtydye czſſoz gym lagy nebo tepu / aneb krzyczye na nye / awſak ſye nechte polepſyty **A** ſkrze angela **Z**namenawagy ſye dobrzy lyde a czyſty a takych geſt malo / nebo gako angela rzyedko widaty takez tyſtych lidy malo nalezne **S**krze dobeſſe **Z**namenawagy ſye lide kagyty geſto ſye kagy ſwych hrzyechuo w trpeny do dalekey wlaſty nebeſkey ꝑtoz nemozeſſ ly byty gako **A**ngel / **A**le bud gako dobry czlowyck kagyty / nebywag gako pes neczyſtyg / **A**ny bud gako czlowyck pyſnyg / **A**ny gako **W**lk hniewywy / a obzerny / any gako lyſka newierny **A**le bud ſpſwedlywy gako czlowiek bozy **A** protoz chtyeſ ly gity do nebeſkey wlaſty / mas drzety vczenye ſ• tobyaſe genz vczył ſweho ſyna dobeſſe a rzka **N**ayprwe milug boha / a nykdyg neſpuſczug geho ſweho ſrdcze / any w zaloſty any w radoſty any we zlem myſleny / y wyez acz lyde newiedie tweho miſſenye / ale buoh gye wye **A** opiet czyſty otcze a materz / a ſſw almuznu daway ꝑ bozie gmye **P**o tey tyeſtye chodil geſt ſyn bozy **O** zagifte vzka geſt tyeſta / po nyz chodil ſin bozy / kdiz geſt mnoho ꝑtywenſtwie trpiel na ſſwiete / **A** potom horzku ſmrty vmrzel na krzyzy / ze w nem wfychny zyly ztrhany byly **T**akez ſ• **B**artolomyey / gehoz dneſny den hod ſlawyme / chtie tuz tyeſtu gyty za ſſwim panem / ꝑ weliku wzkoſt moſyl ſw kuozy ſwlety / a poſtem ſye vtenity / aby mohl ſnaznyegye tu vzku tyeſtu gyty a ꝑgyty **I**akoz ſye czte o niem **K**dyz ſ• **B**artolomyey apoſtol przyſſed do gedne zemie genz ſlowe **I**ndia terzmyerz kray ſwyyeta / y nagide geden chram w nyemz byeſe modla gednoho czrta gmenem **A**ſtaroth a w tom chramie **151ra** lezyeſye mnozſtwye nemocznych ꝑcznich ſlepych chromych chluchych malomocznych nadyegytye ſye pomoty od toho dyabla **N**ebo gim pomoty ſlybowaſſye / **A** gacz tam przygide ſwaty **B**artolomyey tehdy ten czrt onyemie a yzadne odpowiede newczyny **T**ehdy **B**yſkupy toho chramu gydech do gineho mieſta / k gednomu czrtu gemuz dyechu / **B**eryth a tyzytye ꝑcz gych buoh / **A**ſtarot nemluwy / zda ſye gemu czſo do nas nelyby **T**ehdy ten czrt **B**eryth gim powiedye **W**yezte to zet was buoh plamēnymy rzyetyezy geſt ſwazā zet any ſmye dychaty / any mluwyty / od toho czafu / **G**acz geſt tam przyſel / **B**artolomyeg apoſtol bozy / y ony geho otazachu kteraky geſt to **B**artolomyey lle on gim wecze **G**eſt przytel boha wfemohutyeho **A** ꝑtoto geſt ſem przyſel do teyto wlaſty / aby wfeczny modly zkazył / y ony

gemu weczechu **P**owiez nam gehu znamenye / at bichom gey mohly naleznuty / y czrt gim wecze /
Wlasyt ma czrne a kaderzawe a tielo bile **O**czy weliczye brada dluha / malot fedin ma **P**ostavit
 gest srtzedniey w zlattohlawie w czrwenē chody / gyz **S**edmeztyetma leth wfak fye gest trofky
 nepohorfyl **S**tokrat przel den kleka / a stokrat przel nocz / **A**ngele bozy f nym chodie / gesto gehu
 ofrzyehagy / a nedadie gemu lacnu byty / any ktereho nedostatku miety / a wzdyt gest wessel wflet
 wye / a wfytkyt rzeczy vmye **A** to czlozt ga f wamy mluwim nynye / tot on wfeczno wye **A** kdiz
 gehu hledate chtye lyt on vkaze fye wam **P**aklit nechtye nemozete gehu nalesty **A** ktyz gey
 naleznete pfim was pste gehu at fem neprzychody / at my takez newczyny yakoz gest wafsemu bohu
 vczynil / **A** kdiz fye wratychu / a nyekoliko nediel gehu hledachu **T**ehdy gednoho dne / geden
 czlowiek w nyemz byeffye dyabel zwola a rzka **B**artolomiej buozy przyetely zazehagy mye twe
 modlitwy / **W**ecze gemu **151rb** apofstol mlcz zly duffye a wifup z nyeho a hned ten czlowyek by
 wzdrawen wflyfaw to kral tey zemie menem **P**olimi? genz miegieffye dfferu gedynu a tu dyabel
 trapiessye na kazdy myeffyec / poslla a pfe aby wzdrawil dferu gehu **A** kdyz f **B**artolomiej
 k nemu przygyde / a gy vvrze rzetyezy fwazanu neb lydy kuffaffye / kaza gy rozwazaty **A** kdyz
 panofe nefmiechu k nye przyftupyty **S**waty **B**artolomiej wecze **I**at giz toho dyabla genz gest w nye
 drzym fwazana / a wy fye gefcze bogite **A** hned gy rozwazachu **A** hned by panna zdrawa ode
 wfeho zleho **T**ehdy wzrzew to kral / naklad trzy welbludy srtzyebra a zlatta poslla gemu
 a f **B**artolomiej gemu wecze **T**yto dary racz daty tomu ktoz po ffwietu ftozy **A**le gat niczs
 fwieczkeho nezadam **I** wecze kralowy y wfemu lydu **C**htiete ly vkazy wam wafseho boha
 plamēnymy rzetyezy fwazaneho **A** nazaytrffye **C**zrt **A**staroth zwola a rzka **O** neffluste v mye
 wytye nebozatka / a nedoydete tehoz horze gakot fem ga dofel **T**ehdy f **B**artolomiej przykazal
 czrtu aby wynda wfechny modly zlamal / **A** tu hned wyskoczy z tey modly czrt skarzedy czrnyeyfy
 nez murzenyn a ffwazany **G**emuz przykaza f **A**poftol / aby fye bral na pufcz / a zadnemu krzeftanu
 nikdy nefkodil **T**u pfichu f **B**arto^g aby ty nemoczne wzdrawil **A** hned we ymie bozye wfechny
 wzdrawy **T**u fye f **A**ngel w chramie lidu vkaza a zgewy / **Z**namenagye fwatym krzyzem ten chram
 / na czterzech vhlech a rzka **I**akoz fem was vleczyl / takez fem tento chram poffwietyl a vczyftyl
Tehdy hned kral f kralownu a f dyetmy fe wfemy fe wfyem lydem pokrzftychu fye / we ymye bozye
A ten kral oftaw bludu / a wzdaw kralowftwie gide za fwatym **A**poftolem / a by gehu vczednik /
Tehdy byfkupowe **151va** zydowfty febrawfye fye gidechu k tyefarzowy gemuz dyechu **A**stryages
 ku bratru toho krale / y zalowachu gemu toho ze gehu bratr kral obratyl fye na wieru krzeftanffku /
 po gakemfy czarodyeynyku wflyfaw to **A**stryages rozhniewa fye welmie a poslla tyffycz odienczuo
 aby galy f **B**artolomiej **A** kdyz gey przywedechu przed tyeffarze tehdy gemu tyefarz wecze **T**i
 lis ten genzs obratyl bratra meho **I**on wecze ga gfem neprzewratyl / ale ku bohu obratyl · y tyefarz
 gemu wecze **I**akozs ty przewratyl meho bratra / od boha meho / takezt ga tobie vczynim / ze ty
 oftanes boha fweho / a budes fye klaniety bohu memu **S**waty **B**arto^g wecze **I**a fem boha toho tweho
 vkazal lydem fwazaneho / a kazal fem gemu obraz fwoy gemu zetrzyety **A**n to mufyl vczynity /
A mozel ly ty take memu bohu to vczynity / ga fie chty na tw wieru obratyty / **P**akly ga twe bohyy
 przemohu / ale ty vwierz v meho boha **A** kdiz to powiedie hned pofflowe przybiezechu a rzkutye
Tyeffarzy zadnyg tot tam buoh twoy do lefa lety / a zetrfel fye na kuffy **A** kdiz to Tyefarz vfflyfye

welikim horzem zlatohlawowy plafcz na slobie roztrze / **A** hned kaza odrzyety s• **B**artolo^{ge} / **A** on wzem fw kuozy na huol pocze chodity kaze bozie slowo **W**zrzew to tyeffarz ze obraczugie mnoho lydu na wieru krzeftanlku y kaza gemu stiety gehu fwatu hlawu **A** krzeftane wzemfe gehu fwate tyelo pochowachu krafnye a fchowachu gakz toho duoftoyno bylo **T**ehdy ten tyeffarz **A**strzages wztrhl fye czrtem / y sflomy sobye hlaw y zdesfe **A** gehu bratr kral **P**olimius byl biskupem tu dwanazte let / we wsfye czftnofty przebywagie / fkonal czftnie fwoy zywot / a spaffil fw duffy **A** tak s• **B**arto^s wzku czestu doffel do kralowftwie nebeflkeho **G**ehoz z

151vb Herodes enim tenuit et vinxit Iohannē in carce• et misſo ſpīculatoe• p̄ copit decolare eium z latinský text přetržen rubrikou; na marginu mladší rukou: Scięcie S. Jana

Tato flowa pisfe s• **M**arek w dneſnym czteny od s• **I**ana krzſtytele bozieho genz tresktafye krale **H**eroda ze drzal zenu ſwego bratra philippa **T**ehdy kral poſlla ſwe poſlly a kaza gey gyety a ſwazaty a w zalarz wfadyty **A** tak na radu tey giſte zeny flozil ſoby a vczynil hody / **A** kdyz dfera tey giſte zeny metafye ſye przed kwalfany a przed tyemy hoſtmy tehda ſye to kraly velmy libilo / y wecze k nye pto zes mie obweſſelila y me hoſtye ps na mnie czfoz chties / lecz polowyty kralowſtwie meho / y ona biezewfy k materzy wecze czfo mam pſyty **A** maty gie wecze / **N**yczs gyneho gedno ps hlawy **I**ana krzſtitele / genz my ſe wely wratity k philipowy / a chtye mie ſ kralem rozweſty **T**ehdy dieweczka przyſedfy wecze pſy tebe kraly day my hned na miſu hlaw **I**ana krzſtytele **A** kral poſlla kata do zalarze / y kaza ſtyety s• **I**ana y da hlaw diewcze / a dyeweczka ſwey materzy **A** včenyty gehu przyſedfy / pochowachu gehu tyelo **T**uto mame znamenaty ze gakoz kral **H**erod zabil s• **I**ana tyeleſtnie / takez dyabel vſylugye zabyty kazdeho krzeftana na duſy pto tuto troy wiecz mame znamenaty

¶ **P**rwe czfo ſie ſkrze **H**eroda znamenawa

¶ **D**ruhe czfo ſye ſkrze **I**ana myeny

¶ **T**rzetye kterak geſt ſwaty zahuben

¶ **O** prwem mame znamenaty / ze ſkrze **H**eroda znamenawa ſe dyabel • **A** ſkrze **I**ana krzſtitele znamenawa ſye kazdy krzeftan **N**ebo pateru wieczy dyabel na to vſilugye / aby duſe ſpwedliwego czlowyeka zabita bila **A** to ſye w tomto czteny myeny kdyz ſye czte / ze herod poſllal nayprwe

¶ **D**ruhe ze gal

¶ **T**rzetye ſwazal

¶ **C**ztwrte w zalarz wfadil

¶ **P**ate w zalarzy ſtal

¶ **P**rwe dyabel poſſyela ſſwe panofye / ſkrze pokuſſeny a radu **152ra** ſedmym ſmrtdlnych hrzyechuo kterzy tyto gſſu **P**icha **Z**awiſt **L**enoſt **L**akomſtwie **H**niew **L**akota **T**ocziz **O**bzerſtwye / tych geſt ſedm panofy dyablowich gymaty duſe lidſke **O** tiech ſie czte w kralewich knihach **Z**e kral **S**aul poſllal ſwe ſpeharze aby **D**auida popadly / **D**auid ſie myeny ſylny gako by rzekl ſilny / a znamenawa krzeftana ktereoz **S**aul tocziz dyabel przyp̄w ſwych ſpeharzuo toczyz ſedm ſmrtdlnich hrzyechuo / vſilugie a wely giety

¶ **D**ruhe dyabel gima duffye w fmylftwye kochanye / kdiz koly wierny czlowiek bude pokuffowan od dyabla a fkrze zle duchy / a donyowadz nepowoly / a nekocha fie w tych hrzyeffyech / dotud nebude gat / **A** gakz powoly a w kochanye fye vderzy / yhned gat bude w rucze dyabelfke a ptoz f• **D**obes napomyna nas a rzka po wfe fwe dny mieg boha na pamiety / a warug fye aby hrziechu nepowolil

¶ **T**rzetye dyabel fwyze dufe fkrze hrziechuo dopufczenye **N**ebo hrzyechowe fu okowy duffye / a rzetyezy dyabelfty / gimiz hrzyefne wyeze

¶ **C**ztywte czrt hrzyefneho wfady w zalarz fkrze hrzyechuo obyczeg / nebo czymz fe hrzyech wiecze plody / tyem fye hrfny twrdye hrzyefny drzye pod dyabelfku moty

¶ **P**ate czrt ftyna hrziefneho fkrze zufanye / **K**dyz hrzyefnyk znamenagie mnozftwie fwych hrzyechuow y zuffa nechtye fye katy / any gich oftaty any bohu dofty za nie vczynity **I**akoz pwy mudry Salom• **přetrženo rubrikou** kdyz przyde hrzyefnyg v pozorowany fwich hrziechuow hned zufa a potupy fye / gako kaym fwego bratra zabyw nechtiel fye bohu pokorzyty a rzka / wieczfy ma zloft nez twa myloft **T**akez fye czte wo **podtrženo tužkou** **H**erodowy ze kral **H**erod gew fkrze zemy bratra fwego philippa fmluwil fye f gehu zenu / aby hned gakz by fye wratyl / zahnal od febe fw kralewnu / a pogal zenu **P**hilyppow / a tak vczyny **A** wzrzew to f• **I**an krzftytel bozy **P**ocze krale **H**eroda tresktaty **A** rzka wrat zenu bratru fwemu **152rb** **P**hilipowy **H**erod fye welmy f• **I**ana bogiefye wyda gey czlowieka fpwedliweho a fwateho / y ofrzyehafye fye gehu / **A** posluchagye gehu mnoho czynyefye pollufenftwye **A** rad gehu posluchafye **A**wfak tey zeny napwu kaza gey giety a w zalarz wfadyty **A** tu zamyfryw sobye hody / y kaza gey ftyety **P**otom ten gifty kral **H**erod gat byl a na pufcz wyweden / a tam hladem vmorzen **A** ta gifta zena **H**erodowa hlaw f• **I**ana w ruku drzety / y lagyefye gye a rzkuty mluwyz czfos drzewe **z nadepsáno stejnou rukou** mluwila **T**ehdy ta hlawa bozim przepufczenym podu gye mezy oczy az hned zdeflye a gegie dffy fye ppade / **A** pak giz wfech tre gffu w horutyem pekle popfme krale nebefkeho a f• **I**ana aby nas vchowal toho wiezenie dyabelfkeho / a ofrzyehl nas ode wfego zleho / a dowedl nafye dufye do kralewftuie nebefkeho Gehoz **přetrženo rubrikou** x

Felic• et Aucti•

lufti epulent• et exultent in fptu• dei et delicent• in leticia x **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa pife f• Daudid **přetrženo rubrikou** w zaltarzy / a ta fye tak wikladagy **S**pwedlny budu fye radowaty a kochaty na bozym obezrzeny

¶ **W** tych flowiech fye znamenawa troye radoft / gyz fu myely fwaty fczafnyg a fboznyg od boha

¶ **P**rwe weffele duchownye

¶ **D**ruhe radoft frdecznu gfu myely ze fu byly welikey moczy ze fu pohanftw kazaly / a gye dywy welykymy na wieru obratyowaly / a mnoho gych krzftyty **S**lepe offwieczugytye **N**emoczne wzdrawgytye mrtwe wzkrzyfugytye / chude obohaczugycze **I**akoz fye czte kdyz dyefta rano na poklonu **T**ehda gedna wdowa / magicz cztwero dyetek pocze gich pfty aby gy racyly nieczym obdarzyty a rzkuczy **N**emam f dyetkamy kuffa chleba na ffwem bidle **T**ehdy f• **S**czafny gie wecze zeno dy domuo f dyetkamy naleznes dofty **A** kdiz ona domuo przygide naleze fwoy domek pln

wfeho do **152va** breho zbozie lkota a pyty a gyefty dofty **T**a wdowa bezewfy za nymy podyekowa gych fwate milofy / a ona weczefta dyekug bohu a fluz gemu fnaznie **T**u gfta miela radoft frdecznu **A**le nechlubylafta fye gy na buoh vkladagicze

¶ **T**rzyete fta miela kochanie od boha w nebefkym kralowftwy / nebo fta bogowala p wiewu krzeftanfu / na bozim obezrzyeny **I**akoz cztem o nich kdz **R**ymfky tyefarz menem **D**yoklecyan hubiefye krzeftanftwo / a na klykach gye wyefechu / tehdy ony gye vtynachu a pochowawachu **D**owiedyw fye toho tyefarz kaza gye gyety a modlam pohankym fye modlyty **A** kdiz ge do chramu przywedechu **T**ehdy f• **S**czafny zboznyg poklekfy podiekowachu bohu / a tu byefye gedem obraz w nyemz bieffye czrt **A** tyefarz welyefye by fye tomu modlyly **T**ehdy ona tyefarzy weczefta **T**o ly geft twoy buoh y **T**yeffarz wecze to **H**ned fye ten obraz przewraty **A** czrt z neho wilkoczy **W**rzzew to tyeffarz kaza ge gyety / a nahy pftzed chramu powyeffyty / a zeleznymi klikamy draty **A** kdiz ge muczychu hned weliky wyetr / zkazy ten chram / a wfie pohantwo czfoz tu bieffe zby / gedyne f• **S**czafny a f• **S**bozny oftafta / **W**fflyfaw to tyefarz kaza gie oba ftyety / a tak fta fye oba bohu doftala / a giz kochagy fye f bohem w nebefkym kralowftwy **G**ehoz mnye y wam x pfmy gich milofy by nam daly fcefte y zdrowye zde y na onom fwietye / neb fu moczny przed bohem fw pfbu **I**akoz fye czte **Z**e gedem myfczenin ffwey mladofty dawal w gych den obapol **P**rwe dal **g**• **D**ruhe dal dwa **A** tak doftalo fye gemu **x** kop přetrženo rubrikou **D**aty **I**le on fye fmuty **A**wfak pdaw dedynu y da **A** hned fye gemu nafporzy ze w fkrzyny naleze fto kop **g**• a wyecz **152vb** by fnaznyefy gych mylofty fluzyty pfmy gych mylofty at nam nam nafporzye zbozye **A** potom nafim dušem kralowftwy nebefke přetrženo rubrikou gehoz přetrženo rubrikou x

de natiuitate Me• na marginu mladší rukou: Narozenie N. M. P.

EGredietur uirga de radice yeffe a flos de radice eius afcendet x latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pifie f• **Y**zayas pprok a tak rzka wynde metla z korzene geflowa / a kwyt z korzene gegye pufty **O**byczey byl w ftarem zakonie ze kralowe a knyeczata fwe narozenye fwetyechu / a welike hody czynyechu **T**akez fyn bozy fwe matky narozenye po wfem fwietye a po wfem krzeftanftwy fwietity przy przykazal

¶ **D**ruhe czte fye pcz tento hod fwyetymy / neb gedem fwaty czlowiek vfflyfe angely te noczy zpyewagicze / y otaza gednoho angela czfo by to bylo **A**n gemu powiedye ze fie gako tey noczy narodila matka bozy fwata marzy **A** on to powyedie papezowy **A** papez kaza fwietyty po wfem krzeftanftwy tento hod matki bozy narozenye

¶ **W** tych flowiech mozeme troy wiecz znamenaty

¶ **P**rwe gegie narozenye kdzto die wynde prutek / y wiffa geft tocziz narodyla fe matka bozy przeduoftoynye przefwatye przeradofnye

¶ **D**ruhe gegye flechetnoft kdz dye z korzene geflowa

¶ **P**rwe znamenaty geft ze prutek tento tocziz blahoflawena dyewka matka nebefka maria wiffa geft toczyz narodyla fye geft z przeduoftoyneho y z przeffwateho y z przeradofneho korzene oczfe wfemohutyeho ftworzytele nebe y zemie

¶ **T**rzetye gegye duoftogenftwye znamenaty mame ze zagifte anjelem zwyestwana geft **I**akoz pyfye f• **I**an ze **I**oachim byl z miefta nazareth / a z betlehema f• **A**nnu pogal malzenku tak ze oba biefta ſpředlywa przed hoſpodinē / a wfeho przykazany bozyeho poſluchafta / a ſtatek ſwego **153ra** zbozye na tre dyeliechu **G**eden dyel na bozy duom ſluham krale nebeſſkeho dawachu

¶ **D**ruhy dyel chudim

¶ **T**rzety ſwey czeledtye a ſobie ku pozytku chowachu **A** tak za dwadtyety let plodu v manzelſtwy nemagicze **S**libychu hoſpodynu kdyz by gim plodu pozyczcel / ze by hned k ſluzbie bozye przyſtupily ptoz trzykrat ſmy v pyſmye znamenaly **I**oachyma chodity do **I**erufalema

¶ **P**rwe na hod poſſwyeczenye **I**oachim f ſwymy przately ſed do **I**erufalema a ſſ gynimy przyſed k uoltarzy obietowa obiet ſw a kdyz to wzrze knyecz yzacharz **podtečkováno** **I**fagar genz obiet przygymafye / y wrze gy f oltarze a rzka kterak bezdyetek ten ſmie przyſtupity k oltarzy / ponyowadz geft zlorzeczony kazdy bezdyetek **podtrženo tužkou** w naſē zakonie **I**le on p weliku hanbu ano nan ſufede gehu wolagy / nechtye ſye wratyty do ſſwego domu / **A**le gyde ku paſtucham ſwim na puſcz / y by tu ſ nymy przebywage w ſmutku a w truchloſty **A** kral nebeſſky genz geft ſmutnych vtyeſenye / poſſlal angela k nemu **I**le angel bozy trzety den zgewy ſye gemu a rzka **T**edie ga angel poſſan ſem k tobie **I**oachim at bych zwieſtował zet geft buoh / vſlyſal tw pſbu y tve wolanye / wzrzew twoy ſtud geftos trpyel y hanbu welyku ptoz mieg radoſt v boze / **Z**e **A**nnu twa zena porody tobye dferu gyz przewzdyeges meno maria / a ta bude hned ſwata a ſwatim duchem naplnyena w chramy na bozie ſluzbie vſtawyczna / a budet matka ihu• xpa• ſpaſſitele wfeho ſwieta / **A** tot tobie znamenie dawā ze kdiz przides do zlattey brany w **I**erufalemie / tehdy **A**nnu manzelka twa potka tye / genz ſtara ſye odgyetye tweho welmy truchle **A** hned gacz tye wzrzy f• **D**uchem bude obdarzena **P**owyedyew to angel od nyeho odſtupy **I** gide **153rb** k annyne genz welmy plakafſſye newyedyety kam ſye diel **I**oachim **A** zgewyw ſe gye tyz angel / zwieſtował gie taz ſlowa gako **I**oachymowy **A** tak podle przykazanie angellkeho poſtrzetefſta ſye w zlattey branye / a poklonywfye ſye a podiekowawfye hoſpodynu z tak vtyeſſeneho daru / **W**ratywſe ſye domuo / **H**ned f• **A**nnu pocze a porody dzeru gyez przewzdyechu maria **A** kdiz by gako o pyety letech mezy panny k ſluzbye bozye / w klafterze gye potwrdichu **A** tak gegyeho narozenye / duoftogenftwye geft vkazano **O** duoftogenftwye ſwate marzye matky bozye dyewky czifte prok **přetrženo rubrikou** f• **podtečkováno** **D**auid dawno gegie narozenye prokował / rozlicznye gy nazyewagie **I**akozto Salom• **přetrženo rubrikou** **W**ida gegye dywne narozenye rzekl která geft toto genz wſtupugie gakty roze **I**akoby rzekl gyne dyetky narozugy ſye f placzem / ale tato w radoſty / neb ma nas obdarowaty ſwym drahim narozenym ptoz prwe narodila ſe gyeft przeduoſtoynye / gakzto zorze kdizto wzende wfeczny ptaky y zwyerzata z nocznych ſmutku zbudy k weſſely y k zpyewany **T**akez duoſtoyna matka bozy ſkrze ſwe ſſwate narozeny da ſwim ſluham obweſſelenye a hrzyefnym hrzyechom odpuczenye / a duſſyczkam genz ſu w temnoſty / muk pekelnich zbawenye / a z bohem wyeczne obdarowanie **A** bude gim gako truhliczka / w nyzto ſu mnozy pokladowe / myloſrdenſtwy bozyeho **O** niemzto f• **I**an **E**wan^{ta} pwy w apokalypſiiiii **podtrženo tužkou** w tiech knihach a tak rzka **O**tewrzyen geft bozy duom w neby y wydiena geft truhliczka genz ſye wiklada k naſemu rozumu **O**tewrzyen geft duom bozy toczyz miloſrdenſtwie

krale nebelkeho / gefto bylo zawrzyeno / az do narozenyeha **153va** ptoz matka bozy przyrownawa fye k truhliczce **N**ebo **I**akoz w truhliczce fchowawagy poklady mile a duoftoyne / aby gich zlodiegie nepokradly / any zwyedyely **T**akez w milofrdenftwyehy moczy matky bozycy fchowany gfu mile a drahe dufficzky / myly a wierny krzeftankowe dooftoyny fluzebnyty / przed zlodiegy pekelnymy / tocziz dyably lytymy **O** myla matko bozycy bud pochwaleno twe narozenyehy

¶ **D**ruhe nazyewagy gy prutkem / genz geft wyfel z korzene **I**effowa / a tyem prutkem wfychny dyety pekelných dyabluo fu vkrotyeny / **Y** tyem prutkem hrzyefny przez morze tohto swieta budu przewedeny **I** tyem prutkem wfychny hrzyefny budu vleczeny **I**akoz fye czte / ze gednu krzeftane ftachu przed oltarzem matky bozycy / den gegieho narozenie / **I** przygyde katyerz a rzka **O** blazny czfo fye modlyte zenye k wam podobney y czlfo ona moz **T**ehda krzeftane wzdeffechu k fwatey kralownie a rzkuce **O** racz pomftyty nas matko bozycy p fwe fwate narozenyehy **A** hned dwye strzele zaftzelista gey / toho kaczierze gedna w gedno oko a druha w druhe az oflnu **I**le on zwola nadhlas a rzka **O** blahoflawena dziewko / wierzy zes byla czyfta dziewka / a gfy po porodu fyna tweho / y pfy krzeftanuo aby gey dowedly przed oltarz fwatey kralowny **A** kdiz gey wedyechu / tehdy pocze fye modlity przed oltarzem klecze a rzka **D**iewko czyfta marie mylofrdna / flybugy twe mylofty fluzyty donowad femzyw racz my zrak nawratyty / **H**ned by ofswieczten **T**akez my wzdechnuce wfychny pfmye f• kralowny / at nas raczy ofswyetyty na nafem frdty / bychom fye fwich hrzyechuo kagytye / twe f• mylofty **153vb** wiecznie fluzyty

¶ **D**ruhe narozena geft przefswatye **I**akoz fie czte **T**ot geft ta dziewka przefswata / genz geft poczatek fwatofty / wftaweny a fwrchowany wfeho nebelkeho kralowftwie

¶ **T**rzetye gegie marozenyehy geft przedoftoyne **I**akoz fye czte **N**arozenyehy twe matko bozycy zgewilo geft radoft wfemu swietu / neb radowal fye buoh wfemohuty fwe myle dferky / gegiezto krafa przewyflugye myefyecz y flucze / radugy fie angele y wfचना nebelka rzyfye / **A** my take myly krzeftane radugme fye na fwate mffy podle f• **R**zechorze / genz takto pfy **R**adugmy fie wfychny w hofpodynu / den hodny swietyecze na czest marie dziewky czyftey / v gegyetzto narozenyehy radugy fye angele chwaletie fyna bozieho w nebelkem kralowftwyehy Gehoz přetrženo rubrikou ५

Exaltao• f• cr• na marginu mladší rukou: Podwyższenie S. Krzyża

Lignū forte et inputbile• elegit fibi sapiens artifex latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pifye geden p• **E**zechias a rzka filne drzewo czrftwe a nefhnyle wybral fobyemudry rzemeflnyk **S**krze toho rzemeflnyka znamenawa fie fin bozycy genz geft nade wfemy lydmy mudry rzemeflnyk / genz zwolil fobie drzewo fylne toczizto drzewo znamenie f• krzyze / a to wfemam na fpaffenye

¶ **W** tych flowiech dwoy wiecz mame znamenaty

¶ **P**rwe ze drzewo f• krzyze geft filne

¶ **D**ruhe ze geft wibrano od mudreho rzemeflnyka

¶ **P**rwe znamenay ze drzewo f• krzyze geft filne a to p• troy wiecz

¶ **P**rwe ze neprzately odhanye

¶ **D**ruhe ze frdcze nemoczna possilugye

¶ **T**rzetye ze dowody dufe do nebeskeho kralowstwie

¶ **P**rwe slowe drzewo silne ze odhony neprzately / a pto slowe puklerz aneb sczytt **I**akoz pwy mistr

Damasczen o kraly **E**rkluiowy genz puklerzem a znamenym **154ra** fwateho krzyzye fwe neprzately pobil a przemohl · **A** to dnefny den fwata tyerkew swiety powysfnye f• krzyze **N**eb gako toho dne bilo to f• drzewo powysfeno **I**akoz fye czte o tom **K**diz kozdras tyefarz pohanky / toho leta genz pobogowal **I**erufalem y wzal czaft f• krzife gehozto bila f• **E**lena ostawila **C**htie aby fye gemu klaniely gako bohu samemu / y vczyny sobye wyezy z zlatta a ztryebra a z draheho kamenie / a w tey vcziny sluce a miessiec a hwiezdy aby byezaly podle biehu nebeskeho / a sfam fede gaky buoh na sfwem tronye / a drzewo fwateho krzyze postawy sobie na pwyty miefto fina bozyeho / a kokot na lewity / miefto ducha fwateho / a tak kaza fye czftyty / gako boha mocznego **T**ehda **E**rachus tyefarz sebra sobie welike woysfko ptyw fynowy kozdrow / podle rzeky dunagye / welmye filnie pogede **T**ehdy fye obiema woysfkoma slyby aby sama sedala na mostu / a kteryz by ostal aby ten tyefarzem bil / **T**ehdy **E**rchus poruczyw sie bohu / y znamenaw fye f• **k**rzyzem / f nym fye v boy fnyde / a f bozy pomoty fwyczezy nad nym / a tyefarzftwye obdrze / a kozdruo lyd poby / ze fye mufye pokrzftyty **T**ehda **E**rchus dobyw kozdry naleze gey an fedy na fwem tronie / y wecze gemu / **K**dys drzewo f• krzyze tak dobrze vczftyl / chtieff ly krzeft przygyety / tehdy fachowas *a nadepsáno stejnou rukou* fwoy zywtot y kralowstwie **P**akli nechtyes budes f swieta fhlazē *původně fhlazēd, d* podtečkováno **A** kdiz sfye nerodie krzftyty / **H**ned gey fwrzye f wieze po hlawie / a kaza gemu hlaw ftety / a fyna geho mladfyeho kaza krzftyty / a przy otczow kralowstwy gey ostawy **A** w tey wyezy sebraw zlatto a strzyebro rozda na kostely / a sam wzem f• krzyz nefe gey do **I**erufalema **A** kdiz f hory oliwetfkey sfgede a chtyefe gety do brany / hned fye zed sfstupy w hromadu / az by brany neznaty **T**omu fye wfechny poczechu dywyty hned bozy **154rb** angel zgewy fye gym nad branu drzye krzyz w ruku y wecze / **K**ral nebeskyg kdyz gel na muky negel na orzy ale na oflyku / welmy pokornye / dawagye wam przyklad / a tak rzka angel hned odgide **T**ehdy tyefarz zaplakaw y sfyede f konie / a sam fye zzu a sfwlecze / az w gedine kofyly ostal · wzem f• **K**rzyz pokornye a naboznye poneffe / **H**ned fye gemu brana otewrze / an wfed do **I**erufalema f• **K**rzyz w chramye ostawy / a tu gednoho vmrleho wzkrzyeffychu / a mnoho nemocnych vzdrawychu / a patnazte sflepich offwyetychu **A** tak tyefarz kosteluo tu po pwyw wraty fye do fwych bidl / **A** tak powyfy f• krzyfye

¶ **D**ruhe slowe to slowo *přetrženo rubrikou a podtečkováno* fylne drzewo ze nemocznich possilugie **I**ako **D**amasczen pwy krzyz fwatych gest podpora / nemocznich huol / sflepich offwyeta / dobrze slowe huol / **N**ebo gako pffy bogye fye holy **T**akez dyably bogye fye f• **K**rzyze **I**akoz fye czte o tom ze gedem pan byl *přetrženo rubrikou a podtečkováno* wzdy chtyel sflyfyety mffy od f• **K**rzyzye na kazdy patek / a tu wzdy zapfil sam **A** kdyz byeffye vmrzal / tehdy czrte gey wedechu na fud / y zwolachu nan / ze nemyel na pamyety bozych muk a fwateho krzyze / **T**ehdy angel myegiefye ty wfychny penyeze kterez gest na ofyeru polozyl a dawal / a na kazdem byeffye znamenye f• **K**rzyze **A** kdiz czrte ty penieze vzrzechu / tu hned wfyczty fplanuchu / a angele tu duffy wzzechu do nebeskeho kralowstwy

¶ **T**rzetye flowe to drzewo fylne / ze nafye duffye dowody do nebeskeho kralowftwie **A** pto flowe lody krzeftaska **O** tom pwi Salom• **přetrženo rubrikou** **S**krze male drzewo lide ſpafeny bywagy na welyke wodye **N**ebo nemoze zadny przegyety morze tohoto ſwyeta / gedno fye muſy przeweſty **154va** na tey lody do nebeskeho kralowftwy **I**akoz pwy ſ• **A**uguftin krziz ſwata geft lody / gyz nam oftawil ſin bozy / abychme fye przeffen plawily do nebes

¶ **O** druhē znamenayte ze to drzewo filne zwolył ſin bozy troy wieczy

¶ **P**rwe gakoż ſwyeczen offwiczugie ny **N**ebo wida buoh otecz ze tezmierz weffken ſwiet bydly we tmach newiery welikey / a magycze oczy / wfak bozye czeſty newidie / any boha hledagy **S**waty **D**avid pwy o tom **O**czy magy a newidie wfeczky lide wtahly fu fye do temnoſty pekelné / ze fu czeſty newidiely do nebes / neb gie bila offlepila zloſt / gich hrziechuo **A**le kral nebesky vczinil geft ſfwieczon ſ• krziz a na nem ſweczy potekl / toczyz tyelo bozye / y zazehl gy duchem ſwatim / ze weffken ſwiet offwietil / takze giz wyemy czło geft ſtworzitel / gehoz wfечно ſtworzenye chwały czło geft dobre / a czło geft zle a ktera geft czefta do nebes a ktera do pekla ptoz ſwaty otczowe / v przedpekly gffucze we tmach / fkrze ten ſwiczon offwyeczenye **koncové e podtečkováno** weczechu **O** przyfel gfy naſ kraly zaduczny / gehoz ſmy czekaly we tmach / nebo gich tmy obratili fye w kraffne ſwietlo **O** tom ſ• **I**an **Z**lattowſty ſwiedczy a rzka ſwaty krzyz a gyezwy geho bozye budu ſwietleyfy nez fluncze / a takez budu wfечно kteryz offwiczony gffu od ſwateho krzyze / y przigdu k tomu ſ wyecznu / a bezpieczny budu od tey tmy pekelnéy pſmy at nas raczy myly buoh vchowaty **na marginu stejnou rukou** tmy a muky pekelné / a wfěho zleho

¶ **D**ruhe zwolil ſobie buoh ſ• krzyz / gako kowarz kladywo chtye dobre nohye **podtečkováno** nowe **nadepsáno stejnou rukou nad opravou** vczynity **O** gak dobry kowarz ſin bozy genz tak flechetne a kraffne nebe vczynil / a hwiezdy nowe na nem vſtawil **S**waty David **přetrženo rubrikou** pwy **T**ys boze kowarz tys vczynil zuorze y fluncze / a wfěchen ſwiet welmy porzadnie **O** tom pwy moyſyes **přetrženo rubrikou** **C**oz buoh bieffe ſtworzyl to bieffe welmy dobre **G**edinka wiecz pokazyla ſfye w zemi / naſfye rez hrzyechuow ſmrtdlnych / to geft duſſe czlowieka **154vb** hrzyeffneho ptoz aby tu rez ſetrffel z duſe a gy oczytil / vczinil ſyn bozy **I**ako kowarz chtye ſnaznie kowaty / y ſfwlekl ſ febe drahe rucho / a oblekl fye w ſpſtne / toczyz naſfye czeleſenſtwye a **nadepsáno stejnou rukou** wzal klodywo tocz• ſ• krzyz / chtye lidy otyſtyty od hrzyechu a tu duffy rozzehl ohniem ducha ſwateho / a tu geft dyelal potye fye v welykyg patek na ſwatem krzyzy **A** tak geft duffy oczytil · od hrzyechu ſmrtdlného / ptoz ſam buoh prawy / gyz wfě nowe czynim

¶ **T**rzetye zwolil ſoby krzyz / gako bogownik **zde původně zapsáno f, vyradováno** rzebrzyky chtye hraduo dobywaty **O** tom yſayas pwy wyſſel geft buoh gako bogownik ſylng / na ſpafenie wfemu lydu / **A** ktoz chtye bogowaty muſy myety odienie a przypſw czfoz na to fluffy / **T**akez buoh weffken ſwyet ſtworzyw vczynil geden hrad ſfoby ku przyebitku / ſtworzyl geft czlowieka / a przed nim vczinil dwor toczyz ſw miloſt **T**en hrad byl **A**dám prwny czlowiek / a dwuor byla **E**wa a w tom hradu bilo piet wiezy tocz• piet ſmiſluo / na wiſſokey horze ten hrad poſtawen / to geft w ragy / ten geft tak wyſſoky / ze v potopu byla woda nade wfye hory / cztyrzydyety loket / awſſak ragye nedofahla / **W**yzyz czlowieczy kte geft buoh twu przyrodu poſtawil **A**le pohrzyechu ten hrad bozy weffken byl zkazen / fkrze radu dyabelfſku ze dyabel zlezl ten hrad **N**ayprwe dobil

przedhradye tocziz **E**wy **A** rzka kdiz okuffite toho drzewa / hned budete gaky bohowe **A** ewa
 hned powolila / **A** tak bila dobyta **A** kdiz **A**dám byl okuffyl **H**ned weslken hrad byl zrazen /
 y offazen dyablem **T**en hrad dyabel tak welymy mylowal / ze w gednem czlowieczu strazy pofadyl
 fedm czrtuo / **G**akoz w swate marzye magdalenie / **K**teryz ge tak welmye strzyehl / ze na gedne
 strzyelnyty fedm tyffyczuo a fedm fet a fedm cztow přeškrtnuto inkoustem **155ra** czrtuow pošadil
 a obfedl a drzal wiecze nez piet czyfficz let **P**otom buoh chtye dobyty šfweho hradu oblekl fye
 w tielo a narodil fye šfwate marzye / y przyšfupil k hradu kteryz byl dyabel · fedmy zdmy toczyz
 fedmy šmrtdlnymy hrzyechy obklyczyl · **T**u gešf hopodin pošfawil tento rzebrzyk toczyz š• krzyz /
 a na ten krzyz wfšupyw / muzšlky bogowal / ze mnohe przeczezke rany tu trpyel wyecze nez
 tyffychez ran gedno korunu trnowu / tolikez w ruku a tolikez w nohach škrze rzebrzyky / a na wfem
 tyele byczowanym **A** tu byl tak fylnye ranyen ze yzayas wzrzew gey zwola a rzka **O**d pat az do
 wrchu neny na nem zdraweho miešfa **A** ten boy tak še welmy rozmohl / ze šfogy na tom
 rzebrzytye vmrzel / a š nym šfayfe dwanzate kniezat tocziz apoštoluo **S**waty pawel přešrženo
 rubrikou tu tak fylnie bogowal / az by šfaw **S**waty petr přešrženo rubrikou a šwaty ondrzey přešrženo
 rubrikou na krzyzy powiešfeny š• **B**artolomyey odrzyen x **A** tak gešf zlezl ten hrad / a dobyl geho
 a obfadil / kdiz gešf wfšal z mrtwich a wfšupil przed peklo / a šwate otcze wiwedl z pekelneho bydla
 podšrženo tužkou / tot gešf ten rzebrzyk **I**akubuow gehoz wišfošf nebe došfehafye / a šam gey buoh
 drzyešfye / pto aby wfeczny kteryz fye geho drzye / przytazeny by byly do nebes **I**akoz fye dnes
 o tom zpiewa **T**ot gešf rzebrzyk wfech hrzyefnych po niemz magy wnity do nebešfkeho
 kralowštwye **G**ehoz mnye y wam dopomahay x

Ludmille fcte• na marginu mladší rukou: S. Ludmilla

Fortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die novissimo **latinský text přešřzen rubrikou**

Tato flowa piše kral **S**alomon **písmeno m má čtyři nožičky** a rzka **S**yla a krafa odyew gegye /
 a šmaty fye bude w šudny den anebo v pošledny den

¶ **W** tyech flowyech mame znamenaty dwoy wiecz

¶ **P**rwe gegye okrašfenye

¶ **D**ruhe gegie obdarowanie

¶ **P**rwe znamenayte ze š• **L**ydmila okrašfena byla dwoy wyeczy / toczyz **155rb** šfylu a krašfu **S**ilu
 bila okrašfena ze w zenškem narodie tak šwytyezyla nebila na šfwem tyele nechtiez yzadne rozkošy
 tohoto šwieta **N**ad šwietem / ze bozye šluzby hledala / a šbozye nezadala **T**akez šwytiezila nad
 dyablem / kdyz gešf krzeštanšku wyeru plodyla / a pošanšku tupila / a nadto do šmrty za wieru
 bogowala **A** tak **S**alomuna oklamala genz bil powiediel a rzka / kto zenu šilnu nalezne **A**le
 š• **L**ydmila šilna bila v wyerze bozye **I**akoz fye czte kdyz **B**orzywoy czešfky wewoda šluzyefye
 kraly **S**watoplukowy morawškemu / y gede k geho dworu do morawy y pokrzšty fye przygew
Borzywoy kaza šw zenu lydmišlu pokrzštyty **A** hnd š• **L**idmila by plna d• šwateho /a by tak nabozna
 tak pokorna chudim špčznim welmy pomoczna košfely šfawichu v špe / a welike almuzny czynychu /
A myegieše š• **L**idmila trzy šyny **A** kdiz **B**orzywoy gegye muz šfwyeta šnyde / by Zbišnyew šyn
 gegye wewodu / **A**le ten brzo vmrze **I** zwolichu gegyeho šyna druheho menem wratyššlaw / genz

poge zenu pohanku menem **D**rahomir **A** ta gmyegiefye dwa fyny f• **W**aczlawa a **B**oleflawa **A** kdiz wratyflaw vmrze zwolichu f• **W**aczlawa a dachu gey f• **L**ydmile w oprawu ptoze gefcze mlad biefye **T**ehdy f• **L**idmila f swatim **W**aczlawem wyeru krzeftansku plodifsta **A**le **D**rahomirz maty f• **W**aczlawa wieru pohanku plodiefe a krzeftany welmy hubiefe / a boleflawa k tomu przyřwowafye / a fwatey lidmile fmirty hrozefyfe / a wfak ona na to niczs netbafye / **A**le wzdly fnaznye bohu fluzyefyfe

¶ **T**ake byla ozdobena krafu tocziz dobrymy flukty **N**ebo wfch cznofti byefye plna **I**akoz fye czte **C**zfoz **D**rahomirz zkazyefye kofteluo / to ona wfę ořwowala f• **L**idmila chudim pomahafye / a kniezye welmy plodyeflyfe z toho gie drahomirz welmy **155va** zawydieflyfe a gy zahubiti myflyefye **A** tak przyřwly dwye panofly menem tinne a komonie aby gy zahubily **A** flwatey lidmile to powiediechu / **W**fkak ona fye nefkry fmirty / ale mile gie czekaflyfe / chude nadawagiczy a na koftely nakladagity fyrotkom mnoho dobreho vczyny

¶ **D**ruhe znamenaty mame gegye obdarowane w nebeflyech ze gefł trpiela welike ptiwenfltwye na tomto fwietye **I**akoz fye czte **K**dyz komon a timin do **T**etyna przygydefta a flwata lidmila widuczly ze gy chtieta zahubity / kaza gima przed fye gyty a otaza gych **D**obrze ly fye gma **D**rahomirz ma niewiefla / **Y** kaza gyma daty obrok a pity a gyefty dofty / a fama gide fye zpowiedati / a fmirty naboznie czekaty **T**ey noczy v prwoflpy / ta dwa komnatu wyrazyfla / a fwatu lidmilu ana kleczy pochopiłta a hned gy flogyerzem zadawyfla **A** tak gegye duffy ku bohu poflłachu **A** famy fye czrtu doflłachu **A** tak f• lidmila obdarowana gefł w poflłedny den w nebefłkem kralowfltwye pflmy gye ˆ

Šmo Mathei A na marginu mladší rukou: **S. Mateusza**

Cvm tnflflfet• dus• uidit hoiem• fedētem in teolonio matheū nomie et dixit ei feque• me ˆ latinský text přetrřen rubrikou

Tato flowa cztu fye dnes na mlly we czteny f• **M**atyegy / a na vtyeflyeny wfłem wyerny **A** tak fye wikladagy **K**dyz byefe fyn bozy fel • do gednoho mieflta wzrzew gednoho czlowieka fedyeczn na mytye menem **M**atyegy y wecze gemu pod za mnu a nafledug mye **A**n hned gyde / **W** tom czteny dwoge wiecz menugie

¶ **P**rwe fyn bozy a potom f• matyeg přetrřeno rubrikou

¶ **N**a prwē mame znamenaty welike milofrdenfltwye bozye / na druhem fnazne poflłufenfltwye f• **M**atiegye / **B**ozye mylofrdenfltwye miny fye we cztwerce wyezcy

¶ **P**rwe ze raczyl fam buoh gyty p hrzyeflynyka

¶ **D**ruhe ze nan wzhledl

¶ **T**rzetye ze geho powolal

¶ **C**zwrtē ze flnym kwaffyl

¶ **P**rwe rzku ze **155vb** zagyflte welike bozye milofrdenfltwye bylo ze p hrzyefneho raczyl gyty / a tez gefł vczynil • kdiz gefł fltupyl od odczlyfe nebefłkeho w zywot f• **m**arzye / tyelo przygem **O**tom f• **P**awel pwy **W**yerna rzecz a pwa ze fln bozy przyfel • na tento fwiet • aby hrzyefne flpafyl

· **O** zagilte kto by myel vkrutneho pana / a rozhnyewal gey / a bal fye gehu / a ktyz by kto gemu powiediel · ze pan gyz nan lalkaw a odpuſtyl gemu **O** gak by ta rzecz byla gemu wzaczna a myla lakoz przed ſwim narozenym / buoh byl welmy vkrutny / ze hrzyefnyk nykdy nemohl myety myeſta I **podtečkováno** bezpečneho / any na neby · any na zemy **N**a neby gako luciſ genz p hrzyech ſtakey wyſſoſty geſt ſtrzen · do nizkoſty z takey kraſſy w neſlycznoſt / z takey ſſwyetloſty w temnoſt **O** gak to byla welika nemyloſt bozye · ze gedyne p pomiljenje pychy · tak angela wnahle ſſtrczył **A** zadneho czafſku na pokanye gemu nedal **O**piet z rage wyhnal · nafye prwe rodcze tocziz **A**dama a **E**wu · p ſhrzeſſenye gedyneho gablka **O**piet na ſſwietye zde p ſmylſtwo lydy · welken ſwyet potopył · **A**le ten genz tehdy byl tak nemyloſtyw hrzyeſnym · przyſel nynye na tento ſwiet / chtye hrzyeſnym myloſt daty **A** to geſt dobrze vkazano · na tomto zgewnem hrzyeſnyku na **S**watem Matyegy **přetrženo rubrikou**

¶ **D**ruhe ſe znamenawa bozie myloſrdenſtwye na tom · ze geſt raczył wzhlednuty / na hrzyeſnyka ſmrtdlnego · malomocznego **N**ebo hrzyeſnyk geſt ſmrduyeyſy bohu nez zadna mrcha na czefcze nez yzadny malomoczny **A** takyz byl geſt tehdy ſ· Matyeg **přetrženo rubrikou** / gehoz gako dnes buoh opatrzył ſwyma oczyma myloſrdnyma **T**yema oczyma take byl wzhledł na ſwateho **P**etra / geſto byl trzykrat zaprzel gehu **A** ptoz ſ· **P**etr hned wyſſed wen pocze ſylnie plakaty **A** tyema oczyma kral nebeſſky byl wzhledł na ſſwoy lid **156ra** do **E**gypta / genz byeſe v wyezeny / aby gey wywedł z tey nuze **S**krze ten lid znamenawa ſye ſław krzeſtanſkych lydy / w nyemz geſt take ſ· **m**atyeg przebywał przed ſwim obraczenym **A** pto ſyn bozy przyſel ſam k nemu / aby gey od toho zleho wyſpwl · / **W**elikey mocy byl ten ſwatyg zrak / any geſt dyw ze had oſtrowyd ſwim zlim zrakem / neczyſtego czlowieka zabiegye **T**akez neny dyw / ze ſyn bozy ſwim miłoſtywim zrakem / tu mocz ma ze mrtwe krzyeſſy / a hrzyeſne ozywgie na duſſy / **I**akoz geſt dnes vczynyl · na ſ· matyegy **přetrženo rubrikou**

¶ **T**rzetye znamenawa ſye bozye miłoſt na tom / ze hrzyeſnyka raczil ſam powolaty k ſſobye / zagilte chtyeme ly pozorowaty / pokoru gehu zawolal ſ tohoto ſwyeta / genz geſt zly ſwiet / a neczyſty · a ſmrduy · a ſkodlywyg **A** pcz gey wolal · zagylte aby bil gehu welyky kanczlerz / tocziz tagemnyk / a pifarz / a weliky kazatel / a weliky apoſtol · a ſudcze / a konſſel / w ſſudny den **T**u nalezame weliku miłoſt bozy / ze zagilte · powolal ſwego neprzyetele / genz byeſſe dooſtogen aby gey zemie pohlytla p gehu hrzyechy **A**wſſak takeho hrzyeſnyka powolal k ſobye **A** rzka pod za mnu **I**akot by rzekl gat poydu naprzed na muky / a ty poydes za mnu **A**nebo nezufay · nebt ſem neprzyſel p ſpwedlywe / ale p hrzyeſne

¶ **C**ztywte znamenawa ſye na tom / ze raczil ſ tym hrzyeſnykem obyedwaty / a gyeſty · **I**akoz ſye czte ze hned gemu vczynyl obied w ſwim domu ſ· Matyeg **přetrženo rubrikou**

¶ **O** druhem znamenayte toczyz o ſ· Matyegy **přetrženo rubrikou** / ze troy wiecz miel na ſſobie p nyez gey hoſpodin k ſobye przygal / **A** kdoz bude myety tez troy wiecz na ſſobie / ten muoz pe **podtečkováno** bezpečnie za bohem gyty

¶ **P**rwie ſ· Matyeg **přetrženo rubrikou** miel poſſluſenſtwye · ze gakz brzo gemu ſyn bozy rzekl · **P**od za mnu · tu hned poſſlechl gehu ze wſław yhned gehu nalledowal · a ſel za nim **T**o geſt ptyw tym rzeczeno geſto odkładagy pokanye **156rb** czynyty / ſwym hrzyechem **A** ſlyſyeczze ze kral nebeſſky

wola k lobyte skrze kazatele / awlak nechtye gyty Salom• přetrženo rubrikou p̄wy **N**emefkay fye obratyty k hořpodynu

¶ **D**ruhe f• **M**atyeg myel pokoru a ponyzenye / ze oftaw fweho wfeho zbozy / y zpowiedal fye fwych hrzyechuow / przede wfemy apořtoly / czfoz byl vcynyl zleho / bera myto mnoho leth / **M**alo geřt tyech geřto by wzdaly fwe zbozye p̄ buoh / a zpowyedaly fye fwich hrzyechuo p̄wy a pokornye

¶ **T**rzetye mylořdenřtwye myel na fobie f• **M**atyeg přetrženo rubrikou ze **S**ynu bozyemu fe wfemy apořtoly vczynil obied / **P**ozwaw geho do řřweho domu **A** p̄toz p̄ geho pořřlufenřtwye · dal gemu řyn bozy mocz / nade wfym řtworzenim aby geho pořřluffno bylo **O** tom Salom• přetrženo rubrikou p̄wy **K**toz fye boha bogy / toho fye wfę řtworzenye bogy **I**akoz fye czte o nyem **K**dyz f• **M**atyeg v murzeninřke zemy kazaffye / tu dwa czarodyegnyky naleze **A**rfaxata a **Z**aldefse / ta řwimi czary a chitrořczemy / lydy rozbyerachu po vdech rucze y noze / y kazdy vd řobu newladnyefye / a mnoho zleho lidem czynyechu · řkrze fwe czary **A** p̄toz byeřta wfřupila w tak weliku pychu / ze kazachu lydem / by fye gim kazdy klanyl · gako bohu **S**waty **M**atyeg přetrženo rubrikou wzřzew to obraty to wfę lydem na řpaffenye / **K**dyz řediefye w domu pana **E**unucha gehoz byl f• **P**hilyp krzřtyl / mluwyte o kraly nebeřřkem / **T**ehdy gedem byezye y powiedie f• **M**atyegy přetrženo rubrikou a rzka warug fye tat dwa czarodyeynyky gdet a / a dwa draky welika wedeta za řřobu / gymaz plamen z ulřy wychadye / a lydy hubye **T**ehdy f• **M**atieg přetrženo rubrikou znamenaw fye f• **K**rzyzem · otewrze duom **A** wynyde k nym **A** kdiz gey ty drakowe wzřzechu / hned k geho noham padechu / a vřnuchu **I** on wecze k czarodiegnikom / kde geřt wafe mocz / zbudte mozete ly řwa zwyerzata / **A** kdiz fe lid fe wfeho mieřta **156va** zbyeze a f• **M**atyeg fye ř nyma hadaffye / a kaza drakoma we ymye bozye / aby řřly na puřcz / a wiecze zadnemu krzeřřtanu neřřkodyla / **A**na hned pořřluffna / gideřta / a zadneho nevrzyřřta **T**ake ohen geho byl pořřluffen **I**akoz fye czte kdiz f• **m**atyeg bieřřfye obratyl tu zemy murzenřku / na wieru krzeřřřtanřku **A** dřřeru toho krale menem **E**pigeny vczyni geptyřku a **A**batyřny nad řřto panen **T**uz po řmřty toho krale / by gyny kral menem **H**uffat y řřnuby fye tey pannye **E**pigeni z klařřtera **A** řwatemu matyegy přetrženo rubrikou řlybowaffye řweho puol kralowřtwye daty / aby gemu gye p̄zřal v malzenřřtwo pogyety **A** f• **M**atyeg přetrženo rubrikou gemu odpowiedie a rzka přetrženo rubrikou **T**y wyes ze ta panna oddana geřt kraly nebeřřkemu / a kterak ty gy chtyes pogyety / chot mocnyeyřfyeho krale / **W**řřlyřaw to kral z **podteřřkováno rozhniewa fye / a w noczy fe wfęch řřran kaza zařřpalyty p̄vodně řřpalyty, za je nadepsáno řřejnou rukou, ale řřneni podteřřkováno /** aby wfychny panny y ř nym vhorzaly **A** f• **m**atyey przyřřed zahna weřřen ohen / a hned ohen geho vpořřřlucha / a ř klařřtera gide na kraluo duom / a wfęchno řřpaly / kromye gedynego krale / a řyna geho / a tak fye buoh pomřřty nad tym kralem **A** tak kdiz f• **M**atyeg řam kazaffye / a řam řwatu mřřy řřluzyefye / zwyedyew to kral řed ke mřřy / zřadu zaby gey meczem v oltarze / a **A**ngele duřřy wzemřye neřřřechu do nebes **A** hned kralwo řyn · wztrze fye od dyabla / y pocze wolaty na otcze / a p̄wyty geho hrzyechy / ze gey bez wyny zabył / **A** řam kral hned omalomocznye / **A** kdiz nemoze nykakez zřraw byty / wytrř mecz řam fye zaby **A** tak f• **m**atyeg řkonal **A** p̄toze byl pokornyg / buoh geho powyřřil / zde y na onom řřwyecze **A** naypřwe zde na řřwyetye / dywy welikymy **I**akoz fe czte kdiz f• **M**atyeg kazaffye o nebeřřkey radořřty / tehdy poneřřechu řřyna kralewa an vmřřel **A** kdiz czarodieynity **156vb** nemozechu geho řřkrzyefyty **T**ehdy

fwaty **M**atyeg wyftupyw we ymye bozye / fw pfbu gey z mrtwych wzkrzyefy / a gynich dywuo mnoho vczyny **O**piet gehu buoh powyfil na neby / ze gefť giz vczynyten towarzys f• troycze / a wfecħ angeluow y wfecħ fwatych / w nebeskē kralowftwy přetrženo rubrikou ˆ

De fancto wencefflao na marginu mladří rukou: S. Waclawa

Ecce uox fangwinis fris• tui abel clamat ad me de tra• ˆ latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa powiediel gefť ſam kral nebeřky • lagye newiernemu kaynowy ze zabil bratra fweho abele / a tak dye **G**yz tot hlas krwe bratra tweho **A**bele wola ke mnye z zemye **I**akoz gefť tehdy lal kaynowy **T**akez gefť dnes lal **B**oleřlawowy **G**enz zabył bratra fweho wlařtneho f• **W**aczlawa

¶ **W** tyeħ floweħ mame troy wyeħ znamenaty

¶ **P**rwe przyklad f• **W**aczlawa kdiz dy / **T**ed **I**ako by rzekl **H**ledayte meho fwateho przykladu / ze mnohe chtye k řpařenyje przyweřty

¶ **D**ruhe gehu vmuczenye • kdyz dye **H**las ˆ bratra tweho ˆ krwe

¶ **T**rzetye gehu pomocz kdiz dye • wola ke mnye f zemye

¶ **O** prwem mamy znamenaty • ze troy przyklad ořtawyl nam f• **W**aczlaw

¶ **P**rwe przyklad fwatořty na řwem zywoce ořtawil nam na cztwerze wieczy / toczyz řw czyřtotu / gyz gefť myel y na tyele y na duřly / vkrutenřtwye na ruřlye / pokoru na řrdty • miłořť na miřly •

O gyeho czyřtoty fye czte / ze od řřweho dyetynřtwa / řnazyl fye czyřtoty chowaty / **A** kdyz byeře muzem / gakz fye dopuřtyeřye ktereħo hrzyeħu obecneho / **H**ned byeřal k knyzezy / y zpowiedal fye welmye naboznye **A** tak ten bohatecz f• Waclaw přetrženo rubrikou nalezen gefť bez pořřkwrny **A** to gefť ptyw **S**alomunowy genz gefť rzekl • ktery by byl bohatecz bez hrzyeħu / tot bychom gey chwalily ptoz f• **W**aczlaw řlowe rytierz řřwatey **157ra** kralewny / a chram ducha fwateho / a przyebytek boħa řameħo **O** gehu wkrutenřtwy ruħa fye czte / ze gakz koly chodył w draħē ruřlye • a w zlattoħlawye řwrcħu • podle řřwa knyzezyteħo / **W**řřak wzdy pod zlattoħlawē chodył w zyny • po naħem tyele **A** zymye wřřawagie o puolnoczy • bořymy • noħamy chodył po fwatych • ze gehu řlepigie nalezaly plny krwe • gefťo tekla zymu z gehu noħ fwatych • **A** czřo ty dyes k tomu człowyecze ĸlubny a rozkořlyny • ze y we dne nedbas na bozy řluzbu gyty / **T**ake wkrutenřtwye miel v pořtu • ze welikim pořtē byeřřye fye zřřlył • gako druhy f• **M**ikulas **H**leday człowyecze • gefťo netolik w řřrzedu • ale y w patek fye nepořtys • ˆ **O** gehu pokorze řrdeczne fye czte / **Z**e gřřa **W**ewoda • a knieze czeřřkey zemye • wřak řřye tak welymy ponizowal • gako naymenřy řluħa • **N**ebo czřoz gemu miel panořřye uczynity • to on řam czynil • řwemu řluze / **W** noczy wřřana • taynie řel na pole • a nařal řřwey řřencze • zmlatie a řimele • řam zpekl oplatky • a rozdawal v řře • po kořteħech • aby fye buoħu czeřř dala • **A** drwa w řwem řeřřē • w noczy taynie bral • a wdowam ĸhudim nořřyeffye / **A** wino w řwey winicy zbyerařye • a po ĸlafterzyeħ nořřyeffye • a rozdawařřye • **A** kdiz gey popadnieħu • czařto gemu gehu řluhy • y gemu řamieħu przytepyeħu **A** wřak to p buoħ myle trpyel / **A** ptoz gefť nazwan podřtole • a podczeřřye • krale nebeřkeħo • **W**ieda ze kto řřye na toħto řwiete y powiřřugye • ten bude ponizen na onom řwiete •

O gehu miłořty řie czte • **Z**e ĸhude wdowi nadawal • ĸhude zakładal • y ĸhude řyrotky • mieřto

fwich diety krmil · **N**emoczne nawfczewowal · nahich przyodyewal · putniki a poczeftne przygymal · a laczne krmil mrtwe sam pochowawal · **W**ieczne milofsty vkazowal · ze wieznie wypfowal · a ppufczowal · **W**ieda ze milofst dowody do nebes **I**akoz fye od f• Martina **B**iskupa

157rb fczedreho nawczil **N**ebil gest f• **W**aczlaw tak nemilofstiwiy · gako onen bohatecz · gesto lazarowy kuffa chleba f fweho stola nedawal · **A** tak gest dal przyklad · fwey fwatofsty · na ffwem fwatē zywoty · **N**adto f• **W**aczlaw · bil gest przyklad wfem bohaczom / y weywodam · na przyklad · zakōnykom · na przyklad / rytierzom · na przyklad / nabożnim · na przyklad / fby naplnyowaty · bozy fluzbu milowaty · a knyeyze czyty

¶ **N**a przyklad bohaczom fczedrze k chudim pomahal · na przyklad zakōnikom · wtrpenye miel na ffwem zywoty · aby p buoh trpiely · fwoy zakon pwy

¶ **N**a przyklad rytierzom aby fwey zemie branili · **N**a ffwē dofty mieli · a chudich nedraly **N**a przyklad nabożnim · ze na kazdy den na dwanzetekrat modlil fye bohu · a chodil po fwatich · aby fye takez modlily w nabożenftwy / a bozye fluzby hledaly **N**a przyklad krzywim przyfeznikom / gesto czoz bohu fby · nechtie naplny **A** mzdy fwym fluham do zaytrzye odkladagy **T**yem wfem dal zgewny przyklad f• Waczlaw **přetrženo rubrikou**

¶ **D**ruhe miel przyklad w fwatofsty wczeny **I**akoz fe czte o nem / **Z**e tyem gesto fye pohankym modlam klaniechu / wfawnie kazafye · a gye na wieru krzeftalku obraczowafye · a gich duffye fwym wczenym offwieczowafye **I**ako f• **A**uguftyn **G**enz czefku zemy fwym kazanim offwietil

¶ **T**rzety przyklad genz nam ofstawil f• Waczlaw **přetrženo rubrikou** gest pokora vmuczeny **N**ebo kdiz gehu czest po wfch zemiech fye pnyefye · a tak fye mnoho dobreho krzeftanom · za neho dyegyefye · **T**ehdy gehu bratr lytyg **B**olefflaw · zawydiefe gehu dobrim flkutkuom · a chtye sobye wewodftwie czefke obdrzety wczini hody · krzfčeny fwemu fynu **A** tak pozwa f• Waczlaw **přetrženo rubrikou** · na ty hody · genz wieda fw smrt **157va** wfem krzeftanom · kteryz v pze byechu podyekowa · **A** odpufczenye pocze od nich braty · gako by fye k nim nemiffil wratyty **A** kdiz do **B**olefflawye przygede · **H**ned bratr gehu **B**olefflaw wybieze ptyw nemu · gakty gydas newiernie · dawage gemu witanie · welmy myle · **A** to wfē lefnie · **A** tu kdiz kwaffychu · tehdy zlyg **B**olefflaw · pocze radu braty / **K**terak by mohl bratra zabyty · fukromie bez hluku · zatyem geden bogoboyny · z tey zemye **podtečkováno** rady **P**owiedie f• **W**aczlawu · to wfē czoz gest bratr wmfil · **A** ten gifty przywede gemu kuon offedlany · a welegie gemu prycz **c nadepsáno stejnou rukou** gety **S**waty waczlaw gemu z toho podiekowa · a rzka · **B**oh pomozty z tey wyery · **A**le gize fem byl zyw dofty y przyeliff · **A** kdizt gest trpiel pnie · tworczec nebefky · tak horzku smrt pcz bych ga take pn nefel na smrt · **A** kdyz ffed y fede mezy kwaffeny / **K**aza sobie pyty daty · y wecze · **P**ygme fwate miny we ymie f• **M**ychala rayffkeho pbofta · at naffye duffe dowede do kralowftwie nebefkeho / **A** kdiz by w noczy **B**olefflaw poftawy ftraz / **K**dyz by wiffel f• **W**aczlaw · ze miel obiczey f• **W**aczlaw · o puol noczy wfataty · a na modlitwach lezety v koftela · **A** kdiz f• **W**aczlaw wfaw · f puolnoczy gide k koftelu · sam gediny / y pocze fye modlyty bohu **T**ehdy **B**olefflaw przigide / a f• **W**aczlaw wzda gemu dobre gitro **I** bolefflaw wecze **H**orze brachku · wczerat fem dofty fluzil · ale taktot gize po fluzym / **W**itrh mecz wderzy gehu · a mecz odkoczy · ze gehu nicz nezata · takez y druhe · **T**rzecie rozwed mecz · chtiefye gey wderzity · **A** hned welikim ftrachem

mecz gemu wypade z ruku · **T**ehdy f• **W**aczlaw wfchopiw mecz y wecze · **N**emiloftiwyg wrahu · a ne bratrffye · wiz **157vb** ze by twoy mecz pfel twe frcce · kteryzs na mie przyfwwyl / **A**le buoh toho neday · bych ga plil krew bratra ffweho **N**at mecz a dokonay giz czfozs poczal **T**ehdy **B**olefflaw przywolaw · fwe fluhy · y zaby f• **W**aczlaw **A** tak gehu duffe dogide do nebeffkey wlafty **A** gehu krew gefto na zed fkoczila · nikakez fetryena z **nadepsáno stejnou rukou** nemohla byty · za mnoho let · gako by wfe zalowala · na ffweho bratra **N**a znamenye gehu vmuczenye · **D**oliczucie vmuczeny gehu hlaffem krwy rodem

¶ **P**rwe hlaffem vkazugie a rzka **H**las bratra tweho · gako by rzekl p hlas bozy a p wieru krzestanku gey zabil · genz geft kazal ffwim hlaffem **I**akoz pfwy f• **I**an **W** taynity · **W**ydiel duffe ffwatych p slowo bozye zbyty

¶ **D**ruhe dolyczugie krew gehu vmuczenye · aby znamo bylo · od koho geft · a rzka **H**las krwe bratra tweho **N**ebo gehu krew · a gehu bratr byl · **O** nefczafnyg bratroboycze · a wrazedlniku **B**olefflawe czfos vczynil **T**ot wola ptyw tobie zemye · wola krew · wola nebe · wola peklo · wolagy na tye dywowe wolagy angele wolagy swaty · **N**aypoffledy wola y fam buoh · **A** rzka · **K**de geft twoy bratr **O** kterak vpyegy nebeffa · na wrazedlnyky · ze gych zloft pneffu w fudny den angele bozy · **N**eb wrazedlnyky nebeffa febu odmietagy wyobczowane / **S**waty fye gich warugy · zemie na gednom mieftye gym byty neprzepufty **I**akoz buoh rzekl **k** kaynowy **T**y budes tularzem na zemy **A** kdyz fye nema kde fkryty · muffyg wrazedlnik do pekla gyty · **O**piet mame znamenaty · gehu pomocz **A** to kdyz dye wola ke mnye z zemie **S**waty waczlaw wola · za ny boha pfye · wola k **nadepsáno stejnou rukou** wyezniom **158ra** aby fmirty vtekly **I**akoz fye czte · **K**tyz wieznowe w zalarzy nazyewachu f• **W**aczlaw **přetrženo rubrikou** meno / **H**ned fye zalarz offwyety · a hlas k nim zwola a rzka · **W**yndiete wen z zalarze · a hned okowy f nych opadechu · a dwerzye fye gim otewrzechu · a ony wynidechu chwaletye f• **W**aczlaw **p**fmly boha a f• **W**aczlaw · at nas wywede z wiezeny · **T**ake wolagy mrtwy · **C**zte fye / **Z**e **B**olefflaw gem panoffy f• **W**aczlaw **přetrženo rubrikou** / bogie fye by nan neffwyl · kaza gey obyeffiti · genz po dw letu zkwe · na hlawy a wolal na **B**olefflaw **T**ake wolagy slepy · kterež geft offwietyl · **C**zte fye o tom · ze gedna zena slepa od porozenye · a fkloniena · przyneffena k gehu hrobu · pocze fye fnaznye a naboznie modlity · ynhed by obyema oczyma offwieczena · a wffye nemoczy zbawena · **T**ake wolagy dywowe · gakož fye czte · **Z**e po gehu fmirty trzetye leto · mnohim lidem buoh zgewy · aby gehu tyelo przeneffly do p̄hy · k ffwatemu wytu do toho koftela gefto byl fam f• **W**aczlaw vftawil · we ime f• **W**yta / **W**zrzew to **B**olefflaw · ze fye tak mnoho dyw dyegie fkroze f• **W**aczlaw **přetrženo rubrikou** wmyffly aby gey przeneffly k fwatemu wytu · a rzka · budu ly fye taky dywowe · dyety · pocztu na fwateho **W**yta · by to czynil wfegno f• **W**yt **I** kaza pod myloffy · aby gehu tyelo do ffwieta taynie do p̄hy doneffly · **A** kdiz wzemfye f• tielo w noczy · taynie do p̄hy neffechu · dogedechu gednoho potoka · w pflyeku ano byefflye welykyg powoden · ze nemozechu przegety przeffen **T**ehdy zwohachu ku bohu · a k nyemu gehoz tyelo neffyechu · **A** hned fye vzrzechu na one franie · moczy f• **W**aczlaw **přetrženo rubrikou** **A** tak beze wfye fkody przygiedechu do p̄hy k ffwatemu **W**ytu · a zazehfye poftawnyky · vzrzechu gehu tyelo welmy kra **158rb** fne **A** ty rany

gefto gey bil sam **B**olefflaw zatył w hlav · ze kazdyg fram nowy byeffye · **T**ake wcho fwate gefto gemu byeffye vczato **S**eftra gehu przybißlawa · gehu zgewenim bila nalezla · a k gehu hlawie przyczynila · tak fye hned to vcho k hlawy przygalo · a przyczynilo · gako by nykdy vtyato nebilo pßlmy přetrženo rubrikou krale přetrženo rubrikou x

Šmo Michaelis x na marginu mladší rukou: S. Michała

Michael magnus pnceps · ftat p filiis populi mei latinský text přetržen rubrikou

Tato přetrženo rubrikou flowa pyße f · **D**auid p rok a rzka **S**waty mychal welike knyzeze · ftogy za fyny lydu meho · **W** tiech flowiech chwaly f · **M**ichała trogy wieczy

¶ **P**rwe fylu na tom ze flowe pan filnyg

¶ **D**ruhe flechetnoßty a rzka knyzeze welike

¶ **T**rzetye weliku myloßty / a k naffenu vzytku · kdyz dye · genz ftogy za fyny lydu meho

¶ **P**rwe chwaly f · **M**ichała p gehu weliku fylu · ze ma mocz nade wfemy dyably · aby nas obraniowal od zlich duchuo / a odhonil gie od nas · aby nad namy moty nemieły **A** ta fyla gehu wkazawona geft na tom · ze lucipera dyabla přefylneho fwuhl f nebes · pßwim bogem do horuczieho pekla **I**akoz f · **I**an pyßye w taynyty a rzka **S**ta fye welyky boy w nebeßfyech / ze f · **M**ichal a angele gehu bogowaly f dyablem · y neoftachu czrte ale fpadechu f nebe **T**ake on ma zabyty **A**ntyxpā **G**enz tezymierz welkē fwiet pobogigie / **K**dyz take f · **M**ichal przed fudnim dnem zatruby / tehdy magy wfataty wfychny mrtwy / na fud bozy / **A** tak fw welmy fylny / ze gedem angel gednim pßtem / gakz koly nema tyela / wfeczka mießta y wfyczkny hory moze přewratyty **I**akoz fye czte o nich ze gedno mießto zydowßke / byechu obßeßly pohane chtiez **158va** zydy zbyty **T**ehdy weßßen lid zidowßky zwola k hoßpodinu **A**n gim poßßla gednoho angela · genz zby lidy odyenich gednazte fet tyßfyczuow ptoz yzadna nenie mocz fwieczßka any fyla ptyw angelom **A** ptoz f · **D**yoniz pßwy ze angele fu fylly nebeßke poßßmy gich at by nas oftrzyehly ode wfeho zleho

¶ **D**ruhe chwaly gye ze gfu flechetny a ptoz mame gie czßtyty / a naywiecz dnes na gich hod / abychom gim niczß ptywneho neczynily / aby fye nemßtyly nad namy **I**ako fye gednomu ftalo / **K**dyz na ffwetoho **M**ichała ke mßy fezwaniely tehdy on nechaw mßfye / y ßßel do leßßa a hned fobie oko trnem wybode **A** kdiz ßfye wraty domuow **D**ruhe gemu hned wyßßkoczy · a wyßßze **A** tak fye fwaty angele nad nim pomßtychu / **C**zfoz pak vczynie tyem kterzyz na gich hod vczynye a plodye hrzyechy **S**milßtwo · wrazdu · **O**pilßtwo **A**ngela fu kniezata nebeßka / a flechtyty kralewßtwie nebeßkeho · **A** na to znamenie f · **M**ichal ma neßty w fudny den · fwaty krzyz · a kopye · a trzy hrzeßbiky · a trnowu korunu · przed fynē bozim · **A** ptoze taka kniezata ftogy za ny przed bohem / f pßwem gie mame czßtyty / a to p nas vzitek · ze nam ony poßßluhugy **A** to trogy wyeczy

¶ **P**rwe fmutne vczefßugy · a z truchloßty gye wyßßwgy · **N**a to mame przyklad na fwatem **D**anielowy a na gehu towarzyßfyech / kterzyz nechtiechu fye klaniety zlattey foßfye / geßto byeffye

kral **N**abochodonozor postawyl původně *vřtawyl*, stejnou rukou nadepsáno *p* a *v* přepsáno na *o* přtrzed mieřta v babilonie / y kaza gie kral vmetaty do peczy do horuczye / trzy dny paleney **A** hned řtupy k nim angel · do peczy a vczesřy gie / a wihna wesken plamen az vřtyde wfeczka pecz **A** tak gye zbawy tey nuze přmy gich at by nas wchowaly ohnye pekelneho / y take **158vb** zde na tomto řwietye

¶ **D**ruhe na řmřtedlne postely polehczygy boleřty **I**akoz kdyz řin bozy v weliky **C**zwrttek byl welmy truchel · / tehdy řye gemu angel zgewy possilugie geho

¶ **T**rzetye zbuzugie czlowieka ze řpanye hrzyefneho **I**ako ř• **P**etra genz bieřye vřnul w zalarzy w okowach **A**ngel przyřed vbudy gey rychle a rzka wřtan **A** tak opadechu okowy ř nehó / y wiwede gey z zalarze **T**ehdy ř• **P**etr weczé **G**yz wiem ze buoh posslal angela řweho · aby mye wyřwyl · z tohoto wyezeny **A** tak kdiz bude czlowiek w řmřtedlnich hrzyefnych tehdy angel rady a rzka **N**ahle nebozczyku wřtan z řřwych hrzyechuow · at tebe dyabel nezabie

¶ **C**zwrtte řtrzehu nas angele zly y dobrzy / a to bozym przyřwřenim / mame zle y dobre angely / aby byly řwiedkowe nařych řkutkuow · w řudny den ptoz gako buoh dawa rucze a oczy a gyne vdy krzeřtanu / takez dal zidom y pohanom / aby w řudny den nemiely omluwy zyde · a rzkuoze **H**ospodine by ty byl nam dal angely / byli bichom řye obratyly na řw wyeru

¶ **P**ate řtrzehu nas dobrzy angele abychem newpadly v welike hrzyechy / nařwu zlych angeluo **O**tom mame przyklad ze kdyz **G**ydyta byeřye řtala hlawu **O**lořnowy · y przyneřla gy do mieřta · wřychny řye tomu dywiechu · kterak geřt vřřla **T**ehdy ona weczé **A**ngel bozy mye ofřrzyehal · ze my yzadny nemohl wřkodity **N**eb kdyz czlowiek wmiřly niektery hrzyech wcziniti · angel to řtawy · aby řye to neřtalo **O**tom mame przyklad na gednom přokowy **B**alamowy · gemuz řye angel zgewil ř nahim meczē a rzka **S**toy nahle kams zamiřlyl k czemu chtyes wczynity ptyw bohu zda newies zes gyz odsuřen **R**azyt **159ra** ořtan řweho zleho · a nebudes muczen zde y na onom řwyetye **I**on wwrze taku hruozy y weczé **O**řwaty angele diekugit twe miłořty z toho y chtyt rad ořtaty toho ptoz ony nas branie od neprzatel wydomich y newidomych **N**ebo by z nas zadnyg nemohl zyw byty p dyably / by nas angele nebranili **I**akoz řye czte w řtarē zakonye · **K**dyz **I**ozue wedyefe zydwostwo do řřwatey zemie · na kazdu nocz obgezdiefye řwoy lid trzykrat **T**ehdy wwrze angela · ř nahim meczem **I**weczé gemu **N**a ř lys czy ne nas **A**ngel gemu weczé **W**as řem · a twey woysky obrancze / **A** ptoz by kazdy miel rzeczy · kdiz leha **A**ngele genz muog řy řtraze · mylyg řnaznu miłořty řye tobye poruczyem · wchoway mne ode řweho zleho · abych w noczy bezpiecznie řpal · a ř wesselu miřly zytra rano wřtal · **T**ake nas obranygy przed neprzately tyeleřtnymy · by miel gyty przed neprzately nebo řkrze neprzately · a poruczyl řye řwemu angelu řnaznie · a naboznie · bezpiecznie mozes pgyty · **T**ebe na gedne tieřtie řtrzehu neprzatele · a angele tye zawedu ginu czeřtu · a to wře zgednanim pana ihu• xpa•

¶ **S**edme ze řu angele dobrzy · a nam potrzebny ze nařye dobre řkutky bohu obyetugy **A**to mame wkazano na ř• **D**obesřowy · k niemuz byl angel řwaty **R**aphael posslan · aby gey řlepoty zbawyl **I**przyřed angel weczé gemu · kdyz ty **D**obesřly modlesřye řye / naboznie / a dawalesř almuznu / a mřtwe řchowawalesřye / tehdy ga to wřye bohu obyetowach **T**ez mame wkazano na gednom dobrem czlowyeku / genz czařto chodyesřye na miřye a na posswyeczenye / y pocze miřlyty bude ly to

darmo czynity / y wzrze za flobu angela an stopiegye w zlattem kofsyku nefe / a rzka ga tve wfecnny flepyegye zbyeram · a obyetygy bohu · **O**piet angele zgewgy nam bozye pofelstwy **I**akoz fwaty **159rb** gabel fwyeftowal **Z**acharzowy narozenie f· **I**ana **A** fwatey marzye zwieftowal narozenye fy na bozieho **O**pyet angele dowodie duffe do kralowftwie nebefkeho **O** tom mame przyklad na mnoho fwatych / gichz duffye fwu angele do nebes przywedly **I**ako duffy lazarrow · a ginich mnohich fwatych · **C**zte fye w zywoyte fwatych / ze gedem fwaty otecz zadafye by gemu buoh zgewyl / **K**terak dufe fprawedliwego czlowieka z tiela winde **A** kdyz gednu dyefye do wffy · wzrze gednoho putnika na wlyty leziecze fameho na smrty · a dwa angely okolo nyeho ftogiecz / gedem na pwyty a druhy na lewyty / pfyetye dufye aby fpyefye wystupyla **A** kdyz ona nechtielfye wystupyty / dyekugyty fwemu tyelu **T**ehdy gedem angel wecze przyftupmy a wynmemy gy moczy **I** druhy angel odpowedye **N**e tak fmy pofflany bychom gy bezdieky wynaly · ale bychom gy w radoft donefly · **A** hned druzy angele poczechu zpiewaty w powietrzye · welymye radoftnye **A** dufye to wflyfawfy · hned wynyde a wyftupy z tyela · a **A**ngely gy wfchopywffye neffechu gy do nebefkeho kralewft· **přetrženo rubrikou**

Luce Ewgete· **na marginu mladší rukou: S. Lukasa**

Nimis honorati sūt aīci tui deus **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa powyedyel f· **D**auid w zaltarzy dywy fye tey chwale kteruz fu miely fwaty **E**wangelifty a rzka **O** myly hořpodine / tot fu przyelys vczeny przyetele twogy **B**ozy przyetele byly fu fwaty apoftolowe a **E**wangelifty z kterych czyffla nynye to gefť f· lucas **přetrženo rubrikou** ewan^{ta} / to flowe dobrozwyefťnyk / ze gefť on nam wffy dobre zwyefťowal / czfoz gefť fyn bozy mluwyl / nebo czynil na tōto fwyetye ptoz ty gfu byly przyetele bozy / kteryz gfu wfecnno p buoh czynily / czfoz czynily / **O** tom pwy **S**alom· ktoz miluge czyftotu frdecznu / ten ma krale przyetele / **W**elmy gefť vzyteczne krale **podtečkováno** **159va** przyetele miety krale nebefkeho genz moze czlowieka obraniti obohacyz ze gefť moczny a fcedry **N**enie to dyw ze buoh milugie fwe fluhy czyfte **A**no tez pany czynye **N**ebo ktoz by panu ffwemu dawal pyty neczyftu ruku nemiel by gemu za dobre **T**akez pan a kral nebefkyg neczyftych fluh nemoze milowaty **A**le ze f· **L**ucas byl czyfty fluha bozy / beze wfeho hrzyechu / byl zyw az do fwe smrty **A** ptoz f· **D**auid **přetrženo rubrikou** prok nazywa gey przyetelem bozym **W** ftarem pyfmye nalezame cztery czlowycky kteryz fu byly przyetele bozy ťkroze nyez fye znamenawagy cztyrzy lyde ¶ **P**rwny przyetel bozye byl **A**braham **O** niemz fye czte **W**yerzyl abraham bohu / a nazwan gefť przyetelem bozym **N**ebo tomu **A**brahamowy buoh powiediel a rzka / **W**yndy z fweho kragye a z fweho rodu a gdy do te zemie kterut vkazy **A** on hned kazanie bozye naplly **S**krze **A**brahama znamenawagy fye zakonnyczy kteryz fu wyfly z fweho zbozye a z fwych przatel · / y fly do fwateho zakona p buoh **T**y gfu przyetele bozy / ze gfu wzdy z bohem / na gehu vczeny **T**y buoh nazyewa fwymy fyny a rzka **M**e wffy kralowftwie nebefke bud waffye **O**pyet ten **A**braham byl poffufen / ze gatz gemu buoh przykazal / hned fweho fy na bohu obyetowal / a chtyel gey na oltarzy zabyty

p buoh **A** zakonnyty obyetovaly fu famy fye kraly nebeskemu **C**htyef ly take byty przyetel bozy / bud posfluffen kazanie bozyeho / nebo posflufny fu przyetele bozy

¶ **D**ruhy przyetel byl gefť Moyzyes přetrženo rubrikou / genz wywedl lyd zydownskyg **Z**egypta / a mluwyl f bohem tak obecnye / gako ktery przyetel f przyetelem **S**krze toho **M**oyzyefye znamenawagy fye zpowiedlnity a kazatele kteryz tobye wyřwgy bozye pyfmo gako by f bohem mluwyl / a řkrze to **159vb** wczeny a kazanye flowa bozieho wywedu mnoho lydy z gych hrzyechuow a nawedu gie na pufty pokanye fwateho po niemz doydu do zemye nebeske **A** to f lucernu flowa bozyeho řwye gako czlowyck weynda w duom f lućnu tocziz f poswyetem / wzrzy wfē czřoz gefť w domu / **T**akez kazatel · przyde flowem bozim w twe řrdce temne y vzrzy czřo tobye řkody / a czymz rozniewal tworze fweho

¶ **T**rzety byl bozy przyetel f· **I**an krzřtytel **O**nyem fye czte / ze zmladu byl řel na pufcz / aby fye hrzyechuo chowal **S**krze nyenz fye znamenawagy kagyty lyde / kteryz zamladu wyndu na pufcz / **P**okanie czyniecke fwim hrzyechom **N**eb prwe kazanie bylo f· **I**ana **C**zynte pokanie a przyblyzy fye k wam kralowřtwie nebeske / **N**edye przyblyzyte fye kralowřtwye **A**le kralowřtwie fye k wam przyblyzy **O**gak gefť daleko hrzyefnym kralowřtwye nebeske **N**eb by czlowyck byl zyw ředm czyřycz let a ředm fet aby na kazdy den mohl chodyty na horu cztyřydczety myř · **W**řak by nemohl dogity do nebes **A**le gakz brzo vczyny pokanye / ynhed bude welmy blizek kralowřtwye nebeskeho / řtoz kazdy pln rad pokanie za fwe hrzyechy acz chtye byty przyetel bozy

¶ **C**ztwřtyg bozy przyetel byl f· **L**azarz fwate marzie magdaleny bratr **O**nyemz řam řyn bozy apořtolom wecke a řzka **T**ot lazarz nas nas przyetel vmřzel podmy k nemu a řkrzyefymy gey y gyde k nemu y řkrzyefy gey z mřtwyeh **S**krze toho lazara znamenawa fye kazdy hrzyefnyg genz vmiera w řmřtedlnich hrzyefyech / az řmřdy fye lezye w hrzyefyeh gako lazarz w hrobie **I**akoz fye czte o gednom puřteniku genz dyefye f angelem po czeřtye do gednoho mieřta po boziem poselřtwye **160ra** **I**wzřeřta gednu mřchu na tyeřtye **T**ehdy puřtenyck pocze nos zařtyeraty p řmřad ale angel niczř **I**wtka gye opyřet gedem wyteczny gynoch **Y**angel · wzřzew gey / gyde řtyety a zatka řobyne nos **T**ehda puřtenyck pocze fye tomu dywyty **T**ehdy angel wecke **T**ento gynoch gehoz řme potkaly gakz koly gefť krařen na tyele / wřak gefť mřtwew na duřly **A**wyecze řmřdy bohu a nam angelom / nezly zadna mřcha na wfem řwyetye **A**to na znamenye ze řam buoh myřugie hrzyefne kagytye **I**akoz fye czte ze gedl a pyl f nymy **A**kdyz gednu porokowachu gemu zide ze obczugye f hrzyeřnyky **O**dpořdie gim řin bozy **N**eprziřel řem p řřwedne ale p hrzyefne **A**řtoze gefť ge tak milowal mnoho gefť trpyel za nie **A**naypořledy horzku řmřty gefť vmřzel za nie a p nie řtoz gfy ly hrzyefny nezufay nebo mas wyerneho przyetele krale nebeskeho řtoz f· **D**auid dobre powiřdyel · a řzka ze przyeřis vczřczeny fu przyetele bozy **P**onyowadz gefť tak dobry przyetel · vczřtyz gey na řto řwyetye a on tye vczřty w řudny den

¶ **P**rwe vczřtyř geg buoh otecz / ze gey vczřinil fwim kanczlerzem / toczyz tagemnym pyřřarzem / genz gefť přal cztwřtu czařť dobrořwyetřtwye toczyz fwateho czenye

¶ **D**ruhe poczřtyř geho řyn bozy / genz gey vczřinil fwim posřem z ředmiczat vczedlnykuo / a posřal gey kazaty fwateho flowa

¶ **T**rzetye cztyl gey f• **D**uch / ze byl geho czifty przyebitek **I**akoz fye czte o niem ze byl pln ducha f• a czyftotu drze / ze y na fmrty nechtyel geho f• duch opuftyty

¶ **C**ztywte vcztyla gey matka bozycze ze gefť byl zwlafty gegie kaplan / od nycz gefť wywedł mnohe fktky bozycze kterez gefť napfal nam na fpaffenye

160rb ¶ **P**ate cztyly gey angele ze geho dufy wzaly do nebes / **K**dyz ftar byefye a przebywaffye **V** **B**rytany / tu gefť kazal bozycze flowo / a potom gefť fkonal fw dobru fmrty

¶ **S**waty lucas pyffye fye v wolowe twarzy ptoze pifye naywiecz o bozim vmuczeny / a o pdany gefťo byl pdan a zabyt fin bozy gako gyny wuol **T**ake f• **L**ucas byl dobry lekarz pfmy gehu milofty aby nafe dufe zleczył a pofflal do kralowft• nebeskeho Gehoz **pretrżeno rubrikou** z

Vndecim Ma na marginu mladší rukou: **S. Urszula**

Adducent• **regi ugies**• **poft eam** | **latinský text pretržen rubrikou**

Swaty **D**auid prok fwateho ducha zgewenym wzrzew ze fwata **W**rfula tak mnoho panen ma ku bohu dowefty powiedie tato flowa a rzka **B**udte przywedeny dyeweczky po nye nafemu kralowy

¶ **W** tych flowyech mame znamenaty ze fu byly trogye wodcze gefťo gfu wedly ty panny k hořpodynu

¶ **P**rwyg wuodcze byl panenftwo tocziz cziftota **O** tom pwy Salom• **pretrżeno rubrikou** **C**ziftota czyny czlowyeka nayblizfyeho ku bohu / a czym nayczyftyeyfy czlowiek tyem gefťo nayblyzffy boha a czym necziftyeyfy tyem daleyfy **A** pto milugmy cziftotu / kteraz czyny czlowieka blyzka k bohu

A warugme fye necziftoty kteraz odwody od boha

¶ **D**ruhyg wudoczce tych fwatych dyewek byla řpřednořt **N**eb řu pwy zywot wedly / a řpřednořt plodyly na wfem řwieczye

¶ **T**rzety wuodcze byl gych vmuczenye / kterez gfu gako dnes trpyely **A** to fye tak dalo

¶ **V** **B**rytanii byl geden kral menem nochus / genz miegiefye gedinku dřferu gmenem **W**rfulu kteraz cziftnořty a nrawuow a mudrořty a krařfy byefe naplnyena **T**akze gegye zwieřt a řlowo wfady fye pnafyefye **T**ehdy kral **A**ngliczky kdyz byefye welme moczny a mnoho **160va** knyezat łobie porobyl a podbył byeffye mnoho kralow **W**řlifaw weliku chwalu tey dziewky **P**ořla moczne pořly k gegye otczřly řlibugye welike wieno a zbozycze welike panie daty **P**akly by toho nechťiel vczinity a gehu řynu řwe dczery nechtyel daty ze gey chťie zahltady ře wfyem narodem / **W**řlifaw to otecz f• **W**rfuly řmuty fye welmye zelegye toho / ze gy ma daty za takeho pohana / **A** řam gfa krzeřtanem **A** řwata vřřfula bogety fye by fye pto krwe ptytye neřtalo / duchem řwaty we řnie nawczena / rady otczy aby tomu kraly powořil a tak gemu wzkazal aby za trfy leta czekal / a druhe aby řfye krzřtył **A** trzetye aby gye deřfet tyřficz panen pořřlal **A** potom aby řam ř tyřycz panen na řwatbu przygel / aby tudy odwratyła gehu myřł od tey řwatby / **A** kdiz to kralowycz **A**ngliczky vřřliřa / **H**ned fye pokrzřty a kaza wfye hotowo miety **A** otecz f• wřřfuly przyřpy mnohe panny a byřkupy a knyezcy aby gy ořpowořaly **A** kdiz by w trzetye leto a giz fye wfychny řebrachu / a řpolu po czeřtye gediechu

f• wrffula wfechny na wieru obraty **A** tak wfedawfye na lodye gednoho dne dobrym powietrfym na ryn do kolyna przygedechu **A** tu fye angel zgewy f• **W**rrffule a rzka zde mate wfyczkny koronowany byty y twoy chot **A** potom wifedffye z lody / gidechu wfychny pyeffe do rzyma na poklonu / **W**rzzew gye papez korialus przyge gie welmie mile / a mnohe z nich pokrzfity / kterež gefcze nebiechu pokrřczeny **A** tey noczy kaza **A**ngel papezowy aby f nymy gel **A** kdiz by rano wzdaw papezřtwie y gide f nymy do kolyna / **W**rzzewfe to knyezata rzymřlka / bogiecze fye by fye krzeřřřtřwo nerozmohlo / pořřlachu k **I**ulianowy k řwemu rodyty / aby gych na ry^{160vb}nye w kolynie doczekal a wfechny zbył **T**ehdy angel zgewy fye zenichowy aby brzo gyl • a řřw chot w kolynie potkal a řř ny byl koronowan w nebeřřfych **A** ten kralewicz hned gede do kolyna a tu take przygela f• **W**rfula fe wfemi pānamy f gedenazty tyřřycz / a f mnohymy byřkupy a f pany a f kniezy / **P**o rynie do kolyna **A**no fye pohanřtwa welika mocz febrala **A** hned wyfedfe zwolachu na ty f• dyewky / y vderzychu na nie / gakty lyty wlczy / wfeczky zbychu / gedyna f• **W**rfula byeffye gefcze zywa ořtala / wrzew to knyeze gegie krařřu podywy fye gye **I** pocze gy tyefyty od řmřty gynich panen a řřlibuge gye zbozye / a za malzenku pogiety / chtye ly krzeřřanřkey wyery ořtaty **A** kdiz ona nerodye a gehu rzecz zawrzye / wytah řtrzelu na luczyřcze / y zařtrzely gy w gegye f• prřly **A** tak ty wfechny panny fe wfemy knyeczy f tyemy kterzyz f nymy byly / řkrze toho wuodcze / toczyz řkrfye vmuczenye przywedeny gřu do kralowřtwe nebeřřkeho **A** takez ktoz chtye k bohu gyty / muřy řn nieczřo trpyety **A** ptoz f• vřfula wladne zařtrzelem řřmy gegie miłořty at nas vchowa od zařtrzelu y ode wřřeho zleho **T**ake tych panen gynich wfech řpolu řřmy at za nas orodogy przed kralem nebeřřkym / at nam raczy daty wfem nebeřřke kral•

Simōis ę lude na marginu mladřř rukou: S. Szymona i Judy

Ego uos elegi de mūdo ut eatis et fructum afferrat• et fruct• vr• latinský text přeřřzen rubrikou

Tato řlowa powiediel řam řyn bozy k řwatemu **S**ymoniowy a **I**udye a k gynim apořtoloř a rzka **I**a řem vas řobyte zwolil • z řwyeta / abyřte řly a vzytek przyneřly **O** gak řcařřtne zwolenie ze hořřpodyn řwe zwolyl • aby nebyly potupeny f tyemto řwyetem

¶ **W** tych řlowyech mame znamenaty / ze kral nebeřřkyg zwolil řobie apořtoly gako zwolygy dobre rzemeřřnyky vmyele ^{161ra} k dyelu **A** to mame znamenano na kraly **S**alomunowy kdyz chtyel chram dyelaty buohu **podřřeno tuřřkou** na czeřř **W** **I**erufalemie wybral řobyte nayleřřřye rzemeřřnyky a naymyřřnyeyřřye ze wfeho zydořřtwa **A** takez nas řpařřytel iefus x• genz nas řmyerzyl • řwym otczem nebeřřkym a f angely chtye nawratyty a doplnty kuor angelřřky / zwolyl řobie a wybral tyto řwate apořtoly dobre dyelnyky a kazatele y nawczytele wfech krzeřřtanuow **O** gak řu mnoho ty dyelnyty bozy na řřwyetye vdyselaly / ze gřřu duře mnohe řly do chramu nebeřřkeho **A** to drahe kamenie geřto byl lucip řw hrdofy wymetal / **W**neřřly gřu do nebes **A** tu f tyemy wypad vczynyly a vřřtawyly / zagyřte drahe kamenie řu duře **N**eb gedna duře drazřy geřř nez veřken řwyet **T**ot geřř kamenie kterež geřř widiel f• **I**an w tainity a rzka **D**rahe kamenie řřkwyefye fye kdiz dyelachu dyelo bozy **A** zagifte drahe nebo řu bozy krwy wykupeny **C**htieme ly take w ten chram řřpařřeny bity řnebeřřky/ muřřymy to kamenye tocziz naře duře vczyřtyty / zpowyedy řwatu

a pokanym a modlytwa a szcedru almuznu a gynimy dobrymy skutky **A** by to byla p̄wda by tato
 fwata dwa apoftoly mnoho draheho kamenie dowedly a donešly do nebeškeho chramu **C**zte fye
 o nich **K**dyz po bozym wštupenym na nebe / do parzyze przygidešta dva czarodjeynyky tu
 nalezešta menem **A**rfaxata **A** zaroe **T**ehdy waradach kral pohanský / tey zemye chtye wštaty na
 woynu p̄tyw kraly **I**domkē taza bohuo fwych ofstogi ly fwim neprzatelom na tey woynie czy nyczs
A ty bohowe nemozechu gemu yzadne odpowyedy daty **T**ehda kral gyede do gyneho myešta
 y otaza gych modly p̄cz gehu bohowe nechtye f nym mluwity **A** ten czrt z te modly gemu
 powyedye **P**rzyšla šta dwa moczna bohy do tweho **161rb** myešta zet twoy buoh nefmye p̄ nie flowa
 rzety **T**ehdy kral wratyw fye y kaza gych hledaty **A** kdyz gye nalezechu wedechu gie przed krale
 lle kral gych pocze tazaty / kterzy gfu a odkad gfu a pocz przyšly **A** f• **S**ymō a f• **I**uda weczešta
 gemu kraly tyezeš ly nafeho rodu obat fwa zydy pakly tyezes czšo gfmy obat fwa fluhy ihu• xpa•
 fyňa bozieho pakly tyezes p̄cz fme fem przyšly p̄ wafye špašeny **I** wecze gym kral wratym lt fye
 we zdrowy f woyny pomluwym f wamy o ty wyeczy **S**waty apoftole” weczešta ”gemu **M**yel by
 nynye a nayprwe poznaty fweho tworze / gehoz by pomoczy fwytyezyl nad **d** **n**adepsáno stejnou
rukou šfwymy neprzately **H**ned fye kral vradowaw wecze wyzy ga ze šta wy mocznieyfšy nez moy
 bohowe p̄fy was gak my fye zwede na tomto bogy powyezta my **l**le apoftole gemu weczešta **A**by
 zwyedyel zet gfu twoy bozy krzywy dawamet gim odpufczenye at mluwye **A** kdyz kral bohuo
 otaza kterak gemu boy p̄yde **I** ony weczechu welyky boy bude a lydy mnoho zbyto bude **T**ehdy
 fye oba apoftoly poczešta tey rzety smyety **I** kral gyma wecze **M**ye štrach welyky podgyma / a wy
 fye pak gefcze smiegete **A**poftoly gemu weczešta **N**eboy fye kraly nebudet toho czšoz czrte twoy
 bozy p̄wye **N**ebot gef fem f namy pokoy przyšfel · / zaytra w obyedy przydu pošlowe z **I**ndye
 poddawagycze fye twey mocy **T**ehdy byškupowe vczynichu z toho smiech a rzkucze kraly
 neobraczug fye na ty ludarze wyerz ty lepe fwim bohom / fnađ tye chtye tyto zkłamaty
Newbezpečug fye / a nebudes pobyt od neprzatel **I** apoftole weczechu **161va** **N**erzekli fme
 tyeššarzy za mieššycz any do roka ale za gedyny den do zaytrššye a obdrzyz gšša wytyez v pokoy
 doma šedye **T**ehda kral kaza obogye šchowaty / aby nad krzywymy pošwyl **A** kdyz by nazaytrššye
Iakoz apoftole byly powyedyely / pošlowe przygidechu a kralowy ššye poddachu / **A** kral kaza
 byškupy špalyty **A** ššwaty **A**poftole nedašta toho vczynity a rkucz **N**epošłany šmy fem abychme
 zywe hubyly / ale abichom mrtwe krzyeššyly **I** biešta w tom miešštye tyely rok / **A** trzy mieššicze
 plodiecze wyeru krzeštansšku **W** tom czášu pokrzšštychu krale a knyezata a čtyrzydytyety czyšycz
 lyda kromie diety **A** ty wšfechny pošłachu do nebeškeho kralowštwye **I**ako dobra dielnyky dobre
 kamenie a drahe kamenie okraššlygycze

¶ **D**ruhe zwolil gye gako dwa rytjerze na boyowane **O** gak šta mnoho boyowala p̄ wiewu bozy /
 az p̄wie do šmrty **I**akoz fye czte o nich **K**dyz ta dwa czarodjeynyky **Z**aroe a **A**rfaxat wzrzešta ze
Swaty **S**ymon a f• **I**uda mnoho dyw czyništa / a welmy mnoho lydy na wyeru obratyla
Przygydešta do gednoho miešta kdez byešše dwa a ššedmdeššat byškupuo zbudychu ge na fwate
 apoftoly / a przyšwychu byškupy / aby galy apoftoly / a kazaly še gim modlam kłaniety **A**nebo gye
 hned zahubyty **A** kdiz **A**poftoly do toho miešta przygidešta hned ty byškupowe gye gechu / a do

chramu wedechu a welecze fye gim modlam klaniety **T**ehdy czrte w tych modlach zwolachu a rzkuce **C**zſſo nam czynite bozy apoſtole **N**ebo galk ſte wy fem wſtupily / tak ſme fye pekelnym plamenem zazhly **T**ehdy angel zgewyw fye apoſtoloma y wecze zwolta ſobyte gedno ze dw **161vb**
Aneb tyehto lydy zahubenye **A**neb waſe vmuczenye **T**ehdy apoſtole weczehu **A**byſte wyedyely ze waſye modly plny ſu czrtuo kazugem gim bozy moczy aby hned wyſtupyly a modly zetrzely **A**hned z tyech obrazuo **W**yſtupiſta dwa dyably czrna gako dwa murzenyny a zetrzewſye na kuſſy ty modly a welmye krzyczyecze odgydeſta **W**rzewſe **T**o byſkupy **H**ned vderzychu na apoſtoly a tu oba zabychu **S**wateho **S**ymona vkrzyzowachu a gyz gemu byeſſye dwadtyety let ke ſtu **A**ſwateho **I**udu meczy a hraley zabychu **T**oho czafſu z welikeho gafna uderzy hrom / a ten chram rozborzy na trzy kuſſy / a ta dwa czarodieyniky zaby / az gich gedno prach oſta / **W**ſſiſaw to kral gede tam a wzye gych tyela do ſſweho mieſta / a poſtawy gyma na czeſt koſtel / **H**leday czlowyecze kterak ſta tato reky ꝑ buoh bogowala az do ſmrty **A** takez my mame bogowaty ꝑty tomuto ſwyetu naſſim hrzyechom / a ꝑty pokuſſowane dyabellſkemu

¶ **T**rzetye wybral gie gako panny k czyſtotye **P**anny gſu naſye duſſye / gez mame myety v welykey ſtrazy **I**ako ty dyeweczky ktere gſſu ſluzyly kraly **A**ſſwerowy **T**yeſſarzowy welmy czyſtye
 ¶ **C**ztrwte wybral gie gako dyedycze ku obfazeny dyedyczſtwy **O** tom ſ• **P**awel ꝑwy a rzka **Z**wolył nas hoſpodin przed poczatkiem wſeho ſwyeta **A**bychom byly dyedyty kralowſtwie nebeſſkeho **pretrženo rubrikou** ꝑſmy boha at x

De omniv• sanct• na marginu mladší rukou: Wszystkich Świętych

Mementote oper• patrū veſtro• que fecerūt in genaconibus• ſuis ꝑ accipiet• gloriam magnā **latinský text pretržen rubrikou**

Tato flowa powiediel ſwaty **M**atathias rzek a czlowyek bohoboiny mylownyk k ſſwim ſynom a rzka **P**omniete na czyny waſych otczuo kteret gſſu czynily za ſſweho zdrawy a **162ra** wezmete weliku chwalu **S**krze toho **M**atathia mieny fye kral nebeſſky otec buoh wſemohuty / genz dneſny den dye nam krzeſtanom / gako ſwim ſynom abychom pomnyely na czyny ſwych otczuo / a na ſkutky ktere ſu czynily toczyz wſychny ſwaty / **K**terymz fye dnes czeſt a chwala dyegie / gak ſu ony doſly kralowſt• nebeſkeho

¶ **W** tyech ſlowiech muozem znamenaty • ze dwoy wiecz mame pamatowaty
 ¶ **P**rwe ꝑcz geſt tento hod wſtawen
 ¶ **D**ruhe kterak ſu tyto **podtečkováno** ſwaty ſpaſſeny
 ¶ **O** prwem mame znamenaty / ze tento hod wſech ſwaty wſtawen geſt ꝑ cztweru wiecz
 ¶ **P**rwe ꝑ gednoho koſtela wſtawenie • a poſſwyeczenye / gakož fye czte / **K**diz rzymſczy pany wſemu ſwietu panowachu • geden chram wſtawyly we ymye wſech bohuo • toczyz wſech czrtuo • **P**otom kdyz krzeſtane ſſye rozmohly w rzymie **S**waty **B**onifaci? papez ten chram / poſſwyetyl we ymie wſech ſwaty • a to flowe y dnes • v ſſwatey marzye **P**otom ſ• **R**zehorz **P**apez kazal wſech ſwaty hod czyſty

¶ **D**ruhe tento hod vřtawen · p obmeřkanye řwatyeh · nebo řme mnoho řwatyeh obmeřkaly · ze řmy gym yžadne pamieyty newczynily / **N**ebo nemozem kaźdeho řwateho řwietity · p troy wyecz

¶ **P**rwe p gich mnořtwyeh · ze gych geřt tak mnoho · az nemoz gich yžadny poczyřty **O** tom ř **I**an **W**taynity řwyy / a řzka **W**ydiel řem řwatyeh tak welyky zařtup · ze geho nemohl yžadny zczyřty · řtogiecz przed bozym tronem

¶ **D**ruhe p nařyy nemocz · ze řme mdly · bychom to mohly zwyedyety · kterak bychom mohly vczřtyty kaźdeho řwateho

¶ **T**rzetye p kratky czas leta **I**akoz řwyy ř **I**eronim **I**žadny den nenie do roka w nyemz by nebylo naymene piet czyřlycz řwatyeh muczedlnikuo **A** ptoze nemozē gych **162rb** wyedyety · wřtawyly gřu · abyehom pořpolu wřychny řwate czřtyly

¶ **T**rzetye · tento hod czřtymy p oblepřenyeh **N**eb gakz koly mnohyeh řwatyeh hody czřtyme · ale to wřye ne tak řwyye vczřtymy · gakoz by toho duořtoyno bylo · ze niekdy dyelamy · nyekdy řhrzeřřymy · **A** czřoz řmy zleho vczynily · czelyg rok · w řwatky řye dopuřtyly · to dnes mozem oblepřty · a nahradyty **A** czřos my gye rozhnyewaly · to muozem dnes vlozyty · a gych mylořt naleřczy · **N**eb kdyz kdo rozhnyewa naymenřyeh z kralowych panořřy · gako by wřeczny rozhniewal **A** kdoz vczřty gednoho · gako by wřřechny vczřtył **T**akez ktoz rozhnyewa gednoho řwateho · ten wřechny řmuty **A** ktoz vczřty gednoho · ten wřechny vczřty ptoz dnes mame ge czřtyty a chwałyty wřechny wěpolek · aby nam raczyly odpuřtyty · czřo řme gie tohoto leta rozhniewaly

¶ **C**ztrwte · tento hod vřtawen geřt · p řnadnieřřyeh nařyye přby vřlyřenyeh · **N**eb gakoz my dnes wřychny řwate řpolu czřtyme · aby takez wřychny přly boha za ny · **A** tudy abyehom řpyeřřy wřlyřany byly · od krale nebeřřkeho · a mylořt bozy řobie obdrzaly · **N**eb zagile · kto by miel mnoho przed krale přzatel · řpyeřřy by řw wiecz dokonal · a řpyeře by byl wřlyřan od krale **T**akez · kdyz gednoho řwateho · neb dwa vczřtyme · gych orodowane mame · przed krale nebeřřkym · **A**le kdyz wřychny řwaty budu orodowaty za ny · řpyeře budu wřlyřany · **N**ebo řwaty za nas orodogy przed bohem **I**akoz geřt vkazano w gednom wydyeny · gako dneřny den **K**dyz geden nabozny muz · a řwaty a řraze kořtela řwateho **P**etra wřeczky oltarzyeh **162va** obřřed · y wraty řye opyet k uoltarzy řwateho **P**etra · y klecze przed oltarzem · wzřled wzhoru · wzřze krale nebeřřkeho · na řtolity ředyetyeh · **A** wřechny angely okolo nieho · **T**ehda gedna panna pogide · w zlattey korunie · **A** za ny mnořtwyeh panen gdyeřřyeh · **P**owřtaw ten kral z řtolicze · pořřady gy podle řebe · **P**otom przygide geden w zyny · a za nym mnořtwyeh řtaryeh lydy · **P**otom pogide geden byřkup · a za nym welyke mnořtwyeh · y řtachu wřechny przed tyem krale · y poczechu klekaty przed nim · a chwałyty gey · a gytrzny teyto noczy řpyewaty **T**ehdy angel · genz toho zakryřtnyka wydyeřřyeh · wyprawy gemu to wydyeny · a řzka **P**āna ta geřtos gy nayprwe wydyel · to geřt řwata kralowna · matka bozyeh · **A** ktereħos widiel w zyny · tot geřt ř **I**an krzřtytel · ř uoetzly a ř pproky řwatymy · **A** v byřkupowem ruřyye to geřt ř **P**etr · ř apořtoly · a ř muczedlnyky · **T**y wřechny řu dnes · przyřly przed krale nebeřřkeho · wzdawagicz gemu · częřt a chwalu · z tey czřty · czřo ře gim dyegie na řřwietyeh · od lydy · **A** přlyeचे boha · za řřwe řluzebnyky · **P**otom gey wede na gine mieřto · na nemz wzřze gedny lydy · lezieचे na zlattyeh tyeřtach · a w rozkořřy

przebywagycze · **A** druhe vvrze chude · a nahe · pomoczy pffyecze **I** wecze gemu angel · **T**ot gffu muky oczystczowe · **T**y geftot lezye rozkolfnie · gfu dufye rozkofne · gymz na onom fwyetye · przyetele pomahagy · fw almuznu a fwu modlytwu · **A** chudy tyto · to fu fyre duffye · gefto nemagy yzadneho pamyetnyka gedno obecne modlytwy wzywagy **I** kaza gemu angel · aby to papezowy powyedyel · aby nazaytrffye po wfch fwatych · vftawyl fluzbu · wfem duffyczkam · aby **162vb** alla obecna pŕba · a fluzba byla za nye · kterez nemagy przatel · zde na flwyetye **A** tak geft zgeweno · pcz geft wftawen · hod wfch fwatych **A** to mame pamatowaty · **A** ptoz y dye **P**omnyete

¶ **D**ruhe mame pamatowaty na czyny nalfych otczfu · tocziz wfch fwatych · czŕo fu czynily dywo · a dobrych skutkuow · donidz fu byly na tomto fwyetye · a fkrze kterez fu obdrzaly welyku chwalu · **N**eb kdyz kdery malerz · chtye vmalowaty krafny obraz · muŕyg miety przed ŕebu niekaky obrazek · nanz by hledye · mohl krafŕye vdyelaty · **T**akez my · acz chtyeme ŕpaŕeny byty · muofyme flwoy zywot zpoŕŕobyty · podle przykladu · genz fu nam oŕtawylly fwaty · na ŕwych czynnych · **A**le ze nikakez nemozem wyŕwity · gich wfch czynuo / pto ŕwata czyerkew · wczera a dnes · czte o niekterych czynnych / ŕkroze nyez gfu ŕpaŕeny wfychny fwaty **A** to ŕin bozy dye nayprwe · **B**lahoŕlaweny chudy duchem · ale ne zbozym · kteraz geft chudoba na ŕbozy kteruz magy chudy gefto podle domuo zebrzy · a tu drzye v pokorze **N**ebudu odplaty zbaweny · od krale nebeŕkeho **N**ebo hoŕpodyn · nemuczy dwakrat yzadneho · kdoz zde mile trpy chudobu bude zbawen muk oczystczowych **A**le druha geft chudoba duchowny · a ta dowody do kralowŕt• nebeŕkeho · a te ŕye mame przygiety · **T**ey chudoby nalfedugy nyekterzy zakonnyty · kterzy mohucze doŕty myety ŕbozye · **A**wŕak fu to p buoh wzdaly · a w zakonie chudobu trpye · a bohu fluzye / **T**a chudoba w zbozy y bez zbozye · muoz byty gakoŕto otczowe fwaty przebywaly gffu w chudobie mnoho zbozye magycze · gako by niczs nemyely **S**wateho **163ra** **D**awida poŕfluchagycze · genz to dye w zaltarzy a rzka **P**rzyde ly k wam zbozye · nerodte k nemu ŕrdcze przylozity · **O**gak drahy geft poklad chudoba · przed bohem **N**eb kdyz ŕin bozy · buoh a ŕtworzytel wfcho fwyeta · byl na tomto flwyetye chud · aby chude dowedl do kralowŕt• nebeŕt• w zbozy ptoz fwaty **I**akz koly byly” bohaty ”gfu· wfak fu wzdy chudobu miely · p bozy chwalu **A** wycze ŕye radowaly w chudobye · nezly w zbozy · gako by ze wfch fwatych ŕmiel bohu ŕye modlyty · tu rzeczy a rzka **S**mylug ŕye boze nade mnu · zet gŕem bohat · ŕnad by ten ŕpyeŕe boha rozhniewal · gacz koly geft buoh myloŕrdny · **A** ptoz ŕ• **D**avid · wyda ze buoh miluge chudobu · gŕa krale · awŕak ŕye chudym nazyewafye a rzka · **B**oze naklon ŕwe wcho ke mnye · nebt ŕem chudy · a nedoŕtateczny **A** to bylo znamenie · ze zbozye na ŕrdczy fwatych otczfu nebywalo **N**eb kterzyz fwaty zbozye myewachu · ty gehu rady p buoh wdyelowachu · ptoz drzwy ŕ• **I**akuba · wzdy ŕtachu otewrzyeny · wfem poczeŕtnym **A** fkrzye tuz czefu chudoby · ŕam ŕyn bozy · ihuŕ• xps• a matka gehu · a gyny fwaty · doŕly fu do kralouŕt• **pretrženo rubrikou** nebeŕt• **pretrženo rubrikou** **A** ptoz gych przykladem · trpme chudobu w pokorzye

¶ **D**ruhe fwaty byly gfu krotczy · a czyŕly **A** ptoz die ŕam buoh **B**lahoŕlaweny tyŕly · neb ony budu miety · tocziz nebeŕt• kralo• **pretrženo rubrikou** **T**ot gfu tyŕly · kterzy nemagy na ŕrdczy zadne

horkoſty · yzadneho hnyew · any ktereho vtrhanye · **A**le wfečno ptywenſtwye · mile p buoh trpye · **T**akyz geſt byl ſ• **S**zczepan · gehozto kdiz kamenowachu · klek y pocze za nie pſyty boha

¶ **T**rzetye byly gfu ſwaty · ſmutny · p buoh a zaloſtny · p ſſwe hrzyechy · y p czyzye · **A** ptoz dye ſyn bozy **163rb** **B**lahoſlaweny · kterzy placzy · neb ty budu vtyeſſeny · gakoſt byl ſ• **P**etr · genz wzdy plakal ptoze boha trzykrat zaprzel · **A** ſſwata marzye **M**agdalena **T**rzydyety let · zelela ſwych hrzyechuo **A** ſſwaty Ieremias · genz plakal na zydy · zelegye gych zleho · czſo ſe gim myelo ſtaty · az ſobie byl oczy wyplakal

¶ **C**zwarte ſu ſwaty ſpwednoſt mylowaly · **I**akoz prawy ſam buoh **B**lahoſlaweny · kterzyz laczny ſw · a zyznywy ſpwednoſty · nebo gych geſt kralo• **přetrženo rubrikou** nebe• **přetrženo rubrikou** **S**pwednoſt geſt · nawratyty czſoz geſt geho · bohu duſſy · ſwrchnyemu częſt · a blyznyemu czſoz ſobye zadas · **T**akyz geſt byl **Z**ache? · genz netolik czyzyeho nawratyl · ale cztyrzykrat wyecze wraczyl · nezly v boha zayal

¶ **P**ate ſu byly ſwaty myloſtywy a myloſrdny ptoz dy **B**lahoſlaweny myloſrdny · nebo ony myloſrdenſtwye poſtyhnu · **Z**namenaty mame ze **S**edmera ſu dyela miloſrdenſtwye **N**awczewowaty nemocznych / nakrmyty lacznego / napoyty zyzlyweho / przyodyety naheho / przygyety poczeſtnego / wyſpyty ſwazaneho / pochowaty mrtweho / **A** to ſu czynily mnozy ſwaty

¶ **S**eſte gfu miely czyſtotu · ptoz dye **B**lahoſlaweny czyſtego frdcze · neb ty boha wzrzye / **T**ak ſu byly ſwate dyewycze · kterez ſu p ſw czyſtotu ſmrt przygely · p bozie gmye

¶ **S**edme ſu ſwaty byly pokoiny ptoz dye **B**lahoſlaweny pokoiny · neb budu nazwany ſynowe bozy **T**aty ſu byly apoſtolowe · ze tak ſu byly pokoiny · az ſu weffele fly ſamy na ſmrt a na muky a na bytye

¶ **O**fme ſu byly trpyelywy · ptoz dye **B**lahoſlaweny kterzyz **163va** ptywenſtwye trpye p buoh · neb gich geſt kraloſtwye nebeſke · **A** tak ſu byly ſwaty muczedlnyty · a wſychny ſwaty · kterzyz ſu p buoh trpyely · a ſſw krew pſyly · **T**at gfu byla diela · wfech ſwatych · kteraz mame pamatowaty **A**bychom takez czynily · ſkrze nyez bychom welyku chwalu przygely · kteruz ſu dnes wſychny ſſwaty przygaly · w dyedyczſtwye kraloſtwye nebeſkeho **přetrženo rubrikou**

de Animab• na marginu mladší rukou: Zaduſzny dzień

Gaudere cum gaudentib• flere cum flentibus κ **latinský text přetržen rubrikou**

Tato ſlowa pyſe ſ• **P**awel k rzymanom a rzka **R**adugte ſye ſ radoſtnymy · a placzte ſ placzlywymy **D**woy hod ſwyety ſwata czyerkew · wczera hod ſlawny a radoſtny wfech ſwatych **A** dnes ſſwiety hod a pamatku wfech mrtwych · **A** ten hod geſt zaloſtny **N**eb wczera ſme ſye radowaly ſe wſſemy ſwatymy / **K**terzyz ſye gyz radugy ſ bohem w nebeſſyech **A** dnes mame plakaty ſ tyemy · kterzyz placzy w oczyſczowych mukach · zadagicze pomoty naſſye

¶ **W** tyech ſlowyech moſzeme troy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe kterzy ſu geſto placzy · ſ nymyz my mame plakaty · a kterym moze pomoczy placz nas

¶ **D**ruhe kterzy ſu gych placzy

¶ **T**rzetye czło gim mame vczynyty

¶ **O** prwem mame znamenaty · ze ty placzlywy · negffu gyny gedno mrtwy · ne ty gefto ffu f bohem · ale ty gefto fu w bozye · neb bez boha vmrzely ffu ptoz znamenayte · ze gedny vmieragy pty bohu

¶ **D**ruzy kromie boha

¶ **T**rzety f bohē

¶ **C**ztwrty v boze

¶ pty bohu vmieragy hrzyefnyty · kteryz w fmrtedlnych hrzyeffyech vmyeragy · aneb pohane

A tym geft vlozeno miefsto pekelne **I**akoz fye czte v zywotech fwatych · ze geden fwaty czlowyek · gda na pufcz nafel byeffye hlavu gednoho **163vb** pohanského kniezete · y otaza gye · kde gfy

nynye **A**na odpowyedye · w horuczym pekle · hluboko fem · ale krzeftane zly hrzyeffny · gfu pod namy · v wiecznych mukach **N**eb nenyte to dyw · czfoz olegem mazano · wycze horzy **T**akez krzeftane · ze gfu mazany fwatim olegem · a krzymem ptoz wycze horzye v pekle · a za ty nemame pfyty **I** **podtečkováno** boha · any za nye plakaty · neb nas placz · nenyte gim pomoczen

Neb z pekla nenie yzadne wykupenyte **P**rawy f· Auguftin **přetrženo rubrikou** **B**ych wiediel fweho oczfe v pekle · nepfyl bych zan wycze · nez gako za dyabla **K**romye boha vmieragy · dyetky · kterez beze krzftu feyndu · kterez fu gefcze niczs zleho newczynily ptoz magy byty v przedpekly · gefto fu byly fwaty otczfy · przed bozym vmuczenym · tocziz w oczyfczy · kdez nemagy zadne muky · gedno ze bozye twarzy neopatrfye · **Z**a ty take nemame plakaty · neb nepotrfebugy nafeho placze · any nafye pomoty **A**le v boze vmieragy · w dobre nadziegy · kteryz fye zpowiedagy fwich hrzyechuo · ale nedoplne wfeho pokanie vczynie ·

¶ **D**ruzy fu · gefto fu fkanzaneho pokanie nenaplnyly · ale zapomniely fu · fwe pokanie plnyty · a ty magy · a mufye fye to doplnyly · w oczyfczowych mukach

¶ **T**rzety fu gefto fye obecnych hrzyechuo dopufczegy · a tych fye zpowiedaty zapomenuly · tym wfem geft vlozen ohen oczyfczowy · **A** za ty nuty nas f· **P**awel plakaty · a boha za nie pfyty **N**eb ty w oczyfczy placzy · p cztweru wycz

¶ **P**rwe p obmekanye fweho pokanie fkanzaneho · mohucze za ffweho zdrawie · kdez fu mohly miety dobry trh · gefto nynye den · to na onom fwieczye mufyfe **164ra** trpyety rok · za gedny den ptoz f· **I**ob vzal fye · vzrzew to a rzka **P**onechay mne hospodyne zde malitko na ffwiete · at oplaczy fwe hrzyechy · a doplnim fwe pokanye · drzewe nezt poydu na onen ffwyet zalofny · **A** dobrze dye **M**alytko **N**eb czfoz zde muoz dnem zbyty · to na onom ffwycze mufy niekoliko let w ohny horzety

¶ **D**ruhe placzy pro przyelyfnu muku · kteruz trpye · neb wyftupa a przewyffugye · wfleczkny muky ffwyczffke **N**eb gakož ohen napfany na fczenye · niczs nenie pty ohny tyeleftnemu · takez ohen czeleftny · nyczs nenie ptyw ohny pekelnemu **A** czffo pak bude w horutyem pekle

¶ **T**rzety placzy · p fwych przatel zapomenuty · ze gfu gych tak rucze zapomenuly · gako mrtweho · dokudz gehu nepochowagy **A** potom wyczs zhyne gych pamiet · fe zwkem · toczyz gacz gemu odzwonye

¶ **C**ztwrte placzy p czekanye dlueho fkonanye · nebo newyedye kdy fye gegych muky dokonagy **O**tom mame przyklad · na gednom pufteniku · genz wydziel dwye duffy w oczyfczowych mukach

· gedna wyezela za paty · a druha byla v mukach az do hrdla · a ta fye wzdy smala · kdyz fye on pocze tomu dywyty · wecze gemu angel · **T**ato duffe gesto placze · a magyty male muky · ta pto placze · ze newye · kdy gegie muky konecz wezmu **A**le ona v welikych mukach stogyety · pto fye smyegie · ze w gegye narodye · narodylo fye dnes dyetye · gesto bude knyezem **A** to kdyz bude prwny mffy fluzyty · tehdy tu duffy wypty ze wfch muk p tu cztweru wycz mamie gich plakaty · a tudy mozem gim dobrze pomoty pfmy boha za wf fye a przedczye duffyczky

¶ **Z**namenayte ze **C**ztweru wyety muozem naffym przedffim duffyczkã pomoty

¶ **P**rwe naboznu modlytwu

¶ **D**ruhe almuznu

¶ **T**rzetye swatu mfy zapffeny

¶ **C**ztrwte postem **O** tom mamie przyklad na swatem **P**aschaffy **164rb** **O** tom fye czte **K**dyz bieffe bylkupem zwolen · mnoho dobreho czynil **A** kdiz bieffe vmrzal geden gahen · tehdy f• **P**aschafius gide do lazny · y wzrze toho gahna · y otaza gehu · czfo tu czyny **A**n gemu wecze · v mukach fem · pfy tebe ps za mie boha **A** kdyz przydes fem a nenaleznes mne · tehdy wyez zet fem gyz w nebffych **A**n wzdaw bohu modlytw · wraty fye tam · a tey duffye nenaleze **T**ake almuzna pomoczna gest duffyczkam **I**akoz pwy f• **R**zehorz **G**eden rytyrez vmrzal y ozyl · a rozpwiel a rzka · wydiel fem ze geden moft b **podtečkováno** byeffye welmy wyffkokyg · podenz bezyeffye potok kalnyg · a smrdutyg / przeffed ten moft wzrzal · krafne kwyety kwyety **prerženo rubrikou** a przygide na rozkofnu luku · na niez drahnje lydy byeffye · a wonie pozywachu **A** na tom mieffye byefe pokuffowane · zlych a nespwednych · ze kdyz by chtyel · ktery zly przegyty · aby vpadl w tu rzeku neczyftu · a spwedny aby przeffly · przel ten moft bezpiecznie na tu luku krafnu · **A** kdiz geden menem **S**zczepan myegyefe gyty **T**ehdy na pstrzed mostu noha fye gemu pokluze · y powyffe f mostu za ruku **T**ehdy przykoczywfe czrny lyde” strefechu **podtečkováno** gey” a strzechu y poczechu gey hruczety w tom smrdutem potoczce **A** gedny krafny lyde przybyezechu · wytrzechu gey za rucze y pomozechu gemu na moft **T**en potok byl gest oczyftecz · czrny lyde · byly zly duchowe · genz gfu tu duffy muczyly w oczyftczy · czfoz stalo za gehu hrzyechy · az fu gey przyetele · f tych muk wyptyly · fw almuznu a dobrymy skutky · kteryz gest czynyl za fweho zdrawy pfmy boha / **K** temuz muozem przyczynyty ze geden wyda ze almuznu dawachu **164va** chudym **I**ako dnes przed koftem · a tak stogye · wzrze ano duffye wychodye · radoftnye z swych hrobuo · wessele a krafnye · radugitye fye · ze dawagy za nye almuznu **T**ake fwata mffy gym pomaha **I**akoz pwy f• **R**zehorz · ze geden mnich byl vmrzal · a mage w kapy trffy zlatte grofe **A** tak f nymy pochowan **I** kaza f• **R**zehorz zan fluzyty trzydyety mffy **A** kdyz trzydczatu chtyeffye fluzyty · zgewy ffye gemu **A**n gehu otaza **I**ak fye mas **D**uffe gemu wecze · zle fem fye miela · ale gyz dobrze · ze dnes skrze twe mffy · budu w nebfkem kralowft• pfmi x

¶ **C**ztrwte gim mozem pomoty postē · **N**ebo kdyz by bylo komu fkazano postyty fye · an vmrzal a nedoplnil pokanye · ktoz by fye zan postyl · pomohl by gemu z muk **A**le to kdyz by gehu pfyl · a kniez gemu toho powolył **O** tom mamie przyklad · na gedne zenie · kdyz gye muz vmrzal · ana

ochudla · y poruczyla fye dyablu · aby gye dal zbozye · gako drzewe myela **T**ehdy czrt fye gye zgewyw · wecze · damt doſty zbozye · chtyef ly mne poſſluchaty **A**na wecze rada **C**zrt gye wecze · vczyn tyto trzy wyety

¶ **P**rwe aby knyeczy a zaky a mnychy do hoſpody przygymala · a fe wſſemy neczeſt plodyla

¶ **D**ruhe aby chude byla · a topila · a we dne przygimala · a o puolnoczy wyhaniela

¶ **T**rzetye aby lydem w koſtele fye modlyty przekazela **A** toho fye nikdy nezpowyedala **A**na to czrtu flyby · a czyny to az do ſmrty **A** kdyz leze na ſmrtedlne poſtely · fyn gegie pocze gy nutyty · aby fye zpowyedala **O**na gemu to wſe powyedye · a rzkucz nemohu fye zpowyedaty · anyz my geft czſſo platno · neb ſem welmy pty bohu zabludyla **A** kdyz fyn pocze plakaty · a gy nutyty **164vb**

k zpowyedy · a flybuge za ny pokanye vczynyty a plnyty **I**le ona wzemy ſkruffeny poſſla k kniezy **A**le drzewe nez kniez przygide · az czrte wderzychu do toho domu · a ona hrozu welyku zdeſſe · a vmrze **T**ehdy fyn gegie przy gegim tyele · zpowyeda fye knyeczy gegye hrzyechuo **A** pokanye przygye a trudy fye za ny poſtem · a gynymy dobrymy ſkutky · czfoz gemu od knyeze ſkazano **A** kdyz ſin gegie naplny pokanie · hned ona z uczyſtczowych muk wyſſedy · fynu podyekowa · wkazawſſy fye gemu · a hned ſwyetyety fye gako ſluncze · gyde do kralo• nebe• pſmy boha x

De ſancto Martino x na marginu mladſí rukou: S. Marcina

Magnificauit eum in ſptu• regū et dedit illi coronam gle• x latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyſe kral Salomon přetrženo rubrikou a rzka powyſyl gehu przed kraly a dal gemu coronu přetrženo rubrikou a podtečkováno koronu chwały

¶ **W** tyech ſlowiech mame troy wiecz znamenaty

¶ **P**rwe kto powyſſyl

¶ **D**ruhe koho

¶ **T**rzetye na czem powyſſyl gehu podtečkováno **C**htyef ly zwyedyety kto powyſyl · zagifte ne pan any knyeze tohoto ſwieta · ale ſam buoh · genz geft kral a pan nebeſſky genz geft ſudcze zywych y mrtwych tent geft powyſyl dneſny den ſ• **M**artina **A** to na dwu myeſtu · zde a w nebeſyech **N**a ſwyetye powyſyl gehu w ſwatoſty · a na neby korunu wyecznu

¶ **O** prwē mame znamenaty · ze ſwatoſt gehu zywota byla we cztwerce wyety · to geft w tychoſty · w czyſtoty · v myloſty · w trpeny · **A** to geft cztwero rucho · w nyez ma obleczena byty kazda duſye · ktera ma gyty przed krale **A**ſwera · **O** niemz fye czte ze przed toho krale zadnyg neſmiel gyty gedno w dobrē ruſſye · ne w zedranem · any v myeſye **A** ptoz kralewna **H**eſter chtyety gity przeden · oblekla fye byla w drahe rucho · a v pozlaczene **T**akez przed krale **165ra** nebeſſkeho · nemoz yzadny dogity gedno muſy odyen byty tyem cztwereſm ruchem **N**ebo zagifte ktoz nema pokory · nelze gemu przigiti do kra• nebeſ• přetrženo rubrikou **O** tom mame przyklad na lucipowy · genz p ſw pichu nemohl oſtaty w nebeſyech **T**ake ktoz nema czyſtoty w ſwem ſtaw · ten newende do nebes **N**a to mame przyklad na **S**odomitſkych lidech / **K**teryz p ſwe peſſke bydlo · a ſmyſtowo · ppadly fye ſ pyety mieſty · **T**ake nemiloſtywy · kteryz chudim nepomahagy · newendu do kral•

nebef• přetrženo rubrikou **N**a to máme příklad na piety pánach nemudrych / **K**terez fu nemiely olegie milofrdenstwyje w swych lampach · tocziz w širdtyech przed tyemy zawrziena fu wrata nebelka · **T**ake kteryz nemagy vtrpenie · ale wzdy w rozkosly swietlke przebywagy · a w opilstwyje a w chlubie · tyt newendu do kora angelškeho **N**a to máme příklad na onem bohaczy · genz po wfye swe dny hody walel · y pochowā geft w horuczym pekle **T**yem cztywym ruchem · byl odien f• **M**artyn · w nyemz fye znamenawa welyka geho swatoft · p niz gey kral nebelky powyfyl na tomto swietye **A** nayprwe powyfen byl v pokorze **N**eb fye czte o nyem · ze **G**akz koly byeffye fyn mocneho knyezetete · gemuz sluziefye tyffycz ryczierzuo **A**wfak take pokory byl · moha miety sto panofly · wfak f gednim gezdiefye · genz gemu wiecze sluzifye · nez on gemu / **N**ebo fwemu sluze y škornye zuwaffye · y vtyeraffye **A** potom geda tyeftu vzrzel gednoho malomocneho · welmy mrzkeho · škoczyl f konie y polyby gey **A** hned ten malomoczny by vzdrawen / **M**alo geft takych martynuo gefto by byly powyffeny

¶ **D**ruhe byl powyfen w czyftocze · neb fye geho ruku neprydrzala yzadna polkwrna · smrtedneho hrzyechu · ale sweho slybu a czyftoty chowal · az do smrti · a to na znamenye czyftoty šfwey · myel panenške tyelo **I**akoz **165rb** fye czte o niem **K**dyz byl vmrzel · geho swate tyelo bylo tak bylo e nadepsáno rubrikou stejnou rukou gako šnyeh · a twarz swietla · gako sluncze gako tyelo šlawne

¶ **T**rzetye byl powyfen v milofly **N**eb fye czte o nem **Z**e byl welmy myloftywyg chudym **I**akoz pwy f• rzehorz **K**dyz f• **M**artyn rano w nedieľy diefe do koftela · tehdy geden nahyg dyeffye za nim · pffye odiewu p buoh / **I**le f• **M**artyn kaza hned šfwemu alczyprzyeftu · aby toho chudeho przyodyel / **I**le on wzdy odkladaffye **T**ehdy f• **M**artyn šed do kaply šfwlecze f febe fukny tayne · y da gy tomu chudemu **A** šam w gedine kapy ofta · ze toho geho kaplan nepozna **A** kdiz ten kaplan gide na trh · y kupy za feft grof• fuknyty zlu a kratku · a przyšfed wrze gy przed f• Martina přetrženo rubrikou hnyewywyje · a rzka · **N**a rozday wfye czfoz mas **T**ehdy f• **M**artin wzem tu fuknyty y oblecze fye šam w ny · welmy taynye · a w nye byechu kratczy rukawy do loktuo · a kratka fuknie az do kolenu · **A** kdiz f• **M**artyn mšly sluziefye · a bozye tyelo zdwyhašlye · tehdy kapie fyroka špade gemu f ruku · ze obyje rucze naze byešta **A** hned nebelka swietloft vderzy a **A**ngel przykry geho rucze zlattohlawem nebelkym · **G**efcze wyecze · ze takey mylofty byl a šcedrofty · ze kdiz byešfe byškupē · kdez gey chudy vzrzely · hned k nemu byezely **A**n hned kazafye f• **B**rykczyowy aby wfem dal · a yzadnemu neodpowiediel

¶ **C**ztywte powyfen byl w vtrpeny **I**akoz fye o niem czte **Z**e tyelo swe šfušlyl poštem · modlitwamy · a welykym vdymim fye muczyeffye / **T**ake w klafterze geho · any on any geho bratřfye · wyna okufily · gedno kteryz fye roznemozyefye **T**ake kapy krafnych nenoflyechu **I**akoz pwy f• **S**ewer geho vczennyk · kdiz f• **M**artyn do gedne šfwey honytby przygede **A** tu gemu na noczleze bohatye **165va** wštlachu **T**ehdy wfechnu poštel wymetaw / y leze na holey zemy **T**ehdy geho šluhy pšychu aby aša flamy pod šfye pštrzel · **A**n gim odpowyedye a rzka **N**ešlufy my gynak myly bratřfye vmrzyety gedno na popele a w zyny **P**aklit wam oštawim zly příklad tehdy šhrzešim nad wamy **A** tak zgewena geft geho swatoft / škrze kteruz on byl powyfen na tōto swietye **A** ptoz ze byefye fwateho zywota · byl geft bohu welmie wzaczen **A** to ukazgie šam buoh a **A**ngele a smrt a rozliczne wieczy **podtečkováno** nemoczy

¶ **P**rwe geho swatoft vkazugie sam buoh / dyekugye gemu przed fwymy angely **I**akoz fye czte **K**dyz gednu f• **M**artin zymye dyefye do gednoho miesta · y potka gednoho chudeho naheho anpŷy almuzny **T**ehdy f• **M**artin wytrh mecz y rozrzeza plascz / y da polowyty tomu chudemu / hned tey noczy vzrze nebesŷa odewrzyena · a ŷin bozy w geho placzy ŷtogie / gemu dyekowafye a rzka **M**artyn gefcze nepokrzŷczenyg wfak mye tyemto placzem odyel

¶ **H**leday czlowieczye kterakt gefť pochwalen p fw ŷcedroft pŷmy geho miloŷty at by nam byl ŷcedr czfoz pŷmy **O**piet f• **D**uch vkazal geho swatoft kdyz we mŷŷy vpadla nan kule plamenna z nebes **A** to gefť byl f• **D**uch genz wen wŷtupyl ohnyem gako w apoŷtoly **O**piet geho swatoft vkazala f• **M**arzy **O** tom pŷwy f• **R**zechorz a rzka / kdyz f• **M**artin přetrženo rubrikou gednu sam ŷedyefŷye w ŷŷwem pokoy / a geho ŷluhy przed dwerzmy czekachu / vŷlyŷechu mnohe hlafy f nym mluwyecze **O** tom geho potom otazachu a rzkucze kto to f tebu mluwyechu · a my ŷime yzadneho newydiely · weczy gym **P**owyem wam ale pŷym was abyŷte yzadnemu nepowiedyely / **W**yezte to zet gefť matka bozy a ŷwata **165vb** a ŷwata **N**yetyeŷŷye a ŷwata **C**ecilia bily v mne a mluwily ŷe mnu / a czafto mne nawŷczewgy f• **P**etr a f• **P**awel

¶ **O**piet geho swatoft vkazugy angele / **K**dyz fu na geho ŷmrty zpyewaly **I**akoz fye czte kdyz f• **S**wer kolynŷky bylkup w nedely rano po gitrŷny chodyefŷye po ŷwatych **A** toho czaŷu byefŷye f• **M**artin vmrzel / **T**ehdy wŷlyŷye angely zpyewagytye pod nebem **A**n powolaw ŷweho kaplana otaza geho a rzka **S**lyŷal lys czfo · an weczy nyczs **T**ehdy byŷkup pŷy zan boha **A**n hned wŷlyŷa hlafy angelŷke · y otaza czfo by to bylo **A** byŷkup weczy ze f• **M**artyna genz dneŷŷ vmrzel neŷŷu angele zpiewagyczye do kralowŷt• přetrženo rubrikou nebes• přetrženo rubrikou **A** vmrzel gefť leta dewadefŷateho prweho / **O**piet geho swatoft vkazugy mrtwy · ze trŷly mrtwe wzkrzyeŷŷyl · z tych trzy czte fye o gednom · gehoz miel w ŷwem klaŷterze · genz gefcze nebyl pokrzŷczen **A** kdyz f• **M**artin przygide do klaŷtera powyedyechu gemu ze ten vmrzel a neyŷa krzeŷtan / **T**ehdy f• **M**artŷy wzem gey do ŷŷweho pokogye · rozpŷtrzew fye na geho tyelo / fw modlytwu gey wzkrzyeŷŷy · **A** ten ozyw y weczy a rzka **G**yz ŷem byl weden do temnytye · a przybyeh geden kaza mye puŷtyty a rzka · puŷte toho nebt zan f• **M**artŷy pŷyg pŷime geho ꝛ **O**piet geho swatoft vkazugy rozliczne nemoczy **I**ako ŷlepota a hluchota **N**eb byeŷta dwa towarzyŷŷye geden ŷlepy a druhy zlamanyg **S**lepyg neŷŷyefŷye zlamaneho · genz ŷlepemu tyeŷtu wkazowafŷye · a welyke penieze wyppŷlowaŷta · y ŷlyŷawŷe ze f• **M**artin mnoho nemocznich vzdrawowafŷye / ku przyneŷŷeny geho / kdyz geho f• tyelo z koŷtela neŷŷyechu **T**ehdy ona zebraky chtyeŷta vtety w gednu wlyty by gych nepotkaly f tyelem geho · aby nebyly wzdraweny / **A** tak bezyecze pot **166ra** potkachu f• **M**artina přetrženo rubrikou tyelo nechtyetye a hned byeŷta vzdrawena y ŷmutyŷta fye rzkucze **T**owarzyŷŷy nemozema dyelaty any vmyema muŷŷyema we pŷly byty · gyz nam nedadye zebraty **A** tak gefť geho swatoft vkazana pŷmy geho ꝛ **O** tom take znamenayte gefťo dye **A** dal gemu korunu chwały toczyz korunu dyewycz ŷwatych **N**ebo gefť w czyŷtotyie przebywal az do ŷmrty **T**ake korunu kazatelow · neb gefť bozy ŷlowo kazal **T**ake korunu muczednikowu neb gefť bozy muczednik **I**akz koly neplyl gefť ŷwe krwy wfak gefť doŷŷel kralouŷt• přetrženo rubrikou nebe• přetrženo rubrikou ꝛ

Quq• fratrū na marginu mladší rukou: na Święto pięciu Braci

Beati immaculati in via qui an• latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyše f• **D**avid w zaltarzy a rzka **B**lahofflaweny nezkaleny toczyz neposkwrnyeny na tyeſtye w tyech flowyech mame znamenaty troy wyecz

¶ **P**rwe tyechto ſwatych pyet bratruo welyke nabozenſtwye

¶ **D**ruhe gych czyſte przebywane

¶ **T**rzetye gych mnohe wtrpenie

¶ **O** prwem znamenayte ze gych nabozenſtwye vkazano geſt rozlicznie · p niez gfu blahofflaweny

Iakoz ſye czte o nich / **K**dyz wzrzechu tohoto ſwyeta leſt a newieru · wybra ſye leſt gych towarzylſtu z tyech · y gydechu do polſkeho leſſu · y bydlychu tu mnoho let / ſlybywſye ſobie bratrltuo pwe na puſty drzety **N**ež nebyly ſu bratrlſye ale towarzylſye **A** tu wczynywſe ſobye brazecz na leſſye · tu przebywachu · a bohu ſnaznie ſluzychu

¶ **O** druhem znamenayte ze ſu czyſtye przebywaly na ſwietie beze wſye poſkwrny **A** to geſt dyw welyky ze chodyetye po czeſtye · tohoto ſwyeta / nezkazyly ſu ſwe duſſe · any ſwego ſrdcze **N**ebo ſu wſe zbozye ſwyeczſſkey potupyly · aby ſwego ſwyedomye nepoſkwrnyly **A**le gyz geſt malo takych geſto by po ſwytetu neſtaly · a ſbozye p buoh zamyetaly · ale ſwu duſſy za ſbozye ſpyeſſe dawagy

¶ **T**rzetye ſu miely hrozne wtrpenye **I**akoz ſye czte o nich / **K**diz na puſty byechu / gedno zele pozywachu **166rb** a wodyczky / chleb rzyedko mohly miety **A** ne weliku nocz gahel pagedly **A**le maſſa a ſſyra a wagecz nechtyely menowaty **A** lehachu na rohozy a pod hlaw kamenye podkladachu · a druhdy nahym tyelem na zemy lehachu a ſamy ſye p buoh byty welechu / az gedn druhého muſyl byty · rzyedko ſu mluwyly / gedno kdyz ſye byly / na modlytwach lezyecze · a gedn druhemu bycze podawagie dyeſſye · lytugeſſ ly mne bratrlſye hrzeſys **P**akly mye budes dobrze byty tehda mye myluges **A** tak welike wtrpenie magicze · bohu ſluzychu **T**ehda mezka knieze polſke zwyedyew gych dobre ſkutky poſſla gym ſto hrzywen · aby ſobye potreby dobywaly · a boha zan pſyly a kdyz penieze wzachu wzafſechu ſye a gyz byechu puol roka ſ ſebu nepmluwaly **I**weczechu

Czemu ſu nam penyezy / any ſu duſy zatratienye any ſu slova *any ſu* přeſkrtnuta a podtržena rubrikou a my ſme wſeho zbozye oſtaly / abychme w chudobye bohu ſluzily **N**enye nam treba zadneho zbozye **A** hned wyſſlachu ſeſtego bratra / aby wratil ty penyeze knyezetu polſkemu **A** tu gych piet oſta **M**enē **B**enedikt **M**atyeg **I**an **I**zak **K**ryſtin **A** Barnabas ſ peniezy poſſlan byeſe / **T**ey noczy przyſeſſye zbyehowe zgymachu gye chtyetye peniezom **A** kdyz nemiechu niczs daty / tu czelu nocz ge muczychu **A** potom gim hrdla ſrzezachu **A** tak ſu doſſly kralo• přetrženo rubrikou neb• přetrženo rubrikou ✕

¶ **G**ehoz mame gym ſ pwe czeſt a chwalu czynyty a vkazaty **N**ebo ſu naſſy czeſſczy diedyty a zde w czechach lezye w ſtarem **B**oleſſlawy a za nas pſye boha myleho pſmy přetrženo rubrikou gich přetrženo rubrikou ✕

ſmo Briccii

Inuenit fibi graciam coram oculis dñi ꝛ latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa piše mudry Salom• přetrženo rubrikou wyda ano f• **B**rykcii ma taky dar od boha ze wladne swieczšfku hanbu a rzka **N**alezl miloft przed bozyma oczyma

¶ **W** tyech flowiech dwoy wiecz znamenayme

¶ **P**rwe **166va** kde geft nalezl

¶ **D**ruhe kterak geft nalezl

¶ **O** prwem znamenayte ze tu geft nalezl · myloft ktez byl gy ztratyl **N**ebo zadne wyczy ginde nenalezne czlowyek / gedno tu kdez geft ztratyna **I**akoz fye czte o nem ze kdyz f• **M**artin byeffye welmy fczedry / tehda f• **B**ryccii byeffye gehu kaplanem / y nelybyeffye ffye gemu / ze f• **M**artin wffe chudim rozdawaffye ꝑ buoh **A** kdyz geden chudy pta ffye f• **M**artyna **T**ehda f• **B**ryccii wecze gdy tu na raylky dwor / a ktere hoz wzrzys fylhawe ho mnychy / an gednim okem nahoru hledy / a druhim doluow tot geft martin **S**waty martý zwyedyew to duchem swatym / zawolal gehu y wecze / **W**yez to bryccii / zet sem vꝑfyl v boha / aby ty byl po mnye byfkupem y budes / ale zes mnu klamy dal budes myety welyku hanbu **A** kdiz f• **M**artin vmrzal tehda f• **B**ryccii zwolichu Byfkupem **A** gedny z nepryezny hledachu gehu sfadity f **B**ykupstwy / **W** tu dobu fta fye ze gedna zena gefto praffye rucho na dwor anebo k dworu ta poczala a porodyla fy na **A** to przyꝑw gynich bratrffly obraty a poczyte na f• **B**ryccii **A** on pocze przyety a rzka **N**ewiem o tom nyczffye **A** ony nan gefcze wycze mluwyechu **T**ehda f• **B**ryccii kaza przed fe przynefty to dyetye **A**no gemu teꝑu cztyrzy nedyele **I** wecze **Z**aklynam tye bozy moty / aby my przede wfemy powyedielo / ga ly sem twoy otecz **A** dyetye hned ꝑmluwy a rzka **N**eyfy ty mog otecz ale gynyg **I**le ony gemu to poczytechu za czar **A**n opiet nabraw zezeweho vhle w fwoy plaucz y nefe gye przeff wfechno miefto / y ꝑfu gye przed hrobem f• **M**artyna / awffak plaucz niczs neꝑzzye / **A** tu fye modly f• **M**artynu a ꝑfy gehu by zan raczyl boha ꝑffyty aby gemu tu wynu odpufty

¶ **O** druhem kterak geft bozy myloft naffel to dwyema wyczma vtrpený **166vb** a fnazenstwym **I**akoz fye czte kdyz gemu gefcze nechtyechu wyerzity **A**n wftaw f welyku zalofty a ff welikym placzem gyde pyes do rzyma **A** tu welike pokanye vczynyw naleze bozy myloft **A** wratyw fye byl mnoho let byfkupem **A** potom doffel do kralowft• nebeske• ꝑfmy přetrženo rubrikou gehu přetrženo rubrikou ꝛ

de scta•Elifabeth na marginu mladší rukou: **S. Elzbieta**

Astitit• regina a dextris tuis ī veftitu deaurato ꝛ latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyše f• **D**avid přetrženo rubrikou w zaltarzy a rzka przyftupila kralowna na tw ꝑwoty w ruffye pozlatyem

¶ **W** tych flowyech mamy znamenaty ftaw a czeft a odyenye f• **A**lzybety **C**htyeme ly wyedyety gegie ftaw • **W**kazuge nam ze gefť bezpieczny • kdyz dye **P**rzyftupila kralewna • gegie doftogenftwy • kdiz dye kralewna • gegye odyenye • kdyz dye w zlattem ruffye

¶ **P**rwe mamy znamenaty gegie ftaw bezpieczny • we wfem dobrem potwrzeny • genz fye nemoz pmienity / any nemoty • any nedoftatky any fmrti / any kterym hrzyechem **A**le my toho miety nemozem doniud fme na tom fwietye **N**ebo gfme na kazdyg den w nedoftatczyech • a w truchloftech tohoto fwjeta **A** gefcze wyecze p malytkyg wyetr burze fwyeczffkey fpadnem f dobrych skutkuo • we zlyg ftaw **O** tom mamy przyklad o gydaffowy / genz byl apoftolem / a potom dyablem **A** pcz to zagyfte ze nenie bezpecenftwy na tōto fwietye **A**le toho fye gyz f• **A**lzybetya nebogy **N**ebo gefť gyz vftawena na pwyty bozy / kdez nemoz padnuty **A** to fye myeny • kdyz dye **P**rzyftupila na tw pwyty **A** tu mozem znamenaty / ze fin bozy chtye przebywaty w ffwatey **A**lzybetye duchownye / gako w ffwem domu **P**otwrdil gye fedmy flupy / p niez nemohla padnuty w zadnu lkodu

¶ **P**rwy flup byl gefť gegie fwatofť v pwey wyerze kteruz gefť myela k fwemu muzy k hoftodynu ihu• xpu• / **N**ebo ptyw muzy **167ra** nykdy nefhrzeffyla **A** take buoh **N**ebo **I**akz gye muz vmrzal tak yhned bohu czyftoty flybyla / a tu do fwe fmrti drzala **W** tom fye Salom• přerženo rubrikou oklamal rzka **Z** **T**yffycz muzuw czafto fem ledwa gednoho wyerneho nafel • **A**le we wfch zenach fem wyerney nenalezl • **T**akez mohu przyklad wzyety manzelowe • aby wyeru mezy sobu drzaly gakz fu flybyly

¶ **Z**namenayte ze kazdy muz fwe zenye troy wieru drzety ma • toczyz frczem • vfty • a skutkem • wyeru frczem ma myety **N**ebo gefť prwe myflly przygyety wieru vfty ze rzekl przed lydmy lyby my ffye **W**yeru skutkem kdyz gye ruku dal a ona gemu **I**ako by rzekl **S**lybugy tobye ze fweho frcze od tebe neodwraty • a nykdyg o tobye nechty zle mluwyczy **A** wfchno czfoz fwyma rukama dobudu • to f tobu wiernie rozdyelym **T**ake wdowy magy przyklad na nye / aby w czyftoty bydlyly / po ffwych muzyech **B**ez toho wyerneho flupa yzadnyg wyerney nemoz fpafen byty

¶ **D**ruhy flup byl fyła • **N**ebo gefť tak fylna byla tato zena / ze yzadnemu neprzyetely fwemu nepoftupyla / any fwietu any tyelu any czrtu powolyła / ale fylnye wfychny potlaczyła **I**akoz fye czte o nie ze za gegyeho zywota byeffye geden muz poczftny • a welmy nabozny • menē miſtr kunrath / ten byeffye wzdal fwe wfę zbozye / aby lepe bohu fluzyl / a kazal wyeru krzeftanku / a potom ten od katyerzuo zabyt byl a bohu fye doftal **S** toho radw fwata **A**lzybetya wfę dobre skutky czynyla **A** potom kdyz gie muz vmrzal pfyla toho miſtra kunrada aby gye dopuſtyl / wfę zbozy wzdaty / a podle fyeny zebraty **A** kdyz gie toho nepowoly a rzka **M**ozes lepe bohu fluzyty magicz fbozye **I** ona odpowedye / **A** ga pak vcynim / czfo ty my nemozes branity **B**yezewfy do koſtela v weliky patek / polozy obie rucze na oltarzy y odpowie fye ffwę wole czynity / a wyecze po fweczſkey pyffę neſtaty • **W**yduťy ze ktoz chtye po ffwietu **167rb** ſtaty muſy bozy neprzyetel byty **A** to wfę czynila gegye fyła

¶ **T**rzety flup gefť gie nedal padnuty byl gefť gegye pokora **N**ebo gakz gefť koly byla dfy krale wherffkeho **A** zena langrabye **I**udwika z **D**urynſkey zemye wfak tak welyke pokory byla / ze kdyz

gednu dyeffye po wliczy y wzrze gednoho nemocneho / welmye ohawneho a neczysteho / pogemfy
 gey y zmy gey a zczesla / a wczyfty gehu tyelo **A** to gie myleyffy byeffye · nezli by zlatto obyerala
Opiet czte fye ze v weliky cztwrtek · czynila weliky mandat chudim a p̄cznim **A** tu gim fama nohy
 vmywala **A** ktereoz nemocneho kde zwyedyela / tu przeden fama fluzyffye przywynuczy gey
 a niczs gie nemrzyeffye **A** kdiz byefe owdowiela / czoz gye gegye dyewka gyefty vczynywffye / to
 ona wfe chudim rozdawaffye / a wycze fwe dyewcze fluzyffye / fama myffy vmywagyczy **O**pyet
 gedno dyetye zlamane a czrwenu nemocz magiczy k sobie wzala / a mnoho f nym prace myela / ze
 f nym bez poroka niekdy festkrat przef den a tolykez przef nocz na potrebu chodyla / gefto by to
 gemu maty gehu nevczynila **A** fama po nem plenky prala **A** kdyz to dyetye wmrzelo **H**ned sobie
 wzala gednu dyeweczku malomocznu a trudowatu tu fama oblekala krmyla a vmywala **A** p̄to fye
 geft offwyetyla p̄fmy byt nas vczyftyla

¶ **C**ztwrty flup byl myloft **A** kto by gy mohl wyřpyty gefto geft miela ke wfem p̄cznim a chudim
 fe wfeho řdrcze **I**akoz fye czte o nye ze pod gednř hradem przewyřfokym / na nyemz byefye kazala
 vczynyty weliky duom w niemz bieffe mnoho chudich **A** na kazdy den dwakrat gych fama
 nawfczewowaffye a pořluhowaffye a nemoczne vmywaffye **A** chudy k nye byezyechu matku gy
 nazyewagicze **167va** **A**na zařtawgyty rucho a řřteny a řlogyerze a gine klenoty aby chude ku
 pochowany przyřwila **A** fama fyla kofile chudim a czoz koly myela to wfye chudim rozdawala

¶ **P**aty flup byl milořt **podteřkováno** mudrořt ze geft mu drze fluzyla řwemu řpafitely · a řřw řmrt
 zwyedyela **N**eb kdyz gegye myřtr byl nemoczen · y otazal gye he **podteřkováno** koho budes myety
 myřtra po mnye **A**na wecze **I**zadneho gedno tye / nebo drzewe vmru nezly ty **A** to fye wfye řtalo

¶ **S**eřty flup byl bazen bozy genz geft myela **I**akoz fye czte ze trzety den przed řřw řmrtly / kaza
 wynyty od febe wfřye czeledy **A** kdyz gie otazachu p̄cz to czyny / odpowyedie rzkuty · m̄a na
 hrozny řud gyty **A** tu fye mam wfeho zřpyty / czfoz budu na mye zalowaty / zagyřte ktoz by na to
 pamiet miel / ten by malo hrzeřřyl

¶ **S**edmy flup byl gegie nabozenřtwe / kterež myela na řřwey řmrtly **I**akoz fye czte **K**dyz gefcze
 v pyety letyech byla / **H**ned rada na bozy řluzbu do kořtela chodyla / a wzdy kleczela / a ktereoz
 dne zařpala kazala fye byty dyewkam **A** kdyz bylo przed řmrtly / od řvmraku az do puolnoczy
Hned ř• **A**lzybeta pocze řřye radowaty w nabozenřtwy a rzkucz **G**yz hodyna fye przyblyzuce
 w nyez geft dyewka řyna porodyla **A** tu poroczywfy řřye řospodynu puřty duřfy **A** hned vřřlyřachu
 hlaffy angelřřkey any ř welyku radořty neřřu duřfy do kralowř• **přetrřeno rubrikou** neb• **přetrřeno**
rubrikou x **A** pořazena geft na bozye řpyty gako kralewna moczna a mylořtywa p̄my at za nas
 orodugie przed bohem x

Cecilie x **na marginu mladři rukou: S. Cecylii**

Dominus omniũ dilexit eam **latinský text přetrřen rubrikou**

Tato řlowa pyře mudry Salom• **přetrřeno rubrikou** a rzka pan wfeho řřwyeta mylowal gy

¶ **W** tyech řlowyech mame znamenaty troy wycz

¶ **P**rwe kto miluge

¶ **D**ruhe koho myluge

¶ **T**rzetye .pcz myluge

¶ **O** prwem znamenayme / ze fam buoh ihus• xps• myluge / genz geft zenych flechetny a wyerny

¶ **Z**agyste fle**167vb**chetny neb yzadneho nenie flechetnyeyfyeho / po tczy genz geft poczatek y fkonanie flechetnofty f kroze nen kraly kralygy **A** ten dawa kazdemu czfoz raczy **T**ake po materzy rodu welykeho **I**akoz p̄wy f• **A**nzhelm **I**zadny nenyne wieczfſy nez kral nebefſky **G**enz geft vczynil matku czyeffarzew angelfku **O**piet yzadny nenyne wyernyeyfy **A** zagyste welyme geft wyernyg ze fſwey" duffy "choty krzeftanſkey nykdy neoftane / gedno lecz by ona gehu oftala / ale on kazde geft wyernyg **I**akoz fye czte o gedne panye gyez dyechu marcia / ta fweho muzye tak welymye mylowaffye / ze oblekfy fye w odyenyne gela za nym do boge tu chtyety muze branyty / zabyta geft fama podle nyeho **O** malo geft takych zen nalezeno nynyne

¶ **O** druhem znamenayte ze myluge f• **C**ecilii chot fſw **N**ebo **S**eftery lyd mylugye hoſpodyn

¶ **P**rwe ty gefto bozyeho ſlowa poſluchagy a chowagy **I**akoz fam p̄wy ktoz mye myluge a me rzeczy chowa / k tomu przydem gako k ſwemu mylemu

¶ **D**ruzy fu gefto bozy ſlowo kazy **I**akoz p̄wy f• **R**zechorz zadneho buoh wycze nemyluge / nez toho ktoz ſwim kazanim mnoho lydy na wyeru obraty

¶ **T**rzety fu czyftoty chowagyczye **I**akoz fyn bozy nazyewa f• **I**ana **E**wan^{tu} ſwim mylim / p p̄w czyftotu **A** to na znamenye raczyl fye narodyty z czyfte dyewky **I**ako gednorozecz lyte zwyerze welmye myluge dyewku / a w dyewky na lonye vſne a okrotne

¶ **C**ztwrtly fu radoſt tohoto ſwyeta potupugyty **A** pty hrzyechom bogygycze **I**akoz fam buoh p̄wy **I**akuba fem mylowal / genz bogyge p̄tyw rozkoſſy ſwyeczſkey / a ktoz ſwyet przemoz a ſſwe tyelo

¶ **P**aty gfu gefto fye modle bohu w nabozenſtwye

¶ **S**efty gſſu gefto .p buoh ſw krew .plewagy **I**akoz p̄wy f• **D**auid **P**redraha ſmrt **168ra** ſſwatych gyſtye kdz geft draha tehdy geft myla **T**u ſeſteru wycz myela na ſſobye f• **C**ecilia .p niez geft byla bohu mila **I**akoz fye czte o nye ze byla knyezetyeho rodu a z ſſwe mladoſty bohu ſluzyła / a ſwate cztenye na prſſech wzdy noſſyla / a bozie gmie na miſly wzdy miela / a gehu woły wzdy plnyła / a ſſw czyftotu bohu poruczyla **P**otom kdz bieſe oddana gednomu gynochu menem waleryanowy / ona fye w zyny oblekla pod drahe rucho **A** kdiz na ſſwatbye weliku radoſt czynychu a ona wzdy fye bohu modlyeffye a rzkuty / **H**oſpodyne day my ſrdcze czyſte / a tyelo me bych fye od tebe neodwratyla **I** poſczy fye trzy dny modlety fye bohu **A** kdiz wnyde do komory f ſwym panyczem pocze gemu mluwyty a rzkuty / **N**aymyleyfy panicze chtyt gedno powyedyety a ſſlyb my yzadnemu neſpwyty **A**n gie ſlyby I ona wecze **M**amt ga meho mylownyka angela bozyeho genzt mne wzdy ſtrzeze **A** ten gakzt wzrzy a ty fye mne neſſlycznie dotknes **H**ned tye zabye **A** tak ztratys ſſw drahu mladoſt **P**aklit pozna ze ſe mnu czyſtye chties byty / tehdy tye tak bude mylowaty gako mye / a vkazet ſſw twarz **T**ehdy waleryan wecze wkaz my toho angela **S**wata **C**ecilie wecze gemu **B**udeſſ ly krzczē hned gehu wzrysz / ptoz dy k ſwatemu vrbanu byfkupowy a pokrſty fye **A**n ſed y krzſty fye **A** wratyw fye nagyde f• **C**ecilii f angelem na modlytwach **A** ten angel drzyefye dwye

korunne **I** wftawy gednu na f• **C**ecilii a druha na waleriana a rzka **T**ye dwye korunne posslal wam buoh z rague abychta gych dobrze chowala / tyt wam nikdy nezahynu any fye pokazye **A** zadny gych newzrzy gedno czyfty **A** ty waleryane zes gegie rady vpoßluchal ps czso chtyes a dam tobye **A** waleryan wecze nyczs nemã na sßwyetye myleyßyeho nez bratra sßweho ptoz pfym tebe aby on take pßdu bozye poznal **T**ehdy angel wecze lyby my fye twa pßba oba przydeta **168rb** f wytyezftwym do kralewft• neb• **A** hned przygide gehu bratr **T**yburcius ano wonye draha mezy nyma y wecze **O**dkad mye zarazy taka wonye rozena waleryan gemu wecze mamt na sßboye korunu gyes twogye oczy widiety nemozeta gedno lecz v boha vwyrzys **A**le f• **C**ecilia vkaza gemu modly nyeme a bozye gmye pochwaly / **H**ned tyburci? bratru wecze **S**mylug fye nade mnu a pod se mnu k fwatemu vrbanu at mne pokrßfty **A** kdyz fye pokrßfty hned gehu angel nawlczewowafye a mnohe dary gym przynaffyeffye **T**ehdy **A**lmachi? krzeftany hubyefye / a ona gych tyella schowawachu **A** zwiediew to **A**lmachi? powola gych a rzka k czemu zratyene pochowawata **T**ehdy **T**yburci? wecze **K**tere ty dyes zratyene ty gßlu bozye zwolency **R**ozhnyewaw fye ten kral wecze **T**ehdy fta wy take krzeftany **Y** ona weczesta y owsem gßwa **A** kdyz fye nechtyesta modlam klanyety kaza gie oba styety a kdyz gye styechu wzrzechu dwa angely ano gye do nebes neßu **T**ehdy **A**lmachius chtye gegych zbozye pobraty kaza przed fye przywefty f• **C**ecilii **I** kaza fye gie modlam klaniety aneb za to zywot daty **A** kdyz gy k tomu nutyechu / ana nerodyeffye mnozy gye plakachu **Z**e tak sßlechetna a krafna pãna chtye / fye na smrt daty **W**ecze gim ona **N**eztratym ga sße mladofty / ale w lepßy pmyenym / daducz blato za zlatto / **D**aducz chalupu za duom kratky zywot za wyezny / wyerzite ly tomu czso ga pßwym **A**ny weczechu wyerzime w hoßpodyna ihu• xpa• genz sobye zwolil taku sluzebnyty **A** tak powolawßy f• **W**rbana wecze nez cztyrzy fta fye gych pokrßfty **T**ehdy **A**lmach rozhniewaw fye kaza gy wefty do gegie domu a tu gy czelyg den a czelu nocz w horkey peczy palyty **A**na tu sedye gako w chladu wßlylaw to **A**lmach **168va** kaza gy pßprzed lazny styety **A** kdyz kat potrfykrat nemoze gie styety / cztwrte neßmye gye vderzity **A** tak by zywa za trzy dny a swoy sßatek chudim rozda **A** ty ktere byeffye na wyeru obratyla **S**watemu **V**rbanu poruczy a rzkuty **Z**a trzy dny sobye sem rok vpfyla / abych krzeftanky tve milofty poruczyla **A** moy duom poßwyetyl buoh na czest **A** tak pufty dußy **T**ehdy f• **V**rban wzem gegie tyelo schowa gye krafnye / podle swatych byßkupuow **A** duom gegye poßwyety bohu na czest a vczyiny z neho koßtel **A** ptoz ze geft tu sefteru wycz miela / f pßwem geft byla bohu myla / fwemu choty ihu• xpu• / k nyemuz geft wzata do kralowft• neßßkeho z

Clementis na marginu mladší rukou: **S. Klemensa**

In mari via tua ð semite tue ī aqs• mult• et vestigia tua nō gnoſce• latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa piße f• dauid w zaltarzy a rzka **W** morzy tyesta twa / a sßezky tve w mnochych wodach / a sßepiege tve nebudu znamy **S**waty dauid přetrženo rubrikou przezwyedyew ze f• **C**liment? ma wtopen byty a **nadepsáno stejnou rukou** v morzy przebywaty / a ze fye morze ma rozßtupity / y podywy fye tomu a rzka **W** morzy tyesta twa

- ¶ **W** tyech flowyech mame troy wyecz znamenaty
- ¶ **P**rwe gehu zywot wzyteczny / kdyz dye w morzy tyesta twa
- ¶ **D**ruhe vczenye kdyz dye a szczyt tye w mnochych wodach / toczyt kazanye bozye we mnohych lydech
- ¶ **T**rzetye gehu vmuczenye dywne kdyz dye **S**lepyege tye nepoznagy
- ¶ **O** prwem mame znamenaty / ze gest czwteru morze / toczyz czrwene mrtwe / a mofazne / a krzyftalowe w tom czwteru morzy f. **C**lyment myel swoy zywot
- ¶ **P**rwe czrwene morze znamenawa tento swyet neb gakoz v morzy wyeczfy ryba pohlyt menfy **T**ez na swyetye bohady chude hrtuffye a hltagy **O**piet czrwene morze slowe tento swyet **N**ebo na nem malo pwydy gest a my **168vb** lofrdenstwy **A**le geden druheho nenawydy **O**piet gakoz morze od poczataka swyeta / bylo sladke / **T**akez drzewe byl swyet dobry / **N**eb prwy czlowyck **A**dam dokudz byl neshrzefyl / nemyel yzadneho nedostatku **A**le gakz gest shrzefyl · tak wfecnu dobrotu obratil we zloft / ze yzadny nemoze bez bolefty a bez nedostatkuo na swietie byty **N**a to morzy myel f. **C**liment? miloft gyz gest mylowal boha y lydy / a p nyz fu gey mylowaly **I**akoz fye czte o nem **Z**e tak byl czltny a poczeltny / ze zydom y pohanō y wfem krzeftanom myl byeffye **A**le naywyecz gest chude mylowal **I**akoz fye czte ze kdyz byefe papezem ze wfecch kraguo chude myewaffye a czlo to czynilo gedno miloft gehu / ta czesta gest naywybornyeyffy / kteruz mame wfychny chodyty / chtyeme ly spaffeny byty
- ¶ **D**ruhe morze gest mrtwe / a znamenawa fye peklo **N**ebo czloz koly tam weynde to vmrzye wyecznie / a zywota wyeczsz newzrzy toczyz bozye twarzy / gesto gest tyeze czyffycz pekelných muk / **W** tom morzy f. **C**liment myel swoy zywot f welyku kazny **N**ebo ktoz fye bogy boha / ten neyde do pekla ale waruge fye hrzyecha / rozpomynage fye kto gest tam kral kterzy pokorny ktera kaznye
- ¶ **T**rzetye morze mozazne gesto Salom• **přetrženo rubrikou** byeffye vczynyl gednu kropadlnyty / aby knyzeze ducze do chramu vmywaly fye a wzhledly fye w ta zrcadla **původně zczadla, r nadepsáno stejnou rukou** / gesto nad nym byechu **S**krze to morze znamenawa fye zpowyed / w nyz gest myel zywot swaty **C**limēt? **A** ptoz chtyeme ly take dogyty do chramu nebefkeho / muffyme fye tak omyty w tom morzy swatu zpowyedy / a wzezrzyety fye w zrcadla przykladuo fwatych
- ¶ **C**zwtre morze gest krzyftalowe **O** nyemz pwy f. Ian w taynty ze od bozye ftolyce gdyefye morzye podobne krzyftalowy **169ra** to morze znamenawa fwatych chwalu kteraz gest hlubfy nez rozum dofahnuty muoz **N**eb ma wyeczze krapy toczyz radofty / gychz yzadny nemoze pocztyfy gedno sam buoh w tom take morzy f. **C**liment? myel swoy zywot v welykey zadofty / do ktereoz gest doffel dnefny den fkrze swoy swaty zywot / kteryz gest myel na tomto swyetye **N**ebo gehu swaty zywot vkazugy dywowe kterez gest on czynyl **A** gehu draha smrt **I**akoz fye czte o nem ze po swatem petru byl papezem w rzyme **A** byefye obratil na wyeru pany **T**heodoru zenu gednu rodyce czyeffarzowa **T**ehdy ten pan **S**imi? welykym horzem wnyde do koftela po swyey zenye / chtie zwyedyty czlo ona tam chtye a pocz gde **A** kdiz f. **K**liment lydy pozehna a pochwaly wesken lyd hořpodyna hned ten pan **S**imi? ořlnu y ohlefe wzrzewfy to **T**heodora gehu zena vkaza f. klimentu **A** hned f. **K**liment? boha zan popyy y by hned zdaw a pokrzly fye f mnohymy gynymy

A kdiz to vvrze gedno knyzeze rzymfke / wzka za tyefarzowy po liftech ze f• **K**limēt mnoho lyda na wyeru obratyl **A**n gemu odpowiede aby gey gal a za morze na oftraw wfadyl / aby tam hladem vmrzl **T**ehdy ten pan naplnyw lody ztrawy y kaza gey wywefty za morze a mnoho zakowftwo za nym **A** kdiz f• klyment z wody wyffede wycze nez dwa czyfycz krzeftanuo naleze na tom oftrawye gefto take byly wyzazeny p bozyc gmye **A** ty wzrzewfe f• klymēta welyku radofty poczechu plakaty **A** on gim wecze ne p me zafluzenye pofflal mye k wam hoſpodin / ale abych byl vczafTEN wafeho dobreho **A** kdiz od nych zwyedye / ze za feft myl wodu fobye noffyechu na pleczy wecze gym po pfime wfechny hoſpodyna ihu• xpa• aby fwym zpowyedlnykō ſtudnyty otewrzl na tomto myeſtye **A** po pfywfye y fem y tam hledyeffye **169rb** wzrze beranka ſtogycz / genz p̄w nohu ſtudnyty gemu vkazowaffye **A**n tomu vrozumyew gyde k tomu myeſtu y pokopa / ynhed fye zgewy czyſta ſtudnytye **A** kdiz to zwyedyechu w gynych zemyech / gechu k nemu a gednoho dne przygyede gych pyet ſet a pokrſtychu fye / a modly zkazywfye po wfem kragy / a fedm ſet koſteluo poſtawychu

¶ **P**o trzech letech vſlyſav to tyeffarz gednoho wewodu tam poſla aby wfechny zhubyl / **T**en wewoda wzrzew ano wfechny gdu weſſele na ſmrt nechaw wfech gal f• **C**limēta **A** przywazaw gemu zeleznu kotw na hrdlo y kaza gey vwrty do morze **T**ehdy **C**ornelius a **P**hebo gehu wczenykowe a wfechny poczechu boha pſyty aby gym raczyl tyelo f• **C**lymenta vkazaty **Y**nhed fye morze rozſtupy za trſy myle / any wfedſye do morze ſucheho / nalezechu **le nadepsáno stejnou rukou** koſtelyk mramorowy angellkyma rukama vczynenyg a w nem tielo f• **C**lymēta byeffye a **A**ngele nedachu nykam ſwateho tyela dyety / **N**a kazde leto w gehu den morze fye za trſy myle rozſtupowaffye / a mnoho lydy przychodyeffye / ale gyz p hrzyechy lydſfke to wfē geft zahynulo **G**edna zena byla przyſla fwym ſynem **A**n tu vſnul y zapomenula gehu tu maty **A** zatyem fye morze ſtupilo a feſlo **A**na zpomenuwfy na ſyna byehala placzyty po brzehu zda by gey kte wzrzela tyelo na brzeſye wywrzene **A** tak po roce przygyde a modly fye f• **C**limētu **A** ynhed ozrzewffy fye uzrze ſyna na temz myeſtye ſpyecze / na kteremz gehu byeffye odeſſla przykoczywfy y vbudy gey przed lydmy y pogye gey ſ fobu domuo **A** kdiz gehu otaza kdez byl ſynu **O**n wecze wfak fem gedynu nocz ſpal v ſwateho klymēta an mye chowal a nedal my vtonuty **A** tak zgewena geft ſwatoſt gehu zywota kterak geft trpyel p buoh a ktere geft dywy czynyl pſmy gehu **169va** by nas zbawyl wfeho zleho a dowedl nas do kralowſt• nebelkeho ⁜

Katherine na marginu mladší rukou: **S. Katarzyny**

Mvlier amicta ſole ꝑ luna ſub pedibus ei• ꝑ in capite eius corona duodecim ſtella• **latinský text**
přetržen rubrikou

Tato flowa pife f• **I**an **E**wang^{ta} **W** taynyty a rzka • **W**ydiel fem dyewku odyenu ſlunczem • a myeffyecz pod gegyema nohama • a na gegie hlawy koruna byeffye ze dwanafty hwyezd

¶ **W** tyech ſlowiech f• **I**an wkazugye **I**aky ſtaw myela f• katerzyna • gaky dom gake rucho • gaky wyenez

¶ **P**rwe vkazuje gegie staw dyewczy **A** blaze gemu ktoz ten staw zwoly fobye **N**eb geft to naylepſy staw / **N**ebo geft troy staw na ſwyetye

¶ **P**rwy hrzyefnych / a ten geft zly

¶ **D**ruhy kagytych lydy · a ten geft dobry

¶ **T**rzety czyſty beze wflech hrzyechuo a ten geft staw naylepſy · **W** tom stawye byla ſ• **K**aterzyna

¶ **D**ruhe vkazuje duom gegye · ze wydyel gy w nebeſſyech **B**laze tomu ktoz ma duom na neby **N**eb acz geft ona byla tyelem na zemy · wfak geft byla myſly na neby / **W**yduczy ze ptak geft dotud bezpečen · dokud geft na powyetrſſy **A** gawk na zemy ſlety · tak popaden bude **A** to geft ten dobryg duom a bezpeczny na neby · gehoz my na ſſwyetye nemozem myety

¶ **T**rzetye vkazugye rucho gegye a rzka / byefye ſlunczem odyena / ꝑtoz ſye nebogy zymy pekelney

¶ **C**zwrtwe wyꝑwgye gegie wyenecz **A** rzka / myela korunu ze dwanaſty hwyezd · toczyz dwanazte radoſty nebeſſkych · gako gyny ſſwaty

¶ **P**rwa radoſt geft / ze angele gy noſſye do nebes

¶ **D**ruha ze ſye nebogy ſwyeczſkeho hubenſtwye

¶ **T**rzety ze koruny neztraty

¶ **C**zwrtwa wyducz nad neprzately wyczefſtwye

¶ **P**ata ze gfu zbaweny muky pekelne

¶ **S**eſta ze ſu wzdaleny od hrzyefnych

¶ **S**edma ze wyeczſ neztraty kralowſt• nebeſ•

¶ **O**ſſima radoſt / ze wydye nebeſſky przyebytek

¶ **D**ewata ze magy towarzyſtwo ſſwate

¶ **D**eſſata od tyela a od duſye a oſſlaweny

¶ **G**edenazta ze wydye bozye **169vb** czeleſenſtwye

¶ **D**wanazta ze gfu gyſty ze wyeczſ bozye myloſty neztraty

¶ **O** prwem znamenayte · ze tato ſwata dyewka troy wyecz myela w ſwem ſwatem ſtawye · toczyz mudroſt · ſylu · a czyſtotu

¶ **P**rwe myela geft mudroſt **I**akoz ſye czte o nye · ze byla welmy vczena · a doſpyela w hadany · ze przehadala tyeſſarze a padeſſat myſtruo **O** tom ſye czte · **K**dyz tyeſſarz **M**axenci? byefye ſwolal do **A**llexandrye chude y bohate · a wfem ſye kazal modlam klanyety · a krzeſtany kaza welmy muczyty **T**ehdy ſ• katerzyna byefye w oſmynazty letech · wſlyſawſy pyeſſny przed modlamy a rzwane ſkota · poſſla tam poſſla · czſo by to bylo **A** kdyz gye poſſel powyedye · ze krzeſtany hubye · pozehnaſy ſye ſwatim krzyzem · **H**ned tam gyde a mnohe krzeſtany wzrze · odwraczygytye ſye na pohanku wyeru **S**welyku zaloſty gyde przed tyeſſarze porokugyty gemu a rzkuty ꝑcz ſye dyablom klanyes · a krzeſtany hubys · a doſſwyedczy gemu ze wſychny modly gehu gfu dyably pekelnny

¶ **T**yeſſarz podywyw ſye gegye mudroſty · nyczs gye nevmye odpowedyety **I**kaza gie w ſſwey ſyeny *původně ſynye, koncové e podtečkováno, náležitě e nadepsáno stejnou rukou* ſtraznim chowaty **P**otom wecze gye **D**rzewe ſem ſlyſal tw mudroſt **A** dywyl ſem ſye twey krafy **A**le ꝑ obyety zydownke · a muky krzeſtanyke · nemohl ſem tve rzeczy rozumyety · **P**owyez my nayprwe ktera gſſy **A** czy gſy **A** odkud gſſy **A** ona wecze ga ſem katerzyna dſſera krale koſtowa

Agak fem koly k drahemu ruchu przyrozena · a mudroſty vczena · wfak fem to wſe p buoh opuſtyla · a ihu• xpu• fem fye poruczyla **N**eb geſt on p̄wy ſyn bozy **A** gyneho boha nenie **A** tyeffarż wecze **G**eſt ly to tak tehda weſſken ſwyet bludy · **W**zrzew ze gye nemoz zadnu rzeczy oſtaty **P**oſſla po myſtry · ſlybuge gye welmye darowaty **A** tak przybra fye padeffat myſtruo welmy vczenych · y tazachu czſo **170ra** geſt to tyeffarży noweho zes nas tak mnoho ſwolal · **T**yeffarż wecze **M**am tu gednu dyewku welmye mudru · to doſſwyedczugye by naſſy bohowe byly czrte a p̄wy by byl prawy buoh ihu• xps• gehoz ſſu zide vmuczylы **W** **I**eruzalemie **p̄vodně Jeruſafalemie, ſa** podtečkováno · przehadate ly gy a ſ tey rzeczy ſwedete · ſ welyku czſty a z dary fye domuo wratyte / **T**ehdy geden z tych myſtruo wecze **O** mily tyeffarży ktot dal tu radu · zes p̄ gednu dyewku tak mnoho mudrczuo ſwolal · ano nas naymenſy by gy przehadal · kaz gy tyeffarży przyweſty · at zwye zet geſt nykdy mudrzejſych miſtruo newydala · **A** kdyz to ſ• katerzyna · zwyedye yhned fye bohu poruczy **A** hned angel k nye przyſtupy · a gye potwrdy a rzka · wfychny myſtry przehadas · a na wyeru krzeſtanſku obratys **A** kdyz gy przywedechu · ona tyeffarżowy wecze · kterak tyeffarży czynys zes p̄tyw gedne dyewcze padeffat myſtruo ſebral **A** ge ſlybuges darowaty · a mnye welyf fye ſ nymy darmo hadaty **A**le ga na to netbam · nebo geſt ihu• xps• ma wyečna odplata **A** kdyz myſtrowe poczechu mnoho p̄ty bohu mluwyty · ana gym ke wſemu mudrze odpowyeda · **W**zaſſye fye · podywychu fye wſechny myſtrowe · a newyedyechu czſo rzety · a gako nyemy ſtachu **T**ehdy tyeffarż welykymy hnyewy · pocze gim laty a rzka **T**o ly waſſye vczenye · ze was gedna dyewka przehada / **I**le geden z nych odpowyedye a rzka · **W**yez to tyeffarży · zet zadny nemoze tey dyewcze oſtaty · **N**ebo z nye duch ſ• mluwy p̄tyw nyemuz my odpowiedaty nevmyme p̄toz newkazeff ly nam lepſye wyery · wfychnit fye na krzeſtanſku wyeru obratyme · **I** tyefarż fye rozhnyewaw · kaza ty wſechny myſtry vpalyty **A** kdyz wolachu myſtrowe · kterak bude naſſym duſſem · any gſſime nepokrzſzczeny **S**wata katerzyna gych potwrdy · a wyerze nawczy rzkuty **N**eboyte fye · budete v waſſye krwy pokrſſzczeny **A** kdyz gye w ohen vmetachu · **170rb** wfychny duſſe puſtychu **A** gych tyela y wlaſſuo y rucha nycz ohen newrazy · any vſkody **T**ehdy tyefarż kaza dyewku w zalarz wfadyty · a dwanaſt dny hľadem muczyty **A** ſam gedo do gyne wlaſty **T**ehdy kralowa ſ knyezetem porphyryem · w noczy gyde do zalarze **A** tu wzrzechu ſwyetloſt nebeſſku a **A**ngely ſwate **T**u ſ• **K**aterzyna pocze gim kazaty **A** oba hned na wyeru obraty **P**orphyrius ſ kralow a ſ ſwym rytyerſtwem wyeru przygachu · a bohu fye poruczychu ¶ **D**ruhe myela geſt ſylnoſt · kteruz geſt wſechny hruozy a muky przemohla **A** tu ſylu geſt vkazala · **K**dyz geſt bogowala gako owcze ſ wlkem **M**axenciem tyeffarżem **I**ako **G**ydita geſto krale **O**loſ' na zabyla / **I**akoz fye czte · **K**dyz fye tyeffarż wraty · kaza wyweſty ſ• kate• **p̄trženo rubrikou** z **Z**alarze · y wecze gye **R**azyt czſty me bohy · a budes ma druha kralowa · a poſtawim twoy obraz p̄trzed myeſta · aby fye gemu wfychny klanyely · myeſto boha ſ• kate^a wecze · **N**emluw toho kraly · hrzyecht geſt to mluwyty **N**ebot fem ga chot ihu• xpowa• **O**d gehoz myloſty · any twe ſlyby · any muky · any zbozye · moz mne odwratyty **T**ehdy tyeffarż kaza gy p̄trzed mieſta nahu powieſſyty · a klykamy zeleznimy draty · a potom do zalarze weſty · **T**o fye ſta gegye prwny boy **A** kdyz byeſye w zalarzy ze myegyefye opyet byty · dewyēt **podtečkováno** dny **podtečkováno** dwanaſte dny

bez pokrmu · ty dny holubek z nebes gy krmyeffye · a potom sam kral nebesky stupyl k nye y wecze · **M**a myla dffy poznay fweho stworzytele · a bud vřtavycna · nebot ga budu ř tebu **T**ehdy **T**yefarz kaza gy przed fye weřty z zalarzye a wrzrew gy kraffy nez drzewe y mnyeffye by gy kto krmyl w zalarzy **170va** · y kaza ťrazne zhubyty a ř **K**ate^a wecze lydet ř mne nekrmyly **A**le řin bozy gezus criftus **I** tyefarz k nye · wecze **R**ozmyřl fye draha panno · zet tebe nechty za řluzebnyty myety · ale za řw kralownu **I** ona wecze **I** czřo my radys · kterebo bych ze dw myłowaty myela · mocznego · wyeczneho · kraffneho · czy nemocznego · řmrtdlnego · a neřlyczneho / **I**le tyeffarz rozhnyewaw ře y wecze · **Z**wol řobye z tuto dw gedno · aneb fye modl bohuom · a budes zywa · aneb budes hrozne muky trpyety **I** ona wecze vmyřl řobye kterež chtyes muky · tyt chty rada ř meho chotye trpyety · a chty gemu řwe tyelo · a řřw krew obyetowaty **T**ehdy tyeffarz kaza čtyrzy kola przyřpyty · a w ty nozuo · a brzyteřw · ořtrych nabyty · aby gy na kuffy rozřezaly · a gine krzyeffany gim řtrařly **T**ehdy ř **k**ater• **přetrřeno rubrikou** pořřy boha aby gy tey muky zbawyl · a řřw mocz vřkazař **H**ned angel hromem · ta kola zetrřfye · a čtyrzy tyřřycz lyda pohanuo zaby · **A** kralewna na to řhory hledařfye · a řbychfy doluo y pocze tyeffarzewy porokowaty z takey vřrutnořty · **I**le tyefarz wecze **T**akeř ty fye gyz po gegye czarzyech obratyla · y ona wecze · **W**yerzym ga v boha w gezu crifta / **I** kaza gy welmy muczyty · a přřfyy gegye potom wytrhaty · a řwata kate^{na} gye potwrdyowalařy řzkucz · neboy fye myla kralewno · neb dnes za tento zywot · da tobye kral nebeskyg · zywot wyeczny · toczyř kralo• **přetrřeno rubrikou** nebeske **přetrřeno rubrikou** **A** tyefarz kaza gy za myeřto wyweřty · a hlaw gye řtyety **A** porphyri? gegye telo řchowa · **N**azayřfye pocze tyeffarz ptaty · kto gegye tyelo řchowal **I** kaza rytyerze zgymaty / **W**rzrew to porphyri? zwola a řzka · **I**at řem tyeffarzewy řluzebnyczy **přuvodně řluzebnykczy,** **k** **podteřkováno** řchowal · **N**eb řem wyeru krzeřtanřku przygal **T**ehda **170vb** tyeffarz zwola a řzka **B**yeda mnye tot gyz porphyrius **G**enz byl muog gedny řtraze a pyeřtun · y ma vtyecha · ten geřt take přzeřřen a okřaman **T**ehdy onyech dwye řtyerzuow zwola a řzkucze · **M**y řime take krzeřtane a ř ihu• xpa• hotowy řime na řřmrt gyty **I** tyefarz ty wřechny ř porphyryem kaza řtynaty **A** wratyw fye k ř **k**ater• y wecze **N**ebo fye modl bohuom al **podteřkováno** anebo hlaw ztratys **I** ona wecze czřoz koly chtyes vczyn **H**otowat řem trpyety ř buoh **I** tyefarz kaza gy řtyety **A** kdyz gy wywedechu na pořřw **O**na zdwyřfyy řwoge rucze · y pocze fye bohu modlyty a řzkuty · **O** myly ihuxe• boze muog · nadyegye a řpařfenye wřeř wyernych · chwalo czyřtych řřym tve ř mylořty · ktoz koly me vmuczenie budu pamatowaty · a w řwe nuzy budu mne potřřebowaty · racz ge vřřlyřety a ode wřeho zřeho ge zbawyty

¶ **D**ywna mylořt ř **k**aterzyny · ze wyduczyy mecz nad řřw hlaw · **W**řak o nas peczy myela · a za nas boha řřyla · **H**ned przygyde hlas z nebes a řzka **P**od ma zmyřela · nebt řu nebeřřa otewřzyena · a tyem wřem ktoz budu tve pomoczy zadaty · a tve gmye nazyewaty · chty gye we wřem vřřlyřety / a ze wřye nuze gye wyřpyty · **A** hned gye řtyechu gegie ř hlawu / **H**ledayte te fyly · gakt geřt ta řylnye ř buoh bogowala **A** kdyz gegye hlaw řtyechu · z gyegyebo tyela mleko potecze myeřto krwe · na znamenye gegie czyřtoty velyke · w nyez geřt řtala az do řmrtyy **A** gegye chot ihu• xps• · nad gine řwate pocřřtyř gye v pyety wyecznych · nyektere czynyl mylořty · gednym řwatym gako nawřczyeweny ř **I**ana ewan^{te} **O**ley řwaty byl · z hrobu ř **M**ikulafye **M**leko teklo z řgye ř **P**awla **An****171ra**gele vczynychu pochowane ř **K**lymentu **H**las ř **M**argrety byl vřřlyřan

z nebes **A** ty wfeczny wyety byly na f• katerzynye **N**eb kdyz gefť byla w zalarzy f• kate^a / tehdy gy fam buoh nawfczyewyl a potwrdyl **A** potom kdyz fye modlyla byla · z nebes wflyffana **A** kdyz gye hlaw ftyely / mleko z gegye fygye teklo **T**ehdy angele wzemfy gegie tyelo · y nelly na horu **S**ynay **O**tdad wycze nez dwadtyety noczlehuo **A** tu czfnye pochowana **A** tu z gegye hrobu tecze oley · gefť wfeczny nemoczne vzdawgye · **C**zte fye ze gedē knyecz fel na tu horu **S**ynay a tu **S**edm let f• kate^{nie} fluzyl **A** pfyl by gemu poprzala nyeczffo fweho fwateho tyela **H**ned ona ztaze fw f• ruku y poda gemu gednoho czlanku **A**n ten dar wzem · weffele fye do fweho dyekanftwye wraty **A** przygechu gey f welyku radofty pfmy take myleho boha · at nam raczy daty hrzyechom odpuczenye **A** potom kralo• **přetrženo rubrikou** nebef• **přetrženo rubrikou** **W**elikat gefť pomocznitye f• kate^a **přetrženo rubrikou** z nuze wyřwgie · z nemoty vzdawge · od pekelných muk zdalugye · **P**oruczme fye gegye f• mylofty · a vczfťyemy gy dnefny den · at by ona raczyla za ny orodowaty · przed fwym milim chotem ihuxem• at nam da kralowft• **přetrženo rubrikou** neb• **přetrženo rubrikou**

de scto• Andrea x na marginu mladší rukou: S. Andrzeia

Vestygia illius secutus est pes meus viam eius custodiui et non declinaui ab ea **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa pyfye f• **I**ob a rzka **S**lepiege gehu nalledowala gefť noha ma / czefty **e** **nadepsáno stejnou rukou** gehu ftrzyehl fsem a nellytupyl fem f nye **H**ospodyn powolaw f• **P**etra a f• **O**ndrzegye rzekl gyma **P**odta za mnu **C**htye aby ona flla za nym netolyk chodem tyelefnym ale podobenfťwym obrany **T**o przykazanye f• **O**ndrzey pokornye gefť naplnyl · **A** ptoz gefť mohl dobrze rzety tato flowa a rzka **S**lepyegye gehu x

¶ **W** tych flowyech mozem znamenaty cztyeru wyecz **podtečkováno** czefťu / po kterež gefť fyn bozy chodyl po kterež my mame take gity chtyeme ly fpasseny byty **A** po ktere take **171rb** f• **O**ndrzey chodyl

¶ **P**rwa tyefta byla f nebes w tyelo f• **K**ralewny a ta byla tyefta pokorna **O** zayfte welyka byla by **nadepsáno stejnou rukou** pokora ktyz by ktery kral fwlekl fwe rucho febe drahe / a oblekl fye v myech **A** to gefť vczynyl ihus• xps• kral nebefky gffa moczny buoh **W**ffak fwe bozftwye przykryl nalfym tyelefenftwym / y vczynil fye z krale fluha lydffky

¶ **D**ruha tyefta byla z tyela matky bozye fwatey marzye / na tēto ffwyēt · kdyz fye gefť narodyl w obecznem domu / ze hospody nemohl myety **A** ta tyefta byla chudoby **I**akoz gefť fam buoh powyedił o ffwey chudoby a rzka / zwyerzata a ptaty magy fwa hniezda / a fyn bozy nema kte hlawy fkryty

¶ **T**rzety tyefta byla odtud az na fwatyg krzyz przeł mnohe truchlofty a ta byla bolefty a muczenye **K**dyz gehu hlawa byla trnym korunowana / a vfta zluczy naplnyena **O**czy flzy a placze / fygye a twarz vbita / rucze a nohy pbytye **T**ak od pat az do wrchu nebylo zdraweho myefta na nem

¶ **C**zwrtta tyefta byla ff krzyze do pekla / odkadz adama a gyne oczfye fwate wywedł / **A** ta tyefta bylo myloftywa **A** zagylfe welyka by myloft byla / **K**dyz by kto trpył rany za ffweho przyetele

A wyczysly by myloft byla byla by zan trpyel fmrt **A**lle naywyczysly by myloft byla / a nelychana / by kto trpyel za neprzyetele **A** to gefł fyn bozy vczynil **T**ot gflu flepiegye bozy a tyeche gefł naffledowal f• **O**ndrzey **A** nayprwe czeftu pokornu **I**akoz o nem zpiewame dnefny den a rzkuje **M**uz tento mezy lydmy naypokornyeffly fye zgewyl **A** nenie to dyw neb fye dobrze byl nawczył tey lekcii gefłto gim fyn bozy kazal a rzka **W**czte fye ode mne zet glem tychy a pokorny frdczem **O**piet naffledowal **171va** gefłto hořpodyna po czeftye chudoby ze wfęchno czfoz miel p buoh opuřlył **I**akoz fye czte **K**diz gehu fin bozy zawolal **H**ned wfęho nechaw y flęł za nim **A**neb flyřal byfe od hořpodyna genz gye vcziefe a rzka ktoz wfęho neopuřlył p mne / ten nemoze byty muog vczędlnik **O**piet gefłto gehu naffledowal po czeftye mylořtywey **I**akoz fye czte o nem **z**e byl welyme mylořtywy **A** tu milořł gefłto vkazal na f• **M**atyegy **N**ebo kdiz f• **M**athey w gednom mieřtye menę v **B**urgūdii kazal fye / tu gey bychu a gechu a nechtyechu gehu pořlluchaty y wylupichu gemu oczy / a řwazawfye gey w zalarz wfładychu / a chtyechu gey zahubyty **H**ned fye zgewy angel f• **O**ndrzey a kaza gemu gyczy do **B**urgūdii k fwatemu **M**atyey **A** kdyz f• **O**ndrzey wecze newyem tyeřly **A**ngel wecze gdy k morzy / kteruz lody prwny vřzrys wfłada gedyz do burgūdye / řwatyg **O**ndrzey vczynyw to gyde do toho mieřta bozym powolenim **A** řłed do zalarze k fwatemu **M**athey / pocze nad nim plakaty a přlyty zan boha **H**ned fye nawraty zrak fwatemu **M**athey p přbu fwateho **O**ndrzege **A** fwaty mathey vtecze z zalarze / **R**ozhnyewawfye fye mieřcene / ze f• **M**atyey vtekl / gechu f• **O**ndrzege **A** wlaczychu gey konmy po vlyczęch **A** kdyz z neho welmye krew teczyeffly pocze za nie boha přlyty / a wfyczkny řw modlytw na wyeru obraty **A** czřo gefłto vczynilo gedno milořł ze gefłto za řłwe neprzately boha přlył • **O** gehu fye milořly wyecze czte kdyz cztřrzydyety pohanow plawyeffly fye k fwatemu **O**ndrzege po morzy / chtyetye wyeru krzeřtanřku przygiety **T**ehdy dyabel morze zburzy / ze ty wfęchny ztonuchu **A** kdyz gych tyela morze na brzeř **171vb** wymeta **T**ehdy przynęfechu gye przed řwateho **O**ndrzege **A**n gie wfęchny z mřtwyeh wzkrzyeffly **I**ony wfęchno powyediechu czřfo fye gym na morzy przyhodilo **A** tak f• **O**ndrzey chodył gefłto po czeftye mylořly **O**piet gefłto naffledowal boha po czeftye vmuczeny **I**akoz fye czte **K**diz przyřł do gedne zemie **A**chaye tu gefłto kořteluo nařławiel / a modly zkazil **A** gednoho kniezete menę **E**geas zemy na wyeru obratyl **W**řlyřaw to **E**geas pocze f• **O**ndrzege mnohymy nuzemy nutyty k modlam **S**watyg **O**ndrzey odpowiedie **V**ymilřłoby keřet fye zdagy na řwetye muky **N**ebo czymz budu myety wyeczly muky / tyem budu wzacznyeyřly kraly nebeřlkemu **A** hned gey kaza řwazaty a dwadyety lydęm gey byty **A** potom gey kaza na pořw weřly **A** kdiz gey na krzyz wedyechu řbyzechu řlye lide a rzkuje **N**ewynna gehu krew bude přlyta **S**waty **O**ndrzey pocze gych přlyty / aby gehu muczeny neprzekazely **A** wřzew krzyz pozdrawy gehu a rzka / **Z**draw myly krzyzy genz řy bozym tyelem pořřwyetyen / gehoz řem dawno zadal przygyety **A** mylowal řem tye řnaznye **A** to rzka řwlecze rucho ř řebe y da muczennykom **A** tak gey na krzyzy powyeffychu na nyemz řłogye zyw dwadyety tyřřycz lydu na wieru obraty **I**poczechu lyde hrozyty **E**geařłowy a rzkuje nemyelřł toho muzye czřłneho a fwateho tak neczřłnye muczyty **T**ehdy **E**geas przyřłed chtyeffly řnyty ř krzyze fwateho **O**ndrzege **Y** f• **O**ndrzeg wecze pczs przyřłed **E**geařły hłedalřly ly mylořly od boha myle / budeřly gy miety pakli deř

aby mie fnial f krzyze wiez to zet ga f krzyze zyw neřtupim **N**ebo gyz wyzy krale řweho an mne czaka **A** kdiz gye ch **172ra** chtyechu rozwarzaty nykakez k nemu przygyty nemozyechu **T**ehdy f• **O**ndrzey vzrzew ze gey chtye řnyty f krzyze / tuto modlitwu vczyny a rzka **N**epzrupřczy mne hořpodyne zywa řnyety f krzyze nebo geřt gyz czas aby poruczyl tyelo me zemy **N**eb řem tak mnoho řczoval gyz bych toho rad prazden **podtrřeno tuřkou** a zbawen **A** gakz to wecze **H**ned bleřk przyřel z nebes a obklyty gey ze gehu zadny nemoze wydyety **A** w tey řwyetlořty duřly puřty **T**ehdy maximilla zena **E**geařowa wzye gehu řwate tyelo a czřtne gye pochowa **A** tak geřt nařledowal boha po czeryte vmuczeny po nyez geřt dořel kralowřt• nebeř• řřmy **řtrřeno rubrikou** gehu **řtrřeno rubrikou** at **řtrřeno rubrikou** nař **řtrřeno rubrikou** ˆ

Barbare ste• na marginu mladři rukou: **S. Barbary**

Adiuuabit eam řs wltu řuo ˆ latinský text řtrřen rubrikou

Tato řlowa řife f• **D**auid vzrzew welyku miłořt bozy na řwatey **B**arborze / ze ma byty welika pomocznycze we wřech boleřtech y w nemoczyech y wecze tato řlowa a rzka **S**pomozy gye hořpodyne řwym oblyczegē

¶ **W** tiech řlowiech mame znamenaty dwoy wyecz

¶ **P**rwe řcz gie pomohl

¶ **D**ruhe kterak gye pomohl

¶ **O** prwem mame znamenaty ze gye buoh pomohl ř troy wyecz toczyz ř gegye czyřtotu a ř gegie nabozenřtwe / nebo ř wyeru / a ř wtrpeny

¶ **P**rwe pomohl gye ř gegye czyřtotu / neb geřt myela czyřtotu dwogy na czele y na duřly

Tyeleřtna **podtrřeno tuřkou** czyřtota przyrownawa řye k lylyū / nebo liliowy kwiet ma trřly lyřtky / takez czyřtota ma byty wřty tyelem a oczyma

¶ **D**ruha czyřtota przyrownawa řye k angelowy / kteryz pořlkwrny nemagy na řřwey myřly

¶ **D**ruhe pomohl gye ř gegie nabořnu wyeru **I**akoz řye czte o nye / **Z**e geřt byla dřly gednoho knyezetu pohaniķeho gemuz dyechu **D**yařcorus **T**en ř gegie weliku krařu / vczyny gye wyezy

wyřfoku a w te gy zatworzy / aby gye yzadny newydyel / any kto f ny mlu **172rb**wyl • **A** ktyz na tey wyezy przebywale duch f• w ny zawyta / a zazzye gy buoh řřw mylořty / ze pocze drzety wyeru krzeřtanřku / **W**řlyřaw otecz ze mnoha knyezetata gegye krařu řnubychu otecz gegie otaza gye

A rzka chtyel ly za muz **I**ona wecze nechty za toho yzadneho **I**řřly otecz aby gye kazal vczynyty řyen przed dwerzmy w nyez by řřye vmywala / hned to kaza vczynyty / **A** rozkazaw dwye oknye wdyelaty / gede do dalekey wlařty po tyeřřarowye pořřeřřty **T**ehdy f• **B**arbora řředly ř wyeze /

kaza dyelnykō aby vczynyly trřly okna **A** kdyz gegie otecz řye wraty / a vzrre trzy okna rozhnewa řye a kaza zgymaty wřychny dyelnyky **I**ony weczechu / twa dřly tak nam **K**azala vczynyty **L**le on

otaza f• **B**arbory řcz to kazala vczynyty ana wecze we ymie oczře a řyna a f• **D**ucha na czeryte řwatey troyty **T**u geřt vřkazala řw wyeru k hořpodynu

¶ **T**rzetye gye pomohl p gegye vtrpenye / ze gefť w zyny chodyla a wzdy fye poftyła / a we dne y w noty na modlytwach lezala / a wzdy bozye gmye chwalila

¶ **O** druhē mame znamenaty kterak gye kral nebesky pomohl **C**zte fye o tom **Z**e kdyz gy otec vzrze ana drzy wyeru krzeťanku / wzem mecz y chtyefye gy zabyty / hned fye zed rozftupy ana vtecze ſkrze tu zed / a otec tu ofta a gye newzrze **A** fwata barbora byeze na gednu horu a otec pohna za ny **I**otaza gednoho paftuchy a rzka wydyel ly s kteru dyewku byezyecze **A**n zly paftucha wecze tam cot byezy na onuno horu **H**ned bozim przepuſczenim wſſechen dobytek owcze a kozy obratychu ſfye w kobyłky y rozletyechu fye po lukach **T**ehdy **D**yofcorus gegye otecz nalez gy wede gy domuo y kaza gy metlamy byty **172va** a ſam gy pocze za wrch wlatyty **A**tey noczy w zalarz gy kaza wfadyty **A**nazaytrſfye kaza gy wefty przed tyeffarze Martyana **A**n vzrzew gegye kraffu lyſſa o nye **A**kdiz gie nemoze przemluwyty wecze gye modl fye a klanyeg fye naſſym bohom **A**na wecze **K**laniem fye ihu• xpu• donidz ſem zywa **T**ehdy tyeffarz kaza gy obnazyty / a gegye tyelo klefczemy trhaty / az z ny welymie krew plowyeffye **I**kaza gy w zalarz wfadyty **T**ey noczy ſfye gye buoh zgewy / gye poſſylugye / a wzdrawy gy **R**ano gy z zalarze wywedechu / ana kraffy nezly drzewe **O**piet tyeffarz kaza gy muczyty / kamenye rozzene na gegye tyelo kaza fypaty / a kladywē gegye hlaw kaza byty / a kaza gegie prſſy wyerzaty **A**nahu po wfem myefftu wodyty **A**hned angel z nebes pryneſſe gye kraffny plaſſcz zlattohlawy / y przykry gegye tyelo **A**kdyz to tyeffarz vzrze kaza gy wefty k uoczfy a rzka kaz fw dfferu / **T**ehdy otecz przygew gy mluwy gye aby fye bohom modlyla **I**chtyeffye gy bezdyeky za muz daty **A**na tey noczy pfy hoſpodyna ze by plna wrzeduo a neſtowycz **A**kdyz by nazaytrſfye wzrzew gy otecz plnu neſtowycz / rozhniewaw fye wywede gy na gednu horu / **A**tu gye ſam otecz ſta hlaw **A**na kdyz dyeffye na popraw pfyefye boha rzkuty **M**oy mily choty ihu• xpe• p me vmuczenie racz my to daty / **K**toz tye budu nazyewaty a mey pomocy zadaty / racz · gye wfech neſtowicz zbawyty / a na tyele vzdrawyty **A**potom gim racz ſſw miloſť daty **A**kdyz gie otecz ſta hlaw fwatu y pogide ſ te hory / **H**ned gey hrom zaby a ſpaly az gehu gedno prach ofta **A**tak gye buoh pomohl **A**przygal do kralo• neb• **G**ehoz přetrženo rubrikou nam přetrženo rubrikou x

de scto• Nicolao na marginu mladſí rukou: **S. Nikolaia**

Ecce ſacdoſ• magnus qui in diebus fuiſ placuit deo x latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa piſe mudry **S**alom• a rzka **E**y tot gefť knyez welyky genz **172vb** w ſſwych dnech lybyl ſfye bohu **S**wata tyerkew matka naſſye dwoy wyecz nam vkazuge na ſwatem **M**ikulafy

¶ **P**rwe nazyewa gey welykym

¶ **D**ruhe pwy ze fye ſlybyl bohu donidz byl zyw

¶ **O**prwem mame znamenaty ze ſ• mykulas byl welyky rodem **I**akoz fye czte o nem **Z**powyedlnik bozy ſ• **M**ikulas ſlechetny rodem / ale ſlechetnieyſſy ſwymy czyny **N**eb gehu otecz y maty wyecz ſu w czyſtotye przebywaly po gehu narozeny **O**pyet gefť byl welyky nabozenſtwym **N**eb weſken zywot ſwoy wedl w nabozenſtwy a w ſwatoſty **O**pyet byl welyky duoſtogenſtwym neb gefť bil

Biskup / genz ma sŕwyetyty knyzezye a sŕwate krzymo a zehnaty lydy a rozhrzeŕowaty / **K** tomu vrzadu byl zwolen bohem

¶ **P**rwe toho dne gehoz ŕye narodyl / ŕam ŕtal v medenitý / **K**dyz gey myly w kupyely / a to vczynil na znamený ze miel byty welikeho doŕtogenŕtwe **O**piet byl weliky ze ŕamým bohen byl zwolen w to duoŕtogenŕtwe **I**akoz ŕye czte / **K**dyz w gednom mieŕtý gemuz dyechu munera byeŕŕye vmrzal byŕkup / ŕebraŕŕye mnoho zakowŕtwa chtýetye tomu mieŕtu byŕkupa zwolyty **I** byeŕe tu gedem byŕkup mezy nymý welikeho doŕtogenŕtwe / gehoz kazanie wŕechný drzyechu **A** kdyz ten kaza ŕye wŕem poŕtyty / a boha .pŕtyty aby raczył zgewyty / kto by byl hoden toho byŕkupŕtwe **T**ey noczy vŕlyŕa hlas z nebe a rzka **C**zekag v dwerzy koŕtelnych / a kteryzt zak nayprwe poyde rano k koŕtelu menem **M**ikulas toho **B**yŕkupem vczinte **T**o gynim zgewyw kaza ŕŕye gim modlyty / a ŕam pocze v drzwy koŕtelnych ŕtaty **G**ednoz ŕ• Mikulas k koŕtelu pogide lle ten byŕkup chopiw gey y wecze ŕtoy **I**ak tobye dyegy **A** on pokornie odpowidie Mikulas mnye diegy waŕŕye ŕwatoŕty ŕluzebnik **A**ny gey hned do koŕtela wedŕye **I**akz koly on nechtieŕe **173ra** ŕŕwyetychu gey na byŕkupŕtwe **A** .ptoz netolyko geŕt byl welyky duoŕtogenŕtwym ale y dywy rozlicznimý / nebo geŕt dywy mnohe czynil **I**akoz ŕye czte **K**dyz gedny marynerzy plawiechu ŕye po morzy wzrzewŕŕye ŕye v welykey burzy a w ŕtrachu a w ŕŕkodie zwolachu a rzkucze **S**waty **M**ikulafy bozy ŕŕluho geŕt ly to ŕwda cz ŕŕme o tobie ŕlychaly racz nam z teto nuze pomoczy **H**ned ŕye gim gedem podobny k nemu zgewy a rzka **T**ed ŕŕem geŕto ŕte mye wolaly neboyte ŕye gedte przed ŕŕye **A** hned burze przeŕta .pŕmy gehu at nas raczy vŕŕlyŕety x **O**piet czte ŕye ze gedem bohatty mieŕczenin .pŕyl ŕ• **M**ikulafŕye aby gemu v.ŕfil ŕyna v krale nebeŕŕkeho ŕlybuge gemu toho ŕyna obyetowaty a zlattu czyeŕŕy **A** tak ymie ŕyna y kaza zlattu czyeŕŕy vczynyty / a ta ŕye gemu ŕlyby / y kaza gynu vczynyty **A** kdyz ŕ ŕynem plawyeŕŕye ŕye na morzy k ŕwatemu mykulafŕy **I** kaza ŕynu aby gemu nabral wody z morze v prwny czefŕy **A** ŕŕyn ŕahagye wody y vpadne z lody do morze a wyeczs newynycze **T**ehdy otec z welyku zaloŕty przygyede k ŕŕwatemu mykulafŕy **A** przyŕed k oltarzy obietowa zlattu czefŕy / ana hned vpade ŕ uoltarze / gako by gy kto fwrhl / **nadepsáno stejnou rukou** **A**n gy wzdy opiet polozy na oltarz ana ŕŕebu wrzye .pŕzed koŕtela / az ŕye wŕychny podywychu **G**ednoz gehu ŕin pogide zdraw neŕŕa prwny czefŕy w ruku a .pwy otczy **I**akz ŕem v morzye vpadl tak mye ynhed ŕ• mykulas popadl / a do ŕŕye doby mye chowal **A** to otec vŕŕlyŕaw / weŕŕele obyetowa oby e czefŕy ŕ• mykulafŕy **A** .ptoz ze geŕt hoŕpodin ŕkrze nen tak mnoho dywo czynyl .ptoz ŕye dobrze dye **T**ot geŕt knyzez welyky

¶ **O** druhem mame znamenaty ze ŕedm dny bylo ŕkrzye niez ŕye geŕt ly byl bohu

¶ **P**rwny den byl ruczye pokanye / genz geŕt ŕ• mykulas czynil w dyetynŕtwy / nalleduge **173rb** ŕyna bozyeho narodyw ŕye w geŕlyczkach byl polozen na ŕŕenie **A** tak zamladu czynil pokanie nam na przyklad

¶ **D**ruhy den geŕt byl gehu welike vtrpenýe netolik na ŕtarofy / ale take zmladu ze ŕŕye wzdy poŕtyl w ŕtrzedu a v patek gŕŕa dyetatkem **A** czfoz dyegy tomu ŕtarzy / genz ŕye druzy y patka nepoŕtye y potka gye to naypoŕŕedy

¶ **T**rzety den byl czyŕtota prawa kteruz geŕt on drzal netolik na tyele / ale take na duŕŕy **A** .ptoz ŕlowe bozy przyetel

¶ **C**zwrtwy den byl pokora kteruz gefť ſwrchowanie miel **N**ebo troye wycz czwyeka ꝑmyenyge

¶ **P**rwe wyek **O** tō ꝑwy ſ• **P**awel a rzka **K**diz fem byl dietye czynyl fem gako dietye **A** kdyz fem muz nechal fem dyetinke wyety

¶ **D**ruhe duoftogenſtwye **I**akoz ꝑwy **S**alom• přetrženo rubrikou a rzka **C**zfty ꝑmienygy mrawy **I**akoz onen podczefy **P**haraonu zapomenul **I**ofepa / genz gemu fen na dobre obratyl

¶ **T**rzetye zbozye / gakozye **S**alom• **B**ohaty netba na chudobu **A**le ſ• mykulas fye neꝑmyenil **A**ny wyekem toczyz zamladu a na ſtarofczye drzal pokoru **A**ny doftogenſtwym ze byl byfkupem **A**ny ſbozye ze wždy drzal pokoru **P**oſluchal te lekcii **I**akoz pan buoh vczył a rzka **V**czte ſe ode mne zet fem tychyg a pokornyg

¶ **P**aty den byl nabozna modlytwa ze gffa zaczkem na kazdy den raniczko byezal k koſtelu a tu kleczal na modlytwach **A** kdyz chtyel vmrzyety naboznie rzekl ten zalm w tye fem hoſpodyne vřal **A** kdyz wecze w twogye rucze poruczyem ſwoy duch / pufty hned duſfy

¶ **S**efty den byl welyka myloſť **I**akoz ꝑwy ſ• **A**uguſtin **N**yczs neczyny czlowyeka bohu tak myleho gako myloſť / a dgablu od oka az do zleho wyꝑwgye **I**akoz gefť ſam ſ• **M**ikulas kazal a rzka **P**omahayte chudim **173va** nebot yzadne wiczry buoh neprzygyma tak miloſtywye gako almuznu **T**ake gefť ſam vkazal kdyz gemu otez a maty odemrzely welikeho zbozye **I** myſly aby to wſye obratyl na bozy chwalu **T**ehdy geden czlowyek gmyegyefſye trſfy dczery / a tyech myegyefſye **podtečkováno** pozywaty myſſefſye / a po gych fye hrzyechu obchodyty **A** kdyz to ſ• mykulas zwiedye vzaſſye fye **A** tey noczy kru zlatto anebo hrudu zlatto gemu oknem vwrzye do gehu domu / **A** ten chudy czlowyek wřaw rano / to zlatto naleze a bohu podyekowa / **A** prwny dſferu wyda **P**o malem czafſu opiet gemu tolikez zlatto wrzye **A**n to nalez y wecze / **B**ych wyedyel kdo my to zlatto dal chtyel bych gemu rad ſluzyty

¶ **T**rzetye ſ• mykulas przyſed wrze gemu zlatto **A**n hned wybyech wrze gey / a pozna ſ• Mikulaſſye / **P**ad k gehu noham podyekowa gemu **A**n gehu ꝑfy aby nan toho zadnemu nepowyedal **Z**agyſte byl gefť welmye myloſtywy / kdyz gefť chudim tak mnoho zlatto dawal

¶ **S**edmyg byl den wřawycznoſť w dobrych ſkutczyech do ſřwey ſmrty / ze gefť czefty bozye ſtryehel a neſřtupyl ſ nye ꝑtoz fye gefť lybil bohu / ze gey ſam buoh vczył gako ſweho przyetele / a poſřlal gemu **A**ngely aby gemu poſřluhowaly / przy gehu ſmrty / a gehu duſfy zle **podtečkováno** wzely ſř welyku radoſty do nebeſ• kralowſt• **A**by fye napřnylo ꝑrocřtwye **I**zayafſowo genz rzekl **H**ory a ſřkale budu zpyewaty bohu chwalu a wſe drzyewye bude pleſřaty ſpolu rukama **S**krzye hory znamenawagy fye horny angele / anebo ſwrchny angele **A** ſřkrze ſkaly mēfy angele **A** ſkrze drzyewye duſſye ſwate **T**y wſřychny radowaly ſu fye / kdyz gfu neſřly angele duſfy ſ• **M**ykulaſſye a ſ weſřelym gy przygaly do kralowſt• nebeſkeho ꝑřime ſ• mykulaſſye at raczy za nas orodowaty przed **d** nadeřsáno ſtejnou rukou kralem nebeſ•

173vb **de sancta lucia** ✠ **na marginu mladší rukou: S. Lucyi**

Mulierem fortem quis inveniet ✠ **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa pyšše mudry **S**alom• a rzka kto nalezne fylnu zenu **I**akz koly kral **S**alom• za fweho zywota nenalezl zeny fylne **W**fak toho czaffu myloftyweho nalezena geft tato fwata” lucia ” dyewka/ od nyez fu mnohe zeny wzaly przyklad dobry **N**eb geft ona tak fylna byla ze geft przemohla rozkoffye hrzyechuo / a naffyle fwych neprzatel / a vkrutnoft rozlicznych muk

¶ **P**rwe przemohla geft rozkoffy hrzyechuo toczyz lakomftwy fmylftwy pychu lakomftwy geft przemohla fkrzye ſzczedroft / takze ſſwe wſe zbozye chudim rozdala **I**akoz fye czte o nye **Z**e geft byla **S**lechtytyeho rodu **A** kdyz gy chtyefye maty za muz daty **A**na gye wecze .pfy tebe mila matko aby nykdy przede mnu muze nemenowala **A** czfoz by po mnye chtyela daty wyena / to chudim rozday **I**matye gye wecze **P**o mey ſmrty daway chudim czfoz chtyes **I**ona wecze po ſmrty chtyes tepru daty / **K**dyz ſſebu nebedes moczy wzyety **D**ay radyeyfy za ſſweho zdrawy / a budes miety odplatu od krale nebeſſkeho **A** tak ſ materzynym powolenym / .pdawfy wfye czfoz myela y rozdala chudym **A** .pto gma poklad wyeczny w nebeſſyech ihu• xpa• fyna bozyeho / a bezpieczna geft przed zlodyegy pekelnymy

¶ **D**ruhe przemohla geft fmylſtwo ſwu czyſtotu **I**akoz rzekla fwata **I**ahata **S**eſtro myla lucia vczynilas bohu myly przyebitek w ſſwem panenſtwy / a chram duchu ſwatemu / ze geft byla czyſta dyewka y na tyele y na duſfy

¶ **T**rzetye geft przemohla pychu ſwu pokoru **I**akoz fye czte o nye kdyz paſchafius knyzeze pohanſke pozwa gye do chramu / **W**eſe fye gye modlam klaniety **A**na k tomu odpowyedye welmye mudrze **I**on wecze **P**rzeſtanu twa flowa przydes na muky **A**na wecze **B**ozyeho flowa przeſtaty nemohu **I**on wecze **T**ehdys ty **174ra** buoh **A**na gemu wecze **I**a ſem bozye ſluha **A** .p to trogye wytyezſtwy myela geft troy dar od boha

¶ **P**rwe ze geft nazwana bozy chram

¶ **D**ruhe ſlup rayſſky

¶ **T**rzetye ze ma korunu kralowſtwy nebeſſkeho

¶ **O** prwem .pwy ſ• pawel ktoz w czyſtoty przebywa ten geft chram ducha ſwateho

¶ **O** druhem zpiewamy o nye takto / **T**wrdy ſlup gſfy fwata lucia bozy chot

¶ **O** trzetyem czteme dnes wfyczkna oſſada tebe czaka / aby fkrze tye wzala kralowſt• nebeſ•

¶ **D**ruhe byla geft fylna / ze geft przemohla naſyle neprzatel fwych **A** tak geft przemohla troye neprzately / toczyzto tyelo ſwe a ſſwiet a zleho ducha **T**yelo geft przemohla / ze gemu nechtyela w nyczem powolyty **T**ake ſwyet przemohla kdyz geft toho **P**aſchafya / a gyne ſwe mylownyky przemohla tak mdla dyewka **I**ako **G**ydita zabyła **O**loſ’na / takez ona ſwiet przemohla **T**ake przemohla geft dyabla chytneho / genz przelſtyl geft Ewu **přetrženo rubrikou** **C**zfo k tomu w ſudny den fylny muzye dyegy kterzyz gfu fye daly oklamaty dyablu chytremu

¶ **T**rzyetye geft byla fylna ze geft przemohla wfeczny muky **N**ebo zloft lydſſka ztratyla geft mocz trhany **O**hen ztratyl mocz zzeny **A** mecz ztratyl mocz seczeny **A** ſmrt / ztratyla geft mocz zabyty

¶ **P**rwe lyde a wolowe ztratyla mocz tazeny **Z**e kdyz **P**aſchafius nemoze gye przy.řwity by fye modlam gych modlyla ſwolaw ſwe rytterze a panofye wecze gim **G**dyete a vczynte nad ny trizn **i nadepsáno stejnou rukou** azt duſe zbude **A** kdyz ony pogemſſye gy tyeſſechu gy do czſtneho domu / **A** tu ſwaty duch vczyny gy tak czezku / ze gy nemoze yzadny hnuty **T**ehdy **P**aſchafius poſſla

tyffycz muzuo / a kaza gye nohy a rucze fwazaty / **A** tam gy tahnuty / **A** wfak gy nemozechu hnuty
Rozhniewaw fye kaza ohen weliky vcinity / a gy okolo zazzyety / a smolu a ohen na ny wruty lety
A kdyz gye ten **174rb** ten ohen newfkody wzrzewfye to gegie przyetele przybyzezechu / gedn .pkla
gye hrdlo meczem / awfak p to rzeczy neztraty / any gye mozechu f myesta pohnuty / anyz duffye
pufty donydz neprzyga wfye fwatofty / **A** tak wfye zle przemohffly duffy pufty a dogide do kralouft•
přetrženo rubrikou neb• přetrženo rubrikou x

de sancto Thoma na marginu mladší rukou: S. Tomasz

Qvi manet in me et ego in eo hic fert fructū multū x latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pife f• **I**an **E**wan^{ta} **A** ta geft powiediel fin bozy a rzka **K**toz we mnye bywa a ga w nem
ten neffe mnohy vzytek **I**akz koly byla fu ta flowa powyedyena / a dana wfem apoftolom a wfem
wiernym **A**wfak zwlaftye mozeme gye przyrownaty k **nadepsáno stejnou rukou** fwatemu **T**homye
A znamenaty mame ze f• **T**homa troy wyeczy przebywal geft w hořpodynu toczyzto czelu wyeru
a naboznym pořlufenřwym / a fwrchowanu mylofty

¶ **P**rwe byl geft v bozye plnu wyeru a czelu / **Z**e geft nazyewal fy na bozeho řwym bohem a řwym
czlowykiem kdyz geft rzekl buoh mog pan / moy gako by rzekl **B**uoh mog genz mye řtworzyl
a pan moy genz mie wykupil **N**ebo kdyz fye fyn bozy wfaw z mrtwych byefe vkazal apořtolom
Any poczechu to gemu rozřwyety a rzkuczye wydieli sme hořpodyna a tys nebil f namy **T**ehdy
f• **T**homa nerody gim wyerzity a rzka **A**z gedno vzřzym w geho ruku rany a w nohach a ztahn
ruku w geho bok **Z**ademu newwyerzým by on z mrtwych wfal **T**ehdy ofřny den opiet fye zgewy
kral nebeřky apořtolom **I**wecze fwatemu **T**homie ohleday me rany a řřwa dwa prřty wloz v moy
bok a vwyerz **A** hned f• **T**homa wecze **B**uoh moy a pan moy

¶ **G**efcze wyecze ze geft miel czelu wyeru / vkazano geft netoliko rzeczy ale cztweru wyety

¶ **P**rwe ze geho wyeru řam buoh chwalil **174va** a rzka myeg ho dyek ze wyerzys v mye

¶ **D**ruhe ze ty trřfy krale geřto fu byly przygely zlattem a f kadydlem a řmyrrv pokrřřtyl geft / takze
fu řnym kazaly flowo bozye

¶ **T**rzetye ze krale **A**bagara v wyerze potwrđyl **N**eb fye czte o tom **Z**e fin bozy po řřtu wzřkazal
tomu kraly řlybuge po řřwem vřtupeny / gednoho apořtola gemu pořlaty genz by gey z geho
nemoczy vzdrawyl a v wyerze potwrđyl **A** to pořelřwye fwatemu **T**homye bylo poruczeno **A** to
geft bylo na welyke znamenie geho wyery

¶ **C**ztwrte ze w tom mieřtye menem **O**dyře w nemz geho tyelo odpoczywa / **Z**adnemu katyerzy
any newyernemu any pohanu lzye **podteřkováno** lze byty **N**a tom fye znamenawa welyky
mylownyk / a obrancze wyery / genz podle řebe neprzepuřty yzadnemu newyernemu byty

¶ **D**ruhe przebywal geft v boze naboznim pořlufenřwř ze hořpodyn rzekl gemu aby řel do **I**ndie
a tam trpiel muky p geho gmye **A**n hned odpowiedye a rzka **T**yřř moy pan a ga twoy řluha / řtan
fye po twey woly **N**a tom geft nařledowal řweho myřtra ihu• xpa• / genz byl bohu oczřy pořlufen
az do řmrtly **I**akoz fye czte o nem **K**dyz f• **T**homa byefe w gednom myeřtye gemuz dyechu **C**ezarea
Tehdy zgewy fye gemu řam buoh a rzka / **K**ral **G**undofor pořřlal řweho pořřla aby naleřl

vmyeleho tefarže **O**dpowedye f• thoma a rzka myly pane pofly mye gynam kāz chtyes kromye **I**ndie **A** buoh gemu wecze dy bezpiecznye nebt ga budu f• tobu **A** kdyz my **I**ndii obratys na wyeru / tehdy przydes ke mnye f• wytyezftwym vmuczeny **A**n wecze tys moy pan a ga twoy fluha ftan fye twa wole **A** kdyz ten poffel a safarż toho krale **G**undofora po trhu chodyefye / y wecze gemu hofpodyn **G**ynochu czfo dyelas a czfo hledas **A**n wecze kral moy poffal mye abych gemu dobył rze **174vb** mefnykuo wmyelych k ftawenye domuow **A**by gemu fyen **e** nadepsáno stejnou rukou ftawyely **R**zymfym dyelem **A** fyn bozy da gemu fwateho **T**homu a rzka **T**o mas dobreho dyelnyka / a vmyeleho fyenem ftawyety **A** hned wfław y gyde f• nym **A** to gefł znamenie welikeho pofflufenftwye

¶ **T**rzetye przebywal gefł v boze fwrchowanu mylofty **A** to gefł vkazal ze gefł wfł rozdal p• buoh / czfoz gefł myel / a myety mohl wfye gefł zhrzel p• buoh **O**pyet gefł myloft myel / ze gefł wzdy o bohu mluwyl / nebo kto boha mylugye / ten o nem rad mifly a mluwy **I**akoz fye czte o nem **K**dyz f• tym safarżē kraly **G**undoforowy przef morze przegyedechu do gednoho myefta **A** w tō myeftye kral fw dfferu wydawafye **A** kazal byefe wolaty aby wfechny chudy y bohaty fly na tu fwatbu **A** ktoz by neffel ten by krale rozhnyewal **T**ehdy take f• **T**homa f• tym safarżem na tu fwatbu gyde **T**ehdy gedna pāna chodyety mezy kwafeny wfechny obweffelowafye **A** fwaty thoma fedye nyczs negedyeffye **A**le oczyma na nebe patrfflyeffye wyeda ze ma tam fweho myleho to gefł ihu• xpa• / o nyemz wzdy myfflye / gako o dobrem pokladu genz gefł poklad wfłch fwatych **O** nyēz pwy **M**oyfyes otewrzy nam hofpodyne fwoy poklad ftudnycze zywey wody toczyz vkaz nam fyna fweho **A** tak f• thoma przebywal gefł v boze magye k nemu wfławnu myloft a wzdy o nem myfle

¶ **D**ruhe mame znamenaty **Z**e gefł w nem take fam buoh przebywal na wfem gemu pomahagye / a toho ma troge znamenye

¶ **P**rwe gehu welyka czyftota **N**eb fyn bozy nayradyegye w czyftem frdczy przebywa **O** tom pwy f• **D**avid hofpodyne flufye tobye myety duom fwaty a czyfty **A**le f• **T**homa tak gefł welmye mylowal czyftotu / ze toho panycze zenicha **175ra** f• gehu pannu na tey fwatbye w czyftoty potwrdyl **I**akoz fye czte o nem kdyz na te fwatbye f• **T**homa byeffye / tehdy kral przyftupyw pffly gehu aby gyma dal fwe pozehnanye **T**ehdy f• **T**oma wecze hofpodyne ihu• xpe• day tymto mladēczom ffwe pozehnanye / a zplod fwe femye na gych myffly **A** kdiz f• toma otdad gdyeffye / ten zenich naleze wyetew palmy fladkeho owocze **A** kdyz toho zenich f• fw pānu okuffy **I**nhed oba v boze wfłnufta / a wydyefta we ffnie ze kral nebeffky ge fam obgymafye a rzka **M**oy apoftol was gefł pozehnal · abychta byla wczafna zywota / wyeczneho **A** kdyz pcytyfta a ten fen foby rozp wyefta / tehda fye gyma zgewy f• **T**oma a rzka **M**oy kral nebeffky byl fye wama zgewyl · we fnye a mye k wama poffal / aby gehu pozehnanye bylo na was ptoz drzta czyftotu / kterazt gefł kralowna wfłch czftnofty / a owocze krale nebeffkeho **N**ebo czyftota gefł feftra angelom a poczatek wfłch dobreho / a bezpocznoft wyeczney radofty **A** gakz to wecze hned dwa angely fye gyma zgewyfta a rzkuce **M**y fime angele wama na ftrazy poffany budeta ly chowaty przykazanye fwateho thomy budeta w nebeffkē kralouft• **přetrženo rubrikou** **A** tak f• thoma oba pokrzfty **A** v wyerze potwrdyw kaza gyma drzety czyftotu **A** kdyz ta pāna gide do klaftera / a tu w geptyffkach bohu fluzy / **A** toho zenycha **B**yfkupem vczynichu

¶ **D**ruhe znamenay ze fin bozy w nem przebywal / byla gefť welika mocz kteruz gefť miel czynie welike dywy / a ty fu byly fyňa bozieho / genz w nem przebywal **N**eb gefť take moczny byl / ze gefť wftupil k tomu zenichu do komory ano drzwy zawrzyeny / a mnoho nemocznich vzdrawy / a kralowa bratra z mrtwych zzkryeffyl **I**akoz fye czte o nem **K**diz byeffye przyfel ku kraly **G**undoforowy **175rb** do **I**ndye zmyerzyw **S**yen **A** wzem poklad gymz by tu fyen poftawyl **A** kral gede do gine wlafty a by tam za dwie letye **A** fwaty toma pocze od bozyeho fyňa kazaty / a lid na wyeru obraczowaty a mnohe krzftyty **A** ten weſken poklad chudim rozda / **W**ratyw fye kral / **W**flifaw to kaza gey w zalarz wfadyty / **Z**atyem bratr kralowy menem **G**al vmrze **A** czwrtwy den wftaw z mrtwich y gide przed krale a rzka Myly bratrſſye tento czlowiek gehozs wfadil w zalarz / kterehozs myſſyl odrzyety a vpality / przytetel gefť boha wfemohutiego **A** fwatyt angele gemu fluzye **A** ty przywedfye mye do ragie vkazaly my przekrafnyg duom zlatta a z ſtryebra a z draheho kamienie vdyelan a poftawen **A** kdyz fye gehu krafye dywyech weczchu my **A**ngele **T**ot gefť ten dom gefťo ſ• **T**homa twemu bratru poftawyl / **L**le ga weczch bych ga tu byl wratnym **A**le ony weczchu **T**woy bratr zhrzell tu fyeny / **C**htyeff ly gy ſobie obdrzety budent pſyty boha at tye wzkrzyfy / aby mohł ſobye ten dom wykupity v ſwego bratra / a nawratil gemu ty peníze kterezt gefť mnyel byt byly ztratyeny **A** to rzek ynhed byeze do zalarze a pſy mylofty ſwemu bratru v ſwateho thomy **A** kdiz ſ• thoma pogide z zalarze kral wybyeh ptyw nemu pade k gehu noham pſſye aby gemu raczył miloſť daty **A** on gemu wecze weliku myloſť buoh ſ wamy vczynil ze wam ſwe tagenſtwye vkazal ptoz kazugit wam wyerzte w gezu xpa• fyňa bozyeho a pokrzſczete fye / abychte byly vczafny kralowſ• nebelkeho **I**wecze bratr kralow wydyel ſem ten dom gefťos memu bratru vczynil / a ten ſem chtiel v neho wyplatyty **S**waty apoſtol wecze **T**o ſtoy na woly bratra tweho lle kral wecze **T**en duom bude **175va** moy a tobyet gyny vczyny **T**ehdy ſ• **T**oma ſwola ſe wfye wlafty ſlepe chrome malomoczne nyeme / a wfychny ſwu modlytw vzdrawy **A** krale y wfechny lydy pocze vczyty aby rady do koſtela chodyly **A** bohu rady fluzyly a knyeyze czſtyly **A** tak fye wfychny pokrſtychu **N**a tom gefť znamenye ze gefť welike moty byl pſmy **prętrżeno rubrikou x**

¶ **T**rzyete znamenie ze w nem buoh przebywal / byla gefť welika wſtawycznoſť a ſylnoſť ze gefť ſwytyezyl nad tyemto ſwyetē a wfem mukam oſtal **O** tom fye czte **Z**e na ſſwatbye byt po lyczy byl · a w zalarz wfazen / a po rozzenem zeleye chodył boſſyma nohama / a v peczy palen / a potom meczem ptczen **A** to wſe gemu w chwalu obratyl **N**eb zagifte ktyz na ſſwatbye fediefye / tehdy geden panofye dal gemu pollyczek a rzka hled na pānu gefťot przed tebu fluzy **A** kdiz ten panofye wynide lew gemu ruku vtrzye **A** pes wzem przyneſſe gy k ſtolu **T**u ſ• **T**homa p pſbu toho krale / a p gehu pokoru gey vzdrawy / **O**piet w zalarz wfazen ſkrze kralowa bratra / z mrtwych wſtaleho wyſpwen **A** potom bil od krale welmie czſtyen **O** tom pwy ſ• **I**ſayas **A** rzka **B**udu fye tobie klaniety a twim noham modlyty **O**piet po horkem zelezu chodye pſtuzenye przygal / ze hned fye zemie otewrzela / a ſtudnicze wibiehla / a od zeleza vhaſſila / gehu fye noham ozzyety nedala / w peczy zapalen obwlazenie przygal / ze bozy moczy kdyz w ny wfazen byefye / tehda wfeczčna vſtydla **N**aypoſſedy meczē ptczen / wiecznu korunu przygal **A** tak gefť byl wyeren do ſſwe ſmrty /

mylemu bohu / **A** p to gest przygal nebeŕ• **k**ralo• **N**ebo kdyz dyefye do daleyŕye **I**ndye obratyl byefye kralownu tey zemye a kral fye rozhnyewaw tyemito mukamy kaza gey muczyty

175vb ¶ **T**rzetye mamy znamenaty ze gest mnoho vzitka bohu przynel / ze wfechnu zemy Indii na wyeru obratyl a potwrdyw w dobrych ŕkucznych wedl do kralo• neb• **G**ehoz přetrženo rubrikou mnye přetrženo rubrikou y přetrženo rubrikou wam přetrženo rubrikou ˆ

de natiuitate x• na marginu mladší rukou: Bože narození

Ewangelifo uobis gaudiū q• erit omi• populo q• nat• e• uob• ŕaluator mūdi ˆ latinský text přetržen rubrikou

Dnes máme prawye dobre powyeŕty **A** naywyeč tyem ktoz ŕu w naboženŕtwy čekaly krale nebeŕkeho tohoto ŕwateho aduenta kterzys ŕu geho zadaly wydiety / a przyřpyly ŕye / gey w ŕŕwe ŕrdce przygiety **N**ebo v prw **podtrženo tuřkou** nedely **A**dventa řfili ŕny bozieho przyeŕczy a rzkuce zawytay k nam hořpodyne / a nerod meľkaty **I**nenie wam odpowiedieno nicz gyneho / gedno to **C**zekayte hořpodyna mat przygyty k wam zdaleka

¶ **A** w druhu nedely cztly ŕme kterak ŕyn bozy ma przygyty / řudyt zywych y mrtwych

¶ **A** w trzety nedely vzeřŕyl nas ř• **P**awel a rzka / **R**aduyte ŕye raduyte nebot gest giz blizko kralouř• nebeŕke **A** wczera powyedyely nam lepřye nowiny a rzkuč / zaytra przyde wam řpaŕeny **A**le dnes naylepřye nowyny powiedieny ŕu nam řkrzye pořla nebeŕkeho tocziz od angela genz gest tato ŕlowa powyedyel • paľulkam a rzka **T**ot wam zwiestugy welyku radoř kteraz bude wfemu ľydu na řpařeny / **Z**et ŕye nam narodil řpařytel wřyeho řwyeta

¶ **W** tiech ŕlowyech máme znamenaty cztweru radoř

¶ **P**rw na wiřlly / **Z**e ŕye byla ta radoř tak wyřoko wzneřla / ze boha y angely obweřelila řtoz angele tey radořty napľnyeny / nemohly ŕye zdrzety / by tey radořty zatagily **A**le ř nebes řtupywře paľulkam tu radoř powyedyely

¶ **D**ruhe ta radoř byla welika na nyzkořty / ze peklo řpazyla / **A** ŕwate otcze kterzys ŕu byly przedpekly ořwyetyla a obweřelila **O** tom řwy **I**ľayas **T**yem kterzys we tmach przebywachu

176ra řwyetloř ŕye gim wkazala

¶ **T**rzetye ta radoř byla na dluhořty ze od wychodu řlucze ztařla ŕye / az na zapad řtoz trzye kraly na wzchod řluncze toho czařu kdyz ŕye ŕyn bozy o puolnoczy byl narodyl / **W**zrzewřye hwiezdu byechu take radořty napľnyeny / ze řwe kralowřtwy wzdawřye gedechu hledat řyna bozyeho / neřlucze gemu kadydlo zlatto a myeru / **T**ake ta radoř ztařla ŕye na zapad řluncze / ze tyeřarz rzymľky wzrzew to / weliku radořty / kadidlo tomu dietatku obyetowa **A** ŕye neda panem nazyewaty **T**ake ta radoř byla welika na řyokořty / ze polyla weřken řwyet **A** řoz narozenye řyna bozyeho gest welmye rozkořne **I**akoř ŕye welika mřřye zaczyna **D**yetye ŕye nam narodyl **A** řyn bozy dan nam gest

¶ **N**a tom dietyety máme znamenaty cztweru wieč / ze zagilte bilo gest cztne řlechetne a myle a dywne gest bylo w řoby dywne v materzy dywne na neby dywne na zemy dywne mezy zwyerzaty dywne mezy czrty dywne w řlunczy dywne v myeřlyety dywne we wfem řtworzeny

Awšfak fye dnes tak ponyzyl **P**rwe bylo gešt dywne famo w šfoby ze dnes dywne fye zrownal wyšfoky buoh a nyzky / šfary a mlady / **W**elyky a malyg bohaty a chudy **N**ebo to dnes buoh wšfye zgednal a zrownal gšfa naywišfy gehoz wyšfoty nemohl yžadny došfahnuty any czlowiek any angel any ktere šfworzenye **A**wšfak fye tak ponyzyl p ny a vczynyl fye tak nyzky / narodyw šfye / ze fye dal polozyty na nyzkem miešfye / toczyz w gešfyczkach **I**ako fye czte kdyz tyešfarz **A**ugušfusz panowašfye wšfemu šfwyetu / chtie zwyedyty kolik ma wašfoty / kolik miešf kolik hraduo / a kolik lydy po wšfem šfwietie kaza aby wšfyczkny popšfaly / a wšfyczkny lyde šfy do myešfa **A** tu fye napšfaly / **A** kazdy aby šfryzebrny peniez dal / a opowiedyel šfye šfwemu panu **N**a znamenye ze gešt poddan tyešfarzowy rzymškemu **T**ehdy take **I**ošepe / ze byešfye rodu **D**a176rbuidowa / gide z nazaretha do betlehema pogem š febu šwatu marzy / chtye fye š ny opowiediety / a tyešfarzowy za ny a za fye peniez daty **A** gyz šwata marzy byešfye welmye czeška / wšak mušfye gyty z šfweho pokoge / tehdy kdyz to welken narod hleda fye vpokogyty / a pokoy ma w šfwey bolešfy **I**ako ptaczek hnyeždo / a zwyerze lozye a gakz koly by byla naychudšfye žena **W**šak kdiz gešt czeška hleda aby niekde pokogik miela / **A**le šwata marzy yžadneho pokoge nemohla myety / mušfyla do betlehema gyty **A** to bylo na znamenye welikeho ponyzenye **A** kdiz przygidechu do betlehema / a gyz byechu zašfaly hošpody a tak obratychu fye w obecny duom genz byešfye mezy gynimy domy / **W** nyemz myešfzene radu braly **A** tu **I**ošepe gešfyczky vczyny / wolu š offlem **A** tey noczy w nedyely šwata kralewna porody šyna bozyeho / y polozy gey w gešfyczkach na šenie **I**ako by rzešla **T**ot gešt šyn mog kral nebešfky / wšem obecny **P**odte a ohledayte gey chtyet wam wšem šw milošt daty **A** tu wolek a ošlyk poznašfa šyna bozyeho / a nan dychašfa **O** czlowyeczce genz gšfy mudrzejšfy nez offel any wol / nechtyes poznaty šwego šfworzytele / genz gešt fye dnes narodyl w obecnem domu / aby byl obeczen chudemu gakty bohatemu

¶ **W**zdechnyem a zdwyhniem šwa šrdczye k nemu / a dychayme nan šwymy modlytwamy / a ššhrzeyme gey šwymy dobrymy škutky **O**pyet buoh nayštaršfy / vczynyl fye dyetatkem / neb zagište od Adama do bozyeho narozeny bylo pyet tyšfycz let a dwye šfye bez gedyneho / **A** przed Adamem buoh byl wyeczny a bez poczatka **T**o dyetye bylo štarfy nez geho matka / neb šwata marzy gey poczala gšuczny we cztrnazty letech **A** w patnaztem gey porodyla / ten dnes fye vczynyl mladym 176va gšfa dyetyetem plakal leze w gešfyczkach / genz radoval fye š angely na nebešfych **T**ake dnes šrownal fye welykyg **I**akoz šwy **I**šayas **I**a napšnym zemy y nebe šfw welykošfy **N**ebo gešt tak welyky buoh ze gešt pod zemy y na zemy a podle zemye y nad zemy / a wšlken šwyet šw ruku drzy / gehoz wešlken šwyet nemoze obgyety **T**en fye dnes vczynil tak mal / ze fye ššrnul na malych gešfyczkach / a na ruku š marzye přetrženo rubrikou **N**ebo gešt niemiel komnaty any draheho lozye **O** gaku gešt radošt miela šwata marzy kralewna nebeška kdyz gešt gey porodyla beze wšfye bolešfy **G**eho mocz vkašana na kraly **O**ctavianu genz byl mocny a přešfcašfny **I** powola **S**ybylly dczšfery gednoho krale pohaniškeho **A** ta byešfye pšokynye **A** kdyz przygide vkaša tomu kraly w šluczny dyeweczku ana šyna drzy na šfw ruku **I**weczce kralowy **T**o dyetye bude wyeczfy nez ty / gehoz dyewka narody a dyewku ošfane **T**ehdy kral weczce **N**echty by fye komu lyde klaniely nez bohu a tomu dyetatku **T**ake dnešš bohaty vczynyl fye chudym / aby ny chude vczynil bohate **N**ebo w gehu ruku fu wšechny pokladowe / a ty rozdawa komuz on czšo chtye / a odeyme komuz on czšo chtye **A** tak ten dnes byl chud / ze nemohl myety pod šfw hlaw podušfky / any koltry any

hofpody **A** to wfē p ny aby nas obohatyel fw mylofty **A** nechtyel p ny yzadneho poſſlaty poſſla / gedno ſam przyſel aby nas hrzyefne a ſmutne na tomto ſwyetye vtyeffyl **N**a to mamy przyklad na gednom puſtenyku / genz nechtyel gyty do nebes f apoſtoly any f angely ſwatu marzy / az pon przyſel ſſam buoh / **I**pogal gey do neb• kralov• Gegoz p̄tr̄ženo rubrikou mnye y wam ʘ

de eodem smo• na marginu mladší rukou: Bože narozenie

Bože narozenie geſt poczatek naſſeho ſpaſſenye toho dle kazdy knyez ma dnes trzy mſe ſluzyty **176vb** **P**rwa mſe bywa w noty geſto kurzy pyegy / f gytrſſny zagedno **T**a mſye znamenawa bože narozenie wycznye / geſto ſye geſt narodyl ſyn bozy z uotcze bez materze / przed poczatkiem wſſeho ſwyeta **T**o geſt nam welmye taynye **I**ako by bylo w noczy **A** tak ze ſye ta mſe znamenawa / ten czas genz byl bez zakona / od **A**dama az do **M**oyſyefe **A** ty ſu byly gako w noczy **A** ſkrze bože narozenie ſu wykupeny **A** ta prwa mſe geſt wykupenye wfemu ſwyetu **A** tu kazdyg moz ſobyte v̄pſyty zdrawy tohoto leta / zameſkaſ ly tu mſſy zameſſkas ſwe zdrawy p̄toz nebudt zel any teſkno tey noczy bdyety / na **podtečkováno** na ſwatey gytrſſny a na mſſy / at by buoh zawital k tobye do tweho ſrdcze daty zdrawy a wſſe dobre **I**ako geſt angel zwyefftowal paſtuſſkam **K**terzyzto ſſu bdyely nad ſwymy ſtady **A**le ne tyem kterzyz ſu ſpaly **A** rzka narodil ſye ſpaſitel wſeho ſwyeta / a tot wam znamenye **G**diete do betlehema naleznete dyetye w ruſſku obynute / a w geſlyczkach polozone **A** tu hned mnozſtwye angelu poczechu zpyewaty a rzkucze **C**hwala bohu na nebeſſyech / y na zemy pokoy lydēm y zdrawy / ty paſtuſſkowe wſechny ſu byly nezdrawy toho leta **T**akez my mame bdyety na tey mſy a w nabozenſtwy ſtaty / a p̄yty boha aby nam raczył daty zdrawy tohoto leta a doczekaty we zdrawy ſyehoz roku **A** raczy nam daty wfem hrzyechom odpuſczeny **O** tom ſye czte ze ſwata **A**naſtaſia / genz take gako toho dne na bozy narozeny byla ſye wrodyla / zlamana na obu ruku a byla dſſy gednoho kowarze tu v betleemye **A** kdyz ſ• marzye porodyla ſyna bozyeho **A**na k nye przybyehla y byla ſ ny tu czelu nocz **A** ſwata marzy wecze gye **A**naſtaſia wezmy me dietye **A**na wecze mam rucze zlamane **A** ſwata marzy wecze **D**otkny ſye geho **A** gatz **177ra** ſſy ſyna bozyeho dotcze tak hned by na ſw ruku wzdrawena **P**odyekowawſſy matcze bozy y gyde domuo ſ welyku radoſty a p̄neſe to po myeſtu / ze czy myeſczone czynychu welyku czeſt ſwate kralownie **A** kdyz ony gye czeſt czynily / a my y owſſem mame gie czeſt czynity / aby nam raczyła na ſſwem mylem ſynu v̄pſyty naſym hrzyechom odpuſczenye a duſſem naſym ſpaſſenye

¶ **D**ruha mſſe bywa w zuorzy **A** ta geſt wycze ſwyetla nezly prwa / **A** ta znamenawa bože narozenie czeleſtnye z materze bez otczſſy / toczyz z ſwate marzye czyſte dyewycze **A** ta znamena a myeny czas w zakonye od moyſyefy az do bozyeho narozenie / a ta ſye dye za ſczefczye **A** to nam vkazano na tych paſtuſſkach / **K**dyz angele zwyefftowawſſy gim odgydechu **T**ehdy paſtuſſky poczechu mluwyty a rzkuty **P**odme do Betleema a ohledayme to ſwate dyetye a pochwalywſſy geho poruczywſſy ſye gemu / a ſſwatey kralownye brachu ſye k ſſwim ſtadom **A** toho leta myegyechu take ſczefſtye na dobytku ze yzadne zwyerze gym na nyczemz neprzekazylo **A** kterzyz nechtyechu gyty do **B**etleema aby dyetye opatrſſily / ty myegyechu welyke neſſczefſtye **T**akez kazdy rozumyey kdyz tobye angel toczyz knyez zwyefftuge bože narozenie **A** welit ſye wteczy do betleema tocz• do koſtela / aby opatrzył to dyetye zadne **D**yetye w ruſku obynute toczyz w oplatek

a w swaty chleb / na geslyczkach toczyz na oltarzy .ptoz wyez to kazdy przyedeff ly do toho betlehema na druhu mfy a opatrffys fweho spafytele naboznye przygmes pozehnanye od boha a od fwate marzye / budes myety welyke sczefty na twem · zbozy **P**akly gy zameffkas / horze tobye f nefczestym bude tyele leto

¶ **T**rzetye mffye bywa we dne **A** ta slowe swyeta **A** ta znamenawa trzetye bozyc narozenye duchownye genz fye na kazdy den narazy w naboz[177rb]nych frdczech bez oczlfe a bez materze a ta myeny na nowy zakon / od bozyeho narozenye do dne sudneho **A** ta mffe gefit za naffye spaffeny **A** na te mame pfyty aby nas syn bozy raczyl fw mylofty ofswyetyty / a hrzyechy odpufity a potom naffim dufem daty przyebytek nebeslky **I**akoz su myefczone v **B**etlehemye byly przyfly we dne pfyly mylofty bozyc a fwatey kralowny pozehnany / **N**uze neny mezy namy zadneho czlowyeka / ktery by tey troge wyeczy nepotrfebowal to gefit zdrowye sczefty a hrzyechom odpufczenye / .ptoz nezamefkawayte tych swatych mffy / abychte tohoto leta byly we zdrowy a w sczefty a f menfymy hrzyechy a ff wyczlly radofty **A** .ptot na fcedry wecz chodie knyzye a zaty koledugycze a zwyefugycze / gako angele bozyc narozenye .pfmy boha ˆ

Stephani fermo na marginu mladší rukou: S. Szczepana

Stephanis autē plenus gra• ˆ fortitudine faciebat .pdigia et fygna magna in populo ˆ latinský text
přetržen rubrikou

Tato flowa pyfe f• **L**ucas mezy czyny apoftollkymy chwale f• **S**zczepana a rzka **S**waty sczegan fa pln mylofty a fylnofty czynyefye welike znamenye a dywy mezy lydmy **N**eb kdyz twrdeho hradu dobywagy / neny welmie wzaczen ktoz nayposlady przygede **A**le ktoz prwe przygede / a toho hradu dobude ten bude tomu kraly anebo panu welmye wzaczen a myl / a dobrze obdarowan **A** to gefit vczynil f• **S**zczegan genz po bozym vmuczeny nayprwe fkrze vmuczenye przyfel do nebeskeho kralowftwy **A** to wyda f• **L**ucas pochwaly gehu w dnefnym czteny

¶ **W** tych slowyech mame znamenaty troy wiecz

¶ **P**rwe gehu miloft

¶ **D**ruhe gehu mocz

¶ **T**rzetye gehu vmuczenye

¶ **P**rwe mame znamenaty ze dyabel hleda fpwednych przelftyty **P**rwe sczeftym gako sbozym / a rozkoffemy a czty tohoto fwyeta **A** nyekdy nefczestym [177va] aby popadl czlowyeka **I**akozto fwateho **I**oba **N**yekdy chytrofty aby oklamal gako **E**wu **T**u troy wyeczy chtyel fwateho **S**zczepana przemoty **A**le nemohl gefit **N**eb gehu myfly nemohl przelomyty / czfty any zbozym / ze gefit zwolen **A**lczyprzyltem od apoftoluow **A** ffafarz byl wfch krzeftanuo **W** **I**erufalemie **A**wfak k zadnemu hrzyechu neprzylfel / any k zlemu ftawu

¶ **D**ruhe dyabel nemohl gehu przemoty chytrofty lydflku **I**akoz fye czte **W**fftachu gedny .pty fwatemu sczeganu zawidietye gemu ze gey apoftole sfafarzem vczynily / chtyetye gey przemoty / cztweru wyety gey nadgydechu tocziz / hadanim / a krzywymy swyedky / a muczenim **A**le ze gefit byl mudry przemohl gye na hadany / **Z**e byl fpwedlny przemohl krzywe swyedky / **Z**e byl fylny

przemohl wfecnny muky **N**ebo na kazdem bogy myel pomocz od boha / w hadany myel f• **D**ucha / gymz gefł gych chytroft przemohl · ptyw fwyedkom myel angelfky oblyczy / gymz gefł gych krzywdu vthrozył / na mukach myel gefł fyna bozyeho / genz gefł gehu pollylowal **A** ptoz yzadnu chytrofty nemohly fu gemu oftaty **T**rzetye dyabel vffylugye chtye gey przemoty ptywēftwym / przy pwyw nan zydy / aby gey kamenowaly **I**akoz fye czte **K**dyz f• **S**zczepan krzywe fwyedky przehada a pocze gye tresktaty / tehdy ony poczechu nan skrzyppyety zuby / a zbudichu nan wfeczku obec **I**wywedechu gey za myefłto y vkamenowachu gey **A**le tu fu gehu nemohly przemoty **I**ako dobreho rytyerze **G**enz wydy fweho krale bogygydze **A**neb kdyz vzrzy mnoho lydy przyhledagycz **A**neb kdyz ma myety odplatu welyku / ze kdyz przemoz bude koronowan **P**akly bude przemozen bude zabyt **A**neb kdiz ma weliku pomocz w nyz vffa **A**neb twrde vtetyfcze neb hrad na nyemz by byl bezpecen **T**u pokoru wyecz myel f• **S**zczepan na fłwem bogy

¶ **N**eb **177vb** prwe gmyel welyky przyklad fyna bozyeho genz fylnye boyowal na fwatem krzyzy
 ¶ **D**ruhe myel welike przyhledanye / ze wydyel nebefłla otwryena a fłyna bozyeho / genz gefł kral nebefky / a wfyczka rzyfye nebefłka patrzyła na gehu muczenye
 ¶ **T**rzetye miel welyku odplatu ze wydziel nebelke kralowft• **O** tom pwy f• **R**zchorz **D**obra odplatu muky pomenfugye / ze gefł f• fczepan widiel kralouft• nebelke p nyez gefł bogowal **T**akez my fwytezyme ly nad tyemto fwyetem na tomo fwyetye nad dyablem / **W**ezmē odplatu wyecznu **P**akly nam on ofłogy / tehdy wezmem muky pekeln **I**akoz pwy **I**fayas **T**ot przed tebuu woda a ohen kteremu chtyes k tomu ruku przyczyn / toczyz do nebel ly czy do pekła
 ¶ **C**zwrtwe miel weliku pomocz toczyz ihu• xpa• gehoz wydyel na pwyty / woczfe wfłemohutyeho fłogyecz toczyz pomoty chtyetye **T**akez my w truchłofłty pomoty gehu mame zadaty **N**ebo famy nemozem obrdzety **O** tom fye czte **K**dyz zyde dychu k czrwenemu morzy / a vzrzechu pohany za fłobu / y zwolachu na moyfłfye a rzkucze **T**ot gyz budem zbyty / odpowyedye gym Moyzyes **N**eboyte fye buoht za ny **původně namy, písmena amy podtečkována a stejnou rukou nadepsáno y** bude boyowaty **A** my budem whotowye **H**ned fw holy vderzy v morze a morze fye rozftupy / any po fuchu przegidechu **A** pohane za nymy byezyecze v morzy ztonuchu **S**krze zydy znamenawagy fłye krzeltane / kterzy gdu z egypta toczył z zleho fławu / kterez hony **P**haraon toczyz dyabel fwym woyfłkem toczył f hrzyechy **A** kdyz nemozem ofłaty mame pfyty boha aby za ny bogowal / a nafē neprzately od nas odehnal / a nas do zemye nebefłkey dowedł · a ztopil nafłye hrzyechy **T**ake wfyczka rzyfłe nebefłka v boy nam fłpomaha **O** tom fye czte **K**dyz pohanfłky kral obleze myefłto w nyemz **178ra** byefłye prok **E**lyfeus przyfed gehu panofē y wecze **B**yeda nam pane a **E**lifeus wecze **N**eboy fye wyeczefł gefł nas nez gich **H**ned ten panofye wzrze welyky zaftup angelu kterzyz wfecnny pohany pozechnachu
 ¶ **P**ate myel gefł dobre vteczyfcze toczyz nebe genz wydyel otwryeno / do nehoz myel gyty a bezpecen byty

¶ **O** druhem mame znamenaty / pcz fu gey vmuczly / zagyfte pto ze p̄wdu kazal / a zle tresłktal / a welike dywy czynyl za zywa y po fłmrty / kterzyz gehu dywowe / vkazugy gehu mylofłdenfłwye **N**yekterzy gehu mocz niekterzy gehu czfłnoft nebo gefł czynil dywy wkazuge fw mylofłty chudym pomahage a truchlych polytuge **I**akoz pwy f• **A**uguftin **Z**e byla gedna wdowa / ta myela deffet

fynuow a fedm dffer **A** kdiz gy dyety rozhnyewachu ona ge pkle / ze buoh na nie przepufty / ze ffye poczechu trffyste nemozy gako offykowy lyft / a byechu tularzy po ffwyetu zebrzycz **A** z tych bratr geden f feftru do koftela przyfedffye / a tu byesta vzdrawena **T**ake gehu myloft zgewena gefť na tom / ze gefť za ffwe neprzately klecze boha pffyl genz gey kamenowachu pfmy přetrženo rubrikou x

¶ **D**ruhe czynyl dywy / kterež vkažuge gehu mocz **N**eb gefť myel mocz nad nyemu twarzy nad powyetrřym nad wodu nad zemy y nad czrty y nad nebem / **Z**e wydyel nebefa otwryena když gey kamenowachu **O**pyet myel mocz nad powyetrřym ze když bylo welike fucho / tehdy on kraffnyg deffcz vpfyl **O**pyet nad wodu myel mocz **I**akoz fye czte **K**dyž **A**lexander z rzyma fel do **I**erufalema f fw zenu **A** tam fwatemu **S**zczepanu koftel poftawyl **A** podle f• **S**zczepana kazal ffye pochowaty **T**ehdy po fedmy letech gehu zena **I**ulyana / chtyety fye do rzyma wratyty pffy byfkupa / aby gye odpuftył tyelo gegyeho muze wzyety **A** byfkup wecze **I**at newyem ktet lezy **178rb** **A** ona przybehffy mnyety tyelo fweho muze y wze tyelo f• **S**zczepana **A** když fye wezyeffye przeł morze / vfflyffye angely zpyewagycze / a czrty vpyegytye a rzkuczye **B**yeda nam tot f• fczepan tyehne k nam **A** ty czrte burzy zburzychu **A** marynarzye bogyetye fye ztonuty poczechu fye f• **S**zczepanu modlyty **A**n fye gym zgewy a rzka **N**eboyte fye gat fem f wamy **A** hned fye morze vpokogy / **O**piet miel mocz nad nemocznymy **N**eb když gey naležly čtyrzydczety nemocnych vzdrawyl a **S**eft mrtwych wzkrzyefyl **O**pyet myel mocz nad czrty **I**akoz fye czte když dffy tyeffarzowa **T**heodofia czrtem byla trapena / z nye czrt nykake nechtyel vynyty / donydz by k fwatemu fczepanu nedofla **A** kdiz przygyde hned czrt z nye wyftupy **A** netolik gehu tyelo myelo tu mocz **A**le kwyety gefťo na oltarzy” bylo “na gehu **I**akoz pwy f• **A**ugufť• **K**dyž gedna zena byefe vmrzela **S**ukny f• **S**zczepana na ny wlozychu **A**na hned ozyla **A** kwyetym berucze f oltarze flepe offwyetyowaly

¶ **T**rzetye czynil dywy welike cznofty / neb fu gehu tyelo myely v welike cznofty fam buoh y angele y apořtolowe y zly duchowe y mrtwy

¶ **P**rwe buoh myel we czfty gehu tyelo ze gemu nedal tak w necřtnem myeřtye lezety **A**le kazal gey w **S**yon pochowaty **T**ake gey angele w czeřť myely / **K**dyž fu nad nym na morzy pyely **A** potom když z konřtantynapole byl do rzyma przyneffen / a w gednom hrobie f fwatym **W**awrzynczem položen a **A**ngele nad nym zpyewaly a rzkucze **O** fczafťne myeřto w rzyme genz tyela fwateho wywrzyncze hyřpanřkeho **A** fwateho **S**zczepana **I**eru**178va**zalemfkeho w gednom hrobye zatworzeno / **O**pet apořtole gey myely w czeřť / když fu gey fwim řafarzem vczynily **A** to czrt vkažal / když wolal z tyeffarzowy dffery a rzka neprzyde lit fem f• **S**zczepan newyndu ffny **podteřkováno** z nye **N**ebo gefť tak wuole fwatych apořtoluo / **O**piet gey miely w czeřť zly duchowe / kdiz fu gehu fwatoft pnařfely a rzkucze **S**luha bozy genz kamenowan od zyduo gde do rzyma **A** potom když gehu tyelo do rzyma przyneffechu a w gednom kořtele gye chtyechu pochowaty **C**zrt z tyeffarzowy dffery zwola a rzka **D**armo vřřylugete **N**ebot zde nechtye lezety / gedno podle bratra fweho wawrzyncze **T**ake mrtwy myely fu gey w czeřť **N**eb když otworzychu hrob fwateho wawrzyncze / chtyetye podle neho položyty f• **S**zczepana **S**waty wawrzyncz obratyw fye na řtranu poleze gemu **A** myeřto gemu vczyny **T**ake zwyerzat pořřylugye **I**ako ty konye gefťo gey do rzyma

wezechu pfmy přetrženo rubrikou ꝛ f• **S**zczepana at nas vchowa ode wfeho zleho **A** wpfy nam nebef• přetrženo rubrikou kra• přetrženo rubrikou

Iohannis apoftoli na marginu mladší rukou: S. Jana Apostoła

Dilectus meus michi ꝛ ego illi latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyffe mudry Salom• přetrženo rubrikou w fwych pyeffnech a rzka mylyg moy mnye a ga gemu / **T**az flowa rzekl hořpodyn o řwatem **I**anu gehoz geřt buoh zwlařtye nad gyne mylowal ¶ **W** tyech flowyech mame dwoy wycz znamenaty ¶ **P**rwe ꝓcz geřt gey mylowal ¶ **D**ruhe ktore gemu znamenye mylořty vkařal ¶ **O** prwem znamenayme ze řyn bozy ř• Iana ꝓ troy wycz mylowal ¶ **P**rwe ꝓ geho czyřtotu / neb kdyz geřt řin bozy byl czyřty / a řřwyetlořt nebeřřka / a zrcadlo r nadeřřáno stejnou rukou bez pořkwyny **T**ake řam myluge czyřtotu / **O** tom řwy Salom• přetrženo rubrikou a rzka ktocz myluge czyřtotu / ten bude myety krale przyetele **A**le ze ř• **I**an **A**pořtol a **E**wange^{ta} myel czyřtotu **178vb** ꝓtoz geřt naywycz od boha mylowan **G**eho welika czyřtota byla geřt zgewena na gehu řywoty / y na řřmřty y po řmřty **N**ayprwe myel czyřtotu na řřwem řywoty ꝓ niz geřt myel weliku mylořt od řyna bozyeho / a obeczenřtwy bozy / zde y na onom řřwyetye ¶ **D**ruhe myel geřt czyřtotu na řřmřty / a ta řye geřt zgewila řkroze mǎnu w hrobye gehu **I**akoz řye czte o nem **K**dyz byeřře gemu řto leth bez gednoho kaza řobie hrob wikopaty podle oltarze w noty do řřwyeta / kazaw řydem bozy flowo / pozeřnaw gich przede wfemy w hrob wřřupy **A** hned řwyetlořt nebeřřka gey oklyty **A** po te řwietrořty k hrobu przygidechu / an pln mǎny / a tyela gehu nenalezechu any w hrobu wřřzechu **N**eb geřt wzat y ř tyelem y řř duřřy do neb• kralo• ¶ **T**řzety tyřtotu myel ꝓ řřwey řmřty **A** ꝓtoz geřt wzal korunu nebeřřku **N**eb geřt byl na czele y na duřřy czyřt **A** ꝓto gey nad gyne boh mylowal / **O**piet ze řye gye nahle k bohu przywynul / ze zamladu řye oddal na bozye řluzbu **A** to geřt bohu welmye wzaczno / **O** tom řwy **I**eremias ꝓrok a rzka **D**obre geřt zamladu bohu řluzyty a řřluzbu przygyety **N**ebo prwe owocze a nowe geřt kralom wzacznyeyřřy nez řtare / **A** otecz řyna mladřyeho wycze myluge nez řtarřyeho ꝓtoz gey buoh take wycze mylowal / ze hned za nym zamlady chodyl **A** to na znamenye ze řyn bozy dyetky myle obgymal a rucze na nie kladl / a zehnal gye **A**le nykdye řye neczte by řřarym taku mylořt vczinil **I**akoz řye czte ze řyn bozy powořal ř• **I**ana řřwatby an řye gyz chtyel zenyty / aby gey řobie obdřřal ꝓ **A** řwaty **I**an nechaw rozkofy řřwyeczřřkey nařřledowal geřt řyna bozyeho **A** ꝓto gey řyn bozy nad gyne mylowal **A** od bozye mylořty nemohl gehu yzadny odwřatyty / **O** tom řye czte **K**dyz by po bozym wřřupeny ř• **I**an **179ra** gyde do **A**řřyrye a tu poče bozye flowo kazaty / a modly kazyty a kořtely řřawyety **T**ehdy tyeřřarz menem **D**omician? chtye gey od bozye mylořty odwřatyty kaza gey w olegy warzyty **A**n bozy moczy dluho warzen wynide bez boleřty a beze wfeho vřazu / nebo ta mylořt kteruz geřt miel ꝓ k bohu / wfeczřnu horkořt w olegy vřřudyla / **W**yda

tyeffarż ze gehu nemozye od boha odwratyty / kaza gey na pułczy przeł morze wyweſty / na geden oſtrow gemuz dyechu **P**atmos **A** tam gſſa bozye tagenſtwye wydyel / a na knyhy napſſal

¶ **O** druhem mame znamenaty ktera ſu znamenye bozye myloſty

¶ **P**rwe geſt ze gemu ſyn bozy ſwe tagenſtwye zgewyl / ze gſſa na ſwyetye tyeleſtne **W**fel nad wyfoſt wſeho ſwieta y nad kuory angellſke **A** ptoz pyſye ſye w orlowe twarzy **N**eb gakoż **O**rel naywyſye letye **T**akez ſ• **I**an nade wſe ſwate **T**ake na wſem tagenſtwy bozym byl **G**eſto ſyn bozy dyeweczku wzkrzyeſil a na horze ſye przetworzył

¶ **D**ruhe znamenye zgewylo ſye na tom / ze gemu welyku czeſt wkazowal **N**ebo przyetele ſye rady czſtye **A** to ſin bozy vkazal kdyz gey vczynil ſwim apoſtolem **A** potom pſokem ſſwego tagenſtwye **A** potom vczynil gey ſwim kanczlerzem toczyſto Ewan^{tu} přetrženo rubrikou

¶ **T**rzetye znamenye vkazal gemu ſwey myloſty ſyn bozy kdyz gemu tak obeczen byl / ze gemu odpuſtyl na ſwych pſech zpolehnuty za ſtolem v weliky **C**zwrttek **O** dywna myloſty bozy ze toho gehoz ſ• **I**an krzſtytel gehoz ſye zadny wyczſſy nenarazel wfak ſye gehu neſmiel dotknuty **A**le to ſ• **I**an Ewan^{ta} přetrženo rubrikou vſage gehu myloſty / zpolehl na pſſech

¶ **C**zwrtte znamenye vkazal geſt kdyz gey obdarzył rozlicznymy dary **I**akoż przyetele ſobye dary poſſyelagy **A** to ſ• **I**anu vkazal ſin bozy kdyz gemu ſwoy **oy** nadeſáno ſtejnou rukou naywyeczſy poklad / toczyz ſw matku na krzyzy ſtoge poruczyl a rzka **T**ot twoy ſyn / nerzekl / tot **179rb** twoy ſluha

¶ **P**ate znamenie bilo ſnaznem oſtrzyehany **N**eb ſye przyetele w hromadye branye a oſtrzyehagy **A** to geſt ſin bozy ſwatemu **I**anu vkazal ze gehu ode wſeho ſmrtdlného hrzyechu vchowal **T**ake gey oſtrzyehal ode wſye poſkwrny tyeleſtne y duchownye

¶ **S**eſte znamenie bilo bozie myloſty v milem nawſczyeweny **I**ako przyetele rady ſye nawſczewgy **A** to ſin bozy vkazal na ſwatē **I**anu **K**diz gehu nawſczyewil przed gehu ſmrty **Z**agyſte welika by byla myloſt od boha / komu by buoh poſſlal angela **A** wyeczſy by byla komu by poſſlal mnoho angeluo **N**aywyeczſy by myloſt byla komu by poſſlal wſechny angely **A**le przenaywiczſy by miloſt byla k komu by ſam buoh przyſſel **I**akoż geſt przyſel k ſwe myle matcze / a k ſwemu mylemu tomuto ſ• **I**anu ſ angely y ſ ginimy ſwatimy zgewyw ſye gemu ſam kral nebeſky wecze gemu **M**oy mily pod kēnye gizt geſt czas aby hodowal a kwafyl · ſſe mnu za mym ſtolem **T**ehdy ſ• **I**an wſtaw **I**pogide **I** wecze gemu ſin bozy a rzka / **W** nedyely ke mnye przydes **A**n ſwolaw weſkē lyd od puolnoczy w nedyely kaza a vczy gye bozyemu przykazany drzety / a wele gim v wyerze vſtawycznu byty / **W**ſtupy w duol podle oltarze wzdwyh ſwe rucze y wecze **H**oſpodyne ihuxpe **I**a pozwan na twe hody gyz k tobye du / a dyekugy twe miloſty zes mye raczył ſam na ty hody zwaty / **W**yeda ze ſem tebe zadal ze wſeho meho ſrdcze **A** kdyz tu modlitw ſchowa **podtečkováno** ſkona vderzy nan nebeſka ſwyetloſt / ze nemoze zadny nahoru wezrzyety **A** w tey ſwietloſty wzat geſt do nebes y ſ tyelem y ſ duſſy **A** kdyz ta ſwietloſt mynu nalezechu pln hrob māny nebeſkey

¶ **S**edme zna**179va**menye bilo mocz bozie miloſty welikych dywo **N**eb geſt miel mocz nad czrty / nad ſmrty nad przyrozenim / a nad tyely

¶ **N**ayprwe miel mocz nad czrty a nad nemocnymy / **Z**e kohoz ſye dotekl ſw ſukny dyabellſkeho neb nemocneho hned dyabla wyhnal / a nemoczne vzdrowowal / **T**ake myel mocz nad przyrozenym **I**akoż ſye czte **Z**e dwa gynochy pdaſta ſwe wſe zbozye / a chudim rozdaſta /

a nasledowafła f• **I**ana **A** kdyz potom wzrzefta / ano gych fluhy w krafnem ruffye chodye / a ona chodita a niczs nemata smutyfta fe welmye **A** kdiz to f• **I**an wzrze wkaza gyma kamen / y obraty gyma w zlatto a w drahe kamenye a rzka **W**yzy ze wama zel sbozye / wezmucze to zlatto wykupte fwe zbozye a budte pany na fwietye **A**bychte na onom fwyetye zebraly **A** kdyz wzrzefta taku mocz bozy padefta krzyzem przed fwatim **I**anem pfyetye mylofty a zelegitye toho / ze gfta gehu pokuffyla **A**n gyma wecze a rka **G**dieta a kazta fye za cztyrzydtyety dny **A** pfta boha at fye to kamenie **podtečkováno** "opiet "zlatto w kamenie obraty **A** tak f• **I**anu fnaznie fluzyfła **T**ake myel mocz nad fmrtu **I**akoz fye czte o nem **K**dyz do **E**pheza dyefye a gedna pany menē **D**ruzyana / kteraz welymy zadala wydyety f• **I**ana **T**ak vmrzela **I** nefechu gy k hrobu **A** przyetele gegye powyedyechu to f• **I**anu a rzkucze **T**ot gefł tebe zadala wydiety **A**wfak tebe newydyela **T**ehda f• **I**an kaza nofydla poftawyty **I** wecze **H**ospodin muog gezus criftus wzkrzes tye **D**ruzyana wfłan a dy do fweho domu a przyřpw my giefty **A**na hned wfławfy podyekowa gemu a przyge gey welmye myle **O**pyet miel mocz nad powietrfym **I**akoz fye czte kdyz chtiel **179vb** pffłaty fwata czteny tehdy pffłil boha aby gemu dal dobre powietrflye ptoz do dneffnieho dne na tom myefłtye dobre powyetrye gefł / ze nikdy defcz neyde / any fnych any ktera burze **O**piet myel gefł mocz nad gedem / **K**dyz geden czarodyeynik dal gemu rzepyty gedu a rzka wypieff ly ten ged a nebudet niczs zywotu chty w tweho boha wyerzyty / **A** fwaty **I**an wypy gey gako naylepfy vyno / **T**ehdy on wecze kaz tyemto trffem mrtwym wfłaty gefłto gffu gedem otraweny **A** chtit tepru wyerzyty / **T**ehdy f• **I**an da gemu fw fukny aby na nie polozil / **K**dyz na nie polozy / any hned z mrtwych wfłachu / an fye na wieru obraty **A** pto dnes dawagy fwatu mynu **A**by nas f• **I**an ofrzyehl tohoto leta ode wfłeho zleho gyedu a otraweny poruczme fye dnes f• **I**anu aby nam vpfyl na bohu wfłe dobre / a vchowal nas wfłeho zleho / a dowedł do kra• **řetrřeno rubrikou** nebef• **řetrřeno rubrikou**

Sermo de Innocentibus na marginu mladři rukou: **S. Młodziankow**

Vidi fup• montem fyon agnū ftantem et cū eo centū qdragita• qtuor• milia hutes• nom• dei et nomen
latinský text řetrřen rubrikou

Tato flowa cztem dnes na mfy **A** ta piře f• **I**an w tajnity a rzka / **W**idiel fem na horze na **S**yon beranka ftogiecze a f nym fto a cztyrzydtyety a cztyrzy tyffytye dyetek / magytye znamenye bozye na ffwich czelech

¶ **P**any magy obyczey **K**dyz do dalekey wlafty gedu / pogimagy f fobu Marfalka **původně Marfalky**, y **podtečkováno** a stejnou rukou nadepsáno a p radu / pyffarze p potrebu / a rynerzye p fluzbu / **T**akez kral nebefky / chtye gyty na tēto fwyet / pogal f fobu marfalka f• **S**zczepana **A** kanczlerze f• **I**ana a rynerze tyto fwate mladentye / gimz gefł dnes czeft a chwala

¶ **W** tiech flowyech mozem troy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe gich newynnu krew **podtečkováno** / kteru gffu przy fobyte gmyely

¶ **D**ruhe gich muky kterež gfu trpyely

¶ **T**rzetye gych chwala kteruz fu przygaly

¶ **P**rwe gych chwala przewiffena geft cztwery wyety / tocziz myeſtem towarzyſtwem · zpyewanym a znamenany / Zagifte gich chwala **180ra** geft welika mieſtem / ze wydyeny ſu na horze ſyon / na nyez geft bozyc dyedytſtwie **T**a hora ſlowe **S**yon to ſye znamenawa ſſwietloſt / to geft nebeſke kralowſt• **přetrženo rubrikou** kdez geft den bez noczy / a ſwietloſt bez tempnoſty / na nyez mame opatrzty ſwego ſtworzytele / **O**tey horzyc otazal ſ• **D**avid boha a rzka hoſpodyne kto poyde na tu horu **A** buoh gemu odpowiede a rzka / **N**ewŷny a ſpwedlny a czyſty **A** ptoz ze tyto mladenty byly ſu tyſte dyetky a newynne na tey horze przebywagy **A** bezpieczny ſu przed ſwymy neptely

¶ **D**ruhe gich welika chwala geft towarzyſtwem / ze magy beranka ſ febu tocziz ſyna bozieho w czloweczſtwyc / ſkrze nenz wfechnu radoſt magy ſwrchowanu / gehoz angele zadagy / y ſſwaty otczyſy zadaly gſſu wydiety / mnoho tyſlicz let a rzkucze

¶ **W**ypuſt hoſpodyne ſwego beranka nebeſkeho **N**etolik magy od toho beranka ale od towarzyſtwa angeluo a wfech ſwatych **O**gak rozkoſlna wyecz geft byty w tak welikem a ſſwatem towarzyſtwy kdz ſye geden raduge ſwatoſty druheho **A**ta chwala znamenana geft ſkroze gadrna gablka kteraz gſſu zyde przyneſly byly z ſſwatey zemye **T**a gablka magy zrna a gadra w ſobie / a zadne druhemu neprzekazy **T**akez ſwaty ſu w nebeſſyech bez zawyſty / **O**piet gich chwala welika geft znamenany / ze wſychny mladenty byly gſu znamenany na czele bozim menem tocziz ze gſu nazwany bozy ſynowe a czeled ihu• xpowa• / **O**piet gich chwala geft welyka zpyewanym / ze gſu zpyewaly zwlaſtyc nowe zpyewanye gehoz gyny nemohly zpyewaty / a to geft bylo ſladczyſy nez zadne warhany

¶ **D**ruhe znamenawa ſye gych muka kdz dye / ty gſu zhubeny / ze wfech lydy bohu na czeſt / tocziz wynyaty gſſu z wyny w kteryz gſſu byly naro**180rb**zeny **A**to ſſw krwy gſſu byly pokrſczeny **A**ta gich muka geft chwalena / ze geft prwny byla **N**eb ſu ony byly prwny muczedlny przed gynimy ſwatymy ptoz ſ• Auguſtyn **přetrženo rubrikou** nazyewa gye kwytym **N**eb ſu prwe zkwtely w nebeſſyech **O**piet gich muka geft pochwalena / ze gſſu myeſto ſyna bozieho vmuczeny **N**ebo kdz gſſy ſyna bozieho hledaly ze gſſu pn zbyly **I**akoz ſye czte kdz byechu trzye kraly do **I**erufalema przygely / a ptaly ſye na noweho krale **K**de by ſye narodil **T**ehdy kral herod to vſlyſaw / ſmuty ſye / bogye ſye aby ſye nyekteryg kral naden nenarodyl / genz by gey z kralowſtwyc wyhnal ptoz v pſy tych trzy kralow / **K**dz by to dyetye nalezly w betleemye by gemu powiediely / a rzka / **I**a tam przygeda poklonym ſye gemu **A**to wecze myſle gey zahubyty / **A** kdz ty trzye kralowe newratychu ſye do **I**erufalema / **W**rzew kral herod ze gſſu gim ſklamaly rozhniewa ſye welymye **I**pocze myſlyty kterak by to dyetye zahubyl **I**vmyſly ſoby aby wfechny dyety zahubyl a zbyl czſoz gich bylo v betleemye Aby ten nanz peczy myegieſye byl zahuben mezy nymy **A**w ta doba bozim powollenym pohnal krale **H**eroda ſyn geho przed tyeffarze do rzyma **A**tam ſudywſye ſ **podtečkováno** nym **podtečkováno** ſye ſ ſynem za dwyc letyc **A**dokonaw ſſw wyecz wratyw ſye kaza zbyty wſychny dyety / czſoz gych bylo v betlehemye / a w tom kray kteryz bylo we dw **podtrženo tužkou** letw a mladſſyc kteryz bylo ſye toho dne wrodilo **A**taku zaloſt mezy lydmy wczynil **A**no placzy a kwyele matery ſwych dyety / **A**ſwa dwa ſyny kaza take zahubity

¶ **T**rzetye znamenawa ſye gych newyna kdiz dye **T**yt gſſu beze wſyc polkwrny / **N**eb **180va** gſſu myely trſſy newyny **T**yeleſtnu vſty a frdczem **T**yeleſtnu ſu newynu miely ze gſu zadneho hrzyechu nepoznaly wſty zadneho falſyc neplodyly **A**ny krzywdy mluwily **A**na frdty ſu zloſty nemyely ptoz

gfu bez wyny przed bohem a bez poskwrny **N**ebo gakož poskwrna / zkazy twarz **T**akež hrzyech duffy zkazy przed bohem **A** ptož ktož chtye f swatymy mladenty byty / mufye fwe hrzyechy f febe fmyty **I**akož w starem zakonye byly vczynily kropyedlnyty / pod chramem / a okolo zrcadl nalepaly / aby kazdy drzewe nez by do chramu wfel / **W** zrcadlo fye whledl / a vmil fye / aby czyfitye do chramu wfel **T**akež my gducze do nebeskeho chramu / mame fwe fwyedomye opatrzyty / a fwatu fye zpowiedy omyty a pokanim oczyfity **A**bychom mohly dogyty do kralo• nebes• přetrženo rubrikou **G**ehoz nam **T**yto fwaty mladenty fu na welike mylofty przed bohem / ze gfu wzdy przy nem kamz koly fye obraty **A** ktož gich den vczfity ten bude myety fczefitye na dyetech a newzryy zadne zalofty nad ffwymy dyetmy ptož vcztyem gye a pfmy gich at »

de sancto Thoma na marginu mladší rukou: S. Tomasz

Sacerdos magn• qui vnctus est oleo moriat• in lege » latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pfana gfu w starem zakonye ze byl buoh przykazal kdyz by **B**yskup wmrzel / aby wfechny pfancy a ztracenczy nawratyeny byly k mylofty **N**ebo to sam buoh powyedyel a rzka kdyz knyez weliky genz geft mazan olegem vmrze w zakonye tehdy dayte myloft ztratenym

¶ **W** tyech slowyech mame znamenaty dwoy wyecz

¶ **P**rwe gehu fwaty staw

¶ **D**ruhe gehu vmuczenye

¶ **P**rwe fye znamenawa gehu staw ze geft f• **T**homa **180vb** welikeho dostogenfity ze geft byfkipu a welike mylofty a moczy / ze byl pomocnyk a weliky fwaty / ze byl fwatym olegem mazan

¶ **N**ayprwe byl knyez a nadto byfkipu genz geft welikeho dostogenfity **I**akož fye czte w starem zakonye ze samemu byfkipu a knyazy byla poruczona wfychna fwatoft / genz prwe fye gmyel sam poffwyetyty / drzewe nez przyffel k ffwatofty / **O**piet bylo byfkipu poruczono aby ledem kazal a ge zakonu vczil / a obyť bral / a za lidy boha pfyl / a bohu fluzyl / **O** tom fye czte ze buoh rzekl

Aaronowy byfkipowy **P**rzyftup k oltarzowy a obyetug / za fye a za ffwy lydy / nebot geft tobye dana myloft ode mne / aby noffyl przed mye lydflke hrzyechy / a gym myloft v mne vpfyl **A** to geft

f• **T**homa czynil ze fye sam nayprwe poffwyetil / poftye fye a w zyny chodye / a czfnye fye obyeragie kaze bozye flowo / wcze lydy krzeftanſke wyerze / a obyetugye za fye a za fwe lydy

¶ **D**ruhe znamenawa fye gehu mocz ze byl welikey moczy / ze zagifte fwu moczy ftworzenye obratyl w ftworzitele toczy chleb a vino w tyelo bozye / gehoz angelom nenyte poztyeno / **O**piet welyku mocz gymel / ze duffy w hrzyefyech vmrzelu obzywowal / zpowyedage as **podtečkováno** a rozhrzeľugye a pokanye dawage / **O**pyet wyeczfy moty byl nad knyezaty y nad krale kterzyz magy mocz nad tyelem **A**le on gmyel mocz y nad tyelem y nad duffy **I**akož fyn bozy rzekl a rzka slova *Iakož fyn bozy rzekl a rzka podržena tužkou* **C**zffoz ffwyetzete na zemy bude fwazano y na neby

¶ **T**rzetye fye znamenawa gehu fwatoft ze geft mazan fwatim olegem **A** ten ma troy wyecz ze wonye a krmy a vzdawge **T**ez gmiel f• **T**homa na ffobye **Z**e byl wonnyg dobrym przebywanym / a lydy krmyl fwym kazany **181ra** a wzdrawowal nemoczne fwim nabozenfitym **I**akož fye czte o nyem **Z**e od ffwy mladofity czyftotu drzal **A** chude krmyl a gych nohy vmywal **G**ehu fwatoft

fwydczyla geft smrt **I**akoz fye czte **P**řed geho vmuczenim vmrzew gedem gynoch trzety den ozyl y rozpwiel a rzka / **B**yl fem wzat do nebes **A** tu fem wydyel mezy apoftoly p̄zdu stoly **A** kdz otazach czye to stolicze ma byty **A**ngel wecze fwatemu **T**homie walfemu byskupu / **O**piet geho fwatofit fwyedczily fu angele / ze kdz byefe vmrzel knyezye zpiewachu gemu mffy zadulſny **H**ned dwa angely przyletyewfye zaczafta mfy od muczedlnykuow a rzkucze / **W**effelyty fye bude fprowadny nebo geft geho dulſye w nebeſkem kralouft• / **O**pyet fwata kralowna fwyedy to ze kdz gedem knyez fluzyefe mffy na kazdy den od fwate kralowny **T**ehda f• **T**homa rozhniewa fye nan **A** pocze fye modlyty fwate marzye **A** hned f• marzy p̄trženo rubrikou zgewy fye gemu a rzkuty **G**dy k artybulkopowy k fwatemu thomie a rzczy gemu takto / **P**offlalat mye ta k tobie p̄ nyz zyny noſſys na ſſoby / a ſczetku na chrzebtye aby mne nechal **A**n hned przyzehna gemu aby wyecz ſwatey kralownie fluzyl

¶ **T**rzetye znamenawa fye geho vmuczenye ze geft muſyl gyty z ſwey zemie od ſweho byfkupſtwe / ode wfeho czfoz geft myel a geho przately zahnaly **I**akoz fye czte kdz p̄wa koſtelnyeho braniefe a **K**ralowy **A**ngliczſkemu nechtyeffye na zlych ſkutczyech powolyty kral fye rozhnyewaw odye gemu byfkupſtwe a geho przately z zemie wyhna / y gey take wypudy **A**n gide do rzyma **A** tu za krale a za ſſwe lydy boha p̄fy **T**u fye gemu angel zgewy a kaza fye gemu wratyty aby ſpyefe k bohu przyſſel **A** kdiz by po ſſedmy letech wraty fye na ſſw stoly **A** kdz nechtye kraly w nyczē przywolyty / tehdy rytzerzy odyeny k nemu **181rb** przygidechu a poczechu fye nan ptaty an wybyeh k nym wecze **I**at fem ted czſo chtyete a ony weczechu przyſly ſſmy abychom tye zabyly **A**n gim wecze **I**a p̄ buoh a p̄ p̄wdu hotow fem vmrzyety **K**dyz mne hledate kazugy wam pod kletw abychte gynim nyczſe neczynily **T**u poruczyl bohu ſw dulſy a ſwatey kralownye a fwatemu dyonify / **K**lecze any geho fwatu hlaw meczy zſeczchu **A** geho dulſy angele wzechu do nebeſ• kralowft• p̄trženo rubrikou Gehoz p̄trženo rubrikou ✕

Sermo Silueſtri na marginu mladſi rukou: S. Sylweſtra

Honora medicū ppt• neceſſitatē latinský text p̄tržen rubrikou

Tato flowa pife Salom• p̄trženo rubrikou wele nam f• **S**ilueſtra czſtyty a rzka **C**zty lekarze p̄ potrebu

¶ **W** tiech flowyech mame dwoy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe naſſye potrſſebye

¶ **D**ruhe geho vczenye

¶ **O** prwem mame znamenaty ze **K**dyz Oſtantyn? tyeſſarz byl omalomocznyel • **A** zadny lekarz nemohl gemu pomoczy **N**eb gmyegieſſye trſſy potreby / a nemoczy trſſy / tocziz na tyele na dulſy a na ſſwem lydu

¶ **P**rwa nemocz byla malomocznoſt na tyele

¶ **D**ruha newyera na myſly

¶ **T**rzetye od ſmradu gednoho draka

¶ **T**y trfŷy nemoczy chtyel trfmy leky vleczyty **S**krze pŷlyte krwe dyetynŷŷkey / ze newyery chtyefe tudy powyeczŷyty krzeŷtanŷŷke / dyety ztepa **A**le nebeŷky lekarz przyŷel ŷ **S**ilueŷŷ papez / genz to welymye dobrze vleczyl / ze malomocnoŷt ŷwatim krzŷtem ŷ nyeho ŷmyl

¶ **D**ruhe newyeru ŷkrze dywy zapudil a ŷmrad hadowy ŷ **P**etra kazany m zahnal

¶ **O** prwem mame znamenaty ze geŷt malomocnoŷt ŷmyl ŷwatim krzŷtem **I**akoz ŷye czte **K**dyz ten tyeŷarz **C**onŷtātin? ŷ **H**eleny ŷyn krzeŷtany hubyefe **S**waty ŷylueŷŷ gyde z rzyma a ŷkry ŷye ŷ ŷwym zakowŷtwē na gedney horze **A** bozym przepuŷczenym tyeŷarz omalomocznyel **I** rady ŷye ŷ byŷkupy pohanŷkymy kterak by **181va** mohl zdaw byty **A**ny gemu kazachu trzy tyŷŷytye dyety krzeŷtanŷkych zbyty a w gegich ŷye krwy zkupaty **A** kdiz to kaza przyŷwyty y przygyede k te laznye / y vzrze zeny zeny placzycze / a wlaŷŷy ŷ ŷebe trhagicze / a o zemy ŷobu tepucze **A**z welykymy zaloŷtyemy ŷam tyeŷarz zplaka / a kaza ŷtaty wozu y wecze ŷwym rytyerzom / y wecze kazdemu czlowieku ŷluŷŷye doŷtoynemu myloŷtyw byty **A** ga gŷem naywyeczŷyeho doŷtogenŷtwye / mam byty naymyloŷtywyeyŷŷy / radyegŷy chty vmrzyety nez bych ty dyety kazal newŷnye zbyty **A** wratte diety gich materam / a neczinte zadnemu nicz **T**u zeny podyekowachu gemu a wratychu ŷye domuo / ŷ weliku radoŷty / neŷŷucze ŷwe dyety **A** tey noczy zgewy ŷye tyeŷarzowy ŷ **P**etra ŷ **P**awel rzkucze pto zes odpuŷtil tyem dyetem **A** nepliff newynne krwe / poŷŷlal nas buoh k tobye at bychom zdawye daly powolay **S**ylueŷtra papeze tent vkaze rybnik w nyemz ŷŷye zkupes a budes zdaw ptytyw tyeŷarz kaza hledaty rytyerzom ŷ **S**ilueŷtra / **A** kdyz ŷ **S**ilueŷŷ wzrze rytyerŷtwo welecz gemu przed tyeŷarze / mnyeŷŷe aby gey chtyely vmuczty **A** tak poruczyw ŷye bohu gyde przed tyeŷarze **A** hned tyeŷarz powŷtaw pty nemu / **Y** da gemu myle wytanye / a wyŷ wy gemu ŷŷwoy ŷen **S**waty ŷilueŷŷ vrozumyew tomu kaza ŷye gemu krzŷtyty **A** kdiz gey pokrzŷty vderzy nan welika ŷŷwyetloŷt a hned by vzdrawen od malomoczenŷtwye **A** ŷam buoh ŷye gemu zgewy gako w ŷtarem zakonye **N**a**A**man podle przykazanye **E**lyzeowa zkupaw ŷye ŷedmkrat **W** Iordanye / oczyŷczen geŷt na ŷŷwem tyele od malomoczenŷtwye pŷmy geho at naŷe duŷŷe oczyŷty / ode wŷech hrzyechuo

¶ **O** dru**181vb**hem znamenayte ze druhu nemocz myel tyeŷarz na ŷŷwey myŷly / blud pohanŷky **A** ten geŷt byl dwoy zydowŷŷky a kaczyerŷŷky a ten geŷt vleczyl ŷwym kazany m **N**ebo prwy blud byeŷye zydowŷŷkey newyery **I**akoz ŷye czte kdyz **E**lena tyeŷarzowa maty w betleemy vŷŷlyŷŷa ze gegye ŷyn ten tyeŷarz **C**onŷtantin **O**ŷtaw wyery pohanŷkey / y obratyl ŷye na wieru krzeŷtanŷku **R**ozhniewa ŷye nan a pocze gemu welmie lany / ze vkrzyzowaneho boha naŷŷleduge **A**n gye po lyŷtu wzkaa / aby ŷ ŷobu przywedla zydy vczene / aby ŷkrze hadanye zwiedyli pŷw wyeru **T**ehdy ŷ **E**lena przywede ŷ ŷobu **C**ztyrzydyety myŷtruow zydowŷkych do rzyma aby ŷye hadaly ŷ krzeŷtany **A** ty wŷechny ŷ **S**ylueŷŷ przed tyeŷarzem przehada / az vŷt ptyw nemu newmyely otewrzyety **T**ehdy poŷledny myŷtr zydowŷŷky menem zambry wecze / gyz ŷime doŷty mluwyly vkazme to ŷkutky **N**ebo gŷu ty welmye nemudrzy kterzyz ŷye vkrzyzowanemu bohu modle **A** ga wyem gedno meno boha wŷemohutyeho / gehoz zadne ŷtworzenye nemoze ŷlyŷety / a to chty wkazaty / **K**azte my byk ŷem przyweŷczy **A** gakz ga gemu wcho poŷŷepty / ynhed zdechne **A** kdyz byka przywedechu / dwadtyety muzuo welmy ŷylneho / **T**en zyd zambry wcho gemu poŷepta / az

hned letyew y pade y zdeffye **T**ehdy wfechny zyde zwolachu na fwateho **S**iluefra **A**n gim odpowedye **N**enye to bozye gmeno ale dyabellike / nebo moy buoh netolik zywe vmrtwy ale y mrtwe krzfyefy **A**no lew a had czlowieka vmrtwy / ale nezkrzfy **C**htyeff ly at vwyrzym by to bylo bozy gmeno / obzyw toho byka **A** kdyz tyeffarz y wfechny zwolachu nan an nemoze gehozkrzfyty **I**wecze nechat gey **S**iluefter zkrzfyeffy we ymye ffweho boha a chtyem **182ra** wfechny wen wyerzty **T**ehdy f• **S**ilueff wecze we ymye meho boha ihu• xpa• kazugy tobye byku **W**ftan a gdy krotcze do ffweho ftada **H**ned ten byk wfaw y gide prycz **T**ehdy fwata **E**lena y wfichny zyde obratychu fye na wyru krzeftanfu **A** tak vleczy newieru zydownku opiet druhy blud byl katyerftwo **A**rygowo genz fye ptywyl kazany f• **S**iluefra **A** tyefarz constantyn kaza ptyw gemu wolaty **T**rzy fta byfkupuo a offmnazte **A** tu flozychu welyku kedu kteru zpyewagy na hodynach **K**to chtye fpaffen byty **A** kdyz fwaty **S**ilueff f byfkupy mluwyeffye ptyw tomu katyerzowy **T**ehdy ten katyerz gmenem **A**yrius vpad f ftolicze y flomy hlau / a czftnymy vfty gymyz boha klamal ffwa trzewa z febe wywraty **A** tak ten blud katyerffky ftawy

¶ **T**rzetye nemocz byla na lidech od haduo nadffyeny geyz zadny nemohl ftawyty **A** drzewe nez fye byefe tyefarz na wieru obratyl **B**yfkupowe pohanfty byly gemu rzekly **D**rakt gefst w gednom dole tent lydy huby **A** kdiz fye tyeffarz na wyeru obratyl / ten had wiecze nez trzy fta lidy fwim fmradem zabył byeffe **T**ehdy tyefarz pfy fwateho **S**iluefra aby to ftawil **A**n wecze ga to ftawim bozy moty **A** kdyz f• **S**ilueff na modlitwie byefye tehdy fye gemu zgewy f• **P**etr a rzka **G**dy k tomu hadu bezpecznye a rzczy moy buoh ihu• xps• fye z dyewky narodyl a vkrzyzowan a trzety den wfal z mrtwych / **W**ftupil na nebeffa / a ma przygity fudity zywich y mrtwych / a ty hade tu gehozczekay / zawyeziz gemu vfta nyty **A** zawrzy gemu czestu znamenym fwateho krzyze **A** kdyz f• **S**ilueff fed k tomu hadu wczini gakoz gemu f• **P**etr rozkazał **H**ned ta nemocz przefta **T**ehdy weffken lyd rzymfky obraty fye na wyeru krzeftanfu **A** tak ten **182rb** lekarz zleczy z **nadepsáno stejnou rukou** gye z tych trzy nemoczy

¶ **O** druhem mame znamenaty gehozpoczfczenye / kterymz gefst gehozpoczftyl • ten tyefarz **C**onftantyn

¶ **P**rwe gehozpoczftyl toho dne kdiz fye krztil kazał aby w rzyme cztyly ihu• xpa• za pweho boha

¶ **D**ruhe ktoz by bohem klamal aby byl vkamenowan

¶ **T**rzetye ktoz by krzeftanu bezpwe wczinil aby byl fwefweho zbozye zbawen

¶ **C**ztywte gakoz tyefarze czftye wfychny kralowe / tez aby papeze czftly wfychny byfkupowe

¶ **P**ate ktoz by fye do koftela vtekl wynnyg / aby byl bezpeczen w koftele a zadny gehoznewynymal

¶ **S**efte kdyz papez na kuon wfeda aby gemu tyefarz ftrzmen drzał **A** ginich mnoho daruo od nieho przygał **A** od boha nebeske kralowftwy **G**ehoz mnye y wam x

de purificatione marie na marginu mladší rukou: na gromnice

Postquam sumati• funt dies octo ut ccūcidet• puer ꝛ uocatū eſt nomē eius geſus x̄ latinský text
přetržen rubrikou

Tato flowa pife f• **L**ucas w dnefnym czteny a rzka w ofmyg den obrzezachu fyna bozyeho a przewzdyechu gemu meno ihus•

¶ **W** tiech flowyech mame troy wiecz znamenaty

¶ **P**rwe fwate marzye radowane

¶ **D**ruhe bozye obrzezowane

¶ **T**rzety gmeno spafytelne

¶ **O** prwem znamenayte ze radoft f• marzye byla gefť p troy wyecz

¶ **P**rwe ze gefť fyna myela spafytele wfeho swieta gehoz gefť bez bolefty porodyla / a po gehu porodu dyewku oftala / a toho w ffw ruku pyeftowala / gehoz angele chwalechu na nebeflyech / a genz drzy weffken swiet w fwu ruku **O** tey radofty pvy f• rzehorz a rzka **R**adug fye fwata kralowno drzety fyna na ffw ruku

¶ **D**ruhe myela gefť radoft ze gffu k nye przyetele przyfly a radowaly **182va** fu fye gye **A** pto dnes flow radowāky fwatey kralowny

¶ **T**rzetye ze fu gye myefczene dary neffly a **nadepsāno stejnou rukou** gy czytly **T**akez my mame gy dnes vczfty / aby ona nas obdarowala tohoto leta a wfē zle od nas odehnala

¶ **O** druhem znamenayte ze fye hofpodyn dal obrzefowaty p troy wyecz

¶ **P**rwe p weliku myloft gefťo gefť miel k nam / gfa dyetatkem dal fw krew pplyty / aby nas omyl hrzyechu prziozeneho / a obrzeczal f nas naffye hrzyechy **N**ebo gefť sedmkrat plil fw krew p nas

¶ **N**ayprwe **I**ako dnef

¶ **D**ruhe kdyz kleczal na modlytwe krwawy pot f neho fyl

¶ **T**rzetye kdyz gey byczowaly

¶ **C**ztrwte kdiz nan korunu trnowu wftawily

¶ **P**ate kdyz gemu hrzebyky rucze pbily

¶ **S**efte nohy

¶ **S**edme ktyz gemu bok pklaly / **W**elika myloft bozye ze p ny fw krew dal pplyty / aby f nas pply naffye hrzyechy

¶ **D**ruhe gefť fyn bozy obrzewan / aby zakon naplnyl / gefťo byl buoh abrahamowy przykazal **A** to wfē nam na przyklad / abychom my zakon bozy drzaly / a obrzeczowaly ffw hrzyechy fwatu zpowyedy

¶ **T**rzetye obrzewan gefť / aby ftary zakon f febe obrzeczal / a nowy wftawil **I**akoz fye czte kdyz ofmyg den by tu przygidechu przyetele fwatey kralowny / a zakon naplnychu pfme gehu mylofty at naffye chrzyechy naffe wfye zle obrzezye tohoto leta **A** pto flowe dnes nowe leto ze gefť gako dnes fye nowy zakon poczal **T**rogye fye zwyerzaza obnowgy kdyz ffw fftaragy

¶ **N**ayprwe orel **K**dyz fye fstara welmye lety wyfoko / a tam sobie krzydla opaly / a wpadna doluo myge fye w ftudnyty / a ftepe f febe ftare perzye / a nos ftary o kamen fetrze / a tak fye obnowy / **T**akez kazdy czlowyiek ma vczinity / **K**teryz fye gefť fstarał w fwych hrzyefyech / ma fye **182vb** obnowyty tohoto leta wzdwyhna fwe oczy k hofpodynu / zazzy fye skrufenym a wpadny w ftudnyty / fwatey zpowyedy / a tu fmyg fwe ftare hrzyechy / a pokanym fetrfly fwoy nos krzywolaky tocziz fwe wfēchny zlofty / a obnowyl fye v mylofty bozye

¶ **D**ruhe gelen kdyz fye štara / a vczige w fobyge ged / byezy k wodye a pye gye przyeliffnye / y wywraty z febe welken ged / a tak hned oblyna / a rohy f febe fwrzye / **T**akez czlowiek w hrzyefyech zaftaralyg / genz gest pln hrzyechuow gedowatych ma gyty k študnyty fwatey zpowyedy / a tu fšwe hrzyechy przed knyezem wylty / aby oblynal zlych skutkuo / a fwrhl fwe rohy / pychy a zlofty fwyeczškey

¶ **T**rzetye had kdyz fye štara / drze fye škroze kamenye / y odrze f febe kuozy a obnowy fye / **T**akez my gesto fmy fye štaraly tohoto leta we zlofty / mame fye pdrzyety škrze pokanye / a fšwlety f febe štare hrzyechy / a zle obyczegy a oblety fye w nowe w dobre škutky pšmy hošpodyna aby nas raczil obnowyty tohoto noweho leta w lepšye zdrawye a šceštye a we wfše dobre

¶ **O** trzetyem znamenayte ze gako dnešny den w ochtaw bozyeho narozenye / przewzdyely gšfu fynu bozyemu gmeno ihus• / gesto byl angel powiediel fwate kralownye / drzewe nez fye gest byl poczal

¶ **T**rzye fu byly nazwany w štarem zakonye tyem gmenē ihus• / k nymz fye fyn bozy przyrownawa

¶ **P**rwny byl knyzeze a wodcze lydu bozyeho / genz przywedl gye przeš Iordan do fwate zemye od boha fšybeney **T**akez nas šin bozy kral wfšeho fwyeta / wodcze wfšech hrzyefnych f tohoto fwyeta do zemye nebešškey škrze nenz gšmy nawraczeny k nebeškemu kralowšt•

¶ **D**ruhy gest ihus• byl **B**yškup genz gest lyd zakonny vczył • a obyety dawal a **183ra** za lydy boha pšyl **T**akez šin bozy gest byškup wfšeho krzeštanštwy genz gest kazal na tomto fwyetye chodye / vcze lyd bohu šluzyty / a vkazuje gym tyeštu do kralowšt• nebeškeho **přetrženo rubrikou** **A** šam fye obyetowal bohu otczy na fwatem krzyzy / za našye hrzyechy / pšye otcze fweho za ny

¶ **T**rzety byl ihus• vczednik / genz vczil lidy bohu šluzyty **A** myštr welikyg v mudrošty **T**akez fyn bozy myštr weliky nebešškyg wfšye mudrošty napšnyen / genz gest vczil lydy / bozye kazanye drzety / a bozy woly pšnyty pšme gehu by nas nawczil dobrze czynity / a zleho oštaty **T**o meno ihus• znamenawa fye špafytel **N**ebo gest škroze nye špašen welken narod lydšškyg **I** my všfame ze škroze nen špašeny byty mame pšme gehu mylošty by našye dušše raczył špaššty **S** kroze to meno troge wyecz dyege fye na šfwyetye

¶ **P**rwe nebeške kralowšt• fye odmika **I**ako pšwy f• **P**awel a rzka **T**ym menem ihus• mame šobie nebeške kralowšt• odewrzyety a odemknuty

¶ **D**ruhe to gmeno ihus• peklo zamyka ze kdiz ge pogmenugy / czrte fye trzašfu **A** to gest vkazano ze gfu apoštole tym gmenē czrty wyhonily

¶ **T**rzetye ze to gmeno nemoczne vzdrawgye **I**akoz fu apoštole we ymye ihu• xpa• šlepe ošfwyeczowaly / a nemoczne vzdrawowaly / a mrtwe krzyešlyly ptoz to gmeno fwate mame czštyty / kolikrat ge šlyšyme menugycz / tolikrat mame pokleknuty **N**ebo škrzye nye mame dogyty do nebeš• kralowšt•

Epiphania na marginu mladší rukou: na 3 Krole

Vidimus stellam eius in oriēte ⁊ venim• cū munerib• adorare dūm ⁊ **latinský text přetržen rubrikou**

Tato šlowa pyše f• **M**atyeg w dnešnym czteny **A** ta gfu powyedyely trššye kraly a rzkuoze **W**ydiely šme hwyezdu gehu na wczhod šlūcze a przyšly šme z dary klanyety fye ge **183rb**mu **D**nes pamatugem troy hod

¶ **P**rwe trzy kraluow / gesto fu byly przygely z dalekych wlasty z dary k synu bozyemu

¶ **D**ruhe hod pamatugem bozyeho krzfteny

¶ **T**rzety z wody wyno obratyenye

¶ **P**rwyg hod byl gest we cztrnafty dnech po bozym narozeny / **O** tom fye czte **K**dyz trffye kraly hwyezdarzy wzrzechu krafnu nocz a gaffnu nadyegitye fye nyeczfo dywneho na hwiezdach wydyety / lezechu na gedne horze **A** kdiz by o puolnoczy w tu hodynu gesto fye fin bozy narodyl / zgewy fe gim fwyetla hwyezda / a wzrzewse gy y weczechu **T**ot gest znamenye welykeho krale narozenye **P**odmy a hledaymy gehu / a obietugme gemu zlatto kadydlo a myrru **A** hned wstawfye gedechu do zydowstwa / ze gych .prok pohanky menē **B**alaam byl rzekl a rzka wynde hwyezda z **I**akubowa plodu **A** tak przygedechu do **I**erufalema **I** poczechu fye ptaty kde gest gesto fye narodil kral zydowskyg wflaw to kral herod smuty fye welmye **A** swola byskupy a mudrtye zydowlke pocze ptaty kte fye ma xps• narodyty **A**ny gemu powyedyechu a rzkuczye **T**ak mame pfano ze v betlehemye **A** hned kral **H**erod powolaw tyech trffy kralow otaza gych ktere fu znamenye wydyety **A**ny weczechu widieli fmy hwiezdę gyz tomu dwanazte dny **A** tak pufty gye do betlehema a .pfy gych / **K**dyz to dyetye naleznu aby gemu powidyety / flybugye fye gemu take poklonity **A** kdyz wygedechu z Ierufalema **H**ned wzrzechu hwiezdu a gedechu za ny az do betleema **A** nad kteremz domem stafye w ten duom sedffye nalezechu fyna bozyeho f gehu matku **183va** a padse przed nym poczfychu gehu a obyetowachu gemu zlatto kadydlo a myrru **A** gynu czestu wratychu fye do sweho kralowstwy na swa bydla

¶ **W** tiech flowyech mame troy wyecz znamenaty

¶ **N**ayprwe hwyezdy przywedenye ze hwyezda gye przywedla k synu bozyemu **T**a hwyezda byla gest duch fwatyg kteraz na bozy krzfczeny vczynyla fye holubkem *k nadepsáno stejnou rukou* a letala nad synem bozym **A**nebo ten angel gesto pastulkam zwiestowal bozye narozenye / ta hwyezda myela troy wiecz na sfoby

¶ **P**rwe ze fwyetyla

¶ **D**ruhe ze przed nymy fla a gim czestu vkazala

¶ **T**rzetye ze nad *d nadepsáno stejnou rukou* tyem domem stala w nyemz byl fin bozy **S**krze tu hwiezdu znamenawa fye fwata marzy matka bozye / kteraz nam fwyety fw mylofty nade wfe fwate **A** kdiz gye hleda a gde sem *podtečkováno* za ny fluze gye naboznye / tomu ona vkaze fyna sweho a bozy myloft / a stane nad nym branyeczy gehu ode wfeho zleho .pfime gye at nas raczy offwyetyty a dowesty nas do kralouf• nebef•

¶ **D**ruhe mame znamenaty ze gfu ty trffye kralowe obyetowaly synu bozyemu trzy dary **P**rwe zlatto a rzkucz Bude ly gemu potřeba **A** na to zlatto trawyla fwata kralowna matka bozye sedm let w egyptye

¶ **D**ruhe kadydlo aby smrad od neho odehnaly

¶ **T**rzetye myrru aby gehu posflyly **S**krzye ty trzy dary / troy wiecz gfu znamenaly **S**krze zlatto / ze fin bozy ma byty kral nad kraly **S**krze kadydlo knyezye welikeho **S**krze myrru bozye vmuczenye **T**akez my mame gemu ty trzy dary obyetowaty nemozeme ly zlatta myety / ale swe zlatto a czyfte frcze **A** kadydlo naffeho wzdychanye a nabozenstwy **A** myrru naffye pokory a vtrpenye .pfmy gehu at przy**183vb**gme dnes naffe dobre fcutky

- ¶ **T**rzetye mame znamenaty ze ty trzeye kraly z daleka przygiewfye troy wycz fu vczynily
- ¶ **P**rwe ze fu wefly w ten dom a tu fu nalezly fyna bozyeho f gehu matku
- ¶ **D**ruhe ze fu padly przed nim a chwalily fu gey
- ¶ **T**rzetye ze fu gemu obyetowaly swe dary **A** my tez troy wycz mame wcziniti chtieme ly bozeye myloft obdrzety
- ¶ **N**ayprwe mame gyty do bozyeho domu / a tu nalefty fyna bozyeho f gehu matku / aby nam daly fw myloft **C**zfo tomu pak dyegy gefto magy blyzko ke mfy / a nechodie boha hledaty any f• marzeye **A** wyeducze tyto trfy krale z dalekych wlafty przygety do betlehema
- ¶ **D**ruhe mame fye klaniety a pokorzyty hospodynny / a chwalily gey fwymy modlitwamy / a pfyty gehu aby nam dal zdrawy a sczetye a chrzyechom odpusczenye tohoto leta
- ¶ **T**rzetye mame gemu obyetowaty nafye obyety a dobre skutky / aby nas dopieftowal do fyehoz roku / f wieczfy radofty a ff mēffymy hrzyechy
- ¶ **D**ruhyg hod dnes pamatugem bozeye krzfteny / gefto fye geft krzftyl / a gffa we trfydczyety letech w Iordanie od f• **I**ana krzfytele **A** tu gfu byla nebefa otwryena / a duch fwaty nad nym letal pofpme gehu byt nas pokrftyl w ffwey mylofty / a potom otwryel nam nebef• kralouft•
- ¶ **T**rzety hod bil potom w rok / gefto na ffwatbye vczynyl z wody wyno pfme gehu milofy by nafye zbozeye zplodyl / a wfye nafye zle odwratyl w dobre / f kroze nyez bychom doffy do kralouft• nebefkeho gehoz mnye y wam dopomahay κ

fabiani ≡ **Sebastiani**

Sancti p̄ fide[m] vicerūt regna operati• sunt iusticiā κ *latinský text přetržen rubrikou*

- 184r** **T**ato slowa pyse f• **P**awel a rzka fwaty muczedlnyty skrze fw wyeru przemohly fu mno krale a czynili fu spwedlnoft
- ¶ **W** tyech slowyech nam vkazuge f• **P**awel pateru wycz f kroze kteruz gffu fwaty obdrzaly nebef• kralouft•
- ¶ **N**ayprwe fu myely swatof fwrchowanu **I**akoz dye f• pavel
- ¶ **D**ruhe fu mieli wyeru czelu ptoz dye f kroze wieru
- ¶ **T**rzetye fu myely boy wytyezowy ptoz dye przemohly fu kralouftwye
- ¶ **C**ztywte myely ly fu dobre skutky ptoz dye czynily fu spwedlnoft
- ¶ **P**ate odplatu wycznu ptoz dye przygaly fu odplatu
- ¶ **N**ayprwe znamenayme tu pateru wycz na swatē pabganu Byfkupowy **A** potom o ffwatem **S**ebastyanu rytierzowy **O** fwatem fye pabganu czte patera wycz
- ¶ **P**rwe ze byl bohem zwolen
- ¶ **D**ruhe ze wyery krzeftanlke branyl
- ¶ **T**rzetye ze v bozym kazany byl vftawyczen
- ¶ **C**ztywte ze bozeye fluzby fnaznye hledal

¶ **P**ate ze ꝑ wyeru krzeſtǎſku dal ſw krew ꝑlity w tom ze byl bohem zwolen wkażuge ſye geho ſwatoſt **A** to ſam buoh wkażal na geho zwoleny **I**akoz ſye czte o nyem **K**dyz ſ• **P**awel byeſſe rzymſky myeſczenyn / a kdyz papez byeſe vmrzel / tehdy ſnyde ſye mnoho lydy ꝑſyecz boha aby gim wkażal kto by myel papezem byty / **A** ſwaty **P**abgan take mezy nymy ſtogieſe **T**ehdy holubek z nebes przyletyew ſyede gemu na hlawy **A** to wzrzewſe lide ynged gey papezem zwolychu **A**le nykakez by geho buoh nezwoyl by geho ſwateho newyediel

¶ **D**ruhe byl vdaten wyery branity / w tom geſt miel wieru czelu / gyz geſt wzdy plodil a ſylnye branyl

¶ **T**rzetye w wſtawycznym kazany myel geſt boy wzyteczny **I**akoz ſye czte **K**dyz philipp tyeffarz chtyel na weliku nocz przygymaty bozye **184rb** tyelo **N**eprzepuſtil gemu doniudz ſye nezpowiedal ſwych hrzyechuo **N**ebal ſye krale any tyeffarze gedno boha

¶ **C**ztywte na bozye ſluzbye myel dobre skutky **I**akoz ſye czte o nem ze po wſem krzeſtanſtw poſllal ſedm **I**ahnou / a ſ nymy ſedm pyſſarzow / aby wſech ſwatych muczedlnykow skutky popſaly / a k nemu przynely **A** ty ſu wſechno vmuczenye na knybach popſaly

¶ **P**ate w geho vmuczeny myel odplatu wyecznu w nebeſkē kralouſt•

¶ **T**u pateru wiecz myel take ſ• **S**ebeſtyan

¶ **P**rwe gmiel wyeru weliku / czelu a twrdu / ze geſt oſtal pohanskey wyery / a rozdal ꝑ boh ſſwe panſtwye a ſwe zbozye / a chwalu ſwyetſſku potupyl **N**ebo ktoz ma ꝑw wyeru ku bohu / ten nezada zbozye tyeleſtneho **I**akoz ſye czte o nem kdyz tyeffarz **D**yokleczyan byeſye nan welymie laſſkaw / ze gey nade wſe rytyerze wſtawyl / a powyſyl nade wſye pany / nemoha bez neho byty / wſe podle geho rady czynyeliſye / awſſak ſ• **S**ebaſtyan ꝑ wyeru krzeſtanſku to wſe zhrda / a tu wyeru netolik na ſſobye myegyeliſye ale y gynych na wyerze potwrdyowaliſye **I**akoz ſye czte o niem ze wzdy w rytyerſkem ruſſye chodyeliſye a krzeſtanow v wyerze potwrdyowaliſye **A** kdyz dwa ſwata muze toczyſ ſwateho marceliana a ſwateho **M**arka dwa wlaſtne bratry wedyechu na popraw **T**ehdy przybyeze gych matye ꝑſtowlawſa rugyty ſye a teputy ſye o zemy a rzkuty / **O** byeda mnye myly ſynowe ze chtyete na ſmrt gyty z dobre wole potom oczſye przywedechu an ſye ꝑchem wſypal an vpye a rzka **O** moy myly ſynackowe ꝑcz ſte ſobye ſmrt zwolyly ꝑ tu krzeſtanſku wyeru / Myly pany pomozte my mych ſſynow plakaty **O**piet przybyezechu gych panye **184va** ſſwe dyetky na ruku neſſucze a wolagicze **O** bieda nam neboham komu nas oſtawite a komu ſwe dietky poroczyte a kdyz gich ſrdcze pocze ſye obmyekczowaty a rozpakowaty **T**ehdy ſ• **S**ebaſtyan wyſtupyw wecze gima a rzka **O** rytyerzy bozye nerodte zratyty koruny wyeczne ꝑ placz a lyſſane zenſke **I** take wecze gych oczſy a materzy a rzka **N**eboyte ſye byt byly od was odluczeny wafſy ſynowe / ale gdetat na nebeſſa / przyꝑwyty a przychiſtatyt wam chtye bydlo nebeſke **A** tak ſkrze ta ſlowa potwrdy gych v wyerze **A** tu ſye znamenawa gich wyera welika a zywa / ſkrze nyz gfu czynily dobre skutky **N**ebo wyera bez dobrych skutkuo geſt mrtwa **T**ake geſt myel wyeru twrdu ſ• **S**ebaſtian / ſ nyez geſt nechtiel ſtupity ꝑ zadne muky az do ſmrti **I**akoz ſye czte o nem **K**dyz wyeru krzeſtǎſku kazaliſye / a krzeſtanow poſſylowaſe tehdy gedna pany menem **Z**oe / zena **N**ykoftratowa nyema do geho domu przygyde / a pade przed nym **T**ehdy ſ• **S**ebaſt• wecze a rzka

Sem ly ga p̄wy fluha bozy / a geft ly prava rzecz gefto tato zne přeškrtnuto inkoustem zena z mych vft flyšfala a vwyrzyla **O**twrzy ten gegie vfta genz geft otwzrzl vfta zacharze p̄roka fweho **A**hned ta zena nyema p̄mluwy a rzkucz **O**pozehnana rzecz twych vft kterymyff mluwyl **N**ebo fem wydiela angela an drzy knyhy przed tebu / na nych bylo napfano to wfe czfozs ty mluwyl

¶ **T**rzetye miel boy wytyezny / ze geft przemohl trffy kralowftwye

¶ **N**ayprwe fwiet f lakomftwym / ze rozdal wfe swe zbozye chudim

¶ **D**ruhe tyelo z rozkoffy

¶ **T**rzetye dyabla f gehu moty / y gehu fluhy / z nychz geft byl tyefarz **D**yoklecyan / **O**niemz fye czte **Z**e powolaw f **S**ebaftyana **184vb** y wecze gemu a rzka **I**a fem tye vczynil nad rytyerzy / a prwim na ffwem dworze / a ty pak czynis p̄ty memu zdrawy a mym bohom p̄tywenftwye f **S**ebaftyan wecze a rzka **I**a p̄fym boha za tve zdrawy / y za tve kralowftwye **T**ehdy **T**yeffarz kaza gey na pole wywefty a k dubu przywazaty a rytyerzom kaza k nemu strzyelety **A**ny gey tak strzelamy ofuchu / gako p̄wie geška **podtečkováno** gezzka a mnyecze by gyz vmrzl y gydechu prydz od neho **A**kdiz by trzety den mylym bohem by vzdrawen / a przyšfed na tyeffarzow dwor pocze o bohu kazaty / a tyeffarzowy porokowaty ze huby krzeftanftwo a wecze a rzka **T**yeffarzy p̄tot mye boh k tobye poſflal abych tye treſtktal ze zlych ſkutkuo **T**ehdy tyeffarz rozhniewaw fye / kaza gey tak dluho muczyty doniudz by duſſe nezbyl **A**tak boyge fwytyezyl nad ſmrti

¶ **C**zwrtwe myel geft dobre ſkutky w ſp̄wednoſty **T**o geft ſp̄wednoſt / aby kazdemu gehu nawratyl **A**ſfwaty **S**ebeftyan wzdy bohu ſnaznie fluzyl / chwalu gemu wzdawagye / na kazdy den a febe od hrzyechu oſtrzyehagye a w ſfwatoſty przebywagye

¶ **P**ate myel geft odpłatu wycznu kdyzto geft przygal korunu w nebeſ kralouft **p̄trženo rubrikou**

Šmo Agnetis

Mulerem fortem quis inveniet **latinský text p̄tržen rubrikou**

Tato flowa piſe mudry Salom **p̄trženo rubrikou** a rzka kto nalezne fylnu zenu w tych flowiech fye **S**alom pomyllil ze toho nemohl naleſty czfoz geft nalezeno na ſwatey **N**ytyſſy **N**ebo geft ta nalezena tak fylna / ze geft fylne muze / a fylneho dyabla przemohla / nebo fylnoſt tohoto czlowyeka vkazugie fye kteruz geft fylen v boy **A**le f **N**ytyſſye myela geft trfy boge

¶ **P**rwny p̄tyw fynu kralowu

¶ **D**ruhy p̄tyw kraly

¶ **T**rzety p̄tyw kralew wladarzy

¶ **W**pr**185ra**wem boy gefto gefto geft myela f fynem kralowim / genz chtyel gegye czeſt odgyety **G**myela geft cztwero p̄tywenftwye

¶ **P**rwe p̄tywyeffye fye gye gegye mladyg wyek / ze byeffye we cztrnaſty letech **A**w tom wyeku naywycz lyde k hrzyechu przychodyechu

¶ **D**ruhe kraſſa gegye tyela / ze byeffe welymye kraſſna a kraſſne wyety ſnubyety nez nepyekne

¶ **T**rzetye gmyela .ptywenftwye od mnoho daruo a od mnozftwye daruo **Z**e ten kralowecz mnoho gye darow possyelaſſye / a gefcze wyecze gye ſlybowaſe **N**ebo mnohe gſſu kterež ſiwe mladofity oftogye **A**le ſkroze dary bywagy oklamany **I**akoz ſye czte ze **A**brahamuo panofſſye dawal welike dary pānye **R**ebecze aby gy ſpyeſe **I**ſakowy vſnubil

¶ **C**zwrtwe myela .ptywenftwye vſtawyczne muky na ſſwem tyele / a gacz koly myela geft tolyk .ptywenftwye / awſak geft chowala ſw czyſtotu a wyczeftwye obdrzala **I**akoz ſſye czte o nye kdz byeſſye we cztrznazty letech / tehdy geft ſſmrt ztratyla a zywot wyeczny nalezla neb byeſſye welmye krafna na twarzy **A**le kraſſy v wyerze **A** kdz ſye byeſſye ſſ wczeny wratyla **T**ehdy kralowycz pocze gy mylowaty **A** poſla gye dary chtye gy ſoby za zenu gmyety **A**na gemu odpowiede a rzucz **O**dſtup ode mne hubencze nebt ſem giz od gyneho myleho przedchwatyena / genz geft lepſy a ſſlechetneyſſy a kraſſy a bohatyegſſy a moczyeyſy nez ty / **W**ſſyſaw to ten kralowecz roznemoze ſye a w lozy ſye polozy / **A** lekarzy gehu otczy powyedyechu / ze ſye p weliku myloſt roznemohl **T**o byl prwyg bog gegye a wyczeftwy

¶ **D**ruhy boy myela .ptyw kraly / genz chtyel gegie czeft odgyety / kazaw gy weſty w duom k uobecznyh zenam / a w tom boy mnoho gye czynil .ptywenftwye

¶ **N**ayprwe **185rb** ze gy казал nahu po myeſtye wodity aby gye hanbu vczynil ze ſye panny wyecze hanbye a ſtydye / nez ſye bogie bytye / **A**le .ptyw tomu myela geft pomocz od boha / ze gye buoh dal tak huſte wlaſſy / ze wſechnu nahotu gegie przykryly / **A** tak od nye hanbu tu odehnal

¶ **D**ruhe ze gy poſſlal do obecneho domu / aby gegye czeft y gmeno polkwrnly **A**le .ptyw tomu myela geft pomocz angelſſku / genz gy geft vczeftyl a obranyl

¶ **T**rzetye ze gy w temnu komoru казал wſadyty aby ſye vzaſſla **A**le .ptyw tomu myela geft ſwyetloſt nebeſku ze ty / kteryž tam k nye weſly p weliku ſwyetloſt nemohly ſu gie widiety

¶ **C**zwrtwe ze gye tak czyſtnyty nechal aby zymu vmrzela **A**le .ptyw tomu myela geft rucho nebeſke **N**ebo gacz geft do tey temnoſty wſtupila tak geft krafne rucho nalezla / whod ſwemu tyelu

¶ **P**ate zy gy казал vczynity wſem obecnu **A**by za toho za gednoho gimz geft zhrdyela mnohe myela / **K**terzyž by gy poklamawaly **A**le .ptyw tomu miela bozy pomocz / ze ty wſechny kteryž k nye przygidechu / vzrzyecze ſwyetlo nebeſke zaſſye ſye wraczowaly

¶ **S**eſte ze tomu ſwemu ſynu dal nad ny wewodyty / aby toho miela mylownika kterež za muz nechtyela pogyety **A**le .ptyw tomu miela bozy ſpwednoſt / ze gye pomſtyla / **N**eb kdiz ten kralowycz ſ gynimy ginochy gide do obecneho domu / a gim weleſye naprzed k nye gyty / **A** kdz nazrze k nye wraty ſye **T**ehdy ten panycz zwola na nie arzka **H**ubeny ſte a neſtateczni ze k nye gyty neſmyete / **H**ned ſam k nye przyfed chtyeyſye ſye gye dotknuty **A** hned zdeſſe / **W**ſſyſaw to **185va** kral ſ welikym placzem k nye przybyeze a ztaza kterak geft vmrzel **A** ona wecze / **T**en czrt myel nad nym ſwu mocz / gehoz geft chtyel woly naplnyty **I** kral wecze a rzka / **W** tom poznam mocz tweho boha **K**diz my wzkrzyeſys meho ſyna **A**na wſtawſy popſy mileho boha **A** hned ten panicz ozyw wſta a pocze kazaty wyeru krzeſtātku **A** tak na druhem boy ſwytyezyla

¶ **T**rzety boy gmyela ątyw kralew władarzy genz chtyel gye wyeru zlamaty / czynie gye rozliczne muky **N**eb kdz ten kral wzrze ze gehu fyn zkrzyefen byeffye fkoze nyen chtyeffye gy rad od fimrty wypfity **A**le obecz welefe gy zahubyty **T**ehdy on fweho władarze gmenem **A**lpafya myefo febe vftawy a fwatu **N**yetyffy e nadepsáno rubrikou stejnou rukou gemu poruczy **A** ten kaza ohen przyřwty **A** fwatu **N**yetyffy přzed neho vwrty kaza aby kofty y tyelo fhorzaly **A** tu gefť ona ohen przemohla / naboznu modlitwu / ze fye ohen okolo nye rozftupy / a gye newfkody **T**ehdy **A**lpafius kaza gye meczem hrdlo ątknuty **A** tak fkona a **A**ngele wfechu duffy do nebe• kralouft• **A** kdz gegie przyetele ofřmyg den nad gegie hrobem fediechu wzrzechu f• **N**yetyffy ana drzy beranka v řwey rucze a rzkuty **N**eplaczte mne ale radugte fe nebot fem ř tyemito pānamy gyz w nebeskē kralouft• ątoz flowe fylna panna nebo gefť fnaznye p bozye gmeno boyowala / gy gyeft dywy oznamyl **I**akoz fye czte o gednem knyeyzy ze miel pokuffenye na fwē tyele / **I** ąpřyl papeze aby fye gemu odpuffyl ozenyty **T**ehdy papez da gemu řwoy řřten **A** kaza gemu gyty domow a rzka ąs f• **N**yetyfye at fye odpuffy mylowaty **T**ehdy on przyřed przed obraz f• Nyetiffy pocze **185vb** fye modlyty **A**na ztaze ruku a przygye od neho ten řřten a wfegno pokufenye dyabelffke od neho zahna **A** gefcze y dnes na řwe rucze ten řřten ma **A** ten knyeyz wyczsz fluzyfey f• **N**yetyffy a tak fye dořta do kralouft• nebeř• Gehoz přetrřeno rubrikou mnye y wā κ

Vincencii smo•

Uincenti dabo edere de ligno vite quod est in padifo• dei mei κ latinský text přetrřen rubrikou

Tato flowa pyfe f• **I**an w taynyty a rzka wytyezowy dam pozywaty drzewa gefť gefť w ragy boha meho **S**yn bozzy kral nebeřfkyg / chtye fwych rytyerzow v boy potwrđty / flybuge wytyeze darowaty **N**ebo fye gefť zadny fwaty neoffwietil by nyeczřo ą buoh netrpyel / a o wyeru neboyowal **T**akez my mame boyowaty doniud fime zywy

¶ **Z**namenayte ze troye wyecz gefť wyczefom potrzebna

¶ **N**ayprwe mudrořt

¶ **D**ruhe fylnořt

¶ **T**rzetye vdatnořt **T**akez buoh fwe rytyerze wczy boyowaty fwatim pyřmē pořřiluge gich řw milořty / dawage gim vdatnořt řwim vmuczenim / a řřwym flybowanym **A** to gefť miel na řřboye f• **W**yncent

¶ **P**rwe miel mudrořt ze kdz byeffe **A**lczyprzyeřtem / fwaty **W**alerius poruczy gemu řřwe byřkupřtwy aby to zpořřobowal řřw mudrořty

¶ **W** tyech flowyech mame troy wyecz znamenaty

¶ **N**ayprwe gehu boyowanye

¶ **D**ruhe gehu wytyezřtwye **N**ayprwe f• wynczent za řřweho zywota myel gefť troge boyowanye

¶ **P**rwny boy miel kdz gey **D**aczyan kazal na řřnerzy powyeffyty / a welmye fylnye muczyty **I**akoz fye czte o nem **K**dz tyeffarř Daczyan fwateho waleryana / **B**ifkupa a fwateho wřcencze

kaza w zalarz wfadyty / a dwye nedieły hladem **K**aza ge morzyty / a mnye gye po flwe woly gmyety / **P**otom kaza ge przed fe przywefty **A** kdz ge krassny a fylne wrzye rozhnyewa fye welmye a rzka **C**zffo **186ra** dyes k tomu walerii ze fye czinif krzeftanem ptyw memu przykazany **A** on myektye odpwyedye **T**ehda f• **W**inczenty wecze a rzka **M**ily otcze nerod tak straslywye mluwyty **A** on wecze **S**ynu **I**a tobie poruczemy flw przy **T**ehda fwaty wyncent obratyw fye k tyeffarzewy pocze gey tresktaty / a flmyele gemu odpowiedaty **T**ehda tyeffarz kaza fwateho waleriana na pufcz wywefty / aby tam hladem vmrzal **A** fwateho **W**yncencze kaza na pnerzy powyeffyty / a klefczemy trhaty a rzka **P**owyez my wynczene kak fye twemu tyelu nynye dyegye **T**ehdy on zafmaw fye wecze **I**a sem toho dawno zadal **T**ehdy tyefarz kaza gey metlamy byty a welmye muczyty / az wfechny vftachu tepucze gey **I** tyeffarz wecze wfak fte gyndy mnohym oftawaly / ze fte gye na flmrt vmuczowaly / a tomuto gednomu nemozete oftaty **T**ehdy ony poczechu gehu tyelo draty az do kofty az krew fylne a welmye teczyeffye a trffewa fye wen kd **podtečkováno** kydneychu **I** wecze gemu **e nadepsáno stejnou rukou** tyeffarz / gyfcze fye smylug fam nad fobu / aby mohl fwe krafy nabyty **T**ehdy wecze f• wynczent a rzka **O** gedowatyg gazycze dyabellkyg nebogim fye twych muk / nebo czym tye naywyecz hnyewywa wizy tyem fye naywyecz ga radugy / a nechty aby my czfo muk pomenfyl / aby wyedyel ze mne neprzemozes **T**en boy on przemohl bozy moczy a rzka vzrzyfl mye wyecze moczy nez ty mozes muczyty

¶ **D**ruhy boy myel w ohny ze kdiz bil flozen f pnerze y przyweden k uohny / y wfputy fam na zeleznu lefu y pocze fye peczy **A** tu poczechu gehu tyelo zelezny my klykamy draty a rzezytye gey poczechu folyty / affyny rozzene na gehu tyelo klafty / a fypy **186rb** wen ftrzyeety / a fudliczemy gehu tyelo klaty / az trffewa z neho nad ohen wyffyechu **A**le ty gefť on muky przemohl fkrze myloft bozy nebo gefť wyecze horzal w ohny nebelkem / nez w tych mukach **N**eb ohen bozy myloft w gehu frczy wfechnu horkoft plamennu vhallowafye

¶ **T**rzety boy myel w zalarzy **N**ebo kdz powyedyechu tyeffarzewy / ze w ohny nemoz fhorzety / any **podtečkováno** any gemu czffo vfkodyty / y wecze tyefarz / **H**orzye nam gyz budem przemozeny / rucze wfadte gey w zalarz / a tam nan fypte kamenye horke / a przybygte gemu nohy k drzew a polozte gey na meczyech / a kdizt vmrze powyezte my **A**le w tom boy fwytyezyl gefť / nebo kral nebellky tu wfechnu muku obratyl gemu w radoft nebo wfychna temnoft zalarzna fye offwyetila **A** kamenye horke / w kwyety fye gemu obratilo / a nohy fye gemu rozwazaly a **A**ngely gey tyeffyly **A** kdiz chodye po zalarzy po kwyety zpyewaffye / powyedyechu to kraly / a mnozy fye na wyeru obratily **A** nenyne to dyw ze gemu mylig buoh taku miloſť vkazowal **N**eb gefť myel zywoť fwietly / ptoz gemu buoh zalarz offwyetyl

¶ **D**ruhe ze gefť miel czyftu duffy / pto fye gemu obratilo kamenye w kwyety

¶ **T**rzetye myel fwatu zadoft pto gehu nohy byly pfy

¶ **C**ztywte miel zywoť angelfky p fwu czyftotu ptoz gey angele tyeffyly

¶ **P**ate miel myffl pokornu ptoz nemyel v mukach fnyty **A**le v pokoy **N**eb vflyfaw tyefarz ze fye mnozy obratily na wieru / wecze **I** czfo wyecze vczynimy / gyz sem przemozen newiem gehu kterak vmuczity / wfak gey gefcze nefte na krafne loze / zdat **186va** fam vmrze a kdiz gey na myekkem lozy polozychu malo polezaw y vmrzye wflyfaw to tyefarz radoſtnye wecze **A** kdz fme nepzemohly zyweho affa przemozme mrtweho / y kaza gey na pole wynefty / aby gey ptaty fnyedly

Ale buoh nad nym fwe angely poftawyl / aby fye nedaly nykomu gehu tyela dotknuty wflyfaw to tyeffarz wecze / **Z**da my fye ze gehu y mrtwa neprzemozeme **I** kaza k nemu kamen przywazaty a v morze vwrty / zda by gey tam ryby fnyedly **A** kdyz marynerzy przygedechu a tyelo gehu na brzezye nalezechu a gehu zgewenym gedna pany wrze gehu tyelo / a poczeftnye pochowa **A** tak gefť fwytyezil f• **W**ynczent a ptoz gefť wzal odplatu / ze pozywa drzewa zywothego / fkrzye nyez fye znamenawa fyn bozy / gehoz pozywagy wfychny fwaty **A** to drzewo ma dwanztero owocze

¶ **P**rwe owocze gefť zdrowye bez nemoty

¶ **D**ruhe mladofť bez ftarofťy

¶ **T**rzetye mladofť bez mrzkoftyy

¶ **C**zwrtwe zywoť bez fmrtyy

¶ **P**ate fwoboda bez robotyy

¶ **S**efte fytoft bez lacnoftyy

¶ **S**edme pokoy bez truchloftyy

¶ **O**fme bezpecnoft beze wfeho ftrachu

¶ **dewate** vmyenyje bez nemudroftyy

¶ **D**effate fbozye bez chudoby

¶ **G**edenazte radoft bez fkutku

¶ **D**wanzate chwala bez fkonanye / **A** to gefť naylepfyye ze fye to nykdy nefkona **O** tom p̄wy f• **D**auid **B**lahofflaweny fu kterzyz przebywagy w twem domye hofpodyne **A** tak chtyeme ly toho owocze vzywaty f fwatim wynczētyem muffymy troge kralowftwyje przemoczy toczyz fwyetczfke” duchownye **podtečkováno** a pekelnē “czeleſtne a fedm fmrtedlnych hrzyechov abychom doſſly do wyeoczney zemye gakož gefť f• wyncent? doſſel toczyz do kralouſť• **přetrženo rubrikou** ˆ

In 3nf• ſcti• Pauli• apli•

186vb Uas electionis eſt mihi ut portet nomen meū palam in gētib• ˆ coram regibus terre ˆ **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa pyſe f• **L**ucas a ta gefť powyedyel ſam buoh a rzka **S**waty **P**awel gefť moy ſud zwoleny

Aby nofyl me gmeno mezy lidmy / a przed kraly zemſſkymy

¶ **W** tyech flowiech mozem znamenaty ꝑcz gefť obratyenyje f• **P**awla a gynich **i** **nadepsáno stejnou rukou** fwatych nyczs

¶ **D**ruhe kterak gefť ſud f• pawel

¶ **T**rzetye kterak gefť nofyl bozye meno

¶ **O** prwem mame znamenaty ze obratyenyje f• pawla na wyeru ꝑ troy wyecz fwyetyeme

¶ **P**rwe ꝑ przyklad aby yzadny hrzyefnyg nezufaľ do bozye myloftyy / ze ꝑtywnyka fweho vczynyl buoh z **podtečkováno** fweho myloftnyka

¶ **D**ruhe ꝑ radoſt nebo gakož krzeftane / myely fu ſkrze nen mnoho zaloſty **T**ez ſkrze geho obraczenye myely fu mnoho radoſty

¶ **T**rzetye ꝑ dyw gefto buoh nad nym vczynil · a vkaſal ze z wyboynyka wyery krzeftanſke vczynil kazatele a ofſwyetu koſtelny **I**akoz ſye czte o nem **Z**e **K**dyz byeſſye krzeftanom mnoho zleho vczynil tehdy gyde ku byſkupowy / ꝑfy lyfty aby hubyl krzeftany ktez by kte nalezl anebo ſwyeze gye dowedl do **I**erufalema **A** kdyz gide do **D**amaſka tehdy na tyeſtye obklyczy gey ſwyetloſt nebeſſka ze hned ofſlnu a ſpade ſ konye na zemy **A** hlas z nebes gemu wecze **S**avle saule ꝑcz my ſye ꝑtywys **I** on wecze **A** ktos ty pane **A** hlas gemu weczye **I**a ſem ihuſ • **pretrženo rubrikou xps • pretrženo rubrikou** gehoz ty nenawidis **I** on wecze **O** mylyg pane czſo my kazes vczynity **A** hlas gemu wecze / **G**dy do myeſta a tam tobie powyedye czſo maſ vczynity **A** tak ſye geſt dywnie ſtalo geho obraczenye / **Z**e kdyz byeſſye welmye zle zamyſlyl / tehdy ſam boh gey na wyeru obratyl a w tom ſye zna**187ra**menawa welika myloſt bozye

¶ **D**ruhe mame znamenaty kteraky geſt byl ſ • **P**awel zagifte byl geſt czyſty ſud nebo geſt w czyſtotye przebywal **T**en ſye znamenawa ſkrze zlatyczy krale **A**ſſwera w nyez kaſal hoſtom pyty noſſyty **T**ake kral nebeſſky ſkrze ſ • **P**awla ofſwyetyl · wyeru krzeftanſku / a geho včenim napagye wyerne krzeftanky / nalyw wen dnes pyty ſwe myloſty / **K**diz gey wzał do trſetyech nebes / a do ragye vkaſuge gemu ſwe tagenſtwye Neb ten ſud byl vczyſtyl ſyn bozy / ſehnaſ wſychnu rez a newyeru geho ſwaty duch vczyſtyl · wieru a ſwatim krzyzem / odgem wſeczku newyeru” od neho “a polkwru **A** to na znamenye czyſtoty geho kdyz gemu hlavu ſtyely / myeſto krwe mleko tekło z geho ſyge

¶ **D**ruhe ten ſud byl geſt pokornyg / kteruz geſt okraſyl wſechny czſtnoſty / **T**a ſye znamenawa ſkrze karbunkula / **K**tery ſye kraſſye ſſwyety mezy kamenim kterež byeſſye na byſkupowu ruchu / **T**akež ſ • **P**awel byeſſye tak pokorny ze geſt rzekl **I**a ſem naymenſſy z apoſtoluo ze neyſem doſtoyen ſluty apoſtolem / neb ſem byl ꝑtywnik wyery krzeftanſſkey

¶ **T**rzetye byl geſt ſud ſyrokyg / myloſty bozye / genz po wſſem ſwyetu chodye mnoho duſſy dowedl do nebeſ • kralowſt • **A** kdez nemohl ſam dogyty / tam ſwe lyfty poſſyelał potwruzgye gych v ꝑwey wyerze

¶ **C**ztwrte byl geſt ſud twrdy / ze geho nemohl zadny kamen truchloſty rozbyty / any zlamaty / neb geſt byl zlaty ſud drahy m kamenym okowan / ze geſt byl trſykrat okowa **podtečkováno** byczowan / a gednu kamenowan / w zalarz wfazen / v morzy topen / a rozlyczne muky trpyel **A**wſak nemohl geho yžadny przelomity **187rb**any ſ wyery ſweſty / any truchloſty / any hladem / any nahotu / any meczem **I**akoz ſye czte o nem kdizto gey kral Nero kaſal ſtyety **T**ehdy trzeye rytierzy otazachu geho a rzkucze **P**owiez nam pawle ktery geſt to kral / ꝑnz ty chtyes vmrzyety / a czſo za to budeſ myety **T**ehdy ſ • **P**awel pocze gim kaſaty o radoſty nebeſſkey / a od muk pekelnich takze gie na wieru obraty **I** ony geho ꝑſychu a vſel a vtekl ſmrty **I** on gim wecze **O** buoh toho neday abich ga ſye bal ſmrty wſak neyſem zlodzey ale ſem rytierz bozy **N**ebo wyem to zagifte ze giz poydu do kralowſt • nebeſkeho **T**ak geho ſmrt nemohla przelomity / ze moha vgity y nechtyel ·

¶ **P**ate ten ſud byl dywne ſwietloſty / genz ofſwietil nebe y zemy Nebe geſt ofſwietil / kdiz geſt mnohe hrzyeſne na wieru obratyl / a gye gako kraſne ſluncze na neby ofſwietyl

¶ **D**ruhe zemy offwietyl / kaze flowo bozie po wfem fwietu **A** pto fe przyrownawa k flupu plamēnemu / genz fwietil zydom kdiz gfu fly przeł crzwene morzye

¶ **T**rzetye fwyetil doleyfym toczyz zufalim pohanom a kaczyerzom / **k**terez geft offwyetyl fwim kazany **I**akozto **f**• **D**yonifie Iakoz fye czte o nem kdiz **f**• **P**awel kazaffye w athenis a fwaty dyonif biefe weliky myftr pohanlky / a newierzyefe tomu czfoz **f**• **P**awel mluwiefye **I**wrzew gednoho flepeho wecze **P**awle offwyetylf ly tohoto flepeho / tehdat chty wyerzyty / **L**e **f**• **P**awel wecze we yme oczfe y flyna y fwateho ducha pprzy **A** hned ten flepy by zdraw **A** fwaty dyoniz vwierzy a pokrzfity fye **A** tak byefta on na czele a on na duffy oba wzdrawena / **O**piet byl dywny fud **187va** p dywne gehu czyny **I**akoz fye czte o nē kdyz byefe na gednom oftrowye / tehdy had przyffkoczy k gehu rucze / y nevfne gehu / a fwaty **P**awel bozy mocy zahna gey ptoz dnefny den ktoz fluzy fwatemu **P**awlu **N**eboy fye haduo toczyz ferzednich dyabluo **T**ake fye czte o nem kdiz w rzymie kazaffye tehdy tyeffarzew podczeffy anebo fenk chtye flyfety lepe gehu kazanye / y wfupy nad okencze a wzdrzyema fye y vpade y flomy hlauw / **W**flifaw to Nero pocze gehu welmye zelety **T**ehdy **f**• **P**awel **K**aza gey przed fye przywefty / a bozy mocy gey wzkrzyeffy a przed tyeffarze gemu kaza gyty

¶ **T**rzetye mame znamenaty ze bozye gmeno nofyl geft troy wieczy

¶ **P**rwe frdczem wen wierze

¶ **D**ruhe rukama dobre skutky czynye

¶ **T**rzetye vfty o bohu kazye **A** ptoz geft bozye gmeno padeffatkrat pomenowal w flwych epiftolach **N**ebo geft bozye meno tak welmye mylowal ze gehu nykdy z flwych vft newypufty / **A** kdiz gey wedechu na popraw **T**ehdy on poklek a wzdech a wzwed fwe oczy na wychod fluncze y weczye fpen rucze / zaplaka a boha pochwali a podyekowa gemu y naklony fye **A** kdyz gemu hlauw ftyechu trfykrat fkoczy a wecze trfykrat ihus• **přetrženo rubrikou xps• přetrženo rubrikou** a kdez hlauw fkoczyła / tu fye krafna ftudnycze vczynila / a duffye fla do nebef• **kralouft• přetrženo rubrikou**

In purificatione Me na marginu mladší rukou: **Gromnice**

Postquam confirmati sūt dies purificacionis• maie tulerūt illū in ierusalai• **κ** **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa piše **f**• **L**ucas w dnefnim czteny a rzka kdyz fye naplnychu dnyowe poczyfczowane fwatey marzye nelfechu fyna bozyeho do **I**erufalema

¶ **W** tiech flowiech mame troy wiecz znamenaty / gefto fye geft gako dnefny **187vb** den dalo

¶ **N**ayprwe fwate marzye poczyfczenye

¶ **D**ruhe fyna bozyeho obyetowane

¶ **T**rzyety fwateho **S**ymeona pozehnanye

¶ **O** prwem mame znamenaty ze dnefny den flowe poczyfczeny **f**• marzye tocziz wwod **I**akoz bylo przakazano w ftarem zakonye ze kazda zena po fefty nedyelech po porodu myela fye wwoodyty / p oczyfczenye pwa zakonnyeho **A**le dywne geft pcz fye geft **f**• **M**arzy wwoodyła / ano gie toho potrebye nebylo by wfy czyftu pānu / a v brzyfye fwey matky vczyfczena / a yzadneho hrzyechu

nemyela / neb geft byla beze wfye poſkwrny / **O** nye p̄wy **S**alom• **W**fechna krafna a czifta ma myla / **A**wfak fye chtyela vwodyty f fynem bozim do chramu po cztyrzydyety dnech / nam na przyklad abychem oczyfity fwe frdcze a fwe fmyfity

¶ **P**rwe oczy

¶ **D**ruhe vfta gymiz neczftnye mluwymy

¶ **T**rzetye rucze gymiz mnoho hrzefymy

¶ **C**zwrtwe nohy gymiz na zle ſkutky chodyme

¶ **P**ate vſfy gymyz nerady bozyeho flowa ſlyfymy **N**ebo gakoż lekarſtwym tyelo fye poczfyty **T**akez frdcze bozy bazny / kteraz czynye wzkuſſenye / kterymz fye frdcze poczfyfczuce / a w tom poczfyfczenem frdczy przebywa rad kral nebeſky

¶ **D**ruhe poczfyfczucy fye frdcze ſwatu zpowyedy ſkrzye nyz fye frdcze vczyfity ode wfch hrzyechow **N**ebo **I**akoż ſkrzye dwerzy ſmety wymytagy **T**akez ſkrzye zpowyed / gefto gde ſkroze vfta hrzyechow zbywamy

¶ **T**rzetye poczfyfczugem fye ſkrzye truchloft gakoż wywo w lyſſyczyech a gako zlatto w ohny

¶ **C**zwrtwe fye poczfyfczugem pokanim / gako drzewo ſzczepowanym

¶ **P**ate fye poczfyfczugē ſkrzye almuznu dawany **I**ako **188ra** tyelo krwe puſczenim

¶ **S**eſte nabozenſtwym tocziz weliku miłoſty **I**ako ſ• **M**arzy **M**agdalena

¶ **S**edme praw wyeru a dobrymy ſkutky / **K**toż tu **S**edmeru wycz poczfyty / ten cziftye poyde do nebeſ kralouft•

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze ſin bozy gako dneſny den obietowan geft do chramu na oltarz otczy nebeſkemu za naſſye wykupenye / nam na przyklad abychem takez obyetowaly my gey na ſſwatem oltarzy **A** ptoz fu ſwaty otczowe wſtawyly aby kazdy dnes miel ſwyety w ſſwey rucze zazzeny **A** to p̄ troy wycz **N**ayprwe p̄ obyczey ze rzymane gako dneſny den fluzychu materzy ſmrtonoffowye / genz flul buoh boyowny *slova ſmrtonoffowye / genz flul buoh boyowny* podržena tužkou **A** na kazde leto tey noczy chodyechu f poſtawnyky a f pochodnyemy fluzyecze tey bohyny menem **P**hebe aby gym wytyezſtwy v̄p̄fyla **A** kdiz rzymane nechtyechu toho obyczegie oſtaty **P**apez obraty to na czeft ſwatey kralownie matcze bozye **A** ty ſwiecze flowu hromnycze ze ktez gfu w kterem domu w tom nelzye hromu byty any zazzyety

¶ **D**ruhe p̄ obyetowane fyna bozyeho **N**ebo gakoż ſwata marzye neſſla fyna bozieho do chramu na ſſw ruku / hromnyczy neſſuczy w ruku *slova hromnyczy neſſuczy w ruku přeſkrtnuta rubrikou a podtečkována* / **T**ehdy kazdy ma v̄ ſw ruku hromnyty neſty do koſtela / nebo hromnycze znamenawa fyna bozyeho **N**ebo gakoż w ſwyety geft troge wiecz tocziz woſk knot a ohen **T**akez fyn bozy myel **T**yelo duffy a bozſtwy

¶ **T**rzetye p̄ geden dyw genz fye ſtal gako toho dne **N**ebo gedna pany welmye fluzyeffye ſ• **M**arzye kralowny nebeſke **A** na kazdy den myewafe mffy w ſſwey kaplyty od ſ• **M**arzye **A** kdyz by na hrōnycze / **K**nyez zaſſel po ſſwey potrſſebie y nemoze ten den myety mffy / ta pany ſmuty fye welmie y klecze przed oltarzē a tu fye zdrzyema / y zdaffye fye gye by **188rb** byla w krafnem koſtele **I**wrze ano de zaftup dyewicz ſwaty a gedna krafna panna przed nymy dyefye

A kdiz ta ffede tehdy przygide geden neffa na rucze mnoho fwyecz **I** da gednu fwyety nayprwe tey pānye gesto fedyefe a potom gynim pānam **A** przyfed k te panye da gye take ffwiety **I** ona wzhlde nalit knyecz mffy fluzy a zaczy za nym stogye a dwa **I**ahny fwaty přetrženo rubrikou wyncent přetrženo rubrikou a přetrženo rubrikou f• přetrženo rubrikou wawrzynez **A** kdiz mfy zaczechu dwa angely

¶ **W**stawfy f• kralowna gide k uoltarzy y obietowa ffw hrōnity poklekffly gakoż gefť obychez **A** wfeczny pāny za ny tez vczynichu **A** kdyz ta pany mefkaffye nechtyegyty gyty k uoffyerze ffw fwyety / poffla k nye aby flla k uoffyerze ana nerodye **T**ehdy f• marzy angelu wecz **G**dy a wezmy gye bezdyeky ffwyety z ruku **A**n przyfed chtyefye gye bezdyeky fwity z ruku wzyety ana nepufty **I**angel fwyety gye zlomy / az gye gedno polowycze ofta **A**hned ptyty y wzrze fye przed oltarzem w ffwey kaplyty a drzety puol hrōnycze w rucze / klekffly y podyekowa f• **K**ralownye ze gye nedala byty beze mfy toho dne **A**te puol hromnycze fchowa myefťo fwatofťy / ze gy nemoczne vzdrowowafye pfmy přetrženo rubrikou gye přetrženo rubrikou at x

¶ **T**rzetye mame znamenaty / ze kdyz f• marzy obyetowa fyna bozieho na oltarz a da zan obyet dwie hrdlicztye / a dve holubenez **T**ehdy f• **S**ymeon genz byeffye fřwედlny czlowiek a bohoboyny a welmy fťary **I**gide gye wftrzyety **A**wze od nie fyna bozieho na ffwe rucze **I**pochwaly hořpodyna a rzka **G**iz fem toho doczekal czfoz fem na boze zadal / ze fem fyna bozyeho fwyma oczyma opatrffyl **T**akez my mame przygyety dnefny den fyna bozieho **188va** w ffwa frdcze **A**nebo ktoz chtye hořtye czřtnye przygyety e nadeřsāno stejnou rukou mufy fedmeru wicz myety / kteruz gefť myel f• **S**ymeon

¶ **P**rwa gefť dobrota hořpodarzowa ze kteryz gefť hořpodarz dobrotywy v toho rady hořte fťawagy **I**akozto fye czte ze f• **S**ymeon byeffe fřwედlny czlowyek a bohoboyny toczyz dobrotywy **A**ptoz gefť fin bozy rad w geho rukwu przebywal

¶ **D**ruhe ma byty hořpoda pokoyna **A**ptoz fye czte ze byefe w **I**erufalemie **I**erufalem fye wykłada duom pokoyny nebo buoh we czřtnem pokoy rad przebywa

¶ **T**rzetye ma byty czeled fluzebna / aby hořty poffluzyly ptoz fye menugie **S**ymeon genz fye znamenawa poffluffnyg **N**eb v poffluffnych rad buoh przebiwa

¶ **C**zwrtwe aby byla hořpoda wyerna ptoz dye byeffe fřwედlny **N**ebo tu rady lide bywagy / kdez gim řwdu czinye **I**ako **Z**ache? cztyrzykrat wyecz nawratyl / czfoz koho oklamal ptoz w geho domy buoh przebywal

¶ **P**ate aby hořty řnaznye hledal ptoz dye bohoboyny toczyz řnazny **I**ako f• **M**artha byla řnazna fyna bozyeho hledaty **A**ptoz w gegyem domu rad fyn bozy przebywal

¶ **S**eřte aby hořtye weřfele a myle przygely **I**ako f• **S**yneon czekafye wczeffenye wfeho lydu / **I**zadalfye geho welmye radořtnye **A**ptoz przyge gey welmye myle **N**ebo fyn bozy tu rad przebywa kdez gey ř radořty a myle przygmu

¶ **S**edme ma byty hořpoda řcařtna a blahořlawena a vczyřczena ptoz dye fwaty duch byefe w nem / genz gefť geho frdcze vczřřtil **N**ebo w czyřtych frdczyech rad buoh przebywa **A**ktoz gey tak przygme ten sobye obdrzy hrzyechom odpuřczonye a kral• nebelke

Šmo Blaffii na marginu mladší rukou: S. Blažey

Beatus vir qui suffert tētacionē q• cum ꝑbat• fuit• ac• ꝛ latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa piše mudry **S**alon• **188vb** a rzka **B**lahoſlaweny muz genz ſdrzy pokuſſenye

¶ **W** tiech flowiech mame dwoy wiecz znamenaty

¶ **N**ayprwe gehu blahoſlawēſtwye

¶ **D**ruhe gehu pokuſſenye

¶ **O** prwem mame znamenaty ze ſ• **B**lažey myel na ſſoby ofmero blahoſlawenſtwye

¶ **P**rwe chudobu myle trpyel ꝑ buoh na pufty przebywagy

¶ **D**ruhe ze byl welmie krotky

¶ **T**rzetye ze bil czifteho ſrdczye

¶ **C**ztwrte ze byl pokoyny

¶ **P**ate ze byl myloſrdny

¶ **S**eſte ze byl pokorny

¶ **S**edme ze byl laczen ſꝑwednoſty

¶ **O**ſme ze ꝑtywenſtwye trpyel myle ꝑ buoh **I**akoz ſye czte o nem **K**dyz ſ• **B**lažey byeſſye muz flechetny a nabožny w kapadoczi / tehdy krzaſtanowe wczynychu gey ſſwym bylkupem **A** kdiz przeby malo bylkupem / nemoha bohu ſluzyty ꝑ **D**yokleczyanowu zloſt **T**yeffarzewu / gyde na pufcz a tu gey ptaczy krmyechu / a zwyerzata gemu ſluzyechu **A**n gich pozehnawaſſye / a z nemoczy wzdrawowaſſye **A** kdiz rytyerzy toho tyeffarze na low gedechu a ſwateho **B**lažege nagidechu / ano ſye mnoho zwierzat k nemu ſbyehlo powiediechu to kralowy **T**ehdy kral kaza gey przed ſye przyweſty **A** ſwaty blažey podyekowaw bohu y gide ſ nymy przed krale **T**ehdy kral gemu wecze zdraw **B**lažegy przyetely bozy **I** ſwaty blažey wecze a rzka **T**ake zdraw kraly / ale ꝑſim tebe nenazyeway gych bohy ale czrty nebo ktoz gym ſluzy czyt muſſye v pekle byty **I** kral rozhniewaw ſye kaza gey welmie byty a w zalarz wfadyty **T**ehdy nazaytrſſye kaza gey wyweſty **I** gedna zena byeze k nemu neſſuczzy ſweho ſyna mrtweho an ſye ryby koſty zadawyl ꝑſyety gehu aby gey wzdrawyl a wzkrzyeſyl **T**ehdy ſ• **B**lažey wlozy nan ſw ruku ꝑſſye aby gey y wfechny gehu ſluhy **189ra** buoh wzdrawil **A** hned gegie ſin ozy aby wzdrawen **O**piet gedna chuda zena k nemu przybieze / zalugyty ze gie wlk wzal praſſye **A**n gie wecze neſmuczug ſye budet wraczeno **A** ynhed wlk przyneſe zaſſye to praſſye **A** ona podiekowawſy ſ• **B**lažegy gide domow **A** tu ſ• **B**lažegy powyeffychu a zeſeznymy klykamy gey trhachu **I** wfadichu gey opiet w zalarz **T**ehdy ta zena zaby to praſſye y przyneſſye poluhlawy ſwatemu Blažey **T**uz ſ• **B**lažey gie wecze **N**a kazdy rok wczin ſwyeczku we ymenie / at tebe hlawa nebude bolety / a budes na dobytku ſczeſtye myety ꝑſmy přetrženo rubrikou

¶ **O** druhem mame znamenaty ze gehu myly buoh dwoy wieczy pokuſſal

¶ **N**ayprwe ſczeſtym ze gſſa bylkupem a moha doſty zbožye myety / a moha dluho žyw byty **A**wſak to wſye zhrzel ꝑ krale nebeſkeho

¶ **D**ruhe pokuffel gehu buoh ptywenftwym / takže ten kral казал gey welmie fylnye muczity a v wodye казал gey topyty **A** tych fedm zen gefto gehu fwatu krew f zemye zbyerachu kaza w ohny palyty / a potom y z dyetmy ftynaty **P**otom kral zawola fwateho **B**lazegye y wecze gemu a rzka **G**elcze fye rozmyfl a czfty me bohy lle on wecze **I**a fluzym bohu ale ne czrtom **R**ozhnyewaw fye kral kaza gemu hlauwu ftety **A**n poklek pfy boha za flwe fluzebniki **A** hlas z nebes wecze we wfems vfllyfan **A** tu gemu fe dwyema dyetkama hlauwu ftychu **A** tak doffel do kralouft•

de fcta• Agata

Gaudeam• omēs in domīo diē feftū celledrātes ī honoe• Agate latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa piše f• Rzehorz přetrženo rubrikou a rzka **R**adugme fye wfychny v boze flawieczu hod fwate **H**aty bozyc muczednicze

¶ **W** tych flowiech mame d podtečkováno troy wyecz znamenaty

¶ **N**ayprwe radoft nebesku

¶ **D**ruhe flawny hod

¶ **T**rzetye chwalu f• Haty

¶ **O** prwem mame znamenaty ze fye mame radowaty dnes p troy wiecz

189rb ¶ **P**rwu ze felftra nafye dnes geft powyflena a kraly nebeskemu oddana **N**eb zagifte welika radoft byla tomu wfemu rodu / ktereho by kral welikyg poyal sobye pannu chudu a wczinil gy kralownu **T**akez fye my mame radowaty ze fwata **I**ahata nafleho rodu czlowyeczskeho / oddana geft kraly nebeskemu

¶ **D**ruhe mame fye radowaty / ze ona bude za ny orodowaty przed bohem / aby fye raczil nad namy flmylowaty / **N**ebo pwy f• **A**uguftin a rzka kazdy fwaty trpiel geft muky p buoh sobye na odplatu a nam na pomocz **I**akoz **H**eft fedflly przed tyefflarze v pfila zydom myloft

¶ **T**rzetye mame fye radowaty / przykladem fwatych angelow / ze fye angele radugy a chwale fina bozieho

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze tento hod geft zyenychow / genz geft moczny flechetnofty a wzyteczny **T**o geft fyn bozy beranek gehoz fye mame wzdy baty / nebo geft on welmie mocny / zabyty tyelo / a dufy poflaty na wieczne muky **O**piet geft mudry ze wfyczkno wye a vmye **I**akoz fye czte w taynyty / **Z**e zadny nemohl knyh otewrzyety gedno beranek zabytyg toczyz fin bozy genz wye wfllye tagenftwye ptoz flidme fye gehu abychoz nicz zleho newczynily **T**ake geft ten zenich flechetnyg / ze ktoz poyde na gehu fwatbu / toho wczyny kralom w nebeslyech / **A** kdoz gemu fluzy zde ten bude kralowaty v wyezcznem kralowftwy f nym **A** pto ze geft tak flechetny mame gey f pwwem czftyty **T**ake geft nam wziteczny / ze nas krmy fwym flwatym flowem podtečkováno tyelem / a fw drahu krwy nas wikupil **B**laze tey choty kteraz poyme takeho zenicha • tocziz fina bozyeho

¶ **O** trzezym mame znamenaty ze tato chot f• **H**ata podtrženo tužkou myela geft weliku chwalu / ze geft byla odyena trogiem ruchem zelenim byelim a czrwenim **S**kroze zelene rucho zna **189va** menawa fye gegie mudroft kteruz geft miela na odpowyedanye / kdyz geft odpowyedala

panu pohankemu menē **Q**uynczianowy **N**ebo geft miela taku mudroft / ze netolik wyery krzeftāske branila / nez take wyeru pohanku potupowała **S**krze rucho byele znamenawa fye gegye czyftota / tak ze geft byla y na tyele y na duffy czyfta / ze geft k zadnemu hrzyechu neprzyfla **I**akoz fye czte o nye / **K**dyz ten pan **Q**wynczian fnybyefye gy a ona nechtyefe gemu powolity **T**ehdy on gem gy pofla gy k gedne obeczney zenye gmenē **E**ffrodyffe / genz myegyefe dewyet dffer / aby gy nawedly k ffwyeczkey neczfty **T**ehdy gym fwata **H**ata wecze **N**etbamt ga na waffy rzecz / mamt ga myfl na ffweho boha ihu• **přetrženo rubrikou xpa• přetrženo rubrikou** / zet meho domu nemoz yzadna woda podryty / any wyetr podwratyty / nebo geft twrdye vftawen a potvrzen v wyerze / **V**rzewfy to ta zla zena / powyedye to panu a rzkuty **S**nadgye bych kamenye obmyekczyla / a zelezo rozpuflila / nez tu dyewku od boha odwratyla / a gy panenftwye zbawyla **S** kroze czrwene rucho znamenawa fye gegye vmuczenye **N**eb kdyz ten pan **Q**inczian **i nadepsáno stejnou rukou** nemoze gye przemluwyty / kaza fye gye bohom modlyty **A** kdiz ona nerodye kaza gy bity a do zalarze wefty **A**na weflele a radoftnye gako na hody do nyeho gyde

¶ **N**azaytrfye kaza gy przed fye przywefty y wecze gye a rzka **O**dpowyez fye ihu• xpa• a fluz mym bohom **A** kdyz ona nerodye kaza gy na přerzy powyeffyty / a welmie fylnie muczyty **T**ehda f• **H**ata wecze **I**a fye kocham w tych mukach / gako ten ktoz poflucha dobrego pofla **A**neb ktoz vzrzy toho kohoz dawno zadal / **A**neb **I**ako ten ktoz mnoho pokladow naffel **T**ehdy rozhniewaw fye ten pan kaza **189vb** gye prffly palyty a spalene kaza gye wyrzezaty **L**le fwata **H**ata wecze gemu neczftny a nemyloftywyg vkrutnycze / neftydyfl fye wyrzezaty dyewtye czsof v ffwe matky pozywal **A** po tych mukach kaza gy w zalarz wfadyty / a hladem morzyty **T**ehdy o puolnoczy przygyde k nye geden ftarzecz / a przed nym pacholiczek neffyefe fwyety / a mnoho mafty v pulkach **I** wecze gye a rzka Myey fye dobrze dyewko fwata / budes zdrawa / **L**le fwata **H**ata wecze **O** nykdy fem neczynyla fwemu tyelu lekow / a gefcze nechty / buoht mie vleczy kdyzt raczy **T**ehdy gye ftarzecz wecze **I**at fem krzeftan neftid fe mne **A**na wecze **I**ak my fye nenye lyz ftadyety / a ga fem welmye ranyena a muczena **A**n gye wecze **I**at tye vleczim **A** fwata **H**ata wecze **I**at mam ffweho pana ihu• xpa• genz mye vleczy kdyz raczy **A**n gye wecze **I**at fem f• **P**etr apofitol **A** we ymie bozye bud zdrawa **A** hned gehu newzrze a by zdrawa na ffwem tyele

¶ **C**ztwrtý den kaza gy **Q**vincian wywefty a kaza fye gye fwym bohom klaniety **A** fwata **H**ata gemu wecze **H**ubencze hubenyg y chtyes bych fye twemu drzew a kameny klaniela a boha meho genz mye vzdawal p tye nechala **A**n gie wecze **K**to tye wzdrawil **A** ona wecze hořpodin moy ihu• **přetrženo rubrikou xps• přetrženo rubrikou** **A**n gye wecze **I** smyes gefcze menowaty ihu• xpa• **A** fwata **H**ata wecze **D**onud fem zywa neořtanu gehu **T**ehdy rozhniewaw fe kaza vhle nafuty a gy na nem polozyty a kamenym rozzenim kaza gi przymetaty **A**na pocze fye modlyty a rzkucz / **O** moy myly hořpodine ihu• xpe• genzs mie ťworzył / a od mes mladořty mye ořtrzyehal / przygmy k foby duffy mu / a przygmy mye k ffwey mylořty **A** tak odyewfy fye w czrwene rucho dofla geft do kralouřt• nebeřkeho **přetrženo rubrikou** **A** kdyz gy pochowachu tehdy geden gynoch w hedwabnē **190ra** ruřfye przygyde a řto muzuo za nym y przynesse dřřku mramorow y pořtawy gy w nye w hlawach **A** na tey dřřcze byeffye přřano takto Myřřl řwatu a dobrowolnu czeřt bohu a wlařty wykupenye **A** to řfye tak myeny **M**yřřl řwatu myela a dobrowolnu fye obyetowala / czeřt bohu wzdala / a wlařty wykupenye vczinila od ohnye **N**ebo kdyz byeffye řwata **H**ata vmuczena

tehdy gedna hora podle myesta zazzye slye / ze y zemye y kamenye pocze horzety **A** myesto fye wflechno zapaly **T**ehdy pohane fye domyflychu wzemflye pokrow genz byessye na hrobye sfwatey **H**aty y postawichu gey ptyw ohny **A** tym pokrowem odechnachu wessken ohen ze wffeho kragye / fkrzye zassluzenye fwatey **H**aty pfmy gye at nas raczy zbawyty wffeho zleho a dowesty nas do kralowst• neb• **A** take fwata **H**ata wladne ohnyem nebo gest od ohnye fessla **A** kdoz fye gye poruczy ten bude zbawen ohnye zde y na onom sfwyetye x

De scta• dorothea f•

Flores apparuerunt in tra• nra• latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pife mudry **S**alom• a rzka kwyety fye zgewylo na nassye zemy

¶ **W** tyech flowyech mame znamenaty dwoy wyecz

¶ **N**ayprwe ktera gest to zemye

¶ **D**ruhe ktere gest to kwyety

¶ **O** prwem mame znamenaty ze fwata dorota gest ta zemye **A** to p troy wiecz

¶ **N**ayprwe gakoz zemye drzy nas na sfobye **T**akez f• **D**orotha drzy swe sluhy na tomto sfwyetye we zdrawy a we wffem dobrem

¶ **D**ruhe **I**akoz od zemye mame wfflechno dobre / y pokrm tyelefnyg / ze nam roste obyle y korzenye / gymz slye krmy wessken narod **T**akez f• **D**orotha fwim sluham dawa sbozye a wffe dobre / a zbawge gye wfeho zleho

¶ **T**rzetye **I**akoz zemye gest okrafflena kwietim a korzenim a owoczem rozlicznim **T**akez f• **D**orotha naplnyena gest wfye czstnofty / a welike mylofty / ze gest welmye ruczy pomocz 190rb nycze sfwim sluham ze wffye nuze chude obohaczuge wyeznye wyprawge a sfwyeczske hanby zbawge / a nebeske kralowst• vpsffugye / a owocze wfeho dobreho w frdczy naplozugye / a kwyetye wffye cznofty / a korzenye slechetnofty na czlowyeczce rozplozugye

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze fye nam zgewylo troge kwyetye

¶ **P**rwe byle

¶ **D**ruhe sfwyetele

¶ **T**rzetye czrwene

¶ **P**rwe gest kwyety lylyowe a to gest welmie byle / fkrze nyez fye znamenawa gegie czyfstota nebo gakoz koly kwyet wyetrem nespadne **T**akez gegye czyfstoty yzadne ptywenftwye nemohlo preruffyty **A** gakoz lilium ma trffy lyfky **T**akez f• dorotha myela troy czyfstotu

¶ **P**rw przyrozenu ze slechetneho rodu byla / a w czyfstoty fye poczela a czyfitye pokrzstena

¶ **D**ruhu czyfstotu tyelestnu myela az **D**o sfwey smrty pānu ostala

¶ **T**rzety czyfstotu duchowny myela / ze zadnym zlým pomyslenym / fweho frdcze neposkwrnyla gyz gest nemohl zly duch yzadnu chytrifty poskwrnyty **I**akoz fye czte o nye kdyz gegye otecz fwaty **T**heodor byessye moczny pan / nemoha bohu fluzyty / **W**yda ano muczye krzestany / opuftyw wffye zbozye p buoh hrady myesta domy y dyedynu y wynyeczce poruczyw fye bohu bra fye z rzyma do gedne zemye gmenem **K**apadocye do myesta gemuz dyechu **C**efarea g sfw pany a fe

dwyema dczerama gedney dyechu kryften a druhe kalyften **A** tu w czezarii przebywage gmye dfferu y kaza gy pokrzlytyy gednomu bylkupowy / genz gye przewzdye gmeno **D**orothea **A** ta dyeweczka byeffye naplniena ducha fwateho / a wfy kazny y wlfye czftnofty **A** przekrafna byeffye nade wfechny panny tey wlafty byeffye **T**ehdy zlyg duch neprzytel panenky / przyppwy krale **f**fabryczya a ten pocze k nye dary flaty **190va** chtye gy v malzenstwo pogyety **A**le fwata dorotha nechtye daruo braty a rzkuty fye krzeftanku / a bozy choty byty wlfyfav to **f**fabricius kaza gy metlamy byty **A** potom gy kaza w olegy warzyty **A**na bozy moczy w olegy fedyeffye beze wfeho vrazu gako by w laznie fedidla wzrzewfe to pohane mnozy fye ku bohu obratychu **A** kral gim wecze a rzka **B**lazny czfo mnyte wffak wydite zet vmye czarowaty **I**nhed kaza gy w zalarz wfadyty / a tam dewyet dny hladem gy morzyty **A** tu gy fwaty angele nebefku mannu krmly / **P**otom gy kaza z zalarze przed ffye wywefty / ana kralfy nezly kdy drzewe / az fye tomu wfychny dywiechu / ze gefť hladem nevmrzela **A** ze tak krafna gefť bez pokrmu tyelefnego **A** tak yzadne ptywenftwye nemohlo gye odwratyty od krale nebefkeho

¶ **D**ruhe kwetyy gefť ffyolowe / a to gefť fwyetle / fkroze nyez fye znamenawa gegie myloft / kteruz gefť myela k hořpodynu p nyz gefť hořpodin fwyetle welike dywy czynil a weliku mocz Neb gakozy fyola od ffebe weliku wony dawa / takez f• dorotha welike dywy czynila **A** gakozy fyola obzywge gyne korzenye okolo ffebe **T**akez f• **D**orotha mnoho pohanřwa obratyla na wieru krzeftanku / a obzywyla gych duffye w nebelkem kralouřt• **I**akoz fye czte o nye **K**dyz **f**abcius gy kaza z zalarze wywefty wecze gye **N**ebudeř ly fye mym bohom modlyty muffys wyfety na pnerzy **I** ona wecze Bohu fye klanyem a modlim ale ne czrtom **N**ebo twoy bohowe wfechny fu czrtowe **A** klekfy zdwyze fwoy oczy k hořpodynu pfyeczy aby gye vkazal fw mocz / ze gefť buoh pwy a moczny **S**tafye geden flup pftrzed myeřta a na nē modla pohanřka **A** hned mnozřtwye angelow z nebe řtupy / a tu modlu zetrzechu ze gye kuffa neořta / a czrte le**190vb**czyecz v powyetrřly / wolachu a rzkucze **O** fwata dorotho czřfo nas muczys a hanyes **A** tu fye mnoho pohanřwa na wyeru krzeftanku obraty **A** dachu řfwu krew pplyty p krale nebefkeho **T**ehdy kral rozhniewaw fye kaza gy powyefflyty na pnerzy y kaza gy zeleznymy klykamy draty / a metlamy byty / a klefczemy trhaty / a prřly gegye pochodnyemy palyty takez gyz gedwa zywa mohla byty **I** kaza gy w zalarz wfadyty **A** nazaytrřfye kaza gy przed ffye wywefty a mnye by gy mohl gyz po řfwie woly myety **A** kdyz gy przeden przywedechu yzadne na nye pořkwyny newzrzechu **A**na kralfy nez drzewe byeffe / **W**zrzew to kral podywy fye welmye a poczye o nye lyřfaty a rzka **M**ila dyeweczko rozkoffna panno gefcze fye rozpomen na řfw kralfu / a obrat fye na mu wyeru nebos gyz dořty trektana **A** nemoha gye przemluwyty pořlla gy k gegyema dwyema řeřtrama / ku krzyřczenye a ku kalyřtyenie / ktez bogyecz fye řmrty byeřta fye od boha odwratyte od **podteřkováno** na pohanřku wyeru **A**by fwatu dorotu obratyle k nyemu ř krzeftanřke wyery **T**ehdy f• **D**orotha przyřfedřy k řeřtram pocze gyma o bohu mlwyty / a duchē fwatim zazeřaty **I** obraty obyie na wyeru krzeftanku **W**lfyfav to fabcius kaza obyie řeřtrze gyety / a chrzepty k fobyie fwazaty / y kaza obyie vpalyty **A** tak gych duffe obzywy f• **D**orotha w nebelkē kralowřt•

Trzetye geft kwyetye rozene / a to geft czrwene f kroze nyez fye znamenawa gegye fwate krwe plytye Nebo gakoż roze gma pyet kwyetow gymz offwyeczugye wfęchno trnye **A** v pŕzedczę kmen / na nemz z nadepsáno stejnou rukou fye drzy to kwyetye **T**akez f• **D**orotha czŕŕnych pyet fmyflow myela gymyz fwe tyelo offwyetyla a f rozumem gye k ŕluzbye krale nebeskeho przywedla **A** to kwyetye bylo geft troye tocziz **191ra** tyeleŕtne duchownye a nebeŕke

¶ **P**rwe geft bilo tyeleŕtne / to ŕu byly dobrzy skutkowe / a czyŕtota tyeleŕtna

¶ **D**ruhe geft bylo kwyetye duchownye / to ŕu dobre miŕŕenye / a gegie vŕtawicznoŕt welika / a myŕŕenye o bozye wyerze

¶ **T**rzetye geft bilo kwietye nebeŕke / to geft myloŕt bozy **T**akze geft poŕŕlala **T**heofylowy pyŕŕarzowy trŕŕy **I**ablka a trŕŕy ruoze nebeŕke **I**akoz fye czte o nye **K**dyz kral ffabcius gegie ŕeŕtry byeŕŕye vpalił kaza f• **D**orothu przed ŕŕe weŕty **I** wecze gye a rzka **D**okad ty czarodyeynyczye namy klamas / aneb fye modl naŕim bohom / anebo budeŕ zbawena ŕŕwe hlawy **A** ona weŕŕele odpowyedie a rzkuty **C**zoż chtyes to chty wŕe rada trpiety p meho mileho chotye ihu• **pretrženo rubrikou xpa• pretrženo rubrikou** **W**gehoz zahradye rozkoŕŕne budu trhaty rozye a gablka / a budu fye f nim radowaty wyecznie / **W**ŕliŕaw to kral vkrutny pocze zuby zkrzypyety **I** kaza gegye twarz zbyty **A**by gye ne bilo znaty **I** kaza gy w zalarz wŕŕadyty **A** nazaytrŕŕŕye przywedechu gy przed krale **A**no yzadne poŕŕkwrny na gegye twarzy nenye znaty **I** kaza gy hned na poŕw weŕty **A** kdyz gy z myeŕta wedechu / wzrzew to **T**hephilus pyŕŕarz kralow / poklama gy a rzka **P**anno dorotho **pretrženo rubrikou** az budeŕ w ragy w ŕŕwego chotye **P**oŕŕly my gablek a ruoze **A** ona wecze a rzkuty **R**ada to chty vczinity / **A** kdyz przygide na rozhranye **P**oklekŕy pocze fye modlyty bohu a rzkuty **O** moy myly hoŕpodyne ihu• **pretrženo rubrikou xpe• pretrženo rubrikou** pŕim tebe ktot mye budu pamatowaty / a tye we ymie me nazyewaty / racz gye wŕŕŕye nuze zbawyty **A** naywyecz przyeŕŕŕne chudoby a ŕŕwiczŕke hanby / a wŕŕe ŕtraŕty racz gye wchowaty **A** racz gim fwe myloŕty przyety **A** ty czechotne zeny geŕto me gmye budu nazyewaty / aby byly zbaweny wŕŕe boleŕty **191rb** **A** tak aby porod myely beze wŕŕe ŕtraŕty **A** hned hŕas z nebes przygide a rzka **P**od ma zwolenicze / ma choty / czfoz pŕŕys we wŕemŕ vŕŕŕŕana / **A** kdyz hŕaw naklony tehdy zgewy fye gye pacholiczek welymye pyekny w zlattohlawem odyeny / na nyemz hwyezdy zlatte byechu / boŕŕy a kaderzawy / neŕŕa w rucze koŕŕyk a w nem trzy gablka a trzy ruoze **I** wecze gemu f• **D**orotha pŕŕy tebe dones ty ruoze **T**heofilowy pyŕŕarzowy **A** hned gye ŕtyechu gegie ŕwatu hlawy a **A**ngele wzemŕe duŕŕy neŕŕechu gy do nebeŕ• kralouŕt• **T**uz w ta doby pyŕŕarz ŕtaŕŕe w ŕyeny **I** przygide k nemu ten pacholiczek **I** wede gey na ŕtranu a rzka **T**ot tyto ruoze a gablka poŕŕlala ma ŕeŕtra z ragy ŕwego chotye **A** wyeczŕ geho newzrzye **T**ehdy **T**eoŕylus pocze wolaty a chwality boha genz myeŕŕŕe vnoŕa / **K**dyz naywyeczŕy zyma bywa a wŕe koŕzenie mrazem vŕŕwadne ruze a gablka poŕŕle komuz chtye **O** bud geho meno pochwaleno y na wieky pozehnano **P**ak ten pyŕŕarz ŕwim kazanyŕ / temyerz tu wfęchnu wlaŕt na wyeru obraty **A** kral gey kaza na kuŕŕy rozŕekaty a po blatye rozmetaty **A** tak y f ny dogide do kra• neb• **pretrženo rubrikou** x

Domine exaltaſti ſup• trā• habi• latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa piſſe mudry Salom• přetrženo rubrikou a rzka **H**oſpodyne powyſyl fy na zemy meho przebywanie **A** taz flowa mohl rzety ſwaty **P**etr genz gako dneſny den powyſen geſt na ſtoliczy papezowu **A** pto flowe dneſny den naſtolowane ſ• **P**etra **N**ebo kdyz ſ• **P**etr gdyeſye do **A**ntyochie **T**ehdy wſychny krzeſtane bozy **podtrženo tužkou** boſſy a w zymye ſye oblekſye / a popelem hlawy przyſſypawſe / ptyw nemu **191va** wynidechu pokanie czyniecze / ze pty gemu **S**ymoniowy czarodyeyniku pomahachu / **W**rzew ſ• **P**etr gich pokoru / podiekowa gim z toho y **nadeſáno ſtejnou rukou** przyneſſechu przedem nemoczne **A**n ge wfechny we ymie bozie vzdrawy **A** we dw nedieły pokrſſty pohanow deſſet tyſſyczow wſliſaw to **T**heofyl knyzeze toho myeſta wecze ſ• **P**etru **A** rzka pcz ty moy lyd przewraczuges **A** kdiz ſ• **P**etr pocze kazaty bozye meno **T**ehdy to knyzeze kaza gey giety a w zalarz wſadyty **A** chtye gey hladem vmorzyty / zwyedyew to ſ• **P**awel przygide k tomu knyzezety / nazwaw ſye rzemeſlnykē y gide tayne do zalarze / y wzrze ſwateho **P**etra / an giz hladem zamrzel I pocze nad nim plakaty a rzka **B**ratrſſye **P**etrſſye bozye mocy przygmy ſylu **T**ehdy ſ• **P**etr otworzyw ſſwoge oczy y zaplaka a nemoha mluwyty **I** ſ• **P**awel gedwa otewrze gemu wſta **P**okrmym geho a obzwywy gey **A** ſſed ſ• **P**awel k knyzezety y wecze gemu a rzka **O** myly pane twa ſlechta tye welmye czſty / gedyna tye wycz ohyzdugye ze bozyeho przyetele drzyz w okowach / genz by tobie mohl na czas ſpomoczen byty **A** gakož p̄wye lide o nem / **Z**et wzdrawge **podtrženo tužkou** nemoczne a wzkrzeſuge mrtwe **I** knyzeze wecze a rzka **B**aſſniet gſſu to **P**awle kdyzt moze mrtwe krzſyefyty nechazt my meho ſyna wkrzyeſyg / genzt my geſt vmrzel we cztrnazty letech **A** wczyni lit to puſtymt gey **S**ſed ſ• **P**awel do zalarze y powiedie to ſ• **P**etru **A**n wecze **O** welikuſ ſye wycz zawazal Pawle **A**wſak bozye mocy geſt to welmie ſnadno wczynity / **A** kdyz ſ• **P**etra z zalarze wywedechu a hrob odkopachu **191vb** ſwaty petr poklek pomodli ſye bohu **A** inhed ten mladencz z mrtwych wſta **T**ehdy to knyzeze y wfechny lyde v boha wwyrzychu **A** koſtel we ymye bozye wſtawychu **A** pſprzed nyeho wyſſfoku ſtoliczy wczynychu **A** na ny ſ• **P**etra poſſadychu a geho powyſychu / aby gey mohly wſychny lyde wydyety / a kazanye geho ſlyſſety / **A** tu geſt przebywal **S**edm leth / gſa papezem / plodye wyeru krzeſtanſku **A** potom byl w rzymie let pyetmeztyetma **A** ptoz mohl dobrze rzety a rzka / powyſſyl gſſy mne na ſwietye ¶ **W** tiech flowyech dywy ſye ſ• **P**etr welike bozie miłoſty / ze geſt geho tak welme powyſyl **N**ebo gakož pany powyſſugy ſwych ſluh / ze czynye z panofſy rytyerze / a z chudich bohate / ſwe ſafarze **A** byſkupy z chudich zakow bohate fararze **T**akez kral nebelky z pſtneho czlowyeka a chudeho rybarze wczynil papeze / a knyzeze wfech apoſtolow / a hlaw wſeho ſwyeta **A** ptoz na znameny geho doſtogenſtwy papez korunugie tyeſſarze ſw nohu **T**u geſt ſin bozy wczynil z chudeho bohateho / a z nyewmyeleho wczedlnika a paſtyrze wſyeho krzeſtanſtwye / ze geſt byſkupem nade wfechny byſkupy **I**ako **I**oſeph byl powyſſen nade wſſe kralowſtwye **E**gyptczſke zemye **T**akez ſ• **P**etr nade wſye krzeſtanſtwye **M**ohl by niekto rzety a rzka **C**zym geſt toho zaſſluzyl ſ• **P**etr ze geſt tak powyſſen zde y na onom ſwiecze / ze bude ſedyety na ſſudye / **K**dyz buoh bude ſudyty zywe y mrtwe **T**oho geſt zaſſluzyl troy wycz **N**ayprwe ſkrze poſſluſnoſt druhe ſkrze pokoru **T**rzetye ſkrze myłoſt kteruz geſt myel ku bohu **N**ebo geſt myel welike poſſlu**192ra**ſenſtwye ze kdiz ſin bozy

wrze gey an lowy riby f fwim bratrem y wecze gima **P**odta za mnu **A**na hned nechawfe wfeho czoz fta gmiela y gidefta za nim **N**erzekl f• **P**etr poczekay hořpodine az fye ty pdam / nebo az budu ftar toz poydu za tebu **T**ake myel pokoru a pokanie ze p ten hrzyech gefto byefe boha trfikrat zaprzefel / wzdy zaplakal kdyz na to zpomenul / ze wbrufecz muřyl nořfyty gefto gim oczy vczyeral / **O**piet miel mylořt ku bohu ze v weliky czwtwrtek boha zydom branil / a przeř morze ku bohu plynul / nemoha doczekaty by k nemu na lody przygel / **A** okařaw fe y puřty fye do morze weliku miłořty chtye widiety pana boha **T**eż my mylugme hořpodina aby nas powyřyl w nebelkem kralouřt• Gehoz x

Mathie apli•

Tv domine qui nořti corda hōmi• oftende uobis quē elegeris x latinský text přeřřen rubrikou

Tato flowa piře f• lucas **A** ta geřt powiediel f• petr a rzka **T**y hořpodyne ty wyes řrdcze lydřka wkaż nam koho raczys zwolity **I**ořepha ly czy řwateho matyegye **I** metachu lořy I řpade los na f• matyegye **I** zwolichu gey w apořtolřtwye / **Z**namenaytez dnes řwata czyerkew řwy o dwu apořtolu

¶ **N**ayprwe o **I**udařfowy ze geřt p řw leřt a zlořt ztratyl weliku czefř

¶ **D**ruhe o řwatem Matyey / genz p řw czřřnořt zwolen geřt na geho mieřtye **N**eb kdyz bieře po bořim wřtupeny byechu apořtole w gednom domu / czekagicze pořřlanie ducha řwateho / **A** wzřzew f• **P**etr genz geřt gedno gedenazte apořtolow y wecze a rzka **B**ratřřfye řluřfye nam abychom dwanazteho apořtola gmiely myeřto gydařfye / genz by nam pomohl řwyedczyty bořieho vmuczenye a wzřkryeřeny a na nebe wřtupeny / genz geřt to widiel a řř nim chodyl **I** pořtawychu dwa **I**ořepha řřweddneho a řwateho **M**atyegye / **192rb** **I** poczechu přřyty boha aby raczyl wkařaty / ktery by byl z tu dw dořtogen vřzadu tak welikeho **A** hned poprřřlek f nebes vpade na řwateho **M**atyegye y vczynychu gey dwanaztym apořtolem

¶ **W** tych flowyech mame znamenaty troge řrdcze geřto buoh zna **G**eřřly twrde řrdcze / geřřly prazdne / geřřly zlamane

¶ **P**rwe geřt řrdcze twrde / geřto fye neboy nemoczy a řmrty any tba na boży mylořt **T**ake řu řrdcze myely zide zapeklene w hrzyeřřyech **A** geden rytyerz genz rořnemohl fye / lezyeřfye w řřwey komorze / y przygide k nemu mnořřtwye czřřtuo **A**n zwola a rzka **O** bieda mnie ze řem fye kdy narodyl / **T**ehdy zena gemu wecze **P**ane pořehnay fye a zpowieday fye řwych hrzyechow **A** on gie wecze **N**emohu neb gyz czřřt pohřtyl mu hlavu / a vřřta my zawazal / a me řrdcze ztwrdlo gako kamen **A** to rzek y zdeřře / a czřřte duřřy wzechu ptoz řrdcze twrde czřřny zle řkonanie / a dowody duřřy na zaratyeny **A** to řrdcze twrde czřřte v pekle kladywy roztepu / a w ohen vwrhu **T**ake řrdcze geřt twrdřřy nez kamen / genz řlowe trwen gehoz fye yzadne zelezo nechwaty / donydz geho krwy nepomazy **A**le twrdeho řrdcze zapekleneho mnohymy řkutky nemoz obmyeķczyty **A** take řrdcze miel geřt gidas / **A** ptoz fye gemu zle przyhodilo

¶ **D**ruhe frdcze gest p̄zdne / kterež nema w fobyte dobreho miŕlenye / ale myŕly na zbožye na zloŕt a na marnofŕt tohoto ſwyeta **I**ako oniech piet dyewek nemudrych przed nymyz ſye zawrzelo kralouŕt• nebeſke

¶ **T**rzetye geŕt frdcze zlamane kterež nemože w ſfobyte obdržety niczſ dobreho / any kazany **192va** any božieho ſlowa / czloz gednim vchem vſŕlyſſy to druhim wybyehne / w to frdcze nerad buoh lege wyna ſwe myloſty **N**ež w czifŕte frdcze a w nowe kterež nehrzeſſy ſmrŕedlne / w tom frdczy rad hoſpodin przebywa **A** take kteryž ſſu ſhrzeſſily / a pokanym ſwa frdcze obnowily / **A** to frdcze czyſte miel geŕt ſ• Matyey / a p̄to geŕt zwolon w urzađ apoſtolſky **A**le **G**ydas miel frdcze twrde a zle p̄to geŕt ſſažen ſ tey czſty / a ſſel do horuczieho pekla po ſedmy ſtupnyech

¶ **P**rwny ſtupē geŕt kradež / **Z**e geŕt kradl gynim apoſtolom / czoz gemu dawaly ſchowaty / toho trſſetynu vkradaſſye **A** wiewa ze chudim kraſty geŕt ſwatokrađſtwo

¶ **D**ruhy ſtupen geŕt zawyſt **N**eb když ſwata marzy magdalena / byeſe wlila maſt drahu na hlauwu ſynu božyemu **A**n tomu zawidieſſye a rzka / k czemu ta ztrata tey maſty / by byla p̄daduczy gy radyegye / to chudim dala

¶ **T**rzety ſtupen byl p̄rada nebo zrađa / ze przyſſeđ k zydom rzekl a rzka **C**zſo my chtyete daty a gat wam geho zrađym

¶ **C**zwrtwy ſtupen byl pokryſtwo / ze bohu ſluzyl / a kromye oczy rzekl zydom a rzka kohozt ga polybym toho wy gmyete / a wedte bezpeczne

¶ **P**aty ſtupen byl zuffanye / ze rzekl v weliky patek a rzka **S**hrzeſſyl ſem p̄daw a p̄rađyw newynnu krew

¶ **S**eſty ſtupen byl newyera / ze boży chleb geda y p̄rađyl gey

¶ **S**edmy ſtupen byl wrađa **podtrženo tužkou** ze ſam ſye obyeffyl / **A** p̄tož geŕt myeſto neho vrzađ gyny przygal toczyz ſ• **M**atyey doſtoiny apoſtol / gehoz ſwatoſt ſwyedczyła ſu nebeſſa / když ſu **192vb** nan paprſlek ſeſlala **slova nan paprſlek ſeſlala podtržena tužkou** / **O**piet ſwiedczyly ſu czrte geho ſwatoſt **N**ebo kdy v Maczedonii kazaſſye a lid na wieru obraczowaſſye / tu gey gemſſye y wfađichu w zalarz **A** tu czrte nan zuby ſkrzypiechu / ale przyſtupity k nemu neſſmyegyechu **O**piet geho ſwatoſt ſwiedczyly dywowe / tak ze w tom myeſtye dachu gemu ged pity **A**n we yme božye gey wipi / a nycz gemu newſkody **A** take w zidowſtwie kazaſſye a ſlepe oſſwieczowaſſye / a nemoczne vzdrawowaſſie / a mrtwe wzkrzeſſowaſe **T**ake ſam buoh vkažal geho ſwatoſt / **K**dyž byeſe w zalarzy ſ• **M**atyey zgewy ſye gemu kral nebeſſky y wzdwyzge gey / a okowy na nem roztrze a potwrđy geho / a dwerze gemu otewrze **A**n wyſſeđ y pocze božie ſlowo kazaty **A** tu gey gechu pohane / a kamenowachu gey **A** geden przybyeh k nemu / ſekeru gemu hlauw rozwraty / a duſſy angele wzemſye neſſechu do nebeſ• kralowſt• **p̄etrženo rubrikou** / **O**pyet geho ſwatoſt ſwiedczy zemie **N**ebo když ſ• **M**atyey z zalarze wyſeđ / pocze ſlowo božye kazaty / **T**ehdy pohane poczechu ſye gemu ſmyety / a klamaty gim / **A** hneđ ſſye zemye otewrzewſſy pohlytgye a p̄padechu ſye do pekla **A** druzy widucze to obratichu ſie na wieru krzeſtanſſku a dogidechu do kralowſt• neb• Gehoz **p̄etrženo rubrikou** mnye **p̄etrženo rubrikou** ˆ

Beatus vir qui inventus est• fine macula κ latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa piše mudry Salom• přetrženo rubrikou **A** rzka **B**lahořlaweny muz genz nalezen geřt bez pořkwrny **N**ebo řu trřly pořkwrny

¶ **P**rwa geřt genz czlowieka odluczuge od boha / a vzdalugie od kralouřt• nebelkeho **N**yektereho deřřet let nyektereho dwadtyety let / to geřt hrzyech obecny / ten w oczyřtczowych mukach **193ra** ma zhynuty az řye muřy duře przyczyřty / ze bude krařly nez řluncze

¶ **D**ruha pořkwrna to geřt řmrtdlny hrziech **A** ta geřt řkodliwieiřly / nebo ta odluczy czlowieka od boha / do dne řudneho **A** tyelo odluczy ode wřech řwatich / **O** **I**aka tu bude boleřt a zalouřt / ze řin wieczs newzrzy **podtrženo tuřkou** otcze řřweho / any řwrych przatel tocziz boha y wřech řwatich / a bude pořlan do horuczieho pekla

¶ **T**rzetye pořkwrna geřt przyzozeny hrzyech / tocziz **A**damow **A** ten odluczuge gedno od bozieho obliczege **A** tyech geřt pořkwrn niemel ř• **R**zehorz na řřobye řtoz dobre geřt nazwan muz beze wřye pořkwrny

¶ **W** tyech řlowiech mame dwoy wiecz znamenaty

¶ **N**ayřwe geho řwatouřt

¶ **D**ruhe geho odplatu

¶ **O** řpwem mame znamenaty / ze geho řwatouřt vřkazana geřt / na troy wyeczy

¶ **N**ayřwe na geho mudrořty / kteruzto geřt miel / a wedl řřwoy zywot na tōto řřwietye **I**akoz řye **C**zte o nem **Z**e geřt bil rodu knyezetyeho / z nyehozto tyeřarze wolyechu **A** kdiz bieřře mlad myegieře řbozye dořty / awřřak wzdly hledařlye kterak by mohl řpařřen byty / boye řye aby řřwe cziftoty neztratil w rozkořly a w zbozy **A** kdiz gemu otcz a maty vmrze / tehdy on nabraw penyez vřřawy **S**eřt klařterow **A** tu dobrych zakonnykow naplody / bydle ř nymy / **M**nychem řye vczini **T**ot geřt zagyřte ty penyeze dobre obratyl / **A** na tom řřye znamenawa geho mudrořt

¶ **D**ruhe geho řwatouřt wřkazala řye geřt / na geho milořřrdenřtwy / **K**terez geřt myel / k k chudim / ze wřechny chude byl popřal a ty na kazdy den krmyl / **A** putnyky k řřwemu řtolu řazel / a zakonnykom pořřrebu dawal

¶ **T**rzetye znamenawa řye geho řwatouřt / na geho welikey pokorze / kteruz geřt vřkazal na řřobye ze **193rb** kdiz bieřře papez vmrzel w rzymye **T**ehdy ř• **R**zehorze zwolichu / an nechtyeřlye byty / y chtieřře vteczy **A** kdiz geho welymye řtrzeziechu y we dne y w noczy **A**n řpmienyw řřye w gyne rucho nagał gednoho czlowieka / aby geřt z mieřta wywedl **A**n geřt pod kady wiweze z mieřta / y řchowa řye w leře **A** kdiz geho poczechu hledaty / **H**ned pořřřlek z nebe řye zgeřy / po nemz geřt lyde vřnamenachu **A** ponyemřlye geřt **P**apezem vczynichu / **A** tak geřt zhrzel zbozye **A** ř řřwe ponyezenye / geřt powyřen zde y na onom řwyetye

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze odplata geho byla geřt patera

¶ **P**rwa ze gemu řam buoh diekowal **I**akoz řye czte o nem **K**diz bieřře pořwal putnykow / y dawalye gim řam wodu v medenyty aby řye vmywaly / **T**ehdy gedn z tyech putnykow wzem medenyczy gemu z ruku / řluzyeře gynim **T**ehdy ř• **R**zehorz odwed geřt na řřranu wecze gemu kto gřly / ze nechtyes ode mne wody braty **A**n gemu wecze **I**a řem řin bozy / dyekugy tobye z przyezny / zes mie tak czařto krmyl

¶ **D**ruha geft odplata / ze gemu angel fluzyl do gehu smrty **I**akoz fye czte o nem / **K**diz gednu przygide k nemu ten angel / w twarzy putnyczy / pŕfye v neho almuzny **T**ehdy f• **R**zehorz kaza gemu daty fedm grofuo **A** kdiz wze ty / g• odgide prycz **I** przygide nazaytrŕfye a rzka Malof my dal **A**n gemu kaza przydaty **S**eft / g• **T**rzety den fye opyety angel wraty **A**n gemu kaza daczy dwanzate / g• **T**ehdy wecze gehu kanczlerz a rzka **N**emamt giz penyez gedine ŕtrzyebrnu miŕŕu **A** ŕwaty **R**zehorz wecze day gemu tu miŕŕu a **A**ngel podiekowaw y gide prycz a kdyz by k uobyedu / kaza pogyety **193va** dwanzate chudich k ŕtola **A** kdiz fediechu za ŕtolem wzrze gich f• **R**zehorz trzynazte **A** powolaw podŕtole nebo fluhy y wecze gemu a rzka wfak fem kazal gedno dwanzate pogyety / **A** tys gich pogal trzynazte tehdy on wecze a rzka **O**tcze ŕwaty gednot gich geft dwanzate **T**ehdy f• **R**zehorz pocze na toho trzynazteho hlediety **A**n mieni ŕw twarz / gednak ŕtar gednak mlad **A** wŕtaw f• **R**zehorz od ŕtola powola gehu do ŕŕwe komory **I** zakle gey bozy moczy a rzka powiez my kdos ty **A**n gemu wecze ga fem angel bozy / gemuzs ty dawal peníze / a ŕtrzyebrnu miŕŕu / y poŕŕlan fem od boha k tobye / abych tebe ŕtrzyehl az do twe smrty / ode wŕŕeho zleho

¶ **T**rzetye odplata geft gehu / ze angelŕky hlas za ŕŕweho zdrawye ŕlychal / **Z**e kdyz gednu miŕŕy ŕwatu ŕluzyeffye / y wecze buoh ŕ wamy **A** zaczy zamekachu rzety **I** ŕ twim duchem **T**ehdy **A**ngele weczechu **Et cū ŕpū tuo** **A** ptoz kdyz w tom koŕtele **P**apez ŕluzy / zaczy gemu neodpowiedagy

¶ **C**zwrtwa odplata ze duŕŕy z pekla wykupyl / **W**ilŕyfaw ze tyeffarz **T**rogan byl welmie ŕpŕwedny na ŕŕudye / **K**diz gehu fyn na kony honye potlaczyl byeffye ŕyna gedney wdowie **A**na placzity gide przed tyeffarze **A**n gye kaza daty ŕweho ŕyna / za gegyeho ŕyna / a welikim zbozim gy nada **A** tak f• **R**zehorz pocze za toho tyeffarze boha pŕŕity ze wzdy z pekla gehu duŕŕy wykupy / geŕto fye yzadny ŕwaty neŕmyel o to pokuŕŕy

¶ **P**ata odplata byla ze wydyel ŕyna bozieho / w gehu tyeleŕŕenŕtwy **A** ŕwaty oplatak obratyl w tyelo bozye / ze bylo gako gyne maŕŕo **A** potom ŕkonal dob **193vb** ru smrty / **A** wzal odplatu w nebeŕkem kralowŕt•

ŕmo de ŕto• Benedicto

Dilectus deo ꝛ homibus• cui• memoria in benedictoe• est ꝛ **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa piŕe mudry **S**alom• a rzka **M**ylyg bohu a lidu gehoz pamyet v pozehnany geft **T**a ŕu flowa powyedyena o l **podtečkováno** Moyzyeffowy geŕto zydy wywedl z Egipta **A** pŕzeŕ morze ge wedl na puŕcz **A** potom wedl gye do ŕwatey zemye / genz geft mnoho ptywenŕtwy od zydw trpyel / takze gednu chtyechu gey vkamenowaty / by byl nevtekl do chramu **T**akez ŕwaty **B**enedict wywody z egipta na puŕcz tocziz ŕ tohoto ŕwieta do klaŕtera ktez muŕŕy oŕtaty wŕye ŕwe wole / a rozkoŕŕy / a wŕech hrzyechow **S**kroze egipt znamenawa fye tento ŕwiet / genz geft naplnyen wŕye zaloŕty / a wŕye zloŕty **A** z klaŕtera dowody gich duŕŕe do neb• kralowŕt• **I**akozto fye czte o nem **K**diz byeŕe **O**pat vmrzal w gednom klaŕterze **T**ehdy welken ŕnatek przygide k ŕwatemu **B**enedictu pŕŕyeczce gehu by byl **O**patem **A**n pŕŕyefe aby gehu toho zbawyly a rzka **N**eyŕfemt ga k tomu

podoben / any fem toho hoden **A**wšlak ꝑ gich ꝑsbu muſy ſye w to vwazaty **A** kdiz gim weleſſye zakon ꝑwye drzety / ony ſoby ſamy lagiechu z toho ze gſſu geho kdy opatem zwolyly a wczynily **I**chtyechu gey otrawty wyno ſ gedem dachu gemu pyty **A**n pozehnaw ſwatim krzyzem gako kamenem tu ſklenity rozby vrozumyew tomu ze ſu geho chtieli otrawty / **W**ſtaw y wecze / **B**uoh ſye ſſmylug nad wamy bratrſſye / **W**ſlak fem wam powyedyel ze nebudu wam myl **I**gide od nich a by na puſczy **A** tu przebywal bohu ſluze ꝑ troy wyecz byl geſt bohu myl ſwaty Benedict **194ra** tocziz ꝑ mudroſt ꝑ czuſtotu a ꝑ pokoru

¶ **N**ayprwe bil geſt bohu myl ꝑ ſw mudroſt / ze geſt mudrze bohu ſluzył a nabożnie / ze geſt zhrzyel tento ſwiet a zwolil ſobie drahy kamen toczyz nebeſſke kralouſt **N**ebo kdyz ſwaty **B**enedict wzrze mnohe / any zwolily ſoby tento ſwiet za nebeſſke kralowſtwye **T**ehda on zwoly ſoby boha zamladu / gemuz ſnaznie ſluzieſſye **I**akoz ſye czte o nem **K**dyz ſſye w rzymie wczieſſye / poznaw leſt ſſwyeczſſku y gide ze ſſkoly na puſcz / chtye ſye chowaty hrzyechow **I**ako ſ **I**an krzſtytel bozy ¶ **D**ruhe byl geſt bohu mil ꝑ ſw czuſtotu **N**ebo **I**akz koly buoh milowal wſychny apoſtoly / awſſak zwlaſcze mylowal ſ **I**ana **E**wange^{tu} ꝑ geho czuſtotu **A** tu geſt miel take ſ **B**enedict na ſſwem tyele **A** ꝑ tu geſt byl bohu mil **I**akoz ſſye czte o nem ze kdiz w czuſtotie przebywaſſye tehdy pokuſſeny nan vpade ſ gedne zeny ze gyz chtyeſſe ſ puſcze gyty **T**ehdy klek y pocze ſye bohu modlity a rzka **O**mylig boze racz my pomoty abich ſwe czuſtoty neztratyl / kterez gſſem dluho chowal **A** hned ſwlek ſye vderzy ſſebu na trnye / y zbode ſye welmie / az z neho krew plowieſſe **A** ſkrze ty rany czeleſtne **podtrženo tužkou** / wzdrawy rany ſſwe myſly **A** hned by zbawen toho zleho pokuſſeny ¶ **T**rzetye byl geſt bohu mil ꝑ ſw pokoru **I**ako heſter byla ſye ſlybyla kraly **A**ſſwerowy nade wſſe pāny ꝑ ſw pokoru **A** takez ſ **B**enedict byl pokoren a ꝑto geſt byl bohu mil **I**akoz ſie czte o nem **Z**e kdyz bieſe na puſczy a mnohe dywy czynieſſe **T**ehdy mnozie k nemu lide dyechu a czſtyechu gey **A**n to wzhrzel weliku pokoru / nechtye ſwiczſſke chwale / gyde ſ toho mieſta na gynu **194rb** puſcz tu kdez by geho zadny czlowiek nenafel **A** tak myl geſt byl bohu y wſſem lydem

¶ **D**ruhe mame znamenaty / ze geſt gey zde buoh na tomto ſſwietye pozehnal rozlicznymy dywy / kterez geſt czinil **I**akoz ſe czte o nem ze w geho klaſterze byeſe geden pacholik gmenē placidus **A** ten ſſed po wodu vpade po hlawie w rzeku y potonu **T**ehdy ſ **B**enedict zwiedyew to duchem ſwatim powola bratra Maura y kaza gemu byeżety a pacholika z wody wynyety **A**n biezaw rucze mnyegye by po zemy byeżel **I**gide po wodye **I**wynie toho pacholika z wody / y by geſcze zdraw **O**piet gednu drwa ſekachu w leſy geho pacholczy / y vpade gim ſekera do wody **A** ſſwaty **B**enedict wzem toporzyſcze y wvrze v wodu **A** ynhed ſekera wyplynu a wraty ſye na toporzyſcze / **I**ako byl Elizeus ꝑrok wczinil / **O**piet gednu dyelagicze klaſter kamenem tehda kamen weliky chtyechu wzyety mnoho ſye gich ſebrawſſye nemozechu geho wzdwyhnuty **A** ſwaty **B**enedikt przyſſed y pozehna **A** hned gey lehtye dwa neſeſta **A** to znamenie bylo ze na tom kameny czrt ſediel / a wzdwyhnuty geho nedal **A** kdiz ten klaſter wyſe dyelachu zly duch ſye zgewy ſwatemu **B**enediktu welege gemu gyty k bratrom **A** ſſwaty **B**enedikt poſla k nym poſſla a rzka / **B**ratrſſye mieyte ſye mudrze czrt was laka **A** gakz gim to poſſel powedye tak ynhed czrt kus ſyeny wywaly

a gednoho mnycha zaby **T**ehdy fwaty **B**enedikt kaza gey przed sŕye przyneŕty **původně wyneŕty,**
 písmeno w podtečkováno a dopsáno *przy* a sŕw modlitw gey wzkrzeŕy **T**ake geŕt ŕw ŕmrt wyedyel /
 ze ŕeŕty **194va** den przed ŕmrtý kazal sŕboye hrob wykopatý **A** ŕeŕty den kazal ŕye do komory weŕty
A tu przygimal tyelo bozýe **A** wzdwýh sŕwe rucze modle ŕye bohu y puŕty duŕy **A** toho dne
 dwýema bratroma zgewýla ŕye geho ŕmrt / **G**eden byl tu w klaŕterze w sŕwe komorze **A** druhy byl
 w gine wlaŕty **A** ta wzrzeŕta tyeŕtu koberty przykrytu a przyŕtrzeniu **A** drahim kamenim okraŕŕlenu /
 od geho komory az na wichod ŕluncze / az do nebes wztazenu **I** otaza ten bratr gednoho angela
 k czemu geŕt ta tyeŕta **A**n gemu wecze a rzka **T**ot geŕt ta tyeŕta po nyz ŕ• **B**enedikt bohu mylyg gde
 do kralowŕ• nebeŕ• Gehoz **přetrženo rubrikou** ˆ

De Anucciae• ŕte• Maie na marginu mladŕí rukou: Zwiastowanie

Ave maria gtia• plena đus tecū bndicta• tu ī mulieibus **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa piŕe ŕ• lucas **E**wā^{ta} w dneŕnim czteny / o sŕwatem zwiestowane / ŕwate marzýe **A** ta
 flowa geŕt powiediel angel **G**abriel • od p **podtečkováno** boha poŕlan • k sŕwatey marzýe • **A** tak
 pozdrawyl gye • a rzka • zdrawa **M**aria myloŕty plna buoh ŕ tobu pozehnanas ty mezy zenamy
 ¶ **W** tiech ŕlowiech mame znamenaty cztwery wyecz
 ¶ **N**ayprwe od koho geŕt poŕllano to pozdrawenye
 ¶ **D**ruhe po kterem poŕllu
 ¶ **T**rzetye komu geŕt zwiestowano
 ¶ **C**ztwrte kterake geŕt to bylo pozdrawenye
 ¶ **O** prwem mame znamenaty • ze to pozdrawenie • bilo poŕllano od boha **N**eb kral nebeŕŕky •
 wzrzew weŕken lid hynuty / p hrzyech **P**rweho otczŕye naŕŕeho Adama **přetrženo rubrikou**
A w tyezkých mukach przebywagýcze pekelnich pro sŕwe hrzyechy / a dyablu ŕye klanyegicz /
 a gemu ŕluzýecz / Milofrdenŕwym welykim hnuw” **podtečkováno** sŕye” hnuw / pomyŕŕly kterak by
 narod lydŕŕky wykupil **I** mygieŕŕe na tu radu dwa radczy / toczyz **S**pŕwednnoŕt a myloŕrdenŕwye
Spŕwednnoŕt pŕwýeŕŕye a rzkuczý **H**oŕpodyne tys ŕpŕwedlny / ŕlufye tobie czinity ŕpŕwedlnye / aby toho
 czlowieka / genz nechtyel czynity tweho kazanye **194vb** nechal v pekle / a neprzygymal geho
 k sŕwey myloŕty **N**ebos ty gemu powyedyel a rzka **A**y kdyz kolywyek okuŕŕys toho owocze /
 muŕŕys hned vmrzyety **A** na tom ŕprawednnoŕt drzala gey pyet czyŕŕŕycz let / a dwie ŕcze let / bez
 gednoho / ptoz buoh byl tak nahel / a nemiloŕtyw na lidy / ze na nie przepuŕŕczel **H**lad / mor /
 a mnoho zleho / ze gednoho dne zhynulo lidy deŕŕet tyŕŕŕycz / a nyekdy trŕŕŕydczety tyŕŕŕycz / a ty
 wŕechny ŕŕly na muky do pekla / tak dobrzy gako zly / yzadny nemohl gyty do nebes **A** to wyda
 hoŕpodin / wecze a rzka / zel my / ze ŕem czlowieka vczinil / **T**ehdy wyduczý to myloŕrdnoŕt /
 przyŕtupiwŕy ku bohu / y wecze a rzkuczý / Milyg hoŕpodine gaks ŕye rozhniewal / ze nenie kto
 nazyewagie tweho gmena / mezy lidmy **A**le gyz wŕechny hnyewagy tye / ze nenyne zadneho / kto
 by tye vkrotyl **A** kdyz wŕechny ztratys / kterez budes ŕluhy miety / wŕŕaks pto czlowyeka ŕtworzyl /
At by ŕluzyl tobye / nebudes miety chwaly poraze czrwka / y chtýes zapomenuty myloŕty ŕwe

Awfak gffy mylofrdny / a milofrdentwye tweho plna gefť zemye / **A** gizť gefť czas przyffel / aby fye raczil fmylowaty / nad ffwim ťtworzenŷ / a nad czlowiekem / gehożs fwyma rukama vczinil / **A**cz gefť on ťhrzeffyl p ffwu krzechkoť **podtrženo tuřkou** / a p ffw nemudroť **A**le ty boze wzdy bud myloftyw / **A** neday dyablu tey pochwaly / byť wewodyl nad twim lydem / **A** hned kral nebeffky **W**ecze koho tam poťlem na ffwyet / aby gey wykupyl **A** ťfin bozy wecze / **R**acz mye poťlaty / **A** otecť nebeffky wecze gemu / a rzka / Mylyg ťynu / ga tye poťyelam aby ty wykupil czlowieka od dyabla / a od offydla pekelneho / **A** narod fye z ciťte dyewky / gyźť fem przyřwil tobye / **A** hned kral nebeffky poťlla angela / **G**abele gako dneffny den / k ťfwate kralownye / a **195ra** **A**na byeffye w **N**azaretye / w ťfwey kaple / czťuty zalarz **podteřkováno** zaltarz / **A**n w ta doba wťtupy k nye / a pozdrawy gye / tyemy ťlowy / a rzka **Z**drawa **M**aria x

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze gefť angel poťlan / genz gefť knyzeze gynich angelow / genz ťlowe **G**abel / tocziz ťyla bozye

¶ **Z**namenayte / ze p troy wiecz gefť angel · k marii poťllan

¶ **N**ayprwe gakoź czrtow angel byl poťllan k ewye / aby gy oklamal / a ťmrt na lid przywedl / a hnyew bozy **T**akez angel bozy poťllan gefť / k ťwatey marzye / aby gye **e nadepsáno stejnou rukou** pozdrawyl / a wykupenye wťťemu ťwietu zwyeffowal / a myloťť bozy przywedl

¶ **D**ruhe p angelťku przyezen / kteruz ma k czyťtym dyewkam

¶ **T**rzyete nebo netolik bilo lidťke wykupenie / ale take angelťkeho kuoru naplnyenye

¶ **O** trťetyem mame znamenaty / ze gefť poťllan angel / k ťfwatey marzye / k czyťtey dyewcze / a k pokorney a k dywney / ze tu gfuczy bozye dťťy / y wczynyena gefť bozye matka / a ťfwczy gako hwyezda ťwietla / poczala gefť ťluncze nebeffke / bez poťťkwrny czeleťtney zpoťťobenym ducha ťfwateho / **T**en fye dyw nykdy neťtawal / any gefť toho kto ťlychal / by dyewka poczala / dyewku gfucz porodyla / a porodiwťťy dyewku czyťtu oťtala / **T**o bylo znamenano w ťtarem zakonye / kdyz knyezata zydwolťka wadiechu fye o byťťkupťtwe **T**ehdy Moyzyes kaza ťobyte daty z kazdeho naroda / huol nebo metlu **slova huol nebo metlu podtržena tuřkou** **A** tyeť dwanzate holy ťuchych / poťtawy na oltarzy **A** nazaytrťťy ta huol anebo berla ta **AA**ronowa zkwetla / a pyet orzechow **podteřkováno** orzechow wrodila **T**akez ťwata marzy czyťta dyewka gfuczy / porodila nam ťpaťťitele / hoťpodyna naťeho / ihu• xpa• **A** gakoź poprťťlek ťlunczny / pyde ťkroze ťtklo / newťkodye ťtklu **T**akez ťin bozy / narodil fye ťfwatey marzie beze wťťy poťťkwrny / a beze wťy boleťty / **195rb** **N**ebo ťwata marzy bila welmie pokorna / ze wyeduczy / ze bude kralowna wťeho ťwietla / **W**ťfak angelu rzekla **I**a fem poťťelkynie / anebo dyewka bozye / ťtan my fye podle ťlowa tweho / **N**erzekla gyź ga budu pany / nebo kralewnu / **A**le rzekla dyewku **e nadepsáno stejnou rukou** **A** tu wzdy drzy wťťemu ťwietu / ze nam hrzeffnym ťluzy troy wieczy

¶ **N**ayprwe ze odťťuzenie pmyeniuge **N**ebo kdyz kral nebeffky / ťudcze zywich y mrtwich / odťudy hrzyeťneho czlowyeka / na zatraczenye / tehdy ťwata marzy kralowna nebeffka / pmyeny to pťyety boha zan **A** to gefť vķazano w ťtarem zakonie / kdyz **N**abal byeffye rozhniewal krale dauida a geho poťťly haniel **T**ehdy kral dauid / odťudy gey na ťmrt / a przyťťeze / ze gemu nelze dele zywu byty / **W**ťťlifawťy to kralowa **A**bygayl / pade przed krale / a wťťy gemu myloťť **T**akez ťwata marzy

matka bozy / pŕy za ny za hrzyeŕŕne / przed krale nebeŕŕkim / a v pŕuge nam miŕŕt v ŕŕweho mileho ŕyna / ihu• pŕeŕŕŕeno rubrikou xpa• pŕeŕŕŕeno rubrikou **O** tom pŕy ŕwaty Bernard? pŕeŕŕŕeno rubrikou a rzka **C**zlowiecze / bezpecznie mozes przyŕtupity przed boha / **K**dyz mas matku bozy / orodugicy przed ŕwŕ ŕynem **A** ŕyna przed oczŕem **M**atka vkazuje ŕynu ŕwemu modlytwu **A** ŕin vkazuje otczŕy ŕwemu ŕŕwoy bok / a ŕwe rany **T**u nemoze byty zadne odpowiedy / kdez geŕt tak mnoho proŕŕby **P**rotoz przyŕtupme ŕŕmiele przed krale nebeŕŕkeho / a przed ŕtolecŕ bozy toczyz przed ŕwatu marzy **N**eŕ geŕt ona tron bozy / z nehoz gde potok bozie myŕŕŕŕy / po wŕem ŕŕwyetu **N**a tom tronye/ przebywal geŕt ŕyn bozy / dewiet myeŕŕyeczow **195va** **A** ona przywody hrzyeŕŕne / k bozie myŕŕŕŕy pŕŕmy gie pŕeŕŕŕeno rubrikou x

¶ **D**ruhe ŕluzy nam ŕwata marzy / ze hrzyeŕŕneho myerzy / ŕ krale nebeŕŕkym / a ŕ ŕwim ŕynem **I**akoz pŕwy ŕ **B**ernard? a rzka **T**ys maria matka myŕŕŕŕywa / ty ŕmyerzuges hhrzyeŕŕne ŕ ŕynem **T**y ŕye nam nedas wadyty z bohem / **I**ako myla matka ŕ ŕwim dyetatkem **I**akozs gednoho hrzyeŕŕneho ŕmyerzyla / genz ŕye byeŕŕe poruczil dyablu / **A** odpowidyl ŕŕye boha / y wŕech ŕwatic / gedne kromie ŕwate marzye **T**ehdi czŕt / wede gey k gedne huorzye / y wkaza gemu mnoho zlatta / an gehu nabra na kuon / czŕoz moze naywiecz wziety **A** kdyz ten gynoch pŕycz pogyede / zawola gehu czŕt a rzka **S**toy brachu / geŕczet chty aby ŕŕye odpowiedyl panny nebeŕŕke / nebo nam ta welike naŕŕile czyny / **A**n wecze **N**e czŕte / tohot newczynim **D**oŕczit ŕem ŕŕye odpowiedyl / boha y wŕŕech ŕŕwatic / **A**le matky bozye ŕŕye nechty odpowiedyety **A** pŕŕw **Z**latto przed nim / pŕycz gede **A** **S**ed do koŕtela pocze plakaty / naczycze welmye / na ŕŕwe hrzyeŕchy **A** kdyz lyde z koŕtela po mŕŕy wyndu / a on tu oŕta / a przed oltarzem ŕwate marzye klecze / a pocze ŕye byty / a naŕŕylne welmye plakaty **T**ehdy obraz ŕwate marzye poŕŕadyw dyetye na oltarzy / ŕŕtupy a pocze pŕŕyty za tohot hrzyeŕŕneho **A** kdyz ŕin bozy nechtyeŕŕe gehu przygyety **T**ehdy ŕwata marzye pokleczye a ŕyn bozy ŕkoczyw ŕŕ oltarze / wzdwyze gy a rzka / **M**a mila matko wŕtan gyzt geŕt gemu wŕŕe odpullczeno / wzŕzew to geden Myeŕŕczyenyn / genz ŕtal za dwerzmy / pozorugie toho / pogem gey / y da gemu ŕŕw dŕŕeru **A** tak ŕwata marzy ŕmyerzyla gey ŕ myŕŕy bohem / a obohatyla gey na czele y na **195vb** duŕŕy pŕŕmy pŕeŕŕŕeno rubrikou gye pŕeŕŕŕeno rubrikou x

¶ **T**rzetye ŕluzy nam / ze nam v pŕŕugie nebeŕŕke kralowŕt **I**ako gednomu **R**ytyerzowy / gehoz duŕŕy chtyechu wzyety czŕte **A** ona wecze a rzkuczy **Z**apŕylt geŕt trŕŕy mŕŕye we ymye me / moyt geŕt y wede gey do ragye **T**ake ŕwata marzy byla geŕt pŕeczyŕta a pŕekraŕŕna ze geŕt byla poczata / bez hrzyeŕchu / a przebywala beze wŕŕye poŕŕkwŕny / **A** na tyele byla naykraŕŕy mezy wŕemy lydmy / czoz gich bylo na ŕŕwyetye / od pŕwapoczatka **A**wŕŕak nykdyg nehrzeŕŕyla **O** gegye ŕŕye kraŕŕy czte / ze geden puŕtenik ŕwaty / wŕŕlyŕŕaw kraŕŕu ŕwatey marzye / gyde do **S**yona toho myeŕŕa / w nyemz ona ŕ ŕwimy pŕŕnamy przebywalŕye / na tomto ŕwietye **I** przyŕŕed k ŕŕwatemu **I**anu **E**wan^{tye} pocze pŕŕyty aby gemu gy dal wydyety **A**n gemu wecze a rzka **C**zekay tuto azt poyde ŕ modlytw / a tu gy wzŕzys **A** kdiz ŕwata marzye pogide **A** ten puŕtenik na ny wzhlede / radoŕty nemoze ŕtaty / y vpade na zemy / a rzka **O** gyneho bych kralowŕtwie nebeŕŕkeho nezadal / gedno bych wzdy na ŕŕwatu marzy hledyl / pŕŕmy gye byt nam ŕŕw twarz vkazala x

¶ **O** czwrtym mamy znamenaty / ze swaty **A**ngel pozdrawil gye tymto pozdrawenim / a rzka / **Z**drawa mylofty plna / buoh f tobu / pozehnas mezy zenamy **A**na myslle ktere gest to pozdrawenye **A**n gie wecz **N**eboy fye maria / nasslas myloft v krale nebeskeho

¶ **D**ruhe gye angel / nassmyel menowaty ptoz kazdy / kdyz wsslyssy gy gmenugicze Maria ma pokleknuty **N**eb gest ona nassla nam myloft v krale nebeskeho pfmy přetrženo rubrikou gie přetrženo rubrikou ✕

¶ **W**tey modlytwye gest slow **S**eft gymiz pozdrawowaty **196ra** mamy swatey marzye / kdyz dyes **Z**drawa pfys sfoby zdrawy / v swatey marzye **A**kdiz dies maria / pfys aby byla twa matka / a twa orodownicze **A**rzka milofty přetrženo rubrikou plna přetrženo rubrikou / pfys byt myloft vpfila / v sweho syna **A**kdiz dies / buoh f tebu / pfys genz by tye wyřwila ode wssheho zleho **A**ptoz mnozy rzyekagy **B**uoh f tobu / a twa myloft racz byty sse mnu / **A**rzka pozehnas mezy zenamy pfys sobye od boha pozehnanye / y twemu zbozy **A**kdiz dyes pozehnany plod brzycha tweho pfys aby buoh pozehnal tebe / y tweho plodu / toczyz twych dyetek / ptoz wzdymame tu modlitw pyety / nebo sse swatey marzye welmye lyby / a dgablu sse welmie neliby **A**czlowieku gest pspiefna / a vzyteczna **I**akoz sse czte / ze geden konwřf / dal sse do zakona / y nemohl sse zadne modlitwie nawczity / gedno tye dwye sflowye **Z**drawa maria **A**tye wzdym bez przestanie rzyekassy **A**kdiz vmrze pochowachu gey **A**hned tey noczy wyrofte gemu w hlawah liliu a na nem byesse nassano zdrava maria / zlattymy slowy **B**yezewssye bratrssye / ten kwiet wikopachu **A**n gemu z sřdce gdyesse / **N**ebo ta modlitwa sse liby maryi swate / ze kolikrat gy dyess / tolikrat gegie Sedm radoczy obnowis / **A**le dyablu sse welmie neliby **I**akoz sse czte o gedne panye **Z**e **K**dyz gye czrt lakassy / chtye gy k hrziechu przyřwity **T**ehdy ona pssy sweho zpowiednika / aby gie radyl / kterak by mohla sswu czyřtotu zachowaty **A**n gie wecz / **K**dyz tebe bude czrt lakaty / tehdy ynهد klekny / a spyey zdrava maia **A**kdiz to wecz hned czrt zwola a rzka / nassoyte czřso my czynis **A**tak ofta w czyřtotye ze dogide do kralouft• ✕

196rb | In die Parasceues na marginu mladři rukou: Wielki piatek

Cum egresso fuero de urbe hac extendam palmites meas ad dim. et cessabunt tonitrua et non erit grandis ✕
latinský text přetržen rubrikou

Tato slowa pisse moyssyes a rzka / **K**dyz wyndu z tohoto miesta / ztahnu sswoye rucze k hospodynu / a przestanu hromowe / a nebude burze / **K**dyz **I**akob pařarcha pozehna sswych synow / ssozy sse na loze y vmrze y pochowachu gehu

¶ **W**tych sflowiech znamena sse troge wyecz Nayprwe weczere bozy genz smy wczera pamatowaly

¶ **D**ruhe hod bozieho vmuczeny

¶ **T**řzetye hod pochowanie bozyeho / gesto sse ma zaytra dyety

¶ **S**krze **I**akuba znamenawa sŷye ŷin bozy / genz pozehnaw ŷynow ŷŷwych / ŷŷwatyeh apostołow / **A** umyw gim nohy / dnes ŷye poloził na lozy / toczyz na ŷŷwatē krzyzy / naklonyw ŷŷw ŷwatu hlawu / puŷtyw ŷŷw duŷŷy / y ŷel k otczŷowy / gŷa pochowan / .ptoz to **I**akub rzekl a rzka / kdyz wyndu z tohoto mieŷta ŷkrozye **M**oyŷŷyefe / tocziz kdiz budu wyweden przelŷ morze na puŷczy / a ŷ puŷcze do ŷwatey zemye / **T**akez ŷin bozy / przewedl nas przelŷ morze / ŷŷkroze krzeŷt / na puŷczy geho vmuczenye / ŷkroze nyez nas dowede do kralouŷt nebeŷkeho / .ptoz w tych ŷŷlowiech / myny ŷye troye wyecz

¶ **N**ayprwe mieŷto geho **podtečkováno** vmuczenye bozieho / z niehoz wyŷŷed vmuczen geŷt / na ŷŷwatem krzyzy

¶ **D**ruhe kterak budu vmuczen / dye ztahnú rucze ŷwoqe” na krzyzy ”ŷwate

¶ **T**rzetye vzitek vmuczenye geho / rzka přeŷtane wŷŷe zle

¶ **O** prwem znamenayme / ze geŷt trzykrat ŷin bozy wyŷŷel na muky

¶ **N**ayprwe z **B**etanie do **I**erufalema

¶ **D**ruhe z **I**erufalema na horu **O**liwetŷŷku

¶ **T**rzetye **I**ako dneŷŷny den wyŷŷel geŷt z myeŷta / neŷŷa krzyz na pleczy na rozhranye / **A** tu geŷt wyrzen z myeŷta / gako mrtwyg / a gako malomoczny / a gako lotr / **N**ebo ty troye lidy / z myeŷta wymietagy

196va ¶ **P**rwe geŷt wyŷŷel ŷyn bozy / aby nas wykupil ŷw ŷwatu ŷmrty **I**ako **I**ŷŷak byl wyŷŷel na pole / aby myŷlil o ŷŷwych lidech / a tu wiŷed na rozhranye / dal ŷye vkrzyzowaty / a rucze a noze hrzebyky przybyty / a ztahl ŷwoqe rucze k bohu otczy / .pŷŷye za ny za hrzyeŷne lidy **I**ako **A**aron **B**iŷkup / **W**zem kadydlnyty toczyz tyeleŷŷenŷtwe / ŷtogi dnes na krzyzy / mezy ŷŷwymy / toczyz na powyetrŷŷye / mezy angely / a mezy mrtwymy / tocziz hrzyeŷŷnymy **A** .pŷy za ny a rzka **O**tcze mily odpuŷt gim gych hrzyechy **A** tak geŷt odwratil od nas weŷŷken hnyew bozy / **T**ake geŷt ztahl ŷwoqye rucze / k ŷŷwe mile matce / aby gy vtyeŷŷyl / a polytowal gegye zaloŷty / **T**ake geŷt ztahl rucze k nam hrzyeŷŷnym / aby nas obgal dnes ŷŷw miłoŷty / **I**ako mylyg otec z nas .ptoz vteczme ŷye dnes k nemu / a .pŷime geho / aby nam odpuŷtil naŷŷye hrzyechy

¶ **O** druhē znamenayte / ze vmuczenye geho bylo welmye hanebne / ze ŷu gey gely gako lotra / powyeŷŷen na krzyzy **I**ako gyny lotr / mezy dwyema lotroma **A** to wŷŷye .p naŷŷye ŷpaŷŷenye **T**u byt vŷŷoehy / gako zly czlowyek / **A** zadne zloŷty nykdy newczynyw / **K**lamaly gim gako blaznē / wplwan bil **nadepsáno stejnou rukou** gako malomoczny / vkrzyzowan gako wrazedlnik **N**ebo ŷye zyde radyechu o nem a rzkucze **S**etneme ly gemu hlawu / nebo vzzeme ly gey / brzo gey ta muka myne / a czŷtne vmrze **A**le powieŷŷime gey na odyw wŷemu ŷŷwiewu / a vczinme gemu hanebnu ŷmrt / a zloŷtnu a boleŷtnu / **N**ebo czymz geŷt czlowyek rozkoŷŷnyeyŷŷy / a lepŷŷyeho rodu / tyem wyeczŷŷy boleŷt ma **A** tak ŷin bozy byl czyŷteho tyela .ptoz wyeczŷŷy boleŷt **196vb** myel / nezly zadny ŷwaty / **O**piet geho boleŷt byla wyeczŷŷy / ze na wŷŷech vdech byla / od pat az do wrchu hlawy nebylo na nem zdraweho myeŷtka **N**ebo nayprwe gemu byly hlawu / a trnowu korunu na ny zbyly / az do mozku / ze gedny prawyechu by byla duŷŷe w hlawy **A** tudy chtiechu z neho duŷŷy ŷpyeŷŷe wyhnaty / aby trzety den z mrtwich newŷtal

¶ **D**ruzy prawiechu by byla duŷŷe w frdczy **A** .ptoz gemu kopim frdcze .pklachu

¶ **T**rzety p̄wiechu by byla duffe we krwy **A** pto gemu p̄bychu hrzebyky oby rucze / a oby noze / **A**by z neho wfychnu krew wytoczily / ze gehu fwate tyelo bylo wfegno vffchlo / na ffwatem krzyzy / pto aby nam odpuszczony byly naffy hrzyeffy / **K**terez fme vczynily ffw hlawu a ffwym frdczem myflecze / a ffwyma rukama a nohama / **O**pyet ffu gey muczyly v piety fmyflech / aby naffe hrzyechy fhladyl / czfoz fme fye dopuftyly piety fmyfly **I**akoz **E**wa fhrefffyla w flyffeny / kdyz geft hada poffluchala / **T**akez pto fyn bozy fflyffal zla flowa / ano gemu zyde lagy / a klamagy gym / a poruhay fye gemu / a dyablem gey nazyewagycz

¶ **D**ruhe geft **E**wa fhrefffyla wydienim / **K**dyz pozadala gablek zapowyedienych od fameho boha pto fyn bozy myel zawazane oczy ruffku / a to wfle p ny **T**ake **E**wa fhrefffyla byla wony **K**diz geft gablko wonyela ptoz fin bozy trpiel geft vplwane / a chrchotyny smrdute / a na smrdutem mieffte bil vkrzyzowan / **T**ake **E**wa fhrefffyla dotczonym / **K**dyz geft ruku ztahl k dyablu gefto gie gablka podawal / ptoz kral nebefky roztahl ffwe rucze na krzyzy **T**ake **E**wa fhrefffyla byla v pokuffeny / kdyz geft gablka okufila **197ra** pto ffyn bozy ocztem fe zluty napagyen byl / a byl byt po ffygy I po llyczy **A** brada gehu bila wytrhana / a tyelo obnazeno / a to wflye p naffye hrzyechy

¶ **O** trzetyem znamenayme / ze gehu vmuczenye geft nam welmye vzyteczne pcz

¶ **N**ayprwe ze przeffaly hromowe / toczyz nemyloff / a hnyew bozy / gefto drzewe fam buoh rzekl a rzka / ktoz fhrefffy ten vmrze na wyeky **T**o geft giz ffalo / kdiz fin bozy ffogie na krzyzy / pffil boha otcze ffwego a rzka **O**tcze myly odpufft gim czfozt gffu zawynily / a gffa welmye zbyt / a hrzebiky p̄byt / awfflak gefcze na hrzyeffne pomny

¶ **D**ruhy mame vzytek gehu vmuczeny / ze geft dyabel potupen / genz na lidy tepe / gako zle krupy zmrzle **A** czfo pak czynyl lydem / przed bozym narozeniem **A**le giz nema moczy nad dobrymy / gedno nad zlymy **N**ebo fye fwatym krzyzem obranyemy czrtu / y neprzatelom naffym

¶ **T**rzety vzitek mame gehu vmuczeny / ze weffken rod lydffky / hrzyechy offlepeny / geft offwyetyl **I**akoz fye czte ze geden rytierz ffepy / genz p̄klal bohu bok / krwy bozy pomazal ffobyeye oczy **A** hned p̄rzel / **T**akez ktoz przygme tyelo bozye duoffoynie / p̄rzy nawyeky

¶ **C**ztwrtgy wzitek / ze nebeffa gffu czlowieku otewrzyena / gefto p hrzyech **A**damow **P**yet tyffycz a dwye ffie leth / byla zawrzyena / **N**ebo kdyz geft gehu fwaty bok p̄klan / tehdy weffken hnyew wyplynul / y klyczy nebefczy

¶ **P**atygy vzytek ze mrtwego tyela **podtečkováno a přeškrtnuto inkoustem** czlowyeka obzywil / a pto geft ffw krew p̄lil **N**ebo fye czte ze geft welika nenawyyf / mezy hadem a mezy pelykanem / **Z**e kdyz nebude na hneyzdye pelykana / tehdy had przyda vmrtwy gemu dyetky ffwym gedem **197rb** **A** kdiz **P**ellykan prziletly a wzrzy fwe dyetky mrtwy / tu trzy dny nad nymy kwylly / a p̄klyne fobyeye ffwe frdcze / y pokropy ffwu krwy ffwym dyetek / a tak ge hned obzywy **T**akez wyda ffyn bozy / ze zlyg duch gemu dyetky vmrtwyl / dal fwe frdcze p̄klaty / **A** ny ffw fwatu krwy wykupil

¶ **S**efty vzitek ze czlowyeka twrdeho / ffw krwy wykupil / a obmykczil **A** pto fw krew p̄lil **A** to znamenye / ze ten kamen w nyemz fwatyg krzyz ffal / gakz bozye krwe vkanulo nan / tak fye hned rozpuczil / na cztrnezietma czeffy **A** czffo frdecz twrdich **A** hrzyeffnych obmykczlyo ffye / fwatu

bozy krwy **I**akoz fye czte o gedne welike hrzyeffnyty / ze byla welmye na frdczy otwrzydela / az nechtieffye czinity pokanie / fwim hrzyechem **A** kdyz byesse przyfla do kostela / gako dneffny den / y klecze przed krzyzem / y wzrze ano krew tecze / z ran bozieho tyela **A** hned zaplaka na ffwe hrzyechy / a gyde y zpowieda fye / f welykim fkrufeny / tak az tu przed krzyzem kleczety / duffy pufty **A**n wzhlde nalyt za nym na fczenie pfano zlattem Radug fye w nebeffnych duffye tey zeny / nebo byla w smutczyech pfimi přetrženo rubrikou mileho přetrženo rubrikou boha přetrženo rubrikou **A** ptoz ze dnes pamatugem bozye vmuczenye / mame gemu pomoczy / naffim politowanym / a zelety gehu newynne krwe plitye

¶ **N**ayprwe pto" gefť "ze fam fyn bozy plakal / ze nemohl vtyeffyty fwey myle matky / **A** fwata marzy nemohla f nym pmluwyty / p weliku zaloft / a ffrdecznu boleft **T**ake fyn bozy plakal p ffw boleft **A** take plakal p malyg vzytek / fweho 197va vmuczenye / ze take muky trpyew / gedyneho lotra k fłoby obratyl · **T**ake gefť plakal p ffwe apoftoly / ze fu fye rozbyehly / a gemu newierzyly / ze gedwa mozyeffye oczy otwyeraty / kdyz matku fwatemu **I**anu porucziessye / **D**nes take **P**lakal fwaty **P**etr / wyffed z dwora / **B**iskupowa **T**ake plakaly fu wfychny apoftolowe / flyffyecze gehu newynne muky / **P**lakalo take wfychno peklo / bogye ffye fyna bozieho **P**lakaly fu gehu take pany y panye geruffalemske / gducze za nym na rozhranye / zelegycze takeho lekarze / na fsmrt / newynnye gducz / a vmyeragicze dobrowolnie za ny / **T**ake gefť plakalo bozie ftworzenie / ze fluncze fye rozczrwenalo a pfmyenilo / **T**ake doleyfye ftworzenie / ze fye zemie trzaffla / a fkale ffye pukalo / a opony fye ztrhaly / a hrobowe fye otwieraly / a mrtwy wfstawaly / **T**ake dnes placzy zwonowe / ze gymy nezwonye **I**ako gyndy **T**ake placzy oltarzowe / ze fu obnazeny / **P**laczy take knyeyze a zaczy / takze dnes bozy placz zpyewagy / podle pproka **I**eremiaffye Ale nad ty nade wffehny / **P**lakala gefť naywyecz fwata marzy / **N**eb ty wflychny rany / kterez gefť fyn bozy trpiel / na ffwem tyele / **T**y gefť ona trpiela / na fwem frdczy / **A** tak gefť ffrdecznie plakala / ze ygedna matye neplakala gefť / tak fweho fyna / nebo myela gefť gedyneho fyna / a duchem fwatym gey poczala / a toho wydyla vplwaneho a muczeneho / nebo kazda matka zele fweho fyna / kdyz wflyffy ze gefť vmrzal / gefcze wycze zele / kdyz gefť f podtečkováno zlu smrtly fšel **A** naywyecze zele / kdyz przed fsebu gey vzrzy / ano gey muczye a bygy / a ranye 197vb a zabigegy **A** czfoz pak fwata marzye zelela gefť / ffweho ffyna / wyduczy gey na krzyzy rozbyteho / a welmie vmuczeneho / a na krzyzy vmrzehlo **A** naywyecz ze nemohla gemu pomoczy / any napoyty / any przyodyety / any gehu ran vwazaty / any gemu czim poflluzyty **A**ny myela ktery pomoczy / neb fu fye bily wfychny apoftole rozbiehly / **A** gegye znamy zdaleka ftachu / **A**na fama pod krzyzem ftalfye / **A**no cztyrzye potokowe z nyeho teku / **O**bgemffy krzyz y wecze a rzkuczy / **O** byeda mnye nebozyczcze / ze taku zaloft na ffwem fynu wydym **O** mile panie / pfte boha abychte takey zalofty / nad ffwymy fyny newydaly / **A** wzhldeffy nan y wecze **O** mylyg fynu kde gefť ta radoft / gefťo my **A**ngel zwyefftawal / komu mye ofstawys / komu mye poruczis / moy myly fynu **A** fyn bozy nyczs k tomu neodpowiedye **A** ffwata marzye wecze **O** moy drahy fynu / pfmluw ke mnye gedynu / nebt giz nemohu staty / weliku zalofty / **A** tu hned fyede / a pocze ffye o zemy byty **T**ehdy fin bozy otewrzew ffwoqe oczy / wecze gye / **M**a myla matko tot fwaty **I**an bude myeffo mne **A** ffwatemu **I**anu wecze **O**nat bude matka twa **A** wzhlde na poczeffne lidy / wecze a rzka / **O** wy wfychny /

genz gdete po czeſtye / **W**ezrzete na mie / a hledte geft ly ktera boleſt na ſſwyecze / gako ma muka / **A** zwolaw k bohu y pufty duſſy / **T**ehdy geden rytyerz menem longin? / p̄kla gemu bok kopim **I**wecze gemu ſwata marzye **O** czſſo czynite nad nym y nade mnu / ze gyz mrtweho muczite **A** hned pocze wſſye ſtworzenye zelety / krale nebeſſkeho **A** zide pobyzezechu do myeſta / rugycze ſſye / za ſſwe hlawy / w domiech **198ra** ſſye zawyerachu mnyegicz by ſye chtielo mieſto p̄padnuty **T**ehdy przyſed geden flechtycz gmenem **I**oſſeph / y w p̄ſſy tyelo bozye od pilata / y ſſozy gie ſ krzyzye **A** obynu w biele p̄ſtyeradlo / y polozy gie w ſſwem hrobye / w nyēz geſcze byl yzadny nelezel **A** przyloziw bozy hrob kamenem / y gide do ſſwe wlaſty do **A**rymathie / **S**krze toho **I**oſepha znamenawa ſſye kazdy krzeſtan a to p̄ **S**eſteru wiecz

¶ **N**ayprwe ze nedrzal ſ zydy / nez ſ bohem **I** prziffel do **I**eruzalema **T**akez kazdy krzeſtan nema ſſwymy hrziechy / gyz boha krzizowaty / ale aſſy tohoto ſſwateho czaſſu / ma ſſye ſſwich hrziechow zpowiedaty / a p̄wie v buoh wyerzity / a geho newynneho vmuczenie / ſrdecznie zelety / a do koſtela ſſye vtety / a bohu czeſt a chwalu wzdawaty / **N**eb kdoz ſſye nynie nezpowieda / ten ſ zydy drzy / a boha ſſwymy hrziechy krzyzogye / a czrte ſye w geho ſrdczy kochagy / a ten ſſw duſſy ſam obieſſy / a poſſle gy do horucziego pekla / gako gidas ſye ſam obieſſil

¶ **D**ruhe gakoż ten flechtycz **I**oſſeph prziffed do **I**eruzalema / kupil bieleho cziffteho platna welmy / aby gym obynul tyelo krale nebeſſkeho **A** kupil ſto libr myrry / aby okadil to tyelo / krale nebeſſkeho **T**akez kazdy krzeſtan tohoto bozieho czaſſu / ma ſye vtety do koſtela / a zpowiedaty ſye ſſwych hrzyechow / aby vbyelil a vcziffil ſſwe ſrdcze / a przy p̄wil ſye tak cziffnie / ſkruffenim a pokan̄y aby mohl doſtoynye przygimaty tyelo ſyna bozieho

¶ **T**rzetye ze ten Slechticz / a ten pan **I**oſeph **S**el przed **198rb** krale **P**ilata **I** w p̄fil ſobie tyelo bozye **A** kral wſſliſaw geho p̄ſſbu / da gemu tielo bozie / welmye mile **T**akez kazdy krzeſtan ma ſye vteczy dnes przed krale nebeſkeho / a p̄ſſyty geho naboznie a pokornie / aby gemu raczyl przyety ſwego ſwateho tiela przigimaty / tak cziffnye a naboznye **A**by ſobye mohl tohoto leta obdrzety zdrawy / a hrziechom odpuczenie / **N**ebo ktoz przygima tyelo bozye doſtoynye / ten ſobie mnoho daruo obdrzy od boha

¶ **N**ayprwe ze ſſw duſſy obzwywy / geſto geſt wmrzela · w ſmrtdlnich hrzyeſſyech **A** to ſam ſyn bozy powiedyl **první e nadepsáno stejnou rukou** a rzka / ktoz me tyelo doſtoynie przygima / ten bude zyw na wieky

¶ **D**ruhe ze bude w boze przebywaty / a buoh w nem **A** to p̄wy ſam ſyn bozy a rzka · ktoz przygima me tyelo / ten we mnye przebywa / a ga w nem

¶ **T**rzetye ze ſſobye obdrzy hrzyechom odpuczenie / ze ty wſychny hrzyechy / kterychz ſye nepomnyes zpowyedaty / bozie tyelo wyzene gie / z tweho ſrdcze **N**ebo za hrzyeſſne geſt obietowano na krzyzy

¶ **C**zwrtwte w dobrych ſkutczyech poſſylenye **I**ako **E**lias przygem chleb nebeſky / y ſel cztyrzydtyety dny / a cztyrzydtyety noczy / nyczs negeda

¶ **P**ate myloſty nalezenye **N**ebo gakoż prwy czlowyek / ſkroze gedenie gablka / byl ztratil bozy miloſt **T**ez my chtieme ly bohu ſluzyty / a bozy myloſt naleſty / muſſyme przygimaty bozye tyelo **A** ktoz kolywyek nepryigima / bozieho tyela / aſſy gedynu w rok / ten bozy myloſt **198va** ztraty /

a sſw duſſy wmdly a wmorzy *r nadepsáno stejnou rukou* **N**eb gakož tyelo wmrze bez pokrmu / takež duſſye wmrze bez božyeho tiela

¶ **S**eſte ktož kolywiek przygima božye tyelo / ten bude ſ bohem obiedwaty / a ſſ angely w nebeſſyech kwafſyty **I**akož ſ **D**auid ſwy arzka **A**ngelſſkeho chleba lide pozywagy **A** ktož nechtie chleba božyeho / toczyz tyela božieho przygymaty / ty božim ſtolem zhrdagy / a ſſwate angely ſmuczugye *e částečně vymazáno a podtečkováno* / a boha nepoſſluchagy **A** ptož každy przypraw ſſye kraſſnye / aby ſ bohem mohl czyſtye obiedwaty / **A** geho ſſwate tyelo duoſtoynie przygymaty **N**eb ktož ſſ nym nechtie zde kwafſyty / toho on wyzene z nebeſſkeho kralouſt• **A** ktož przygme nedoſtoynie / ten ſſwu duſſy ſſwyeze / a oſſydlá hrzyechy / a ſſwe frdcze vmdly / a ſſwe oczy oſſlepy / a boży myloſt ztraty / a czrtom ſye poruczy / **A** ſſw duſſy oſſudy na zatratyeny / a poſſle gy do horuczieho pekla **I**ako gydas genz przigal božie tielo / a myſſle boha pradyty **A** hned wen czrt wſtupil / ze wſtaw od ſtola / biezal k zydom a pđal y pradyl gim ſyna božieho **A** potom zzelilo ſye gemu / powrh peníze y obieſſil ſſe **A** czrte wzely geho duſy do horuczieho pekla / **A** ptož ktož w hrzyeſſyech ſtogy / a nechtie gych oſtaty / any ſye gich zpowiedaty / any pokanye vczinity / a zpowiedage ſye / nechtie hrziechow oſtaty / a myſſly potom wiecze hrzeſſyty / a chtye gedno božie tyelo wyludity / a pldy wycze przygyma božie tyelo / ten by mohl radiegie blata pogefczy / nezly božie tyelo przygiety **I**akož **198vb** ſwaty **P**awel ſwy a rzka / **K**tož neduoſtoynie przygima tyelo boży / ten ſye odfuzugie božye miloſty **A** ptož komuz geſt neodpuſczeno przygymaty / a komuz geſt zapowiedieno / aby neprzyſtupaly / aby ſobie neprzygaly wiecznego zatratieny / nebo neyſſu hodny przygimaty tiela božieho / **A** ktezzyz ſu toho hodny / a geſto gim geſt odpuſczeno / aby toho nezamekaly / aby nabozne a pokornie przyſtupily / a božye tyelo przygimaly / ſſobie na zdrawy / a na ſſczeſtye / a chrzyechem na odpuſzczenye / a duſſy na ſpallenye /

¶ **C**ztrwte gakož ten **I**oſſeph ſlozyw ſſ krzyze tyelo božye / y wlozil w nowy hrob / w nyemz zadny nykdy nelezał **T**akež každy krzeſtan / ma frdecznie zadaty tyela božieho / a naboznie gie przigiety / a polozity gye w ſſwem czyſtem frdczy / w nyemz by yzadny hrziech nebil / aby newyhnal z ſweho frdcze / krale nebeſſkeho

¶ **P**ate ze ten **I**ozep przilozil hrob kamenem "boży/ tez každy krzeſtan ma przilozyty ſwe frdcze kamenē / tocziz nabozenſtwym a dobrymy ſkutky / aby gemu dyably nevkradly / božye myloſty / a zly ſkutkowe / newyhnaly gemu przygateho tyela božieho

¶ **S**eſte gakož **I**ozeph pochował božie tyelo / czſtne a duoſtoynie / y ſſel do ſſwey wlaſty **T**ez každy krzeſtan ſlechety a dobry / ktyz božie tyelo przygme / ma wſtupyty w dobre ſkutky / a chodity rad kuo božye ſluzbye / a bohu ſnaznie ſluzyty aby mohl zde dogity wſſeho dobreho **A** potom aby geho duſſe ſla do wycznie **A**rymatie κ

De ſureccione•

Hec eſt dies quā fecit dſus exultem• ə letem• in ea κ *latinský text přetržen rubrikou*

Tato ſlowa pyſſye ſ **D**auid w zaltarzy **199ra** **A** chwale tento hod **A** den czſtny **A** duoſtoyny / to geſt božye wzkrzyeſſenye a rzka **T**ot geſt dnes ten den kteryz geſt ſam buoh vczinil radugme ſye a weſſelme ſſye w nem

¶ **W** tiech flowiech mame troy wiecz znamenaty
 ¶ **N**ayprwe kterak gefť tento hod vczinil
 ¶ **D**ruhe .pcz fye mame radowaczy **podtrženo tužkou**
 ¶ **T**rzetye kterak ſſye mame weſſelity
 ¶ **O** prwem mame znamenaty / ze ſam buoh vczinil tento hod / a to troy wyeczy
 ¶ **N**ayprwe ze ſſye gefť narodyl .p ny w nediely **T**akez my mame ſſye dnes radowaty / w dobrych ſkutczyech
 ¶ **D**ruhe ze gefť ſyn bozy wſtal dnes z mrtwich / genz byl vkrzyzowan za ny za hrzieſne / **T**akez kazdy krzeſtan genz bil wmrzel tohoto leta / w ſmrtdlnych hrzyeſſyech / ten ma dnes wſtaty z ſſwich hrzyechow / a ſſwey zloſty oſtaty / aby mohl ſſ bohem dnes zyw byty **O** bieda tomu czlowieku / kteryz aſſa gednu w rok nechtye wſtaty z ſmrtdlnych hrzyechow / **A** kterychz fye nechtiel zpowiedaty / ten czyny .ptyw wſſemu ſtworzony / ze wida ano mrtwe korzenie / a drzywie / a kwyetye / nynie tohoto czaffu ozywa / a z mrtwych ſ bohem wſtawa / dawagye bohu wytanie / a radugye fye gehu ſſwateho wzkrzyſſeny .pfmy boha by nas wzſſkrzyeſil / z naſych hrziechow / a dal nam zdrowye / a hrziechom odpuczenye
 ¶ **T**rzetye ze gefť kral nebeſſky ſſw czeledku / dneſſny den obradowal / a czeleſtnie fye gim vkazal / a ducha ſ• gim poſſlal **T**akez kazdy krzeſtan / ma dnes .pfyty myleho boha / aby gey tohoto leta we zdrowy ſ czeledku obradowal / a ducha ſ• gemu poſſlal
 ¶ **O** druhem mame znamenaty / ze ſſye mame dnes radowaty .p troy wyecz
 ¶ **N**ayprwe ze ſſu fye radowaly wfichny angele / y ſſwaty apoſtolowe **N**eb **I**akoz po mraznu / bywa gaſſno **T**akez ſin bozy / po we**199rb**likem ſmutku / vczinil ſwim przatelom / weliku radoſť / ze wſtaw z mrtwich / ſſw matku obdarowal / a ſſwe zname kteryz ſu zelely a plakaly / gehu newynne krwe
 ¶ **D**ruhe fye mame .p to radowaty / ze nas bratr myly ihus• x• buoh wſemohuczy / genz vmrzel byl / .p ny .p hrzyeſne / ten gefť dnes wſtal z mrtwich **O** kterak welika radoſť / bywa bratrom / kdyz vzrzye ſweho bratra we zdrowy .pfime gehu at nas obdarugye
 ¶ **T**rzetye fye mame radowaty / ze gefť ſmrt zahubena / od ſyna bozieho **A** .ptoz mame wfychny wſtaty z mrtwych / a kochaty fye ſ nym w nebeſkē kralouf• .ptoz radug fye czlowyecze / a dnes diekug ſnaznie bohu / zet gefť od tebe wiecznu ſmrt zahnal / a peklo pobogowal / a dyabla ſwazal / a ſſwate oczſe z pekla wywedl **A** to wſye .p nas hrzieſne vczinil **A** otewrzel nam nebeſſke kralouf•
O trzetyem mame znamenaty / ze fye mame tak weſſelity / na bozycie ſluzbye chwalecz mileho boha naboznie a pokornie / zadagicze gehu myloſty / a hledagicze gehu gako ſwata marzycie **M**agdalena **A** ta gefť gehu ſeſteru wyeczy hledala
 ¶ **N**aypwe **I**akoz ſ• marzy magdalena welmie zelela gehu vmuczenye / a nemohla doczekaty **S**oboty / zadagity bozie tyelo widiety **I** przyſpwiła fye kraſſnye / a drahe maſty dobila **A** dwie panye ſ ſobu pogēſſy hledala ſilnie a ſnaznie krale nebeſkeho / **A** .pto gefť naſſla mileho boha / a obradowana gefť **T**akez kazdy czlowiek / kteyg gefť byl nynie ſmuten / a zelegie newynne ſmrti bozycie / a hleda ſnaznie boha / bude obradowan / tohoto leta / a bozycie miloſť nayde **A** kteryg gefť

byl tyehto dny weffel / ťrach geft aby nebil ťmuten / tohoto leta .ptoz hledayme ťnaznie mileho
199va hoťpodyna / z drahu maťty / tocziz ť dobrymi ťkutky

¶ **D**ruhe gakoz ťwata marzy **M**agdalena ťlla k hrobu na wťťwytye / hledagity boha / a tu hned obradowana byla / takze kamen odlozen ť hrobu / geťto buoh w nem lezel nalezla / a bozy hrob opatrzyla **T**ez kazdy czlowyek / ma ťye dnes wteczy do koťtela / a hledaty hoťpodyna ťweho ťpaťťitele / na ťťwatem oltarzy / aby od nas odwalil kamen / toczyz tu czezkof / a zloťt naťťyeh hrzyechow **A** dal nam ťw myloťt

¶ **T**rzetye **I**akoz ťwata marzie Magd• **přetrženo rubrikou** **K**dyz wzrzela hrob přzdny / nerozpaczila ťťye / aby ho wiecze nehledala .ptoz geft obweťťelena byla / kdyz geft ťť angely mluwyla **A** boha gye w galiley vkazaly **T**akez kazdy czlowyek / ma dnes ťnaznie hledaty krale nebeťťkeho / a nerozpaczowaty ťťye / na bozie ťťluzbie / a ma poťťluchaty kazanie knyzeťťkeho / kterziz zwyťťťugy bozie wzkrzyzenie / a wkaazy tyeťtu do nebeťťkeho kralouťt•

¶ **C**zwrtwe **I**akoz ťwata marzy magd• **I**akz kolywiek zwiedila od angelow / ze geft buoh z mrtwich wťtal / a do galilee ťťel / wťrak nezufala / ale wzdy boha ťnaznye w zahradye hledala **A** .pto geft tyeleťtnie gey opatrzyla / a nayprwe gey wydyela / neb geft geho naywyecz zadala / **T**akez kazdy czlowiek / ma dnes przeťťaty / a przebywaty v bozye ťluzbye / do konce **I**akz koly ťye zpowyedal ťwych hrzyechow / aby opatrzył tyelo krale nebeťťkeho duoťtoynye **A** nalezl myloťt bozy **A**le onye dwye ťeťtrze wlaťtne / ťwate marzye **I**akz w hrobye boha nalezeťta / a od angelow wťťlyťťaťta / ze buoh wťtal z mrtwych **I**nhed ťťye domow braťta / **199vb** a boha nenalezeťta **T**akez kteryz .p ťťwe lakomťtwe / byezy domuo / a nechtye na bozye ťluzbye byty / ten nenalezne bozye myloťty / nez ťpieťťe gy zraty

¶ **P**ate **I**akoz ťwata marzy **M**agd• ť welykim placzem / hledaťťye pana boha / a hned ťye gie buoh zgewy / ana zahradnika mnyeťťye **I**wecze gie a rzka **M**aria .pcz placzes a czfo hledas **A**na gemu wecze **M**yly pane hledam ťweho tworcze ihu• xpa• **A** hned poznawťy gey / y pade k geho noham **A**n gye wecze / **W**ťtan powyecz to mym bratrom **T**akez ktoz ťye wtecze do koťtela / a hleda naboznie krale nebeťťkeho / tent nalezne giťtye bozy miloťt

¶ **S**eťte **I**akoz ťwata marzy magd• ťlla do myeťta / a powiediela to apoťtolom / a přwila to kazdemu / chwalety boha a rzkuty / widiela ťem boha a mluwila ťem ť nym **T**akez kazdy / ma dnes chwality ťnaznie / krale nebeťťkeho / a radoťten ma byty / geho ťťwatym wzkrzyeťťyem **A**by nas obradowal tohoto leta / zdawym a ťceťtim / a hrzyechom odpuczenym / a naťťym duťťem / dal nebeťke **přetrženo rubrikou** kralowťt• **přetrženo rubrikou** gehoz nam x

De ťcto• Ambroťio

Ecce ťeruus me• exaltabi• et ťublimis erit valde x **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa piťťye ť• **I**ťaias a rzka **T**ot bude moy ťluha gyz powyťťen / a bude welmye wyťťoky / **K**dyz kto chtie miety dobreho ťluzebnika / muťťy myety cztweru wiecz na ťťobye

¶ **N**ayprwe aby byl czyťty / aby ťťye czyťtye myel / a czyťtye ťluzyl ťťwemu panu

¶ **D**ruhe aby byl kraťťnye odyen / a dobre rucho na ťťobie miel

- ¶ **T**rzetye aby bil mudry fluha / aby vmiel mudrze possluzyty aby panu swemu gedu any nycz neczisteho nedawal
- ¶ **C**ztywte aby snaznie sluzyl a wzdy f dobru myslly
- ¶ **T**akez myly kral nebesky / tu cztyeru **200ra** wyecz chtye myety od nas
- ¶ **N**ayprwe chtye abychme gemu snaznye sluzily **I**akoz pwy swaty **D**avid a rzka **K**doz chody na cziste czescze / ten moz bezpiecznie bohu sluzyty
- ¶ **D**ruhe aby byl dobrze odyen w rucho dobrych czstnofty **I**akoz pwy sam buoh k Moyzieffowy a rzka wcin dobre a krassne rucho **A**aronowy **B**yskupowy / w nyemz by my czisty sluzyl **T**akez kazdy czlowiek kteryz chtye bohu sluzyty muslyt slye obleczy w dobre a w krassne rucho / wsfch czstnofty a wsfye czistoty naplnyene **N**ebo gakoż rucho dobre okrassly czlowyeka / takez czstnofty ofswyetye duffy **A** czymz ma kto lepszy rucho na slobie / tyem gey lyde lepe czstye a w czest magy **T**akez czym kto ma lepszy czstnofty / tyem wyecz bude wczstyen od boha y ode wsfch swatych **N**ebo gakoż przed krale **A**swera neszmyel yzadny gyty we zlem russye an byl kral pohanlky a smrtedny **I** owsem przed krale nebeskeho / nelze yzadnemu gyty we zlich skutczyech gedno f dobrymy skutky a f czstnoftmy ptoz przypw slye z
- ¶ **T**rzetye aby bil mudry na sluzbye / aby bila gehu sluzba myla l **podtečkováno** a wzaczna kraly / genz by vmiel penieze a zbozie zpoffobowaty **A**by gednoho dne sto hrzywen nevitil bez potrfseby **T**akez kazdy czlowyiek ma bohu sluzyty mudrze / aby nam toho odplatyl toho kral nebesky a dal na wsfem hrzyechom odpusczenie / a potō duffem spassenie
- ¶ **C**ztywte chtye buoh abichom gemu snaznie sluzily a bez przestanye po wsfē czastly **T**yem cztyerym obyczegem sluzil bohu swaty **A**mbroz **A** ptoz sfam buoh rzekl o nem a rzka **T**ot moy fluha z **N**ebo swaty **A**mbroz **N**aypwe sluzyl bohu w czistoty do swey smrty / ze yzadne posskwrny niemiel na swem tyele / ale byl **200rb** wzdy czisty gako panna
- ¶ **D**ruhe sluzyl **původně sluzyg, g přepsáno na l** gest bohu mylemu mudrze / ze sfa Bysskupē / czlsoz myel zbozye toho neskryl / any neczstnye ztrawyl a vtratil ale wfe chudim rozdal / a wczinil sobie poklad w nebesyech / ktereoz zlodiegye newikopagy / any vkradnu
- ¶ **T**rzetye ze bil dobrze odyen w dobre rucho toczis okrallen w dobre skutky / a dobrymy skutky aswlyetyen **I**akoz slye czte o nem kdiz biefē **B**yskupē wczynyen / wzdy slye postyl na kazdy den kromye niedie / a wzdy na modlitwach cleczal we dne y w noczy **A** gyz chtye vmrzyety / wsfak nemohl modlitew ofstaly / ze f swim kaplanem hodyny rzyekal / toho dne ktereoz myel snyty f tohoto swieta / **O**piet bil odien weliku mylofty / ze kdyz slye gemu kdo zpowiedal / niektereho welikeho hrzyechu / tehda hned f **A**mbroz zaplaka slye / a toho k srdecznemu placzy a k skrufteny przypwowafe
- ¶ **C**ztywte sluzil bohu wstawicznie az do swey smrty / nebo kdiz lezie slye na smrtedne postely / tehdy pany a gehu przyetele przyssed slye poczechu pfty gehu / aby sobye pfyl v boha zdrowye / aby mohl dele zyw byty / **A** swaty **A**mbroz gim odpowyedye a rzka kdyz sem przebywal mezy wamy / az mye geste za to hanba ze v welikem dostogenstwy gffa / nezassluzil sem bohu abych fw krew plil we ymie boha **A** ptoze **I** **podtečkováno** gest sluzil bohu tak snaznie pto gest powyssen zde y na onom swiecie

¶ **N**ayprwe bil zde powyssen na swieczye samym bohem na Biskupstwy **I**akoz syc czte o nem **K**dyz **M**ediolanfky **B**iskup biessye vmrzl / tehdy chtyechu gyneho bysskupa wolity / y nemozechu syc smluwyty **T**ehdy f• **A**mbroz przy **200va** gyde k nym a chtye gie smluwyty **T**ehdy dyetye gedno malitke duchem swatim pmluwy **I** pocze wolaty a rzka **N**ezwolugte yzadneho gineho nez **S**wateho **A**mbrossye wzrzewssye ten dyw welikyg y vczinichu gey Biskupem **A**n chtye toho bysskupstwie pzden byty kaza slobie pogiety obecne zeny / aby gey sfadily f **B**ysskupstwy **T**ehdy lyde zwolachu a rzkucze **T**en twoy hrziech bud na ny / muslis wzdy nassim **B**ysskupem byty / **O**pyet byl powyssen **A**ngelem bozim **I**akoz syc czte o nem **Z**e geden kaczyerz weliky mystr / gehoz nemohl yzadny krzeftan przemoty na hadany / any na wyeru obratyty / przyssed na kazanye / ano kaze **S**waty **A**mbroz / y pocze possluchaty a chtye gey na nyeczem polapyty / **A** wzhled na swateho **A**mbroze / y wzrze **A**ngela v gehu wcha / an gemu pwy bozyc flowa **A** hned ten katyerz obraty syc na krzeftanfku wyeru / kterzyz gye drzewe nenawidieffye **O**piet byl powyssen skrzc czrta **I**akoz syc czte ze geden czlowiek przygide do **M**ediolana / w nyemz byessye zly duch **A** gakz swateho **A**mbrozye wzrze / hned zwola czrt / a wysstupy z neho **A** kdyz ten czlowiek z myesta przygide **podtečkováno** pogyde / tehdy opiet zly duch wraty syc k nemu **A**n gehu otaza a rzka pczs byl w myestie ze mne wystupil / tehda zly duch gemu wczze pto neb ssem syc bal swateho **A**mbrozye **A** p gehu swatost nemohl sem v myestie oftaty any tam byty **O**pyet byl powyssen od swateho ducha **O**tom syc czte **K**dyz swaty **A**mbroz byessye w nemoczy / a rzyekassye hodyny f swym pyssarzem **T**ehdy swaty duch w ohnywey twarzy / **W** gehu wsta wstupy a vkaza gemu skonanie **200vb** a den ktereho ma snyety a vmrzyety **A** kdiz gehu bratrffye a kaplanowe okolo neho sfediechu / a gehu smrty czekachu **A**n gym wczze a rzka / y czlso tu nade mnu sedite wffakt gefcze newmru / azt geliz na weliku nocz bude / nebot my gest tak swaty duch powiediel **A** tak syc gest wfe stalo / gakoz gest on rzekl • **A** tak gest byl powissen na tomto swyeczyc

¶ **O** druhem znamenayte / ze gest take powyssen na onom swietye / troy wyeczy

¶ **N**ayprwe myestem wysfok̄y toczyz nebem **I**akoz syc czte o nem kdyz byessie sfkonal /tehdy wzrzechu bratrffye gehu duffy ana gde na nebefa **A** toho myesta zasfluzyl gest skroze swu czystotu **I**akoz pwy f• **D**avid a rzka / **C**zyfty a spwedlywy wzende na wysfoku horu bozyc tocziz do nebes

¶ **D**ruhe gest powyssen sfudem / a wysfokym vrzadem / ze bude sfudity f bohem wessken swiet **A** ptoz su wydiely gehu duffy na stolity w nebesfych **I**akoz syn bozy rzekl a rka / kto mne nassledugete na tomto swietye / sedete sfudyetye zywe y mrtwe

¶ **T**rzetye byl powyssen odplatu nebesku **I**akoz syc czte o nem **K**diz na weliku nocz nessesiechu tyelo geh swate do kostela / tehdy mladency a diety gesto toho dne krzsfczyeny byechu / zwolachu ku bohu / a wzrzechu swietlu hwiezdu nad gehu tyelem **A** ta hwiezda nyczs gineho nebila nez sam buoh genz duffy gehu wzal do nebes• kralo• Gehoz **přetrženo rubrikou** mnye **přetrženo rubrikou** ˆ

de facto• Georgio ˆ

Induute vos armatua• dei ut possitis stare adufus• infidias diaboli ˆ latinsky text přetržen rubrikou

Tato flowa piffe f• **P**awel przewiediew ze bozye fluhy budu gmyety mnoho .ptywenftwie / na tōto fwyetye / a rzka / **C**htye aby fye przyřwily **I**ako vdatny rytyerzye ku boy / .ptyw fšwym neprzatelom y wecze a rzka **O**bleczte fye v bozye odye **201ra**nye abychte mohly fšaty lřty dyabelřke

¶ **W** tych flowiech przyřwgie fšaty **P**awel bozye rytyerze ku boy a rzka **O**bleczte fšye w bozie odyenye toczyz w dobre řkutky

¶ **D**ruhe wyřrzyeha gye aby fšye nevbezpečowaly / ze magy .ptyw fšobye fwe neprzately **A** .ptoz ze fšaty **G**yrzy **podtrřeno tuřkou** byl rytyerz bozy / a pan weliky a knyzeze / mage fšwe rytierřtwo dobrze geřt tych fšlow vpořřluchal

¶ **N**ayprwe ze fye geřt oblekl w dobre rucho

¶ **D**ruhe / ze fšwe neprzately przemohl

¶ **O** prwem mame znamenaty ze fšaty **G**yrzy myel cztwero odyenye toczyz **S**czyt mecz a panczyerz a helm **S**kroze nyez fšye znamenawa cztwero odyenye duchownye toczyz / wyera nadyege mylořt / a dobre řkutky

¶ **N**ayprwe myel geřt wyeru / kteraz geřt gako řczyt geřto brany řrdcze czlowyeczyeho **I**akoz fye czte o nem **K**dyz fšaty gyrzy wzrze / ano dyabel fšw lřty ořlepyl řrdcze lidřřka / tak ze fšye modliechu modlam pohanřřkym / a dyablom pekelnym / **W**yřtupyw y zwola a rzka **T**y wřřychny bohowe pohanřřy gřřu dyablowe **A**le ga wyerzym v buoh / genz geřt vczynil weřřken fšwyet / a w neby przebywa **T**u geřt myel **S**czit a puklerz prawey wyery

¶ **D**ruhe myel nadyegy / kteraz geřt gako helm / ze brany duřřye lydřřke **I**akoz fšye czte o nem kdyz krzeřřtany welmie hubyechu / a mnozy krzeřřtane .p muky boha ořřawachu **T**ehdy f• **G**yrzy dawalřřye gym dobru nadyey / a v wyerze gych potwrzowalřřye

¶ **T**rzetye myel mylořt kteraz geřt gako mecz **N**ebo geřt myel mylořt ku bohu y k lydym / ze mylowal boha ze wřřeho řrdcze / a fšwego blyzneyeho gako řam fye **A** tu fye mylořty branil fšwym neprzatelom / ze kdyz wzrze ano neprzately **podtrřeno tuřkou** hubye **podtrřeno tuřkou** krzeřřtany hubie dal fšye řam na muky .p buoh

¶ **C**ztwrtę **201rb** myel dobre řkutky **I**ako twrdy panczierz ze fšwe wřřechno řbozye .p buoh rozdal / a w bozy fšye řluzbu poddal / a .p wyeru boyowal / a krzeřřtanow branyl • **N**eb gakož panczierz tyela brany / takez dobrzy řkutkowe duřřy • od dyabla wyřřřty **I**akoz řřwy f• **P**awel • a rzka **O**bleczme fye w odyenye fwyetle / at by nam duřřye branylo / a gy okrařřlylo / .ptoz przyřřkladem fšwateho **G**yrzy odyeyme fye w to cztwero odyenie / řkroze nyez bychom dobyly a obdrřaly nebeřřke kralouřřt• **I**ako řynowe **D**anyelowy przyřřwywřřlye fye w dobre odyenye / dobyly řobye zemye rozkořřne **T**akez my dobywayme fšobye bydla **podtrřeno tuřkou** nebeřřkeho

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze fšaty gyrzy troge fwe neprzately przemohl toczyz dyabla a tento fšwiet / a fšwe tyelo **I**akoz fye czte o nem / **Z**e gednoho welikeho draka / toczyz **S**an zabył / genz v wodie przebywalřřye / a plamenem z wřřt **podtrřeno tuřkou** powietrřye kazyeřřye a lidy gedyeřřye **T**akez dyabel genz v wodye pekelney przebywa / toczyz w necziřřtych lydech / a chtye duřřye lydřřke ztopyty w pekle / **I**akoz fye czte w tainyty / ze fšaty **I**an wydiel ano had puřřtył wodu z fšwycch vřřt / po gedney zenye / gako naywyeczřřly rzyeku aby gy przyřřahl k řšobye **S**kroze toho

hada znamenawa fye dyabel / genz **E**wu przelstyl / puftyw wodu z sfwych vft toczyz daw gie zlu radu / aby gy przytahl k hrzyechu / a pohruzyl w horutyem pekle / **T**oho hada przemohl gefť swaty **G**yrzy trogyem kopyem

¶ **N**ayprwe kopyem nabozne modlytvy / ze sfye bohu poruczyl

¶ **D**ruhe kopyem bozych muk / ze fye swatim krzyzem pozehnal

¶ **T**rzetye kopyem flytowanye / ze p gednu pannu f tu **S**any **201va** bogowal **I**akoz sfye czte o nem

A kdyzto przigide do gedne wlafty gefť flowe lybya / y przygide do myeřta genz flowe **S**ylena / a podle toho myeřta bieffe gedno gezero / **W**nyemz geden had welyky / toczyz **S**an przebywafye / gemuz plamen z wřt **podtrženo tužkou** dyeffye / ten do myeřta przybyehaffye / a lid porazowafye / a welmye hubieffye / ptoz ty myeřczene na wfak den gemu dwie owczy dawachu / **A** kdiz owecz

neymyegiechu / tehdy loffy metachu / a czlowieka gemu na kazdy den dawachu / **A** tak řpade los na

kralow dřferu / aby gy dal tomu hadu sfnyesty / **T**ehdy kral sfye welmie řmuty y wecze a rzka / wezmyete me wfěchno řtryebro a zlatto a puol meho kralowřtwe / a nechayte me dřřery / at tak

neczřtnu řmrty nefeynde **T**ehdy weřken lid wecze / **O**myly kraly wfłaks ty řam tu zapowied

wczinil / a gyz sme my wfěchny sfwe diety wydaly / **A** ty pak chtyes sfwu dřferu od řmrty wykupyty

/ **W**rzzew to kral ze sfwe dřřery nemoze od řmrty wykupyty / **W**elikym placžē zwola a rzka **M**a

myla dřřy byeda mnye tebe / mnyel řřem bych myel tebe wczěřeny / a ga budu myety tebe weliku

zalofť / **N**ebo tye giz muřřym daty tomu hadu aby tye řnyedl / **A** tak wywedechu gy k tomu gezeru

/ a wfychny lyde na ny řře zdy hledyechu / **T**ehdy ř **G**yrzy tudy geda / wzrze pānu wytecznu / ana

welmie placze / tehda řřed ř konie y otaza gye pcz by plakala / Tehdy ona gemu wecze a rzkuty

Omily panycze wfřed rucze na kuon / a byez prycz at tebe **S**an neřřnye řře mnu I řřwaty **G**yrzy

gye wecze **O**neboy fye pāno gat tye we ymie bozye obranym **201vb** **A** kdyz tak mluwieřta tehda

ten drak / weliky z gezera pogyde **A** hned ř **G**irzy poruczyl fye bohu / a swatym krzyzem sfye

pozehnal / kopiem toho draka pķla / y wecze tey pannye / wwyez gey za hrdlo řřwym paffem

A kdyz gey vwaza y wede gey do myeřta / an za ny gyde gako owcze **A** wzrzewře gey lide

pobiezechu z myeřta / welikymy řřruchy **T**ehdy ř **G**yrzy wecze gym / a rzka **N**eboyte sfye myly

lide **N**ebot mye gefť buoh myly řřem pořřlal k wam / abych was tey řamity zbawyl / a zpřtyl /

Chtyete ly gedno v buoh wyerzyty / a gat ho hned ř **podtečkováno** zabyem tohoto draka **T**ehda

wyřh mecz y zaby gey přřred myeřta / ze ledwa ořřim wolu gey z myeřta wywezechu **I** pokrřty fye

toho dne xx **T**yřřycz lidu **T**ehda ř **G**yrzy nawczy toho krale czřtwerze wyeczy

¶ **N**aypřwe aby kořtely řřwyl / a ge ořřwawal / a nadawal / aby fye bohu czěřť a chwala dala

¶ **D**ruhe aby knyeyze czřřtyl

¶ **T**rzetye aby mřřy rad pořřluchal a na bozy řřuzbu rad chodyl

¶ **C**řřtwrte aby chude mylowal / a gym pomahal / **A** to rozkazaw otdad prycz gyel

¶ **D**ruhe ř **G**yrzy przemohl gefť tento řřwyet / **A**nebo tento řřwyet boyowal pty gemu dwoy wyeczy

Skrze přpyeřřenřtvy a řřkrze přtywenřtvy **S**krze přpyeřřenřt• kdyz dacianus tyeřřarz lyřřal o nem

řřibuge gemu welike dary daty **A** welikym panem gey vczinity **A**n to wfře p buoh zřřzel

¶ **D**ruhe skroze .ptywenftwie ze gey muczil mukamy welikymy a mnohymy a dluhymy **N**eb mezy wffemy ffwatymy muczedlnyky / trzye ffu myely naywieczffye muky **S**waty wynczent byl roztazen na pnerzy **S**watyg wawrzynecz peczen na roffcze **S**wata **202ra** **S**wata **K**atherzyna zeleznymy klykamy trhana **A**le nad ty nade wfychny f• **G**irzy myel wieczffye muky **I**akoz fye czte o nem **K**dyz **D**acian tyeffarż muczieffye lydy krzeftanffke / takze gednoho myeffyecze **S**edmnazte tyffyczow krzeftanow biefe vmuczil / **W**rzew to f• **G**yrzy / zwola przygew tam k tyeffarży a rzka **T**woy bohowe ffu czrte **T**ehdy tyeffarż rozhniewaw ffye y wecze **I** ffmyes ty naffye bohy nazyewaty czrty **A** kdyz gehu tyeffarż nemoze namluwyty **A**ny k ffwey woly gey przywefty **I** kaza gey na pnerzy powyeffyty / a gehu tyelo na kuffy po wdech rzezaty / a klykamy draty **A** trffewa z neho wlatyty / a ffoly trffyety a pochodnyemy przypalowaty **A**wfak nemoha gehu zabyty / kaza gey w zalarz wffadyty / a welikim kamenym kaza gey przylozyty / aby gey tak rozczyffkl a wmorzył • **N**azaytrffye kaza gey wywefty a mezy koly gey rozrzezaty **A** hned fye ta kola zlamachu / a gemu nyczs newfkodychu **R**ozhniewaw fye tyeffarż kaza gey w panwy w oley warzyty / a olowo gemu w vfta lety **A**no gemu to nyczs newfkody / nez gako by w laznye fedyel **T**ehdy **T**yeffarż gemu wecze **O** przezlyg czlowyecze / kterymy czary ffye muk neboys **S**waty gyrzy wecze gemu / **N**eyffu to czarzy **A**le geft to bozye mocz / **H**ned kaza gemu tyefarż kladywy hlauw zbyty az do mozku / a za nohy gey kaza powyeffyty a w ufta gemu kadyty / aby fye dymem zadechl • **A** potom kaza gey w zalarz wffadyty / a hľadem gey morzychu **N**azaytrffye tyeffarżowy powiedyechu / ze mu nyczs nelkody / a ze chody po zalarzy a zpyewa welikymy hnyewy tyefarż **W**ecze fwe zenie a rzka **R**adyegye bych vmrzel nez bych gehu neprzemohl **202rb** a newmorzył / **W**ynyem gey z zalarzye potom kaza gemu vczynity zelezne nohawycze / a hrzebyky gye k gehu noham kaza przybyty / az gemu z noh krwe potoczy teczyechu **A** potom kaza **S**ud nebo beczku / przyppwyty a w nye plno hrzebiekow nabyty **A** w ten gey kaza wffadyty **A** po wfem hradu kaza gey walety **P**otom wynyem gey z toho fudu / kaza gemu hrzebik zelezny fkrze zydowyny .pbyty **A** zwrhl gemu .pwaz na hrdlo / kaza gehu po wffem myeftu konmy wlaczyty **A** przed myeftem kaza gemu hlauw ftieti **A** tak geft f• girzy bogowal .pty tomuto ffwyetu / ten flechetny a dobry rytierz **S**waty **G**yrzy moha ffye od fmirty wykupity / awfak trpiel welike muky .p buoh / a mnohe a dluhe / takza za sedm leth geft muczen

¶ **T**rzetye przemohl geft ffwey tyelo / takze gemu w nyczemz nepowolil / **W**elike vtrpenye miel / a ffwu czyfftotu schowal • / neb geft on byl obyet bozy **I**akoz w ftarem zakonye obyetowaly czrwene galowycze bohu **T**akez fwaty **G**yrzy obietowal fye bohu / .plyw ffwu fwatu krew / beze wffye poffwrny gffa / hrozne muky trpiel a fylnye bogowal / a ffwe neprzately przemohl • .ptoz fam buoh gey obdarzył ze geft myel mocz nad fmirty **I**akoz fye czte o nem **K**dyz gey z myefta wywedechu na rozhranye / kdez byefe mnoho kofty / a tyel lydffkych **T**ehdy geden kral z Sedmyczat kterez byefe tyeffarż zezwal k sobye wecze gemu a rzka **C**htyem wydyety mocz tweho boha / .pnz ty tak mnoho trpys / wzkrzes tyto mrtwe **T**ehda f• gyrzy wecze **A**cz toho neyfte dofftoyny / abychte **202va** myloft bozy wydyely / **W**ffak abychte poznaly ze geft on .pwyg buoh .pffim gehu aby gym raczył zdrawie daty / **A** hned ta wffechna tyela wftachu / **A** ffwaty **G**yrzy kaza ffye gym krzfftyty **T**ehda ty kralowe a gyny mnozy lyde / ten dyw wzrzewfe v boha vwyrzychu / a mnozy fye hned

pokrŕtychu / **O**piet gey ſſam buoh vczſtyl / ze gehu w zalarzy nawſczyewyl · **A** ten hrzebik kteryz gemu byl ſkrze hlauw ꝑbyt wynyal a wzdrawyl gey / a v wyerze gehu potwrdyl · **T**ake vczſtyl gey buoh / ze gey wſſliſſal w gehu ꝑſſbye / ze kdyz gey chtyechu ſtyety tehdy klek y zwola k hoſpodynu a rzka Moy myly pane ihu• přeřřeno rubrikou xpe• přeřřeno rubrikou ꝑſſym tebe aby mu duſy przygal k ſſwey myloſty / **A** ktoz bude pamatowaty me muky / a mne nazyewaty / aby gey raczil wſſlyſaty **T**ehda hned hlas z nebes gemu wecze o moy myly ſluho we wſſem sy wſſliſſan / a tak ſtyechu gemu gehu ſwatu hlauw / a duſy wzechu ſwaty **A**ngele y nefechu gy do nebe• kralowſt• přeřřeno rubrikou **G**ehoz přeřřeno rubrikou nam přeřřeno rubrikou x

Adalberti

Vidi alterū angelū deſcēdētē de celo amictū nube ꝑ iris ī capite ei• et facies ei• ſit• ſol x latinský text přeřřen rubrikou

Tato ſlowa pyſe ſ• **I**an w tainychny a rzka Wydyel ſem druheho angela ſtupywſſye ſ nebes / odyeneho oblakem / a duha na gehu hlauwe / a twarz gehu gako ſluncze
 ¶ **W** tyech ſlowyech mame troy wycz znamenaty o ſſwatem **W**oytyechu
 ¶ **N**ayprwe gehu ſwaty zywoť / ze gey nazyewa angelem
 ¶ **D**ruhe gehu odplatu / kteraz ſye ſkrze duhu znamenawa
 ¶ **T**rzetye gehu myloſť kteruz nam **202vb** dawa **I**ako ſluncze ſſwyetloſť
 ¶ **O** prwem / znamenayte ze ſ• woityech przyrownawa ſſye k angelu / ꝑ troy wycz
 ¶ **N**aypwe Iakoz angel geſť czyſtego przyrozenye / a nykdy nehrzeſſy / any muoz hrzeſſyty
 ¶ **D**ruhe ze angel geſť bozy poſſel / ze zwyetuge lidem bozy poſſelſtwye **T**akez ſwaty woityech czyſťotu drzal na ſſwem tyele do ſſwey ſmrti **A** zwiſťowal lidem bozye ſlowo a obranyuge nas od naſyech neprzatel **P**rwny angel czeſſkey zemye bil ſwaty waczlaw / a druhy ſ• woityech **T**a ſta dwa czeſſku zemy oſſwietila a branye gye / a oꝑwgy gy **I**akoz ſye czte o nem / **Z**e byl z lybycze rodem ſyn **S**lawnykow **A** gehu matye ſlula **S**trzezymyla **I** chtyely gey k ſſwyetu obratyty **A**le buoh gey nemoczy nawſczyewyl **A**ny bogiece ſye by newmrzel / obyetowachu gey ſwatey kralownye **A** hned by zdraw **I** dachu gey do ſkoly **A** zaczkowe hragicze ſ nym z klamu poſtrczychu gym na gednu dyeweczku **A** on hned pocze plakaty **I** otazachu gehu ꝑcz placzes **A**n wecze a rzka nebo ſem giz ztratil ſwe panēſtwa a czyſťotu kteruz gſem ſlybyl bohu a ſſwatey marzye / **M**alo geſť takych woityechuo geſťo by czyſťotu drzaly **N**a znamenye gehu welikey czyſťoty czte ſye o nem / **Z**e kdyz byeſſe zabyt **S**waty woityech **T**ehdy geden puſtenik vzrze ano dwye ꝑſtyeradle byly **A**ngele ſ nebes ſneſly **I** obynuchu w ny duſy gehu y wzechu gy do nebes ꝑtoze geſť angelſſky zywoť wedl czyſťoty chowagye **N**ebo ꝑ **podtečkováno** w tyele byty ꝑtyw tyelu czyſťoty gmyety / nenye lydſſky zywoť ale angelſſky ꝑtoz geſť **203ra** angelē nazwan
 ¶ **D**ruhe **I**akoz **A**ngel zwyetugye bozye poſſelſtwye lydem **I**akoz ſ• **G**abryel byl poſſlan od boha aby zwyetowal ſwate marzye bozie narozenye / **O**piet angel byl poſſlan aby lotha byl wywedl z **S**odomy z toho mieſta **T**akez ſ• woityech czeſſke zemye angel zwiſťowal lydem bozye myloſť /

kaze bozyc flowo / wywodyc lydy z bludu pohanŝkeho / a przywodie gie ku bozyc ŝluzbye **I**akoz fyc czte o nem / **Z**e kdz byefe **B**yŝkupem v praze a wzrze ano lyd kazdy ŝwec duŝfyc nechowa / ale hrzyechy gych potupugyc neczyŝtotu / kteraz byeŝfyc mezy duchownymy zawyŝt mezy chudymy / naŝfyc mezy bohatymy tak ze chude lydy pohanō .pdawachu **A** ŝwaty woityech gym kazafŝfyc / a p̄wey wyerze gyc vczyeŝfyc aby tych hrzyechow oŝtaly a bohu" ŝluzyly "ŝnaznye **A** kdiz nechtyechu toho oŝtaty / tehdy gedney noczy **S**waty **W**oyczech lezyeŝfyc na ŝwem lozy **I**zgewy fyc gemu ŝyn bozy a rzka **T**ot mye .pdawagy y tye **T**ehda hned ŝ• **W**oytyech wzdaw **B**yŝkupŝtwyc gide do rzyma / y by tam we mnyŝfycch ŝwelyku pokoru / drze zakon / a bohu mylemu ŝluz / a bratrom poŝŝluhugyc **P**otom wratyw fyc do p̄hy pocze bozyc ŝflowo kazaty / a bozy myloŝt lydem zwyeŝtowaty / a ze zlych ŝkutkow gyc treŝktaty **I**ony zly lide wyhnachu gey z p̄hy / a gehu przately rozehnachu / a druhe zbychu / a trŝfetye .pdawachu **A** ŝwaty Woityech gide do wher / y pocze tam bozyc flowo kazaty / a mnohe na wyeru krzeŝtanŝku obraty **P**otom gide do polŝky **A** tu Boeŝŝlawa knyze polŝke pokrŝty **A** mnoho lidy obraty na wyeru krzeŝtanŝku **P**otom gide do prus y pocze kazaty bozyc ŝflowo **203rb** **A**ony rozhnyewawfyc fyc y bychu gey welmye zpufŝky **A** prufŝky **B**yŝkup .pkla gey hraly nebo kopym **A** gyny gey ŝrzyelechu ŝrzelamy / takze gey do ŝmirty vmuczycchu / a ku bohu gey poŝŝlachu .ptoz dobrze nazwan geŝt **A**ngelem / ze geŝt bozyc flowo zwyeŝtoval az do ŝwec ŝmirty

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze geŝt wzal troy odplatu / genz fyc znamenawa / ŝkroze / duhu / **N**ebo duha ma troy barwu / zlutu czrwenu a zelenu **S**kroze nyz ŝfyc mynye troge koruna / kteruz geŝt przygal od boha

¶ **P**rwa geŝt byla panenŝka

¶ **D**ruha zpowyedlnykowa

¶ **T**rzetye muczedlnykowa .ptoz dobrze rzekl a rzka **A** koruna na gehu hlawy

¶ **O** trŝfetyem znamenayte ze ŝ• **W**oytyech vkazugie nam / mnoho myloŝty / **I**ako ŝluncze poprŝŝkow / ze ŝwycety zydom y pohanom y krzeŝtanō **T**akez ŝ• **W**oytyech oŝwyczuce nas ŝwu myloŝty **A** czŝo geŝt hrzyefnych przywedl ku bohu / a obratyl mnoho pohanuo na wieru krzeŝtanŝku

¶ **D**ruhe gakoz ŝlucze ŝhrzyewa / a wlahu zemy dawa / **T**akez ŝ• **W**oytyech ŝhrzyewal frdcze w hrzyefyech vŝtydla a ŝwec zbozyc na cztwero rozdyelowafŝfyc

¶ **P**rwny czelŝt na koŝtely dawafŝfyc

¶ **D**ruhu knyzezy a zakowŝtwu

¶ **T**rzetye chudim

¶ **C**zwturtu ŝŝobyc na potrŝŝebu chowafŝfyc **A** na wfak den **S**edm chudych k ŝwemu ŝtolu ŝazyeŝe

¶ **T**rzetye Iakoz ŝluncze obzywgyc / to czŝoz zymyc vwadne / a kwycetye a korzenyc zplozugyc **T**ez ŝ• **W**oytyech mnohe obzywyl na tyele / a mnohe na duŝfyc **A** gakoz ŝluncze geŝt welikey moczy **T**akez ŝ• **W**oytyech byl welikey moczy / mnohe dywy vkazugyc / ze nyemym dawal rzec / **A** kdiz po polŝ**203va**key zemy gdyŝfyc / a przigide do gedney wŝfyc / y nechtyechu gemu polaty czyeŝty wkazaty / poŝŝmyewagycz ŝfyc gemu a hned bozym przepuŝŝczonym wfecchny onyemyegy **A** kdiz ŝ• **W**oytyech w gednom myeŝtie kazafŝfyc / ony k nemu przyŝŝeŝfyc k gehu noham padechu **A**n gich pozehna **A**ny hned poczechu mluwyty / a bychu zdrawy / **O**piet fyc czte o nem **K**dzyc gey zabychu

pohane / y vwrzechu gey w gednu wodu / **T**ehdy gedno ryba prft gemu vhrzyze / a pohlty gey **A**hned nad tu rybu sŕwyetloŕt z nebes dyeffye / gako sŕwiece **T**ehda rybarzy wzrzewŕe to popadechu gy / a wykuchachu gy **A** prft ŕwateho woytiecha w nye nadgidechu / an geŕcze krwaw / byeffye **O**piet ŕŕye czte o nem kdiz byeffye w gednom klaŕterze / a ŕtklenycze ŕŕ wynem opatowy podawaŕe **T**ehdy dyabelŕŕkym przyŕwēnim vpuŕty na kamen ŕklenyty / awŕak ŕŕye any wyno rozly any ŕtklenycze rozby / **A** gynych mnoho dywow czynil / a mnoho gych dowedl do kralo nebef **G**ehoz x

De fcto• Marco ewa•

Placens deo factus est dillcus• uiuenis• ə int• pctoes• tnflat• e• latinský text přetržen rubrikou

Tato ŕlowa piŕŕe mudry Salom• přetrženo rubrikou a rzka lybyg a mylig bohu wczynyēn geŕt / a mezy hrzyeŕŕne przyneŕŕen

¶ **W** tyeche ŕlowiech dwoy wyecz mame znamenaty / o ŕŕwatem **M**arku

¶ **N**ayprwe geho ŕawnu ŕŕwatoŕt w tom ze ŕŕye ŕlybyl bohu

¶ **D**ruhe geho welyku chwalu / **W** tom ze geŕt przeneŕŕen mezy hrzyeŕŕne / gym na vczeffēnye a potom wznēŕŕen do nebeŕŕkeho kralouŕt•

¶ **O** prwem mame znamenaty ze ŕ• **M**arek lybyl ŕŕye bohu / otczy ŕŕynu y ŕwatemu duchu / **B**ohu otczy **203vb** lybyl ŕŕye p dwoy wyecz

¶ **N**ayprwe p weliku pokoru kteruz geŕt myel na ŕfobyē / ze ŕfobyē palecz wrzezal aby nebil knyezem / any Byŕkupē czta ŕŕye neduoŕtoynym k takemu vrzadu

¶ **D**ruhe libil ŕŕye bohu otczy p filnoŕt / kteruz geŕt gmyel do ŕŕwey ŕmrtu / branye wryy krzeŕtanŕŕkey a bogigye o ny **I**akoz kraly a pany myluga welmyē / wdatne panofe a darzye gye vrzady welikymy **T**akez buoh mylowal ŕ• **M**arka ze ŕŕnaznye plodyl wyeru kreŕtāŕku **I**akoz ŕŕye czte o nem / **K**dyz byeŕe przyŕŕel do **A**lexandrye / a pocze kazaty wyeru bozye / mnohe pohany na wyeru obraty **A** kdyz na weliku nocz mŕŕy ŕluzyeffye **T**ehdy byŕŕkupowe pohanczy / pwaŕ gemu na hrdlo wdyewŕŕŕye / trzechu gym od oltarze / a wlaŕzychu gey konmy po wŕem myeŕtu / az geho krew y ŕŕyelem na kameny oŕtawāŕŕŕye **A** ŕwaty Marek za nye boha pŕŕyeffye **A** bohu wecze a rzka / w twoge rucze hoŕpodyne porucziem ŕw duffy **A** to rzek y puŕty duffy / **O**piet ŕŕye libil ŕŕynu bozymu pto ze wyeru kazal a lid vczil / ze byl welmyē ŕnaznyg kazatel / ze ŕwaty petr wzrzew geho ŕnazenŕtwyē / poŕŕlal gey do **A**quile aby tam kazal ŕŕlowo bozye An przyŕŕed tam mnoho pohanŕtwa obraty na wieru krzeŕtanŕku

¶ **T**ake ŕŕye geŕt lybil ŕwatemu duchu **I**akoz pŕwy Salom• přetrženo rubrikou a rzka **K**toz myluge czyŕtotu ten ma przyetele krale nebeŕŕkeho / **O**piet ŕŕye lybyl wŕŕŕye ŕwatey troyczy **I**akoz ŕŕye czte o nem / **K**dyz byeffye w alexandrii w zalarzy / tehdy przygide k nemu ŕŕyn bozy / poŕŕilugye **204ra** geho **I** wecze gemu a rzka **P**okoy tobie bud **S**waty **M**arku kanczlerzy neboy ŕŕye gat ŕem ŕ tebu / a wyŕwim tye od twich neprzatel / a ŕŕlibuga tebe ze nebudes odluczen ode mne **A** tak gey ŕŕyn

bozy mylowal / ze gehu sam nawlczyewil w zalarzy / pcz / nebo gehu meno kazal **T**ake fye lybyl bohu oczlly **A** to wkazal na gehu smrty / **K**dyz gey pohane zabychu y chtyechu gehu tyelo vpality / tehdy buoh przepufty taky wycher a blyskanye a hrom ze ledwa pohane vteczechu / **A** tak tyela gehu nechachu a krzeftane gye wzemllye / welmie czstnye pochowachu **A** tak gey boh otecz mylowal / gako fweho wyerneho ryttyerze / a fllyneho / **O**piet fye libyl duchu fwatemu / ze kdyz wykopachu gehu tyelo fwate **T**ehdy wynyde tak draha wonye po wflly **A**lexandrii / ze fye wfychny dywyechu kde fye taka wonye wzala

¶ **O** druhē znamenayte / ze odplata a chwala gefť welika / takze gefť wzat do nebes kdez gefť zywot bez smrty / mladofť bez ftarofť / bezpечноft bez bazny / pokoy bez flwady / zbozye bez chudoby / radoft bez zalofty **A** to wfē ma od fyna bozieho **A** ptoz kdyz gefť gey flwata troycze mylowala **T**ake my gey mame f p̄wem mylowaty / a vczllyty dnes **A** to p̄ nas vzytek **N**ebo on pomaha fw̄y fluzebnykom / gflā zyw y po flmrty y na smrty

¶ **N**ayprwe gflā zyw pomahal **I**akoz fye czte o nem **K**dyz gedny Marynerzy / na morzy fye wezechu a omrczechu ze newyedyechu kam fye weflly **I** zwolachu k flwatemu **M**arku / **A** hnded zgewy fye gym / a vkaza gym czestu **A** nazaytrfllye rano wzrzechu fye w flweho brzeha / podyekowawflē gemu we zdrawy fye wratychu **204rb** do flweho domu **A** take mnohym pomahal na smrty **I**akoz fye czte o nem **K**dyz zwonyk koftela fwateho **M**arka wfel byefflye na zwonyty / chtye zwonow poprawowaty / tehda vpade dolow a nyczs fye newrazy / az fye tomu wfychny dywiechu **I** on gym wecze a rzka / **K**diz vpadech tehda mye fwaty Marek vchyte / a pofady mye na zemy lechtye **T**ake pomaha po flmrty **I**akoz fye czte / **K**dyz geden Mnych byefflye fye roznemohl **T**ehdy przewor k nemu przygyde wele fye gemu zpowyedaty a k smrty przyppowaty wflifaw to ten bratr zwola a rzka **P**ofťupayte bratrfllye at ma dufllye wynde z tyela / zet fem tak dobre powiefty fllyfal **A** hnded wflnu a wzrze flwateho **M**arka an podle loze ftoy / y vfllyfa hlas z nebes a rzka **C**zfo tu czynis f• Marku **A**n wecze k tomuto fem nemocznemu bratru przyfel / nebo gefť mye czllyl a nade wfē mylowal **A** hnded mnoho byelich gynochow przygide **I** wecze gym f• **M**arek pocz fem gdete / a ony wezechu chtyem dufty tohoto bratra wziety / a przed buoh gy nefty **T**ehda ptytyw ten bratr poffla po przewora a po gyne bratry / a to gym wfē powyedye / a fl weliku radofty pufty duflly **I**wzechu gy angele do nebelkeho přetrženo rubrikou kralowfl přetrženo rubrikou **S**waty Marek wladne nahlu smrty ptoz gefť vftaweno tohoto dne / ze fye pofty na fwateho **M**arka / a po krzyzech chodye **A** to fye dyegie p̄ troy wyecz / ze buoh przepuflczel nahlu smrt na lidy

¶ **N**aypwe p̄ welike obzerfltwy **původně obrzerfltwy, první r podtečkováno** ze fye v puofťy fzyadaly gyedeny **P**ak fl weliky noczy przyelifnye przygymaly pytye a gedeny **A** ptoz **204va** buoh byl przepufltyl nahlu smrt na lidy

¶ **D**ruhe wlczy a **N**edwiedowe / gedly lydy

¶ **T**rzetye ze blyskoty a flrzely nebelke mnoho lydy zhubily / p̄ gich hrzyechy **A** ptoz dnes budme nabozny **A** pfme boha a f• **M**arka / at nas raczy ofrzyety od nahley smrty / a raczy nam daty zdrawy a fczefty a hrzyechom odpuflczeny a potom nebes• kralouft• přetrženo rubrikou x

Tu es signaculū similitudis• plenus sapia• pfectus• decore in deliciis• padifi• fuisti omis• pciofus•
 opimentū• tūm | latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyffe f• **I**ayas ,prok **O** prwem angelu / a ta fye mohu przyrownaty fwatemu **P**etru bozyemu muczedlnyku / a rzka **T**y gffy znamenye podobensfwye / pln mudrofty ffwrchowany kraffu **T**ys byl w rayfkey rozkofy / kazdy drahy kamen twe odyenye

¶ **W** tyech flowyech przyrownawa gey ku bohu w urzadu / **A** w fmrty nazyewa gey pln mudrofty / takze gefť przemohl wfychny katyerze / **A** zywoť fwoy wedl welymye kraffnye / beze wfye polkwrny / **S**wyēt opuftyw przebywal w klafterze **A** mnoho wtrpenye p buoh myel / bozie flowo kazal a lyd wyerze vczil

¶ **O** p̄wem znamenayte / ze f• **P**etr byl muczedlnykiem bohu podoben w czlowyeczftwy / takze w czifotie przebywal / a chudobu trpiel / a bozye flowo kazal / ze mnoho offwyetyl ffwym kazany a dowedł do nebes **I**akoz fye czte o nem kdyz byl w fedmy letech tehda chodyeffye do fłkoly **I**gide k ffwemu **S**tryczy a ten byeffe kaczyerz **I**otaza geha a rzka **C**zfos fye we fłkole nawczil **A**n wecze wyerzym w buoh otcze wfemohuczyeho ftworzytele **204vb** nebe y zemye **A**n gemu wecze **N**erziekay ftworzytele nebe **A** on wecze a rzka tak gefť p̄fano / a ga tomu wierzym **I** pocze fŷye f nym hadaty / a potom da fye do klaftera **A** papez da gemu mocz kaczyerze wybieraty / a na wieru gie obraczowaty **T**ehda katyerzy gey zabychu **A** hned fye wfychny lampy w kofetle zazzechu **A** geha tyelo beze wfŷeho fmradu byeffye **A** tu gey pochowachu v **M**ediolanye **A** po rocze chtiechu gey na gyne miefťo polozity / y nalezechu to tyelo tak czrftwo gako by tepru bilo pochowano **A** tak gefť f• **P**etr byl muczedlnik weliky / ze kdyz z rzyma gediefe powiedaty bratrom / wieda ze ma od kaczierzow zabit byty / **T**ehda hned za nim geden kaczierz pobyze / a meczem geha hlauwu rozwraty **A**n tu fłkona porucziw duŷy bohu

¶ **O**piet bil podoben bohu muczenim / ze p̄ prawdu wkrzyzowan / a on p̄ f̄p̄wednoŷť **B**uoh za trzydczety penyez p̄dan **A** tento za trzidczety ffuntow p̄toz gefť miel mocz nad flunczem / ze kdyz w mediolanye kazaffye / a wedro welike bieffye / tehda geden kaczierz gemu wecze a rzka **P**etrffye p̄s boha at horka nebude **A** on wecze a rzka **C**htyeff l̄y w buoh wierzyty to chty vczynyczy **T**ehdy kaczierzy zwolachu a rzkucze / **S**lib wyerzyty / mnyecze by f• **P**etr nemohl toho vcziniti **T**ehdy f• **P**etr wecze a rzka **H**ofpodyne racz chlad vczinity **I**nhed by welymie chladno

¶ **O**piet miel mocz na morzy / a na burzy **I**akoz fye czte o nem / ze kdyz lody f lydmy biefe potonula / **A**ny hned zwolachu k fwatemu **P**etru / **Y** wrzechu gedyneho mnyfka / **A** inhed fye morze vczyfyo

¶ **O**piet miel mocz nad ohnyem **I**akoz fye czte **Z**e geden gynoch chowafye w fŷebe fuknye **205ra** fwateho **P**etra wrzew to geden kaczyerz wecze gemu a rzka **V**wrz gy na ohen a neŷhorzy lit chtit v buoh wierzyty **A**n gy wlozy **A**na z uohnye wykoczy **O**piet gy druhe na ohen polozy **A**na welken ohen vhaŷly

¶ **O**pyet gefť myel mocz nad fmrty / ze gefť mnohe mrtwe wkrzyefyl **I**akoz fye czte o gednom flechtyty / genz nemohl f fwu pany plodu myety / tak fye poruczil fwatemu **P**etru **A** hned geha zena poczala / a porody **S**yna mrtweho **A**n gey kaza neŷty na oltarz k fwatemu **P**etru **A** hned dyetye ozy

Ikaza gie krzŕftyty a przewzde gemu meno **P**etr **A** kdyz by we czterzech letech / hragye f dyetmy vpade v wodu y vtonu **A** otecz opiet kaza gey neŕty k ŕŕwatemu **P**etru **A** on opiet ozy / **K**dyz ten flechtycz ſobyje duom dyelaffye / vpade ſekera gednomu teŕŕarzy / y zaby gemu ſyna / **T**ehda chtiechu gey pochowaty / **T**ehda maty neŕŕe gey do koŕtela / a ſŕyede nad nym do puolnoczy **A** o puolnoczy ſ• petr przyſŕed vgye gey za hlauu **A** **I**nhed gey wzkrzyeſŕy **A** maty wzemſŕy gey gyde ſ nym domow ſŕ weliku radoſty / **A** tak geŕt gey trŕŕykrat wzkrzyeſŕyl **A** potom gey dowedl do nebeſ• kralouſt• přetrženo rubrikou **G**ehoz přetrženo rubrikou mnye y wam ˆ

Philipi ˆ Iacobi ˆ

Stabant iusti in magna cōŕtancia aduſ• eos q• ſe anguŕtiant• latinský text přetržen rubrikou

Tato ſlowa piŕe mudry Salom• a rzka **S**tanu ſpředlny v welikey vŕŕawycznoſty ˆptyw tyem geſto ge nuzyly a muczyly

¶ **W** tyech ſlowyech mozem znamenaty / ze dwogy lyde rady wŕŕawagy

¶ **N**ayprwe panoffye ſŕawagy przed ſŕwymy pany / aby gym ſluzyly

¶ **D**ruhe ſŕawagy bogowniczgy ˆptyw ſwym neprzatelom **T**akez my mame ſtaty przed bohem abychom 205rb gemu ſluzyly **I**akoz geŕt buoh rzekl Moyzyeſŕowy a rzka kaz gym ſtaty przede mnu w mem chramye / at my czyŕtye ſluzye / toczyz bez ſmrtedlnych hrzyechow **I**akoz **T**yyeſŕarz pohanſŕky menem **N**abochodonozor / kazal ſobyje dobyty dyety bez poſkwrny / aby ſtaly przed nym ſluzyecz gemu **A** kdyzt geŕt kral zemſŕky a ſmrtedlny chtyel gymyety czyŕte ſluhy / **A** czſoz pak kral nebeſŕkyg chtye abychom gemu czyŕtze ſluzyly

¶ **D**ruhe mame ſtaty ˆptyw ſwym hrzyechem / a ˆpty pokuſŕŕeny dyabelſŕkemu **I**akoz **I**ydas a **M**atatheus wzrzew **G**orgyaffye krale pohanſŕkeho ſŕ welikym woſŕŕkem ˆptyw ſſobyje **I** wecze ſŕwym panom a rzka **S**toytez ſnaznye ˆptyw ſwym neprzatelom / a bogygte ſylnye / a wezmete wyczetwye / a czeŕt weliku **S**kroze toho gydaffye znamenawa ſŕye ſyn bozy / genz nam wely boyowaty ˆptyw **G**orgyaffowy toczyz ˆptyw dyablu / a ˆptyw ſŕwyetu / a ˆpty ſŕwemu tyelu / hrzyechow ſŕye warugicze / abychom przygaly czeŕt a odplatu nebeſŕku **T**akez ſta ſtala tato dwa ſwata ſ• **P**hilipp a ſ• **I**akub na bozie ſluzbye / a ˆptyw ſwym neprzatelom

¶ **N**ayprwe ſ• philipp ſtal geŕt na bozye ſluzbye ſŕwatym a czyŕtym zywozem / ze geŕt byl gako wratny bozy / ze gedny pohane przyſŕly k nemu / ˆſŕyecz geho by gym vkazal ſyna bozyeho / kez ſŕu ſly k ſwatemu **P**etru nebo k gynemu ˆptoz ˆpmy geho at nam take wkaze krale nebeſŕkeho

¶ **D**ruhe byl geŕt **S**apharz bozy y wfch apoſtolow / ze kdyz byeſŕy welyke mnozŕtwye lydu przyſŕlo k ſynu bozyemu ˆ 205va **O**taza ſwateho **P**hilippa a rzka **I** kde kupyme chleba abychme tyecho piet czyſŕyczow lyda nakrmyly **N**edotazowal by ſye geho ſyn bozy / by geho ſafarzem nebyl **A** tak geŕt v bozye ſluzbye byl

¶ **D**ruhe geŕt ſtal ˆptyw ſwym neprzatelom / branye wyery krzeŕtãŕŕke **I**akoz ſŕye czte o nem / **K**dyz dwadzety leth kazaffye pohanom wyeru bozy / tehdy gey ony gechu **A** welechu ſye gemu klanyety

fwym modlam **T**ehdy z gich modly wyffkoczy geden skarzedy drak / a fyna **B**yfkupowa vdyeffy / a dwa flechtycze **A** gyne fmradem z wft a plamenem opaly / takze wfychny nemoczny byechu **T**ehdy wecze gym f• **P**hilipp a rzka wyerzte w fyna bozyeho a modly tyto zkazte / a budete ynhed vzdraweny **A** tyto mrtwy wzkrzyeffeny budu **I**ony zwolachu a rzkucz vzdraw nas / a wfyczknyt modly zkazyeme **T**ehda hned f• **P**hilipp kaza tomu drakowy aby prycz fel / a zadnemu newfkodyl **A** potom nemoczne take vzdrawy **A** ty trffy mrtwe wzkrzyeffy **T**ehdy **B**yffkupowe gey gechu / a wkrzyzowachu gey takez gako fyna bozieho / gehoz on wyeru drzyefe a kazaffye **A** tak gefť stal na bogy do fwe fmrty

¶ **S**waty **I**akub take gefť stal na bozye fluzbye / takze gefť myel welike vtrpenye p buoh / takze gefť nykdy wyna nepil any maffa gedl • **A** nykdy fye w laznye nemyl **A** welymye nabozny byl / **Z**e wzdy klekaffye / takze fobie na kolenu byl kuozy zhnetl gako kamen **O**piet byl welikeho duoftogenftwye / ze gfu gey myely w czest gyny apof **205vb**tolowe **I** zide **I** pohane / a **B**yfkupem gey wczinily po bozyem wfťupeny w geruzalemye / **O**piet na tom ze prwy w geruzalemie mffy fluzil fwatu **T**ake gey w czest myely zyde ze p gehu fwatofť przepuftyly gemu chodyty do ffweho chramu **T**ake myely gey w czest y gyny lyde / ze byl takeho doftogenftwye / ze ktoz fye gehu rucha dotekl / ten hned byl zdraw / od kazdey nemoczy **N**eb gefť byl poffwyetyen w zywozye ffwey matky **A** tak gefť stal na bozie fluzbie

¶ **D**ruhe gefť stal na bogy p bozye wyeru **I**akoz fye czte o nem / ze kdyz w geruzalemye w chramy kazaffye wyeru bozy **T**ehdy geden zyd przyftupyw k nemu fzadu y ffwrze gey f kazatedlnyche dolow / az fobie nohu zlama / a kleczyeffye mnoho czaffuo **A** kdiz by xxx let byfkupem / wzrzewfye zyde ze nechtye kazanye ofťaczy fwrzechu gey f kazatedlnyche / y poczechu nan kamenym byty **A** rzkucze wkamenugme **I**akuba **S**prawedneho **A** kdyz gey vkamenowachu **T**ehda on poklek na ffwu kolenu zwola k bohu a rzka pfym tebe hofpodyne odpuť gym / nebot newiedye czfo czynie **T**ehdy przybieh geden zyd f bydlem f ftrunarffkym y rozwraty gemu” hlauw “fwatu gehu **A**z fye z nye mozk wywaly / a duffy wzechu angele do kralouft• nebef• **přetrženo rubrikou** **A** pto ze gffu fťaly na bozie fluzbie na tomto swietye / **W** fudny den fťanu v welikey vftawicznofty pty hrzyefnym fwaty fťanu / a ffedu kdyz budu ffudyty / a budu fťaty kdyz budu na zle zalowaty **T**ake fyn bozy fťane **206ra** na ffudyte wkazuge fwe rany a znamenye ffweho vmuczenye a rzka **T**oto ffem trpiel p wy / kde gefť ma odplata **C**zffo fte my za to poffluzyly • **O**hledayte na me rany / czfo fte my gych vczinili **O**patrffte moy bok krwawy genz gefť p wy pklan **O**dfťupte ode mne zlorzeczeny do wieczneho ohnie **O** mily boze kdyz pacholek fluzy do roka / awfak vpomyna ze mzdy **A** czfoz pak fyn bozy bude nas vpomynaty / genz nam fluzyl / xxx^{ty} **L**eth a plil p ny fw watu krew **O** **I**ak to bude hrozny fud / kdez otecz milofťywy bude tak vkrutny / ze hrzyefny fťaze by neffly wfychny hory na ffoby / nez bozy hnyew **T**ake fťanu Angele zalugycz na hrzyefne / ze gim mnohu fluzbu wkazowaly / any gym pak za to nykdy napoffluzyly **T**ake fťanu fwaty zalugicz na ty gefťo ffu gye muczily / **A** gim fye poffmyewaly a gim wierzyty nechťiely **T**u zbozye nepffpyege bohatym / any przietelee pomohu fwym przatelom / any angele any ffwaty budu fye fmyety

przymluwyty za hrzyefneho / ptoz pľme gich milofy at nas przyfudie k nebef• kralouft• přetrženo rubrikou

De fto• Sigismdo•

luftus ut palma florebit | latinský text přetržen rubrikou

Tato přetrženo rubrikou flowa přetrženo rubrikou pyffe f• **D**avid w zaltarzy przewyedyew weliku fwatofł a czeft fwateho **Z**ygmda / a rzka / **S**prawedlny gako palma zektwe

¶ **W** tiech flowiech mame troy wiecz znamenaty

¶ **N**aypwe gehu weliku fwatofł / ze dye fľwedlny

¶ **D**ruhe gehu wytyczftwie w tom kdyz dye **I**ako palma / ze gefł palma tak drahe drzewo / gymz fu wyczezy koronowany bywaly

¶ **T**rzetye gehu chwali odplatu wiecznu / ze dye / zektwe toczyz w nebelkem kra^{206rb}lowftwye bude

¶ **O** prwem mame znamenaty / ze gehu fwatofł a fľwedlnofł wkazala fye gefł na troy wieczy

¶ **N**ayprwe na cziftoty / ze gefł w czyftoty przebiwal / a fnaznie bohu fluzyl

¶ **D**ruhe v mylofty ze kdyz gefł f• **Z**ygmond? byl krale w **B**urgūdii taku gefł milofł wkazowal chude darze / wyny odpufczugie / koftely ftawiegye / a welike almuzny czynie / **N**ebo gefł myel milofł ku bohu y k lidem **B**ohu fnaznie fluzyl / a chudym pomahal

¶ **T**rzetye gehu fwatofł wkazugye fye na gehu welikey pokorze / ze gefł byl tak pokorny / a tak nabozny / ze welike ptywenftwie trpiel p buoh / pofcze fye modle fye / na modlytwach we dne y w noczy kleczal / czizyeho nezadagye / fľprawedlnofł plodył **A** welike wtrpenie miel p krale nebefkeho **A** ptoz dobrze gefł nazwan fľwedlny / nebo gefł boha czftyl /fwatych naffledowal / a chude mylowal

¶ **O** druhem mame znamenaty / ze gefł wkazal troge wyczezftwye / p nyez gefł przygal odplatu wiecznu / **N**ebo gefł troge wycz kteraz fe gefł **S**alomunowy nelibila

¶ **N**ayprwe **S**tary nemudry **B**ohaty lftywy **A** chudy pyflny **N**ad tyemy nade wflfemy fwaty **Z**igmūd? gefł fwyczezyl **N**ayprwe ftary nemudry / gefł dyabel / genz gefł od prwapoczatka flwyeta / a ten gefł welmye nemudry / ze nechtyel fobie chowaty / bozye mylofty / a bydla nebefkeho **A** k tomu ze hleda lydy przelftyty / aby duffe neflł do pekla / a fobye fam tyem wieczfy muku wczinil / nad tyem gefł fwyczezil f• **Z**ygmond? ze fye gemu w nyczem nepoddal

¶ ^{206va} **D**ruhe gefł bohaty lftywy / to gefł tento flwyet / genz gefł pln zbozye / ftrzyebra a złatta **A**le lftywy gefł / takze mnoho fllybugie a malo dawa **S**lybuge daty dluhe zdrawye / a mnoho zbozie **A** nazaytrfllye przide fmrt / **A** toho wfeho wkraty **T**oho gefł przemohl f• **Z**igmūd? takze gefł fwyetu nefluzil **A**le flamemu bohu **I**akoz fyn bozye powyedyel · a rzka **N**emoz yzadny dwyema panoma fluzyty / **N**emozete bohu fluzyty a flwyetu **A**le mnozy bohu fluzye **A** czrtu fye ofludyty nechtye

¶ **T**rzetye **C**hudy pyflny / to gefł czelo czlowieczy / gefł fye gefł naho wrodylo / **A** naho mufty w zemy tam gyty **A** to gefł welmye piŕflne / ze gedno chtye fllye okrafllowaty / a chtye pity a giefty a piŕflnye chodyty / a dluho ŕpaty / a czizyeho pozywaty **A** to gefł przemohl f• **Z**igmūd? **I**akoz fye

czte o nem / ze kdyz byefye krale w Burgūdii **T**ehdy pohanku wiewu tupyeffye / a krzeftanku plodyefye / a boyowafe welymye o ny **T**ehdy gedem kral pohanku / pozwaw geho k fłoby / za przyemyerzym y fta gemu hlau / **A** wvrze gey w gedem potok **A** tu lezal trffy leta / **P**o trfech letech nalezen poprfflkem nebelkym **A** tu welike dywy czinil / mrtwe krzyefyl dwanzate flepich offwietyl / a mnoho nemocznych vzdrawil / ptoz pfmy geho at nas raczy vzdrawity

¶ **O** trzetyem mame znamenaty / ze geho chwala a koruna geft trogye

¶ **P**rwu myel korunu panenku / takze geft w czystoty przebiwal

¶ **D**ruhu zpowiedlnykowu / takze geft kazal wyeru krzeftanku

¶ **T**rzety muczedlnykowu ze geft plil fw fwatu krew p meno bozye

¶ **D**ruhu odplatu wzal ze geho fwate czelo mnoho dywow czynilo / takze dwa mrtwa wzkrzyefil **206vb** w **B**urgundii a mnoho nemocznych vzdrawyl

¶ **T**rzetye ze geho fwate czelo tyeffarz do czech przynefl / **N**a kazdyg den welike dywy wkazugie / takze mnoho nemocznych vzdrawge / a mrtwych wzkrzeffugie **A** zkwetlo geft nynie nade wfe ffwate **I**akoz geft znamo tyem ktoz gffu v praze byly ptoz pfmy geho mylofty at nam na boze vpfly naffym hrzyechom odpufczenye a potom nebelke kralowft • **G**ehoz mnye x

De Inuēciōe fce• cc• na marginu mladší rukou: luuentii Sce Crucis

Ostendit ei lignū q• cū mififfet in aquas x **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa fye cztu w ftarem zakonye **A** ta fye czeflky wyřwgy takto / **B**uoh vkazal Moyzyeffowy drzewo gedno / kdyz ge Moyfyes wlozy v wodu / hned **W**oda offladne gako med **N**ebo kdyz zyde byechu na pufczy / y nemyegiechu czfo pyty / ano wfychna woda morffka byeffye flana / **A** kdiz zwolachu k bohu tehdy buoh wkaza gedno drzewo / moyzieffowy a rzka **V**wrz to drzewo v wodu a hned ta woda bude fladka / an to vczinil **A** hned woda zby wfye horzkofty **T**a flowa mozem dnes przyrownaty od nalezenye tohoto duoftoyneho drzewa fwateho krzyze / kterež geft buoh gakzto dnefny den vkazal kdy geft gydas gey nalezl **A**neb tehdy kdyz geft buoh tyeffarzowy **C**onftantynowy na neby ffwaty krzyz vkazal **A** tehdy wody wfech truchlofty obratyly ffe w fladkoft wfye radofty

¶ **W** tych flowyech mozem dwoy wyecz znamenaty

¶ **N**ayprwe fwateho krzyze nalezenye w tom kdyz dye a rzka wkaza gemu drzewo

¶ **D**ruhe fwateho krzyze offlawenye a naffye potrebenftwye kdyz dye a rzka / obraty v wodu fladku

¶ **O** **207ra** prwem mame znamenaty ze drzewo f• krzyze fkroze mnohe dywy bylo vkazano **A** ty dywowe przed geho nalezenym byly niekterzy nebo bilo zgeweno od angela / ze kdyz fe byl **A**dam roznemohl a gyz byl ftar dewiet ffet let a trfydczety let / **T**ehdy poffla fweho fyna / gemuzto diechu **S**eth do rage k angelowy aby gemu dal fwateho olege bozye milofty aby mohl gefcze zyw byty / tehdy angel da gemu ruozku toho drzewa / na niēz byeffye **A**dam fhrzeffyl a rzka **N**a azt to drzewo da owocze / tozt twoy otecz zdaw bude **A** kdyz fye wraty Seth przygide ano giz otecz wmrzel **I**wtecze tu ruozku gemu w hlawy w hrobye / z nyezto welike drzewo zroffte **A** kdyz kral mudry

Salom• přetrženo rubrikou chram dyelaffye w Ieruzalemye / **T**ehdy to gifte drzewo kaza porubyty / chtye gye w chram bohu na czest vcinity **A** to gifte drzewo nemozyefye nykdye k chramu przyhodyty / takze wzdy bylo neb dluho nebo kratko **A** tak tefarzy obraczewfe gym / zawrzechu ge / **I**wczynichu z neho lawiczku przed chramem / aby po nem przef przyekop chodyly **P**otom gedna kralewna odpoledne wrzewfy to drzewo powyediela **S**alomunowy / ze p to drzewo ztratye zide ffw czest **T**ehda kral Salom• přetrženo rubrikou boge fye toho / kaza gie podle myesta w zemy fchowaty **A** kdyz gye woda wydrzela / tehda wyplynu do gednoho rybnika / do nyehoz angel ffupowal na kazdu **S**obotu **A** kteryz fye nemoczny prwe vtekl do wody / ten ynhed byl zdraw **A** to drzewo zyde wzemfye v weliky patek y vkrzyzowaly na nem fyna bozieho **A** tak to drzewo dalo owocze / gymz geft **A**dám ozyl · a gehu wfeczek narod **O**piet f• **K**rzyz byl vkazan przed ffwym nalezenym od angela na **207rb** nebeflych **I**akoz fye czte / **Z**e kdyz pohansky tyeffarz gmenem Zoldan febral byefe mnozftwye lydy a pohanuo **I**gediefye na krzeftany / chtye wfychny zhubyty a pod fe podbyty **T**ehdy **C**onftāti? tyeffarz krzeftanlky / wrzew taku fylu lyda / nelfmye ptyw nym gyczy **I** pffly boha tey noczy / aby gemu raczil pomocznik byty / **H**ned vzrze zlatty krzyz na neby **A** okole neho pffano / tymto znamenym fwieczyz nade wfechny pohany **T**ehda hned **C**onftātin tyeffarz kaza vciniczy krzyz / a przed febu gey kaza nefty **I** gyede ptyw pohanom **I** zby gich bez czyffla / a druhe zgyma / a trzetye w dunagy ztopy **A** tak geft znamenym f• **K**rzyze fwe neprzately przemohl

¶ **D**ruhe nalezen geft f• **K**rzyz dnefny den **I**akoz ffye czte o nem / ze kdyz **C**onftantyn tyeffarz biefe vmrzet · y oftawil fyna druheho **C**onftātina **T**ehda **S**wata **H**elena / matye gehu wrzewffly taku mocz fwateho krzyze **I** gyede do **I**eruzalema / y ffwola wfecho zydowftwo chtyety aby gie powyediely drzewo f• krzyze **T**ehdy gedem zid ffary menem **G**idas wecze zidom a rzka prawim wam abychte neffwily / **N**ebo **I**akz powiete tak naffye czest y zakon zhyne **N**epowiedayte na mye gat gey wyem **N**ebt geft muog dyed ffwil memu otczy a / moy otecz mnye ffwil vmieragie kde geft to drzewo **A** rzekl my a rzka **P**omny ffynu zdat by tye kdy chtiely krzeftane vpality **P**owyez radyegie a neday febe zahubiti **A** tak ffedffye przed fwatu **H**elenu nechtiechu gye nyczs powiediety **T**ehdy ona kaza gie wfechny zgymaty / a kaza pffrzed miefta ohen vcinity / chtiety gye wfychny fpalyczy **T**ehdy ony **207va** boyecze fye wkazachu gie toho **G**idaffye a rzkucze llecz ten wye llecz nyczs **A** kdiz ten nerodie powiediety kaza gey przeff nocz w zalarzy drzety **A** nazaytrffye kaza gey wywefty **I** wecze gemu a rzkuczy tot fmrt a zywot przed tobu **N**ebo powiez a napln mu zadoft a budes zyw **P**akly nechties hned tye kazy vpalyty **A** on wecze a rzka **I** czfot ga to wyedyety mohu **A**no tomu wycze nez dwie ffye let **I**akz geft xps• vmuczen **A**na gemu wecze **N**elzet geft ginak muofys powiediety **T**ehdy on gide ff kralowu a ff lydmy na to myefto kdez f• krzyz lezyeffye **I** poklecze a rzka **H**ospodyne racz to fwate drzewo wkazaty **A** gakz to wecze hned fye to myefto z korzen potffaffye **A** kdyz kopachu dwadzety kroczezy wzhluby / tehda nalezechu trffly krzyze **A** taka wonye gye zagide **A** czrte w powyetrffye zwolachu nan a rzkucze **N**ewierny gidaffy czfo czynys **C**zfoz onen gydas byl dobrze vcinil / tos ty wffe zkazil **A** tak geft nalezen f• krzyz

¶ **T**rzetye vkazan geft f• krzyz po nalezenye / ze kdyz wykopachu trsfy krzyze / y newyedyely ktery geft bozy **A** w ta doby leziefy w nemoczy gedna ffehczyzna **W** Ieruzalemie **T**ehdy fwata **E**lena gyde k nye **I** kaza na ny polozity dwa krzyze / na nychs ffu lotrowe pnyely / nyczs newfta **207vb** lany by zdrawa **A** kdyz trzety f• krzyz na ny wlozychu / **H**ned ta pany z nemoczy wfata a by zdrawa **A** w ta doba ponefechu przeff myefto gednoho **P**anycze vmrleho **T**ehdy fwata **E**lena kaza gym f nym ftaty **A** poklekffy y wecze **H**ofpodyne racz wkazaty ffwe fwate drzewo na nyemzs nas wykupil **I** wlozichu nan prwe dwa krzyze **A**n nyczs newfta **A** kdyz bozy krzyz nan wlozychu hned ten gynoch wfata z mrtwich **A** czrte opyet w powietrffy zwolachu a rzkuje **A**ch tot nalezeno to fwate drzewo genz fmy byly fchowaly welmye dawno **A** giz p nye ztratyme wfychnu fwu mocz **A** gehu znamenym wyzenu nas z tohoto ffwyeta **A** tak gfu y czrte zwyediely fwatofst ffwateho krzyze pfime at nas oftrzeze ode wfleho zleho

¶ **O** druhem mame znamenaty wzytek gehu ze kdyz ge wlozychu do wody hned fye horzka obraty w fladku

¶ **P**rwyy wzytek geft nam f• **K**rzyze / ze tento ffwyet offwieczugie / **N**eb tento fwiet byl fye zatmyl temnofty welikey newyery / tak / **Z**e gedny klanyely fe fluczy **D**ruzye myeffyety **T**rzety hwiezdám **C**zwrtý drzywy **P**aty kameny **S**efty czrtom **A** zadny newiediel pwey czefty **A**le kdyz fyn bozy vkrzyzowan / tehdy nam dal drahu ffwyetloft tocziz fwaty krzyz / abychom fskroze nen **P**oznaly ke ftworzytel a ke ftworzenye **A** czfo dobreho a czfo zleho **A** to mame wflye fskroze f• krzyz **A** to mame vkazano w tainynty fwateho **I**ana ze fwaty **I**an widyel angela oblakem odyeneho a duha na hlawyeho / a twarz gehu gako fluncze **S**skroze toho angela znamenawa fye fyn bozy / genz geft ffupil f nebes na tento ffwyet **I**odyen oblakem toczyz naffym czelefenftwym a duha na hlawie gehu / tocziz wyczezftwyeh **A** twarz gehu / toczyz ffwaty krzyz **I**ako fluncze ffwyety po wfem ffwyetu / a offwyeczugye weffken lyd pfmy gehu mylofty at nas raczy ofwyetyty **O**piet druhy wzitek mame fwateho krzyze / ze peklo lupy a peklo zlamal a dufe fwate z neho wywedl **I**akoz pwy Zacharz prok **O**hofpodyne tys zlamal ffw krwy peklo a duffyeh z dyabelske moczy wyproftyl **208ra** zde končí ruka „C“ a začíná ruka „L“, která pokračuje až na fol. 215rb **K**dez gfu negmyely wody y ziadneho mylofrdenftwy / **N**eb fwaty krzyz gmyel trzy rohy ze czwrtého rohu fwrchnyeh negmyel **P**rawym rohem odmekl geft nebefka wrata a weffken otczuow hnyew od lydy odwraty // **A** lewym rohem dyabla porazyl // a gehu mocz wflychnu odgyl · **T**rzyetim rohem dolegffim peklo poboyowal · a fmrt wycznu zkazyl // a ny nebozatka fmrtý zbawyl

¶ **T**rzyetye mocz fwateho krzyze geft **Z**e twrde frdczye obmyekczuge / a w krwffenyeh dawa · a k bozy mylofty przywody / **A** to mamy vkazano w ftarēz zakoyne · kdyz zydowftwo na pufczy nemozyechu wody pyty ze byeffyeh wflyeczka horzka a flana **T**uz zwolachu k hofpodynu · tehdy buoh weczye k moyzyffowy **C**zo to maff w fwey rucze **A** on weczye Mam huol · **I** buoh gemu weczye **G**dy uonomu kameny · a vderz dwakrat tu holy · a dat wam dobru wodu a fladku **T**ehdy moyfes vderzy dwakrat tu holy w ten kamen **A** hned pogide z nyeha ftudnyeh · flechetna a woda rozkofina ze gy pychu rady lyde y dobytek **S**skroz moyzyffe znamenawa fye fin bozy genz wem huol **T**oczyz krzyz fwaty y vderzyl dwakrat w kamen toczis w frdczyeh twrde · a zakamenyle czlowyeka hrzyeffneho · ze woda wynde z toho frdczyeh fkruffeny a zaplakany na fwe hrziechy ·

kteruz wodu tocziz frdecznu fwu napagy fwate angeli y wflye fwate **P**roffimez gehu at naffye frdczye obmyekczy **C**ztrwta mocz fwateho krzyzye zye naff obranuge od naffych neprzyatel a dan gefť nam **208rb** na obranu **N**eb dyabel fye welmy bogy fwateho krzyzye · y gehu znameny **P**rotoz nazywagy gyey holy yakoz prawy fwaty **I**faias **W**inde huol z geruzalema · kteraz porazy knyeczata pohankka **T**a huol gefť fwaty krzyz // genz porazyl knyeczata pekelná **I**akoz fe czte o nyem **K**dyz geden czarodyeynik / gide f gynochem do gedne hory **I** fwola cztr **podtečkováno** czrty **A** geden yako kral mezy gynymy fedyeffye **Y** weczye czarodyeynikowy **C**zo naff potrzyebuges **A** on weczye **T**ento gynoch chce wam wernye fluzyty / byfte gemu daly zbozy / **A** tak sfrachy pozvehna fye fwatym krzyzem **A** hned wflychny czerte fye rozletiechu **A** ten gynoch bra fye do myeřta / **A** gide do kořtela **A** hned fwaty krzyz gemu hlawy poklony **A** wzryew to geden myeřczenyn zawola gehu k řlobye **A** otaza gehu / czo by dobreho vczynyl **A**n gemu wecze **A** ya fye chtyel dnes boha odpowyedyety a czrtom fluzyty // by my daly zbozy **A** ten myeřczenyn gemu weczye **I**akoz fye gefť to rozello **A**n wecze **I**a muluwy f czrty welykymy sfrachy pozvehnach fye · fwatym krzyzem **A**ny hned kamřy fe dyechu · **A** ya wfław y gydech fem **T**ehdy ten myeřczenyn pogem gyey ta gemu fwu dczeru **A** puol řweho zbozye **A** tak byl obranyen od zlych duchow · řkrzye znameny fwateho krzyzye **P**rořfimi x

¶ **P**ata mocz gefť fwateho krzyzye · ze nam nebeske kralowřtwye nebeske otvorzil a bozy mylořť dal **N**eb przed bozř vmuczenym yzadny neřlyel do nebeř alle wflychny řly do pekla **208va** řakez dobrzy yako zly · **A** yakz řin bozy vmuczen na řřwatem krzyzye hned nam odmekl nebeske kralowřtwye · **A** to mamy vkazano na řwatem řtyepanu · zye gyeřť widiel nebeřfa otewrzyena **P**rotoz řwaty yřayaff · nazywa řwaty krziz klyczē dawidowym genz otwira nebeske kralowřtwye **A** to mamy vkazano na lotru genz gefť z bohem vkrzyzowan · genz gefť rzyekl **P**ane zpomen na mye kdyz pogdeř do řweho kralowřt• **A** řin bozy gemu wecze dnes budeř fe mnv w ragy · **A** nebudu lyt tebe chtieti puřtiti do ragy **V**kaz znameny krzyz **A** tak fye řta kdyz ten lotr przygide k ragy · a vkaza krzyz angelu a rzka **T**en mye řem pořlal genz na krzyzi dnes vmuczen **A** hned gyey andiel puřti do rage **P**rotoz nam na cziele na krzřtu fwaty krziz czyny · aby naff puřtyly do nebes **N**eb ktoz toho znameny nebude gmyety nepuřty gehu do nebeskeho kralowřt• **A** řkrzye to znameny fwateho krzyzye pozna buoh řwe krzieřtyanky · **A** budem k fwatym przyřpřany **A** odluczeny od zydwowřtwa / a przygednany k bohu a k gehu řwatim w nebeřkem kralowřtwy x

Od fwateho yana w uolegy warzeneho **In oleo**

Parařti in confpectu meo mēřam adufus• eos qui tbulāt• me Inpinguařti In oleo caput mevm et calix meus inebrians quam ple pclarus• eřť **latinský text přeřřzen rubrikou**

Tato flowa pyřfe fwaty dawid w zaltarzy a rzka · **V**czynyls hořpodyne na mem obzyzeny řtol proti w gym gefťo mye řmuczogy · **Z**mazals w uolegy mu hlawu **208vb** a kalych moy zapoynny yak przyekrařny gyeřť · **I**akoz kolywyek fwaty **I**an ewn• **přeřřzeno rubrikou** bozy nevmyerál · ze gefť

f tyelem y z duffy w nebeffych · **W**ffyak geft gmyel troge muczenye pro gmeno bozye · gefto fye w tyecho flowyech znamenawa · **P**rwe fkrze ftuol znamenawa fye gehu vmuczeny / **K**dyz fwaty **I**an kazaſſye wyeru krzyeſtyanku a welmy gy plodyeſſye **T**ehdy domiczian rzymſky czieſſarz powolaw gehu **K**aza gemu aby tey wyczy oſtal / a wycze gy nekazal · **A** kdyz nerody oſtaty kazany fwaty **I**an **T**ehdy czyſſarz kaza gye wyweſty / na gedem oſtrow / gemuz dychu pathmos aby tam hladem vmrzyel **T**o bylo gehu prwe vmuczenye / ze byl wyrzren fwaty **I**an od lydy na puſty · **A** z ſwego byſkupſtwye · na wyezeny / a zbozy na chudobu · **A** tu gey ſin bozy vtyeſſyl · ze gemu ſwe tagenſtwye zgewyl **g nadeſáno rukou „C“** · **A** na tom oſtrowye napſal bozye tagemſtwye · **A** toho leta bozym przyepuſtyenym / by czyeſſyaz **e nadeſáno rukou „C“** zabit **A** fwaty **I**an z toho oſtrowa wynyat / a f welyku czſty od lydy przyyat /

¶ **druhe muczenye gmyel fwaty I an / ze byl w uolegy warzen · yako dneſſ / w rzymye przed latynku branu / K dyz ten czyſſarz domyczian / chtyeſſie gey od boha odwratyty · a pro welyku myloſt nechtyeſe gehu zahubyty I kaz **původně vkaz, v podtečkováno** gey wruczy oley w kad wſſadyty · an bozy moczy wynyde z nyeho / beze wſſye boleſty · yako by w laznye **e nadeſáno rukou „C“** poſſyedyel · **A** tak geft gmyel vtyeſſenye od boha / w tom muczeny · ze gemu nyczs **s dopsáno rukou „C“** nevkodilo **A** to fye myny gyefto dye**

¶ **Z**mazals **W** uolegy mu hlau

¶ **T**rzyetye muczeny gmyel fwaty **I**an gefto wypyl gyedu czyeſſy / **209ra** **A** to fye myeny ſkrzye kalych · yakoze fe czte · **K**dyz fwaty **I**an byeſſye przyſſyel · do Epheta **I** obratyl byeſſye mnoho lyda na wyeru krzyeſtyanku **T**uz gedem byſſkup vczyny welyku ſwadu · a fwaty **I**an gemu wecze **C**zo chczes at vczynym · **A** vpokogye fye / byſſkupp y lyde **slova y lyde přeškrtnuta snad rukou „C“** wecze gemu / damt gedn **v nadeſáno rukou „C“** czefſy gedu wypyty / a neſtane lyt fye nyczs zywota od nyeho · chczyt wyerzyty w tneho boha · fwaty **I**an wecze **P**okuff prwe na ginich / aby lepe w boha wyerzyl **A**lle byſſkup gide k rychtarzowy y / wyproſſy dwa na ſmrt odfuzena / y da fye gyma gyedu napyty / a hned oba duſſye zbyſta · **A** fwaty **I**an **W**zem tu rzepiczy f gedem / pozyehdaw ſwaty krzyzem y wypy welken ged / awſſyak gemu nycz neukody **T**ak geft w tey muczye wzal od boha vtyeſſenye / ze gemu nyczs **s dopsáno rukou „C“** nevkodilo proſſ•

¶ **D**ruhe vtyeſſenye wzal w tey mucze · ze dwa mrtwa zkrzyeſſyl / tehda **nadeſáno rukou „C“** zete **přeškrtnuto snad rukou „C“** biſſkupp wecze gemu **C**hczel ly at wierzim / ſkrzyeſſyz ta dwa mrtwa · gefto ſta od gedu ſyeſla · **A** fwaty **I**an da gemu ſukny ſwu a rzka · **N**a poloz na mye a rzczy **B**ozy poſſyel mye k wam poſlal · abyſta we ymye bozye z mrtwych wſtala **A** kdyz na nye wlozy ſukny gehu hned · oba wſtaſta a pochwaliſta ſwateho **I**ana **A** hned ten byſſkupp fe wſſyemy ſwimy przyatety · y f tyedmy tyech przyatel pokrſtychu **původně pokrſty, chu nadeſáno rukou „C“** fye **nadeſáno rukou „C“** a wyerzychu w krale nebeſkeho **A** tak geft myel fwaty **I**an troge muczeny **A** na kazdem myel mnoho vtyeſſenye **A** to proto gmyel / zye boha ſnaznye mylowal · a buoh gye **T**akez my mamy gey **nadeſáno rukou „C“** mylowaty a ſnaznye gemu ſluzyty · **209rb** aby on naſſ take raczyl milowaty neb ſedmer lyd buoh myluge **na marginu připsáno Nō rukou „C“**

¶ **P**rwe buoh mylugye ty gefto fye hrziechuow chowagy // **A** ty fye ſnamenawagy ſkrze **I**akuba

¶ **O** nemz ſam buoh powyedyel a rzka **I**akuba ſem mylowal a gehu bratra eſau nenawedyel · **I**akub fye myeny odolany / ze geft odolal angelu / y wſſyem hrzyechuom y znamenawa nam abychof fye

chowaly hrzyechuow a f nymy boyowaly a gym odolaly **I**ako fwaty **I**an krzstytel na pufty przebywal / chowagye sŕe hrzyechuow **A** fwaty **B**enedict lezyel na trny / chtye od febe zle myŕlenye odehnaty //

¶ **D**ruhe buoh ty mylugye · kteryzto gemu ŕnaznye ŕluzye **I**ako w ŕwatem zakonye mylowal **S**amuele / genz byl oddan první *d* **nadepsáno rukou** bohu zmlady / na bozy ŕluzbu **A** ty gŕŕu yakty bozy czeledynowe / ze gemu ŕnaznye ŕluzye / **P**ried koŕtelem gehu ŕtogye *e* **nadepsáno rukou** „C“ a gehu krmye giedy / przygymagycz ŕwate bozye tyelo **A** w gehu lozy ŕtogye *e* **nadepsáno rukou** „C“ / kazany gehu **nadepsáno rukou** „C“ czynycze

¶ **T**rzyetye buoh mylugye ty / kterezto gyne k dobremu przyprawugy / a od zleho odwodye · **A** ty fye znamenawagy ŕkrze moyzyŕŕe / genz wywedl zydy z pohanow / y wedl gye do ŕwate **původně ŕwateho**, koncovka *ho* částečně vyradována zemye ·

¶ **T**o gŕŕu kazatelowe / geŕto lydy wyerze vczye w modlydbach / a zze zleho treŕkczy **A** ty wŕŕyechny geŕto ŕwe lydy kazy / a na dobre wedu / a przyprawugy ge **nadepsáno rukou** „C“ k bozye ŕluzbye

¶ **C**ztrwte buoh mylugye ty **nadepsáno rukou** „C“ kteryz chudym pomahagy / a poŕluhugy gim **nadepsáno rukou** „C“ a almuznu dawagy **A** ty fye znamenawagy ŕkrzye ŕwatu **M**arthu / ŕyeftru ŕwatey marzye magdaleny · a tu geŕt mylowal xps• **209va** ze wzdy zwala gyey do ŕweho domu · ŕe wŕŕyemy apoŕtoly / a chude potom cztyla · neb ty hoŕpodyn welmy mylugye · kteryz chudym pomahagy **P**ate buoh myluge kagyczye / geŕto fye kagy ŕwych hrzyechuow · **I**ako ŕwata marzy · mag^{na} geŕto vmywala bohu nohy **A** potom byla trzydczyeti leth na puŕczy · **A** takez ktoz chce aby gyey buoh mylowal / muŕŕy fye wzdy katy ŕwych hrzyechuow

¶ **S**eŕte buoh mylugye ty / geŕto w czyŕtote przebywagy **I**ako ŕwata marzy matka bozie a fwaty **I**an dneŕŕy den gehoz geŕt ŕin bozy mylowal nade wŕŕy apoŕtoli / **Y**akoz prawy **S**alon **C**ziŕte buoh mylugye /

¶ **S**edme buoh myluge · w pokogy przebywagyczye *e* **nadepsáno rukou** „C“ **I**ako **S**alona / genz geŕt w // pokogy przebywal / a bohu ŕluzyl ptoz kyz fye ŕ lydmym nerad ŕwarzyŕŕ / any wadyŕŕ · any ktereho hnyewu na // ŕrdczy maŕŕ / tehdy tye buoh mylugye · **N**ebt geŕt patera wiecz geŕto kazi pokoy mezy lydmym **P**rwe zemlke zbozy **A** to mamy vkazano w ŕtarem zakonye **N**a abrahamowy / **K**dyz byeŕŕe lot gehu ŕynowecz ŕ nym / y mygyeŕŕe mnoho dobytky / y ŕwadista fye **nadepsáno rukou** „C“ / o paŕtwu **A** pro zbozye nemozyeŕta w hromadye byty · **P**rotoz lakomczy / nemohu pokogye gmyety / ze czyzyeho zadagy / a ŕweho nemohu fyty byty **I**akoz fye czte o gednom lychewnyku **K**dyz byeŕŕe vmrzyel a mnoho zbozye ŕwemu ŕynu oŕtawyl / myŕŕy gemu ŕkrzyny prowrtawŕŕy / wzemŕŕy kazda po gednom penyezy · y nakladechu tomu lychewnyku *e* **nadepsáno rukou** „C“ plna vŕta gehu penyez **A**n wzrzew to wzaw wŕŕyeczny penyezye y zaŕŕu **O**trzy wŕŕychnu twarz / **D**ruhym kazy pokoy ŕwyeczka czyeŕŕ **N**eb mnozy **209vb** wzrzyeczye gednoho we czty · zawidyge *ge*^v a rady by gyey toho zbawyly / ano gym to nycz neprzyekazy **T**o mamy vkazano na **S**avlowy *v* **nadepsáno rukou** „C“ / kyz dawid **přetrženo rubrikou** byeŕŕe zabył obra golyaŕŕe **přetrženo rubrikou** **T**ehdy ŕ krale do ierufalema geda / wŕŕyŕŕy ano pāny ŕpyewagy w tancy **S**aul zabył tyŕŕicz lydy · a dawid **přetrženo rubrikou** / deŕŕet tyŕŕyeczuyow / hned fye kral **S**aul rozhnycwa y nenawydyl dawida · do ŕwey ŕmrty · ptoze gyey wyeczye chwalyly nez krale

¶ **T**rzyetye hrzyech czyny nepokoy / ze hrzyeŕŕny bogye fye ŕweho ŕtyeny / nefmye na czieŕtu gyty boge fye hromu / nefmye ŕpaty / boge fye ŕmrty / yakoz mnozy gdu ŕpat zdrawy / a naleznu gye

mrtwy **P**rotoz hrzyeffny pokogye nemohu původně *nemo, hu* nadepsáno rukou „C“ myety / neb nechczye z bohem pokogye myety

¶ **C**ztywte gesto pokoy kazy · gest fwa wuole / neb kterzy gffu sobye wolny / weffken pokoy ztraczugy a zkazugy · yako kral roboam fin **S**alomonuow kdyz napomenut bil nadepsáno rukou „C“ od prorokuow / aby lydy k mylofty przyal **T**ehdy on weczye / ya chczy fwu woly myety lepy gest mne prft nez meho otczye wffyeczkna ruka byla · **A** protoz ztratyl deffet czyesty fweho kralowftwy · **T**akez ktoz chczye fwu wuoly myety ztraty neb• kralowft•

¶ **P**ate gesto pokoy kazy to gest vkrutne flowo · kdyz gedem zle dye / a druhy gemu huorzye odpowye bude z toho fwada **A** czyafto fye wrazda ftawa **A** ty mezy sobu nemohu pokoye myety **A** protoz proty tyem e nadepsáno rukou „C“ pyety wyeczim gesto pokoy kazye / myel fyn bozy gynych pyet wyeczy gymyz fye pokoy twrdy **P**roty zemfkemu zbozy / myel chudobu / ze tak fye w chudobye narodyl ze fwata marzy negmyela gyeho czym powyty **P**rotyw fwyeczke czty myel potupu / zye tak byl po **210ra** tupen a na krzyzy vplwan / ze gehu mila matka nemohla poznaty **P**rotyw hrziechu / byl beze wffye wyny / ze yzadneho hrzyechu nemyel **P**roty fwe wuoly / gmyel pokoru ze z nyeho zide czynyly czoz chyely **P**rotyw vkrutnŷ flowuom / myel pokoynost / ze kdyz gemu laly / on proffyl boha za nye / a wedly gey yako owczy na poprawu / an neotewrzil fwyeh vft protyw gŷ **A** proto / zye gye to wffye fwaty Ian miel na ffobye **P**roto gye mylowal hofpodyn / a przygyal gye k ffobye / y f tyelem y z duffy do nebelkeho kralowft• gehoz

Stanislai na marginu mladší rukou: lulivi się czyta o niem

Talis decebat ut eet• nobis pontifex | latinský text přetržen rubrikou

Tato flowa pyffe fwaty pawel · o fwatem **S**tanifawu a rzka **S**luffyallo aby taky / byl byfkupem fwaty a newynny a wyffy nebes

¶ **W** tych flowiech mozem trogy wyecz znamenaty / o fwatem **S**tanylawye gehu doftoygenftwy / ze byl byffkupem **D**ruhe gehu fwatoft / ze byl fwaty newynny **T**ehdy gehu odplata wyeczna ze gma przyebytek nade wffyemy nebelly **O** prwem mamy znamenaty / ze byfkupftwy gyeft welyke dogenftwy ze byfkup gma lydy zyehnaty a hrzyechy odpufyety a knyzy fwyety **A** kdyz fwaty ftanyflaw gest biskupē proffmy gehu · **A**t naff raczy pozyehnaty / a hrzyechy fhadyty a naffye duffye ofwyetyty / **I**akoz fe czte o nyem / **K**dyz gedem sprawedlywy czlowyek byeffye na modlydbach · y wzrye plne pole byelych lydy · a gednoho byffkupa an gye zyehna **podtrženo tužkou** **I** **podtrženo tužkou** otaza **podtrženo tužkou** czo by to bylo **T**ehdy gemu gedem weczye fwaty ftanyflaw **Z**yehna fwe fluzebnyky kterzy **210rb** gemu czynye czyest a chwalu welyke doftogenftwy byfkupa znamenawa fye na gehu ruffye / fkrze nyez znamenawagy fye cznofty gymyz gest byl okraffen fwaty ftanyflaw

¶ **P**rwe gye myel welyke wtrpenye / ze fye poftyl a bdyel / na modlydbach wzdy lezal

¶ **D**ruhe gehu fczedroft / ze gehu ftuol wzdy byl chudym obeczen wffyeczkny chude myel napfany w fwem frdczy yako w knyhach

¶ **T**rzyetye pokoru ze wffye protywenftwy trpyel myle p buoh

¶ **C**zwarte fnaznoft zye plodyl wyeru krzyeftyanffku az do fwey fmirty a boyowal z ony a dal fwoy zywot p ny **I**akoz fe czte o nem / **K**dyz fwaty ftanyflaw byeffe byffkupem w krakowye / a krakowffky kral boflelaw pohanffky fye wedyeffye a mnoho zleho czynyeffye / protyw bohu y protyw lydem / kdyz gyeł po zemy tu wzdy fpał chudym lydem luky a ofenye a zzyal gym obyle **A** nazaytrzye wftana kazal gym ffpalyty gych domy / a kazal gye ftynaty bez wyny / a wladykam zbozie braty a gye z zemye wypowyedaty **A** pfy wyeczye mylowal nez lydy **A** kdez zwyedyel zenu w uomladczyech kazal gyeł dyetye zawrczy / a dwye ftynecz kazal gy gyegyemy prffimy krmyty / knyeczy a zakowftwo w nadepsáno rukou „C“ hubyl a z zemye gye honyl **T**ehdy fwaty ftanyflaw przyffed k nyemu / poczye f nym fam a fam mluwyty · a yako przyetel przyetel przyetele trefktaty profye gehu aby toho oftal / a radyegy bohu fluzyl **I** kral fye rozhnyewa y nechtye toho flyffyety / **T**ehdy fwaty **210va** **S**tanyflaw opyet gey druhe napomenu / y trzyetye a kdyz toho nerody vczynyty · da protyw nyemu kledbu **A** kdyz fwaty **S**tanyflaw mffy fluffyefye **T**ehdy kral poffla fwe panoffye aby gey v oltarzye rozfyekly **A**ny do koftela wffedfye trzykrat oltarz obgydechu a fwateho ftanyflawa neuzrzyechu / **A** wratywfy fye to powyedyechu kraly · tuz kral poczye gym laty · a rzka **N**emohly fte fhubeneho popa byty · **A** welykymy hnyewy fam byezew do koftela trzykrat letye · **A** wftaw przybyeh k nyemu an v oltarzye ftogy y protkne gyei meczem a trzye gyeł od oltarze a poczye gey fyeczy · a panoffyem kaza gey na kuffy rozfyeczy a rozmetati po vlyczyech a po poly **A** tak fwati **S**tanyflaw boyowal p wyeru bozy · az do fwe fmirty

¶ **O** druhem mamy znamenaty ze gehu fwatoft vkazana gefł byla mnohu wyeczty

¶ **P**rwie famym bohem

¶ **D**ruhe nebē yakoz fye czte o nyem **K**dyz fwateho ftanyflawa byechu na kuffy rozfyekly a gehu fwate tyelo pffom a zwyerzyatom rozmetaly **T**ehdy buoh pofflal cztyrzy angely · w uollowe twarzy kterzyz gffu toho fwateho tyela hledaly · a nedaly gehu dotknuty any pfom any zwyerzyatom · **A** nad kazdym gehu kuffem byl fwytely poprlek z nebes · po nychz gfu krzyeftane fhledaly to fwate tyelo **A** na gedno myeffo gye fnefly **A** nazaytrzye wffyechno tyelo vzdrzyely czelo / **A** tak gfu gye f welyku czty fchowaly a za deffet let nebessa fye nad nym fwyetyly we dne y w noczy p gehu welyku fwatoft

¶ **T**rziety gehu fwa **210vb** toft fwyedczyła woda **I**akoz fe czte o nem kdyz geden Mnych wynczenci? gedyeffe do rzyma · / a przyef morzye fye plawieffye **T**ehdy byeffye na morzy welyka burzye na morzy ony zwolachu k bohu druzy k fwatemu mykulaffy

¶ **T**rzyety k gynym fwatym **A** ten bratr zwola k fwatemu **S**tanyflawu · **A** hned morzie fye vkroty

¶ **C**zwarte gehu fwatoft fwyedczyl ohen **I**akoz fye czte o nyem **K**dyz geden flechtnycz menem odrzey byeffye polsky bogyeffye fye welmy pruffuow **A** kdyz pruffy nan przygiedechu · a okolo nyeho welfken dwuor y duom zayzzechu · **A** on nemoha nykudyz vteczy zwola **A** rzka fwaty **S**tanyflawe · racz my pomoczy z tohoto ohnye a hned fye plamen rozftupyty a on zdraw z ohnye wynyde beze wffyeho opaleny pffimy

¶ **P**ate gehu fwatoft fwyedczyl mrtwy **I**akoz fye czte o nem **K**dyz fwaty ftanyflaw chtye bozye fluzby poffylyty kupyl byeffye wes a koftellu · v gednoho rytyerzye gemuz dyechu petr / **A** kdyz on vmrzye gehu przietełe pohnachu fwateho ftanyflawa · przed krale **A** kral gemu wecze aneb fwyedky wywed ze ffy kupyl aneb gemu wrat welf · **A** fwaty **S**taniflaw vkaza fwyedky a ony

bogyeczye fye krale nellmyechu prawdy poznaty **T**ehdy fwaty stanyflaw vzrzywew zye nemoz lydského swyedomye myety profy krale aby gemu rok dal za trzy dny aby gehu swywedka poltawyl v nyezto tu wes kupyl ·

¶ **T**uz ty trzy dny fwaty stanyflaw polty fye w nabozenstwý se wšlym zakowštwem **A** trzyety den odluzyl fwatu mšly · gyde na krchow ano kral czyeka a mnozštwýe lydy · a panuow chtyeczce taky dyw wydety · **S**waty stanyflaw kaza gehu hrob odkopaty **A** poklek k bohu wecze **O** moy myly hošpodyne iefu crife · genz krzyšyl lazarzye gešto čtyrzy dny ležel pod zemy · racz krzyešlyty tohoto ryth **211ra** yerzye at pozna prawdu na zemy **I** wecze gemu · wštan petrzye we ymye bozye · a powyez prawdu / a on hned wšta a weczye / **W**yezte to wšlychny zet sem ya gemu tu wes prodal a peniezic wzal · **T**ehdy fwaty **S**tanišlaw gemu wyeczyc · **P**etrzye chczef ly gesczic zyw byty vprošlyt zdrawy v boha za nyekolyk leth **A**n gemu wecze **N**echczy neb mam gyz brzo špaffen byty **A**lle prošim tebe proš boha za mie a hned polozyw fye pušty dušly **A** tak gešt oštal przy šwey czty a przy tey wšly / **O**pyet gehu šwatošt swywedczy rozlyczne nemoczy **I**akoz fye czte o nem · kdyz krakowšlky byšškup byešlye przygyel do rzyma · prošlye aby šwateho stanyšlawu wzdwyhaly wyšwuge gehu zywot przed pazem **T**ehdy papez šwola kardynaly a rady fye o tom **I** powolychu wšlychny gyedyny kardynal neda toho vczynyty a rzka **A**z gehu šwatošt poznamy **A** hned toho dne ten kardynal na šmrt fye roznemozie **I** prošly papezye aby gey zpowyedal **A** kdyz by tey noczy fwaty stanyšlaw fye gemu zewy a rzka **C**hczef ly zdraw byty · **T**o ty rad · **A**n gemu wecze · **A** procz nedas meho tyela zdwyhaly **I** on wecze **A** ktos ty **A** on gšsem fwaty stanišlaw byšškup krakowšlky ale ten cardinal weczye **M**ylý otczye fwaty racz mye o vzdrawyty · a chczy tam šam gyty a twe šwate tyelo wzdwyhaly · **A**n gemu wecze wštan a bud zdraw · a wšfeda na kuon gedyz przed papezye · **A** hned ten kardynal wšfed na kuon gyede · do papezowa dworu **T**ehdy vzrzywew gey papez poczye fye dywyty kterak gešt vzdrawen · **A**n pade k noham papezowým **A** poczie gehu profyty aby kazal zdwyhaly tyelo šwateho stanišlawu / ze gešt škrozye nen **211rb** vzdrawen **A** hned papez wšfed do koštela poczye kazaty šwatošt šwateho stanišlawu · a tu gey zdwyhachu / **O**pyet se czte o nem ze geden byešfe ošlnul · **T**uz fwaty stanyšlaw fye gemu zewy a rzka · **C**hczef ly zdraw byty gdy do krakowa k memu hrobu · a ty penyezic offeruy gešto mašš bohu na czyešt an wecze na mu wyeru nemam yzadneho halerze **A** on gemu wecze **O**patrz lepe **T**ehdy on fyešne do myešcze · a wynye dwa grošlye **I** gyde do kracowa polozy gye na hrob šwateho stanišlawu / **A** hned by zdraw na šwu oczu / **O**pyet se czte o nem · kdyz geden wšadyka gyde šwu zenu do krakowa k šwatemu stanyšlawu **T**ehdy na czyeštye gemu kuon vmrzye **A** on fye welmy šmutyw kaza / odrzyety kuon a kozy na wuoz wlozyty / a druhym konyem yakz mohucz fye wezyechu **A** kdyz puol mile otdad bychu **T**ehdy kuon za nymy pobyecie a welmy rechczye / y zena toho wšadyky wecze · **T**ot našš kuon byczy / **I** on gy wecze · wšlyak šedyšš na gehu kozy · kdez by fye našš kuon wzal / **I** ony pohledachu kozye na wozye / ano gye nynye · **A** tak zaprzyaššlye ten kuon giedechu radoštnye k šwatemu stanyšlawu · a ten dyw kanownykom powyedychu Prošmy **přetrženo rubrikou** ʘ

O krzyzowych dnech **In diebus rogacionū**

Petite et accipiet • Quite • et invenietis pulsate et apiet • vob • **latinský text přetržen rubrikou**

Tato flowa pyffye fwaty Matyey ewn• přetrženo rubrikou **A** ta geft powiedyel fam fin bozy a rzka pŕfte a vezmete · hledayte a neleznete **T**luczte a bude wam otewrzyeno **H**ospodin wyda hlupoŕt lydŕku ze nevmyegy fwe wyeczy obmyŕlyty **A**ny mohu boha chwalyty p ŕfwu **211va** krzyechnoŕt · yako myly otecz wcy a napomyna fwe dyetky / aby fye wvtekly k nyemu · kdyz gye czo zleho potka / **Z**aloŕt truchloŕt / nebo ktera boleŕt / abychom byezaly *e nadepsáno rukou „C“* k hoŕpodynu / a gehu ŕnaznye proŕŕyly / neb czoz koly nabožnye a pokornye *původně pornye, rukou „C“* nadepsáno *kor* rukou „C“ proŕŕymy · to wŕŕye na božye obdržymy **A** protoz ze gŕŕu nynye dniowe *původně dnowe, i* nadepsáno rukou „C“ proŕŕyczy / a proŕŕitelŕny / genz wy rzyeczyete krzyzowe dny ze po krzyžyech chodye *e nadepsáno rukou „C“* proŕŕycz boha za dobry czas / **A** za wŕŕyeczk u potreby ptoz mamy nynye boha ŕnaznye hledaty / a modlydyty fye · a proŕŕyty ŕoby za zdrawy za czycyŕte · a hrzyechuow odpuyeny · **A** nallym duŕŕym za kralowŕtwe nebeŕŕke

¶ **W** tyech flowyech mamy troy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe kdy mamy proŕŕyty

¶ **D**ruhe pcz mamy proŕŕyty

¶ **T**rzyetye kterak mamy proŕŕyty **N**eb geft nam gehu wzdy potreba / rano / y wecer / we dne / y w noczy / zamladu / y na ŕtaroŕt / w chudoby / y w zbozy / **A** to fam buoh powiedyel a rzka *a rzka* dopsáno na marginu rukou „C“ / **W**zdy fye bohu modlte · a nykdy neprzyeŕtawayte **T**ez prawy fwaty dobeŕŕ · **N**a kazdy czall chwal hoŕpodyna **A** proŕŕ gehu at twu wyecz obmyŕly · **A** twey czyeŕty zpoffoby **P**rotoz gfu fwaty / mŕŕy wŕtawyly na kazdy den / a fwatey hodyny · abychom w kazdu hodynu chwalyly boha · a proŕŕyly gehu za wŕŕye dobre

¶ **O** druhem mamy znamenaty / ze p dwogy wyecz mamy boha wzdy pŕyty

¶ **P**rwe proto / zye geft fam boh kazal proŕŕyty **A** to pyŕŕe fwaty Ian a rzka **I** dokawad gŕte neproŕŕili nyeczoz na mnye / **P**roŕŕe wezmete · **A** naplnt ŕe wallye zdoŕt *z s vlnovkou, zkracuje slabiku -žá-* **A** czoz pan kazye / to muŕŕygy lyde wczynyty · **A** kdyz fam kral nebeŕŕky kazal nem v ŕebe proŕŕyty / mamy gehu **211vb** ŕ prawem proŕŕyty / neb nam on chce rad daty bychom gehu gedne chtyely proŕŕyty

¶ **D**ruhe mamy boha proŕŕyty pro nally vzytek / ze ŕoby vproŕŕymy v boha czoz budem zadaty

¶ **P**rwe vproŕŕymy ŕoby zdrawy / yako kral **E**zechias vproŕŕyl ŕoby patnadczte let zywu byty

¶ **D**ruhe potreby nallyemu tyelu / yako ona wdowycze chuda / geŕto myela ŕyelyty olege a ŕhrŕt muky / w hladne leto **I** chtyela to ŕnyeducz ŕwym ŕynem vmržyety / **A** zaplacawŕŕy / poproŕŕy boha ynhd boh polla ŕwateho **E**lyallŕe k nye *e nadepsáno rukou „C“* a da gye wŕŕyeho dobreho doŕty

¶ **T**rzyety vproŕŕymi ŕoby hrzyechuow odpuyeny / yako loŕ na krzyzy a yako zgewny *původně zewny, nadepsáno ge* rukou „C“ hrzyeŕŕnyk / ŕtoge za dwerzmy w koŕtelle / proŕŕyl ŕoby hrzyechuow odpuyeny

¶ **C**ztwrt vproŕŕymy *původně vproŕŕyty, koncové ty* opraweno nadepsáním *my* rukou „C“ ŕoby nebeŕŕke kralowŕt• **I**ako fwaty **E**lyall gednu proŕŕyl boha / ze neŕŕyel deŕt / trzy leta a ŕyelt myeŕŕeczuow / druge opyŕt proŕŕyl boha ze pron prozbu odmekl nebeŕŕke kralowŕt• a nebeŕŕa · ze welyky deŕcz *původně deŕt, jinou rukou nadepsáno z (t vypadá jako c)* ŕŕyel / a z zemy zplodyl

¶ **P**ate vproŕŕyty nad slabikou *ty* nadepsáno *my* rukou „C“ ŕwe duŕŕy ŕpaŕŕeny **I**ako nyny wyetczŕŕy *e nadepsáno rukou „C“* myeŕczene / geŕto fye myely ppadnuty / po trzydczyety dnech / tu vproŕŕyly

fobye zdrowye / **T**ake zda by fye myela twa duffye ppadnuty do pekla / pro twe hrzyechy · proffimy boha at ny toho raczy vchowaty

¶ **S**epte aby vproffyl fobye wffyeho zleho zbawenye **I**ako ona zena pohanffka / gesto w gegy dczeru byl czert wftupyl / ana byezyela za fynem bozym / wolagyczy a proffyeczy by gyegye dczy byla czrta zbawena **212ra** **A** to v boha obdrzyela **T**akez proffimy myleho hořpodyna · **A**t nař raczy wffyeho zleho vchowaty

¶ **S**edme vproffity fobye wffyczknu myloř Iakoz prawy řin bozy **G**eden czlowyek w noczy przyřřyl k řwemu przyetely proffye gehu aby gemu pozyczyl *původně poyczył, z a e nadepsáno rukou „C“* peczna chleba **A** ten przyetel gemu odpowedye a rzka **C**zemus drzewe nepryřřyl gyzt lezym ř fwymy dyetmy / a zawrzyenit *e nadepsáno rukou „C“* gřřu dwerzy **N**emohut wřtati any chleba daty **I** on poczye gehu welmy dluho proffity / a nerody nykam gyty · **I** ten przyetel newyeda czo ř nym vczynyty · an gemu neda řpaty thlka nan a proffye gehu / ze muřř wřtaty a daty gemu chleba / gyz ne pro przyetelřtwe / alle pro gehu řnazenřtwe / ze gehu řnaznye proffyeřře **T**akez acz gyz geř hořpodyn w nebeřřych ř fwymy řwatymy / a nechczye nař w ktore truchlořty wřřlyřyety / a nechcze nem potreby daty / **P**rořme gehu řnaznye a tuczme nan / a nedayme gemu pokoge / wzdyt nař muřř wřřlyřyety / acz p nařř dobrotu alle pro nařřye volanie **I**ako maty da chleba dyetyety / aby neplacalo **T**akez kral nebeřky da nam řw myloř · abychom gehu neřtaraly

¶ **O**rzyetyem mamy znamenaty ze ona mamy hořpodyna proffity mudrzye a pokornye a řnaznye

¶ **P**rwe mamy gehu proffity mudrzye · abychom wyedyely czo proffyeczy **A** kteru rzyeczy a kterak **N**eb ktoz nemudrzye proffy / ten nemudre dary *původně dany, písmena ny podtrřena a nadepsána písmena řy rukou „C“* berze / **A** ktoz p řy newyeda czo / wezme czoz nechczye **A** ktoz proffy boha lezye · tomu boh řpye odřaty **P**rotoz ktoz chczye czo v pana proffity / muřř z dobrymy kolaczy gyty / a mudrzye přyty ř przyateli **212rb** **K**terez pan rad wydy **T**akez kdyz chcesz boha zaczy proffity muřřis przieden do kořtela gyty z dobrymy řkutky **A** proffity gehu řnaznye / a řwatych nazywaty by raczyly řye za tye przymluwyty

¶ **D**ruhe mamy přyty pokornye / jako onen řluha přřyl řweho pana pad na zemy k gehu noham **I**odpuřtyl gemu deřřet tyřřyczuow kopp dluhu / **A** řwata marzy magd• pokornye proffyla / a placyczy y odpuřtyl gye hořpodyn / wřřych hrzyechy odpuřtyl *podteřkováno*

¶ **T**rzyetye mamy řnaznye proffity jako ona zena pohanřka řnaznye proffyla / gesto buoh ř ny nechtyel muluwyty / wřřyak ona řye nerozpaczila / alle wzdy řnaznye proffyla / y obdrzyela geř řwe dczery zdrowye / a fobye bozy myloř

¶ **C**ztywte znamenayte kterak mamy proffity a czo a kteru rzyeczy · **T**akto mamy proffity a tuto rzyeczy **O**tczye nař genz řy w nebeřřych x

¶ **T**o řlowe bozye modlydba · **N**eb geř gy řam buoh řlozył · **K**dyz řu gehu apořtoly proffily a rzkucze **M**yly hořpodyne raczy ny nawczyty modlyty řye bohu · an gym wecze / **T**akto řye modłte · **A** tak rzyekaycze · **O**tcze nař **T**a modlydba řlowe paterz po łatynřku / a y geř nalepřye y naydořřtoynyegřřye *původně naydořřřogynyegřřye, první g přeřkrtnuto snad rukou „C“* proto ze gy řam buoh řlozył **A** dal gy apořtolum / a kazal gy vczyty *původně vczynyty, písmena nyty podteřkována a nadepsáno řy rukou „C“* wřře křiřřtynanřtvo · **A** kdyz papez řlozy kteru modlydbu da od nye welyke odpuřtky / ten ktoz rad paterzye pyege czoz pak ma welyke odpuřtky **T**a modlydba řwata / ma w řřobie ředmeru prozbu kteruz mamy boha proffity / **P**rwe trzy prozby gřřu

duchownye a cztery tyellefne · **A**byfte wyedyely ktere gffu to prozby a tyem **e** nadepsáno rukou „C“ fnaznyegye paterz pyely Znamenayte

212va ¶ **P**rwa prozba gest za weffken staw krz krzyeftyanfky / **K**dyz dyeff **O**tczye naff · genz gffy na nebeflyech · ofwyet ffye gmye twey / **T**u proffys boha za wfse krzyeftyanftwo y za wyeru krzyeftyanfku · aby gy boh rozplodyl a rozffel a rozffyrzyl po wflyem fwyetu · **T**ake tu proffis za fwe zdrowye · y wflyeho lyda · aby fye bozye gmye ofwyetylo nad **d** nadepsáno rukou „C“ lydmy · a gye na tyele vzdrawylo · ptoz dyff **O**tczye naff aby boha otczem nazywal · a wyedyel ze ffy bozy fin **A** kdyz gemu prawye fluzyl · **A** k nyemu fye maff vteczy jako fin k uotczy · od nyehoz czyekaff dyelu · jako fin od otczie · w nebeskem kralowft · **P**rotoz dyff **O**tczye naff a nedyeff otczye moy · aby mylowal boha ze wflyeho frdczye · jako fin otczye fweho · **A** fweho blyznyeho · jako sam febe · **N**eb gest on naff otecz · ne moy any tollyk · alle wflyech krzyeftyanow · **P**rotoz wyezz ze ffimy wflychny fynowe gehu · **A** on gest naff otecz · **A** my wflyczkny krf krzyeftyane gffime bozy bratrzye · ptoz dyeff genz gffy w nebeflyech · aby wyedyel · ze maff za buoh gmyety krale nebeskeho · aby fye nemodlyl drzywy · any · kameny · any kterym modlam · jako pohane · any czerthuom · jako czarodyegnyczy · czynye · alle aby fye modlyl · famemu bohu · a gyedynemu a fwrchynemu · genz gest w nebeflyech · **P**rotoz dyeff ofwyet **původně ofwyetczy, písmena czy přeškrtnuta snad rukou „C“** fye twey gmye **slova ofwyet fye twey gmye podtržena tužkou** · aby lobye gehu gmenē vpfyl zdrowye · **I**akoz gffu apoftoly we ymye bozye · nemoczne vzdrawowaly · flepe ofwyeczowaly · a czrty wyhonyewaly · a mrtwe krzyeffyly · ptoz popros boha at gehu gmeno fwate · nad namy fye rozfwyety · a da nam zdrowye · a wflye dobre · **B**uoh gest geden · alle gma trzy gmena · **O**tecz fin · fwaty duch · to gest wflye geden buoh · **P**roto flowe buoh otecz · ze gest wflye ftworzyl · **P**rotoz flowe buoh **212vb** fin · ze fye gye f materye narodyl · a ny fwu fwatu krwy wykupyl · pto flowe fwaty duch · zye gest fwu mylofty wflyeczky krzyeftyany ofwyetyl · proffmyzt · at fye bozye gmye nad namy ofwyety · a da nam wflye dobre · **A** zazene od naff wflye zle

¶ **D**ruha pfb a gest za kralowft · nebeske · **A** profiz za fwe przyedffye **d** nadepsáno rukou „C“ duffyczky · y za wflye fyre duffyczky · aby ge hofpodyn raczyl wywefty z muk pekelych · a przywefty do kralowftwey nebeskeho · **A** to gest welmy potrzebna **n** nadepsáno rukou „C“ prozba · aby nam przyfflo kralowft · nebeske

¶ **T**rzyetye prozba gest za zczyeftye a za mudroft · a za wfse dobre · kdyz dye bud wole twa jako w neby y na zemy · **P**roffyz boha aby raczyl myloftyw byty · a f tebu przyebywal a fwu wuoly tobye · vkazal zde y na onom fwyetye · **A** proffyz at by fye wfse po woly dalo · w ffcefty **původně czefty, počáteční písmena ff nadepsána rukou „C“** czoz czynyl na zemy · fegef ly at by fye dobrzye vrodylo · dyelaf ly at by to pbylo · **S**czyepugef ly at by at by **slova at by přeškrtnuta snad písařem „C“** owoczye dalo · **A** czoz koly czynyl na zemy · at by wflye po twey woly · y na neby modlyf ly fye bohu · poftyf ly fye · obyetugef ly · at by to wflye · na neby po twey wuoly pfflo · a tobye mudroft przyneslo · **T**ake profyz za dobre powyetrzye · za dobry czaff · kdyz dyeff bud wuole twa · jako kdyz nem deffh dawaff a burzy od naff odhanyeff a hrom a blyffkota a odneffyes a fwate andyely k nam poffyelaff · **K**dyz dyeff y na zemy · **T**u profylf · aby buoh gmyel wuoly na zemy · nad naffym zbozym · nad naffymy dyetmy · y nad naffym tyelem · aby to wflye myle trpyel · czoz buoh na tye przyepufty · zleho nebo dobreho · aby wzdy rzyekl · bud wuole twa · hofpodyne · **N**ebof **o** nadepsáno rukou „C“ ty kral nebesky · tys pan zemfky · **T**ys bozye **213ra** otecz naff ·

Vczin nad namy czoz raczyff · wfse chczem myle trpyety · **A** buoh vzrzye zye gemu damy gehu wuoly gmyety / **D**a nam wflye po naffy wuoly / ze budem wfse / mudrzye mluwyty / a mudrzye czynyty **A** na wflyem fye nem bude sczyeftye dyety **A** ty trzy potrzebye gffu duchownye **A** tyto cztery gffu tyeleffne **C**hleb naff wezdayffy · az do amen **T**a cztwrta prozba · gest za potrzebu tyeleffnu / kdyz dyeff / **D**ay nam chleb naff / profiff boha netolyk byt dal chleba dofty / ale wflychnu potrzebu tyelleffnu / toczyff dofty pyty a gyefty / a rucha dofty netolyko sobye k twey **původně zasáno *tey, k a w* nadepsáno rukou „C“** potrebye alle take wfsem lydem a fwym przyataluom / y fwym dyetem / ze nedyeff day mnye moy chleb / **A**lle dyeff day nam wflyem chleb **nadepsáno rukou „C“** wflyedny gesto nam na kazdyn **n** **podtečkováno** dawaff **T**u kdyz dyff wezdayffy · profyz boha at by na kazdy den dal potrzebu twemu tyelu · kteruz buoh wflyem fwym fluham dawa / pto dyeff dnes aby tye **nadepsáno jinou rukou** oho dne / boh obmyflil ktere hoz dne profyff / wflyem **e nadepsáno rukou „C“** **dobrym** **T**ake profyff za duchowny chleb aby boh yakoz krmy tye tyelo chlebem tyelefn̄ / aby **připsáno rukou „C“** na marginu takez nakrmyl twu duffy flowem a tyelem bozym **A**by gye doftoynye wydyel a przygymal przed fwu smrty / na spaffeny

¶ **P**ata prozba gest za hrzyechuow odpuftyeny kdyz dyeff **O**dpuft nam naffye dluhy · jako my odpuftyemy fwym dluznykom **T**u proffys boha at by dal dwogy myloft fwu a twu / **A**t by buoh dal fwu myloft at by odpuftyl twey dluhy / czoz fy gemu dluzen · at by odpuftyl twey wyny / a twey wflyechny hrzyechy

¶ **D**ruhe proffys boha at by dal myloft tobye / na frdczye · aby mohl gynym mylofty wlyty chudym a twym fluham a gynym krzyeftyanom · aby gym mohl p buoh odpuftyty dluhy a wyny a hrzyechy **podtrženo tužkou** czoz gffu protyw tobye · vczynyly **A** kdyz ty **213rb** gynym odpuftyff wyny a dluhy **T**ehdy odpufty tobye buoh twey hrzyechy **P**akly neodpuftyff fwym wynnykuom take tobye buoh twych hrzyechuow neodpufty a tu fam na ffye sud wydaff / **K**dyz dyeff hoſpodyne odpuft my yakot ya odpuftym · **P**roto chczyef ly at by buoh odpuftyl twey hrzyechy · muſyff fam myloftyw byty / a odpuftyty lydem pro buoh / czoz protyw tobye zawynye

¶ **S**eſta pſba gest za neprzyately przyemozenye / **K**dyz dyeff nevwod naff v pokuffeny **T**u profyff boha at by tye zbawil lydkeho pokuffeny · at by tebe lyde nepokuffely · chtyecz tye oklamaty / any czyerte chtyeczye twu duffy przyeſtyetyty **poslední slabika *ty* snad přeškrtnuta snad rukou „C“** / a *tey newyerzye nemoz fye yzadny oſtrzyeczy* · kdyz tye lyde za newyeru k ffoby poymu / a hledagycze **původně *hledagy, cze* nadepsáno rukou „C“** tweho **původně nadepsáno *tye, škrtnuto a zapsáno rukou „C“*** zywota · a zly duchowe twey duffye · **P**rotoz proff boha at tye raczy tey newyerzye oſtrzyeczy / a toho pokuffeny zbawyty **T**ake netollik proffys by na ffoby nemyel pokuffeny / alle proffys / aby przyemohl wflyeczky pokuffeny lydke / y dyabelſke **I**akoz gest fin bozy przyemohl / czo gffu gehu zyde pokuffely y zly duch **P**rotoz proffymy boha at by **nadepsáno rukou „C“** naff neprzyetel neuwedl w yzadne pokuffeny

¶ **S**edma pſba gest wfyeho zleho zbaweny kdyz dyeff **A**lle zbaw ny od zleho **P**rofyff at by tebe buoh toho dne vchowal ode wfleho zleho / nemozcy y ran potom nahle smrty / ſmrtdleneho hrzyechu / y wflyeho zleho **A**men

¶ **T**o gest take buoh day czo ffme tuto profflyly to aby wflye nam boh raczyl daty **T**ake gest ſedma pſba w paterzy ze gest ſedm dny do tehodne · kdyz gednu ſpyegeff paterz w nedyely · tychs dny czely **213va** tyden bezpečen bozy mylofty ptoz proffymy boha at nam raczy daty fwu myloft

hledaymy ťnaznye hoťpodyna donudz ťmy we zdrawy neb gye y nyny mozem ťnadno nalezty ·
A bozy myloťt welmy ruczye naydemy · **A** tluozmy ť **podtečkováno** w ťwe ťrdczye a hlaťem
 w nebeťťya · a ťtarayme modlytwu za nebelke kralowťtwy

In ascensione xpi

Accendens in altum captiuam et duxit captiuitatem dedit dona hominibus **latinský text přeřřen**
rubrikou

Dnes cztymy hod ťlawny a doťtoyny / bozyeho wťtupenye · gehoz dne geťt ťyn bozy / wťtupyl na
 nebeťťya / przed ťwymy przyately · **A** dneťťny den geťt gako zatwora wťťyech hoduow **O** nemz
 pyťťe ťwaty dawid w zaltarzy a rzka **B**oh wťtupyw na nebeťťa / poyal · ť ťobu wyeznye · toczyťť
 duťťy ťwatych otczuow / a dal mnohym lydem dary /

¶ **W** tych ťlowyech mamy trogy wyecz znamenaty

¶ **P**rwe bozye wťtupenye

¶ **D**ruhe gehu oťlawenye

¶ **T**rzyetye gehu myloťrdenťtwy

¶ **O** prwē mamy znamenaty trogy wyecz / **K**dy geťt wťtupyl / a kam geťt wťtupyl **A** procz geťt
 wťtupyl

¶ **P**rwe kam geťt wťtupyl / zagyťte na wyťťoka nebeťťa / k otczy ťwemu **A** to welmy mocznye / ze
 ťwu moczy wťtupyl · **A** rucze ze gednoho dne / **A** zgewnye **g nadepsáno rukou „C“** ze o polodny /
 a w polodne wťtupil · prziede wťťyemy apoťtoly / **A** ginich bylo ťto lydy / a dwadczyety **A** wťtupyl
 weťťele / ze angele zpyewaly przyed nym **A** ť welyku chwalu / ze z tohoto **to nadepsáno rukou „C“**
 horzye ťťyel do wyeczne radoťty **A** wťtupyl tyelleťťnye y ť tyelē y z duťťy / a welmy dywnye / ze ťye
 tomu wťťyechny **A**ngele dywyly

¶ **Dru213vb**he znamenayte kdy geťt buoh na nebe wťtupyl zagyťte po ťwem vmuczeny / kdyz geťt
 byl cztyrzydczyety dny na ťťwyetye / vkazugye ťye ťwym apoťtoluom a vczye gye wyerzye
 krzyťťyansťke **A** przyprawugye gye k bozye ťluzbye **A** rozkazugye gym aby lydy k bohu
 przywodyly · **W**e czwtrek jako dneťťy den / ťwola ťwe przyately / obyedwa ť nymy / a kaza gym
 z ieruzalema ťye nerozchodyty / alle aby to nabozyne czyekaly / az by gym poťlal ducha ťwateho /
A kdyz by po obyedye wynyde ť nymy z bethanye / na horu **O**lywetťku / a pozyehna gych a wzye
 od nych odpuťtyenye / a w ťťame poledne wťtupyl na kamen / przyede wťťyemy / wzdwyh ťwoy
 ruczye pogyde na horu / a neťye ťye na nebeťťya **A** kdyz by wyťťoko / oblaczy gyey przygyechu / od
 gych oczy **A** kdyz patrzychu po nyem / dywyeczye ťye · a hledyeczye na horu / **H**ned kdery ťye
 wzyeťta dwa muzye / v byellytkem ruťťy **I** ťtaťta podle nych / a weczyeťta gym / **M**uzowe
 galyleyťty · czo ťye dywyte / patrzyeczye na nebe / ten iesus / ťin bozy / genz geťt nyny wťtupyl od
 wall / jako ťte gey nyny wydyely **T**akezt opyet przyde w ťťudny den ťudyt / zywych y mrtwych
Tu mamy znamenaty troy wyecz

¶ **P**rwe czyeťt bozy / geťto gťťu gemu apoťtolowe gehu przyetele vczynily ze ťťye k nyemu ťyelly

A on gym za to trogy wyecz vczynyl

¶ **P**rwe ze geťt ť nymy obyedwal

¶ **D**ruhe ze gye wywedl z bethanye / na horu olywetťku

- ¶ **T**rzyetye ze gych fwu fwatu ruku pozyehnal · aby gye wflye zle mynulo / a wflye dobre potkalo **T**akez kterzy gfu fye dnes / vtekly do kostela / na bozy fluzbu **214ra** bohu na na škrtnuto snad rukou „C“ czyełt ty łoby obrzye od boha / ze · budu z bohem dneřł duchownye obyedowaty · a gehu fwatey tyelo wzrye / w fwatem oplaczye **A** ty wywede hořpodyn z betanye / toczyřł z zyalofy / a przywede na horu olywetłku / rad / f ty
- ¶ **A** pozyehna gych / fwu fwatu ruku / a ofrzyezye gych ode wflyeho zleho **P**rořłmy gehu at nařł raczy pozyehnaty
- ¶ **D**ruhe znamenayte fluzbu trogy / geřto dnes řynu bozyemu pořluzyla trogye wyecz
- ¶ **P**rwe oblaczy przygyely gyey f gych oczy / ne pto by nemohl řam řin bozy wfłupyty na nebe ale aby gemu fwu fluzbu vkazaly / yako řwemu řtworzylery **I**ako pany mezy řebu krale wedu · an řam muoz dobrzye gyty
- ¶ **D**ruhe nebeřłya ře otwzryela zye wfłupyl řin bozy na nye
- ¶ **T**rzyetye angele fluzylery gemu · ze zpyewaly / a trubyly / a radowaly fye / gehu przyřłty **T**akez my mame připsáno na marginu rukou „C“ dnes bohu fluzylery · abyehom gyey w řwey řrdczye przyely · a otwzryely gemu řwe dobre řkutky / chwalecz gehu bez przyeřłtyanye · **A** kdyz“ ty “fye nawczye boha chwalyty / geřto gych v mřłye nynye / kde czo o bohu wfłlyřłye / geřto fye po poly tulagy / a meřłkagy fwatu fluzbu
- ¶ **T**rzyetye znamenayte / řwyedecztwye angelłke **A** to geřł bylo trogye
- ¶ **P**rwe kdyz fye geřł byl řin bozy narodyl · tu geřł řwyedecztwye myel angelłke · ze angele zewylery fye pařłłřkam / a powyeyely gym zye fye řin bozy narodyl
- ¶ **D**ruhe řwyedecztwye gmyel na wfłkrzyeřłyeny / kdyz wfłal z mrtwych **T**ehdy dwa angely / ředyela nad hrobem / a prawyeczzye ze řin bozy wfłal z mrtwych /
- ¶ **T**rzyetye řwyedecztwye / gmyel na řwem wfłupeny dneřły den / kdyz wfłupyl na nebe · **T**ehdy hneđ dwa angely / zewyla ře apořłoluom · řwyedczieze bozye wfłupenye
- ¶ **T**rzyetye znamenayte procz geřł buoh na nebe wfłupyl **214rb** **Z**agyřłe pro trogy wyecz **P**rwe aby nam nebeřłya otwzryel **N**eb pzed bozym wfłupenym / pyet tyřłyczuow · a dwye řłye let / bylo zawrzyeno nebełke kralowřł · ze yzadny řpawedyłwy / any řwaty / nemohl do nebeřł gyty / **P**ro řin bozy wfłupyl / a nayprwe byl řlyel do nebes / aby nam nebe otwzryel · a vkazal nam czyeřłtu do nebełkeho kralowřł •
- ¶ **D**ruhe pto wfłupyl / aby nam w neby myeřłto vczynyl / a przyprawyl **I**akoz geřł rzyekl apořłoluom **G**du k otczye abych wam myeřłto przyprawyl
- ¶ **D**rzewo człowyek negmyel myeřłta w neby any kterye czyaky do nebeřł **A**le yak řin bozy wfłupyl do nebes tak geřł przyprawyl kaźdemu krzyeřłtyanu / myeřłto w nebełkem kralowřł • ktoz gedno řam chceye hłedaty toho / a bohu fluzylery / prořłmi
- ¶ **T**rzyetye geřł proto wfłupyl / aby za ny boha otczye prořłyl / a fwateho ducha nam pořłal **I**akoz geřł rzyekl apořłoluom · kdyz wfłupym na nebe / budut za wy otczye prořłlyty **A** pořłlyt wam ducha fwateho / vtyeřłlytele człneho / myeřłto mne **P**rořłmy gehu za dar ducha fwateho
- ¶ **O** druhem mamy znamenaty / ze řin bozy wfłupyw na nebeřła / gmyel gyeřł trogy chwalu
- ¶ **P**rwe / ze gyeřł řł mnořłwym welykym řyel na nebeřła / zye ty gyřłte duřłe / geřłto byl na welyku nocz wywedł z muk poboyowaw pekło / byl gye wywed do ragey / tu gřłly byly do dneřłyeho dne
- ¶ **A** kdyz chtyel řin bozy wfłupyty na nebeřła **T**ehdy gye poyal f řobu / y řly za nym do kralowřł • nebeřł • **I** ta řyny **S**ymeonowa geřłto welyky patek byla wfłala z mrtwych **A** ty gřłly wolaly / a welyku

chwalu synu bozyemu wzdawaly / raducze sje a dyekugycze gemu / zye gye wywedl z horze
pekelneho **I** przywedl gye sebu do kralowf• nebelkeho pfmi

¶ **D**ruhu **214va** chwalu gmyel od angeluow / ze zaftup angellsky / gda przed nym zpyewaffe /
a boha chwalecz / **A** raduczye se ze budu myety tyeleſtne **podtrženo tužkou** ſwego krale
w nebeſſyech / **A** tu gſfu angele wſſyeczko powyetrzye vczyſtyly / a zle duchy gefto na powyetrzy
letagy zapudyly / a koruhew ſwateho krzyzye przyed nym nelly

¶ **T**rzyety chwalu gmyel ode wſſyech angeluow / kterzy gſfu sje prwe dywyly • gyeho tyeleſſenſtwy
a rzkuczye • **K**to to gde k naz / ſonoho ſwyeta w ſſlawnem ruſſyie / **A** ty angele gefto przed nym
gdyechu weczechu **na marginu rukou „C“** **T**ot geft ſin bozy / gefto wykupyl • narod lydky / horzku
ſmrti **D**ant geft kral angellsky **T**ehdy wſſyechny angele zwolachu a rzkucze **W**ytay myly kraly naſſ /
wytay naſſyie chwalo / y radoſty naſſyie • **A** tak wſtupy ſ nymy do kralo• neb• vkazugye gym ſwe
rany proſſmy

¶ **O** trzyetym mamy znamenaty / ze geft ſin bozy dal trogye dary lydem **G**ednym dal kral dary
tyeleſtne // druhym duchownye

¶ **T**rzyetym tyeleſtne nebelke • yako kral kdyz chce gyety do daleke wlaſty / darzy ſwe ſluhy
rozlycznymy dary / **T**akez ſin bozy kral nebelky / chtye gyty do dalekey wlaſty / na nebe k otczy /
darzyl ſwe ſluhy na wſſyem ſwyetye

¶ **P**rwe dawal dary tyeleſtne / trogye **P**rwe weronyczye dal ſwe lycze • kdyz chtyeffye ſin bozy
wſtupyty na nebe • ted **částečně vyradováno** tehdy **W**eronyca wecze gemu / kleczy przed nym /
Mylly pane oſtaw my ſwu nyekteru pamatku / an gye weczye • daſſ ruchu ſ ſwe hlawy • **A** kdyz
gemu tu ruchu da **T**ehdy ſin bozy przyczyny gy k ſwemu lyczy **A** ynhed by na nye **e nadepsáno**
rukou „C“ / bozye lycze • **A**na wzemſſy / podyekowa gemu **A** to bozye lyczye y dneſſ gyeft
w rzyme

¶ **D**ruhe dary dal krzyeſtjanō ſwe / ſwate tyeleſſenſtwy w chlebye /

214vb ¶ **T**rzyetye dal ſwu krew w tyeleſſtnem wynye / **D**ruhym dal duchownye dary **Y**ako
apostolom / dal gym tu mocz yako ſam myel / aby lydem hrzyechy odpuytyly / nemoczne
vzdrawowaly / mrtwe krzyeſſyly / **A** dyably wyhonyly / **A** nade wſſym ſtworzenym mocz gmyely
Trzyetym dal dary nebelke

¶ **T**rzyetym dal dary nebelke / ſwatemu **P**etru klyczye od kralowf• nebelkeho / wſſyem ſſwym
vzedlnykuom gych bylo dwadzety ke ſtu / dal gym ſwu myloft / **A** potō gym poſlal dar ducha
ſwateho / **A** potom ſwe wſſyechny ſluhy obdarzyl nebelkym kralowf• **P**roſſmy gehu at nam ty
dary nebelke raczy daty **A** kdyz prowodychu apostolowe ſyna bozyeho do nebeſſ / **W**ratychu sje
do ieruſſalema • a tu lezyechu na modlydbach / poſtyeczye sje a proſſyeczye / by gym boh poſlal
ducha ſwateho **A** tu zwolychu dwanadzteho **ho nadepsáno rukou „C“** apostola / ſwateho
mathyegye / myeſto gydaſſe **P**roſſmyz gehu at nam poſſle ducha ſwateho • genz by naſſ dowedl do
kral• neb•

¶ **T**u ſedyecz dwanaczte apostolowe ſlozychu kedu credu **zapsáno na marginu rukou „C“** wſſyem
krzyeſtjanuom na ſpaffenyie **T**o geft wyera krzyeſtjanſſka • **A** ktoz newyerzy neyma yzadne czaky
k ſpaffeny / **Z**namenaytez nayprwe **S**waty **P**etr rzyekl nayprwe **W**yerzym v buoh w uotczye
wſſyemohuczyeho ꝛ **S**waty **I**an rzyekl **A** w iefu criſta ſyna gehu **S**• **I**akub wyeczy / rzyekl **S**em
poczyat geft z ducha **S**• **O**ndrzey rzyekl vmuczen pod poczen ponſſkim **nadepsáno rukou „C“**

S• Thoma rzyekl · wftupyl · do pekla **S**• Bartholomyey rzyekl **W**ftupyl na nebeffa fe na p̄ v b **S**• Mathyey ewn• přetrženo rubrikou **O**tud przyde fudyty zywych y mrtwych Iakub menffy / **W**yerzŷ w **d**ucha fwateho **S**• Symon wyerzym **215ra** **W**fwatu czyerkew fwa ob **S**• Iudas rzekl / **O**dpuftyenye hrzyechuow **S**• M^t rzyekl / **T**yela zkrzyeffyeny a zywot wyechny **A** wffyechny apoftolowe w gedno flowo rzyekly Amen přetrženo rubrikou to geft tyech dwanaczte czlankuow wyery krzyeftyanſſke gefto gye flozylы dwanaczte apoftoluow · **A** tu credu ma kazdy vmyety · a ktoz by tomu gedynemu flowu newyerzyl ten moz byty vpalen za praweho kaczyerze · ptoz w buoh wyerzyeczye proffmez za dar ducha fwateho

De fcto• ſpu•

Paracletus ſpiritus ſanct• quē mittet pr• in nomīe me• latinský text přetržen rubrikou

Dneff cztemy a ſlawymy hod cztny a doſtoyny naſſyeho utyeffytele **S**wateho ducha krale nebeſſkeho gehoz geft flybyl nam ſin bozy poſlaty a rzka apoftoluom · **G**yeffy bych wam myel mnoho p̄wyty ale nemozete ſneſty a protoz kdyz przyde utyeffytel was ſwaty duch gehoz poſlle wam boh · we ymye me tent was nawczy wſſy ſprawednoſty w tyech ſlowyech mamy troy wyez znamenaty

¶ **P**rwe od fwateho ducha naſſyeho vtyeffyeny

¶ **D**ruhe geho poſſlanye

¶ **T**rzyetye geho nawczenye

¶ **O** prwem mamy znamenaty zye dwogye mamy vtyeffyeny od fwateho ducha ze nyektere ſwaty duch vtyeffy na tyele a nyektere na duſſy **N**a tyele vtyeffy gye mnohu wyez **P**rwe ze neprzyataly zahonygye jako ſwatey apoftoly vtyeffyl ze gych neprzyataly Zahnal · a to mamy vkazano w ſtarem zakonye na **S**amfonowy genz byl welmy ſylny czlowyck kdyz dalyda gehoz zena · ſwazala gye rzyetyezy a pogywſſy gye an ſpy y przywedla nan pohany **I** rzekla gemu **S**amfane wſtan a bran ſye **A**n wztyczy **215rb** ſye an ſwazan rzyetyezy **W**zdeſſye k ſwatemu duchu **A** hned ſwaty duch wen wftupy · ze wſſyeczky rzyetyezy roztrzye okolo ſebe **A** obrany ſye wſſyem ſwym neprzyateluom **P**roffme gehoz myloſty at naſſ obrany wſſyeho zleho · a vtyeffy naſſ v wyeznem pokogy

¶ **D**ruhe ze y nyeme twarzy dawa mluwyty jako ſye czte o nyem w ſtarem zakonye · kdyz balaam prorok gedyeſſye ku kraly pohanſſkemu na hoſſyczy na mezkyny · **T**ehdy angel ſta gemu wſtrzyeczy · **A** on toho newydyeſſye a oſlyczye to dobrez wydyeſſye **A** ptoz poſtupyty neſſmyegyeffy **T**ehdy on gy · welmy poczye byty **A** ſwaty duch wftupy gy w uſta zye ona promluwy a rzkuczy / y czo mye tepeſſ zda newydyſſ angela an tye chczye przyetyety **T**ehdy on to wzryew pade na zemy a pokorzy angelu **A** tak vtyeffyeny wza od fwateho ducha · **P**roffymy gehoz myloſty at nas take raczy vtyeffyety na tyele y na duſſy abychoch „Zde končí ruka „L“ a až do konce pokračuje původní ruka „C“, která zaznamenala též fol. 124ra–207vb.

De Eodem

Repleti ſūt omes• ſpu• fcto• ꝛ Actū ſcdo• latinský text přetržen rubrikou

Obyczey přetrženo rubrikou geft přetrženo rubrikou diety přetrženo rubrikou myle / kdiz przyetel · chtye darowaty przyetele ſſwego / muſſy dwoy wycz do ſſebe myety / **K**terw

¶ **N**ayprwe aby gemu dal dobru wiecz a naylepſſy wycz

¶ **D**ruhe aby toho czſoz gemu da / aby gemu dal doſty a ſcedrzye / **A** který geft kty przyetel na wſſyem ſwyecze / dal ſſwemu przyetely / lepſſy dar a wyeczſſy / nez dneſſny den / ten myly przietel / toczyz myly x• pan buoh / dal ſſwym przatelom / toczyz ſwym mylim apoſtolom dar ducha ſ• **N**ebo tomu daru nyczs neny podobno / na neby y na zemy **I**akoz mudry Salom• přetrženo rubrikou p̄wy takto a rzka O quā ſuavis eſt dñe ſ• tuus latinský text přetržen rubrikou **O** myly pane bozie kterak ſladky geft duch twoy / a dobrzye nazwan 215va geft dobry a ſladky / nebo wyſſuſſugye przyeliſſnoſt hrziechuo / **A** to geft nalezeno na apoſtolech / ze duch ſ• bil gye tak vſſuſſyl · / ze potom nykdy nemohly ſſu wycze hrzieſſy / **T**ake gym myly x• dal mnoho / který przietel · kty dal geft wiecz ſſwym przatelom nez myly x• **I**akoz **D**ye **N**aplnyeny gſſu d• ſ• **N**ayprwe die naplnieny gſſu / a potom mluwyly ſſu prawdu / nebo naplnieny ſu d• ſ• a przigaly ſſu d• ſ• w ſſwa ſrdcze / znamenayte dyetky myle ze cztwera wiecz bila geft na apoſtolech / p kteruzto wiecz naplnyeny ſu d• ſ•

¶ **P**rwiny wiecz byla geft na nych / ze ſu byly w gednotye / toczyz gednoſtayny **I**akoz prawy we czteny / ze apoſtole byly gſſu w gednoczye na tom myeſtye **I**akoz gſſu byly czeleſtne w gednoczye / tez ſu byly duchownye / **I**akoz ſſye czte **W**ſkucznych apoſtolſſkych / takto **Z**e bylo gim gedno ſrdcze / a gedna duſſye v bozye / **P**rotoz ktoz chtye przygyety d• ſ• / ten ma hnyew / a zawyſt a wſechnu neſnadnoſt wyhnaty z ſſwego ſrdczye

¶ **N**ebo duch ſ• neobzywgye podtrženo tužkou tyela czlowyeczneho / dokud nebude w gednotye ſgednano ſkrzye ſwornoſt a gednotu / a takze d• ſ• **W**yhnan bywa z ſrdcze czlowieczneho / p hnyew a p neſwornoſt czlowieczy **I**akoz ſſye **C**zte **Z**e duch ſ• naſel apoſtoly ſrownane a ſſworne a gednoſtayne w laſtye / y oſſwieczil gye / tez my hrzieſſny chtyeme ly nagyty ducha ſ• muſſymy byty ſrownany w gednocze toczyz laſſku k ſſobye myety / gakoz ſu myely ſwaty apoſtolowe / a tak przide k nam d• ſ• w naſſye ſrdcze

¶ **D**ruhe p̄wy ze ſu byly apoſtolowe pokorny / a to ſye znamena w tom kdyz dye / **Z**e ſedytyem apoſtolom dan geft gym d• ſ• dye ſedytym 215vb nebo ſedyenyge geft poczatek pokory / **N**ebo ſtolycze toczyz ſedyenyge / vdyelana geft d• ſ• kteryzto odpoczywa v pokornych lydech **I**akoz prawy **I**ſodorus a rzka duch ſ• **N**e chtye wnyty do hoſpody / toczyz do ſrdcze czlowieczneho / gedno ktez by czſtyen byl · / **N**ebo gedyna ſama pokora ta czſty ſ• ducha anebo pokora geft peczet wſech gynych czſtnoſty **I**akoz p̄wy ſ• Rzehorz přetrženo rubrikou ktoz gyne czſtnoſty ma / a pokory nema w tom neprzebywa d• ſ• **T**aka pokora byla geft na p̄anye **M**arii **Z**e p gegie pokoru weliku przifel k nie ſyn bozy **I**akoz ona ſama o ſobie dye Reſpexit dñs hmlite• meā wzhledl geft pan buoh na mu weliku pokoru / ptoz duch ſ• neprzide k tomu ktoz neny pokorny / ptoz chtieſſ ly myety d• ſ• muſſis tu ſedyety / toczyz muſys byty pokorny **I**akoz p̄wy **S**• Rzehorz přetrženo rubrikou Illū quē uō invenit hmlē• veritas fugit **T**oho kohoz nenalezne pokorneho prawda tocziz buoh / toho ſye warugie / tocziz neprzide d• ſ• k nemu

¶ **T**rzietye ze fu byly **A**poftolowe fgednany pokogy / **A** to fye znamena w tom ze fu byly **W**Ieruzalemye **N**ebo **I**eruzalē wykłada fye wydyeny pokogy / .ptoz ktoz chtie d• f• przigiety / muffy byty pokorny a pokoiny / **A** ze k duchu f• potrfleben geft pokoy / to vkażuge ſam pan buoh / fkrze f• **I**ana / **K**diz dye takto / **K**dyz pan buoh prziffel k apoftolom ſwym / dwerzmy zawrzenymy / rzekl geft gym a rzka / Mier a pokoy wam / tehda ynhed wdechł geft / a rzekl takto / wezmyete d• f• **N**ebo pokoy duchowny geft gehomye / a gehomye przyebitek / a v pokoy chtye przebywaty / **I**akoz p̄wy **S**• **D**a^d **W** zaltarzy In pace fcus• eft locus ei• **W** pokoy wczynyeno gyeft myeſto gehomye **216ra** a .ptoz ktez geft pokoy / tu geft ſam pan buoh

¶ **C**ztywte ze ſſu **A**poftole zadaly ducha f• **I**akoz prawye czlowiek radſſyie tahne do te hoſpody / ktez gehomye czſtye a rady wydye / tez duch f• **P**rychadye k tym ktoz gſſu v modlytwach / a zadaly przyſczye gehomye / nebo modlytwa geft welmye potrflebna ku przigiety d• f• **A** .ptoz ſſyie czte wo apoftolech / ze fu byly gednoſtayne v modlytwe toczyz vſtawycznye na modlitwach **I**akoz f• **K**oſtel zpyewa / **Z**e modlygytych **A**poſtoluo pan buoh wſel mezy nye / **N**ebo kdiz kto fye modly / ten pana boha k ſobie wola / a pan b• ynhed k nemu przide / a dgabel odfſtupy / .ptoz .p̄me ſnaznie dneſny den f• d• **A**t raczy zawitaczy podtrżeno tużkou w naſſyie frdcze / takto rzkuce p̄nye ¶ Orō na marginu ſtejnou rukou **Z**awytay ſwaty duſſyie / napln frdcze naſſyie duſſyie / **W**ypud odtud wſechny **Z**loſty / gychz ſme czynily przyeſſy doſty / **R**oznyet ohen twe myloſty / aby chom zywy byly k tve lyboſty / **D**ay abichom ſnaznye poſluchaly / wſech ſlow bozych zachowaly / **W**e wſem fye boha bogycze / dobre ſkutky wzdy plodyetye / potwrd nas we wſſyie czſtnoſty / dowed nas do wieczne radoſty / wſlys to pan buoh ten / genz geft ſtworzil nocz y den / **A**m•

Item de ſto• ſpiritu

Si quis diligit me ſmonem• meū ſuabit• ꝛ Iohis• xiiii• latinský text přetržen rubrikou

Tato ſowa Iako ſem powiediel latynye ta poklada f• **I**an we cztrnaste kapitole / takto rzka **A**cz kto myluge mye / rzecz mu zachowa / zide na tomto ſwiecze ſucz / zadaly gſu troigie wieczy

¶ **N**ayprwe ſu zadaly lafky bozye

¶ **D**ruhe ſu zadaly / aby byly potwrdzeny az do ſmrty w bozye lafkye

¶ **T**rzetye aby fkrze nyektere wyeczy **W**yedyely fye byty w lafkye bozye / tato troigie wyecz znamena fye w tomto cztenye

216rb ¶ **N**ayprwe **I**akoz p̄wy **S**• **B**ernard takto a rzka duch f• myloſt geft

¶ **N**ayprwe poklada f• **I**an poſſlanye d• ſwateho w ſrdcze ſwatych / ktyz dye / takto k nemu przideme

¶ **D**ruhe poklada d• f• poſſlanye potwrdyeny / ktyz dye a przyebitek .p̄ neho vdielame

¶ **T**rzetye poklada d• f• poſſlanye potwrdienego zgeweny / ktyz die acz kto myluge mye / rzecz mu zachowa / **N**a to p̄wy f• **A**uguſtin takto a rzka **P**rzidu k wam kto **O**tecz ſyn f• duch / **P**rzidu ſpomahagycz przidu oſſwieczygicz / przidu mylugycz

¶ **I**akoz dye przide k wam d• f• **M**ame fye k tomu przyſwity / abichme gey przigaly poczeſtne do ſſweho domu / tocziz do ſſweho frdcze / kterak abychme byly bez hrziechu

¶ **Z**namenaytez diety myle / ze troge geft wyecz / gefto nas przipwgye ku przigiety d• f• **N**ayprwe czyftota frdeczna / takze ma czlowiek myety czyfte frdcze

¶ **N**ebo zadny mudryg newle nebo newlozy balffamu te drahe mafty w fud / anebo w nadobie neczifte / tez myly pan buoh nevpufy te drahe mafty / tocziz d• f• w frdcze neczifte **I**akzto prok f• dauid přetrženo rubrikou prwe geft pfil frdczy vczifczenye kdyz dye a rzka Cor md• crea ī me d̄s

celé přetrženo rubrikou **S**rdcze czifte ftworz we mnye pane bozye / potom pfil geft vpufczenye d• f• a rzka Et spm• rctū• in nova in viscerib• meis celé přetrženo rubrikou **A** ducha spwedliwego

obnow w tršewiech mych **O**biczeg geft diety mile ze czlowiek rad hořpodu ma w czyfem domu / tez d• f• rad przebiva w czifem frdczy **S**• Rzehorz přetrženo rubrikou w omelii pwy takto / **K**tyz by ktere knyzeze anebo pan weliky myel do walfeho domu przigity **I**nhed by 216va welymy brzo kazal duom vcziftyty aby czift byl / a ktyz by to knyzeze nebo ten pan wfel • aby nyczs fyerzedneho newidyl •

¶ **T**ez my nebozarka hrziefny chtieme ly aby k nam d• f• przyfel • w nafie frdcze / mame ffwoy duom / toczyz fwe frdcze vmefty a vczyftyty / od zlych skutkuo / chrzyechuo fye warowaczy podtrženo tužkou / a dobrych fye skutkuo nadrzety / **A** tak przide w nafye frdcze d• f•

¶ **D**ale pwy we czteny wczeflytel d• f• **K**ohoz poſlle otecz we gmeno me / ten was nawczy wfšeho

¶ **O**biczey geft diety myle / ktyz ktereho hořtye czekagy mocneho a welikeho do hořpody / tehda fye wfěchna czeledka raduge ze ma taky hořt mocny przigyty nebo czekagy daruo od neho / a giz geft blyzko / **T**ez myly f• **A**poftolowe czekaly ſſu przyſty d• f• / a kdyz geft przyſfel radowaly ſu fye welymye / a f weliku radoſty ſu gey przywitaly a przigaly / tez my hrziefny nebozarka mame ffye przypwity dnefny den / abychme toho myleho hořtye / toczyzto f• d• przywitaly a przigaly / czyfſtim frdczē a ff welyku zadofy / **N**ebo ktyz geft fyn bozy wftupil na nebe / tehda ſſu **A**poftole ořtaly na tōto ſwiece / gakzto ſlepy / gakzto vmrly / gakzto mdly gakzto opuſczeny / a byly ſu ſmuczeny / ptoz pan buoh vida gych truchlořt a zalořt / ſlibil gym poſſlaty wczeflytele / d• ſſ• první / ſkrtnuto

Iako by rzekl / a rzka / ktyz ſem byl mezy wamy / obradowal ſem was / obzywil ſem was / oczyfſtil ſem was / a offwiczyl ſem was / a potwrđyl ſem was **T**ez duch f• pateru wicz vczyny dobru p ty paterze zle wicz / gefto geft vczynil hrziefny dufy

216vb ¶ **P**rwny zle geft gefto geft vczynyl hrzyech duſy / geft ſtrach frdcze / **N**ebo toho wfšeho czaſſu / ktereoz czlowiek ma hrziefny na ſſwem frdczy / nemoze byty weſſel • / nebo ten gify hrzyech kuſſa gehu / gakzto czrw na gehu ſſwiedomy / **A** ptoz ten czlowiek / przyrownawa fye ſynom yfrahelſkym gefto gfu nemohly wczefſeny byty / ſkrze **M**oyziſſye / p ſkutek / a nebo p vczynek czechy / **I**akoz fye czte w knihach **E**xodu takto / **Z**e zagyfte pwy byly ſu obcziefeny dyelem twrdym / od pharaona / **P**haraon geft dyabel / kteryzto obcziefugye hrziefne lydy / dyelem twrdym / a naytwrdſſym / to geft hrziefem / **A**nebo zadne dielo neny tak czechke a tak twrde / gako geft hrzyech / **N**ebo dyabel neda czlowieku odpoczynuty / w gednom hrziefchu / ale wede gey / a zene gey / z hrziefchu do hrziefchu

¶ **A**cz giz czlowiek ſluzy dyablu pychu / nemat na tom doſty / **A**le chtye aby bil vtrhacz / **L**akomecz / **S**mylnyk / **C**zizoloznyk **W**razedlnik **A** tak zene gehu / z hrziefchu do hrzyechu / taty lyde nemohu byty weſſely / kteryz magy hrziefny na duſy **N**ebo kuſſa gie na duſy gakzto czrw

nyekaky na ľwiedomy gegich .ptoz taczy magy wolaty ku panu bohu dnefny den / aby gym poslal vcezľfytele ducha ľ .pcz **A**by zpľczeny byly od hrziechu

¶ **D**ruhe zle gefto geft vczynyl hrzyech duffy / to geft zbawenye zywota wieczneho nebo hrziech zbawgie duffie zywota gegieho / tocziz myleho boha / nebo buoh geft zywot duffye / **I**akoz řwy .prok přetrženo rubrikou / Aia• q• pcauit• ipa• monet• latinský text přetrženo rubrikou **D**uffye kteraz ľhrzeľfý ona vmrzye / **217ra** **N**ebo wfecno dobre czfoz czlowiek vczyny / anebo vczynil geft hrzyech vmorzy a potupy / **A** .ptoz hrziech przyrownawa fye welrybu / **N**ebo velryb geft ryba morľka welika / a ma to przyrozenye / **Z**e kdiz geft laczna tehda otewrze vľta fwa / a wypuľty nyekaku wony ľladku z uľt fwych / tehda gyne ryby menľfye vczigicze tu wony ľladku / du k nye / a wendu gie wľta a potom zawrze vľta y pohľty gye / **T**ez feredny dyabel otewrze vľta fwa a wypuľty wony fw hrziefnym / kterazto wonye geft ľladka welimye hrziefnym / a zda fye gim ľladka / y wendu gemu w uľta / takze przywole ke zloľty / a tak dyabel zawrze vľta / y pohľty gye / takze wfychny ľkuczy gegich vmorzeny budu / a ľkrze dyabla ľhľtyeny budu / taczy kterzys magy dnefny den wolaty k mylemu panu bohu / aby gym poslal dar d• ľ • **W** gich frdcze / **N**ebo d• ľ • geft obzwytel **A** .pto dan bil d• ľ • apoľtolom w duchu / nebo duch geft znamenye zywota **I**akoz **S**• **I**an řwy we czteny **P**an buoh wdchl geft a rzekl geft a rzka **W**ezmiete d• ľ •

¶ **T**rzietye zle gefto geft vczynil hrzyech duffy / to gieľt myľly poľkwrnynenye / a .pto fye przyrownawa **S**mole **I**akoz fye czte w knihach ekleziaľt• přetrženo rubrikou takto / **K**toz fye dotkne ľmoly bude poľkwrnynen od nye / gako by rzekl / ktoz vczyny hrziech bude poľkwrnynen od neho / **N**ebo ľkrze ľmolu mamy znamenaty ľmrtdľny hrziech / znamenayte ze ľmola cziny troy wyecz **N**ayprwe czrny rucze

¶ **D**ruhe ľmrdy / trľetye geft pokrm ohnye / takze w ohny horzy **T**ez hrziech poľkwrnnygye duffye a **217rb** czyny gy neczľtu przed myľym bohem

¶ **D**ruhe ze **S**mola ľmrdy / tez hrziech gedem wieczne ľmrdy przed bohem nez wfecna mrcha czoz geft gye na wľľem ľwiecze

¶ **T**rzetye zye **S**mola geft pokrm ohenny / tez duľfye ktyz vmrzye a kteraz vmrze w ľmrtdľnem hrziechu / geft pokrm ohnye wieczneho / znamenay nebozcziku hrziefnyg / kterak hrzyech poľkwrnnygye myľľ tocziz myľu duffy / **D**yabel • geft zagľfte gakzto weprzs / a przyrownawa fye weprzy / **N**ebo weprz nechtye myety myeľta gynde / nez v blacze a w neczľfem myeľtye / **T**ez dyabel neprzebywa v czyľtych ľydech w ľřweddľwich a dobrych / ale kte ľ ľakomymy a ľ ľmyľnymy a ľ ľ opilymy a ľ ľ zualymy / gefto ľu ľyen anebo komora przyřpwena gemu ku řpany a ku po **podtečkováno** odpoczywane **I**akoz zakonnyty toczyz mnyľľfye magy pokoy przyřpweny gym ku řpany a k odpoczywany / tez ferzedny dyabel ma pokoy w nych ľobyie przyřpweny gemu ku przebywany / **T**aty kterzycz ľu magy dnefny den wolaty k myelemu buohu / aby gym raczil poľľlaty d• ľ • **W** gich frdcze / ku polepľfenye gich duffy / anebo řwaty wykľada fye gakzto czľfity / **A** ze duch ľ • geft polepľfytel • duffy / dan geft v wodye **I**akoz řwy ľ • **I**an **N**ĩfĩ quis renat• fuit• ex aqua et řpu• **G**edne by kto narozen byl / a oczľfczen z wody / a duchu ľ • tocziz z myľoľty d• ľ • **K**terzycz dan geft na krzľtu nemoze przygity do nebeskeho kralowľt• přetrženo rubrikou

¶ **C**zwarte zle gefto **217va** geft vczynyl a czyny hrzyech duffy / to geft offlepenye rozumu **I**akoz p̄wy mudry Salom• **p̄trženo rubrikou** **Excecauit eos malicia eor•** **O**fflepila geft gye zloft gegich **N**ebo hrzyech tak oflepy rozum czlowyeczy / ze nemoze pozadaty nebeskeho / a potupyty zemkeho / toczyz ze nemoz czynyty dobrych skutkuo gefto by gehu duffy spaffyly / a zlych fye warowaty **podtrženo tužkou** / gefto gehu duffy zatratygy / a czlftnofty czynyty **N**ebo kdyz hrziech oflepy czlowyeka tehda duffy wladne / a wyda gey ke wfsemu zlemu tocziz ke wfem hrzyechom / takze bude vdaten a rychel ke wfsemu zllemu / p̄we gakošto flepyg k upadeny / gedyne by d• f• gey offwieczyl • / a gey toho zpftyl **A** to fye w tom znamena **K**dyz dye / ten was nawczy / wfeho / toczyz abychte zadaly nebeskeho a potupily zemke / a pekelnego fye baly tocziz pekelných muk / **A** p̄to aby d• f• vkazal fye vczedlnykom / dan geft w gazycznych / nebo gazyk vczy mluwyty / **A** p̄toz **S**• **I**an **D**ye takto a rzka / **N**awczy was wfye prawdy / a wfye sp̄wedlnofity

¶ **P**ate zle gefto geft vczynil hrziech duffy / to geft zemdenye **N**ebo hrzyech zagyste welymye zemdly duffy / takze nyczs dobreho nemoze vczynyty / a czyny gy fylnu k hrzyechu a vdatnu ke zlemu / a nefsradnu k dobremu / wzdy czlowyeka przyklony ke zlemu a k mylowanye hrziechu / **N**e wiecze p̄wy ze wfede nan / a gede na nē gakošto na kony / p̄toz nenyte tuto zadneho mezy namy / ktyz by wyedyel ged v pyty / a gemu podawaly / ze by gehu nepil p̄ nyczsf **217vb** p̄toz ged gyneho nenyte / nez nyektere kochanye a zadoft zla czlowyeczy / anebo offladyenyte hrziechu / kterešto dawa dyabel • hrziefnemu czlowyeku / **A** p̄toz poſſlan geft d• f• aby potwrđyl czlowieka w dobrem / **N**ebo kdyz d• f• wende w duffy / vczyny gy fylnu / a poſſyly gye / takze fye fmye p̄tywyty pokuffeny dyabelſkemu / **A** p̄to fye d• f• vkazugye / moczyne a poſſylowaczye / p̄toze poſſylugye czlowyeka / **A** p̄to dan geft w ohny / **N**ebo ohen krzechku zemy vczyny fylnu / tez czyny ohen d• f• **Z**e kdiz wftupy w czlowyeka / czyny gehu fylneho / takze fye moze p̄tywyty dyablu / p̄fme fnaznye dnefny den myleho boha / at nam raczy daty d• f• w nafſſye frdcze abychom mohly fye p̄tywyty fyerzednemu dyablu / a doſluzyty fye kralowſt nebeskeho **T**oho **p̄trženo rubrikou** nam **p̄trženo rubrikou** do **p̄trženo rubrikou** z

De Dedicacione sermo na marginu mladſi rukou: **Dedicatio ecclee**

Ten czas wiffed ihus• dyeffſſye przeſt **I**ericho **A** ay muz gmenem **Z**acheus **celá věta zapsána rukou korektora**

¶ **S**wate toto cztenie nepryſſluffſſye mezy nedyelnie cztenye / **A**le cztu gye na poſſwyeczenye koſtelnye / p̄ dwoy wiecz

¶ **N**ayprwe p̄to • ze geft zmyenka o domu • **W**nyem w kteremšto domu • ſtalo fye geft ſpaffenyte • ze ihus• wen zawital • ten duom byla geft czeled zacheowa • y f nym • **A** ze myloſtywy ſpaffytel • moz twz myloſty nawczyewyczy koſtel • ſwyetyeny • daty lydu myloſt • kteruz w koſtele zadoſty wydieny duchownyeho • gezyſſowa fye feynde • p̄toz v podobenſtwy tom czte fye cztenye na den poſſwiczzenye koſtela • p̄to ze toto cztenie geft • o zgewnem hrziefnyky • zacheowy • gemuz geft myloſtywy ſpaffitel • hrziechy odpufczil • aby ſlifecze to zgewny hrzeſſnyczy • gychz bywa **218ra** mnoho na poſſwiczzeny • koſtela / zadaly od geziſſie myloſty • aby fye raczil nad nymy ſmylowaty • gako ſie geft ſmylowal • nad zacheem • hrziechy gim / odpufity • od ginych gye zachowaty • gako

zachea · zywot wieczny gim daty · neb tak vzitecnie pamatowaly · kostela posswiecenye · swcze swaty / **A** ze k tomu magy lide pilnie a sfnaznie tahnuty / a gyty · vkazugie to myloftywy spafytel · genz przifel gest · **I**ako sam dye aby hledal · a spaffyl · czfoz gest bilo zahynulo · **A** tak dyetky w tomto czteny vkazuge nam s• lucas na geziffowi welike mylofrdenstwye · na **Z**acheowy pokanie prawe · na gynych reptanye nemudre · **T**u wiesz · ze v **B**yblyy s• **L**ucas dye wifel · **A**le na mffy cztu wyffed · ptoz abi wiediel · ze obe vczinil gest ihus• i wfel ihus• do **I**ericho · y wifel · z **I**ericho · die s• **L**ucas wfel · neb gest ku poczatku hlediel · neb przed tyemto cztenym · pife w offmnazte kapitole · gezis · prziblyzugye sie k **I**ericho vzdawal gest gednoho slepeho · **A** potō w dewatenazte kapitole · ynhed die · **W**ffed tocziz · **W**gericho · a ten wichod znamenawagie · ten ktoz gest myffal vftawyl · polozil · **W**iffed ihus• gdieffie przel **I**ericho · t• wiffed z **I**ericho mynul gest **I**ericho a sfel gest k geruzalemu · **I**akoz po sikonanie tohto cztenie die s• lucas **přetrženo rubrikou** ze bieffye blizko v **I**eruzalema · y zda my sie ze lepe by bilo · bi bily nechibily tak gakož s• lucas **přetrženo rubrikou** pisse · a rzka · wfed ihc skrzšie **I**ericho · anyz wiesz kto gest polozil wyffed ihus• sнад chibity mohl pifarz · **A**le s• **L**ucas ten gest nechibil a rzka · **W**iffel ihus• skrze **I**ericho t• z **I**ericho · y sfel · gest skroze **I**ericho k geruzalemu · **A** ay muz gmenē **Z**ache? ze die a ay · w tom vkazugye s• **L**ucas **přetrženo rubrikou** · zie zache? byl gest slowtnyg · y ze gest miel pilnost weliku / aby wzrzal gessyfie · **S**lowtny bil gest y pto · **218rb** ze bil gest bohaty I p to ze bil gest hrzyeffnik zgewny · nad ginimy / pro prwu przyczynu hod **podtečkováno** slowtnofty · hoden gest chwaly · **A**le p druhu · hoden gest tresktanye · y hanby · **A** tak die s• lucas **přetrženo rubrikou** **A** ay muz gmenē **Z**ache? menugie ho pto ze hoden gest toho · p zadoft welyku · giz gest miel / aby widiel gezife

¶ **D**ruhe pto · ze brzo fye ku pokanie obratyl ·

¶ **T**rffetye · ze sie prawie kal ·

¶ **C**ztrwte pto ze w knichach gezifowich / k wieczne radofty bil gest przypšsan · **A** ten biefe knieze zgewnich hrziefnykuo · a bohaty · **A**y w tom sšie vkazugie hoynost gessifowa mylofrdēstwye / **Z**e netoliko hrziefnika hotow gest przyגיעzy / ale hrziefnyka nad hrziefniki / neb knyeze nad hrziefnymy gest naywieczššy hrziefnyk zgewny · **A** gako prwe pšal sšem · **W**kazanye trffetye nediele · po sswatey troyczy · o zgewnich hrziefniczych · tez tuto rozumiey · ze zgewni hrziefnik gest ten · kteryz netbage hanby hrzeffy · zgewnie / a tak prazdne zeny · kostecznyczy · swateczni taneczniczy · lichewniczi · zgewny hrziefniczy · lakomy · trhownyczy · neb kupczy · gffu zgewny hrziefnyczy · **P**ak knieze nad czemy gest · kdoz vczastenstwie ma s nymy w hrziechu · a gymy wladne / **A** tak zena ta · kteraz chowa zeny gynim · nebo pšdnich zen · ta gest kniezna nad gynimy zgewnymy zenamy **podtečkováno** · hrziefnyczemy · a ta slowe nad kurwamy **podtrženo tužkou** kurwa **podtrženo tužkou**, k celé pasáži toutěž rukou na marginu svorka a u ní tři vykřičníky · **T**ez ktoz drzy miesto koperšške · neb kosteczne · gest ten kostkarz nad kostkarzi · ne pto abi vmyel naylepe hraty · ale pto ze vinen gest czech wflech chrziechu zlofty · kteraz fye diegie przy geho koperstwie · **T**ez hošpodarz kteryz odpufczy a przepufczy wiadomie v v domu smilnity · neb w kořtky hraty · tez dyem y o tanczy · gymz w nediely **218va** buohu sšie ruhagy **I**ako die swaty **B**ernard · ze ktoz w domu przepufczy a zwlašcze w klafterze mnyššye · magicze w nem na sšwe y na czifye hrziechi plakaty · pyššimo swate czifty · a naboznie fye milemu bohu modlyty · y vczinie z nyeho gesskyny lotrššku · a kurewššku · **A**y **Z**acheus nazwan gest nad zgewnymy hrziefnyky

kniezetem · pto ze gest bil wladarzem nad mitnimy · genz fu braly myto · a ftaly zgewnne po zilku · a ty gyz nelflowu zgewny hrziefnyty · neb giz p obiczey hrziecha · nechtie miety za hrziech · gakozto vkazugy fktukem y rzeczy · nebo w nediely tanczugy · y p̄wie ze nenie hrzyech tanczowaty · **A**no gakoz dye f̄ **Aug** · **Z**e lepe by bilo zenie prziefty · neb gine dielo dielaty · **A** muzowy oraty · anebo kopaty · nez tancze wodity · anebo tanczowaty · w ffwatek · a zwlascze w nediely · gyz gest sam buoh prikazal fwietyty · **O** bieda bude f̄ gich fwatbamy · nerzku ffwieczenim ale hrziefnem · y zdalit gest to nediely fwietyty · zraty · hraty · tanczowaczy · freyowaty · wadity fie · a biti · a mordowaty · lydy · a pity tiely den · a k tomu czelu nocz · **O** krzestane · **W**fak nediely neb gyny den fwatek ffwietity · gest fie od hrziechuo zadrzety · a chrziechuo fie warowaty · **D**iel czelefnego ponechagy · a pilnofty fwietsfke · a o bohu myflity · gemu fluzity · a wfecnu fnaznofk k ffwemu fpaſenye lybie przylozity · a to chtie od kazdeho krzestana pan buoh miety · **R**zekl gest w trfsetiem fswem prikazany znamenitie · takto · a rzka · **P**omny aby den fwateczny fwietyl · **A**y die tuto **218vb** buoh **P**omny · **A** prikazugie gina prikazanye · nepolozil gest tak znamenicze toho flowa p̄ony · **N**eb **W**iediel gest · pan buoh · ze malo budu lyde to prikazanie plnity · gakoz widyme oczicze · ze giz w fwatky naywiecze lide hrziefie · ptoz die pan buoh fkrze **Y**zaiaffie proka · a rzka **H**oduo walfich nenawidiela gest duffie ma · **A** fkrze **A**mos proka die · **N**enawidiel fem · a zawrhl fem · fwatky walfye · **A** fkrze **M**alachiafye proka dye · **W**efpu na wafy twarz vzytek hoduo · neb fwatkuo · **T**ehdy pan buoh vzitek fwatkuo na twarz nafy welfpe · kdiz nas przede wfemy lydmy · w fudny den · p̄ nelfweczenie fwatkuo pohanie · neb w ten den poznamy czfo w fwatky zleho fme czynily · a nepokageme ly fye · **O** bieda nam bude nebozatkem hrziefnfm · tu fſye nam polfmiewaty budu nafy neprzatele · dyably · genz fie nynie fmiegy · widucze nafie fwatky · kterak gie ffwieczime · a czſtyme · Iakoz die f̄ **I**eremias / **W** ffwem placzy / **V**ideli gffu gy neprzitelye · a polfmiewali fu fie fwatkom gegie · **Z**namenay koho fu widiely diably · nez duffy kazdeho czlowieka · genz hrziefy w ffwatky · a polfmiewagy fſie gegie fwatkom · **D**ale die cztenie ze gest zacheus bil knieze zgewnich hrziefnikuo bohaty · lakomy · gest bil w dobiwanie zbozye · **A** ptoz bil gest zgewny hrziefnik · **A**le nebil gest lakomy w drzeny zbozye · neb gest dawal polowiczy zbozie chudim · ale to by gemu nepomohlo · k duffy fpaſenye · koniecznie · by nezadal widiety geziffie · **A** ptoz die cztenie k gehu giz pochwaleny a rzka · **A** zadaffie widiety geziffie kto bi bil · a nemohl · gest p̄ **219ra** zaftup · nebo poftaw t̄ zroftu · maliczky bieffye · **Z**adaffie tocziz pilnie z nabozenſtwye · widiety geziffie · czelefnie · aby gehu ohledal · kaky gest · **T**u dye **T**it? ze zarodilo fie bilo w nem fymie k fpaſenye · ze zadal gest widiety gezyffye · gehoz by bil widiel dawno · by bil od zlofty zgewnne odstupil · neb ktoz gezyffye zadofty dobru widi · ten nemoz przebiwaty w zlofty · **A** toho gest dowod na **Z**echeowy · ze kdiz gest z dobre zadofty gefiffie wzrzal · ynhed gest zlofty oftal · **I** die dale cztenie **A** nemohl gest p̄ zaftup · neb poftawu toczis v roftu · anebo wzroftu · maliczky bieffye · **Z**agifte bil gest malyg na czele · alle welyky hrziefnik na duffy · y nemohl gest widiety gezifye · **W** tu dobu fobie vzitecznie · a fobie k uzitku · tocziz p̄ mnozſtwye hrziechuo · p̄ zaftup / **T**uto znamenay · ze mnohim przekazye zaftup · aby newidiely geziffye · **N**ayprwe zaftup zleho towarziftwie · druhe faftupt peczy czelefnych · trffetye zaftup **zde vynecháno místo na jedno slovo** · **C**ztwrte zaftup czeledy welike · a zwlascze kniezy mnohich zlich

· genz branie widiety · i flifyeczy gefflyffe **I**akoz gffu branily kniezie a zakōnyczy · kdyz gefť gezis czeleřtnie казал · **A** branily gffu wloty k gefyfowy · a laly fu ťlepemu · ze gefť wolal na geziffie · aby bil od neho vzdrawn · **I**akoz dye ť **L**ucas xviii ca^{le} **A** ptoz komuz przekazye kteryz kolywiek zařup · widiety geziffie · nynie vmylořty · a potom wiecznie · duchownie · y czeleřtne · ma przedbiehnuty ten zařup · genz mu przekazie · nebo tak gefť vczinil **Z**acheus · o niemz die czenie takto · **A** przedbieh wřupil gefť na drzewo fikowe · latynie řtogy ze wřupil gefť na drzewo nebo na řczep · **S**icomarium **219rb** a gefť wzato z rzeczy rzeczřłke · nebo rzeczřłky · fikos rzeczeno gefť fyk · y rziekay tomu drzewu blařniwy fyk · a latynie řtogy **ficus fatua** **A** na to drzewo wřupil gefť **Z**ache? aby vzřzel gezifye · nebo gefť miel tudy gyty · to gefť kde gefť řtalo to fikowe drzewo · na niez gefť wřupil zache? · **A** tu człowiecze znamenay duchownie · kterak **Z**ache? pořtawy gřřa maliczke · znamena człowieka · genz p hrziech gefť mały przed bohem · a weliky w złořty · nad gine złořlinem · ptoz ma zadaczy welimie · aby widiel gezifie · a ma przedbiehnuty zařup · kteryz brany gemu gezifie widiety · neb gefť przyczina · aby newidiel geziffie · **A** ptoz k widieni gezifie · ma wzieczy pomocz od drzewa fykowego · genz řłowe fyk blařniwy · a znamena krziz na niemzto criřtus gefť vmřzel · na ten ma wřupity · ktoz gefť hrzieřnyg · chtie ly criřta widiety · wřupity wiewu · nadziegy · myřłlenym · a nařłledowanym · neb ginak hrzieřny nemoz widiety criřta · nynie v mylořty · a potom w nebeřłke radořty · neb gefť p hrziech pořtawu mały k widieni · **A** na ten fik blařniwy kryřtuo krzyz · toczyz vřrpenye · genz kagyczym gefť řładke · a myłownikom řwieta gefť blařniwe · ma zache? genz wikłada řie chwatagity · aneb řprowedywy vczynen · ma rzku wřupowaty znenahla · aby prwa ratorařł · vřrpenye řwateho / pokanie bila pokora · **D**ruha zalořt hrziecha · **T**řzetie nadziegie milořrděřtwye bozieho · **C**zřtwřta zadořt widienie bozieho · **P**ata přpiewanie v milořty bozie · **S**eřta czekanie przyeřcie geziffowa k řmřty · neb tak człowiek **219va** czekage gezyřłie vmřze **podtečkováno** vzřzy gey a gezyřł · wzeřzre na nieho · powola ho · aby giz řřupil ř geho vřrpenye · gakoz gefť powołal **Z**achea · **O** niēz die dale czenie · **K**diz przigide k myeřtu · gezis wzeřzrew vzřzew ho rzekl gefť gemu · zachee chwatagie řřup · toczyz z drzewa · neb dnes w domu twem muřłim bidlyty · **A**y **Z**ache? zgewni hrzieřnik · zadal gefť geziffie widiety · a geziff mylořrdny · a kagiczych myłownik · zadal gefť w zacheowie domu bidlity · **N**ebo die czenie **A** kdiz przigide k mieřtu t• kde gefť řtal fyk · wzeřzrew okem czeleřtnym · zat **podtečkováno** gymz gefť od wiecznořty widiel · poznanim bozřłkym · dobrze bilo zacheowy widiety gezyřłie · a leplřie gemu bilo wydienu bity od gezyřłie · wydienim milořrdnim · gehoz přł **D**avid” a rzka “ **W** zaltarzy · **W**zerzy na mye řłmyług řye nade mnu · **O** tom wzeřzreny ted die we **nadepsáno** řtejnou rukou czenie · a rzka · **W**zeřzrew vzřzel geho · a rzekl gefť k nemu · gakozto gyz k hodnemu řłiřřenye řweho · a rzka **Z**achee chwatagie řřup · menugie geho řpařłitel · hrzieřnika · aby on widiel ze geho zna · **D**ruhe pto gey menuge · aby gemu vkazal ochotnořt · ze ho myługie · gakoz gefť rzekl · **M**oyziēřłowy · a rzka · nalezł gřły milořt v mne · a ga řem cze znal ze ymena · **O** mylořrdny gezyřły · tye zache? chtie widiety · a ty raczis geho milořrdnie milow **podtečkováno** menowaty · a dieř k nemu · aby chwatagye řřupil · a dawas przyczynu · rzka · ze dnes w domu twem muřłim bidlity · neb przeby**219vb**waty · anebo byty · **O** milořtywy gezyřly · kto tye nuty · ze dyes zacheowy a rzka · dnes w domu twem muřłim bity · **G**icze niczs gineho nez twe welike milořrdenřtwye · a zacheowa zadořt welika · aby w geho czeleřtnem domu dnes bil · a řł vczedlniky řwimy řłebe pokřmył · **Z**achea vczēřłil · a hrziechi gemu odpuřzil

¶ Dale die cztenie **A** chwatagie sftupil gest · a przygal ho radugie sye · **T**u chwali s• lucas přetrženo rubrikou posfluffštwie zachea · ze naplnil gest geziffowo przikazanye · nebo die · a chwatagie sftupil gest · any odmluwacie · any sye knieze bogye · a przigal ho radugie sye · **O** my hrziefny nebozatka · wola gezys na kazdy den · abichom gemu hotowi bily · ze chtye sft namy weczertzety · a rzka na marginu stejnou rukou zapsáno: *Apok* **I**a sftogim v dwerzy a tľuku · a towrze ly my kto · budu sft nim weczertzety · a on se mnuu **A**wšřak sftme my horšřy nez zache? · kdiz gehu wessele w duom duffe sftwe neprzigimame · nebo neyřme posflufny · gako zache? · prwe bil hrziefny · a gyz gest sftwaty · **P**ak dale die czte^e · **A** kdyz su widieli wfichni sftu reptaly · a rzkucze · ze k czľowiekcu hrziefne^v obratil sie gest · a sftiel gest · **T**u hrziefili gšřu w crista y v zachea · zle sftudieczy křista · a rzkucze · ze by zle vczinil · sfted do domu zgewneho hrziefnika · **A** zachea magicze za hrziefneho gescze · an gest giz bil kagiczy · **O** hrziefnity kagyty · myeyte vczesřenie · zet x• ge• rad sft kayczymy obczugie · a sam sftye k nim zowe · **A**n reptakom we cztenie sft• lucasie kdiz gfu reptaly · ze gie sft• hrziefnymy · rzekl gest a rzka · **N**epotrřšfebugy zdrawy lekarze · ale ne220ra^a moczny · **N**ebo neprziffel sem wolaty sftřwedywlich · ale abich wolal hrziefne ku pokany · **A** poniowadz kromye nyeho gšřu wfichni lide hrziefny · famy czasřem · **N**ebo die **D**auid w zaltarzy · **W**šřychny su sftye wichilily sftolu nevziteczny gfu · nenie kto by vczinil dobre · az do gednoho · **A** tak przyřel gest aby wolal nas · wfichni hrziefne ku pokany · nazwaw sie lekarzem nasym · **A** gicze gest dobry a wierny nas lekarz · neb moz dobrze kazdu nemocz vleczity · czeleřtnu · y duchowny · kromie konieczneho nekanie · za hrziechy · **A** wierny ze krziwdy yzadnemu nikdy nevczyni · bez peniez leczy · a nemoczne darmo vzdrawgie · **A** ptoz poznaw toho lekarze **Z**ache? · na duffy nemoczny · **I**akoz die cztenie · posřawil sie przed nim · neb dale sftie piře · **W**e czteny **A** sftogie **Z**ache? rzekl gest ku panu · **A**y polowiczy zbozie mich pane dawam chudim · **A** acz sft• **podtečkováno** czřřo koho zklamal sem · wraczugi czřwero wieczy · **T**u wiesz ze Zache? řtal gest przed gessřysem · gemu czeleřtnie řluze · a hotow gšřa ku pokany · a to gest řwi kus dobri bil do neho · y do kazdeho hrziefneho **A** rzekl gest ku panu gemu sftye w hrziechu znacie · **A**y polowiczy zbozich mych · latynie řtoy **bonor meor** · tot gest dobrych wiety mych · tyech polowiczy dawam chudim · **D**obre tu nawczenie · ktoz chřie dawaty chudř almuznu · aby dawal hoynie t• sftcedrze neb tento **Z**ache? · die polowiczy · **A** aby dawal dobrych wieczy · ne zlich gakzto kayn · **A** abi dawal z sftřwich wlařtnich wieczy · ale ne czřizich · nemaly poruczřštwie · gedne acz by bilo welike potrřšebie · a gyne hodne przicřini · **A** aby nuznim gako ted die cztenie · dawā chudym · **A** p pana buoha ne p sftřw chwalu **N**eb ted die pane · minye tak k twe woly · a k twe chwale · da220rb^a wam chudim · **A** acz koho · to gest acz czřřo kterak malo koho zatrřl sem · a tak zklamal sem · wraczugy giz czřwero wieczy · t• czřřizkrat wieczy · latyne řtoy **quadruplū** · k przikladu gako by rzekl · kdyz sftogie czřřyzye gřřšřy dobrzy za gedn **slova za gedn podtečkována** · kazdy z nych za gedn · gšřu · řpty tomu gřřšřy · czřwero wieczy dobrzy · **A**cz neyřřu czřřyzykrat wieczy · neb czřřyzy gřřšřy przesřehagy gedn gřřšř · gedne trřřmy wieczy · **A** pomnyel gest řlechka **Z**ache? tento na to · ze buoh przikazal **W** knichach exod? 22° a rzka kto vkradne owczy gednu · nawrat czřřyzy owczy zallře · **O** zly newierny lupeznyczy chudich · naliřniczy a lupeznyczy **slova a lupeznyczy podtečkována** · a lichewniczy · y sftřwatokupczy · kdy ten zakon naplnite · **A** wazmy to řlowo a znamenayme **Z**e **Z**ache? nedye wratim · ale die tuto wraczugy · neb kazdy czľowiek · kdiz moz wratyty · nema · meřřkaty · acz gine przicřini za

gednu owczy k nawraczenie gŝŝu · hodne · neb kto moz czizie hodnye wratyty · die na to f· **A**ugustin zye ŝŝye p̄wye nekagie · **Z**namenayz **Z**acheus ten nepdlewal wratien̄y · gako mnozy p̄dleway · az do ŝŝmrtu · az onyemygicze mukamy · chtieczye rozkazaty · ano gim giz nerozumyegy · **N**e tak geŝt zache? vczinil / neb dye **A** acz czŝŝo gako pochibugie · tyem vkazugie ze mnoho geŝt koho klamal · **A** ze myel geŝt zadofŝt vprziem̄u · wiznanie p̄we · rzka wraczugy cztwero wiecze · nebo czturzokrat tolike · **A** zie ktoz ŝie p̄wie kagye · tomu geŝt miloŝtyw gezis · p̄toz die dale cztenie **R**zekl geŝt gezis k ne^v ze dnes ŝpaffenie tomuto domu ŝtalo ŝie geŝt · **T**yemi flo **podtečkováno** ŝlowy ŝpafytel czefŝy zachea · a vgifczugye · ho · hrziechuow odpulczenym · a ŝpaffenim · a potupugye ty kterzy ŝŝu **220va** reptaly y od ŝtrany ŝŝwe · **O**d ŝtrany **Z**achea · kdiz die · p̄toze on · tocziz **Z**ache? geŝt **S**in **A**brahamuo t̄ · naŝŝledowaniem k ŝpaffeny · / a od ŝtrany ŝwe tupy reptaky kdiz die · **N**eb przifel geŝt **S**yn czlowieka hledat · a ŝpaffyt · czŝŝo bilo zahynulo · p̄wie gako by rzekl · **W**y repczete ze gŝem k zacheowy k zgewnemu hrzieŝŝnykowy wŝŝel · magicze ho za zleho · wieztez zet on geŝt naŝŝledowaniem · ŝyn **A**brahamuo · ze giz netba zbozie · gako **A**braham · netbal geŝt · p̄toz ŝtalot ŝye gemu ŝpaffeny · giz v minuloŝty · w nadziegy · **A** take na mie repczete · ze ŝŝiem k nemu prziffel · **N**ebt ga p̄to chtiel ŝem bity ŝin czlowieka · a przigity na t̄to ŝŝwiet · abich hledal kazanim · a ŝpaffyl myloŝty danym · czŝŝo bilo zahinulo p̄hrzeŝen̄y · **A**y giz mas kterak ŝŝie geŝt y zachea ŝpaffitel · miloŝtiwi wimluwil od reptanie · daw gim vziteczne nawczyne · abi nereptali · rzka · dnes ŝpaffenie t̄ · w nadziegi tomuto domu t̄ · wŝŝie czeledi w domu · a zwlaŝcze **Z**acheowu · ŝwiedmi · ŝtalo ŝie gieŝt t̄ · ode mne · gakošto od boha · ze on t̄ **Z**ache? · **S**in geŝt abrahamuow t̄ · w naŝŝledowany · **I**akoz die **S** · **B**eda zie **Z**ache? ŝlowe ŝin abrahamuo · ne by gehu rodu bil vrozen · ale gehu geŝt wieru naŝŝledowal · **A** tak z te rzeczy bedowy · chtie niekterzy · ze **Z**ache? bil geŝt z pokolenie **A**brahamowa · a tak any zidem · neb zide zde byly gŝŝu wŝŝichny z pokolenie **A**bra^a · **A** tez y **S** · **A**mbroz ma domnyeny · ze by zache? bil pohan · **A**le netrŝeba o to ŝie korzcizy neb · doŝty geŝt nam · ze ten genz **220vb** ŝŝelhaty nemoz die · ze **Z**ache? geŝt ŝin **A**brahamuow · budto ŝin naŝŝledowny · **A**le zwlaŝcze naŝŝledowaniem · neb to ŝinowŝtwie wiecze wazy ŝpaffitel · nez czeleŝtne · p̄toz knieziem zyduwŝŝkym · kdiz chlubie ŝie ze gŝŝu plemye abrahamowo · rzekl geŝt **S**te li ŝinowe abraha^{vi} ŝkutky czinte abra^{vy} · ale wy z oczŝŝe diabla gŝte taky giz nebil geŝt ŝin **Z**ache? · **A**cz geŝt prwe bil hrziechem ŝmrtedlnim · bil dyabluo ŝin naŝŝledowanie · **A**le giz geŝt ŝin **A**braha^v · od crifta oŝŝwiczony · nalezeny a ŝpaffeny · p̄toz die ŝpaffitel neb przyŝfel geŝt ŝin t̄ · **W** tento ŝwiet wtyelenim ŝin czlowieka t̄ · ŝin p̄ani **M**a^e **H**ledat t̄ · **A**bi hledal kazanim · a ŝpaffil ŝw miloŝty · a tak przifel geŝt **slova a tak przifel geŝt p̄tržena rubrikou** a wykupenim · **A** tak prziffel geŝt gŝŝa pln p̄wdy · a miloŝty · **A**by nalezl a ŝpaffyl · to czŝoz geŝt bilo zahinulo · to geŝt czlowieka · genz geŝt bil zhinul · w newinnoŝty bozye · a w radoŝty p̄rzeŝtupenim bozieho p̄kzanie · **A** wiez ze rzka ŝpaffitel ze przifel **původně przigel, g přepsáno na ŝ** geŝt ŝin czlowieka · abi hledal a ŝpaffil · czo geŝt bilo zahinulo · **W**kaz geŝt ŝw bozŝku dobrotu · rzka prziffel geŝt · tu ŝie vkazugie bozŝka dobrota · a kdiz die ŝin czlowieka · **T**u geŝt gehu pokora · neb wzem na ŝŝie czeleŝenŝtwie · pokorzył ŝie geŝt · ze ŝŝwim ŝluham chtiel geŝt bity ŝluhw · **I**akoz ŝam die · **S**in czlowieka neprzifel geŝt abi gemu ŝluzily · ale abi ŝluzil · a dal duŝŝy ŝw na wykupenie mnohich · pak kdiz die hledat · a ŝpaffit · czŝo bilo zahinulo · **T**u vkazugie biedu · y potrŝŝebu ·

y vzitek biedu · ze wfecno naffie pokolenye bilo zahinulo hrziechem · w newŷnoŷty a w myloŷty ·
a bilo by na wieky zahy**221ra**nulo · by **S**yn czlowieka bil neprzyŷfel · nehledal · a nespaffil · **A** tak
potrŷfebye bilo nam · ze przifel geŷt ŷpaffit · on miłoŷtiwi ŷpaffitel · pozehnany nawieky · **A**m• **A** tak
geŷt tomu kazany kōz•slova nadchāzející „amen“ jsou zapsána rubrikou

Příloha F:
Transkribovaný přepis dzikovského sanktorálu
(KázDzikSct)

Ediční poznámka

Transkribovaný přepis staročeských dzikovských kázání¹ vznikl za podpory materiálového i softwarového vybavení *oddělení vývoje jazyka* Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.,² ediční metoda byla proto podmíněna zveřejněním přepisu v Edičním modulu *Vokabuláře webového*.³ Texty pro potřeby tohoto modulu jsou editovány pomocí speciálních stylů v šabloně aplikace Microsoft Word, ze které jsou následně konvertovány do formátu xml, v předložené edici však zveřejňujeme podobu před konverzí.⁴ Jednotlivé odstavcové a znakové styly jsou převedeny na poznámku pod čarou, nebo jsou odlišeny graficky, např. jiným řezem písma, přičemž samotný poznámkový aparát se dá podle potřeby uživatele zobrazit, nebo skrýt. V příložené edici předkládáme podobu před konverzí do xml (vzhledem k možným problémům se zobrazováním šablony jsme text převedli do plně prohledávatelného formátu pdf), ve kterém je poznámkový aparát zobrazen in continuo.

Obsah rukopisu je kompletně zachycen prostřednictvím lineárního přepisu, přičemž veškeré přípisky meziřádkové i marginální stejně jako v rukopise podtržené či škrtnuté úseky a jakékoli opravy, které jsou textotvorné, jsou komentovány prostřednictvím **fialově podbarveného edičního komentáře**. Veškerý latinský text je **orámován tenkou černou linkou**, marginální polské překlady nadpisů dopsané v 19. století jsou proznačeny jako přípisky, tj. fialově. Zjevně chybná místa neopravená samotným písařem odstraňujeme, tj. používáme styl emendace, kterým se za opraveným výrazem uvádí **opravené znění** a za ním **transliterované⁵ znění rukopisu**. Nestandardní zápisy, které nevyžadovaly emendaci, jsme doprovodili **transliterovaným zněním pramene**. Podle pramene jsou naznačeny **hranice folií** a **podnadpisy**, v prameni zvýrazněné často rubrikátorem. Jakákoli doplnění zjevně chybějícího textu jsou proznačena stylem **doplněný text**. V případě méně průhledné formy některých tvarů připojujeme též **hyperlemma neboli hláskovou podobu hesla k roku 1300**.

¹ Rkp., Kraków, Biblioteka Jagiellońska Uniwersytetu Jagiellońskiego, sign. Przyb. 177/51. Digitalizovaná kopie rukopisu je zveřejněna ve formátu pdf od roku 2016 na stránkách *Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa* [online]. Dostupné z: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra>. Citováno dne 26. 9. 2016.

² Při vzniku práce byly využity zdroje *Výzkumné infrastruktury pro diachronní bohemistiku* (RIDICS, <http://vokabular.ujc.cas.cz>).

³ Pro obecné ediční zásady viz Ediční modul *Vokabuláře webového* [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni>](http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni). Citováno dne 26. 9. 2016. Dále srov. zásady užívané pro přepis textů vznikajících pro potřeby Edičního modulu a: *Staročeské textové banky* *Vokabuláře webového* (srov. Černá – Lehečka 2016).

⁴ Konvertovaná podoba je zveřejněna v Edičním modulu transkribovaných textů na stránkách *Vokabuláře webového* [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni>](http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/edicni). Citováno dne 26. 9. 2016.

⁵ Kompletní transliterovaný přepis KázDzikSct tvoří přílohu F, v konvertované podobě je zveřejněn v Edičním modulu transliterovaných textů *Vokabuláře webového* [online]. Dostupné z [www: <http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/transliterace>](http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/transliterace). Citováno dne 26. 9. 2016.

Text edice

124ra **Sermo de s. Trinitate**

Benedicat nos Deus, Deus noster, et benedicat nos Deus, et metuant eum omnes fines terre.

Ps 66,7–8 Tato slova, jenž sem já propověděl latinským hlaholem, ta se píší v Žaltáři a ta se česky vykládají takto: „Požehnaj nás buoh, buoh náš a požehnaj nás buoh a bojte se jeho všichni konci země.“ V těch sloviech učí nás svatý David, čso máme věřiti a čso žádati, nebo zajisté den slavný **flawnyg** božích hoduo třikrát do roka čstíme. Prvé chválíme ocse **oczfe otec** všemohúcieho **wfemohutyeho všemohúci** na božie narozenie neb na Vánoce a proto, že jest ráčil k nám poslati syna svého. Druhé chválím syna božieho na Veliku noc proto, že ny svú svatú krví vykúpil a diábla potupil a věčnú smrt shladil. Třetíe chválili sme svatého ducha v síž neděli na letniće **letnytye letnicě** proto, aby ny svú milostí osvietil, až by někto pak řekl: „Když trojí **troy** hod boží světime, tehda sú tři hodové.“ Protož dnešní den chválíme svatú trojici **troyczy** v jednotě, to jest ocse **oczfe otec** syna i svatého ducha, aby každý **kazdyg** potom věděl, že ti tři, otec, syn, svatý duch, jest vše jeden buoh, a to slóve svatá trojice. Také slova ta zpievali sme na jitřní, a chtěl bych to rád věděti, by je každý **kazdyg** člověk uměl? Jest velmě dobrá modlitva a dobré žehnanie, ale v tom třikrát buoha menujě, chtě nás naučiti, čso máme věřiti. Nebo die svatý Řehoř: „Člověče, máš věřiti, že jest buoh otec, buoh syn, buoh duch svatý **fwatyg**, a ty tři osoby jsú jeden a pravý **prawyg** buoh.“ A to má věřiti každý **kazdyg** člověk, ktož žádá spasen býti.

O tom, že otec, syn a svatý duch jest jeden buoh, máme psáno na mnohých miestech svatého písma v Starém zákoně.

Najprvé na stvoření prvého člověka pověděl buoh ocse **oczfy otec**, k synu a svatému duchu: „Učiňme člověka k uobrazu a ku podobenství našemu.“ Toho jest nemluvil k anjelóm ani kterému stvoření, neb stvořeníe nemóže ničs stvořiti. A protož když jest řekl „učiňme člověka“, ukázal **124rb** nám svatú trojici **trogity trojicě**. A když jest řekl „k našemu podobenství“, ukázal jednotu svatě trojice **troyczy**.

Druhé znamenie máme anjelské, ješto Isaiáš slyšal, ano anjelé v nebesích zpievají a řkúce: „Svatý **fwatyg**, svatý, svatý hospodin, buoh náš.“ V tom znamenává se svatá trojice, že třikrát sú řekli „svatý“ **fwatyg**, a v tom, ješto dějí „hospodin, buoh náš“, znamenává se pravá jednota svědečstvie také syna buožieho. Na to máme, ješto jest pověděl svým apoštolóm a řka: „Děte po všem světě a krščěte všichny lidi ve jmě ocse **oczfe otec** syna i svatého ducha.“ V tom jest dosti svatá trojice ukázána.

Také muožem mieti svědečstvie na mnohém stvoření. Prvé na studnici **ftudnytye studnicě**, od niež de potok, a potom bude řeka, avšak jest vždy jedna voda. Takěž otec a syn a svatý duch jest vše jeden pravý **p(ra)wyg** buoh. Druhý **Druhgy** příklad máme na ohni, v němž jest trojje věc: oheň,

horkost a světlost, avšak jest jeden oheň. Takéž na slunci jest světlost, poprslek a horkost, avšak jest jedno slunce. Takéž otec, syn, svatý duch jest jeden buoh.

Opět jeden mistr Averois praví, že naše duše má trojí věc v sobě: rozum, paměť a vůle, avšak jest jedna duše. Takéž ve třech osobách jest jeden buoh nerozdielný **nerozdyelnyg**. Jakož praví mistr Johannes: „Nemáme řeči **řzety řeci**, by byli tři bohové, ale jeden buoh pro jednotu bytenstvie a pro tři osoby v tom pravém božství **bozftwye**.“ Opět praví mistr Averois: „Hrom a rozedření a blýskanie oblaka, všě se zajedno stane, však najprvé blýskotu uzříme, potom hrom uslyšíme.“ A to jest potom, že můžem spieše uzřieti než uslyšeti. Takéž buoh otec hřmí, syn boží blýská, duch svatý zažehuje **zazehugye**, a všě jeden buoh a jedno božství. A v to máme sprotně věřiti a nevelmě **124va** se o to hádati, neb často svaditel **hapax legomenon** svaté trojice **troycze** bývá potupen. Jakož se bylo přihodilo jednomu mistru, jenž vyšed z města, chtieše zvědět něco o svatě trojici **trogity trojicě** a vymysliť. Tehda uzře jedno dieťe stojíce **ftogytye státi** podlé vody, ano dělá dólček svú **fw** nohú, i otáza jeho: „Čemu to činíš?“ Vece jemu dieće **diecze dieťe**: „Chti tuto vodu všechnu v tento dólček vléti.“ Mistr jemu vece: „Nepodobná jest to věc.“ I dieće **dycze dieťe** vece: „Spieše já to učiním, než ty to vymyslíš, čsožs zamienil o svatě trojici **trogity trojicě**. Protož nechaj toho hádanie a věř právě u buoh, že otec, syn a svatý duch jest jeden buoh.“ Protož každý člověk má následovati na svatě trojici **trogity trojicě** trojí věc.

Prvé na ocsi **oczfy otec** má následovati silnosti, kterak silnost se ocsi **oczfy otec** přirovnává, aby nebyl člověk jako trest, kteráž se před malým větrem třase **trfalye**. Zajisté člověk nemá se tak velmě třiesti před malým povětřím, ale má býti jako tvrdý **twrdyg** slúp, jenž se žádnému větru nehne. A protož ktož opustí boha ocse **oczse otec**, ten ztratí všechnu sílu. Prosme buoha, abychom byli silni bojovati proti svým nepřátelóm vidomým **vidomým wydomymy** i nevidomým **nevidomým newydomymy**.

Druhé máme následovati na synu boží múdrosti, a téj máme od neho **on** žádati, že jie sami od sebe nemůžeme mieti. O tom máme příklad o králi Šalomúnu, když jemu buoh vece: „Pros na mně, čsož chtěš.“ Tehdy on nepoprosi krásy ani zbožie ani dlúhého zdravie, jedno prosí sobě múdrosti. Ale zajisté téj múdrosti neměl jeho syn Roboam, jenž svým bláznovstvím deset čestí svého králevstvie ztratil **zapsáno na marginu stejnou rukou**, že nechtěl rady starších poslúchati, kteříž jemu radiechu, aby byl milostivý **myloftywyg** chudým svým zemenóm. Ale poslúcháše **poľuchalye** rady mladších lidí, kteřížto biechu v rozkoši vzchováni a ničs zlého nepokúšeli. Takéž devět čestí **124vb** ztratil nebeského králevstvie a ztratí, točiz devět kuoruo anjelských, ktož nechtě poslúchati starších rady kazateluo cných. Jeden starý **řtaryg** rádce jest Isaiáš, jenž pověděl a řka: „Ostavše svých **zapsáno na marginu stejnou rukou** všech zlých zlostí skrze svatú zpověď, obraćme **obraczme obrátiti se** se k hospodinu skrze svatě pokánie, poprosmež hospodina, aby nám ráčil dáti múdrost, abychom uměli buohu slúžiti a všeho se zlého chovati.“

Tretie máme nasledovati svätého ducha v dobrotě, abychom byli dobří jiným a šcedří chudým almužnu dávajícíe **dawagytye dávati**, jakož jest svätý duch šcedr v svých svätých sedmi dařiech. A od něho také máme žádati požehnání, jakož jest byl požehnan Jákob patriarcha, jenž měl dvojé požehnání, jedno od ocse **oczfe otec** a druhé od anjela. Skroze ně se znamená dvojie požehnání svätých. Prvnie milostivé, druhé slavné. Prvým požehnan bývá člověk zde na tomto světě, druhým na onom světe **fwyeczze svět**. O prvém máme psáno v Rodných knichách **knihá**, ješto Izák požehnal svému synu Jákobovi a řka: „Daj tobě buoh dosti rosy nebeské a čstnosti zemské.“ Skrze rosu nebeskú znamená se bostvie **božstvie** a skrze tučnost zemskú znamená se člověčstvie božie, jako by řekl: „Daj tobě buoh z svéj milosti vše dobré a množstvie čstnosti.“

O druhém se tudiež čte, že týž Jákob s anjelem bojováše **bogowalfye** celú **tyelu celý** noc až do jitra, až jeho musí anjel požehnati. A to požehnání bylo divné, jehož oko nevidělo aniž ucho slyšalo, však jemu anjel méno proměnil a řkaslova *a řka zapsána na marginu stejnou rukou*: „Viecs nebudeš slúti Jákobem, ale Israhel bude méno tvé.“ Israhel slóve „muž viděv boha“, protože v nebesích nebude viece bojovati proti chřiechuom **hřiech**, ale bude u věčném a u veselém vidění buožiem **buožiem buozye**. Za to požehnání prosil jeden ocse **oczfe otec** svého a řka: „Dals mi zemi suchú, prosí tebe, daj mi mokřejší, mój **125ra** otče milý **mylyg**.“ Skrze toho prosbu znamená se věrný **wyernyg** křesťan, jenž má prositi otce **otczfe otec** nebeského a řka: „Dals mi zemi suchú, točiz **tocz** zbožie na tomto světě, prosí tebe, daj mi zemi mokřejší, točiz **tocz** nebeské požehnání.“ Ale vezme, komu bude dáno to nebeské požehnání? Zajisté pateru lidu. Prvé, kteří ródce milují a čstie, točiz ocse **oczfe otec** a mateř, a netolik célestně **czeflntnye tělestně**, ale i duchovně jako kazatelé a zpovědníci **zpowyedlnyty zpovědník**. Jakož prosí král Šalomuon a řka: „Cti otse **otfe otec** a mateř, ať přide požehnání ot buoha.“ Jakož jest byl Izák požehnan od svého otce **otczfe otec** Abrahama, protože jest ctíl své ródce a jich vždy poslúchal. Jakož se čte o nem **on**, že šel po svém otcsi **otczfy otec** na smrt svú, když jej chtieše Abraham buohu na čest obětovati. Proto se čte o nem **on**: „Přižehnal buoh Izákovi, až se bieše rozbohatěl přieliš mnoho.“ Poprosme hospodina, bychom mohli buoha otce **otczfe otec** tak milovati a čstíti a poslúchati, abychom přijeli od neho **on** požehnání zde i na onom světě.

Druhé dáno bývá požehnání těm, kteří pro buoh almužnu činie. Jakož učí Šalomún a řka: „Ztiehni svú **fw** ruku k chudému a přijmeš požehnání božie.“ Jakož činil Tobiáš, jenž pro svú **fw** almužnu byl požehnan od buoha, že jej osvietil buoh na jeho oči, jenž byl oslepen mnoho časuo. Proto, kto chtě býti požehnan od buoha, ten má almužnu dávati chudým z svého statku.

Tretie bývá dáno požehnání věrným kazatelóm a těm všem, kteříž k dobrému lidi připravují a přivodie a lovie dušě buohu jako lovci zvieřata. Jakož Izák *zapsáno na marginu stejnou rukou; na druhé straně sloupce připsáno též slovo Jákob, zřejmě omylem, neškrtnuto* pověděl svému synu Esau a řka: „Vezmi své oděnie a jdi na pole a ulov mi něčo pojiesti a dámt' své požehnání.“ Skrze Izáka znamená se král nebeský **nebellkyg** Esauovi, točiz kazatelovi, aby lovil dušě lidské božím slovem, **125rb** skrze něž by přijal buožie požehnání.

Čtvrté dáno býva požehnanie tým, ktorí svítězie nad svými nepřáteli. To máme ukázáno v Starém zákoně na panie Judit, kteráž jest svítězila nad svým nepřitelem Olofarnem, byla požehnána od buoha i od lidí. Takěž dušě věrná když svítězí nad diáblem a přide do nebes, bude přijata velmě míle a bude požehnána od buoha i ode všech svatých. Poprosmež buoha, aby chom svítězili tak nad svými nepřáteli, aby dušě naše mohly dojíti do králevstvie nebeského.

Páté býva dáno požehnanie tým, kteří hněvníky smieřují. O tom máme příklad na jedné panie, jiez říekáchu Abigahel. Když uslyšě, že by jejie muž Nabal rozhněval bieše **byeffye** krále Davida, tu hned nabravši chleba a vína i jide proti králi Davidovi i prosi jeho, aby ráčil odpustiti svůj hněv jejiemu muži Nabalovi. An uslyšal jejie **gyegye** prosbu i odpusti jemu a živi jej. A proto byla od neho **on** „požehnaná“ nazvána. Také každý **kazdyg**, ktož mieří hněvníky, přijme požehnanie v nebeském králevstvi **kralewftwye**.

Také býva dáno požehnanie tým, kteříž buožíe kázanie činie. Jakožto Mojžieš **Moyfyes** pověděl v Starém zákoně a řka: „Budete li činiti buožíe přikázanie, kteréž já vám dnes přikazuji, přijdu na vy tyto požehnanie, že budete požehnáni na každém místě, na každý **kazdyg** čas i na každé věci zde i na onom světě. A potom vaše dušě požehnány budú v nebeském králevstvi **kralewftwye**.“ Jehožto mně i vám dopomáhaj otec a syn a svatý duch, vše jeden hospodin. Vstaňtež vzhóru, aby nás svatá trojice ráčila požehnati svú **fw** svatú mocí, požehnajme se všichni a řkúce: „Pochválena buď svatá trojice **troycze** nyní i navěky, otec a syn **125va** a svatý duch, všě jeden hospodin. Pochválen buď otec, jenž nás jest stvořil a čstně na světě zplodil. Pochválen buď syn buoží, jenž pro ny svú svatú krev prolil a od věčného zatratěnie **zatratyenye** **zatracenie** nás vykúpil. Pochválen buď duch svatý, jenž ny svú milostí osvietil a naše dušě hříešné obživil. Pochválena buď svatá trojice **troytye** **trojice**, buoh v jednotě, jenž našim dušiem nebeské králevstvie přichystal, aby ny k své milosti přijednal **prijednal** **przygalgednal** nad částí *przy* nadepsáno *gal* ale část *gednal* neškrtnuta.

Secundus de s. Trinitate na marginu zapsáno mladší rukou: pro Festo SS. Trinitatis

Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu etc. Dnes světímy hod slavný **flawnyg** a duostojný **duoftognyg** svatě trojice, to jest otcese **otczfe** **otec** a syna a svatěho ducha, všě jednoho hospodina. To slóve svatá trojice **troytye** **trojice**, otec, syn a svatý duch, to jest jeden buoh, jenž má tři ména, avšak jest jeden buoh, jehož máme dnes chváliti. Jakož v těchto sloviech učí nás svatý Řehoř a řka: „Pochvalme otcsě **otczfye** **otec** a syna a svatěho ducha,“ neb tento hod jest buoží a poslední svatě trojice, ješto již na každú neděli my, knězie svatě mšě slova *my, knězie svatě mše* zapsána na marginu stejnou rukou můžem slúžiti od svatě trojice až do adventa.

V těch sloviech máme znamenati trojí věc. Prvé, proč máme chváliti svatú trojici **troytye** **trojice**, druhé, kterak máme chváliti, třetie, kdy máme chváliti. O prvém máme znamenati, že sme měli trojie veliké buožíe hody. Prvé na Vánoce měli sme buožíe narozenie, a tu sme chválili

otcse **otczfe otec**, buoha nebeského, že jest ráčil svého syna poslači **poſlaczy poſlati** nám na vykúpenie. Druhé hody jsú **gfw** na Veliku noc, a tu chválíme syna buožieho, že pro ny svú **ſfw** svatú krev prolil a na kříži za ny umřel a naše předky z múk vykúpil a vstal z mrtvých, na nebesa vstúpil. Třetíe hody jsú byly na svatého ducha, že jest ráčil všě křesťanstvo svú **ſw** milostí osvietiti a rozličné lidi po všem světu v jednu vieru sebrati. A dnes **125vb** pak máme chváliti všechny tři spolu v jednotě, otce i syna i svatého ducha.

Otce máme chváliti pro trojí věc. Prvé, že buoh, otec nebeský **nebefkyg**, jest nás všech stvořitel, dal nám tělo a duši, tělo dobře způsobené a duši čistú a múdrosť naplněnú. Znamenaj každý **kazdyg**, by komu ruku uřali, čso by ten člověk dal, ktyby jemu ji kto navrátil. Nebo opět, ktož oka nemá, čso by dal zlatta a stříebra, by mohl zase zdravé oko mieti. Kterak by ty tomu děkoval, kto by tě od smrti vykúpil, to vědě, že by jemu veliče **welytye veličě** děkoval a slúžil by jemu a vždy by jej veliče **welytye veličě** chválil. Protož dnes chváliti máme otcse **otczlye otec** nebeského, že nás jest tak čstně stvořil a sobě tak podobny učinil. Nebo kteří nechtie z toho buohu děkovati ani jemu slúžiti ani jeho chváliti, těm buoh odjímá zdravie i všě dobré.

Druhé máme chváliti buoha otce, že nám dává všechnu potřebu na tomto světě. Prvé nám dal zemi, na niež se nám rodí tráva a obilé a ovoce a potřeba čelestná **czeleſtna těleſtný**, na niež přebýváme **přebývati** a domy sobě činímy. Druhé nám dal vodu, abychom se zemí krmili a vodú napájeli, z niež máme ryby a jí se umýváme, bez niež nikoli nemóžem živi býti. Třetíe dal nám pověťrie, aby nám dešć přinášelo, a tiem dýchámy a bez neho **on** nemóžem býti jako ryba bez vody. Čtvrté dal nám oheň, abychom se ohřievali a jiesti sobě při nem **on** připravovali. Páté dal nám nebesa, aby nám slunce a měšiec a hvězdy na zemi svietily, neb bez světlosti nestál by člověk za ničs. Šesté dal nám anjely, aby nás ostřiehali ode všie zlé pótky diábelské. Sedmé dal nám ptačstvo a zvířata, abychom jedněch požívali a druhými sobě dělali a potřebu sobě činili. Rozuměj tomu každý **kazdyg**, ktyby kterému z nás někto dal darmo krávu **kraw** nebo kuoň nebo lán dědiny neb forberg nebo ves, kterak by ty jemu děkoval a rád by jemu slúžil **126ra** a snažně by jej nade všechny chválil. A čsož pak dnes máš chváliti hospodina, ať by dal potřebu těleſtnú do tvé smrti. Ktyž lidé pro malú věc celý **lyely celý** den dělají, až jediného grošě **g** přes den robotují, čsož pak ty nechtěš buoha chváliti ani na malú chvíli nechtěš jemu poslúžiti, by se utekl na boží mši. Protož chvalme buoha a prosme jeho, ať nám ráčí **raty ráčiti** dáti dobré léto a dobré pověťrie a mier a pokoj za našeho zdravie.

Třetíe máme chváliti buoha otce, že nám svého syna Jezukrista na vykúpenie poslal, nebo když byl Adama stvořil v ráji i přikázal jemu, aby rájě střiehl a všeho ovoce požíval, jedinkého ščepu buohu nechal. Tehdy zlý duch přišed k Evě, namluvil jí, aby ten ščep buoží sčesla a buožie kázanie přerušila. A ona poslechši jeho vzala od něho jablko i shryzla a druhé dala Adamovi, a tak buoha otce rozhněvala, že jě hned kázal anjelovi z rájě vypuditi. A pro ta jablka buoh **zapsáno na marginu stejnou rukou** hněval se pět čisíc **czyſſycz tisúc** let a dvě stě bez jediného léta, že bylo buohu velmě protivno jich neposlušenstvie, že ižádne milosti buoh lidem neukázal a mnoho zlého na ně

přepustil a mor a každý **kazdyg**, kterýž umřel, šel do pekla. Potom zbudiv se svú **ffw** milostí, našim nezaslúžením poslal syna svého nám na vykúpenie. Hledajž každý **kazdyg** na své mysli, ktyby tě kte stavili a **u** vězenie vsadili, mysléce **myfflyetye** tě zahubiti, a pán tvój poslal tam list a vypravil tě z téj núze, viem to začelo **zatyelo zacélo**, že by jemu děkoval a rád jemu slúžil a vždy jej chválil. Čso pak buohu máš děkovati a slúžiti jemu, chvále jej bez přestánie, že jest poslal syna svého, aby črté nestavili tvéj dušě ani vedli do pekla, ale jsi bezpeč, že tvá dušě bude v nebesiech, ač toho budeš sám hledati.

Druhé máme chváliti syna buožieho pro tři věci. Prvé proto, že jest pro ny s nebe stúpil na tento žalostný svět z nebeskéj radosti a narodil se z svatěj Mařie, **126rb** přijem na se tělo naše, pripraviv se jako rytieř ku boji, chtě ny od věčného zatratěnie **zatratyenye zatracenie** vykúpiti. Rozpomeň se, člověče, jakúť jest syn buoží milost ukázal, že jest stúpil z nebes pro tě na tento svět, vida, že se nemohú sami lidé z diábelského osidla vypraviti, že každý do pekla jde, řekl jest otci: „I čso nám to platno bude, že sme člověka stvořili na zatratěnie **zatratyenye zatracenie**, nedajme té pochvaly črtóm, byť panovali nad naším lidem, pošli mě tam na svět, ať já jej tam od diábla odprostím.“ A tak přišed sem, by prostil jest nás od diábla, protož máme jej chváliti a děkovati jemu z téj milosti.

Druhé máme jej chváliti, že se jest dal na smrt za ny a dal se na kříži umučiti. Jakož praví svatý Řehoř: „Ničs by nám nebylo prospělo buožie narozenie, by nebylo jeho umučenie, skroze něž máme vykúpenie.“ Hledajž, člověče, kto by tě z které núze vypravil, řečí děkoval by jemu, a kto by tě penězi vyplatil, toť by jemu rád slúžil, a kto by tě pak svým životem zastal a tě od smrti vyprostil, toť vědě, že by jemu rád děkoval a slúžil a chválil jej po všě časy. To jest syn buoží učinil, že jest tě věčné smrti zbavil a dal se sám na hořkú smrt za tě a svú **ffw** tě svatú krví vykúpil, ne penězi. Ješto by tvój vlastní otec ani tvój syn tobě neučinil, by se dal na smrt za tě. Protož poděkujme jemu všichni dnes za to a služme jemu **gyemu** nábožně a chvalmy jej svými modlitvami a prosme jeho, ať by nás od sebe neodlúčil.

Třetie máme syna buožieho chváliti proto, že našeho nepřieteľa porazil a svázal a všechnu moc od neho **on** odjal, jenž dřieve mnoho lidem překážel a panoval nad člověkem, vstupujě v lidi a oslepujě je a umrtvujě je na jich duších a vodě jejich duše do pekla. Tu jest moc odjal syn buoží, když jest umřel na kříži i šel do pekla i vyvedl duše svatých otcuo **otczfuo otec** i šel do nebes a otevřel nám nebeské králevstvie. Ó, člověče, jakú by ty měl radost, když by viděl svého vraha před sebu ležiece beze **126va** všie moci a svázaného a umrtveného, toť by jemu děkoval, kto by tvého vraha zabil a tě v svůj duom přijal a učinilť by dobré bydlo. Takěž máš děkovati dnešní den synu buožiemu, že tě zbavil tvého vraha, diábla, a máš jej chváliti a slúžiti jemu, žeť jest otevřel králevstvie nebeské a pojal tam naše předky k sobě. Prosme jeho **etc.**

Také svatého ducha máme chváliti pro tři věci: **wyety věc**. Prvé, že nás osvěcuje **offwyeczugye** svú **fw** milostí. Druhé, že ny obživuje **obzywgye**, neb jakož bez povětrie a bez dýchanie nemož tělo živo býti, takěž dušě naše umřly jsú bez svatého ducha. Třetie, že naše dušě dovodí do králevstvie

nebeského. Pretož máš znamenati, ktož by tobě temnost osvietil a naučil tě múdrosći **mudrofczy múdrost** a umrlého tě obživil a tvú **tw** duši vedl do nebeského králevstvie, kterak by ty jemu děkoval a slúžil i chválil by jej nade všechno. Protož máš dnes chváliti svatého ducha a prositi jeho, aby tě svú **tw** milostí osvietil, aby uměl buohu slúžiti a obživil tě, umřel lis snad v smrtedlných hříšiech, a potom dovedl tvú **tw** duši do nebeského králevstvie.

O druhém znamenajte, že máme chváliti svatú trojičí **troyty trojicě** v jednotě, abychme věřili srdcem, že otec, syn a svatý duch jest všě jeden buoh mocný a věčný **wyecznyg** a pravý **prawyg**, jenž svietí a mračí **mraty mračiti** a činí na světě, což ráčí **raty ráčiti** i na nebi, nebo drie jsú v jednotě a ta svatá trojice jest pravá jednota a jedno božstvie. Jakož prstové sú třé v jedné ruce, že jeden prst oddělen jest od druhého, jenž jej móż zatáhnúti a skrýti bez druhého, však jest vždy v jedné ruce a jedna ruka, též otec a syn a svatý duch jsú tři osoby, avšak sú v jednom božství **bozftwye** jeden pravý buoh. Na to máme příklad na třech věcech.

Prvé na slunci, to má trojí věc v sobě. Prvé okružlost a běžnost, že vždy běží na nebi. Druhé popršlek a světlost, jenž posielá na zemi, aby nám svietila. Třetie má horkost, již nás shřievá **shřievá shryewa** a vláhu dává a obsvěcuje **oblfwyeczugye** vešken národ a zplozjuje **zplozugye** ovoce a obži **126vb** vjuje **obzywgye** kořenie. Takéž svatá trojice vždy jest v jednom božství, kteráž osvěcuje vešken svět. Ta světlost nebeská znamenává otce nebeského, jenž jest vypustil popršlek na zemi, točíž **tocz** poslal syna svého sem na svět, aby nám cestu ukázal do nebeského králevstvie. Skroze horkost slunečnú znamenává se svatý duch, jenž shřievá srdce zmrlá od smrtedlných hříechuo a obživuje **obzywgye** duše křesťanské a přivodí je k milosti buožíe.

Druhý máme příklad na studničí **studnyty studnicě**, od niež vychodí potok a učiní z sebe veliký **welykyg** rybník anebo jezero. Takéž buoh otec pustil od sebe potok, točíž **tocz** syna svého, od něhož jest vyšel rybník, točíž **tocz** svatý duch, jenž jest vešken svět zvlažil.

Třetí příklad máme na svieci, kteráž má trojí věc v sobě: vosk, knot a oheň, avšak ta trojice věc slóve jedna sviece. Takéž otec, syn a svatý duch jest všě jeden mocný a pravý buoh. Nebo **Nebo Nobo** o svaté trojičí **troyty trojicě** nesmieme vám mnoho praviti ani smieme hluboko zabřiesći **zabrzyefczy zabřiesti**, nebo o nie nemuož ižádný **yzadnyg** vymysliť. Jakož se čte o svatém Augustinu, když dieše **dyeffye** podlé moře, mysle o svaté trojičí, i uzře jednoho pěkného pacholíka, an činí dólček na piesku, a to bieše **byefye** syn buoží. Tehda jemu svatý Augustin vece: „Čso to činíš, milé dietě?“ An jemu vece: „Chti toto moře přeliti v tento dolec.“ I on vece: „Nesnadno to učiníš.“ An jemu vece: „Snadnějie to učiním, než ty vymyslíš o **na tomto místě** nadepsáno d. (= duch), neškrtnuto svaté trojičí **troyty trojicě**, čsos počal.“ Protož věřmě **věriti** celo **tyele cěle**, že svatá trojice **troyty trojicě**, otec, syn, svatý duch, jest jeden pravý buoh, jenž ny stvořil a vykúpil a obživil. Prosmy jeho, ať ny pojme k sobě po našem skončení **fkonczenye** do věčné radosti.

O tretiem máme znamenati, že vždy máme svatú trojici **trogty trojicě** chváliti zamladu, pretože ny stvořil v mužství **muzftwye**, protože ny vykúpil na starosti proto, aby naše duše k sobě pojal. Opět máme chváliti svatú trojici **trogty trojice** na každú hodinu, že nám otec nebeský **nebellkyg** dává potřebu v každú hodinu a nás svatý duch obživuje **obzywgye** a osvěcuje **offwyeczugye** a ostřiehá na tomto místě zapsáno *ode v 127ra* ode všeho zlého. Také máme jej chváliti na každý rok a na každý měsíc a na každý **kazdyg** den. A prosme jeho milosti, ať nám dá vše dobré a potvrdí **potvrditi** nás ve všie spravedlnosti a zbaví ny všeho zlého, a potom, aby přijal naše duše do království nebeského, jehož mně i vám dopomáhaj **etc.**

Sermo de corpore Christi na marginu zapsáno mladší rukou: na Bože cialo

Homo quidam fecit cenam magnam, et vocavit multos. **L 14,16** Dnes máme slavný **flawnyg** den a duostojný **duoftognyg** svatého božieho těla, ješto nám syn buoží, král nebeský **nebellkyg**, ostavil na tento světě miesto sebe našim dušem na spasenie, kterěz jest byl dal svým apoštolóm na večeri u Veliký **welykyg** čtvrtek stvořené z chleba a řka: „To čiňte pro mú pamět, ktož to uzříte, jako bychte mě samého uzřeli, když mé tělo přijímáte, učínte, jako bychte mně samému učinili.“ A protože u Veliký **welykyg** čtvrtek nemóžem tak učiniti ani chváliti buožieho těla, jakož by toho dóstojno bylo pro pašijě a pro buožie umučenie, protož vida to svatý Urban papež ustavil jest tento den první čtvrtek po svatěj trojici **trogty trojicě** buohu na čest a na chválu a jeho svatému tělu, abychom to nahradili, čso sme u puosce **puosce puost** zameškali, že mnozí jsú přijímali **prijímali prygymaly** buožie tělo u Veliký pátek neduostojně a nenábožně ani sú jeho tak učtili, jakž by na to slušalo. Protož dnes máme jě učtiti svými dobrými skutky a za to máme krásné koláče od svatého Urbana, ktož přide na mši neb na jitřní neb na nešpor přes celý **tyely celý** ochtáv, ten bude mieti sto dní odpustka od každé mše a od menších hodin čtyřidceti **Cztyrzydyety čtyřidcět** dní. Protož sám král nebeský **nebellkyg** zuove nás k svému stolu, a to píše **pyflye** svatý Lukáš a řka: „Jeden člověk učinil večeri velikú a pozval mnohých.“ Ten člověk jest syn buoží, jenž jest přijal pro ny člověčenství na se a učinil jest večeri svým křesťanóm, točiz **locz** svaté obcovanie, aby s ním obcovali a za jeho stolem jedli a přijímali jeho svaté tělo a pili jeho svatú krev, ješto jest prolita za ny. A na tu večeri zval jest mnohé, **127rb** ale ne všechny, než jedno dóstojné a nábožné a pokorné.

V těch sloviech máme trojí věc znamenati. Prvé velikú buožie pokoru, že se člověkem nazývá **nazyewa**, a jsa buoh mocný a král nebeský **nebellkyg**. Druhé jeho šcedrost, že učinil velikú večeri. Třetí božie milosrdenství, že ráčil pozvati mnohých.

O prvém máme znamenati, že syn buoží měl čtveru pokoru na sobě. Prvú **Prw** na svém narození, že, jsa buoh mocný a svrchní, však se tak velmě ponížil, že se učinil velmě malým děťátkem, a jsa bohatý, narodil se v chudobě, jsa radost anjelská, přišel v žalosti, jsa světlost nebeská, narodil se ve tmě, jsa král všeho světa, však jedínú rúšku byl obinut a na seně v jesličkách byl položen. Druhú pokoru měl na přebývanie, že přebýval mezi lidmi velmě pokorně, jim posluhujě a svým apoštolóm nohy umývajě, a to byla veliká pokora. Třetí měl pokoru nepřetřpenú,

že čso jemu láli, čso sú jemu Židé přimlúvali a mnohé protivenstvie činili, však to všě přetrpěl a míle to přehověl. Čtvrtú pokoru měl na umučení, že se pro ny dal diáblu pokúšeti a Židóm mučiti a na kříži rozbiti i zabiti, a to všě pro ny. Ó, milý hospodine, jakús ty měl pokoru, že, jsa tak mocný buoh, nemocné uzdravujě, mrtvé křiesě, však se tak velmě ponížil, žes se člověkem nazval. A to pro trojí **troy** věc jest učinil.

Prvé proto, aby každý člověk rád jemu slúžil a chválil jej bez přestánie. Druhý máme příklad, abychom se vždychny ponižovali a proti buohu i proti lidem pokorni byli. Třetí, aby svým člověčstvím učinil ny všechny účastny svého božstvie, prosme jeho, ať nám dá pokoru na naše srdce.

O druhém **127va** máme znamenati, že král nebeský ukázal nám šcedrost na mnohé věci **wyety věc**, avšak zvlášče na své večeri. Ata jest trojice večere: prvá byla a druhá bývá a třetí bude.

Prvá večere boží byla u Veliký čtvrtěk, ješto jest večerál s svými apoštoly, vzem chléb požehnal i dal jim a řka: „Zajisté toť jest tělo mé.“ A vzem kalich s vínem, požehna i da jim a řka: „Píte z toho kalicha všechni, neb zajisté toť jest má krev, ještoť bude prolita za mnohé.“ Ta jest večere byla velika trojí věci **wyety věc**. Prvé panstvím a dostojenstvím, že jsú tu večereli s králem nebeským duostojní páni, svatí apoštolové, kteří sú byli velikého dostojenstvie. Druhé krměmi, že jich tělo nakrmil syn buoží krmí tělestnú, potom jich duše nakrmil svým tělem svatým a napojil je svú **ffw** krví svatú a drahú. A to sú veliké krmě, ani ryby ani zvěřina, ani zlatto ani stříebro muož se té krmí přirovnati, neb buoží tělo dražší jest všěho světa. Třetí velikú svú **fw** mocí **moty moc**, že těch jistých pět slów „zajisté toť jest tělo mé“ od buoha pověděných sú velikéj moci, že když je kněz die na svatěj mši nad oplatkem, hned z toho chleba stvoří buožie tělo tak čele **tyelye čele**, jako jest na kříži pnělo a jako na světě přebývalo. A tu se mnoho divó stane, že kněz, sa stvořenie buožie, i stvoří buoha, stvořitele svého, a tu u malém chlebě uzří buoha mocného, na zemi uzříš buoha nebeského. Těmi slovy vynímá kněz syna buožieho z rukú otce nebeského, proto jest ta velika večere byla.

Druhá večere bývá na každý den, ješto knězie večerėjí z buohem za jeho stolem ducho **127vb** vně na každý den, že takéž právě s ním večerėjí duchovně, ktož přijímá buoží tělo nábožně, jakož sú apoštolé s ním večereli tělestně, a tu dnes pamatujem. A ta večere jest zajisté velika také pro trojí věc. Prvé velikým divem, že buoh ukáže se lidem v tváři v chlebněj. Druhé velikú mocí, že naše duše posílí. Třetí milostí, že naše duše uzdraví a všěho zlého zbaví.

O prvém máme psáno, když jedna žena pečieše **peczyeffye** oplatky a to myslí, kterak by z toho chleba mohlo býti svatě buožie tělo, a řkúci: „Však já sama ten chléb peku.“ A tak sstúpi s pravěj viery a chodiecí **chodyety choditi** po všem Římu, poče tu řeč mluvíti, by to nebylo pravě buožie tělo, a tak mnozí lidé u blud vstúpichu. Zvěděv to svatý Řehoř, káza téj ženě před se jíti a oplatkuo sobě přiněsti, kterýchž bieše **byeffye** sama napekla. A svolav všechen lid svatý Řehoř, mši slúži a když buožie tělo vzdviže, prosí milého buoha, aby ráčil svú **svú ffu** moc ukázati. A hned ti lidé v tom oplatce svatém uzřechu krásné děfátko, ano jemu svatý kříž na čele a druhý na prsech, a tak

držě dlúho buožíe tělo, aby lidé viděli a věřili právě v syna buožíeho. A když položí ten svatý oplatek na oltáři, inhed se obrátí v krvavé maso. Uzřevše **Wzrzewfye** ten div římští páni, teprú u buoh věřichu a božíe tělo velmě čstichu. Učstěme je **gye** tak dnes dobrými svými skutky.

O druhém máme příklad na svatém Eliáší, když bieše **byeffye** jej buoh poslal na jednu horu, jiež diechu Oreb, i bieše **byeffye** velmě ustal a nemóže jíti pro veliké horko i pade na cestě **tyeffye cěsta** pro velikú mdlobu i usnu pod jedním dřevem. **128ra** A hned anjel přišed k nemu **on** i ubudi jej a řka: „Di před se, Eliáší.“ Tehdy svatý Eliáš vzhlede, nalit' pokruta chleba a kalich vody u něho v hlavách, vzem tu pokrutu i snie ji a tu vodu vypie. I by tak posílen, že jide čtyřidceti **cztyrzydyety čtyřidcět** dní a čtyřidceti **cztyrzydyety čtyřidcět** noci kusa nejeda i přijide na tu horu, z niež jej přija buoh do rájě k sobě. Takěž ktož se umdlí svými hřiechy, zpoviedajě se a přijímajě buožíe tělo. A přideš na horu nebeskú a budeš s buohem přebývati. Prosmě **prostiti** buoha.

O třetím máme příklad o jednom rytieři, jenž velmě čstieše **cztyeffye** buožíe tělo. A když ležieše **lezyeffye** na smrtebné posteli u veliké nemoći **nemoty nemoc**, tehda prosil, by jemu buožíe tělo dali přijieti, vida, že jemu žádný **zadnyg** lékař nemóže pomoći **pomoty pomoci**. I kněz přišed, da jemu svaté božíe tělo. A jakž přija buožíe tělo, inhed vsta z nemoći **nemoty nemoc** a by zdrav, neb ktož nábožně přijímá buožíe tělo a bez hřiechu, ten obdrží sobě zdravie toho léta. Prosme jeho **etc.**

A to máme ukázáno v Starém zákoně na manně, ješto buoh posielal Židóm mannu nebeskú, točíž chléb nebeský **nebefkyg**, čtyřidceti **cztyrzydyety čtyřidcět** let na púšti, že donidž sú ten chléb anjelský **angellkyg** jedli, ižádní se z nich neroznemohli ani který Žid umřel za čtyřidceti **cztyrzydyety čtyřidcět** let ani se jich rúcho pokazilo ani který nepřitel jim uskodil ani které zvieře, jedno že měli všě dobré, čsož sú sami chtěli. Jakož praví svatý David: „Chléb anjelský jedli lidé.“

Když sú Židé měli zdravie, jedúce ten chléb nebeský **nebefkyg**, čsož pak každý křesťan bude mieti od buoha zdravie, ktyž přijímá nábožně tělo božíe. Jakož v dnešním čtení pověděl Židóm syn buoží a řka: „Vaši otcí jedli jsú mannu na púšči, však sú potom zemřeli. Ale ktož mé tělo dóstojně přijímá, **128rb** ten navěky živ bude.“ Prosměž jeho, at' nás zbaví věčné smrti. Také buožíe tělo zbavuje **zbawgye** člověka všěho zlého, že když je nábožně přijímáš, toho léta budeť se dieti všě dobré. A kteréhož dne vidíš **wydyz** buožíe tělo s pravú **praw** věrú, toho dne budeš zbaven všěho zlého.

O prvém máme příklad na jednom kacieři **katyerzy kacier**, když u Veliký pátek přijímal buožíe tělo, šed domuo i vyňa je **gye** z úst i vloži je **gye** v úly ku včelám a řka: „Bože, hledaj mi tu včel.“ Tehdy včely se jemu tu velmě rozplodichu i všě **wffye** zbuožíe a na každý den množstvie ptákuo zpieváše **zpyewaffye** v téj zahradě anjelskými hlasy. Tehda biskup vstav jednu zítra ráno na hodiny, uslyšě ten hlas anjelský i jide k tomu kacieři s knězi a s žákovstvem i otieže jeho a řka:

„Milý **mylyg**, ktorú svátost v svém domu máš?“ An jemu vece tak: „Ktet' by se u mne svátost vzala?“ A když tam jidechu do zahrady, otevřechu jeden úl, naliť včely učinily z vosku pěkný **pyeknyg** kostelík a v něm malý **malyg** oltářík, a na tom oltáříku ležieše **lezyeffye** buožíe tělo. A když ten kacieř uzře ten veliký **welykyg** div, inhed pade před biskupem a zpověda se svých hříechuo a povědě jemu pravdu, že sám byl vložil božíe tělo v úl, aby se jemu včely plodily. A když jest kacieři tak prospělo božíe tělo, čsož pak křesťanu nábožnému. Prosme buoha **etc.**

O druhém máme příklad na jednom Židovčeti, když u Veliký pátek přijímáchu křesťané buožíe tělo i on příběh do kostela, poče se diviti, ano kněz dáva každému pěkné děťátko. Když to uzře ten pacholík židovský, přistúpi také i příja buožíe tělo, přišed domuo i poče to rozprávěti. I Židé se vtípěchu, že jest přijímal buožíe **128va** tělo a bojieće **bogvetye báti se** se, by se nekřstil, bichu jej velmě metlami a upálivše **vpalywfy** pec, vsadichu jej v tu pec a nechachu jeho tam přes celú **tyelu** **cělý** noc a chtieće **chtyetye chtieti**, aby uhořal. A nazajtrie odkrychu pec, an prostřed nie leží a spí ve zdraví. Ani mniece **mnyetye mnieti**, by umřel, vyňachu jej z peci. An pročítiv **ptytyw procítiti** i poče praviti: „Celú noc hrál sem s tiem děťátkem, ješto sem jej včera přijímal.“ Uzřevše **Wzrzewfye** Židé ten div, buoča **bóh** pochválichu a mnozí se na vieru křesťanskú obrátichu vidúce, že buožíe tělo má takú moc, že zbavuje **zbawgye** ode všeho zlého. Prosmy milého buoha **etc.**

O třetiém máme příklad, když Vernieř osočil bieše **byeffye** pana Viléma před králem, le král posla Viléma do vápennice, aby jej tam i s koněm upálili. Tehda ten Vilém jeda cestú **tyestu cěsta** uslyša, ano v jedné vsi ke mši zvonie, an příjev i slyša mši od svatěj králevny a uzřev buožíe tělo, poručí se buohu i dočeka požehnánie, netbajě králeva kázanie. A v ta doba **doba dobo** nemoha Vernieř dočekati, když Vilém u mšě stáše **talfy**, hnav k vápenníkóm i vece jim: „Učinili li ste, čo vám král kázal?“ Ani jemše jej i uvržechu jej, toho Vernieř, i s koněm do vápenice, že byl tak král kázal, kterýž by dřeve přijel, aby jej upálili, i mněl Vernieř, by Vilém byl již upálen. Tehdy potom příjev Vilém, vece vápeničníkóm: „Již li ste učinili, čsož vám král kázal?“ Ani vecechu: „Již, pověz tak králi, že sme již učinili.“ Příjev Vilém, povědě to králi a král podivi se tomu, že jej buoh ostríehl smrti, protože toho dne viděl buožíe tělo, a velmě by naň laskav. A sám král nikda nikam nejel, až dřeve uzřel buožíe tělo. Prosme jeho, ať nás ostřeže **oftrzezye** od náhlé smrti snažně.

128vb O čtvrtém máme příklad o jednom měščenínu, jenž jest nechtěl ižádny **yzadnyg** den jiesti dřeve, než by buožíe tělo uzřel. A když koli slyšal jíti z buožím tělem, tehda vždy provodil buožíe tělo. A když po poselství **posfelltwye** pána svého jedieše **gedyeffye** po čestě **tyesty cěsta**, uzře za sebú jiezdne a ti jej postíháchu i pojedú s ním, an jich otáza, kam chtie jieti a kto by byli. Ani jemu vecechu: „My sme dňové a jedem s tebú, abychom tě provedli a z tvých tě nepřátel vyprovodili, ješto hledají tvého života odjieti.“ A když to praviechu, jedúce skroze jeden les. Tehda ten měščenín uzře své tři vrahy, ani jeho střežiechu chtiec jej zahubiti, mniece, by on sám jel, a uzřevše těch sedm dní s ním, buojiece se utecechu před nimi do lesa. Tehdy dňové jemu vecechu: „Proto, žes na každý den rád viděl buožíe tělo a provodils je **gye** míle, viděls dnes moc nad svými

neprátele a my smy tě přes les provodili a potom tvú **tw** duši provodíme do nebes. Prosme **etc.**, ať nás buožie tělo uchová ode všeho zlého.

Třetie večere bude v králevství **kralewftwye** nebeském, to jsú věčné hody, a to slová večere, neb jakož po všem úsilí a po všech hostech a po všie práci páni zavierajú s svú **fw** čeledí a večerejí, takéž král nebeský po súdném dni a po naše smrti pojme naše duše k sobě, a ta jest večere veliká pro trojí věc. Najprvé pro dostatečnost, že nebeská říše nemá nižádného nedostatku, ale má všechnu radost a vše **wflye** dobré, o niež nižádný **nyzadnyg** nemož ani vypsati ani vypraviti, neb tu budú plné a velmě veliké rozkoše. Očima bude krmě svatá trojice, ušima anjelské zpívanie, ustóm buožie chvála, duši nebeská radost, a to budú drahé krmě. Prosme buoha, abychme na té večeri byli. Druhé **etc.** **129ra** množstvím **mnozftwyem**, že se všeho světa dostoyní lidé zberú se na tu večeri. Třetie věčnost **věčnost** **wzeczmoft**, že ta večere neskoná se věky věkoma. Prosmež buoha, abychom se s ním na téj večeri věčně radovali.

O třetím máme znamenati, že král nebeský jest nám milostiv a jeho milosrdenstvie nemož nižádný **nyzadnyg** vypraviti, nebo čsož nám koli dobrého činí, ne pro naše **nallye** zaslúženie, ale pro své milosrdenstvie. Jakož praví svatý Pavel: „A to jsú tři buožie milosrdenstvie.“ Prvé jest tělestné, druhé duchovnie, třetie věčné.

Prvé, že jest byl sám stúpil s nebes a vzal mnohé na tu večeri, avšak s ním málo večerelo, jedno dvanáste **dwanazte** apoštoluo, avšak ješče jeden z nich, to jest Jidáš, večerál s ním neduostojně a přijal buožie tělo sobě na zatratěnie **zatratyenye zatracenie**, že po večeri běžav k Židóm, prodal syna buožieho. Prosme buoha, abychom nebyli tací.

Druhé milosrdenstvie jest duchovnie, ješto zóve nás duchovně na tu večeri, abychme s ním večereli asi jednu v rok a jeho svaté tělo přijímali. A na tu večeri jdú mnozí lidé čistí, spravedliví, milosrdní, pokorní, nábožní, trpědlní, kající **kagyty kajúci** a všichni, ješto dostoyně přijímajú buožie tělo. Téj večere liknují se sedmeři lidé, točíž lakomí, závistiví, čizoložníci **tyffoloznyty** **cuzoložník** a hněvníci **nyewnyty hněvník** a boží protivníci **p(ro)tywnyty protivník** a velící **welyty veliký** kostečníci a hříešníci **hrzyeffnyty hříešník**, ješto pro své hříechy nemohú buožieho těla přijímati. Těm v súdný **fudnyg** den sám buoh odpovie svéj milosti a vyžene je od své svatěj večere nebeské a řka: „Vy ste se mnú nechtěli na onom světě večereti ani mého těla přijímati, takéť nyní nechtí s vámi přebývati, beřte se ode mne do horúcieho **horutyeho horúci** pekla. Však jsem vás zval, nechtěli ste ke mně jíti, já sem vás prosil, nechtěli ste se mnú jiesti, proto již vy ste **zte** se mnú rádi byli, ale já již také s vámi nechtí býti. Črtóm ste slúžili a **129rb** s nimi ste se kochali, dětež a věčně s nimi přebývajete. Ach, jaká to bude žalost, že otec nebeský **nebefkyg**, buoh všemohúci **wfemohuty všemohúci**, bude tak ukrutný **vkrutnyg**, že své syny pošle na věčné zatratěnie **zatratyenye zatracenie** a řka: „Já sem vám byl na onom světě milostiv, chříechy **hřiech** vám odpúščeje a dlúho hověje a všicku potřebu dávaje, a vy ste na to pro nič netbali ani ste chtěli mého kázanie činiti.“ Prosmy buoha, abychmy ti nebyli.

Tretie milosrdenstvie jest večné, a to bude v nebesiech po súdnom dni, ktyž král nebeský **nebeflkyg** prijme k sobě všechny spravdivé a povede je do svého přiebytku nebeského. Na tu jest večeri zval mnohé Židy, a ti jsú vzhrzeli tu večeri, i také pohany zval, a ti jsú mnozí nepřišli. Také jest zval všechny křesťany, na niž jsú přišli všichni, kteříž jeho vóli činie, a ješče mnozí přídú bezčísla až do dne súdného a vendú do králevstvie nebeského, jehož mně i vám dopomáhaj **etc.** Učstěmy dnes svaté buožie tělo nábožně a pokorně se jemu poručme **etc.**

Sermo Erassimi etc.

Protexisti me Deus a conventu malignancium. **Ps 63,3** Tato slova piše **pyfye** svatý David v Žaltári a řka: „Obránils mě, buože **buozye**, od sňatku zlobivých.“ Ta slova pověděl dnešní den svatý Erazim, jehož dnes obchodí se čest a chvála v nebesiech, jehož jest král nebeský obránil od svých nepřátel, že jest mnohé muky měl, avšak jej buoh ze všech vypravil, že jest potom svú **fw** dobrou smrtí umřel. V těch sloviech máme trojí věc znamenati. Prvé, proč jest buoh obránil svatého Erazima. Druhé, kterak jej obránil. Třetí, komu jej obránil. O prvém znamená svatost svatého Erazima, že jest obráněn od všeho zlého. Na druhém, že míní božie milosrdenství, že jej ráčil obrániti. Na třetí se ukazuje **wkazugye 129va** zlost nepřátelská, již jest byl zbaven svatý Erazim.

O prvém máme znamenati, že král nebeský obránil svatého Erazima pro jeho velikú svatost, nebo jest měl trojí svatost svatý Erazim. Prvú na svém těle, jenž jest v čistotě přebýval a žádné poskvrny na svém těle neměl. A pro tu čistotu sám buoh jej miloval a obránil jej ode všech nepřátel čelestných **tělestný**. Druhú svatost měl na svéj mysli, takže jest vždy na buoh myslil a na buoží službu a boží čest plodil. Třetí svatost jest měl na svých skutcích, že jsa biskupem plodil vieru křesťanskú a pohany tupil a velikú šcedrost ukazoval **ukazoval vkazawal**, že chudým pomáhal, na všem těle utrpenie měl, že se postil a sušil své tělo a bděl na modlitvách přes den a přes noc a veliké náboženstvie měl, proto jej obránil ode všeho **wflýeho** zlého, čelestného **czeleftneho tělestný** i duchovního. Jakož se čte o nem **on**, když svatý Erazim bieše **byeffye** biskupem v Ludikru, v tak řečeném městě, tehdy almužnu dáváše **dawaffye** a velikú svatost ukazováše **vkazowaffye**, že nemocné uzdravováše **wzdrawowaffye** a slepé osvětěváše **offwyetyewaffye osvěcovati** a mrtvé křiesě **krzfyeffye**. Tehdy ciesař Dioklecián hubieše **hubyeffye** křesťanstvo a bieše **byeffye** záповěd učinil, že ktož by se jeho buohóm neklaněl, aby jej beze všie řeči na smrt dali. Uslyšav to svatý Erazim, jide na púšc a bydli tam sedm let, na Libánskéj hoře přebývaje a mnohé divy čině, že byli anjelé s ním a ptáci jej buožím pokrmem krmili a rozličná zvierata k nemu **on** přichodiechu a jeho se nohám klanějichu.

Tu jest zjevna jeho svatost na třech věciech. Prvé, že s ním anjelé mluvili, nebo anjelé neradi s jinými mluvie, jedno s svatými. Druhé, že jemu ptáci jiesti nosili, a to sú byli anjelé, že sú jej tu za sedm let krmili na púšti, ktež jest ne **129vb** mohl pokrmu mieti. Třetí, že sú s ním zvierata přebývala a těšila se jemu jako svému otci, aby je uzdravil a obránil jich od nepřátel. Takéž prosmy buoha, ať pro prosbu svatého Erazima ráčí nám potrebu dáti a ode všeho zlého uchovati.

O druhém máme znamenati, že král nebeský **nebelkyg** bránil svatého Erazima **Ea^a** třmi věcmi. Prvé svatým duchem, druhé anjelem, třetí také diáblem. Jakož se čte o nem **on**, když již svatý Erazim sedm let přebýváše **przebywalye** na púšti, tehdy hlas jeho zavola a řka: „Erazime, vstaň a jdi do svého města, kaž vieru křesťanskú.“ An inhed vstav, vše **wfy**e poslušenstvie ukáza, že jide do města i poče vieru křesťanskú kázati, chvále buoha a modly tupě a mnohé nemocné uzdravujě a zlé duchy vyhánějě a mnohé na vieru obráti a ve jmě buožíe jě pokřti. Uslyšav to ciesař Dioklecián, káza svatého Erazima **Ea^a** jieti a před se věsti i vece jemu: „Ktos ty a odkad **odkad** **odkas** ty **ty fy** si?“ Tehdy on vece: „Já sem biskup Erazim, křesťan, buoží sluha.“ Takže bieše **byefye** svatý Erazim v anjelské tváři krásný **krafnyg** bez poskvrny a mluvieše svatým duchem beze všeho **wfyeho** strachu i vece jemu ciesař: „Raziť, ostaň toho buoha ukřižovaného a modl se buohóm mým. Pakli toho neučiníš, velmě mrzkú smrtí sendeš.“ I on vece: „Toho já neučiním, bych se dříví a kamení modlil, ty se jim modl, že si jim roven, že nemůžeš poznati buoha mocného, ale já se modlím buohu mocnému, jenž jest stvořil nebe a zemi, ale tvojit' sú bozi črtě a všichni u pekelném ohni hořie.“ Tehdy se ciesař velmi rozhněva a káza jej olovnými **zde vynecháno místo na jedno slovo** bítí až do smrti. A on vzhled na nebe, vece: „Hospodine, Jezukriste, děkujit' tvé milosti, zes mě ráčil k své milosti přivinúti, spomoz mi, svému sluze.“ Tu svatý duch jej obráni, že jemu ty rány neuškodichu, obrátiv se ciesař k němu, vece: „Vizi, zes krásný **130ra** muž a mladý, usmysl sobě a klaněj se mým bohuom a dámt' zlatta a stříebra dosti a oději tě v drahé rúcho a učiním tě mocným na svém hradě.“ I svatý Erazim vece: „Vlče zlostný **zloftnyg** a ludaři křesťanský **krzeftanfyg**, neodvrátíš mne od buožíe milosti a tvé zlatto a stříebro dovede tě s tvým otcem, s diáblem, do horúcieho pekla. Ale jáť mám pancieř ducha svatého, vieru křesťanskú, ktož v ní věří, pekla nemůže dotknúti.“ A tak jej svatý duch obránil od vnitřnieho zlého, že své viery neproměnil. Ktyž tu řeč ciesař uslyša, káza jej spustky bítí, až by duše zbyl. A když jej ubichu, že mniechu, by již umřel, an poležev i vsta jako beze všeho úrazu, aneb jej sám buoh uzdravil. Uzřevše **wrzewfy**e ten div lidé, zvolachu a řkúc: „Toť jest mocný buoh křesťanský, že tak brání svého sluhu.“ I ciesař **tyefarz ciesař** jim vece: „Čso mluvíte, čárit' to jeho činie.“ Svatý Erazim vece: „Nečstný človče, vizi, zes diáblu roven a s ním držíš, jáť neumiem čarovati, ale bránit' mne král nebeský.“ Tehdy opět ciesař **tyefarz ciesař** káza jeho tělo železnými klikami trhati a kleščemi dráti a svatý Erazim poče zpievati buohu na čest. Opět ciesař **tyefarz ciesař** káza rozpustiti olovo a smolu a síru a pryskyřici **pryfkryzty pryskyřice** s voskem a s uolejem i káza veň léti. A svatý anjel podlé neho **on** stáše **ftafye** a ty muky jemu studieše **ftudyefye** a tak jemu to ničs neuškodí, neb král nebeský poslal k nemu **on** anjela, aby jej obránil téj muky. Uzřevše ten div lidé, zvolachu na ciesaře, veléce **welyetye** jej pustiti, nebo se všechna země poče trásti a veliký hrom a blýskota udeři, že třetinu lidí zabi. A svatý anjel stáše **ftafye** podlé svatého Erazima a slepé lidi osvécováše **offwyeczowaffye** a k buožíe milosti přivodieše **przywodyefye**. A ciesař **tyefarz ciesař** na hrad běže bojě se, by se město nepropadlo, i obráti všechnu vinu na svatého Erazima a řka: „Toť Erazim našimi bohy klamá, a pro toto máme tento zámutek.“ I káza jieti svatého Erazima, v žalář vsaditi a **130rb** šedesát kruhuo olova naň vložití, aby jej ta těžkost udávila a umučila, a káza jemu jiesti nedati.

A žalár znamena svým prstem, o puolnoci zvola svatý Erazim k buohu a rka: „Hospodine, Jezukriste, pospej a vyprav mě z téjto núze.“ Hned žalár osvieti dvanásti **dwanzaty** sviećemi **wyetyemy swieće** i přijide k nemu **on** anjel i rozmeta s něho vše **wfye** olovo i železo, že se rozplulo jakti vosk. An vstav i pochváli hospodina i vece jemu anjel: „Pod' se mnú do Itálie a tam sobě vyslúžíž nebeskú korunu.“ A tak jest svatý Erazim druhé od anjela obráněn. Prosme boha, at' nás pro jeho prosbu obrání ode všeho zlého. Nazajtrie káza jiti císař do žaláře a svatého Erazima káza k sobě vésti. Šedše **Sedfye** ničs v žalári nenalezechu i pověděchu to císařevi **tyefarzewy ciesař**, an hněvy da sobě políček a rka: „Běda mně, toť jest oblúzeno mé králevstvie.“ I počechu mnozí ptáti svatého Erazima i císař **tyefarz ciesař** jim vece: „Buoh jej vzal k sobě.“ Když svatý Erazim do Itálie přijide, mnohé divy poča činiti, obracujě lid na vieru křest'anskú **křest'anskú krfentanku**. Tehdy jeden meščenín ménem Anastazeus syna svého plakáše **plakafye** a k hrobu provodieše **p(ro)wodyeffye**, le svatý Erazim vece jemu: „Neplač, měj se dobře, chtěš li uvěřiti u buoh, bude zdráv syn tvój.“ I on vece: „Věřím v Jezukrista, mocného boha.“ Tehdy svatý Erazim pokleče a prosi boha i vece: „Vstaň, pacholíku.“ Inhed ten pacholík vstav, poděkova bohu a otcí vece: „Milý tatíku, čso sme blúdili, že sme se črtóm modlili, a tak sem sám viděl u pekle hořící **horzytye hořeti**, ale Jezukrist pravý jest buoh nebeský **nebefkyg**.“ I pokřsti se toho dne čtyřiděti **cztyrzydyety čtyřidcět** lidí i káza svatý Erazim všecky modly zkaziti a sedm dní káza lidem buoha chváliti a jemu slúžiti, prosě, **130va** by jich buoh ráčil požehnati. A hned sám král nebeský toho lidu požehna. Prosme jeho, at' nás také ráčí požehnati.

Tehdy jeden nečstný člověk ménem Jistec jide k císařovi **tyeffarzewy ciesař** a rka: „Slyš, milý císaři **tyeffarzy ciesař**, čsoť se děje v Ludikru, žeť jsú vseckny modly zkaženy.“ Uslyšav to císař **tyefarz ciesař**, káza svatého Erazima jieti a před se vésti a všecku tvář zbíti. A na tom místě by opět zdráv, le císař **tyefarz ciesař** jemu vece: „Raziť, ješče se obrať a modl se mým bohóm.“ I on vece: „Až tvé bohy uzřím.“ Tehda císař **tyefarz ciesař** radostně jide s pišci a s hudci **hudty hudec** do Sirmitana města, do chrámu i vece: „Toť náš buoh.“ Le svatý Erazim vzdeše k bohu, k Jezukristu, a tu stáše **ftafye** obraz zlatý na dvaněste **dwanzete** loket vysoký. A hned črt uzřev svatého Erazima, ten obraz na kusy zetře a vyskočí črt jako drak a zabi téžměř třetinu lida. Uzřev to císař **tyefarz ciesař**, vskočí **wlkoty vskočiti** na kuoň i jede přeč **pryc**, lajě sobě, že jest tak oklamán. A druzí lidé voláchu a rkúce **zkutye řeci**: „Svatý Erazime, boží sluh, pros za ny boha, at' nezhyne od tohoto draka.“ I on káza drakovi, aby šel přeč **pryc** a lidem neškodil. I pokřsti se opět množstvie lida, chváléc boha Jezukrista. Rozhněvav se císař **tyefarz ciesař**, káza vseckny stínati, kteříž sú se křtili, tři sta a čtyřiděti **cztyrzydyety čtyřidcět** lidí. A tak třetie obráněn jest svatý Erazim boží močí **moty moc**. Skrze toho draka, jenž zabil třetinu lidí, prosme boha, at' nás obrání od draka pekelného.

O třetím máme znamenati, že král nebeský obránil svatého Erazima od trojí **troy** věcí **wyety věc**. Prvé tomuto světu, druhé tělu, třetie črtu. Jakož se čte o nem **on**, když císař **tyefarz ciesař** uzře množstvie křest'anstva, káza opět svatého Erazima jieti a káza pancieř rozžieti a veň jej oblěci

oblety obláci a rka: „Užrím, obrání li tě tvój buoh a vynme li tě z mých rukú rukw.“ A on vece: „Čiň, čso chtěš, nes 130vb hořímť.“ A požehnav se svatým křížem, obleče se v ten pancier horúci a pochváli boha a hned vešken pancier na nem on ustyde a jemu ničs neuškodí. Le svatý Erazim vece: „Poznaj boha, jehož vidíš moc nade mnú.“ Opět císař tyeffarz ciesař vece: „Tať řeč nespomóže, vždy tě obrátím od tvého boha.“ I káza přinéstí měděný hrnec ve dvadčeti dwadtyety dvadčēt čebruo čber veliký i postavi jej na oheň i rozpusti opět v nem on olovo a smolu a vosk a olej. A když to bieše byefye velmě zevřelo, až z hrnce kloktáše kloktafye, tehdy káza tu vsaditi svatého Erazima, an tu sedieše fedyefye jakti u vláze, že jemu ta hrozná muka nemóže ničs uškoditi. A když to olovo kypieše kypvefye, tehdy jedna krópěje upade císařevi tyeffarzewy ciesař na nohu i ožže jej velmě, až zvola a rka: „Ó, běda mně, nesčastnému!“ I vece svatému Erazimovi: „Pros za mě boha a uzdrav mě.“ I on vece: „Ne pro tě, zlý zlyg člověče, ale pro božie jmě buď zdráv.“ A hned císař tyeffarz ciesař by uzdraven. Uzřevše wzrzewfye to lidé mnozí, obrátichu se na vieru křest'anskú. A tak buoh obrání jest svatého Erazima tomuto světu, že jest z boží pomoci přemohl jest císaře tyeffarze ciesař i jeho zlost a nestúpil jest z božie viery. Prosme jeho, ať nás obrání ode všeho zlého. Uzřev císař tyeffarz ciesař, že jemu nemóž oheň uškoditi, káza jemu cvokú za nehty nabiti do všech prstuo ručních a nožních, potom káza jemu břich prokuchati a všechna třeva z neho on vyvláčiti wywlaty vyvláčiti, že jej vykuchachu jako rybu, chtě jej tak umořiti. Avšak svatý Erazim neumřel jest proto, i káza jej v žalář vsaditi a mnoho železa naň nabiti. A tak jest přemohl své tělo, že trpěl pro buoh veliké muky. A když ležieše ezyefye v žalári, modle se bohu, tehdy zjevi se jemu svatý Michal i vyvede jej z toho vězenie i přivede jej k jedné řece rzetye řeka a tu svatý Erazim vsede na lodí i přijede do Kampanie, toho krajě, i poče kázati vieru křest'anskú 131ra v městě u Formanie. I odpočinu tu za sedm dní a anjelé jemu slúžiechu a jiesti jemu nosiechu a ode všeho wfyeho lého jeho ostrěháchu. A tu jsa svatý Erazim poče prositi boha, aby jej již k sobě ráčil přijieti. A své sluhy bohu poručí, prosě, aby byli všeho zlého zbaveni a dobrého naplněni, hned hlas z nebes jemu vece: „Pod' ke mně, odpočiň se mnú, ve všems uslyšán.“ Vzhled nahoru svatý Erazim, uzře koronu nebeskú i nakloni svú fw hlavu i vece: „Bože milý, tobě porúčeji duši svú fw.“ A hned pusti dušičku a anjelé vzemše ji, neséchu do nebeského králevstvie. A tak boží močí moty moc svítězil jest gyeft na diáblem a obráněn jest ode všeho wfyeho zlého. Prosme svatého Erazima, ať nám uprosí u boha zdravie a sčestie a vše wffye dobré a zbaví nás všeho wfyeho zlého, chudoby tělestnéj, hanby světskéj, smrti věčnej i všech nepřátel vidomých i nevidomých. A potom naše duše dovede do nebeského královstvie. Jehož mně i vám dopomáhaj etc.

Sermo Dominici na marginu zapsáno mladší rukou: na S. Dominik

Ante translacionem habuit testamentum Enoch placuisse Domino. Hb 11,5 Tato slova píše svatý Pavel a rka: „Před přenesením Enoch měl ustavenie, že byl se slíbil hospodinu.“ Ta slova

môžem dnes prirovnati k svätému Dominikovi, jehož dnes svetíme prenesenie, a v tých slovách prirovnáva jej k Enochovi pro trojí věc. Prvé jménem, druhé přenesením, třetí chválením.

O prvém znamenajte, že Enoch Adamuo vnuk byl velmē spravdný a nábožný, a proto jej buoh s tohoto světa vzal a přinesl jej do rájě, a tam jest ješče i dnes živ, jenž má s **Z** Ančíkristem **anczykryftē antikrist** bojovati před súdným dnem. Enoch, to jméno vypravuje **wyp(ra)wge** sě, jako by řekl „chodí s bohem“, a tiem sě přirovnáva k nemu **on** svatý Dominik. Neb jedni lidé chodie proti buohu, a ti sú milovníci **mylownyty milovník** tohoto světa. **131rb** Jakož praví svatý Jakub: „Ktož svět miluje **mylugye**, ten jest boží nepřiel.“ Druzí chodie před buohem, a ti sú rozkošní, ješto nechtie pro buoh mieti iżádného utrpenie na svém těle. Třetí chodie po bohu, a ti sú kající **kagyty kajúci**, ješto činie pokánie svým hřiechóm. Čtvrtie chodí s bohem, a ti jsou nevinní, ješto v čistotě přebývají a chovají sě smrtedlných hřiechuo. Ale svatý Dominik nechodil jest protiv bohu, neb jest zhrzel tento svět i vše **wlye** zbožie. Také nechodil jest před bohem, neb sě jest rozkoši varoval a nikdy masa nejedl, jakož i dnes jeho bratřie činiti **tynyty činiti** mají. Ale chodil jest po bohu skrze utrpenie od svéj mladosti, jakož sě čte o nem **on**, když bieše **byefye** v sedmi letech, hned nechtieše **nechtyefye** na loži léhati, ale na holěj zemi. Jakož svatý Mikuláš zamladu sě postil a sušil své tělo a na každú noc třikrát sě řetězem bil. Prvú **Prw** ránu sobě dal za všechny před sě, druhú za hřiešné, aby jim buoh hřiechy odpustil, a třetí za dušičky. A když bieše přijel do jednoho města i poče kázati božie vieru kacieřóm, ani na to nedbáchu, i on celý **tyelyg celý** puost suší sě k vodě a k hlebu **chléb** a léháše **lehafye** na holěj zemi. Uzřevše **wrzewfye** to kacieři **katyerzy kacieř**, tiem příkladem obrátichu sě spěšě na vieru křest'anskú, než kázáním. Takét' jest chodil s bohem, že jest v čistoce **czyftocze čistota** přebýval až do svéj smrti a žádného sě chřiecha **hřiech** smrtedlného nedopustil, proto sě jest buohu líbil.

A také sě jest zvláště buohu líbil pro trojí věc. Prvé pro vieru, že jest sílil a plodil vieru křest'anskú a s kacieři **katyerzy kacieř** o ni bojoval. Jakož sě čte, když sě s kacieři **katyerzy kacieř** hádáše **hadalfye** a jě velmē přemáháše **przemahafye**, tehdy posla jim list, na němž bylo o božie vieře psáno. Ani sediechu okolo ohně i oni ten list uzřechu a uvržechu jej na oheň, avšak neshoře a skočí **lkoty skočiti** z uohně třikrát. A tu jeden rytieř mezi nimi bieše **byefye**, jenž na ně **131va** tu zlost pronese. A čso jest to učinilo? Jedno viera jeho, bez níž sě žádný může líbiti bohu.

Druhé svatý Dominik líbil se jest bohu pro velikú milost, že jest měl milost k bohu i k lidem, že když bieše u Padvy **Padova** na učení, udeři veliký hlad, že mnoho lidí od hladu mřieše **mrzyefye**, i on proda mnohé knihy i rozda to vše **wfye** stříebro chudým pro buoh, aby hladem nezemřeli. A tu jest ukázal velikú milost, že jest plakal nad chudými, želeje jich nedostatku. Potom sám sě chtěl prodati, aby jednoho křest'ana z pohan vyplatil, by jeho byl jinak nezprostil.

Třetí sě líbil bohu pro šlechtný zákon, jenž jest on ustavil na spasenie dušem křest'anským, neb jest mnoho duší k bohu dovedl svým kázáním a svých bratruo. A kolik jich dovedl, tolik drahých kamenuo u boží korunu vsadil. A co by bylo duší u pekle, ješto svatý Dominik do nebes

dovedl! Jakož se čte o nem^{on}, když dieše ^{dyefye} po cestě ^{tyeftye} **cěsta** mysle na kázanie, tehda potka jej črt a řka: „Kam deš, Dominiče?“ I on vece: „Jdu kázat božieho slova.“ Le črt vece: „Chtěš li se mnú trh učiniti, a slib mi, aby nikdy nekázal ani tvoji bratřie, a slibujit' také tobě, žeť nikdy nebudu vás pokúšeti, že izádný bratr nevyběhne z kláštera.“ I on vece: „A čso tobě škodí naše ^{nafye} kázanie?“ Odpověď črt: „Neb mi mnoho duší odvodíš.“ I svatý Dominik vece: „Ját' nikake kázni neostanu ani moji bratřie, a ty pokúšieš ^{pokufyes} nás, jakž chtěš, a myť z boží pomocí ^{pomoty} **pomoc** ostojíme tobě.“ Prosme buoha ^{etc.}

O druhém znamenajte, že jeho přenesenie bylo velmě divné. Prvé, že svatý duch jej s tohoto světa přenesl do kláštera s tělem i s ^z duší, jenž jemu dal na mysl, aby zákon přijal a svatý život vedl. Druhé syn boží přinesl jeho duši do nebes. Jakož se čte o nem^{on}, když na jeho smrt bieše ^{byefye} jeden bratr usnul i uzře nebesa otevřiena a dva řebříky z nebes jdiesta, jeden držíše syn boží **131vb** a druhý svatá Maří ^{Marzye}, anjelé jdiechu po nich a u prostředce ^{p(ro)středtye} **prostředek** sedieše ^{fedyeffye} bratr v kápi, a to bieše ^{byefye} svatý Dominik. I vtažechu jej s těmi řebříky do nebes i zavřechu se hned nebesa. Pročítiv ^{protytyw} **procúiti** ten bratr, jide do Bolonie a pověď to vidění bratróm.

Třetí přinesl jej buoh otec z hrobu na vyšší miesto. Jakož se čte o něm, když svatý Dominik mnoho divó činieše ^{czynyeffye} a buoh jeho chtieše povýšiti na světě, tehdy se snide množstvie bratruo, z nich jeden bratr ménem Mikuláš poče tu mysliti o jeho přenesenie, hned hlas jemu vece: „Máte požehnání, že všichni nemocní, kteří tu biechu, byli uzdraveni, že ta vóně slepé osvietí, nemocné uzdraví a črty vyhánieše ^{wyhanyefye}.“ Neb jeho ruce, donidž ješče živ bieše, biesta drahé vóně naplněnie, že jeden jinoch ostydly a nečstný celovav ^{tyelowaw} **cělovati** jeho ruce svaté, hned by zbaven své všie zlosti a ta vóně jeho svaté tělo povýšila. Jakož Izák požehnal svého syna a řka: „To ta vóně mého syna jako vóně plněj rolé, kteříž je ^{gye} sám požehnal.“ On jest jako druhý Abraham, jemuž buoh požehnal, když jest vyšel z svého rodu do jiné země. A protož když jest byla ta rolé tak vonná, poběhněte tam, všichni smutní, a budete utěšeni. Když jest nazván **syn** ^{doplněno} **podle smyslu** Izákuov, točiz syn boží, pod'te k nemu ^{on}, hříšníci, ať by vás svým ocsem ^{oczlem} **otec** nebeským smieřil. Jakož se čte o nem^{on}, že jeden bratr kleče na modlitvách, uzře syna božieho na povětří, ano třie meči dú od neho ^{on} na svět pro tři hříechy, pro pýchu a pro lakomstvie a pro smilstvo. A ten vece jemu: „Milý ^{Mylyg} buože, čso myslíš učiniti nad svými lidmi?“ I buoh vece: „Hledaj, toť pln svět hříechu, chtit' se pomstiti nad nimi, že mne nechtie poslúchati, byl sem poslal proroky a mučedlníky, ani mi všeckni zbyli a mne samého neučstili.“ Svatá Maří jemu vece: „Milý synu, **132ra** rač svú ^{fw} milost učiniti, rač jim málo pohověti, mámť jednoho sluhu, jenž po všem světu bude kázati a učinie lidé po tvé vóli.“ A syn buoží jie vece: „Matko, čsož prosíš, já to chti rád učiniti, ukaž mi svého sluhu.“ A ona jemu ukáza svatého Dominika, vzhled naň syn boží, zajisté dobyt jest a podobný k tomu kázání, a jáť jemu přižehnávám mého slova kázanie po všem světu, a čsož jest již on s svými bratřimi dovedl duší do nebes, toť jest to drahé pole plno kvietí, z něhož panny rády činie sobě věnce drahé. Blaze jemu, ktož bude mieti v svém věnci fiolu pokory

buožie milosti, tiť bezpečně pójdu do nebeského tance, točiz do radosti nebeské, jiežto mně i vám dopomáhaj etc.

Barnabe apostoli na marginu zapsáno mladší rukou: na S. Barnabę

Vos amici mei estis, si feceritis que precipio vobis. J 15,14 Tato slova píše pyfyve svatý Jan, a ta jest pověděl sám král nebeský svým apoštolóm a řka: „Vy jste moji přítelé, ač učiníte, čsož vám prikazuji.“ Neb v Starém zákoně byl král nebeský prikázal po Mojžíšovi Moyfyfowvy, aby jej lidé milovali a přietelstva sobě buožieho dobývali. A když to nebieše nebyeffye, sám buoh sstúpil na svět a mnoho dobrého lidem učinil a, slibujě jim věčnú radost, dobi sobě mnohých přátel. Najprvé apoštoluo, z nich jest byl jeden svatý Barnabáš, jehož dnes my hod čstímy. Také jest učil, kterak by oni božie přiezni dobyli, a řka „vy ste zte moji přietelé.“ Na tom můžem znamenati velikú boží dobrotu, neb nenie divu dyw, když chudý hledá přiezni u bohatého, že jeho potřebuje potrfefugye. Ale když buoh jsa bohatý, jenž má všechny poklady v svú fw rukú a dává jě, komuž ráčí, nepotřebuje nepotrfefugye nás, však hledá přiezni našie. A tomu sě podivi svatý David a vece: „Milý hospodine, čso jest člověk, že tak velmě pomníš naň svú fw milostí?“ Též svatý Augustin praví: „Přenajmilejší 132rb hospodine, čso sem já, že mé přiezni žádáš k sobě, a když tebe nebudu milovati, tehdy sě rozhněváš na mě?“ K tomu odpovědě syn boží slovem svatého Isaiášě: „Každý člověk jako květ a jako seno shnije lhnogye, v krátkém časi bude z neho on črv a hnilost, avšak buoh jest tak milostivý a dobrotivý, že lidskéj přiezni žádá.“ V tých sloviech muožem trojí věc znamenati. Prvé, že vždy máme božie přiezni hledati. Druhé, čím jie máme hledati. Třetí, které sú znamenanie ku božie přiezni.

O prvé znamenajte, že pro trojí troy věc máme božie přiezni hledati. Prvé proto, že jest počestná, neb když jest čest slúžiti králi zemskému zemskému zenkemu, mnohem jest větší čest slúžiti králi nebeskému. A najvěčšie jest čest býti přietelem božím, jako praví svatý David: „Ó, milý bože, toť jsú přieliš učstění tvoji přietelé, netolik, že jsú na nebi králové a kniežata mocná, ale také učstění na všem světě.“ A to vidímy svýma očima, že sě vyššie čest děje dyegye tomu prachu nebo kostkám, jako zde božieho přietele najmilejšieho než najvěčšieho kniežete na světě a netoliko božie přiezen jest počestná, ale jest nám velmě užitečná, že všichni svatí usilují na tomto světě, žádajíc božie přiezni, postiece sě mnoho muky trpieče trpyetye trpěti, a to proto činie, že jest jeho přiezen užitečná, neb božím přátelóm všě stvořenie přejie.

Prvé stvořenie nebeské, jakož sú oblaci oblaty oblak. Na to máme příklad na svatém Eliášovi, jehož kázání oblaci jsú poslušni byli, že z sebe nepustili dšče za tři léta a za šest měsiecuo. A opět jedním slovem učinil děšč, a to jest učinilo jedno boží přiezen. Také zemské stvořenie bylo poslušno Mojžiešě, jenž jest slovem moře Črvené rozdělil na dvanáste dwanazte čestí, že sú přešli přes moře po sušě boží přítelé 132va do země buohem slíbené. A to všě božie přiezen učinila a čestu tyefu česta ukázala a nepřátely jich zstopila ztopiti. Prosmy boha etc. Opět rozumné stvořenie poslušno bylo božieho přietele Abrahama. Jako sě čte, že když Abraham stáše tafye ve

drvech svého domu i uzře tři anjely, z nich jeden zvěstova jemu, že bude syna mieti, a dva jdiesta do Sodomy, chtiec to město převrátiti Sodoma a druhé Gomora. A když Abrahama minusta, tehdy vece jim Abraham: „Poseďte tu a odpočňte a pojezte.“ I oni hned sedechu a poslúcháchu jeho. Takéž dobrého každého poslúchají i nerozumné stvoření, také božím přátelóm přiezen ukazují. Jakož se čte, když svatého Danele biechu vsadili do obory mezi sedm lvuo **wo** velmi hladovitých, aby jej spieše snědli, tehdy ti lvové lísáchu se k němu a nič jemu neučinichu ani uškodichu. A čso to učinilo? Jedno buožie milost! A proto ktyž jest tak užitečná boží milost a přiezen buoží, s právem mámy usilovati a jie sobě dobývati, neb boží přiezen jest tak ustavičná a věčná, neb sú někteří přietelé, že dotud přietele milují, donidž jim dáva, a v núzi zaběhnú od neho **on**. Ty přáteli Šalomón nazývá **nazyewa** přátely pochlebné, ješto nechtie přieteli v núzi pomoći **pomoty pomoc**. Ale král nebeský pomáhá svým přátelóm z núze, a to jest ukázal dnes na svatém Barnabáši, když bieše **byefye** v žaláři, tehda sám buoh, ten pravý přietel, k nemu **on** přijide a posíli jeho a řka: „Bud' ustavičen a vezmeš odplatu věčnú proto, žes své přátely opustil a svůj život pro mě na smrt poddal.“ A tu přiezen najviece buoh ukazuje **wkazugye** na smrti, když jest člověku najvěčšie potřeba, když všichni přietelé se jeho liknují a lidé jej vzhrzejí a sluhy jeho ostanú, tehdy buoh přide. O tom máme příklad o chudém **132vb** Lazarovi **Lazarovi lazazowi**, jenž ležieše **lezyeffye** u podvojie u jednoho bohatce pln vředů a žádný o nem **on** netbáše **netbafye**. Tehdy sta se, že sám buoh by při jeho smrti a anjelé vemše **wzemfye** jeho duši, vnesechu ji v ruce Abrahamově. Prosme buoha, at' nám ráci přieti své milosti a přijieti nás k sobě.

O druhém znamenajte, že božie přiezni můžem trojí **trojí trogy troy** věcí **wyety věc** dobytí. Prvé čistotú, jakož praví Šalomón: „Ktož miluje **mylugye** čistotú, bude mieti přietele krále nebeského, jenž jest král nade všemi králi, a ten miluje **mylugye** čistotú nade vše.“ Jakož to máme ukázáno na svatém evanjelistě, jenž držal čistotú, pro niž měl buoží přiezen. Druhé skrze pokoru, jakož praví svatý Lukáš: „Přieteli, vstup výše, jenž sedíš na nízkém stole neb miestě a pokorném, nebo skroze pokoru najspieše dobudem božie přiezni.“ A to máme ukázáno na jedné panně ménem Hester, ta byla tak pokorná, že pro jejie pokoru král Asverus ji byl pojal. Takéž král nebeský pokorné k sobě přijímá, a to znamenie, že syn boží dietky pokorné odjímal. Třetíe muožem dobytí božie přiezni skrze poslušenstvie. Toho máme příklad v Starém zákoně na svatém Abrahamovi, jemuž byl buoh přikázal, aby svého syna Izáka jemu obětoval a na oltáři upálil. An to hned chtěl učiniti a tu ukázal své veliké poslušenstvie, a proto jest nazván boží přietel. A takéž, kteří poslúchají buožieho slova a svých starost a svých zpovědníkuo, ti božie přiezen obdržie. Prosme boha.

O třetíem máme znamenati, že trojé jest znamenie božie přiezni. Prvé, když člověk rád božieho slova poslúchá, tehdy jest znamenie, že jest přietel boží. O tom máme podobenstvie na svatěj Mařie Magdaleně, kteráž jest slova božieho ráda poslúchala. Druhé znamenie, ktyž kto rád pro buoh dáva. Jakož praví svatý Pavel: „Šcedrého **133ra** dárce buoh miluje **mylugye**.“ O tom máme příklad na jednom pohanu, jemuž diechu Kornelius, jenž chudým velmě pomáháše **pomahaffye** a apoštoly u sebe chováše a krmieše **krmyefye**, a proto jest sobě obdržal božie přiezen. Takéž ktož chtě božie

priezen mieti, musí božieho kázanie rád poslúchati a chudým z svého zbožie rád pomáhati. Tretie božie znamenie priezni jest, ktyž kto rád trpí vše **wfye** protivenstvie pro buoh, jako sú byli svatí mučedlníci **mucedlny mučedlník** a boží apoštolové, kteříž radostní diechu na muky pro božie jmě, a proto sú boží priezen obdržali, neb jim syn boží pověděl a řka: „Pravi vám, mým přátelóm, abyšte se nebáli těch, ješto mohú vaše **wafye** tělo mučiti.“ A ta tři znamenie měl na sobě svatý Barnabáš.

Prvé, že rád božieho slova poslúchal. Jako se čte o něm z dobrověstvie **dobroweztwye**, točiz čtenie svatého Matějě vždy u sebe nosieše **nofyeffye**, a to na nemocné kladieše **kladyefye** a tím je uzdravováše a mrtvé křiesieše **krzyeffyeffye**.

Druhé rád svým svú almužnu chudým dával, prodav svú **fw** dědinu a svůj vešken statek, dal na pokrm svatým apoštolóm.

Třetie, že mnohé protivenstvie pro buoh trpěl a dal svůj život na smrt. Jakož se čte o něm, když svatý Barnabáš uzře náhle lidi běhající **byehagytye běhati** po městu, ženy i muže a své hody v chrámě válejíce, uzřev takú nečest, poče kléti ten chrám a ten vešken se chrám oboři a mnoho lidí zbi. Tehdy popadše **popadfye** jej Židé, velmě zbichu a provaz jemu na hrdlo vdiechu a vyvedechu jej z města a na rozhraní jej vržiechu. A anjelé vemše jeho duši, do králevstvie nebeského ji donesechu, a tak jest byl boží přítel a svatého Pavla tovariš a služebník apoštolský a syna božieho učedlník. Prosme jeho, ať nám uprosí boží milost a potom nebeské královstvie. Jehož mně i vám **etc.**

Sermo Viti etc. na marginu zapsáno mladší rukou: S. Wita

Iustorum anime in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum malicie. Sap 3,1 Tato slova piše Šalomuon na čest a na chválu svatému **133rb** Vítu a jeho tovarišóm a řka: „Duše spravedlivých jsú u božie ruce a nedotkne se jich mučenie zlosti,“ neb mnohé věci jsú, ješto člověku překážejí, aby nešel na boží službu. Prvé svět odtahuje **odtahugye** lidi od božie služby mnohú ctí a důstojenstvím, kteréž zde dáva lidem, aby nepřišli do nebeské radosti. Druhé tělo odtahuje **odtahugye** člověka rozkošemi, aby zapomanul rozkošě nebeské. Třetie diábel odtahuje **odtahugye** lidi od božie chvály pro velikú závist, že závidí člověku, aby nedošel toho miesta nebeského, kteréž jest on ztratil svú **fw** pýchú. A proto čím jest horší člověk, tím jeho méně **méné** črté lákají, neb je již má po své vůli, proto o nich niče netbá, ale dobří sú poklad boží, a proto jich velmě láká a hospodin dobrých ostřiehá. Jakož jest pověděl Šalomún „duše spravedlivé“ **etc.** V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Prvé těchto svatá spravedlnost, když die „duše spravedlných“. Druhé bezpečnost, když die „u božie ruce jsú“. Třetie jich radost, když die, že „se jich nedotkne žádná bolest“.

O prvé máme znamenati, že svatý Vít a svatý Modest, jeho učedlník, a Krestencie **krestyentye** **Krestenci** jeho pěstúnka nazváni jsú spravedlní pro čtveru věc. Prvé, že sú spravedlnost milovali,

jakož buoh kázal po králi Šalomúnovi a rka: „Milujte spravdnost, kteří súdíte zemi, a ta spravdnost jest nazvána svatost, pro niž sú oni svati.“ Druhé nazváni sú spravdní, že sú spravdnost lidem kázali a držeti učili. Jakož praví svatý David: „Zvěstovaly sú nebesa, točiz svatí, spravdnost boží.“ Třetie, že sú spravdnost činili, jakož praví svatý Pavel: „Svatí svú svú fw fw věrú přemohli králevstva a činili sú spravdnost.“ Čtvrté, že sú jie bránili do své smrti a o ni sú bojovali.

Prvé že svatý Vít s tovařistvem svým milovali jsú spravdnost. Čte se o něm, když 133va svatý Vít bieše byefye ve dvanásti dwanazty letech, hned modly tupieše tupyeffye a jim se klaněti nechtieše nechtyeffye, a proto od ocse oczfe otec svého často bit býváše bywalfye. Uslyšav to Valerián, jenž bieše byefye súdce římský rzymfkyg, pánóm káza svatého Víta před se přivesti a modlám se káza jemu klaněti. Když svatý Vít modlám se nechtieše nechtyeffye klaněti, tehdy káza jej metlami bíti a hned ty, ješto jej tepiechu, ruce i toho súdcieho usvadechu až do paží, že jimi nemožechu hýbati. Tehda ten pán zvola a rka: „Běda mně, že jsem ruce ztratil.“ Tehda svatý Vít poče jemu o boze kázati i viery brániti a rka: „Kde jsú tvoji twoy bozi, pros jich, ať přijdú a uzdravie tě.“ Le ten pán vece: „Zda by ty to mohl učiniti?“ A svatý Vít vece: „Ve jmě božie mohu a chti to učiniti.“ I poprosi boha zaň a hned by uzdraven i ti, ješto jej tepiechu. Prosme, ať nám uprosí zdravie u krále nebeského. A tak jest spravdnosti bránil divy a kázaním.

Druhé jest spravdnost činil, jakož se čte o něm, když toho pána súdcieho bieše byeffye uzdravil, tehdy on povolav otce svatého Víta i vece jemu: „Kaž ty sám svého syna, ať zlu smrti nesejnde.“ Tehdy otec pojem jej domuo, učini veliké hody a připraví množstvie hudcuo a pišcuo a svola mnoho panen i káza jim s ním tancovati, aby jej od svatosti odvrátily skroze rozkoš. Ale svatý Vít toho všeho wfyeho ničš netbáše netbalfye. A když otec myslěše myslyeffye jej zabiti, tehda zjevi se anjel svatému Modestu a jeho pěstúnce a rka: „Vsedúc na lodí, jedťte do jiného krajě.“ A když přijedechu do jiného krajě, tehdy buoh jim po orlu pokrm dáváše dawalfye a tu mnohé divy činiechu, boží vieru kážíce kazytye kázati.

O druhém znamenajte, že svatý Vít s svým tovařisem byl u velikěj bezpečnosti, že jsú byli u božie ruce, jako jsú páni zvyklí nositi v ruce krásné věci jako prsteny zlaté a stříbrné a drahé kamenie a vonné o 133vbvoce.

Prvé tito svatí byli u božie ruce jako prsten.

Druhé jako drahé kamenie. Ó, jak drahý kámen byl svatý Vít, jenž veliké moci a divy činil, že mrtvé křiesil a diábly vyhonil. Jakož se čte o něm, když syn císaře Diokleciána vztrhl se bieše byeffye od diábla, a když toho črta chtiechu z neho on vyhnati, tehdy črt vece: „Nevynduť ničš od tohoto, donidž svatý Vít nepřide.“ A hned císař tyefarz ciesař káza svatého Víta dobytí a před se přivesti. A když jej přivedechu i vece jemu císař: „Můžeš li ty mého syna uzdraviti?“ Le svatý Vít vece: „Ne já, ale král nebeský.“ Když svatý Vít na jeho syna ruku vloži, inhed črt z neho on vystúpi a by zdráv ten císařuo tyeffarzuo ciesař syn. Prosmy jeho, ať nám sdraví uprosí

a chřiechuo **hřiech** zbaví. Opět byl jest velikéj moci, že v ohni shořeti nemohl. Jakož se čte, když jej císař **tyefarz ciesař** bieše **byefye** vsadil v žalář s jeho pěstúnem, hned se okovy okolo neho **on** rozetřechu. A zvěděv to císař **tyefarz ciesař**, káza jej z žaláře vyvésti a v horící jej pec vsaditi. An z té peci beze všeho **wfyeho** opálenie vynide. Jakož svatý Jan evanjelista z vrúcieho olejě, jedno jako by u vlašnéj vodě poseděl. Opět byl veliké moci nad zvířaty. Jakož se čte, když z té peci bez úrazu vynide, tehda císař káza naň lva pustiti, aby jej snědl, hned ten lev příběh k němu, poče se jemu klaněti. A v tom jest byl podoben svatému Danielovi. Prosme buoha.

Třetíe jsú byli u božie ruce jakti vóně ovoce, nebo svatý Vít měl jest drahú vóni na sobě a tu vóni učil jest jeho otec na zemi a svatí anjelé na nebi. Jakož se čte o něm, když jeho otec nemůže přikloniti k modlám i zavřel jej bieše **byefye** v jednom domě, tu hned z toho domu velmě drahá vóně **womye** vynide, že všecku čeled i jeho otce nadjide. Tehdy jeho otec vzhlede tam skrze dřvi i uzře sedm anjeluo **134ra** okolo něho stojiece, kteréž jemu buoh bieše poslal, aby jeho od sedmi smrtedlných hřiechuo chovali a ostřiehali. Potom císař **tyefarz ciesař** káza svatého Víta a svatého Modesta a svatú Krescencii na praněri povesiti **pověsiti** a železnými klikami trhati. A hned se země potřese **potrzyefye** a hřímanie a veliké blýskanie bieše **byefye**, že chrámové padechu a modly se na kusy zetřechu a mnohé lidi zbichu. Tehdy císař lece se i běže pryč, tepa se a řka: „Ó, běda mně, že sem přemožen od malého pacholíka.“ A v tom hřímaní a blýskaní anjel je rozváza a těch múk jě zbaviv i vynese jě, že se uzřechu u jednoho potoka, a tu poručivšě se bohu, dušě pustichu a anjelé jě vzemšě **vzemfye**, nesěchu jě do nebeské radosti. Také jich vóně orlové učili, když tu biechu umřeli svatý Vít s svými tovařiši, tehdy přiletěvšě **przyletyewfye** dva orli i ostřiehasta jich svatých těl a nedasta se jich žádnému zvířeti dotknúti. Potom jedna paní zjevením svatého Víta vzjide na to pole, a ta svatá těla naleze a vzemši jě, velmě čstně pochova. Potom svatý Václav vyprosil u císaře **tyefarze ciesař** ruku svatého Víta i přinesl ji do Prahy a ustavil u Praze klášter ve jmě svatého Víta, a potom jest vešken přinesen do Prahy. A tak sú byli u boze rúče bezpečni od svých nepřátel, kteří sú je chtěli odvrátiti od božie milosti. A protož ktyž jest svatý Vít, náš český dědic, máme jej s právem učstíti a pokořiti se dnes jeho milosti a prositi jeho, by nám uprosil zdravie a dobré léto a zbýval nás našich nepřátel a všeho zlého.

O třetíem znamenajte, že jich radost jest veliká a věčná, že jsú zbaveni muky pekelnéj, nebo sú jě přemohli mukami célestnými **czelefnymy tělestny**, že sú prolili pro buoh svú krev.

Druhé nebojie se muky očistcovéj, nebo jakž jich dušě vystúpily z těla, tak hned sú vzaty do nebeského králevstvie. Jehož svatý Vít jest český dědic a náš pán a obránce českéj země. Protož když jej svatý Václav tak velmi čstil a miloval nade všeko, že u císaře **tyefarze ciesař** za **134rb** veliký dar uprosil jeho svatú ruku, s právem my máme jej tak čstíti, abychom se s ním dostali do nebeského králevstvie. Jehož mně i vám **etc.**

Decem milium militum na marginu zapsáno mladší rukou: na S. 40 tyšięcy **Męczennikow**

Iusti autem in perpetuum vivent etc. Sap 5,16 Tato slova píše Šalomón a rka: „Spravedliví budú zajisté navěky živi.“ Neb dnes jest den slavný deset tisíc rytířův, kteří sú byli spravedlni, že jsú pro vieru křesťanskú prolili svú **řw** krev bojijíc. A také sú byli mezi nimi biskupi a mnozí panici **panyty** **panic** a když jednoho svatého světímy, tehdy ovšem tyto svaté mnohé máme učtiti dobrými skutky. V těch sloviech máme dvojí **dwoy** věc znamenati. Prvé jich svatost, druhé věčnú radost.

O prvém máme znamenati, že jsú měli svatost dvojí, jednu na těle a druhú na duši. Prvú **Prw** svatost na těle sú měli pro trojí **troy** věc. Prvé pro svú **řw** čistotu, že jsúce **gfuczye** velikého dóstojenstvie a jsúce rytieři pasováni, však jsú v čistoce **czyftocze čistota** buohu slúžili, ne jako nynější řitieři. Druhé pro svú milost, že sú měli velikú milost k bohu, že jsú milovali boha nade všitko, proňž jsú dali svá těla na smrt. Druhú milost měli k lidem, že jsú milovali družce jako sami se, že mohúce císaře zabiti, však sú pro buoh toho nechtěli učiniti. Třetí spravedlnost, že sú ji plodili a téj nemohli syti býti, poslúchajíc syna božieho, jenž jest řekl: „Blahoslaveni jsú, kteříž lačni sú a žiezlivi spravedlnosti, nebo jich jest králevstvie nebeské, neb spravedlnost jest cizieho nežádati a cizie navrátiti a pánu věrnú býti.“ A to jsú měli tito svatí, že sú svěckéj **světský** čsti nežádali a cízí **tyzy cuzí** sú navrátili, že své tělo, jenž jě stvořil, dali umučiti, točíž pro buoh. A svú **řw** duši čistú bohu poslali, od něhož jsú ji přijali. Ale již lidé majíce **magytye jmiety** od boha duši póżčenú, však ji radějši chtějí črtu dáti **134va** nežli buohu, a to nenie spravedlnost. Ale tito svému pánu Jezukristu věrně sú slúžili, ale my nynie bohu slúžíme **řluzemye slúžiti** a črtu se nechtěme ostuditi. Také že sú pro spravedlnost mnohé protivensstvie trpěli i na smrt se dali, jakož se čte o nich, když císař **tyeffarz ciesař** Adrián křesťanstvo hubieše **hubyefye**, tehdy biskup, svatý Ermolaus, kázáše **kazafye** vieru křesťanskú. I sebra mnoho a množstvie rytieřů a pánův i jide před císaře **tyeffarze ciesař** i poče viery křesťanskéj brániti a císařovi **tyefarzowy ciesař** velmě porokovati, že črtóm slúží a boha nechtě poznati, že kázal buožie sluhy hubiti. Císař **tyefarz ciesař** otázá jeho: „Sám li to mluvíš?“ **tyefarz ciesař** užase **vzafye** se velmě i sede sám na súde i káza před se všemu rytierstvu **rytyerřw** i otázá jich: „Kterému vy bohu slúžíte?“ Ani všichni jedním hlasem vecechu: „My slúžímy mocnému bohu Jezukristu, jenž jest stvořil nebe i zemi.“ Rozhněvav se císař **tyefarz ciesař**, poče jim velmi láti a rka: „Ó, blázni nemúdrí, kto vás převrátil s pravěj viery, jaký jest to buoh, an se dal Židóm umučiti? Raziť vám i kazuji, abyšte se modlili našemu bohu Astarotovi, ač chcete živi býti. Pakli toho neučiníte, káziť vás všech nečstnú smrtí zahubiti.“ Tehdy svatý Ermolaus za všeckny odpovědě a rka: „My chtěm svému bohu obětovati čistú a živú **zyw** obět.“ Tehdy císař **tyefarz ciesař** káza jemu kamenem usta zbíti, aby nemohl více mluviti, a hned káza jej v žalář vsaditi a rytieře káza v klády vsaděti a v okovy. Potom káže jě svléci **řwlety svléci** a nahy po městú voditi a jedny káza metlami bíti, druhé spustky, třetie klikami trhati, čtvrté klešćemi dráti, pátým vlasy vytrhati, šestým brady sklubati, sedmé káza na praněři věsiti a pochodněmi pálití, potom káza jě **134vb** v červené rúcho obléci **oblety obléci** a každému trnovú korunu jako synu božiemu na hlavu **řlaw** vstaviti. A potom káza jim dáti píti žluč s uoctem, aby na pokoj šli a rka: „Pójdete nynie a odpočinete po svém trudu.“ Tehdy káza všechen les oklestiti,

a to všetkno rytierstvo káza s jednéj straně metati po jednom na to dříví, že některý rytieř uváznieše **vwazyefye** na dřevě a na ostrvi za ruku a za nohu, druhý sobě srdce prokláše **p(ro)klafye**, třetí skrze hrdlo protknieše **p(ro)tknyefye**. A tak těch deset tisíc rytieřuo na tem dříví zvěsichu, že některý **některý nyektey** byl za den živ, druhý za dva dni. A svatého Ermolaa biskupa a svatého Achaácie a jiných pánov káza ukřižovati. A tu hned poče se zatmovati a mrklo bylo, jako ješto byl boží syn mučen na kříži. A země se poče třiesti a skalé pukati a tři znamenie biechu jako při božím umučení. Ani pniecei **pnety** na kříži zvolachu řkúce: „Hospodine, v tvoje ruce poručieme své duše a prosímy tvé milosti, ktož náš den bude pamatovati, aby jej pro ny ráčil uslyšeti a ze všie núze vyprositi a vše **wfye** dobré ráčil dáti a po skončení **lkonzeye** rač jim dáti přiebytek nebeský **nebefkyg**.“ A tak hlas z nebes jim vece: „Čsož prosíte, ve všem ste uslyšáni.“ Tehdy **Tehdy tahdy** svatý Ermolaus a svatý Marek a svatý Alexander a ti, ješto s nimi byli ukřižováni, pustichu duši svú **fw** a anjelé vzechu jě do nebes. A když by třetí den, káza císař **tyefarz ciesař** jíti do lesa a jiné rytieře, kteříž ješče **gyefcze** visiechu na dříví a biechu živi, káza všecky zbíti. A to se jest **gyeft** álo na jednom městě Ararat na velikéj hoře, patnáste **patnazte** honuo od Alexandrie. A tak ti svatí rytieři bojovali o svú **fw** spravedlnost až do svéj smrti, a protož jsú blahoslaveni. Jakož boží syn pověděl: „Blahoslaveni jsú, kteří trpie protivensvie pro spravedlnost, neb jich jest nebeské králevstvie.“ Prosmy jich, ať rácie za ny orodovati před králem nebeským.

O druhém **135ra** znamenajte, že jich jest radost věčná pro trojí **troj** věc. Prvé miestem, druhé lidem, třetí **Triflyetye** panstvím. Prvé jich radost jest věčná, že sú na věčném městě, ješto nikdy nezhyne ani se kdy s koná, ale věčně bude. Druhé bydle, že jich duše budú v nebeskéj radosti, a ta nikdy nezhyne. A ta radost jest beze všie zlosti i beze všie tesknosti. Třetí jich radost jest věčná panstvím, neb jich pán, král nebeský, jest věčný bez počátka, jenž vida těchto svatých deset tisíc rytieřuo vítězstvie, pojal jě k sobě a pasoval jě druhé a dal jim věčnú korunu a odplatu v nebesiech, protože jsú proň bojovali na zemi, že sú svítězili na tomto světě nad svým tělem i nad zlým duchem. Jakož praví svatý Jan v Tajnici **laynyty Tajnicě**: „Ktož svítězí nad svými nepřáteli zde na světě, toho buoh obraduje **obradugye** v nebesiech.“ A protože sú tito svatí rytieřové svítězili, vzali jsú věčnú radost v nebeském králevství **kralewftwye**. Jehož mně i vám dopomáhaj **dopo** etc.

Iohannis Babtiste na marginu zapsáno mladší rukou: S. Jana chrzciciela

Elizabet uxor tua pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Iohannes, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae, et multi in nativitate euis gaudebunt etc. **L 1,13** Tato slova píše **pyfye** svatý Lukáš v dnešním čtení, a ta jest pověděl anjel Gabriel, poslaný od boha k svatému Zachařovi biskupovi, zvěstujě jemu narozenie svatého Jana, božieho křstitele, a řka: „Elžpěta, žena tvá, porodí tobě syna, a přezděješ jemu méno Jan, a ducha svatého bude naplněn ješče z života matky svéj a mnozí se budú radovati na jeho narození **narozenyce**.“ V těch sloviech možem čtveru věc znamenati. Prvé, že anjel zvěstoval jeho narozenie. Druhé, že jemu méno pověděl. Třetí jeho svatost ukazuje **vkazugye** a řka: „Mnozí se radovati budú jeho narození“, svatého Jana.

O prvém máme znamenati, že anjel zvestoval narodenie svätého Jana, a to ukázal veľmi divne pro čtveru věc, které sú byly na něm **on** proti čtveru nedostatku, ješto **135rb** mievá každý člověk při svém narození. Prvé, že **že za** každé dietě urodí se nečisté a v hříšcích, že **zye** žádný neurodí se čistě bez hříechu, ale všickni sú synové hněvu **nyew** božieho. A to jakož praví svatý Pavel: „A ten hněv ukazuje **vkazugye** na dětech, kteříž bez svätého křstu mrú, že jsú odlúčeny od božie tváři, a to proto, že jsú se v hříechu počaly.“ Druhé, že každé dietě urodí se nemúdré a nerozumné. Jakož praví múdry Šalomún: „Bláznovstvie jest přivázáno na srdci **rdty srdce** dětinném.“ Neb tak jsú nemúdré dietky zmladu, že by Českú zemi daly za jablko, nebo nevie, ké je **gye** zlé a ké dobré. Třetíe, že každé dietě narodí se mdlé a nemocné, že sobě samo nemóže pomoci **pomoty pomoc**. Jakož **Jakož lakaz** pověděl král Saul Davidovi: „Dietěš, nemóžeš bojovati s tímto obrem.“ Čtvrté, že každé dietě narodí se v pláči **platy pláč** a v žalosti, že jakž se urodí, tak hned zpláče. Toho čtvera nedostatku zlého to dietě svatý Jan byl zbaven, neb proti prvniemu narodil se čistý a svatý, že dřeve byl svat, než se narodil. A to jemu sám buoh pověděl po Jeremiášovi a řka: „Dřeve než sem tě stvořil, znal sem tě, a dřeve, než si se narodil, posvětil sem tě.“

Druhé protiv neumělosti měl svrchovanú múdrot, že, ješče jsa v životě matky svéj, poznal jest syna božieho a svéj matce jej ukázal. Neb ktyž bieše **byeffye** svatá Maří **Marzye** přišla k svatěj Elšpětě radující **radugyty radovati se** se, že jest počala svätého Jana, hned svatý Jan přijal míle syna božieho, jehož země a nebe svěče **fwyeczce svět** nejisté čtení ješče nevědělo. Toho svatý Jan poznal ješče v životě svatěj Mařie. Proto svatý Jan byl své matky dřeve učedník, než syn boží, a dřeve ji učil, než se narodil.

Třetíe proti mdlobě měl jest velikú sílu, že hned zmladu šel na púšč, a tam v trpení přebýval. hledajte divné síly toho dítěte **dítěte dydyete**, že za duom měl púšči, za čeled a za to **135va** vaříšstvo **lowarzyztwo** měl zvíěrata, za krmě měl ščevík, za pití měl vodu, dávajě nám příklad, abychem zde na světě neměli rozkoší, ale na nebi. A když tento svět, jenž jest jakti žalář lidský, zdá se tak krásný, čso pak bude v nebeském království!

Čtvrté protiv pláči **platy pláč** měl radost, že ktyž svatá Maří pozdravila svatě Alžpěty **Alžběta**, hned se svatý Jan radoval v jejě **geye** živoče **zywoczce život**, že svatá Alšpěta **Alžběta** vece: „Ó, kady mi ta radost spade, že boží matka přišla ke mně, neb jakž si mne pozdravila, tak hned dietě radujě se v mém životě.“ Protož svätého Jana nazývají Izákem, jehož máte skrze smiech byla porodila. Též svatý Jan byl pln radosti.

O druhém máme znamenati, že to méno Jan bylo mílo bohu i synu i otcí i svätému duchu. A to slovo Jan jest, jako by řekl „čso sem já, to on“. Prvé bylo mílo bohu otcí, že jej v živoče **zywoczce život** jeho matky pokřstil, a to jemu méno převzděl Jan. A protož buoh otec byl jeho otec, jakož praví on sám, svatý Jan: „Buoh mi méno převzděl a povolal mne k sobě.“ Opět to méno Jan bylo mílo synu božiemu, že jej svým křstitelem učinil. Opět bylo mílo svätému duchu, že svatý duch ráčil jeho mistr býti a učil jej božie viery kázati. Jakož praví sám svatý Jan: „Učinil buoh má usta jako meč ostrý.“ Ó, jak ostrý to byl meč, že Heroda krále zařal a posekl svú **fw** řečí, treskéce

trellktye tresktati jej, aby vrátil ženu svému bratru. Také to méno Jan bylo mílo svatěj Maře, že jest jej ráčila pěstovati na svú **flw** rukú a miesto báby zdvihla jej s země.

O třetiem znamenajte, že svatý Jan měl čtvero svědečstvie na svú **fw** svatost. Prvé svědečstvie měl od boha otce, jenž jej nazýval anjelem a řka: „Toť vám posielám anjela svého, jenž učiní čestu **lyestu cěsta** mému synu.“ A proto slóve anjel, že v čistotě přebýval anjelské do své smrti. Druhé svědečstvie měl od syna božieho, že jeho pochválil sám syn boží a řka: „V ženském národě nenarazel se větší než svatý Jan křtitel.“ **135vb** Druhé syn boží pověděl a řkaslova a řka **nadepsána stejnou rukou**: „Svatý Jan byl jest osvětěn **offwetyen osvětiti** v světě dobrými skutky a hořel u božie milosti.“ Opět praví svatý Damascin: „Hledaj, jak jest svatě a čistě svatý Jan přebýval na světě, an ješče izádného divu **dyw** bieše **byeffye** neučinil, však všichni lidé mniechu, by on byl syn boží. Třetie svědečstvie měl od svatého ducha, když Zachař, otec jeho, naplněn byl ducha svatého, pochválil jeho a řka: „Ty, dietě, nazváno budeš prorok vrchnieho boha.“ Čtvrté jeho svatost svědčí **fwyedy svědčiti** anjel a řka: „Zajisté ten bude veliký **welykyg** před bohem, vína nebude píti ani masa jiesti.“ O jeho svatosti praví svatý Jan evanjelista v Tajnici **laynyty Tajnicě** a řka: „Viděl sem mezi sedmi sviecný podobného k synu božiemu oděného nití a opásaného zlattú šnórú. Skrže těch sedm sviecnuo znamenává se sedm pořaduov na nebi přebývajících **przebywagytych přebývající** a mezi nimi byl svatý Jan, křtitel boží. Neb jest dóstojno bylo, by tím byl podoben chválú, jenž jest byl podoben čistotú. Protož svatý Jan byl roven anjelóm svým čistým přiebytkem, patriarchóm skrže mnoho synuo duchovních, prorokóm skrže zvěstování božie, apoštolóm skrže kázanie, mučedlníkóm skrže své umučenie, zpovědníkóm skrže těla umrtvenie, děvicém byl roven skrže své čisté přebýváníe.

O čtvrtém znamenajte, že máme mnohý **mnohyg** užitek jeho narozenie, že jsú se mnozí radovali na jeho narozeni **narozenye**. Prvé jsú se radovali hřiešní, že jim ukázal čestu **tyeftu cěsta** do nebes a řka: „Pokánie čiňte svým hřiechóm a přiblížit' se vám králevstvie nebeské.“ Prosmy jeho, my hřiešní, ať nám uprosí **vp(ro)fyg** boží milost. Druhé se radovala jeho matka, svatá Alžpěta **Alžběta**, že jest byla zbavena zlořečenie, ješto jsú měly bezdětkyně v starém zákoně. Třetie radoval se buoh otec, že se jemu narodil věrný posel a dobrý, radoval se syn boží, že se narodil křtitel jeho, radoval se svatý duch, že se narodil jeho svatý přitel célestný **tyelefnyg tělestný**, radovali se **136ra** svatí ocsové **oczfowe otec**, kteří biechu před peklem, že jim zvěstoval vykúpenie a božie narozenie, skroze něž sú měli býti vykúpeni **na tomto místě je omylem zapsáno znovu byty, nepodtečkováno** od diábelskéj moci. Také se radoval jeho otec Zachař, že jest ke čsti navrátěn **nawratyen navrátiti** byl a ducha svatého naplněn. Jakož se čte o jeho narození, že král, svatý David, chtě rozšíriti boží službu, byl ustavil čtyři a dvadčeti **dwadtyety dwadčēt** biskupuo, z nich bieše **byefye** také jeden Zachař, a ten mějieše **myegyelye** ženu ménem Alšpětu **Alžběta**, mnoho let bezdětky oba biesta, spravedliva před bohem i před lidmi. A když se to sta, že Zachař vnide do chrámu, chtě obět bohu položití na oltář, tehdy zjevi se jemu anjel Gabriel. An se jeho velmě užase **vzalye**, vece jemu: „Neboj se, Zachaři, neboť jest uslyšána tvá modlitva a tvá žena Alžběta

porodí tobě syna a převzděješ jemu méno Jan.“ Jako sme řekli na počátce, tehdy Zachař, znamenajě svěj starosty a svěj ženy neplodstvie, poče sě mýliti a podlé obyčejě židovského znamenie prositi. I anjel jemu vece: „Ját' sem anjel Gabriel, jenž vždy stojím před bohem. Proto, žes nevěřil mým slovóm, oněmíš **onyemyes** a hned nebudeš moći **moty moc** mluviti až do jeho narozenie.“ A když z chrámu vynide, nemůže mluviti, hned lidé znamenachu, že jest některé viděnie viděl. A když skona svój úrad, vrátí sě do svého domu. A tu hned svatá Alžběta počala jest svatého Jana a s tím sě tajila pět měsiecuov, stydieci **ftydyety stydětí sě** sě, že na starosti počala syna. Potom v šestý měsieci svatá Maří **marzye** přišla k nie, radující **radugyty radovati sě** sě, že jest syna počala. A když jie pozdravi svatá Maří **marzye**, tehda svatý Jan, pln ducha svatého, pozna syna božieho a velikú radostí poče sě metati v životě svěj matky. I osta tu s ní svatá Maří **marzye** za tři **tzy** měsieci a posluhova jie a svatého Jana pěstovala v svú **ffw** rukú. A osmý **ofmyg** den snidechu sě přátelé, aby dietě obřezovali, i chtiechu jemu převzdieti Zachař po otcí. Tehda svatá Alžběta vece: „Převzděte jemu Jan.“ A hned Zachař, **136rb** jeho otec, otevřel svá usta, zvola a řka: „Požehnaný hospodin, buoh mocný, že jest ráčil navšcieviti svej lidi.“ Tehdy jich přietelé diviechu sě tomu velmě a řkúce: „Čso sě vám zdá, jaké to dietě bude, že jest boží moc s ním?“ A tak jest svatý Jan obradoval vešken svět svým narozením, a proto světíme jeho narozenie jako božie a svatě Mařie. Prosme jeho, ať nás obveselí zde na tomto světě a naše duše v nebeském králevství. Jehož mně **etc.**

Iohannis et Pauli na marginu zapsáno mladší rukou: S. Jana i Pawła Męczenek

Isti sunt due olywe et duo candelabra lucencia ante Dominum habent potestatem claudere celum nubibus etc. **Ap 11,4-6** Tato slova píše svatý Jan v Tajnicí **taynyty Tajnicě**, uzřev velikú chválu svatého Pavla, i die a řka: „Tata svatá dva mučedlníky božie jsta dvě olivě a dva sviecný svietíci **fwyetytye sviet'úci** před bohem a máta moc zavřieti oblaky nebe.“ V těchto sloviech můžeme trojí **troy** věc znamenati. Prvé, proč je přirovnává k uolivám a k sviecnóm. Druhé ukazuje **vkazytye** jich dóstojenstvie, že svítita **fwyetyta** před bohem. Třetie jich moc velikú, že nebesa zavierají a zlú búrú od nás odhánějí, a proto slóve Jan Burjan, že búrú vládnú a dobrý déšć dávají.

O prvém máme znamenati, že pro trojí **troy** věc jě nazývá **nazyewa** olivy. Prvé, jakož dvě olivě plodnější sta, než jedna sama stojící **ftogyty státi**, takéž tato dva svatá mučedlníky byla sta velmi plodna, že sta plodila křesťanstvo a vieru boží. Prosme jich, ať nám svú **fw** prosbú uprosie boží milost a zplodie naše **nafye** zbožie i zdravie. Druhé, jakož olivy sú veliké moci a vóně, že svú **fw** vóní zahoní jedovatú věc, takéž tato svatá svú **fw** milostí zahonila sta pohanské modly. Prosme jich, ať svú **fw** prosbú tohoto léta odženú od nás vše **wffye** zlé a dadie nám vše **wfye** dobré. Třetie, jakož oliva dáva z sebe olej, jímž mnohé rány lécie, takéž tato dva svatá dávala sta z sebe milost dvojí. Prvé, že jsta boha velmě milovala, a to jest byl drahý olej, bez nehož **on** ižádny **vzadnyg** nemůže do nebes, ani jeho pustie, a to **136va** máme ukázáno na oněch pěti pannách na nemúdrých, ješto bez olejě přišedše **przyfedfye** a sviece zhasivše **zhaffefye**, počechu tlúci v ráj, a buoh jim vece: „Neznám vás, nebo ste neměly olejě milosrdenstvie, byšte boha milovaly ze všeho **wfyeho** srdce.“

Ale svatý Jan a svatý Pavel milovásta ten žádný **zadnyg** olej, takže jsta milovala boha nade všeckno. Druhú milost měla sta k svým bližním, že jsú chudé milovali, pracným pomáhali, lačné krmili, nahé odievali, a to jest druhý olej ozimní, ješto sta této dvě olivě z sebe dávala. Jakož se čte o nich, že jsta byla dva mocná římská páni a veliká šlechtice **lechtytye šlechtic** a prvá na císařovu **tyeffarzew ciesař** dvoru, a ta velmě plodiasta viera křesťanskú. A když Galigant, bratr římský **rymkyg**, bieše **byefye** pobit v boji, i ona jemu vecesta: „Pokřsti se a slib vieru držeti a budeš lepší vítěz, nežs kdy dřéve byl.“ A tu jej na vieru obrátista, že se pokoří se všemi přáteli i jěde na pohany a káza před sebu veliký kříž nésti i pobi vše **wffye** pohanstvo znamením svatého křížě. A tak jsta tato svatá buoží vieru plodila **plodila p(ro)lodyla** a pohanskú tupila a velikú milost ku bohu měla, a proto sta k uolivám přirovnána.

Druhé jě přirovnává k sviecnu pro dvojí věc. Prvé, jakož sviecen kostel osvěcuje a okrášluje **okrafflugye**, takéž sta ona svatú cierkev a boží kostel svým zbožím **na tomto místě zapsáno slovo a**, neškrtnuto okrášlovala a připravovala. Druhé, jakož sviecen drží svieci **fwyety sviecě** na sobě a kostel osvěcuje **ofwyczugye**, takéž ona držala sta božie vieru a zákon na sobě a božie přikázanie, jímž sta svietila a osvěcovala vieru křesťanskú a již sta v nebesiech a svietita před bohem, naplněna súc všie radostí. Prosme jich, ať nás rácie svú **fw** milostí osvietiti zde i na onom světě.

O druhém máme znamenati, že sú měli na sobě trojie duostojenstvie před bohem i před lidmi. Prvé jsú měli čistotu, a ta jest velikého duostojenstvie před bohem a před lidmi, že jsta oba přebývala **136vb** v čistotě na těle i na duši, nebo **nebo Nobo** nečistí sú nedůstojní slúžiti před bohem. Jakož pověděl buoh v Starém zákoně Mojžiešovi a řka: „Kaž Aaronovi a jeho synóm, ať mě tstie **čstítí** a slúžie, ať by byli důstojní přede mnú státi.“ Takéž kto chtie bohu slúžiti, musí v čistotě **tyftoty čistota** přebývati.

Druhé sú měli pravú **p(ra)w** vieru k bohu, pro niž sú byli důstojní božie milosti. Jakož die svatý Pavel: „Pravá viera duostojny ny učinila, bez niež se nemóžem bohu líbiti.“ A tu jsta ukázala svými dobrými skutky, neb ktož věří u buoh, a nečiní dobře, ten má mrtvú **mrtw** a zlú vieru. Ale ona sta měla živú **zyw** a pravú **p(ra)w** vieru. Jakož se čte o nich, když zvolichu na císaře **tyefarze ciesař** Juliána křesťana, protože jim slíbil křesťany hubiti a pohany ploditi, tehdy ten císař **tyefarz ciesař** Julián obrátiv se na pohanskú vieru, poče velmě **velmě, velím** křesťany hubiti. A svatý Jan a svatý Pavel nerodista jemu slúžiti, protože se pohanské viery přijal, i počesta křesťanuo brániti a je velmě **velmě, velím** ploditi a své zboží všeckno rozdávati. Tehdy císař **tyefarz ciesař** zavolav jich k sobě, vece jim: „Služta mi, jakož sta jinému císaři **tyefarzy ciesař** slúžila, a učiním vás najmocnějšie na svém dvoru.“ I ona odpověděsta: „Císaři **tyeffarzy ciesař**, donids byl křesťanem, dotud sva tobě ráda slúžila, ale kdyžs pohanem, vierú křesťanskú nechtěvat' tobě slúžiti, ale králi nebeskému.“ I císař **tyeffarz ciesař** jima vece: „Mějta sobě rok za deset dní a v těch se dobře rozmyslete a učínta mé kázanie a ostańta boha ukřižovaného, jakož sem já jeho ostal. Pakli

toho neučiníta, nečstnú smrtí sejdeta.“ Ana jemu vecesta: „Nechať jest již těch deset dní, učin hned, čsož chtěš potom učiniti, neb nechtěm svéj viery proměnití.“ I císař **tyefarz ciesař** vece: „I zda mníta, byť vás křest'ané čstili, bycht' já vás neučinil mučedlníky, učiním' vás, jehož se nenadějete.“ Ana jidesta a bohu se těch deset dní modlista a zbožie své chudým rozdasta **137ra** a bohu snažně slúžiece, a tak sta měla pravú vieru k bohu. Prosme jich, ať nás ráčí ta u pravěj viere potvrditi.

Třetie sta měla pravé vítězstvie a snažné, proněž sta byla dóstojna věčné koruny, že sta snažně bojovala o vieru křest'anskú až do své smrti, že sta svítěžila nad diáblem i nad tiemto světem i nad svým tělem. Jakož se čte o nich, ktyž by desátý **dellatyg** den, káza císař **tyefarz ciesař** svému purgrabí **purgraby** jíti k svatému Janu a k svatému Pavlu, aby jich otázal, chtěta li božie viery ostatí; pakli by nechtěli, aby je tajně zahubil. A když ten purgrabi ménem Terencián přijide k nima, poče jima mluvíti, aby císařovi **tyefarzowy ciesař** slúžili a boha ostali. I ona jemu vecesta: „Tvójt' jest pán Julián, proto ty měj s ním pokoj, ale nám' jiný **gynyg** nebude, jedno hospodin Jezus Kristus.“ Tehdy Terencián s' a hlavu **hlaw** svatému Janu i poče prositi svatého Pavla, aby se od boha odvrátil, tuž svatý Pavel vece: „Jedinát' jest viera a jeden buoh v nají, nelzet' se náma rozlúčiti.“ An jej pojem, také jemu stě hlavu a velmě tajně káza je v jich domiech pochovati. A hned se vztrže **wztrzye** taká bůre, až domy převracováše **przewraczowaffye**, a hrom a blýskota mnoho lidí zabi a veliké krúpy obilé zbichu a črt vstúpi v císařova **tyefarzowa ciesař** syna i pronese na svého otce ten chřiech **hřiech**, že jest tajně zahubil ty svaté, i jich hroby lidem ukáza. A tak sta bojovala pro boží vieru do svéj smrti. Prosmě **prositi** etc.

O třetiém znamenajte, že sú trojí **troj** moc měli na tomto světě. Prvú **Prw** nad lidmi, že sú nemocné uzdravovali a slepé osvěcovali. Prosme jich, ať nám uprosie zdravie a vše **wfye** dobré. Druhú moc sú měli nad črty, že diábly vyhonili i syna Terenciánova diábla zbavili. Jakož se čte, že přivedl lidi sebú **lebw** k hrobu svatých mučedlníkuov a hned z neho **on** črt vynide. Prosme jich, ať od nás vše **wfye** zlé zaženú. Třetí moc měli nad nebem, a to trojí **troj** věcí **wyety věc**.

Prvé, že sú oblaky nebeskej otvierali, a to jsú ukázali na své smrti, **137rb** že když biechu jim hlavy stínali, hned se oblačí **oblaty oblak** otvořichu a hrom zabi mnoho lidí a by veliká bůre okolo Říma. A proto slovú samomstě, že se sama mstítá, ktož jich neučstí, že buoh přepustí naň zlú bůři. Prosmy **etc.**, ať nás uchovají zlé bůre i naše **naffye** zbožie, ješto na poli stojí, že mnohokrát sú zažhli vuoz s uobilím, ješto jich dne nečstili. Proto slóve svatý Jan Buřjan **burz Ian Burjan**. Druhé, že oblaky zavierají, jakož sú byli zavřeli oblaky v Římě, že toho léta nešel déšč ani bylo dobré pověťrie. Třetie, že králevstvie nebeské odmykají svým služebníkóm. Jakož praví svatý Řehoř: „Tato svatá máta moc otevřieti nebesa i zavřieti oblaky, nebo jich jazykové učiněni jsú klíčové nebeští.“ Prosme jich, ať nám uprosie božie milost a otevřú nám králevstvie nebeské.

De sancto Petro na marginu zapsáno mladší rukou: **S. Piotra**

Tibi dabo claves regni celorum. Mt 16,19 Dnes slavíme hod slavný **flawnyg** dvě **dw** svatú apoštoluo velikú, svatého Petra, jenž jest knieže všech apoštoluo, a svatého Pavla, božieho zvolence **zwolentye zvolenec**. Nebo jakož mnohým vrata nebeská byla zavřiena a zamčena pro hříech našeho prvnieho otce Adama, tak to zamčenie nám syn boží odmekl svým umučením, avšak každý člověk sobě zamyká nebesa svými hříechy smrtedlnými. Protož král nebeský **nebeflkyg**, chtě to zavřenie lidem otevřieti, pověděl svatému Petru tato slova, a ta píše svatý Matěj v dnešním čtení a řka: „Tobě, Petře, dám klíče královstvie nebeského.“ Jako by řekl: „Ač který člověk zamkne sobě nebesa svými hříechy a boží milost, ale však ostavím ty klíče na světě a svatého Petra, aby sobě každý mohl otevřieti nebesa a přijíti k milosti božie.“ A svatý Petr dal tůž moc svým náměstkóm, biskupóm a kněžím. Prosme, ať nám otevře **etc.** V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Prvé svatost svatého Petra. Druhé ščedrost božie. **137va** Třetie velikost a moc toho daru, že svatost svatého Petra zjevila se na trojí **troy** věci **wyety věc**.

Prvé na poslušenství **posflufenftwyce**, že jest vešken statek svůj pro buoh opustil. Jakož se čte, když syn boží chodieše **chodyeffye** podlé moře, uzřev svatého Petra s jeho bratrem, povolal jich k sobě a řka: „Podťe po mně, učiním vás rybáře lidské.“ Ani hned nechavše síť a loď a od své ženy jidesta po nem **ne(m) on**. A by někomu nyní řekl buoh „di od svých dětí a od své ženy a od svého statku a žebři do své smrti“, ó, jak by se jemu to hrozná věc zdála. Avšak jest to učinil svatý Petr, že opustiv vše **wflýe** pro buoh i následoval jeho do své smrti.

Druhé jeho svatost zjevila se na velikéj milosti, kteréž jest měl ku bohu. Jakož se čte o něm, že vždy ubrusec u sebe nosieše **noffyefye**, jímž sobě oči třieše **triffyefye**, nebo vždy plakáše **plakaffye**, že jemu bieše tvář uschla a uvadla.

Třetie jeho svatost zjevila se na velikém náboženství. Jakož se čte o něm, že na každú noc, jakž kuři zapěli, hned na modlitvy vstáváše **wftawafye**, a tak až do světa se bohu modlil a veliké utrpenie měl na svém životě, pro buoh bojijě o vieru křesťanskú. Jakož se čte o něm, když bieše vsazen v žalář od krále Heroda a tu byl hladem mučen a od anjela z žaláře vyveden, potom byl u sochy bičován, a to vše **wfye** míle trpěl pro buoh, najposledy i smrt přijal pro boží jmě. Jakož se čte o něm, když svatý Petr kázáše **kazafye** v Jeruzalémě, tehdy jeden čarodějník ménem Šimon činil se bohem, mnohé přivodě k bludu. Znamenav to svatý Petr, jeho zlost odhoniaše **odhonyeffie** a na hádanie jej přemáháše **przemahaffye**. Uzřev Šimon, že nemůže ostáti svatému Petru, jide do Říma i postavi císaře **tyefarze ciesař** na svéj cestě **tyestye cesta**, že jej mějiechu za pravého boha. Zvěděv to svatý Petr, jide tam za ním do Říma i poče kázati vieru křesťanskú a Šimoniovu **Symonyow** zlost všemu lidu oznamováše **oznamowafye**. Uslyšav to Šimon, jide před císaře **tyefarze ciesař** i vece jemu: „Aby věřil, **137vb** císaři **tyeffarzy ciesař**, žeť sem já pravý **p(ra)wyg** buoh, kaž mi hlavu **nlaw** stieti, a jáť chti třetí den vstáti.“ Tehdy Nero káza jej stieti a Šimon to svými čary připravil, že on sťal hlavu **nlaw** skopcovi mněje Šimona, a tři dni se taji. Třetí den se císařovi **tyefarzowy ciesař** ukáza a řka: „Kaž mú krev prolitú setřieti, a ted’ mě vidíš živa jako dřeve.“ Uzřev to Nero,

užase **vzafie** se a poče se diviti tomu velmě a mnieše jej pravým bohem. Tehdy svatý Petr uhledav čas i jide Nerona císaře **tyefarze ciesar** i poče Šimonovu **Symonow** zlost jemu ukazovati. Le Šimon poče se chlubit i rka: „Já mohu mrtvé vzkřiesiti, když chti.“ I přihodi se, že jeden jinoch umře, tehda císař **tyefarz ciesar** povolá svatého Petra a Šimona i vece jima: „Který **kteryg** z vás dvě **dw** nebude moci tohoto mrtvého zkršiesiti, toho hned káži zabiti.“ I ten Šimon svými čary učini, že ten mrtvý poče hlavu **hlaw** vrtěti. Tehdy všichni pochválíchu Šimona a svatého Petra chtiechu kamenovati, i svatý Petr jim vece: „Jest li živ ten jinoch, tehdyť vstane a choditi bude a mluviti s námi. Pakliť toho nemůže učiniti, tehdy vězte, žeť jest přelud.“ A když Šimon nemůže toho mrtvého zkršiesiti, tehdy svatý Petr stojě zdaleka i vece: „Ve jmě hospodina našeho Jezukrista tobě kazuji, mládenče, aby vstal.“ A ten jinoch by hned zdráv a poče choditi. Uzřevše **wzrzewfye** ten div lidé, chtiechu Šimona kamenovati, ale svatý Petr poče jich prositi, aby toho nečinili a rka: „Neslušie nám zlému zlým oplacovati **oplatyowaty**.“ Tehda Šimon šed ven, poče nad městem létati, i císař **tyefarz ciesar** vece: „Toť jest začelo **zatyelo zacélo** pravý buoh, ale Petr s Pavlem jsta ludařé.“ Uzřev to svatý Petr, vzhled nahoru, vece: „Kazujit' vám, črté, ješto Šimona nosíte, abyšte jej hned pustili.“ A hned Šimon doluo upade i slomi hlavu a hned zdeše **zdefyfe**. Uslyšav to císař **tyefarz ciesar** poče jeho velmě želeti i odsúdi apoštolu svatě na smrt i káza svatého Petra ukřižovati a svatému Pavlu káza hlavu **hlaw 138ra** stieti. Tehdy svatý Pavel vza odpušćenie od svatého Petra a rka: „Pokoj buď tobě, základi **základ'** hapax legomenon viery křesťanskéj a pastáři **pastyř** všech božích ovec.“ I svatý Petr vece svatému Pavlu: „Di u pokoji, kazateli lidský a vuodce spravedlných.“ A tak svatého Petra ukřižovachu, doluo hlavu pověsivše **powyefywfyfe**, a svatému Pavlu hlavu stiechu. Tehda ti, ješto tu stáchu, uzřechu anjely tu stojiece a korunu **korunu borunu** z kvietí, z ruožě a lilie **původně zapsáno lylyy**, možná je tedy též interpretace *z ruoží a lilii*, držiece a jich dušě korunujícíce. A svatý Dionýz, svatého Pavla učedník, uzře jě, ana deta do města, za ruce se držiece a v světlém rúšě a v korunách připravená. A tak jest ukázána svatost svatého Petra. Prosmy **etc.**

O druhém znamenajte, že veliká šcedrost božie byla na svatém Petru, že toho, jenž jeho třikrát zapřel, učinil veliké knieže všeho světa. A tu jest trojí **troy** šcedrost ukázal, že jemu dal moc, múdrost a dobrotu, neb moc jeho ukazují divové, kteréž jest činil. Jakož se čte o něm, že když svatý Petr jide po městu, tu všechny nemocné kladiechu po městu a po ulicích. A kdež jedno jeho stien zašel nemocného, inhed byl každý uzdraven. Prosmy jeho, ať nás ráčí uzdraviti. Opět svatý Petr chodil jest po moři a po vodě jako po sušě. Také jest mrtvé křiesil. Jakož se čte o něm, když bieše **byefye** poslal svatý Petr svá dva učedníky do jedné vlasti, aby kázali božie vieru, tehda jeden z nich umře, i vráti se druhý k svatému Petru i povědě to jemu. Tehdy svatý Petr da jemu huol, aby položil na mrtvého. A on přišed tam, položi tu huol naň. An hned z mrtvých vsta, jenž čtyřiděti **Cztyrzydyety čtyřidcět** dní ležal byl v hrobě. Opět se čte o něm, že jedna žena ménem Tabita bieše **byeffye** umřela, a ta bieše **biefie** plna dobrých skutkuo, že svým statkem chudé krmieše **krmefye** a odieváše **odyewaffye**. Tehdy poslachu k svatému Petru, by ráčil k nim přijíti, a když

přijde, prosbú chudých slitovav sě, poprosi boha za ni, i by zdráva. Opět jemu dal buoh múdrost, kterúž múdrostí jest více než tři tisíce **tyfftye tisíc** lidí obrátil na pravú **p(ra)w** vieru božie, a to jest ukázal na svatém kázání. Opět jeho **138rb** múdrost zjevila sě na tom, když Ananiáš s svú **fw** ženú, s Afrú, prodal dědinu, polovici peněz přinesl před apoštoly a na tom jich zkušujě a polovici **polowyty polovice** sobě schoval. Tehdy svatý Petr zvěděv to svatým duchem, vece jemu: „Proč klamáš buohem, však nebylo těch peněz bezděky dáti, mohls jě **lye** radějie všechny sobě mieti.“ Hned ten zlý Ananiáš letěv anebo pad i zdeš **zdeffye**. Proto svatý Petr jest nazván Šalomónem, neb svú múdrostí přemudroval mudromily a mistry všeho **wfyeho** světa. Prosmy **[etc.]**

O třetiem máme znamenati, že veliký **welykyg** dar dal jemu syn boží, točiz klíče nebeského králevstvie. Ó, zajisté veliký jest to dar, že král nebeský neřekl „dámť klíče od pivnice nebo od komory“, ale řekl „dámť klíče ode všeho mého domu, aby zavřel a otevřel, komu chtěš, nebeské králevstvie“. O tom znamenajte, že král nebeský otvierá králevstvie nebeské pateru lidu. Prvé dietkám, kteříž v svatém křtu sejdú. A to na znamenie, ktyž svatý Jan křtil jest syna božieho, tehdy sě byla nad ním nebesa otevřela. Druhé chudým, ješto kteříž mohúc dosti mieti, i vzdadie a rozdadie to chudým pro buoh jako svatý Martin, a proto sů sě jemu nebesa otevřela. Třetie božím mučedníkóm, jakož ktyž svatý Štěpán byl kamenován, viděl nebesa otevřiena. Čtvrté v čistotě přebývající **przebywagyty přebývajúci**, jako svatému Janu evanjelistě, jenž jest viděl nebesa otevřiena a božie tajenstvie napsal. Páté kající **kagytym kajúci**, kteříž sě chtějí k bohu obrátiti. To máme ukázáno, jenž na svém obráčení byl vschopen do nebes. Hledajž, člověče, si li ty z těch lidí jeden, tehdať svatý Petr otevře králevstvie nebeské. Prosme jeho, ať nám dnešní den otemkne nebe, točiz boží milost, a potom našim dušem nebeské **[etc.]**

Pauli apostoli na marginu zapsáno mladší rukou: S. Pawła

Dedi te in lucem gentium etc. Is 49,6 Tato slova píše svatý Isaiáš, a ta jest pověděl **138va** král nebeský **nebefkyg** k svatému Pavlu a rka: „Pavle, já sem tě dal na osvětu všemu lidu.“ V těch sloviech můžem trojí **troy** věc znamenati. Nejprvé božie milosrdenstvie, druhé svatého Pavla duostojenstvie, třetie naše **nallye** užitečenstvie.

O prvé m znamenajte, že boží milost a dobrota ukazuje sě na tom, že taký dar ráčil dáti tomuto světu, točiz svatého Pavla apoštola, velikého učedníka, na osvětu všem hříšným. Protož poděkujme hospodinu, že taký dar ráčil dáti nám na útěchu a na osvětu, nebožátkóm hříšným. Nebo světlost jest velmi potřebna těm, kteříž ve tmách sedie, ižádny hříšník nezúfaj do božie milosti, vida z lítého vlka pokorného beránka svatého Pavla učiněna.

O druhém znamenajte, že svatý Pavel přirovnává sě k světlosti pro trojí **troy** věc. Nejprvé, jakož **jakož gakož gakož** světlost jest najduostojnější na všem světě, takéž svatý Pavel jest dóstojnější z jiných svatých, že pro jeho veliké duostojenstvie nazývá jej črt zemským anjelem, že, na zemi ješče **gyefcze** jsa, anjelský život vedl v čistotě přebývajě. Opět týž črt nazýval jej nebeským člověkem a božím obrazem a svěckým **světský** trubařem, nebo trúbú svého kázání

vešken svet naplnil, a kdež nemohl sám dojíti a kázati viery křesťanskéj, tu své listy poslal. Opět zajisté byl důstojný **doftoynyg**, že **že za** samiem bohem byl naučen, nebo mnozí se tím chlubie, že jsú byli u Paříži naučeni, ktež mnoho mistruo bývá učenyých. Ale svatý Pavel nebyl jest naučen v Paříži, ale na třetím nebi, a tu samiem buohem v anjelskéj škole byl naučen.

Druhé přirovnává se k světlosti, neb jakož světlost zahonije **zahonygye** tmy, též svatý Pavel zahonije **zahonygie** tmy pekelné, točiz diábly. Jakož se čte o něm, že jeden hříšný **hrzyefnyg** zúfal bieše **byeffye** do božie milosti i chtieše **chtyefie** se sám oběsiti, avšak zpomenul na buoh a řka: „Ó, svatý **138vb** Pavle, rač mi spomoci **fpomoty spomoci**.“ Hned svatý Pavel přijide a osidlo jemu s hrdla strže **frzye** a vece jemu: „Nebožčiku, varuj se toho a učin pokánie za to, cos shřešil protiv bohu.“ Prosmý jeho, ať nás zbaví osidla pekelného.

Třetie se přirovnává k světlosti, neb jakož světlost jest najčistšie a jakož koli světlost dotkně se bláta nebo některéj nečistoty, však se nikty neposkvrní, ale vždy jest čista. Též svatý Pavel byl jest přečistý a v čistotě přebýval až do své smrti. Jakož se čte o něm, když svatý Pavel v Římě kázáše viery křesťanskú a mnohé Římány bieše obrátil na viery. Uslyšav to císař **Tyefarz ciesař**, jemuž diechu Nero, vece jemu: „Pavle, proč mi mé rytierstvo odjímáš a k sobě je **gye** přijímáš?“ Tehda svatý Pavel jemu vece: „Netolik s tvého králevstvie, ale se všeho **wfyeho** světa jsem jich nazbéral **nasbierati**, jimž král nebeský chtě věčný dar dáti.“ Uslyšav to Nero, užase **vzaffye** se v hněviech **hněviech nyewyech**, i káza vseckny rytieře stínati, kteréž bieše svatý Pavel na viery obrátil. A potom také i svatého Pavla s nimi. I svatý Pavel jemu vece: „Císaři **Tyefarzy ciesař**, já chti rád míle přetrpěti malý čas smrt, abych byl věčně živ s svým hospodinem Jezukristem.“ I káza jej hned císař **tyefarz ciesař** za město vyvésti, aby jemu hlavu stěli. A když z města dieše **dieffye** svatý Pavel, tehda u bráně potka jej jedna paní plačící **placzyty plačúci** a želející **zelegyty želejúci** jeho. I on jie vece: „Póžč mi rúšky, a jednakt' ji vrátím.“ A když přijide na rozhranie na východ **východ zvyehod** slunce, pokleče stisk a složiv své ruce. A zaplakav, modli se bohu a požehnav se svatým křížem, vece: „Hospodine Jezukriste, v tvoji ruce porúčiem svú **fw** duši.“ A když jemu hlavu stiechu, v tu dobu svatý Pavel v tu rúšku svú **ffw** krev zavínu a šed, da téj jisté panie, ješto jemu byla rúšky póžčela. A hlava skočivši od těla, třikrát vece „Jezukriste, Jezukriste, Jezukriste“ a hned se tu tři studniče **ftudnytye studnicě** učinichu, nebo **139ra** to jemu bylo najmilejšie, donidž živ byl. A z jeho svatěj šíjě miesto krve mléko tečieše **teczyefye** a na rúcho rytierské skákáše **fkakafye** a veliká světlost nad ním bieše **biefye**. A když ten, ješto jej st'al, do města se vráti, tehdy přiběže k nemu **on** ona panna i vece jemu: „Kdes nechal mého mistra Pavla?“ An jie vece: „Tam za městem leží s svým tovařišem, s Petrem.“ Ana jemu vece: „I toti, ano jednak svatý Petr s svatým Pavlem diesta do města v krásném rúšě a drzieče **drzyetic držěti se** se za ruce a v světlých korunách a přinesli mi mú rúšku plnu krve.“ Uzřevše **Vzrzewfye** to mnozí, na viery se obrátichu. Uslyšav to Nero, užase **vzafye** se velmě i poče s rytierstvem o to mluviti. A v tu dobu svatý Petr s svatým Pavlem vstúpista zavřenými dveřmi i stásta před císařem **tyefarze(m) ciesař** i vecesta jemu: „Hledajž, žeť jsem já ted', Pavel, rytieř krále nebeského, a neumřel' sem, ale živť

sem s svatým Petrem. Ale ty umřeš věčnou smrtí proto, že božie svaté mučíš.“ A více jich neuzřechu.

O třetím znamenajte, že veliká potřeba byla nám téj světlosti, nebo lid pohanský, jenž chodíeš ve tmách hřiechuo a obluduo a zlých obyčeuov, nemohl dojíti césty **tyefty cěsta** spravedlnosti, jedno skrozě světlost, točiz skroze svatého Pavla, nebo co jest on hřiešných osvietil. Ta světlost, svatý Pavel, měl jest tři popršlky, jimiž lidi osvěcoval. Prvé slovy kážě. Jakož se čte o něm, že od prvního kur penie až do pátěj hodiny dne svýma rukama robotováše **robotowafye**, a potom přes celý **tyely celý** den boží vieru kázáše **kazafye** a ostatní čas na modlitvách skonáváše **konawafye**. Druhé osvěťováše **ofwyetovafe osvěcovati** lidi dobrými příklady, že to, což lidem kázáše **kazafye**, to sám vždy činieše **czynyefye**. Třetíe osvěcoval jě velikými divy. Jakož praví svatý Dionýz, když svatého Pavla hlava v studni ležieše **lezyefye**, po roce tu studni cúdichu a svatého Pavla hlavu ven vyvrzechu. Tehdy jeden pastýř uzřev hlavu svatého Pavla i poče ji nositi u svého stáda a po tři noci uzře velikú světlost nad tú hlavú, šed i povědě to **139rb** biskupovi a jiným kněžím. Tehdy biskup vybra se z města s kněžími a s lidem a s žakovstvem, uzřechu hlavu svatého Pavla a na zlatý stuol ji vložichu a nesěchu ji do kostela a pričínichu ji k tělu svatého Pavla a položichu ji k nohám jeho. I pomodlichu se bohu a hned hlava skoči a k tělu se sama pričini. Hlediec na to všichni, buoha pochválichu a svatého Pavla moc uzřechu. Prosmy jeho, ať nás ráčí osvietiti na těle i na duši a svú **fw** světlost ráčí dáti, skroze niž bychom došli světlosti nebeskéj, točiz **tocz.** králevstvie nebeského. Jehož mně **etc.**

Procopii na marginu zapsáno mladší rukou: S. Prokopa

Iustum deduxit Dominus per vias rectas. Sap 10,10 Tato slova píše múdry Šalomón o svatém Prokopě a řka: „Spravedlivého člověka dovedl buoh po pravých cestách **tyeftach cěsta**.“ V těch sloviech muožem trojí **troy** věc znamenati. Najprvé svatost velikú svatého Prokopa, druhé božie milosrdenstvie, třetíe jeho utrpenie.

O prvé máme znamenati, že spravedlnost svatého Prokopa ukázána jest na dvě **dw** věcí. Prvé na opuštění **opufczenye** tohoto světa, druhé na opuštění **opufczenye** svéj vóle. Prvé měl spravedlnost, že opustil všeckno své zbožie pro buoh, netolik že jest cizieho **tyzyeho cuzi** nežádal, ale více, že jest veliké své zbožie pro buoh opustil i své přátely i své veselé. Jakož se čte o něm, když svatý Prokop bieše kanovníkem na Vyšehradě, uzřev lest tohoto světa, vzda kanovníctvo **kanownyftwo kanovníctvo** i jide na púšči, vida, že božie spravedlnosti nemóže **nemozye** ploditi, vnide v les, ješto leží podlé Kuřimě, mezi velikej hory. A tu sobě učiniv komořičku v skále, mnoho let přebýváše **przebywafye**, slúže bohu bez přestánie postem, modlitvami a jinými dobrými skutky. Druhou spravedlnost měl, že opustil všecknu svú **fw** vóli i své přátely, že moha velikú rozkoš mieti a v zboží pýchu ploditi a mezi kanovníky bohu slúžiti, však to míle všichno pro buoh zhrzel a na púšč **139va** se bral.

O druhém máme znamenati, že jej sám buoh vedl na tu cestu **tyeftu cęsta**, jakož praví sám syn boží: „Beze mne ničs nemůžete učiniti!“ A to pro troji **troy** věc. Prvé pro jeho čistotu, že se jest bohu líbil pro svú **tw** čistotu, že jest v čistotě přebýval až do své smrti. Druhé pro jeho snaženstvie, že jest snažně bohu slúžil ve dne i v noci **noty noc**, že jest toho velikú radost měl bez přestánie. Třetíe pro jeho pokoru, pro niž jest opustil zemské zbožie a kúpil sobě nebeské zbožie. A kto by to nyníe učinil, aby vzdal své zbožie a byl žebrákem do své smrti?

O třetíem znamenajte, že svatý Prokop měl jest veliké utrpenie pro krále nebeského. Prvé, že jest na púšti přebýval, kdež jest neměl izádného utěšenie ani měl s kým pomluvíti ani se měl s kým raditi ani prochoditi, ale sám v smutce a v žalosti přebýval i v utrpení. Druhé, že jest hlad trpěl, postě se a sušě tělo, jedno trávu **traw** a jablčeka a hrušky hryzl a vodu z Sázavy **Sázavy lawy** pil, žádných jiných krmí neměl ani vína pil ani chleba jedl, jedno, čsož svýma rukama vykopal, v rok jednu za den pojedl. Třetíe měl utrpenie na rúšě, že moha choditi v drahém rúšě jako jiný kanovník, však chodil v šeré kápi a miesto postele měl rohoži a kámen v hlavy v noci **noty noc** podkládal, miesto komorníkua měl zvieřátka, ješto sú jemu slúžily a jeho se hlavě kleněly **klaněti sę**, an je ve jmě božie z nemoći **nemoty nemoc** uzdravováše **vzdrawowafye**. A když bieše **byefye** bohu líbo, aby se jeho svatost pronesla, že se světlost ve tmách nemož tajiti, nechtě buoh svého sluhu zapomenúti, ale chtě každému podlé jeho skutku otplatiti. Sta sę, že jeden pán kuřimský ménem Oldřich tudy lovieše **lowiefye** a po jelenu běžíše **byefyę**. Tehdy jelen příběh k svatému Prokopu, hned před ním kleče a chrtě **139vb** a ohařie za ním běžice i příběhše **przybyehfye** také před svatým Prokopem klečechu. Uzřev to pán Oldřich, poče sę tomu velmě diviti, čso by to bylo, i příběže **przybiezye** tam sám na koni i uzře jednoho mníška sediece i otáza jeho a řka: „Kto jsi ty?“ I on vece: „Já sem boží sluha, bratr chudý.“ I pán jemu vece: „Máš li čso, daj mi se napiti.“ I svatý Prokop jemu vece: „Ráčíš li počekati, ať naberu řepici **rzepity řepicę** vody z Sázavy **Sázavy Sawy**, nebt' já jiného pitie nemám.“ Le ten pán vece: „Rád jsem tomu, čsož mi dáš.“ Tehdy svatý Prokop nabrav řepici **rzepity řepicę** vody z Sázavy i požehna, ana sę hned vínem obráti, i poda jemu. An napiv sę, vece: „Já bych vždy tu vodu rád pil, nebo sem dávno lepšíeho vína nepil.“ Hned ten pán pronese svatost jeho a kostelík káza jemu učiniti. A svatý Prokop vida, že sę již nemož déle tajiti **layty**, poče sám kostel svatě Mařie dělati a bratruov sobě drahně sebrav, poče v zákoně bohu slúžiti.

A pro to jeho veliké utrpenie obdařil jej král nebeský třmi dary. Najprvé večným **věčný** ménem. Jakož praví svatý David: „Spravedlný bude na večnéj paměti a jeho sémě uzří radost večnú“, že jeho ménu klanějí sę králi a kniežata a vělicí **veliký** páni, ješto by sę nejlepšímu kanovníkovi neklaněli. Nebo ktož vzhrzie tento svět poskvrněný **połkwmyenyę**, ten obdrží sobě pokoj večný **wiecznyę**.

Druhé jej buoh obdařil velikú moć **moty moc**, že jest moc měl velikú, mnohé divy čině ve jmě božie. Prvé jest měl moc nad diábly. Jakožto sę čte o něm, když děláš **dyelafye** kostel nad Sázavú na skále, a v téj skále bieše **byefye** mnoho črtuov, zvěděv to svatý Prokop, vzem znamenie svatého

křížě, poče jě odtad honiti ve jmě božie a učiniv bičik odtad jě vybi. A jeden črt chtieše **chtyefye** jemu kamenem dáti, an sě zavrže **zawrzye** znamením svatého křížě. A když ty črty z téj skály vyhna, **140ra** i posvěti toho miesta a učini tu kaplu ve jméno božie. Prosme jeho, ať od nás vše **wfye** zlé odzene.

Druhé měl moc nad vodú. Jakož sě čte, když jeden pán k svatému Prokopu jedieše **gedyefye**, tehda drie **trffye** jeho nepřítelě vyrazichu sě naň a chtiec jej zabiti. I on před nimi běže až do Sázavy, volajě a řka: „Ó, svatý Prokope, rač mě obrániti.“ A to bieše prostřed léta, tehda hned Sázava zamrze a on přešed, do kláštera k svatému Prokopu uteče, a tak by zbaven smrti svých nepřátel. Prosmy jeho, ať nás obrání nepřátel vidomých i nevidomých.

Třetí jest měl moc nad smrtí. Jakož sě čte o něm, že když chtieše **chtyefie** skonati s tohoto světa, tehdy svola svej bratry i vece jim: „Viete li, čso sě vám státi má, jižť já chti od vás jíti. Pomněte má slova, budete mieti zlého opata, tenť vás rozžene, ale jáť po roče **rotye rok** z mrtvých vstanu a jej vyženu a vás svolám.“ A když svatý Prokop snide, oni bratřie, netbajíce **netbagytye** **tbáti** jeho slova, učinichu opatem jednoho Němce, jenž pak všechny Čechy z kláštera vyhna. A oni šedše **fedfye** do Uher, biechu tam do roka. A svatý Prokop ukazováše **vkazowafye** sě ve sně tomu opatu a vele jemu bratry do kláštera přijieti. Po roče **rotye rok** sě bratřie vrátichu, an opět nerodi jich přijieti. Tehdy svatý Prokop tělestně sě ukáza, popad opata za kuklu, vece jemu: „Proč nechtěš mých bratruo přijieti?“ I on vece: „Neb nemohu s nimi býti.“ Le svatý Prokop jemu vece: „Rúče jdi z kláštera, neboť tuto huol o tě ztepu!“ A když nerodi ven jíti, tehdy svatý Prokop da jemu tříkrát berlú i vyhna jej z kláštera. A on tu, modle **modlye** sě jemu, ven vynide. A tak ižádný Němec nemož viece opatem u svatého Prokopa býti, jedno púhlý Čech. Prosmy jeho, ať nás ráčí obrániti a naše nepřátely s země vyhnati a mier a pokoj nám uprositi, nebo jest on náš obránce a dědic českéj země. A dávno by Čechy zahynuly, protože mají němečské země okolo sebe, by jě svatý Prokop a svatý Václav nebránili. Protož prosme **etc.**

140rb Čtvrté měl jest moc nad nemocí, že jest nemocné uzdravoval, za svého zdravie i po své smrti slepé osvěcoval a zlámané a nemocné a neduživé uzdravoval a belhavé a kulhavé a chromé k zdraví navratieval **nawratyewal**. Jakož sě čte o něm, že jeden kolář dělal na svatého Prokopa, a klamal jím a řka: „Kaký jest to Prokop?“ Hned svatý Prokop jej porazi, že oslnul a oněměl a válel sě nemoha vstáti. A když jej přinesechu k svatému Prokopu a obětovachu jej, hned by uzdraven. Prosmy jeho, ať nás ráčí uzdraviti.

A opět jeden slepý chudý bieše **byefye** a mnoho let žebráše **zebrafye**, tehdy přítelě jeho vezechu jej k svatému Prokopu a obět vzdachu; a hned by zdrav na své oči. Přišed domuov, poče sě velmi mútiti, že jemu veléchu dělati, i prosieše **p(ro)fye fye** boha, aby **aby aby** opět oslnul. A po témdni inhed oslnu i by slep jako dřeve. Prosmy jeho, ať nás osvietí na těle i na duši. Také děti mrtvé křiesil a z mnohých lidí črty vyhonil a mnoho jiných velikých divó činil. Prosmy jeho, ať nám uprosí boží milost.

Třetí dar měl od boha věčnou radost a korunu nebeskú, jiej nikdy neztratí, nebo jie jest dobyl svým velikým utrpením. A ta jest trojje. Prvú korunu má panenskú, že jest **gyeft** v čistotě přebýval. Druhú má zповědlníkovú, že jest kázal vieru křesťanskú. Třetí korunu měl zákonníkovú, že jest prvé byl kanovníkem, potom pústeníkem a potom zákonníkem a potom byl opatem a najposledy již jest mocným biskupem v nebeském králevství **králevství** **kralewye** etc.

Margarete na marginu zapsáno mladší rukou: **S. Małgorzaty**

Simile est regnum celorum tezauro abscondito in agro etc. Mt 13,44 Tato slova pověděl jest sám král nebeský, a ta píše **pyfye** svatý Matěj a řka: „Podobno jest králevství nebeské pokladu skrytému v roli.“ V těch sloviech králevství nebeské přirovnává se k skrytému pokladu a skrytý poklad znamená se panenská čistota, skroze **140va** níž dnes blahoslavená panna, svatá Margareta, kúpila sobě drahú roli, točiz nebeské králevství, neb zajisté poklad jest, kdež jest mnoho stříbra a zlatta a drahého kamenie, protož poklad přirovnává se panenství **panenftwye** pro trojí **troy** věc.

Najprvé pro říedkost, nebo poklad jest říedký a říedko jej naleznú. Takéž říedko jest panenstvo, ledva mezi tisícími dievkami jedna muož nalezena býti pravá a čistá **tyfta čistý** panna. Nebo pravé panenství **panenství** **panenftwye** jest **gyeft** drahý poklad, kteréž není poskvrněno osobú ani myslí ani tělem.

Druhé pro drahost, nebo jakož poklad jest drahý, takéž svrchované panenství jest velmi drahé před božíma očima, nebo mezi třemi stavy svěckými **světský** panenský stav jest nejvyšší, že svatí přirovnávají manželstvo k uolovu a vdovství k stříbru a panenstvo k zlattu. Opět manželstvo přirovnávají k hvězdě a vdovstvo k měsíci **myefy** **měsiec** a panenstvo k slunci. A proto panny zvláští jsou přijaly korunu od boha, že zpívají novú píesň před bohem a následují beránka, syna božieho, a jsou v službě svatě králevny, matky božie, a v drahém rúšě chodie zvláště u bílém jako syn boží v člověčství **czlowyeczftwye**, jakož praví svatý Jan v Tajnici **aynyty Tajnicě**.

Třetí, jakož poklad má mnoho nepřátel, takéž čisté panny. Jakož praví múdry Šalomún: „Pravé panny a tvrdí hradové nikdy **nykdy** pokoje a příměrie **przymyerzye** nemají, nebo panenství mnohé věci **wyety věc** lákají. A to máme ukázáno na svatě Margretě, jiej dnes čest a chvála se děje **dyegy**. Jakož se čte o nie, že jest byla dsi **dfy dci** Teodorova, jenž jest byl knieže pohanské, a tu byl kázal křtíti na pravú vieru ducha svatého. Ana hned zamladu poklad svého panenství slíbi králi nebeskému, a proto jí velmě otec jejie nenávidieše **nenawdyefye**, že buohu ráda slúžila. Tehdy jejie přítelnicě **przytelnytye přítelnicě** přijě jí k sobě a počti jí, chováše **chowafye** a kázani jí učieše **vczyefye**. A když svatá **140vb** Margareta bieše **byefye** v patnácti **patnazty** letech a s jinými pannami ovce své přítelnicě pasieše **palfyefye**, tehda král Olibrius tudy jeda, uzřev tak krásnú pannu, poče se diviti jejie krási i zažže **zazzye** se v jejie milosti a hned posla k nie své panoše a řka: „Jděte a přiveďte jí před mě, ať jí vezmu sobě.“ A když jí předeň přivedechu, otázá jí, kterakt' dějí. I ona vece: „Margareta **Margareta** **mararetha**“. I král vece: „Kteréhoš rodu?“ Ana vece: „Kniežečieho **knyczetyeho kniežěci**“. Opět otázá jí: „Kteréhoš zákonu?“ Ana vece: „Křesťanka

jsem.“ Tehda král jie vece: „Dvojie věc velmi tobě slušie a znamenitá jest na tobě, žes dobrého urozenie a krásné méno máš Margareta, nebos velmi krásna. Ale třetie věc ta tebe nečstí, že súci **řuty býti** tak krásná a tak šlechtná, máš boha ukřižovaného.“ A když svatá Margareta poče jemu praviti o božiem synu, že jest pro hříšného člověka ráčil se naroditi a svú **řw** dobrou volí dal se na kříži umučiti a potom vstal z mrtvých, vstúpil na nebesa i sedí na praviči **prawyty pravicě** uotce **votce otec** všemohuocíeho **vřemohuotyeho všemohúci** v nebeském králevství **kralewřtwe**. Uslyšav to král i rozhněva se velmě a káza ji v žalář vsaditi, a nazajtrie káza ji před se přivesti. I vece jie: „Panno Margareto, smiluj se nad svú **řw** krású a modl se mým bohóm, a budeš mú králevnú.“ Ana jemu odpovědě a řkúci: „Tomuť sem své panenstvo slíbila a tohoť sem sobě chtě zvolila, kterémuž slúží všě stvořenie.“ I on jie vece: „Neučiniš li toho, káži tělo tvé nečstně dráti.“ Ale ona jemu vece: „Syn boží dal se sám pro mě na smrt, a já také hotova jsem proň umrieti.“ I on káza ji na praněři pověsiti a jejie tělo hrozně klikami dráti, že krev z nie jako potok z studnice tečieše **teczyeffye**, až všichni plakáchu, kteříž tu stáchu, a řkúce: „Ó, Magareto, žel nám tebe, že své tělo dáš tak hrozně mučiti a svú **řw** krásu chtěš zatratiti tak rúce. Povol ješce králi našemu a budeš živa.“ I ona jim vece: **141ra** „Ó, zlí a nevěrní rádče **radtye**, odstupte ode mne, neb toto mého těla mučenie jest méj duše utěšenie.“ I vece Olibriovi: „Pse nestydlavý **neřtydlawyg**, zde na mém těle moc máš, ale duše mé chová král nebeský **nebeřkyg**.“ Tehdy král pláčem zavrže svú **řw** tvář, aby nehleděl na tak veliké krveprolitie i káza ji sníti s praněře a v žalář vsaditi. A když ona v žaláři sedieše, poče prositi boha, aby jie ukázal jejie nepřitele, s kým by mohla bojovati tělestně. A hned jeden veliký drak zjeviv se jie i pohlti ji, ana požehnavši se svatým křížem, pomodli se bohu a hned se ten drak na dvě rozpade, ana beze všeho úraza z neho **on** vynide. Opět zlý duch učiniv se krásným panicem, poče jie mluviti, chtě ji od jejie čsti odvésti. I ona jej za vrch popadši, udeři jím o zemi i vstúpi jemu nohú na hrdlo i vece jemu: „Poddaj se, nevěrný črte, křeckěj **křehký** dievce.“ I črt zvola a řka: „Ó, svatá Margreto, poddávámť se tobě.“ I ona jemu vece: „Pověz mi, proč tak velmi křesťanuov lákáš a jich vždy velmi pokúšieš?“ A črt vece: „Přirozená nenávisť jest mezi námi a mezi lidmi spravedlnými, že vidímy, ani jdú na naše miesto do nebes, kteréž sme my ztratili a nemóžem jeho zase dobyti.“ A když jie to povědě, hned jej ona pusti. A nazajtrie káza ji Olibrius přivesti před se i vece jie: „Raziť, modl se ješče mým bohóm.“ A když to nerodě učiniti, tehdy ji káza za ruce pověsiti a tělo jejie pochodněmi páliť a potom ji káza vsaditi v kád plnú vody vrúcie, aby jie větší muka byla a větší bolest. A v ta doby se země potřese **potřlyefye** a ona z téj muky bez úraza vynide. Tehdy pět tisíc lida na vieru se obráti a pro boží jmě dachu sobě hlavy stínati. Bojě se král, aby se viece lidí na vieru neobrátilo, odsúdi ji i káza ji na popravu **popraw** vésti a hlavu **hlaw** jie káza stieti. Tehdy svatá Margreta poklekši, poče boha prositi za své služebníky i za služebnice **řluzebnytye služebnicě** i za své obětníky **141rb** a řkúci **řzkuty řec**: „Mój milý choti, Jezukriste, prosí tebe, rač dáti mým služebníkóm, čsož budú ve jmě mé na tvé milosti žádati. A také prosím tebe, kteráž koli žena při své práci **p(ra)ty práce** bude mú pomoc nazývati **nazyewaty**, rač jie ze všie núze pomoći **pomoty pomoci** a dobrý plod dáti.“ A když dokona tu modlitvu **modlytw**, hned přijide hlas z nebe a řka: „Má milá choti, čsos prosila, ve všems uslyšána.“ Tehdy stiechu jie

svatú hlavu. A tak jest korunu prijala mučedníkovú, a tak jest ukázáno, že jest **gyeft** měla mnoho protivenstvie a pretože jest krále Olibria premohla i jeho lidi i črty a smrt pro buoh prijala a svú **fw** krev pro vieru kresťanskú prolila. Proto jest ten drahý **drahyg** poklad svéj čistoty schovala, kterúz jest sobě kúpila králevstvie nebeské. Jehož mně **etc.**

In Divisione apostolorum na marginu zapsáno mladší rukou: na Rozeslancow

Celi enarrant gloriam Dei etc. **Ps 18,2** Tato slova píše **pyfye** svatý David v Žaltári, chvále úřad svatých apoštoluo, jich jest dnes rozesláníe, a rka: „Nebesa vypravují chválu boží **bozye**.“ V těch sloviech máme znamenati trojí **troy** věc. Najprvé jich, svatých apoštoluo, dostojenstvie. Druhé jich úřad kázanie. Třetie boží chválu.

O prvém znamenajte, že svatých apoštoluo jest veliké dostojenstvie, že jě nazývá **nazyewa** nebesy, a to pro trojí **troy** věc. Prvé svatí apoštolové přirovnávají se k nebesóm, nebo jakož nebesa dávají nám děšč a rosu, jímž zplozují všechnu zemi, takéž svatí apoštolové dávají **daway** nám rosu ducha svatého a posielají nám děšč milosti božie a zplozují zemi v dobrých skutciech, točič hříšná srdce na pravú **p(ra)w** cestu **tyeftu čěsta** napravují **nap(ra)wgy**. Prosme jich, ať nám pošlí ducha svatého.

Druhé, jakož nebesa sú velmi povýšena nade vše **wfy** stvořenie, však se zdají, by na zemi ležala a země se dotýkala, takéž svatí apoštolové, jakž koli jsú povýšeni nade všichny svaté svým velikým duostojenstvím, **141va** však se nás vždy dotýkají, hříšných, a na zemi své sluhy ode všeho zlého obraníjí. Prosmy jich, ať rácie podlé nás státi a všeho **wfyeho** zlého nás tohoto léta zbaviti a uchovati.

Třetie, jakož nebesa vždy se točie a slunce i měsíc všemu **wfyemu** světu ukazují a vešken národ opatříjí, takéž svatí apoštolové u božie službě přebývají **przebyvay** a v nebeském králevství **kralewftwye** se s bohem kochají a slunce nebeské, točič syna božieho, všemu lidu zvěstují a měsíc, točič svatú králevnu, nám ukazují a po všem světě božie slovo káží. Jakož praví svatý David: „V každú zemi vyšel jest jich hlas a na králi světa jich slova.“ Jakož se čte o nich, když syn boží sedieše na hoře a mnoho zástupuo s ním bieše **byefye**, tehdy vybra sobě z těch ze všech lidí dvanáste **dwanazte** apoštoluo, jichž sú tato ména: Petr, Pavel, Ondřej, Jan, Jakub, Tóma, Bartoloměj, Filip, Jakub menší, Matěj evanjelista, Šimon Juda a Jidáš, ješto jej prodal, miesto Jidášě zvolili sú sobě apoštolé sami svatého Matějě. Těch dvanáste **dwanazte** poslal je **gye** syn boží po všem světu a rka: „Děte po všem světu a kažte mé slovo všemu stvoření **ftworzenye**, ktož uvěří a pokřstí se, ten bude spasen, a ktož vám neuvěří, ten bude zatratěn **zatratyen zatratiti**.“ A dal jim velikú moc, aby nemocné uzdravovali, mrtvé křiesili, slepé osvěcovali a diábly vyhonili. A když vstupoval na nebe, tehda je rozeslal po světu a rka: „Počekajte zde v Jeruzalémě, ať vám pošlí ducha svatého. A když přijmete ducha svatého, tehdy děte po všem světu a kažte mé slovo.“ A to rozesláníe svatých apoštoluo dnes světimě **světiti**, že sú oni chodili po světu kážíce **kazytye kázati** a pracovali kážíce

kazytye **kázati** a pravieće **p(ra)wyetye praviti** božie jmě a obračijíce **obratygytye obracěti** lidi na pravú **p(ra)w** vieru a křstieće **krzlyetye křstieti** pohanstvo a mnohé protivenstvie trpieće **trpyetye trpěti**, ano jim lají a tepú a sekú a pále a koňmi vlácie **wlatye vláčiti** a na klikách věšejíce **wyeffegytye věšěti** a rozličně mučiec. **141vb** A svatý Pavel, již třináctý **trzynazy** apoštol, po božím umučení **vmuczenye** na třetí léto na vieru se obrátil a jiných menších apoštolů byla dva a sedmdesát, kteří jsou byli boží poslové a učenníci **vczennyty učenník** a kazateli, kážíc slovo božie po všem světě, oznamujíc nebeské slunce všemu světu. Prosmy jich, ať nám zvěstují boží milost a ukazují nám syna božieho a svatú Maří, matku božie.

O druhém znamenajte, že úrad svatých apoštoluo byl jest trojji **truoy**.

První úrad jsou měli nemocné uzdravovati, že kdež sú koli přišli, tu jsou nemocné uzdravovali a mrtvé křiesili a diábly vyhonili a veliké divy činili. Prosmy jich, ať nás rácie z naše nemoci uzdraviti.

Druhý úrad jsou měli kázati božie slovo a křstíti a božie tělo stvořiti a milost božie lidem dávatí a chřiechy **hřiech** odpuščovati a nebeské králevstvie lidem otvierati, že jim syn boží řekl: „Přijměte ducha svatého, kterýmž vy odpustíte hřiechy, tymt' bude odpuščeno i navěky.“ Prosmy jich, ať nám uprosie hřiechóm odpuščenie a našim dušem nebesa otevru.

Třetí úrad jsou měli, že jsou lidi osvěcovali a duchem svatým zažehali. A proto slovú **low** boží zháci **zhaty zhác** a orodují za lidi. Jakož sú prosili za onu ženu pohanku a řkúce: „Milý **Mylyg** pane, uslyš ji, nebt' volá běžeti po nás.“ A uprošijí lidem boží milost a odvratijí **odwratygy otvracovati** boží hněv od nás a v súdný **řudnyg** den mají súditi živé a mrtvé a seděti na súdě jako mocní konšelé a súdcie **řudtye súdcě** všeho **wfyeho** světa. Jakož jim syn boží pověděl a řka: „Vy, ješto za mnú chodíte a mě následujete **nařledugyete**, sedete na dvanáste **dwanazte** stolic súdieci **řudyety súditi** dvanáste **dwanazte** roduov lidských.“ Prosmy jich, ať rácie za nás prositi, aby nám na bohu vše **wfy** dobré uprosili a **a a a 142ra** všeho **wfyeho** zlého nás zbavili a potom naše duše přivedli do nebeského králevstvie.

O třetíem znamenajte, že svatí apoštolové vzdávali sú bohu chválu pro trojí věc. Prvé, že z sprostných lidí ráčil je **gye** učiniti mistry tohoto světa a z rybářuo biskupy a z hlupých papežě a z svých slúh kniežata všeho **wfyeho** světa a z lidí učinil anjely a z smrtedlných učinil nesmrtedlné a s země učinil nebesa a ze pňovie ptáky a z kamenie zvieřata, ješto jest div nad divy, jehož se jest nikdy nestávalo na světě, ani se stane do dne súdného. Druhé proto jej chválé, že jim dal velikú moc nade vším stvořením a ješče věcší jim moc dal, že jsou věcšie divy činili než sám král nebeský, že syn boží jedinké tři mrtvé zskřiesil **vzskřiesiti** a některý apoštol po jednu jich vskřiesil čtyřidceti **čtyřzydytye čtyřidcět**, že byvše **bywfy** tak mdlí lidé, však sú měli tak velikú moc, že jsou nemocné uzdravovali, diábly vyháněli a nebesa odvierali a chřiechy **hřiech** odpuščovati a jiné veliké moći **moty moc** ukazovali, proněž jsou s právem měli chváliti boha. Třetíe proto sú chválili boha, že je ráčil učiniti dědice všeho králevstvie nebeského. Jakož jim pověděl syn boží a řka:

„Kteří ste opustili pro mě tento svět, stokrát více vezmete za to a potom věčný život budete mít z takého daru a z takého dědičství **dyedyftwye**, jemuž nikdy konce nebude. S právem sú měli chváliti boha, a to jsú jej **gyey** trojí **troy** věcí chválili. Prvé svými modlitvami, že sú ve dne i v noci **noty noc** na modlitvách leželi, jako svatý Bartoloměj stokrát klekl za den a stokrát za noc. Druhé jej chválili svým kázáním, že jsú vždy božie jmě chválili a o něm mluvili a lidem pravili a oznamovali méno božie. Jakož jim syn boží řekl: „Ktož mě bude chváliti před lidmi, toho já budu chváliti před anjely.“ Třetí sú jej chválili svú **fw** službú, že sú jemu slúžili bez **bez bez 142rb bez** přestání až do své smrti a proň své životy dali na smrt, a proto jim také hospodin dal trojí **troy** věc a velikú čest. Prvé dal jim své přebývání, že s nimi tělesně přebýval. Druhé dal jim čest na tomto světě, že všichni křesťané čstie jě po všem světě a s právem to mají učiniti, neb ktyž jednoho svatého čstie, mají s právem dvanáste **dwanazte** apoštoluo čstíti. Třetí jest jim dal svú **fw** věčnú radost v nebeském králevství **kralewftwye** etc.]

Magdalene na marginu zapsáno mladší rukou: S. Magdaleny

Convertisti planctum meum in gaudium mihi. Ps 29,12 Tato slova píše **piŕye** svatý David v Žaltáři a říká: „Obrátíš, hospodine, muoj pláč mně v radost.“ Ta slova dobře pověděla svatá Maří Magdalena, jiez dnes čest a chválu činíme. V těch sloviech můžem dvojí **dwoy** věc znamenati. Prvé svaté Maří Magdaleny plakání. Druhé božie utěšení.

O prvé znamenajte, že pláč svaté Maří Magdaleny znamená se u pravém jejie obrácení, nebo jejie obrácení bylo jest pravé a svrchované, jenž jest následovala ráda svatého Pavla, jenž jest řekl: „Jakož ste poddali své tělo slúžiti nečstnosti a nečistotě, takéž poddajte své tělo spravedlnosti.“ A to jest učinila svatá Maří Magdalena. Jakož se čte o nie, že jest byla zjevná hříšnice **hrzyefnytye hříšnicě** a že jež byla své méno ztratila a jedno slula hříšnicě **hrzyefnytye hříšnicě**, že říekáchu jie „toť jde hříšnicě **hrzyefnytye hříšnicě**“. A mnohý zlý **zlyg** příklad lidem dávala proto, aby všem dala dobrý **dobryg** příklad, obrátila se jest **gyeft** k bohu. Nebo ktyž syn boží bieše **byefye** pozván na hody k Šimonovi malomocnému, a tu se mnoho lidí bieše **byefye** šeslo, však se ona jich neustydla, ale hned tam přišla a stála mezi jinými, hledající **hledagyty hledati** milosti božie.

Druhé se znamená jejie zpověď spasitelná, že v svém stavu **ftaw** hříšném jsúci, ižádného se **142va** jest **gyeft** nebála ani styděla. Takéž v stavu **stavu zftawu** svého obrátění **obratyenyte obrácenie** učinila, že přišedši do toho domu, ješto syn boží sedieše **fedyeflye**, přistúpi szadu k nemu **on** a nesmě jemu na oči jíti, znající **znagyty znáti se** se v svých hříšiech, jako by řekla: „Hospodine, bože můj, stydím se před tvój obličej jíti, protože sú se rozmnožily mé zlosti.“

Třetí znamená se jejie veliká pokora na tom, že stáše **ftafye** podlé nóh a padla jest k jeho nohám, ale nesáhla jest k hlavě. A tak se jest velmi ponížila, že také pokory ižádná žena **žena znena** na světě neměla, nebo jest svú **fw** nemoc znamenala. Ó, jak jest byla velmi nemocna, že ne sedm hříechuo smrtedlných, ale sedm diábluo v sobě měla.

Čtvrté se znamená její srdečné vzkrúšenie a žalostné, neb jakož jest byla svýma očima shřešila, takéž jest svýma očima dosti zato učinila, že jest tak velmě plakala, že jest svými slzami božie nohy umývala. A tak skrze potok srdečních slz uhasila jest oheň pekelný **pekelnýg** a své všichny hříechy omyla a zažhla se ohněm ducha svatého u milosti božie.

Páté znamená se pokorné dosti učinění a pokánie svrchované, neb jakož byla pýchala svými vlasy, takéž jimi dosti za to učinila. Nebo jest dobře mohla mieti ubrusec, že jest byla šlechtična a bohatá paní, by byla chtěla, ale že byla svými vlasy shřešila, proto jimi božie nohy utřela. Také svými usty pyšně a nekázaně mluvila často, proto jimi dosti za to učinila, že usty celovala **tyelowala** **célovati** božie nohy. Také svým tělem byla shřešila, proto svým všiem tělem na zemi ležela, hledajíc božie milosti. A tak její pláč byl jest na **142vb** obrátění **obratyeny obrácenie**.

O druhém znamenajte, že božie utěšení **vtvefyeny** bylo jest v tomto slovu **low**, ješto jie syn božie pověděl a řka: „Odpuščenit' jsú tobě tvoji **twoy** hříeši.“ Ó, jakú jest radost měla, když jest to slovo milostivě uslyšala, že byvši předtiem dsi **dfly dci** diablova, ihned byla dsi **dfly dci** Jezukristova. Byvši dsi věčné smrti, ihned byla dsi **dfly dci** života věčného, a to pro její svrchované obrátění **obratyeny obrácenie**, kteréž jest netolik na sobě ukázala **ukázala vkala**, ale i potom vždy do své smrti přebývající **przebywagyty přebývati** vždy u pokání. Jakož se čte o nie, když bieše **byefye** po božím vstúpení obrátivši na vieru mnoho lidí i jide na púšč a tu třidceti **trfydyety třidcět** let přebývala, a na tom miestě nebylo pokrmu ani vody ani dřievie ani ovoce ani koření ani kterého obilé, aby potom každý mohl věděti, že ji tu sám buoh krmil netolik tělestnú krmí, ale také i nebeskú. A na každý den ji anjelé sedmkrát pod nebe na svú **flw** rukú nosiechu, aby mohla slyšeti zpíevanie a radost nebeskú, a opět ji zase v její přiebytce posadichu. A těch časuo jedno kniežě nábožné přijide na tu púšč a chtě bohu slúžití i učini sobě chyšku za dvanáste **dwanazte** honuo od nie vzdáli. A když jednu bieše **byefye** na modlitvách, uslyšě hlas anjelský, vstav i jide tam i sta povzdál, jako by mohl kamenem dovrčí **dowrty dovrči**, i zvolá a řka: „Zaklínám tě boží močí **moty moc**, člověk lis či které zvíře, ješto v téj jeskyni přebýváš, aby mi povědělo, čso jsi.“ Tehdy svatá Maří Magdalena vece k němu: „Přistup sem blížě a poviemť, čso jsem.“ A když on k nie přijide i ona jemu vece: „Slychal lis kty u božím čtení o téj hříešnici **hrzyeflyny hříešnicě**, ješto slóve Magdalena, ješto božie nohy umývala?“ I ten kněz vece: „Již jest minulo tomu více než třidceti **trzydyety třidcět let**, **143ra** jakž se jest to stalo.“ Ana jemu vece: „Já sem ta, jenž sem třidceti **trzydyety třidcět** let na této púšti, a jakožs včera viděl, ano mě anjelé nosie pod nebe, abych slyšala radost nebeskú, a jižť mi jest to zjeveno, že mám již sníti s toho světa. Protož prosím tebe, di k svatému Maximinovi, ku biskupu, a pověz jemu tak, ať v neděli na jitřní mne čeká.“ Tehda ten kněz hned jide ku biskupu k tomu i povědě jemu to všě. Tehdy biskup přišed na jitřní, uzře svatú Maří Magdalenu v kuoře stojiece, ana zdvižena od země na dva lokty, ano ji anjelé mezi sebú držie. Biskup se velímě **velmě, velím** užase **wzafye**, a tam přistúpiti nesmějieše, i ona vece jemu: „Ó, milý otče duchovní, přistup sem blížě a neboj se své dsery **dzery dcera**.“ Tehdy on přistúpi k nie i uzře její tvář rozkošnú, ana svietí jako slunce, a tu

svatá Maří Magdalena u velikém náboženství **nabozenftwye** příja od neho **on** božie tělo, a položivši se před oltářem i pusti duši, a tu hned udeři taká vóně, že za sedm dní nepominu. A tu ji velímě **velmē, velím** čstně pochovachu a anjelé duši vzechu i neséchu ji do nebes, a tak přebývá s bohem v nebeském králevství **kralewftwye** a jejie pláč obrátil se jest u velikú radost. A protož veliké jest divy činila za svého zdravie i po svéj smrti, skrze kteréž divy ukázal jest buoh jejie svatost.

Najprvé za svého zdravie uprosila jest syna jednomu kniežeti. Jakož se čte o nie, ktyž bieše po božiem umučení čtrnásté **cztrnazte** léto a již biechu Židé svatého Ščepána ukamenovali a jiné apoštoly božie biechu rozehnali, toho času bieše **byefye** svatý Maximin, jemuž bieše **byefye** svatá Maří Magdalena poručena od svatého Petra. Tehdy Židé vidúce, že svatá Maří Magdalena plodí vieru křesťanskú a káže božie slovo, i vsadichu ji v lodí i s svatým Maximinem a s svatým Lazarem a s svatú Martú a s jinými mnohými křesťany, pustichu jě na moře beze všeho **143rb** vesla, aby ztonuli. Ani božím povolením připlynuchu do Marsilie a tu vysedše **wyfedfye** z lodí, svatá Maří Magdalena uzřevši lid hlupý **hlupyg**, ani se modlé črtóm a boha neznají, poče je od té viery odlučovati a syna božieho jim oznamovati. Tehdy knieže téj země přijide do chrámu, chtě obět modlám dáti, aby některý plod mohl mieti, le svatá Maří Magdalena poče jemu o bohu kázati a neda se jemu modlám modliti. I knieže jie vece: „Můžeš li téj viery dokázati a dovésti, kteréž nám kážeš?“ Ana jemu vece: „Mohu divy a kázáním svatého Petra, jenž jest papežem v Římě.“ A knieže jie vece: „Hotov sem tobě věřiti, muožeš li mi syna u boha vyprositi.“ Tehdy ona zaň boha poprosi a hned jeho paní poče synem. Knieže, chtě pravdu zvědět, jest li to tak, jakož ona praví, zamysli do Říma jeti. A paní jeho nerodě ostati i jěde s ním a jsúc již velmi těžka. A svatá Maří Magdalena káza jima na plecí **plety plecě** vzieti znamenie svatého kříže, aby jima diábel na cestě **tyeftye** **cěsta** nepřekážel. Poručivše zemi svaté Maříe Magdaleně i vsedechu na lodí, jedechu pryč. A když bieše na moři, omladi se a porodi syna, a hned sama umře a dietě poče velmi plakati. Tehdy knieže zvolá a řka: „Běda mně, nebožčikovi, čso sem sobě učinil, že sem žádal syna mieti, a tak sem mateř i syna ztratil.“ Tehdy mariněři zvolachu a řkúce: „Vyvrzte tělo mrtvé ven z lodí, a neztonem podlé neho **on**.“ I knieže poče jich prositi, aby toho nečinili a řka: „Nechtěte li se smilovati nad mateří, ale smilujte se nad děťátkem.“ A tak dojevše jednoho ostrova, položichu tu dietě **dietě dyedye** i s mateří a pláščem jě odiechu a vsedše **wfedfye** opět, do Říma přijedechu. A svatý Petr potka jej a uzře znamenie svatého kříže na nem **on** i otáza jeho: „Kto jsi a odkad jedeš?“ An **143va** jemu to vypravi pořádně. Tehdy svatý Petr vece: „Pokoj tobě a vítaj, milý pane, dobrějs rady poslúchal, žes uvěřil téj paní. Nesmuťuj **Nefmutyug smucovati se** šě, protože tvá paní spí a dietě s ní odpočívá.“ Tehdy svatý Petr jide s ním do Jeruzaléma a ukáza jemu boží hrob a ta všechna miesta, ktež byl syn boží mučen. A když jej tu dobré viery nauči, požehna jeho a káza jemu domuo jíti. An všed na lodí i jěde po moři a božím povolením a zjednáním přijede k tělu svéj panie i uzře, ano dietě živo, ano běhá okolo matky, i skry se pod pláščem. I knieže vyšed z lodí, vzem dietě i vece: „Ó, svatá Maří Magdaleno, jak bych já byl šťastný a toť bych vesel domuo přijel, by má paní ožila a se mnú ve zdraví domuo přijela, nebo věřím tomu, kdyžs mohla dietě za dvě létě chovati, také můžeš i matku

skřiesiti **zkrzyefyty** **vzkřiesiti**.“ A jakž to vece, hned se ta žena mrtvá protaže a tak vece: „Ó, velikéhoš zaslúženie, svatá Maří Magdaleno, před bohem, žes mi dvě létě slúžila a mě krmila.“ Uslyšav to knieže i vece k nie: „Živa lis, má milá paní?“ I ona vece: „Živa jsem a přišla sem spúci **fputy** **spáti** teprú s tebú. Jakož tě svatý Petr vodil po Jeruzalémě, takéž mě svatá Maří Magdalena vodila, ukazujíc mi božie miesta.“ Tehda knieže pojem svú **fw** paní a dietě, s velikú radostí přijede domuo i naleze svatú Maří Magdalenu, ana káže lidem, i poče jie vypravovati to vše, čsož se jemu na cestě dálo a přihodilo. A inhed po své zemi káza všechny modly zkaziti a kosteluo bohu na čest nastavěti, a tak tu všecku zemi svým kázáním obrátila. Prosmy jie, ať nám boží milost uprosí.

Druhé čte se, že jeden rytieř chodieše k hrobu svaté Maří Magdaleny **magda**^{ne}. A když jej na vojně zabichu a na nosidla vložichu a neséchu a svatěj Maří Magdalene porokováchu, že tak nábožnému sluze svému přepustila **143vb** bez svatěj zповědi umřieti, tehda hned ten mrtvý rytieř oži a vsta z mrtvých a káza k sobě kněze přivolati i poče se jemu velmi nábožně zповiedati. A zповiedav se i přija božie tělo i skona třetí den svú **fw** dobrú smrtí. Prosmy jie, ať nám u boha uprosí dobré skončenie, bychom nezemřeli v svých hřiesích a potom abychom došli do králevstvie nebeského. Jehož **etc.**

Iacobi apostoli na marginu zapsáno mladší rukou: S. Jakoba

Iacob dilexi, Esau odio habui. **R 9,13** Dnes slavíme hod veliký svatého Jakuba Velikého, jenž jest byl tečený **teczeny** **tetény** bratr králi nebeskému a vlastní bratr svatému Janu evanjelistě **Ewante**, jehož jest buoh apoštolem svým učinil a v svém tajemství jej měl a velmi jej miloval.

Proto převěděv to svatý prorok duchem svatým, pověděl tato slova a řka: „Král nebeský **nebefkyg** praví: Jakuba sem miloval, a Esaua sem nenáviděl.“ Jakož koli jsú tato slova pověděna **na tomto místě je opět zapsáno slovo jsú** v Starém zákoně o Jakubovi patriarchovi a o jeho bratru Esau, však se mienie v Novém zákoně na svatého Jakuba a skrze Esaua znamenává se Herodes král, nebo jakož Esau honil a nenáviděl Jakuba, takéž král Herod zahubil jest svatého Jakuba. V těch sloviech máme dvojí **dwoy** věc znamenati. Prvé, proč jest král nebeský svatého Jakuba miloval. Druhé, která jsú byla znamenie božie milosti. O prvém znamenajte, že buoh miloval svatého Jakuba pro trojí **troy** věc.

Prvé pro jeho velikú čistotu, kterouž jest držal **držal** **držaz** až do své smrti, proto jej přirovnávají k stolu slonovému, jenž byl přikryt zlatem a drahým kamením, na němž všemohúcí **wfemohuty** **všemohúci** král sedieše **fediefy**. Jakož praví svatý Jan: „Skrze ten stuol slonový znamenává se čistá duš svatého Jakuba, na němž přebýval jest syn boží, král nad králi, svú **fw** milostí.“ Nebo hospodin najviec se kochá v čistých lidech, a proto zvolil jest sobě matku najčistší **maytylty** **čistý**, svatú Maří.

Druhé miloval jej syn **144ra** boží pro jeho poslušensťvie. Nebo když syn boží chodieše **chodieše** **chdiefye** podlé moře i uzře svatého Jakuba, an loví ryby **s** svým otcem, i povola jeho. Tehda hned svatý Jakub nechav všeho i svého otce i jide za ním a chodi vždy po nem **on**, neb poslušensťvie činí člověka milého bohu. Jakož praví svatý Jan v Tajenství, a to sám buoh pověděl k lidem a rka: „Miloval sem tě proto, žes poslušensťvie držal.“ A to jest svatý Jakub velmi držal a choval jeho, jakož se čte v Skutciech **Skutciech** **Skutyech** apoštolských, když se biechu Židé sebrali veléc apoštolóm, aby nekázali božieho slova. Tehdy svatý Jakub jim vece: „Musímeť více boha poslúchati než lidi.“

Třetie miloval jeho buoh pro jeho ustavičnú milost, kterúz jest měl ku bohu do svéj smrti, nebo jest tak silně boha miloval, že izádné hrózi ani muky ani smrti nemohly jeho odlúčiti **odluty** **otlúčiti** od milosti božie, neb v Jeruzalémě s jinými apoštolý byl bičován, aby přestal kázanie, avšak to míle trpěl a nadto smrtí se nedal přemóci **przemoty** **přemoci**. Jakož se čte o něm, když kázáše **kazafye** svatý Jakub v Židovstvě, tehdy jeden čarodějník ménem Hermogenes posla k němu svého učedníka, aby jej potupil a přemohl svými čáry. Ale svatý Jakub toho učedníka ménem Fileta boží močí **moty** **moc** přemóže a na vieru boží obráti. A když ten Filet vráti se k svému mistru i povědě jemu, že jest křesťanem a vieru jest přijal, i poče chváliti kázanie božie od apoštoluo. Tehdy Hermogenes se rozhněva a svými čáry sváza Fileta, že se nemóže hnúti, i vece: „Uzřím, pomóz liť tobě tvój Jakub.“ Tehdy Filet nevěda sobě čso zdiati, povědě to svatému Jakubovi po poslu. I svatý Jakub posla jemu svú **fw** pásničku **vynecháno místo na jedno slovo** a rka: „Vezmi tuto pásničku a rčí **rtý**: Uzdrav mě, hospodíne, Jezukriste.“ A jakž to vece, tak hned by zdráv a jide k svatému Jakubu. Uzřev to Hermogenes, hněvy velikými posla črty a káza **144rb** jim, aby svatého Jakuba a Fileta předeň přinesli.

Přišedše črté před svatého Jakuba, počechu volati u povětríe a rkuce: „Ó, svatý Jakube, boží apoštole, smiluj **smiluj** **lnylug** se nad námi, neb dřevi, než jsi nás došel, až již hořímy ohněm pekelným.“ I vece jim svatý Jakub: „A poč ste sem přišli?“ Črté jemu odpověděchu: „Hermogenes nás poslal k tobě, abychom tě s Filetem svázali a svázíc přinesli k nemu **on**, a již nás anjel boží svázal plamennými řetězy a velími **velmi, velím** nás mučí.“ Vece jim svatý Jakub: „Rozvěž vás anjel boží, jdětež a Hermogena sviežice přiveďte ke mně bez úrazu.“ I črté jemu vecechu: „Daj nám moc nad ním, ať svého hoře pomstíme.“ Vece jim svatý Jakub: „Toť Filet před vámi stojí, čemu jeho nejměte?“ I črté jemu vecechu: „My se nesmieme dotknúti ani uraziti toho, ješto jest v tvém loži.“ A když črté letěvše **letyewfie**, svázachu Hermogena a přivedechu jej k svatému Jakubu. Hned Hermogenes kleče, poče plakati a milosti prositi. Tuž svatý Jakub jej rozváza, an udeři sebú k jeho nohám a rka: „Ó, vykupiteli lidských duší, přijmi mě kajícíeho **kagityeho** **kající** k své milosti.“ A svatý Jakub přije jej k milosti a hned jeho sám pokřsti. Uzřevše **wrzewfie** to Židé, že se Hermogenes obráti na vieru křesťanskú, rozhněvachu se velímě **velmē, velím**. Tehdy přišedše **przifedfie** i jachu svatého Jakuba a provaz jemu na hrdlo vzděchu i vlečechu jej před krále Heroda. A král pro prosbu židovskú káza jemu hlavu **nlaw** stieti. A když jej vedechu na popravu **popraw**,

tehdy jeden zlámaný na cestě **tyefty cęsta** lež zvola k nemu **on** a řka: „Ó, svatý Jakube, rač mě uzdraviti.“ I svatý Jakub vece a řka: „Ve jmě božie, pro jehož méno vieru vedú mě na popravu **popraw**, vstaň a bud' zdráv.“ An hned vsta ve zdraví a pochváli boha. A uzřev to Joziáš, jenž jej za hrdlo vlečieše **wleczyeffye**, **144va** poče prositi milosti a obráti se na vieru křesťanskú. A tak stiechu svatému Jakubu hlavu i tomu Joziášovi podlé něho a anjelé jich dušě vzechu do nebeského králevstvie **králevstvie kalewftwie**, a tak svatý Jakub miloval jest boha až do své smrti.

O druhém máme znamenati, že jsú byly čtyři znamenie na svatém Jakubu božie milosti. Prvé znamenie milosti své buoh jemu ukázal, že se z jeho tetky narodil, že jest synu božiemu byl tetěný bratr. Ó, zajisté veliká jest to milost mieti bratra tak drahého a tak mocného krále všeho světa. Druhú milost jemu ukázal, že jej svým apoštolem učinil a potom konšelem a súdčí **ludy súdcę** živých i mrtvých v súdný den. Prosmy jeho milosti, at' nás přisúdí k věčné radosti. Třetí milost byla, že jej syn boží svým tajemníkem učinil, nebo se před ním byl proměnil a krásu svého svatého života byl ukázal a před ním děvečku z mrtvých vzkřiesil a jiného mnoho tajemstvie jemu zjevil. Čtvrté znamenie božie milosti bylo, že jej velikými divy oslavil. Jakož se čte, jeden měščenín bieše **byeffye** se dopustil velikého němého hřiechu. Tehdy farář napsav jemu ten hřiech na lístku i posla jej k svatému Jakubu, aby jej položil na oltáři a prosil svatého Jakuba, aby jemu ten hřiech shladil. A když ten list na oltáři položi a vzda obět svatému Jakubu, hned ten hřiech by shlazen s toho lista. An to uzřev, buohu i svatému Jakubu poděkova a domuo se vrátiv, to vše **wfie** faráři svému povědě. Prosmy jeho, at' ráčí naše hřiechy shladiti.

Druhé se čte, že jeden Němec šel na pút k svatému Jakubu s svým synem a když na cestě **tyefty cęsta** podpi se u jednoho hospodáře, tehdy ten hospodář, chtě jich zbožie zbaviti, vloži stříbrníci **trzyebmyty stříbrnicę** **144vb** v jejich mošnu, a když ráno pryč jidechu, tehdy hospodář po nich s lidmi vyběže a stavi je a řka: „Ó, zlí pútníci **putnyty pútník** nevěrní, proč ste mi stříbrníci **trzyebmyty stříbrnicę** ukradli?“ A ona jemu vecesta: „U kohož ji najdeš, nad tiem poprav.“ A když je přehledachu, nalezechu v jejich mošně stříbrníci **trzyebmyty stříbrnicę**, a takže syna oběsichu a otce k svatému Jakubu jíti pustichu. A když otec k svatému Jakubu s velikú žalostí jide a po třiděti **trfydyety třidcět** dnech vráti se do toho města, chtě ješče opatřiti svého syna, i poče velmi plakati, vida, an ješče visí. Hned syn jeho prohlede a vece jemu: „Milý tatíku, neplač, neb' mi nič nenie a mámť se velmi dobře, neboť mě jest svatý Jakub držal a nebeskú rosú mě krmil.“ Uslyšav to otec, s velikú radostí běže do města a přišed k rychtárovi, to jemu vše vypravi prosě jeho, aby kázal syna jeho snieti doluov. A v tu dobu rychtář obědváše **obiedwaffye** a dvě kur před sebu na mísi mějieše **myegyeffye** vece jemu: „Tolikež právě jest to tak, by tvój syn byl živ, jako tito kuři vzletie.“ A hned těch dvě kur pečených vzletěchu a živi biechu. Uzřev to rychtář, hned s konšeli a s měščany tam jidechu a jeho syna utěchu a bohu a svatému Jakubu chválu vzdachu. Prosmy jeho, at' naše duše zprostiti věčné muky. Opět se čte, že jeden pútník jdieše k svatému Jakubu i nedosta jemu peněz na ztravu **ztraw**, a styděl se velmi žebrati, a tak jda cestú **tyeftu cęsta** i myslěše **myflyeffye**, čso sobě učiniti. I sede pod jedním dřevem i zdriema se i zdáše

zdaŕie sĕ jemu ve snĕ, by jej sĕm svatŕy Jakub krmil. Tehdy proĉitiv **p(ro)tytyw** **proĉititi**, naleze u sebe v hlavĕch pokrutu chleba a tu by ŕiv tŕidĉeti **tŕydtiety tŕidĉĕt** dnŕ, aŕ sĕ prĕvĕ i domuo vrĕti. A na kaŕdŕy den tu pokrutu jedieŕe **gedyefye**, aŕ jie mĕlo ostĕŕe **oftafye**, a nazajtŕie opĕt ĉelĕ **tyela cĕly** bieŕe **biefye**. Prosmy jeho, ať nĕm pŕisporŕi vŕeho dobrĕho **145ra** a zbavŕi nĕs vŕeho zlĕho.

Takĕ sĕ ĉte, ŕe jeden pŕtnŕik k svatĕmu Jakubu dieŕe **dyefie** a ĉŕt sĕ jemu zjevi a poĉite **poĉite poczte** sĕ svatŕym Jakubem i poĉe jemu kĕzati od zlosti tohoto svĕta a radĕ jemu a ŕka: „Jĕt sem svatŕy Jakub, zabi sĕ sĕm pro mĕ.“ An toho povoli, vytrhna nuoŕ, hned sĕ sĕm zabi. Tehdy hospodĕř jeho velmi sĕ smŕti boje sĕ, aby jeho mĕŕŕenĕ nejali, aby naň hlavy nepoĉtli, toĉiŕ aby on jej sĕm zabil. I prosieŕe boha, by mohl toho zbŕyti. A hned ten zabitŕy vsta z mŕtvŕych a poĉe svŕ **fw** pŕŕihodu rozpŕĕvĕti, ŕe „kdyŕ ten ĉŕt, jenŕ mi sĕ kĕzal zabiti, pŕinese mĕ do mŕk pekelnŕych, tehdy hned svatŕy Jakub pŕijide a zasta mĕ a ŕka: Toť jest muoj sluha, nechajte mi jeho. I jide s nimi pŕed buoh. A kdyŕ ĉŕtĕ poĉechu na mĕ volati, tehdy svatŕy Jakub vece: K ĉemu ste jej oklamali? I kĕza mĕ vskŕiesiti.“ Prosmy boha a svatĕho Jakuba, ať nĕm uprosŕi zdravie na tĕjto ĉestĕ **tyefte cĕsta** a potom nebeskĕ krĕlevstvie. Jehoŕ mnĕ i vĕm **etc.**

Cristofori sermo na marginu zapsĕno mladŕŕi rukou: S. Krzysztofora

Beatus vir qui suferit tentacionem. Tato slova pŕŕe mŕdŕy Ŗalomŕn a ŕka: „Blahoslavenŕy jest muŕ, jenŕ snese **lnefye** pokuŕenie.“ V tĕch sloviech mŕŕem trojĕ pokuŕenie znamenati, jenŕ jest pokuŕen a jehoŕ jest pokusil svatŕy Kristofor na tomto svĕtĕ, a to jest vŕechno strpĕl rĕd a mŕle pŕemohl.

Prvĕ mĕl pokuŕenie tohoto svĕta, ŕe jeho svĕt pokuŕel velmi zboŕŕim a sĉestŕim a mnohŕ rozkoŕŕi a dŕstojenstvŕim, a to jest vŕechno pŕemohl a vzhrzel pro milĕho boha. Druhĕ pokuŕenie mĕl od svĕho tĕla, ŕe byl krĕsnŕy a vysokŕy ĉlovĕk obrovĕho rodu, dvanĕste **dwanazte** loket zvyŕŕi, lidu pohanskĕho. Tŕetie mĕl pokuŕenie diĕbelskej, a to jest pŕemohl, ŕe ĉelestnĕ **czeleŕtnye tĕleŕstnĕ** s ĉŕtem chodil a zahnal jej od sebe znamenŕim svatĕho kŕiŕe. Jakoŕ sĕ ĉte o tom, kdyŕ svatŕy Kŕistofor jednomu krĕli slŕŕieŕe **luzyefie** i umyslil sobĕ, aby sobĕ hledal najvĕĉŕieho pĕna na svĕtĕ, i jide **145rb** k jednomu krĕli velmi mocnĕmu i slŕŕi jemu. A kdyŕ za stolem sediechu i menovĕchu ĉŕta, i krĕl sĕ hned poŕehna i svatŕy Kŕistofor jemu vece: „Proĉ to ĉinŕŕ?“ Le krĕl vece jemu: „Nebo sĕ ĉŕta bojŕm.“ I on vece: „Tehdyť jĕ ĉti ĉŕtu slŕŕiti, ale ne tobĕ.“ A tak vstav i jide od toho krĕle. A kdyŕ jide po ĉestĕ **tyefte cĕsta**, ŕĕdajĕ ĉŕta poznati, hned sĕ jemu ĉŕt zjevi, uĉiniv sĕ velikŕym ĉlovĕkem jako on, uzŕev jej i vece k nemu **on**: „Ktos ty?“ I on vece: „Jĕ sem ĉŕt, pĕn nad pĕny.“ I svatŕy Kristofor **Kristofor kyŕtof** vece: „Jĕ ĉti u tebe bŕti a ĉti tobĕ slŕŕiti.“ A kdyŕ jidesta ĉestŕ, uzŕev ĉŕt kŕiŕ u ĉesty **tyefte cĕsta**, vyvinu z ĉesty **tyefte cĕsta** i jide pod les skroze kŕovie. I svatŕy Kŕistofor jemu vece: „I ĉso se bojŕŕ, podť tudyto.“ A ĉŕt vece: „Bojŕm sĕ toho kŕiŕe, protoŕe jest na nem **on** Jezus Kristus umŕel.“ I on jemu vece: „Tehdy jest to vĕĉŕŕi neŕ ty, tomuť jĕ ĉti slŕŕiti, ale ne tobĕ.“ A tu ĉŕt hned osta. A tak jda sĕm ĉestŕ **tyefte cĕsta**, nadjide jednoho i poĉe sĕ ptĕti, kte by

mohl nalésti **naléztí** Jezukrista, syna božieho. A tak jest svatý Kristofor přemohl vše **wfyē** pokušenje, a potom jest opět měl trojé pokušenje. Prvé od boha, druhé od žen, třetie od krále Dagna.

Jakož se čte o něm, když ten pústeník uznamena, že se jest zažehl duchem svatým, a pta snažně syna božieho, vece jemu: „Chtěš li jej poznati, musíš jemu některú službu ukázati, postiti se nebo modliti se jemu.“ I on vece: „Tohoť já ničs nemohu učiniti.“ Le on vece: „Ale přenes lidi přes tuto morskú zátoku, toť jemu bude velmi vděk a tu jej najspieše najdeš.“ An vece: „Já to chti rád učiniti.“ Šed i vytrže dub veliký i oklesti jej a učini sobě huol **huol huoh** z neho **on** a podpieraše **podpyerafye** sě jím, přenášeješ lidi přes tu vodu, a to mnoho let činieše **czynyefye**. Tehdy jednu u večer chtieše odpočinúti, tuž jedno dietě zvola na oněj **145va** straně a řka: „Přenes, přenes.“ I on jide, a ničs nenaleze, i jide zase, opět dietě zvola, an jide po ně i vza je **gie**. A když by prostřed téj vody, obtieži se dietě, až sě jemu vody v hrdlo naléváše **naléwafye**. An vzhléd na ně i vece jemu: „Ó, milé dietě, jaks mi těžko **tiefko**, zdá mi sě, jako bych na sobě vešken svět nesl.“ Tuž dietě jemu vece **wetye veceti**: „Dobře pravíš, že všecek svět neseš, jáť sem ten, jemuž ty slúžíš.“ I on vece jemu: „Daj mi to znamenie, žes ty to ten pán, jemuž sem já slúžil.“ A syn boží vece: „Ját' sem Jezus Kristus, jemužs ty slúžil a slúžíš, vyndi z vody a potkni svú **tw** huol v zemi, a vzeťvet **vzeťvet** **wzewktwet**.“ A když to učini, inhed poče huol kviesti a žaludy na nie počechu ruosti. Uzřiv **uzřieti** ten div svatý Křistofor, teprú snažně bohu slúži. I jide do pohan do města ménem Licia a poče božie slovo kázati. Uslyšav to král, posla sto oděncuo, aby jej přivedli. An jim vece: „Chti li, pójdu.“ Tehdy jemu jeden z nich da políček. An jemu vece: „Bycht' svého boha nečstil, pomščilť, bych toho.“ A druzí vecechu: „Di, kam chtěš **chtěš htyes**, a uteč, myť diemy, nemohliť sme jeho nalésti **naléztí**.“ An jim vece: „Pójdu já s vámi.“ A hned opět vteče huol v zemi, a hned poče kviesti, i obráti ty všeckny rytieře na pravú **p(ra)w** vieru křest'anskú. I jide před krále, a král jemu vece: „Ktos ty a odkad jsi?“ An jemu vece: „Já sem kanaanského rodu a obrového, ale již sem křest'anem a bohu slúžím a vieru jeho plodím.“ Uslyšav to král, vece jemu: „Mezis zvieřaty rostl, a protos nemúdrý člověk, modlíš se tomu bohu, ješto sú jej Židé ukřižovali.“ Svatý Křistofor vece: „Dal se jest ukřižovati za naše **nafe** spásenie.“ Tehdy král káza jej k slúpu přivázati a velmi bičovati a pochodněmi páliť a potom v žalář vsaditi. A když bieše **biefye** v žalári, tehda král posla dvě krásné ženě, aby jej přemluvile, a on boží mocí **145vb** jich lísanie přemóže a obě na vieru křest'anskú obráti. Zvěděv to král, káza tě obě ženě upáliti a rytierstvo stínati, kteréž bieše na vieru křest'anskú obrátil svatý Kristofor. A svatého Kristofora káza na pole vyvésti a k dubu přivázati i káza k němu jakti k dubu nebo jakti k cíli **tyly cíl** stříeleti. Tehda jedna střela zasě letěvši i vystřeli oko tomu králi Dagnovi. An zvola a řka: „Již sem bez oka.“ A svatý Křistofor jemu vece: „Ažť já umru, tož mú krví pomažeš a budeš zdráv.“ A tak král káza jemu jeho svatú hlavu stieti a duši anjelé vzachu do nebeského královstvie. A král pomaza sobě jeho krví oka a hned by zdráv. A hned se vším lidem obráti se na vieru křest'anskú. A tak jest přemohl svatý Křistofor všeckno pokušenje a proto jest přijal korunu věčnú v nebeském království **kralowftwye**. Jehož mně i vám **etc**. Poručme sě jemu, nebť svatý Křistofor střelú vládne a zástřelem tělestným i duchovným. A proto píší jej na

stěnách, že ktož jej kterého dne opatří, jeho obraz, a spěje tři Pátere, toho dne nebojí se žádného úrazu ani zástřelu. Prosmy jeho, ať nás ostřeže **oftrzezye** etc.

De sancta Anna na marginu zapsáno mladší rukou: S. Annę

Virga Yesse floruit. Is 11,1 Tato slova píše svatý Isaiáš, zvěděv chválu svaté Anny, a říká: „Metla anebo berla Jessova zkvetla jest.“ Skrze tu metlu znamená se svatá Anna, svaté Maříe máte, kteráž jest byla z Jessova rodu svatého Davida. Z jehož rodu byla svatá Anna a zkvetla nade všechny pannie i nade všechny ženy zde i na onom světě, že jest zkvetla velikú milostí a květem drahým a ratolestmi vysokými, že jedna ratolesl vykvetla z nie do nebes nade všichny svaté kuory anjelské, to jest dsi **dfy dci** svatá Maří, matka boží. Jejie kvietí jest ovšem drahé, z téj prvěj větve vyšel květ drahý, Jezus Kristus, syn boží, **146ra** do nebeského královstvie. O tom máme psáno v Starém zákoně, že Mojžies **moyfye** vzal dvanáste **dwanazte** metel a postavil jě na oltáři. A hned Aaronowa suchá zkvetla a ratolesti pustila a ořechy urodila. Skrze tu metlu můžeme znamenati svatú Annu, kteráž jest byla suchá, točiz bezdětkyně, mnoho let, tu jest vzal Mojžies **moyfye**, točiz král nebeský **nebefkyg**, i postavil ji prvu **prw** na oltáři, točiz v novém zákoně, a tu zkvetla jest a ratolesti z sebe pustila a sladké ořechy pustila a zplodila. O tom máme znamenati, které jsú to ratolesti byly nebo tři větvie, jenž veliké na nich květy a ořechy rostly.

Prvá větve byla svatá Maří **marzye**, z niež vyšel květ drahý, náš milý spasitel, Jezus Kristus, syn boží, jenž jest již v nebeském království jako ořech dobrý v skříni schovaný, anebo ktož jeho okusí, ten každý živ bude navěky. O tom se čte, že Joachim byl Žid, dobrý člověk nábožný a spravedlivý **p(ra)wedlywyg** z Nazareta, toho města, rodem a tu přebýval a dosti bohatý, ten přijal sobě ženu z Betlehema rodu Davidova, svatú Annu, i biesta oba velmi spravedliva před bohem i před lidmi a vseckno své zbožie na tré děléchu **dyelyechu** na každé léto, třetinu dávachu chudým a třetinu na kostely a třetinu na čeled chováchu. Ale dětí nejmějiechu, že svatá Anna bieše **byeffye** bezdětkyně, a proto biechu velmi smutni, a bohu se velmě snažně modlichu, aby jim ráčil plod dáti. A když by po mnoho letech, tehda Joachim s svatú Annú do Jeruzaléma jidechu na posvětění **posfwietynye** **posvětiti** i položista obět živú, beránka, na oltáři. Tehdy Izachář biskup vzem jeho obět i vrže ji s uoltáře a říká: „Nenie tvá obět bohu vzácna, nebos **nebo nobo** ty zlořečený **zlorzeczenyg** mezi lidmi i s tvú ženú, že nemožeta plodu mieti.“ Uslyšav to Joachim, velmi se zamúti a zahanbi se a vstav a hned se bra z Jeruzaléma k svým pastuchám i by tam s nimi dva dni, mysle se viecs nevrátiti domuo pro tu **146rb** hanbu. Tehdy anjel přijide k němu třetí den a utěši jej a říká: „Viděl buoh tvú hanbu a tvé násilé, ještoť se děje bez viny, nebo buoh msčí **mfczy** hřiechuo, ale ne přirození. Proto uslyšánať jest tvá modlitva a tvá žena Anna porodí dseru **dzferu dcera**, jíž převzděješ méno Maria, a ta porodí syna božieho Jezukrista, spasitele všeho světa. Toť znamenie dávám, když přijdeš do Jeruzaléma do zlatěj brány, potká tě tvá žena Anna, kteráť se velmě stará tebu, kams ty se děl.“ A hned anjel od něho odstúpi a Joachim obětova živú **zyw** obět bohu. A v ta doba svatá Anna jdieše **gdyeffye** mimo jeden sad, ano pták krmí svá ptáčátka, a zaplakavši velmě

vece: „Ó, milý hospodine, každý **kazdyg** národ má utěšenie svých dětí, ale mně nebožičce **nebozycztye** **nebožička** nedal si plodu. Ó, rač se na mě, milý bože, ohlédnúti, a daj mi plod, hříšné ženě.“ A hned anjel přišed k nie, též, ješto Joachimovi pověděl, zvěstova jie. Ana beževši **běžeti** s velikú radostí do zlattěj brány i potka Joachima i přije jej velmi míle. I jidesta oba do Nazereta **Nazaret** a hned poče svatú Maří a devátého ji měsiece porodi a osmý den převzdě **převzdě** **prewzde przewzdie** jie Maria. A třetieho léta obětovachu ji k oltáři a v sedmé léto dachu ji do chrámu, aby bohu slúžila, a ve čtrnástem **cztrmaztem** létě zvěstoval jie anjel boží početie a patnástého **patnazteho** léta porodila jest syna božieho, ten květ drahý, jenž nás jest vykúpil od diábła.

Druhá větev byla jest svatá Maří, druhá dcsi **dczfy dci** svaté Anny. Když Joachim byl umřel, tehdy pojal svatú Annu jiný muž, jemuž diechu Kleofáš, a tu jest byla dala za Alfea, a ta jest měla čtyři syny, Josefa Spravedlivého a svatého Jakuba Menšieho a svatého Šimoně a svatého Judu. A to jest byla také šlechtná větev, jenž také měla čtyři květy, **146va** točiz syny jako květy.

Třetí větev byla třetí dcsi **dczfy dci** svatěj Anny, opět Maria. A že každěj tak převzděla, jakož od anjela slyšala, a tu jest měla za třetím mužem, jemuž diechu Salomas, a tu jest vdala Zebedeovi, a ta jest měla dva květy velmi krásna a svata, svatého Jakuba Velikého a svatého Jana evangelistu, božieho tajemníka. Toť jest ta metla dobře zkvetla, že pro své větvie a pro své kvietie zkvetla jest do nebeského králevstvie, jehož mně i vám **etc.** A prosmy svaté Anny, ať s svými dcerami a s svými vnuky prosie za ny vnuka milého, syna božieho, ať nám ráčí milost dáti **etc.**

Ad vincula Petri na marginu zapsáno mladší rukou: S. Piotr w okowach

Disrupisti vincula mea et tibi sacrificabo hostiam laudis. Ps 115,7–8 Tato slova píše **pyfye** svatý David v Žaltáři a řka: „Roztrhl si, hospodine, mé okovy, a proto tobě budu obětovati obět chvály.“ V těch sloviech jako dnes svatý Petr děkoval hospodinu, že jeho okovy roztrhl a jej rozvázal a z žaláře vyvedl. A to slóve dnes rozhrěšenie nebo rozvázanie svatého Petra, a pro to rozvázanie slibuje jemu svatý Petr obětovati obět všie chvály.

O prvém se čte v Činích anebo v Skutcích apoštolských, že když král Herodes kázal bieše **byeffye** stieti hlavu **hlaw** svatému Jakubu Věcšiemu, uzřev, že se to líbí Židóm, káza jieti svatého Petra i vsadi jej v žalář, mieně jej po Velice noci zahubiti. A když jako nazajřie mějjechu jej zatratiti, téj noci **noty noc** spáše **fpafye** svatý Petr mezi dvěma rytieřoma a strážní ležiechu před žalářem. Tehdy anjel vstúpi do žaláře i osvieti žalář a udeřiv svatého Petra po boku i ubudi jej a řka: „Vstaň rychle“ a inhed opadechu řetězky s jeho rukú, i káza se jemu obléci **oblety obléci** i vyvede jej z žaláře skrze všechny stráže. A když přijidechu k železným vratóm, jimiž měli jiti na miesto, otevrechu se jima **146vb** samey a hned anjel odstúpi od něho. Tehdy svatý Petr poznav se, vece: „Již začelo **zatyelo zacělo** viem, že buoh poslal anjela svého, aby mě vypravil z žaláře.“

A ten hod čští dnes svatá cíerkev **tyerkew cierkev** pro trojí **troy** věc. Prvé pro rozvázanie z uokov **wokow** svatého Petra. Druhé, když jeden papež po svatém Petře bieše **byefye** v Římě ménem Alexander, mnoho pohanuo ten na vieru obracováše **obraczowalye**. Tehdy cíesar **Tyefarz ciesar** Kvirinus káza jej v žalář vsaditi, a potom přišed k nemu **on**, káza jej z žaláže vyvésti i vece jemu: „Mámť jednu dceru bolavú a jie dějí Avina, móžeš li ji uzdraviti, chti se na tvú vieru obrátiti.“ An vece: „Přived’ ji sem.“ A když přivedechu ji, tu ona poče celovati **tyelowaty cělovati** okovy svatého Alexandra. I svatý Alexander vece: „Čeluj **Tyelug cělovati** okovy svatého Petra a budeš zdráva.“ A jak ona celovat **tyelowa cělovati**, tak hned by zdráva. A hned Kvirin pokřti se se vši svú **fw** čeledí a svatého Alexandra vyně z uokovó a z žaláře. Tehdy svatý Alexander káza jako dnešní den světiti okovy svatého Petra. Druhé jest ustaven tento hod pro pohanskéj viery zatratění **zatratyenye zatracenie**. Jakož se čte, když Oktavián, římský cíesar **tyefarz ciesar**, bieše **byefye** velmi šťastný u boji, tehdy po jeho smrti mějjechu jej Římané za boha a čstiechu jeho den jako dnešní den. Po dlúhém času jedna paní Eudochia, jednoho cíesare **tyefarze ciesar** dci, jide do Jeruzaléma na pút i přinese okovy svatého Petra, ješto jie jeden Žid byl dal za veliký dar. A pomluvivši s papežem, jemuž diechu Pelagius, i ustavi ten den okovám hod **na tomto místě je opět zapsáno okowam, není škrtnuto ani podtečkováno** svatého Petra, ješto byl hod Oktaviánuo. A když se to všem Římanóm líbíše **lybylye**, tehdy ta paní přinese ta dva řetězy papežovi a ukáza je všem lidem. A papež vzem třetí řetěz, ješto svatý Petr byl jím svázán od Nerona, a hned se divně sčinicu **147ra** ty řetězy, ako **ako** by kdy jeden byl, a ten i dnes jest v kostele svatého Petra. Tehda papež a ta králevna Eudochia ustavichu tento den na čest svatému Petru, ješto byl na čest prvé pohanu římskému cíesar **tyeffarzy ciesar**. Třetíe tento hod jest ustaven nám na užitek, že hospodin dal svatému Petru tu moc rozvázanie na tomto světě, aby jakož jej jest v žaláři z uokovó rozvázal, takéž aby nás hříešné na světě chřiechuo **hříech** zbavil. A protož my, jenž sme svázáni okovami smrtdelných hřiechuo a potřebujeme rozvázanie a rozhřešenie, proto máme dnes snažně svatého Petra čstíti, aby on nás ráčil rozhřešiti našich všech hřiechuo. Prosmy jeho milosti **etc.**

O druhém znamenajte, že svatý Petr vzdal bohu čtveru obět. Prvú, že svého hřiecha, ješto byl boha třikrát zapřel, velmi želel až do své smrti. Druhé, že pomněl na hospodina a jeho kázanie vždy činil, že když na syna božieho zpomenul, inhed zaplakal. Třetíe, že všeckno protivenstvie židovské proň trpěl. Čtvrté, že se pro buoh na smrt dal.

Prvé plakal jest na svůj hřiech, věda, že chřiech **hřiech** mnoho zlého činí lidem. Prvé, že hřiech odvodí od nebeského králevstvie. Druhé, že se bohu velímě **velmě, velím** nelíbí a buoh jeho velmi mstí. Jakož jest na oněch ukázal, ješto jě potopú ztopil a ješto se pět měst propadlo pro své hřiechy. A Adam z rájě vyhnán, anjel s nebe strčen Luciper se všemi črty. Třetíe, že se hřiech diáblu velmi líbí, a proto lidi rozličně pokúšie, aby jě k hřiechu připravil. Na to máme příklad na jednom pústeníku, jehož zlý duch pokúšel čtyřidceti **cztyrzydtyety čtyřidcět** let, avšak jeho nemohl přelstiti. Prosmy milého svatého Petra, ať pro své svaté rozvázanie ráčí nás rozvázati a rozhřešiti našich všech těžkých hřiechuo, a potom našim milým dušiem ráčí uprositi boží milost

a, vyveda je z múk, dověsti jě do nebeského králevstvie, kdež milý 147rb na tomto je omylem znovu zapsáno *ktez myly*, není škrtnuto ani podtrženo svatý Petr korunován a nastolován jest. Jehožto etc.]

Laurencii martyris na marginu zapsáno mladší rukou: S. Wawrzenca

Probasti cor meum, Domine, et visitasty, ygne me examinasti. Ps 16,3 Tato slova píše pylye svatý David a řka: „Pokusil si, hospodine, srdce mého a navščevoval si mě v noci noty noc i ohněms mě zkušoval, a nenie nalezena na mně zlost a nespravedlnost.“ Tato slova psal jest svatý David v Žaltáři, a ta jest pověděl svatý Vavřinec, jemuž dnešní den děje diegye se čest a chvála. A v těch sloviech trojí troy věc činí. Prvú bohu děkuje diekugie, že jej na tomto světě tresktal, jakož dietkám činie, když je káží, tehdy děkují svým starostám a někdy líbají metly, kterýmiž kterymys jě tepú. Takéž činí dnešní den svatý Vavřinec, že děkuje dyekugye hospodinu z dobré kázni. Druhé ukazuje vkazugie svú fw svatost na tom, když die: „A nenalezena jest na mně zlost nebo vina.“ Málo jest nynie takých Vavřincuo, kteří by mohli řeči rzety řeči: „Nenie na mně zlosti a nespravedlnosti.“ Třetie pro tu dvojí dwoy věc navščevován býti od boha, když die: „A navščevoval si mě v noci.“

Podlé prvnioho máme znamenati, že buoh zde na světě svých přátel pokúšie, kteréž chtě mieti v svém klášteře nebeském. Jakož obyčej jest zákonníkom, že žáckové, kteříž kterzyz mají přijěti býti do kláštera, prvé pokúšeni bývají, a když bratřie uzřie na nich, že jsú kázáni, snažni a nábožni, pokorní a skrovni, potom jě přijmú k svému svrchování a potvrzení klášterskému.

Znamenajte, že hospodin pokúšie svých robencuo ve dvě dw věci. Prvé u prospěšenství p(ro)pyefenftwye, druhé u protivenství. U prospěšenství dvojie věc zbavuje zbawgye člověka z božie cesty, točiz sbožie a dóstojenstvie. Nebo někdy hospodin dává člověku zbožie zapsáno na marginu stejnou rukou na všem světě, a ktož jeho dobře užívá a dobře 147va chová, chudým udává, tomu buoh přidá nebeské zbožie. Ale často skúpost svodí člověka a mnoho potupuje potupugie, když člověk nechtě v tom dosti mieti, čsož jemu buoh oddal. Ale vždy více wietye více žádá a nemóže se nasytiti. Jakožto Achas, o nim on se čte: Josue dřeve, než byl dobyl města Jericho, zaklel všecko, čso bylo v tom městě, aby žádný z neho on ničs nebral, ale vše wfye aby spáleno bylo i s městem. A když dobychu toho města, tehdy Achor vza jeden plášč tajně drahý a korunu zlattú i skry a schova sobě, nechtě v tom dostatečen býti, čsož mohl mieti, jenž potom jat bieše byeffye a za městem ukamenován byl. A Jidáš také skúpostí naveden i proradil boha a prodal jeho za penieze, a potom se sám oběsil.

Druhé jest, že prospěšenstvie svodí člověka s božie cesty tyefy cesta. Jest dóstojenstvie, ktyž koho buoh povýší kterým duostojenstvím na tom světě, bude li se ten dobře vésti v tom duostojenství, tehdy bude povýšen na onom světě. Pakli přide pýcha a porazí jej, tehdy nebude povýšen ani přípuščen do řádu nebeského. Jako Luciper lucip když bieše byefye v dóstojenství

nebeském, že nad jiné anjely byl krásen a vyšší, i zpýchal, chtěl být Bohu roven, a proto vyvržen jest z kláštera nebeského, neb jest u pokusení neostal, protože dřívě slul denice **denytye dennicě**, točiz světloňoš, a již slóve Luciper, točiz světloztratník. Takéž král Nabochodonozor když bieše **byeffye** v králevském duostojenství, rozpýchal přieliš. Protož proměněn byl u volovů **wolow** tvář, že seno jedl jako jiný **gynyg** vól. A mnozí jsú nyní u pekle, kteří by raději seno jedli zde na tomto světě. Taký jest nebyl svatý Vavřinec, jenž když veliké poklady mějieše a buoh jeho v nich pokúšel, tak zajisté lakomstvo jeho neoblúdilo, neb toho pokladu sobě neschoval ani přátelóm bohatým rozdal ani hercóm ani hudcóm, jedno chudým. Jakož se čte **147vb** o něm, bieše jeden císař **tyefarz ciesař** v Římě jménem Filip, jenž těch časuo svatého Vavřince bieše přijal vieru křesťanskú. A ten císař **tyefarz ciesař** mějieše jednoho rytieře Decia. A když těch časuo jedna země ménem Galilea vzpáčila se a protivila se protiv Římanóm, tehdy císař **tyefarz ciesař** posla tam svého rytieře. A on pobiv tu zemi a po bitie učiniv a obdržav po své vůli. Vrátí se do Říma a císař **tyefarz ciesař** jej přijá s velikú čstí. Tehdy ten Decius poče vlásti vším císařstvím **tyefarzftwym ciesařstvie** a poče mysliti o smrti svého pána Filipa. A když císař **tyefarz ciesař** v svéj komnatě na loži spáše **spafye**, tehdy Decius všed tajně i zadávi jej. A hned do města svú královú **kralow** přiveze bohatě. Uslyšav to císařuo **tyeffarzwó ciesař** syn ménem také Filip, užase **vzafye** se a vešken poklad svatému Sixtu a svatému Vavřinci **Wawrzynty Vavřinec** poručí a řka: „Zabie liť mě Decius, tehda ty poklady rozdajte na kostely a chudým.“ A když Filipa neby, hned Decia císařem **tyeffarzem ciesař** učinichu. Tehdy ten Decius císař **tyeffarz ciesař** poče křesťany hubiti a mnozí mučedlníci **mucedlnyty mučedlník** tu sú sešli, mezi nimi tu Filip, císařuo **tyeffarzwó ciesař** syn, umučením korunován jest. Uzřev to svatý Vavřinec, všecky poklady rozda chudým, a tak zjevno jest, že skroze zboží nenie odveden od božie milosti ani skroze dostoženstvie. Nebo když bieše **byefye** u velikém dostoženství **doftogenftwye**, že byl alcipřest a jáhen papežuov, avšak v tom nezpýchal. Jakož se čte o něm, že toho času, ktyž křesťany pro buoh mučiechu, tehdy hledáše **hledafye** chudých po domiech a krmieše **krmyefye** je a umýváše jim nohy a líbáše **lybafye** je příkladem spasitele svého.

Také buoh pokusil svatého Vavřince u protivenství. Dvojé věc jest, ješto v nesčestí odvodí člověka z **božie** cesty. Prvé to jest ztratění **ztratyeny ztracenie** zboží. Druhé bázen smrti. Jako král Herodes, bojě se svého králevstvie ztratiti, když se syn **148ra** na tomto místě znovu zapsáno slovo *syn*, není škrtnuto ani podtečkováno boží narodil, všechny dietky zbil, čsož jich bylo v Betlehemě.

O druhém máme příklad na svatém Petru, že bojě se smrti a života ztratiti pro hlas jediněj dievky, boha zapřel třikrát. Tak jest nečinil svatý Vavřinec, jenž ktyž uzřel svatého Siksta vedena na smrt, zvolá a řka: „Otče milý, kam jdeš bez syna, pojmi mě s sebou na smrt.“ Nebál se ztratiti dostoženství ani života svého, a proto se čte o něm, když císař **tyefarz ciesař** Decius ptáše **ptafye** pokladuov svého pána i přivedechu jemu svatého Sixta. Tehdy císař **tyefarz ciesař** káza jej zahubiti jako toho, jenž čstí boha ukřižovaného a má poklady císařovy **tyefarzwó ciesař**. A když

jej na popravu **popraw** vediechu, svatý Vavřinec po nem **on** zvolá a řka: „Ó, neroď mne ostaviti po sobě, otče svatý, neb sem tvé poklady již ztratil a utratil, kteréžs mi byl oddal.“ I svatý Sixt vece jemu: „Ó, synu, nezapomínámť tebe, nebo třetí den pójdeš se mnú s větším zaslúžením.“ Uslyšavše tu řeč, jechu svatého Vavřince a řkúce: „Kte jsú poklady kostelní?“ Tehdy svatý Vavřinec prosí roku do třetieho dne. Třetí den shledav všechny chudé, slepé a chromé i vede je před císaře **tyefarze ciesař** a řka: „Toť jsú ty poklady věčny, kteříž nikdy **nykdyg** nezahynú, nebo ruce těchto chudých donesly je do nebeského králevstvie.“ Rozgněvav **rozhněvati se** se císař **tyefarz ciesař**, káza jej bičovati a klikami dráti a veléše **welefye** se jemu modlám pohanským klaněti. Odpovědě svatý Vavřinec a řka: „Nesčastný **Nefczafnyg** králi, těch jsem krmí vždy žádal.“ Tehda Decius káza jej spustky bítí a rožženėj síry k jeho boku klásti. I vece svatý Vavřinec: „Ó, hospodine Jezukriste, smiluj se nade mnú, nad svým sluhu **fluhwu**.“ Tehdy císař **tyefarz ciesař** vece: „Viem, že svými čáry námi klamáš.“ A káza jej metlami bítí, an se modléše **modlefye** a řka: „Ó, bože milý, přijmi mú duši k sobě.“ Hned hlas z nebes k nemu **on** vece: „Ješče **148rb** máš více trpěti pro božie jmě.“ Tehdy císař **tyefarz ciesař** sluhám vece: „Přineste železné ložě, ať odpočine Vavřinec na nem **on**.“ Hned panošě svlečechu jej a ustavivše ten rošt na uhlě na horúcie **horutye horúci**, položichu naň svatého Vavřince a železnými vidlami jej přitistěchu a pechiechu jej. Tehda svatý Vavřinec císařovi **tyefarzowy ciesař** vece: „Ó, hubený císař **tyefarzy ciesař**, věz, žeť to uhlě horúcie **horutye horúci** mně dá věčné prochládenie **p(ro)chladnye prochlazenie** a tobě věčné zatratenie **zatratyenye zatracenie**.“ Opět vesele vece: „Nebožtíku, jižs upekł jednu stranu, obrať druhú a sed', najež se mého těla.“ I zvolá k bohu a řka: „Děkuji tvěj svatěj milosti, milý hospodine, že sem do tvých vrat jíti zaslúžil.“ A tak duši pusti a anjelé vzešše ji i nesěchu do nebeského králevstvie. Tehdy svatý Ipolitus, jehož byl obrátil na vieru křesťanskú svatý Vavřinec, vzeš jeho tělo, schova je **gye** velmě krásně, jakož toho dostožno bylo. A tak zjevno jest, že byl pokušován sčestím i nesčestím i protivenstvím jakti novenech **chapax legomenon**. A protož jest dobře pověděno: „Pokusils, hospodine, srdce mého.“

O třetiem, ješto die „navšćivil si mne v noci“, znamenati jest, že svatého Vavřince buoh navšćevoval rozličnými divy pro jeho zaslúzenie. Jakož se čte o svatém Jindřichu císařovi **tyefarzowy ciesař**, že když on a jeho žena Simegunda v čistotě přebýváchu, tehdy d'ábelským **dgabellkym** připravením nevěrieše jie pro jednoho rytieře. I káza rozžěti šíny železné i postavi ji na nich bosýma nohama. Tehdy ona nábožně vzdechši, vece: „Ó, hospodine, jakož vieš mě čistu ode všeho hřiecha, tak mi rač pomoci **pomoty pomoci** z této núze.“ Hned hlas jie z nebe vece: „Maria, čistá dievka, tě toho zproští.“ A hned všechno železo pod jejíma **148va** nohama ustyde a jie nič neožže **neozzye**. A když ten jistý císař **tyefarz ciesař** Jindřich umřel, bieše tehdy mnozí črté přes jednoho pústeníka chýše letiechu. I pústeník jednoho črta otáza, čso by to bylo, i on vece: „Tma smy, točíž deset tisíc nás črtuo letí po duši císařovu **tyefarzowu ciesař**.“ Tehda pústeník zakle jej, aby se zase vrátil a pověděl jemu, kterak se jim tam zvede. A když se vrátichu, tehda ten črt tomu pústeníku vece: „Ničs smy tam nezískali, neb když jeho zlé skutky položichu na

váhy i dobré, tehda on, pečený **peczenyg** Vavřinec, přinese zlatý hrnec a položí na váhy. A tak nás všech s jeho zlými skutky převáží, a já hněvy utrzech jedno ucho tomu hrnci“, a to jest vrhl jemu i odjide. A ten hrnec zlatý mienil kalich, ješto byl ten císař **tyefarz ciesař** učinil na čest svatému Vavřinci **wawrzyny Vavřinec** a pro velikost byle jemu dvě uši učiněny. Tehdy ten pústeník šel do Říma i naleze císaře **tyefarze ciesař** mrtva, a to papeži povědě a da jemu to ucho **ucho vchcho** od kalicha toho. Opět se čte, že jeden farář v Římě chtě popraviti kostela svatého Vavřince i svola mnoho dělníkuov. A když se jemu ztravy nedosta, poprosi boha a svatého Vavřince i vzhlede do peci, ano málo chleba, že by ledva za dva dni bylo těm dělníkóm. A když ten chléb z pečí **pety pec** vybrachu, přispoří jeho milý svatý Vavřinec, že sú jeho měli dosti za deset dní. Poprosmy jeho milosti, ať nám přispoří našich dobrých skutkuov i duchovních i tělestných a také ať nám uprosí zdravie a chřiechóm **hřiech** odpušćenie a potom nebeské královstvie **kralowf**.

De Assumpcione **Marie** na marginu zapsáno mladší rukou: W niębowzięcie N. M. P.

Que est ista que ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum? Ct 8,5 Tato slova píše múdry Šalomún v knihách **knihá**, ješto slovú **flow** Piesni od piesní, a takto se česky vykládají **wykladay: 148vb**, „Ó, která jest tato, jenž vstupuje **wftupugye** s téjto púšče, všech rozkoší naplněná, držeci **drzety držeti** se svého syna milého?“ To jest múdry Šalomún převěděl duchem svatým před mnoha let, kterak syn boží jako dnešní den učtil matku svú **fw** podlé běha tohoto světa. Neb když který pútník anebo pústeník v cizi **tyzy cuzi** zemi v neznáměj přijat bude do hospody a míle čsten **čstíti** bude, ten nemóz toho zapomenúti, by toho dobrým nezpomínal a nezaplatil svému hospodáři, ktyž by k nemu **on** také přišel. A takéž syn boží ktyž z nebeskéj stolice přišed k svatěj Mařie, prosil hospodu po poslu Gabrielovi, jenž přišed k nie, zbuzováše ji k milosrdenství, aby dobrotivě přijala pútníka, syna božieho, z nebeskéj vlasti a řka: „Zdráva, Maria, milosti plná“, jako by řekl: „Bud' milosti plná, neb jest buoh s tebú a chtě buoh v tvém domu přebývati.“ Uslyšavši ta slova, že pútník z dalekéj vlasti prosí **p(ro)fyg** hospody u nie, vzdvihši svoje ruce a oči do nebe i vece: „Aj, já sem sluha boží, staň mi se podlé slova tvého.“ Jako by řekla: „Toho pútníka velikého a čstného ráda přijímám.“ A hned syn boží počal se v jejie životě duchem svatým a pravý **prawyg** člověk. A netolik přijala jej dobrotivě do svého domu, ale když jej porodila bez bolesti, krmila jej a chovala jej jako matka svého milého syna; jenž téj milosti a toho dobrého činěnie matky svéj nemohl zapomenúti. A zajisté nikakež, když jest on sám buoh kázal milovati své nepřátely a jim dobře činiti, mnohem více přátely a své dobrodiecie **dobrodiece**. A protož, že svatá Maří dostojná matka byla, jej **149ra** přijala, chtieci **chtyety chtieti** jemu dobré dni ukázati. S právem dnešní den přijal ji syn boží do svého domu a do vlasti nebeskéj. Najprvé duši, a potom tělo třetí den. A protož uzřev král Šalomún jejie chválu, kterúz jest měla dnešnieho dne, i povědě ta slova dřeveřčená a řka: „Která jest ta?“ **etc.** V kterýchžto **kterýchžto terychzto** sloviech diví se trojé věci. Prvé jejie svatému životu, druhé jejie divněj smrti, třetí jejie veliké chvále, kterúz jest jako dnes měla od svého milého syna.

Prvé praví, že tak divná jest byla životem, a to na třech věciech, točič na svatosti, nebo dřeve svata byla, než se jest narodila. A po početí syna božieho tak byla potvrzena, že nikake hřešiti nemohla. Ó, zajisté ona jest chrám Šalomuonuov na všem světě najsvatější. O níž se čte v Králových kněžách, protož svatější byla než anjelé pro svú **fw** pokoru, svatější než patriarchy, točič svatí a staří otcové, pro svú **fw** vieru i svatější než apoštolové, nebo ktyž bieše **biefy** potuchla viera v srdci **rdty srdce** apoštolském, když žádný při nem **on** neostal, tu ona sama ostala pod křížem. A to se znamená na jednéj svieci **fwiety sviece**, kteréž neuhašují na temných jitřnech **gitřnech jutně**. Svatější byla nežli svaté evanjelisti, nebo jest je **gie** ona učila a pravila jim, čsož jest uměla a věděla a slyšala od anjela a od boha, opět svatější byla nežli mučedlníci **mucedlnyty mučedlník**, nebo oni sú mučeni jedno na těle, ale ona i na duši. A protož svatý Bernart praví, že jest větší nade všechny mučedlníky, také svatější než zповědníci **zpowiednyty zповědník**, nebo ač jsú byli zповědníci **zpowiednyty zповědník** milostiví, však svatá Maří, matka milosrdná, byla plna plnosti. Svatější byla než děvice, nebo panenstvo slíbila bohu a čistou pannu ostala i po svém porození, jenž jest porodila našeho spasitele Jezukrista, a protož zajisté jest měla takú svatost, že všechny svaté převýšila. A protož Šalomún divě se jejie svatosti i vece a řka: „Která jest tato tak svatá, tak dóstojná?“ **149rb** A to znamená se skrze liliový květ, jenž bieše **byefye** v chrámě Šalomúnově na slúpě vytesán. Skrze ten květ znamená se svatá králevna, že jest ustavena nad slúpy v chrámě, točič nade všemi svatými v nebeském království **kralowftwyc**.

Druhé diví se jejie milosti, kteréž jest měla v svém životě a kteréž ukáže dnes všem, ktož budú hledati jejie milosti a kteří potřebují jejie milosti. Protož prosmy jejie milosti, at' nám ráčí býti milostiva. Nebo ji k modle přirovnávají a prutem ji nazývají **nazyewagy** proto, že ji k sobě snadno přiklonie. Jakož se čte o jednom, jenž když kolivěk uzřel obraz svatěj Mařie, inhed klekl a spěl jednu Zdráve Marii. A když ten jistý ležieše na smrtedlněj posteli, nenaděje se zdravie, tehdy svatá Maří přijide k nemu **on** se dvěma pánoma i vece jemu: „Zdráv, přieteli.“ I on otáza: „Kto ste vy?“ Svata Maří **marzye** odpovědě: „Já sem matka milostivá a ta metla nebeská, již zahoním tvé nepřátely, žes mě k sobě přikloňoval svú **fw** modlitvú. Tys mně slúžil malú věc, pozdravujě mne jednu modlitvú, jenž mi byla od tebe velmi vzácná, proto, chtěš liž zdráv býti?“ I on vece: „Ó, žádná milostivá, i toti rád.“ Hned svatá Maří ujemši jej za ruku, vzdviže jej a řkúci **zrkuty řeci**: „Vstaň a budeš zdrá. A služ mi rád a doslúžiš se bydla nebeského.“ Vzdechnúc prosmy jie, at' nám uprosí dlúhé zdravie, nebo hned ten jistý poklek, poděkova jie a řka: „Ó, matko božie, přieliš jsi rozpustila svú **fw** milost, že tak vysoko sahá až do nebes, tak hluboko až do pekla, tak dlúze, až se rozširuje **rozfyrzugye** na kraj světa. Třetí diví se jejie krási, neb tak byla krásná, že nikdy v ženském národě **149va** se tak krásná nenaráděla, avšak žádného hřiechu neměla. Netolik byla krásná na těle, ale i na duši byla krásná beze všie poskrvny.

Druhé divná byla na smrti, a to se miení v tom slově, ješto se die: „Která jest vstúpila s púšče, točič s tohoto světa, umřevši.“ Ale kterak jest sešla, ukazuje nám písmo. Jakož se čte, když po

božím vstúpení apoštolé byli se rozešli po světu, kázáče **kazytye kázati** božie slovo, a svatá Maří bieše v jednom městě v Sion v svém domu, nábožně navščevojící **nawfczewgity navščešovati** těch miest, po kterýchž syn jejie, pán buoh, chodil, točiz kde se křstil, kte se postil, kte umučen, kte vstúpil na nebe. A tak přebývající **przebywagyty přebývati** dvanáste **dwanazte** let byla na světě po svém synu. A když byla v šestdesáti letech svatá Maří, tehdy jednoho dne zažže **zazzye** se u božie **boozye** milosti i poče žádati syna svého viděti i zplaka srdečně. Tehdy se jie anjel zjevi a řka: „Zdráva, matko božie, přijmi požehnání od svého syna Jezukrista. A teď jsem palmu přinesl z ráje, kterouž kážeš nésti před svým tělem. A třetí den vzata budeš i s tělem i s duší k svému synu, jenž tebe míle čeká.“ Tehdy svatá Maří vece: „Pověz tak mému milému synu, nalezla lit' sem milost u tebe, tehdáť prosím za trojí **troy** věc. Nejprvé, aby všichni apoštolé byli při mé smrti. Druhé, abych zlého ducha neviděla. Třetí, aby můj syn sám přišel ke mně.“ I anjel jie vece: „Čso kolivěk prosila, tos vše **wfye** obdržala.“ I sta se, že svatý Jan evanjelista **ewanta** kázáše **kazafie** v Efezu, v tom městě, a hned zahřmi a oblak vschopiv **vzchopiti** jej, postavi jej před domem svatěj Maříe. A svatá Maří jemu vece: „Jene, můj milý synu, zpomeň na to, že tě můj syn **149vb** mi dal za strážníka a mě tobě za matku. Jižť se tobě porúčiem, nebť třetí den mámť sníti s tohoto světa.“ Tehdyť svatý Jan povědě: „Ó, milý Jezukriste, by zde byli také jiní apoštolé, moji bratřie.“ A jakž to vece, tak všichni apoštolé před domem stáchu a divíce **dywitie diviti se** se tomu, čso to má býti. I svatý Jan šed k nim, povědě jim, že svatá Maří chtě s tohoto světa sníti. A když svatá Maří uzře všichny apoštoly, pochválí boha a zažže **zazzye** postavníky a tak mezi nimi klečieše **kleczyeffye**, modléci **modleti modliti se** se k bohu. A když bieše o puolnoči **puolnoty pólnoc**, tehdy veliká světlost udeři a syn boží přijide s velikú chválú. Vzem jejie duši v svojě ruce, na nebe vstúpi a vece apoštolóm: „To tělo méj milé matky neste do Jozafat a tu v novém hrobě je **gye** položte a tu mne do třetího dne čekajte.“ Tehdy apoštolé vzemše **vzemlie** tělo svaté Maříe, ponesechu s velikú chválú a svatý Jan před nimi palmu nesieše **nesiefie**. A když vyndú zpievající, hned oblak je oklící **oklyty oklúčiti**, že jich ižádny nemóže viděti, jedno jich hlas slyšechu, že také biechu s nimi anjelé zpievající. A k tomu zpívaní zbudichu se Židé a vyběžechu z města, tížieše **tyzytye tázati**, čso by to bylo. Tehdy jim jeden jeden Žid vece: „Apoštolé nesú súsědu, matku onoho proroka, chtiec ji pochovati.“ I Židé zvolachu: „Pod'me, zbijmy apoštoly a jejie tělo spalme.“ Tuž jeden kněz ménem Rubín přiběh, udeři rukama na nosidla, chtě jejie svaté tělo převrátiti, a hned jemu obě ruce uschnusta, že jima nemóže hnúti, a přilnusta k nosidlám. A jiný **gynyg** lid vešken oslnu. Ten kněz zvola a řka: „Svatý Petře, spomoz mi.“ Svatý Petr odpovědě jemu: „Nynít' sme na službě svéj milé panie, protoť nejsem prázdnen tebe léčiti, avšak chtěš li věřiti v syna božieho a v tuto jeho čistú matku, nadějit' se, že budeš **150ra** zdrav.“ I on zaplakav i vece: „Ó, věřím v Jezukrista, v syna božieho, a v tuto jeho svatú matku.“ A hned se jemu ruce pustista od nosidl, i políbi nosidla a hned by zdrav. I vece jemu svatý Petr: „Vezmi tu palmu u svatého Jana a vzkládaj ji na hlavu **hlaw** všem lidem oslepeným a kteříť uvěřie, tiť na zraku zdrávi budú.“ A tak donesechu to svaté tělo, jakož jim byl buoh rozkázal, a v hrobě je **gye** položichu. Třetí den syn boží stúpi s anjely i pozdravi jich a řka: „Pokoj vám.“ I oni odpověděchu: „Chvála tobě, hospodine.“ I vece jim syn boží: „Čso se vám zdá,

kerú bych čest učinil svéj milé matce?“ I oni vecechu: „Tak se nám zdá za podobné, jakož si ty svítěziv nad smrtí i vstúpil na nebesa i kraluješ s svým milým otcem. Aby též vzkriesě svú **fw** milú matku i vzal ji s tělem i s duší do nebeského královstvie. A hned syn boží radostně vece: „Vstaň, má milá zvoleníče **zwolenitye zvolenicě**, má milá matko, pod', budeš se mnú kralovati u věčném zboží.“ A hned vstavši ochváti jej, děkující **diekugity děkovati** jemu z té radosti. A tak s svým milým synem jide do nebeského králevství. I svatý Tóma zvola k nie a rka: „Ó, paní žádná, daj mi svú **fw** památku.“ Tehdy svatá Maří svrže jemu svůj pás, vzem jej svatý Tóma, poděkova matce boží.

Třetí diví se jejie velikéj chvále, kerúž jie jejie syn dnešní den učinil. Zajisté veliká by byla chvála, ktyž by která žena chudá zvěděla svého syna králem a poslal po ní s velikú čstí. Též veliká se chvála dnešní den stala svatéj Maříe, po kerúž syn jejie, král nebeský, netolik poslal, ale sám přišel a patnáste **Patnazte** zástupuo s ním. Devět kuoruo jest anjelských a **150rb** desátý zástup svatých otcuo a patriarchuo. Jedenástý **Gedenazty** zbor prorokuov, dvanástý **Dwanazty** zbor svatých apoštoluo, třinástý **Trzynazty** svatých mučedníkuo, čtrnástý **Cztrnazty** zpovědníkuo, patnástý **Patnazty** svatých děvic. A o tom máme psáno v Starém zákoně v Králových knihách, když svatý David bieše přinesl svatú **...** do města Sion, zvolachu všichni lidé, chváléce **chwaletye chváliti** boha z toho daru a s velikú radostí neséchu ji do Jeruzaléma. Skrže tu skříňku, v niež **nyes** bieše svatost a všechna útěcha židovská, znamená se svatá Maří, jenž jest naše naděje, a syn boží přebýval tu jest. David, točíž Kristus, dnešnieho dne dovedl s velikú radostí do Jeruzaléma, točíž do královstvie nebeského, a tu sú zvolali všichni svatí a řkúce **rzkutye řeči**: „Ó, která jest to, ješto s púšče jde tak rozkošně.“ A tak postavichu jie stoliči **stolyty stolicě** podlé syna božieho, aby za ny vždy orodovala, za hříešné. Prosmy jie, ať ráčí **ráči racz** za nás orodovati. Tak svatá Maří vzata jest i s tělem i s duší k svému synu. A o tom se čte v diviech svatéj Alšpěty **Alžběta**. A když svatá Alžběta bieše **byeffye** na modlitbách, uzře jeden hrob, v němž stáše **tafye** jedna díevka překrásná a okolo nie mnoho anjeluov. Tehdy přišed jeden muž krásný, majě kříž na pleci **plety plecě** i vza tu pannu i vstúpi s ní na nebesa. Tehda svatá Alšběta **Alžběta** otáza anjela, čso by to bylo. A on jie vece: „Buoh obnovuje **obnowge** vzetí své milé matky, jenž jest jako dnešní den byla vzata s tělem i s duší do nebeského královstvie.“ A to uslyšavši i poče děkovati svatéj královně z toho vědění žádúcieho. A k tomu syn boží oděl svú **fw** milú matku ve trojí **troj** rúcho. Najprvé u bílé pro jejie **150va** čistotu a v zlaté pro jejie zaslúžení a v světlé pro jejie svatost. Prosmy jie, by nás také oděla vším dobrým v nebeském království **kralowftwye**. Jehož **etc.**

Bartolomei na marginu zapsáno mladší rukou: S. Bartlomieia

Arta est via, que ducit ad regnum celorum, et pauci vadunt per eam etc. **Mt 7,14** Tato slova píše **pyfye** svatý Matěj evanjelista, a ta jest pověděl sám syn boží a rka: „Úzká jest cesta **tyefta cěsta**, kteráž vede do královstvie nebeského, a málo lidí de **de de de** po nie.“ V těch sloviech máme znamenati, že syn boží ukázal nám dvě cěstě **tyeftye cěsta**. Jedna jest široká, a ta vede do pekla,

a té se máme varovati, nebo proto slóve široká, že mnozí dú po nie. Jako Luciper po nie šel s svým vojskem, když jest strčen s nebes pro svú pýchu. Túz **Twz** cestú šli jsú Sodoměné, jenž sú se propadli s svým statkem do horúcieho **horutyeho horúci** pekla a tři města a tři země šly jsú po cestě **tyefte cěsta** a šli sú ti všeci, kteříž sú potopem zahynuli. A že tak mnoho lidí jakti črtuo po nie šlo až bezčísła, s právem ta cěsta **tyefta cěsta slóve** široká a mnozí po ní jdú ješče i podnes, to sú všichni zlí pohané, kaćieři **katyerzy kacieř** a zlých křesťanuo na každý den sedm zástupuo. To sú všichni závistníci **zawyftnyty závistník**, hnevníci **hnyewnyty hněvník**, smilníci **fmylnity smilník**, lakomci, opilci **opilty opilec**, vražedníci **wražedlnyty vražedník**. Nebo někty jednoho dne umře několiko tisíc lidí po všem světě, a z těch jedva sedmá duše spasena bude. A to všecko dú širokú cestú **tyeftu cěsta** do pekla. Prosmý etc.

Druhá cěsta **tyefta cěsta slóve** úzká, a ta jmá tři stezky podlé sebe, po kterých dú trojí lidé na tomto světě, a ty jsú znamenány skrze Dobeš a skrze anjela a skrze psa. Ten jistý mladý **mladyg** Dobeš kázáním svého otce Tobiáše měl jíti na dalekú cestú **tyeftu cěsta** a do dalekéj země i pojal s sebú psíka. A svatý Rafael k nemu **on** se přitovařil a tak sú šli spolu na dalekú **150vb** cestú **tyeftu cěsta**. Skrze psa znamenávají se lidé, kteříž netbají jako jiní psi, což jim kazatelé mluvie, ani se stydie, čsož jim lají nebo tepú aneb křičie na ně, avšak se nechtie polepsiti. A skrze anjela znamenávají se dobří lidé a čistí, a takých jest málo. Nebo jako anjela řiedko vídati, takéž čistých **tyftych čistý** lidí málo nalezne. Skrze Dobeše znamenávají se lidé kající **kagyty kajúci**, ješto se kají svých hřiechuo utrpení do dalekéj vlasti nebeskéj. Protož, nemóžeš li býti jako anjel, ale buď jako dobrý člověk kající **kagyty kajúci**, nebývaj jako pes nečistý **neczyftyg** ani buď jako člověk pyšný **pyfnyg** ani jako vlk hněvivý a obžerný ani jako liška nevěrný, ale buď spravedlivý jako člověk boží. A protož, chtěš li jíti do nebeskéj vlasti, máš držeti učenje svatého Tobiáše, jenž učil svého syna Dobeše a řka: „Najprvé miluj boha a nikdy **nykdyg** nespušćuj jeho s svého srdce ani v žalosti ani v radosti ani ve zlém myšlení i věz, ač lidé nevědie tvého myšlení, ale buoh je **gye vie**. A opět čsti otce a mateř a svú **fw** almužnu dávaj pro božie jmě.“ Po téj cestě **tyefte cěsta** chodil jest syn boží. Ó, zajisté úzká jest cěsta **tyefta cěsta**, po níž chodil syn boží, když jest mnoho protivenstvie trpěl na světě. A potom hořkú smrtí umřel na kříži, že v nem **on** všichny žily ztrhány byly. Takéž svatý Bartoloměj, jehož dnešní den hod slavíme, chtě túž cestú **tyeftu cěsta** jíti za svým pánem, pro velikú úzkost mosil svú **fw** kuoži svléci **fwlety svléci** a postem se uteniti, aby mohl snažnějie tú úzkú cestú **tyeftu cěsta** jíti a projíti. Jakož se čte o něm, když svatý Bartoloměj apoštol přišed do jedné země, jenž slóve India, téžměř kraj světa, i nadjide jeden chrám, v němž bieše modla jednoho črta jménem Astarot, a v tom chrámě **151ra** ležieše **lezyefte** množstvie nemocných, pracných, slepých, chromých, chluchých **hluchý**, malomocných, nadějíce **nadyegytye nadieti se** se pomocí **pomoty pomoc** od toho diábla, nebo jim pomocí **pomoty pomoc** sľibováše **lybowalfye**. A jakž tam přijide svatý Bartoloměj, tehdy ten črt oněmě a ižádné odpovědi neućini. Tehdy biskupi toho chrámu jidechu do jiného města k jednomu črtu, jemuž diechu Berit a tížící **tyzytye tázati**, proč jich buoh Astarot nemluví, „zda se jemu čso do nás nelíbí?“ Tehdy ten

črt Berit jim povědě: „Vězte to, žeť váš buoh plamennými řetězy jest svázán, žeť ani smie dýchati ani mluviti od toho času, jakž jest tam přišel Bartoloměj, apoštol boží.“ I oni jeho otázachu, kteraký jest to Bartoloměj. Le on jim vece: „Jest přietel boha všemohúcieho **wšemohutyeho všemohúci**, a proto **proto p(ro)roto** jest sem přišel do téjto vlasti, aby všeckny modly zkazil.“ I oni jemu vecechu: „Pověz nám jeho znamenie, ať bychom jej mohli naleznúti. I črt jim vece: „Vlasyť má černé a kadeřavé a tělo bílé, oči velice **weliczye veliký**, brada dlúhá, máloť šedin má, postavyt' jest středniej, v zlatohlavě v červeném chodí již sedmezčietma **Sedmeztyetma sedmezidcietma** let, však se jest trošky nepohoršil, stokrát přes den kleká a stokrát přes noc. Anjelé boží s ním chodie, ješto jeho ostřiehají a nedadie jemu lačnu býti ani kterého nedostatku mieti. A vždyť jest vesel, všet' vie a všitkyť řeči umie a čsožť já s vámi mluvím nynie, toť on všeckno vie. A když jeho hledáte, chtěť liť on, ukáže se vám, pakliť nechtě, nemůžete jeho nalésti **nalézt**. A ktyž jej naleznete, prosím vás, proste jeho, ať sem nepřichodí, ať mi také neučiní, jakož jest vašemu bohu učinil.“ A když se vrátichu a několiko neděl jeho hledáchu, tehdy jednoho dne jeden člověk, v němž bieše **byeffye** diábel, zvola a řka: „Bartoloměji **Bartolomiej**, buoží přieteli, zažéhají mě tvé modlitvy.“ Vece jemu **151rb** apoštol: Mlč, zlý duše **duffye**, a vystup z něho.“ A hned ten člověk by uzdraven. Uslyšav to král téj země ménem Polimius, jenž mějieše **miegieffye** dseru **dferu dcera** jedínú, a tu diábel trápieše **trapieffye** na každý měsiec, posla a prose, aby uzdravil dseru **dferu dcera** jeho. A když svatý Bartoloměj k nemu **on** přijide a ji uzře řetězy svázánu, neb lidi kúsáše **kuffaffye**, káza ji rozvázati. A když panoše nesměchu k nie přistúpiti, svatý Bartoloměj vece: „Ját' již toho diábla, jenž jest v nie, držím svázána, a vy se ješče bojíte.“ A hned ji rozvázachu a hned by panna zdráva ode všeho zlého. Tehdy uzřev to král, naklad na tři velblúdy stříebra a zlatta, posla jemu. A svatý Bartoloměj jemu vece: „Tyto dary rač dáti tomu, ktož po světu stojí, ale jáť ničs svěckého **světsky** nežádám.“ I vece královi i všemu lidu: „Chtěte li, ukáži vám vašeho boha plamennými řetězy svázáného.“ A nazajtřie črt Astarot zvola a řka: „Ó, neslužte **nefflufte** u mě více **wytye viece**, nebožátka, a nedojdete téhož hoře, jakoť sem já došel.“ Tehdy svatý Bartoloměj přikázal črtu, aby vynda všechny modly zlámal. A tu hned vyskoči z téj modly črt škaředý, černější než múřenín, a svázáný. Jemuž přikáza svatý apoštol, aby se bral na púšč a žádnému křesťanu nikdy neškodil. Tu prosichu svatého Bartoloměje, aby ty nemocné uzdravil, a hned ve jmě božie všechny uzdravi. Tu se svatý anjel v chrámě lidu ukáza a zjevi, znamenajě svatým křížem ten chrám na čtyřech úhlech a řka: „Jakož sem vás uléčil, takéž sem tento chrám posvětil a učistil.“ Tehdy král s královú, s královnú a s dětmi se všemi, se všiem lidem pokřtichu se ve jmě božie. A ten král ostav bludu a vzdav královstvie, jide za svatým apoštolem a by jeho učedník. Tehdy biskupové **151va** židovští sebravše **ebrawfye** se, jidechu k císařovi **tyefarzowy ciesař**, jemuž diechu Astriages, ku bratru toho krále, i žalováchu jemu toho, že jeho bratr král obrátil se na vieru křesťanskú po jakémisi čarodějníku. Uslyšav to Astriages, rozhněva se velmě a posla tisíc oděncuo, aby jali svatého Bartoloměje. A kdyžť jej přivedechu před císaře **tyeffarze ciesař**, tehdy jemu císař **tyefarz ciesař** vece: „Ty lis ten, jenžs obrátil bratra mého?“ I on vece: „Já jsem nepřevrátil, ale ku bohu

obrátil.“ I císař **tyefarz ciesař** jemu vece: „Jakožs ty převrátil mého bratra od boha mého, takéžť já tobě učiním, že ty ostaneš boha svého a budeš se klaněti bohu mému.“ Svátý Bartoloměj **Bartog** vece: „Já sem boha toho tvého ukázal lidem svázaného a kázal sem jemu obraz svůj **na tomto místě opět zapsáno jemu, nepřeskrtnuto** zetrjeti, an to musil učiniti. A můžeš li ty také mému bohu to učiniti, já se chti na tvú **tw** vieru obrátiti. Pakli já tvé bohy přemohu, ale ty uvěř u mého boha.“ A když to povědě, hned poslové přiběžechu a řkúce **řzkutye řeči**: „Císaři **Tyeffarzy ciesař** žádný **zadnyg**, toť tam buoh tvój do lesa letí a zetrhel se na kusy.“ A když to císař **Tyefarz ciesař** uslyšě, velikým hořem zlattohlavový plášč na sobě roztrže a hned káza odřieti svatého Bartoloměje **Bartologe**. A on vzem svú **fw** kuoži na huol, poče choditi, káže božie slovo. Uzřev to císař **tyeffarz ciesař**, že obracuje **obraczugie** mnoho lidu na vieru křesťanskú, i káza jemu stieti jeho svatú hlavu. A křesťané vzemše jeho svaté tělo, pochováchu krásně a schovachu, jakž toho duostojno bylo. Tehdy ten císař **tyeffarz ciesař** Astrages vztrhl se čtem i slomi sobě hlavu i zdeše. A jeho bratr král Polimius byl biskupem tu dvanáste **dwanazte** let, ve všie čstnosti přebývajě, skonak čstně svój život a spasil svú **fw** duši. A tak svátý Bartoloměj úzkú čestú **tyefu cěsta** došel do královstvie nebeského, jehož **etc.**

151vb Decollacio s. Iohannis na marginu zapsáno mladší rukou: Scięcie S. Jana

Herodes eum tenuit et vinxit Iohannem in carcere, et misso spiculatore precepit decolare eum **etc.** **srov. Mc 6,17** Tato slova píše svátý Marek v dnešním čtení od svatého Jana, křtitele božieho, jenž tresktáše **trektafye** krále Heroda, že držal ženu svého bratra Filipa. Tehdy král posla své posly a káza jej jieti a svázati a v žalář vsaditi. A tak na radu téj jisté ženy složil sobě a učinil hody. A když dsera **dfera dcera** téj jisté ženy metáše **metafye** se před kvašany a před těmi hostmi, tehda se to králi velmi líbilo i vece k nie: „Proto, zes mě obveselila i mé hostě, pros na mě, čsož chtěš, leč polovičí **polowyty polovicě** královstvie mého.“ I ona běže vsi k materi, vece: „Čso mám prositi?“ A máti jie vece: „Nič jiného, jedno pros hlavy Jana křtitele, jenž mi se velí vrátiti k Filipovi a chtě mě s králem rozvésti.“ Tehdy děvečka přišedši, vece: „Prosi tebe, králi, daj mi hned na mísu hlavu **hlaw** Jana křtitele.“ A král posla kata do žaláře i káza stieti svatého Jana i da hlavu **hlaw** dievce a děvečka svéj materi. A učeníci **vczenyty učennik** jeho přišedše **przylfedfye**, pochovachu jeho tělo. Tuto máme znamenati, že jakož král Herod zabil svatého Jana tělestně, takéž diábel usiluje **vfylugye** zabiti každého křesťana na duši. Proto tuto trojí **troy** věc máme znamenati. Prvé, čso se skrže Heroda znamenává. Druhé, čso se skrže Jana miení. Třetie, kterak jest svatý zahuben.

O prvém máme znamenati, že skrže Heroda znamenává se diábel a skrže Jana křtitele znamenává se každý křesťan. Nebo paterú věcí diábel na to usiluje **vfylugye**, aby duše spravedlivého člověka zabita byla. A to se v tomto čtení miení, když se čte, že Herod poslal najprvé, druhé, že jal, třetie svázal, čtvrté v žalář vsadil, páté v žaláři sťal.

Prvé diábel posielá své panošě skrže pokušení a radu **152ra** sedmi smrtedlných hřiechuo, kteří tito jsú: pýcha, závist, lenost, lakomstvie, hněv, lakota, točiz obžerstvie, těch jest sedm panoší

diábových jímati duše lidské. O těch se čte v Králevých knihách, že král Saul poslal své špehaře **špehē**, aby Davida popadli. David se miení silný, jako by řekl „silný“, a znamená křesťana, kteréhož Saul, točiz diábel, příprav **przyp(ra)w** svých špehařů **špehē**, točiz sedm smrtedlných hřiechuo, usiluje **vfylugye** a velí jieti. Druhé diábel jímá duše v smilstvě kochanie, když koli věrný člověk bude pokušován od diábla a skrze zlé duchy, a doňovadž nepovolí a nekochá se v těch hřiešiech, dotud nebude jat. A jakž povolí a v kochanie se udeří, inhed jat bude v ruce diábelské. A protož svatý Dobeš napomíná nás a řka: „Po vše své dni měj boha na paměti a varuj se, aby hřiechu nepovolil.“ Třetí diábel svieže duše skrze hřiechu dopuščenje, nebo hřiechové sú okovy duše a řetězi diábelští, jimiž hřiešné vieže. Čtvrté črt hřiešného vsadí v žalář skrze hřiechu obyčej, nebo čímž se hřiech více plodí, tím se hřiešní **hrfny** tvrdie, hřiešní držie pod diábelskú mocí **moty moc**. Páté črt stíná hřiešného skrze zúfanie. Když hřiešník, znamenajě množstvie svých hřiechuov i zúfá, nechtě se káti ani jich ostati ani bohu dosti za ně učiniti. Jakož praví múdry Šalomún: „Když přide hřiešný **hrzyefny** u pozorování svých hřiechuov, hned zúfá a potupí se jako Kain **kaym** svého bratra zabiv, nechtěl se bohu pokořiti a řka: Věcší má zlost, než tvá milost.“ Takěž se čte u Herodovi, že král Herod, jev skrze zemi bratra svého Filipa, smluvil se s jeho ženú, aby hned, jakž by se vrátil, zahnal od sebe svú **fw** králevnu a pojal ženu Filipovu; a tak učini. A uzřev to svatý Jan, křstiteľ boží, poče krále Heroda tresktati a řka: „Vrať ženu bratru svému **152rb** Filipovi.“ Herod se velmi svatého Jana bojieše **bogiefye**, vida jej, člověka spravedlivého a svatého, i ostřieháše **oftrzyehafye** se jeho a poslúchajě jeho, mnoho činieše **czynyefye** poslušenstvie. A rád jeho poslúcháše **pořluchafye**, avšak téj ženy nápravú káza jej jieti a v žalář vsaditi. A tu zamysliv sobě hody i káza jej stieti. Potom ten jistý král Herod jat byl a na půšć vyveden a tam hladem umořen. A ta jistá žena Herodova hlavu **hlaw** svatého Jana v rukú držěci **drzety držěti** i lajieše **lagyefye** jie a řkúci **řzkuty řěci**: „Mluviž, čsos dřeve mluvila.“ Tehdy ta hlava božím přepušćením podujě **podugie** mezi oči, až hned zdeše **zdeffye** a jejie dsi **dfly dci** se propade. A pak již všech tré jsú **v** horúciem **horutyem horúci** pekla. Poprosme krále nebeského a svatého Jana, aby nás uchoval toho vězenie diábelského a ostřiehl nás ode všeho zlého a dovedl našě duše do králevstvie nebeského, jehož **etc.**

Felicis et Adaucti

Iusti epulentur, et exultent in conspectu Dei, et delectentur in leticia etc. Ps 67,4 Tato slova píše svatý David v Žaltáři, a ta se tak vykládají: „Spravedlní budú se radovati a kochati na božím obežrení.“ V těch sloviech se znamená trojje radost, již sú měli svatí, Sčastný **czafnyg** a Sbožný **boznyg**, od boha.

Prvé veselé duchovnie. Druhé radost srdečnú jsú měli, že jsú byli velikěj moci, že sú pohanstvu **pohanřw** kázali a jě divy velikými na vieru obratřovali **obratyowaly obracovati** a mnoho jich křstili, slepé osvěćujie **ofwiczugytye osvěćovati**, nemocné uzdravujie **wzdrawgytye uzdravovati**, mrtvé vzkřišujie **wzkrzyřugytye vzkřěšovati**, chudé obohacujie. Jakož se čte,

když diesta ráno na poklonu, tehda jedna vdova, majíc čtvero dietek, poče jich prositi, aby ji ráčili něčím obdariti a říkúci: „Nemám s dietkami kusa chleba na svém bydle.“ Tehdy svatý Sčastný jie vece: „Ženo, di domuo s dietkami, nalezneš dosti.“ A když ona domuo přijide, naleze svůj domek pln všeho do **152va** brého zbožie, skota a pití a jiesti dosti. Ta vdova beževši **běžeti** za nimi, poděkova jich svaté milosti. A ona vecesta: „Děkuj bohu a služ jemu snažně.“ Tu jsta měla radost srdečnú, ale nechlubila sta se jí, na buoh ukládajíce. Třetie sta měla kochánie od boha v nebeském království **kralowftwye**, nebo sta bojovala pro vieru křesťanskú na božím obezření. Jakož čtem o nich, když římský **Rymfky** císař **tyefarz ciesař** ménem Dioklecián hubieše **hubiefye** křesťanstvo a na klikách jě věšechu, tehdy oni jě utínáchu a pochováváchu. Dověděv se toho císař **tyefarz ciesař**, káza jě jieti a modlám pohanským se modliti. A když je do chrámu přivedechu, tehdy svatí, Sčastný, Zbožný **zboznyg**, poklekše **poklekfy** poděchováchu bohu. A tu bieše **byefye** jeden obraz, v němž bieše **bieffye** črt, a císař **tyefarz ciesař** velěše **welyefye**, by se tomu modlili. Tehdy ona císaři **tyefarzy ciesař** vecesta: „To li jest tvój buoh?“ I císař **Tyefarz ciesař** vece: „To.“ Hned se ten obraz převráti a črt z neho **on** vyskoči. Uzřev to císař **tyefarz ciesař**, káza je jieti a nahy prostřed chrámu pověsiti a železnými klikami dráti. A když je mučichu, hned veliký vietr zkazi ten chrám a vše **wlfie** pohanstvo, čsož tu bieše **biefy**, zbi, jedině svatý Sčastný a svatý Sbožný ostasta. Uslyšav to císař **tyefarz ciesař**, káza jě oba stieti. A tak sta se oba bohu dostala a již kochají se s bohem v nebeském království. Jehož mně i vám **etc.**

Prosmy jich milosti, by nám dali sčestie i zdravie zde i na onom světě, neb sú mocni před bohem svú **fw** prosbú. Jakož se čte, že jeden měščenín svéj mladosti dával v jich den obapol. Prvé dal jeden groš **g**, druhé dal dva. A tak dostalo se jemu 10 **x** kop dáti, le on se smúti. Avšak prodav dědinu i da, a hned se jemu naspoři, že v skřini naleze sto kop grošov **g** a viecs **152vb** by snažněj **snažněji fnaznyefy** jich milosti slúžiti. Prosmy jich milosti, at' nám **nám nam nam** naspořie zbožie a potom našim dušem královstvíe nebeské, jehož **etc.**

De Nativitate Marie na marginu zapsáno mladší rukou: Narozenie N. M. P.

Egredietur virga de radice Yesse, et flos de radice eius ascendet etc. **Is 11,1** Tato slova píše **pife** svatý Isaiáš prorok a tak řka: „Vynde metla z kořene Jessova a květ z kořene jejie pustí.“ Obyčej byl v Starém zákoně, že králové a kniežata své narozenie světiechu a veliké hody činiechu. Takéž syn boží své matky narozenie po všem světě a po všem křesťanství světiti přikázal **přikázal przy przykazal**. Druhé čte se, proč tento hod světímy, neb jeden svatý člověk uslyše anjely té noci zpievajíce i otázka jednoho anjela, čso by to bylo. An jemu povědě, že se jako téj noci narodila matka boží, svatá Maří. A on to povědě papežovi a papež káza světiti po všem křesťanství tento hod matky boží narozenie. V těch sloviech můžeme trojí věc znamenati. Prvé jejie narozenie, kdyžto die „vynde průtek“. I vyšla jest, točiž narodila se matka boží předuostojně, přesvatě, přeradostně. Druhé jejie šlechtnost, když die „z kořene Jessova“.

Prvé znamenati jest, že průtek tento, točič blahoslavená dievka, matka nebeská, Maria, vyšla jest, točič narodila se jest z předuostojného i z přesvatého i z přeradostného kořene ocse **ocze otec** všemohúcieho **wšemohutyeho všemohúci**, stvořitele nebe i země. Třetie jejie duostojenstvie znamenati máme, že zajisté anjelem zvěstována jest. Jakož píše **pylye** svatý Jan, že Joachim byl z města Nazaret a z Betlehema, svatú Annu pojal malženku, takže oba biesta spravedliva před hospodinem a všeho přikázání božieho poslúchasta a statek svého **153ra** zbožie na tré děléchu **dyeliechu**. Jeden diel na boží duom sluhám krále nebeského dáváchu, druhý diel chudým, třetí svéj čelédce **czeledtye čeládka** a sobě ku požitku chováchu. A tak za dvadčeti **dwadtyety** **dwadčēt** let plodu u manželství nemajíce. Slíbichu hospodinu, když by jim plodu požičel, že by hned k službě božie přisadili. Protož tříkrát smy u písmě znamenali Joachima choditi do Jeruzaléma.

Prvé na hod posvěcenie Joachim s svými přáteli šed do Jeruzaléma a s jinými přišed k uoltári, obětova obět svú **tw**. A když to uzře kněz Isagar, jenž obět přijímáše **przygymalye**, i vrže ji s oltáře a řka: „Kterak bezdětek ten smie přistúpiti k oltári, poňovadž jest zlořečený každý bezdětek v našem zákoně.“ Le on pro velikú hanbu, ano naň susedé jeho volají, nechť se vrátiti do svého domu, ale jide ku pastuchám svým na púšč i by tu s nimi, přebývaje v smutku a v truchlosti. A král nebeský, jenž jest smutných utěšenie, poslal anjela k nemu **on**, le anjel boží třetí den zjevi se jemu a řka: Tedě já anjel poslán sem k tobě, Joachim, ať bych zvěstoval, žeť jest buoh uslyšal tvú **tw** prosbu i tvé volanie, uzřev tvój stud, ještos trpěl, i hanbu velikú, protož měj radost u boze, že Anna, tvá žena, porodí tobě dseru **dferu dcera**, jíž převzděješ méno Maria, a ta bude hned svata a svatým duchem naplněna, v chrámě na božie službě ustavična a budeť matka Jezukrista, spasitele všeho světa. A toť tobě znamenie dávám, že když přideš do zlattěj brány v Jeruzalémě, tehdy Anna, manželka tvá, potká tě, jenž stará se, odjětie tvého velmi truchle, a hned, jakž tě uzří, svatým duchem bude obdařena.“ Pověděv to anjel, od něho odstúpi i jide **153rb** k Anně, jenž velmi plakáše **plakaflye**, nevědiecí **newyedyety věděti**, kam se děl Joachim. A zjeviv se jie týž anjel, zvěstoval jie táž slova jako Joachimovi. A tak podlé přikázanie anjelského postřetesta se v zlattěj bráně a poklonivše **poklonywfy** se a poděkovavše **podiekowawfy** hospodinu z tak utěšeného daru. Vrátivše se domuo, hned svatá Anna poče a porodí dseru **dzeru dcera**, jiejž převzděchu Maria. A když by jako o pěti letech, mezi panny k službě božie v klášteře jie potvrdichu. A tak jejieho narozenie duostojenstvie jest ukázáno. Ó, duostojenstvie svaté Mařie, matky božie, dievky čistě, prorok svatý David dávno jejie narozenie prorokoval, rozličně ji nazývaje **nazyewagie**. Jakožto Šalomún, vida jejie divné narozenie, řekl: „Která jest toto, jenž vstupuje **wftupugie** jakti róže?“ Jako by řekl: „Jiné dietky narozují se s pláčem, ale tato v radosti, neb má nás obdarovati svým drahým narozením. Protož prvé narodila se jest **gyeft** předuostojně, jakžto zóře kdyžto vzende, vseckny ptáky i zvieřata z nočnieho smutku zbudí k veselí a k zpívaní. Takéž duostojná matka boží skrze své svaté narozenie dá svým sluhám obveselenie a hříšným hříechóm odpušćenie a dušičkám, jenž sú v temnosti, múk pekelných zbavenie a z bohem věčné obdarovanie. A bude jim jako truhlička, v nížto sú mnozí pokladové milosrdenstvie božieho. O němžto svatý Jan evanjelista praví

v Apokalypsi **apokalypfiini**, v tých knihách, a tak rka: „Otvřen jest boží duom v nebi i viděna jest truhlička.“ Jenž se vykládá k našemu rozumu, „otevřen jest duom boží“, točiz milosrdenstvie krále nebeského, ješto bylo zavřieno až do narozenie jeho. **153va** Protož matka boží přirovnává se k truhličce, nebo jakož v truhličce schovávají poklady milé a duostojné, aby jich zlodějie nepokradli ani zvěděli, takéž u milosrdenství **milofrdentwye** moci matky božie schovány jsú milé a drahé dušičky, milí a věrní křesťánkové, dostoyní služebníci **luzebnyty služebník** před zloději pekelními, točiz diábly lýtými. Ó, milá matko božie, buď pochváleno tvé narozenie.

Druhé nazývají **nazyewagy** ji prútkem, jenž jest vyšel z kořene Jessova, a tiem prútkem všichny děti pekelných diábluo sú ukrotěny **vkrotyeny ukrotiti** i tiem prútkem hřešni přes moře tohoto světa budú převedeni i tiem prútkem všichni hřešni budú ulěčeni. Jakož se čte, že jednu křesťané stáchu před oltářem matky božie den jejieho narozenie i přijide kacieř **katyerz kacieř** a rka: „Ó, blázni, čso se modlíte ženě k vám podobněj, i čso ona móż?“ Tehda křesťané vzdešechu k svatěj královně a rkuce: „Ó, rač pomstiti nás, matko božie, pro své svatě narozenie.“ A hned dvě střele zastřelista jej, toho kacieře, jedna v jedno oko a druhá v druhé, až oslnu. Le on zvolá nadhlas a rka: „Ó, blahoslavená dievko, věřím, žes byla čistá dievka a jsi po porodu syna tvého.“ I prosí křesťanuo, aby jej dovedli před oltář svatěj královny. A když jej vediechu, tehdy poče se modliti, před oltářem kleče a rka: „Dievko čistá, Marie milosrdná, slibuji tvé milosti slúžiti, doňovad sem živ, rač mi zrak navrátiti“, hned by osviesen. Takéž my vzdechnúce všichni, prosmě **prositi** svatě královny, ať nás ráci osvietiti na našem srdci **frdty srdce**, bychom, se svých hřeichuo kajíce **kagytye káti se**, tvé svatě milosti **153vb** věčně slúžili.

Druhé narozena jest přesvatě. Jakož se čte: „Toť jest ta dievka přesvatá, jenž jest počátek svatosti ustavený a svrchovaný všeho nebeského královstvie.“

Třetie jejie narozenie jest předostoyné. Jakož se čte: „Narozenie tvé, matko božie, zjevilo jest radost všemu světu, neb radoval se buoh všemohúci **wfemohuty všemohúci** své milé dserky **dferky dcerka**, jejiežto krása převyšuje **przewyflugye** mēsiec i slunce, radují se anjelé i všechna nebeská říšě. A my také, milí křesťané, radujme se na svatě mši podlé svatého Řehoře, jenž takto praví: „Radujmy se všichni hospodinu, den hodný svētiece na čest Marie, dievky čistěj, u jejiežto narozenie radují se anjelé, chváléce **chwaletie chváliti** syna božieho v nebeském království **kralowftwye**, jehož etc.“

Exaltacio sancte Crucis na marginu zapsáno mladší rukou: Podwyiszenie S. Krzyża

Lignum forte et inputribile elegit sibi sapiens artifex. **Is 40,20** Tato slova piše **piŕye** jeden prorok Ezechiáš a rka: „Silné dřevo črstvé a neshnilé vybral sobě múdry řemeslník.“ Skrže toho řemeslníka znamenává se syn boží, jenž jest nade všemi lidmi múdry řemeslník, jenž zvolil sobě dřevo silné, točizto dřevo znamenie svatého kříže, a to vše nám na spasenie. V těch sloviech dvoji **dwoy** věc máme znamenati. Prvé, že dřevo svatého kříže jest silné. Druhé, že jest vybráno od

múdrého remeslníka. Prvé znamenaj, že drevo svätého kříže jest silné, a to pro trojí **troy** věc. Prvé, že nepřátely odhání. Druhé, že srdce nemocná posiluje. Třetí, že dovedí duše do nebeského království.

Prvé slove drevo silné, že odhoní nepřátely, a proto slove puklěš aneb ščit. Jakož praví mistr Damascen o králi Erkliovi, jenž puklěšem a znamením **154ra** svätého kříže své nepřátely pobil a přemohl. A to dnešní den svatá cíerkev **tyerkew cterkev** světí povýšení svätého kříže. Neb jako toho dne bylo to svaté drevo povýšeno. Jakož se čte o tom, když Kozdras, císař **tyefarz ciesař** pohanský, toho léta, jenž pobojoval Jeruzalém, i vzal část svätého kříže **krzife**, jehožto byla svatá Elena ostavila, chtě, aby se jemu klaněli jako bohu samému. I učini sobě věži z zlatta a stříbra **ztrzyebra** a z drahého kamenie a v též učini slunce a měsíc a hvězdy, aby běžaly podlé běhu nebeského, a sám sede jakti buoh na svém tróně a drevo svätého kříže postavi sobě na praviči **p(ra)wyty pravice** miesto syna božieho a kokot na leviči **lewity levice** miesto ducha svätého. A tak káza se čstiti jako boha mocného. Tehda Erachus císař **tyefarz ciesař** sebra sobě veliké vojsko, protiv synovi Kozdrovu **Kozdrow** podlé řeky Dunajě velmě silně pojede. Tehdy se oběma vojskoma slíbi, aby sama sedala na mostu, a kterýž by ostal, aby ten císařem **tyefarzem ciesař** byl. Tehdy Erchus poručiv se bohu i znamenav se svätým křížem, s ním se u boj snide a s boží pomocí **pomoty pomoc** svěčezi **fwyczezy svítěziti** nad ním a císařství **tyefarzftwye ciesařství** obdrže a Kozdruo lid pobi, že se musie pokřstiti. Tehda Erchus dobyv Kozdry, naleze jej, an sedí na svém tróně, i vece jemu: Když **Kdys** drevo svätého kříže tak dobře učtil, chtěš li křest přijeti, tehdy zachováš **fachowas** svůj život i království. Pakli nechteš, budeš s světa shlazen.“ A když se nerodě křtí, hned jej svrže s věže po hlavě a káza jemu hlavu **hlaw** stieti a syna jeho mladšieho káza křtí a při otcovu **otczow** království jej ostavi. A v též věži sebrav zlatto a stříbro, rozda na kostely a sám vzem svätý kříž, nese jej do Jeruzaléma. A když s hory Olivetskéj sjede a chtěie jeti do brány, hned se zed sstúpi v hromadu, až by brány neznati. Tomu se všechni počechu diviti, hned boží **154rb** anjel zjevi se jim nad branú, drže kříž v rukú i vece: „Král nebeský **nebeskyg** když jel na muky, nejel na oři, ale na oslíku velmi pokorně, dávajě vám příklad.“ A tak řka anjel, hned odjede. Tehdy císař **tyefarz ciesař** zaplakav i ssede s koně a sám se zzu a svleče, až v jediné košili ostal, vzem svätý kříž, pokorně a nábožně ponese. Hned se jemu brána otevře, an všed do Jeruzaléma, svätý kříž v chrámě ostavi. A tu jednoho umrlého vzkriesichu a mnoho nemocných uzdravichu a patnáste **patnazte** slepých osvietichu. A tak císař **tyefarz ciesař** kosteluo tu popraviv, vráti se do svých bydl, a tak povýši svätého kříže **krzyfye**.

Druhé slove to silné drevo, že nemocných posiluje **posfilugie**. Jako Damascen praví: „Kříž svätých jest podpora nemocných, huol slepých a osvěta.“ Dobře slove huol, nebo jakož psi bojie se holi, takéž diábli bojie se svätého kříže. Jakož se čte o tom, že jeden pán vždy chtěl slyšeti mši od svätého kříže na každý pátek a tu vždy zaprosil sám. A když bieše **byeffye** umrel, tehdy črté jej vedechu na súd i zvolachu naň, že neměl na paměti božích múk a svätého kříže. Tehdy anjel mějieše **myegiefye** ty všichny penieze, kteréž jest na ořeru položil a dával, a na každém bieše

byefye znamenie svatého kříže. A když črté ty penieze uzřechu, tu hned všicci **wfyczty** splanuchu a anjelé tu duši vzechu do nebeského královstvie.

Třetíe slóve to dřevo silné, že naše duše dovodí do nebeského královstvie, a proto slóve lodí křesťanská. O tom praví Šalomún: „Skrze malé dřevo lidé spaseni bývají na veliké vodě, nebo nemóže žádný přejieti moře tohoto světa, jedno se musí převésti **154va** na téj lodí do nebeského královstvie. Jakož praví svatý Augustin: „Kříž svatá jest lodí, již nám ostavil syn boží, abychme se přeseň plavili do nebes.“

O druhém znamenajte, že to dřevo silné zvolil syn boží trojí **troy** věcí. Prvé, jakož sviecen osvěcuje **offwieczugie** ny, nebo vida buoh otec, že téžměř vešken svět bydlí ve tmách nevěry velikéj, a majíce oči však božie cesty nevidie ani boha hledají. Svatý David praví o tom: „Oči mají, a nevidie, vseckni lidé vtáhli sú se do temnosti pekelné, že sú cesty neviděli do nebes, neb je byla oslepila zlost jich hřiechuo. Ale král nebeský učinil jest sviecen, svatý kříž, a na nem **on** svieci potekl, točíž tělo božie, i zažehl ji duchem svatým, že vešken svět osvietil, takže již viemy, čso jest stvořitel, jehož všechno stvořenie chválí, čso jest dobré a čso jest zlé a která jest cesta do nebes a která do pekla. Protož svatí otcové u předpekli jsúce ve tmách, skrze ten sviecen osvícenie vecechu: „Ó, přišel jsi, náš králi žádúcí, jehož smy čekali ve tmách, nebo jich tmy obrátily se v krásné světlo.“ O tom svatý Jan Zlattoustý svědčí a řka: „Svatý kříž a jiezvy jeho božie budú světlejší než slunce a takéž budú všichni, kteříž osvíceni jsú od svatého kříže, i přijdú k tomu sviecnu a bezpečni budú od téj tmy pekelnéj. Prosmy, ať nás ráčí milý buoh **uchovati** tmy a muky pekelné a všeho zlého.

Druhé zvolil sobě buoh svatý kříž jako kovář kladivo, chtě dobré nové učiniti. Ó, jak dobrý kovář syn boží, jenž tak šlechetné a krásné nebe učinil a hvězdy nové na nem **on** ustavil. Svatý David praví: „Tys, bože, kovář, tys učinil zuore i slunce a vsechen svět velmi pořádně.“ O tom praví Mojžies **moyfyes**: „Což buoh bieše stvořil, to bieše velmi dobré, jedinká věc pokazila se v zemi, naše rez hřiechuo v smrtedlných, to jest duše člověka **154vb** hřiešného.“ Protož aby tu věc setřel z duše a ji očistil, učinil syn boží, jako kovář chtě snažně kovati, i svlékl s sebe drahé rúcho a oblekl se v sprostné, točíž naše **nalfye** čelesenstvie **czelefenftwye tělesenstvie** a vzal kladivo **kladivo**, točíž **tocz** svatý kříž, chtě lidi očistiti **otyftyty očistiti** od hřiechu, a tu duši rozžehl ohněm ducha svatého. A tu jest dělal, potě se u Veliký **welykyg** pátek na svatém kříži, a tak jest duši očistil od hřiechu smrtedlného. Protož sám buoh praví: „Již vše nové činím.“

Třetíe zvolil sobě kříž, jako bojovník řebříky chtě hraduo dobývati. O tom Isaiáš praví: „Vyšel jest buoh jako bojovník silný **fynyg** na spasenie všemu lidu.“ A ktož chtě bojovati, musí mieti oděnie a přípravu **przyp(ra)w**, čsož na to sluší. Takéž buoh vešken svět stvořiv, učinil jeden hrad sobě ku přiebytku, stvořil jest člověka a před ním učinil dvór, točíž svú **fw** milost. Ten hrad byl Adam, první člověk, a duvor byla Eva. A v tom hradu bylo pět věží, točíž **tocz** pět smysluo, na vysokéj hoře ten hrad postaven, to jest v ráji, ten jest tak vysoký, že u potopu byla voda nade vše

hory čtyřiceti **cztyrzydyety čtyřicět** loket, avšak ráje nedosáhla. Viziž, člověče, kte jest buoh tvú přírodu postavil. Ale pohřiechu ten hrad boží vešken byl zkažen skrze radu diábelskú, že diábel zlezl ten hrad. Najprvé dobyl předhradie, točič Evy, a řka: „Když okusíte toho dřeva, hned budete jakti bohové.“ A Eva hned povolila, a tak byla dobytá. A když Adam byl okusil, hned vešken hrad byl zrazen i osazen diáblem. Ten hrad diábel tak velími **velmi, velím** miloval, že v jednom člověče stráži posadil sedm črtuo, jakož v svaté Mařie Magdaleně, kterýž je tak velmě stříehl, že na jedné střelnicí **frzyelnyty střelnice** sedm tisícuo a sedm set a sedm **155ra** črtuov posadil a obsedl a držal více než pět čísic **czylicz tisíc** let. Potom buoh, chtě dobytí svého hradu, oblekl se v tělo a narodil se svaté Mařie i přistúpil k hradu, kteříž byl diábel sedmi zdmi, točič sedmi smrtedlnými hřiechy, obklíčil. Tu jest hospodin postavil tento řebřík, točič svatý kříž, a na ten kříž vstúpiv, mužsky bojoval, že mnohé přečežké **przecezke přetéžký** rány tu trpěl více než tisíce rán, jedno korunu trnovú, tolikéž v rukú a tolikéž v nohách skrze řebříky a na všem těle bičováním. A tu byl tak silně raněn, že Isaiáš uzřev jej, zvolá a řka: „Od pát až do vrchu nenie na nem **on** zdravého miesta.“ A ten boj tak se velmi rozmohl, že, stojě na tom řebříce **rzebrzyty řebřík**, umřel, a s ním stáše **ftafye** dvanáste **dwanazte** kniežat, točič apoštoluo. Svatý Pavel tu tak silně bojoval, až by s'at, svatý Petr a svatý Ondřej na kříži pověšeni, svatý Bartoloměj odřien **etc.** A tak jest zlezl ten hrad a dobyl jeho a obsadil, když jest vstal z mrtvých a vstúpil před peklo a svaté otce vyvedl z pekelného bydla. Toť jest ten řebřík Jakubuov, jehož výsosť nebe doséháše **doffehafye** a sám jej buoh držieše **drzyeffye** proto, aby všeckni, kteříž se jeho držie, přitaženi by byli do nebes. Jakož se dnes o tom zpievá: „Toť jest ten řebřík všech hřiešných, po němž mají vníti do nebeského královstvie.“ Jehož mně i vám dopomáhaj **etc.**

Ludmille sancte na marginu zapsáno mladší rukou: S. Ludmilli

Fortitudo et decor indumentum euis, et ridebit in die nowissimo. Pr 31,25 Tato slova píše král Šalomón a řka: „Síla a krása oděv jejie a smáti se bude v súdný den anebo u poslední den.“ V těch sloviech máme znamenati dvoji **dwoy** věc. Prvé jejie okrášlenie. Druhé jejie obdarování.

Prvé znamenajte, že svatá Lidmila okrášlena byla dvoji **dwoy** věcí, točič **155rb** silú a krású. Silú byla okrášlena, že v ženském národě tak svítězilá nebyla, na svém těle nechťieć ižádné rozkoši tohoto světa, nad světem, že božie služby hledala a sbožie nežádala. Takéž svítězila nad diáblem, když jest křesťanskú vieru plodila a pohanskú tupila a nadto do smrti za vieru bojovala. A tak Šalomúna oklamala, jenž byl pověděl a řka: „Kto ženu silnú nalezne?“ Ale svatá Lidmila silna byla u viere božie. Jakož se čte, když Bořivoj, český vévoda, slúžieše **fluzyefye** králi Svatoplukovi moravskému i jede k jeho dvoru do Moravy i pokřsti se, příjev Bořivoj, káza svú **fw** ženu Lidmilu pokřstiti. A hned **hned hnd** svatá Lidmila by plna ducha svatého a by tak nábožna, tak pokorna, chudým, pracným velmi pomocna. Kostely stavichu u Praze a veliké almužny činichu. A mějieše svatá Lidmila tři syny. A když Bořivoj, jejie muž, s světa snide, by Zbyhněv, syn jejie, vévodú. Ale ten brzo umře, i zvolichu jejieho syna druhého ménem Vratislav, jenž poje ženu pohanku ménem

Drahomír, a ta jměješe **gmyegiefye** dva syny, svatého Václava a Boleslava. A když Vratislav umře, zvolichu svatého Václava a dachu jej svatě Lidmile v opravu, protože ješe mlád bieše **biefye**. Tehdy svatá Lidmila s svatým Václavem vieru křesťanskú plodista. Ale Drahomír, máti svatého Václava, vieru pohanskú plodieše a křesťany velmi hubieše a Boleslava k tomu pripravováše **przyp(ra)wowafye** a svatěj Lidmile smrti hrozieše **hrozefye**. Avšak ona na to nič netbáše **netbafye**, ale vždy snažně bohu slúžieše **fluzefye**. Také byla ozdobena krású, točiz dobrými skutky, nebo všech cností **čstnost** bieše **byefye** plna. Jakož se čte, čsož Drahomír zkazieše **zkazyefye** kosteluo, to ona vše opravovala, svatá Lidmila, chudým pomáháše **pomahafye** a kněží **knyezye** velmi plodieše **plodyefye**. Z toho jie Drahomír velmi **155va** závidieše **zawydiefye** a ji zahubiti myslěše **myfliefye**. A tak pripraví dvě panoši ménem Tinne **tj. Tunna** a Komoně **tj. Gommon**, aby ji zahubili. A svatěj Lidmile to pověděchu, však ona se neskry smrti, ale míle jie čekáše **czekafye**, chudé nadávající **nadawagity nadávati** a na kostely nakládající **nakladagity nakládati**, sirotkóm mnoho dobrého učini.

Druhé znamenati máme jejie obdarování v nebesiech, že jest trpěla veliké protivenstvie na tomto světě. Jakož se čte, když Komon **tj. Gommon** a Timin **tj. Tunna** do Tetína přijidesta a svatá Lidmila vidúci, že ji chtěta zahubiti, káza jima před se jíti a otázka jich: „Dobře li se jmá Drahomír, má nevěsta?“ I káza jima dáti obrok a píti a jiesti dosti a sama jide se zpoviedati a smrti nábožně čekati. Těj noci u prvospí ta dva komnatu vyrazista a svatú Lidmilu, ana klečí, pochopista a hned ji šlojierem zadávista. A tak jejie duši ku bohu poslachu a sami se črtu dostachu. A tak svatá Lidmila obdarována jest v poslední den v nebeském království **kralowftwye**. Prosmy jie **etc.**

Sermo Mathei apostoli na marginu zapsáno mladší rukou: S. Mateusza

Cum transisset Dominus, vidit hominem sedentem in telonio **telonio teonio**, Matheum nomine, et dixit ei: Sequere me etc. **Mt 9,9** Tato slova čtú se dnes na mši ve čtení svatému Matěji a na utěšení všem věrným, a tak se vykládají: „Když bieše syn boží šel do jednoho města, uzřev jednoho člověka sediec na mýtě, ménem Matějě, i vece jemu: Pod' za mnú a následuj mě. An hned jide.“ V tom čtení dvojé věc se menuje **menugie**. Prvé syn boží a potom svatý Matěj.

Na prvé máme znamenati veliké milosrdenstvie božie, na druhém snažné poslušenstvie svatého Matějě. Božie milosrdenstvie míní se ve čtveře věci. Prvé, že ráčil sám buoh jíti pro hříšníka. Druhé, že naň vzhlédl. Třetí, že jeho povolal. Čtvrté, že s ním kvasil. Prvé řku, že **155vb** zajisté veliké božie milosrdenstvie bylo, že pro hříšného ráčil jíti a též jest učinil, když jest sstúpil od ocse **oczfy otec** nebeského v život svatě Mařie, tělo přijem. O tom svatý Pavel praví: „Věrná řeč a pravá, že syn boží přišel na tento svět, aby hříšné spasil.“ Ó, zajisté, kto by měl ukrutného pána a rozhněval jej a bál se jeho a ktyž by kto jemu pověděl, že pán, již naň laskav a odpustil jemu. Ó, jak by ta řeč byla jemu vzácna a míla. Jakož před svým narozením buoh byl velmi ukrutný, že hříšník nikdy nemohl mieti místa bezpečného ani na nebi ani na zemi. Na nebi jako Luciper, jenž pro hříech s takéj výsosti jest strčen do nízkosti, z takéj krásy v nesličnost, z takéj světlosti

v temnot. Ó, jak to byla veliká nemilost božie, že jediné pro pomyšlenie pýchy tak anjela vnaáhle sstrčil a žádného časku na pokánie jemu nedal. Opět z ráje vyhnal našě prvě ródce, točič Adama a Evu pro shřešenie jediného jablka. Opět na světě zde pro smilstvo lidí vešken svět potopil. Ale ten, jenž tehdy byl tak nemilostiv hříšným, přišel nynie na tento svět, chtě hříšným milost dáti. A to jest ukázáno na tomto zjevném hříšníku, na svatém Matěji. Druhé se znamenává božie milosrdenstvie na tom, že jest ráčil vzhlédnúti na hříšníka smrtdelného, malomocného, nebo hříšník jest smrdutější bohu než žádná mrcha na cesce **czefcze cęsta**, než iżádný malomocný. A takýž byl jest tehdy svatý Matěj, jehož jako dnes buoh opatřil svýma očima milosrdným. Těma očima také byl vzhlédl na svatého Petra, ješto byl třikrát zapřel jeho. A protož svatý Petr hned vyšed ven, poče silně plakati. A těma očima král nebeský byl vzhlédl na svůj lid **156ra** do Ejipta, jenž bieše u vězení, aby jej vyvedl z téj núze. Skrže ten lid znamenává se stav křesťanských lidí, v němž jest také svatý Matěj přebýval před svým obráćením. A proto syn boží přišel sám k nemu **on**, aby jej od toho zlého vypravil. Velikěj moci byl ten svatý **twatyg** zrak, ani jest div, že had ostrovid svým zlým zrakem nečistého člověka zabíjie. Takéž nenie div, že syn boží svým milostivým zrakem tu moc má, že mrtvé křiesí a hříšné oživuje **ozywgie** na duši, jakož jest dnes učinil na svatém Matěji. Třetie znamenává se božie milost na tom, že hříšníka ráčil sám povolati k sobě. Zajisté, chtěme li pozorovati pokoru jeho, zavolals tohoto světa, jenž jest zlý svět a nečistý a smrdutý a škodlivý **tkodlywyg**. A proč jej volal? Zajisté, aby byl jeho veliký kanclěř, točič tajemník a písař a veliký kazatel a veliký apoštol a súdce a konšel v súdný den. Tu nalézáme velikú milost boží, že zajisté povolal svého nepřitele, jenž bieše dóstojen, aby jej země pohltila pro jeho **gyeho** hříechy, avšak takého hříšníka povolal k sobě a řka: „Pod' za mnú.“ Jakoť by řekl: „Ját' pójdu napřed na muky a ty pójdeš za mnú, anebo nezúfaj, nebt' sem nepřišel pro spravedlivé, ale pro hříšné.“ Čtvrté znamenává se na tom, že ráčils tiem hříšníkem obědvati a jiesti. Jakož se čte, že hned jemu učinil oběd v svém domu svatý Matěj.

O druhém znamenajte, točič o svatém Matěji, že trojí **troy** věc měl na sobě, pro niež jej hospodin k sobě přijal. A kdož bude mieti též trojí **troy** věc na sobě, ten muož bezpečně za bohem jíti.

Prvé svatý Matěj měl poslušenstvie, že jakž brzo jemu syn boží řekl „pod' za mnú“, tu hned poslechl jeho, že vstav ihned jeho následoval a šel za ním. To jest protiv těm řečeno, ješto odkládají pokánie **156rb** činiti svým hříechóm. A slyšiece, že král nebeský volá k sobě skrže kazatele, avšak nechtie jíti. Šalomún praví: „Nemeškaj se obrátiti k hospodinu.“

Druhé svatý Matěj měl pokoru a poníženie, že ostav svého všeho zboží i zpoviedal se svých hříechuov přede všemi apoštolý, čsož byl učinil zlého, bera mýto mnoho let. Málo jest těch, ješto by vzdali své zboží pro buoh a zpoviedali se svých hříechuo právě a pokorně.

Třetie milosrdenstvie měl na sobě svatý Matěj, že synu božiemu se všemi apoštolý učinil oběd, pozvav jeho do svého domu. A protož pro jeho poslušenstvie dal jemu syn boží moc nade vším stvořením, aby jeho poslušno bylo. O tom Šalomún praví: „Ktož se boha bojí, toho se vše stvořenie

bojí.“ Jakož se čte o něm, když svatý Matěj v múřenínské zemi kázáše **kazaffye**, tu dva čarodějníky naleze, Arfaxata a Zaldeše, ta svými čary a chytrými lidmi rozbíráchu po údech, ruce i noze i každý úd sobú nevládniesě **newladnyefye**, a mnoho zlého lidem činiechu skrze své čary. A protož biesta vstúpila v tak velikú pýchu, že kázachu lidem, by se jim každý klaněl jako bohu. Svatý Matěj uzřev to, obrátí to vše lidem na spasenie. Když sedieše **fediefye** v domu pána Eunucha, jehož byl svatý Filip křstil, mluvě o králi nebeském, tehdy jeden běžě i povědě svatému Matěji a řka: „Varuj se, ta dva čarodějníky jdeta a dva draky veliká vedeta za sobú, jimaž plamen z uší vychádie **vycházěti, vychoditi** a lidi hubie. Tehdy svatý Matěj znamenav se svatým křížem, otevře duom a vynide k nim. A když jej ti drakové uzřechu, hned k jeho nohám padechu a usnuchu. I on vece k čarodějníkóm: „Kde jest vaše moc? Zbud'te, můžete li, svá zvířata.“ A když se lid se všeho města **156va** zběže, a svatý Matěj se s nima hádáše **hadafye** a káza drakoma, ve jmě božie aby šli na púšě a viece žádnému křesťanu neškodila, ana hned poslušna jideta a žádného neurazista. Také oheň jeho byl poslušen. Jakož se čte, když svatý Matěj bieše **bieffye** obrátí tu zemi múřenskú na vieru křesťanskú a dseru **dfferu dcera** toho krále ménem Epigenu učini jeptiškú a abatyši nad sto panen, tuž po smrti toho krále by jiný král ménem Huffat i snúbi se téj panně Epigeni z kláštera a svatému Matěji slibováše **flybowaffye** svého puol královstvie dáti, aby jemu jie přál v malženstvo pojieti. A svatý Matěj jemu odpovědě a řka: „Ty vieš, že ta panna oddána jest králi nebeskému, a kterak ty ji chtěš pojieti, chot mocnějšího krále?“ Uslyšav to král, rozhněva se a v noci se všech strán káza zapáliti **zapalyty**, aby všichny panny i s ním uhořaly. A svatý Matěj přišed, zahna vešken oheň a hned oheň jeho uposlúcha a s kláštera jide na králuo duom a všechno spáli kromě jediného krále a syna jeho. A tak se buoh pomsti nad tím králem. A tak když svatý Matěj sám kázáše **kazaffye** a sám svatú mši slúžieše **luzyefye**, zvědév to král šed ke mši, z zadu zabi jej mečem u oltáře. A anjelé duši vzemše **wzemfye**, nesěchu do nebes. A hned králuo **kralwo** syn vztrže se od diábla i poče volati na otce a praviti jeho hřiechy, že jej bez viny zabil, a sám král hned omalomocnie. A když nemóže nikakež zdrav býti, vytrh meč, sám se zabi, a tak svatý Matěj skonál. A protože byl pokorný **pokornyg**, buoh jeho povýšil zde i na onom svěće **fwyeczze svět**. A najprvé zde na světě divy velikými. Jakož se čte, když svatý Matěj kázáše **kazaffye** o nebeskéj radosti, tehdy ponesechu syna králeva, an umřel, a když čarodějníci **czarodieynity čarodějník 156vb** nemožechu jeho skřiesiti, tehdy svatý Matěj vystúpiv ve jmě božie, svú **fw** prosbú jej z mrtvých vzkřiesi. A jiných divuo mnoho učini, opět jeho buoh povýšil na nebi, že jest již učiněn tovariš svaté trojice **troycze** a všech anjeluov i všech svatých v nebeském království **etc.**

De sancto Wencesslao na marginu zapsáno mladší rukou: S. Waclawa

Ecce vox sangwinis fratris tui Abel clamat ad me de terra etc. Gn 4,10 Tato slova pověděl jest sám král nebeský, lajě nevěrnému Kainovi, že zabil bratra svého Abele, a tak die: „Již tot' hlas krve bratra tvého Abele volá ke mně z země.“ Jakož jest tehdy lál Kainovi, takéž jest dnes lál Boleslavovi, jenž zabil bratra svého vlastnieho, svatého Václava. V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Prvé příklad svatého Václava, když dí, teď jako by řekl „hledajte mého svatého

příkladu“, že mnohé chtě k spasení **spafeny** přivésti. Druhé jeho umučenie, když die „hlas krve bratra tvého“. Třetí jeho pomoc, když die „volá ke mně z **f** země“.

O prvé máme znamenati, že trojí **troy** příklad ostavil nám svatý Václav. Prvé příklad svatosti na svém živoče **zywocze život** ostavil nám na čtveře věci, točiz svú čistotu, již jest měl i na těle i na duši, ukutenstvie na rúšě, pokoru na srdci **frdty srdce**, milost na mysli. O jeho **gyeho** čistotě se čte, že od svého dětinstva snažil se čistoty chovati. A když bieše mužem, jakž se dopustieše **dopuftyefye** kterého hříechu obecného, hned běžal k knězi i zpovídal se velmě nábožně. A tak ten bohatec, svatý Václav, nalezen jest bez poskvrny. A to jest protiv Šalomúnovi, jenž jest řekl: „Který by byl bohatec bez hříechu, toť bychom jej chválili.“ Protož svatý Václav slóve rytieř svatěj **157ra** králevny a chrám ducha svatého a přiebytek boha samého. O jeho ukutenství rúcha se čte, že jakž koli chodil v drahém rúšě a v zlatohlavě svrchu podlé práva kniežećieho **knyezeteyeho kniežeci**, však vždy pod zlatohlavem chodil v žini po nahém těle. A zimě vstávajě o puolnoci, bosými nohami chodil po svatých, že jeho šlěpějě nalézali plny krve, ješto tekla zimú z jeho nóh svatých. A čso ty dieš k tomu, člověče chlubný a rozkošný, že i ve dne nedbáš na boží službu jíti. Také ukutenstvie měl u postu, že velikým postem bieše **byeffye** se zsušil, jako druhý svatý Mikuláš. Hledaj, člověče, ješto netolik v středu, ale i v pátek se nepostíš **etc.**

O jeho pokoře srdečné se čte, že jsa vévoda a knieže české země, však se tak velími **velmi** **velím** ponižoval jako nejmenší sluha, nebo čsož jemu měl panošě učiniti, to on sám činil svému sluze. V noci vstana tajně šel na pole a nažal svéj pšence, zmlátě a smele, sám zpekł oplatky a rozdával u Praze po kostelech, aby se buohu čest dála. A drva v svém lese v noci tajně bral a vdovám chudým nosieše **noffyeffye** a víno v svéj vinici zbieráše **zbyerafye** a po klášteřiech nosieše **noffyeffye** a rozdáváše **rozdawaffye**. A když jej popadniechu, často jemu jeho sluhy i jemu samiemu přitepiechu, avšak to pro buoh míle trpěl. A protož jest nazván podstolě a podčešie krále nebeského věda, že kto se na tomto světě povyšuje **powiffugye**, ten bude ponížěn na onom světě. O jeho **gieho** milosti se čte, že chudé vdovy nadával, chudé zakládal i chudé sirotky miesto svých dětí krmil, nemocné navščevoval, nahých přiodieval, pútníky a pocestné přijímal a lačné krmil, mrtvé sám pochovával. Více milosti ukazoval, že vězně vyprošoval a propušćoval věda, že milost dovodí do nebes, jakož se od svatého Martina, biskupa **157rb** šćedrého, naučil. Nebyl jest svatý Václav tak nemilostivý jako onen bohatec, ješto Lazarovi kusa chleba s svého stola nedával. A tak jest dal příklad svéj svatosti na svém svatém životě. Nadto svatý Václav byl jest příklad všem bohacóm i vejvodám, na příklad zákonníkóm, na příklad rytieřóm, na příklad nábožným, na příklad sliby naplňovati, boží službu milovati a kněží **knyezye** ctíti. Na příklad bohacóm šćedře k chudým pomáhal. Na příklad zákonníkóm utrpenie měl na svém životě, aby pro buoh trpěli svůj zákon právě. Na příklad rytieřóm, aby svéj země bránili, na svém dosti měli a chudých nedrali. Na příklad nábožným, že na každý den na dvanástekrát **dwanaztekrat** modlil se bohu a chodil po svatých, aby se takéž modlili v náboženství a božie služby hledali. Na příklad křivým přisežníkóm, ješto, což

bohu slíbie, nechtie naplniti a mzdy svým sluhám do zajtršie odkládají. Těm všem dal zjevný příklad svatý Václav.

Druhé měl příklad v svatosti učení, jakož se čte o nem[on], že těm, ješto se pohanským modlám klaniechu, ústavně kázáše[kazafye], a je na vieru křesťanskú obracováše [obraczowafye] a jich duše svým učením osvěcováše [offwiczowafye], jako svatý Augustin, jenž Českú zemi svým kázáním osvietil.

Třetí příklad, jenž nám ostavil svatý Václav, jest pokora umučení. Nebo když jeho čest po všech zemiech se pronesieše [p(ro)nefflyefye] a tak se mnoho dobrého křesťanóm za neho [on] dějieše [dyegyefye], tehdy jeho bratr, lítý [lytyg] Boleslav, závidieše jeho dobrým skutkuom, a chtě sobě vévodstvie české obdržeti, učini hody křščení svému synu. A tak pozva svatého Václava na ty hody, jenž, věda svú [fw] smrt, [157va] všem křesťanóm, kteříž u Praze biechu, poděkova a odpuščenje poče od nich bráti, jako by se k nim nemyslil vrátiti. A když do Boleslavě přijede, hned bratr jeho Boleslav vyběže protiv nemu [on], jakti Jidáš nevěrně dávaje jemu vítanie velmi míle, a to vše lestně. A tu když kvasíchu, tehdy zlý [zlyg] Boleslav poče radu bráti, kterak by mohl bratra zabiti súkromě bez hluku. Zatiem jeden bogobojný [bohobojný] z téj rady povědě svatému Václavu to vše, což jest bratr umyslil. A ten jistý přivede jemu kuoň osedlaný a velejě jemu pryč jeti. Svatý Václav jemu z toho poděkova a řka: „Bóh pomozíž téj viery, ale jižť sem byl živ dosti i přieliš, a když jest trpěl pro mě tvořec nebeský tak hořkú smrt, proč bych já také proň nešel na smrt?“ A když šed i sede mezi kvašeny, káza sobě pítí dáti i vece: „Pijme svaté miny ve jmě [ymie] svatého Michala, rajského probošta, ať naše duše dovede do královstvie nebeského.“ A když by v noci, Boleslav postaví stráž, když by vyšel svatý Václav, že měl obyčej svatý Václav o puolnoci vstáti a na modlitvách ležeti u kostela. A když svatý Václav vstav, s puolnoci jide k kostelu sám jediný i poče se modliti bohu. Tehdy Boleslav přijide a svatý Václav vzda jemu dobré jitro. I Boleslav vece: „Hoře, brachku, včerať sem dosti slúžil, ale taktot' již poslúžím!“ Vyrh meč udeři jeho, a meč odskoči, že jeho ničs nezaťa, takéž i druhé. Třetie rozved meč, chtieše [chtiefye] jej udeřiti, a hned velikým strachem meč jemu vypade z rukú. Tehdy svatý Václav vschopiv meč i vece: „Nemilostivý [Nemiloftiwyg] vrahu, a ne bratře [bratrflye], viz, [157vb] že by tvój meč prošel tvé srdce, kterýžs na mě připravil, ale buoh toho nedaj, bych já prolil krev bratra svého. Nať meč a dokonaj již, čsožs počal.“ Tehdy Boleslav přivolav své sluchy i zabi svatého Václava. A tak jeho duše dojde do nebeskéj vlasti a jeho krev, ješto na zed' skočila, nikakež setřiena nemohla býti za mnoho let, jako by vše žalovala na svého bratra. Na znamenie jeho umučenie doličuje [Doliczугye] umučení jeho hlasem, krví, rodem.

Prvé hlasem ukazuje [vkazugie] a řka „hlas bratra tvého“, jako by řekl „pro hlas boží a pro vieru křesťanskú jej zabil, jenž jest kázal svým hlasem“. Jakož praví svatý Jan v Tajnici [tajnity Tajnicě]: „Viděl duše svatých pro slovo božie zbýti.“

Druhé doličuje [dolyczугie] krev jeho umučenie, aby známo bylo, od koho jest, a řka „hlas krve bratra tvého“. Nebo jeho krev a jeho bratr byl. Ó, nesčastný [nesczastnyg] bratrobijce [bratrobijce]

bratroboycze a vražedníku Boleslave, čsos učinil! Toť volá protiv tobě země, volá krev, volá nebe, volá peklo, volají na tě divové, volají anjelé, volají svatí, najposledy volá i sám buoh a řka: „Kde jest tvój bratr?“ Ó, kterak úpějí nebesa na vražedníky, že jich zlost pronesú v súdný den anjelé boží, neb vražedníky nebesa sebú odmietají vyobcované, svatí sě jich varují, země na jednom miestě jim býti nepřepustí. Jakož buoh řekl k Kainovi: „Ty budeš túlařem na zemi.“ A když sě nemá kde skrýti, musí **muffyg** vražedník do pekla jíti.

Opět máme znamenati jeho pomoc, a to když die „volá ke mně z země“. Svatý Václav volá, za ny boha prosě, volá k věžňóm, **158ra** aby smrti utekli. Jakož sě čte, ktyž věžňové v žaláři nezýváchu **nazyewachu** svatého Václava méno, hned sě žalář osvieti a hlas k nim zvola a řka: „Vynděte ven z žaláře.“ A hned okovy s nich opadechu, a dveřě sě jim otevřechu a oni vynidechu, chváléce **chwaletye chváliti** svatého Václava. Prosmy boha a svatého Václava, ať nás vyvede z vězení. Také volají mrtví. Čte sě, že Boleslav jem panoši svatého Václava, bojě sě, by naň nepravil, káza jej oběsiti. Jenž po dvě **dw** letú zkve **zkvisti** na hlavě a volal na Boleslava. Také volají slepí, kteréž jest osvietil. Čte sě o tom, že jedna žena slepá od porozenie a skloněná přinesena k jeho hrobu, poče sě snažně a nábožně modliti, inhed by oběma očima osvícena a všie nemoci zbavena. Také volají divové, jakož sě čte, že po jeho smrti třetie léto mnohým lidem buoh zjevi, aby jeho tělo přenesli do Prahy k svatému Vítu, do toho kostela, ješto byl sám svatý Václav ustavil ve jme **me jmě** svatého Víta. Uzřev to Boleslav, že sě tak mnoho divů **dyw** děje **dyegie** skroze svatého Václava, umysli, aby jej přenesli k svatému Vítu a řka: „Budú li sě tačí **taty taký** divové dieti, počtú na svatého Víta, by to činil všechno svatý Vít.“ I káza, pod milostí aby jeho tělo do světa tajně do Prahy donesli. A když vzemše **wzemfye** svatě tělo, v noci tajně do Prahy nesěchu, dojedechu jednoho potoka u Prosěku, ano bieše **byeffye** veliký **welykyg** povodeň, že nemožechu přejěti přeseň. Tehdy zvolachu **zvolachu zwohachu** ku bohu a k němu, jehož tělo nesiechu, a hned sě uzřechu na oně straně mocí svatého Václava. A tak beze všie škody přijědechu do Prahy k svatému Vítu a zažehše **zazehfye** postavníky uzřechu jeho tělo velmi krásné a ty rány, ješto jej byl sám Boleslav zařal v hlavu **hlaw**, že každý **kazdyg** šrám nový bieše **byeffye**. Také ucho svatě, ješto jemu bieše **byefye** ućato **vczato utieti**, sestra jeho Přibyslava jeho zjevením byla nalezla a k jeho hlavě přičinila, tak sě hned to ucho k hlavě přijalo a přičinilo, jako by nikdy ućato nebylo. Prosmy krále **etc.**

Sermo Michaelis etc. na marginu zapsáno mladší rukou: S. Michala

Michael magnus princeps stat pro filiis populi mei. Dn 12,1 Tato slova píše svatý David prorok a řka: „Svatý Michal, veliké knieže, stojí za syny lidu mého.“ V těch sloviech chválí svatého Michala trojí věcí. Prvé silú na tom, že slóve pán silný **filnyg**. Druhé šlechtností a řka „knieže veliké“. Třetie velikú milostí a k našemu **našemu naffenu** užitku, když die „jenž stojí za syny lidu mého“.

Prvé chválí svatého Michala pro jeho velikú sílu, že má moc nade všemi diabľy, aby nás obraňoval od zlých duchuo a odhonil jě od nás, aby nad námi moći **moty moc** neměli. A ta síla jeho ukazována **ukazována** **wkazawona** jest na tom, že Lucipera, diabla přesilného, svrhl s nebes pravým bojem do horúcieho pekla. Jakož svatý Jan píše **pyffye** v Tajnici **taynty Tajnicě** a řka: „Sta sě veliký boj v nebesiech, že svatý Michal a anjelé jeho bojovali s diabľem, i neostachu črté, ale spadechu s nebe.“ Také on má zabiti Antikrista **Antyxpá**, jenž téžměř vešken svět pobojije **pobogigie**. Když také svatý Michal před súdným dnem zatrúbí, tehdy mají vstáti všichni mrtví na súd boží. A tak sú **fw** velmi silní, že jeden anjel jedním prstem, jakž koli nemá těla, všeckna miesta i všickny hory móže převrátiti. Jakož sě čte o nich, že jedno město židovské biechu obsedli pohané, chtiec **158va** Židy zbíti. Tehdy vešken lid židovský zvolá k hospodinu, an jim posla jednoho anjela, jenž zbi lidi oděných jedenáste **gedenazte** set tisícuo. Protož ižádná nenie moc svěcská **světsky** ani síla protiv anjelóm. A protož Dionýz praví, že anjelé sú síly nebeské. Poprosmy jich, ať by nás ostřiehli ode všeho zlého.

Druhé chválí jě, že jsú šlechetní, a protož máme jě čstíti a najviece dnes na jich hod, abychom jim ničs protivného nečinili, aby sě nemstili nad námi. Jako sě jednomu stalo, když svetého **svetého** **ffwetoho** Michala ke mši sezváněli, tehdy on nechav mšě i šel do lesa, a hned sobě oko trnem vybode. A když sě vrátí domuov, druhé jemu hned vyskoči a vyplze. A tak sě svatí anjelé nad ním pomstichu. Čsož pak učinie těm, kteříž na jich hod učinie a plodie hřiechy, smilstvo, vraždu, opilstvo. Anjelé sú kniežata nebeská a šlechtici **flechtyty šlechtic** králevstvie nebeského. A na to znamenie svatý Michal má nésti v súdný den svatý kříž a kopie a tři hřebíky a trnovú korunu před synem božím. A protože taká kniežata stojie za ny před bohem, s právem jě máme čstíti, a to pro náš užitek, že nám oni posluhují, a to trojí věcí.

Prvé smutné učešují **vczefluyg** **utěšovati** a z truchlosti jě vypravují **wyp(ra)wgy**. Na to máme příklad na svatém Danielovi a na jeho tovarišiech, kteříž nechtiechu sě klaněti zlatěj sošě, ješto bieše **byefye** král Nabochodonozor postavil prostřed města u Babyloně, i káza jě král umetati do peci do horúcie tři dni páleněj. A hned stúpi k nim anjel do peci a učeši **vczefly** **utěšiti** jě a vyhna vešken plamen, až ustyde všeckna pec, a tak jě zbavi téj núze. Prosmy jich, ať by nás uchovali ohně pekelného i také **158vb** zde na tomto světě.

Druhé na smrtedlné posteli polehčiji bolesti. Jakož když syn boží u Veliký čtvrtek byl velmi truchel, tehdy sě jemu anjel zjevi posilujě jeho.

Třetie zbuzuje **zbuzugie** člověka ze spanie hřiešného. Jako svatého Petra, jenž bieše **biefye** usnul v žalári v okovách, anjel přišel, ubudi jej rychle a řka „vstaň“. A tak opadechu okovy s neho **on** i vyvede jej z žaláře. Tehdy svatý Petr vece: „Již viem, že buoh poslal anjela svého, aby mě vypravil z tohoto vězení.“ A tak když bude člověk v smrtedlných hřieších, tehdy anjel radí a řka: „Náhle, nebožčíku, vstaň z svých hřiechuov, ať tebe diabľ nezabie.“

Čtvrté střežú nás anjelé zlí i dobří, a to božím připravením, máme zlé i dobré anjely, aby byli svědkové našich skutkuov v súdný den. Protož jako buoh dáva ruce a oči a jiné údy křesťanu, takéž dal Židóm i pohanóm, aby v súdný den neměli omluvy Židé, a řkúce: „Hospodine, by ty byl nám dal anjely, byli bychom se obrátili na pravú **p(ra)w** vieru.“

Páté střežú nás dobří anjelé, abychom neupadli u veliké hříechy nápravú zlych anjeluo. O tom máme příklad, že když Jidita bieše **byefye** st'ala hlavu Olofarnovi i přinesla ji do města, všichni se tomu diviechu, kterak jest ušla. Tehdy ona vece: „Anjel boží mě ostřiehal, že mi izádný nemohl uškoditi. Neb když člověk umyslí některý hříech učiniti, anjel to staví, aby se to nestalo.“ O tom máme příklad na jednom prorokovi Balámovi, jemuž se anjel zjevil s nahým mečem a řka: „Stój náhle, kams zamyslí, k čemu chtěš učiniti protiv bohu, zda nevieš, zes již odsúzen? Raziť, **159ra** ostaň všeho zlého a nebudeš mučen zde i na onom světě.“ I on uzře takú hruozi i vece: „Ó, svatý anjele, děkujit' tvé milosti z toho i chtít' rád ostati toho.“ Protož oni nás bránie od nepřátel vidomých i nevidomých, nebo by z nás žádný **zadnyg** nemohl živ býti pro diábly, by nás anjelé nebránili. Jakož se čte v Starém zákoně, když Jozue vedieše židovstvo do svatěj země, na každú noc objezdieše **obgezdiefye** svůj lid třikrát. Tehdy uzře anjela s nahým mečem i vece jemu: „Náš lis, či ne náš?“ Anjel jemu vece: „Váš sem a tvěj vojsky obránce.“ A protož by každý měl říci, když lehá: „Anjele, jenž muoj si stráže milý **mylyg**, snažnú milostí se tobě porúčiem, uchovaj mne ode všeho zlého, abych v noci bezpečně spal a s veselú myslí zítra ráno vstal.“ Také nás obraníjí před nepřáteli tělestnými, by měl jíti před nepřátely nebo skrze nepřátely a poručil se svému anjelu snažně a nábožně. Bezpečně móžeš projíti, tebe na jedné cestě **tieftie česta** střežú nepřátelé a anjelé tě zavedú jinú cestú, a to vše zjednáním pána Jezukrista.

Sedmésic! „šesté“ **není**, že sú anjelé dobří a nám potřební, že naše dobré skutky bohu obětují. A to máme ukázáno na svatém Dobešovi, k němuž byl anjel svatý Rafael poslán, aby jej slepoty zbavil. I přišed anjel, vece jemu: „Když ty, Dobeši, modléše **modleffye** se nábožně a dáváše **dawaffye** almužnu a mrtvé schováváše **chchowawaffye**, tehdy já to vše **wfye** bohu obětovach.“ Též máme ukázáno na jednom dobrém člověku, jenž často chodieše **chodyeffye** na mšě a na posvěcenie i poče mysliti, bude li to darmo činiti, i uzře za sobú anjela, an stópějě v zlatém košíku nese a řka: „Já tvé všechny šlěpějě zbierám a obětují bohu.“ Opět anjelé zjevují **zgewgy** nám božie poselstvie. Jakož svatý **159rb** Gabriel svěstoval **zvěstovati** Zachařovi narozenie svatého Jana a svatěj Mařie zvěstoval narozenie syna božieho. Opět anjelé dovedie duše do královstvie nebeského. O tom máme příklad na mnoho svatých, jichž duše sú **fwu** anjelé do nebes přivedli, jako duši Lazarovu **lazarow** a jiných mnohých svatých. Čte se v životě svatých, že jeden svatý otec žádáše **zadafye**, by jemu buoh zjevil, kterak duše spravedlivého člověka z těla vynde. A když jednu dieše **dyefye** do vsi, uzře jednoho pútníka na ulici **wlyty ulicě** ležiece samého na smrti a dva anjely okolo něho stojiece, jeden na praviči **prawyty pravicě** a druhý na leviči **lewyty levicě**, prosieće **p(ro)fyetye prositi** duše, aby spěšě vystúpila. A když ona nechtieše **nechtieffye** vystúpiti, děkující **dyekugyty děkovati** svému tělu, tehdy jeden anjel vece: „Přístupmy

a vyňmemy ji mocí.“ I druhý anjel odpověděl: „Ne tak smy posláni, bychom ji bezděky vyňali, ale bychom ji v radost donesli.“ A hned druzí anjelé počechu zpievati u povětrí **powietrzye** velimě **velmě, velím** radostně. A dušě to uslyšavši, hned vynide a vystúpi z těla. A anjeli ji vschopivše **wfchopywffye**, nesěchu ji do nebeského králevstvie **kralewft**.

Luce ewangeliste na marginu zapsáno mladší rukou: S. Lukasz

Nimis honorati sunt amici tui, Deus. Ps 138,17 Tato slova pověděl svatý David v Žaltáři, divě sě téj chvále, kterúz sú měli svatí ewangelisti, a řka: „Ó, milý hospodine, toť sú prieliš učení prietelé tvoji.“ Boží prietelé byli sú svatí apoštolové a ewangelisti, z kterých čísla nynie, to jest svatý Lukáš ewangelista, to slóve dobrozvěstník, že jest on nám vše **wffye** dobré zvěstoval, čsož jest syn boží mluvil nebo činil na tomto světě. Protož ti sú byli prietelé boží, kteříž jsú všechno pro buoh činili, čsož činili. O tom praví Šalomún: „Ktož miluje čistotu srdečnú, ten má krále prietele.“ Velmi jest užitečné **159va** prietele mieti krále nebeského, jenž móže člověka obrániti, obohatiči **obohatyczy** **obohatiti**, že jest mocný a šcedrý. Nenie to div, že buoh miluje **milugie** své sluhy čisté, ano též páni činie, nebo ktož by pánu svému dával píti nečistú rukú, neměl by jemu za dobré. Takěž pán a král nebeský **nebefkyg** nečistých slúh nemóže milovati, ale že svatý Lukáš byl čistý sluha boží, beze všeho hřiechu byl živ až do své smrti. A protož svatý David prorok nazývá jej prietelem božím. V Starém písmě nalézáme čtyři člověky, kteříž sú byli prietelé boží, skroze něž sě znamenávají čtveři lidé.

První prietel božie byl Abraham, o němž sě čte: „Věřil Abraham bohu a nazván jest prietelem božím.“ Neb tomu Abrahamovi buoh pověděl a řka: „Vyndi z svého krajě a z svého rodu a jdi do té země, kterúť ukáži.“ A on hned kázanie božie naplni. Skrze Abrahama znamenávají sě zákonníci, kteříž sú vyšli z svého zbožie a z svých přátel i šli do swatého zákona pro buoh. Ti jsú prietelé boží, že jsú vždy z bohem na jeho učení, ty buoh nazývá **nazyewa** svými syny a řka: „Mé vše **wffie** královstvie nebeské bud' vaše **waffye**.“ Opět ten Abraham byl poslušen, že jakž jemu buoh přikázal, hned svého syna bohu obětoval a chtěl jej na oltáři zabiti pro buoh. A zákonníci **zakonnyty** **zákonnik** obětovali sú sami sě králi nebeskému. Chtěš li také býti prietel boží, bud' poslušen kázanie božieho, nebo poslušní sú prietelé boží.

Druhý prietel byl jest Mojžieš, jenž vyvedl lid židovský **zydowfkyg** z Ejipta a mluvil s bohem tak obecně jako který prietel s prietelem. Skrze toho Mojžieš znamenávají sě zpovědníci **zpowiedlnity** **zpowědlnik** a kazatelé, kteříž tobě vypravují **wyprawgy** božie písmo, jako by s bohem mluvil, a skrze to **159vb** učenie a kázanie slova božieho vyvedú mnoho lidí z jich hřiechuov a navedú jě na púšti pokánie swatého, po němž dojdú do země nebeské. A to s lucernú slova božieho, právé jako člověk vejnda v duom s lucernú, točiz s posvětem, uzří vše, čsož jest v domu. Takěž kazatel přide slovem božím v tvé srdce temné i uzří, čso tobě škodí a číms rozhněval tvorce svého.

Třetí byl boží přítel, svatý Jan křtitel, o něm se čte, že zmladu byl šel na púšč, aby se hřiechuo choval. Skrze něž se znamenávají kající **kagyty kajúci** lidé, kteříž zmladu vyndú na púšč, pokánie činiece svým hřiechóm. Neb prvé kázanie bylo svatého Jana: „Čiňte pokánie a přiblíží se k vám královstvie nebeské.“ Nedie „přiblížíte se královstvi **kralowftwye**“, ale „královstvie se k vám přiblíží“. Ó, jak jest daleko hřiešným královstvie nebeské, neb by člověk byl živ sedm čísíc **czyffycz tisuc** let a sedm set, aby na každý den mohl choditi na horu čtyřidceti mil, však by nemohl dojiti do nebes. Ale jakž brzo učiní pokánie, ihned bude velmi blízek královstvie nebeského. Protož každý plň rád pokánie za své hřiechy, ač chtě býti přítel boží.

Čtvrtý **Czwtwtyg** boží přítel byl svatý Lazař, svaté Mařie Magdaleny bratr, o němž sám syn boží apoštolóm vece a řka: „Toť Lazař náš, náš přítel, umřel, poďmy k nemu **on** a skřiesímy jej.“ I jde k nemu **on** i skřiesi jej z mrtvých. Skroze toho Lazara znamená se každý hřiešný **hrzyefnyg**, jenž umierá v smrtedlných hřiešiech, až smrdí se, leží **lezye** v hřieších jako Lazař v hrobě. Jakož se čte o jednom pústeníku, jenž dieše **diefye** s anjelem po cestě do jednoho města po božiem poselství **poľeftwye 160ra** i uzřesta jednu mrchu na cestě **tyefste cęsta**. Tehdy pústeník poče nos zastierati pro smrad, ale anjel ničs. I utka je opět jeden výtečný jinoch i anjel uzřev jej, jde s cesty **tyefy cęsta** a zatka sobě nos. Tehda pústeník poče se tomu diviti, tehdy anjel vece: „Tento jinoch, jehož sme potkali, jakž koli jest krásen na těle, však jest mrtev na duši a více smrdí bohu a nám anjelóm, nežli žádná mrcha na všem světě.“ A to na znamenie, že sám buoh miluje **mylugie** hřiešné kající **kagyty kajúci**. Jakož se čte, že jedl a pil s nimi, a když jednu porokováchu jemu Židé, že obcuje **obczugye** s hřiešníky, odpovědě jim syn boží: „Nepřišel sem pro spravedlné, ale pro hřiešné.“ A protože jest je tak miloval, mnoho jest trpěl za ně. A najposledy hořkú smrtí jest umřel za ně a pro ně, protože, jsi li hřiešný, nezúfaj, nebo máš věrného přítele, krále nebeského. Protož svatý David dobře pověděl a řka, že přieliš učsceni **vczfczeny učstiti** sú přítelé boží, poňovadž jest tak dobrý přítel. Učstiz jej na tomto světě, a on tě učstí v súdný den.

Prvé učstil jej buoh otec, že jej učinil svým kancléřem, točiz tajemným písarem, jenž jest psal čtvrtú část dobrosvětstvie **dobrozvěstie**, točiz svatého čtenie. Druhé počstil jeho syn boží, jenž jej učinil svým poslem z sedmicát **sedmidcát** učedlníkuo a poslal jej kázati svatého slova. Třetie čstil jej svatý duch, že byl jeho čistý přiebytek. Jakož se čte o něm, že byl pln ducha svatého a čistotu drže, že i na smrti nechtěl jeho svatý duch opustiti. Čtvrté učstila jej matka božie, že jest byl zvláští jejie kaplan, od niež jest vyvedl mnohé skutky božie, kteréž jest napsal nám na spasenie. **160rb** Páté čstili jej anjelé, že jeho duši vzali do nebes. Když stár bieše **byefye** a přebýváše **przebywaffye** u Britanii, tu jest kázal božie slovo a potom jest skonal svú **fw** dobřú smrtí.

Svatý Lukáš piše **pyffye** se u volové tváři, protože piše **pifye** najviece o božím umučení a o prodání, ješto byl prodán a zabit syn boží jako jiný vuol. Také svatý Lukáš byl dobrý lékař. Prosmy jeho milosti, aby naše duše zléčil a poslal do královstvie **kralowft** nebeského. Jehož **etc.**

Undecim milia virginum na marginu zapsáno mladší rukou: S. Ursula

Adducentur regi virgines post eam. Ps 44,15 Svatý David prorok svatého ducha zjevením uzřev, že svatá Uršula tak mnoho panen má ku bohu dovésti, povědě tato slova a řka: „Budte přivedeny, děvečky, po nie našemu královi.“ V těch sloviech máme znamenati, že sú byly trojí **trogye** vódcé, ješto jsú vedli ty panny k hospodinu.

Prvý **prvyg** vuodce byl panenstvo, točiz čistota. O tom praví Šalomún: „Čistota činí člověka najbližšieho ku bohu, a čím najčistější člověk, tím jest najbližší boha, a čím nečistější, tím dálejší.“ A proto milujmy čistotu, kteráž činí člověka blízka k bohu a varujme se nečistoty, kteráž odvodí od boha. Druhý **Druhgy** vuodce těch svatých dievek byla spravedlnost, neb sú pravý život vedly a spravedlnost plodily na všem svěće **fwieczye svět**. Třetíe vuodce byl jich umučenie, kteréž jsú jako dnes trpěly. A to se tak dalo: U Britanii byl jeden král ménem Nochus, jenž mějieše **miegiefye** jedinkú dseru **dfferu dcera** jménem Uršulu, kteráž čstností a nrauvov a múdrostí a krásí bieše naplněna, takže jejie zvěst a slovo všady se pronášieše **p(ro)nafyefye**. Tehdy král angličský když bieše **byefye** velme **velmē** mocný a mnoho **160va** kniežat sobě porobil a podbil bieše **byeffye** mnoho králóv, uslyšav velikú chválu téj dievky, posla mocné posly k jejie otci **otczfy otec**, slibujě veliké věno a zbožie veliké panně **panně panie** dáti; pakli by toho nechtěl učiniti a jeho synu své dcery nechtěl dáti, že jej chtě zahltiti se všiem národem. Uslyšav to otec svatě Uršuly, smúti se velmē želejě toho, že ji má dáti za takého pohana, a sám jsa křesťanem. A svatá Uršula bojěcí **bogety báti se** se, by se pro to krveprolitie nestalo, duchem svatým ve sně naučena, radi otci, aby tomu králi povolil. A tak jemu vzkázal, aby za tři léta čekal, a druhé, aby se křstil, a třetíe, aby jie deset tisíc panen poslal, a potom aby sám s tisíc panen na svatbu přijel, aby tudy odvrátila jeho mysl od téj svatby. A když to kralovic angličský uslyša, hned se pokřsti a káza vše **wfyefye** hotovo mieti. A otec svatě Uršuly připraví mnohé panny a biskupy a kněží, aby ji opravovali. A když by v třetíe léto a již se všichni sebrachu a spolu po cestě jediechu, svatá Uršula všechny na vieru obráti, a tak vsedavše **wfedawfyefye** na lodí **lodye**, jednoho dne dobrým povětrím na Rýn do Kolína přijedechu. A tu se anjel zjeví svatě Uršule a řka: „Zde máte všickny korunováni býti i tvój chot.“ A potom vysedše **wifedfyefye** z lodí, jiedechu všichni pěše do Říma na poklonu. Uzřev jě papež Korialus, přijě jě velmē míle a mnohé z nich pokřsti, kteréž ješče nebiechu pokřšćeni. A téj noci káza anjel papežovi, aby s nimi jel. A když by ráno, vzdav papežstvie i jide s nimi do Kolína. Uzřevše to kniežata římská bojiece se, by se křesťanstvo nerozmohlo, poslachu k Juliánovi, k svému rodići **rodyty rodić**, aby jich na Rý **160vb** ně v Kolíně dočekal a všechny zbil. Tehdy anjel zjeví se ženichovi, aby brzo jěl a svú **fw** chot v Kolíně potkal a s ní byl korunován v nebesiech. A ten kralevic hned jede do Kolína a tu také přijela svatá Uršula se všemi pannami s jedenásti **gedenazty** tisíc a s mnohými biskupy a pány a s knězi po Rýně do Kolína. Ano se pohanstva veliká moc sebrala a hned vysedše, zvolachu na ty svatě dievky i udeřichu na ně jakti lítí vlci, vseckny zbichu, jediná svatá Uršula bieše **byeffye** ješče živa ostala. Uzřev to knieže jejie krásu, podivi se jie i počě ji těšiti od smrti jiných panen a slibuje jie zbožie a za malženku pojieti, chtě li křesťanskěj viery

ostati. A když ona nerodě a jeho řeč zavrže **zawrzyc**, vytáh strelu na lučišče i zastřeli ji v jejie svaté prsi. A tak ty všechny panny se všemi knězi s těmi, kteříž s nimi byli, skrze toho vuodce, točič skrzě **krfy** umučenie, přivedeni jsú do královstvie nebeského. A takéž ktož chtě k bohu jíti, musí proň něčso trpěti. A protož svatá Uršula vládne zástřelem. Prosmy jejie milosti, ať nás uchová od zástřelu i ode všeho zlého. Také těch panen jiných všech spolu prosmy, ať za nás orodují před králem nebeským, ať nám ráčí dáti všem nebeské království **kral** etc.]

Simonis et Iude na marginu zapsáno mladší rukou: S. Szymona i Judy

Ego vos elegi de mundo, ut eatis, et fructum afferratis, et fructus vester. J 15,16 Tato slova pověděl sám syn boží k svatému Šimoniovi a Judě a k jiným apoštolům a řka: „Já sem vás sobě zvolil z světa, abyšte šli a užitek přinesli.“ Ó, jak šťastné zvolenie, že hospodin své zvolil, aby nebyli potupeni s tímto světem.

V těch sloviech máme znamenati, že král nebeský **nebeskyg** zvolil sobě apoštoly, jako zvolijí dobré řemeslníky umělé **161ra** k dielu. A to máme znamenáno na králi Šalomúnovi, když chtěl chrám dělati buohu na čest v Jeruzalémě, vybral sobě nejlepší řemeslníky a najmistrnější ze všeho židovstva. A takéž náš spasitel Jezus Kristus, jež nás smieřil svým otcem nebeským, s anjely, chtě navrátiti a doplniti kuor anjelský, zvolil sobě a vybral tyto svaté apoštoly, dobré dělníky a kazatele i učitele všech křesťanuov. Ó, jak sú mnoho ti dělníci **dyelnyty dělník** boží na světě udělali, že jsú duše mnohé šly do chrámu nebeského. A to drahé kamenie, ješto byl Luciper svú **fw** hrdostí vymetal, vnesli jsú do nebes. A tu s těmi výpad učinili a ustavili zajisté drahé kamenie sú duše, neb jedna duše dražší jest než vešken svět. Toť jest kamenie, kteréž jest viděl svatý Jan v Tajnici **taynyty Tajnicě** a řka: „Drahé kamenie stkvieše **ftkwyefye** sě, když děláchu dielo boží.“ A zajisté drahé, nebo sú boží krví vykúpeny. Chtěme li také v ten chrám nebeský spaseni býti, musíme to kamenie, točič naše duše, učistiti zповědí svatú a pokáním a modlitvú a šcedrú almužnú a jinými dobrými skutky. A by to byla pravda, by tato svatá dva apoštoli mnoho drahého kamenie dovedli a donesli do nebeského chrámu? Čte se o nich, když po božím vstúpení **vstúpení wftupenym** na nebe do Paříže přijidesta, dva čarodějníky tu nalezesta ménem Arfaxata a Zaroe. Tehdy Varadach, král pohanský téj země, chtě vstáti na vojnu protiv králi idomskému **idomskému ldomkē**, táza bohú svých, ostojí li svým nepřátelóm na téj vojně, či ničs. A ti bohové nemožechu jemu izádné odpovědi dáti. Tehda král jěde do jiného města i otáza jich modly, proč jeho bohové nechtie s ním mluviti. A ten črt z té modly jemu povědě: „Přišla sta dva mocná bohy do tvého **161rb** města, žeť tvój buoh nsmie pro ně slova řečí **rzety řeči**.“ Tehdy král vrátiv se i káza jich hledati. A když jě nalezechu, vedechu jě před krále, le král jich poče tázati, kteří jsú a odkad jsú a poč přišli. A svatý Šimon a svatý Juda vecesta jemu: „Králi, tiežeš li našeho rodu, obať sva Židy, pakli tiežeš, čso jsmy, obať sva sluhy Jezukrista, syna božieho. Pakli tiežeš, proč sme sem přišli, pro vaše **wafye** spasenie.“ I vece jim král: „Vrátím lit' **lit' lt** sě ve zdraví z **f** vojny, pomluví s vámi o tý věci.“ Svatí apoštolé jemu vecesta: „Měl by nynie a najprvé poznati svého tvorce, jehož by pomocí svítězil nad svými nepřáтели.“ Hned se král uradoval, vece: „Vizi já, že sta vy mocnější než moji **moy** bohové. Prosi

vás, jak mi se zvede na tomto boji, povězta mi.“ Le apoštolé jemu vecesta: „Aby zvěděl, žeť jsú tvoji **twoy** bozi křiví, dávámeť jim odpuščenje, ať mluvie.“ A když král bohuo otáza, kterak jemu boj projde, i oni vecechu: „Veliký boj bude a lidí mnoho zbito bude.“ Tehdy se oba apoštoly počesta téj řeči **rzety řeč** smieti. I král jima vece: „Mě strach veliký podjímá, a vy se pak ješče smějete.“ Apoštoly jemu vecesta: „Neboj se, králi, nebudeť toho, čsož črté, tvoji **twoy** bozi, pravie. Neboť jest **jest gel** sem s námi pokoj přišel, zajtra v obědy přídú poslové z Indie, poddávající se tvéj moci.“ Tehdy biskupové učinichu z toho smiech a řkúce: „Králi, neobracuj se na ty lúdaře, věř ty lépe svým bohóm, snad tě chtie tito zklamati, nebezpečuj se a nebudeš pobit od nepřátel.“ I apoštolé vecechu: **161va**, „Neřekli sme, císaři **tyefarzy ciesar**, za měsiec ani do roka, ale za jediný den do zajtrie, a obdržiz jsa vítěz, u pokoji **pokoy** doma sedě.“ Tehda král káza obojie schovati, aby nad křivými popravil. A když by nazajtřie, jakož apoštolé byli pověděli, poslové přijidechu a královi se poddachu, a král káza biskupy spáliti. A svatí apoštolé nedasta toho učiniti a řkúc: „Neposláni smy sem, abychme živé hubili, ale abychom mrtvé křiesili.“ I biesta v tom městě celý **tyely celý** rok a tři měsiece, plodiece vieru křesťanskú. V tom času pokřstichu krále a kniežata a čtyřidceti **cztyrzydtyety čtyřidcět** čísíc **czyfycz tisíc** lida kromě dětí, a ty všechny poslachu do nebeského královstvie jako dobrá dělníky, dobré kamenie a drahé kamenie okrášlijíce.

Druhé zvolil jě jako dva rytieře na bojování. Ó, jak sta mnoho bojovala pro vieru boží až právě do smrti. Jakož se čte o nich, když ta dva čarodějníky, Zaroe a Arfaxat uzřesta, že svatý Šimon a svatý Juda mnoho divů **dyw** činista a velmi mnoho lidí na vieru obrátila, přijedesta do jednoho města, kdež bieše dva a sedmdesát biskupuo, zbudichu je na svaté apoštoly a pripravichu biskupy, aby jali apoštoly a kázali se jim modlám klaněti, anebo jě hned zahubiti. A když apoštoli do toho města přijidesta, hned ti biskupové jě jechu a do chrámu vedechu a veléce se jich **jich gim** modlám klaněti. Tehdy črté v těch modlách zvolachu a řkúce: „Čso nám činíte, boží apoštolé, nebo jakž ste vy sem vstúpili, tak sme se pekelným plamenem zažhli.“ Tehdy anjel zjeviv se apoštoloma i vece: „Zvolta sobě jedno ze dvů **dyw**: **161vb** aneb těchto lidí zahubenie aneb vaše umučenie.“ Tehdy apoštolé vecechu: „Abyšte věděli, že vaše modly plny sú črtuo, kazujem jim boží mocí, aby hned vystúpili a modly zetřeli.“ A hned z těch obrazuo vystúpista dva diábly črna jako dva múřeníni a zetřevše **zetrzewlye** na kusy ty modly a velmě křičiece odjidesta. Uzřevše to biskupi, hned udeřichu na apoštoly a tu oba zabichu, svatého Šimona ukřižovachu, a již jemu bieše **byeffye** dvadčeti **dwadtyety dvadcět** let ke stu, a svatého Judu meči a hrálemi zabichu. Toho času z velikého jasna udeři hrom a ten chrám rozboři na tři kusy a ta dva čarodějníky zabi, až jich jedno prach osta. Uslyšav to král, jede tam a vzě jich těla do svého města a postaví jima na čest kostel. Hledaj, člověče, kterak sta tato reky pro buoh bojovala až do smrti. A takéž my máme bojovati proti tomuto světu, našim hřiechóm a proti pokušování diábelskému.

Třetie vybral jě jako panny k čistotě. Panny jsú naše duše, jež máme mieti u velikéj stráži, jako ty děvečky, které jsú slúžily králi Asverovi, císařovi **Tyeffarzowy ciesar**, velmi čistě.

Čtvrté vybral je jako dědice k uobzazení dědičství. O tom svatý Pavel praví a říká: „Zvolil nás hospodin před počátkem všeho světa, abychom byli dědičí **dyedyty dědic** království nebeského.“
Prosmy boha, at' **etc.**

De omnibus sanctis na marginu zapsáno mladší rukou: **Wszystkich Świętych**

Mementote operum patrum vestrorum, que fecerunt in generacionibus suis, et accipietis gloriam magnam. **1. Mach 2,51** Tato slova pověděl svatý Matathias, Řek a člověk bohobojný, milovník, k svým synům a říká: „Pomněte na činy vašich otců, kteréž jsou činili za svého zdraví, a **162ra** vezmete velikú chválu.“ Skrze toho Matathia miení se král nebeský, otec buoh všemohúcí **wfemohuty všemohúci**, jenž dnešní den die nám křesťanům jako svým synům, abychom pomněli na činy svých otců **otczfuo otec** a na skutky, které jsou činili, točiz všichni svatí, kterýmž se dnes čest a chvála děje **dyegie**, jak jsou oni došli království **kralowft** nebeského. V těch sloviech muožem znamenati, že dvojí **dwoy** věc máme pamatovati. Prvé, proč jest tento hod ustaven. Druhé, kterak jsou svatí spaseni.

O prvé máme znamenati, že tento hod všech svatých ustaven jest pro čtveru věc. Prvé pro jednoho kostela ustavenie a posvěcenie, jakož se čte, když římscí páni všemu světu panováchu, jeden chrám ustavili ve jmě všech bohů, točiz všech čtuo. Potom když křesťané se rozmohli v Římě, svatý Bonifacius papež ten chrám posvětil ve jmě všech svatých, a to slóve i dnes, u svatěj Mařie. Potom svatý Řehoř papež kázal všech svatých hod čísti.

Druhé tento hod ustaven pro obmeškání svatých, nebo sme mnoho svatých obmeškali, že smy jim ižádné paměti neučinili, nebo nemožem každého svatého světiti pro trojí **troy** věc. Prvé pro jich množstvie, že jich jest tak mnoho, až nemož jich ižádný počísti. O tom svatý Jan v Tajnici **tainity Tajnice** praví a říká: „Viděl sem svatých tak veliký zástup, že jeho nemohl ižádný zčísti, stojiec před božím trónem.“ Druhé pro naši nemoc, že sme mdlí, bychom to mohli zvěděti, kterak bychom mohli učstiti každého svatého. Třetíe pro krátky čas léta. Jakož praví svatý Jeroným: „Ižádný den nenie do roka, v němž by nebylo najméne **méne** pět čísic **czyflycz tisíc** svatých mučedlníků. A protože nemožem jich **162rb** věděti, ustavili jsou, abychom pospolu všichny svaté čstili.

Třetíe tento hod čstímy pro oblepšenie, neb jakž koli mnohých svatých hody čstíme, ale to vše **wfye** ne tak právě uctímy, jakož by toho duostojno bylo, že někdy dělám, někdy shřeším. A čož smy zlého učinili celý **czelyg** rok, v svátky se dopustili, to dnes móžem oblepšiti a nahraditi. A čož **czfof** my je rozhněvali, to muožem dnes uložiti a jich milost nalésic **nalefczy naléztí**. Neb když kdo rozhněvá najmenšieho z králových panoší, jako by vseckny rozhněval, a kdož učstí jednoho, jako by vseckny učstil. Takéž ktož rozhněvá jednoho svatého, ten vseckny smútí, a ktož učstí jednoho, ten vseckny učstí. Protož dnes máme je čstíti a chváliti vseckny vespolek, aby nám ráčili odpustiti, čo sme je tohoto léta rozhněvali.

Čtvrté tento hod ustaven jest pro snadněšie naše prosby uslyšenie. Neb jakož my dnes všichny svaté spolu čstíme, aby takéž všichni prosili boha za ny, a tudy abychom spěšě uslyšáni byli od

krále nebeského a milost boží sobě obdržali. Neb zajisté kto by měl mnoho před králem přátel, spieš by svú **fw** věc dokonal a spieš by byl uslyšán od krále. Takéž když jednoho svatého neb dva učstíme, jich orodování máme před králem nebeským. Ale když všichni svatí budú orodovati za ny, spieš budú uslyšáni, nebo svatí za nás orodují před bohem. Jakož jest ukázáno v jednom vidění jako dnešní den, když jeden nábožný muž a svatý a strážce kostela svatého Petra všecky oltáře **162va** obšed i vráti se opět k uoltáři svatého Petra i kleče před oltářem, vzhled vzhóru, uzře krále nebeského na stoliči **ftolity stolicě** sedieće **fedyetye seděti** a všechny anjely okolo něho. Tehda jedna panna pojide v zlattěj koruně a za ní množstvie panen jdieše **gdyeffye**. Povstav ten král z stolice, posadí ji podlé sebe, potom přijide jeden v žini a za ním množstvie starých lidí. Potom pojide jeden biskup a za ním veliké množstvie i stáchu všichni před tím králem i počechu klekati před ním a chváliti jej a jitřní téjto noci spievati. Tehdy anjel, jenž toho zákristníka vidieše **wydyeffye**, vypravi jemu to vidění a řka: „Panna ta, jestos ji najprvé viděl, to jest svatá královna, matka božie, a kteréhoš viděl v žini, to' jest svatý Jan křtitel s uotcsi **uotczfy otec** a s proroky svatými a u biskupovém rúšě, to jest svatý Petr s apoštoly a s mučedlníky. Ti všichni sú dnes přišli před krále nebeského, vzdávajíc jemu čest a chválu z téj čsti, čso se jim děje **dyegie** na světě od lidí, a prosiece boha za své služebníky. Potom jej vede na jiné místo, na nemž **on** uzře jedny lidi ležiece na zlattých čestách **tyeffach čěsta** a v rozkoši přebývajice a druhé uzře chudé a nahé pomoci prosiece. I vece jemu anjel: „To' jsú muky očistcové, ti, ješto' ležie rozkošně, jsú dušě rozkošné, jimž na onom světě přietelé pomáhají svú **fw** almužnú a svú modlitvú. A chudí tito, to sú siré dušě, ješto nemají ižádného pamětníka, jedno obecné modlitvy vzývají.“ I káza jemu anjel, aby to papežovi pověděl, aby nazajtřie po všech svatých ustavil službu všem dušičkám, aby **162vb** asa obecná prosba a služba byla za ně, kteréž nemají přátel zde na světě. A tak jest zjeveno, proč jest ustaven hod všech svatých, a to máme pamatovati. A protož i die „pomněte“.

Druhé máme pamatovati na činy našich otcuo **otczfuotec**, točiz všech svatých, čso sú činili divó a dobrých skutkuov, donidž sú byli na tomto světě, a skrze kteréž sú obdržali velikú chválu. Neb když kderý malěř chtě umalovati krásný obraz, musí **mufyg** mieti před sebú někaký obrázek, naňž by hledě, mohl kraššie udělati. Takéž my, ač chtěme spaseni býti, muosíme svóž život způsobiti podlé příkladu, jenž sú nám ostavili svatí na svých činích. Ale že nikakež nemóžem vypraviti jich všech činuo, proto svatá cierkev včera a dnes čte o některých činiech, skroze něž jsú spaseni všichni svatí. A to syn boží die najprvé: „Blahoslaveni chudí duchem, ale ne zbožím, kteráž jest chudoba na sboží, kteréž mají chudí, ješto podlé domuo žebří, a tu držie u pokoře, nebudú odplaty zbaveni od krále nebeského, nebo hospodin nemučí dvakrát ižádného. Kdož zde míle trpí chudobu, bude zbaven múk očistcových, ale druhá jest chudoba duchovní, a ta dovodí do královstvie **kralowft** nebeského, a té se máme přijieti. Téj chudoby následují někteří zákonníci **zakonnyty zákonník**, kteří mohúce dosti mieti sbožie, avšak sú to pro buoh vzdali a v zákoně chudobu trpie a bohu slúžie. Ta chudoba v zboží i bez zbožie muož býti, jakožto otcové svatí přebývali jsú v chudobě, mnoho zbožie majíce, jako by ničs neměli, svatého **163ra** Davida poslúchajice, jenžto die v Žaltári a řka: „Přide li k vám zbožie, nerod'te k nemu **on** srdce přiložiti.“

Ó, jak drahý jest poklad chudoba před bohem, neb když syn boží, buoh a stvořitel všeho světa, byl na tomto světě chud, aby chudé dovedl do královstvie **kralowft** nebeského **nebeft**, v zboží. Protož svatí, jakž koli byli jsú bohatí, však sú vždy chudobu měli pro boží chválu a více se radovali v chudobě nežli ve zboží, jako by ze všech svatých směl bohu se modliti tú řečí a řka „smiluj se, bože, nade mnú, žeť jsem bohat“, snad by ten spíše boha rozhněval, jakž koli jest buoh milosrdný. A protož svatý David vida, že buoh miluje chudobu jsa králem, avšak se chudým nazýváše **nazyewafye** a řka: „Bože, nakloň své ucho ke mně, nebť sem chudý a nedostatečný.“ A to bylo znamenie, že zbožie na srdci svatých otcuo **otczluo otec** nebývalo, neb kteříž svatí zbožie mieváchu, ti jeho rádí pro buoh udělováchu. Protož dřvi svatého Jakuba vždy stáchu otevřieny všem pocestným a skrzě túž cestu chudoby sám syn boží, Jezus Kristus, a matka jeho a jiní svatí došli sú do království **kralouft** nebeského **nebe**. A protož jich příkladem trpme chudobu u pokořě.

Druhé svatí byli jsú krotci a čiši **czylyf ty tichý**. A protož die sám buoh „blahoslaveni tiší, neb oni budú mieti **..**“, točiz nebeské **nebef** královstvie **kralo**. Toť jsú tiší, kteří nemají na srdci žádné horkosti, ižádného hněvu **nyew** ani kterého utrhanie, ale všechno protivenstvie míle pro buoh trpie. Takýž jest byl svatý Šcepán, jehožto když kamenováchu, klek i poče za ně prositi boha.

Třetie byli jsú svatí smutni pro buoh a žalostni pro své hřiechy i pro cizie. A protož die syn boží: **163rb** „Blahoslaveni, kteří pláčí, neb ti budú utěšeni.“ Jakož byl svatý Petr, jenž vždy plakal, protože boha třikrát zapřel. A svatá Maří **marzye** Magdalena třidceti **Trzydyety třidcět** let želela svých hřiechuo a svatý Jeremiáš, jenž plakal na Židy, želejě jich zlého, čso se jim mělo státi, až sobě byl oči vyplakal.

Čtvrté sú svatí spravedlnost milovali. Jakož praví sám buoh: „Blahoslaveni, kteříž lačni sú **fw** a žiznivi spravedlnosti, nebo jich jest královstvie **kralo** nebeské **nebe**. Spravedlnost jest navrátiti, čsož jest jeho, bohu duši, svrchniemu čest a bližniemu, čsož sobě žádáš.“ Takýž jest byl Zacheus, jenž netolik cizieho navrátil, ale čtyřikrát více vrátil **wraczyl vrátiti**, nežli u boha zajal.

Páté sú byli svatí milostivi a milosrdni, protož dí: „Blahoslaveni milosrdní, nebo oni milosrdenstvie postihnú.“ Znamenati máme, že sedmerá sú diela milosrdenstvie navščeovati nemocných, nakrmiti lačného, napojiti **napoyty** žizlivého, přiodieti nahého, přijieti pocestného, vypraviti svázaného, pochovati mrtvého. A to sú činili mnozí svatí.

Šesté jsú měli čistotu, protož die „blahoslaveni čistého srdce“, neb ti boha uzřie. Tak sú byly svaté děvice, kteréž sú pro svú **fw** čistotu smrt přijely pro božie jmě.

Sedmé sú svatí byli pokojni, protož die: „Blahoslaveni pokojní, neb budú nazváni synové boží. Tačí **Taty taký** sú byli apoštolové, že tak sú byli pokojni, až sú vesele šli sami na smrt a na muky a na bitie.

Osmé sú byli trpělivi, protož die: „Blahoslaveni, kteříž **163va** protivenstvie trpie pro buoh, neb jich jest královstvie nebeské.“ A tak sú byli svatí mučedlníci **muczedlnyty mučedlník** a všichni svatí, kteříž sú pro buoh trpěli a svú **fw** krev prolili. Tať jsú byla diela všech svatých,

kteľáž máme pamatovati, aby chom takĕž ěinili, skrze nĕž bychom velikĕ chvĕlu pŕijeli, kteřĕž sĕ dnes vřichni svatĕ pŕijali v dĕdiěstvĕ krĕlovstvĕ nebeskĕho.

De animabus na marginu zapsĕno mladřĕ rukou: Zaduszny dzień

Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus etc. R 12,15 Tato slova pĕře svatĕ Pavel k Řĕmanĕm a řka: „Radujte sĕ s radostnĕmi a plaěte s plaělivĕmi.“ Dvojĕ **dwoy** hod svĕtĕ svatĕ cĕrkev, věera hod slavnĕ a radostnĕ vřech svatĕch a dnes svĕtĕ hod a pamĕtku vřech mrtvĕch. A ten hod jest ŕalostnĕ, neb věera sme sĕ radovali se vřemi svatĕmi, kteřĕž sĕ jiŕ raduji s bohem v nebesĕch. A dnes máme plakati s tĕmi, kteřĕž plĕĕi v oěistcovĕch mukĕch, ŕadajĕce pomoci **pomoty pomoc** nařie. V tĕch sloviech mĕžeme trojĕ **troy** věĕ znamenati. Prvĕ, kteřĕ sĕ, jeřto plĕĕi, s nimiŕ my máme plakati a kterĕm mĕže pomoci plĕĕ nĕř. Druhĕ, kteřĕ sĕ jich plĕĕi. Třetĕ, ěso jim máme uěiniti.

O prvĕm máme znamenati, ŕe ti plaělivĕ nejsĕ jinĕ, jedno mrtvĕ, ne ti, jeřto sĕ s bohem, ale ti, jeřto sĕ u boŕĕ, neb bez boha umřeli sĕ. Protoŕ znamenajte, ŕe jedni umĕrajĕ proti bohu, druŕi kromĕ boha, třetĕ s bohem, ětvrtĕ u boze. Proti bohu umĕrajĕ hřĕřnĕĕi **hrzyefnyty hřĕřnĕĕik**, kteřĕž v smrtedlnĕch hřĕřĕch umĕrajĕ aneb pohanĕ, a tĕm jest uloŕeno mĕsto pekelnĕ. Jakoŕ sĕ ěte v ŕivotech svatĕch, ŕe jeden svatĕ ělovĕk jda na pĕřĕĕ nařel bieře **byeffye** hlavu jednoho **163vb** pohanskĕho knĕŕete i otĕza jĕ: „Kde jsi nynĕ?“ Ana odpovĕĕ: „V horĕĕm pekle hluboko sem, ale křĕřtanĕ zlĕ hřĕřnĕĕi jsĕ pod nĕmi u věĕřĕch mukĕch.“ Neb nenĕ to div, ěsoŕ olejem mazĕno, vĕce hořĕ, takĕž křĕřtanĕ, ŕe jsĕ mazĕni svatĕm olejem a křĕřmem, protoŕ vĕce hořĕ u pekle a za ty nemĕme prositi boha ani za nĕ plakati, neb nĕř plĕĕ nenĕ jim pomocen, neb z pekla nenĕ iŕadnĕ vykĕpenĕ. Pravĕ svatĕ Augustin: „Bych vĕĕĕl svĕho ocse **oczfe otec** u pekle, neprosil bych zaŕ vĕce nĕž jako za diĕbla.“ Kromĕ boha umĕrajĕ dietky, kterĕž beze křĕřtu sejdĕ, kterĕž sĕ jeřĕe niĕ zleho neuěinily. Protoŕ majĕ bĕti u pŕedpekli, jeřto sĕ byli svatĕ otcsi **otczfy otec** pŕed boŕĕm umuěenĕm, toĕiŕ v oěistci, kdeŕ nemajĕ ŕadnĕ muky, jedno ŕe boŕĕ tvaŕi neopatŕĕ. Za ty takĕ nemĕme plakati, neb nepotŕebuji nařeho plĕĕe ani nařie pomoci **pomoty pomoc**. Ale u boze umĕrajĕ v dobrĕ nadĕji, kteřĕž sĕ zpovĕdajĕ svĕch hřĕřĕchuo, ale nedoplĕnĕ vřeho pokĕnĕ uěinĕ. Druŕi sĕ, jeřto sĕ skĕzanĕho **vzkĕzanĕy** pokĕnĕ nenĕplnili, ale zapomĕnĕli sĕ svĕ pokĕnĕ plniti, a ti majĕ a musĕ sĕ to doplniti v oěistcovĕch mukĕch. Třetĕ sĕ, jeřto sĕ obecnĕch hřĕřĕchuo dopĕřĕĕjĕ a tĕch sĕ zpovĕdati zapomĕnuli, tĕm vřem jest uloŕen oheĕ oěistcovĕ. A za ty nutĕ nĕř svatĕ Pavel plakati a boha za nĕ prositi, neb ti v oěistci plĕĕi pro ětveru věĕ.

Prvĕ pro obmeřkĕnĕ svĕho pokĕnĕ skĕzanĕho **vzkĕzanĕy**, mohĕce za svĕho zdravĕ, kdeŕ sĕ mohli mĕti dobrĕ trĕ, jeřto nynĕ den, to na onom svĕĕe **fwiecze svĕt** musĕ **164ra** tŕpĕti rok za jedinĕ den. Protoŕ svatĕ Job uŕasal sĕ uŕĕv to a řka: „Ponechaj mĕ, hospodine, zde malitko na svĕtĕ, ať oplaci svĕ hřĕřĕchy a doplnĕm svĕ pokĕnĕ dŕĕve, neŕť pĕjdu na onen svĕt ŕalostnĕ.“ A dobrĕ die „malitko“, neb ěsoŕ zde muoŕ dnem zbĕti, na onom svĕĕe **fwyecze svĕt** musĕ nĕkoliko let v ohni hoŕĕti.

Druhé pláčí pro **p(ro)ro** přílišnú muku, kerúz trpie, neb vystúpa a převyšuje **przewyflugye** šeckny muky svěcké **světský**, neb jakož oheň napsaný na scéně **fczenye stěna** ničs nenie proti ohni tělestnému, takéž oheň čelestný **czelefný tělestný** ničs nenie protiv ohni pekelnému a čso pak bude v horúciem **horutyem horúci** pekle.

Třetí pláčí pro svých přátel zapomenutí, že jsú jich tak rúče zapomenuli jako mrtvého, dokudž jeho nepochovají. A potom viecs zhyne jich paměť se zvukem **zwkem**, točiz jakž jemu odzvonie.

Čtvrté pláčí pro čekanie dlúhého skonanie, nebo nevědie, kdy se jejich muky dokonají. O tom máme příklad na jednom pústeníku, jenž viděl dvě duši v očistcových mukách, jedna vězela za paty a druhá byla u mukách až do hrdla, a ta se vždy smála. Když se on poče tomu diviti, vece jemu anjel: „Tato duše, ješto pláče a mající **magyty jmieti** malé muky, ta proto pláče, že nevie, kdy jejie muky konec vezmú, ale ona u velikých mukách stojieci **togyety státi** proto se směje **lmygie**, že v jejie národě narodilo se dnes dietě, ješto bude knězem. A to když bude první mši slúžiti, tehdy tu duši vyprosí ze všech múk.

Pro tu čtveru věc máme jich plakati a tudy móžem jim dobře pomoći **pomoty pomoci**. Prosmy boha za vše siré a předčie **prězší** dušičky. Znamenajte, že čtverú věcí **wyety věc** muožem našim předšim dušičkám pomoći **pomoty pomoci**. Prvé nábožnú modlitvú, druhé almužnú, třetie svatú mši zaprošenje, čtvrté postem. O tom máme příklad na svatém Paschasi, **164rb** o tom se čte, když bieše **biefye** biskupem zvolen, mnoho dobrého činil. A když bieše umřel jeden jáhen, tehdy svatý Pachasius jide do lázni i uzře toho jáhna i otáza jeho, čso tu činí. An jemu vece: „U mukách sem, prosí tebe, pros za mě boha. A když přideš sem, a nenalezneš mne, tehdy věz, žeť sem již v nebesiech.“ An vzdav bohu modlitvu **modlytw**, vráti se tam a téj dušě nenaleze. Také almužna pomocna jest dušičkám. Jakož praví svatý Řehoř: „Jeden rytieř umřel i ožil a rozprávěl a řka: Viděl sem, že jeden most bieše **byeffye** velmi vysoký **wyflokyg**, podeňž bežieše **bezyefye** potok kalný **kalnyg** a smrdutý **smrdutyg**, přešed ten most, uzřel krásné kvietí a přijide na rozkošnú lúku, na niež drahně lidí bieše **byeffye** a vóně požíváchu. A na tom miestě bieše pokušovanie zlých a nespravedlných, že když by chtěl který zlý přejítí, aby upadl v tu řeku nečistú, a spravedlní aby přešli přes ten most bezpečně na tu lúku krásnú. A když jeden ménem Šcepán mějieše jíti, tehdy na prostřed mostu noha se jemu pokluze i povise s mostu za ruku. Tehdy přiskočivše črní lidé, jej **na tomto miestě zapsáno slovo a, neškrtnuto** stržechu i počechu jej hrúžeti v tom smrdutém potoce. A jedni krásní lidé přiběžechu, vytržechu jej za ruce i pomožechu jemu na most.“ Ten potok byl jest očistec, črní lidé byli zlí duchové, jenž jsú tu duši mučili v očistci, čsož stálo za jeho hřiechy, až sú jej přietelé s těch múk vyprostili svú **fw** almužnú a dobrými skutky, keréz jest činil za svého zdravie. Prosmy boha. K témuž muožem přičiniti, že jeden vida, že almužnu dáváchu **164va** chudým jako dnes před kostelem, a tak stojě uzře, ano dušě vychodie radostně z svých hrobu vesele a krásně, radujícíe **radugitye radovati se** se, že dávají za ně almužnu. Také svatá mšě jim pomáhá. Jakož praví svatý Řehoř, že jeden mnich byl umřel a maje v kápi tři zlaté groše, a tak s nimi pochován. I káza svatý Řehoř zaň slúžiti třidčeti **trzydtyety třidcět** mši. A když třidcátú

chtiěše **chtyeffye** slůžiti, zjevi se jemu. An jeho otázka: „Jak se máš?“ Duše jemu vece: „Zle sem se měla, ale již dobře, že dnes skrze tvé mše budu v nebeském království **kralowft**. Prosmy **etc.**“

Čtvrté jim můžem pomoci **pomoty pomoci** postem, nebo když by bylo komu skázáno postiti se, an umřel, a nedoplnil pokání, což by se zaň postil, pomohl by jemu z múk; ale to když by jeho prosil a kněz jemu toho povolil. O tom máme příklad na jedné ženě, když jí muž umřel, ona ochudla i poručila se diáblu, aby jí dal zboží, jako dřevo měla. Tehdy črt se jí zjeviv, vece: „Dám' dosti zboží, chtěš li mne poslouchati.“ Ana vece: „Ráda.“ Črt jí vece: „Učiň tyto tři věci **wyety věc**.“ Prvé, aby kněží a žáky a mnichy do hospody přijímala a se všemi necest plodila. Druhé, aby chudé bila a topila a ve dne přijímala a o puolnoci vyháněla. Třetí, aby lidem v kostele se modliti překážela a toho se nikdy nezpovídala. Ana to črtu slíbí a čini to až do smrti. A když leže na smrtné posteli, syn její poče jí nutiti, aby se zpovídala. Ona jemu to vše povědě a řkúc: „Nemohu se zpovídati, aniž mi jest čso platno, neb sem velmi proti bohu zablúdila.“ A když syn poče plakati a jí nutiti **164vb** k zpovědi a slibuje za ni pokání učiniti a plniti, le ona vzemši skrušení, posla k knězi. Ale dřevo než kněz přijde, až črté udeřichu do toho domu, a ona hrózú velikú zdeše a umře. Tehdy syn její při jejím těle zpověda se knězi její hřiechuo a pokání přijě a trudi se za ni postem a jinými dobrými skutky, čsož jemu od kněze skázáno **vzkázati**. A když syn její naplni pokání, hned ona, z uočistcových múk vyšedši, synu poděkova ukázavši se jemu a hned, svietieci **fwyetyety svietiti se** se jako slunce, jde do království **kralo** nebeského **nebe**. Prosmy boha **etc.**

De sancto Martino etc. na marginu zapsáno mladší rukou: S. Marcina

Magnificavit eum in conspectu regum et dedit illi coronam glorie etc. Eccl 45,2-3 Tato slova píše král Šalomón a řka: „Povýšil jeho před králi a dal jemu korunu chvály.“ V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Prvé kto povýšil, druhé koho, třetí na čem povýšil. Chtěš li zvědět, kto povýšil, zajisté ne pán ani knieže tohoto světa, ale sám buoh, jenž jest král a pán nebeský, jenž jest súdce živých i mrtvých, tenť jest povýšil dnešní den svatého Martina, a to na dvě místú, zde a v nebesiech. Na světě povýšil jeho v svatosti a na nebi korunú věčnú.

O prvé máme znamenati, že svatost jeho života byla ve čtveře věci **wyety věc**, to jest v tichosti, v čistotě, u milosti, v trpení **trpenye**. A to jest čtvero rúcho, v něž má oblečena býti každá duše, která má jíti před krále Asvera. O němž se čte, že před toho krále žádný **zadnyg** nesměl jíti, jedno v dobrém rúšě, ne v zedraném ani u měšě. A protož královna Hester chtieci **chtyety chtieti** jíti předeň, oblekla se byla v drahé rúcho a u pozlacené. Takéž před krále **165ra** nebeského nemož žádný dojíti, jedno musí oděn býti tiem čtverem rúchem, nebo zajisté což nemá pokory, nelze jemu přijíti do království **kra** nebeského **nebe**. O tom máme příklad na Luciperovi, jenž pro svú **fw** pýchu nemohl ostati v nebesiech. Také což nemá čistoty v svém stavu **ftaw**, ten nevende do nebes. Na to máme příklad na sodomitských lidech, kteříž pro své peské bydlo a smilstvo propadli se s pěti městy. Také nemilostiví, kteříž chudým nepomáhají, nevendú do království **kral** nebeského **nebe**.

Na to máme príklad na päti pannách nemúdrych, ktoréž sú neměly olejě milosrdenstvie v svých lampách, točiz v srdčiech **lrdtyech srdce**, před těmi zavřiena sú vrata nebeská. Také kteříž nemají utrpenie, ale vždy v rozkoši světské přebývají a v opilství a v chlůbě, tiť nevendú do kóra anjelského. Na tom máme příklad na onem bohatci, jenž po všě své dni hody válel i pochován jest v horúciem pekle. Tiem čtverým rúchem byl oděn svatý Martin, v němž se znamenává veliká jeho svatost, pro niž jej král nebeský povýšil na tomto světě. A najprvé povýšen byl u pokoře, neb se čte o něm, že jakž koli bieše **byeffye** syn mocného kniežete, jemuž slúžieše **fluziefye** tisíc rytieřuo, avšak také pokory byl, moha mieti sto panoší, však s jedním jezdieše **gezdyefye**, jenž jemu více slúžieše **fluzifye**, než on jemu, nebo svému sluze i škorně zúváše **zuwaffye** i utieráše **vtyeraffye**. A potom jeda čestú **lyeftu čěsta** uzřel jednoho malomocného velmi mrzkého, skočiv s koně i políbi jej a hned ten malomocný by uzdraven. Málo jest takých Martinuo, ješto by byli povýšeni.

Druhé byl povýšen v čistoce **czyftocze čistota**, neb se jeho rukú nepřidržala izádná poskvrna smrtedlného hřiechu, ale svého slibu a čistoty choval až do smrti, a to na znamenie čistoty svéj měl panenské tělo. Jakož **165rb** se čte o něm, když byl umřel, jeho svaté tělo bylo tak bielo jako snieh a tvář světlá jako slunce, jako tělo slavné.

Třetie byl povýšen u milosti, neb se čte o nem **on**, že byl velmi milostivý **myloftywyg** chudým. Jakož praví svatý Řehoř, když svatý Martin ráno v neděli dieše do kostela, tehdy jeden nahý **nahyg** dieše **dyeffye** za ním, prosě oděvu pro buoh. Le **Lle** svatý Martin káza hned svému alcipřiestu, aby toho chudého přioděl, le on vždy odkládáše **odkladaffye**. Tehdy svatý Martin šed do kaply, svleče s sebe sukni tayne **tajně** i da ji tomu chudému. A sám v jediné kápi osta, že toho jeho kaplan nepozna. A když ten kaplan jide na trh i kúpi za šest grošuov **g** sukničí **luknyty suknicě** zlu a krátkú a přišed, vrže ji před svatého Martina hněvivě a řka: „Na, rozdaj všě, čsož máš.“ Tehdy svatý Martin vzem tu sukničí **luknyty suknicě** i obleče se sám v ni velmi tajně. A u **w** nie biechu krátci rukávi do loktuo a krátká sukně až do kolenú. A když svatý Martin mši slúžieše **fluzyefye** a božie tělo zdviháše **zdwyhaffye**, tehdy kápě široká spade jemu s rukú, že obě ruce naze biesta. A hned nebeská světlost udeři a anjel přikry jeho ruce zlatohlavem nebeským. Ješče více, že takéj milosti byl a ščedrosti, že když bieše biskupem, kdež jej chudí uzřeli, hned k nemu **on** běželi. An hned kázáše **kazafye** svatému Brikciovi, aby všem dal a izádnému neodpověděl.

Čtvrté povýšen byl v utrpení. Jakož se o něm čte, že tělo své sušil postem, modlitvami a velikým bděním **bděním vdyenim** se mučieše **muczyeffye**. Také v klášteře jeho ani on ani jeho bratřie vína okusili, jedno kterýž se roznemózieše **roznemozefye**. Také kápi krásných nenosiechu. Jakož praví svatý Sever, jeho učenník, když svatý Martin do jedné svéj honitby přijede a tu jemu na nocleže bohatě **165va** ustlachu, tehdy všechnu postel vymetav i leže na holěj zemi. Tehdy jeho sluhy prosichu, aby asa slámy pod se prostřel, an jim odpovědě a řka: „Nesluší mi jinak, milí bratřie, umřieti, jedno na popele a v žíni. Pakliť vám ostavím zlý příklad, tehdy shřeším nad vámi.“ A tak zjevna jest jeho svatost, skrze kteréž on byl povýšen na tomto světě. A protože bieše **byefye**

svatého života, byl jest bohu velmě vzácen. A to ukazuje **vkazugie** sám buoh a anjelé a smrt a rozličné nemoci.

Prvé jeho svatost ukazuje **vkazugie** sám buoh, děkuje **dyekugye** jemu před svými anjely. Jakož se čte, když jednu svatý Martin zimě dieše **dyefye** do jednoho města i potka jednoho chudého nahého, an prosí almužny, tehdy svatý Martin vytrh meč i rozřeza plášč i da poloviči **polowyty polovicě** tomu chudému. Hned téj noci uzře nebesa odevřiena a syn boží v jeho plášči stojě, jemu děkováše **dyekowafye** a rka: „Martin ješče nepokřščený **nepokřczenyg**, však mě tiemto pláščem oděl.“

Hledaj, člověče, kterak' jest pochválen pro svú **fw** ščedrost. Prosmy jeho milosti, ať by nám byl ščedr, čsož prosímy. Opět svatý duch ukázal jeho svatost, když ve mši upadla naň kúle plamenná z nebes, a to jest byl svatý duch, jenž veň vstúpil ohněm jako v apoštoly. Opět jeho svatost ukázala svatá Maří. O tom praví svatý Řehoř a rka: „Když svatý Martin jednu sám sedieše **ledyefye** v svém pokoji **pokoy** a jeho sluhy před dveřmi čekáchu, uslyšechu mnohé hlasy s ním mluviece. O tom jeho potom otázachu a řkúce: „Kto to s tebú mluviechu, a my sme iżádného neviděli?“ Vece jim: „Poviem vám, ale prosím vás, abyšte iżádnému nepověděli. Vězte to, žeť jest matka boží a svatá **165vb** na tomto místě je opět zapsáno a *fwata*, není škrtnuto ani podtečkováno Nětíšě a svatá Cecilia byly u mne a mluvily se mnú a často mne navščevují **nawfczewgy** svatý Petr a svatý Pavel.“

Opět jeho svatost ukazují anjelé, když sú na jeho smrti zpievali. Jakož se čte, když svatý Sver, kolínský biskup, v neděli ráno po jitřní chodieše **chodyefye** po svatých. A toho času bieše **byefye** vatý Martin umřel. Tehdy uslyšě anjely zpievající **zpyewagytye zpievající** pod nebem. An povolav svého kaplana, otázá jeho a rka: „Slyšal lis čso?“ An vece: „Ničs.“ Tehdy biskup prosí zaň boha, an hned uslyša hlasy anjelské i otázá, čso by to bylo. A biskup vece, že svatého Martina, jenž dnes umřel, nesú anjelé zpievající **zpiewagyczye** do královstvie **kralowft** nebeského **nebef**. A umřel jest léta devadesátého prvého. Opět jeho svatost ukazují mrtví, že tři mrtvé vzkřiesil. Z těch tří čte se o jednom, jehož měl v svém klášteře, jenž ješče nebyl pokřščen. A když svatý Martin přijide do klášteřa, pověděchu jemu, že ten umřel, a nejsa křesťan. Tehdy svatý Martin vzem jej do svého pokojě, rozprostřev se na jeho tělo, svú **fw** modlitvú jej vzkřiesi. A ten oživ i vece a rka: „Již sem byl veden do temniče **temnytye temnicě**, a příběh jeden káza mě pustiti a rka: Pust'te toho, nebť zaň svatý Martin prosí **p(ro)fyg**.“ Prosme jeho **etc**.

Opět jeho svatost ukazují rozličné nemoci jako slepota a hluchota. Neb biesta dva tovarišě, jeden slepý a druhý zlámaný **zlamanyg**, slepý **Slepyg** nesieše **neffyefye** zlámaného, jenž slepému čestu **tyeftu čěsta** ukazováše **wkazowafye** a veliké peníze vyprošovasta. I slyšavše, že svatý Martin mnoho nemocných uzdravováše **vzdrawowafye** ku přinesení jeho. Když jeho svaté tělo z kostela nesiechu, tehdy ona žebráky chtěsta utěci **vtety utěci** v jednu uliči **wlyty ulicě**, by jich nepotkali s tělem jeho, aby nebyli uzdraveni, a tak bežiece **běžeti 166ra** potkachu **potkachu potpotkachu** zapsáno na předělu stran svatého Martina tělo nechtieće **nechtyetye chtieti** a hned

biesta uzdravena. I smúťista sĕ řkúce: „Tovařiši, nemóžema dělati ani umiema, musíma ve psí býti, již nám nedadie žebrati.“ A tak jest jeho svatost ukázána. Prosmy jeho [etc].

O tom také znamenajte, ješto die „a dal jemu korunu chvály“, točiz korunu děvic svatých, nebo jest v čistotĕ přebýval až do smrti. Také korunu kazatelovú [kazatelow], neb jest boží slovo kázal, také korunu mučedníkovú, neb jest boží mučedník, jakž koli neprolil jest své krvi, však jest došel královstvie [kralouft] nebeského [nebe] etc.

Quinque fratrum na marginu zapsáno mladší rukou: na Święto pięciu Braci

[Beati immaculati in via, qui ambulant] [ambulant] au. [Ps 118,1] Tato slova píše svatý David v Žaltáři a řka: „Blahoslaveni nezkalení, točiz neposkvrnění, na cestĕ [tyestye] [cĕsta].“ V těch sloviech máme znamenati troji [troy] věc. Prvé těchto svatých pĕt bratruo veliké náboženstvie. Druhé jich čistĕ přebývanie. Třetie jich mnohé utrpenie.

O prvém znamenajte, že jich náboženstvie ukázáno jest rozličně, pro něž jsú blahoslaveni. Jakož sĕ čte o nich, když užrechu tohoto světa lest a nevěru, vybra sĕ šest jich tovařišuo z těch i jidechu do polského lesu i bydlichu tu mnoho let, slíbivše [lybywlye] sobĕ bratrstvo pravé na púšti držeti, než nebyli sú bratřie, ale tovařišie. A tu učinivše sobĕ brážec [hapax legomenon] na lesĕ, tu přebýváchu a bohu snažně slúžichu.

O druhém znamenajte, že sú čistĕ přebývali na světĕ beze všie poskvrny. A to jest div veliký, že chodiece [chodyetye] [choditi] po cestĕ tohoto světa, nezkazili sú své duše ani svého srdce, nebo sú vše zbožie svěcskej [svĕtský] potupili, aby svého svědomie neposkvrnili. Ale již jest málo takých, ješto by po světĕ nestáli a sbožie pro buoh zamietali, ale svú duši za sbožie spieše dávají.

Třetie sú měli hrozné utrpenie. Jakož sĕ čte o nich, když na púšti biechu, jedno zelé požíváchu [166rb] a vodičky, chléb řiedko mohli mieti a na [na] [ne] Veliku noc jáhel pojedli, ale masa a sýra a vajec nechtĕli menovati. A leháchu na rohoži a pod hlavu [hlaw] kamenie podkládáchu a druhdy nahým tělem na zemi leháchu a sami sĕ pro buoh bíti veléchu, až jeden druhého musil bíti. Řiedko sú mluvili, jedno když sĕ bili, na modlitvách ležiece, a jeden druhému biče podávajĕ, dieše [dyestye]: „Lituješ li mne, bratřie [bratřlye], hřešíš, pakli mě budeš dobře bíti, tehda mě miluješ.“ A tak veliké utrpenie majíce, bohu slúžichu. Tehda Mezka, knieže polské, zvědĕv jich dobré skutky, posla jim sto hřiven, aby sobĕ potřeby dobývali a boha zaň prosili. A když penieze vzachu, užasechu sĕ a již biechu puol roka s sebú nepromlúvali i vecechu: „Čemu sú nám peniezy? Any sú duši zatratĕnie [zatratienye] [zatracenie], a my sme všeho zbožie ostali, abychme v chudobĕ bohu slúžili, nenie nám třeba žádného zbožie.“ A hned vyslachu šestého bratra, aby vrátil ty penieze kniežeti polskému, a tu jich pĕt osta ménem Benedikt, Matĕj, Jan, Izák, Kristin, a Barnabáš s penĕzi poslán bieše. Tĕj noci přišedše [przyfedlye] zbĕhové, zjímachu jĕ, chtiece [chtyetye] [chtieti] penĕzóm, a když nemiechu ničs dáti, tu celú noc je mučichu a potom jim hrdla sřezachu. A tak sú došli královstvie [kralo] nebeského [neb] etc.

Jehož máme jim s právem čest a chválu činiti a ukázati, nebo sú naši čeští **czeficzcy čiest** dědičí **diedyty dědic** a zde v Čechách ležie v Starém Boleslavi a za nás prosie boha milého. Prosmy jich **etc.**

Sermo Briccii

Invenit sibi gratiam coram oculis Domini etc. Tato slova píše múdry Šalomún vida, ano svatý Brikcí má taký dar od boha, že vládne svěckú **světský** hanbú, a rka: „Nalezl milost před božíma očima.“ V těch sloviech dvoji **dwoy** věc znamenajme. Prvé, **166va** kde jest nalezl, druhé, kterak jest nalezl.

O prvém znamenajte, že tu jest nalezl milost, kteř byl ji ztratil, nebo žádně věci jinde nenalezne člověk, jedno tu, kdež jest ztratěna **ztratyena ztratiti**. Jakož se čte o nem **on**, že když svatý Martin bieše velmi šcedrý, tehda svatý Brikcí bieše **byesye** jeho kaplanem i nelíbieše **nelybyesye** se jemu, že svatý Martin vše chudým rozdávae **rozdawafye** pro buoh. A když jeden chudý pta se svatého Martina, tehda svatý Brikcí vece: „Jdi na rajský dvór a kteréhož uzříš šilhavého mnicha, an jedním okem nahoru hledí a druhým doluov, toť jest Martin.“ Svatý Martin zvěděv to duchem svatým, zavolal jeho i vece: „Věz to, Brikcí, žeť sem uprosil u boha, aby ty byl po mně biskupem. I budeš, ale žes mnú klamy dál **dieti**, budeš mieti velikú hanbu.“ A když svatý Martin umřel, tehda svatého Brikcí zvolichu biskupem, a jedni z nepřiezni hledáchu jeho ssaditi z **f** biskupstvie **Bykupftwye**. V tu dobu sta se, že jedna žena, ješto práše **pralfye** rúcho na dvór anebo k dvoru, ta počala a porodila syna, a to pripravú **przyp(ra)w** jiných bratří obráti a počite na svatém Brikcí. A on poče přieti a rka: „Neviem o tom ničse **nyczlfye**.“ A oni naň ješče více mluviechu, tehda svatý Brikcí káza před se přiněsti to dietě, ano jemu teprú čtyři neděle, i vece: „Zaklínám tě boží močí **moty** **moc**, aby mi přede všemi povědělo, já li sem tvój otec.“ A dietě hned promluvi a rka: „Nejsi ty mój otec, ale jiný **gynyg**.“ Le oni jemu to počitechu za čár. An opět nabrav žeřevého uhlé v svůj plášč i nese je **gye** přese všechno město i prosu je **gye** před hrobem svatého Martina, avšak plášče nič neprožže **nep(ro)zzye**. A tu se modli svatému Martinu a prosí jeho, by zaň ráčil boha prositi, aby jemu tu vinu odpustil.

O druhém, kterak jest boží milost našel, to dvěma věcma, utrpením **166vb** a snaženstvím. Jakož se čte, když jemu ješče nechtiechu věřiti, an vstav, s velikú žalostí a s velikým pláčem jide pěš do Říma, a tu veliké pokánie učiniv, nalezte boží milost. A vrátiv se, byl mnoho let biskupem, a potom došel do královstvie **kralowft** nebeského **nebefke**. Prosmy jeho **etc.**

De sancta Elisabeth na marginu zapsáno mladší rukou: S. Elzbieta

Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato etc. **Ps 44,10** Tato slova píše svatý David v Žaltáři a rka: „Přistúpila královna na tvú pravičí **p(ra)wyty** **pravicě** v rúše pozlattěném **pozlattyenem** **pozlaceny**.“ V těch sloviech máme znamenati stav a čest a oděnie svaté

Alžběty. Chtěme li věděti její stav, ukazuje nám, že jest bezpečný, když die „přistúpila králevna jejíe dóstojenství“, když die „králevna jejíe oděnie“, když die „v zlattém rúšě“.

Prvé máme znamenati jejíe stav bezpečný ve všem dobrém potvrzení, jenž se nemóž proměnit ani nemočí **nemoty nemoc** ani nedostatky ani smrtí ani kterým hřiechem. Ale my toho mieti nemóžem, doňud sme na tom světě, nebo jsme na každý **kazdyg** den v nedostatcích a v truchlostech tohoto světa. A ješče více pro malitký **malytkyg** vietr bůre svěckéj **světsky** spadnem s dobrých skutkuo ve zlý **zlyg** stav. O tom máme příklad o Jidášovi, jenž byl apoštolem a potom diáblem. A proč? To zajisté, že nenie bezpečenství na tomto světě. Ale toho se již svatá Alžběta nebojí, neb jest již ustavena na pravičí **p(ra)wyty pravice** boží, kdež nemóž padnúti. A to se mieni, když die „přistúpila na tvú pravičí **p(ra)wyty pravice**“. A tu móžem znamenati, že syn boží, chtě přebývati v svatěj Alžbětě duchovně jako v svém domu, potvrdil jie sedmy slúpy, proněž nemohla padnúti v žádnú škodu.

Prvý slúp byl jest jejíe svatost u pravěj viere, kterúz jest měla k svému muži, k hospodinu Jezukristu, neb protiv muži **167ra** nikdy nehřesila. A také buoh, neb jakž jie muž umřel, tak ihned bohu čistotu slíbila, a tu do své smrti držala. V tom se Šalomún oklamal řka: „Z tisíc mužuoov často sem ledva jednoho věrného našel, ale ve všech ženách sem věrněj nenalezl.“ Takěž mohú příeklad vzieti manželové, aby vieru mezi sobú držali, jakž sú slíbili.

Znamenajte, že každý muž své ženě trojí **troy** vieru držeti má, točiz srdcem, usty a skutkem. Vieru srdcem má mieti, nebo jest prvé myslil přijeti vieru usty, že řekl před lidmi: „Líbí mi se.“ Vieru skutkem, když jie ruku dal a ona jemu, jako by řekl: „Slibuji tobě, že svého srdce od tebe neodvráti a nikdy **nykdyg** o tobě nechti zle mluvičí **mluwyczy mluvíti**“. A všechno, čsož svýma rukama dobudu, to s tobú věrně rozdělím.“ Také vdovy mají příklad na nie, aby v čistotě bydlily po svých mužiech, bez toho věrného slúpa ižádný **vzadnyg** věrný nemóž spasen býti.

Druhý slúp byl síla, neb jest tak silná byla tato žena, že ižádnému nepřieteli svému nepostúpila, ani světu ani tělu ani črtu povolila, ale silně všichny potlačila. Jakož se čte o nie, že za jejíeho života bieše **byeffye** jeden muž počstný **počestný** a velmi nábožný ménem mistr Kunrát, ten bieše **byefye** vzdal své vše zbožie, aby lépe bohu slúžil a kázal vieru křest'anskú, a potom ten od kaćieřuo **katyerzuo kacieř** zabit byl a bohu se dostal. S toho radú **radw** svatá Alžběta vše dobré skutky činila. A potom, když jie muž umřel, prosila toho mistra Kunráda, aby jie dopustil vše zbožie vzdáti a podlé sieni žebrati. A když jie toho nepovolil a řka: „Móžeš lépe bohu slúžiti majíc sbožie.“ I ona odpovědě: „A já pak učiním, čso ty mi nemóžeš brániti.“ Běževši do kostela u Veliký pátek, položi obě ruce na oltáři i odpověď své vóle činiti a viece po sveckéj **světsky** pýše nestáti, vidúci **wy duty viděti**, že ktož chtě po světu **167rb** státi, musí boží nepřietel býti. A to vše činila jejíe síla.

Třetí slúp, ješto jie nedal padnúti, byl jest jejíe pokora. Neb jakž jest koli byla dsi **dfy dci** krále uherského a žena langrabie Ludvíka z durinskéj země, však tak veliké pokory byla, že když

jednú dieše **dyeffye** po ulici i uzře jednoho nemocného velmě ohavného a nečistého, pojemši jej i zmy jej a zčesa a učisti jeho tělo, a to jie milejší bieše **byeffye**, nežli by zlatto obierala. Opět čte se, že u Veliký čtvrtek činila veliký mandát chudým a pracným a tu jim sama nohy umývala. A kteréhož nemocného kde zvěděla, tu předeň sama slúžieše **fluzyeffye** přivinúci jej a ničs jie nemrzeše **nemrzyeffye**. A když bieše ovdověla, což jie jejie dievka jiesti učinivše **vczynywffye**, to ona vše chudým rozdáváše **rozdawaffye** a více své dievce slúžieše **fluzyffye**, sama mísy umývající. Opět jedno dítě zlámané a červenú nemoc mající k sobě vzala a mnoho s ním práce měla, že s ním bez poroka někdy šestkrát přes den a tolikéž přes noc na potřebu chodila, ješto by to jemu máti jeho neučinila, a sama po nem **on** plenky prala. A když to dítě umřelo, hned sobě vzala jednu děvečku malomocnú a trudovatú, tu sama oblékala, krmila a umývala. A proto se jest osvietila. Prosmy, byť nás učistila.

Čtvrtý slúp byl milost, a kto by ji mohl vypraviti, ješto jest měla ke všem pracným a chudým se všeho srdce. Jakož se čte o nie, že pod jedním hradem převysokým, na němž bieše **byeffye** kázala učiniti veliký duom, v němž bieše **byeffye** mnoho chudých, a na každý den dvakrát jich sama navščevovalaše **nawfczewowaffye** a posluhováše **pofluhowaffye** a nemocné umývalaše **vmywaffye**. A chudí k nie běžiechu, matkú ji nazývající **nazyewagicze**, **167va** ana zastavující **zafawgyty zastavovati** rúcho a prsteny a šlojieře a jiné klenoty, aby chudé ku pochování připravila. A sama šila košile chudým a čsož koli měla, to vše **wffye** chudým rozdávala.

Pátý slúp byl múdrost, že jest mu drže slúžila, svému spasiteli, a svú **ffw** smrt zvěděla. Neb když jejie mistr byl nemocen i otázal jie: „Koho budeš mieti mistra po mně?“ Ana vece: „Ižádneho, jedno tě, nebo dřeve umru nežli ty.“ A to se vše **wffye** stalo.

Šestý slúp byl bázen boží, jenž jest měla. Jakož se čte, že třetí den před svú **ffw** smrti káza vyníti od sebe všie čeledi. A když jie otázachu, proč to činí, odpovědě řkúci **rzkuty řeci**: „Mám na hrozný súd jíti a tu se mám všeho zpraviti, čsož budu na mě žalovati.“ Zajisté, ktož by na to pamět měl, ten by málo hřešil.

Sedmý slúp byl jejie náboženstvie, kteréž měla na své smrti. Jakož se čte, když ješče u pěti letiech byla, hned ráda na boží službu do kostela chodila a vždy klečela. A kteréhož dne zaspala, kázala se býti dievkám. A když byla před smrtí od súmraku až do puolnoci, hned svatá Alžběta poče se radovati v náboženství a řkúc: „Již hodina se přibližuje, v niež jest dievka syna porodila.“ A tu poručivši se hospodinu, pusti duši a hned uslyšachu hlasy anjelskej, ani s velikú radostí nesú duši do královstvie **kralowft** nebeského **neb**. A posazena jest na božie pravičí **p(ra)wyty pravicě** jako králevna mocná a milostivá. Prosmy, ať za nás oroduje **orodugie** před bohem **etc.**

Cecilie etc. na marginu zapsáno mladší rukou: **S. Cecylii**

Dominus omnium dilexit eam. Sap 8,3 Tato slova píše múdry Šalomún a rka: „Pán všeho světa miloval ji.“ V těch sloviech máme znamenati trojí **troy** věc. Prvé kto miluje, druhé koho miluje, třetí proč miluje.

O prvém znamenajme, že sám buoh, Jezus Kristus, miluje, jenž jest ženich šlechetný a věrný. Zajisté šle**167vb**chetný, neb ižádného nenie šlechetnějšího po otci**otci** **tczy**, jenž jest počátek i skonání šlechetnosti, skroze nen **on** králi kralijí. A ten dává každému, čsož ráčí. Také po mateři rodu velikého, jakož praví svatý Anzhelm: „Ižádný nenie větší než král nebeský, jenž jest učinil matku ciesařovu **czyeffarzow** anjelskú.“ Opět ižádný nenie věrnější a zajisté velíme **velmě, velím** jest věrný **wyernyg**, že svéj choti, duši křesťanskéj, nikdy neostane, jedno leč by ona jeho ostala, ale on každé jest věrný **wyernyg**. Jakož se čte o jedné panie, jież diechu Marcia, ta svého mužě tak velímě **velmě, velím** milováše **mylowaffye**, že oblekši se v oděnie, jela za ním do boje, tu chtieci **chtyety** mužě brániti, zabita jest sama podlé něho. Ó, málo jest takých žen nalezeno nyní.

O druhém znamenajte, že miluje svatú Cecilií, chot svú **fw**, nebo šesterý lid miluje **mylugye** hospodin. Prvé ty, ješto božieho slova posluchají a chovají. Jakož sám praví: „Ktož mě miluje a mé řeči chová, k tomu přidem jako k svému milému.“ Druzí sú, ješto boží slovo káží. Jakož praví svatý Řehoř: „Žádného buoh více nemiluje, než toho, ktož svým kázáním mnoho lidí na vieru obrátí. Třetí sú čistoty chovající **chowagyczye**. Jakož syn boží nazývá **nazyewa** svatého Jana evangelistu **Ewantu** svým milým pro pravú **p(ra)w** čistotu, a to na znamenie ráčil se naroditi z čisté dievky. Jako jednorozec, líté zvíře velmě miluje dievku a u dievky na lóně usne a okrotne. Čtvrtí sú radost toho světa potupující **potupugyty potupující** a proti hřiechóm bojijíce. Jakož sám buoh praví: „Jakuba sem miloval, jenž bojije protiv rozkoši svěcskéj **světský**.“ A ktož svět přemóž a své tělo. Pátí jsú, ješto se modlé bohu v náboženství **nabozenftwye**. Šestí jsú, ješto pro buoh svú **fw** krev prolévají. Jakož praví svatý David: „Předrahá smrt **168ra** svatých jistě, když jest drahá, tehdy jest milá.“ Tu šesteru věc měla na sobě svatá Cecilia, proněž jest byla bohu míla. Jakož se čte o nie, že byla kniežećieho **knyezetyeho kniežěći** rodu a z své mladosti bohu slúžila a svatě čtenie na prsech vždy nosila a božie jmě na mysli vždy měla a jeho vóli vždy plnila a svú **fw** čistotu bohu poručila. Potom když bieše oddána jednomu jinochu ménem Valeriánovi, ona se v žini oblekla pod drahé rúcho, a když na svatbě velikú radost činichu, a ona vždy se bohu modléše **modlyeffye** a rkući: „Hospodine, daj mi srdce čisté a tělo mé, bych se od tebe neodvrátila.“ I poscí **pofczy postiti se** se tři dni, modléci **modlety modliti se** se bohu. A když vnide do komory s svým panicem, poče jemu mluviti a rkući **zkuty**: „Najmilejší panice, chtit' jedno povědětí, a slib mi ižádnému nepraviti.“ A tu jie slíbi, i ona vece: „Mámť já mého milovníka, anjela božieho, jenžť mne vždy střeže, a ten, jakžť uzří, a ty se mne nesličně dotkneš, hned tě zabie a tak ztratíš svú **fw** drahú mladost. Paklit' pozná, že se mnú čistě chtěš býti, tehdy tě tak bude milovati jako mě a ukážeť svú **fw** tvář.“ Tehdy Valerián vece: „Ukaž mi toho anjela.“ Svatá Cecílie vece jemu: „Budeš li křšćen **křšćen krzcze**, hned jeho uzříš. Protož di k svatému Urbanu biskupovi a pokřsti se.“ An šed i křsti se. A vrátiv se, najide svatú Cecilií s anjelem na modlitvách. A ten anjel drzieše **drzyefye** dvě koruně **korunnye**

i ustavi jednu na svatú Cecilii a druhú na Valeriána a rka: „Tě dvě koruně **korunnye** poslal vám buoh z rájě, abyhta jich dobře chovala, ty' vám nikdy nezahynú ani se pokazie a žádný jich neužří, jedno čistí. A ty, Valeriáne, žes jejie rady uposlúchal, pros, čso chtěš, a dám tobě.“ A Valerián vece: „Ničs nemám na světě milejšieho než bratra svého, protož prosím tebe, aby on také pravdu božie poznal.“ Tehdy anjel vece: „Líbí mi se tvá prosba.“ Oba přídeta **168rb** s vítězstvím do králevstvie **kralowft** nebeského **neb** a hned přijide jeho bratr Tiburcius, ano vóně drahá mezi nima, i vece: „Odkad mě zaráží taká vóně róžená?“ Valerián jemu vece: „Mám' na sobě korunu, jjež **gyes** tvoje oči viděti nemózeta, jedno leč u boha uvěříš.“ Ale svatá Cecilia ukáza jemu modly němé a božie jmě pochváli, hned Tiburcius **tyburci(us)** bratru vece: „Smiluj se nade mnú a pod' se mnú k svatému Urbanu, at' mne pokřstí.“ A když se pokřstí, hned jeho anjel navščevováše **nawfczewowafye** a mnohé dary jim přinášieše **przynaffyeffye**. Tehdy Almachius **Almachi(us)** křest'any hubieše **hubyefye** a ona jich těla schováváchu. A zvěděv to Almachius **Almachi(us)**, povola jich a rka: „K čemu ztratěné **ztratyene ztraceny** pochováváta?“ Tehdy Tiburcius **Tyburci(us)** vece: „Které ty dieš ztratěné **ztratyene ztraceny**, ti jsú boží zvolenci.“ Rozhněvav se ten král, vece: „Tehdy sta vy také křest'ani?“ I ona vecesta: „I ovšem jsva.“ A když se nechtěsta modlám klaněti, káza je oba stieti. A když je stiechu, uzřechu dva anjely, ano je do nebes nesú. Tehdy Almachius, chtě jejich zbožie pobrati, káza před se přivěsti svatú Cecilii i káza se jie modlám klaněti, aneb za to život dáti. A když ji k tomu nutiechu, ana nerodieše **nerodyeffye**, mnozí jie plakáchu, že tak šlechetná a krásná panna chtě se na smrt dáti. Vece jim ona: „Neztratím já své mladosti, ale v lepší proměním, dadúc bláto za zlatto, dadúc chalupu za duom, krátký život za věčný. Věřite li tomu, čso já pravím?“ Ani vecechu: „Věřime v hospodina, Jezukrista, jenž sobě zvolil takú služebnici **sluzebnyty** **sluzebnice**.“ A tak povolavši svatého Urbana, více než čtyři sta se jich pokřstí. Tehdy Almach rozhněvav se, káza ji vésti do jejie domu a tu ji celý **czelyg** den a celú noc v horkéj peci pálití, ana tu sedě jako v chladu. Uslyšav to Almach, **168va** káza ji prostřed lázni stieti. A když kat potřikrát nemóže jie stieti, čtvrté nesmě jie udeřiti. A tak by živa za tři dni a svůj statek chudým rozda a ty, kteréž bieše **byeffye** na vieru obrátíla, svatému Urbanu poručí a řkúć **rzkuty řeći**: „Za tři dni sobě sem rok uprosila, abych křest'anky tvé milosti poručíla, a mój duom posvětil buoh na čest.“ A tak pusti duši. Tehdy svatý Urban vzem jejie tělo, schova je **gye** krásně podlé svatých biskupuov a duom jejie posvěti bohu na čest a učini z neho **on** kostel. A protož že jest tu šesteru věć měla, s právem jest byla bohu míla, svému choti Jezukristu, k němuž jest vzata do královstvie **kralowft** nebeského **etc.**

Clementis na marginu zapsáno mladší rukou: S. Klemensa

In mari via tua, et semite tue in aquis multis, et vestigia tua non cognoscentur. **Ps 76,20** Tato slova píše svatý David v Žaltári a rka: „V moři česta **tyefta čěsta** tvá a stezky tvé v mnohých **mnohy** vodách a šlěpěje tvé nebudú známy.“ Svatý David převědědv, že svatý Klimentus má utopen býti a **nadepsáno stejnou rukou** u moři přebývati a že se moře má rozstúpiti. I podivi se tomu

a rka: „V moři cesta **tyefta cęsta** tvá.“ V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Prvé jeho život užitečný, když die „v moři cesta **tyefta cęsta** tvá“. Druhé učenie, když die „a stezky tvé v mnohých **mnohy** vodách“, točizto kázanie božie ve mnohých lidech. Třetíe jeho umučenie divné, když die „šlépěje tvé nepoznají“.

O prvém máme znamenati, že jest čtvero moře, točiz Črvené, Mrtvé a Mosazné a Křišťálové. V tom čtveru moři svatý Kliment měl svůj život.

Prvé Črvené moře znamenává tento svět, neb jakož u moři větší ryba pohltí menší, též na světě bohatí chudé hrtúsie a hltají. Opět Črvené moře slóve tento svět, nebo na nem **on** málo pravdy jest a mi **168vb** losrdenstvie, ale jeden druhého nenávidí. Opět jakož moře od počátka světa bylo sladké, takéž dřeve byl svět dobrý, neb prvý člověk Adam, dokudž byl neshřešil, neměl izádného nedostatku. Ale jakž jest shřešil, tak všechnu dobrotu obrátil ve zlost, že izádný nemóže bez bolesti a bez nedostatku na světě býti. Na tom moři měl svatý Klimentus milost, jíž jest miloval boha i lidi a pro niž sú jej milovali. Jakož se čte o nem **on**, že tak byl čstný a počestný, že Židóm i pohanóm i všem křesťanóm míl bieše **byeffye**, ale najviec jest chudé miloval. Jakož se čte, že když bieše papežem, ze všech krajuo chudé mieváše **myewalfye**. A čo to činilo? Jedno milost jeho ta cesta jest najvýbornější, kterúz máme všichni choditi, chtěme li spaseni býti.

Druhé moře jest Mrtvé a znamenává se peklo, nebo čož koli tam vejnde, to umře **vmrzye** věčně a života viecs neužrjí, točiz božie tváři, ješto jest tieže čísic **czyffycz tisíc** pekelných múk. V tom moři svatý Kliment měl svůj život s velikú kázní, nebo ktož se bojí boha, ten nejde do pekla, ale varuje se hřiecha rozpomínaje se, kto jest tam hrál, kteří pokorní, která kázně.

Třetíe moře Mosazné **mozazne**, ješto Šalomún bieše **byeffye** učinil jednu kropadlničí **kropadlny kropidlničě**, aby kněžie dúce do chrámu umývali se a vzhlédli se v ta zrcadla, ješto nad ním biechu. Skrze to moře znamenává se zpověd, v níž jest měl život svatý Klimentus, a protož, chtěme li také dojíti do chrámu nebeského, musíme se tak omýt v tom moři svatú zpovědí a vzezřieti se v zrcadla příkladuo svatých.

Čtvrté moře jest Křišťálové, o němž praví svatý Jan v Tajnici **taynyty Tajnicě**, že od božie stolice jdíeše **gdyeffe** moře **morzye** podobné křišťálovi. **169ra** To moře znamenává svatých chválu, kteráž jest hlubší, než rozum dosáhnúti muož, neb má viece krápí, točiz radostí, jichž izádný nemóže počísti, jedno sám buoh. V tom také moři svatý Klimentus měl svůj život u velikéj žádosti, do kteréhož jest došel dnešní den skrze svůj svatý život, kterýž jest měl na tomto světě. Nebo jeho svatý život ukazují divové, kteréž jest on činil, a jeho drahá smrt. Jakož se čte o nem **on**, že po svatém Petru byl papežem v Římě a bieše **byeffye** obrátil na vieru paní Theodoru, ženu jednu rodice ciesařova. Tehdy ten pán Simius **Simi** velikým hořem vnide do kostela po svéj ženě, chtě zvědět, čo ona tam chtě a poč jde. A když svatý Kliment lidi pozhena a pochváli vešken lid hospodina, hned ten pán Simius **Simi** oslnu i ohleše. Uzřevši to Theodora, jeho žena, ukáza svatému Klimentu. A hned svatý Kliment boha zaň poprosi **poprosi p(ro)op(ro)fy** i by hned zdráv a pokřsti se

s mnohými jinými. A když to uzře jedno knieže římské, vzkáza císařovi **tyeffarzowy ciesař** po listech, že svatý Kliment mnoho lida na vieru obrátil. An jemu odpovědě, aby jej jal a za moře na ostrov vsadil, aby tam hladem umřel. Tehdy ten pán naplniv lodí ztravy i káza jej vyvésti za moře a mnoho žakovstvo za ním. A když svatý Kliment z vody vyšed **vyšed wyffede**, více než dva čísíc **czyfycz tisíc** křesťanuo nalezé na tom ostrově, ješto také byli vysazeni **wyzazeny** pro božie jmě. A ti uzřevše svatého Klimenta, velikú radostí počechu plakati. A on jim vece: „Ne pro mé zaslúzenie poslal mě k vám hospodin, ale abych byl účasten vašeho dobrého.“ A když od nich zvědě, že za šest míl vodu sobě nosiechu na pleci, vece jim: „Poprosme všichni hospodina, Jezukrista, aby svým zpovědníkom studničí **ftudnyty studnicě** otevřel na tomto miestě.“ A poprosivše **pop(ro)fywfye** i sem i tam hledieše **hledyeffye**, **169rb** uzře beránka stojíc, jenž pravú **p(ra)w** nohú studničí **ftudnyty studnicě** jemu ukazováše **vkazowaffye**. An tomu urozuměv, jide k tomu miestu i pokopa, inhed se zjeví čistá studniče **ftudnytye studnicě**. A když to zvěděchu v jiných zemiech, jechu k nemu **on**. A jednoho dne přijede jich pět set a pokřtichu se a modly zkazivše **zkazywfye** po všem kraji a sedm set kosteluo postavichu.

Po třech letech uslyšav to císař **tyeffarz ciesař**, jednoho vévodu tam posla, aby všechny zhubil. Ten vévoda uzřev, ano všichni jdú vesele na smrt, nechav všech jal svatého Klimenta a přivázav jemu železnú kotvu **kotw** na hrdlo i káza jej uvrći **vwrty uvrci** do moře. Tehdy Kornelius a Phebo, jeho učeníkové, a všichni počechu boha prositi, aby jim ráčil tělo svatého Klimenta ukázati, inhed se moře rozstúpi za tři míle, ani všedše **wfedfye** do moře suchého, nalezechu kostelík mramorový, anjelskýma rukama učiněný **vczynenyg**, a v nem **on** tělo svatého Klimenta bieše **byeffye**, a anjelé nedachu nikam svatého těla dieti. Na každé léto v jeho den moře se za tři míle rozstupováše **rozftupowaffye** a mnoho lidí přichodieše **przychodyeffye**, ale již pro hříechy lidské to vše jest zahynulo. Jedna žena byla přišla svým synem, an tu usnul, i zapomenula jeho tu máti. A zatiem se moře stúpilo a sešlo, ana zapomenuvši na syna běhala plačící **placzyty plakati** po břehu, zda by jej kte uzřela, tělo jeho na březě **brzefye** vyvržené. A tak po roce přijide a modli se svatému Klimentu a inhed ozřevši se, uzře syna na témž miestě spiece, na kterémž jeho bieše **byeffye** odešla, přiskočivši i ubudi jej před lidmi i pojě jej s sobú domuo. A když jeho otázá: „Kdes **kdez** byl, synu?“ On vece: „Však sem jedínú noc spal u svatého Klimenta, an mě choval a nedal mi utonúti.“ A tak zjevěna jest svatost jeho života, kterak jest trpěl pro buoh a které jest divy činil. Prosmy jeho, **169va** by nás zbavil všeho zlého a dovedl nás do královstvie **kralowft** nebeského **etc.**

Katherine na marginu zapsáno mladší rukou: S. Katarzyny

Mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite eius corona duodecim stellarum.

Ap 12,1 Tato slova piše svatý Jan evanjelista **Ewangta** v Tajničí **taynyty Tajnicě** a řka: „Viděl sem dievku oděnú sluncem a měsieć pod jejíema nohama a na jejíe hlavě koruna bieše **byeffye** ze dvanásti **dwanazyty** hvězd.“ V těch sloviech svatý Jan ukazuje **vkazugye**, jaký stav měla svatá Kateřina, jaký dóm, jaké rúcho, jaký věnec. Prvé ukazuje jejíe stav dievčí. A blaze jemu, ktož ten

stav zvolí sobě, neb jest to nejlepší stav. Nebo jest trojí **troy** stav na světě. Prvý hříšných, a ten jest zlý. Druhý kajících **kagytych kajúci** lidí, a ten jest dobrý. Třetí čistý beze všech hřiechuo, a ten jest stav nejlepší. V tom stavě byla svatá Kateřina.

Druhé ukazuje duom jejie, že viděl ji v nebesiech. Blaze tomu, ktož má duom na nebi, neb ač jest ona byla tělem na zemi, však jest byla myslí na nebi vidúci, že pták jest dotud bezpečen, dokud jest na povětří, a jakž na zemi sletí, tak popaden bude. A to jest ten dobrý **dobryg** duom a bezpečný na nebi, jehož my na světě nemůžem miati.

Třetie ukazuje **vkazugye** rúcho jejie a řka: „Bieše **byefye** sluncem oděná, protož se nebojí zimy pekelněj.“

Čtvrté vypravuje jejie věnec a řka: „Měla korunu ze dvanásti **dvanádste** hvězd“, točič dvanáste **dwanazte** radostí nebeských, jako jiní svatí. Prvá radost jest, že anjelé ji nosie do nebes. Druhá, že se nebojie svěského **světský** hubenství. Třetie, že koruny neztratí. Čtvrtá vidúc nad nepřáteli vícestvie **wyczeftwye vítězství**. Pátá, že jsú zbaveni muky pekelné. Šestá, že sú vzdáleni od hříšných. Sedmá, že viecs neztratie království **kralowft** nebeského **nebef**. Osmá radost, že vidie nebeský přiebytek. Devátá, že mají tovařistvo svaté. Desátá od těla a od dušě a slavenie. Jedenástá **Gedenazta**, že vidie božie **169vb** čeleseství **czelefenftwye tělesenství**. Dvanástá **dwanazta**, že jsú jisti, že viecs božie milosti neztratie.

O prvé m znamenajte, že tato svatá dievka trojí **troy** věc měla v svém svatém stavě, točič moudrost, sílu a čistotu.

Prvé měla jest moudrost. Jakož se čte o nie, že byla velmi učená a dospělá v hádaní, že přehádala císaře **tyeffarze císař** a padesát mistruo. O tom se čte, když císař **tyefarz císař** Maxencius **Maxenci** bieše **byefye** svolal do Alexandrie chudé i bohaté a všem se kázal modlám klaněti a křesťany káza velmi mučiti. Tehdy svatá Kateřina, bieše **byefye** v osminásti **ofmynazty** letech, uslyšavši piesni před modlami a řvanie skota, posla tam posla, čso by to bylo. A když jie posel povědě, že křesťany hubie, požehnavši se svatým křížem, hned tam jide a mnohé křesťany uzře, odvracijíce **odwrcazygytye otvracovati se** se na pohanskú vieru. S velikú žalostí jide před císaře **tyeffarze císař**, porokující **porokugyty porokovati** jemu a řkúci **řzkuty řeči**: „Proč se diáblóm klanieš a křesťany hubíš?“ A dosvědči jemu, že všichny modly jeho jsú diábli pekelní. Císař **Tyefarz císař** podivi se jejie múdrosti, ničs jie neumě odpovědět i káza jie v svéj sieni strážným chovati. Potom vece jie: „Dřéve sem slyšal tvú **tw** múdrost a divil sem se tvéj krási, ale pro oběti židovské a muky křesťanské nemohl sem tvé řeči rozumět. Pověz mi najprvé, která jsi a čí jsi a odkud jsi.“ A ona vece: „Já sem Kateřina, dsera **dfera dcera** krále Kostova, a jak sem koli k drahému rúchu přirozena a múdrostí učena, však sem to vše pro buoh opustila a Jezukristu sem se poručila, neb jest on pravý syn boží a jiného boha nenie.“ A císař **tyeffarz císař** vece: „Jest li to tak, tehda vešken svět blúdí.“ Uzřev, že jie nemůž žádnú řeči ostati, posla po mistry, slibuje jie velmě darovati. A tak přibra se padesát mistruo velmi učených i tázachu: „Čso **170ra** jest to,

císaři **tyeffarzy ciesař**, nového, žes nás tak mnoho svolal?“ Císař **Tyeffarz ciesař** vece: „Mám tu jednu dievku velmē mūdru to dosvědčuje **doffwyedczugyc**, by naši bohové byli črté, a praví, by byl pravý buoh Jezus Kristus, jehož sú Židé umučili v Jeruzalémě. Přehádáte li ji a s téj řeči svedete, s velikú čstí a s **z** dary se domuo vrátíte.“ Tehdy jeden z těch mistruo vece: „Ó, milý císaři **tyeffarzy ciesař**, ktoť dal tu radu, žes pro jednu dievku tak mnoho mudrcuo svolal, ano náš najmenší by ji přehádal? Kaž ji, císaři **tyeffarzy ciesař**, přivesti, ať zvie, žet' jest nikdy mūdřejších mistruo nevidala.“ A když to svatá Kateřina zvědě, ihned se bohu poručí a hned anjel k nie přistúpi a jie potvrdí a řka: „Všichny mistry přehádáš a na vieru křesťanskú obrátíš.“ A když ji přivedechu, ona císařovi **tyeffarzowy ciesař** vece: „Kterak, císaři **tyeffarzy ciesař**, činíš, žes protiv jedné dievce padesát mistruo sebral a je sľubuješ darovati a mně velíš se s nimi darmo hádati? Ale já na to netbám, nebo jest Jezus Kristus má věčná odplata.“ A když mistrové počechu mnoho proti bohu mluviti, ana jim ke všemu mūdře odpověda, užase **Wzalfye** se podivichu se všichni mistrové a nevěděchu, čo řecí **rzety řeci**, a jako němí stáchu. Tehdy císař **tyeffarz ciesař** velikými hněvy poče jim láti a řka: „To li vaše **walfye** učenie, že vás jedna dievka přehádá?“ Le jeden z nich odpovědě a řka: „Věz to, císaři **tyeffarzy ciesař**, žet' žádný nemůže téj dievce ostati, nebo z nie duch svatý mluví, protiv němuž my odpoviedati neumíme. Protož, neukážeš li nám lepšie viery, všichniť se na křesťanskú vieru obrátíme.“ I císař **tyefarz ciesař** se rozhněvav, káza ty všechny mistry upáliti. A když volachu mistrové: „Kterak bude našim dušem, ani jsme nepokřšćeni“, svatá Kateřina jich potvrdí a viere naučí řkúci **rzkuty řeci**: „Nebojte se, budete u vaše krvi pokřšćeni.“ A když jě v oheň umetachu, **170rb** všichni duše pustichu, a jich těla i vlasuo i rúcha nic oheň neurazi ani uškodi. Tehdy císař **tyefarz ciesař** káza dievku v žalář vsaditi a dvanást **dwanazt** dní hladem mučiti a sám jede do jiné vlasti. Tehdy králová s kniežetem Porfiriem **porphyriem** v noci jide do žaláře a tu uzřechu světlost nebeskú a anjely svaté. Tu svatá Kateřina poče jim kázati a oba hned na vieru obráti, Porfirius **porphyrius** s královú **kralow** a s svým rytierstvem vieru přijachu a bohu se poručichu.

Druhé měla jest silnost, kterúž jest všechny hruozy a muky přemohla, a tu sílu jest ukázala, když jest bojovala jako ovce s vlkem, Maxenciem císařem **tyeffarzem ciesař**, jako Jidita, ješto krále Olofarna zabila. Jakož se čte, když se císař **tyeffarz ciesař** vráti, káza vyvésti svatú Kateřinu **kate** z žaláře i vece jie: „Razit', čstí mé bohy a budeš má druhá králová. A postavím tvój obraz prostřed města, aby se jemu všichni klaněli miesto boha.“ Svatá Kateřina **kate^a** vece: „Nemluv toho, králi, hřiechť jest to mluviti, neboť sem já chot Jezukristova, od jehož milosti ani tvé sľiby ani muky ani zbožie móż mne odvrátiti. Tehdy císař **tyeffarz ciesař** káza ji prostřed města nahu pověsiti a klikami železnými dráti a potom do žaláře vésti. To se sta jejie první boj. A když bieše **byefye** v žaláři, že mějieše **myegyefye** opět býti dvanáste **dwanazte** dní bez pokrmu, ty dni holúbek z nebes ji krmieše **krmyefye**, a potom sám král nebeský stúpil k nie i vece: „Má milá dsí **dffy dci**, poznaj svého stvořitele a bud' ustavična, neboť já budu s tebú.“ Tehdy císař **Tyefarz ciesař** káza ji před se vésti z žaláře a uzřev ji krašší než dřeve i mnieše **mnyefye**, by ji kto krmil v žaláři **170va** i káza

strážné zhubiti. A svatá Kateřina **Kate^a** vece: „Lidět' sú mne nekrmili, ale syn boží, Jezus Kristus.“ I císař **tyefarz ciesař** k nie vece: „Rozmysl se, drahá panno, žeť tebe nechti za služebnici **Muzebnyty služebnice** mieti, ale za svú královnu.“ I ona vece: „I čso mi radiš, kterého bych ze dvú **dw** milovati měla? Mocného, věčného, krásného, či nemocného smrtedlného a nesličného?“ Le císař **tyeffarz ciesař** rozhněvav se i vece: „Zvol sobě z túto dvú **dw** jedno, aneb se modl bohuom a budeš živa, aneb budeš hrozné muky trpěti.“ I ona vece: „Umysl sobě, kterěz chtěš muky, tyť chti ráda pro mého chotě trpěti a chti jemu své tělo a svú **ffw** krev obětovati.“ Tehdy císař **tyeffarz ciesař** káza čtyři kola pripraviti a v ty nožu a břitev ostrých nabiti, aby ji na kusy rozřezaly, a jiné křesťany jím strašily. Tehdy svatá Kateřina **kater** poprosi boha, aby ji téj muky zbavil a svú **ffw** moc ukázal, hned anjel hromem ta kola zetře **zetrffye** a čtyři tisíc lida pohanuo zabi. A králevna na to shóry hledáše **hledaffye** a sběhši **bychfy sběhnúti** doluo i poče císařovi **tyeffarzowy ciesař** porokovati z takěj ukrutnosti. Le císař **tyefarz ciesař** vece: „Takés ty se již po jejie čářiech obrátila?“ I ona vece: „Věřim já u boha v Jezukrista.“ I káza ji velmi mučiti a prsi jejie potom vytrhati. A svatá Kateřina **katena** jie potvrd'ováše **potvrdyowaffye potvrzovati**, řkúc: „Neboj se, milá králevno, neb dnes za tento život dá tobě král nebeský **nebeskyg** život věčný, točíž královstvie **kralo** nebeské.“ A císař **tyefarz ciesař** káza ji za město vyvésti a hlavu **hlaw** jie stieti a Porfirius **porphyri** jejie tělo schova. Nazajťrie poče císař **tyeffarz ciesař** ptáti, kto jejie tělo schoval, i káza rytieře zjímati. Uzřev to Porfirius **porphyry**, zvolá a řka: „Ját' sem, císaři **tyeffarzy ciesař**, boží služebnici schoval, neb sem vieru křesťanskú přijal. Tehda **170vb** císař **tyeffarz ciesař** zvolá a řka: „Běda mně, toť již Porfirius **porphyrius**, jenž byl muoj jediný stráža a pěstún i má útěcha, ten jest také přelščen a oklamán.“ Tehdy oněch dvě stě rytieřuoov zvolá a řkúce: „My sme také křesťané, pro Jezukrista hotovi sme na smrt jíti.“ I císař **tyefarz ciesař** ty všechny s Porfiriem **porphyriem** káza stínati a vrátiv se k svatě Kateřině **Kater** i vece: „Nebo se modl bohuom, anebo hlavu ztratíš.“ I ona vece: „Čsož koli chtěš, učin, hotovať sem trpěti pro buoh.“ I císař **tyefarz ciesař** káza ji stieti. A když ji vyvedechu na popravu **pop(ra)w**, ona zdvihši svoje ruce i poče se bohu modliti a řkúci **zkuty řeci**: „Ó, milý Jezukriste, bože muoj, naděje a spasenie všech věrných, chválo čistých, prosím tvé svatě milosti, ktož koli mé umučenie budú pamatovati a své nůzi budú mne potřebovati, rač je uslyšeti a ode všeho zlého je zbaviti.“

Divná milost svatě Kateřiny, že, vidúci meč nad svú **ffw** hlavú **hlaw**, však o nás pěci měla a za nás boha prosila. Hned přijide hlas z nebes a řka: „Pod', má zmilelá, nebt' sú nebesa otevřiena. A těm všem, ktož budú tvé pomoci žádati a tvé jmě nazývati **nazyewaty**, chti jě ve všem uslyšeti a ze všie nůze jě vypraviti.“ A hned jie stiechu jejie svatú hlavu. Hledajte té síly, jakt' jest ta silně pro buoh bojovala. A když jejie hlavu **hlaw** stiechu, z jejieho **gyegyeho** těla mléko poteče miesto krve na znamenie jejie čistoty veliké, v niež jest stála až do smrti. A jejie chot, Jezus Kristus, nad jiné svatě počstil jie u pěti věcech, některé činil milosti jedním svatým, jako navšcievenie svatého Jana evanjelisty **ewante**, olej svatý byl z hrobu svatého Mikuláše, mléko teklo z šjíje svatého Pavla, an **171ra** jelé učinichu pochovánie svatému Klimentu, hlas svatě Margrety byl uslyšán z nebes. A ty

všetchny věci **wyety věc** byly na svatě Kateřině, neb když jest byla v žaláři svatá Kateřina **katea**, tehdy ji sám buoh navščievil a potvrdil. A potom když se modlila, byla z nebes uslyšána. A když jie hlavu **hlaw** stěli, mléko z jejie šijě teklo. Tehdy anjelé vzešši jejie tělo i nesli na horu Sinai, odtad více než dvadčeti **dwadtyety dvadčēt** noclehuo, a tu čsně pochována a tu z jejie hrobu teče olej, ješto všechny nemocné uzdravuje **vzdrawgye**. Čte se, že jeden kněz šel na tu horu Sinai a tu sedm let svatě Kateřině **katenie** slúžil a prosil, by jemu popřála něčso svého svatého těla. Hned ona ztaže svú **fw** svatú ruku i poda jemu jednoho článku. An ten dar vem, vesele se do svého děkanstvie vráti a přijechu jej s velikú radostí. Prosmy také milého boha, ať nám ráci dáti hřiechóm odpuščenje a potom královstvie **kralo** nebeského **nebe**. Velikát' jest pomocnicie **pomocznyte pomocnicě** svatá Kateřina **katea**, z núze vypravuje **wyp(ra)wgic**, z nemoći **nemoty nemoc** uzdravuje **vzdrawge**, od pekelných múk zdaluje **zdalugye**. Poručme se jejie svatě milosti a učstěmy ji dnešní den, ať by ona ráčila za ny orodovati před svým milým chotem Jezukristem, ať nám dá královstvie **kralowfi** nebeské **neb etc.**

De sancto Andrea etc. na marginu zapsáno mladší rukou: S. Andrzeia

Vestygia illius secutus est pes meus, viam eius custodivi etc., et non declinavi ab ea. Job 23,11

Tato slova piše **pyfye** svatý Job a řka: „Šlěpěje jeho následovala jest noha má, cesty jeho stříehl sem a nesstúpil sem s nie.“ Hospodin povolav svatého Petra a svatého Ondřejě, řekl jima: „Pod'ta za mnú“, chtě, aby ona šla za ním netolik chodem tělestným, ale podobenstvím obrany. To přikázanie svatý Ondřej pokorně jest naplnil, a protož jest mohl dobře řeci **rzety řeci** tato slova a řka „šlěpěje jeho“ etc. V těch sloviech můžem znamenati čtveru cestu, po kteréž jest syn boží chodil, po kteréž my máme také jíti, chtěme li spaseni býti, a po které také **171rb** svatý Ondřej chodil.

Prvá česta **tyefta cěsta** byla s nebes v tělo svatě králevny, a ta byla česta **tyefta cěsta** pokorná. Ó, zajisté **zayfte** veliká byla by pokora, ktyž by který král svlékl své rúcho **s** sebe drahé a oblekl se u měch. A to jest učinil Jezus Kristus, král nebeský, jsa mocný buoh, však své božstvie přikryl naším tělesenstvím i učinil se z krále sluha lidský.

Druhá česta **tyefta cěsta** byla z těla matky božie, svatěj Mařie, na tento svět, když se jest narodil v obecném domu, že hospody nemohl mieti. A ta česta **tyefta cěsta** byla chudoby. Jakož jest sám buoh pověděl o svéj chudobě a řka: „Zvieřata a ptáci **ptaty pták** mají svá hniezda, a syn boží nemá kte hlavy skryti.“

Třetí česta **tyefta cěsta** byla odtud až na svatý **twatyg** kříž přes mnohé truchlosti, a ta byla bolesti a umučenie. Když jeho hlava byla trním korunována a usta žlučí naplněna, oči slzí a pláče, šijě a tvář ubita, ruce a nohy probitě. Tak od pát až do vrchu nebylo zdravého miesta na nem **on**.

Čtvrtá česta **tyefta cěsta** byla s kříže do pekla, odkadž Adama a jině ocse **oczfyte otec** svatě vyvedl. A ta česta **tyefta cěsta** byla milostivá a zajisté veliká by milost byla, když by kto trpěl rány za svého přitele a věčší by milost byla **byla byla byla**, by zaň trpěl smrt. Ale největší by milost byla

a neslýchaná, by kto trpěl za nepřítele, a to jest syn boží učinil. Tot' jsú šlěpějš boží a těch jest následoval svatý Ondřej. A najprvé cestú pokornú. Jakož o nem **on** zpíváme dnešní den a říkáce: „Muž tento mezi lidmi najpokornější se zjevil a není to div, neb se dobře byl naučil téj lekci, ještě jim syn boží kázal, a říká: „Učte se ode mne, žeť jsem tichý a pokorný srdcem.“ Opět následoval **171va** jest hospodina po cestě chudoby, že všechno, čsož měl, pro buoh opustil. Jakož se čte, když jeho syn boží zavolal, hned všeho nechav i šel za ním, aneb slyšal bieše od hospodina, jenž je učieše a říká: „Ktož všeho neopustí pro mne, ten nemůže býti muoj učedník.“ Opět jest jeho následoval po cestě milostivěj. Jakož se čte o nem **on**, že byl velíme **velmě, velím** milostivý. A tu milost jest ukázal na svatém Matěji, nebo když svatý Matěj v jednom městě ménem u Burgundii kázáše **kazafye**, tu jej bichu a jechu a nechtiechu jeho poslúchat, i vylúpichu jemu oči a svázavše **fwazawfye** jej v žalář vsadichu a chtiechu jej zahubiti. Hned se zjevi anjel svatému Ondřeji **Ondrzej** a káza jemu jíti **gyczy jiti** do Burgundii k svatému Matěji **Matyey**. A když svatý Ondřej vece: „Neviem česty **tyefy čěsta**“, anjel vece: „Jdi k moři, kterúz lodí první uzříš vsada, jediž do Burgundie.“ Svatý **fwatyg** Ondřej učiniv to, jide do toho města božím povolením. A šed do žaláře k svatému Matěji **Matyey**, poče nad ním plakati a prositi zaň boha, hned se navráti zrak svatému Matěji pro prosbu svatého Ondřeje, a svatý Matěj uteče z žalářě. Rozhněvavše **Rozhnyewawfye** se měščené, že svatý Matěj utekl, jechu svatého Ondřeje a vláčichu jej koňmi po ulicích. A když z neho **on** velmě krev tečieše **teczyeffye**, poče za ně boha prositi a všickny svú **fw** modlitvú **modlytw** na vieru obráti. A čso jest to učinilo? Jedno milost, že jest za své nepřátely boha prosil. O jeho se milosti více čte, když čtyřiceti **cztyrzydtyety čtyřicět** pohanuov plavieše **plawyeffye** se k svatému Ondřeji po moři, chtieče **chtyetye chtiety** vieru křesťanskú přijieti, tehdy diábel moře zbuři, že ti všichni ztonuchu. A když jich těla moře na břeh **171vb** vymeta, tehdy přinesechu je před svatého Ondřejě, an je všickny z mrtvých vzkřiesi. I oni všechno pověděchu, čso se jim na moři přihodilo. A tak svatý Ondřej chodil jest po cestě milosti, opět jest následoval boha po cestě umučení. Jakož se čte, když přišel do jedné země Achaie, tu jest kosteluo nastavěl a modly zkazil a jednoho kniežete ménem Egeas zemi na vieru obrátil. Uslyšav to Egeas, poče svatého Ondřejě mnohými núzemi nutiti k modlám, svatý Ondřej odpovědě: „Vmysl sobě, kterét' se zdají na světě muky, nebo čímž budu mieti větší muky, tiem budu vzácnější králi nebeskému.“ A hned jej káza svázati a dvadčeti **dwadtyety dwadcět** lidem jej bíti a potom jej káza na popravu **pop(ra)w** vésti. A když jej na kříž vediechu, sběžechu se lidé a říkáce: „Nevinná jeho krev nevinně bude prolita.“ Svatý Ondřej poče jich prositi, aby jeho mučení nepřekáželi. A uzřev kříž, pozdravi jeho a říká: „Zdráv, milý kříži, jenž si božím tělem posvěten **posfwyetyen posvěti**, jehož sem dávno žádal přijieti a miloval sem tě snažně.“ A to říká, svleče rúcho s sebe i da mučenníkom. A tak jej na kříži pověsichu, na němž stojí živ, dvadčeti **dwadtyety dwadcět** tisíc lidu na vieru obráti. I počechu lidé hroziti Egeášovi a říkáce: „Neměls toho mužě čstného a svatého tak nečstně mučiti.“ Tehdy Egeáš přišed, chtieše **chtyeffye** sníti s kříže svatého Ondřeje, i svatý Ondřej vece: „Proč přišel, Egeáš, hledáš li milosti od boha míle, budeš ji mieti, pakli deš, aby mě snal s kříže, věz to, žeť já s kříže živ nesstúpím, nebo již vizi krále svého, an mne čeká.“ A když jej **gyey; za tím je zapsáno ch,**

neškrtnuto **172ra** chtiechu rozvázati, nikakež k nemu **on** přijíti nemozechu **nemozyechu**. Tehdy svatý Ondřej uzřev, že jej chtie sníti s kříže, tuto modlitvu učini a řka: „Nepřepúšcej mne, hospodine, živa snieti s kříže, nebo jest již čas, aby poručil tělo mé zemi, neb sem tak mnoho pracoval, již bych toho rád byl prázděn a zbaven.“ A jakž to vece, hned blesk přišel z nebes a obklíci **obklyty obkl učiti** jej, že jeho žádný nemůže viděti, a v téj světlosti duši pusti. Tehdy Maximilla, žena Egeášova, vzě jeho svaté tělo a čstně je **gye** pochova. A tak jest následoval boha po cestě umučení, po niež jest došel královstvie **kralowft** nebeského **nebef**. Prosmy jeho, ať nás **etc.**

Barbare sancte na marginu zapsáno mladší rukou: S. Barbary

Adiuuabit eam Deus vultu suo etc. **Ps 45,6** Tato slova píše svatý David, uzřev velikú milost boží na svatěj Barboře, že má býti veliká pomocnice ve všech bolestech i v nemociech, i vece tato slova a řka: „Spomoži jje, hospodine, svým obličejem.“

V těch sloviech máme znamenati dvojí **dwoy** věc. Prvé, proč jje pomohl, druhé, kterak jje pomohl. O prvém máme znamenati, že jje buoh pomohl pro trojí **troy** věc, točiz pro jejie čistotu a pro jejie náboženstvie nebo pro vieru a pro utrpení. Prvé pomohl jje pro jejie čistotu, neb jest měla čistotu dvojí, na čele **czele tělo** i na duši. Těleštná čistota přirovnává se k lilium, nebo liliový květ má tři lístky, takéž čistota má býti usty, tělem a očima. Druhá čistota přirovnává se k anjelovi, kteříž poskvrny nemají na svéj mysli. Druhé pomohl jje pro jejie nábožnú vieru. Jakož se čte o nie, že jest byla dsi **dfy dci** jednoho kniežete pohanského, jemuž diechu Diascorus, ten pro jejie velikú krásu učini jje věži vysokú a v té ji zatvoři, aby jje ižádný neviděl ani kto s ní mlu **172rb** vil. A ktyž na téj věži přebýváše, duch svatý v ní zavíta a zažže **zazzye** ji buoh svú **fw** milostí, že poče držeti vieru křesťanskú. Uslyšav otec, že mnohá kniežata jejie krásu snúbichu, otec jejie otáza jje a řka: „Chtěš li za muž?“ I ona vece: „Nechti za toho ižádného.“ I prosi otce, aby jje kázal učiniti sien před dveřmi, v niež by se umývala. Hned to káza učiniti a rozkázav dvě okně udělati, jede do dalekéj vlasti po císařově **cyellazowye ciesař** poselství. Tehdy svatá Barbora šedši s věže, káza dělníkóm, aby učinili tři okna. A když jejie otec se vráti a uzře tři okna, rozhněva se a káza zjímati všichny dělníky. I oni vecechu: „Tvá dsi **dfy dci** tak nám kázala učiniti.“ Le on otáza svaté Barbory, proč to kázala učiniti. Ana vece: „Ve jmě ocse **oczle otec** a syna a svatého ducha na čest svatěj trojici **troyty trojicě**.“ Tu jest ukázala svú **fw** vieru k hospodinu.

Třetie jje pomohl pro jejie utrpenie, že jest v žíni chodila a vždy se postila a ve dne i v noći **noty noc** na modlitvách ležala a vždy božie jmě chválila.

O druhém máme znamenati, kterak jje král nebeský pomohl. Čte se o tom, že když ji otec uzře, ana drží vieru křesťanskú, vzem meč i chtieše **chtyefye** ji zabiti, hned se zed rozstúpi, ana uteče skrze tu zed a otec tu osta, a jje neuzře. A svatá Barbora bě že na jednu horu a otec pohna za ní i otáza jednoho pastuchy a řka: „Viděl lis kterou dievku běžiece?“ An zlý pastucha vece: „Tam, coť běží na onuno horu.“ Hned božím přepuščením všechen dobytek, ovce a kozy, obrátichu se v kobylky i rozletěchu se po lukách. Tehdy Dioscorus, jejie otec, nalez ji, vede ji domuo i káza ji

metlami bítí **172va** a sám ji poče za vrch vláčiti **wlatyty vláčiti** a téj noci v žalář ji káza vsaditi. A nazajtřie káza ji vésti před císaře **tyeffarze ciesař** Marćiana **Martyana**. An uzřev jejie krásu, lísa o nie, a když jie nemůže přemluviti, vece jie: „Modl se a klaněj se našim bohóm.“ Ana vece: „Klaniem se Jezukristu, donidž sem živa.“ Tehdy císař **tyeffarz ciesař** káza ji obnažiti a jejie tělo kleščemi trhati, až z nie velímě **velmě, velím** krev plovieše **plowyeffye**, i káza ji v žalář vsaditi. Téj noci se jie buoh zjevi, jie posiluje a uzdravi ji. Ráno ji z žaláře vyvedechu, ana krašší nežli dřeve. Opět císař **tyeffarz ciesař** káza ji mučiti, kamenie rožžené na jejie tělo káza sypati a kladivem jejie hlavu **hlaw** káza bítí a káza jejie prsi vyřezati **vyřezati wyzerzaty** a nahu po všem městu voditi. A hned anjel z nebes přinese jie krásný plášč zlattohlavý **zlattohlawyg** i příkry jejie tělo. A když to císař **tyeffarz ciesař** uzře, káza ji vésti k uocsi **uoczfy otec** a řka: „Kaž svú **fw** dseru **dferu dcera**.“ Tehdy otec přijev ji mluvi jie, aby se bohóm modlila, i chtieše **chtyeffye** ji bezděky za muž dáti. Ana téj noci prosí hospodina, že by plna vředuo a neštovic. A když by nazajtřie uzřev ji otec plnu neštovic, rozhněvav se vyvede ji na jednu horu a tu jie sám otec s' a hlavu **hlaw**. Ana, když dieše **dyeffye** na popravu, prosieše **p(ro)fyefye** boha řkúci **řzkuty řeci**: „Mój milý choti, Jezukriste, pro mé umučenie rač mi to dáti, ktož tě budú nazývati **nazyewaty** a méj pomoci žádati, rač je všech neštovic zbaviti a na těle uzdraviti a potom jim rač svú **fw** milost dáti.“ A když jie otec s' a hlavu **hlaw** svatú i pojide s té hory, hned jej hrom zabi a spáli, až jeho jedno prach osta. A tak jie buoh pomohl a přijal do královstvie **kralo** nebeského **neb**, jehož nám **etc.**

De sancto Nicolao na marginu zapsáno mladší rukou: S. Nikolaia

Ecce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit Deo etc. Tato slova píše múdry Šalomón a řka: „Ej toť jest kněz veliký, jenž **172vb** v svých dnech líbil se bohu.“ Svatá cíerkev **tyerkew cierkev**, matka naše, dvojí **dwoy** věc nám ukazuje na svatém Mikuláší. Prvé nazývá **nazyewa** jej velikým, druhé praví, že se slíbil bohu, donidž byl živ.

O prvé máme znamenati, že svatý Mikuláš byl veliký rodem. Jakož se čte o nem **on**: „Zpovědník boží, svatý Mikuláš, šlechtný rodem, ale šlechtnější svými činy, neb jeho otec i máti viecs sú v čistotě přebývali po jeho narození.“ Opět jest byl veliký náboženstvím, neb vešken život svůj vedl v náboženství a v svatosti. Opět byl veliký duostojenstvím, neb jest byl biskup, jenž má světiti kněží **knyezye** a svatě křížmo a žehnati lidi a rozhřešovati. K tomu úřadu byl zvolen bohem.

Prvé toho dne, jehož se narodil, sám stál u medenici **medenity medenicě**, když jej myli v kúpěli, a to učinil na znamenie, že měl býti velikého dóstojenstvie, opět byl veliký, že samým bohem **bohem bohen** byl zvolen v to duostojenstvie. Jakož se čte, když v jednom městě, jemuž diechu Munera **nejisté čtení, v legendě ve Staročeském pasionálu (PasMuzA) je podoba mírský** bieše **byeffye** umřel biskup, sebra se mnoho žakovstva, chtieće **chtyetye chtieti** tomu městu biskupa zvoliti. I bieše tu jeden biskup mezi nimi velikého dóstojenstvie, jehož kázanie všichni držiechu. A když ten káza se všem postiti a boha prositi, aby ráčil zjeviti, kto by byl hoden toho biskupstvie, téj noci uslyša hlas z nebe a řka: „Čekaj u dveří kostelních a kterýžt' žák najprvé pójde

ráno k kostelu ménem Mikuláš, toho biskupem učinte.“ To jiným zjeviv, káza se jim modlití a sám poče u dřví kostelních státi. Jednož svatý Mikuláš k kostelu pojide, le ten biskup chopiv jej i vece: „Stój, jak tobě dějí?“ A on pokorně odpovide **otporveděti**: „Mikuláš mně dějí, Vašie Svatosti služebník.“ Ani jej hned do kostela vedše **wedfyc**, jakž koli on nechtieše, **173ra** světichu jej na biskupstvie. A protož netoliko jest byl veliký duostojenstvím, ale i divy rozličnými, nebo jest divy mnohé činil. Jakož se čte, když jedni mariněři plaviechu se po moři, uzřevše **vzrzewlfyc** se u velikéj bůři a v strachu a v škodě, zvolachu a řkúce: „Svatý Mikuláši, boží sluho, jest li to pravda, co **co cz** sme o tobě slýchali, rač nám z této núze pomoci.“ Hned se jim jeden podobný k nemu **on** zjevi a řka: „Teď sem, ješto ste mě volali, nebojte se, jedťe před se.“ A hned bůře přesta. Prosmy jeho, at nás ráčí uslyšeti **etc.** Opět čte se, že jeden bohatý měščenín prosil svatého Mikuláše, aby jemu uprosil syna u krále nebeského, slibuje jemu toho syna obětovati a zlattú čieši. A tak jmě syna i káza zlattú čieši učiniti. A ta se jemu slíbi i káza jinú učiniti. A když s synem plavieše **plawyeffyc** se na moři k svatému Mikuláši i káza synu, aby jemu nabral vody z moře u první čieši. A syn sahajě vody i upadne z lodí do moře a viečs nevyniče. Tehdy otec s velikú žalostí přijede k svatému Mikuláši a přišed k oltáři, obětova zlattú čieši, ana hned upade s uoltáře, jako by ji kto svrhl. An ji vždy opět položi na oltář, ana sebu vrže **wrzye** prostřed kostela, až se všichni podivichu. Jednož jeho syn pojide zdráv, nesa první čieši v rukú, a pravě otci: „Jakž sem u moře **morzye** upadl, tak mě inhed svatý Mikuláš popadl a do sie doby mě choval.“ A to otec uslyšav, vesele obětova obě čieši svatému Mikuláši. A protož že jest hospodin skrze nen **on** tak mnoho divó činil, protož se dobře die: „Toť jest kněz veliký.“

O druhém máme znamenati, že sedm dní bylo, skrzě něž se jest líbil bohu. První den byl rúče pokánie, jenž jest svatý Mikuláš činil v dětinství, následuje **173rb** syna božieho, narodiv se v jesličkách byl položen na seně, a tak zmladu činil pokánie nám na příklad. Druhý den jest byl jeho veliké utrpenie netolik na starosti, ale také zmladu, že se vždy postil v středu a v pátek jsa děťátkem. A čsož dějí tomu staří, jenž se druzí i pátka nepostie, i potká je to najposledy. Třetí den byl čistota pravá, kterúž jest on držal netolik na těle, ale také na duši, a protož slóve boží prietel. Čtvrtý den byl pokora, kterúž jest svrchovánie měl. Nebo trojé věc člověka **člověka czwyeka** proměňuje. Prvé věk. O tom praví svatý Pavel a řka: „Když sem byl dietě, činil sem jako dietě, a když sem muž, nechal sem dětinské věci **wyety věc**.“ Druhé duostojenstvie. Jakož praví Šalomún a řka: „Čsti proměňijí mravy.“ Jakož onen podčieši Faraonu zapomenul Josefa, jenž jemu sen na dobré obrátil. Třetíe zbožie. Jakož die Šalomún: „Bohatý netbá na chudobu.“ Ale svatý Mikuláš se neproměnil ani věkem, točiz zmladu a na starošce držal pokoru, ani dóstojenstvím, že byl biskupem, ani sbožím **sbožím fbozy**, že vždy držal pokoru, poslúchal té lekcí. Jakož pán buoh učil a řka: „Učte se ode mne, žet sem tichý **tychyg** a pokorný **pokornyg**.“ Pátý den byl nábožná modlitva, že jsa žáčkem na každý den raničko běžal k kostelu a tu klečal na modlitvách. A když chtěl umřieti, nábožně řekl ten žalm: „V tě sem, hospodine, úfal.“ A když vece „v tvoje ruce porúciem svůj duch“, pusti hned duši. Šestý den byl veliká milost. Jakož praví svatý Augustin: „Ničs nečiní člověka bohu tak milého jako milost a d'áblu **dgablu** od oka až do zlého

vypravuje **wyp(ra)wgye**.“ Jakož jest sám svatý Mikuláš kázal a rka: „Pomáhajte chudým, **173va** neboť ižádné věci buoh nepřijímá tak milostivě jako almužnu.“ Také jest sám ukázal, když jemu otec a máti odemřeli, velikého zbožie i myslí, aby to vše **wfye** obrátil na boží chválu. Tehdy jeden člověk jmějieše **emygyefye** tři dcery a těch požívati myslěše **mylfefye** a po jich se hřiechu obchoditi. A když to svatý Mikuláš zvědě, užase **vzaffye** se a téj noci kru zlatta anebo hrúdu zlatta jemu oknem uvrže do jeho domu. A ten chudý člověk vstav ráno, to zlatto naleze a bohu poděkova a první dseru **dferu dcera** vyda. Po malém času opět jemu tolikěž zlatta vrže **wrzye**, an to nalez i vece: „Bych věděl, kdo mi to zlatto dal, chtěl bych jemu rád slúžiti.“ Třetie svatý Mikuláš přišed, vrže jemu zlatto. An hned vyběch, uzře jej a pozna svatého Mikulášě, pad k jeho nohám, poděkova jemu. An jeho prosí, aby naň toho žádnému nepoviedal. Zajisté byl jest velmě milostivý, když jest chudým tak mnoho zlatta dával. Sedmý **Sedmyg** byl den ustavičnost v dobrých skutciech do svéj smrti, že jest cesty božie stříehl a nesúpil s nie. Protož se jest líbil bohu, že jej sám buoh učil jako svého přietele a poslal jemu anjely, aby jemu posluhovali při jeho smrti a jeho duši vzeli s velikú radostí do nebeského **nebef** královstvie **kralowft**, aby se naplnilo proročstvie Isaiášovo, jenž řekl: „Hory a skalé budú zpievati bohu chválu a vše dřievie bude plesati spolu rukama.“ Skrzě hory znamenávají se horní anjelé anebo svrchní anjelé a skrzě skály menší anjelé a skrzě dřievie duše svaté, ti všichni radovali sú se, když jsú nesli anjelé duši svatého Mikulášě a s veselím ji přijali do královstvie **kralouft** nebeského. Prosme svatého Mikulášě, ať ráčí za nás orodovati před králem nebeským **nebef**.

173vb De sancta Lucia etc. na marginu zapsáno mladší rukou: S. Lucyi

Mulierem fortem quis inveniet etc. Prov 31,10 Tato slova píše múdry Šalomún a rka: „Kto nalezne silnú ženu?“ Jakž koli král Šalomún za svého života nenalezl ženy silné, však toho času milostivého nalezena jest tato svatá dievka Lucia, od niež sú mnohé ženy vzaly příklad dobrý. Neb jest ona tak silná byla, že jest přemohla rozkoš hřiechuo a násilé svých nepřátel a ukrutnost rozličných múk.

Prvé přemohla jest rozkoši hřiechuo, točíž lakomstvie, smilstvie, pýchu. Lakomstvie jest přemohla skrzě sčedrost, takže své vše zbožie chudým rozdala. Jakož se čte o nie, že jest byla šlechticieho **Slechtytyeho šlechtičí** rodu. A když ji chtieše **chtyefye** máti za muž dáti, ana jie vece: „Prosi tebe, milá matko, aby nikdy přede mnú muže nemenovala, a čsož by po mně chtěla dáti věna, to chudým rozdaj.“ I máte jie vece: „Po méj smrti dávaj chudým, čsož chtěš.“ I ona vece: „Po smrti chtěš teprú dáti, když s sebu nebudeš **nebudeš nebdes** moci vzieti. Daj radějši za svého zdravie a budeš mieti odplatu od krále nebeského.“ A tak s mateřiným povolením prodavši vše **wfye**, čsož měla, i rozdala chudým. A proto jmá poklad věčný v nebesiech, Jezukrista, syna božieho, a bezpečna jest před zloději pekelnými.

Druhé přemohla jest smilstvo svú čistotú. Jakož řekla svatá Jahata: „Sestro milá, Lucia, učinilas bohu milý přiebytek v svém panenství a chrám duchu svatému“, že jest byla čistá dievka i na těle i na duši.

Tretie jest přemohla pýchu svú pokorú. Jakož sě čte o nie, když Paschasius, knieže pohanské, pozva jie do chrámu, vole sě jie modlám klaněti, ana k tomu odpovědě velmě múdre. I on vece: „Přestanú tvá slova, přideš na muky.“ Ana vece: „Božieho slova přestati nemohu.“ I on vece: „Tehdys ty **174ra** buoh.“ Ana jemu vece: „Já sem božie sluha.“ A pro to trojje vítězství měla jest trojí **troy** dar od boha. Prvé, že jest nazvána boží chrám, druhé slúp rajský, třetie, že má korunu království nebeského. O prvé praví svatý Pavel: „Ktož v čistotě přebývá, ten jest chrám ducha svatého.“ O druhém zpívány o nie takto: „Tvrký slúp jsi, svatá Lucia, boží chot.“ O třetím čteme dnes: „Všickna osada tebe čaká, aby skrze tě vzala království **kralouft** nebeské **nebel**.“

Druhé byla jest silná, že jest přemohla násilí nepřátel svých, a tak jest přemohla trojé nepřátely, točizto tělo své a svět a zlého ducha. Tělo jest přemohla, že jemu nechtěla v ničem povoliti. Také svět přemohla, když jest toho Paschasia a jiné své milovníky přemohla tak mdlá dievka. Jako Jidita zabila Olofarna **Olofna**, takéž ona svět přemohla. Také přemohla jest diábla chytrého, jenž přelstil jest Evu. Čso k tomu v súdný **ludnyg** den silní mužie dějí, kteříž jsú sě dali oklamati diáblu chytrému.

Třetie jest byla silná, že jest přemohla všeckny muky, nebo zlost lidská ztratila jest moc trháni, oheň ztratil moc žžení a meč ztratil moc sečení a smrt ztratila jest moc zabiti. Prvé lidé a volové ztratili moc tažení, že když Paschasius nemůže jie připraviti, by sě modlám jich modlila, svolav své rytieře a panošě, vece jim: „Jděte a učinite nad ní tryzn, ažť duše zbude. A když oni pojemše **bogemfye** ji, nesěchu **nesěchu** **tyeffechu** ji do čsného domu, a tu svatý duch učini ji tak čežku **czezku těžky**, že jí nemůže izádný hnúti. Tehdy Paschasius posla tisíc mužuo a káza jie nohy a ruce svázati a tam ji táhnúti, avšak jí nemožechu hnúti. Rozhněvav sě, káza oheň veliký učiniti a ji okolo zažžieci **zazzyety zazžeci** a smolu a oheň na ni vrúci **wruty vrúci** léti. A když jie ten **ten ten** **174rb** **ten** oheň neuškodi, uzřevše **wrzewfye** to jejie nepřietelé **nepřietelé przyetele emendujeme podle smyslu**, přiběžechu, jeden prokla jie hrdlo mečem, avšak pro to řeči neztrati ani jí **gye** mőzechu s miesta pohnúti aniž dušě pusti, donidž nepřija všie svatosti. A tak vše **wfye** zlé přemohši, duši pusti a dojde do království **kralouft** nebeského **neb** etc.

De sancto Thoma na marginu zapsáno mladší rukou: S. Tomasza

Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum etc. J 15,5 Tato slova píše svatý Jan evanjelista **Ewan^{ta}**, a ta jest pověděl syn boží a řka: „Ktož ve mně bývá a já v něm **on**, ten nese mnohý užitek.“ Jakž koli byla sú ta slova pověděna a dána všem apoštolóm a všem věrným, avšak zvláště můžeme jě přirovnati k svatému Tóme. A znamenati máme, že svatý Tóma trojí **troy** věcí přebýval jest v hospodinu, točizto celú věrú a nábožným poslušenstvím a svrchovanú milostí.

Prvé byl jest u božě plnú věrú a celú, že jest nazýval **nazyewal** syna božieho pravým bohem a pravým člověkem, když jest řekl „buoh mój, pán mój“, jako by řekl „buoh mój, jenž mě stvořil, a pán mój, jenž mě vykúpil“. Nebo když sě syn boží vstav z mrtvých bieše ukázal apoštolóm, ani počechu to jemu rozprávěti a řkúce **czkuczye**: „Viděli sme hospodina, a tys nebyl s námi.“ Tehdy

svatý Tóma nerodi jim věřiti a řka: „Až jedno uzřim v jeho rukú rány a v nohách a ztáhnu ruku v jeho bok, žádnému neuvěřím, by on z mrtvých vstal.“ Tehdy osmý **osmý offny** den opět se zjeví král nebeský apoštolóm i vece svatému Tóme: „Ohledaj mé rány a svá dva prsty vlož u mój bok a uvěř.“ A hned svatý Tóma vece „buoh mój a pán mój“. Ješče více, že jest měl celú vieru, ukázáno jest netoliko řečí, ale čtverú věc **wyety věc**. Prvé, že jeho vieru sám buoh chválil **174va** a řka: „Mějhodie, že věříš u mě.“ Druhé, že ty tři krále, ješto sú byli přijeli s zlatem a s kadidlem a s myrrú, pokřstil jest, takže sú s ním kázali slovo božie. Třetíe, že krále Abagara u viere potvrdil, neb se čte o tom, že syn boží po listu vzkázal tomu králi, slibuje po svém vstúpení jednoho apoštola jemu poslati, jenž by jej z jeho nemoci uzdravil a u viere potvrdil. A to poselstvie svatému Tóme bylo poručeno, a to jest bylo na veliké znamenie jeho viery. Čtvrté, že to v tom městě ménem **Odyse**, v němž **on** jeho tělo odpočívá, žádnému kačieři **katyerzy kacieř** ani nevěrnému ani pohanu lze býti. Na tom se znamená veliký milovník a obránce viery, jenž podle sebe nepřepustí iž žádnému nevěrnému býti.

Druhé přebýval jest u boze nábožným poslušenstvím, že hospodin řekl jemu, aby šel do Indie a tam trpěl muky pro jeho jmě. An hned odpovědě a řka: „Tys mój pán a já tvój sluha, staň se po tvěj vůli.“ Na tom jest následoval svého mistra Jezukrista, jenž byl bohu ocsi **oczfy otec** poslušen až do smrti. Jakož se čte o něm **on**, když svatý Tóma bieše **byefye** v jednom městě, jemuž diechu Cezarea, tehdy zjeví se jemu sám buoh a řka: „Král Gundofor poslal svého posla, aby nalezl umělého tesaře.“ Odpovědě svatý Tóma a řka: „Milý pane, pošli mě jinam, kamž chtěš, kromě Indie.“ A buoh jemu vece: „Di bezpečně, nebť já budu s tobú. A když mi Indii obrátíš na vieru, tehdy přideš ke mně s vítězstvím umučení.“ An vece: „Tys mój pán a já tvój sluha, staň se tvá vóle.“ A když ten posel a šafář toho krále Gundofora po trhu chodieše **chodyefye**, i vece jemu hospodin: „Jinochu, čso děláš a čso hledáš?“ An vece: „Král mój poslal mě, abych jemu dobyl ře **174vb** meslníkuo umělých k stavení **ftaweny** domuov, aby jemu sien stavěli římským dielem.“ A syn boží da jemu svatého Tómu a řka: „To máš dobrého dělníka a umělého siením **fyenyem** stavěti.“ A hned vstav i jide s ním, a to jest znamenie velikého poslušenstvie.

Třetíe přebýval jest u boze svrchovanú milostí, a to jest ukázal, že jest vše rozdal pro buoh, čsož jest měl a mieti mohl, vše **wfy** jest zhrzel pro buoh. Opět jest milost měl, že jest vždy o bohu mluvil, nebo kto boha miluje **mylugye**, ten o něm **on** rád myslí a mluví. Jakož se čte o něm **on**, když s tím šafářem králi Gundoforovi přes moře přejědechu do jednoho města. A v tom městě král svú **fw** dseru **dferu dcera** vydáváše **wydawafye** a kázal bieše volati, aby všichni chudí i bohatí šli na tu svatbu, a ktož by nešel, ten by krále rozhněval. Tehdy také svatý Tóma s tím šafářem na tu svatbu jide. Tehdy jedna panna, chodieci **chodyety choditi** mezi kvašeny, vseckny obveselováše **obwefelowafye**, a svatý Tóma sedě, ničs nejedieše **negedyeffye**, ale očima na nebe patřieše **patrfyeffye**, věda, že má tam svého milého, to jest Jezukrista, o němž vždy myslěše **myllefye** jako o dobrém pokladu, jenž jest poklad všech svatých. O němž praví

Mojžieš: „Otvori nám, hospodine, svoj poklad studnice živéj vody, točiž ukaž nám syna svého.“ A tak svatý Tóma přebýval jest u boze, majě k nemu **on** ústavnú milost a vždy o nem **on** mysele.

Druhé máme znamenati, že jest v nem **on** také sám buoh přebýval, na všem jemu pomáhajě a toho má trojé znamenie.

Prvé jeho veliká čistota, neb syn boží najradějie v čistém srdci přebývá. O tom praví svatý David: „Hospodine, slušie tobě mieti duom svatý a čistý.“ Ale svatý Tóma tak jest velmě miloval čistotu, že toho panice ženicha **175ra** s jeho pannú na téj svatbě v čistotě potvrdil. Jakož se čte o nem **on**, když na té svatbě svatý Tóma bieše **byeffye**, tehdy král přistúpiv, prosí jeho, aby jima dal své požehnáně. Tehdy svatý Tóma vece: „Hospodine Jezukriste, daj těmto mládencóm své požehnáně a zplod' své sémě na jich myslí. A když svatý Tóma odtad jděše **gdyeffye**, ten ženich naleze větev palmy sladkého ovoce. A když toho ženich s svú pannú okusi, inhed oba u boze usnusta a viděsta ve sně, že král nebeský je sám objímáše **obgymafye** a řka: „Mój apoštol vás jest požehnal, abyčta byla účastna života věčného.“ A když procítista a ten sen sobě rozprávěsta, tehda se jima zjeví svatý Tóma a řka: „Mój král nebeský byl se váma zjevil ve sně a mě k váma poslal, aby jeho požehnáně bylo na vás. Protož držta čistotu, kterážt' jest královna všech čstností a ovoce krále nebeského, nebo čistota jest sestra anjelóm a počátek všeho dobrého a bezpečnost věčnéj radosti.“ A jakž to vece, hned dva anjely se jima zjevista a řkúce: „My sme anjelé váma na stráži poslaní, budeta li chovati prikázanie svatého Tómy, budeta v nebeském královstv **kraloufti**.“ A tak svatý Tóma oba pokřsti a u vieře potvrdiv, káza jima držeti čistotu. A když ta panna jide do kláštera a tu v jeptiškách bohu slúži a toho ženicha biskupem učinichu.

Druhé znamenaj, že syn boží v nem **on** přebýval. Byla jest veliká moc, kterúž jest měl, čině veliké divy, a ty sú byly syna božieho, jenž v nem **on** přebýval. Neb jest také mocný byl, že jest vstúpil k tomu ženichu do komory, ano dřvi zavřieny, a mnoho nemocných uzdravil a králova bratra z mrtvých zkrěsil **zzkrzyeffy**. Jakož se čte o nem **on**, když bieše **byeffye** přišel ku králi Gundoforovi **175rb** do Indie, změřiv sien a vzem poklad, jímž by tu sien postavil. A král jede do jiné vlasti a by tam za dvě létě. A svatý Tóma poče od božieho syna kázati a lid na vieru obracovati a mnohé křtíti. A ten vešken poklad chudým rozda.

Vrátiv se král, uslyšav to káza jej v žalář vsaditi. Zatiem bratr královi ménem Gal umře. A čtvrtý den vstav z mrtvých i jide před krále a řka: „Milý bratr **bratrfye**, tento člověk, jehož vsadil v žalář, kteréhožs myslil odřieti a upáliti, přietel' jest boha všemohúcieho **wfemohutieho všemohúci** a svatít' anjelé jemu slúžie a ti, přivedše **przywedfye** mě do rájě, ukázali mi překrásný **przekrafnyg** duom **z** zlatta a z stříebra a z drahého kamenie udělán a postaven. A když se jeho krásě dívěch, vecechu mi anjelé: Toť jest ten dóm, ješto svatý Tóma tvému bratru postavil. Le já vecech, bych já tu byl vrátným, ale oni vecechu: Tvój bratr zhrzel tu sieni, chtěš li ji sobě obdržeti, budemť prositi boha, ať tě vzkřísí, aby mohl sobě ten dóm vykúpiti u svého bratra a navrátíl jemu ty peníze, kteréžt' jest mněl, byť byly ztratěny **zratyeny ztratiti**.“ A to řek, inhed běže do žaláře a prosí milosti svému bratru u svatého Tómy. A když svatý Tóma pojide z žaláře,

král vyběh protiv nemu **on**, pade k jeho nohám, prosě, aby jemu ráčil milost dáti. A on jemu vece: „Velikú milost buoh s vámi učinil, že vám své tajenství ukázal, protož kazujit' vám, věřte v Jezukrista, syna božieho, a pokřščete se, abychte byli účastni království **kralowft** nebeského.“ I vece bratr králóv: „Viděl sem ten dóm, ještos mému bratru učinil, a ten sem chtěl u neho **on** vyplatiti.“ Svatý apoštol vece: „To stojí **foy** na vůli bratra tvého.“ Le král vece: „Ten duom bude **175va** mój a toběť jiný učiní.“ Tehdy svatý Tóma svola se všie vlasti slepé, chromé, malomocné, němé a všichny svú modlitvú **modlytw** uzdravi a krále i všechny lidi poče učiti, aby rádi do kostela chodili a bohu rádi slúžili a kněží **knyezye** čstili. A tak se všichni pokřtichu. Na tom jest znamenie, že jest veliké moći **moty moc** byl. Prosmy **etc.**

Třetie znamenie, že v nem **on** buoh přebýval, byla jest veliká ustavičnost a silnost, že jest svítězil nad tiemto světem a všem mukám ostal. O tom se čte, že na svatbě bit po líci byl a v žalář vsazen a po rožženém železě chodil bosýma nohama a u peci pálen, a potom mečem protčen. A to vše jemu v chválu obrátil, neb zajisté ktyž na svatbě sedieše **edyefye**, tehdy jeden panošě dal jemu poliček a řka: „Hled' na pannu, ješto' před tebu slúží.“ A když ten panošě vynide, lev jemu ruku utrže **vtrzye** a pes vzem přinese ji k stolu. Tu svatý Tóma pro prosbu toho krále a pro jeho pokoru jej uzdravi. Opět v žalář vsazen skrze králova bratra z mrtvých vstalého vypraven a potom byl od krále velmě čstěn. O tom praví svatý Isaiáš a řka: „Budu se tobě klaněti a tvým nohám modlití.“ Opět, po horkém železu chodě, prostuzenie přijal, že hned se země otevřela a studnice vyběhla a od železa uhasila, jeho se nohám ožieci **ozzyety ožěci** nedala. U peci zapálen obvlaženie přijal, že boží mocí když v ni vsazen bieše **byefye**, tehda všeckna ustydla. Najposledy mečem protčen, věčnú korunu přijal. A tak jest byl věren do své smrti milému bohu, a proto jest přijal nebeské **nebel** království **kralo**. Nebo když dieše **dyefye** do dálejšie Indie, obrátil bieše **byefye** královnu téj země, a král se rozhněvav, těmito mukami káza jej mučiti.

175vb Třetie máme znamenati, že jest mnoho užitka bohu přinesl, že všechnu zemi Indii na vieru obrátil a potvrdiv v dobrých skutciech, vedl do království **kralo** nebeského **nebel**. Jehož mně i vám **etc.**

De Nativitate Christi na marginu zapsáno mladší rukou: **Bože narodzenie**

Ewangeliso vobis gaudium, quod erit omni populo quia natus est nobis Salvator mundi etc.

L 2,10–11 Dnes máme právě dobré pověsti a najviece těm, ktož sú v náboženství čekali krále nebeského tohoto svatého adventa, kteříž **kterzyz** sú jeho žádali viděti a připravili se jej v své srdce přijieti. Nebo u prvú neděli adventa prosili smy božieho přieščí a řkúce: „Zavítaj k nám, hospodine, a neroď meškati.“ I nenie vám odpověděno ničs jiného, jedno to: „Čekajte hospodina, máť přijíti k vám zdaleka.“ A v druhú neděli čtli sme, kterak syn boží má přijíti súdit živých i mrtvých. A v třetí neděli učešil **vczefyl utěšiti** nás svatý Pavel a řka: „Radujte se, radujte, neboť jest již blízko království **kralouft** nebeské.“ A včera pověděli nám lepsié noviny a řkúc: „Zajtra přide vám spasenie.“ Ale dnes najlepsié noviny pověděny sú nám skrzě posla nebeského, točič od anjela, jenž

jest tato slova pověděl pastušcům a řka: „Toť vám zvěstuji velikú radost, kteráž bude všemu lidu na spasení, žeť se nám narodil spasitel všeho světa.“ V těch sloviech máme znamenati čtveru radost.

Prvú na výsosti, že se byla ta radost tak vysoko vznesla, že boha i anjely obveselila, protož anjelé téj radosti naplnění nemohli se zdržeti, by téj radosti zatajili. Ale s nebes sstúpivše, pastušcům tu radost pověděli.

Druhé ta radost byla veliká na nízkosti, že peklo prorazila a svaté otce, kteříž sú byli v předpekli, osvietila a obveselila. O tom praví Isaiáš: „Těm, kteříž ve tmách přebýváchu, 176ra světlost se jim ukázala.

Třetíe ta radost byla na dlúhosti, že od východu slunce ztáhla se až na západ. Protož tři králi na vzhod slunce toho času, když se syn boží o puolnoci byl narodil, uzřevše Wzrzewfye hvězdu, biechu také radostí naplnění, že své královstvie vzdavše wzdawfye, jedechu hledat syna božieho, nesúce jemu kadidlo, zlatto a myrru myrru myeru. Také ta radost ztáhla se na západ slunce, že císař tyeffarz císař římský uzřev to, velikú radostí kadidlo tomu děťátku obětova a se neda pánem nazývati nazyewaty. Také ta radost byla veliká na širokosti, že polila vešken svět, a protož narozenie syna božieho jest velmě rozkošné. Jakož se naše veliká mšě začíná, dietě se nám narodilo a syn boží dán nám jest. Na tom dietěti máme znamenati čtveru věc, že zajisté bylo jest čstné, šlechetné a milé a divné jest bylo v sobě, divné v mateři, divné na nebi, divné na zemi, divné mezi zvíěraty, divné mezi črty, divné v slunci, divné u měsieci myeffyety měsiec, divné ve všem stvoření.

Avšak se dnes tak ponížil. Prvé bylo jest divné samo v sobě, že dnes divně se zrovnal vysoký buoh a nízký, starý a mladý, veliký a malý malyg, bohatý a chudý. Nebo to dnes buoh všě zjednal a zrovnal jsa najvyšší, jehož výsosti nemohl izádný dosáhnúti ani člověk ani anjel ani které stvoření. Avšak se tak ponížil pro ny a učinil se tak nízký narodiv se, že se dal položiti na nízkém místě, točiž v jesličkách. Jako se čte, když císař tyeffarz císař Augustus panováše panowaffye všemu světu, chtě zvědět, kolik má vlastí, kolik měst, kolik hraduo a kolik lidí po všem světě, káza, aby všickny popsali a všickni lidé šli do města a tu se napsali a každý aby stříebný peniez dal a opověděl se svému pánu na znamenie, že jest poddán císařovi tyeffarzowy císař římskému. Tehdy také Josef, že bieše byeffye rodu Da 176rb vidova, jide z Nazareta do Betlehema, pojem s sebú svatú Maří, chtě se s ní opovědět a císařovi tyeffarzowy císař za ni a za se peniez dáti. A již svatá Maří bieše byeffye velmě čezka czezka, však musě jíti z svého pokoje. Tehdy kdyžto vešken národ hledá se upokojiti a pokoj má v svéj bolesti, jako ptáček hniezdo a zvíěře ložě. A jakž koli by byla najchudšie žena, však když jest čezka czezka, hledá, aby někde pokojík měla. Ale svatá Maří izádného pokoje nemohla mieti, musila do Betlehema jíti, a to bylo na znamenie velikého poníženie. A když přijidechu do Betlehema a již biechu zastali hospody, a tak obrátichu se v obecný duom, jenž bieše byeffye mezi jinými domy, v němž měščené radu brali, a tu Josef jesličky učini volu s oslem. A téj noci v neděli svatá králevna porodi syna božieho i položi jej v jesličkách na seně, jako by řkla: „Toť jest syn můj, král nebeský, všem obecný, podťe a ohledajte jej, chtěť vám všem svú tw milost dáti.“ A tu volek a oslík poznasta syna božieho a naň dýchásta. Ó, člověče, jenž

jsi múdrejší než osel ani vól, nechťš poznati svého stvořitele, jenž jest sě dnes narodil v obecném domu, aby byl obecen chudému jakti bohatému.

fhněm a zdvihněm svá srdce k nemu **on** a dýchajme naň svými modlitvami a shřejme jej svými dobrými skutky. Opět buoh najstarší učinil sě děťátkem, neb zajisté od Adama do božieho narození byl pět tisíc let a dvě stě bez jediného. A před Adamem buoh byl věčný a bez počátka. To dietě bylo starší než jeho matka, neb svatá Maří jej počala, jsúci ve čtrnásti **cztrnazty** letech, a v patnástem **patnaztem** jej porodila. Ten dnes sě učinil mladým, **176va** jsa dietětem plakal, leže v jesličkách, jenž radoval sě s anjeli na nebesiech, také dnes srovnal sě veliký **welykyg**. Jakož praví Isaiáš: „Já naplním zemi i nebe svú velikostí.“ Neb jest tak veliký buoh, že jest pod zemí i na zemi i podle země i nad zemí a vešken **vešken wflken** svět svú rukú drží, jehož vešken svět nemůže objieti. Ten sě dnes učinil tak mál, že sě shrnul na malých jesličkách a na rukú svaté Mařie, nebo jest neměl komnaty ani drahého ložě. Ó, jakú jest radost měla svatá Maří, králevna nebeská, když jest jej porodila beze všie bolesti. Jeho moc ukázána na králi Oktaviánu, jenž byl mocný a přesčastný, i povola Sibily, dcsery **dczfyery dcera** jednoho krále pohanského, a ta bieše **byeffye** prorokyně. A když přijide, ukáza tomu králi v slunci děvečku, ana syna drží na svú rukú, i vece královi: „To dietě bude věčší než ty, jehož dievka narodí a dievkú ostane.“ Tehdy král vece: „Nechti, by sě komu lidé klaněli, než bohu a tomu děťátku.“ Také dnes bohatý učinil sě chudým, aby ny chudé učinil bohaté, neb v jeho rukú sú všichni pokladové, a ty rozdává, komuž on čso chtě, a odejme, komuž on čso chtě. A tak ten dnes byl chud, že nemohl mieti pod svú hlavú podušky ani koltry ani hospody, a to vše pro ny, aby nás obohatěl svú milostí. A nechťel pro ny izádného poslati posla, jedno sám přišel, aby nás hříešné a smutné na tomto světě utěšil. Na to mámy příklad na jednom pústeníku, jenž nechťel jíti do nebes s apoštoly ani s anjeli, **ani s** svatú Maří, až poň přišel sám buoh i pojal jej do nebeského **neb** královstvie **kralowf**. Jegož **on** mně i vám **etc**.

De eodem sermo na marginu zapsáno mladší rukou: Bože narodzenie

bez motta

Božie narodzenie jest počátek našeho spasenie, toho dle každý kněz má dnes tři mše slúžiti. **176vb** Prvá mše bývá v noci **noty noc**, ješto kuři pějí s jitřní zajedno. Ta mše znamenává božie narodzenie věčně, ješto sě jest narodil syn boží z uotce bez mateře před počátkem všeho světa, to jest nám velmě tajně, jako by bylo v noci. A takže sě ta mše znamenává ten čas, jenž byl bez zákona od Adama až do Mojžieše **Moyfyefe**. A ti sú byli jako v noci a skrze božie narodzenie sú vykúpeni, a ta prvá mše jest vykúpenie všemu světu. A tu každý **kazdyg** mōž sobě uprositi zdravie tohoto léta. Zameškáš li tu mši, zameškáš své zdravie, protož nebudť žel ani teskno téj noci bdieti na svatěj jitřní a na mši, ať by buoh zavítal k tobě do tvého srdce dáti zdravie a vše dobré. Jako jest anjel zvěstoval pastuškám, kteřížto sú bděli nad svými stády, ale ne těm, kteříž sú spali, a řka: „Narodil sě spasitel všeho světa, a toť vám znamenie, jděte do Betlehema, naleznete dietě v rúsku obinuté a v jesličkách položené.“ A tu hned množstvie anjelů počechu zpievati a řkúce: „Chvála bohu na nebesiech i na zemi pokoj lidem i zdravie.“ Ti pastuškové všichni sú byli nezdrávi toho léta. Takěž

my máme bdiety na téj mši a v náboženství státi a prositi boha, aby nám ráčil dáti zdravie tohoto léta a dočekati ve zdraví siehož roku. A ráčí nám dáti všem hříechóm odpuščení.

O tom se čte, že svatá Anastazia, jenž také jako toho dne na boží narození byla se urodila, zlámána na obú rukú, a byla dsi **dfly dci** jednoho kováře tu u Betlémě. A když svatá Maří **marzye** porodila syna božieho, ana k nie přiběhla i byla s ní tu celú noc. A svatá Maří vece jie: „Anastazia, vezmi mé dietě.“ Ana vece: „Mám ruce zlámané.“ A svatá Maří vece: „Dotkni se jeho.“ A jakž **177ra** se syna božieho dotče, tak hned by na svú rukú uzdravena. Poděkovavši matce boží i jide domuo s velikú radostí a pronese to po městu, že cí **czy ten** měščené činichu velikú čest svaté královně. A když oni jie čest činili, a my i ovšem máme jie čest činiti, aby nám ráčila na svém milém synu uprositi našim hříechóm odpuščenje a dušem našim spasenie.

Druhá mše bývá v zuoři, a ta jest viece světlá nežli prvá a ta znamená božie narozenie čelestně **czelefnye tělestně** z matere bez otcse **otczlye otec**, točiz z svaté Maříe, čisté děvice. A ta znamená a miení čas v zákoně od Mojžiesě **moylye** až do božieho narozenie, a ta se die za sčesicie **czefczye sčestie**. A to nám ukázáno na těch pastuškách, když anjelé zvěstovavše **zwyetowawfy** jim odjidechu, tehdy pastušky počechu mluviti a řkúce **rzkutye řeci**: „Podme do Betléma a ohledajme to svaté dietě.“ A pochválivše **pochwalywfy** jeho, poručivše **poruczywfy** se jemu a svatěj královně, bráchu se k svým stádóm. A toho léta mějiechu také sčestie na dobytku, že ižádné zvieře jim na ničemž nepřekazilo. A kteříž nechtiechu jíti do Betléma, aby dietě opatřili, ti mějiechu veliké nesčestie.

Takěž každý rozuměj, když tobě anjel, točiz kněz, zvěstuje božie narozenie a velí se utéci do Betléma, točiz **tocz** do kostela, aby opatřil to dietě žádné, dietě v rúsku obinuté, točiz v oplatek a v svatý chléb, na jesličkách, točiz na oltáři. Protož věz to každý, přideš **przyedelf** li do toho Betlehema na druhú mši a opatříš svého spasitele, nábožně přijmeš požehnání od boha a od svaté Maříe, budeš mieti veliké sčestie na tvém zboží. Pakli ji zameškáš, hoře tobě s nesčestím bude celé **tyele cělý** léto.

Třetie mše bývá ve dne, a ta slóve světlá a ta znamená třetie božie narozenie duchovnie, jenž se na každý den narázie v nábož **177rb** ných srdcích bez ocse **oczfe otec** a bez matere, a ta miení na nový zákon od božieho narozenie do dne súdného. A ta mše jest za naše spasení a na té máme prositi, aby nás syn boží ráčil svú milostí osvietiti a hříechy odpustiti a potom našim dušem dáti přiebytek nebeský. Jakož sú měščené u Betlehemě byli přišli ve dne a prosili milosti božie a svatěj královny požehnání. Nuže, nenie mezi námi žádného člověka, který by téj trojé věci nepotřeboval, to jest zdravie, sčestie a hříechóm odpuščenje. Protož nezameškávajte těch svatých mší, abychte tohoto léta byli ve zdraví a v sčestí a s menšími hříechy a s větší radostí. A protož na Šcedrý večer chodie kněžie a žáci **zaty žák**, koledující a zvěstující jako anjelé božie narozenie. Prosmy boha [etc.]

Stephani sermo na marginu zapsáno mladší rukou: S. Sczepana

Stephanus autem plenus gracia et fortitudine, faciebat prodigia et sygna magna in populo etc.

A 6,8 Tato slova píše svatý Lukáš mezi činy apoštolskými, chvále svatého Štěpána a říká: „Svatý Štěpán, sa pln milosti a silnosti, činieše **czynyefye** veliké znamenanie a divy mezi lidmi.“ Neb když tvrdého hradu dobývají, nenie velmě vzácen, ktož najposlady přijede, ale ktož prvé přijede, a toho hradu dobude, ten bude tomu králi anebo pánu vzácen a míl a dobře obdarován. A to jest učinil svatý Štěpán, jenž po božiem umučení najprvé skrze umučenie prišiel do nebeského královstvie. A to vida svatý Lukáš, pochválí jeho v dnešním čtení. V těch sloviech máme znamenati trojí **troy** věc. Prvé jeho milost, druhé jeho moc, třetí jeho umučenie.

Prvé máme znamenati, že diábel hledá spravedlných přelstíti. Prvé sčestím jako sbožím a rozkošemi a ctí tohoto světa a někdy nesčestím, **177va** aby popadl člověka jakožto svatého Joba, někdy chytrostí oklamal jako Evu. Tú trojí **troy** věcí chtěl svatého Štěpána přemoći **przemoty přemoci**, ale nemohl jest, neb jeho myslí nemohl přelomiti čtí ani zbožím, že jest zvolen alcipřistem od apoštoluov a šafář byl všech křesťanuo v Jeruzalémě, avšak k žádnému hříechu nepřišel ani k zlému stavu.

Druhé diábel nemohl jeho přemoći **przemoty přemoci** chytrostí lidskú. Jakož se čte: „Vstachu jedni proti svatému Štěpánu závidieće **zawidietye záviděti** jemu, že jej apoštolé šafářem učinili, chtieće **chtyetye chtieti** jej přemoći **przemoty přemoci**, čtverú věcí **wyety věc** jej nadjidechu, točič hádaním a křivými svědky a mučením, ale že jest byl múdrý, přemohl jě na hádaní. Že byl spravedlný, přemohl křivé svědky, že byl silný, přemohl všechny muky, nebo na každém boji měl pomoc od boha. V hádaní měl svatého ducha, jímž jest jich chytrost přemohl, protiv svědkóm měl anjelský obyčej, jímž jest jich křivdu uhrozil, na mukách měl jest syna božieho, jenž jest jeho posiloval, a protož ižádnú chytrostí nemohli sú jemu ostatí. Třetíe diábel usiluje **wfylugye**, chtě jej přemoći **przemoty přemoci** protivenstvím, pripraviv naň Židy, aby jej kamenovali. Jakož se čte, když svatý Štěpán křivé svědky přeháda a poče jě tresktati, tehdy oni počechu naň skřipěti zuby a zbudichu naň všecknu obec. I vyvedechu jej za město i ukamenovachu jej. Ale tu jsú jeho nemohli přemoći **przemoty přemoci** jako dobrého rytieře, jenž vidí svého krále bojijíce, aneb když uzří mnoho lidí přihlédajíc aneb když má mieti odplatu velikú, že když přemóž **premóz przemoz** bude korunován. Pakli bude přemožen, bude zabit, aneb když má velikú pomoc, v níž úfá, aneb tvrdé útečišče **wtetyfcze útečišče** neb hrad, na němž by byl bezpečen.

Tu pokoru viecs měl svatý Štěpán na svém boji. Neb **177vb** prvé jměl veliký příklad syna božieho, jenž silně bojoval na svatém kříži. Druhé měl veliké přihlédanie, že viděl nebesa otevřiena a syna božieho, jenž jest král nebeský, a všicka říšě nebeská patřila na jeho mučenie. Třetíe měl velikú odplatu, že viděl nebeské královstvie **kralowfi**. O tom praví svatý Řehoř: „Dobrá odplata **odplata odplatu** muky pomenšuje **pomenfugye**.“ Že jest svatý Štěpán viděl královstvie **kraloufi** nebeské, pro něž jest bojoval, takéž my, svítězíme li nad tiemto světem, na tomto světě nad diáblem, vezmem odplatu věčnú. Pakli nám on ostojí, tehdy vezmem muky pekelné. Jakož praví Isaiáš: „Tot' před tebu voda a oheň, kterému chtěš, k tomu ruku přičiň, točič do nebes li, či do

pekla.“ Čtvrté měl velikú pomoc, točíž Jezukrista, jehož viděl na praviči **p(ra)wyty pravice** uocse **woczle otec** všemohúcieho **wlfemohutyeho všemohúci** stojiec, točíž pomoći **pomoty pomoc** chtieće **chtyetye chtieti**. Takéž my v truchlosti pomoći **pomoty pomoc** jeho máme žadati, nebo sami nemóžem obdržeti. O tom se čte, když Židé diechu k Črvenému moři a uzřechu pohany za sobú i zvolachu na Mojžíšě **moyfyfye Mojžies** a řkúce: „Tot’ již budem zbiti.“ Odpověď jim Mojžies: „Nebojte se, buohť za ny bude bojovati a my budem vhotově.“ Hned svú **fw** holí udeři u moře a moře se rozstúpi, ani po suchu přejidechu, a pohané za nimi běžiece u moři ztonuchu. Skrže Židy znamenávají se křesťané, kteří jdú z Ejipta, točíž z zlého stavu, kteréž honí Faraon, točíš diábel, svým vojskem, točíš s hříechy. A když nemóžem ostati, máme prositi boha, aby za ny bojoval a naše nepřátely od nás odehnal a nás do země nebeskéj dovedl a ztopil naše hříechy. Také všicka říše nebeská u boji **boy** nám spomáhá. O tom se čte, když pohanský král obleže město, v němž **178ra** bieše **byeffye** prorok Eliseus, přišed jeho panoše i vece: „Běda nám, pane.“ A Eliseus vece: „Neboj se, viecet’ jest nás než jich.“ Hned ten panoš uzře veliký zástup anjelů, kteříž všechny pohany požehnachu. Páté měl jest dobré útečišce, točíž nebe, jenž viděl otevřieno, do nehož **on** měl jíti a bezpečen býti.

O druhém máme znamenati, proč sú jej umučili. Zajisté proto, že pravdu kázal a zlé tresktal a veliké divy činil aživa i po smrti. Kteríž jeho divové ukazují jeho milosrdenstvie, někteří jeho moc, někteří jeho čstnost, nebo jest činil divy ukazuje, svú **fw** milostí chudým pomáhaje a truchlých polituje. Jakož praví svatý Augustin, že byla jedna vdova, ta měla deset synuov a sedm dser **dfer dcera**. A když ji děti rozhněvachu, ona je prokle, že buoh na ně přepustí, že se počechu třiesti nemocí jako osikový list a biechu túlaři po světu žebříc. A z těch bratr jeden s sestrou do kostela přišedše **przyfedffye** a tu biesta uzdravena. Také jeho milost zjevna jest na tom, že jest za své nepřátely kleče boha prosil, jenž jej kamenováchu. Prosmý **etc.** Druhé činil divy, kteréž ukazuje jeho moc, neb jest měl moc nad němú tváří, nad povětřím, nad vodú, nad zemí i nad črtý i nad nebem, že viděl nebesa otevřiena, když jej kamenováchu. Opět měl moc nad povětřím, že když bylo veliké sucho, tehdy on krásný **kralfnyg** děšč uprosil. Opět nad vodú měl moc. Jakož se čte, když Alexander z Říma šel do Jeruzaléma s svú ženú a tam svatému Ščepánu kostel postavil a podlé svatého Ščepána kázal se pochovati. Tehdy po sedmi letech jeho žena Juliána, chtiecí **chtyety chtieti** se do Říma vrátiti, prosi biskupa, aby jie odpustil tělo jejieho muže vzieti. A biskup vece: „Ját’ neviem, kteť leží.“ **178rb** A ona přibehš **přiběhnúti**, mnieceí **mnyety mnieti** tělo svého muže, i vze tělo svatého Ščepána. A když se vezieše **wezyeffye** přes moře, uslyšě anjely zpievající a črtý úpějíce **vpyegytye upěti** a řkúce **zkuczyc**: „Běda nám.“ A ti črté búrři zburřichu a marinárie bojieće **bogyetye báti se** se ztonúti, počechu se svatému Ščepánu modliti, an se jim zjeví a řka: „Nebojte se, jáť sem s vámi.“ A hned se moře upokoji. Opět měl moc nad nemocnými, neb když jej našli, čtyřidceti nemocných uzdravil a šest mrtvých vzkriesil. Opět měl moc nad črtý. Jakož se čte, když dsi **dffy dci** císařova **tyeffarzowa ciesař** Theodosia črtem byla trápena, z nie črt nikake nechtěl vyníti, donidž by k svatému Ščepánu nedošla. A když přijide, hned črt z nie vystúpi. A netolik jeho

tělo mělo tu moc, ale kvietí, ješto na oltári na jeho bylo. Jakož praví svatý Augustin, když jedna žena bieše umřela, sukni svatého Ščepána na ni vložichu, ana hned ožila. A kvietím berúce s oltáře slepé osvět'ovali **offwyetyowaly osvěcovati**. Třetie činil divy veliké cnosti **čstnost**, neb sú jeho tělo měli u veliké cnosti **čstnost** sám buoh i anjelé i apoštolové i zlí duchové i mrtví.

Prvé buoh měl ve čsti jeho tělo, že jemu nedal tak v nečstném miestě ležeti, ale kázal jej v Sion pochovati. Také jej anjelé v čest měli, když sú nad ním na moři pěli. A potom když z Konstantinapole byl do Říma přinesen a v jednom hrobě s svatým Vavřincem položen a anjelé nad ním zpievali a řkúce: „Ó, sčastné město v Římě, jenž těla svatého Vavřince hispánského a svatého Ščepána Jeru **178va** salemského v jednom hrobě zatvořeno.“ Opet **opět** apoštolé jej měli v čest, když sú jej svým šafářem učinili. A to črt ukázal, když volal z císařovy **tyeffarzowy ciesař** dsery **dfery dcera** a řka: „Nepřide liť sem svatý Ščepán, nevyndu z nie.“ Nebo jest tak vuole svatých apoštoluo. Opet jej měli v čest zlí duchové, když sú jeho svatost pronášeli a řkúce: „Sluha boží, jenž kamenován od Židuo, jde do Říma.“ A potom když jeho tělo do Říma přinesechu a v jednom kostele jě chtiechu pochovati, črt z císařovy **tyeffarzowy ciesař** dsery **dfery dcera** zvolá a řka: „Darmo usilujete, neboť zde nechtě ležeti, jedno podlé bratra svého Vavřince.“ Také mrtví měli sú jej v čest, neb když otvořichu hrob svatého Vavřince, chtieće **chtyetye chtieti** podlé neho **on** položití svatého Ščepána, svatý Vavřinec obrátiv sě, na stranu poleze jemu a miesto jemu učini. Také zvieřat posiluje **pořylugye**, jako ty koně, ješto jej do Říma vezechu. Prosmy **etc.** svatého Ščepána, ať nás uchová ode všeho zlého a uprosí nám nebeské **nebef** královstvie **kra**.

Iohannis apostoli na marginu zapsáno mladší rukou: S. Jana Apostola

Dilectus meus michi, et ego illi. **Ct 2,16** Tato slova píše múdry Šalomún v svých Piesnech a řka: „Milý **mylyg** mój mně a já jemu.“ Táž slova řekl hospodin o svatém Janu, jehož jest buoh zvláště nad jiné miloval. V těch sloviech máme dvojí **dwoy** věc znamenati. Prvé, proč jest jej miloval. Druhé, které jemu znamenie milosti ukázal.

O prvém znamenajme, že syn boží svatého Jana pro trojí **troy** věc miloval. Prvé pro jeho čistotu, neb když jest syn boží byl čistý a světlost nebeská a zrcadlo bez poskvny, také sám miluje čistotu. O tom praví Šalomún a řka: „Ktož miluje čistotu, ten bude mieti krále přitele.“ Ale že svatý Jan apoštol a evanjelista **Ewangeta** měl čistotu, **178vb** protož jest najviece od boha milován. Jeho veliká čistota byla jest zjevna na jeho životě i na smrti i po smrti. Najprvé měl čistotu na svém životě, pro niž jest měl velikú milost od syna božieho a obecnství boží zde i na onom světě. Druhé měl jest čistotu na smrti, a ta sě jest zjevila skroze mannu v hrobě jeho. Jakož sě čte o nem **on**, když bieše jemu sto let bez jednoho, káza sobě hrob vykopati podlé oltáře, v noci **noty** **noc** do světa kázav lidem boží slovo, požehnav jich přede všemi v hrob vstúpi. A hned světlost nebeská jej oklíci **oklyty okl'učiti** a po té světlosti k hrobu přijidechu, an pln manny, a těla jeho nenalezechu ani v hrobu užrechu, neb jest vzat i s tělem i s duší do nebeského **neb** královstvie **kralo**. Třetie čistotu **tyřtota čistota** měl po svéj smrti, a protož jest vzal korunu nebeskú, neb jest byl na

cele **czele tělo** i na duši číst, a proto jej nad jiné bůh miloval. Opět, že se je **gye** náhle k bohu přivinul, že zamladu se oddal na božie službu, a to jest bohu velmě vzácnou. O tom praví Jeremiáš prorok a říká: „Dobré jest zamladu bohu slúžiti a službu přijieti, nebo prvé ovoce a nové jest králóm vzácnější než staré a otec syna mladšieho více miluje než staršieho.“ Protož jej buoh také více miloval, že hned za ním za mladi chodil. A to na znamenie, že syn boží dietky míle objímal a ruce na ně kladl a žehnal jě, ale nikdě se nechte, by starým takú milost učinil. Jakož se čte, že syn boží povolal svatého Jana s svatby, an se již chtěl ženiti, aby jej sobě obdržal. A svatý Jan nechav rozkoši svěckéj **světský**, následoval jest syna božieho, a proto jej syn boží nad jiné miloval a od božie milosti nemohl jeho izádný odvrátiti. O tom se čte, když by po božím vstúpení, svatý Jan **179ra** jide do Asýrie a tu poče božie slovo kázati a modly kaziti a kostely stavěti. Tehdy císař **tyeffarz ciesar** ménem Domicián, chtě jej od božie milosti odvrátiti, káza jej v oleji vařiti. An boží mocí dlúho vařen, vynide bez bolesti a beze všeho úrazu, nebo ta milost, kterúž jest měl k bohu, všecknu horkost v oleji ustudila. Vida císař **tyeffarz ciesar**, že jeho nemůže **nemozye** od boha odvrátiti, káza jej na púšči přes moře vyvésti na jeden ostrov, jemuž diechu Patmos. A tam jsa božie tajemstvie viděl a na knihy napsal.

O druhém máme znamenati, která sú znamenie božie milosti. Prvé jest, že jemu syn boží své tajemstvie zjevil, že, jsa na světě tělestně, všel nad výsost všeho světa i nad kuory anjelské. A protož píše **pyfye** se v orlové tváři, neb jakož orel najvýšě letie, takéž svatý Jan nade vše svaté. Také na všem tajemství božím byl, ješto syn boží děvečku vzkřiesil a na hoře se přetvořil. Druhé znamenie zjevilo se na tom, že jemu velikú čest ukazoval, nebo přietelé se rádi čstie. A to syn boží ukázal, když jej učinil svým apoštolem a potom prorokem svého tajemstvie a potom učinil jej svým kancléřem, točižto evanjelistú **Ewantu**. Třetíe znamenie ukázal jemu svéj milosti syn boží, když jemu tak obecen byl, že jemu odpustil na svých prsech zpolehnúti za stolem u Veliký čtvrtek. Ó, divná milosti boží, že toho, jehož svatý Jan Křtitel, jehož se žádný věčší nenarázal, však se jeho nesměl dotknúti. Ale to svatý Jan evanjelista, úfaje jeho milosti, zpolehl na prsech. Čtvrté znamenie ukázal jest, když jej obdařil rozličnými dary, jakož přietelé sobě dary posielají. A to svatému Janu ukázal syn boží, když jemu svůj největší poklad, točiž svú **fw** matku, na kříži stoje poručil a říká „toť tvój syn“, neřekl „toť **179rb** tvój sluha“. Páté znamenie bylo **v** snažném ostřiehaní, neb se přietelé v hromadě bránie a ostřiehají. A to jest syn boží svatému Janu ukázal, že jeho ode všeho smrtdelného hřiechu uchoval. Také jej ostřiehal ode všie poskvrny tělestné i duchovnie. Šesté znamenie bylo božie milosti u milém navšcievení. Jako přietelé rádi se navščevují **nawfczewgy**, a to syn boží ukázal na svatém Janu, když jeho navšcievil před jeho smrtí. Zajisté veliká by byla milost od boha, komu by buoh poslal anjela. A věčší by byla, komu by poslal mnoho anjeluo. Největší by byla, komu by poslal všechny anjely. Ale přenajvětší by milost byla, k komu by sám buoh přišel, jakož jest přišel k své milé matce a k svému milému tomuto svatému Janu s anjely i s jinými svatými. Zjeviv se jemu sám král nebeský, vece jemu: „Mój milý, poď ke mně, jižť jest čas, aby hodoval a kvasil se mnú za mým stolem.“ Tehdy svatý Jan vstav i pojide i vece jemu syn boží a říká: „V neděli ke mně přideš.“ An svolav vešken lid od puolnoci v neděli, káza a učí jě božiemu

přikázání držeti a vele jim u viere ustavičnu býti. Vstúpi v duol podlé oltáře, vzdvih své ruce i vece: „Hospodine Jezukriste, já pozván na tvé hody, již k tobě du a děkuji tvé milosti, žes mě ráčil sám na ty hody zváti věda, že sem tebe žádal ze všeho mého srdce.“ A když tu modlitvu **modlitw** skonca, udeři naň nebeská světlost, že nemóže žádný nahoru vezřieti, a v téj světlosti vzat jest do nebes i s tělem i s duší. A když ta světlost minu, nalezechu pln hrob manny nebeskéj. Sedmé zna**179va**menie bylo moc božie milosti velikých divó, neb jest měl moc nad črty, nad smrtí, nad přirozením a nad těly.

Najprvé měl moc nad črty a nad nemocnými, že kohož se dotekl svú **fw** sukni diábelského neb nemocného, hned diábla vyhnal a nemocné uzdravoval. Také měl moc nad přirozením. Jakož se čte, že dva jinochy prodasta své vše zbožie a chudým rozdasta a následovasta svatého Jana. A když potom uzřesta, ano jich sluhy v krásném rúšě chodie, a ona chodíta a ničs nemáa, smútista se velmě. A když to svatý Jan uzře, ukáza jima kámen i obráti jima v zlatto a v drahé kamenie a řka: „Vizi, že váma žel sbožie, vezmúce to zlatto vykupte své zbožie a buďte pány na světě, abychte na onom světě žebrali.“ A když uzřeta takú moc boží, padesta křížem před svatým Janem, prosieće **p(ro)fyetye prositi** milosti a želejíce **zelegitye želeti** toho, že jsa jeho pokusila. An jima vece a řka **řka** řka: „Jděta a kažta se za čtyřidceti **cztyrzydtyy čtyřidcět** dní a prosta boha, at’ se to zlatto opět v kamenie obráti.“ A tak svatému Janu snažně slůžista. Také měl moc nad smrtí, jakož se čte o nem**on**, když do Efeza dieše **dyefye** a jedna paní ménem Druziana, kteráž velími **velmi**, **velím** žádala viděti svatého Jana, tak umřela i neséchu ji k hrobu. A přietelé jejie pověděchu to svatému Janu a řkúce: „Toť jest tebe žádala viděti, avšak tebe neviděla.“ Tehda svatý Jan káza nosidla postaviti i vece: „Hospodin muoj, Jezus Kristus, vzkřes tě, Druziana, vstaň a di do svého domu a připrav mi jiesti.“ Ana hned vstavši, poděkova jemu a přije jej velmě míle. Opět měl moc nad povětřím, jakož se čte, když chtěl **179vb** psáti svatá čtení, tehdy prosil boha, aby jemu dal dobré povětříe. Protož do dnešnieho dne na tom miestě dobré povětříe jest, že nikdy déšč nejde ani sních **snih** ani která bůře. Opět měl jest moc nad jedem, když jeden čarodějník dal jemu řepící **řepyty řepicé** jedu a řka: „Vypieš li ten jed a nebudeť ničs životu, chti v tvého boha věřiti.“ A:svatý Jan vypi jej jako nejlepší víno, tehdy on vece: „Kaž těmto třóm **tři** mrtvým vstáti, ješto jsú jedem otráveni a chtit’ teprú věřiti.“ Tehdy svatý Jan da jemu svú **fw** sukni, aby na ně položil. Když na ně položi, ani hned z mrtvých vstachu, an se na vieru obráti. A proto dnes dávají svatú minu, aby nás svatý Jan ostřiehl tohoto léta ode všeho zlého jědu a otrávení. Poručme se dnes svatému Janu, aby nám uprosil na bohu vše dobré a uchoval nás všeho zlého a dovedl do královstvie **kra** nebeského **nebef** etc.

Sermo de Innocentibus na marginu zapsáno mladší rukou: S. Młodziankow

Vidi supra montem Syon agnum stantem, et cum eo centum quadraginta quatuor milia, habentes nomen Dei, et nomen. **Ap 14,1** Tato slova čtem dnes na mši a ta píše svatý Jan v Tajnici **tainity Tajnicé** a řka: „Viděl sem na hoře na Sion beránka stojjiece a s ním sto a čtyřidceti

cztyrzydytyety **čtyřidcět** a čtyři tisíce **tylfytye tisíc** dietek majíce **magytye jmieti** znamenie božie na svých čelech.“

Páni mají obyčej, když do dalekéj vlasti jedú, pojímají s sobú maršálka pro radu, písaře pro potrebu a ryněř pro službu. Takéž král nebeský, chtě jíti na tento svět, pojal s sobú maršálka svatého Ščepána a kanclěře svatého Jana a ryněře tyto svaté mládenče **mladentye mládenec**, jimž jest dnes čest a chvála. V těch sloviech můžem trojí **troy** věc znamenati. Prvé jich nevinnu, kterou jsú při sobě jměli. Druhé jich muky, kteréž jsú trpěli. Třetíe jich chválu, kterouž sú přijali.

Prvé jich chvála převyšena jest čtverú věcí **wyety věc**, točič miestem, tovařistvem, zpíeváním a znamenáním. Zajisté jich chvála **180ra** jest velika miestem, že vidění jsú na hoře Sion, na niež jest božie dědičství **dyedytftwie**. Ta hora slóve Sion, to se znamenává světlost, to jest nebeské království **kralowft**, kdež jest den bez noci a světlost bez tempnosti **temnost**, na niež máme opatřiti svého stvořitele. O téj hoře otázal svatý David boha a řka: „Hospodine, kto pójde na tu horu?“ A buoh jemu odpovědě a řka: „Nevinní a spravedlní a čistí.“ A protož, že tito mládenčí **mladenty mládenec** byli sú čisté **tyfte čisty** dietky a nevinné, na téj hoře přebývají a bezpečni sú před svými nepřáteli.

Druhé jich veliká chvála jest tovařistvem, že mají beránka s sebu, točič syna božieho v človečství **czloweczftwye človečství**, skrze nenž **on** všechnu radost mají svrchovanú, jehož anjelé žádají i svatí otcí **otczfy otec** žádali jsú viděti mnoho tisíc let a řkúce: „Vypust, hospodine, svého beránka nebeského.“ Netolik mají od toho beránka, ale od tovařstva anjeluo a všech svatých. Ó, jak rozkošná věc jest býti v tak velikém a svatém tovařství, když se jeden raduje svatostí druhého. A ta chvála znamenána jest skroze jadná jablka, kteráž jsú Židé přinesli byli z svatěj země, ta jablka mají zrna a jádra v sobě, a žádné druhému nepřekážie, takéž svatí sú v nebesiech bez závisti. Opět jich chvála veliká jest znamenáním, že všichni mládenčí **mladenty mládenec** byli jsú znamenáni na čele božím ménem, točič že jsú nazváni boží synové a čeled Jezukristova. Opět jich chvála jest velika zpíeváním, že jsú zpíevali zvláštie nové zpíevanie, jehož jiní nemohli zpíevati, a to jest bylo sladčejší než žádné varhany.

Druhé znamenává se jich muka, když die: „Ti jsú zhubeni ze všech lidí bohu na čest, točič vyňati jsú z viny, v kteréž jsú byli naro **180rb**zeni, a to svú **ftw** krví jsú byly pokřšćeni.“ A ta jich muka jest chválena, že jest první byla, neb sú oni byli první mučedlníci **muczedlnyty mučedlník** před jinými svatými. Protož svatý Augustin nazývá **nazyewa** jě kvietím, neb sú první zkvetli v nebesiech. Opět jich muka jest pochválena, že jsú miesto syna božieho umučeni, nebo když jsú **jsú gft** syna božieho hledali, že jsú **jě** proň zbili. Jakož se čte, když biechu třie králi do Jeruzaléma přijeli a ptali se na nového krále, kde by se narodil, tehdy král Herod to uslyšav, smúti se, bojě se, aby se některý **nyekteryg** král nadeň nenarodil, jenž by jej z království vyhnal, protož uprosi těch tří králów, když by to dietě našli v Betlémě, by jemu pověděli, a řka: „Já tam přijeda pokloním se jemu.“ A to vece mysle jej zahubiti. A když ti třie králové nevrátichu se do Jeruzaléma, uzřev král Herod, že jsú jím sklamali, rozhněva se velmě i poče mysliti, kterak by to dietě zahubil. I umysli

sobě, aby všechny děti zahubil a zbil, čsož jich bylo u Betlémě, aby ten, naňž péči mějše **myegiefye**, byl zahuben mezi nimi. A v ta doba božím povolením pohnal krále Heroda syn jeho před císaře **tyefarze ciesař** do Říma, a tam súdivše **ľudywfy** se s synem za dvě lětě. A dokonav svú **ľw** věc, vrátiv se káza zbiti všichny děti, čsož jich bylo u Betlehemě a v tom kraji **kray**, kteréž bylo ve dvú **dw** létu **ľetw** a mladšie, kteréž bylo se toho dne urodilo. A takú žalost mezi lidmi učinil, ano pláčí a kvielé matery svých dětí. A svá dva syny káza také zahubiti.

Třetie znamená se jich nevina, když die: „Tit' jsú beze všie poskrvny“, neb **180va** jsú měli tři nevinny: tělestnú, usty a srdcem. Tělestnú sú nevinu měli, že jsú žádného hříechu nepoznali, usty **wsty** žádného falše neplodili ani křivdy mluvili a na srdci **ľrdty srdce** sú zlosti neměli, protož jsú bez viny před bohem a bez poskrvny, nebo jakož poskrvna zkazí tvář, takéž hříech duši zkazí před bohem. A protož ktož chce s svatými mládenčí **mladenty mládenec** býti, musie své hříechy s sebe smýti. Jakož v starém zákoně byli učinili kropědlniči **kropidlničě** pod chrámem a okolo zrcadl nalépal, aby každý dřeve, než by do chrámu všel, v zrcadlo **zrcadlo** se vhlédl a umyl se, aby čistě do chrámu všel. Takéž my, jdúce do nebeského chrámu, máme své svědomie opatřiti a svatú se zpovědi omýti a pokáním očistiti, abychom mohli dojiti do královstvie **kralo** nebeského **nebes**, jehož nám. Tito svatí mládenčí **mladyenty mládenec** sú na veliké milosti před bohem, že jsú vždy při nem **on**, kamž koli se obrátí. A ktož jich den uctí, ten bude mieti sčestie na dětech a neuzří žádné žalosti nad svými dětmi. Protož uctěm je a prosmy jich, at' **etc.**

De sancto Thoma na marginu zapsáno mladší rukou: S. Tomasza

Sacerdos magnus, qui unctus est oleo, moriatur in lege etc. Nu 35,25 Tato slova psána jsú v Starém zákoně, že byl buoh přikázal, když by biskup umřel, aby všichni psanci a ztracenci navrátěni **nawratyeny navrátiti** byli k milosti. Nebo to sám buoh pověděl a řka: „Když kněz veliký, jenž jest mazán olejem, umře v zákoně, tehdy dajte milost ztratěným **ztratynym ztraceny**.“ V těch sloviech máme znamenati dvojí **ďwoy** věc. Prvé jeho svatý stav, druhé jeho umučenie.

Prvé se znamená jeho stav, že jest svatý Tóma **180vb** velikého dostojenství, že jest biskup a veliké milosti a moci, že byl pomocník a veliký svatý, že byl svatým olejem mazán. Nejprvé byl kněz a nadto biskup, jenž jest velikého dostojenství. Jakož se čte v Starém zákoně, že samému biskupu a knězi byla poručena všichna svatost, jenž prvé se jměl sám posvětit dřeve, než přišel k svatosti. Opět bylo biskupu poručeno, aby lidem **lidem ledem** kázal a je zákonu učil a obit **obět** bral a za lidi boha prosil a bohu slúžil. O tom se čte, že buoh řekl Aaronovi biskupovi: „Přístup k oltářovi a obětuj za se a za své lidi, neboť jest tobě dána milost ode mne, aby nosil před mě lidské hříechy a jim milost u mne uprosil.“ A to jest svatý Tóma činil, že se sám nejprvé posvětil, postě se a v žini chodě a čstně se obierajě, káže božie slovo, uče lidi křesťanské vieře a obětujě za se a za své lidi. Druhé znamená se jeho moc, že byl velikéj moci, že zajisté svú mocí stvořenie obrátil v stvořitele, točiz chléb a víno v tělo božie, jehož anjelóm nenie požćeno **požćyeno požćiti**. Opět velikú moc jměl, že duši v hříešiech umřelú obživoval, zpoviedaje a rozhřešujě a pokánie dávaje.

Opět větší moči **moty moc** byl nad kniežaty i nad krále, kteříž mají moc nad tělem, ale on měl moc i nad tělem i nad duší. Jakož syn boží řekl a řka: „Čsož sviežete na zemi, bude svázáno i na nebi.“ Třetí se znamená jeho svatost, že jest mazán svatým olejem, a ten má trojí **troy** věc, že vonie a krmí a uzdravuje **vzdrawge**. Též měl svatý Tóma na sobě, že byl vonný **wonnyg** dobrým přebývaním a lidi krmil svým kázáním **181ra** a uzdravoval nemocné svým náboženstvím. Jakož se čte o něm, že od své mladosti čistotu držal a chudé krmil a jich nohy umýval. Jeho svatost svídkila **svědčiti** jest smrt, jakož se čte, před jeho umučením umřev jeden jinoch, třetí den ožil i rozprávěl a řka: „Byl sem vzat do nebes a tu sem viděl mezi apoštoly prázdnú stoličí **stolity stolicě**. A když otázkach, čie to stolice má býti, anjel vece: Svatému Tómě, vašemu biskupu.“

Opět jeho svatost svědčili sú anjelé, že když biese umřel kniežě, zpieváchu jemu mši zádušní, hned dva anjeli přiletěvše **przyletyewfye**, začasta mši od mučedníkuov a řkúce: „Veseliti se bude spravedlný, nebo jest jeho duš v nebeském království **kralouft**.“ Opět svatá královna svědčí **wyedy svědčiti** to, že když jeden kněz slúžieše mši na každý den od svaté královny, tehda svatý Tóma rozhněva se naň a poče se modliti svaté Mařie. A hned svatá Mař zjevi se jemu a řkúci **rzkuty řeči**: „Jdi k arcibiskupovi **artybykupowy arcibiskup**, k svatému Tómě, a řci jemu takto: Poslat' mě ta k tobě, pro niž žini nosíš na sobě a šetku na chřebtě **chřbet**, aby mne nechal.“ An hned přižehna jemu, aby viecs svatěj královně slúžil.

Třetí znamená se jeho umučenie, že jest musil jíti z své země od svého biskupstvie ode všeho, čsož jest měl, a jeho přátely zahnali. Jakož se čte, když práva kostelnieho bránieše a královi angličskému nechtieše **nechtyeffye** na zlých skutciech povoliti, král se rozhněvav, odje jemu biskupstvie a jeho přátely z země vyhna i jej také vypudi. An jide do Říma a tu za krále a za své lidi boha prosí. Tu se jemu anjel zjevi a káza se jemu vrátiti, aby spieše k bohu přišel. A když by po sedmi letech, vráti se na svú **fw** stoličí **stolity stolicě**. A když nechtě králi v ničem přivoliti, tehdy rytieři odění k nemu **on 181rb** přijidechu a počechu se naň ptáti, an vyběh, k nim vece: „Ját' sem teď, čso chťete?“ A oni vecechu: „Přišli smy, abychom tě zabili.“ An jim vece: „Já pro buoh a pro pravdu hotov sem umřieti. Když mne hledáte, kazuji vám pod kletvu **kletw**, abychte jiným niče nečinili.“ Tu poručiv bohu svú **fw** duši a svatěj královně a svatému Dionýzi, kleče, ani jeho svatú hlavu **hlaw** meči zsečechu a jeho duši anjelé vzechu do nebeského **nebel** královstvie **kralowft** Jehož etc.

Sermo Silvestri na marginu zapsáno mladší rukou: S. Sylwestra

Honora medicum propter necessitatem. **Sir 38,1** Tato slova píše Šalomún, vele nám svatého Silvestra čští a řka: „Cti lékaře pro potřebu.“ V těch sloviech máme dvoji **dwoy** věc znamenati. Prvé naše **nalfye** potřebie, druhé jeho učenie.

O prvém máme znamenati, že když Konstantin císař **tyeffarz císař** byl omalomocněl, a žádný lékař nemohl jemu pomoci, neb jmějieše **gmyegieffye** tři potreby a nemoci tři, točiz na těle,

na duši a na svém lidu. Prvá nemoc byla malomocnost na těle, druhá nevěra na mysli, třetí od smradu jednoho draka. Ty tři nemoci chtěl třmi léky uléčiti skrze prolitie krve dětinskéj, že nevěry chtěie tudy pověčšiti, křesťanské děti ztepa. Ale nebeský lékař přišel, svatý Silvester papež, jenž to velímě **velmě, velím** dobře uléčil, že malomocnost svatým křstem s něho smyl. Druhé nevěru skrze divy zapudil a smrad hadový svatého Petra kázáním zahnal. O prvém máme znamenati, že jest malomocnost smyl svatým křstem. Jakož se čte, když ten císař **tyefarz ciesař** Konstantinus **Confta(n)tin**, svaté Heleny syn, křesťany hubieše, svatý Silvester **tylueft(er)** jide z Říma a skry se s svým žakovstvem na jednéj hoře. A božím přepuščením císař **tyeffarz ciesař** omalomocněl i radi se s biskupy pohanskými, kterak by **181va** mohl zdrav býti, ani jemu kázachu tři tisíce **tyffytie tisíc** dětí křesťanských zbiti a v jejich se krvi zkúpati. A když to káza připraviti i přijede k té lázně i uzře ženy **ženy zeny zeny** plačice a vlasy s sebe trhajice a o zemi sobú tepúce, až velikými žalostěmi sám císař **tyeffarz ciesař** zplaka a káza státi vozu i vece svým rytieřóm i vece: „Každému člověku slušie dostojnému milostiv býti, a já jsem najvěčšieho dostojenstvie, mám býti najmilostivější. Radější chti umřieti, než bych ty děti kázal nevinně zbiti. A vraťte děti jich materám a nečiňte žádnému ničs.“ Tu ženy **ženy zemy** poděkovachu jemu a vrátichu se domuo s velikú radostí, nesúce své děti. A téj noci zjevi se císařovi **tyeffarzowy ciesař** svatý Petr a svatý Pavel a řkúce: „Proto, žes odpustil těm dětem a neprolíš nevinné krve, poslal nás buoh k tobě, ať bychom zdravie dali. Povolaj Silvestra papeže, tenť ukáže rybník, v němž se zkúpeš a budeš zdrav.“ Pročítiv **p(ro)tytyw procútiti** císař **tyeffarz ciesař**, káza hledati rytieřóm svatého Silvestra. A když svatý Silvester **Silueft(er)** uzře rytierstvo, veléc jemu před císaře **tyeffarze ciesař**, mnieše, aby jej chtěli umučiti, a tak poručiv se bohu, jide před císaře **tyeffarze ciesař**. A hned císař **tyeffarz ciesař** povstav proti nemu **on** i da jemu míle vítanie a vypravi jemu svůj sen. Svatý Silvester **tylueft(er)** urozuměv tomu, káza se jemu křstíti. A když jej pokřsti, udeři naň veliká světlost a hned by uzdraven od malomocenstvie a sám buoh se jemu zjevi. Jako v Starém zákoně Naaman podlé přikázanie Elizeova zkúpav se sedmkrát v Jordáně, očiščen jest na svém těle od malomocenstvie. Prosmy jeho, ať naše duše očistí ode všech hřiechuo.

O dru **181vb** hém znamenajte, že druhú nemoc měl císař **ciesař** na svéj mysli, blud pohanský, a ten jest byl dvoji **dwoy**, židovský a kacieřský, a ten jest uléčil svým kázáním, nebo prvý blud bieše **byefye** židovskéj nevěry. Jakož se čte, když Elena, císařova **tyeffarzowa ciesař** máti, u Betlémi uslyša, že jejie syn, ten císař **tyeffarz ciesař** Konstantin, ostav viery pohanskéj i obrátil se na viery křesťanskú, rozhněva se naň a poče jemu velmě láti, že ukřižovaného boha následuje. An jie po listu vzkáza, aby s sobú přivedla Židy učené, aby skrze hádanie zvěděli pravú **p(ra)w** viery. Tehdy svatá Elena přivede s sobú čtyřidceti **Cztyrzydytye čtyřidcět** mistruov židovských do Říma, aby se hádali s křesťany, a ty všechny svatý Silvester **Sylueft(er)** před císařem **tyeffarzem ciesař** přeháda, až úst protiv nemu **on** neuměli otevřieti. Tehdy poslední mistr židovský ménem Zambri vece: „Již sme dosti mluvili, ukažme to skutky, nebo jsú ti velmě nemúdrí, kteříž se ukřižovanému bohu modlé, a já viem jedno méno boha všemohúcieho **wfemohutyeho všemohúci**, jehož žádné

stvorenie nemôže slyšeti, a to chti ukázati. Kažte mi býk sem privésci **przywefczy přivésti**, a jakž já jemu v ucho **wcho** pošepčí **poſſepty poſeptati**, inhed zdechne.“ A když býka přivedechu dvadčeti **dwadtyety dwadčēt** mužuo velmi silného, ten Žid Zambri v ucho **wcho** jemu pošepa, až hned letěv i pade i zdeše **zdeſſyčē**. Tehdy všichni Židé zvolachu na svatého Silvestra. An jim odpovědě: „Nenie to božie jméno, ale diábelské, nebo mój buoh netolik živé umrtví, ale i mrtvé křiesí, ano lev a had člověka umrtví, ale nezkřiesí. Chtěš li, ať uvěřím, by to bylo boží jméno, obživ toho býka.“ A když císař **tyeffarz ciesař** i všichni zvolachu naň, an nemôže jeho zkriesiti i vece: „Nechat' jej Silvester zkriesí ve jmě svého boha a chtěm **182ra** všichni veň věřiti. Tehdy svatý Silvester **Silueft(er)** vece: „Ve jmě mého boha, Jezukrista, kazuji tobě, býku, vstaň a jdi krotce do svého stáda.“ Hned ten býk vstav i jide pryč. Tehdy svatá Elena i všichni Židé obrátichu se na víru křesťanskú, a tak ulěči nevěru židovskú. Opět druhý blud byl kaćierstvo **katyerftwo kacieřstvo** Arigovo, jenž se protivil kázání svatého Silvestra. A císař **tyefarz ciesař** Konstantin káza protiv jemu volati tři sta biskupuo a osmnáste **ofmnazte** a tu složichu velikú kředu, kterou zpievají na hodinách, kto chtě spasen býti. A když svatý Silvester **Silueft(er)** s biskupy mluvieše **mluwyeffyčē** protiv kaćieřovi **katyerzowy kacieř**, tehdy ten kaćieř **katyerz kacieř** jménem Ayrius upad s stolice i slomi hlavu a čstnými usty, jimiž boha klamal, svá třeva z sebe vyvráti, a tak ten blud kaćieřský **katyerflky kacieřsky** stavi.

Třetie nemoc byla na lidech od haduo nadšenie **nadſſyenyčē**, jež žádný nemohl staviti. A dřeve, než se bieše císař **tyefarz ciesař** na vieru obrátil, biskupové pohanští byli jemu řekli: „Drakt' jest v jednom dole, tent' lidi hubí.“ A když se císař **tyeffarz ciesař** na vieru obrátil, ten had vice než tři sta lidí svým smradem zabil bieše, tehdy císař **tyefarz ciesař** prosí svatého Silvestra, aby to stavil. An vece: „Já to stavím boží moćí **moty moc**.“ A když svatý Silvester **Silueft(er)** na modlitvě bieše **byefyčē**, tehdy se jemu zjevi svatý Petr a řka: „Jdi k tomu hadu bezpečně a řci: Mój buoh, Jezus Kristus, se z dievky narodil a ukřižován a třetí den vstal z mrtvých, vstúpil na nebesa a má přijíti súditi živých i mrtvých, a ty, hade, tu jeho čekaj, zavěžiž jemu usta nití a zavři jemu cestu znamením svatého kříže.“ A když svatý Silvester **Silueft(er)** šed k tomu hadu, učini, jakož jemu svatý Petr rozkázal, hned ta nemoc přesta. Tehdy vešken lid římský obráti se na vieru křesťanskú, a tak ten **182rb** lékař zlěči je z těch tří nemocí.

O druhém máme znamenati jeho počšenie, kterýmž jest jeho počstil ten císař **tyefarz ciesař** Konstantin. Prvé jeho počstil toho dne, když se křtil, kázal, aby v Římě ctili Jezukrista za pravého boha. Druhé, ktož by bohem klamal, aby byl ukamenován. Třetie, ktož by křesťanu bezprávie učinil, aby byl svého všeho zboží zbaven. Čtvrté, jakož císaře **tyefarze ciesař** čstie všichni králové, též aby papeže čstili všichni biskupové. Páté, ktož by se do kostela utekl vinný **wynnyg**, aby byl bezpečen v kostele a žádný jeho nevynímal. Šesté, když papež na kuoň vseda, aby jemu císař **tyefarz ciesař** strmen a jiných mnoho daruo od něho přijal a od boha nebeské královstvie. Jehož mně i vám **etc.**

De Purificacione Marie na marginu zapsáno mladší rukou: na Gromnice

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, et vocatum est nomen eius Jesus etc. L 2,21 Tato slova píše svatý Lukáš v dnešním čtení a říká: „V osmý den obřezachu syna božieho a převzděchu jemu méno Jezus.“ V těch sloviech máme trojí věc znamenati. Prvé svaté Maříe radování, druhé božie obřezování, třetí jméno spasitelné.

O prvé znamenajte, že radost svaté Maříe byla jest pro trojí věc. Prvé, že jest syna měla spasitele všeho světa, jehož jest bez bolesti porodila a po jeho porodu dievkú ostala, a toho v svú rukú pěstovala, jehož anjelé chválěchu na nebesiech a jenž drží vešken svět v svú rukú. O téj radosti praví svatý Řehoř a říká: „Raduj se, svatá královno, držící syna na svú rukú.“ Druhé měla jest radost, že jsú k nie přietelé přišli a radovali s ní, a proto dnes slovú radovánky svatěj královny. Třetí, že sú jie měščené dary nesli a ji ctili, takéž my máme ji dnes učtiti, aby ona nás obdarovala tohoto léta a vše zlé od nás odehnala.

O druhém znamenajte, že se hospodin dal dobře obřezovati pro trojí věc. Prvé pro velikú milost, ješto jest měl k nám, jsa děťátkem dal svú krev proliti, aby nás omyl hřiechu přirozeného a obřezal s nás naše hřiechy, nebo jest sedmkrát prolil svú krev pro nás. Nejprvé jako dnes. Druhé, když klečal na modlitvě, krvavý pot s neho šel. Třetí, když jej bičovali. Čtvrté, když naň korunu trnovú vstavili. Páté, když jemu hřebíky ruce probili. Šesté nohy. Sedmé, když jemu bok prokláli. Veliká milost božie, že pro ny svú krev dal proliti, aby s nás prolil naše hřiechy. Druhé jest syn boží obřezován, aby zákon naplnil, ješto byl buoh Abrahamovi přikázal, a to vše nám na příklad, abychom my zákon boží držali a obřezovali své hřiechy svatú zpovědí. Třetí obřezován jest, aby starý zákon s sebe obřezal a nový ustavil. Jakož se čte, když osmý den by tu přijidechu přietelé svatěj královny a zákon naplnichu. Prosme jeho milosti, ať naše hřiechy, naše vše zlé obřeže tohoto léta. A proto slóve dnes nové léto, že jest jako dnes se nový zákon počal. Trojie se zvířata obnovují, když se sstarají. Nejprvé orel, když se sstará, velmě letí vysoko a tam sobě křídla opálí, a upadna doluo myje se v studnici a stepe s sebe staré peře a nos starý o kámen setře, a tak se obnoví. Takéž každý člověk má učiniti, kterýž se jest sstaral v svých hřiešiech, má se obnoviti tohoto léta, vzdvihna své oči k hospodinu, zažži se skrušením a upadni v studnici svatěj zpovědi a tu smý své staré hřiechy a pokáním setři svůj nos křivolaký, točiz své všechny zlosti a obnovíš se u milosti božie. Druhé jelen když se sstará a učije v sobě jed, běží k vodě a pie jie přielišně i vyvrátí z sebe vešken jed, a tak hned obliná a rohy s sebe svrže. Takéž člověk v hřiešiech zastaralý, jenž jest pln hřiechuov jedovatých, má jíti k studnici svatěj zpovědi a tu své hřiechy před knězem vyliti, aby oblinál zlých skutkuo a svrhl své rohy pýchy a zlosti světské. Třetí had, když se sstará, drže se skroze kamenie i odře s sebe kuoži a obnoví se. Takéž my, ješto smy se sstarali tohoto léta ve zlosti, máme se prodřieti skrze pokánie a svléci s sebe staré hřiechy a zlé obyčejě a obléci

obléci sě v nové, v dobré skutky. Prosmy hospodina, aby nás ráčil obnoviti tohoto nového léta v lepší zdravie a sčestie a ve vše dobré.

O třetiem znamenajte, že jako dnešní den v ochtáv božieho narozenie převzděli jsú synu božiemu jméno Jezus, ješto byl anjel pověděl svatě královně dřeve, než sě jest byl počal.

Třie sú byli nazváni tiem jménem Jezus, k nimž sě syn boží přirovnáná. První byl knieže a vódce lidu božieho, jenž přivedl jě přes Jordán do svatě země od boha slíbeněj. Takěž nás syn boží, král všeho světa, vódce všech hříšných, s tohoto světa do země nebeskéj, skrze nenž **on** smy navráceni k nebeskému království **kralowft**. Druhý jest Jezus byl biskup, jenž jest lid zákonní učil a oběti dával a **183ra** za lidi boha prosil. Takěž syn boží jest byl biskup všeho křesťanstva, jenž jest kázal, na tomto světě chodě, uče lid bohu slúžiti a ukazuje jim čestu **lyeftu čěsta** do královstvie **kralouft** nebeského. A sám sě obětoval bohu otci na svatém kříži za našě hříechy, prosě **p(ro)fye** otce svého za ny. Třetí byl Jezus učedník, jenž učil lidi bohu slúžiti, a mistr veliký **welikyg** u múdrosti. Takěž syn boží mistr veliký nebeský **nebefkgy** všie múdrosti naplněn, jenž jest učil lidi božie kázanie držeti a boží vůli plniti. Prosme jeho, by nás naučil dobře činiti a zlého ostati. To méno Jezus znamená sě spasitel, nebo jest skroze ně spasen vešken národ lidský **lydfkgy**, i my úfáme, že skroze nen **on** spasení býti máme. Prosme jeho milosti, by našě duše ráčil spasiti.

Skroze to méno trojě věc děje sě na světě. Prvé nebeské královstvie **kralowft** sě odmyká, jako praví svatý Pavel a řka: „Tím ménem Jezus máme sobě nebeské královstvie **kralowft** odevřieti a odemknúti.“ Druhé to jméno Jezus peklo zamyká, že když je pojmenují, črtě sě třasú, a to jest ukázáno, že jsú apoštolé tím jménem črty vyhonili. Třetie, že to jméno nemocné uzdravuje **vzdrawgye**, jakož sú apoštolé ve jmě Jezukrista slepé osvěcovali a nemocné uzdravovali a mrtvé křiesili. Protož to jméno svatě máme čstíti, kolikrát je slyšíme menujíc, tolikrát máme pokleknúti, nebo skrzě ně máme dojiti do nebeského **nebef** královstvie **kralowft** etc.

Ephifania na marginu zapsáno mladší rukou: na 3 Krole

Vidimus stellam eius in oriente, et venimus cum muneribus adorare Dominum etc. **Mt 2,2** Tato slova píše svatý Matěj v dnešním čtení, a ta jsú pověděli třie králi a řkúce: „Viděli sme hvězdu jeho na vzchod slunce a přišli sme s **z** dary klaněti sě je **183rb** mu.“ Dnes pamatujem trojí **troy** hod. Prvé, tři králuov, ješto sú byli přijeli z dalekých vlastí s **z** dary k synu božiemu. Druhé, hod pamatujem božieho křšćenie **krzftenye**. Třetí, z vody víno obrátěnie **obratyeny obrácenie**.

Prvý **Prwyg** hod byl jest ve čtrnásti dnech po božiem narození, o tom sě čte, když třie králi hvězdári uzřechu krásnú noc a jasnú, nadějíce **nadyegitye nadieti sě** sě něčso divného na hvězdách viděti, ležiechu na jedné hoře. A když by o puolnoci, v tu hodinu, ješto sě syn boží narodil, zjevi se jim světlá hvězda. A uzřevše ji i vecechu: „Tot' jest znamenie velikého krále narozenie, pod'my a hledajmy jeho a obětujme jemu zlatto, kadidlo a myrru.“ A hned vstavše **wftawfye** jedechu do židovstva, že jich prorok pohanský ménem Balám byl řekl a řka: „Vynde

hvězda z Jakubova plodu.“ A tak přijedechu do Jeruzaléma i počechu se ptáti, kde jest, ješto se narodil král židovský **zydowfkyg**. Uslyšav to král Herod, smúti se velmě a svolá biskupy a mudrce **mudrtye mudrc** židovské, poče ptáti, kte se má Kristus naroditi. Ani jemu pověděchu a řkúce **zkuczycy**: „Tak máme psáno, že u Betlehemě.“ A hned král Herod povolav těch tři králův, otázá jich, které sú znamenie viděli. Ani vecechu: „Viděli smy hvězdu, již tomu dvanáste **dwanazte** dní.“ A tak pusti je do Betlehema a prosí jich, když to dietě naleznú, aby jemu pověděli, slibujě se jemu také pokloniti. A když vyjedechu z Jeruzaléma, hned uzřechu hvězdu a jedechu za ní až do Betléma, a nad kterémž domem stáše **ftalye**, v ten duom šedše **fedfycy**, nalezechu syna božieho s jeho matkú. **183va** A padše před ním, počstichu jeho a obětovachu jemu zlatto, kadidlo a myrru. A jinú cestú vrátichu se do svého královstvie na svá bydla.

V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Najprvé hvězdy přivedenie, že hvězda je přivedla k synu božiemu. Ta hvězda byla jest duch svatý **fwatyg**, kteráž na boží křšćení učinila se holúbkem a létala nad synem božím, anebo ten anjel, ješto pastuškám zvěstoval božie narozenie. Ta hvězda měla trojí **troy** věc na sobě. Prvé, že svietila. Druhé, že před nimi šla a jim cestu ukázala. Třetie, že nad tím domem stála, v němž byl syn boží. Skrže tu hvězdu znamenává se svatá Maří, matka božie, kteráž nám svietí svú **fw** milostí nade vše svaté. A kdež jie hledá a jde za ní, slúže jie nábožně, tomu ona ukáže syna svého a boží milost a stane nad ním, bránieci jeho ode všeho zlého. Prosme jie, ať nás ráčí osvietiti a dovésti nás do královstvie **kralowft** nebeského **nebel**.

Druhé máme znamenati, že jsú ti tři králové obětovali synu božiemu tři dary. Prvé zlatto a řkúc „bude li jemu potřeba“. A na to zlatto trávila svatá královna, matka božie, sedm let v Ejiptě. Druhé kadidlo, aby smrad od neho **on** odehnali. Třetie myrru, aby jeho posílili. Skrže ty tři dary trojí **troy** věc jsú znamenali. Skrže zlatto, že syn boží má býti král nad králi, skrže kadidlo kněže velikého, skrže myrru božie umučenie. Takéž my máme jemu ty tři dary obětovati, nemůžeme li zlatta mieti, ale své zlatto a čisté srdce a kadidlo našeho vzdychánie a náboženstvie a myrru naše pokory a utrpenie. Prosmy jeho, ať při **183vb** jme dnes naše dobré skutky.

Třetie máme znamenati, že ti tři králi zdaleka přijevšě, trojí **troy** věc sú učinili. Prvé, že sú vešli v ten dóm a tu sú našli syna božieho s jeho matkú. Druhé, že sú padli před ním a chválili sú jej. Třetie, že sú jemu obětovali své dary. A my též trojí **troy** věc máme učiniti, chtěme li božie milost obdržeti. Najprvé máme jíti do božieho domu a tu nalésti **nalésti** syna božieho s jeho matkú, aby nám dali svú **fw** milost. Čso tomu pak dějí, ješto mají blízko ke mši, a nechodie boha hledati ani svatú Mařie, a věduce tyto tři krále z dalekých vlastí přijeti do Betlehema. Druhé máme se klaněti a pokořiti hospodinu a chváliti jej svými modlitvami a prositi jeho, aby nám dal zdravie a sčestie a chřiechóm **hřiech** odpušćenie tohoto léta. Třetie máme jemu obětovati naše oběti a dobré skutky, aby nás dopěstoval do siehož roku s větší radostí a s menšími hřiechy.

Druhý **Druhyg** hod dnes pamatujem božie křšćenie **krzřfteny**, ješto se jest křstil, a jsa ve třidcěti letech, v Jordáně od svatého Jana křstitele. A tu jsú byla nebesa otevřiena a duch svatý nad ním

létal. Poprosme jeho, byť nás pokřtil v své milosti a potom otevřel nám nebeské **nebel** království **kralowf**.

Třetí hod byl potom v rok, ješto na svatbě učinil z vody víno. Prosme jeho milosti, by naše **nalfye** zbožie zplodil a vše **wfye** naše **nalfye** zlé odvrátil v dobré, skroze něž bychom došli do království **kralowf** nebeského. Jehož mně i vám dopomáhaj **etc.**

Fabiani et Sebastiani

Sancti per fide[m] vicerunt regna, operati sunt iusticiam etc. **Hb 11,33 184ra** Tato slova píše svatý Pavel a řka: „Svatí mučedníci **mucedlny mučedník** skroze svú **fw** víeru přemohli sú mnohé **mnohé mno** **opraveno podle smyslu** krále a činili sú spravedlnost.“ V těch sloviech nám ukazuje svatý Pavel pateru věc, skroze kterúž jsú svatí obdržali nebeského **nebel** království **kralowf**. Najprvé sú měli svatost svrchovanú, jakož die svatý Pavel. Druhé sú měli víeru celú, protož die „skroze víeru“. Třetie sú měli boj vítězový, protož die „přemohli sú království“. Čtvrté měli **měli myelyly** sú dobré skutky, protož die „činili sú spravedlnost“. Páté odplatu věčnú, protož die „přijali sú odplatu“.

Najprvé znamenajme tu pateru věc na svatém Pabjanu biskupovi a potom o svatém Sebastianu rytieřovi. O svatém se Pabiánu čte patera věc. Prvé, že byl bohem zvolen. Druhé, že víery křesťanské bránil. Třetie, že u božiem kázání byl ustavičen. Čtvrté, že božie služby snažně hledal. Páté, že pro víeru křesťanskú dal svú **fw** krev proliti, v tom, že byl bohem zvolen, ukazuje se jeho svatost a to sám buoh ukázal na jeho zvolení. Jakož se čte o něm, když svatý Pavel bieše římský měščenín a když papež bieše umřel, tehdy snide se mnoho lidí prosiec boha, aby jim ukázal, kto by měl papežem býti. A svatý Pabjan také mezi nimi stojieše, tehdy holúbek z nebes přiletěv, seďe jemu na hlavě. A to uzřevše lidé, inged **inhed** jej papežem zvolichu. Ale nikakež by jeho buoh nezvolil, by jeho svatého nevěděl. Druhé byl udaten víery brániti, v tom jest měl víeru celú, již jest vždy plodil a silně bránil. Třetie v ustavičném kázání měl jest boj užitečný. Jakož se čte, když Filip císař **tyeffarz císař** chtěl na Veliku noc přijímati božie **184rb** tělo, nepřepustil jemu, doňudž se nezpovídal svých hřiechuo, nebál se krále ani císaře **tyeffarze císař**, jedno boha. Čtvrté na božie službě měl dobré skutky, jakož se čte o nem **on**, že po všem křesťanstvu **krzeftanfw** poslal sedm jáhnův a s nimi sedm písarův, aby všech svatých mučedníkův skutky popsali a k nemu **on** přinesli. A ti sú všechno umučenie na knihách popsali. Páté v jeho umučení měl odplatu věčnú v nebeském království **kralouft**.

Tu pateru věc měl také svatý Sebastian. Prvé jměl víeru velikú celú a tvrdú, že jest ostal pohanské víery a rozdal pro boh své panství a své zbožie a chválu světskú potupil. Nebo ktož má pravú **p(ra)w** víeru ku bohu, ten nežádá zbožie tělestného. Jakož se čte o nem **on**, když císař **tyeffarz císař** Dioklecián bieše **byefye** naň velímě **velmé, velím** laskav, že jej nade vše rytieře ustavil a povýšil nade vše pány, nemoha bez něho **on** býti, vše podlé jeho rady činieše **czynyeffye**, avšak vše zhrda, a tu víeru netolik na sobě mějieše **myegyeffye**, ale i jiných na vieře

potvrďováše **potwrdyowaffye potvrzovati**. Jakož se čte o něm, že vždy v rytierském rúšě chodieše **chodyefye** a křesťanův u viere potvrďováše **potwrdyowafye potvrzovati**. A když dva svatá muže, točíš svatého Marceliana a svatého Marka, dva vlastnie bratry, vediechu na popravu **popraw**, tehdy přiběže jich máte prostovlasá, rující **rugyty rváti se** se a tepúci **teputy tepati** se o zemi a řkúci **zkuty čéci**: „Ó, běda mně, milí synové, že chťete na smrt jíti z dobré vôle.“ Potom ocse **oczfe otec** přivedechu, an se prachem usypal, an úpě a řka: „Ó, moji **moy** milí synáčekové, proč ste sobě smrt zvolili pro tu křesťanskú vieru? Milí páni, pomozte mi mých synuov plakati.“ Opět přibězechu jich panie, **184va** své dietky na rukú nesúce a volajíce: „Ó, běda nám, nebohám, komu nás ostavíte a komu své dietky poručíte?“ A když jich srdce poče se obměkčovati a rozpakovati, tehdy svatý Sebastían vystúpiv, vece jima a řka: „Ó, rytieři božie, nerod'te ztratiti koruny věčné pro pláč a lísanie ženské.“ I také vece jich ocse **oczfy otec** a mateři a řka: „Nebojte se, byť byli od vás odlúčení vaši synové, ale jdetat' na nebesa, pripraviti a přichystatiť vám chtie bydlo nebeské.“ A tak skrze ta slova potvrdi jich u viere. A tu se znamenává jich viera veliká a živá, skrze niž jsú činili dobré skutky, nebo viera bez dobrých skutkuo jest mrtvá. Také jest měl vieru tvrdú svatý Sebastían, s niež jest nechtěl stúpiti pro žádné muky až do smrti. Jakož se čte o nem **on**, když vieru křesťanskú kázáše **kazaffye** a křesťanuov posilováše, tehdy jedna paní ménem Zoe, žena Nikostratova, nemá, do jeho domu přijide a pade před ním. Tehdy svatý Sebastían vece a řka: „Sem li já pravý sluha boží a jest li pravá řeč, jesto tato žena z mých úst slyšala a uvěřila, otevři ten jejie usta, jenž jest otevřel usta Zachaře, proroka svého.“ A hned ta žena nemá promluvi a řkúc: „Ó, požehnaná řeč tvých úst, kterým is mluvil, nebo sem viděla anjela, an drží knihy před tebu, na nich bylo napsáno to vše, čsožs ty mluvil.“

Třetie měl boj vítězný, že jest přemohl tři královstvie. Najprvé svět s lakomstvím, že rozdal vše své zbožie chudým. Druhé tělo z rozkoší. Třetie diábla s jeho močí **moty moc** i jeho sluhy, z nichž jest císař **tyeffarz ciesař** Dioklecián. O němž se čte, že povolav svatého Sebastiana **184vb** i vece jemu a řka: „Já sem tě učinil nad rytieři a prvým na svém dvoře, a ty pak činíš proti mému zdraví a mým bohóm protivienstvie.“ Svatý Sebastían vece a řka: „Já prosím boha za tvé zdravie i za tvé královstvie.“ Tehdy císař **Tyeffarz ciesař** káza jej na pole vyvésti a k dubu přivázati a rytieřóm káza k nemu **on** stříeleti. Ani jej tak střelami osuchu jako právě ježka a mniece, by již umřel, i jidechu pryč od neho **on**. A když by třetí den, milým bohem by uzdraven a přišed na císařův **tyeffarzow ciesař** dvór, poče o bohu kázati a císařovi **tyeffarzowy ciesař** porokovati, že hubí křesťanstvo a vece a řka: „Císaři **Tyeffarzy ciesař**, protoť mě böh k tobě poslal, abych tě tresktal ze zlých skutkuo.“ Tehdy císař **tyeffarz ciesař** rozhněvav se, káza jej tak dlúho mučiti, doňudž by duše nezbyl. A tak bojije **boyge** svítězil nad smrtí.

Čtvrté měl jest dobré skutky v spravedlnosti, to jest spravedlnost aby každému jeho navrátil. A svatý Sebastían vždy bohu snažně slúžil, chválu jemu vzdávajě na každý den a sebe od hřiechu ostřiehajě a v svatosti přebývajě.

Páté měl jest odplatu věčnú, kdyžto jest přijal korunu v nebeském **nebef** království **kraloufi**.

Sermo Agnetis

Mulierem fortem quis inveniet etc. Prov 31,10 Tato slova píše múdry Šalomún a rka: „Kto nalezne silnú ženu?“ V tých sloviach sĕ Šalomún pomýlil, že toho nemohl nalésti **naléztí**, čsož jest nalezeno na svatĕj Nitiši, nebo jest ta nalezena tak silna, že jest silné muže a silného díabla přemohla, nebo silnost tohoto človĕka ukazuje **vkazugie** sĕ, kterůž jest silen u boji **boy**. Ale svatá Nitišĕ měla jest tři boje.

První protiv synu královu, druhý protiv králi, třetí protiv králevu **kralew** vladaři. U pr **185ra** vĕm boji **boy**, ješto **ješto gefto gefto** jest měla s synem královým, jenž chtĕl jejie čest odjeti, jmĕla jest čtvero protivensvie. Prvé protiviešĕ **p(ro)tywyeffye** sĕ jie jejie mladý **mladyg** vĕk, že biešĕ **byeffye** ve čtrnásti letech, a v tom vĕku najviec lidĕ k hřiechu přichodiechu. Druhé krása jejie těla, že biešĕ velímĕ **velmĕ, velim** krásna, a krásné věci **wyety věc** snúbieci **fnubyety snúbiti**, než nepĕknĕ. Třetí jmĕla protivensvie od mnoho daruo a od množstvie daruo, že ten kralovec mnoho jie darov posieláše **poſſyelaſſye** a ješĕ více jie sľibovášĕ, nebo mnohé jsú, kterĕž své mladosti ostojie, ale skroze dary bývajĕ oklamány. Jakož sĕ čte, že Abrahamuo panošĕ dával veliké dary pannĕ Rebece, aby ji spiešĕ Izákovi usnúbil. Čtvrtĕ měla protivensvie ustavičné muky na svĕm těle a jakž koli měla jest tolik protivensvie, avšak jest chovala svú **ſw** čistotu a vícestvie **wyczeſtwye vítĕzstvie** obdržala. Jakož sĕ čte o nie, když biešĕ **byeffye** ve čtrnásti **čtrnásti cztrznazty** letech, tehdy jest smrt ztratila a život věčný nalezla, neb biešĕ **byeffye** velímĕ krásna na tváři, ale krašší u vieře. A když sĕ biešĕ **byeffye** s učenie vrátila, tehdy kralovic počĕ ji milovati a posla jie dary, chtĕ ji sobĕ za ženu jmiĕti. Ana jemu odpověďĕ a řkúc: „Odstup ode mne, hubenĕ, nebť sem již od jiného milého předchváćena **przedchwatyna předchvátiti**, jenž jest lepšĕ a šlechetněšší a krašší a bohatĕjšĕ a mocněšší než ty.“ Uslyšav to ten kralovec, roznemóže sĕ a v loži sĕ položi. A lékaři jeho otci povĕděchu, že sĕ pro velikú milost roznemohl. To byl prvý **prwyg** boj jejie a víceství **wyczeſtwy vítĕzstvie**.

Druhý boj měla protiv králi, jenž chtĕl jejie čest odjeti, kázav ji vésti v duom k uobecným ženám, a v tom boji **boy** mnoho jie činil protivensvie. Najprvé, **185rb** že ji kázal nahu po městĕ voditi, aby jie hanbu učinil, že sĕ panny viece hanbie a stydie, než sĕ bojie bitie. Ale protiv tomu měla jest pomoc od boha, že jie buoh dal tak husté vlasy, že všechnu nahotu jejie přikryly, a tak od nie hanbu tu odehnal. Druhé, že ji poslal do obecného domu, aby jejie čest i jmĕno poskvrnili. Ale protiv tomu měla jest pomoc anjelskú, jenž jí jest učestil a obránil. Třetí, že ji v temnú komoru kázal vsaditi, aby sĕ užasla. Ale protiv tomu měla jest světlost nebeskú, že ti, kterĕž tam k nie vešli, pro velikú světlost nemohli sú jie vidĕti. Čtvrtĕ, že jie tak čist niti nechal, aby zimú umřela. Ale protiv tomu měla jest rúcho nebeské, nebo jakž jest do téj temnosti vstúpila, tak jest krásné rúcho nalezla vhod svĕmu tělu. Pátĕ, že **že zy** jí kázal učiniti všem obecnú, aby za toho za jednoho, jímž jest zhrďĕla, mnohé měla, kterĕž by ji poklamávali. Ale proti tomu měla boží pomoc, že ti všichni, kterĕž k nie přijidechu, uzřiece světlo nebeské, zasĕ sĕ vracovali. Šestĕ, že tomu svĕmu synu dal nad ní vévoditi, aby toho měla milovníka, kteréhož za muž nechtĕla pojieti. Ale proti tomu měla boží

spravedlnost, že jie pomstila. Neb když ten kralevic s jinými jinochy jide do obecného domu a jim veléše **welēfyē** napřed k nie jíti, a když nazře k nie, vráti sě. Tehdy ten panic zvolá na ně: „Hubeni ste a nestatečni, že k nie jíti nesmiete.“ Hned sám k nie přišed, chtieše **chtyēfyē** sě jie dotknúti, a hned zdeše. Uslyšav to **185va** král, s velikým pláčem k nie přiběže a ztáza, kterak jest umřel. A ona vece: „Ten črt měl nad ním svú moc, jehož jest chtěl vůli naplniti.“ I král vece a řka: „V tom poznám moc tvého boha, když mi vzkřiesíš mého syna.“ Ana vstavši, poprosi milého boha a hned ten panic oživ, vsta a poče kázati vieru křesťanskú. A tak na druhém boji **boy** svítězila.

Třetí boj jměla protiv králevu **kralew** vladaři, jenž chtěl jie vieru zlámati, čině jie rozličné muky. Neb když ten král uzře, že jeho syn zskřiesen bieše **byēffye** skroze něn, chtieše **chtyēffye** ji rád od smrti vyprostiti, ale obec veléše ji zahubiti. Tehdy on svého vladaře jménem Aspasia miesto sebe ustavi a svatú Nětiši jemu poručí, a ten káza oheň připraviti a svatú Nětiši prostřed neho **on** uvrčí **wvrtý uvrčí**, káza, aby kosti i tělo shořaly. A tu jest ona oheň přemohla nábožnú modlitvú, že sě oheň okolo nie rozstúpi a jie neuškodí. Tehdy Aspasius káza jie mečem hrdlo protknúti, a tak skona a anjelé vzechu **wfechu** duši do nebeského **nebe** královstvie **kralouft**. A když jejie přítelé osmý **offmyg** den nad jejie hrobem sediechu, uzřechu svatú Nětiši, ana drží beránka u pravěj ruce a řkúci **zkuty řeci**: „Neplačte mne, ale radujte se, neboť sem s těmito pannami již v nebeském království **kralowft**.“ Protož slóve silná panna, nebo jest snažně pro božie jméno bojovala, jí jest **gyeft** divy oznámil. Jakož sě čte o jednom knězi, že měl pokušení na svém těle i prosil papeže, aby sě jemu odpustil oženiti. Tehdy papež da jemu svůj prsten a káza jemu jíti domov a řka: „Pros svatě Nětišě, ať sě odpustí milovati.“ Tehdy on, přišed před obraz svatě Nětiše, poče **185vb** sě modliti. Ana ztaže ruku a přijě od neho **on** ten prsten a všechno pokušení diábelské od neho **on** zahna, a ješče i dnes na své ruce ten prsten má. A ten kněz viecs slúžieše **fluzyēfyē** svatě Nětiši, a tak sě dosta do královstvie **kralowft** nebeského **nebe**. Jehož mně i vám **etc.**

Vincencii sermo

Vincenti dabo edere de ligno vite, quod est in paradiso Dei mei etc. **Ap 2,7** Tato slova píše svatý Jan v Tajnici **taynty Tajnicě** a řka: „Vítězovi dám požívati dřeva, ješto jest v ráji boha mého.“ Syn boží, král nebeský **nebefkyg**, chtě svých rytieřov u boji **boy** potvrditi, slibuje vítěze darovati, nebo sě jest žádný svatý neosvietil, by něčso pro buoh netrpěl a o vieru nebojoval. Takéž my máme bojovati, doňud sme živi. Znamenajte, že trojie věc jest vícesóm **wyczefom vítěz** potřebná. Najprvé múdrost, druhé silnost, třetie udatnost. Takéž buoh své rytieře učí bojovati svatým písmem, posiluje jich svú **fw** milostí, dávaje jim udatnost svým umučením a svým slibováním. A to jest měl na sobě svatý Vincent. Prvé měl múdrost, že když bieše alcipřiestem, svatý Valerius poručí jemu své biskupství, aby to zpósoboval svú **fw** múdrostí. V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Najprvé jeho bojování. Druhé jeho vítězství. Najprvé svatý Vincent za svého života měl jest trojé bojování.

První boj měl, když jej Dacián kázal na praněři pověsiti a velmě silně mučiti. Jakož se čte o nem^{on}, když císař ^{tyefflarz ciesař} Dacián svatého Valeriána biskupa a svatého Vincence káza v žalář vsaditi a dvě neděli hladem káza je mořiti a mně je ^{gye} po své vůli jmieti, potom káza je před se přivěsti. A když je krásny a silné uzře, rozhněva se velmě a řka: „Čso ^{186ra} dieš k tomu Valerii, že se činíš křesťanem protiv mému prikázání?“ A on měkcě ^{myektye měkcě} odpovědě tehda svatému Vincentí vece a řka: „Milý otče, neroď tak strašlivě mluviti.“ A on vece: „Synu, já tobě poručiem svú ^{ffw} při.“ Tehda svatý Vincent, obrátiv se k císařovi ^{tyefflarzowy ciesař}, poče jej tresktati a směle jemu odpoviedati. Tehda císař ^{tyefflarz ciesař} káza svatého Valeriána na púšc vyvésti, aby tam hladem umřel, a svatého Vincence káza na praněři pověsiti a kleščemi trhati a řka: „Pověz mi, Vincente ^{Vincente wynczene}, kak se tvému tělu nynie děje ^{dyegye}?“ Tehdy on zasmav se vece: „Já sem toho dávno žádal.“ Tehdy císař ^{tyefflarz ciesař} káza jej metlami bíti a velmě mučiti, až všichni ustachu tepúce jej. I císař ^{tyefflarz ciesař} vece: „Však ste jindy mnohým ostávali, že ste jě na smrt umučovali, a tomuto jednomu nemůžete ostati.“ Tehdy oni počechu jeho tělo dráti až do kostí, až krev silně a velmě tečeše ^{teczyeffye} a třeva se ven kydněchu. I vece jemu císař ^{tyefflarz ciesař}: „Ješče ^{gyefcze} se smiluj sám nad sobú, aby mohl své krásy nabyti.“ Tehdy vece svatý Vincent a řka: „Ó, jedovatý ^{gedowatyg} jazyče diábelský ^{dyabelkyg}, nebojím se tvých múk, nebo čím tě najviece hněviva vizi, tím se najviece já raduji a nechti, aby mi čso múk pomenšil, aby věděl, že mne nepřemůžeš.“ Ten boj on přemohl boží mocí a řka: „Uzřiš mě viece mocí, než ty můžeš mučiti.“

Druhý boj měl v ohni, že když byl složen s praněře i přiveden k uohni i vstúpi sám na železnú lésu i poče se péci. A tu počechu jeho tělo železnými klikami dráti a řezíce ^{rezytye řezati} jej, počechu soliti, a šíny rozžené na jeho tělo klásti a šípy ^{186rb} veň stříeleti a sudlicemi jeho tělo kláti, až třeva z neho ^{on} nad oheň vysiechu. Ale ty jest on muky přemohl skrze milost boží, nebo jest viece hořal v ohni nebeském než v těch mukách. Neb oheň boží milost v jeho srdci všechnu horkost plamennú uhašováše ^{vhaflowafye}.

Třetí boj měl v žaláři, nebo když pověděchu císařovi ^{tyefflarzowy ciesař}, že v ohni nemož shořeti ani jemu čso uškoditi, i vece císař ^{tyefflarz ciesař}: „Hoře ^{Horzye} nám, již budem přemoženi, rúce vsaďte jej v žalář a tam naň sypte kamenie horké a přibijte jemu nohy k dřevu ^{drzew} a položte jej na mečiech. A kdyžť umře, povězte mi.“ Ale v tom boji ^{boy} svítězil jest, nebo král nebeský tu všechnu muku obrátil jemu v radost, nebo všichna temnost žalárná se osvietila a kamenie horké v kvietí se jemu obrátilo a nohy se jemu rozvázaly a anjelé jej těšili. A když chodě po žaláři po kvietí zpieváše ^{zpyewalfye}, pověděchu to králi a mnozí se na vieru obrátili. A nenie to div, že jemu milý ^{mylig} buoh takú milost ukazoval, neb jest měl život světlý. Protož jemu buoh žalář osvietil. Druhé, že jest měl čistú duši, proto se jemu obrátilo kamenie v kvietí. Třetíe měl svatú žádost, proto jeho nohy byly prosty. Čtvrté měl život anjelský pro svú čistotu, protož jej anjelé těšili. Páté měl mysl pokornú, protož neměl u mukách sníti, ale u pokoji ^{pokoy}, neb uslyšav císař ^{tyefflarz ciesař}, že se mnozí obrátili na vieru, vece: „I čso viece učiním, již sem přemožen,

neviem jeho kterak umučiti, však jej ješče neste na krásné lože, zdat' **186va** sám umře.“ A když jej na měkkém loži položichu, málo poležav i umře. Uslyšav to císař **tyefarz ciesar'**, radostně vece: „A když sme nepřemohli **nepřemohli nepzemohly** živého, asa přemožme mrtvého.“ I káza jej na pole vynésti, aby jej ptáci **ptaty pták** snědli, ale buoh nad ním své anjely postavil, aby se nedali nikomu jeho těla dotknúti. Uslyšav to císař **tyeffarz ciesar'**, vece: „Zdá mi sě, že jeho i mrtva nepřemóžeme.“ I káza k nemu **on** kámen přivázati a u moře uvrći **vvrty uvrci**, zda by jej tam ryby snědly. A když marinéři přijedechu a tělo jeho na březě nalezechu. A jeho zjevením jedna paní uzře jeho tělo a počestně pochova. A tak jest svítězil svatý Vincent, a protož jest vzal odplatu, že požívá dřeva životného, skrzě něž sě znamená syn boží, jehož požívají všichni svatí. A to dřevo má dvanástero **dwanaztero** ovoce. Prvé ovoce jest zdravie bez nemocí **nemoty nemoc**. Druhé mladost bez starosti. Třetíe mladost bez mrzkosti. Čtvrté život bez smrti. Páté svoboda bez roboty. Šesté sytost bez lačnosti. Sedmé pokoj bez truchlosti. Osmé bezpečnost beze všeho strachu. **Deváté** umění bez nemúdrosti. Desáté sbožie bez chudoby. Jedenásté **Gedenazte** radost bez skutku. Dvanáste **dwanazte** chvála bez skonánie.

A to jest nejlepší, že sě to nikdy neskoná. O tom praví svatý David: „Blahoslaveni sú, kteříž přebývají v tvém domě, hospodine.“ A tak, chtěme li toho ovoce užívati s svatým Vincentiem, musíme trojé královstvie přemoci, točiz světské, célestné **czelefné tělestné** a pekelné, a sedm smrtedlných hřiechóv, abychom došli do věčné země, jakož jest svatý Vincentius došel, točiz do královstvie **kralouf** etc.

In conversione sancti Pauli apostoli

186vb Vas electionis est mihi, ut portet nomen meum palam in gentibus, et coram regibus terre etc. **A 9,15** Tato slova píše svatý Lukáš, a ta jest pověděl sám buoh a řka: „Svatý Pavel jest mój sud zvolený, aby nosil mé jméno mezi lidmi a před králi zemskými.“ V těch sloviech můžem znamenati, proč jest obrátění **obratyeny obrácenie** svatého Pavla, a jiných svatých ničs. Druhé, kterak jest sud svatý Pavel. Třetíe, kterak jest nosil božie méno.

O prvém máme znamenati, že obrátění **obratyeny obrácenie** svatého Pavla na vieru pro trojí **troy** věc světíme. Prvé pro příklad, aby ižádný hřiešný **hrzyefnyg** nezúfal do božie milosti, že protivníka svého učinil buoh svého milostníka. Druhé pro radost, nebo jakož křesťané měli sú skrzě nen **on** mnoho žalosti, též skrzě jeho obrácenie měli sú mnoho radosti. Třetíe pro div, ješto buoh nad ním učinil a ukázal, že z výbojníka viery křesťanské učinil kazatele a osvětu kostelní. Jakož sě čte o nem **on**, že když bieše **byeffye** křesťanom mnoho zlého učinil, tehdy jide ku biskupovi, prosi listy, aby hubil křesťany, ktež by kte nalezl, anebo svieže jě dovedl do Jeruzaléma. A když jide do Damaška, tehdy na cestě **tyeftye cesta** obklíči jej světlost nebeská, že hned oslnu a spade s koně na zemi. A hlas z nebes jemu vece: „Saule, Saule, proč mi sě protivíš?“ I on vece: „A ktos ty, pane?“ A hlas jemu vecě: „Já sem Jezus Kristus, jehož ty nenávidíš.“ I on vece: „Ó, milý **mylyg** pane, čso mi kážeš učiniti?“ A hlas jemu vece: „Jdi do města a tam tobě povědie, čso máš učiniti.“ A tak sě

jest divně stalo jeho obráćenie, že když bieše **byefye** velmě zle zamyslił, tehdy sám bóh jej na vieru obrátil. A v tom se zna**187ra**menává veliká milost božie.

Druhé máme znamenati, kteraký jest byl sud svatý Pavel. Zajisté jest byl čistý sud, nebo jest v čistotě přebýval, ten se znamená skrze zlatici krále Asvera, v niěž kázal hostóm pití nositi. Také král nebeský skrze svatého Pavla osvietil vieru křesťanskú a jeho učením napájie věrné křesťánky, naliv veň dnes pití své milosti, když jej vzal do třetiech nebes a do rájě, ukazuje jemu své tajemstvie. Neb ten sud byl učistil syn boží, sehnáv všichnu rez a nevěru, jeho svatý duch učistil věrú a svatým křížem, odjem všecku nevěru a poskvrnu od neho**on**. A to na znamenie čistoty jeho když jemu hlavu stěli, miesto krve mléko teklo z jeho šije. Druhé ten sud byl jest pokorný**pokornyg**, kterýž jest okrášlił všechny čstností. Ta se znamená skrze karbunkula, který se krašše **krassye** svietí mezi kamením, kteréž bieše **byeffye** na biskupovu rúchu. Takéž svatý Pavel bieše **byeffye** tak pokorný, že jest řekl: „Já sem najmenší z apoštoluo, že nejsem dóstojen slúti apoštolem, neb sem byl protivník viery křesťanskéj.“ Třetie byl jest sud široký **fyrokyg** milosti božie, jenž po všem světu chodě, mnoho duší dovedl do nebeského **nebef** královstvie**kralowfi**, a kdež nemohl sám dojiti, tam své listy posielal, potvrzujě jich u pravěj viere. Čtvrté byl jest sud tvrdý, že jeho nemohl žádný kámen truchlosti rozbiti ani zlámati, neb jest byl zlattý sud drahým kamením okován, že jest byl třikrát bičován a jednu kamenován, v žalář vsazen, u moři topen a rozličné muky trpěl, avšak nemohl jeho ižádný přelomiti **187rb** ani s viery svěsti ani truchlosti ani hladem ani nahotú ani mečem. Jakož se čte o nem**on**, kdyžto jej král Nero kázal stieti, tehdy třie rytieři otázachu jeho a řkúce: „Pověz nám, Pavle, který jest to král, proňž ty chtěš umřieti, a čso za to budeš mieti?“ Tehdy svatý Pavel poče jim kázati o radosti nebeskéj a od múk pekelných, takže jě na vieru obráti i oni jeho prosichu, a ušel a utekl smrti. I on jim vece: „Ó, buoh toho nedaj, abych já se bál smrti, však nejsem zloděj, ale sem rytieř boží, nebo viem to zajisté, že již pójdu do královstvie **kralowfi** nebeského.“ Tak jeho smrt nemohla přelomiti, že moha ujiti, i nechtěl. Páté ten sud byl divné světlosti, jenž osvietil nebe i zemi. Nebe jest osvietil, když jest mnohé hřiešné na vieru obrátił a jě jako krásné slunce na nebi osvietil. Druhé zemi osvietil, káže slovo božie po všem světu, a proto se přirovnává k slúpu plamennému, jenž svietil Židóm, když jsú šli přes Červené mořě. Třetie svietil dolejším, točiz zúfalým pohanóm a kacieřóm, kteréž jest osvietil svým kázáním jakožto svatého Dionýzie. Jakož se čte o nem**on**, když svatý Pavel kázáše **kazaffye** v Athenis a svatý Dionýz bieše veliký mistr pohanský a nevěrieše tomu, čsož svatý Pavel mluvieše**mluwiefye**, i uzřev jednoho slepého, vece: „Pavle, osvietíš li tohoto slepého, tehdať chti věřiti.“ Le svatý Pavel vece: „Ve jme **ymé jmě** ocse **oczfe otec** syna i svatého ducha prožri.“ A hned ten slepý by zdrav a svatý Dionýz uvěři a pokřsti se. A tak biesta on na čele **czele tělo** a on na duši oba uzdravena. Opět byl divný sud **187va** pro divné jeho činy. Jakož se čte o nem**on**, když bieše na jednom ostrově, tehdy had přiskoči k jeho ruce, i neuštne jeho, a svatý Pavel boží mocí zahna jej. Protož dnešní den ktož slúží svatému Pavlu, neboj se haduo, točiz šeredných diábluo. Také se čte o nem**on**, když v Římě kázáše **kazaffye**, tehdy císařov **tyeffarzew ciesař** podčěši anebo šenk, chtě slyseti lépe jeho kázanie i vstúpi nad

okénce a vzdriema sě i upade i slomi hlavu. Uslyšav to Nero, poče jeho velmě želeti. Tehdy svatý Pavel káza jej před sě přivěsti a boží mocí jej vzkřiesi a před císaře **tyeffarze ciesař** jemu káza jíti.

Třetie máme znamenati, že božie jméno nosil jest trojí **troy** věcí. Prvé srdcem veň věře, druhé rukama dobré skutky čině, třetie usty o bohu káže **kazye**. A protož jest božie jméno padesátkrát pomenoval v svých epištolách, nebo jest božie méno tak velmě miloval, že jeho nikdy z svých úst nevy pustil. A když jej vedechu na popravu **popraw**, tehdy on poklek a vzdech a vzved své oči na východ slunce i vecě, spen ruce a zaplaka a boha pochváli a poděkova jemu i nakloni sě. A když jemu hlavu stiechu, třikrát skoči a vece třikrát Jezus Kristus. A kdež hlava skočila, tu sě krásná studnice učinila a dušě šla do nebeského **nebef** království **kralouft**.

In Purificacione Marie na marginu zapsáno mladší rukou: Gromnice

Postquam consumati sunt dies purificacionis Marie, tulerunt illum in Ierusalem **Ierusalem ierufalam**. L 2,22 Tato slova píše svatý Lukáš v dnešním čtení a řka: „Když sě naplnichu dňové počiščovánie svatěj Mařie, nesěchu syna božieho do Jeruzaléma.“ V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati, ješto sě jest jako dnešní **187vb** den dálo. Najprvé svatě Mařie počiščenie, druhé syna božieho obětovánie, třetí **Trzyety** svatého Simeona požehnánie.

O prvém máme znamenati, že dnešní den slóve počiščeni svatě Mařie, točiz úvod. Jakož bylo přikázáno v starém zákoně, že každá žena po šesti nedělích po porodu měla sě uvoditi pro očiščenie práva zákonnieho. Ale divné jest, proč sě jest svatá Mař uvodila, ano jie toho potrebie nebylo, by vši čistú pannú a u břišě svéj matky učiščena a ižádného hřiechu neměla, neb jest byla beze všie poskvrny. O nie praví Šalomún: „Všechna krásna a čista má milá, avšak sě chtěla uvoditi s synem božím do chrámu po čtyřiděti **cztyrzydyety čtyřidcět** dnech nám na příklad, aby chom očistili své srdce a své smysly.“ Prvé oči. Druhé usta, jimiž nečstně mluvíme. Třetie ruce, jimiž mnoho hřešíme. Čtvrté nohy, jimiž na zlé skutky chodíme. Páté uši, jimiž neradi božieho slova slyšíme. Nebo jakož lékařstvím tělo sě počistí, takéž srdce boží bázní, kteráž činie vzkúšenie, kterýmž sě srdce počiščuje, a v tom počiščeném srdci přebývá rád král nebeský. Druhé počiščuje **poczyfczugye** sě srdce svatú zpovědí, skrzě niž sě srdce učistí ode všech hřiechuov. Nebo jakož skrzě dveři smeti vymietají, takéž skrzě zpověd, ješto jde skroze usta, hřiechov zbývamy. Třetie počiščujem sě skrzě truchlost, jakož víno v lišiciech a jako zlatto v ohni. Čtvrté sě počiščujem pokáním jako dřevo ščepováním. Páté sě počiščujem skrzě almužnu dávaní **dávaní dawanym** jako **188ra** tělo krve púščením **púščením pufczenim**. Šesté náboženstvím, točiz velikú milostí, jako svatá Mař Magdalena. Sedmé pravú **praw** věrú a dobrými skutky. Ktož tu sedmeru věc počstí, ten čistě pójde do nebeského **nebef** království **kralouft** etc.

O druhém máme znamenati, že syn boží jako dnešní den obětován jest do chrámu na oltář otci nebeskému za naše **naffye** vykúpenie nám na příklad, aby chom takéž obětovali my jej na svatém oltári. A protož sú svatí otcové ustavili, aby každý dnes měl svieci **fwyety sviečě** v svéj ruce zažženu, a to pro trojí **troy** věc. Najprvé pro obyčej, že Římané jako dnešní den slúžichu mateři

Smrtonošově, jenž slul buoh bojovný, a na každé léto téj noci chodiechu s postavníky a s pochodněmi, slúžiece téj bohyni ménem Phebe, aby jim vítězství uprosila. A když Římané nechtiechu toho obyčejě ostati, papež obrátí to na čest svatěj královně, matce božie. A ty sviece slovú hromnice, že ktež jsú v kterém domu, v tom nelže hromu bítí ani zažžieti. Druhé pro obětování syna božieho, neb jakož svatá Maří **marzye** nesla syna božieho do chrámu na svú **řw** rukú, hromnici nesúci v rukú, tehdy každý má v svú rukú hromnici **hromnyty hromnicě** nésti do kostela, nebo hromnice znamenává **řnamenawa** syna božieho. Nebo jakož v svieci **řwyety sviecě** jest trojé věc, točíž vosk, knot a oheň, takéž syn boží měl tělo, duši a božství. Třetíe pro jeden div, jenž se stal jako toho dne, nebo jedna paní velmě slúžiece **řluzyeffye** svatě Mařie, královně nebeské, a na každý den mieváše mši v svéj kapliči **řkapyty kaplicě** od svatě Mařie. A když by na hromnice kněz zašel po svéj potřebě, i nemóže ten den mieti mšě, ta paní smúti se velmě i kleče před oltářem a tu se zdřiemá i zdáše **řzdaffye** se jie, by **ř188rb** byla v krásném kostele. I uzře, ano de zástup děvic svatých a jedna krásná panna před nimi dieše **řdyefye**. A když ta šede, tehdy přijide jeden, nesa na ruce mnoho svęc, i da jednu svieci **řwyety sviecě** najprvé téj panně, ješto sedieše, a potom jiným pannám. A přišed k té panně, da jie také svieci **řřwyety sviecě**. I ona vzhlede, naliť kněz mši slúží a žáci za ním stojie a dva jáhni, svatý Vincent a svatý Vavřinec, a když mši začechu, dva anjeli. Vstavši svatá královna, jide k uoltáři i obětova svú **řw** hromnici **řhrõnyty hromnicě** poklekši, jakož jest obyčej, a všechny panny za ní též učinichu. A když ta paní meškáše **řmekaffye**, nechťející **řnechtyegyty chtieti** jíti k uofěře, svú **řw** svieci **řwyety sviecě** posla k nie, aby šla k uofěře, ana nerodě. Tehdy svatá Maří anjelu vece: „Jdi a vezmi jie bezděky svieci **řwyety sviecě** z rukú.“ An přišed, chtieše **řchtyefye** jie bezděky svieci **řřwyety sviecě** z rukú vzieti, ana nepusti, i anjel svieci **řwyety sviecě** jie zlomi, až jie jedno polovice osta. A hned pročítí **ř(ro)tyty procútiti** i uzře se před oltářem v svéj kapliči **řkapyty kaplicě** a, držéci **řdrzety držěti** puol hromnice v ruce, klekši i poděkova svatě královně, že jie nedala býti beze mšě toho dne. A té puol hromnice schova miesto svátosti, že jí nemocné uzdravováše **řvzdrawowafye**. Prosmý jie, ať etc.

Třetíe máme znamenati, že když svatá Maří obětova syna božieho na oltář a da zaň obět dvě hrdličce **řrdlicztye hrdlička** a dvě holúbenc, tehdy svatý Simeon, jenž bieše **řbyeffye** spravedlný člověk a bohobojný a velmi starý i jide jie vstřieci **řwřrzyety vstřieci** a vze od nie syna božieho na své ruce i pochválí hospodina a řka: „Již sem toho dočekal, čož sem na boze žádal, že sem syna božieho svýma očima opatřil.“ Takéž my máme přijieti dnešní den syna božieho **ř188va** v svá srdce, anebo ktož chťe hostě čstně přijieti, musí sedmeru věc mieti, kterúž jest měl svatý Simeon. Prvá jest dobrota hospodárova, že kterýž jest hospodář dobrotivý, u toho rádi hostě stávají. Jakož to se čte, že svatý Simeon bieše spravedlný člověk a bohobojný, točíž dobrotivý, a proto jest syn boží rád v jeho rukú **řrukwy** přebýval. Druhé má býti hospoda pokojna, a protož se čte, že bieše v Jeruzalémě. Jeruzalém se vykládá duom pokojný, nebo buoh ve čstném pokoji **řpokoy** rád přebývá. Třetíe má býti čeled služebná, aby hosti poslúžili. Protož se menuje **řmenugie** Simeon, jenž se znamenává poslušný **řpõlluffnyg**, neb u poslušných rád buoh přebývá. Čtvrté, aby byla hospoda věrna, protož

die „bieše spravedlný“. Nebo tu rádi lidé bývají, kdež jim pravdu činie, jako Zacheus čtyřikrát více navrátil, čsož koho oklamal, protož v jeho domě buoh přebýval. Páté, aby hostí snažně hledal, protož die bohobojný, točiz snažný, jako svatá Marta byla snažna syna božieho hledati, a protož v jejie domu rád syn boží přebýval. Šesté, aby hostie vesele a míle přijeli. Jako svatý Simeon **Simeon Syneon** čekáše **czekafye** učešenie **wczeffenye** všeho lidu i žádáše **zadaffye** jeho velmě radostně, a proto přije jej velmě míle, nebo syn boží tu rád přebývá, kdež jej s radostí a míle přijmú. Sedmé má býti hospoda šťastna a blahoslavena a učiščena, protož die „svatý duch bieše v nem^{on}“, jenž jest jeho srdce učistil, nebo v čistých srdciech rád buoh přebývá. A ktož jej tak přijme, ten sobě obdrží hřiechóm odpušenie a královstvie **kral** nebeské.

Sermo Blassii na marginu zapsáno mladší rukou: S. Blažey

Beatus vir, qui suffert tentacionem, quia cum probatus fuerit accipiet. **Ja 1,12** Tato slova píše múdry Šalomún **188vb** a rka: „Blahoslavený muž, jenž sdrží pokušenie.“ V těch sloviech máme dvojí **dwoy** věc znamenati. Najprvé jeho blahoslavenstvie, druhé jeho pokušenie.

O prvém máme znamenati, že svatý Blažej měl na sobě osmero blahoslavenstvie. Prvé chudobu míle trpěl pro buoh na púšci přebývajě. Druhé, že byl velmě krotký. Třetie, že byl čistého srdce. Čtvrté, že byl pokojný. Páté, že byl milosrdný. Šesté, že byl pokorný. Sedmé, že byl lačen spravedlnosti. Osmé, že protivenstvie trpěl míle pro buoh. Jakož se čte o nem^{on}, když svatý Blažej bieše **byeffye** muž šlechtný a nábožný v Kapadocii, tehdy křesťanové **křesťanové krzaftanowe** učinichu jej svým biskupem. A když přeby málo biskupem, nemoha bohu slúžiti pro Diokleciánovu zlost císařovu **Tyeffarzowu ciesař**, jide na púšč, a tu jej ptáci krmiechu a zvierata jemu slúžiechu, an jich požeňváše **pozeňnawaffye** a z nemoci uzdravováše **vzdrawowafye**. A když rytieři toho císaře **tyeffarze ciesař** na lov jedechu a svatého Blažej najidechu, ano se mnoho zvierat k nemu ^{on} sběhlo, pověděchu to královi. Tehdy král káza jej před se přivesti a svatý Blažej poděkovav bohu i jide s nimi před krále. Tehdy král jemu vece: „Zdráv, Blažej, prieteli boží.“ I svatý Blažej vece a rka: „Také zdráv, králi, ale prosím tebe, nenazyvaj **nenazyeway** jich bohy, ale črty, nebo ktož jim slúží, čit' ^{ten} musí **muſye** u pekle býti.“ I král rozhněvav se, káza jej velmě bít a v žalář vsaditi. Tehdy nazajtřie káza jej vyvésti i jedna žena běže k nemu ^{on}, nesúci svého syna mrtvého, an se rybí kostí zadával, prosieci **p(ro)fyety prositi** jeho, aby jej uzdravil a vzkriesil. Tehdy svatý Blažej vloži naň svú **fw** ruku prosě, aby jej i všechny jeho sluhy **189ra** buoh uzdravil, a hned jejie syn oži a by uzdraven. Opět jedna chudá žena k němu ^{on} přiběže žalující **zalugyty zalovati**, že jie vlk vzal prasě. An jie vece: „Nesmucuj se, budeť vráceno.“ A inhed vlk přinese zasě to prasě a ona, poděkovavši svatému Blažej, jide domov. A tu svatého Blažej pověsichu a železnými klikami jej trháchu i vsadichu jej opět v žalář. Tehdy ta žena zabi to prasě i přinese **przynessye** polúhlavie svatému Blažej **Blazey**. Tuž svatý Blažej jie vece: „Na každý rok učiň sviečku ve jméně, ať tebe hlava nebude boleti, a budeš na dobytku sčestie mieti. Prosmy.

O druhém máme znamenati, že jeho milý buoh dvojí **dwoy** věcí pokúšal. Najprvé sčestím, že jsa biskupem a moha dosti zbožie mieti a moha dlúho živ býti, avšak to vše **wfye** zhrzel pro krále nebeského. Druhé pokúšel jeho buoh protivenstvím, takže ten král kázal jej veľmi silně mučiti a u vodě kázal jej topiti. A těch sedm žen, ješto jeho svatú krev s země zbieráchu, káza v ohni páliť a potom i s **z** dětmi stínati. Potom král zavola svatého Blažejě i vece jemu a řka: „Ješče se rozmysl a čsti mé bohy.“ Le on vece: „Já slůžím bohu, ale ne črtóm.“ Rozhněvav se král, káza jemu hlavu stíti. An poklek, prosí boha za své služebníky. A hlas z nebes vece: „Ve všems uslyšán.“ A tu jemu se dvěma dietkama hlavu stiechu. A tak došel do královstvie **kralouft**.

De sancta Agata

Gaudeamus omnes in Domino diem festum celebrantes in honore Agate. Tato slova píše svatý Řehoř a řka: „Radujme se všichni u boze, slaviece hod svatě Háty, božie mučedlnice.“ V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Najprvé radost nebeskú, druhé slavný hod, třetie chválu svatě Háty.

O prvém máme znamenati, že se máme radovati dnes pro trojí **troy** věc. **189rb** Prvé, že sestra naše dnes jest povýšena a králi nebeskému oddána, neb zajisté veliká by radost byla tomu všemu rodu, kterého by král veliký **velikyg** pojal sobě pannu chudú a učinil ji královnú. Takéž se my máme radovati, že svatá Jahata našeho rodu člověčského oddána jest králi nebeskému. Druhé máme se radovati, že ona bude za ny orodovati před bohem, aby se ráčil nad námi smilovati. Nebo praví svatý Augustin a řka: „Každý svatý trpěl jest muky pro buoh sobě na odplatu a nám na pomoc.“ Jakož Hester **Heft**, šedši před císaře **tyeffarze ciesař**, uprosila Židóm milost. Třetie máme se radovati příkladem svatých anjelóv, že se anjelé radují a chválé syna božieho.

O druhém máme znamenati, že tento hod jest ženichóv, jenž jest mocný šlechetností a užitečný. To jest syn boží beránek, jehož se máme vždy báti, nebo jest on velmi mocný, zabiti tělo a duši poslati na věčné muky. Opět jest múdřý, že všickno vie a umie. Jakož se čte v Tajnicí **taynty Tajnicě**, že žádný nemohl kníh otevřieti, jedno beránek zabity **zabytyg**, točiz syn boží, jenž vie vše tajejnstvie. Protož styďme se jeho, abychom ničs zlého neučinili. Také jest ten ženich šlechetný **šlechetnyg**, že ktož pójde na jeho svatbu, toho učiní králem v nebesiech. A kdož jemu slůží zde, ten bude kralovati u věčném království s ním. A proto, že jest tak šlechetný, máme jej s právem čstíti. Také jest nám užitečný, že nás krmí svým svatým tělem a svú **fw** drahú krví nás vykúpil. Blaze téj choti, kteráž pojme takého ženicha, točiz syna božieho.

O třetiem máme znamenati, že tato chot, svatá Hátá, měla jest velikú chválu, že jest byla oděna trojiem rúchem: zeleným, bílým a červeným. Skroze zelené rúcho zna **189va** menává se jejie múdřost, kteráž jest měla na odpoviedanie, když jest odpoviedala pánu pohanskému ménem Kvinciánovi, nebo jest měla takú múdřost, že netolik viery křesťanské bránila, než také vieru pohanskú potupovala. Skrze rúcho bílé znamená se jejie čistota, takže jest byla i na těle i na duši čista, že jest k žádnému hříechu nepřišla. Jakož se čte o nie, když ten pán Kvincián snúbieše

fnubyefye ji, a ona nechtieše jemu povoliti, tehdy on jem ji, posla ji k jedné obecné ženě jménem Efrogdise, jenž mějieše devět dser **dffer dcera**, aby ji navedly k světskéj **světsky** nečsti. Tehdy jim svatá Hata vece: „Netbámť já na vaši řeč, mámť já mysl na svého boha Jezukrista, žeť mého domu nemóž ižádná voda podryti ani vietr podvrátiti, nebo jest tvrdě ustaven a potvrzen u vieře.“ Uzřevši to ta zlá žena, povědě to pánu a řkúci **rzkuty řeči**: „Snadnějie **Snadnějie Snadgye** bych kamenie obměkčila a železo rozpustila, než tu dievku od boha odvrátila a jí panenství zbavila.“ Skroze červené rúcho znamenává se jejie umučenie, neb když ten pán Kvincián nemóže jie přemluvíti, káza se jie bohóm modlíti. A když ona nerodě, káza ji bítí a do žaláře vésti, ana vesele a radostně jako na hody do něho jide.

Nazajtríe káza ji před se přivéstí i vece jie a řka: „Odpověz se Jezukrista a služ mým bohóm.“ A když ona nerodě, káza ji na praněří pověsiti a velmě silně mučiti. Tehda svatá Hata vece: „Já se kochám v těch mukách jako ten, ktož poslouchá dobrého posla aneb ktož uzří toho, kohož dávno žádal, aneb jako ten, ktož mnoho pokladov našel.“ Tehdy rozhněvav se ten pán, káza **189vb** jie prsi pálení a spálené káza je vyřezati. Le svatá Hata vece jemu: „Nečstný a nemilostivý **nemyloftywyg** ukrutníče, nestydíš se vyřezati dievce **dyewtye dievka**, čsos u své matky požíval?“ A po těch mukách káza ji v žalář vsaditi a hladem mořiti. Tehdy o puolnoci přijide k nie jeden stařec a před ním pacholíček nesieše svieci **fwyety sviečě** a mnoho mastí u puškách i vece jie a řka: „Měj se dobře, dievko svatá, budeš zdráva.“ Le svatá Hata vece: „Ó, nikdy sem nečinila svému tělu lékov a ješče nechti, buohť mě ulěcí, kdyžť rácí.“ Tehdy jie stařec vece: „Ját' sem křest'an, nestyd' se mne.“ Ana vece: „Jak mi se nenie liž styděti, a já sem velmě raněna a mučena.“ An jie vece: „Ját' tě ulěcím.“ A svatá Hata vece: „Ját' mám svého pána Jezukrista, jenž mě ulěcí, když rácí.“ An jie vece: „Ját' sem svatý Petr apoštol a ve jmě božie bud' zdráva.“ A hned jeho neuzře a by zdráva na svém těle.

Čtvrtý den káza ji Kvincián vyvésti a káza se jie svým bohóm klaněti. A svatá Hata jemu vece: „Hubenče hubený **hubenyg**, i chtěš, bych se tvému dřevu **drzew** a kamení klaněla a boha mého, jenž mě uzdravil, pro tě nechala?“ An jie vece: „Kto tě uzdravil?“ A ona vece: „Hospodin můj, Jezus Kristus.“ An jie vece: „I smieš ješče menovati Jezukrista?“ A svatá Hata vece: „Doňud sem živa, neostanu jeho.“ Tehdy rozhněvav se káza uhlé nasúti a ji na nem **on** položiti a kamením rožženým káza ji přimetati. Ana poče se modlíti a řkúc: „Ó, můj milý hospodine Jezukriste, jenžs mě stvořil a od mé mladosti mě ostríehal, přijmi k sobě duši mú a přijmi mě k své milosti.“ A tak, oděvši se v červené rúcho, došla jest do království **kralouft** nebeského. A když ji pochovachu, tehdy jeden jinoch v hedvábném **190ra** rúše přijide a sto mužuo za ním, i přinese dsku mramorovú i postaví ji u nie v hlavách. A na téj dse **dska** bieše **byeffye** osáno takto: „Mysl svatú a dobrovolnú, čest bohu a vláští vykúpenie.“ A to se tak miení, mysl svatú měla a dobrovolnú, se obětovala, čest bohu vzdala a vláští vykúpenie učinila od ohně. Nebo když bieše **byeffye** svatá Hata umučena, tehdy jedna hora podlé města zažže **zazzye** se, že i země i kamenie poče hořeti a město se všechno zapáli. Tehdy pohané se domyslichu, vzemše **wzemlye** pokrovu **pokrow**, jenž bieše **byeffye** na hrobě

svatěj Háty, i postavichu jej protiv ohni. A tím pokrovem odehnachu vešken oheň ze všeho krajě skrzě zaslúzenie svatěj Háty. Prosmy jie, ať nás ráčí zbaviti všeho zlého a dovésti nás do královstvie **kralowft** nebeského **neb**. A také svatá Háta vládne ohněm, nebo jest od ohně sešla. A kdož se jie poručí, ten bude zbaven ohně zde i na onom světě **etc**.

De sancta Dorothea sermo

Flores apparuerunt in terra nostra. Ct 2,12 Tato slova píše múdry Šalomún a rka: „Kvietí se zjevilo na naše zemi.“ V těch sloviech máme znamenati dvojí **dwoy** věc. Najprvé, která jest to země. Druhé, které jest to kvietí.

O prvém máme znamenati, že svatá Dorota jest ta země, a to pro trojí **troy** věc. Najprvé, jakož země drží nás na sobě, takéž svatá Dorota drží své sluhy na tomto světě ve zdraví a ve všem dobrém. Druhé, jakož od země máme všechno dobré i pokrm tělesný **tyelefnyg**, že nám roste obilé i koření, jímž se krmí vešken národ, takéž svatá Dorota svým sluhám dává sbožie a vše dobré a zbavuje **zbawge** jě všeho zlého. Třetí, jakož země jest okrášlena kvietím a kořením a ovocem rozličným, takéž svatá Dorota naplněna jest všie čstností a veliké milosti, že jest velmě rúčí pomoc **190rb** nice svým sluhám ze všie núze, chudé obohacuje, vězně vypravuje **wyprawge** a svěčské **světský** hanby zbavuje **zbawge** a nebeské královstvie **kralowft** uprošuje **vp(ro)ffugye** a ovoce všeho dobrého v srdci naplozjuje **naplozugye** a kvietí všie cnosti **čstnost** a koření šlechtnosti na člověce rozplozjuje **rozplozugye**.

O druhém máme znamenati, že se nám zjevilo troje kvietie. Prvé bílé, druhé světlé, třetí červené. Prvé jest kvietí liliové, a to jest velmě bílé, skrzě něž se znamená jejie čistota, nebo jakož koli květ větrem nepadne, takéž jejie čistoty izádné protivensstvie nemohlo přerušiti, a jakož lilium má tři lístky, takéž svatá Dorota měla trojí **troy** čistotu. Prvú **Prw** přirozenú, že šlechtného rodu byla a v čistotě se počela a čistě pokřtěna **pokrzřtjena**. Druhú čistotu tělešnú měla, až do svéj smrti pannú ostala. Třetí čistotu duchovní měla, že žádným zlým pomyšlením svého srdce neposkvnila, jíž jest nemohl zlý duch izádnú chytrostí poskvniti. Jakož se čte o nie, když jejie otec, svatý Teodor, bieše **byeffye** mocný pán, nemoha bohu slúžiti, vida, ano mučie křest'any, opustiv vše **wffye** zbožie pro buoh, hrady, města, domy i dědinu i vinice, poručiv se bohu, bra se z Říma do jedné země jménem Kapadocie do města, jemuž diechu Cesarea **na tomto místě je zapsáno g, neškrtnuto** s svú **fw** paní a se dvěma dcerama, jedné diechu Kristen a druhé Kalisten. A tu v Cezarii přebýváje, jmě dseru **dfferu dcera** i káza ji pokřstiti jednomu biskupovi, jenž jie převzdě jméno Dorotea, a ta děvečka bieše **byeffye** naplněna ducha svatého a všie kázni i všie čstnosti. A překrásna bieše **byeffye** nade všechny panny téj vlastina tomto místě opět zapsáno **byeffye**, nepodtečkováno. Tehdy zlý **zlyg** duch, nepřítel panenský, připraví krále Fabricia, a ten poče k nie dary sláti, **190va** chtě ji v malženstvo pojieti. Ale svatá Dorota nechťe daruo bráti a rkúci **rzkuty řeci** se křest'anskú a boží chotí býti. Uslyšav to Fabricius, káza ji metlami bíti a potom ji káza v oleji vařiti. Ana boží mocí v oleji sedieše **fedyeffye** beze všeho úrazu, jako by v lázně seděla. Uzřevše to pohané, mnozí

mnozí mnozy se ku bohu obrátichu. A král jim vece a rka: „Blázni, čso mníte, však vidíte, žeť umie čarovati.“ Inhed káza ji v žalář vsaditi a tam devět dní hladem ji mořiti. A tu ji svatí anjelé nebeskú mannú krmili. Potom ji káza z žaláře před se vyvésti, ana krašší nežli kdy dřeve, až se tomu všichni diviechu, že jest hladem neumřela a že tak krásna jest bez pokrmu tělesného. A tak izžádné protivenstvie nemohlo jie odvrátiti od krále nebeského.

Druhé kvietí jest fiolové, a to jest světlé, skroze něž se znamenává jejie milost, kterúž jest měla k hospodinu, pro niž jest hospodin světlé veliké divy činil a velikú moc, neb jakož fiola od sebe velikú vůni dává, takéž svatá Dorota veliké divy činila. A jakož fiola obživuje obzywge jiné kořenie okolo sebe, takéž svatá Dorota mnoho pohanstva obrátila na vieru křesťanskú a obživila jich duš v nebeském království kralouft. Jakož se čte o nie, když Fabricius ji káza z žaláře vyvésti, vece jie: „Nebudeš li se mým bohóm modliti, musíš viseti na praněři.“ I ona vece: „Bohu se klaníem a modlím, ale ne črtóm, nebo tvoji tway bohové všichni sú črtové.“ A klekši zdviže svoji fvoy oči k hospodinu, prosieci, aby jie ukázal svú fw moc, že jest buoh pravý a mocný. Stáše Stafye jeden slúp prostřed města a na nem ne(m) on modla pohanská, a hned množstvie anjelów z nebe stúpi a tu modlu zetřechu, že jie kusa neosta. A črté le 190vb cíec leczyecz letěti u povětří volachu a řkúce: „Ó, svatá Doroto, čso nás mučíš a hanieš?“ A tu se mnoho pohanstva na vieru křesťanskú obráti a dachu svú krev proliti pro krále nebeského. Tehdy král rozhněvav se, káza ji pověsiti na praněři i káza ji železnými klikami dráti a metlami bítí a kleščemi trhati a prsi jejie pochodněmi pálití, takže již jedva živa mohla býti. I káza ji v žalář vsaditi a nazajtřie káza ji před se vyvésti a mně, by ji mohl již po své vůli mieti. A když ji předeň přivedechu, izžádné na nie poskvrny neuzřechu, ana krašší než dřeve bieše. Uzřev to král, podivi se velmě a počě o nie lísati a rka: „Milá děvečko, rozkošná panno, ješče se rozpomeň na svú fw krásu a obrat' se na mú vieru, nebos již dosti tresktána.“ A nemoha jie přemluviti, posla ji k jejíema dvěma sestrama, ku Křiščeně a ku Kalistěně, kteréž bojiece se smrti biesta se od boha odvrátile na pohanskú vieru, aby svatú Dorotu obrátile k němu s křesťanské viery. Tehdy svatá Dorota přišedši k sestřám, počě jima o bohu mluviti a duchem svatým zažehati i obráti obě na vieru křesťanskú. Uslyšav to Fabricius, káza obě sestře jieti a chřebty chřbet k sobě svázati i káza obě upáliti. A tak jich duše obživi svatá Dorota v nebeském království kralowft.

Třetie jest kvietie róžené, a to jest červené, skroze něž se znamenává jejie svaté krveprolitie, nebo jakož róže jmá pět květów, jímž osvěcuje offwyeczugye všechno trnie a u prostředce kmen, na nemž on se drží to kvietie, takéž svatá Dorota čstných pět smyslów měla, jimiž své tělo osvietila a s rozumem je k službě krále nebeského přivedla. A to kvietie bylo jest trojé, točiz 191ra tělešné, duchovnie a nebeské. Prvé jest bylo tělešné, to sú byli dobří skutkové a čistota tělešná. Druhé jest bylo kvietie duchovnie, to sú dobré myšlenie a jejie ustavičnosť veliká a myšlenie o božie vieře. Třetie jest bylo kvietie nebeské, to jest milost boží, takže jest poslala Theofilovi písarovi tři jablka a tři ruože nebeské. Jakož se čte o nie, když král Fabricius jejie sestry bieše byeffye upálil, káza svatú Dorotu před se vésti i vece jie a rka: „Dokad ty, čarodějnicě, námi klamáš, aneb se modl

naším bohóm, anebo budeš zbavena své hlavy.“ A ona vesele odpovědě a řkúci **řzkytý řéci**: „Což chtěš, to chti vše ráda trpěti pro mého milého chotě Jezukrista, v jehož zahradě rozkošné budu trhati růže a jablka a budu se s ním radovati věčně.“ Uslyšav to král ukrutný, poče zuby skřipěti **zkrzypyety** i káza jejie tvář zbiti, aby jie nebylo znáti, i káza ji v žalář vsaditi. A nazajtrie přivedechu ji před krále, ano ižádné pošvrny na jejie tváři nenie znáti. I káza ji hned na popravu **pop(ra)w** vésti. A když ji z města vedechu, uzřev to Tefilus, písar králóv, poklama ji a řka: „Panno Doroto, až budeš v ráji u svého chotě, pošli mi jablek a ruože.“ A ona vece a řkúci **řzkytý řeci**: „Ráda to chti učiniti.“ A když přijide na rozhranie, poklekši, poče se modliti bohu a řkúci **řzkytý řeci**: „Ó, mój milý hospodine, Jezukriste, prosím tebe, ktoť mě budú pamatovati a tě ve jmě mé nazývati **nazyewaty**, rač jě všie núze zbaviti a najviec prielišné chudoby a svěcské **světský** hanby a všie strasti rač jě uchovati a rač jim své milosti přieti. A ty éhotné **czehotne těhotný** ženy, ješto mé jmě budú nazývati **nazyewaty**, aby byly zbaveny všie bolesti **191rb** a tak aby porod měly beze všie strasti.“ A hned hlas z nebes přijide a řka: „Podť, má zvolenice, má choti, čsož prosíš, ve všems uslyšána.“ A když hlavu **hlaw** nakloni, tehdy zjevi se jie pacholíček velímě **velmě, velím** pěkný v zlattohlavém oděni, na němž hvězdy zlatté biechu, bosý a kadeřavý, nesa v ruce košík a v nem **on** tři jablka a tři ruože. I vece jemu svatá Dorota: „Prosi tebe, dones ty ruože Theofilovi písarovi.“ A hned jie stiechu jejie svatú hlavu a anjelé vzemše duši, neséchu ji do nebeského **nebel** královstvie **králoufi**. Tuž v ta doby písar stáše **italye** v sieni i přijide k nemu **on** ten pacholíček i vede jej na stranu a řka: „Toť tyto ruože a jablka poslala má sestra z rájě svého chotě.“ A viecs jeho neuzřě. Tehdy Teohilus poče volati a chváliti boha, jenž měsiece února, když největší zima bývá a vše koření mrazem usvadne, růže **ruze** a jablka pošle, komuž chtě. Ó, budť jeho méno pochváleno i navěky požehnáno. Pak ten písar svým kázáním téměř tu všechnu vlast na vieru obrátí, a král jej káza na kusy rozsekati a po blátě rozmetati, a tak i s ní dojde do královstvie **krá** nebeského **nebel** etc.

Katedra sancti Petri

Domine, exaltasti super terram habitationem. **Sir 51,13** Tato slova píše múdry Šalomún a řka: „Hospodine, povýšil si na zemi mého přebývanie.“ A táž slova mohl řeci **řzety řeci** svatý Petr, jenž jako dnešní den povýšen jest na stolicí papežovu. A proto slóve dnešní den nastolování svatého Petra, nebo když svatý Petr jdíeše **gdyeŷe** do Antiochie, tehdy všichni křesťané bosí a v zimě se oblekše **oblekŷe** a popelem hlavy přisypavše, protiv nemu **on** **191va** vynidechu, pokánie činiece, že proti jemu Šimoniovi čarodějníku pomáhachu. Uzřev svatý Petr jich pokoru, poděkova jim z toho, i přinesechu předeň nemocné, an je všechny ve jmě božie uzdravi a ve dvú **dw** nedělí pokřsti pohanóv deset tisícóv. Uslyšav to Theofil, knieže toho města, vece svatému Petru a řka: „Proč ty mój lid převracuješ?“ A když svatý Petr poče kázati božie méno, tehdy to knieže káza jej jieti a v žalář vsaditi a chtě jej hladem umořiti. Zvěděv to svatý Pavel, přijide k tomu kniežeti, nazvav se řemeslníkem, i jide tajne **tajně** do žaláře i uzře svatého Petra, an již hladem zamřel, i poče nad ním

plakati a rka: „Bratře **Bratřfye** Petře **Petrřfye**, boží mocí přijmi sílu.“ Tehdy svatý Petr otevřiv svoje oči i zaplaka, a nemoha mluvíti, i svatý Pavel, jedva otevře jemu usta, pokrmí jeho a obživí jej. A šed svatý Pavel k kniežeti i vece jemu a rka: „Ó, milý pane, tvá šlechta tě velmě čstí, jediná tě věc ohyzďuje **ohyzdugye**, že božieho prietele držíš **drzyz** v okovách, jenž by tobě mohl na čas spomocen býti, a jakož pravie lidé o nem **on**, žeť uzdravuje **wzdrawge** nemocné a vzkřešuje mrtvé.“ I knieže vece a rka: „Básněť jsú to, Pavle, kdyžť móže mrtvé křiesiti, nechažť mi mého syna vzkřiesí **wkrzyefyg**, jenžť mi jest umřel ve čtrnásti **cztrnazty** letech. A učiní liť to, pustímť jej.“ Šed svatý Pavel do žaláře i povědě to svatému Petru, an vece: „O velikús se věc zavázal, Pavle, avšak božie mocí jest to velmě snadno učiniti.“ A když svatého Petra z žaláře vyvedechu a hrob odkopachu, **191vb** svatý Petr poklek, pomodli se bohu a inhed ten mládenec z mrtvých vsta. Tehdy to knieže i vsechni lidé **uzřechu**, u boha uvěřichu a kostel ve jmě božie ustavichu a prostřed něho vysokú stolicu učinichu a na ni svatého Petra posadichu a jeho povýšichu, aby jej mohli všichni lidé viděti a kázanie jeho slyšeti. A tu jest přebýval sedm let, jsa papežem plodě vieru křesťanskú. A potom byl v Římě let pětmezcieta **pyetmeztyetma pětmezidcietma**, a protož mohl dobře řeći **rzety řeći** a rka „povýšil jsi mne na světě“.

V těch sloviech diví se svatý Petr veliké božie milosti, že jest jeho tak velme **velmě** povýšil, nebo jakož páni povyšují svých sluh, že činie z panoší rytieře a z chudých bohaté své šafáře a biskupy, z chudých žákův bohaté faráře, takéž král nebeský z prostného člověka a chudého rybáře učinil papeže a kněze všech apoštolův a hlavu **hlaw** všeho světa. A protož na znamení jeho dóstojenství papež koronuje **koronugie** císaře **cyeffarze ciesař** svú **řw** nohú. Tu jest syn boží učinil z chudého bohatého a z neumělého uředníka a pastýře všeho **wřyeho** křesťanstvie, že jest biskupem nade vsechny biskupy. Jako Josef byl povýšen nade vše království ejiptské země, takéž svatý Petr nade vše **wřyie** křesťanstvie. Mohl by někto řeći **rzety řeći** a rka: „Čím jest toho zaslúžil svatý Petr, že jest tak povýšen zde i na onom svěće **řwiecez svět**, že bude seděti na súde, když buoh bude súditi živé i mrtvé?“ Toho jest zaslúžil trojí **troy** věcí. Najprvé skrze poslušnost, druhé skrze pokoru, třetí skrze milost, kterúž jest měl ku bohu, nebo jest měl veliké poslu **192ra** šenství, že když syn boží uzře jej, an loví ryby s svým bratrem, i vece jima: „Poďta za mnú.“ Ana hned nechavše všeho, což sta jměla, i jidesta za ním. Neřekl svatý Petr „počekaj, hospodine, až se ti prodám“, nebo „až budu stár, tož pójdu za tebu“. Také měl pokoru a pokánie, že pro ten hřiech, ješto bieše boha třikrát zapřel **zapřel zaprzel**, vždy zaplakal, když na to zpomenul, že ubrusec musil nositi, ješto jím oči ucíeral **vczyeral utierati**. Opět měl milost ku bohu, že u Veliký čtvrtok boha Židóm bránil a přes moře ku bohu plynul nemoha dočekati, by k nemu **on** na lodí přijel, a okasav se i pusti se do moře velikú milostí, chtě viděti pána boha. Též my milujme hospodina, aby nás povýšil v nebeském království **kralouř**. Jehož **etc.**

Mathie apostoli

Tu Domine, qui nosti corda hominum, ostende vobis quem elegeris etc. A 1,24 Tato slova píše svatý Lukáš, a ta jest pověděl svatý Petr a řka: „Ty, hospodine, ty vieš srdce lidská, ukaž nám, koho ráčíš zvoliti, Josefa li, či svatého Matěje?“ I metáchu losy i spade los na svatého Matěje i zvolichu jej v apoštolstvie. Znamenajtež, dnes svatá cierkev praví o dvú apoštolú. Najprvé o Judášovi, že jest pro svú **fw** lest a zlost ztratil velikú čest. Druhé o svatém Matěji **matyey**, jenž pro svú **fw** čstnost zvolen jest na jeho miestě. Neb když bieše po božím vstúpení, biechu apoštolé v jednom domu, čekajíce poslánie ducha svatého, a uzřev svatý Petr, jenž jest jedno jedenáste **gedenazte** apoštolóv, i vece a řka: „Bratřie, slušie nám, abychom dvanástého **dwanazteho** apoštola jměli miesto Jidášě, jenž by nám pomohl svědčiti božieho umučenie a vzkříšenie a na nebe vstúpenie, jenž jest to viděl a s ním chodil.“ I postavichu dva, Josefa Spravedlného a svatého Matěje, **192rb** i počechu prositi boha, aby ráčil ukázati, který by byl z tú dvú **dw** dostojen úradu tak velikého. A hned popršlek s nebes upade na svatého Matěje i učinichu jej dvanástým **dwanaztym** apoštolem. V těch sloviech máme znamenati trojé srdce, ješto buoh zná. Jest li tvrdé srdce, jest li prázdne, jest li zlámané.

Prvé jest srdce tvrdé, ješto se nebojí **neboy** nemoci a smrti ani tbá na boží milost, také sú srdce měli Židé zapekленé v hřiešiech. A jeden rytieř, jenž roznemohl se, ležieše **lezyeŷye** v svéj komoře i přijide k nemu **on** množstvie črtuo, an zvola a řka: „Ó, běda mně, že sem se kdy narodil.“ Tehdy žena jemu vece: „Pane, požehnaj se a zpoviedaj se svých hřiechóv.“ A on jie vece: „Nemohu, neb již črt pohltil mú hlavu a usta mi zavázal a mé srdce ztvrdlo jako kámen.“ A to řek i zdeše a črté duši vzechu. Protož srdce tvrdé činí zlé skonanie a dovodí duši na zatratěnie **zatratenye** **zatracenie**. A to srdce tvrdé črté u pekle kladivy roztepú a v oheň uvrhú. Také srdce jest tvrdší než kámen, jenž slóve trven, jehož se izádné železo nechvátí, donidž jeho krví nepomaží, ale tvrdého srdce zapekленého mnohými skutky nemóz obměkčiti. A také srdce měl jest Jidáš, a protož se jemu zle přihodilo.

Druhé srdce jest prázdne, kteréž nemá v sobě dobrého myšlenie, ale myslí na zbožie, na zlost a na marnost tohoto světa, jako oněch pět dievek nemúdrých, před nimiž se zavřelo královstvie **kralouft** nebeské.

Třetie jest srdce zlámané, kteréž nemóže v sobě obdržeti ničs dobrého ani kázani **192va** ani božieho slova, čož jedním uchem uslyší, to druhým vyběhne, v to srdce nerad buoh leje vína své milosti, než v čisté srdce a v nové, kteréž nehřeší smrtedně, v tom srdci rád hospodin přebývá. A také kteříž sú shřešili a pokáním svá srdce obnovili. A to srdce čisté měl jest svatý Matěj, a proto jest zvolen v úrad apoštolský. Ale Jidáš měl srdce tvrdé a zlé, proto jest ssazen s téj čsti a šel do horúcieho pekla po sedmi stupniech. První stupeň jest krádež, že jest kradl jiným apoštolóm, což jemu dávali schovati, toho třetinu ukrádáše **vkradafŷye**, a věda, že chudým krásti jest svatokrádstvo. Druhý stupeň jest závist, neb když svatá Maří Magdalena bieše vlila mast drahú na hlavu synu božiemu, an tomu závidieše **zawidieŷye** a řka: „K čemu ta ztráta téj masti, by byla prodadúci ji radějie to chudým dala.“ Třetí stupeň byl prorada nebo zrada, že přišed k Židóm, řekl a řka: „Čso

my chcete dáti, a jáť vám jeho zradím?“ Čtvrtý stupeň byl pokrytstvo, že bohu slúžil, a kromě očí řekl Židóm a rka: „Kohožť já políbím, toho vy jměte a vedťte bezpečně.“ Pátý stupeň byl zúfanie, že řekl u Veliký pátek a rka: „Shřěsil sem prodav a proradiv nevinnú krev.“ Šestý stupeň byl nevěra, že boží chléb jeda i proradil jej. Sedmý stupeň byl vražda, že sám se oběsil. A protož jest miesto neho **on** úřad jiný přijal, točiz svatý Matěj dostoynný apoštol, jehož svatost svědčila sú nebesa, když sú **192vb** naň popršlek seslala.

Opět svědčili sú črté jeho svatost, nebo kdy u Macedonii kázáše **kazaffye** a lid na vieru obracováše **obraczowaffye**, tu jej jemše **gemffye** i vsadichu v žalář. A tu črté naň zuby skřipiechu, ale přistúpiti k nemu **on** nesmiechu. Opět jeho svatost svědčili divové, takže že v tom městě dachu jemu jed píti, an ve jme **yme jmě** božie jej vypi, a nic jemu neuškodí. A také v Židovstvě kázáše **kazaffye** a slepé osvēcováše **offwiczowaffye** a nemocné uzdravováše **vzdrawowaffie** a mrtvé vzkřešováše. Také sám buoh ukázal jeho svatost, když bieše v žaláři svatý Matěj, zjeví se jemu král nebeský i vzdviže jej a okovy na nem **on** roztrže a potvrdí jeho a dveře jemu otevře. An vyšed i poče božie slovo kázati a tu jej jechu pohané a kamenováchu jej a jeden příběh k nemu **on**, sekerú jemu hlavu **hlaw** rozvrátí. A duši anjelé vzemše **wzemffye**, nesěchu do nebeského **nebel** královstvie **kralowft**. Opět jeho svatost svědčí země, nebo když svatý Matěj z žaláře vyšed, poče slovo božie kázati. Tehdy pohané počechu se jemu smieti a klamati jím. A hned se země otevřevši, pohlti je a propadechu se do pekla. A druzí vidúce to obrátichu se na vieru křest'anskú a dojjidechu do královstvie **kralowft** nebeského **nebel**, jehož mně **etc.**

Sermo sancti Gregorii

Beatus vir, qui invetus est sine macula etc. Sir 31,8 Tato slova píše múdry Šalomún a rka: „Blahoslavený muž, jenž nalezen jest bez poskvrny.“ Nebo sú tři poskvrny. Prvá jest, jenž jest člověka odlučuje od boha a vzdaluje **wzdalugie** od královstvie **kralouft** nebeského, některého deset let, některého dvadčeti **dwadtyety dvadčēt** let, to jest hřiech obecný, ten v očistcových mukách **193ra** má zhynúti, až se musí duše přečistiti, že bude krašší než slunce. Druhá poskvna, to jest smrtedlný hřiech, a ta jest škodlivější, nebo ta odlúčí člověka od boha do dne súdného a tělo odlúčí ode všech svatých. Ó, jaká tu bude bolest a žalost, že syn viecs neuzří otce svého ani svých přátel, točiz boha i všech svatých, a bude poslán do horúcieho pekla. Třetie poskvna jest přirozený hřiech, točiz Adamóv, a ten odlučuje jedno od božieho obličeje. A těch jest poskvrn neměl svatý Řehoř na sobě, protož dobře jest nazván „muž beze vsie poskvrny“. V těch sloviech máme dvojí **dwoy** věc znamenati. Najprvé jeho svatost, druhé jeho odplatu.

O prvém máme znamenati, že jeho svatost ukázána jest na trojí **troy** věci. Najprvé na jeho múdrosti, kterúžto jest měl, a vedl svůj život na tomto světě. Jakož se čte o nem **on**, že jest byl rodu kniežećieho **knyezetyeho kniežěći**, z něhožto císaře **tyeffarze ciesař** volěchu **wolyechu**. A když bieše mlád, mějieše sbožie dosti, avšak vždy hledáše **hledaffye**, kterak by mohl spasen býti, boje **boye** se, aby své čistoty neztratil v rozkoši a v zboží. A když jemu otec a máti umře, tehdy on

nabral peněz, ustavi šest klášterův, a tu dobrých zákonníkův naplodi, bydle s nimi mnichem se učini. Toť jest zajisté ty peníze dobře obrátil, a na tom se znamená jeho múdrost. Druhé jeho svatost ukázala se jest na jeho milosrdenství, kteréž jest měl k **k k k** zapsáno na předělu řádků chudým, že všechny chudé byl popsal a ty na každý den krmil a pútníky k svému stolu sázel a zákonníkům potřebu dával. Třetí znamená se jeho svatost na jeho velikéj pokoře, kteréž jest ukázal na sobě, že **193rb** když biese papež umřel v Římě, tehdy svatého Řehoře zvolichu. An nechtieše **nechtyeffye** býti a chtieše utéci. A když jeho velím **velmě, velím** střežiechu i ve dne i v noci, an proměniv se v jiné rúcho, najal jednoho člověka, aby jej z města vyvedl, an jej pod kádí vyveze. I schova se v lese, a když jeho počechu hledati, hned popršlek z nebe se zjeví, po němž **on** jej lidé uznamenachu, a poněmše **ponyemfye** jej, papežem učinichu. A tak jest zhrzel zbožie a pro své ponížení **ponyzezye** jest povýšen zde i na onom světě.

O druhém máme znamenati, že odplata jeho byla jest patera. Prvá, že jemu sám buoh děkoval. Jakož se čte o něm **on**, když biese pozval pútníkův i dáváše **dawafye** jim sám vodu v medenici **medenyty medenicě**, aby se umývali, tehdy jeden z těch pútníkův vzem medenici jemu z rukú, slúžieše jiným. Tehdy svatý Řehoř odved jej na stranu, vece jemu: „Kto jsi, že nechteš ode mne vody bráti?“ An jemu vece: „Já sem syn boží, děkuji tobě z přiezni, žes mě tak často krmil.“ Druhá jest odplata, že jemu anjel slúžil do jeho smrti. Jakož se čte o něm **on**, když jednu přijide k němu **on** ten anjel v tváři pútničí, prosě u neho **on** almužny, tehdy svatý Řehoř káza jemu dáti sedm grošov. A když vze ty groš **g**, odjide pryč i přijide nazajtrie a řka: „Málos mi dal.“ An jemu káza přidati jest grošov **g**. Třetí den se opět anjel vrátí, an jemu káza dáci **daczy dáti** dvanáste **dwanazte** grošov **g**. Tehdy vece jeho kanclér a řka: „Nemámť již peněz, jediné stříbrnú mísu.“ A svatý Řehoř vece: „Daj jemu tu mísu.“ A anjel poděkovav i jide pryč. A když by k uobědu, káza pojieti **193va** dvanáste **dwanazte** chudých k stolu. A když sediechu za stolem, uzře jich svatý Řehoř třináste **trzynazte** a povolav podstolé nebo sluhy i vece jemu a řka: „Však sem kázal jedno dvanáste **dwanazte** pojieti, a tys jich pojál třináste **trzynazte**.“ Tehdy on vece a řka: „Otče svatý, jednoť jich jest dvanáste **dwanazte**.“ Tehdy svatý Řehoř poče na toho třinástého **trzynazteho** hleděti, an měni svú **fw** tvář, jednak stár, jednak mlád. A vstav svatý Řehoř od stola, povola jeho do své komory, i zakle jej boží mocí a řka: „Pověz mi, kdos ty.“ An jemu vece: „Já sem anjel boží, jemužs ty dával peníze a stříbrnú mísu, i poslán sem od boha k tobě, abych tebe stříehl až do tvé smrti ode všeho zlého.“ Třetí odplata jest jeho, že anjelský hlas za svého zdravie slýchal, že když jednu mši svatú slúžieše **luzyeffye** i vece „buoh s vámi“, žáci zameškachu řeći **rzety řeći**, i s tvým duchem“, tehdy anjelé vecechu „et cum Spiritu tuo“. A protož když v tom kostele papež slúží, žáci jemu neodpoviedají. Čtvrtá odplata, že duši z pekla vykúpil, uslyšav, že císař **tyeffarz ciesar** Trojan byl velmě spravedlný na súde. Když jeho syn na koni honě, potlačil biese **byeffye** syna jednéj vdově, ana plačící **placizty plakati** jide před císařem **tyeffarze ciesar**, an jie káza dáti svého syna za jejieho syna a velikým zbožím ji nada. A tak svatý Řehoř poče za toho císaře **tyeffarze ciesar** boha prositi, že vždy z pekla jeho duši vykúpi, ješto se izádný svatý nesměl o to pokusiti. Pátá odplata

byla, že viděl syna božieho v jeho tělesenství a svatý oplatek obrátil v tělo božie, že bylo jako jiné maso, a potom skonal dob[193vb]rú smrtí a vzal odplatu v nebeském království[kralowft].

Sermo de sancto Benedicto

Dilectus Deo et hominibus, cuius memoria in benediccione est. [Sir 45,1] Tato slova píše múdry Šalomún a řka: „Milý [mylyg] bohu a lidu, jehož pamět u požehnání jest.“ Ta sú slova pověděna o Mojžiešovi, ješto Židy vyvedl z Ejipta a přes moře je vedl na púšč, a potom vedl jě do svatěj země. Jenž jest mnoho protivenství od Židův trpěl, takže jednu chtěchu jej ukamenovati, by byl neutekl do chrámu. Takěž svatý Benedikt vyvodí z Ejipta na púšč, točiz s tohoto světa do kláštera, ktež musie ostati všie své vóle a rozkoši a všech hřiechův. Skroze Ejipt znamená se tento svět, jenž jest naplněn všie žalosti a všie zlosti. A z kláštera dovodí jich duše do nebeského [neb] království[kralouft]. Jakožto se čte o nem[on], když bieše opat umřel v jednom klášteře, tehdy vešken sňatek přijde k svatému Benediktu, prosiece jeho, by byl opatem. An prosieše, aby jeho toho zbavili a řka: „Nejsemť já k tomu podoben ani sem toho hoden“, avšak pro jich prosbu musí se v to uvázati. A když jim veléše [weleffye] zákon právě držeti, oni sobě sami lajiechu z toho, že jsú jeho kdy opatem zvolili a učinili, i chtěchu jej otrávit, víno s jedem dachu jemu píti. An požehnav svatým křížem jako kamenem tu sklenici [klenity sklenicě] rozbi, urozuměv tomu, že sú jeho chtěli otrávit. Vstav i vece: „Buoh se smiluj nad vámi, bratřie, však sem vám pověděl, že nebudu vám míl.“ I jide od nich a by na púšči a tu přebýval bohu slúže. Pro trojí věc byl jest bohu míl svatý Benedikt, [194ra] točiz pro múdrot, pro čistotu a pro pokoru.

Najprvé byl jest bohu míl pro svú [fw] múdrot, že jest múdre bohu slúžil a nábožně, že jest zhržel tento svět a zvolil sobě drahý kámen, točiz nebeské království[kralouft]. Nebo když svatý Benedikt uzře mnohé, ani zvolili sobě tento svět za nebeské království, tehda on zvolil sobě boha zamladu, jemuž snažně slúžieše [fluziefye]. Jakož se čte o nem[on], když se v Římě učieše [wziefye], poznav lest svěckú [světský] i jide ze školy na púšč, chtě se chovati hřiechův jako svatý Jan, křštitel boží.

Druhé byl jest bohu míl pro svú [fw] čistotu. Nebo jakž koli buoh miloval všichny apoštoly, avšak zvlášče miloval svatého Jana evanjelistu [Ewangetu] pro jeho čistotu. A tu jest měl také svatý Benedikt na svém těle a pro tu jest byl bohu míl. Jakož se čte o nem[on], že když v čistotě přebýváše [przebywaffye], tehdy pokušení naň upade s jedné ženy, že již chtěie s púšče jíti. Tehdy klek i poče se bohu modliti a řka: „Ó, milý [mylig] bože, rač mi pomoći [pomoty pomoci], abych své čistoty neztratil, kteréž jsem dlúho choval.“ A hned svlek se, udeři sebú na trnie i zbode se velmě, až z neho [on] krev plovieše. A skrze ty rány čelestné [czelefné tělestny] uzdravi rány své mysli a hned by zbaven toho zlého pokušení.

Třetíe byl jest bohu míl pro svú [fw] pokoru. Jako Hester byla se slíbila králi Asverovi nade vše panny pro svú [fw] pokoru, a takéž svatý Benedikt byl pokoren, a proto jest byl bohu míl. Jakož se čte o nem[on], že když bieše na púšči a mnohé divy činieše, tehdy mnozie k nemu [on] lidé diechu

jíti a čstiechu jej. An to vzhrzel, velikú pokorú, nechtě svěcké **světský** chvále, jide s toho města na jinú **194rb** púšč, tu, kdež by jeho žádný člověk nenašel. A tak míl jest byl bohu i všem lidem.

Druhé máme znamenati, že jest jej zde buoh na tomto světě požehnal rozličnými divy, kteréž jest činil. Jakož se čte o nem **on**, že v jeho klášteře bieše jeden pacholík jménem Placidus, a ten šed po vodu upade po hlavě v řeku i potonu. Tehdy svatý Benedikt zvěděv to duchem svatým, povola bratra Maura i káza jemu běžeti a pacholíka z vody vynieti. An běžav rúče mnějš, by po zemi běžel, i jide po vodě i vyně toho pacholíka z vody, i by ješče zdráv. Opět jednu drva sekáchu v lesi jeho pacholci i upade jim sekera do vody. A svatý Benedikt vzem topořišče i uvrže u vodu a inhed sekera vplynu a vráti se na topořišče, jako byl Elizeus prorok učinil. Opět jednu dělajíce klášter kamenem, tehda kámen veliký chtiechu vzieti, mnoho se jich sebravše **lebrawlfye**, nemožechu jeho vzdvihnúti. A svatý Benedikt přišed i požehna a hned jej lehce **lehtye lehcě** dva nesesta. A to znamenie bylo, že na tom kamení črt seděl a vzdvihnúti jeho nedal. A když ten klášter výše děláchu, zlý duch se zjevi svatému Benediktu, veleje jemu jíti k bratróm. A svatý Benedikt posla k nim posla a řka: „Bratřie, mějte se múdre, črt vás láká.“ A jakž jim to posel povědě, tak inhed črt kus sieni vyvali a jednoho mnicha zabi. Tehdy svatý Benedikt káza jej před se přiněsti a svú **ffw** modlitvú **modlitw** jej vzkřěsi. Také jest svú **fw** smrt věděl, že šestý **194va** den před smrtí kázal sobě hrob vykopati a šestý den kázal se do komory vésti a tu přijímal tělo božie. A vzdvih své ruce, modle se bohu i pusti duši. A toho dne dvěma bratroma zjevila se jeho smrt, jeden byl tu v klášteře v své komoře a druhý byl v jiné vlasti. A ta uzřesta cestu **tyeftu cěsta** kobercí **koberty koberec** přikrytú a přistřenú a drahým kamením okrášlenú od jeho komory až na východ slunce až do nebes vztaženú. I otáza ten bratr jednoho anjela, k čemu jest ta cěsta **tyefta cěsta**. An jemu vece a řka: „Toť jest ta cěsta **tyefta cěsta**, po níž svatý Benedikt bohu milý **mylyg** jde do královstvie **kralowfi** nebeského **nebe**.“ Jehož **etc.**

De Anunciacione sancte Marie na marginu zapsáno mladší rukou: Zwiastowanie

Ave Maria, gracia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. **L 1,28** Tato slova píše svatý Lukáš evanjelista **Ewanta** v dnešním čtení o svatém zvěstování svatě Mařie, a ta slova jest pověděl anjel Gabriel, od boha poslán k svatě Mařie, a tak pozdravil jie a řka: „Zdráva, Maria, milosti plná, buoh s tobú, požehnanás ty mezi ženami.“ V těch sloviech máme znamenati čtveru věc. Nejprvé, od koho jest posláno to pozdravenie. Druhé, po kterém poslu. Třetie, komu jest zvěstováno. Čtvrté, kteraké jest to bylo pozdravenie.

O prvém máme znamenati, že to pozdravenie bylo posláno od boha, neb král nebeský, uzřev vešken lid hynúti pro hřiech prvého otcě **otczlye otec** našeho Adama a v těžkých mukách přebývající pekelných pro své hřiechy a diáblu se klanějí a jemu slúžiec, milosrdenstvím velikým se hnuv, pomysli, kterak by národ lidský vykúpil, i mějieše na tu radu dva rádci, točíž spravedlnost a milosrdenstvie. Spravedlnost pravieše **p(ra)wyeffye** a řkúci: „Hospodine, tys spravedlný, slušie tobě činiti spravedlně, aby toho člověka, jenž nechtěl činiti tvého kázanie, **194vb** nechal u pekle

a nepřijímal jeho k své milosti, neboť ty jemu pověděl a řka: „Aj když kolivěk okusíš toho ovoce, musíš hned umrieti.“ A na tom spravdnost držala jej pět tisíc **czyłlycz** **tisúc** let a dvě sée **fcze** **sto** let bez jednoho. Protož buoh byl tak náhel a nemilostiv na lidi, že na ně přepúšcel hlad, mor a mnoho zlého, že jednoho dne zhynulo deset tisíc a někdy třidceti tisíc, a ti všichni šli na muky do pekla tak dobří jako zlí, izádný nemohl jíti do nebes. A to vida hospodin, vece a řka: „Žel mi, že sem člověka učinil.“ Tehdy vidúci tu **tu** **to** milosrdnost, přistúpivši ku bohu i vece a řkúci: „Milý **milyg** hospodine, jaks se rozhněval, že nenie kto nazývajě **nazywagie** tvého jména mezi lidmi, ale již všichni hněvají tě, že nenie žádného, kto by tě ukrotil. A když všechny ztratíš, kteréž budeš sluhy mieti, všaks proto člověka stvořil, ať by slúžil tobě. Nebudeš mieti chvály poraže črvka, i chtěš zapomenúti milosti své, avšak jsi milosrdný a milosrdenstvie tvého plna jest země a jižť jest čas přišel, aby se ráčil smilovati nad svým stvořením a nad člověkem, jehožs svýma rukama učinil, ač jest on shřešil pro svú křehkost **křehkost** a pro svú **fw** nemúdrost. Ale ty, bože, vždy buď milostiv a nedaj diáblu téj pochvaly, byť vévodil nad tvým lidem.“ A hned král nebeský vece: „Koho tam pošlem na svět, aby jej vykúpil?“ A syn boží vece: „Rač mě poslati.“ A otec nebeský vece jemu a řka: „Milý **mylyg** synu, já tě posielám, aby ty vykúpil člověka od diábla a od osidla pekelného. A narod' se z čistě dievky, jižť sem připravil tobě.“ A hned král nebeský posla anjela Gabriele jako dnešní den k svatě královně, a **195ra** ana bieše **byeffye** v Nazaretě v svéj kaple čtúci **czuty** **čiesti** žaltář. An v ta doba vstúpi k nie a pozdravi jie těmi slovy a řka „zdráva, Maria“.

O druhém máme znamenati, že jest anjel poslán, jenž jest knieže jiných anjelov, jenž slóve Gabriel, točiz síla božie. Znamenajte, že pro trojí **troy** věc jest anjel k Marii poslán. Nejprvé, jakož črtov anjel byl poslán k Evě, aby ji oklamal a smrt na lid přivedl a hněv boží, takéž anjel boží poslán jest k svatěj Mařie, aby jie pozdravil a vykúpenie všemu světu zvěstoval a milost boží přivedl. Druhé pro anjelskú přiezen, kteréž má k čistým dievkám. Třetíe, nebo netolik bylo lidské vykúpenie, ale také anjelského kuoru naplněnie.

O třetíem máme znamenati, že jest poslán anjel k svatěj Mařie, k čistěj dievce a k pokorněj a k divněj, že tu jsúci božie dsi **dfly** **dci** učiněna jest božie matka a súci **fwczy** jako hvězda světlá, počala jest slunce nebeské bez poskvrny célestněj **czelefney** **télestny** zpósobením ducha svatého. Ten se div nikdy nestával ani jest toho kto slýchal, by dievka počala, dievkú súc porodila a porodivši dievkú čistú ostala. To bylo znamenáno v starém zákoně, když kniežata židovská vadiechu se o biskupstvie. Tehdy Mojžieš káza sobě dáti z každého národa huol nebo metlu a těch dvanáste **dwanazte** holí suchých postavi na oltáři, a nazajtřie ta huol anebo berla ta Aaronova zkvetla a pět ořechov urodila. Takéž svatá Maří, čistá dievka jsúci, porodila nám spasitele, hospodina našeho, Jezukrista. A jakož popršlek slunečný projde skrze stkló, neuškode stkló, takéž syn boží narodil se svatěj Mařie beze všie poskvrny a beze všie bolesti. **195rb** Nebo svatá Maří byla velmě pokorna, že vědúci, že bude královna všeho světa, však anjelu řekla: „Já sem poselkyně anebo dievka božie, staň mi se podlé slova tvého.“ Neřekla „já již budu paní nebo králevnú“, ale řekla „dievkú“, a tu vždy drží všemu světu, že nám hřešným slúží trojí **troy** věcí.

Najprvé, že odsúzenie promeňuje, nebo když král nebeský, súdce živých i mrtvých, odsúdi hriešného človeka na zatracenie, tehdy svatá Maří, královna nebeská, promění to, prosieci **p(ro)yety** **prositi** boha zaň. A to jest ukázáno v Starém zákoně, když Nabal bieše **byeffye** rozhněval krále Davida a jeho posly haněl, tehdy král David odsúdi jej na smrt a přiseže, že jemu nelze déle živu býti. Uslyšavši to králová Abigail, pade před králem a uprosi jemu milost. Takéž svatá Maří, matka boží, prosí za ny za hriešné před králem nebeským a uprošuje nám milost u svého milého syna Jezukrista. O tom praví svatý Bernardus a rka: „Človče, bezpečně můžeš přistúpiti před boha, když máš matku boží orodující před svým synem a syna před ocsem **oczfem otec**.“ Matka ukazuje synu svému modlitvu a syn ukazuje otcí **otczfy otec** svému svůj bok a své rány. Tu nemůže býti žádné odpovědi, kdež jest tak mnoho prosby. Protož přistupme směle před krále nebeského a před stolec boží, točiz před svatú Maří, neb jest ona trón boží, z nehož **on** jde potok božie milosti po všem světu. Na tom tróně přebýval jest syn boží devět měsícóv **195va** a ona přivodí hriešné k božie milosti. Prosmy jie **etc.**

Druhé slúží nám svatá Maří, že hriešného měří s králem nebeským a s svým synem. Jakož praví svatý Bernardus a rka: „Tys, Maria, matka milostivá, ty smieřuješ hriešné s synem, ty se nám nedáš vaditi z bohem jako milá matka s svým děťátkem. Jakožs jednoho hriešného smieřila, jenž se bieše poručil diáblu a odpovídel **otpovědětí se** se boha i všech svatých, jedné kromě svaté Mařie. Tehdy črt vede jej k jedné huoře i ukáza jemu mnoho zlatta, an jeho nabra na kuoň, čsož může najvíc vzieti. A když ten jinoch pryč pojěde, zavola jeho črt a rka: Stój, brachu, ješčet' chti, aby se odpovéděl panny nebeské, nebo nám ta veliké násilé činí. An vece: Ne, črte, toho' neučiním, doscít' **dofczyt dosti** sem se odpovéděl boha i všech svatých, ale matky božie se nechti odpovédětí. A prosuv **p(ro)fw** zlatto před ním, pryč jede a šed do kostela poče plakati, naříče **naříče naczyce** velmě na své hriechy. A když lidé z kostela po mši vyndú, a on tu osta a před oltářem svaté Mařie kleče a poče se bítí a násilně velmě plakati. Tehdy obraz svaté Mařie posadiv dietě na oltáři, sstúpi a poče prositi za tohoto hriešného. A když syn boží nechtieše jeho přijieti, tehdy svatá Maří **marzye** pokleč a syn boží skočiv s oltáře, vzdviže ji a rka: Má milá matko, vstaň, již' jest jemu vše odpušceno. Uzřev to jeden měščenín, jenž stál za dveřmi pozorujě toho, pojem jej i da jemu svú **ffw** dseru **dfferu dcera**.“ A tak svatá Maří smieřila jej s milým bohem a obohatila jej na čele **czele tělo** i na **195vb** duši, prosmy jie **etc.**

Třetie slúží nám, že nám uprošuje **vp(ro)ffugie** nebeské královstvie **kralowfi**, jako jednomu rytieřovi, jehož duši chtiechu vzieti črté, a ona vece a řkúci „zaprosilt' jest tři mšě ve jmě mé, mójť jest“ i vede jej do rájě. Také svatá Maří byla jest přečista a překrásna, že jest byla počata bez hriechu a přebývala beze vsie poskvny a na těle byla najkrašší mezi všemi lidmi, což jich bylo na světě od prvapočátka, avšak nikdy nehřešila. O jejie se krási čte, že jeden pústeník svatý, uslyšav krásu svatěj Mařie, jide do Siona, toho města, v němž ona s svými pannami přebýváše **przebywaffye** na tomto světě, i přišed k svatému Janu evanjelistě, poče prositi, aby jemu ji dal viděti. An jemu vece a rka: „Čekaj tuto, až' pójde s modlitev, a tu ji uzříš.“ A když svatá Maří

marzye pojide a ten pústeník na ni vzhlede, radostí nemóže státi, i upade na zemi a rka: „Ó, jiného bych královstvie nebeského nežádal, jedno bych vždy na svatú Maří hleděl.“ Prosmý jie, byť nám svú **ffw** tvář ukázala **etc.**

O čtvrtém máme znamenati, že svatý anjel pozdravil jie tímto pozdravením a rka: „Zdráva, milosti plná, buoh s tobú, požehnanás mezi ženami.“ Ana mysle, které jest to pozdravenie, an jie vece: „Neboj se, Maria, našlas milost u krále nebeského.“

Druhé jie anjel nesměl menovati. Protož každý, když uslyší ji jmenujice Maria, má pokleknúti, neb jest ona našla nám milost u krále nebeského. Prosmý jie **etc.** V téj modlitvě jest slov šest, jimiž pozdravovati **196ra** máme svatěj Maříe. Když dieš „zdráva“, prosíš sobě zdravie u svatěj Maříe. A když dieš „Maria“, prosíš, aby byla tvá matka a tvá orodovnice. A rka „milosti plná“, prosíš, byť milost uprosila u svého syna. A když dieš „buoh s tebú“, prosíš, jenž by tě vypravila ode všeho zlého. A protož mnozí říekají „buoh s tebú a tvá milost rač býti se mnú“. A rka „požehnanás mezi ženami“, prosíš sobě od boha požehnanie i tvému zboží. A když dieš „požehnaný plod břicha tvého“, prosíš, aby buoh požehnal tebe i tvého plodu, točiz tvých dietek. Protož vždy máme tu modlitvu **modlitw** pieti, nebo se svatěj Maříe velmě líbí a d'áblu **dgablu** se velmě nelíbí a člověku jest prospěšna a užitečna. Jakož se čte, že jeden konvrš dal se do zákona, i nemohl se žádné modlitvě naučiti, jedno tě dvě slově „zdráva, Maria“ a tě vždy bez přestánie říekáše **ryekalfye**. A když umře, pochovachu jej a hned téj noci vyroste jemu v hlavách lilium a na nem **on** bieše napsáno „zdráva, Maria“ zlatými slovy. Běževše **Byzewlfye** bratřie, ten květ vykopachu, an jemu z srdce jdíeš. Nebo ta modlitva se líbí Marii svaté, že kolikrát ji dieš, tolikrát jejie sedm radostí **radofczy** obnovíš, ale diáblu se velmě nelíbí. Jakož se čte o jedné panně, že když jie črt lákáše **lakalfye**, chtě jí k hříechu pripraviti, tehdy ona prosí svého zpovědníka, aby jie radil, kterak by mohla svú čistotu zachovati. An jie vece: „Když tebe bude črt lákati, tehdy inhed klekni a spěj „zdráva, Maria“. A když to vece, hned črt zvolá a rka: „Nastojte, čso mi činíš?“ A tak osta v čistotě, že dojide do královstvie **kralouft**.

196rb In die Paraseves na marginu zapsáno mladší rukou: Wielki piatek

Cum egressus fuero de urbe hac, extendam palmites meas ad Dominum, et cessabunt tonitrua, et non erit grando etc. **Ex 9,29** Tato slova píše Mojžieš **mojffye** a rka: „Když vyndu z tohoto města, ztáhnu svoji **fwoy** ruce k hospodinu, a přestanú hromové a nebude bůře.“ Když Jákob patriarcha požehna svých synów, ssloži se na lože i umře, i pochovachu jeho. V těch sloviech znamená se trojé věc. Najprvé večere boží, jenž smy včera pamatovali. Druhé hod božieho umučení. Třetie hod pochovánie božieho, ješto se má zajtra dieti. Skrže Jakuba znamená se syn boží, jenž požehnav synów svých, svatých apoštolów, a umyv jim nohy, dnes se položil na loži, točiz na svatém kříži, nakloniv svú **ffw** svatú hlavu, pustiv svú **ffw** duši i šel k otcovi **otczfowy otec** sa pochován. Protož to Jakub řekl a řa: „Když vyndu z toho města skrozě Mojžieše **Mojffye**, točiz když budu vyveden přes moře na púšci a s púšce do svatěj země.“ Takěž syn boží převedl nás přes

moře skroze křest na púšči jeho umučenie, skroze něž nás dovede do královstvie **kralouft** nebeského. Protož v tých sloviech míní se trojé věc. Najprvé miesto umučení božieho, z něhož vyšed, umučen jest na svatém kříži. Druhé, „kterak budu umučen“, die „ztáhnu ruce svoje svaté na kříži“. Třetíe užitek umučenie jeho řka „přestane vše zlé“.

O prvém znamenajme, že jest třikrát syn boží vyšel na muky. Najprvé z Betanie do Jeruzaléma. Druhé z Jeruzaléma na horu Olivetskú. Třetíe jako dnešní den vyšel jest z města, nesa kříž na pleci, na rozhranie, a tu jest vyvržen z města jako mrtvý **mrtwyg** a jako malomocný a jako lotr, nebo ty trojé lidi z města vymietají.

196va Prvé jest vyšel syn boží, aby nás vykúpil svú **fw** svatú smrtí, jako Izák byl vyšel na pole, aby myslil o svých lidech, a tu vyšed na rozhranie, dal se ukřižovati a ruce a noze hřebíky přibiti a ztáhl svoje ruce k bohu otci prosě za ny, za hříšné lidi. Jako Aaron biskup vzem kadidlníci **kadydlnyty kadidlnice**, točič tělesenstvie, stojí dnes na kříži mezi svými, točič na povětríe, mezi anjely a mezi mrtvými, točič hříšnými, a prosí za ny a řka: „Otče milý, odpusť jim jich hříechy.“ A tak jest odvrátil od nás vešken hněv boží, také jest ztáhl svojě ruce k své milé matce, aby ji utěšil a politoval jejie žalosti, také jest ztáhl ruce k nám, hříšným, aby nás objal dnes svú **fw** milostí jako milý **nylyg** otec náš. Protož utecme se dnes k nemu **on** a prosme jeho, aby nám odpustil naše hříechy.

O druhém znamenajte, že umučenie jeho bylo velmě hanebné, že sú jej jeli jako lotra, pověšen na kříži jako jiný lotr mezi dvěma lotroma, a to vše **wlye** pro naše **nallye** spasenie. Tu bit u sochy jako zlý člověk, a žádné zlosti nikdy neučiniv. Klamali jím jako bláznem, uplván byl **slovo nadepsáno stejnou rukou** jako malomocný, ukřižován jako vražedník, nebo se Židé radiechu o nem **on** a řkúce: „Setneme li jemu hlavu nebo užžeme li jej, brzo jej ta muka mine a čstně umře. Ale pověsme jej na odiv všemu světu a učiníme jemu hanebnú smrt a zlostnú a bolestnú, nebo čímž jest člověk rozkošnější a lepšího rodu, tím větší bolest má. A tak syn boží byl čistého těla. Protož větší bolest **196vb** měl, nežli žádný svatý. Opět jeho bolest byla větší, že na všech údech byla, od pát až do vrchu hlavy nebylo na nem **on** zdravého miesta. Nebo najprvé jemu bili hlavu a trnovú korunu na ni zbili až do mozku, že jedni praviechu, by byla duše v hlavě, a tudy chtiechu z neho **on** duši spieše vyhnati, aby třetí den z mrtvých nevstal. Druzí praviechu, by byla duše v srdci, a protož jemu kopím srdce proklachu. Třetí praviechu, by byla duše ve krvi, a proto jemu probichu hřebíky obě ruce a obě noze, aby z neho **on** všichnu krev vytočili, že jeho svaté tělo bylo všechno uschlo na svatém kříži proto, aby nám odpuščení byli naši hříeši, kteréž sme učinili, svú **ffw** hlavú a svým srdcem mysléce, a svými rukama a nohama. Opět sú jej mučili u pěti smyslech, aby naše hříechy shladil, čsož sme se dopustili pěti smysly, jakož Eva shřešila v slyšení, když jest hada poslúchala. Takéž proto syn boží slyšal zlá slova, ano jemu Židé lají a klamají jím a porúhají **poruhay** se jemu a diáblem jej nazývají **nazyewagycz**.

Druhé jest Eva shřešila viděním, když požádala jablek zapověděných od samého boha, proto syn boží měl zavázané oči rúškové, a to vše pro ni. Také Eva shřešila byla vóní, když jest jablko

voněla, pretože syn boží trpěl jest uplvanie a chrchotiny **hapax legomenon** smrduté a na smrdutém mieste byl ukřižován. Také Eva shřešila dotčením, když jest ruku ztáhla k diáblu, ještě jie jablka podával, protože král nebeský roztáhl své ruce na kříži. Také Eva shřešila byla u pokušení, když jest jablka okusila, **197ra** proto syn boží octem se žlučí **zluty žluč** napájen **napagyen** byl a byl bit po šíji i po líci a brada jeho byla vytrhána a tělo obnaženo, a to vše **wffye** pro naše hříechy.

O třetím znamenajme, že jeho umučenie jest nám velmē užitečné. Proč? Nejprvé, že přestali hromové, točiz nemilost a hněv boží, ještě dřeve sám buoh řekl a rka: „Ktož shřeší, ten umře navěky.“ To **sě** jest již stalo, když syn boží stojí na kříži prosil boha, otce svého, a rka: „Otče milý, odpusť jim, čsožť jsú zavinili, a jsa velmē zbit a hřebíky probit, avšak ješče na hříešné pomni.“ Druhý máme užitek jeho umučení, že jest diábel potupen, jenž na lidi tepe jako zlé krupy zmrzlé. A čso pak činil lidem před božím narozením, ale již nemá moci nad dobrými, jedno nad zlými, nebo sě svatým křížem obrániemy črtu i nepřátelóm našim. Třetí užitek máme jeho umučení, že vešken rod lidský hříechy oslepený jest osvietil. Jakož sě čte, že jeden rytieř slepý, jenž proklál bohu bok, krví boží pomazal sobě oči a hned prozřel. Takéž ktož přijme tělo božie duostojně, prozří navěky. Čtvrtý **Czwtwtyg** užitek, že nebesa jsú člověku otevřiena, ještě pro hříech Adamóv pět tisíc a dvě stě let byla zavřiena, nebo když jest jeho svatý bok proklán, tehdy vešken hněv vyplynul i klíči nebesčí. Pátý **Patyg** užitek, že mrtvého člověka obživil, a proto jest svú **fw** krev prolil. Neb sě čte, že jest veliká nenávisť mezi hadem a mezi pelikánem, že když nebude na hniezdě pelikána, tehdy had přída, umrtví jemu dietky svým jedem, **197rb** a když pelikán přiletí a uží své dietky mrtvy, tu tři dni nad nimi kvílí a prokline sobě své srdce a pokropí svú krví svých dietek, a tak je hned obživí. Takéž vida syn boží, že zlý **zlyg** duch jemu dietky umrtvil, dal své srdce prokláti a ny svú **fw** svatú krví vykúpil. Šestý užitek, že člověka tvrdého svú **fw** krví vykúpil a obměkčil, a proto svú **fw** krev prolil. A to znamenie, že ten kámen, v němž svatý **fwatyg** kříž stál, jakž božie krve ukanulo naň, tak sě hned rozpučil na čtrnezčietma **cztrnezčietma čtyřimezidčietma** čestí. A čso srdce tvrdých a hříešných obměkčilo sě svatú boží krví! Jakož sě čte o jedné veliké hříešnici **hrzyeffnyty hříešnicě**, že byla velmē na srdci otvrděla, až nechtieše **nechtiešye** činiti pokánie svým hříechóm. A když bieše přišla do kostela jako dnešní den i kleče před křížem i uzře, ano krev teče z rán božieho těla, a hned zaplaka na své hříechy a jide i zpověda sě s velikým skrušením, tak až tu, před křížem klečící **kleczety klečeti**, duši pusti. An vzhlede, nalit' za ním na scéně **fczenye stěna** psáno zlattem „raduj sě v nebesiech dušě téj ženy, nebo byla v smutciech“. Prosmy milého boha **etc.**

A protože, že dnes pamatujem božie umučenie, máme jemu pomoci našim politováním a želeti jeho nevinné krveprolitie. Nejprvé proto, že jest sám syn boží plakal, že nemohl utěšiti svéj milé matky. A svatá Maří nemohla s ním promluvíti pro velikú žalost a srdečnú bolest. Také syn boží plakal pro svú **fw** bolest a také plakal pro malý **malyg** užitek svého **197va** umučenie, že, také muky trpěv, jediného lotra k sobě obrátil. Také jest plakal pro své apoštoly, že sú sě rozběhli a jemu nevěřili, že jedva mōzieše **mozyeffye** oči otvierati, když matku svatému Janu porúcieše **porucziesšye**. Dnes také plakal svatý Petr, vyšed z dvora biskupova. Také plakali sú všichni apoštolové, slyšiece

jeho nevinné muky. Plakalo také všichno peklo, bojě sě syna božieho. Plakaly sů jeho také panny i panie jeruzalémské, jdúce za ním na rozhranie, želejice takého lékaře na smrt nevinně jdúc a umierajice dobrovolně za ny.

Také jest plakalo božie stvořenie, že slunce sě rozčrvenalo a proměnilo. Také dolejšie stvořenie, že sě země třásla a skalé sě pukalo a opony sě ztrhaly a hrobové sě otvialali a mrtví vstávali. Také dnes pláčí zvonové, že jimi nezvonie jako jindy. Také pláčí oltářové, že sů obnaženi. Pláčí také kněžie a žáci, takže dnes boží pláč zpievají podlé proroka Jeremiášě, ale nad ty nade všechny plakala jest najviece svatá Maří, neb ty všichny rány, kteréž jest syn boží trpěl na svém těle, ty jest ona trpěla na svém srdci, a tak jest srdečně plakala, že ijedna máť neplakala jest tak svého syna, nebo měla jest jediného syna a duchem svatým jej počala a toho viděla uplvaného a mučeného. Nebo každá matka želé svého syna, když uslyší, že jest umřel, ješče více želé, když jest zlu smrti sšel. A najviece želé, když před sebu jej uzří, ano jej mučie a bijí a ranie **197vb** a zabíjejí. A čož pak svatá Maří **marzye** želela jest svého syna, vidúci jej na kříži rozbitého a velmě umučeného a na kříži umřelého, a najviece, že nemohla jemu pomoci ani napojiti **napoyty** ani přiodieti ani jeho rán uvázati ani jemu čím poslužiti ani měla kteréj pomoci, neb sů sě byli všichni apoštolé rozběhli a jejie známí zdaleka stáchu, ana sama pod křížem stáše **ftaflye**, ano čtyřie potokové z něho tekú, objemši kříž i vece a řkúci: „Ó, běda mně, nebožičce, že takú žalost na svém synu vidím. Ó, milé panie, proste boha, abychte takéj žalosti nad svými syny nevidaly.“ A vzhledši naň i vece: „Ó, milý **mylyg**, synu, kde jest ta radost, ješto mi anjel zvěstoval, komu mě ostaviš, komu mě poručíš, mój milý synu?“ A syn boží ničs k tomu neodpovědě. A svatá Maří **marzye** vece: „Ó, mój drahý synu, promluv ke mně jedínú, nebť již nemohu státi velikú žalostí.“ A tu hned sěde a poče sě o zemi bítí. Tehdy syn boží, otevřev svoje oči, vece jie: „Má milá matko, toť svatý Jan bude miesto mne.“ A svatému Janu vece: „Onať bude matka tvá.“ A vzhled na počestné lidi, vece a řka: Ó, vy všichni, jenž jdete po cestě, vezřete na mě a hled'te, jest li která bolest na svěće **fwyecz** **svět** jako má muka.“ A zvolav k bohu i pusti duši. Tehdy jeden rytieř ménem Longinus prokla jemu bok kopím. I vece jemu svatá Maří **marzye**: „Ó, čo činíte nad ním i nade mnú, že již mrtvého mučíte?“ A hned poče vše **wflye** stvořenie želeti krále nebeského. A Židé poběžechu do města, rujice **rugycze** **rváti sě** sě za své hlavy, v domiech **198ra** sě zavieráchu, mnějic, by sě chtělo město propadnúti. Tehdy přišed jeden šlechtic jménem Josef i uprosi tělo božie od Piláta i složi je **gie** s křížě a obinu u bielé prostěradlo i položi je **gie** v svém hrobě, v němž ješče byl izádný neležel. A přiloživ boží hrob kamenem i jide do své vlasti do Arimathie. Skrže toho Josefa znamenává sě každý křesťan, a to pro šesteru věc. Najprvé, že ndržel s Židy, než s bohem, i přišel do Jeruzaléma. Takéž každý křesťan nemá svými hřiechy již boha křížovati, ale asi tohoto svatého času má sě svých hřiechův zpoviedati a právě u buoh věřiti a jeho nevinného umučenie srdečně želeti a do kostela sě utéci **vtety** **utéci** a bohu čest a chválu vzdávati. Neb kdož sě nynie nezpoviedá, ten s Židy drží a boha svými hřiechy křížuje **krzyzugye** a črté sě v jeho srdci kochají a ten svú **fw** duši sám oběsí a pošle ji do horúcieho pekla, jako Jidáš sě sám oběsil. Druhé, jakož ten šlechtic Josef přišed **přišed** **przlfed** do Jeruzaléma, kúpil bielého čistého plátna velmi, aby jím obinul tělo krále

nebeského. A kúpil sto libr myrry, aby okadil to tělo krále nebeského. Takéž každý křesťan tohoto božieho času má se utéci **vtety utéci** do kostela a zpoviedati se svých hřiechův, aby ubielil a učistil své srdce a připravil se tak čstně skrušením a pokáním, aby mohl důstojně přijímati tělo syna božieho. Třetí, že ten šlechtic a ten pán Josef šel před **198rb** krále Piláta i uprosil sobě tělo božie. A král, uslyšav jeho prosbu, da jemu tělo božie velmě míle. Takéž každý křesťan má se utéci dnes před krále nebeského a prositi jeho nábožně a pokorně, aby jemu ráčil přieti svého svatého těla přijímati tak čstně a nábožně, aby sobě mohl tohoto léta obdržeti zdravie a hřiechóm odpušćenie. Nebo ktož přijímá tělo božie důstojně, ten sobě mnoho daruo obdrží od boha.

Najprvé, že svú **řw** duši obživí, ješto jest umřela v smrtedlných hřiešiech. A to sám syn boží pověděl a řka: „Ktož mé tělo důstojně přijímá, ten bude živ navěky.“ Druhé, že bude u boze přebývati a buoh v nem**on**, a to praví sám syn boží a řka: „Ktož přijímá mé tělo, ten ve mně přebývá a já v nem**on**.“ Třetí, že sobě obdrží hřiechóm odpušćenie, že ty všichny hřiechy, kterýchž se nepomnieš zpoviedati, božie tělo vyžene jě z tvého srdce, nebo za hřiešné jest obětováno na kříži. Čtvrté v dobrých skutciech posílenie. Jako Eliáš příjem chléb nebeský i šel čtyřidceti **cztyrzidtyety čtyřidcět** dní a čtyřidceti **cztirzydiety čtyřidcět** nocí, ničs nejeda. Páté milosti nalezenie, nebo jakož prvý člověk skroze jedenie jablka byl ztratil boží milost, též my, chtěme li bohu slúžiti a boží milost nalésti **nalézti**, musíme přijímati božie tělo. A ktož kolivěk nepřijímá božieho těla asi jedinu v rok, ten boží milost **198va** ztratí a svú **řw** duši umdlí a umoří. Neb jakož tělo umře bez pokrmu, takéž duš umře bez božieho těla. Šesté, ktož kolivěk přijímá božie tělo, ten bude s bohem obědvati a s anjely v nebesiech kvasiti. Jakož svatý David praví a řka: „Anjelského chleba lidé požívají, a ktož nechtie chleba božieho, točiz těla božieho přijímati, ti božím stolem zhrdají a svaté anjely smucují a boha neposlúchají. A protož každý priprav se krásně, aby s bohem mohl čistě obědvati a jeho svaté tělo duostojně přijímati. Neb ktož s ním nechtě zde kvasiti, toho on vyžene z nebeského královstvie **kralouft**. A ktož přijme nedůstojně, ten svú duši svieže a osidla hřiechy a své srdce umdlí a své oči oslepí a boží milost ztratí a črtóm se poručí a svú duši odsúdí na zatratěnie **zatratyenye zatracenie** a pošle ji do horúcieho pekla. Jako Jidáš, jenž přijal božie tělo a mysle boha proraditi, a hned veň črt vstúpil, že vstav od stola běžal k Židóm a prodal i proradil jim syna božieho, a potom zželilo se jemu, povrh penieze i oběsil se a črté vzeli jeho duši do horúcieho pekla.

A protož, ktož v hřiešiech stojí a nechtě jich ostati ani se jich zpoviedati ani pokánie učiniti a zpoviedaje se nechtě hřiechův ostati a myslí potom více hřešiti a chtě jedno božie tělo vylúdití a pro lidi více přijímá božie tělo, ten by mohl radějie bláta pojěsci **pogefczy pojiesti**, nežli božie tělo přijieti. Jakož **198vb** svatý Pavel praví a řka: „Ktož neduostojně přijímá tělo boží, ten se odsuzuje **odfuzugie** božie milostí.“ A protož, komuž jest neodpušćeno přijímati a komuž jest zapověděno, aby nepřistúpali, aby sobě nepřijali věčného zatratěnie **zatratiyenye zatracenie**, nebo nejsú hodni přijímati těla božieho. A kteřiz **kteřiz ktezzyz** sú toho hodni a ješto jim jest odpušćeno,

aby toho nezameškali, aby nábožně a pokorně přistúpili a božie tělo přijímali sobě na zdraví a na sčestie a chřiechóm **hřiech** na odpuščenje a duši na spasenie.

Čtvrté, jakož ten Josef složiv s kříže tělo božie i vložil v nový hrob, v němž žádný nikdy neležal. Takéž každý křesťan má srdečně žádati těla božieho a nábožně je **gie** přijieti a položit je **gye** v svém čistém srdci, v němž by ižádný hřiech nebyl, aby nevyhnal z svého srdce krále nebeského. Páté, že ten Jozep přiložil hrob boží kamenem, též každý křesťan má přiložit své srdce kamenem, točiz náboženstvím a dobrými skutky, aby jemu diáblu neukradli božie milosti a zlí skutkové nevyhnali jemu přijatého těla božieho. Šesté, jakož Josef pochoval božie tělo čstně a duostojně i šel do svéj vlasti, též každý křesťan šlechetný a dobrý, ktyž božie tělo přijme, má vstúpiti v dobré skutky a choditi rád ku **ku kuo** božie službě a bohu snažně slúžit, aby mohl zde dojiti všeho dobrého a potom aby jeho duše šla do věčné Arimatie **etc.**

De Resureccione Resureccione Sureccione

Hec est dies, quam fecit Dominus, exultemus et letemur in ea etc. **Ps 117,24** Tato slova píše **pyfye** svatý David v Žaltári **199ra** a chvále tento hod čstný a duostojný, to jest božie vzkřiešenie, a řka: „Toť jest dnes ten den, kterýž jest sám buoh učinil, radujme se a veselme se v nem **on**.“ V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Najprvé, kterak jest tento hod učinil. Druhé, proč se máme radovať: **radowaczy radovati**. Třetíe, kterak se máme veseliti.

O prvém máme znamenati, že sám buoh učinil tento hod, a to trojí **troy** věcí. Najprvé, že se jest narodil pro ny v neděli. Takéž my máme se dnes radovati v dobrých skutciech. Druhé, že jest syn boží vstal dnes z mrtvých, jenž byl ukřižován za ny za hřiešné. Takéž každý křesťan, jenž byl umřel tohoto léta v smrtedlných hřiešiech, ten má dnes vstáti z svých hřiechów a svéj zlosti ostati, aby mohl s bohem dnes živ býti. Ó, běda tomu člověku, kterýž asa jednu v rok nechtě vstáti z smrtedlných hřiechów a kterýchž se nechtěl zpoviedati, ten činí protiv všemu stvoření, že vida, ano mrtvé kořenie a dřívie a kvietie nynie tohoto času oživá a z mrtvých s bohem vstává, dávajě bohu vítanie a radujě se jeho svatého vzkřiešení. Prosmy boha, by nás vzkřiesil z našich hřiechów a dal nám zdravie a hřiechóm odpuščenje. Třetíe, že jest král nebeský svú **ffw** čelédku dnešní den obradoval a čelestně **čzeleftnie tělestně** se jim ukázal a ducha svatého jim poslal. Takéž každý křesťan má dnes prositi milého boha, aby jej tohoto léta ve zdraví s čelédku obradoval a ducha svatého jemu poslal.

O druhém máme znamenati, že se máme dnes radovati pro trojí **troy** věc. Najprvé, že sú se radovali všichni anjelé i svatí apoštolové, neb jakož po mračnu bývá jasno, takéž syn boží po ve **199rb** likém smutku učinil svým přátelóm velikú radost, že vstav z mrtvých, svú matku obdaroval a své známé, kteříž sú želeli a plakali jeho nevinné krve. Druhé se máme proto radovati, že náš bratr milý, Jezus Kristus, buoh všemohúcí, jenž umřel byl pro ny pro hřiešné, ten jest dnes vstal z mrtvých. Ó, kterak veliká radost bývá bratróm, když uzrie svého bratra ve zdraví. Prosme jeho, at nás obdaruje **obdarugye**. Třetíe se máme radovati, že jest smrt zahubena od syna božieho, a protož

máme všichni vstáti z mrtvých a kochati se s ním v nebeském království **kralou**. Protož raduj se, člověče, a dnes děkuj snažně bohu, žeť jest od tebe věčnú smrt zahnal a peklo pobojoval a diábla svázal a svaté ocse **oczfe otec** z pekla vyvedl, a to vše **wfye** pro nás hříšné učinil a otevřel nám nebeské království **kralou**. O třetíem máme znamenati, že se máme tak veseliti na božie službě, chválec milého boha nábožně a pokorně, žádajíce jeho milosti a hledajíce jeho jako svatá Maří **marzye** Magdalena. A ta jest jeho šesterú věcí hledala.

Najprvé jakož svatá Maří Magdalena velmě želela jeho umučenie a nemohla dočekati soboty, žádající **zadagity žádati** božie tělo viděti, i připravila se krásně a drahé masti dobyla a dvě panie s sobú pojemši, hledala silně a snažně krále nebeského. A proto jest našla milého boha a obradována jest. Takéž každý člověk, který **který kteyg** jest byl nynie smuten a želejě nevinné smrti božie a hledá snažně boha, bude obradován tohoto léta a božie milost najde. A který **kteryg** jest byl těchto dní vesel, strach jest, aby nebyl smuten tohoto léta. Protož hledajme snažně milého **199va** hospodina s **z** drahú mastí, točič s dobrými skutky. Druhé, jakož svatá Maří Magdalena šla k hrobu na úsvětě hledající **hledagity hledati** boha, a tu hned obradována byla, takže kámen odložen s hrobu, ješto buoh v nem **on** ležel, nalezla a boží hrob opatřila. Též každý člověk má se dnes utéci do kostela a hledati hospodina, svého spasitele, na svatém oltáři, aby od nás odvalil kámen, točič tu čezkost **czekost těžkost** a zlost našich hřiechův a dal nám svú **fw** milost. Třetíe, jakož svatá Maří **marzye** Magdalena **Magd.** když uzřela hrob prázdný, nerozpačila se, aby ho více nehledala. Protož jest obveselena byla, když jest s anjely mluvila, a boha jie v Galilei ukázali. Takéž každý člověk má dnes snažně hledati krále nebeského a nerozpačovati se na božie službě a má poslúchati kázanie kněžského, kteříž zvěstují božie vzkříšenie **wzkrzyzenie** a ukazují cestu **tyeftu** **cesta** do nebeského království **kralou**. Čtvrté, jakož svatá Maří Magdalena **magd.**, jakž kolivěk zvěděla od anjelův, že jest buoh z mrtvých vstal a do Galilee šel, však nezúfala, ale vždy boha snažně v zahradě hledala. A proto jest tělešně jej opatřila a najprvé jej viděla, neb jest jeho najviec žádala. Takéž každý člověk má dnes přestáti a přebývati u božie službě do konce, jakž koli se zpovídal svých hřiechův, aby opatřil tělo krále nebeského duostojně a nalezl milost boží. Ale oně dvě sestře vlastnie svaté Mařie, jakž v hrobě boha nalezesta a od anjelův uslyšasta, že buoh vstal z mrtvých, inhed se domův brasta, **199vb** a boha nenalezesta. Takéž kterýž pro své lakomství běží domuo a nechtě na božie službě býti, ten nenalezne božie milosti, než spieše ji ztratí. Páté, jakož svatá Maří Magdalena **magd.** s velikým pláčem hledáše **hledaffye** pána boha a hned se jie buoh zjevi, ana zahradníka mniěše **mnyeffye**, i vece jie a řka: „Maria, proč pláčeš a čso hledáš?“ Ana jemu vece: „Milý pane, hledám svého tvůrce, Jezukrista.“ A hned poznavši jej i pade k jeho nohám, an jie vece: „Vstaň, pověz to mým bratróm.“ Takéž ktož se uteče do kostela a hledá nábožně krále nebeského, tent’ nalezne jistě boží milost. Šesté, jakož svatá Maří Magdalena **magd.** šla do města a pověděla to apoštolóm a pravila to každému chváleci **chwalety chváliti** boha a řkúci **czkuty řeci**: „Viděla sem boha a mluvila sem s ním.“ Takéž každý má dnes chváliti snažně krále nebeského

a radosten má býti jeho svatým vzkriesením **wzkrzyeffyeny**, aby nás obradoval tohoto léta zdravím a sčestím a hriechóm odpúščením a našim dušem dal nebeské královstvie **kralowf**. Jehož nám **etc.**

De sancto Ambrosio

Ecce servus meus, exaltabitur, et sublimis erit valde etc. Is 52,13 Tato slova píše **piŕŕye** svatý Isaiáš a rka: „Toť bude mój sluha, již povýšen a bude velmě vysoký.“ Když kto chtě mieti dobrého služebníka, musí mieti čtveru věc na sobě. Najprvé, by byl čistý, aby se čistě měl a čistě slúžil svému pánu. Druhé, aby byl krásně oděn a dobré rúcho na sobě měl. Třetie, aby byl múdrý sluha, aby uměl múdre poslúžiti, aby pánu svému jedu ani nic nečistého nedával. Čtvrté, aby snažně slúžil a vždy s dobrou myslí. Takéž milý král nebeský tu čtveru **200ra** věc chtě mieti od nás. Najprvé chtě, abychme jemu snažně slúžili. Jakož praví svatý David a rka: „Kdož chodí na čisté cesée **czefcze cęsta**, ten móż bezpečně bohu slúžiti.“

Druhé, aby byl dobře oděn v rúcho dobrých čstností. Jakož praví sám buoh k Mojžíšovi a rka: „Učiň dobré a krásné rúcho Aaronovi biskupovi, v němž by mi čistě slúžil.“ Takéž každý člověk, kterýž chtě bohu slúžiti, musíť se obléci v dobré a v krásné rúcho všech čstností **čstnost** a všie čistoty naplněné. Nebo jakož rúcho dobře okrášlí člověka, takéž čstnosti **čstnost** osvietie duši, a čímž má kto lepší rúcho na sobě, tiem jej lidé lépe čstie a v čest mají. Takéž čím kto má lepší čstnosti, tiem více bude učtěn od boha i ode všech svatých. Neb jakož před krále Asvera nesměl izádný jíti ve zlém rúšě, an byl král pohanský a smrtedlný **ŕmrtedlnyę**. I ovšem před krále nebeského nelze izádnému jíti ve zlých skutciech, jedno s dobrými skutky a čstnostmi **čstnost**. Protož priprav se **etc.**

Třetie, aby byl múdrý na službě, aby byla jeho služba míla a vzácna králi, jenž by uměl penieze a zbožie způsobovati, aby jednoho dne sto hřiven neutratil bez potřeby. Takéž každý člověk má bohu slúžiti múdre, aby nám toho odplatil **na tomto místě je opět zapsáno toho, není přeškrtnuto ani podtečkováno** král nebeský a dal nám všem hriechóm odpúščenie a potom dušem spasenie.

Čtvrté chtě buoh, abychom jemu snažně slúžili a bez přestánie po vše časy. Tiem čtvrtým obyčejem slúžil bohu svatý Ambrož, a protož sám buoh řekl o nem **on** a rka: „Toť mój sluha“ **etc.** Nebo svatý Ambrož najprvé slúžil bohu v čistotě do svéj smrti, že izádné poskvrnny neměl na svém těle, ale byl **200rb** vždy čistý **cziftyę** jako panna.

Druhé slúžil jest bohu milému múdre, že sa biskupem čsož měl zbožie, toho neskryl ani nečstně ztrávil a utratil, ale vše chudým rozdal a učinil sobě poklad v nebesiech, kteréhož zlodějje nevykopají ani ukradnú.

Třetie, že byl dobře oděn v dobré rúcho, točiž okrášlen v dobré skutky a dobrými skutky osvětěn **osvětěn allwyetyen osvětiti**. Jakož se čte o nem **on**, když bieše biskupem učiněn, vždy se postil na každý den kromě neděle a vždy na modlitvách klečal ve dne i v noci, a již chtě umřieti, však nemohl modlitev ostati, že s svým kaplanem hodiny řiekal toho dne, kteréhož měl sníti

s tohoto světa. Opět byl oděn velikú milostí, že když se jemu kdo zpovídal některého velikého hříechu, tehda hned svatý Ambrož zaplakáše **zaplakaffye** a toho k srdečnému pláči a k skrušení připravováše.

Čtvrté slúžil bohu ustavičně až do svéj smrti, nebo když ležieše **lezielfye** na smrtdlné posteli, tehdy páni a jeho přátelé přišedše **przyffedffye**, počechu prositi jeho, aby sobě prosil u boha zdravie, aby mohl déle živ býti. A svatý Ambrož jim odpovědě a řka: „Když sem přebýval mezi vámi, až mě ještě **ještě** za to hanba, že u velikém dostojenství jsa, nezaslúžil sem bohu, abych svú **fw** krev prolil ve jmě boha.“ A protože jest slúžil bohu tak snažně, proto jest povýšen zde i na onom svěće **fwieczesvět**.

Najprvé byl zde povýšen na svěće **fwieczye svět** samým bohem na biskupstvie. Jakož se čte o nem **on**, když mediolánský biskup bieše **bieffye** umřel, tehdy chtiechu jiného biskupa voliti i nemožechu se smluviti. Tehdy svatý Ambrož při **200va** jide k nim a chtě jě smluviti. Tehdy dietě jedno malitké duchem svatým promluvi i poče volati a řka: „Nezvolujte ižádného jiného než svatého Ambrože **Ambroffye**.“ Uzřevše **wrzewffye** ten div veliký **weliky** i učinichu jej biskupem. An chtě toho biskupstvie prázdnen býti, káza sobě pojieti obecné ženy, aby jej ssadili s biskupstvie. Tehdy lidé zvolachu a řkúce: „Ten tvój hříech bud' na ny, musíš vždy naším biskupem býti.“ Opět byl povýšen anjelem božím, jakož se čte o nem **on**, že jeden kacieř, veliký mistr, jehož nemohl ižádný křesťan přemoći **przemoty přemoci** na hádaní ani na vieru obrátiti, přišed na kázanie, ano káže svatý Ambrož, i poče poslúchati a chtě jej na něčem polapiti. A vzhled na svatého Ambrože i uzře anjela u jeho ucha, an jemu praví božie slova. A hned ten kaćieř **katyerz kacieř** obrátí se na křesťanskú vieru, kteříž jie dřeve nenávidieše **nenawidieffye**. Opět byl povýšen skrze črta. Jakož se čte, že jeden člověk přijide do Mediolána, v němž bieše **byeffye** zlý duch, a jakž svatého Ambrože uzře, hned zvolá črt a vystúpi z neho **on**. A když ten člověk z města pojide, tehdy opět zlý duch vrátí se k nemu **on**, an jeho otáza a řka: „Pročs byl v městě ze mne vystúpil?“ Tehda zlý duch jemu vece: „Proto, neb sem se bál svatého Ambrože a pro jeho svatost nemohl sem u městě ostati ani tam býti.“ Opět byl povýšen od svatého ducha. O tom se čte, když svatý Ambrož bieše **byeffye** v nemoci a řiekáše **rzyekaffye** hodiny s svým písařem, tehdy svatý duch v ohnivěj tváři v jeho usta vstúpi a ukáza jemu skonanie **200vb** a den, kterého má snieti a umřieti. A když jeho bratřie a kaplanové okolo neho **on** sediechu a jeho smrti čekáchu, an jim vece a řka: „I čso tu nade mnú sedíte, všakt' ješče neumru, až' jeliž na Veliku noc bude, neboť mi jest tak svatý duch pověděl.“ A tak se jest vše stalo, jakož jest on řekl. A tak jest byl povýšen na tomto svěće **fwieczye svět**.

O druhém znamenajte, že jest také povýšen na onom světě trojí **troy** věcí. Najprvé miestem vysokým, toćíž nebem. Jakož se čte o nem **on**, když bieše **byeffie** skonál, tehdy uzřechu bratřie jeho duši, ana jde na nebesa. A toho miesta zaslúžil jest skroze svú čistotu. Jakož praví svatý David a řka: „Čistý a spravedlivý vzende na vysokú horu božie“, toćíž do nebes. Druhé jest povýšen súdem a vysokým úřadem, že bude súditi s bohem vešken svět. A protož sú viděli jeho duši na

stolici **ftolity stolicē** v nebesiech. Jakož syn boží řekl a řka **řka rka**: „Kto mne následujete na tomto světě, **na tomto místě omylem zapsáno a nepřeškrtnuto slovo fedete** súdece **ffudyetye súditi** živé i mrtvé. Třetí byl povýšen odplatú nebeskú. Jakož se čte o něm **on**, když na Veliku noc nesiechu tělo jeho **jeho geh** svaté do kostela, tehdy mládenci a dietky, ješto toho dne křšćeni biechu, zvolachu ku bohu a uzřechu světlú hvězdu nad jeho tělem, a ta hvězda nič jiného nebyla, než sám buoh, jenž duši jeho vzal do nebeského **nebef** královstvie **kralo**. Jehož mně **etc.**

De sancto Georgio etc.

Induite vos armaturam armaturam armatura Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli etc.

E 6,11 Tato slova píše svatý Pavel převědév, že božie sluhy budú jmieti mnoho protivenstvie na tomto světě a řka, chtě, aby se připravili jako udatní rytieře ku boji **boy** protiv svým nepřátelóm, i vece a řka: „Oblecte se u božie odě **201ra**nie, abychte mohli státi lsti diábelské.“ V těch sloviech pripravuje **przyp(ra)wgie** svatý Pavel božie rytieře ku boji **boy** a řka: „Oblecte se u božie oděnie“, točiz v dobré skutky. Druhé vystřiehá jě, aby se nebezpečovali, že mají protiv sobě své nepřátely. A protož že svatý Jiří byl rytieř boží a pán veliký a knieže, maje své rytierstvo, dobře jest těch slów uposlúchal. Najprvé, že se jest oblekl v dobré rúcho. Druhé, že své nepřátely přemohl.

O prvém máme znamenati, že svatý Jiří měl čtvero oděnie, točiz šćit, meč a pancieř a helm, skroze něž se znamenává čtvero oděnie duchovnie, točiz viera, naděje, milost a dobré skutky. Najprvé měl jest vieru, kteráž jest jako šćit, ješto brání srdce člověćieho. Jakož se čte o něm **on**, když svatý Jiří uzře, ano diábel svú **ffw** lsti oslepil srdce lidská, takže se modléchu **modlyechu** modlám pohanským a diáblóm pekelným, vystúpiv i zvolá a řka: „Ti všichni bohové pohanští jsú diáblové, ale já věřím u buoh, jenž jest učinil vešken svět a v nebi přebývá.“ Tu jest měl šćit a puklěř pravěj viery. Druhé měl naději, kteráž jest jako helm, že brání dušě lidské. Jakož se čte o něm **on**, když křesťany velmě hubiechu a mnozí křesťané pro muky boha ostávachu, tehdy svatý Jiří dávaše **dawaffye** jim dobrou naději **nadyey** a u viere jich potvrzovaše **potwrzowaffye**. Třetí měl milost, kteráž jest jako meč, nebo jest měl milost ku bohu i k lidem, že miloval boha ze všeho srdce a svého bližnieho jako sám se a tu se milostí bránil svým nepřátelóm, že když uzřel, ano křesťany hubie, dal se sám na muky pro buoh. Čtvrté **201rb** měl dobré skutky jako tvrdý pancieř, že své všechno sbožie pro buoh rozdal a u boží se službu poddal a pro vieru bojoval a křesťanów bránil. Neb jako pancieř těla brání, takéž dobří skutkové duši od diábla vyprostí. Jakož praví svatý Pavel a řka: „Oblecme se v oděnie světlé, ať by nám dušě bránilo a ji okrášlilo.“ Protož příkladem svatého Jiří odějme se v to čtvero oděnie, skroze něž bychom dobyli a obdrželi nebeské královstvie **kraloufi**, jako synové Danielovi, pripravivše **przyp(ra)wywffye** se v dobré oděnie, dobyli sobě země rozkošné, takéž my dobývajme sobě bydla nebeského.

O druhém máme znamenati, že svatý Jiří trojé své nepřátely přemohl, točiz diábla a tento svět a své tělo. Jakož se čte o něm **on**, že jednoho velikého draka, točiz san, zabil, jenž u vodě přebývaše **przebywaffye** a plamenem z úst pověťrie kazieše **kazyefye** a lidi jedieše **gedyeffye**. Takéž diábel,

jenž u vodě pekelnéj přebývá, točič v nečistých lidech, a chtě dušě lidské ztopiti u pekle. Jakož se čte v Tajnici **taynyty Tajnicě**, že svatý Jan viděl, ano had pustil vodu z svých úst po jedné ženě jako největší řeku, aby ji přitáhl k sobě. Skroze toho hada znamenává se diábel, jenž Evu přelstil, pustiv vodu z svých úst, točič dav jie zlu radu, aby ji přitáhl k hříechu a pohrúžil v horúciem **horutyem horúci** pekle. Toho hada přemohl jest svatý Jiří trojiem kopím **kopyem**. Najprvé kopím **kopyem** nábožné modlitvy, že se bohu poručil. Druhé kopím **kopyem** božích múk, že se svatým křížem požehnal. Třetíe kopím **kopyem** slitování, že pro jednu pannu s tú saní **201va** bojoval.

Jakož se čte o nem **on**, a kdyžto přijide do jedné vlasti, ješto slóve Libia, i přijide do města, jenž slóve Silena, a podlé toho města bieše **biefy** jedno jezero, v němž jeden had veliký, točič san přebýváše **przebywafye**, jemuž plamen z úst dieše **dyeffye**, ten do města přiběháše **przybyehaffye** a lid porazováše **porazowafye** a velmě hubieše **hubieffye**. Protož ti měščené na však den jemu dvě ovcí dáváchu, a když ovec nejmějiechu, tehdy losy metáchu a člověka jemu na každý den dáváchu. A tak spade los na královu dseru **dferu dcera**, aby ji dal tomu hadu sniesti. Tehdy král se velmě smúti i vece a řka: „Vezměte mé všechno stříebro a zlatto a puol mého královstvie, a nechajte mé dsery **dffery dcera**, ať tak nečstnú smrtí nesejnde.“ Tehdy vešken lid vece: „Ó, milý králi, všaks ty sám tu záповěd učinil a již sme my všechny své děti vydali, a ty pak chtěš svú dseru **dferu dcera** od smrti vykúpiti.“ Uzřev to král, že své dsery **dffery dcera** nemóže od smrti vykúpiti, velikým pláčem zvolá a řka: „Má milá, běda mně tebe, mněl sem, bych měl tebe učešenie **wczeffeny** **utěšenie**, a já budu mieti tebe velikú žalost, nebo tě již musím dáti tomu hadu, aby tě snědl. A tak vyvedechu ji k tomu jezeru a všichni lidé na ni se zdi hlediechu. Tehdy svatý Jiří tudy jeda, uzře pannu výtečnú, ana velmě pláče, tehda ssed s koně i otáza jie, proč by plakala. Tehdy ona jemu vece a řkúci **rzkuty řeci**: „Ó, milý panice, vsed' rúče na kuoň a běž pryč, ať tebe san nesnie se mnú.“ I svatý Jiří jie vece: „Ó, neboj se, panno, jáť tě ve jmě božie obráním.“ **201vb** A když tak mluviesta, tehda ten drak veliký z jezera pojide a hned svatý Jiří poručiv se bohu a svatým křížem se požehnav, kopím **kopyem** toho draka prokla i vece téj panně: „Uvěž jej za hrdlo svým pásem.“ A když jej uváza i vede jej do města, an za ní jide jako ovce. A uzřevše jej lidé, poběžechu z města velikými strachy. Tehdy svatý Jiří vece jim a řka: „Nebojte se, milí lidé, neboť mě jest buoh milý sem poslal k vám, abych vás téj samičí **famity samice** zbavil a zprostil, chtěte li jedno u buoh věřiti, a jáť ho hned zabiem, tohoto draka.“ Tehda vytrh meč i zabi jej prostřed města, že ledva osm volú jej z města vyvezechu. I pokřti se toho dne 20 **20 xx** tisíc lidu. Tehda svatý Jiří naučí toho krále čtveře věci. Najprvé, aby kostely stavěl a je opravoval a nadával, aby se bohu čest a chvála dála. Druhé, aby kněží **knyezye** čstil. Třetíe, aby mši rád poslúchal a na boží službu rád chodil. Čtvrté, aby chudé miloval a jim pomáhal. A to rozkázav odtad pryč jel.

Druhé svatý Jiří přemohl jest tento svět, anebo tento svět bojoval proti jemu dvoji **dwoy** věci, skrze prospěšenství a skrze protivenství. Skrze prospěšenství **p(ro)spyellenf**, když Dacianus císař **tyeffarz ciesař** lísal o nem **on**, slibuje jemu veliké dary dáti a velikým pánem jej učiniti, an to vše pro buoh zhrzel. Druhé skroze protivenství, že jej mučil mukami velikými a mnohými a dlúhými.

Neb mezi všemi svatými mučedníky tře sú měli največšie muky, svatý Vincent byl roztažen na praněri, svatý **Swatyg** Vavřinec pečen na rošče **roffcze rošt**, svatá **svatá Swata Swata** **zapsáno na rozhrani stran 202ra** Kateřina železnými klikami trhána, ale nad ty nade všechny svatý Jiří měl věčšie muky. Jakož se čte o nem **on**, když Dacián císař **tyeffarz ciesař** mučieše **muczieffye** lidi křesťanské, takže jednoho měsiece sedmnáste **sedmnazte** tisícov křesťanov bieše umučil. Uzřev to svatý Jiří, zvolá, přijev tam k císaři **tyeffarzy ciesař** a řka: „Tvoji **Twoy** bohové sú črté.“ Tehdy císař **tyeffarz ciesař** rozhněvav se i vece: „I smieš ty naše bohy nazývati **nazyewaty** črty?“ A když jeho císař **tyeffarz ciesař** nemůže namluviti ani k svéj vůli jej přivěsti, i káza jej na praněri pověsiti a jeho tělo na kusy po údech řezati a klikami dráti a třeva z neho **on** vláčiti **wlatyty** **vláčiti** a solí třieti a pochodněmi připalovati, avšak nemoha jeho zabiti, káza jej v žalář vsaditi a velikým kamením káza jej přiložiti, aby jej tak rozcískl **rozczykl roztisknutí** a umořil. Nazajtřie káza jej vyvésti a mezi koly jej rozřezati, a hned se ta kola zlámachu a jemu ničs neuškodichu. Rozhněvav se císař **tyefarz ciesař**, káza jej v pánvi v oleji **oley** vařiti a olovo jemu v usta léti, ano jemu to ničs neuškodí, než jako by v lázně seděl. Tehdy císař **Tyeffarz ciesař** jemu vece: „Ó, přezlý **przezlyg** člověče, kterými čáry se múk nebojíš **neboys**?“ Svatý Jiří vece jemu: „Nejsú to čáři, ale jest to božie moc.“ Hned káza jemu císař **tyefarz ciesař** kladivy hlavu zbíti až do mozku a za nohy jej káza pověsiti a v usta jemu kaditi, aby se dýmem zadechl. A potom káza jej v žalář vsaditi a hladem jej mořichu. Nazajtřie císařovi **tyeffarzowy ciesař** pověděchu, že mu ničs neškodí a že chodí po žaláři a zpievá. Velikými hněvy císař **tyefarz ciesař** vece své ženě a řka: „Radějje bych umřel, než bych jeho nepřemohl **202rb** a neuměřil.“

Vyněm jej z žalářě, potom káza jemu učiniti železné nohavice a hřebíky, jě k jeho nohám káza přibiti, až jemu z nůh krve potoci tečiechu. A potom káza sud nebo bečku připraviti a v nie plno hřebíkův **hrzebiekow** nabiti a v ten jej káza vsaditi a po všem hradu káza jej váleti. Potom vyněm jej z toho sudu, káza jemu hřebík železný skrze Židoviny probiti. A zvrhl jemu provaz na hrdlo, káza jeho po všem městě koňmi vláčiti a před městem káza jemu hlavu stieti. A tak jest svatý Jiří bojoval proti tomuto světu, ten šlechetný a dobrý rytieř svatý Jiří, moha se od smrti vykúpiti, avšak trpěl veliké muky pro buoh a mnohé a dlúhé, takže **takže takza** za sedm let jest mučen.

Třetie přemohl jest svej tělo, takže jemu v ničemž nepovolil, veliké utrpenie měl a svú čistotu schoval, neb jest on byl obět boží. Jakož v starém zákoně obětovali červené jalovice bohu, takéž svatý Jiří obětoval se bohu, proliv svú svatú krev, beze všie poskrvny jsa, hrozné muky trpěl a silně bojoval a své nepřátely přemohl. Protož sám buoh jej obdařil, že jest měl moc nad smrtí. Jakož se čte o nem **on**, když jej z města vyvedechu na rozhranie, kdež bieše mnoho kostí a těl lidských, tehdy jeden král z sedmicá **sedmidcát**, kteréž bieše císař **tyeffarz ciesař** zezval k sobě, vece jemu a řka: „Chtěm viděti moc tvého boha, proňž ty tak mnoho trpíš, vzkřeš tyto mrtvé.“ Tehda svatý Jiří vece: „Ač toho nejste dostojni, abychte **202va** milost boží viděli, však abychte poznali, že jest on pravý **p(ra)wyg** buoh, poprosím jeho, aby jim ráčil zdravie dáti.“ A hned ta všechna těla vstachu a svatý Jiří káza se jim křstíti. Tehda ti králové a jiní mnozí lidé ten div uzřevše, u boha

uvěřichu a mnozí se hned pokřtichu. Opět jej sám buoh učstil, že jeho v žaláři navšcievil a ten hřebík, kteříž jemu byl skrze hlavu probit, vyňal a uzdravil jej a u viěe jeho potvrdil. Také učstil jej buoh, že jej uslyšal v jeho prosbě, že když jej chtiechu stieti, tehdy klek i zvola k hospodinu a řka: „Mój milý pane Jezukriste, prosím tebe, aby mú duši přijal k svéj milosti, a ktož bude pamatovati mé muky a mne nazývati **nazyewaty**, aby jej ráčil uslyšati.“ Tehda hned hlas z nebes jemu vece: „Ó, mój milý sluho, ve všem si uslyšán.“ A tak stěchu jemu jeho svatú hlavu a duši vzechu svatí anjelé i nesěchu ji do nebeského **nebe** královstvie **kralowfi**. Jehož nám **etc.**

Adalberti

Vidi alterum angelum descendentem de celo amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius sicut sol. **Ap 10,1** Tato slova píše svatý Jan v Tajnici a řka: „Viděl sem druhého anjela sstúpivše **stupywflje** s nebes, oděného oblakem, a duha na jeho hlavě a tvář jeho jako slunce.“ V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati o svatém Vojtěchu. Najprvé jeho svatý život, že jej nazývá **nazyewa** anjelem. Druhé jeho odplatu, kteráž se skrze duhu znamená. Třetie jeho milost, kteráž nám **202vb** dává, jako slunce světlost.

O prvém znamenajte, že svatý Vojtěch přirovnává se k anjelu pro trojí **troy** věc. Najprvé, jakož anjel jest čistého přirozenie a nikdy nehřeší ani muož hřešiti. Druhé, že anjel jest boží posel, že zvěstuje lidem boží poselstvie. Takéž svatý Vojtěch čistotu držal na svém těle do svéj smrti a zvěstoval lidem božie slovo a obraňuje nás od našich nepřátel. První anjel českéj země byl svatý Václav a druhý svatý Vojtěch, ta sta dva českú zemi osvietila a bránie jie a opravují **op(ra)wgy** ji. Jakož se čte o nem **on**, že byl z Libice rodem, syn Slavníkov, a jeho máte slula Střezimila, i chtěli jej k světu obrátiti, ale buoh jej nemocí navšcievil. Ani bojiece se, by neumřel, obětovachu jej svatěj královně, a hned by zdrav. I dachu jej do školy, a žáckové, hrajíce s ním, z klamu postrčichu jím na jednu děvečku, a on hned poče plakati. I otázachu jeho: „Proč pláčeš?“ An vece a řka: „Nebo sem již ztratil své panenstvo a čistotu, kteráž jsem slíbil bohu a svatěj Mařie.“ Málo jest takých Vojtěchuo, ješto by čistotu držali. Na znamenie jeho velikěj čistoty čte se o nem **on**, že když bieše zabit svatý Vojtěch, tehdy jeden pústeník uzře, ano dvě prostěradle byli anjelé s nebes snesli i obinuchu v ní duši jeho i vzechu ji do nebes, protože jest anjelský život vedl čistoty chovajě. Nebo v těle býti, protiv tělu čistotu jmieti nenie lidský život, ale anjelský, protož jest **203ra** anjelem nazván.

Druhé, jakož anjel zvěstuje **zwyeflugye** božie poselstvie lidem, jakož svatý Gabriel byl poslán od boha, aby zvěstoval svaté Mařie božie narozenie, opět anjel byl poslán, aby Lota byl vyvedl z Sodomy, z toho města. Takéž svatý Vojtěch, české země anjel, zvěstoval lidem božie milost, káže božie slovo, vyvodě lidi z bludu pohanského a přivodě je ku božie službě. Jakož se čte o nem **on**, že když bieše biskupem u Praze a uzře, ano lid každý své duše nechová, ale hřiechy jich potupuje **potupugye** nečistotú, kteráž bieše **byeffje** mezi duchovními, závist mezi chudými, násilé mezi bohatými, takže chudé lidi pohanóm prodávachu. A svatý Vojtěch jim kázáše **kazaffje** a pravěj

vieře jě učieše **vczyeffye**, aby těch hřiechów ostali a bohu snažně slúžili. A když nechtiechu toho ostati, tehdy jedné noci svatý Wojcech **Woyczech Wojtěch** ležieše **lezyeffe** na svém loži i zjevi sě jemu syn boží a řka: „Toť mě prodávají i tě.“ Tehda hned svatý Wojtěch vzdav biskupstvie, jide do Říma, i by tam ve mnišiech, s velikú pokorú drže zákon a bohu milému slúže a bratróm posluhujě. Potom vrátiv sě do Prahy, poče božie slovo kázati a boží milost lidem zvěstovati a ze zlých skutków jě tresktati. I oni zlí lidé vyhnachu jej z Prahy a jeho přátely rozehnachu a druhé zbichu a třetie prodáváchu. A svatý Wojtěch jide do Uher, i poče tam božie slovo kázati a mnohé na viero křesťanskú obráti. Potom jide do Polsky, a tu Boleslava, knieže polské, pokřti a mnoho lidí obráti na viero křesťanskú. Potom jide do Prus i poče kázati božie slovo, **203rb** a oni rozhněvavše **rozhnyewawlye** sě i bichu jej velmě spustky a pruský biskup prokla jej hralí nebo kopím a jiní jej střieléchu střelami, takže jej do smrti umučichu a ku bohu jej poslachu. Protož dobře nazván jest anjelem, že jest božie slovo zvěstoval až do svéj smrti. O druhém máme znamenati, že jest vzal trojí **troj** odplatu, jenž sě znamenává skroze duhu, nebo duha má trojí **troj** barvu: žlutú, črvenú a zelenú. Skroze niž sě míní **mynye** trojé koruna, kterúž jest přijal od boha: prvá jest byla panenská, druhá zpovědníková, třetie mučedlníková. Protož dobře řekla a řka „a koruna na jeho hlavě“. O třetiém znamenajte, že svatý Wojtěch ukazuje **vkazugie** nám mnoho milosti. Jako slunce popršlków, že svietí Židóm i pohanóm i křesťanóm. Takěž svatý Wojtěch osvěcuje nás svú milostí, a čso jest hřiešných přivedl ku bohu a obrátil mnoho pohanuo na viero křesťanskú.

Druhé, jakož slunce shřievá a vláhu zemi dává, takéž svatý Wojtěch shřieval srdce v hřiešiech ustydlá a své zbožie na čtvero rozdělovaše **rozdyelowallye**. První čest na kostely dáváše **dawallye**, druhú knězi a žakovstvu, třetí chudým, čtvrtú sobě na potřebu chováše **chowallye** a na však den sedm chudých k svému stolu sázieše. Třetie jakož slunce obživuje **obzywgye** to, čsož zimě uvadne, a kvietie a koření zplozujě **zplozugye**, též svatý Wojtěch mnohé obživil na těle a mnohé na duši. A jakož slunce jest velikéj moci, takéž svatý Wojtěch byl veliké moci, mnohé divy ukazujě, že němým dával řeč. A když po Pols **203va** kéj zemi jdíše **gdyllye** a přijide do jedné vsi, i nechtiechu jemu Poláci **polaty Polák** česty ukázati, posmievajíc sě jemu a hned božím přepučením všichni oněmějí. A když svatý Wojtěch v jednom městě kázáše **kazallye**, oni k nemu **on** přišedše **przyfedlye**, k jeho nohám padechu, an jich požehna, ani hned počechu mluvití a bychu zdrávi. Opět sě čte o nem **on**, když jej zabichu pohané i uvržechu jej v jednu vodu, tehdy jedno ryba prst jemu uhryze a pohltí jej a hned nad tú rybú světlost z nebes dieše **dyeffye** jako sviece. Tehda rybáři uzřevše to popadechu ji a vykuchachu ji a prst svatého Wojtěcha v ní **nye** najdiedechu, an ješče krvav bieše **byeffye**. Opět sě čte o nem **on**, když bieše **byeffye** v jednom klášteře a stklenice s vínem opatovi podáváše, tehdy diábelským připravením upusti na kámen sklenici **sklenity sklenicě**, avšak sě ani víno rozlí ani stklenice rozbi. A jiných mnoho divów činil a mnoho jich dovedl do královstvie **kralo** nebeského **nebc**. Jehož **etc.**

De sancto Marco evangelista

Placens Deo factus est dilectus, vivens et inter peccatores translatus est. Sap 4,10 Tato slova píše múdry Šalomún a rka: „Libý **lybyg** a milý **mylig** bohu učiněn jest a mezi hříšné přinesen.“ V těch sloviech dvojí **dwoy** věc máme znamenati o svatém Marku. Najprvé jeho slavnú svatost v tom, že se slíbil bohu. Druhé jeho velikú chválu v tom, že jest přenesen mezi hříšné jim na učešenie **vczefeny utěšenie** a potom vznesen do nebeského královstvie **kralouf**.

O prvém máme znamenati, že svatý Marek líbil se bohu ocsi **oczfy otec**, synu i svatému duchu. Bohu otcí **203vb** líbil se pro dvojí **dwoy** věc. Najprvé pro velikú pokoru, kterúž jest měl na sobě, že sobě palec uřezal, aby nebyl knězem ani biskupem, čta se neduostojným k takému úřadu. Druhé líbil se bohu otcí pro silnost, kterúž jest jměl do svéj smrti, bráně víry křesťanskéj a bojijě o ni. Jakož králi a páni milují velmě udatné panoše a dařie je úřady velikými, takéž buoh miloval svatého Marka, že snažně plodil vieru křesťanskú. Jakož se čte o nem **on**, když bieše přišel do Alexandrie a poče kázati vieru božie, mnohé pohany na vieru obráti. A když na Veliku noc mši slúžieše **fluzyefye**, tehdy biskupové pohanšči provaz jemu na hrdlo vděvše **wdyewlfye**, tržechu jím od oltáře a vláčichu jej koňmi po všem městú, až jeho krev i s tělem na kameni ostáváš **oftawalfye**. A svatý Marek za ně boha prosieše **p(ro)fyefye** a bohu vece a rka: „V tvoje ruce, hospodine, porúčiem svú **fw** duši.“ A to řek i pusti duši. Opět se líbil synu božiemu proto, že vieru kázal a lid učil, že byl velmě snažný **fnaznyg** kazatel, že svatý Petr uzřev jeho snaženstvie, poslal jej do Aquile, aby tam kázal slovo božie. An přišed tam, mnoho pohanstva obráti na vieru křesťanskú. Také se jest líbil svatému duchu. Jakož praví Šalomún a rka: „Ktož miluje čistotu, ten má přieatele krále nebeského.“ Opět se líbil všie svatěj trojici **troyczy**. Jakož se čte o nem **on**, když bieše **byefye** v Alexandrii v žalári, tehdy přijide k nemu **on** syn boží, posilujě **204ra** jeho i vece jemu a rka: „Pokoj tobě bud', svatý Marku, kancléri, neboj se, jáť sem s tebu a vypravím tě od tvých nepřátel a slibuji tebe, že nebudeš odlúčen ode mne.“ A tak jej syn boží miloval, že jeho sám navšcievil v žalári. Proč? Nebo jeho méno po světu kázal. Také se líbil bohu ocsi **oczfy otec**, a to ukázal na jeho smrti, když jej pohané zabichu i chtiechu jeho tělo upáliti, tehdy buoh přepusti taký vicher a blýskanie a hrom, že ledva pohané utečechu, a tak těla jeho nechachu a křesťané je **gye** vzemše **wzemffye**, velmě čstně pochovachu. A tak jej böh otec miloval jako svého věrného rytieře a silného. Opět se líbil duchu svatému, že když vykopachu jeho tělo svaté, tehdy vynide tak drahá vóně po vši Alexandrii, že se všichni diviechu, kde se taká vóně vzala.

O druhém znamenajte, že odplata a chvála jest veliká, takže jest vzat do nebes, kdež jest život bez smrti, mladost bez starosti, bezpečnost bez bázni, pokoj bez svády, zbožie bez chudoby, radost bez žalosti, a to vše má od syna božieho. A protož když jest jej svatá trojice **troycze** milovala, také my jej máme s právem milovati a učtiti dnes, a to pro náš užitek, nebo on pomáhá svým služebníkóm, jsa živ i po smrti i na smrti.

Najprvé jsa živ pomáhal. Jakož se čte o nem **on**, když jedni mariněři na moři se vezechu a omrčechu **omrknúti**, že nevěděchu, kam se vésti, i zvolachu k svatému Marku a hned **hned hdned** zjevi se jim a ukáza jim cestu. A nazajtrie ráno uzřechu se u svého břeha, poděkovavše jemu, ve

zdraví se vrátichu **204rb** do svého domu. A také mnohým pomáhal na smrti, jakož se čte o nem**on**, když zvoník kostela svatého Marka všel bieše **byeffye** na zvonici **zwonyty zvonnicě**, chtě zvonov popravovati, tehda upade dolov, a nič se neurazi, až se tomu všichni dieviechu. I on jim vece a řka: „Když upadech, tehda mě svatý Marek uchyte a posadi mě na zemi lechce **lehtye lehce**.“ Také pomáhá po smrti, jakož se čte, když jeden mnich bieše **byeffye** se roznemohl, tehdy převor k nemu **on** přijide, vele se jemu zpoviedati a k smrti pripravovati. Uslyšav to ten bratr, zvolá a řka: „Postúpajte, bratřie, ať má dušě vynde z těla, žeť sem tak dobré pověsti slyšal.“ A hned usnu a uzře svatého Marka, an podlé lože stojí **ftoy**, i uslyša hlas z nebes a řka: „Čso tu činíš, svatý Marku?“ An vece: „K tomuto sem nemocnému bratru přišel, nebo jest mě čstil a nade vše miloval.“ A hned mnoho bielých jinochov přijide, i vece jim svatý Marek: „Poč sem jdete?“ A oni vecechu: „Chtěm duši tohoto bratra vzieti a před buoh ji nésti.“ Tehda procítiv **p(ro)tytyw procúiti** ten bratr, posla po převora a po jiné bratry a to jim vše povědě a s velikú radostí pusti duši i vzechu ji anjelé do nebeského královstvie **kralowfi**. Svatý Marek vládne náhlú smrtí, protož jest ustaveno tohoto dne, že se postie na svatého Marka a po křížiech chodie. A to se dějë pro troji **troy** věc, že buoh přepúšcel náhlú smrt na lidi. Najprvé **Najprvé Nayp(ro)we** pro veliké obžerstvie, že se u puostě szádali jedenie, pak s Veliky noci přielišně přijimali pitie a jedenie, a protož **204va** buoh byl přepustil náhlú smrt na lidi. Druhé vlci a nedvědové jedli lidi. Třetie, že blýskoty a střely nebeské mnoho lidí zhubily pro jich hřiechy. A protož dnes budme nábožni a prosme boha a svatého Marka, ať nás ráci ostřieci **ofrzyety ostřieci** od náhléj smrti a ráci nám dáti zdravie a štěstie a hřiechóm odpuščenje a potom nebeského **nebef** královstvie **kraloufi** etc.]

De sancto Petro

Tu es signaculum similitudinis, plenus sapiencia, perfectus decore; in deliciis paradisi fuisti, **omnis preciosus operimentum tuum.** **Ez 28,12–13** Tato slova píše svatý Isaiáš prorok o prvém anjelu, a ta se mohú přirovnati svatému Petru, božiemu mučedlníku, a řka: „Ty jsi znamenie podobienstvie, pln múdrosti, svrchovaný krású, tys byl v rajskéj rozkoši, každý drahý kámen tvé oděnie.“ V těch sloviech přirovnává jej ku bohu v úřadu a v smrti nazývá **nazyewa** jej pln múdrosti, takže jest přemohl všichny kacieře **katyerze kacieř** a život svůj vedl velímě **velmě, velím** krásně beze všie poskvrny, svět opustiv, přebýval v klášteře a mnoho utrpenie pro buoh měl, božie slovo kázal a lid viere učil.

O prvém znamenajte, že svatý Petr byl mučedlníkem, bohu podoben v člověčství, takže v čistotě přebýval a chudobu trpěl a božie slovo kázal, že mnohé osvietil svým kázáním a dovedl do nebes. Jakož se čte o nem**on**, když byl v sedmi letech, tehda chodieše **chodyeffye** do školy i jide k svému strýci, a ten bieše kacieř. I otázá jeho a řka: „Čsos se ve škole naučil?“ An vece: „Věřim u buoh, otce všemohúcieho, stvořitele **204vb** nebe i země.“ An jemu vece: „Neřiekaj stvořitele nebe.“ A on vece a řka: „Tak jest psáno a já tomu věřim.“ I poče se s ním hádati, a potom da se do klášteřa a papež da jemu moc kacieře vybierati a na vieru jě obracovati. Tehda kacieři **katyerzy**

kacieř jej zabichu a hned se všichny lampy v kostele zažžechu a jeho tělo beze všeho smradu bieše **byeffye**. A tu jej pochovachu u Medioláně, a po roce chtiechu jej na jiné miesto položit i nalezechu to tělo tak črstvo, jako by teprú bylo pochováno. A tak jest svatý Petr byl mučedník veliký, že když z Říma jedieše poviedati bratróm, věda, že má od kacieřóv zabit býti, tehda hned za ním jeden kacieř poběže a mečem jeho hlavu rozvrátí. An tu skona, poručiv duši bohu.

Opět byl podoben bohu mučením, že pro pravdu ukřižován a on pro spravedlnost buoh za třidceti peněz prodán a tento za třidceti funtów. Protož jest měl moc nad sluncem, že když v Medioláně kázáše **kazaffye** a vedro veliké bieše **byeffye**, tehda jeden kacieř jemu vece a řka: „Petře **Petrlye**, pros boha, ať horka nebude.“ A on vece a řka: „Chtěš li v buoh věřiti, to chti učiniti.“ Tehdy kacieři zvolachu a řkúce „slib věřiti“, mniece, by svatý Petr nemohl toho učiniti. Tehdy svatý Petr vece a řka: „Hospodine, rač chlad učiniti“, inhed by velímě **velmě, velím** chladno. Opět měl moc na moři a na bůři. Jakož se čte o nem **on**, že když lodí s lidmi bieše potonula, ani hned zvolachu k svatému Petru i uzřechu jediného mniška, a inhed se moře učistilo. Opět měl moc nad na ohněm. Jakož se čte, že jeden jinoch chováše **chowafye** u sebe sukně **205ra** svatého Petra, uzřev to jeden kacieř, vece jemu a řka: „Uvrz ji na oheň, a neshoří liť, chtiť u buoh věřiti.“ An ji vloži, ana z uohně vyskoči. Opět ji druhé na oheň položi, ana vešken oheň uhasi. Opět jest měl moc nad smrtí, že jest mnohé mrtvé vzkřiesil. Jakož se čte o jednom šlechtici **lechtyty šlechtic**, jenž nemohl s svú paní plodu mieti, tak se poručil svatému Petru, a hned jeho žena počala a porodi syna mrtvého. An jej káza nésti na oltář k svatému Petru a hned dietě oži, i káza je křtíti a převzde jemu méno Petr. A když by ve čtyřech letech, hraje s dětmi upade u vodu i utonu. A otec opět káza jej nésti k svatému Petru, a on opět oži. Když ten šlechtic sobě duom děláš **dyelaffye** i upade sekera jednomu tesaři i zabi jemu syna. Tehda chtiechu jej pochovati, tehda máti nese jej do kostela a sěde nad ním do puolnoci. A o puolnoci svatý Petr přišed, ujě jej za hlavu a inhed jej vzkřiesi, a máti vzemši jej jide s ním domów s velikú radostí. A tak jest jej třikrát vzkřiesil a potom jej dovedl do nebeského **nebef** královstvie **kralouf**. Jehož mně i vám **etc.**

Philipi et Iacobi etc.

Stabant iusti in magna constancia adversus eos, qui se angustaverunt. **Sap 5,1** Tato slova píše múdry Šalomún a řka: „Stanú spravedlní u velikéj ustavičnosti protiv těm, ješto je nuzili a mučili.“ V těch sloviech můžem znamenati, že dvojí lidé rádi vstávají. Nejprvé panošě stávají před svými pány, aby jim slúžili. Druhé stávají bojovníci protiv svým nepřátelóm. Takéž my máme státi před bohem, abychom **205rb** jemu slúžili. Jakož jest buoh řekl Mojžiešovi a řka: „Kaž jim státi přede mnú v mém chrámě, ať mi čistě slúžie, točiž bez smrtedlných hřiechów.“ Jakož císař **Tyeffarz** **ciesar** pohanský ménem Nabochodonozor kázal sobě dobytí dětí bez poskvny, aby stály před ním slúžieci jemu. A kdyžť jest král zemský a smrtedlný chtěl jmieti čistě sluhy, a čsož pak král nebeský **nebellkyg** chtě, abychom jemu čisće **czyfcze čistě** slúžili.

Druhé máme státi protiv svým hriechóm a proti pokušení diábelskému. Jakož Jidáš a Matatheus uzřev Gorgiášě, krále pohanského, s velikým vojskem protiv sobě, i vece svým pánóm a řka: „Stojtež snažně protiv svým nepřátelóm a bojijte silně a vezmete vícezstvie **wyczezftwyę** **vítězstvie** a čest velikú.“ Skroze toho Jidášě znamenává se syn boží, jenž nám velí bojovati protiv Gorgiášovi, točič protiv diablu a protiv světu a proti svému tělu, hriechóv se varujúce, aby chom přijali čest a odplatu nebeskú. Takěž sta stála tato dva svatá, svatý Filip a svatý Jakub, na božie službě a protiv svým nepřátelóm. Najprvé svatý Filip stál jest na božie službě s svatým a čistým životem, že jest byl jako vrátňý boží, že jedni pohané přišli k nemu **on** prosiec jeho, by jim ukázal syna božieho, kěž sú šli k svatému Petru nebo k jinému. Protož prosmy jeho, ať nám také ukáže krále nebeského. Druhé byl jest šafář boží i všech apoštolóv, že když bieše **byeffye** veliké množstvie lidu přišlo k synu božiemu **etc.**, **205va** otázka svatého Filipa a řka: „I kde kúpíme chleba, abychme těchto pět čísícóv **czyffyczow tisíc** lida nakrmili?“ Nedotazoval by se jeho syn boží, by jeho šafářem nebyl. A tak jest u božie službě byl.

Druhé jest stál protiv svým nepřátelóm, bráně viery křesťanské. Jakož se čte o nem **on**, když dvaceti let kázáše **kazaffye** pohanóm viery boží, tehdy jej oni jechu a veléchu se jemu klaněti svým modlám. Tehdy z jich modly vyskoči jeden škaředý drak a syna biskupova uděši a dva šlechtice a jiné smradem z úst a plamenem opáli, takže všichni nemocni biechu. Tehdy vece jim svatý Filip a řka: „Věřte v syna božieho a modly tyto zkažte a budete inhed uzdraveni a tito mrtví vzkřieseni budú.“ I oni zvolachu a řkúc: „Uzdrav nás a všicknyť modly zkažíme **zkazyeme**.“ Tehda hned svatý Filip káza tomu drakovi, aby pryč šel a žádnému neuškodil, a potom nemocné také uzdravi a ty tři mrtvé vzkřiesi. Tehdy biskupové jej jechu a ukřižovachu jej takéž jako syna božieho, jehož on viery držieše a kázáše **kazaffye**. A tak jest stál na boji do své smrti. Svatý Jakub také jest stál na božie službě, takže jest měl veliké utrpenie pro buoh, takže jest nikdy vína nepil ani masa jedl a nikdy se v lázně nemyl. A velímě **velmě, velím** nábožňý byl, že vždy klekáše **klekaffye**, takže sobě na kolenú byl kuoži zhnetl **zhniesti** jako kámen. Opět byl velikého duostojenstvie, že jsú jej měli v čest jiní apos **205vb** tolové i Židé i pohané a biskupem jej učinili po božiem vstúpení v Jeruzalémě. Opět na tom, že prvý v Jeruzalémě mši slúžil svatú. Také jej v čest měli Židé, že pro jeho svatost přepustili jemu choditi do svého chrámu. Také měli jej v čest i jiní lidé, že byl takého dóstojenstvie, že ktož se jeho rúcha dotekl, ten hned byl zdráv od každéj nemoci. Neb jest byl posvěten **połfwyetyen posvětiti** v živoce **zywoczye život** svéj matky. A tak jest stál na božie službě.

Druhé jest stál na boji pro božie viery. Jakož se čte o nem **on**, že když v Jeruzalémě v chrámě kázáše **kazaffye** viery boží, tehdy jeden Žid přistúpiv k nemu **on** szadu i svrže jej s kazatedlnice dolóv, až sobě nohu zláma, a klečieše **kleczyeffye** mnoho časuo. A když by 30 **xxx** let biskupem, uzřevše **vzrzewfye** Židé, že nechtě kázanie ostać **oftaczy ostati**, svržechu jej s kazatedlnice i počechu naň kamením bítí a řkúce: „Ukamenujme Jakuba Spravedného.“ A když jej ukamenovachu, tehda on poklek na svú kolenú, zvolá k bohu a řka: „Prosím tebe, hospodine, odpust jim, neboť nevědie, čo činie.“ Tehdy příběh jeden Žid s bidlem s strunařským **frunarłkym**

i rozvrati jemu svatú hlavu jeho, až se z nie mozku vyvali, a duši vzechu anjelé do královstvie **kralouft** nebeského **nebef**. A proto, že jsou stáli na božie službě na tomto světě, v súdny den stanú u velikéj ustavičnosti, proti hříšným svatí stanú a sedú, když budú súditi, a budú státi, když budú na zlé žalovati. Také syn boží stane **206ra** na súde, ukazuje své rány a znamenie svého umučenie a řka: „Toto sem trpěl pro vy, kde jest má odplata? Čso ste mi za to poslužili? Ó, hledajte na mé rány, čso ste mi jich učinili, opatřte můj bok krvavý, jenž jest pro vy proklán, odstupte ode mne, zlořečení, do věčného ohně.“ Ó, milý bože, když pacholek slúží do roka, avšak upomíná ze mzdy, a čsož pak syn boží bude nás upomínati, jenž nám slúžil 30ti **xxxti** let a prolil pro ny svú **fw** svatú krev. Ó, jak to bude hrozný súd, kdež otec milostivý bude tak ukrutný, že hříšní snáze by nesli všichny hory na sobě než boží hněv. Také stanú anjelé, žalující na hříšné, že jim mnohú službu ukazovali, ani jim pak za to nikdy neposlúžili. Také stanú svatí žalující na ty, ješto sú je mučili a jim se posmievali a jim věřiti nechtěli. Tu zbožie neprospěje bohatým ani přitelé pomohú svým přátelóm ani anjelé ani svatí budú se směti přimluviti za hříšného. Protož prosme jich milosti, at nás přisúdie k nebeskému **nebef** královstvie **kralouft** etc.]

De sancto Sigismundo

Iustus ut palma florebit. **Ps 91,13** Tato slova píše svatý David v Žaltáři, převěděv velikú svatost a čest svatého Zigmunda, a řka: „Spravedlný jako palma zektve.“ V těch sloviech máme trojí **troy** věc znamenati. Najprvé jeho velikú svatost, že die „spravedlný“. Druhé jeho vítězství v tom, když die „jako palma“, že jest palma tak drahé dřevo, jímž sú vícezi **wyczezy** **vítěz** korunováni bývali. Třetíe jeho chválí odplatu věčnú, že die „zektve“, točiz v nebeském krá**206rb**lovství **kralowftwye** bude.

O prvém máme znamenati, že jeho svatost a spravedlnost ukázala se jest na trojí **troy** věci. Najprvé na čistotě, že jest v čistotě přebýval a snažně bohu slúžil. Druhé u milosti, že když jest svatý Zigmundus byl králem u Burgundii, takú jest milost ukazoval, chudé daře, viny odpuščujě, kostely stavějě a veliké almužny čině, nebo jest měl milost ku bohu i k lidem, bohu snažně slúžil a chudým pomáhal. Třetíe jeho svatost ukazuje **wkazugye** se na jeho velikéj pokoře, že jest byl tak pokorný a tak nábožný, že veliké protivenství trpěl pro buoh posće **posce** **postiti se** se, modle se na modlitvách ve dne i v noci klečal, cizieho nežádaje **nezadagye**, spravedlnost plodil a veliké utrpenie měl pro krále nebeského. A protož dobře jest nazván Spravedlný, nebo jest boha čstil, svatých následoval a chudé miloval.

O druhém máme znamenati, že jest ukázal trojí vítězství **wyczezftwye** **vítězství**, pro něž jest přijal odplatu věčnú, nebo jest trojí věc, kterak se jest Šalomúnovi nelíbila. Najprvé starý nemúdrý, bohatý lstivý a chudý pyšný, nad těmi nade všemi svatý Zigmundus jest svícezil **wyczezy** **svítěziti**. Najprvé starý nemúdrý jest diábel, jenž jest od prvapočátka světa, a ten jest velmě nemúdrý, že nechtěl sobě chovati božie milosti a bydla nebeského. A k tomu že hledá lidí přelstiti, aby duše nesl do pekla a sobě sám tiem větší muku učinil, nad tiem jest svícezil **fwyczezil** **svítěziti**

svatý Zigmundus, že se jemu v ničem nepoddal. **206va** Druhé jest bohatý lživý, to jest tento svět, jenž jest pln zboží, stříbra a zlata, ale lživý jest, takže mnoho slibuje **flybugie**, a málo dává. Slibuje dáti dlhýe zdravie a mnoho zboží, a nazajtrie přide smrt a toho všeho ukrátí. Toho jest přemohl svatý Zigmundus, takže jest světu neslužil, ale samému bohu. Jakož syn božie pověděl a řka: „Nemóž izádný dvěma pánomu slúžiti, nemóžete bohu slúžiti a světu.“ Ale mnozí bohu slúžie a črtu se ostuditi nechtie. Třetie chudý pyšný, to jest celo **czelo tělo** člověčí, ješto se jest naho urodilo a naho musí v zemi tam jíti, a to jest velmě pyšné, že jedno chtě se okrášlovati a chtě píti a jiesti a pyšně choditi a dlúho spáti a cizieho **cziezyeho** požívati, a to jest přemohl svatý Zigmundus. Jakož se čte o nem **on**, že když bieše **byefye** králem u Burgundii, tehdy pohanskú vieru tupieše **tupyeffye** a křesťanskú plodieše **plodyefye** a bojováše velmě **velmě, velím** o ni. Tehdy jeden král pohanský pozvav jeho k sobě za přieměřím, i sťa jemu hlavu a uvrže jej v jeden potok. A tu ležal tři léta, po třech letech nalezen poprškem nebeským. A tu veliké divy činil, mrtvé křiesil, dvanáste **dwanazte** slepých osvietil a mnoho nemocných uzdravil. Protož prosmy jeho, ať nás ráčí uzdraviti.

O třetiem máme znamenati, že jeho chvála a koruna jest trojie. Prvú měl korunu panenskú, takže jest v čistotě přebýval. Druhú zpovědníkovú, takže jest kázal vieru křesťanskú. Třetí mučedlníkovú, že jest prolil svú **fw** svatú krev pro méno božie.

Druhú odplatu vzal, že jeho svaté celo **czelo tělo** mnoho divov činilo, takže dva mrtvá vzkřiesil **206vb** u Burgundii a mnoho nemocných uzdravil.

Třetie, že jeho svaté celo **czelo tělo** císař **tyeffarz ciesař** do Čech přinesl, na každý **kazdyg** den veliké divy ukazujě, takže mnoho nemocných uzdravuje **wzdrawge** a mrtvých vzkřesujě. A zkvetlo jest nynie nade vše svaté, jakož jest známo těm, ktož jsú u Praze byli. Protož prosmy jeho milosti, ať nám na boze uprosí našim hřiechóm odpušćenie a potom nebeské královstvie **kralowft**. Jehož mně **etc.**

De Invencione sancte Crucis na marginu zapsáno mladší rukou: Inventii sancte Crucis

Ostendit ei lignum, quod cum misisset in aquas etc. **Ex 15,25** Tato slova se čtú v Starém zákoně, a ta se česky vypravují takto: „Buoh ukázal Mojžiešovi dřevo jedno. Když je Mojžieš **Moyfyes** vloži u vodu, hned voda osládne jako med.“ Nebo když Židé biechu na púšči i nemějiechu čso píti, ano všichna voda mořská bieše **byeffye** slaná. A když zvolachu k bohu, tehdy buoh ukáza jedno dřevo Mojžiešovi a řka: „Uvrz to dřevo u vodu a hned ta voda bude sladká.“ An to učinil a hned voda zby všie hořkosti. Ta slova můžem dnes přirovnati od nalezení tohoto duostojného dřeva svatého kříže, kteréž jest buoh jakžto dnešní den ukázal, kdy jest Jidáš jej našel, aneb tehdy, když jest buoh císařovi **tyeffarzowy ciesař** Konstantinovi na nebi svatý kříž ukázal a tehdy vody všech truchlostí obrátily se v sladkost všie radostí. V těch sloviech můžem dvojí **dwoy** věc

znamenati. Najprvé svatého kříže nalezenie v tom kedyž die a rka „ukáza jemu dřevo“. Druhé svatého kříže oslavenie a naše **naffye** potrebenstvie, kedyž die a rka „obrátí u vodu sladkú“.

O **207ra** prvém máme znamenati, že dřevo svatého kříže skroze mnohé divy bylo ukázáno a ti divové před jeho nalezením byli někteří, nebo bylo zjeveno od anjela, že kedyž se byl Adam roznemohl a již byl stár devět set let a třidceti let, tehdy posla svého syna, jemužto diechu Seth, do ráje k anjelovi, aby jemu dal svatého oleje božie milosti, aby mohl ješče živ býti. Tehdy anjel da jemu ruožku toho dřeva, na němž bieše **byeffye** Adam shřešil, a rka: „Na, ažť to dřevo dá ovoce, tožť tvój otec zdrav bude.“ A kedyž se vrátí Seth, přijide, ano již otec umřel i vteče tu ruožku jemu u hlavy v hrobě, z niežto veliké dřevo zroste. A kedyž král múdry Šalomún chrám děláše **dyelaffye** v Jeruzalémě, tehdy to jisté dřevo káza porúbiti, chtě je **gye** v chrám bohu na čest učiniti. A to jisté dřevo nemóžieše **nemozyefye** nikdě k chrámu přihoditi, takže vždy bylo neb dlúho nebo krátko. A tak tesaři obracevše jím, zavržechu je i učinichu z neho **on** lavičku před chrámem, aby po nem **on** přes přiekop chodili. Potom jedna králevna odpoledne uzřevši to dřevo pověděla Šalomúnovi, že pro to dřevo ztratí Židé svú **ffw** čest. Tehda král Šalomún boje se toho, káza je **gie** podlé města v zemi schovati. A kedyž je **gye** voda vydřela, tehda vplynu do jednoho rybníka, do něhož anjel sstupoval na každú sobotu, a kterýž se nemocný prvě utekl do vody, ten inhed byl zdrav. A to dřevo Židé vzemše **wzemfye** u Veliký pátek i ukřižovali na nem **on** syna božieho. A tak to dřevo dalo ovoce, jímž jest Adam ožil a jeho všecek národ. Opět svatý kříž byl ukázán před svým nalezením od anjela **207rb** na nebesiech. Jakož se čte, že kedyž pohanský císař **tyeffarz ciesař** jménem Zoldán sebral bieše množstvie lidí a pohanuo i jedieše **gedyefye** a křesťany, chtě všichny zhubiti a pod se podbiti. Tehdy Konstantinus **Confta(n)ti**, císař **tyeffarz ciesař** křesťanský, uzřev takú sílu lida, nesmě protiv nim jiečí **gyeczy jieti**, i prosí boha téj noci, aby jemu ráčil pomocník býti, hned uzře zlattý kříž na nebi a okole neho **on** psáno „tímto znamením svícezíš **fwiczezyz** nade všechny pohany“. Tehda hned Konstantin císař **tyeffarz ciesař** káza učiniči **vcziniczzy učiniti** kříž a před sebu jej káza nésti. I jede protiv pohanóm i zbi jich bezčísła a druhé zjíma a třetie v Dunaji ztopi. A tak jest znamením svatého kříže své nepřátely přemohl.

Druhé nalezen jest svatý kříž dnešní den. Jakož se čte o nem **on**, že kedyž Konstantin císař **tyeffarz ciesař** bieše umřel i ostavil syna druhého Konstantina, tehda svatá Helena, máť jeho, uzřevši takú moc svatého kříže, i jede do Jeruzaléma i svola všechno židovstvo, chtieči **chtyetychtieti**, aby jie pověděli dřevo svatého kříže. Tehdy jeden Žid starý ménem Jidáš vece Židóm a rka: „Pravím vám, abychte nepravili, nebo jakž poviete, tak naše čest i zákon zhyne, nepoviedajte na mě, jáť jej viem, nebt' jest muoj děd pravil mému otci a mój otec mně pravil umierajě, kde jest to dřevo, a řekl mi a rka: Pomni, synu, zdať by tě kdy chtěli křesťané upáliti, pověz radějie a nedaj sebe zahubiti.“ A tak šedše **ffedffye** před svatú Helenu, nechtiechu jie nič pověděti. Tehdy ona káza je všechny zjímati a káza prostřed města oheň učiniti, chtieči **chtiety** **chtieti** je všechny spáliči **fpalyczy spáliti**. Tehdy oni **207va** bojiece **boyecze** se, ukázachu jie toho Jidáš a rkúce: „Leč ten vie, leč nič.“ A kedyž ten nerodě pověděti, káza jej přes noc v žalári držeti

a nazajtrije káza jej vyvésti i vece jemu a řkúci: „Toť smrt a život před tobú, nebo pověz a naplň mú žádost a budeš živ. Pakli nechtěš, hned tě káži upáliti.“ A on vece a řka: „I čsoť já to věděti mohu, ano tomu více než dvě stě let, jakž jest Jezus Kristus umučen.“ Ana jemu vece: „Nelzet' jest jinak, muosíš pověděti.“ Tehdy on jide s královú a s lidmi na to miesto, kdež svatý kříž ležieše **lezyeffye**, i pokleče a řka: „Hospodine, rač to svaté dřevo ukázati.“ A jakž to vece, hned se to město z kořen potřase **potrzaffye**. A když kopáchu dvadeceti kročeji vzhlíbi, tehda nalezechu tři kříže a taká vóně jě zajide. A črté u povětrije zvolachu naň a řkúce: „Nevěrný Jidáši, čso činiš?“ Čsož onen Jidáš byl dobře učinil, tos ty vše zkazil.“ A tak jest nalezen svatý kříž.

Třetie ukázán jest svatý kříž po nalezení **nalezenye**, že když vykopachu tři kříže, i nevěděli, který jest boží. A v ta doby ležieše **leziefye** v nemoci jedna šlechčična **lehczyczna šlechtična** v Jeruzalémě. Tehdy svatá Elena jide k nie i káza na ni položiti dva kříže, na nichž **nychs** sú lotrové pněli, ničs nevsta **207vb** ani by zdráva. A když třetí svatý kříž na ni vložichu, hned ta paní z nemoci vsta a by zdráva. A v ta doba ponesechu přes město jednoho panice umrlého. Tehdy svatá Elena káza jim s ním státi, a poklekši i vece: „Hospodine, rač ukázati své svaté dřevo, na němžs nás vykúpil.“ I vložichu naň prvé dva kříže, an ničs nevsta, a když boží kříž naň vložichu, hned ten jinoch vsta z mrtvých. A črté opět v povětrí zvolachu a řkúce: „Ach, toť nalezeno to svaté dřevo, jenž smy byli schovali velmě dávno. A již pro ně ztratíme všichnu svú moc a jeho znamením vyženú nás z tohoto světa.“ A tak jsú i črté zvěděli svatost svatého kříže. Prosme, ať nás ostřeže ode všeho zlého.

O druhém máme znamenati užitek jeho, že když je vložichu do vody, hned se hořká obráti v sladkú. Prvý užitek jest nám svatého kříže, že tento svět osvěcuje **offwiczugie**, neb tento svět byl se zatmil temností velikéj nevěry, takže jedni klaněli se slunci, druzie měsieci **myefyety miesiąc**, třetí hvězdám, čtvrtí dříví, pátí kamení, šestí črtóm, a žádný nevěděl pravěj cesty. Ale když syn boží ukřížován, tehdy nám dal drahú světlost, točíž svatý kříž, abychem skroze nen **on** poznali, ké stvořitel a ké stvoření a čso dobrého a čso zlého. A to máme vše **wffye** skroze svatý kříž, a to máme ukázáno v Tajnici **taynyty Tajnicě** svatého Jana, že svatý Jan viděl anjela oblakem oděného, a duha na hlavě jeho a tvář jeho jako slunce. Skroze toho anjela znamená se syn boží, jenž jest sstúpil s nebes na tento svět i oděn oblakem, točíž naším čelesenstvím **czelesenstwym tělesenstvie** a duha na hlavě jeho, točíž vícezstvie **wyczezftwye vítězstvie**, a tvář jeho, točíž svatý kříž, jako slunce svietí po všem světu a osvěcuje **offwiczugye** vešken lid. Prosmy jeho milosti, ať nás ráci osvietiti.

Opět druhý užitek máme svatého kříže, že peklo lúpi a peklo zlámal a duše svaté z neho **on** vyvedl. Jakož praví Zachař prorok: „Ó, Hospodine, tys zlámal svú **ffw** krví peklo a dušes z diábské moci vyprostil, **208ra** zde končí ruka C a začíná ruka L, která pokračuje až na fol. **215rb**; viz první kapitola disertační práce kdež jsú nejměly vody i žádného milosrdenství. Neb svatý kříž jměl tři rohy, že čtvrtého rohu svrchnieho nejměl. Pravým rohem odmekl jest nebeská vrata

a vešken otcuov hněv od lidí odvrátil a levým rohem diábla porazil a jeho moc všichnu odjal. Třetím **Trzyetim** rohem dolejším peklo pobojoval a smrt věčnú zkazil a ny nebožátka smrti zbavil.

Třetie **Trzyetye** moc svatého křížě jest, že tvrdé srdce **frdczye** obměkčuje a v krúšenie dáva a k boží milosti přivodí. A to mámy ukázáno v Starém **ftare(m)** zákoně, když židovstvo na púšči nemóžiechu vody píti, že bieše **byeffye** všěcka hořká a slaná, tuž zvolachu k hospodinu. Tehdy buoh vecě k Mojžíšovi: „Co to máš v svéj ruce?“ A on vecě: „Mám huol.“ I buoh jemu vecě: „Jdi k uonomu kameni a udeř dvakrát tú holí, a dáť vám dobrou vodu a sladkú.“ Tehdy **Moyses moyfes** udeři dvakrát tú holí v ten kámen a hned pojide z něho studnice šlechtná a voda rozkošná, že ji pichu rádi lidé i dobytek. Skroz **skrz** Mojžíše znamenává se syn boží, jenž vzem huol, točiz kříž svatý, i udeřil dvakrát v kámen, točiz v srdce **frdczye** tvrdé a zakamenilé člověka hříšného, že voda vynde z toho srdce, skrušení a zaplakání na své hřiechy, kterúz vodú, točiz srdečnú, svú napájí svatě anjely i všě svatě. Prosmež jeho, ať naše srdce obměkčí. Čtvrtá moc svatého křížě, že **zye** nás obraňuje od našich nepřatel **neprz Patel** a dán jest nám **208rb** na obranu. Neb diábel se velmi bojí svatého křížě i jeho znamení, protož nazývají jej **gyeg** holí. Jakož praví svatý Isaiáš: „Vynde huol z Jeruzaléma, kteráž porazí kniežata pohanská.“ Ta huol jest svatý kříž, jenž porazil kniežata pekelná. Jakož se čte o něm, když jeden čarodějník jide s jinochem do jedné hory i svola črty, a jeden jako král mezi jinými sedieše **cedyeffye** i vecě čarodějníkovi: „Co nás potřebuješ?“ A on vecě: „Tento jinoch chce vám verně **věrně** slúžiti, byšte jemu dali zboží.“ A tak strachy požehna **pozyehna** se svatým křížem a hned všichni čerté se rozletěchu. A ten jinoch bra se do města a jide do kostela, a hned svatý kříž jemu hlavy pokloni. A uzřev to jeden měščenín, zavola jeho k sobě a otáza jeho, co by dobrého učinil. An jemu vecě: „A já se chtěl dnes boha odpověděti a črtóm slúžiti, by mi dali zboží.“ A ten měščenín jemu vecě: „Jakož se jest to rozešlo?“ An vecě: „Já mluvě **mluvě muluwye** s črty, velikými strachy požehnach **pozyehnach** se svatým křížem, ani hned kamsi se diechu, a já vstav i jidech sem.“ Tehdy ten měščenín pojem jej **gyeg**, da **da ta** jemu svú dceru a puol svého zbožie. A tak byl obráněn od zlých duchóv skrzě znamení svatého křížě. Prosmy **etc.**

Pátá moc jest svatého křížě, že nám nebeské královstvie **na tomto místě je znovu zapsáno nebeske, není škrtnuto ani podečkováno** otvořil a boží milost dal, neb před božím umučením izádný nešel **neffyel** do nebes, ale všichni šli do pekla, **208va** takéž dobří jako zlí. A jakž syn boží umučen na svatém kříži, hned nám odmekl nebeské královstvie. A to mámy ukázáno na svatém Štěpánu, že **zye** jest **gyeft** viděl nebesa otevřiena. Protož svatý Isaiáš nazývá svatý kříž klíčem Davidovým, jenž otvírá nebeské královstvie. A to mámy ukázáno na lotru, jenž jest z bohem ukřižován, jenž jest řekl: „Pane, zpomeň na mě, když pójdeš do svého královstvie **kralowfi**.“ A syn boží jemu vecě: „Dnes budeš se mnú **mnv** v ráji a nebudú liť tebe chtieti pustiti do rájě, ukaž znamenie kříže **kříže krzyz**. A tak se sta, když ten lotr přijide k ráji a ukáza kříž anjelu a řka: „Ten mě sem poslal, jenž na kříži dnes umučen.“ A hned jej **gyey** anděl pusti do ráje. Protož nám na čele **cziele** na křstu svatý kříž činí, aby nás pustili do nebes. Protož nám na čele čele **cziele** na křstu svatý kříž činí, aby nás pustili do nebes. Protož nám na čele čele **cziele** na křstu svatý kříž činí, aby nás pustili do nebes. Neb ktož

toho znamenanie nebude jmiati, nepustí jeho do nebeského kráľovstvie **kralowfi**. A skrzě to znamenanie svätého kříže pozná buoh své křesťánky **krzieftyanky**. A budem k svatým připsáni a odlúčení od židovstva a přijednání k bohu a k jeho svatým v nebeském kráľovství **etc.**

Od svätého Jana v uoleji vařeného. **In oleo**

Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me, inpinguasti in oleo caput meum, et calix meus inebrians, quam preclarus **preclarus** **ple pclarus** est. **Ps 22,5** Tato slova píše svatý David v Žaltári a rka: „Učinils, Hospodine, na mém obezření **obezření** **obzyzeny** emendováno na základě latiny stól protiv jim, ješto mě smucují. Zmazals v uoleji mú hlavu **208vb** a kalich mój zápojny jak překrásny jest **gyefi**.“ Jakož kolivěk svatý Jan evanjelista **ewn** boží neumieral, že jest s tělem i s **z** duší v nebesiech, však **wllyak** jest jměl trojé mučenie pro jméno božie, ješto se v těchto sloviech znamenává. Prvé skrze stuol znamenává se jeho umučení. Když svatý Jan kázáše **kazalfye** vieru křesťanskú a velmi ji plodieše **plodyeffye**, tehdy Domicián, římský ciesař povolav jeho, káza jemu, aby téj věci ostal a více ji nekázal. A když nerodi ostati kázání svatý Jan, tehdy císař káza jej **gyey** vyvésti na jeden ostrov, jemuž diechu Pathmos, aby tam hladem umřel. To bylo jeho prvé umučenie, že byl vyvržen svatý Jan od lidí na púšti a z svého biskupstvie na vězení a zboží na chudobu. A tu jej syn boží utěšil, že jemu své tajemstvie zjevil a na tom ostrově napsal božie tajemstvie. A toho léta božiem přepuščením by ten ciesař zabít a svatý Jan z toho ostrova vyňat a s velikú čstí od lidí přijat **przyyat**. Druhé mučenie jměl svatý Jan, že byl v uoleji vařen, jako dnes v Římě před latinskú branú. Když ten císař Domicián chtieše **chtyeffie** jej od boha odvrátiti a pro velikú milost nechtieše jeho zahubiti, i káza jej **u** vrúci olej v kád vsaditi, an boží mocí vynide z něho beze všie bolesti, jako by v lázně poséděl. A tak jest jměl utěšenie od boha v tom mučení, že jemu ničs neuškodilo. A to se míní, ješto die „zmazals v uoleji mú hlavu“.

Třetie **Trzyetye** mučenie jměl svatý Jan, ješto vypil jedu čieši, **209ra** a to se miení skrzě kalich. Jakož se čte, když svatý Jan bieše **byeffye** přišel **przyffyel** do Efeza i obrátil bieše **byeffye** mnoho lida na vieru křesťanskú **krzyeftyanku**, tuž jeden biskup učini velikú svádu a svatý Jan jemu vece: „Co chceš, ať učiním?“ A upokojě se biskup, vece jemu: „Dámť jednu čěši jedu vypíti a nestane lit' se ničs života od něho, chciť věriti v tvého boha.“ Svatý Jan vece: „Pokus prvé na jiných, aby lépe u boha věřil.“ Ale biskup jide k rychtárovi i vyprosi dva na smrt odsúzena i da se jima jedu napiti, a hned oba dušě zbysta. A svatý Jan vzem tu řepici s jedem, požehnav **pozyehnav** svatým křížem i vypi vešken jed, avšak **awffyak** jemu nic neuškodí. Tak jest v téj mucě vzal od boha utěšenie **vtyeffyeny**, že jemu ničs neuškodilo. Prosmý **proff**.

Druhé utěšenie **vtyeffyeny** vzal v téj mucě, že dva mrtvá zkřiesil. Tehda biskup vece jemu: „Chceš li, ať věřím, skřiesiž ta dva mrtva, ješto sta od jedu sešla **lyella**.“ A svatý Jan da jemu sukni svú a rka: „Na, polož na mě, řci: Boží posel **poffyel** mě k vám poslal, abyšta ve jmě božie z mrtvých vstala.“ A když na ně vloži sukni jeho, hned oba vstasta a pochválista svätého Jana. A hned ten biskup se všemi svými přáteli **przyately** i s těmi **těmi** **tyedmy** těch přátel **przyatel** pokřstichu se

a věřichu v krále nebeského. A tak jest měl svatý Jan trojé mučení a na každém měl mnoho utěšení. A to proto jměl, že **zye** boha snažně miloval a buoh jej **gyey**. Takéž my máme jej milovati a snažně jemu slúžiti, **209rb** aby on nás také ráčil milovati, neb sedmer lid buoh miluje.

Prvé buoh miluje **mylugye** ty, ješto se hřiechuov chovají a ti se znamenávají **lnamenawagy** skrze Jakuba, o němž **on** sám buoh pověděl a řka: „Jakuba sem miloval, a jeho bratra Esau nenáviděl.“ Jakub se miení odolání, že jest odolal anjelu i všem hřiechuom, i znamenává nám, abychom se chovali hřiechuov a s nimi bojovali a jim odolali, jako svatý Jan křstiteľ na púšti přebýval, chovajě se hřiechuov, a svatý Benedikt ležel **lezyel** na trní, chtě od sebe zlé myšlenie odehnati. Druhé buoh ty miluje **mylugye**, kteřížto jemu snažně slúžie, jako v svatém zákoně miloval Samuele, jenž byl oddán bohu zmladi na boží službu. A ti jsú jakti boží čeledínové, že jemu snažně slúžie, před kostelem jeho stojie a jeho krmě jědí, přijímajíc svatě božie tělo a v jeho loži stojie, kázání jeho činíce. Třetie **Trzyetye** buoh miluje **mylugye** ty, kteřížto **kteřížto** **kterezto** jiné k dobrému připravují a od zlého odvodie. A ti se znamenávají skrze Mojžiše, jenž vyvedl Židy z pohanov i vedl jě do svatě země. To jsú kazatelové, ješto lidi vieře učie v modlitbách a že zlého treskčí. A ti všichni, ješto své lidi káží a na dobré vedú a připravují je k boží službě. Čtvrté buoh miluje ty, kteříž chudým pomáhají a posluhují jim a almužnu dávají, a ti se znamenávají skrze svatú Martu, sestru **lyeltru** svatěj Mařie Magdaleny, a tu jest miloval Kristus, **209va** že vždy zvala jej **gyey** do svého domu se všemi apoštoly a chudě potom ctila, neb ty hospodin velmi miluje **mylugye**, kteříž chudým pomáhají. Páté buoh miluje kajície, ješto se kají svých hřiechuov jako svatá Maří Magdalena, ješto umývala bohu nohy. A potom byla třidceti let na púšči. A takéž ktož chce, aby jej **gyey** buoh miloval, musí se vždy káti svých hřiechuov. Šesté buoh miluje **mylugye** ty, ješto v čistote **čistota** přebývají jako svatá Maří, matka božie, a svatý Jan dnešní **dnešní** **dnešy** den, jehož jest syn boží miloval nade vše apoštoly. Jakož praví Šalomún: „Čisté buoh miluje **mylugye**.“ Sedmé buoh miluje v pokoji přebývajícíe jako Šalomúna, jenž jest v pokoji přebýval a bohu slúžil. Protož když se s lidmi nerad sváříš ani vadíš ani kterého hněvu na srdci máš, tehdy tě buoh miluje **mylugye**. Nebť jest patera věc, ješto kazí pokoj mezi lidmi. Prvé zemské zboží, a to máme ukázáno v Starém zákoně na Abrahamovi, když bieše Lot, jeho synovec, s ním i mějieše mnoho dobytka, i svadista se o pastvu a pro zboží nemožesta **nemozyelta** v hromadě býti. Protož lakomci nemohú pokojě jmieti, že cizieho žádají, a svého nemohú syti býti. Jakož se čte o jednom lichevníku, když bieše umřel a mnoho zboží svému synu ostavil, myši jemu skřini provrtavše **prowrtawlye**, vzemši každá po jednom peniezi i nakladechu tomu lichevníku plná usta jeho peněz. An uzřev to, vzav všeckny penieze s měchu i zasu, otri všichnu tvář. Druhým kazí pokoj svěcká **světský** čest, neb mnozí **209vb** uzřiece **vzrzyeczye** jednoho ve cti, závidie jemu a rádi by jej **gyey** toho zbavili, ano jim to nic nepřekáží. To máme ukázáno na Saulovi, když David bieše zabil obra Goliáše, tehdy s králem do Jeruzaléma jeda, uslyšě, ano panny spievají v tanci. Saul zabil tisíc lidí a David deset tisícuoov, hned se král Saul rozhněva i nenáviděl Davida do svéj smrti, protože jej **gyey** více **wyeczye** chválili než krále.

Tretie **Trzyetye** hriech činí nepokoj, že hriešny, bojě sě svěho stěnie, nesmě na cestu jiti boje sě hromu, nesmě spāti boje sě smrti, jakož mnozí jdú spat zdrávi, a naleznú jě mrtvy. Protož hriešni pokojě nemohú mieti, neb nechcie **nehczye** z bohem pokojě mieti.

Čtvrtě, ješto pokoj kazí, jest svá vuole, neb kteří jsú sobě volní, vešken pokoj ztracují a zkazují jako král Roboam, syn Šalomónuov, když napomenut byl od prorokuov, aby lidi k milosti přijal **przyl**. Tehdy on vecě: „Já chci svú vóli mieti, lepí jest mne prst, než mého otcě všěckna ruka byla.“ A protož ztratil deset čiestí svěho královstvie. Takěž ktož chce **chczye** svú vuoli mieti, ztratí nebeského **neb** královstvie **kralowft**.

Pátě, ješto pokoj kazí, to jest ukrutné slovo. Když jeden zle die a druhý jemu huore **huorzye** odpovie, bude z toho sváda a často **czyafto** sě vražda stává, a ti mezi sobú nemohú pokoj jmieti. A protož proti těm pěti věcem **wyecziem**, ješto pokoj kážě, měl syn boží jiných pět věcí, jimiž sě pokoj tvrdí. Proti zemskému zboží měl chudobu, že tak sě v chudobě narodil, že svatá Maří nejměla jeho **gyeho** čím poviti. Protiv svěcké **světský** cti měl potupu, že **zye** tak byl po **210ra** tupen a na kříži uplván, že jeho milá matka nemohla poznati. Protiv hriechu byl beze všie viny, že ižádného hriechu neměl. Proti své vuoli jměl pokoru, že z něho Židé činili, což chtěli. Protiv ukrutným slovuom měl pokojnost, že když jemu láli, on prosil boha za ně, a vedli jej jako ovci na popravu, an neotevřel svých úst protiv jim. A protože **protozye** je **gye** to vše **wfyye** svatý Jan měl na sobě, proto jej **gyey** miloval hospodin a přijal jej **gyey** k sobě i s tělem i s **z** duší do nebeského královstvie **kralowft**, jehož.

Stanislai na marginu zapsáno mladší rukou: Iulivi się czyta o niem

Talis decebat, ut esset nobis pontifex. Sanctus, innocens, excelsior celis factus. **Hb 7,26** Tato slova píše svatý Pavel o svatém Stanislavu a řka: „Sluší, aby **aby abv aby** taký byl biskupem: svatý a nevinný a vyšší nebes.“ V těch sloviech můžem trojí věc znamenati o svatém Stanislavě, jeho dostojenství, že byl biskupem, druhé jeho svatost, že byl svatý nevinný. Tehdy jeho odplata věčná, že jmá přiebytek nade všěmi nebesy.

O prvém mámy znamenati, že biskupstvie jest **gyeft** veliké dostojenství **dostojenstvie dogenftwye**, že biskup jmá lidi žehnati **zyehnaty** a hriechy odpúštěti a kněží světiti **světiti wfyety**. A když svatý Stanislav jest biskupem, prosmy jeho, ať nás ráčí požehnati **pozyehnaty** a hriechy shladiti a naše dušě osvietiti. Jakož se čte o něm, když jeden spravedlivý člověk bieše **byeffye** na modlitbách i uzřě plné pole bielych lidí a jednoho biskupa, an jě žehná **zyehna**, i otáza, co by to bylo. Tehdy jemu jeden vecě: „Svatý Stanislav žehná **Zyehna** své služebníky, kteří **210rb** jemu činie čest a chválu.“ Veliké dostojenství biskupa znamená sě na jeho rúšě, skrze něž znamenávají sě ctnosti **čstnost**, jimiž jest byl okrášlen svatý Stanislav. Prvé je **gye** měl veliké utrpenie, že sě postil a bděl, na modlitbách vždy ležal. Druhé jeho šcedrost, že jeho stuol vždy byl chudým obecen, všěckny chudé měl napsány v svém srdci jako v knihách. Tretie **Trzyetye** pokoru, že vše **wfyye** protivenství trpěl míle pro buoh. Čtvrtě snažnost, že **zye** plodil vieru křesťanskú

krzyeftyanflku až do své smrti a bojoval za **za zo** ni **zapsáno z ony** a dal svůj život pro ni. Jakož se čte o něm **on**, když svatý Stanislav biele biskupem v Krakově a krakovský král Boleslav pohansky se vedieše **wedyeffye** a mnoho zlého činieše **czynyeffye** protiv bohu i protiv lidem. Když jěl po zemi, tu vždy spásal chudým lidem lúky a osenie a zžal jim obilé, a nazajtrie vstana kázal jim spáliti jich domy a kázal jě stínati bez viny a vládykám zbožie bráti a je z země vypovedati. A psy více **wyeczye** miloval než lidi. A kdež zvěděl ženu v uomladciech, kázal jiej dietě zavrci a dvie štěnc kázal ji jejiami **gyegyemy** prsmi krmiti. Kněží a žakovstvo hubil a z země jě honil. Tehdy svatý Stanislav přišed k němu, počě s ním sám a sám mluviti a jako přietel **přietel przyetel przyetel** přietele tresktati, prosě jeho, aby toho ostal a radějí bohu slúžil, i král se rozhněva i nechtě toho slyšěti. Tehdy svatý **210va** Stanislav opět jiej druhé napomenu i třetie **trzyetye**, a když toho nerodi učiniti, da protiv němu kladbu. A když svatý Stanislav mši slúžieše **fluffyeffye**, tehdy král posla své panošě, aby jiej u oltáře rozsěkli. Ani do kostela všedše **wffedfye**, třikrát oltář objidechu, a svatého Stanislava neuzřiechu a vrátivše **wratywfy** se to pověděchu králi. Tuž král počě jim láti a řka: „Nemohli ste shubeného popa bítí?“ A velikými hněvy sám běžev do kostela, třikrát léce **letye** a vstav příběh k němu, an u oltáře stojí, i protkne jiej **gyei** mečem a trže **trzye** jiej **gyey** od oltáře a počě jiej sieci a panošim **panoffyem** káza jiej na kusy rozsieci a rozmetati po uliciech a po poli. A tak svatý Stanislav bojoval pro vieru boží až do své smrti.

O druhém máme znamenati, že jeho svatost ukázána jest byla mnohú věcí. Prvé samým bohem. Druhé nebem, jakož se čte o něm, když svatého Stanislava biechu na kusy rozsěkli a jeho svaté tělo psóm a zvieřatóm **zwyerzyatom** rozmetali, tehdy buoh poslal čtyři anjely v uorlové **uorlové uollowe** tvári, kteříž jsú toho svatého těla hledali a nedali jeho dotknúti ani psóm ani zvieřatóm **zwyerzyatom**, a nad každým jeho kusem byl světlý poprslek z nebes, po nichž jsú křesťané **krzyestane** shledali to svaté tělo a na jedno miesto jě **gye** snesli. A nazajtrie všechno **wffyecho** tělo vzdržěli celo. A tak jsú jě **gye** s velikú ctí schovali a za deset let nebesa se nad ním svietily ve dne i v noci pro jeho velikú svatost.

Třetí **Trzyety** jeho sva **210vb** tost svědčila voda. Jakož se čte o něm **on**, když jeden mnich Vincencius jedieše do Říma a přes moře **morzye** se plavieše **plawieffye**, tehdy bieše **byeffye** na moři veliká búrě, na moři oni zvolachu k bohu, druzí k svatému Mikuláši, třetí **trzyety** k jiným svatým a ten bratr zvola k svatému Stanislavu. A hned moře **morzie** se ukroti.

Čtvrté jeho svatost svědčil oheň. Jakož se čte o něm, když jeden šlechtic ménem Ondřej **Ondřej odrzey** bieše **byeffye** polský, bojieše **bogyeffye** se velmi Prusuov. A když Prusi naň přijědechu a okolo něho vešken dvuor i duom zažžechu **zayzzechu** a on nemoha nikudyž utéci, zvola a řka: „Svatý Stanislave, rač mi pomoci z tohoto ohně.“ A hned se plamen rozstúpi **rozstúpi rozstupyty** a on zdrav z ohně vynide beze všeho **wffyeho** opálenie. Prosmy **etc.**

Páté jeho svatost svědčil mrtvý. Jakož se čte o něm **on**, když svatý Stanislav chtě božie služby posílit, kúpil bieše **byeffye** ves a kostelu u jednoho rytieře, jemuž diechu Petr. A když on umřě,

jeho priateľé pohnachu svätého Stanislava pred kráľe. A kráľ jemu vece: „Aneb svědky vyved', že si kúpil, aneb jemu vrať ves.“ A svatý Stanislav ukáza svědky, a oni bojiecě se kráľe nesmiechu pravdy poznati. Tehdy svatý Stanislav uzřev, že **zye** nemož lidského svědomie mieti, prosi kráľe, aby jemu rok dal za tři dni, aby jeho svědka postavil, u nějžto **nejžto nyezto** tu ves kúpil.

Tuž ty tři dny svatý Stanislav posti se v náboženství se vším žakovstvem. A třetí **trzyety** den odslúžili svatú mši; jide na krchov, ano kráľ čeká **czyeka** a množstvie lidí a pánuov, chtiece taký div viděti. Svatý Stanislav káza jeho hrob odkopati a poklek k bohu vece: „Ó, mój milý hospodine, Jezukriste, jenž křísil Lazaře, ješto čtyři dni ležel **lezyel** pod zemí, rač křiesiti tohoto ryt**211ra**ieře, ať pozná pravdu na zemi.“ I vece jemu: „Vstaň, Petře **petrzye**, ve jmě božie a pověz pravdu.“ A on hned vsta a vece: „Vězte to všichni, žeť sem já jemu tu ves prodal a peniezě vzal.“ Tehdy svatý Stanislav jemu vece: „Petře **Petrzye**, chceš li ješče **gefcozie** živ býti, uprošit' zdravie u boha za několik let.“ An jemu vece: „Nechci, neb mám již brzo spasen býti, ale prosím tebe, pros boha za mě.“ A hned položiv se, pusti duši. A tak jest ostal při svéj cti a při téj vsi. Opět jeho svatost svědčí rozličné nemoci. Jakož se čte o nem**on**, když krakovský biskup bieše **byeffye** přijel do Říma, prosě, aby svätého Stanislava vzdvihali, vypravuje jeho život před papežem **papežem pazem**. Tehdy papež svola kardinály a radi se o tom. I povolichu všichni, jediný **gyedyny** kardinál neda toho učiniti a řka: „Až jeho svatost poznámy.“ A hned toho dne ten kardinál na smrt se roznemože **roznemozie** i prosi papežě, aby jej **gyey** zpoviedal. A když by téj noci, svatý Stanislav se jemu zevi a řka: „Chceš li zdrav býti? „Toti rád.“ An jemu vece: „A proč nedáš mého těla zdvihati?“ I on vece: „A ktos ty?“ A on: „Jsem svatý Stanislav, biskup krakovský.“ Ale ten kardinál vece: „Milý otče **otczye**svatý, rač mě, ó, uzdraviti, a chci tam sám jíti a tvé svaté tělo vzdvihati.“ An jemu vece: „Vstaň a buď zdrav a vseda na kuoň jediž před papežě.“ A hned ten kardinál vsed na kuoň, jede do papežova dvoru. Tehdy uzřev jej papež, počě se diviti, kterak jest uzdraven. An pade k nohám papežovým a počě jeho prositi, aby kázal zdvihati tělo svätého Stanislava, že jest skrozě nen **on 211rb** uzdraven. A hned papež vsed do kostela, počě kázati svatost svätého Stanislava a tu jej zdviháchu.

Opět se čte o nem**on**, že jeden bieše oslnul. Tuž svatý Stanislav se jemu zevi a řka: „Chceš li zdrav býti, jdi do Krakova k mému hrobu a ty peniezě ofěruj, ješto máš, bohu na čest.“ An vece: „Na mú vieru, nemám ižádného halěře.“ A on jemu vece: „Opatř lépe.“ Tehdy on siehne do měšce a vyně dva grošě, i jide do Krakova, položi je na hrob svätého Stanislava a hned by zdrav na svú oči. Opět se čte o nem**on**, když jeden vladyka jide svú ženú do Krakova k svätému Stanislavu, tehdy na cestě jemu kuoň umřě. A on se velmi smútiv, káza odřieti kuoň a kóži na vuoz vložití a druhým koněm, jakž mohúc se veziechu. A když puol míle otdad bychu, tehdy kuoň za nimi poběžě a velmi řehce **rechczye**. I žena toho vladyky vece: „Toť náš kuoň běží.“ I on jí vece: „Však **wffyak** sedíš na jeho kóži, kdež by se náš kuoň vzal?“ I oni pohledachu kóžě na vozě, ano jie nenie. A tak zapřáhše **zaprzyahffye** ten kuoň, jedechu radostně k svätému Stanislavu a ten div kanovníkóm pověděchu. Prosmy **etc.**

O křížových dnech. In diebus Rogacionum

Petite, et accipietis, quaerite, et invenietis, pulsate, et aperietur vobis. Mt 7,7 Tato slova píše bylfye svatý Matěj evangelista ewn, a ta jest pověděl sám syn boží a řka: „Proste a vezmete, hledajte a naleznete naleznete neleznete, tlucte a bude vám otevřeno.“ Hospodin vida hlúpost lidskú, že neumějí své věci obmysliti ani mohou boha chváliti pro svú 211va křehkosť křehkost, jako milý otec učí a napomíná své dietky, aby se utekly k němu, když jě co zlého potká: žalost, truchlost nebo která bolest, abychom běžali k hospodinu a jeho snažně prosili. Neb což koli nábožně a pokorně prosíme, to vše wlfye na božě obdržímy, a protož, že jsú nyníe dnové prosící a prositedlní prositedlní proffiteldny, jenž vy řečete rzyeczyete Křížové dni, že po křížiech chodí, prosiec boha za dobrý čas a za všecku potřebu. Protož máme nyníe boha snažně hledati a modliti modliti modlydyty se a prositi sobě za zdravie, za sčestie zczyeftye a hřiechuov odpuštění a našim dušiem za královstvie nebeské. V těch sloviech máme trojí troy věc znamenati.

Prvé, kdy máme prositi, druhé, proč máme prositi, třetie Trzyetye, kterak máme prositi. Neb jest nám jeho vždy potřeba ráno i večer, ve dne i v noci, zamladu i na starost, v chudobě i v zboží. A to sám buoh pověděl: „Vždy se bohu modlte a nikdy nepřestávajte.“ Též praví svatý Dobeš: „Na každý čas chval hospodina a pros jeho, ať tvú věc obmyslí a tvěj cesty způsobí.“ Protož jsú svatí mši ustavili na každý den a svatěj hodiny, abychom v každú hodinu chválili boha a prosili jeho za vše wlfye dobré.

O druhém máme znamenati, že pro dvojí věc máme boha vždy prositi. Prvé proto, že zye jest sám böh kázal prositi. A to píše svatý Jan a řka: „I dokavad jste neprosili něco na mně, proste, vezmete a naplnít se vaše žádost `dof.“ A což pán káže kazye, to musijí lidé učiniti. A když sám král nebeský kázal nám nám nem u sebe prositi, máme jeho 211vb s právem prositi, neb nám on chce rád dáti, bychom jeho jedné chtěli prositi. Druhé máme boha prositi pro náš užitek, že sobě uprosíme u boha, což budem žádati. Prvé uprosíme sobě zdravie, jako král Ezechiáš uprosil sobě patnácte let živu býti. Druhé potřebu našemu nalfyemu tělu, jako ona vdovice chudá, ješto měla selzičí lyelzyty slzicě oleje a shrst múky v hladné léto, i chtěla to snědúc svým synem umřieti. A zaplakavši poprosi boha, inhed böh posla svatého Eliášě k ní a da jie všeho wlfyeho dobrého dosti. Třetí Trzyety uprosíme sobě hřiechuov odpuštění jako lotr na kříži a jako zjevný hřiešník, stoje za dveřmi v kostele, prosil sobě hřiechuov odpuštění. Čtvrté uprosíme sobě nebeské královstvie kralowf, jako svatý Eliáš jednu prosil boha, že nešel neffyel déšť tři léta a šest lyef měsěcuov, druhé opět prosil boha, že proň prozbú odmekl nebeské královstvie kralowf a nebesa, že veliký déšť původně zapsáno defcz, opravil sám písař šel lffyel a z zemí zplodil. Páté uprosíme své duši spasení, jako nyní větčší větčší wyetczlly měsčené, ješto se měli propadnúti, po třidčeti dnech tu uprosili sobě zdravie. Také zda by se měla tvá dušě propadnúti do pekla pro tvě hřiechy, prosmy boha, ať ny toho ráčí uchovati. Šesté, aby uprosil sobě všeho wlfyeho zlého zbavenie jako ona žena pohanská, ješto v její dceru byl čert vstúpil, ana běžela byezyela za synem božím volající a prosieci,

by jejie **gyegye** dcí byla črta zbavena, **212ra** a to u boha obdržela **obdrzyela**. Takéž prosmy milého hospodina, ať nás ráčí všeho **wlfyeho** zlého uchovati. Sedmé uprositi sobě všicknu milost, jakož praví syn boží: „Jeden člověk v noci přišel **przylyel** k svému příteli, prosě jeho, aby jemu požičel **pozycyel** pecna chleba, a ten přítel jemu odpovědě a řka: Čemus dřeve nepřišel **neprzylye**, jižť ležím s svými dětmi a zavřienyť jsú dveři, nemohuť vstáti ani chleba dáti.“ I on počě jeho velmi dlúho prositi a nerodi nikam jíti. I ten přítel nevěda, co s ním učiniti, an jemu neda spáti, tluka **tluka thika** naň a prosě jeho, že musí vstáti a dáti jemu chleba již ne pro přítelstvie, ale pro jeho snaženstvie, že jeho snažně prosieše. Takéž, ač již jest hospodin v nebesiech s svými svatými a nechce **nechcye** nás v které truchlosti uslyšeti a nechce nám **nám nem** potreby dáti. Prosme jeho snažně a tlucme naň a nedajme jemu pokoje, vždyť nás musí uslyšeti, ač pro naši dobrotu, ale pro naše **nalfye** volánie. Jako máti dá chleba dietěti, aby neplakalo, takéž král nebeský dá nám svú milost, abychom jeho nestarali.

O třetiém **trzyetyem** máme znamenati, že máme **mámy mamamy** hospodina prositi múdře a pokorně a snažně. Prvé máme jeho prositi múdře, abychom věděli, co prosiec a kterou řečí a kterak. Neb ktož nemúdře prosí, ten nemúdré dary **původně zapsáno dany, rukou C opraveno na dary** béře. A ktož prosí nevěda co, vezme, což nechce **nechcye**. A ktož prosí boha ležě, tomu böh spē odplatí. Protož ktož chce **chcye** co u pána prositi, musí s **z** dobrými koláči jíti a múdře prositi s přáteli **przyateli**, **212rb** kteréž pán rád vidí. Takéž když chceš boha zač prositi, musíš předeň do kostela jíti s **z** dobrými skutky a prositi jeho snažně a svatých nazývati, by ráčili se za tě přimluviti. Druhé máme prositi pokorně jako onen sluha prosil svého pána, pad na zemi k jeho nohám, i odpustil jemu deset tisícúov kop dluhu. A svatá Maří Magdalena **Magd.** pokorně prosila a plačící, i odpustil jíe hospodin všechny **všechny wlfyech** hříechy. Třetíe máme snažně prositi jako ona žena pohanská snažně prosila, ješto buoh s ní nechtěl mluvití **mluviti muluwty**, však **wlfyak** ona se nerozpáčila, ale vždy snažně prosila i obdržela **obdrzyala** jest své dceři zdravie a sobě boží milost. Čtvrté znamenajte, kterak máme prositi a co a kterou řečí. Takto máme prositi a tuto říeci: „Otče **Otcye** náš, jenž si v nebesiech“ **[etc.]** To slóve božie modlitba, neb ješto ji sám pán buoh složil. Když sú jeho apoštoli prosili a řkúce: „Milý hospodine, rač ny naučiti modliti se bohu.“ An jim vece: „Takto se modlte a tak říekajíce **rzyekaycze**: „Otče náš.“ Ta modlitba slóve po latinsku a i jest nálepšie i najdóstojnějšíe, protože ji sám buoh složil a dal ji apoštoluom a kázal ji učiti vše křesťanstvo **krzyeftyanftwo**. A když papež složí kterou modlitbu, dá od nie veliké odpustky ten, ktož rád Páteř pěje, což pak má veliké odpustky. Ta modlidba svatá má v sobě sedmeru prozbu, kteréž máme boha prositi. Prvé tři prozby jsú duchovnie a čtyři tělesné. Abyšte věděli, které jsú to prozby a tiem snažnějie Páteř pěli, znamenajte.

212va Prvá prozba jest za vešken stav křesťanský **krzyeftyanlky**, když dieš: „otče **Otcye** náš, jenž jsi na nebesiech, osvět **osvět ofwye** se jmě tvej“, tu prosíš boha za vše křesťanstvo **krzyeftyanftwo** i za vieru křesťanskú **krzyeftyanlku**, aby ji böh rozplodil a rozsel a rozšířil po všem **wlfyem** světu. Také tu prosíš za své zdravie i všeho **wlfyeho** lida, aby se božie jmě osvietilo nad

lidmi a je na těle uzdravilo. Protož diš „otče **Otczye** náš“, aby boha otcem nazýval a věděl, že si boží syn. A když jemu právě slúžíš a k němu se máš utéci jako syn k uotci, od něhož čekáš **czyeka** dieku **dieku dyelu** jako syn od otcě v nebeském království **kralowf**. Protož diš „otče **Otczye** náš“, a nedieš „otče **otczye** mój“, aby miloval boha ze všeho **wffye** srdcě jako syn otcě svého a svého bližního jako sám sebe. Neb jest on náš otec, ne mój ani tolik, ale všech křesťanów **krzyeftyanowf**. Protož věz, že smy všichni synové jeho a on jest náš otec a my všickni křesťané **křesťané krkrzyeftyane** rozhraní řádků jsme boží bratřie. Protož dieš „jenž jsi v nebesiech“, aby věděl, že máš za buoh jmieti krále nebeského, aby se nemodlil dříví ani kamení ani kterým modlám jako pohané ani čertuom, jako čarodějníci činie, ale aby se modlil samému bohu a jedinému **gyedynemu** a svrchniemu, jenž jest v nebesiech. Proto dieš „osvět' se tvej jmě“, aby sobě jeho jménem uprosil zdravie. Jakož jsú apoštoli ve jmě božie nemocné uzdravovali, slepé osvěcovali a črty vyhoněvali a mrtvé křiesili. Protož popros boha, ať jeho jméno svatě nad námi se rozsvietí a dá nám zdravie a vše **wffye** dobré. Buoh jest jeden, ale má tři jména, otec, syn, svatý duch, to jest vše **wffye** jeden buoh. Proto slóve buoh otec, že jest vše **wffye** stvořil. Protož slóve buoh **212vb** syn, že se je **gye** mateře **materzye** narodil a ny svú svatú krví vykúpil. Proto slóve svatý duch, že **zye** jest svú milostí všěcky křesťany **krzyeftyany** osvietil. Prosmyž, ať se božie jmě nad námi osvietí a dá nám vše **wffye** dobré a zažene od nás vše **wffye** zlé.

Druhá prosba jest za království **kralowf** nebeské, a prosíž za své předsie dušičky i za vše siré dušičky, aby je hospodin ráčil vyvésti z múk pekelných a přivesti do království nebeského. A to jest velmi potřebná prozba, aby nám přišlo království **kralowf** nebeské.

Třetíe **Trzyetye** prozba jest za sčestie **zczyeftye** a za múdrost a za vše dobré. Když dieš **dye** „bud' vůle tvá jako v nebi i na zemi“, prosíž boha, aby ráčil milostiv býti a s tebu přebýval a svú vuoli tobě ukázal zde i na onom světě. A prosíž, ať by se vše **wffye** po vůli dalo v sčestí, což činíš na zemi. Seješ li, ať by se dobře urodilo, děláš li, ať by to přibylo **přibylo p(ro)bylo**, sčěpuješ li, ať by ovoce **owoczye** dalo, a což koli činíš na zemi, ať by vše **wffye** po tvěj vůli bylo i na nebi. Modlíš li se bohu, postíš li se, obětuješ li, ať by to vše **wffye** na nebi po tvěj vuoli přišlo a tobě múdrost přineslo. Také prosíž za dobré povětríe, za dobrý čas, když dieš „bud' vuole tvá“, jako když nám **nám nem** déšť dáváš a búrě od nás odhánieš a hrom a blýskota odnosieš a svatě anděly k nám posieláš. Když dieš „i na zemi“, tu prosíš, aby buoh jměl vuoli na zemi nad naším zbožím, nad našimi dětmi i nad naším tělem, aby to vše **wffye** míle trpěl, což buoh na tě přepustí zlého nebo dobrého, aby vždy řekl: „Bud' vuole tvá, hospodine, nebos ty král nebeský, tys pán zemský, tys, bože **bozye**, **213ra** otec náš, učin nad námi, což ráčíš, vše chcem míle trpěti. A buoh uzřě, že **zye** jemu dámy jeho vuoli jmieti, dá nám vše **wffye** po naší vuoli, že budem vše múdrě mluviti a múdrě činiti a na všem se nám **nám nem** bude sčestie dieti. A ty tři potřeby jsú duchovnie a tyto čtyři jsú tělesné, chléb náš vezdajší, až do „amen“.

Ta čtvrtá prozba jest za potřebu tělesnú, když dieš „daj nám chléb náš“, prosíš boha netolik, byť dal chleba dosti, ale všichnu potřebu tělesnú, točíš dosti pítí a jiesti a rúcha dosti netoliko sobě k tvéj potřebě, ale také všem lidem a svým přáteluum **přáteluum** **przytaluom** i svým dětem, že nedieš „daj mně můj chléb“, ale dieš „daj nám všem chléb všední, jesto nám na každý **den** dáváš“. Tu když díš „vezdajší“, prosíš boha, ať by na každý den dal potřebu tvému tělu, kterúž buoh všem svým sluhám dává, proto dieš „dnes“, aby tě toho dne bůh obmyslil, kteréhož dne prosíš, všiem dobrým. Také prosíš za duchovní chléb, aby bůh, jakož krmí tvé tělo chlebem tělesným, aby takéž nakrmil tvú duši slovem a tělem božím, aby jie dostojně viděl a přijímal před svú smrtí na spasenie.

Pátá prozba jest za hřiechuov odpuštění, když dieš „odpust nám naše dluhy, jako my odpůštiemy svým dlužníkóm“, tu prosíš boha, ať by dal dvojí milost, svú a tvú, ať by buoh dal svú milost, ať by odpustil tvej dluhy, což si jemu dlužen, ať by odpustil tvej viny a všechny hřiechy.

Druhé prosíš boha, ať by dal milost tobě na srdce **frdczye**, aby mohl jiným milosti vlíti **vlíti** **whyty** chudým a tvým sluhám a jiným křest'anóm **krzyeftyanom**, aby jim mohl pro buoh odpustiti dluhy a viny a hřiechy, což jsú protiv tobě učinili. A když ty **213rb** jiným odpustíš viny a dluhy, tehdy odpustí tobě buoh tvej hřiechy. Pakli neodpustíš svým vinníkuom, také tobě buoh tvých hřiechuov neodpustí, a tu sám na se súd vydáš. Když dieš „hospodine, odpust mi, jakoť já odpůštiem“, proto chceš **chczyef** li, ať by buoh odpustil tvej hřiechy, musíš sám milostiv býti a odpustiti lidem pro buoh, což protiv tobě zavinie.

Šestá prosba jest za nepřátel **nepřátel** **neprzyately** přemožení. Když dieš „neued' nás u pokušení“, tu prosíš boha, ať by tě zbavil lidského pokušení, ať by tebe lidé nepokúšeli **nepokuffyely** chtiec tě oklamati ani čerté **czyerte** chtiece **chtyeczye** tvú duši přelstít **przyelftyetyty**, a téj nevěře nemóž se ižádný ostřieci, když tě lidé za nevěru k sobě pojmu a hledajice tvého života a zlí duchové tvéj dušě. Protož pros **proff** boha, ať tě ráci téj nevěře ostřieci a toho pokušení zbaviti. Také netolik prosíš, by na sobě neměl pokušení, ale prosíš, aby přemohl všechny pokušení **pokuffyeny** lidské i diábelské, jakož jest syn boží přemohl, co jsú jeho Židé pokúšeli i zlý duch. Protož prosmy boha, ať by nás nepřietel neuedl v ižádné pokušení.

Sedmá prozba jest všeho **wfyeho** zlého zbavenie. Když dieš „ale zbav ny od zlého“, prosíš, ať by tebe buoh toho dne uchoval od všeho **wfyeho** zlého, nemocí i rán, potom náhlé smrti, smrtdleného **smrtedlný** hřiechu i všeho **wfyeho** zlého. Amen.

To jest také buoh daj, co sme tuto prosili, to aby vše **wfy** nám bůh ráčil dáti. Také jest sedmá prosba u Páteři, že jest sedm dní do téhodne, když jednu spěješ Páteř v neděli týchž **tychs** dní, celý **213va** týden bezpečen boží milostí. Protož prosímy boha, ať nám ráci dáti svú milost, hledajmy snažně hospodina, doňudž smy ve zdraví, neb jej **gyey** hynie móžem snadno naléztí a boží milost velmi rúčě najdemy. A tlucmy v své srdce **frdczye** a hlasem v nebesa **nebellya** a starajme modlitvu za nebeské královstvie.

In Ascensione Christi

Ascendens in altum captivam duxit captivitate[m] dedit dona hominibus. Dnes ctímej hod slavný a dostojný božieho vstúpenie, jehož dne jest syn boží vstúpil na nebesa před svými přátely. A dnešní den jest jako zátvora všech hoduov. O nemž **on** píše svatý David v Žaltári a řka: „Bóh vstúpiv na nebesa, pojal s sobú vězně, točíš duše svatých otcuov, a dal mnohým lidem dary.“ V těch sloviech mámy trojí věc znamenati. Prvé božie vstúpenie, druhé jeho oslavenie, třetie **Trzyetye** jeho milosrdenstvie.

O prvém mámy znamenati trojí věc, kdy jest vstúpil a kam jest vstúpil a proč jest vstúpil. Prvé, kam jest vstúpil, zajisté na vysoká nebesa k otcí svému, a to velmi mocně, že svú mocí vstúpil a rúče, že jednoho dne a zjevně, že o polodni a v polodne přede všemi apoštoly. A jiných bylo sto lidí a dvadčeti. A vstúpil vesele, že anjelé zpívali před ním, a s velikú chválú, že z tohoto hořě šel **lyel** do věčné radosti a vstúpil tělestně i s tělem i s **z** duší, a velmi divně, že se tomu všichni anjelé divili.

Dru**213vb**hé znamenajte, kdy jest buoh na nebe vstúpil. Zajisté po svém umučení, když jest byl čtyřidčeti dní na světě, ukazujě se svým apoštoluom a učě jě viěř křesťanské **krzyeftanflke** a připravujě jě k božie službě a rozkazujě jim, aby lidi k bohu přivodili. Ve čtvrtek jako dnešní **dnešní dnešfy** den svola své přátely **przyately**, obědva s nimi a káza jim z Jeruzaléma se nerozchoditi, ale aby to nábožně čekali **czyekaly**, až by jim poslal ducha svatého. A když by po obědě, vynide s nimi z Betanie na horu Olivetskú a požehna **pozyehna** jich a vzě od nich odpuštění a v samé poledne vstúpil na kámen přede všemi, vzdvih svoji rucě, pojide nahoru a nese **nefy** se na nebesa **nebefya**. A když by vysoko, oblaci jej **gyey** přijěchu od jich očí. A když patřichu po něm, diviece **dywyeczye** se a hlediece **hledyeczye** nahoru. Hned kdesi se vzěsta dva mužie u bělítkém rúšě i stásta podlé nich a vecěsta jim: „Mužové galilejští, co se divíte, patřiece **patrzyeczye** na nebe, ten Jezus, syn boží, jenž jest nynie vstúpil od vás, jako ste jej nynie viděli, takéžť opěť přide v súdný den súdit živých i mrtvých.“ Tu mámy znamenati trojí **troy** věc. Prvé čest boží, ješto jsú jemu apoštolové, jeho přátelé, učinili, že se k němu sešli **fyefly**, a on jim za to trojí věc učinil. Prvé, že jest s nimi obědval. Druhé, že jě vyvedl z Betanie na horu Olivetskú. Třetie **Trzyetye**, že jich svú svatú rukú požehnal **pozyehnal**, aby jě vše **wffye** zlé minulo a vše **wffye** dobré potkalo. Takěž kteří jsú se dnes utekli do kostela na boží službu **214ra** bohu na čest, ti sobě obdržie od boha, že budú z bohem dnes duchovně obědovati a jeho svatej tělo uzřie v svatém oplatčě. A ty vyvede hospodin z Betanie, točíš z žalosti **zyalofy**, a přivede na horu Olivetskú, **z** radosti **radosti radfy**. A požehna **pozyehna** jich svú svatú rukú a ostrěže **ofrzyezye** jich ode všeho **wffyeho** zlého, prosmy jeho, at nás ráčí požehnatí **pozyehnaty**.

Druhé znamenajte službu trojí, ješto dnes synu božiemu poslužila trojie věc. Prvé oblaci přijěli jej **gyey** s jich očí, ne proto, by nemohl sám syn boží vstúpiti na nebe, ale aby jemu svú službu ukázali jako svému stvořiteli, jako páni mezi sebú krále vedú, an sám muož dobře jíti. Druhé nebesa **nebefya** se otevřela, že **zye** vstúpil syn boží na ně. Třetie **Trzyetye** anjelé slúžili jemu, že zpívali

a trúbili a radovali se jeho příští. Takéž my máme dnes bohu slúžiti, abychem jej **gyey** v svoj srdce **frdzcye** přijeli **przyely** a otevřeli jemu své dobré skutky, chváléc jeho bez přestáníc **przyeltyanye**. A když se ti naučie boha chváliti, ješto jich u mšě nyní, kde co o bohu uslyšie, ješto se poli túlají a meškají svatú službu.

Třetie **Trzyetye** znamenajte svědectvie anjelské, a to jest bylo trojie. Prvé, když se jest byl syn boží narodil, tu jest svědectvie měl anjelské, že anjelé zevili se pastuškám a pověděli jim, že **zye** se syn boží narodil. Druhé svědectvie jměl na uskřišéní **wlkrzyeffyeny**, když vstal z mrtvých. Tehdy dva anjeli seděla nad hrobem a praviece **prawyeczye**, že syn boží vstal z mrtvých. Třetie **Trzyetye** svědectvie jměl na svém vstúpení dnešní **dnešní dneffý** den, když vstúpil na nebe. Tehdy hned dva anjeli zevila se apoštoluom svědčiece božie vstúpenie.

Třetie **Trzyetye** znamenajte, proč jest buoh na nebe vstúpil. **214rb** Zajisté pro trojí věc. Prvé, aby nám nebesia **nebeffya nebesa** otevřel, neb před božím vstúpením pět tisícúov a dvě stě let bylo zavřieno nebeské královstvie **kralowft**, že izádný spravedlivý ani svatý nemohl do nebes jíti. Proto syn boží vstúpil a najprvé byl šel **ffyel** do nebes, aby nám nebe otevřel a ukázal nám cestu do nebeského královstvie **kralowft**.

Druhé proto vstúpil, aby nám v nebi místo učinil a připravil. Jakož jest řekl apoštoluom: „Jdu k otcí, abych vám místo připravil.“ Dřeve člověk nejměl místa v nebi ani které čáky **czyaky** do nebes, ale jak syn boží vstúpil do nebes, tak jest připravil každému křest'anu **krzyeftyanu** místo v nebeském království **kralowft**, ktož jedno sám chce **chczye** hledati toho a bohu slúžiti. Prosmy.

Třetie **Trzyetye** jest proto vstúpil, aby za ny boha otcě prosil a svatého ducha nám poslal. Jakož jest řekl apoštoluom: „Když vstúpím na nebe, buduť za vy otcě prositi a pošlit' vám ducha svatého, utěšitele ctného, místo mne.“ Prosmy jeho za dar ducha svatého.

O druhém máme znamenati, že syn boží vstúpiv na nebesa jměl jest **gyeft** trojí chválu. Prvé, že jest **gyeft** s mnostvím **množstvie** velikým šel **fyel** na nebesa, že **zye** ty jisté duše, ješto byl na Veliku noc vyvedl z múk, pobojojav peklo byl jě vyvedl do rájě, tu jsú byly do dnešnieho **dnešnieho dneffýeho** dne. A když chtěl syn boží vstúpiti na nebesa, tehdy jě pojal s sebú i šly za ním do královstvie **kralowft** nebeského **nebef**. I ta syny Simeonova, ješto Veliký pátek byla vstala z mrtvých, a ti jsú volali a velikú chválu synu božiemu vzdávali, radující **raduycze** se a děkující jemu, že **zye** jě vyvedl z hoře pekelného i přivedl jě sebú do královstvie **kralowft** nebeského. Prosmy. Druhú **214va** chválu jměl od anjeluov, že zástup anjelský jda před ním zpieváše a boha chváléc a radující **radugyczye** se, že budu mieti tělestně svého krále v nebesiech. A tu jsú anjelé všeccko povětríe učistili a zlé duchy, ješto na povětrí létají, zapudili a korúhev svatého křížě před ním nesli. Třetí **Trzyety** chválu jměl ode všech anjeluov, kteří jsú se prvé divili jeho **gyeho** tělesenství a řkúce **rzkuczycze**: „Kto to jde k nám s onoho světa v slavném rúšě?“ A ti anjelé, ješto před ním jdiechu, vecehus **lovo zapsáno na marginu rukou C**: „Tot' jest syn boží, ješto vykúpil

národ lidský hořkú smrtí, dánť jest král anjelský.“ Tehdy všichni anjelé zvolachu a řkúce: „Vítaj, milý králi náš, vítaj, naše chválo i radosti našě.“ A tak vstúpi s nimi do královstvie **kralo** nebeského**neb**, ukazujě jim své rány. Prosmy.

O třetiém **trzyetyem** mámy znamenati, že jest syn boží dal trojje dary lidem. Jedněm dal dary tělestné, druhým duchovnie, třetiém **Trzyetym** tělestné nebeské, jako král když chce **chczye** jěti do daleké vlasti, daří své sluhy rozličnými dary, takéž syn boží, král nebeský, chtě jíti do dalekéj vlasti, na nebe k otci, dařil své sluhy na všem **wflyem** světě. Prvé dával dary tělestné trojje. Prvé Veronicě dal své líce, když chtieše **chtyeffye** syn boží vstúpiti na nebe, tehdy Veronika vece jemu, kleči před ním: „Milý pane, ostav mi svú některú památku.“ An jie vecě: „Dáš rúchu s své hlavy.“ A když jemu tu rúchu da, tehdy syn boží přičini ji k svému líci a inhed by na nie božie líce. Ana vzešši, poděkova jemu. A to božie líce **lyczye** i dnes jest **gyeft** v Římě. Druhé dary dal křesťanóm **krzeftyano** své svaté tělesenstvie v chlebě. **214vb** Třetié **Trzyetye** dal svú krev v tělestném víně. Druhým dal duchovnie dary, jako apoštolóm dal jim tu moc, jako sám měl, aby lidem hřiechy odpúšťeli, nemocné uzdravovali, mrtvé křiesili a diábly vyhonili a nade vším stvořením **tworzyenym** moc jměli. Třetiém **Trzyetym** dal dary nebeské, svatému Petru klíčě od královstvie **kralowft** nebeského, všem svým učedníkóm, jich bylo dvadceti ke stu, dal jim svú milost a potom jim poslal dar ducha svatého a potom své všechny sluhy obdařil nebeským královstvím**kralowft**. Prosmy jeho, ať nám ty dary nebeské ráčí dáti.

A když provodichu apoštolové syna božieho do nebes, vrátichu sě do Jeruzaléma, a tu ležiechu na modlibách postiece **poftyeczye** sě a prosiece**proffyeczye**, by jim böh poslal ducha svatého. A tu zvolichu dvanáctého **dvanádste** apoštola svatého Matějě miesto Jidáše. Prosmyž jeho, ať nám pošle ducha svatého, jenž by nás dovedl do královstvie **kral** nebeského**neb**.

Tu sediec dvanácte **dvanádste** aspostolové, složichu kředu **na marginu zapsáno rukou C** **Credu** všem křesťanuom **krzeftyanuom** na spasenie. To jest viera křesťanská **krzeftyanflka** a ktož nevěří, nemá izádné čáky k spasení. Znamenajtež najprvé, svatý Petr řekl najprvé: „Věřím u buoh, v **u** otce všemohúcieho **wflyemohuczyeho** etc.“ Svatý Jan řekl: „A v Jezukrista, syna jeho.“ Svatý Jakub věcí řekl: „Sem počat **poczyat** jest z ducha.“ Svatý Ondřej řekl: „Umučen pod ponciem **ponciem** **poczen** rukou C nadepsáno *ponským*“ Svatý Tóma řekl: „Vstúpil do pekla.“ Svatý Bartoloměj řekl: „Vstúpil na nebesa, sedí **sedí fe** na pravici **pravici p(ra)** v boha**boha b**“. Svatý Matěj evanjelista**ewn**: „Otud **ottud** přide súditi živých i mrtvých.“ Jakub menší: „Věřím v ducha svatého.“ Svatý Šimon: „Věřím **215ra** v svatú cierkev, svatých **svatých fwa** obec**obec ob**“ Svatý Judas řekl: „Odpúštění hřiechuov.“ Svatý Matěj **Mt** řekl: „Těla zkřiesenie **zkrzyeffyeny** a život věčný.“ A všichni apoštolové v jedno slovo řekli „amen“. To jest těch dvanácte **dvanádste** článkuov viery křesťanské**krzeftyanflke**, ješto jě složili dvanácte **dvanádste** apoštoluov. A tu kředu má každý uměti a ktož by tomu jedinému slovu nevěřil, ten mōž býti upálen za pravého kacieře. Protož u buoh věriece**wyeryeczye**, prosmež za dar ducha svatého.

De Sancto Spiritu

Paracletus Spiritus sanctus, quem quem que mittet Pater in nomine meo. J 14,26 Dnes čtemy a slavímy hod ctný a dostojný našeho nalfyeho utěšitele, svatého ducha, krále nebeského, jehož jest slíbil nám syn boží poslati a řka apoštoluom: „Ještě Gyefyech bych vám měl mnoho praviti, ale nemůžete sněsti, a protož když přide utěšitel váš, svatý duch, jehož pošle vám bůh ve jmě mé, tent' vás naučí vši spravedlnosti.“ V těch sloviech mámy trojí troy věc znamenati. Prvé od svatého ducha našeho nalfyeho utěšení, druhé jeho poslánie, třetie Trzyetye jeho naučení.

O prvém mámy znamenati, že zye dvojie mámy utěšení vtyeffyeny od svatého ducha, že některé svatý duch utěší na těle a některé na duši. Na těle utěší jě mnohú věcí. Prvé, že nepřátaly neprzyataly zahonijě, jako svatej apoštoly utěšil, že jich nepřátaly neprzyataly zahnal, a to mámy ukázáno v Starém zákoně na Samsonovi, jenž byl velmi silný člověk, když Dalida, jeho žena, svázala jej řetězy rzyetyezy a pojivši pojieti jej gyev, an spí, i přivedla naň pohany, i řekla jemu: „Samsane, vstaň a braň sě.“ An vztyči 215rb sě, an svázán řetězy rzyetyezy, vzdeše Wzdeffye k svatému duchu. A hned svatý duch veň vstúpi, že všěcky řetězy rzyetyezy roztrže roztrzye a okolo sebe a obrání sě všem svým nepřáteluom neprzyateluom. Prosme jeho milosti, ať nás obrání všeho wffyeho zlého a utěší nás u věčném pokoji. Druhé, že i němě tváří dáva mluviti jako sě čte o něm v Starém zákoně, když Balám prorok jedieše gedyeffye ku králi pohanskému na hoslici, na mezkyňi. Tehdy anjel sta jemu vstřieci, a on toho nevidieše newydyeffye, a oslicě to dobře vidieše wydyeffye, a protož postúpiti nesmějieše nefmyegyeffye. Tehdy on ji velmi počě bíti, a svatý duch vstúpi ji v usta, že zye ona promluvi a řkúci: „I co mě tepeš, zda nevidíš anjela, an tě chce chczye přětieti?“ Tehdy on to uzřev, pade na zemi a pokoři anjelu, a tak utěšení vtyeffyeny vza od svatého ducha. Prosímy jeho milosti, ať nás také ráčí utěšiti na těle i na duši, abychom etc. Zde končí ruka L a až do konce pokračuje původní ruka C, která zaznamenala též fol. 124ra–207vb; viz první kapitolu disertační práce.

De eodem

Repleti sunt omnes Spiritu Sancto etc. Actuum secundo. A 2,4 Obyčeť jest, dietky milé, když přitel chtě darovati přitele svého, musí dvojí dwoy věc do sebe mieti. Kterú? Najprvé, aby jemu dal dobrou věc a nejlepší věc. Druhé, aby toho, čsož jemu dá, aby jemu dal dosti a šcedřě. A který jest kty přitel na všem wffyem svěče fwyecze svět dal svému přiteli lepší dar a větší než dnešní den, ten milý přitel, točič milý Kristus, pán buoh dal svým přátelóm, točič svým milým apoštolóm, dar ducha svatého, nebo tomu daru ničs nenie podobno na nebi i na zemi. Jakož múdry Šalomún praví takto a řka: „O quam suavis est, Domine, Spiritus tuus.“ Sap 12,1 „Ó, milý pane bože bozie, kterak sladký jest duch tvój.“ A dobře nazván 215va jest dobrý a sladký, nebo vysušuje wyffufugye přielišnost hřiechuo, a to jest nalezeno na apoštolech, že duch svatý byl jě tak usušil, že potom nikdy nemohli sú více hřěšiti. Také jim milý Kristus dal mnoho. Který přitel kty dal jest

viece svým přátelóm než milý Kristus? Jakož die „naplnění jsú duchem svatým“. Najprvé die „naplnění jsú“, a potom mluvili sú pravdu, nebo naplnění sú duchem svatým a přijali sú ducha svatého v svá srdce. Znamenajte, dietky milé, že čtverá věc byla jest na apoštolech, pro kterúžto věc naplnění sú duchem svatým.

První věc byla jest na nich, že sú byli v jednotě, točíž jednostajni, jakož praví ve čtení, že apoštolé byli jsú v jednoce **gednoczye jednota** na tom miestě. Jakož jsú byli célestně **czeleftnye tělestně** v jednoce **gednoczye jednota**, též sú byli duchovně. Jakož se čte v Skutciech apoštolských takto, že bylo jim jedno srdce a jedna dušě u božě, protož, ktož chtě přijieti ducha svatého, ten má hněv a závist a všechnu nesnadnost vyhnati z svého srdcě. Nebo duch svatý neobživuje **neobzywgye** těla člověčieho, dokud nebude v jednotě sjednáno skrzě svornost a jednotu, a takže duch svatý vyhnán bývá z srdce člověčieho pro hněv a pro nesvornost člověčí, jakož se čte, že duch svatý našel apoštoly srovnané a svorné a jednostajné v lásce **laftye láska** i osviečil **offwiczil osvietiti** je. Též my hříšní, chtěme li najíti ducha svatého, musíme býti srovnáni v jednoce **gednocze jednota**, točíž lásku k sobě mieti, jakož sú měli svatí apoštolové, a tak přide k nám duch svatý v naše srdce.

Druhé praví, že sú byli apoštolové pokorní, a to se znamená v tom, když die, že sedícím **fedytem sedieci** apoštolóm dán jest jim duch svatý. Die sedícím **fedytym sedieci**, **215vb** nebo seděnie jest počátek pokory, nebo stolice, točíž seděnie, udělána jest duchem svatým, kterýžto odpočívá u pokorných lidech. Jakož praví Isidorus a řka: „Duch svatý nechtě vníti do hospody, točíž do srdce člověčieho, jedno ktež by čstěn byl, nebo jediná sama pokora ta čstí svatého ducha, anebo pokora jest pečet všech jiných čstností.“ Jakož praví svatý Řehoř: „Ktož jiné čstnosti má, a pokory nemá, v tom nepřebývá duch svatý.“ Taká pokora byla jest na Panně Marii, že pro jejie pokoru velikú přišel k nie syn boží, jakož ona sama o sobě die: „**Respexit Dominus humilitatem meam.**“ „Vzhlédl jest pán buoh na mú velikú pokoru.“ Protož duch svatý nepřide k tomu, ktož nenie pokorný, protož, chtěš li mieti ducha svatého, musíš tu seděti, točíž musíš býti pokorný. Jakož praví svatý Řehoř: „**Illum quem non invenit humilitatem veritas fugit.**“ „Toho, kohož nenalezne pokorného pravda“, točíž buoh toho se varuje **varugic**, točíž nepřide duch svatý k nemu **on**.

Třetíe **Trzietye**, že sú byli apoštolové sjednáni **u** pokoji, a to se znamená v tom, že sú byli v Jeruzalémě, nebo Jeruzalém vykládá se viděnie pokojě. Protož ktož chtie ducha svatého přijieti, musí býti pokorní a pokojní a že k duchu svatému potřeben jest pokoj, to ukazuje sám pán buoh skrzě svatého Jana, když die takto: „Když pán buoh přišel k apoštolóm svým dveřmi zavřenými, řekl jest jim a řka: Mier a pokoj vám. Tehda inhed vdechl jest a řekl jest takto: Vezměte ducha svatého, nebo pokoj duchovní jest jeho miesto a jeho přiebytek a u pokoji **pokoy** chtě přebývati.“ Jakož praví svatý David v Žaltáři: „**In pace factus est locus eius.**“ **Ps 75,3** „V pokoji **pokoy** učiněno jest **gyeft** miesto jeho, **216ra** a protož, ktež jest pokoj, tu jest sám pán buoh.

Čtvrté **čtvrty**, že sú apoštolé žádali ducha svatého, jakož právě člověk radšě **radflye** táhne do té hospody, ktež jeho čstie a rádi vidie, též duch svatý přichádie **přicházěti, přichoditi** k těm, ktož

jsú na modlitvách a žiadajú **zaday** príščie jeho, nebo modlitva jest velmě potřebna ku přijetí duchem svatým. A protož se čte uo **wo** apoštolech, že sú byli jednostajni v modlitvě, točiz ustavičně na modlitvách, jakož svatý kostel zpívá, že modlijících **modlygytych modľujúci** apoštoluo pán buoh všel mezi ně, nebo když kto se modlí, ten pána boha k sobě volá a pán buoh **b.** inhed k nemu **on** přijde a ďábel **dgabel** odstúpi. Protož prosme snažně dnešní den svatého ducha, ať ráčí zavítači **zawitaczy zavítati** v naše srdce, takto řkúce po mně **po(m)nye**:

Zavítaj, svatý duše **duffye**,
 naplň srdce, naše duše,
 vypud' odtud všechny zlosti,
 jichž sme činili přieliš dosti.
 Rozněť oheň tvé milosti,
 abychom živi byli k tvé libosti.
 Daj, abychom snažně poslúchali,
 všech slów božích zachovali,
 ve všem se boha bojiece,
 dobré skutky vždy plodieće **plodyetye ploditi**.
 Potvrď nás ve všie čstnosti,
 doved' nás do věčné radosti.
 Uslyš to pán buoh ten,
 jenž jest stvořil noc i den.
 Amen.

Item de sancto Spiritu

Si quis diligit me, sermonem meum servabit etc. Iohannis XIII. J 14,23 Tato slova, jako sem pověděl latíně, ta pokládá svatý Jan ve čtrnácté **cztrnazte** kapitole, takto řka: „Ač kto miluje mě, řeč mú zachová.“ Židé na tomto svěće **fwieczze svět** súc, žádali jsú trojie **troigie** věci. Nejprvé sú žádali lásky božie. Druhé sú žádali, aby byli potvrzeni až do smrti u boží lásce **laftye láska**. Třetie, aby

skrže některé věci věděli se býti v lásce **laſtye láska** božie. Tato trojje věc znamená se v tomto čtení **cztenye**.

216rb Najprvé, jakož praví svatý Bernard takto a řka: „Duch svatý milost jest.“ Najprvé pokládá svatý Jan poslánie ducha svatého v srdce svatých, ktyž die: „Takto k nemu **on** přideme.“ Druhé pokládá ducha svatého poslánie potvrdenie **potwrdyenye potvrzenie**, ktyž die: „A přiebytek pro neho **on** uděláme.“ Třetí pokládá ducha svatého poslánie potvrdeného **potwrdyeneho potvrditi** zjevení, ktyž die: „Ač kto miluje mě, řeč mú zachová.“ Na to praví svatý Augustin takto a řka: „Přidú k vám.“ Kto? Otec, syn, svatý duch přidú spomáhajíc, přidú osvécijíc, přidú milujíc. Jakož die „přide k vám duch svatý“, máme se k tomu připraviti, abychme jej přijali počestně do svého domu, točiz do svého srdce, kterak abychme byli bez hřiechu. Znamenajtež, dietky milé, že trojje jest věc, ješto nás pripravujě ku přijetí ducha svatého. Najprvé čistota srdečná, takže má člověk mieti čisté srdce. Nebo žádný múdry **mudryg** nevlé nebo nevloží balsámu té drahé masti v sud anebo v nádobie nečisté, též milý pán buoh nevpustí té drahé masti, točiz ducha svatého, v srdce nečisté. Jakžto prorok svatý David prvé jest prosil srdcí učišćenie, když die a řka: „**Cor mundum crea in me Deus.**“ **Ps 50,12** „Srdce čisté stvoř ve mně, pane bože.“ Potom prosil jest vpušćenie ducha svatého a řka: „**Et Spiritum rectum innova in visceribus meis.**“ **Ps 50,12** „A ducha spravedlivého obnov v třeviech mých.“ Obyčej jest, dietky milé, že člověk rád hospodu má v čistém domu, též duch svatý rád přebývá v čistém srdci. Svatý Řehoř v omelii praví takto: „Ktyž by které knieže anebo pán veliký měl do vašeho domu přijiti, inhed by **216va** velími **velmi, velím** brzo kázal duom učititi, aby čist byl. A ktyž by to knieže nebo ten pán všel, aby nič šředného neviděl. Též my, nebožátka hřiešní, chtěme li, aby k nám duch svatý přišel, v naše srdce, máme svůj duom, točiz své srdce, umísti a učititi od zlých skutkuo, chřiechuo **hřiech** se varovači **warowaczy varovati** a dobrých se skutkuo nádržeti. A tak přide v naše srdce duch svatý.

Dále praví ve čtení: „Učešitel **wczeflytel utěšitel** duch svatý, kohož pošle otec ve jméno mé, ten vás naučí všeho.“ Obyčej jest, dietky milé, ktyž kterého hostě čekají mocného a velikého do hospody, tehda se všechna čelédka raduje, že má taký host mocný přijiti, nebo čekají daruo od neho **on**, a již jest blízko. Též milí svatí apoštolové čekali sú příští ducha svatého, a když jest přišel, radovali sú se velímě **velmě, velím** a s velikú radostí sú jej přivítali a přijali, též my, hřiešní nebožátka, máme se připraviti dnešní den, abychme toho milého hostě, točizto svatého ducha, přivítali a přijali čistým srdcem a s velikú žádostí. Nebo ktyž jest syn boží vstúpil na nebe, tehda sú apoštolé ostali na tomto svěce **fwieće svět** jakžto slepí, jakžto umrlí, jakžto mdlí, jakžto opušćení a byli sú smúcení. Protož pán buoh, vida jich truchlost a žalost, slíbil jim poslati učešitele **wczeflytele utěšitel** ducha svatého. Jako by řekl a řka: „Ktyž sem byl mezi vámi, obradoval sem vás, obživil sem vás, očistil sem vás a osviečil **ofwiczyl osvietiti** sem vás a potvrdil sem vás.“

Též duch svatý pateru věc učini dobrou pro ty paterě zlé věci, ješto jest učinil hřiech duši. **216vb** První zlé jest, ješto jest učinil hřiech duši, jest strach srdce, nebo toho všeho času, kteréhož člověk má hřiech na svém srdci, nemóže býti vesel, nebo ten jistý hřiech kúsá jeho jakžto črv na jeho

svědomí. A protože ten člověk přirovnává se synům israhelským, ještě jsou nemohli učešeni **vczeffeny utěšiti** býti skrze Mojžíše pro skutek anebo pro účinek čezky **czezky těžký**. Jakož se čte v knihách Exodu takto, že zajisté praví byli sú obcieženi **obcziezeni obtiežiti** díelem tvrdým od Faraona. Faraon jest diábel, kterýžto obcežuje **obczezugye obtěžovati** hříšné lidi dielem tvrdým a najtvrdším, to jest hříchem, anebo žádné díelo není tak čezké **czezke těžký** a tak tvrdé jako jest hříech, nebo diábel nedá člověku odpočinúti v jednom hříechu, ale vede jej a žene jej z hříechu do hříechu. Ač již člověk slúží diáblu pýchú, nemá na tom dosti, ale chtě, aby byl utrhač, lakomec, smilník, cizoložník, vražedník, a tak žene jeho z hříechu do hříechu. Tačí **taty taký** lidé nemohú býti veselí, kteří mají hříech na duši, nebo kúsá je na duši jakžto črv někaký na svědomí jejich. Protož tací mají volati ku pánu bohu dnešní den, aby jim poslal učešitele **vczeffytele utěšitel** ducha svatého. Proč? Aby zproščeni byli od hříechu.

Druhé zlé, ještě jest učinil hříech duši, to jest zbavenie života věčného, nebo hříech zbavuje **zbawgie** dušě života jejíeho, točiz milého boha, nebo buoh jest život dušě. Jakož praví prorok: „Anima que peccaverit, ipsa morietur.“ **Ez 18,4** Dušě, kteráž shřeší, ona umře **vmrzye**. **217ra** Nebo všechno dobré, čsož člověk učiní anebo učinil jest, hříech umoří a potupí. A protože hříech přirovnává se velrybu, nebo velryb jest ryba mořská veliká a má to přirozenie, že když jest lačná, tehda otevře usta svá a vypustí někakú vóni sladkú z úst svých, tehda jiné ryby menšie, učijíce tu vóni sladkú, dú k nie a vendú jie v usta **wfta**, a potom zavře usta i pohltí je. Též šeredný diábel otevře usta svá a vypustí vóni svú **fw** hříšným, kterážto vóně jest sladká velímě **velmé, velím** hříšným a zdá se jim sladká, i vendú jemu v usta, takže přivolé ke zlosti, a tak diábel zavře usta i pohltí je, takže všichni skutci jejich umořeni budú a skrze diábla shlčeni **shltyeny shltiti** budú. Tací, kteříž **kterzyz** mají dnešní den volati k milému pánu bohu, aby jim poslal dar ducha svatého v jich srdce, nebo duch svatý jest obživitel. A proto dán byl duch svatý apoštolóm v duchu, nebo duch jest znamenie života. Jakož svatý Jan praví ve čtení: „Pán buoh vdechl jest a řekl jest a řka: Vezměte ducha svatého.“

Třetíe **Trzietye** zlé, ještě jest učinil hříech duši, to jest **gyeft** myslí poskvrněnie, a proto se přirovnává smole. Jakož se čte v knihách Ekleziasticus **Ekleziast** takto: „Ktož se dotkne smoly, bude poskvrněn od nie.“ Jako by řekl: „Ktož učiní hříech, bude poskvrněn od neho **on**.“ Nebo skrze smolu máme znamenati smrtedlný hříech, znamenajte, že smola činí trojí **troy** věc. Nejprvé črní ruce, druhé smrdí, třetíe jest pokrm ohně, takže v ohni hoří. Též hříech poskvrňuje **połkwmygye** dušě a **217rb** činí ji nečistú před milým bohem. Druhé, že smola smrdí, též hříech jeden více smrdí před bohem, než všechna mrcha, což jest jie na všem svěče **swieczes svět**. Třetíe, že **zye** smola jest pokrm ohenný, též dušě ktyž umře **vmrzye**, a kteráž umře v smrtedlném hříechu, jest pokrm ohně věčného. Znamenaj, nebožčíku hříšný **hrziefnyg**, kterak hříech poskvrňuje **połkwmygye** mysl, točiz milú duši, diábel jest zajisté jakžto vepř **weprz** a přirovnává se vepři, nebo vepř nechtě mieti miesta jinde než u bláče **blacze bláto** a v nečistém miestě. Též diábel nepřebývá v čistých lidech, v spravedlivých a dobrých, ale kte s lakomými a s smilnými a s opilými a s zúfalými, ještě sú sien

anebo komora připravená jemu ku spaní a ku odpočívání. Jakož zákonníci **zakonnyty zákonník**, točiz mnišie, mají pokoj připravený jim ku spaní a k odpočívání, též šeredný diábel má pokoj v nich sobě připravený jemu ku přebývání. Tačí **Taty taký**, kteříž sú mají dnešní den volati k milému **myelemu** buohu, aby jim ráčil poslati ducha svatého v jich srdce ku polepšení **polepŕenye** jich duší, anebo svatý vykládá se jakžto čistý a že duch svatý jest polepšitel, duši dán jest u vodě. Jakož praví svatý Jan: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto non potest introire in regnum celorum.“ **J 3,5** „Jedné by kto narozen byl a očiščen z vody a duchu svatého, točiz z milosti ducha svatého, kterýž dán jest na křstu, nemůže přijíti do nebeského království.“ **J 3,5**

Čtvrté zlé, ješto **217va** jest učinil a činí hřiech duši, to jest oslepenie rozumu. Jakož praví múdry Šalomún: „Excecavit eos malitia eorum.“ „Oslepila jest je zlost jejich.“ Nebo hřiech tak oslepí rozum člověčí, že nemůže požádati nebeského a potupiti zemského, točiz že nemož činiti dobrých skutkuo, ješto by jeho duši spasily, a zlých se varovati, ješto jeho duši zatratíjí **zatratygy** **zatracovati** a čstnosti činiti, nebo když hřiech oslepí člověka, tehda duši vládne a vydá jej ke všemu zlému, točiz ke všem hřiechóm, takže bude udaten a rychel ke všemu zlému právě jakožto slepý **ŕepyg** k upadení, jediné, by duch svatý jej osviečil **offwiczyl osvietiti** a jej toho zprostil. A to se v tom znamená, když die: „Ten vás naučí všeho, točiz abychte žádali nebeského a potupili zemského **zemského zemlke** a pekelného se báli, točiz pekelných múk.“ A proto aby duch svatý ukázal se učedlníkóm, dán jest v jazycích, nebo jazyk učí mluviti. A protož svatý Jan die takto a řka: „Naučí vás vsie pravdy a vsie spravedlnosti.“

Páté zlé, ješto jest učinil hřiech duši, to jest zemdlenie, nebo hřiech zajisté velímě **velmě** **velím** zemdlí duši, takže ničs dobrého nemůže učiniti a činí ji silnu k hřiechu a udatnu ke zlému a nesnadnu k dobrému, vždy člověka přikloní ke zlému a k milování hřiechu. Ne více praví, že vsede naň a jede na nem **ne(m) on** jakžto na koni. Protož nenie tuto žádného mezi námi, ktyž by věděl jed u pití, a jemu podávali, že by jeho nepil pro ničs. **217vb** Protož jed jiného nenie než některé kochání a žádost zlá člověčí anebo osladění hřiechu, kteréžto dává diábel hřiešnému člověku. A protož poslán jest duch svatý, aby potvrdil člověka v dobrém, nebo když duch svatý vende v duši, učiní ji silnu a posílí jie, takže se smie protiviti pokušení diábelskému. A proto se duch svatý ukazuje **vkazugye** mocně a posilovačně **posilovačně** **posylowacze**, protože posiluje **posylugye** člověka. A proto dán jest v ohni, nebo oheň křechkú **křehký** zemi učiní silnu, též činí oheň ducha svatého, že když vstúpi v člověka, činí jeho silného, takže se může protiviti diáblu. Prosme snažně dnešní den milého boha, ať nám ráčí dáti ducha svatého v naše srdce, abychom mohli se protiviti šerednému diáblu a doslúžiti se království nebeského. Toho nám dopomáhaj **dopomáhaj do** etc.

De Dedicacione sermo na marginu zapsáno mladší rukou: **Dedicatio ecclesie; jedná se o Husovo kázání obsažené v tzv. České nedělní postile (dále HusPost), různocštení podle rukopisu B vydaného J. Daňhelkou (viz kapitulu 2.2.3.3 disertační práce)**

„Ten čas vyšed Jezus, dieše **dyeffye** přes Jericho. A aj muž jménem Zacheus.“ L 19,1–2; v HusPostB je uvedena celá perikopa, tj. L 19,1–10 Svaté toto čtenie nepřislušie mezi nedělnie čtenie, ale čtů je **gye** na posvěcenie kostelnie pro dvojí **dwoy** věc.

Najprvé proto, že jest zmienka o domu v něm, v kterémžto domu stalo se jest spasenie, že Jezus veň zavítal. Ten duom byla jest čeled Zacheova i s ním. A že milostivý spasitel móż tůž **twz** milostí navšćievíci **nawfczyewyczy navštieviti** kostel světěný **fwyetyeny světiti**, dáti lidu milost, kterýž **kterýž kteruz** opravujeme podle rukopisu HusPostB, jedná se o kritické místo, v němž variantní rukopisy často chybují v kostele žádostí vidění duchovního Ježíšova se sejnde, protože u podobenství tom čte se čtenie na den posvěcenie kostela; V HusPostB je zde: *Druhé čte se podobně na den posvěcenie kostela (pro to, že).* protože toto čtenie jest o zjevném hřešníkú Zacheovi, jemuž jest milostivý spasitel hřechy odpuscil **odpufczyl odpustiti**, aby, slyšiece to zjevní hřešníci, jichž bývá **218ra** mnoho na posvěcenie kostela, žádali od Ježíše milosti, aby se ráčil nad nimi smilovati, jako se jest smiloval nad Zacheem, hřechy jim odpustiti, od jiných je zachovati jako Zachea, život věčný jim dáti; neb tak užitečně pamatovali kostela posvěcenie sůce svatí. A že k tomu mají lidé pilně a snažně táhnúti a jíti, ukazuje **vkazugie** to milostivý spasitel, jenž přišel jest, jako sám die, aby hledal a spasil, čsož jest bylo zahynulo. A tak, dietky **oproti dochovaným pramenům HusPost navíc**, v tomto čtení ukazuje nám svatý Lukáš na Ježíšovi veliké milosrdenství, na Zacheovi pokánie pravé, na jiných reptánie nemůdré. V HusPostB je zde: *O pánu Ježíšovi die čtenie: „Vyšed Ježíš, jdieše přes Jericho.“* Tu věz, že u biblí **Byblyy** svatý Lukáš die „vyšel“ HusPostB má *všed*, ale na mši čtů „vyšed“; protože, aby věděl, že obé učinil jest Jezus: i všel Jezus **oproti dochovaným pramenům HusPost navíc** do Jericho i vyšel z Jericho. Die svatý Lukáš „všel“, neb jest ku počátku hleděl. Neb před tímto čtením píše v osmnáste **ofmnazte** kapitole: „Ježíš, přibližuje se k Jericho, uzdravil jest jednoho slepého“. A po tom v devatenáste **dewatenazte** kapitole inhed die V HusPostB je zde: *A všed jdieše přes Jericho.* „všed“, točiz v Jerichov HusPostB věta pokračuje: *i šel jest skrze Jericho.* A ten východ znamenávaje HusPostB má *znamenaje* ten, ktož jest misál **myffal** v HusPostB je v *mšál* ustavil, položil v HusPostB je zde navíc *jest*: Vyšed Jezus, jdieše **gdiešie** přes Jericho, vyšed z Jericho, minul jest Jericho a šel jest k Jeruzalému, jakož po skonání **fkonanye** tohoto **tohoto tohto** čtenie die svatý Lukáš, že bieše **biešye** blízko u Jeruzaléma. I zdá mi se, že lépe by bylo, by byli nechybili **sic!** prameny HusPost mají *nechali* tak, jakož svatý Lukáš píše a řka: „Všed Jezus skrze **fkzšlie** Jericho.“ Aníž věz HusPostB má *viem*, kto jest položil „vyšed Jezus“. Snad chybiti mohl písař, ale svatý Lukáš, ten jest nechybil a řka: „Vyšel HusPostB má *všed* Jezus skrze Jericho HusPostB *skrze Jericho* nemá“, točiz **t.** z HusPostB má *do* Jericho, „i šel jest skroze Jericho k Jeruzalému.“

„A aj, muž jménem Zacheus **Zache**.“ Že die „a aj“, v tom ukazuje **vkazugye** svatý Lukáš, že **zie** Zacheus **zache** byl jest slovtný **flowtnyg** i že jest měl pilnost velikú, aby uzřel Ježíše, slovtný **Slowtny** byl jest i pro to, **218rb** že byl jest bohatý i pro to, že byl jest hřešník zjevný nad jinými HusPostB má zde navíc: *ustaveny*. Pro prvú příčinu slovtnosti **flowtnofy** hoden jest chvály,

ale pro druhú hoden jest tresktanie i hanby. A tak die svatý Lukáš: „A aj, muž jménem Zacheus **Zache**.“ Menuje **menugie** ho pro to, že hoden jest toho pro žádost velikú, již jest měl, aby viděl Ježíše. Druhé pro to, že brzo se ku pokání **pokanye** obrátil. Třetí, že se právě kál. Čtvrté pro to, že v knichách **knihá** Ježíšových k věčné radosti byl jest připsán. „A ten bieše knieže zevných hříšníkú. A bohatý.“ Aj, v tom se ukazuje **vkazugie** hojnost Ježíšova milosrdenstvie, že netoliko hříšníka hotov jest přijieci **przygieczy přijietí**, ale hříšníka nad hříšníky; neb knieže nad hříšnými **HusPostB má hříšníky zjevnými** jest největší hříšník zjevný. A jako prvě psal sem v kázání **kazanye** třetí neděle po svatě trojici **troydzi** o zjevných hříšnicích, též tuto rozuměj, že zjevný hříšník jest ten, kterýž netbaje hanby hřeší zjevně. A tak prázdne ženy, kostečníci, sváteční tanečníci **HusPostB má svátečné tanečnice**, lichevníci, zjevní hříšníci **HusPostB má svatokupci**, lakomí trhovníci neb kupci jsú zjevní hříšníci. Pak knieže nad čemi **czemy ten** jest, kdož účastenstvie má s nimi v hříechu a jimi vládne. A tak žena ta, kteráž chová ženy jiným nebo prázdných žen, ta **HusPostB má to** jest kněžna nad jinými **oproti pramenům HusPost navíc zjevnými hříšnicemi**, v **HusPostB** je zde: *a zvláště smilní-li. Také po německu slove hofarta, (ale česky slove)* a ta slóve nad kurvami kurva. Též ktož drží místo kopéřské neb kostečné, jest ten kostkár nad kostkáři, ne pro to, aby uměl najlépe hráti, ale pro to, že vinen jest těch **czech** všech chříechů **hříech** zlosti, kteráž se děje **diegie** při jeho koperství **koperftwie**. Též hospodář, kterýž odpúščí **oproti pramenům HusPostB navíc** a přepúščí vědomě u **u v v předěl rádků** domu smilniti neb v kostky hráti. Též diem i o tanci, jímž v neděli **218va** buohu se rúhají, jako die svatý Bernard, že, ktož v domu přepúščí, a zvláště v klášteře mnišie, majíce v nem **on** na své i na cizie **czifye** hříechy plakati, písmo svatě čísti a nábožně se milému bohu modliti, i učinie z něho jeskyni lotrskú **ostatní prameny mají lotrovskú** a kurevskú.

Aj, Zacheus nazván jest nad zjevnými hříšníky kniežetem pro to, že jest byl vladařem nad mýtnými **HusPostB má mýtníky**, jenž sú brali mýto a stáli zjevně po zisku. A ti již neslovú zjevní hříšníci **hrziefnity hříšník**, neb již pro obyčej hříecha nechtie mieti za hříech, jakož to ukazují skutkem i řečí, nebo v **HusPostB** je zde navíc slovo *kněžie* v neděli tancují i pravie, že nenie hříech tancovati. Ano, jakož die svatý Augustinus, že lépe by bylo ženě přiesti neb jiné dielo dělati a mužovi orati anebo kopati než tance voditi anebo **oproti pramenům HusPost jsou slova tance voditi anebo navíc tancovati v svátek, a zvláště v neděli, již jest sám buoh přikázal světiti, Ó, běda bude s jich svatbamisic! ostatní prameny HusPost mají svátky**, neřku svěcením, ale hřešením. I zdalit' jest to neděli světiti: žráti, hráti, tancovati, frejovati, vaditi se a býti a mordovati lidi **oproti pramenům HusPost jsou slova mordovati lidi navíc** a píti celý **tyely celý** den a k tomu celú noc **oproti pramenům HusPost jsou slova a k tomu celú noc navíc, naopak schází slova a tržiti**. Ó, křesťané **oproti pramenům HusPost navíc**, však neděli neb jiný den svátek světiti jest se od hříechu zadržeti a chříechu **hříech** se varovati, **oproti pramenům HusPost jsou slova a hříechu se varovati navíc diela čelestného czelefného tělestný** ponechati a pilnosti světské a o bohu mysliti, jemu slúžiti a všechnu snažnost k svému spasenie líbě přiložiti. A to chtě od každého křesťana **oproti pramenům HusPost navíc** pán buoh mieti, řekl jest v třetiem svém přikázání

znamenitě takto a řka: „Pomni, aby den sváteční světil.“ Aj, die tuto **218vb** buoh „pomni“ a, prikazuje **przikazugie** jiná prikázanie, nepoložil jest tak znamenice **znameniczze znamenitě** toho slova „pomni“, neb věděl jest pán buoh, že málo budú lidé to prikázanie plniti, jakož vidíme očiče **oczičze ocitě**, že již v svátky najviece lidé hřešie. Poslední věta shrnuje pasáž z pramenů HusPost: *(očitě), že ani neděle světie, jenž prvě slůla jest sobota, že držienu byla v sobotu. A pán bůh múdry jediný den zahájil a neb prikázal do tého dne světiti, to jest v ten den od hřiecha i od diela tělestného přestati. Ale již sú lidé mnoho svátkův nastavěli. A že, nastavěvše svátkův a hodův, najviece v ně hřešie.* Protož die pán buoh skrze Isaiášě proroka a řkanámisto slov proroka a řka jsou v pramenech HusPost v 3. k.: „Hoduo vašich nenáviděla jest dušě má.“ A skrze Amos proroka v HusPostB je zde v 5. k. die: „Nenáviděl sem a zavrhl sem svátky vašě.“ A skrze Malachiášě proroka v HusPostB je zde v 2. k. die: „Vespu na vaši tvář užitek v HusPostB je zde *vašich* hoduo“ neb svátkuo. Tehdy pán buoh užitek svátkuo na tvář naši vespe, když nás přede všemi lidmi v súdný den pro nesvěcenie svátkuo pohanie. Neb v ten den poznámy, čso v svátky zlého sme činili, sic! v pramenech HusPost je *co v svátky svatě činíme* a, nepokajeme li sě, ó běda nám bude, nebožátkóm hřiešnýmposlední dvě slova oproti pramenům HusPost navíc. Tu sě nám posmievatí budú prameny HusPost mají *posmějí* naši nepřátelě, diábli, jenž sě nynie smějí, vidúce našě svátky, kterak jě svěćíme **fwieczime světiti** a čstimeslova *kterak je svěćíme a čstíme* navíc oproti pramenům HusPost. Jakož die svatý Jeremiáš HusPostB má zde *prorok* v svém PláčiHusPostB má zde v 1. k.: „Viděli jsů ji nepřietelě **neprzietelye** a posmievali sú sě svátkóm jejie.“ Znamenajoproti pramenům HusPost navíc, koho sú viděli diábli, než duši každého člověka, jenž hřeší v svátky, a posmievají sě jejie svátkóm?

V HusPostB je zde: *A toto mají kněžie lidu praviti zvláště na posvěcení kostela, na němž sě scházějí, jenž svátkův nesvětie a zjevně v neděli hřešie, jakož jest Zacheus ujevně hřešil, ač ne tak velmě, jakož již hřešie, o němž die čtenie, že „jest byl knieže...* Dále die čtenie, že jest Zacheus byl knieže zjevných hřiešníkuo bohatý. Lakomý jest byl v dobývání **dobiwanie** zbožie, p protož byl jest zjevný hřiešník. Ale nebyl jest lakomý v držení zbožie, neb jest dával polovici zbožie chudým. Ale to by jemu nepomohlo k duši spasení **fpafenye** konečně, by nežádal viděti Ježíše. A protož die čtenie k jeho již pochválení a řka: „A žádáše **zadaffie** viděti Ježíšě, kto by byl, a nemohl jest pro **219ra** zástup; nebo postavú **poftaw**, točiz **t**. zróstu, maličký bieše **bieffye**.“ „Žádáše **Zadaffie**“, točiz pilně z náboženstvie „viděti Ježíšě“ čelestně **czeleftnie tělestně**, aby jeho oproti pramenům HusPost navíc ohledal, kaký jest. Tu die Titus, že zarodilo sě bylo v nem **on** siemě k spasení **fpafenye**, že žádal jest viděti Ježíšě, jehož by byl viděl dávno, by byl od zlosti zjevně odstúpil; neb ktož Ježíšě žádostí dobrú vidí, ten nemož přebývati v zlosti. A toho jest dówod na Zecheovi, že, když jest z dobré žádosti Ježíšě **gefiffie** uzřel, inhed jest zlosti ostal. I die dále čtenie: „A nemohl jest pro zástup, neb postavú“, točiz v róstu anebo vzróstu v pramenech HusPost je jen *v rósti* „maličký bieše **bieffye**“. Zajisté oproti pramenům HusPost navíc byl jest malý **malyg** na čele **czele tělo**, ale veliký hřiešník na duši, i nemohl jest viděti Ježíšě v tu dobu sobě užitečně a sobě k užitku, točiz pro množstvie hřiechuo, *slova a sobě k užitku, točiz pro množstvie hřiechuo* jsou

oproti pramenům HusPost navíc pro zástup. Tuto znamenaj, že mnohým překážie zástup, aby neviděli Ježíš. Nejprvé zástup zlého tovařistvie. Druhé zástupť **ľaftupt** péči čelestných **čzelefných**. Třetí zástup vynecháno místo na jedno slovo; v HusPostB je *práťelóv*. Čtvrté zástup čeledi veliké, a zvláště kněží mnohých zlých, jenž bránie viděti, i slyšěci **ľifyczy slyšěti** Ježíš **gefyfye**, jakož jsú bránili knězie a zákonníci, když jest Ježíš čelestně **čzelefně tělestně** kázal; a bránili jsú volati **volati wloty** k Ježíšovi **gefyfowy** a láli sú slepému, že jest volal na Ježíš, aby byl od neho **on** uzdraven, slova *aby byl od neho uzdraven* oproti pramenům HusPost navíc jakož die svatý Lukáš v 18. **xviii** kapitole **cale**. A protož komuž překážie kteříž kolivěk zástup viděti Ježíš nynie u milosti a potom věčně duchovně i čelestně **čzelefně tělestně**, v HusPostB je *zástup viděti nynie u milosti duchem Ježíše a potom...* má předběhnúti ten zástup, jenž mu překážie; nebo tak jest učinil Zacheus, o němž die čtenie takto: „A předběh vstúpil jest na dřevo fikové.“ Latíně stojí, že vstúpil jest na dřevo nebo na šcep **sykomorum**. **219rb** A jest vzato z řeči řečské, nebo řečsky **sykos** řečeno jest fik; i říekají **rziekay** tomu dřevu bláznivý fik, a latíně stojí **ľtoy** **ľicus fatua**. A na to dřevo vstúpil jest Zacheus, aby uzřel Ježíš; nebo jest měl tudy jíti, to jest v HusPostB je *to věz* kde stálo to fikové dřevo, na něž jest vstúpil Zacheus.

A tu, člověče **oproti pramenům HusPost navíc**, znamenaj duchovně, kterak Zacheus, postavy jsa maličké, znamená člověka, jenž pro hřiech jest malý před bohem, a veliký v zlosti – nad jiné zlosynem – protož **oproti pramenům HusPost navíc** má žadači **zadaczy žadati** velímě **velmē** **velím**, aby viděl Ježíš, a má předběhnúti zástup, kterýž brání jemu Ježíš viděti slova *Ježíše viděti* **oproti pramenům HusPost jsou navíc**, neb jest příčina, aby neviděl Ježíš. A protož k vidění Ježíš má vzieci **wziczzy vziati** pomoc od dřeva fikového, jenž slově fik bláznivý. A znamená kříž, na němž Kristus jest umřel **prameny HusPost mají umřel**. Na ten má vstúpiti, ktož jest hřiešný **hrzyefnyg**, chtě li Krista viděti, vstúpiti: věřú, nadějí, myšlením a následováním; neb jinak hřiešný nemož viděti Krista nynie u milosti, potom v nebeské radosti; neb jest pro hřiech postavú malý v HusPostB je *postavy malé* k vidění. A na ten fik bláznivý, Kristuo kříž, točiz utrpenie, jenž kajícím jest sladké a milovníkóm světa jest bláznivé, má Zacheus, jenž vykládá sě chvátající **chwatagity chwátati** aneb spravedlivý učiněnv HusPostB je *spravedliv učiněný*, má řku vstupovati znenáhla, aby prvá ratorasl utrpenie svatého pokánie byla pokora. Druhá žalost hřiecha. Třetí naděje milosrdenstvie božieho. Čtvrtá žádost viděnie božieho. Pátá prospievanie u milosti božie. Šestá čekanie přiešcie Ježíšova k smrti. **Oproti pramenům HusPost chybí konec věty: (smrti) a k súdu s paměti jeho svaté smrti**. Neb tak člověk **219va** čekaje Ježíš uzří jej **oproti pramenům HusPost navíc** a Ježíš, vzezře na něho, povolá ho, aby již sstúpil s jeho utrpenie, jakož jest povolal Zachea, o němž die dále čtenie: „Když přijide k městu Ježíš, vzezřev uzřev v HusPostB je *uzřel* ho, řekl jest jemu: Zachee, chvátajě sstup,“ točiz z dřeva, „neb dnes v domu tvém musím bydľiti“. Aj Zacheus, zjevný hřiešník, žádal jest Ježíš viděti. A Ježíš milosrdný a kajících milovník žádal jest v Zacheově domu bydľiti; nebo die čtenie: „A když přijide k miestuzde **oproti pramenům HusPost schází slovo Ježíš**“, točiz **t** kde jest stál fik, „vzezřev“ okem čelestným **čzelefním** **tělestným**, jímž v HusPostB je *jehož* jest od věčnosti viděl poznáním božským. Dobře v HusPost je

dobré bylo Zacheovi viděti Ježíše a lepší jemu bylo viděnu býti od Ježíše viděním milosrdným, jehož prosil David a řka v Žaltáři: „Vzezři *Vzezři Wzerzy* na mě, smiluj se nade mnú.“ O tom vzezření teď die ve čtení *cztenye* a řka: „Vzezřev uzřel jeho a řekl jest k nemu *on*“, jakožto již k hodnému slyšení *liffenye* svého a řka: „Zachee, chvátajě sstup!“ Menujě jeho *oproti pramenům HusPost navíc* spasitel hříšníka, aby on věděl, že jeho zná. Druhé pro to jej menujeslova *pro to jej menuje* *oproti pramenům HusPost navíc*, aby jemu ukázal ochotnost, že ho miluje *milugie*, jakož jest řekl Mojžíšovi a řka: „Nalezl jsi milost u mne, a já sem će *cze ty* seznal ze jména.“ Ó, milosrdný Ježíši, tě Zacheus chtě viděti, a ty ráčíš jeho milosrdně menovati a dieš k nemu *on* slova *k nemu* *oproti pramenům HusPost navíc*, aby chvátajě sstúpil, a dáváš *v HusPostB je dávaje* příčinu řka, že „dnes v domu tvém musím bydliti“ neb přebý *219vb* vati anebo býti. Ó, milostivý Ježíši, kto tě nutísic! *prameny HusPost mají nuzí*, že dieš Zacheovi a řka: „Dnes v domu tvém musím býti?“ Jisíce *Gifcze jistě* ničs jiného než *slova ničs jiného než* *oproti pramenům HusPost navíc* tvé veliké milosrdenstvie a Zacheova žádost veliká, aby v jeho célestném *czelefnem tělestny* domu dnes byl a s učedníky svými sebe pokrmil, Zachea učešil *vczešil utěšiti* a hříechy jemu odpusčil *odpuszil* *otpusiti*.

Dále die čtenie: „A chvátajě sstúpil jest a přijal ho radujě sě.“ Tu chválí svatý Lukáš poslušenstvie Zachea, že naplnil jest Ježíšovo přikázanie. Nebo die: „A chvátajě stúpil jest,“ ani odmítavě, ani sě kněze *v HusPostB je kněží* bojě, „a přijal ho radujě sě“. Ó my hříšní nebožátka, *v pramenech HusPost jen ó hříšní* volá Ježíš na každý den, abychom jemu hotovi byli, že chtě s námi večeretí a řka *v Apokalypsiszapsáno na marginu stejnou rukou; v HusPostB je v 3. k.:* „Já stojím u dveří a tluku, a otevře *otevře towrze* li mi kto, budu s ním večeretí a on se mnú.“ *Ap 3,20* Avšak sme my horší než Zacheus, když jeho vesele v duom duše své nepřijímáme; nebo nejsme poslušní jako Zacheus, prvě byl *oproti pramenům HusPost navíc* hříšný, a již jest *oproti pramenům HusPost navíc* svatý. Pak dále die čtenie *cztec*: „A když sú viděli, všichni sú reptali a řkúce, že k člověku hříšnému obrátil sě jest a šel *fiel* jest.“ Tu hřešili jsú u Krista i u Zachea, zle súdiece Krista a řkúce, *V HusPostB odlišné znění: Hřešili sú, i Krista, i Zachea zle súdiece: Krista, (že by zle učinil).* že by zle učinil, šed do domu zjevného hříšníka. A Zachea majíce za hříšného ješče, an jest již byl kající *kagyty kajúci*. Ó, hříšníci *nrzieflnity hříšník* kající *kagyty kajúci*, mějte učešenie *vczešenie utěšenie*, žeť Kristus Jezus rád s kajícími *kayczymy kajúci* obcuje *obczugie* a sám sě k nim zóve. An reptákóm ve čtení svatého Lukášev *HusPostB je v 5. k.*, když jsú reptali, že jies hříšnými, řekl jest a řka: „Nepotřebují zdraví lékaře, ale ne *220ra* mocní; nebo nepřišel sem volati spravedlivých, ale abych volal hříšné ku pokání.“ A počovadž kromě něho jsú všichni lidé hříšní sami časem; nebo die David v Žaltárislova *v Žaltáři* jsou navíc *oproti pramenům HusPost*: „Všichni sú sě vychýlili, spolu neužitečni jsú: nenie, kto by učinil dobré, až do jednoho.“ A tak přišel jest, aby volal nás, všechny hříšné, ku pokání, nazvav sě lékařem naším. A jisíce *gifcze jistě* jest dobrý a věrný náš proti *oproti pramenům HusPost navíc* lékař, neb můž dobře každú nemoc uléčiti célestnú *czelefnu tělestny* duchovní, kromě konečného nekánie za hříechyslova *za*

hříechy jsou oproti pramenům HusPost navíc, a věrný, že křivdy izádnému nikdy neučiní, bez peněz léčí a nemocné darmo uzdravuje *vzdrawgie*. slova *a nemocné darmo uzdravuje* jsou oproti pramenům HusPost navíc. A protož, poznáv toho lékaře Zacheus, na duši nemocný, jakož die čtenie, postavil se před ním. Neb dále se píše ve čtení: „A stojě Zacheus, řekl jest ku pánu: Aj, polovici zboží mých, pane, dávám chudým.“ Ač čso koho zklamal sem, vracuji čtvero viceev HusPostB je *čtverověčcie*.

Tu věz, že Zacheus stál jest před Ježíšem, jemu célestně *czeleftnye tělestný* slúže a hotov jsa ku pokání. A to jest pravý kus dobrý byl do neho *on* i do každého hříešného slova *byl do neho i do každého hříešného* oproti pramenům HusPost navíc. A řekl jest ku pánu, jemu se v hříechu znajě: „Aj, polovici zboží mých“, latíně stojí *ftoy bonorum meorum*, toť jest dobrých věcí *wiety věc* mých, těch polovici „dávám chudým“. Dobré tu naučení HusPostB je *zde každému*, ktož chtě dávat chudým almužnu, aby dával hojně, točiz *t*. šcedře, neb tento Zacheus oproti pramenům HusPost navíc die „polovici“. A aby dával dobrých věcí, ne zlých jakžto Kain; a aby dával z svých vlastních věcí, ale ne cizích, nemá li poručenství, jedné ač by bylo veliké potřebie a jiné hodné příčiny; a aby v HusPostB je *zde dal* nuzným, jako teď die čtenie „dávám chudým“. A pro pána buoha, ne pro svú chválu; neb teď die: „Pane“, míně tak „k tvé vůli a k tvé chvále dá *220rb* vám chudým“. A ač koho to jest ač čso kterak málo koho zatrhl sem a tak „zklamal sem, vracuji již čtvero viceev“ v HusPostB je *čtverověčcie*, točiz čtyřikrát více, latíně stojí *ftoy quadruplum*. K v HusPostB je *U* příkladu jako by řekl: „Když stojie čtyři groši dobří, každý z nich za jeden, jsú proti tomu groši čtvero viceev v HusPostB je *čtverověčcie* dobřív HusPostB je *dobré*, ač nejsou čtyřikrát více, neb čtyři groši přesáhají jeden groš jedné třmi více. A pomněl jest slechka *zlehka* Zacheus tento na to, že buoh přikázal v knihách *knih* Exodus, 22. *kapitole*, a řka: „Kto ukradne ovci jednu, navrať čtyři ovce zasěv HusPostB je místo toho *za jednu ovci*.“ Ó, zlí, nevěrní lúpežníci chudých, násilníci a lichevníci i svatokupci, kdy ten zákon naplníte? A važmy to slovo a znamenajme, v pramenech HusPost je pouze *A vážím* že Zacheus nedie „vrátím“, ale die tuto „vracuji“; neb každý člověk, když móż vrátiti, nemá meškati, ač jiné příčiny za jednu ovci k navracení jsú hodné; neb ktož móż cizie hodně vrátiti, *a nevrátie* doplněno podle HusPostB, die na to svatý Augustin, že *zye* se právě nekajě. Znamenajž oproti pramenům HusPost navíc, Zacheus ten oproti pramenům HusPost navíc neprodlěval vrátěním *wratieny(m) vrácenie*, jako mnozí prodlěvají až do smrti, až oněmijíce v HusPostB je *a zněmjíce* mukami, chtiece *chtyeczye* rozkázati, ano jim již nerozumějí. Ne tak jest Zacheus učinil oproti pramenům HusPost slova *jest učinil* navíc, neb v HusPostB je *jenž* die: *A ač co koho zklamal sem, vracuji čtverověčcie*.“ *Že die* doplněno podle HusPostB „A ač čso“, jako pochybuje *pochibugie*, tiem ukazuje *vkazugie*, že mnoho v HusPostB je *nemnoho* jest koho klamal v HusPostB je *zklamal*. A že měl jest žádost upřiemú, vyznání pravé řka „vracuji čtvero viceev“ nebo čtyřikrát toliké.

A že **zie**, ktož se právě kajě, tomu jest milostiv Ježíš, protož die dále čtenie: „Řekl jest Ježíš k němu **ne(m)u**, že dnes spasenie tomuto domu stalo se jest.“ Těmi slovy spasitel češí **czefly** **tesiti** Zachea a ujiščuje **vyfczugye** ho hřiechuov odpuščením a spasením a potupuje **potupugye** ty, kteří sú **220va** reptali, i od strany své. Od strany Zachea, když diev HusPostB je **zde** ihned: „Pro to, že on,“ točič Zacheus, „jest syn Abrahamuo,“ točič **t.** následováním **naledowanyem** v HusPostB je *následovný* k spasení. A od strany své tupí reptáky, když die: „Neb přišel jest syn člověka hledat a spasit, čso bylo zahynulo.“ Právě jako by řekl: „Vy reptete, že jsem k Zacheovi, k zjevnému hřiešníkovi všel, majíce ho za zlého, věztež, žeť on jest následováním **naledowanyem** syn Abrahamuo, že již netbá zbožie, jako Abraham netbal jest; protož stalot se jemu spasenie již u milosti **lova u milosti** oproti pramenům HusPost jsou **navíc**, v naději. A také na mě reptete v HusPostB je *nerepčete*, že sem **llem** k nemu **on** přišel, nebť já pro to chtěl sem býti syn člověka a přijíti na tento svět, abych hledal kázáním a spasil milostí dáním, „čso bylo zahynulo“ prohřešením. Aj, již máš, kterak se jest, i Zachea spasitel milostivý vymluvil od reptanie, dav jim užitečné naučenie, aby nereptali, řka: „Dnes spasenie, točič **t.** v naději, „tomuto domu,“ točič **t.** všie čeledi v domu, a zvlášče Zacheovu svědomí **svědomí** **fwiedmi**, „stalo se jest **gyeft**,“ točič **t.** ode mne jakožto od boha, že „on,“ točič **t.** Zacheus, „syn jest Abrahamuov,“ točič **t.** v následování HusPostB má *následováním*. Jakož die svatý Beda, že **zie**, „Zacheus slóve syn Abrahamuo, ne by jeho rodu byl urozen, ale jeho jest vieru následoval“. A tak z té řeči Bedovy chtie někteří, že Zacheus byl **sic!** v HusPostB je *nebyl* jest z pokolenie Abrahamova **Abraa**. A též i svatý Ambrož má domněnie, že by Zacheus byl pohan. Ale netřeba o to se korčiti; neb dosti jest nám, že ten, jenž **220vb** selhati nemóž, die, že Zacheus jest syn Abrahamuov, buďto syn následovný v HusPostB věta ještě pokračuje: *toliko, a neb přirozený z daleka i následovný*, ale zvlášče následováním **naledowanyem**; neb to synovstvie více váží spasitel než čelestně **czeflne tělestný**. Protož kněžiem židovským, když chlubie v HusPostB je *sú chlubili* se, že jsú plěmě Abrahamovo, řekl jest: „Ste li synové Abrahamovi **abrahavi**, skutky činite Abrahamovy **abrawy**. Aale vy z ocse **oczfe otec** diábla jste.“ Taký již nebyl jest syn Zacheus: ač jest prvě byl hřiechem smrtedlným byl diábluo syn následováním **sic!** v HusPostB je *následovný*, ale již jest syn Abrahamuov **Abrahav**, od Krista osvícený nalezený a spasený. Protož die spasitel: „Neb přišel jest syn oproti pramenům HusPost **navíc**,“ točič v tento svět vtělením, „syn člověka,“ točič syn Panny Marie **Ma**, „hledat,“ točič **t.** aby hledal kázáním a spasil v HusPostB je *spasit* svú **fw** milostí a vykúpením; a tak přišel jest, jsa pln pravdy a milosti, aby našel a spasil to, „čsož jest bylo zahynulo,“ to jest člověka, jenž jest byl zhynul v nevinnosti božie a v radosti, přestúpením **przeštúpeniem** božieho přikázanie. A věz, že řka spasitel, že „přišel jest syn člověka, aby hledal a spasil, co jest bylo zahynulo,“ ukázal **ukázal** **Wkaz** opraveno podle HusPostB jest svú **fw** božskou dobrotu. Řka „přišel jest“, tu se ukazuje **vkazugie** božská dobrota, a když die „syn člověka“, tu jest jeho pokora; neb vzem na se

écelesenstvie **czelefenftwie tělesenstvie** prameny HusPost mají *člověčstvie nebo člověčenstvie*,
 pokořil se jest, že svým sluhám chtěl jest býti sluhú **fluhw**, jakož sám diev HusPostB je zde *Mt*
20. k.: „Syn člověka nepřišel jest, aby jemu slúžili, ale aby slúžil a dal duši svú **fw** na vykúpenie
 mnohých.“ Pak když die „hledat a spasit, čso bylo zahynulo“, tu ukazuje **vkazugie** biedu
 i potrebu i užitek. Biedu, že všechno naše **nallie** pokolenie bylo zahynulo hřiechem v nevinnosti
 a v milosti a bylo by navěky zahy**221ra**nulo, by syn člověka nepřišel, nehledal a nespasil. A tak
 potrebie bylo nám, **že přišel jest hledat, a užitek jest nám,** doplněno podle HusPostB že přišel
 jest spasit on, milostivý spasitel, požehnaný navěky. Amen. A tak jest tomu kázání
 konec **ko(n)z**.